مجاهدتهای خاموش

مجموعه چهارم کتاب چهارم

تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی در غرب کشور

مقابله با ضد انقلاب و تجزیه طلبی

پدید آورندگان:
دکتر مصطفی ایزدی
جواد استکی
مسعود یاران

دانشکده فرماندهی و ستاد علوم دفاعی
مرکز مطالعات و تحقیقات توسعه امنیت پایدار
«پروژه شهید بروجردی»

بسم الله الرحمن الرحیم

مجاهدت‌های خاموش : مجموعه چهارم

سرشناسه	: ایزدی ، ۱۳۳۵ –
عنوان و نام پدید آور	: تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی در غرب کشور /مصطفی ایزدی ،جواد استکی ،مسعود یاران
مشخصات نشر	: تهران : دانشگاه امام حسین (ع) ، دانشکده فرماندهی و ستاد و علوم دفاعی ، مرکز مطالعات و تحقیقات توسعه امنیت پایدار ، ۱۳۸۷ .
مشخصات ظاهری	: ۶ ج ، مصور ، جدول ،نمودار
فروست	: مجاهدت های خاموش ؛ ۴.
شابک	: ۰ – ۷ – ۹۳۶۹۵ – ۹۶۴ – ۹۷۸
وضعیت فهرستی نویسی	: فیپا
مندرجات	: ج ۴ . مقابله باضدانقلاب تجزیه طلبی.
موضوع	: ضد انقلاب و ضد انقلابیون-- ایران-- کردستان.
موضوع	: ضد انقلاب و ضد انقلابیون-- ایران-- آذربایجان.
موضوع	: امنیت ملی-- ایران -- آذربایجان .
موضوع	: امنیت ملی-- ایران-- کردستان .
موضوع	: ایران،تاریخ،جمهوری اسلامی،۱۳۵۸ –
شناسه افزوده	: استکی ،جواد ،۱۳۳۱ –
شناسه افزوده	: یاران ،مسعود ،۱۳۴۲ –
شناسه افزوده	: دانشگاه امام حسین (ع) ، دانشکده فرماندهی و ستاد و علوم دفاعی ، مرکز مطالعات و تحقیقات توسعه امنیت پایدار .
رده بندی کنگره	: ۱۳۸۶ ۹الف۴ض/۵۹۱ DSR
رده بندی دیویی	: ۰۸۴۰۴ / ۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۱۷۵۹۶۶

****

تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی در غرب کشور

مقابله باضدانقلاب تجزیه طلبی

****

دکتر مصطفی ایزدی – جواد استکی – مسعود یاران

****

کتاب چهارم

مرکز مطالعات و تحقیقات توسعه امنیت پایدار
« پروژه شهید بروجردی »

CONTRONTATION WITH

COUNTER REVOLUTION AND

SEPARATISM

مرکز مطالعات و تحقیقات توسعه امنیت پایدار

تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی در غرب کشور:مقابله با ضد انقلاب و تجزیه طلبی

کتاب چهارم

پدید آورندگان: دکتر مصطفی ایزدی – مسعود یاران (مجری طرح) – جواد استکی

ویراستار محتوایی : حسن رستگار پناه - سید حسین فیض اردکانی – امیر هوشنگ ترابی – حسن دانش پور

جمع آوری و طبقه بندی اطلاعات : مهدی عطایی – محمد ابراهیمی – اعظم طباطبایی

ویراستار شکلی : جعفر یعقوبی

ویرایش ادبی: بتول احمدی- محمد جواد الوندی

آماده‌سازی: جلال زرنگ ثانی

حروف‌چینی: امین ذبیح زاده - فاطمه امینی– حسن سلیمانی

طرح جلد: محمد ثانی

چاپ و صحافی و لیتوگرافی: چاپخانه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ناظر فنی چاپ: جلال زرنگ ثانی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۷

شماره شابک : ۰ – ۷ – ۹۳۶۹۵ – ۹۶۴ - ۹۷۸

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال

****

****

دانشگاه امام حسین (ع)، دانشکده فرماندهی و ستاد و علوم دفاعی،

مرکز مطالعات و تحقیقات توسعه امنیت پایدار

تلفن: ۴ ـ ۷۷۱۰۵۷۰۳، دورنگار: ۷۷۱۰۵۷۰۷

فهرست مطالب

فصل اول

فصل دوم

فصل سوم

فصل چهارم

فصل پنجم

فصل ششم

فصل هفتم

فصل هشتم

فصل نهم

فصل دهم

فصل یازدهم

فصل دوازدهم

پیش‌گفتار

پروژه‌ی شهید بروجردی[1] به منظور جمع‌آوری و ثبت تجربیات و دستاوردهای ارزشمند رزمندگان اسلام در صحنه‌های خونبار و با عظمت دفاع از انقلاب اسلامی در مناطق غرب و شمال‌غرب (نقشه‌ی شماره‌ی ۱ جمهوری اسلامی ایران و مناطق غرب و شمال‌غرب) با اهداف؛ تثبیت و ماندگارسازی تجربیات نظامی و پدافند داخلی به دست آمده ، تبیین و تحلیل علمی حوادث نظامی با ایجاد امکان بررسی جامع نقاط قوت و ضعف نیروهای خودی و دشمن ، ثبت وقایع مقابله با بحران تجزیه‌طلبی و تهاجم متجاوزین بعثی عراق ، انتقال تجربیات و دستاوردهای نظامی برای نسل آینده به پیشنهاد **سردار فرماندهی محترم کل سپاه و با تصویب فرماندهی معظم کل قوا ، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (روحی‌له الفدا)، در اواخر سال ۱۳۷۸ با مسئولیت سردار سرتیپ پاسدار دکتر مصطفی ایزدی** شروع به کار کرد[2] .

در طرح کلی پروژه شهید بروجردی، سه گروه با عنوان جغرافیا ، راهبرد و اقدامات و فعّالیّت‌ها پیش‌بینی گردید. در گروه راهبرد، می‌توان به کمیته «تدوین نبرد دوّم[3]» و در گروه اقدامات و فعّالیّت‌ها به دو کمیته «تدوین عملکرد یگان‌های مانوری سپاه» و «تدوین خلاصه عملیاتی» اشاره کرد که مسئولیت آن به سردار سرتیپ پاسدار

---

۱ ـ سردار سرلشگر پاسدار شهید محمّد بروجردی (ره) ، شخصیتی فرهیخته ، متواضع ، عارف و مجاهدی شب زنده‌دار بود که در مسئولیت‌های فرماندهی سپاه منطقه‌ی هفت ، قرارگاه نجف و قائم مقامی قرارگاه حمزه (ع) بی‌ادعا به وظیفه و تکلیف شرعی در مقابله با دشمنان اسلام عمل می‌کرد و مبتکر راهبرد بی‌نظیر عملیاتی با ماهیت اسلام ناب محمّدی(ص) در مناطق بحرانی غرب و شمال‌غرب بود ، بر این اساس پروژه‌ی تدوین تاریخ عملیات رزمندگان اسلام در این مناطق به نام این شهید بزرگواردر مرکز مطالعات و تحقیقات توسعه امنیت پایدار مزیّن گردیده است .

۲ ـ مقدمات کار و طرح‌ریزی‌های اولّیه‌ی این پروژه از اواسط سال ۱۳۷۴ شروع شده بود .

۳ـ منظور از نبرد دوم پاسداری از انقلاب اسلامی در مقاطع زمانی ۱۳۵۸/۱۱/۱ (آزاد سازی شهر کامیاران) تا شهریور ۱۳۶۴(بستن مرز)می باشد

جواد استکی، محول شد. ایشان نیز با توجّه به اهمیّت ، ارزش و اهداف مأموریت، پس از تشکیل چندین جلسه کارشناسی و مشورتی ، بهترین راه‌کار تشکیل ستاد تحقیقاتی مستقل با شرایط ویژه را تعیین کرد و تأمین امکانات مورد نیاز آن را در دستور کار قرار دادند. این ستاد در اصفهان راه‌اندازی شد و موفق به تجزیه ، پیگیری و انجام مأموریت گردید. (پیوست ۱ ، ساختار گروه‌ها و کمیته‌های پروژه‌ی شهید بروجردی) .

نبرد دوّم به آن مرحله از دفاع رزمندگان اسلام در مناطق غرب و شمال‌غرب گفته می شود که پس از بن بست مذاکرات دولت موقت و هیأت‌های حسن نیت در اواخر دوران فترت به وقوع پیوست ؛ این مرحله که از بهمن‌ماه ۱۳۵۸ (آزادسازی شهر کامیاران) تا پایان شهریورماه ۱۳۶۴ (بستن مرز) تعیین شد،[1] دارای سه مقطع آزادسازی و پاکسازی شهرها ، آزادسازی و پاکسازی جادّه‌ها و محورهای مواصلاتی و آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق و بستن مرز (از عملیات قائم (عج) در منطقه‌ی چهل‌چشمه کردستان تا عملیات فتح ۱ در مناطق مرزی پیرانشهر و سردشت) می‌باشد.

منظور از یگان‌های مانوری، یگان‌های رزم سپاه است که در سیر مراحل تاریخی غرب و شمال‌غرب تشکیل گردید و تاریخچه تاسیس و شرح عملیات آن‌ها از مقطع نبرد اوّل تا پایان شهریورماه ۱۳۷۱ در نظر گرفته شده است .

خلاصه عملیاتی؛ شامل تدوین خلاصه اقدامات بیست ساله نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران از زمان پیروزی انقلاب تا پایان سال ۱۳۷۵ در چهار استان کردستان ، آذربایجان‌غربی ، کرمانشاه و ایلام است .

برای رسیدن به نتیجه مطلوب و مستند، ابتدا باید نیازمندی‌های پژوهش تأمین می‌شد. همزمان با تهیه طرح مقدماتی ، جمع‌آوری اطلاعات و تکمیل طرح تفصیلی این نیازها نیز با صرف زمان زیادی پیگیری شد .

---

۱ ـ طول مدت آن ۵ سال و ۸ ماه یا ۲۰۷۲ روز می‌باشد.

تهیه طرح‌های مقدماتی و سپس تکمیلی هر پروژه با سیر مراحل تصویب و جمع‌آوری اطلاعات به روش میدانی و کتابخانه‌ای (شامل اسناد سپاه ، ارتش ، ژاندارمری ، وزارت‌کشور ، کتاب‌ها ، مجلات ، روزنامه‌ها ، اسناد و مدارک گروهک‌های ضدانقلاب) حدود سی ماه به طول انجامید. در این فرایند بیش از ۳۵۰ هزار سند مکتوب و مستند ، ۱۷۰۰ ساعت نوار صوتی کمیسیون‌ها و جلسات زمان عملیات ، ۱۶ هزار قطعه عکس و تصویر عملیاتی ، ۱۲۰۰ ساعت مصاحبه و ۷۰ ساعت نوار فیلم ویدئویی جمع‌آوری شد. با بررسی آن‌ها و ادامه کار برای رسیدن به اهداف پروژه و شناخت نقش سپاه در دفاع از انقلاب اسلامی و ارزش‌های آن، ما را بیش از پیش مصمم کرد ، به صورتی که طبقه‌بندی موضوعی اسناد طی دوازده ماه به پایان رسید .

پس از انجام این مراحل گردآوری و حجم انبوهی از اطلاعات[1] ، همچنین قابل استفاده بودن بعضی اسناد در چند موضوع ، مکانیزه کردن اطلاعات ضرورت پیدا کرد . بر این اساس، تهیه نرم‌افزار رایانه‌ای در دستور کار قرار گرفت. با تلاش مستمر و همّت چند نفر از برادران سپاه و دانشگاه اصفهان نرم‌افزاری کم‌نظیر با حداقل هزینه تهیه گردید .

همزمان با تهیه این نرم‌افزار ، مدارک جمع‌آوری شده در مرحله طبقه‌بندی اطلاعات قرار گرفت. این امر با به‌کارگیری ۱۲۴ نفر پرسنل کادر و بسیجی در ۶ کمیسیون به صورت فشرده در مدت یک سال دسته‌بندی موضوعی و کُدگذاری انجام گردید. درطول هفت ماه توسط ۲۴ اپراتور(در دو شیفت کاری)مطالب دربانک اطلاعات وارد شد. در حال حاضر اسناد تایپ شده دارای ۶۸,۰۰۰ مورد بدون تکرار می‌باشد.

قابل ذکر است، در صورتی که این اسناد به صورت روزشمار دنبال هم قرار گیرد، بیش از ۲۷۰۰۰ صفحه A.4 می‌شود که با اضافه کردن ۱۶۰۰۰ قطعه عکس و نقشه‌ی عملیاتی‌و تعداد زیادی‌جدول و نمودار، حداقل به چهل‌هزار صفحه افزایش‌خواهدیافت.

---

۱ ـ ستاد پروژه شهید بروجردی در اصفهان در حد توان و با تلاش جمعی از همکاران در مدت دو سال اطلاعات موجود را جمع‌آوری کرد. این بدان معنا نیست که آنها توانسته‌اند تمامی اسناد و مدارک را به دست آورند ، بلکه هر زمان امکان اضافه شدن اطلاعات جدید وجود دارد .

با توجّه به زمان ۵ سال و ۸ ماهه مقطع نبرد دوّم و تنوع اقدامات و فعّالیّت‌ها ، طبق طرح تفصیلی ، چگونگی تدوین این مقطع در ۶ مجموعه با بیش از صدها کلید واژه و لغات مهم (که حداقل خروجی کمیته در ۳۰۰ موضوع مستقل قابل ارائه است) به بانک اطلاعات وارد شد که با انتخاب یکی از روش‌های کدینگ ، تاریخ ، لغت یا ترکیبی از آنان ، به راحتی می‌توان موضوع مورد نظر را جستجو و در ابعاد مختلف چاپ نمود . در این بانک اطلاعات موضوعات به روش علمی در قالب موضوعات عام ، خاص ، اخص ، متغیّر و مبحث ، طبقه‌بندی و تایپ گردید. فهرست آن در یک جزوه ۵۰۰ صفحه‌ای ارائه شده است ؛ لازم به توضیح است ، انتخاب روش مناسب طبقه‌بندی اطلاعات در رایانه با برگزیدن واژه‌های کلیدی و لغات مهم قابل استنتاج می‌باشد و یک سند به جای چند بار ، فقط یک بار تایپ شده است .

به طور خلاصه می‌توان گفت: خروجی‌های کمیته‌ی نبرد دوّم در شش بخش تهیه شده و اکنون خلاصه آن در یک مجموعه شش جلدی قابل ارائه می‌باشد .

علی رغم این‌که کمیته تدوین نبرد دوّم جهت انجام پروژه‌ی تحقیقاتی خود نیاز به بهره‌برداری از خروجی کمیته‌های دیگر؛ به‌ویژه کمیته‌های سرزمینی داشت ، توانست بدون استفاده از اطلاعات کمیته‌های دیگر خروجی‌های خود را به صورت مستقل و به عنوان منابع اختصاصی تا پایان تیرماه ۱۳۸۳ در قالب ۱۳۶ موضوع در ۱۷۶جلد (۴۱/۴۳۲ صفحه) که در ۸۸۰ نسخه (۲۰۷/۱۶۰ صفحه) تکثیر شد (هرجلد ۵ نسخه) ، تهیه کند و به ستاد پروژه در تهران تحویل نماید. به عنوان نمونه ، هفت موضوع[1] از این خروجی‌ها را نیز تکمیل و اقدام مشابه در مورد سایر عناوین را منوط به تأمین سایر نیازمندی‌ها نمود .

---

۱ ـ این هفت موضوع عبارتند از : ۱ ـ آزادسازی و پاکسازی شهر سنندج ۲ ـ آزادسازی و پاکسازی شهر مهاباد ۳ ـ عملیات منظم ، نامنظم و اجرای آتش رزمندگان اسلام بر ضد متجاوزین بعث عراق ۴ ـ عملکرد تیپ ۱۱۰ شهید بروجردی ۵ ـ عملیات مین‌گذاری توسط ضدانقلاب ۶ ـ عملیات کمین توسط ضدانقلاب ۷ ـ حمله به مقر، پایگاه و پاسگاه توسط ضدانقلاب ـ این موضوعات تا حدود زیادی ویرایش ادبی شده و تصاویر ، جداول و نمودارهای رنگی به آن اضافه شده و هر کدام دارای چارچوب نظری می‌باشند .

- پیوست ۲ ، لیست خروجی‌های کمیته تدوین نبرد دوّم

در خصوص عملکرد یگان‌های مانوری سپاه می‌توان اشاره کرد مجموعه‌ای شامل: تاریخچه ، شرح عملیات‌ها و خاطرات ۳ لشگر و ۱۸ تیپ مستقل تهیه شده و خروجی آن‌علاوه برارائه‌ی ۲۱جزوه در یک نرم‌افزار رایانه‌ای به‌صورت سی‌دی ارائه‌گردیده است.

- پیوست ۳ ، لیست خروجی‌های کمیته‌ی تدوین عملکرد یگان‌های مانوری سپاه.

تدوین عملکرد ۴۰ گردان و ۲۳۶یگان مستقل کم‌تر از تیپ به کمیته‌های سرزمینی واگذار گردیده است. همچنین در مورد تدوین خلاصه عملیاتی با توجّه به وابستگی این پروژه به اتمام کار کمیته‌های دیگر ، در تاریخ ۱۳۷۹/۶/۲ طرح آن در قالب شش مجموعه ؛ شامل مبانی و پیشینه ، جنگ اوّل ، دوران فترت ، جنگ دوّم ، توسعه و عادی‌سازی به پروژه‌ی شهید بروجردی تقدیم گردیده است. تدوین وقایع عملیات نبرد دوّم تحت عنوان مجموعه‌ی چهارم در ۶ جلد، یکی از نتایج این طرح‌ها است .

لازم به توضیح است ، فعالیت‌های دیگری توسط ستاد اصفهان به عنوان کمک‌های تحقیقاتی و مکمل بعضی از کارها به صورت جداگانه تهیه یا در دست اقدام است .

- پیوست ۴ ، لیست اقدامات تحقیقاتی متفرقه .

برای انجام این فعالیت‌ها از پانزدهم فروردین‌ماه ۱۳۷۶ تا سی‌ویکم تیرماه ۱۳۸۳ در ستاد اصفهان ،۲۶۱ نفر (۲۵ نفر کادر سپاه ، ۳۷ نفر سرباز و ۱۹۹ بسیجی و قراردادی) به مدت ۳۲/۸۳۱ روز طی ۲۳۷/۸۲۰ ساعت، در گروه‌های تحقیقاتی ، اداری، پشتیبانی و فرهنگی مشغول انجام وظیفه بوده‌اند . این نیروهای به استناد ابلاغ سردار فرماندهی محترم کل سپاه از رده‌های مختلف و نیازهای تحقیقاتی از مراکز مختلف علمی جذب گردید که بعضاً با اتمام وظایف محوله در طول دوره ، همکاری‌شان پایان یافته است .

لازم به توضیح است ، از تاریخ ۱۳۸۳/۵/۱ تا زمان ارائه این مجموعه نفرات زیادی با تخصص‌های مورد نیاز در تدوین مجموعه‌ی چهارم فعالیت داشته‌اند که در مقدمه به آن‌ها اشاره خواهد شد .

تلاش برای فراهم کردن مکانی مناسب جهت اجرای مأموریت ؛ پی‌گیری و جذب پرسنل با تجربه ، متخصص ، توانا و علاقه‌مند به تحقیقات ؛ تلاش گسترده برای تأمین

امکانات مورد نیاز اداری ؛ انجام صدها مأموریت در استان‌های آذربایجان‌غربی ، کردستان ، کرمانشاه ، تهران ، گیلان ، خراسان ، قزوین ، زنجان ، فارس و کرمان به منظور جمع‌آوری اطلاعات و ارتباط با رده‌های سپاه ، سازمان‌ها ، ادارات ، ارگان‌ها و نهادهای دولتی ، مسئولین و پرسنل با سابقه‌ی سپاه ، ارتش ، نیروی انتظامی ، جهاد ، وزارت کشور و ... ؛ تشکیل چندین گردهمایی و سمینار مربوط به پروژه‌ی شهید بروجردی یا شرکت در این‌گونه جلسات ؛ دعوت از افراد متخصص ، مطلع و صاحب‌نظر در خصوص مسائل غرب و شمال‌غرب و تحقیقات ، همچنین مصاحبه با آنان ؛ کمک به مسئولین کمیته‌های دیگر در انجام پروژه‌های محوله ؛ انجام بیش از ۶۳۰۰ مکاتبه ؛ شرکت در صدها جلسه با حضور سردار ایزدی (ریاست محترم مرکز)، سردارمحسن رضایی ، سردارسید رحیم صفوی ، سردار صالح ، سردار فضائلی ، اعضای محترم ستاد پروژه در تهران ، صدا و سیما در تهران ، کردستان و اصفهان ، لشگر ۱۴ امام حسین (ع) ، جلسات داخلی (به طور متوسط هر ۳ روز یک جلسه) و صدها فعالیت دیگر در راستای اجرای مأموریت‌های محوله از اقدامات ستاد اصفهان بوده است .

یادآوری این نکته ضرورت دارد که نیروی انسانی ، منابع اطلاعاتی ، تجهیزات مصرفی و سرمایه‌ای ، بودجه ، مکان تحقیق ، طرح‌ها و برنامه‌ها از عناصر و پیش‌نیازهای مهم پژوهش محسوب می‌شود. بودجه در واقع نقشی مهمی دارد ؛ زیرا تهیه تجهیزات ، منابع و حتی نیروی انسانی کار آمد نیز تا حدی به بودجه تحقیقاتی بستگی دارد. توسعه و پیشرفت تا حد زیادی منوط و مشروط به تحقیق و پژوهش و پژوهش نیاز به نوعی آرامش فکری و روانی دارد. در مورد پژوهش در پروژه شهید بروجردی ، می‌توان اذعان کرد ، اشکالات عمده‌ای بر تهیه پیش نیازهای تحقیقات و تأمین عناصر مورد نیاز وجود داشته است. امّا اهمیت موضوع ، نگاه معنوی به کار ، همت و جدیّت و مقاومت مسئول محترم پروژه و همکاران اصلی و ... ، بسیاری از ضعف‌ها و مشکلات را بر طرف نمود و اکنون به لطف الهی امید است با تعیین ساختار جدید در دانشکده و پژوهشکده فرماندهی و ستاد و علوم دفاعی سپاه، بسیاری از مشکلات مرتفع گردد .

در پایان لازم می‌دانیم از سردار سرافراز سپاه اسلام ، سرتیپ پاسداردکتر مصطفی ایزدی به جهت زحمات، حمایت‌ها ، راهنمایی‌ها و توجّه به این کار ارزشمند و همچنین همت و جدیت سردار سرتیپ پاسدار جواد استکی ،برادر بزرگوار مسعود یاران و سرداران لطفیان ، رستگارپناه ، فیض ، آبرومند ، شریفی ، صالح ، ترابی ، فدا ، سرهنگ هاشمی و عزیزان دیگر؛ به ویژه زنده یاد سردار شهید مجید حاجی حاتم (ره) که ما را در انجام این مهم کمک معنوی و مادی داشتند، صمیمانه تشکر نماییم .

در ضمن از توجّه رده‌های مختلف سپاه به‌خصوص لشگر ۱۴ امام حسین (ع) ، دانشکده افسری سپاه ، منطقه‌ی مقاومت بسیج اصفهان ، آمادگاه شهید خرازی در اصفهان ، معاونت‌های عملیات ، لجستیک ، فرهنگی ، بودجه و مرکز عملیات پرسنلی ستاد مشترک سپاه ، مرکز پشتیبانی بیت‌المقدس ، لجستیک نیروی مقاومت ، شرکت ایثار نمسا و بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس در اصفهان به این امر مهم سپاسگزاری می‌شود .

محققین در دوران نابسامانی‌ها ، تلخی‌ها و سختی‌ها و یا ثبات کار و شیرینی ملاحظه‌ی نتیجه‌ی تحقیقات ، همکارانی صدیق ، متعهد ، دلسوز ، بی‌ریا و در این خدمت صادقانه به دنبال رضایت حق تعالی بودند و قلم قاصر از توصیف و قدردانی است ، لکن وجود و نام این عزیزان بویژه برادران عطایی ، ابراهیمی ، زرنگ ثانی، خطیبی و خواهران احمدی ، امینی ، یاران ،رضوان ، استکی با همراهی و صبوری خانواده‌هایشان افتخار بزرگی بود که نصیب گردید و انشاءالله اجر و پاداش آنها با خداوند متعال باشد .

در آخر ، امیدواریم توانسته باشیم گامی مثبت در ثبت وقایع و تجربیات گران‌بها و با عظمت رزمندگان اسلام در دفاع از انقلاب اسلامی در مناطق غرب و شمال‌غرب برداشته و راهی برای ره‌جویان حق و عدالت تا حدودی گشوده باشیم .

و من الله التوفیق

مرکز مطالعات و تحقیقات توسعه امنیت پایدار

دیباچه

تاریخ شکوهمند اسلام سرشار از حماسه‌های جاوید در دفاع از ارزش‌های متعالی الهی است ، این حرکت رهایی بخش که در مسیر تلاش‌ها و مجاهدت‌های انبیای عظام می‌باشد تا ظهور حضرت بقیه‌الله الاعظم (ارواحنافداه) تداوم خواهد یافت و در هر زمان با شتابی خاص به پیش می‌رود . در این راستا انقلاب اسلامی ایران به رهبری حضرت امام خمینی (رضوان‌الله تعالی علیه) فرازی است بس پرشکوه که از بدو پیروزی با تهدیدات متعدد داخلی و خارجی (**خطرناک‌ترین شکل تهدید ،ترکیب یک تهدید خارجی با عوامل بحران‌زای داخلی است که ابعاد درگیری را وسعت می‌بخشد**) به صورت همه‌جانبه ، پیوسته و زنجیروار در ابعاد نظامی ، سیاسی ، فرهنگی و اقتصادی دشمنان اسلام مواجه بوده است . ددمنشان سعی در ساقط نمودن این حکومت ، تجزیه کشور ، انحراف انقلاب از آرمان‌های اصول گرایانه را داشته‌اند ، امّا پیروان اسلام ناب محمّدی (ص) بحمدالله با اراده‌ای متکی به قدرت خداوندی ، اطاعت از رهبری ، انجام وظیفه و تکلیف ، کوله‌بار برگرفته و همچون شوریدگان عالم، پروانه‌وار ، تن به آتش عشق سپردند و آنچه را که ناشدنی می‌نمود محقّق ساختند .

اگر به حوادث تلخ و شیرین دوران حیات انقلاب اسلامی بنگریم به پیروزیهای حیرت‌انگیز و شگفت‌آوری برخورد خواهیم کرد که ملت ایران و در خط مقدم آن ، سپاه پاسداران (**حضرت امام خمینی رضوان‌الله تعالی علیه در تاریخ ۱۳۵۸/۵/۲۹ فرمودند: من از پاسداران راضی هستم و به هیچ وجه نظرم از شما برنمی‌گردد ، اگر سپاه نبود کشور هم نبود . من سپاه‌پاسداران را بسیار عزیز و گرامی می‌دارم**) ، در دفاع از دین و مقدسات آن ، عزّت و استقلال سیاسی ، آزادی ، ولایت ، سرزمین ، اموال و اقتصاد کشور ، جان و مال و ناموس مردم ، حمایت از مظلومان و محرومان ،

احقاق حق الهی ، برداشتن موانع از سر راه هدایت توده‌ها ، برقراری امنیت اجتماعی ، بهبود اوضاع اقتصادی و فرهنگی به دست آورده و جلوه‌ی این موفقیت در مجاهدت‌های خاموش (**در سفر مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای « روحی‌له الفداء » به کردستان ، ایشان فداکاری و ایثار رزمندگان اسلام در این خطه را مجاهدت‌های خاموش لقب دادند**) مناطق غرب و شمال‌غرب و دفاع مقدس ، نمودی خاص پیدا کرده است .

حضرت امام خمینی (رضوان‌الله تعالی علیه) در پیامی که بیانگر دیدگاه و نگرش مبارکشان نسبت به این مجاهدت‌ها بود، خطاب به رزمندگان منطقه عملیاتی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) در مورخ ۱۳۶۱/۸/۱۵ چنین فرمودند : « **اسلام و مسلمانان به این پیروزی‌های چشمگیر شما چشم دوخته‌اند و از یاد هیچ یک از ما نخواهید رفت. شما فرزندان عزیز ملت هستید ، فتحی که به دست شما صورت گرفت برای ملت سرافرازی بود** » .

مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (روحی‌له الفداه) نیز در این باب فرمودند : **جهاد فی‌سبیل‌الله ، هر چه دشوارتر ، با فضیلت‌تر و درخشانتر و ماندگارتر ، شما در کردستان به چنین جهادی در برابر دشمنان خدا کمر بسته‌اید ، خداوند از شما قبول فرماید .**

آری حرکت از آغاز تا انجام، از بطن مکتب بوده و راه آزادی‌بخش و حیات‌بخش خویش را چنین طی کرده است،چرا که انقلاب اسلامی، انقلاب ارزش‌های‌انسانی است و درتمامی مسائل اجتماعی مشی و روش خاص خود را داشته و دارد و در این حرکت پر برکت نیز، نقش کارساز وبدیع خویش را با موفقیت و به‌عنوان الگو درنوردیده است.

در نگاهی اجمالی ، مقابله با بحران‌های داخلی در طول عمر با عزّت جمهوری اسلامی، تجارب گران‌بهایی در زمینه‌های نظامی برای ما به ارمغان آورده و بهترین میدان تجربی را برای محققّین و اندیشمندان فراهم ساخته است ، ضمن اینکه **مطالعه** و بررسی بحران‌ها از دیدگاه‌های گوناگون و توجه به مؤلفه‌های تهدیدات داخلی ؛ **(گروه‌های سیاسی معاند و محارب تحت حمایت کشورهای خارجی ؛گروههای قومی و بافت‌های عشیره‌ای ؛ اقلیت‌های دینی ؛ صاحبان قدرت اقتصادی ؛ اشرار ،**

خوانین و افراد قدرت طلب و عوامل ثابت و متغیر ژئوپلیتیکی مناطق مختلف کشور ؛ فقر عمومی ؛ مواد مخدر و باندهای بزرگ بین المللی مواد مخدر و ...) آن‌ها به لحاظ جایگاه ، نقش ، طول زمان ، وسعت مکان و دامنه عمل ، برای آگاهی نسل فعلی و آینده از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد و پدیده‌های جدید امنیتی؛ یعنی پیش‌گیری از غافلگیری ، ایجاد زمینه پیش‌گیرنده و کسب آمادگی برای مقابله با تهدیدات آتی دشمن را در بر خواهد داشت. بی‌توجهی به این مهم ، ضربات جبران ناپذیری را به دنبال دارد که حداقل آن تحریف حقایق است (**تحریف حقایق ، سلاح برنده‌ای در دست کسانی است که سعی در پنهان داشتن حقایق و واقعیت‌های موجود دارند . استفاده کنندگان از این سلاح برای رسیدن به امیال نامشروع خود در زمینه‌های نظامی ، فرهنگی ، سیاسی ، اقتصادی حقایق را در پشت شعارهای فریبنده و جذاب پنهان می‌نمایند و آن را آن‌گونه که می‌خواهند عرضه می‌دارند. وارونه جلوه دادن واقعیت‌های موجود ، انسان‌های ناآگاه یا کم اطلاع را فریفته و از مسیر حق دور می‌نماید**) ، ضمن اینکه طبق فرمایش حضرت امام خمینی (رضوان‌الله تعالی علیه) : « **در هنگامه‌ی نبرد مجال پرداختن به همه جهات ، قوّت‌ها و ضعف‌ها و طرح‌ها و برنامه‌ها و در حقیقت ترسیم راهبرد دفاع همه جانبه نبوده است ، ولی در شرایط عادی باید با سعه‌ی‌صدر و به دور از حب و بغض‌ها به این مسائل پرداخت و از همه‌ی اندوخته‌ها ، تجربه‌ها ، استعدادها و طرح‌ها استفاده کرد** » .

در این راستا طرح جمع‌آوری ، ثبت تجربیات گران‌بها و دستاوردهای ارزشمند رزمندگان اسلام در صحنه های خون‌بار و با عظمت دفاع از انقلاب اسلامی در مناطق غرب و شمال‌غرب کشورمان با اهداف زیر شروع به کار کرد :

۱ ـ ثبت و ماندگار کردن تجربیات نظامی و پدافند داخلی به دست آمده ؛

۲ ـ تبیین و تحلیل بهتر حوادث نظامی ؛

۳ ـ ایجاد امکان بررسی جامع نقاط قوَت و ضعف نیروهای خودی و دشمن ؛

۴ ـ ثبت وقایع مقابله با بحران تجزیه طلبی و تهاجم متجاوزین بعثی عراق ؛

۵ ـ انتقال تجربیات و دستاوردهای نظامی به نسل آینده ؛

در طرح کلّی پروژه شهید بروجردی کمیته تدوین نبرد دوم در گروه راهبرد قرار

گرفت. این کمیته با انجام مراحل کارشناسی و استفاده از نظرات مسئولین و متخصصین امر در ابعاد نظری و تجربی در علوم نظامی، سیاسی، همچنین با عنایت به روند تاریخی حرکت شکوهمند رزمندگان اسلام و بهره‌گیری از منابع و تجربیات معتبر شروع به کار کرد و پس از پنج سال خروجی‌هایی به صورت منابع اختصاصی ارائه نمود .

با توجه به تغییر ساختار پروژه در اواخر مرداد ماه سال ۱۳۸۳ به مرکز تحقیقات ، روند تدوین به خلاصه عملیاتی نبرد دوم تغییر یافت و طرح اصلی در مرداد ماه سال ۱۳۸۵ توسط مرکز مطالعات و تحقیقات توسعه‌ی امنیت پایدار دانشکده و پژوهشکده فرماندهی و ستاد و علوم دفاعی سپاه، تحت عنوان مجموعه چهارم ، یعنی تدوین وقایع عملیات نبرد دوم پس از تصویب ابلاغ گردید. این طرح در مدت یک سال به صورت فشرده با توجه به مدت زمان ۵ سال و ۸ ماه و تنوع اقدامات و فعالیت‌ها در شش جلد کتاب مستقل با عناوین زیر به همراه سی‌دی مستندات (اسکن اسناد ، بانک اطلاعات ، عکس و نقشه) و ۳ جلد کتاب واژه‌ها و اصطلاحات ، ایلات و عشایر و فرهنگ آبادی‌ها تهیه کرده است : تقدیم حضورتان می‌گردد :

۱ ـ **کتاب اول : مبانی نظری تحقیق** : درفصل‌های این کتاب خلاصه‌ای از مباحث راهبرد ، شورش‌گری ، ضدشورش‌گری و عملیات چریکی از دیدگاه نظری و علمی و عوامل به وجود آورنده‌ی نبرد دوم ارائه می‌گردد .

۲ ـ **کتاب دوّم : اوضاع و احوال مناطق غرب و شمال‌غرب در اواخر دوران فترت یا عوامل به وجود آورنده نبرد دوّم** : درفصل‌های این کتاب خصوصیات جغرافیایی ، پیشینه‌ی تاریخی ، زمینه‌ها و عوامل و چند موضوع دیگر ارائه و مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد ـ البته این کتاب باید تحت عنوان وضعیت برداشت و تلقی گردد .

۳ ـ **کتاب سوم : ضد انقلاب و اشرار (فعّالیّت‌های ضدانقلاب)** : درفصل‌های این کتاب به بررسی اقدامات و فعّالیّت‌های گروهک‌های ضدانقلاب در مناطق غرب و شمال‌غرب به منظور روشن نمودن عمق توطئه‌ی دشمنان اسلام در تجزیه‌ی منطقه و سعی آن‌ها در سرنگونی حکومت نوپای جمهوری اسلامی ایران پرداخته شده است .

۴ ـ **کتاب چهارم : مقابله با ضدانقلاب و تجزیه طلبی** : در فصل‌های این کتاب

راهبرد ، اقدامات و فعالیت‌ها ، روش‌های به کار گرفته شده توسط رزمندگان اسلام در برابر تجزیه طلبی ضدانقلاب ارائه می‌شود .

۵ ـ **کتاب پنجم : تهاجم عراق و مقابله با متجاوزین** : در فصل‌های این کتاب به توضیح اقدامات و فعّالیّت‌ها ، روش‌ها و تاکتیک‌های متجاوزین بعثی و مقابله‌ی رزمندگان اسلام با آنان در مقطع نبرد دوّم می‌پردازد .[۱]

۶ ـ **کتاب ششم : نتایج و دستاوردها (نتیجه‌گیری)** : در فصل‌های این کتاب موارد مشترکی که در کتاب‌های دیگر نیامده مانند ؛ فعالیت‌های توسعه ، نقش‌ها و مسئولیت‌ها ، جلوه‌های ویژه ، تلفات و شهدا ارائه شده است و بعضی از موضوعات مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد .

در این مجموعه سعی شده است بدون حب و بغض با رعایت اصول و ارزش‌های اسلامی در ارائه حقایق ، صرفاً در شروع هر کتاب مقدمه‌ای مختصر نگارش یابد و هر موضوع در فصل‌های مجزا به همراه جدول ، نقشه ، کالک و عکس شرح داده شود .

گرچه در تهیه این مجموعه تلاش فراوان صورت گرفته است؛ ولی از عیب و نقص مبرا نیست . بنابراین از همه خوانندگان و صاحب نظران انتظار داریم با انتقادات و پیشنهادات سازنده ، ما را در تکمیل و ادامه این راه یاری فرمایند .

همچنین از کلیه‌ی همکاران به‌خصوص محققین و کارشناسان ستاد پروژه شهید بروجردی در اصفهان که با تلاش فراوان ما را در تهیه این مجموعه یاری نمودند، نهایت تشکر و قدردانی را به عمل می‌آوریم و ازخداوند منان برایشان جزای خیر مسألت داریم.

مسئول کمیته تدوین نبرد دوم پروژه شهید بروجردی

---

۱ ـ مقطع نبرد دوّم ۸ ماه قبل از تهاجم سراسری عراق در مناطق غرب و شمال‌غرب را در بر می‌گیرد و رژیم بعث عراق یکی از پشتیبانان جدّی ضدانقلاب در طول بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب بوده است ، لذا تدوین این مجموعه به دو دسته کلی قبل از تهاجم سراسری و بعد از تهاجم سراسری تقسیم می‌شود ، همچنین نکته قابل ذکر در این قسمت عدم ثبت بیش از سه پنجم عملیات‌های رزمندگان اسلام علیه متجاوزین بعثی توسط مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه می‌باشد که فهرست دقیق این مجموعه عملیات با شرح کافی توسط کمیته نبرد دوّم تهیه شده است .

مقدمه

پس از پیروزی انقلاب اسلامی و آغاز به کار دولت موقت ، تلاش برای برقراری حاکمیت نظام جدید در سرتاسر نقاط کشور شروع شد . دشمنان اسلام به ویژه امپریالیسم جهانی به سرکردگی آمریکا ، با توطئه‌چینی‌های از قبل طراحی شده ، گروه‌ها و نیروهای معارض را در جهت نابودی ارزش‌های مذهبی و ملی ، سازماندهی ، حمایت و تحریک کردند تا با ادعاهای واهی اقتدار حکومت اسلامی کاهش دهند . مناطق غرب و شمال‌غرب به علت وجود زمینه‌ها و عوامل مختلف فرهنگی ، اجتماعی، اقتصادی ، سیاسی و جغرافیایی مأمن مخالفین انقلاب اسلامی گردید و گروه‌هایی مانند کومله ، دموکرات ، فدائیان خلق ، رزگاری ، خبات ، مفتی‌زاده و عزالدین حسینی به مقابله با حکومت اسلامی برخاستند و آشکارا از حمایت‌های دشمنان انقلاب استقبال نمودند و جمهوری اسلامی را مخالف خواسته‌ی خلق‌های ایران معرفی کردند .

این اقدامات نطفه‌ی اولیه‌ی بحران در این مناطق بود . پس از آن مبارزه‌ی نظامی با نظام اسلامی در دستور کار گروه‌های سیاسی قرار گرفت و جنگی فراگیر همه‌ی منطقه را در برگرفت .

در پی این رخدادها ، دولت موقت برای رفع بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب، هیأتی با ترکیب آقایان صباغیان ، فروهر و سحابی ، در قالب هیأت حسن نیت به منطقه اعزام کرد . همزمان با تصمیم دولت برای ایجاد آتش‌بس ، گروه‌ها و احزاب منطقه با سامان دادن نیروهای خود در صدد تصرف شهرها و مراکز جمعیتی این مناطق بر آمدند تا از این طریق بتوانند از موضع قدرت در مذاکرات مربوط شرکت نمایند . همچنین بر اساس تصمیم طرفین به منظور حل مسالمت‌آمیز بحران ، در تاریخ ۲۲ آبان ۱۳۵۸ ، هیأتی به ریاست شیخ عزالدین حسینی و با سخن‌گویی عبدالرحمان قاسملو و شرکت

نمایندگان گروه‌ها ، به نام هیأت نمایندگی خلق کُرد شکل گرفت .

درست چهار روز بعد ، یعنی در ۲۶ آبان ۱۳۵۸ حضرت امام خمینی (ره) پیام مهم خود را در رابطه با مسائل غرب و شمال‌غرب صادر کرد و در بند سوم آن فرمودند : از هیأت حسن نیت می‌خواهم که به مذاکرات خود با کمال حسن نیت ادامه دهد و با شخصیت‌های مذهبی و سیاسی و ملی و سایر قشرها تماس بگیرد تا خواسته‌های آنان ـ که خواست ما نیز هست ـ به طور دلخواه تأمین بشود و آرامش و امنیت که از بزرگ‌ترین نعمت‌های الهی است ، در منطقه برقرار شود و شما برادران کُرد در کنار سایر برادران در رفاه و آسایش زندگی نموده تا طمع اجانب برای همیشه از کشورمان قطع شود .

امام در بخش دیگری از این پیام با جدا کردن حساب مردم از توطئه‌گران فرمودند: برادران من ، امروز هر اختلافی به نفع آمریکا و دیگر اجانب است . آنان هستند که از اختلاف ما بهره‌گیری می‌کنند و ما را می‌خواهند به اسارت بکشند . بپاخیزید و توطئه‌گران را نصحیت کنید ؛ یا آنان را گرفته و تسلیم مقامات دولتی کنید . (صحیفه‌ی نور ، جلد ۱۰ ، صفحه‌ی ۱۹۷)

هشت روز بعد از این پیام تاریخی ، یعنی ۴ آذرماه ۱۳۵۸ ، در کُردستان آتش‌بس اعلام شد . (روزنامه کیهان ـ ۱۳۵۸/۹/۴ ـ صفحه‌ی ۶) لکن گروه‌ها به جای استفاده از فرصت طلایی پیش آمده در جهت حل مشکلات مردم در فاصله‌ی انجام مذاکرات ، اقدام به بازگرداندن افراد مسلح غیرقانونی و تحکیم مواضع در شهرها و مراکز جمعیتی کردند و مجدداً حاکمیت مناطق را به دست گرفتند . در این فاصله حوادث کوچک و بزرگ دیگری رخ داد . از جمله اینکه اعضای به اصطلاح « هیأت نمایندگی خلق کُرد » با تبلیغات وسیعی اقدام به برپایی تظاهراتی در ۹ آذرماه به طرفداری از کاندیداتوری رجوی (سرکرده‌ی منافقین) نمودند . همچنین گروهک‌ها در این مدت اقدام به تصفیه حساب‌های خونین گروهی و تشکیلاتی و مردمی در منطقه زدند و پس از این دوران ، تمامی افراد ضدانقلاب از کمونیست گرفته تا ناسیونالیست ، سلطنت‌طلب ، وارد مناطق غرب و شمال‌غرب ، به‌ویژه کُردستان شدند . آنها با تشکیل دفتر و تسلیح عناصر خود به مبارزه‌ی نظامی با جمهوری اسلامی پرداختند. در حالی که دانشجویان پیرو خط امام،

لانه‌ی جاسوسی آمریکا را تصرف کرده بودند و در سراسر کشور بر ضد آمریکا شعار داده می‌شد ، در این مناطق ، گروهک‌ها بر ضد جمهوری اسلامی ایران شعار می‌دادند و با راهبرد اتخاذ شده‌ی دولت موقت مبنی بر مذاکره و مصالحه با این گروه‌ها ، نیروهای سپاه از شهرها بیرون رانده شد و پرسنل ارتش در پادگان‌ها محصور شدند . بدین ترتیب ، شورشیان با سازماندهی مجدد نیروهای خود ، بسیاری از مناطق کُردنشین ـ جز پاوه ـ را به اشغال در آوردند .

حضرت امام (ره) در مناسبت‌های مختلف با دعوت از شخصیت‌های مذهبی ، سیاسی ، ملی و سایر اشخاص و حتی گروهک‌های فریب خورده ، آنان را به وحدت و برادری با اقشار ملت ، حفظ ثغور و تمامیت ارضی کشور ، طرد منحرفین و گروهک‌های ملحد و اشرار ، صبر و استقامت و همیاری دولت جهت ایجاد رفاه در این مناطق ، تشویق افراد گول خورده برای بازگشت به صف انقلاب دعوت فرمودند . لکن با ادامه‌ی شرارت گروهک‌ها بر ضد حاکمیت و نظام ، معظم‌له در فرامین و پیام‌های مختلف لزوم برخورد قاطع با آنان و تصفیه و پاکسازی منطقه از وجود این اشرار را مورد تأکید قرار دادند .

سپاه پاسداران که بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و مأموریت ذاتی خود ، مسئولیت حفاظت و حراست از انقلاب و دستاوردهای آن را بر عهده دارد ، با مشارکت و همکاری ارتش ، بسیج ، نیروهای انتظامی و پیشمرگان مسلمان کُرد و با بصیرت و موقعیت‌شناسی لازم که حاصل درایت شهیدانی چون بروجردی و دیگر فرماندهان بزرگوار بود ، در اجرای فرمان حضرت امام (ره) به سرعت وارد عمل شد و در اولین فرصت ، بازپس‌گیری شهرهای اشغال شده را با آزادسازی شهر کامیاران در بهمن ماه ۱۳۵۸ آغاز کرد . پس از آن طی سلسله عملیات پی در پی با همراهی سایر نیروهای نظامی و انتظامی موفق گردید ، تمام مناطق جمعیتی و جغرافیایی را آزاد و احزاب را به حالت انفعال و فرار به خارج مرزهای کشور بکشاند ، به صورتی که ائتلاف احزاب و منافقین در سال ۱۳۶۱ نیز نتیجه‌ای برای آنان حاصل نکرد .

بحران مناطق غرب و شمال‌غرب در قالب عملیات چریکی و پارتیزانی به موازات جنگ تحمیلی و در سایه‌ی حمایت عراق و سایر کشورهای استکباری غرب و شرق به

شکل محدودتری ادامه یافت . پس از آتش بس میان ایران و عراق و متعاقب آن بحران خلیج‌فارس ، این نوع عملیات نیز به دلیل شرایط حاکم بر شمال عراق محدود ، سپس متوقف و وارد مرحله‌ی دیگری شد .

کتاب حاضر که به نام مقابله با ضد انقلاب و تجزیه طلبی یا مقابله‌ی رزمندگان اسلام با فعالیت‌های ضدانقلاب و تحت عنوان جلد چهارم از مجموعه‌ی چهارم وقایع عملیات نبرد دوّم در مناطق غرب و شمال‌غرب می‌باشد ، در دوازده فصل به شرح زیر تنظیم شده است :

فصل اول تحت عنوان راهبرد نیروهای جمهوری اسلامی در مقابله با بحران غرب و شمال‌غرب ، به بررسی اصول حاکم و روش‌های اجرایی راهبرد نظامی و عملیاتی به‌کارگرفته‌شده توسط نیروهای خودی در آن دوران می‌پردازد .

فصل دوّم که عنوان آن آزادسازی و پاکسازی شهرهاست ، به سیر آزادسازی و پاکسازی شهرها و شرح وقایع در ۲۴ شهر می‌پردازد .

فصل سوم توضیحی است در مورد آزادسازی و پاکسازی ۳۹ محور (جاده‌ی) مواصلاتی. در انتهای این فصل جمع‌بندی این مجموعه عملیات ارائه شده است .

فصل چهارم با عنوان آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق ، به شرح این نوع از عملیات در شهرستان‌های سه استان آذربایجان‌غربی ، کُردستان و کرمانشاه پرداخته است . در ادامه‌ی این فصل جمع‌بندی ارائه شده است .

فصل پنجم شامل شرح مختصری در مورد طول مرز استان‌های آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه و شهرستان‌های تابعه و توضیحی در مورد چهارده عملیات منظم مرزی و برون‌مرزی همراه با جمع‌بندی است .

فصل ششم تحت عنوان عملیات مشترک به بررسی کوتاه در رابطه با ۴۵ عملیات و جمع‌بندی و تجزیه و تحلیل مطالب می‌پردازد .

فصل هفتم به نام عملیات اطلاعاتی در خصوص شناخت و کارکردهای این نوع عملیات در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم توضیح می‌دهد .

فصل هشتم شامل مطالبی است در ارتباط با عملیات کنترل جمعیت و منابع ، شناخت و شرح عملکرد نیروهای خودی در این گونه عملیات .

فصل نهم با عنوان عملیات روانی نیروهای خودی ، در خصوص شناخت ، اهداف ، روش‌ها ، سطوح ، سازمان ، وظایف ، ابزار و امکانات توضیح می‌دهد . این فصل با ارائه‌ی چند مصداق و جمع‌بندی به پایان می‌رسد .

در فصل دهم ، عملیات بسیج ، چگونگی تشکیل رده‌های بسیج ، طرح تسلیح ، دفتر ارتباط با روستا و طرح‌های نور و هجرت شرح داده شد و در انتها جمع‌بندی این مطالب ، ذکر گردیده است .

فصل یازدهم به نام عملیات مردمیاری ، در خصوص اهداف و محورهای این نوع عملیات توضیح داده و پایان بخش آن ، ارائه‌ی مصادیق و جمع‌بندی مطالب است .

در فصل دوازدهم تحت عنوان سایر عملیات ، شرح وادارکردن نیروهای دشمن به تسلیم شدن ؛ درگیری‌ها ؛ کمین ؛ گشت ؛ عملیات ویژه ؛ عملیات تعاقبی ، واکنشی و کمکی ؛ مقرها و پایگاه‌ها و آمادگی رزم ، آموزش و رزمایش نیروهای خودی در طول مقطع نبرد دوّم آمده است .

لازم به توضیح است ، مطالب ارائه شده در فصل‌های این کتاب به صورت چکیده با شرح موضوع ، تهیه جدول ، نمودار و عکس همراه است و سعی شده تا حد امکان وقایع و حقایق با دسته‌بندی مناسب ، منظم ، خلاصه و ساده همراه باشد . با وجودی که حجم اطلاعات جمع‌آوری و فیش‌نویسی شده به ده‌ها هزار صفحه رسیده است ، باز هم احساس می‌شود که مطالب بیشتری وجود دارد که باید از آن برداشت می‌شد ، لکن به مصداق ضرب‌المثل « تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل » توضیح و تفسیر نوشته‌ها به عهده‌ی خوانندگان محترم گذاشته می‌شود ؛ زیرا ما بایستی مرحله‌ی جمع‌آوری اطلاعات و تدوین را در مقطعی می‌بستیم که به اصل موضوع لطمه‌ای وارد نگردد . همچنین ارائه‌ی مستندات تاریخی نیاز به تجربه‌ی فراوان نویسنده و شجاعت قلم دارد و مورد انتقاد منتقدان قرار خواهد گرفت ، لکن آیندگان را آگاه خواهد ساخت و انشاءالله استفاده از این تجربیات آنان را از انجام اشتباهات مصون خواهد داشت . طبق فرمایش گهربار امام صادق (ع) ، « آن کس که از وضع زمان خود آگاه است ، مورد هجوم اشتباهات قرار نمی‌گیرد . » و به قول ویل دورانت « بهای تمدن همیشه هشیار بودن است و هر ملتی باید صلح را دوست بدارد ، اما باروتش را هم باید خشک نگه

دارد . » (تاریخ تمدن ـ ج ۱ ـ ص ۵۳۲)

در هر صورت ، مطالب ارائه شده در این کتاب و در کل مجموعه ، اطلاعات آشکاری است که در کتاب‌ها و نشریات عمومی دیده شده و یا گزارشات نظامی است که بر اثر گذشت زمان طبقه‌بندی آن تقلیل یافته و سعی شده است با هم‌فکری مشاوران، کارشناسان و متخصصان به بهترین شکل تدوین شود . از نظرات ، پیشنهادها و انتقادات کارشناسان و علاقه‌مندان برای غنای هر چه بیشتر مطلب استقبال می‌شود.

فصل اول

راهبرد نیروهای جمهوری اسلامی ایران در مقابله با ضد انقلاب در غرب و شمال غرب

الف : مقدمه

بعد از جنگ اول در مناطق غرب و شمال‌غرب ، دولت موقت راهبرد مذاکره و مصالحه با ضد انقلابیون را در دستور کار خود قرار داد . به دنبال توافق هیأت اعزامی با گروهک‌های شورشی ، نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از بسیاری از شهرهای مناطق غرب و شمال‌غرب خارج و نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز به پادگان‌های خود بازگردانده شدند . این وضعیت زمینه را برای سازماندهی مجدد گروهک‌ها و تقویت حضور عناصر و کادرهای اصلی آنها در شهرها فراهم نمود و منجر به کنترل این مناطق توسط آنان گردید .

بنیان‌گذار کبیر جمهوری اسلامی ، حضرت امام خمینی (ره) در مناسبت‌های مختلف با دعوت از شخصیت‌های مذهبی ، سیاسی ، ملّی و سایر اشخاص بومی مناطق غرب و شمال‌غرب ، آنان را به وحدت و برادری با سایر اقشار ملت ، حفظ مرزهای کشور ، طرد منحرفین و گروهک‌های ملحد و شورشی ، همراهی با ملت برای پیاده کردن احکام اسلامی ، صبر و استقامت و هم‌یاری با دولت برای ایجاد رفاه در منطقه ، تشویق فریب‌خوردگان به برگشت به دامن اسلام و روی‌گردانی از معاندین و در نهایت تهدید شورشگران به شدت عمل ، توصیه فرمودند تا اتمام حجت را به کمال برسانند . ایشان در پیام مورخه ۱۳۵۹/۸/۲۹ خود به خواهران و برادران کُرد فرمودند :

... این‌جانب و همه‌ی ملت از ستم‌هایی که به شما برادران کُرد در طول حکومت استبدادی شده است و از تبعیض‌هایی که برخلاف اسلام بر شما روا داشته‌اند مطّلع هستیم ، لکن باید بدانید که این شما برادران نبودید که مورد ظلم و ستم واقع شدید ، سایر برادران ترک و لر ، عرب و بلوچ و فارس و ترکمن هم با شما شریک بوده‌اند ... شما برادران کُرد کوشش کنید و آرامش را حفظ کنید و بدانید که با آرامش کارها

اصلاح می‌شود و به صلاح شما و به صلاح اسلام و مسلمین است .

بارالها ! من مأموریت خود را که نصیحت به ملت است ، به قدر توان ضعیف خود انجام دادم و تو ای خدای بزرگ ، با قدرت لایزال خود قلوب ملّت ما را پیوند برادرانه عطا نما . (صحیفه‌ی نور ، جلد ۱۰ ، صفحه‌ی ۱۹۷ ـ ۱۹۶) .

تا اواخر پاییز سال ۱۳۵۸ راهبرد نیروهای خودی دعوت گروهک‌های ضدانقلاب و برخی نیروهای فریب خورده به سازش ، آرامش و همکاری بود ؛ ولی با گذشت زمان بسیار کمی (چند ماه) وضعیت شهرها و برخی مناطق آشفته‌تر شد ، به صورتی‌که در برخی از مناطق ، عناصر ضدانقلاب (از جمله دموکرات‌ها) به طور کامل بر شهرها مسلط شده بودند و از این طریق ، کمبودهای مالی خود را با غارت اموال مردم جبران می‌نمودند .

به دلیل ادامه یافتن ناآرامی ها در مناطق غرب و شمال‌غرب و ادامه‌ی انحراف گروهک‌های معاند از احکام اسلامی و پافشاری آنان به عناد با ولایت فقیه و مبارزه با حکومت اسلامی و آماده‌شدن زمینه‌ی حضور رزمندگان اسلام در مناطق بحرانی که با آزادسازی شهر کامیاران و آغاز عملیات آزادسازی شهر سنندج جلوه‌گر گردید ، راهبرد نظامی نیروهای خودی در این منطقه به طور کامل تغییر یافت . حضرت امام‌خمینی (ره) در تاریخ ۱۳۵۹/۲/۲۵ طی پیامی با صراحت فرمودند :

« اشرار باید از کُردستان تصفیه شوند ، آنان کُردستان را به فساد کشیدند و مردم کُردستان را به فساد کشیدند و مردم کُردستان را به طرز وحشتناکی اذیت و آزار کردند ، آنان مردم را غارت کردند ، و همه را کشتند . دیگر نباید به این‌ها مهلت داد ، باید منطقه درست پاکسازی شود تا دست آنها کوتاه و امیدشان قطع شود . (صحیفه‌ی نور ، جلد ۱۲ ، صفحه‌ی ۸۷)

بعد از آزادسازی شهر کامیاران توسط ستاد عملیاتی غرب کشور به فرماندهی شهید بزرگوار محمد بروجردی و آزادسازی شهر سنندج در اردیبهشت ۱۳۵۹ به وسیله نیروهای مشترک سپاه و ارتش ، با حضور فرماندهانی همچون ، شهید محمّد بروجردی ، شهید ناصر کاظمی ، شهید علی صیاد شیرازی ، سردار سید رحیم صفوی ، سردار مصطفی ایزدی و دیگر رزمندگان متعهد سپاه و ارتش ، با پیام مورخه

۱۳۵۹/۲/۲۵ حضرت امام خمینی (ره) ، روند آزادسازی و پاکسازی دیگر شهرها و مناطق اشغالی از وجود عناصر شورشی (ضدانقلاب) آغاز شد و تا سال ۱۳۶۱ بعد از پاکسازی بوکان به عنوان آخرین شهر ، ادامه پیدا کرد و پس از آن ، فرآیند توسعه‌ی امنیت و عادی‌سازی ، به اجرا درآمد .

آنچه واضح است این که قواعد و مبانی اساسی مورد استفاده سپاه در مناطق غرب و شمال‌غرب کشور ، نشأت گرفته از یک فرآیند پرشتاب در بستر روحیه‌ی انقلابی ، ابتکار ، نوآوری ، انجام تغییرات اساسی در وضع موجود با تکیه بر ارزش‌های اسلامی بدون تبعیت از یک راهبرد مکتوب و تنها در صحنه‌ی عمل به وقوع پیوسته است .

در اینجا ابتدا به بررسی اصول حاکم بر راهبرد نظامی جمهوری اسلامی در مناطق غرب و شمال‌غرب و سپس به راهبرد عملیاتی سپاه و مراحل عملیاتی آن در این منطقه می‌پردازیم .

ب : راهبرد نظامی جمهوری اسلامی ایران در مناطق غرب و شمال‌غرب

۱ـ اصول حاکم بر راهبرد نظامی

(الف) جدا کردن صف مردم از ضدانقلاب :

نیروهای ضدانقلاب جلب حمایت عمومی و جذب مردم را به نفع پشتیبانی از اقدامات خود ، با به کارگیری از ابزارهایی چون وعده و وعیدهای سیاسی و اقتصادی ، استفاده‌ی ابزاری از ناسیونالیسم کُردی ، ایجاد زمینه‌های اختلاف بین شیعه و سنی ، جذب جوانان کُرد به وسیله‌ی فریب و ارعاب ، سوء استفاده از روحیه‌ی جنگاوری مردم به‌خصوص جوانان ، ایجاد نارضایتی عمومی و معرفی حکومت مرکزی به عنوان عامل ایجاد آن و بهره‌برداری تشکیلاتی از هرگونه تضاد اجتماعی ، سیاسی ، فرهنگی ، اقتصادی موجود در سطح مناطق کُردنشین را در دستور کار خود داشتند .

اشرار تنها از بستر مردم برای رسیدن به اهداف خود استفاده می‌کردند ، در صورتی‌که هدف نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ، به‌ویژه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ، آزادکردن مردم از قید شرارت ضدانقلاب ، ایجاد امنیت و زمینه‌سازی ارائه‌ی خدمات عمرانی و رفاهی برای آنان بود . از طرفی ، فرماندهان حاضر در منطقه به این

اصل مهم واقف بودند که اگر مردم با اقدامات روشنگرانه ، به ماهیت واقعی ضدانقلاب و رزمندگان اسلام پی ببرند ، بدون شک راه حمایت از انقلاب اسلامی را پیش خواهند گرفت و در صورت رسیدن به این نتیجه ، زمینه‌ی حضور ضدانقلاب در بین مردم و سوء استفاده‌ی آنها از این وضعیت ، از بین خواهد رفت و امکان نابودی آنان به راحتی فراهم خواهد شد .

تأکیدات و فرمایشات حضرت امام خمینی (ره) مبنی بر لزوم جداسازی صف مردم از ضد انقلاب و حفاظت از جان ومال آنها ، از بدیهی‌ترین و پایه‌ای‌ترین مبانی رفتاری فرماندهان نظامی ، به‌خصوص مسئولین سپاه در جنگ دوّم بود . در این رابطه شهید بروجردی فرمودند :

روح کلی مردم کُردستان آرزوی امنیت و حاکمیت دولت جمهوری اسلامی است. ما باید جریان‌هایی ایجاد کنیم تا روح انقلاب بین مردم منطقه زنده شود . باید مردم کُردستان حسابشان با ضدانقلاب جدا باشد و علی‌رغم برخورد قاطع با ضدانقلاب ، با مردم در کمال مهربانی و خوشرویی برخورد نمود . (مجله‌ی ناوینه ، شماره‌ی ۲۰ و ۳۱، صفحه‌ی ۶۵ و ۶۸) سپاه پاسداران به برکت روشن‌بینی نشأت گرفته از ایمان به خدا و مبانی یاد شده‌ی بالا ، معتقد بود که مردم و شورشیان دو پدیده‌ی از هم جدا هستند و هدف ، نجات مردم و پاکسازی مراکز جمعیتی (شهرها ، شهرک‌ها و روستاها) از لوث ضدانقلاب است ، نه پاکسازی مردم از این مناطق . بر این اساس رفتاری ملاطفت‌آمیز و مهربان با مردم ، برخورد قاطع و شدید با ضدانقلابیون ، جلوگیری از وارد آمدن هرگونه خسارت جانی و مالی به اهالی منطقه و بررسی و تجزیه و تحلیل مردم و شورشیان به عنوان دو موضوع جدا از هم ، ملاک رفتار آنها ، در جنگ با گروهک‌های مسلح غیرقانونی بود .

(ب) مردمی کردن امنیت و جنگ :

مشارکت مردم در امنیت و احساس امنیت از طرف مردم ، یک اصل جدّی و خدشه‌ناپذیر در راهبرد است . تکیه بر عزّت ، اعتبار و شأن انسان‌ها تحت لوای اسلام ، ظلم‌ستیزی و نفی‌سلطه ، عدالت‌خواهی ، ایثار ، فداکاری و تبیین جمهوری اسلامی بر دو پایه استقلال و آزادی ، توجه ویژه به کرامت مسلمانان ، وحدت شیعه و سنی از

نکات بسیار مهمی بود که توسط حضرت امام (ره) در آشکار شدن چهره‌ی واقعی اسلام ارائه گردید . فرماندهان و مسئولین نیز منطبق با رهنمودها و تأکیدات معظم‌له و بررسی و تجزیه و تحلیل عوامل مؤثر در قطع پشتیبانی از شورشیان ، ایجاد زمینه‌ی لازم برای پیوستن گسترده‌ی اقشار مردم به صف انقلاب ، به دست آوردن ابتکار عمل در انهدام دشمن ، بسیج نیروهای مردمی و استفاده از آنها در سازمان‌های نظامی ، انتظامی ، امنیتی و اداری را مورد توجه ویژه‌ی خود قرار دادند ، تا آنجا که بسیاری از مناطق اشغالی با مشارکت و همکاری مردم منطقه پاکسازی گردید .

نیروهای مسلح و در رأس آنها ، سپاه پاسداران با محور قراردادن مردم ، برای حل مشکلات منطقه ، مردمی کردن امنیت و تسلیح نیروهای بومی وفادار ، ایجاد زمینه‌ی لازم برای شرکت مردم در انتخابات متعدد ، اجرای طرح‌های فرهنگی و اردویی در بین دانش‌آموزان و دانشجویان اقدامات گسترده‌ای انجام داد .

امر مشارکت مردم در امنیت و احساس امنیت در منطقه از طرف آنان که یک اصل جدی ، خدشه‌ناپذیر و مؤثر در شکست ضدانقلاب بود را به‌خوبی تحقق بخشید .

(ج) مهلت دادن به دشمن برای تسلیم و بازگشت :

دادن فرصت و امان به دشمن برای خروج از صحنه‌ی درگیری و تقویت انگیزه برای تسلیم شدن و پیوستن به نیروهای انقلاب ، یکی از اصول مورد توجه نیروهای خودی بود . رزمندگان اسلام در تبعیت از احکام حیات‌بخش اسلام و رهنمودهای حضرت امام خمینی (ره) ، از ایجاد هر زمینه برای به تسلیم کشاندن فریب‌خوردگان و جلوگیری از کشته شدن آنها دریغ نمی‌کردند ، این بدان معنی نیست که این اصل در مقابل عداوت و عناد دسته‌ای از ضدانقلابیون که از هر فرصتی برای اعمال دشمنی بر ضد نیروهای انقلاب ، به‌ویژه سپاه دریغ نمی‌داشتند ، نیز رعایت می‌گردید ، بلکه در رابطه با عموم آنها و به طور کلی مدنظر بود . رزمندگان اسلام با ترجیح حل مسالمت‌آمیز مسائل در جنگ و خشونت سعی می‌نمودند ، فرصت لازم را به فریب خوردگان ضدانقلاب برای تأمل ، تفکر و برگشت به دامن پر مهر اسلام و انقلاب بدهند . این روش علاوه بر جلوگیری از پیوستن نیروهای جدید به ضدانقلاب ، ایجاد شک و دودلی را نیز در بین نیروهای دشمن تقویت می‌کرد و انسجام آنان را می‌گسست . بر این اساس یکی از

اصول حاکم بر عملکرد فرماندهان نظامی در جنگ با ضدانقلاب ، دادن فرصت تفکر و تعقل به نیروهای فریب‌خورده‌ی دشمن در راستای جلوگیری از طولانی شدن جنگ و وارد نشدن خسارت به تفکرات ، عقاید و باورهای دینی ، اجتماعی و فرهنگی مردم بود .

(د) تعیین مسئولین انقلابی در رأس امور نظامی و دولتی :

اجرای موفق یک راهبرد ، نیاز جدّی به وجود کارگزارانی متعهد و معتقد به آن دارد . این‌که جمعی یک راهبرد را تبیین کنند و اجرای آن را به عهده‌ی کسانی بگذارند که هیچ اعتقادی به آن ندارند ، نوعی خوش‌خیالی و ساده‌انگاری است . از ابتدای شروع مأموریت و پس از تبیین راهبرد جمهوری اسلامی در منطقه توسط شهید بزرگوار محمّد بروجردی سعی‌شد ، مسئولین منطقه از میان نیروهای متعهد و انقلابی اعم از استاندار ، فرماندار ، مسئولین ادارات و سازمان‌ها ، شهرداری‌ها منصوب شوند تا اهداف توسعه و دفاع نظامی به نحو احسن حاصل گردد .

۲ ـ روش‌های اجرای راهبرد نظامی

(الف) ارائه‌ی اقتدار نظامی ج ا ا در برخورد قاطع با دشمن :

فرماندهان و مسئولین نظامی جمهوری اسلامی ایران ، برای این‌که بتوانند در عرصه‌های مختلف جنگ گام‌های جدّی بردارند و عزم راسخ خود را در این مبارزه به دشمن نشان دهند ، تصمیم گرفتند از نظر نظامی با اقتدار کامل عمل کنند .

در همین راستا ، سپاه پاسداران و سایر نیروهای مسلح اقدام به اجرای عملیات تهاجمی پی‌در پی ـ در سال‌های ۱۳۵۹ تا سال ۱۳۶۴ ـ ، تشکیل یگان‌های عملیاتی عمده ، برخوردهای نظامی خود را ادامه دادند ، به شکلی‌که دشمن هیچ‌گاه در جریان نبرد ، سستی را در میان صفوف نیروهای جمهوری اسلامی ایران ندید . به این ترتیب ، ضدانقلابی که بر جان ، مال و ناموس مردم حاکم و مسلط بود ، تا پایان مقطع نبرد دوّم با قاطعیت تا مرز نابودی پیش رفت .

(ب) حرکت همسو و همه جانبه :

یکی از مواردی که در راهبرد نظامی مطرح بود ، مسأله‌ی حرکت همسو و همه

جانبه می‌باشد ؛ بدین معنا که حرکت‌ها و یا اقدامات راهبردی ، همگی یک هدف و موضوع را دنبال کنند و یا به تعبیر دیگر راهبردهای نظامی ، اقتصادی ، سیاسی ، اجتماعی و فرهنگی در یک چارچوب بوده و یکدیگر را در رسیدن به یک هدف تکمیل نمایند . ضمن این‌که حرکت یک‌سوگرانه‌ی هر راهبرد می‌توانست ، تبعاتی منفی برای مردم ساکن این مناطق و نظام نوپای جمهوری اسلامی به وجود آورد . بر این مبنا لزوم هماهنگی برخورد با شورشگران و ایجاد زمینه‌ی توسعه برای اجرای سیاستگذاری‌ها ، اقدامی ضروری بود .

در این راستا، تشکیل ستادها و قرارگاه‌های مشترک با حضورسپاه پاسداران ، ارتش ، ژاندارمری ، شهربانی ، کمیته‌ی انقلاب اسلامی و سایر نهادهای دولتی امری الزامی به نظر می‌رسید که با توجه به وسعت زیاد مناطق بحرانی ، ذوعارضه بودن عوارض جغرافیایی ، وجود گروهک‌های مسلح با ماهیت و عملکرد متفاوت و مهم‌تر از همه ، تأکیدات و فرامین بنیان‌گذار کبیر انقلاب ، حضرت امام خمینی (ره) ، در مورد هماهنگی و وحدت نیروهای نظامی و دولتی در مقابله با ضد انقلاب این امر عملی گردید .

تأکیدات معظم‌له بر همکاری نیروهای نظامی و انتظامی ، به‌خصوص سپاه و ارتش، با حضور فرماندهان دلسوز و متعهدی از این دو نیرو مانند شهیدان بروجردی ، صیادشیرازی و سایرین ، بستر لازم را برای این هماهنگی و وحدت رویه در مقابله با شورشیان ، از همان اوایل بحران (سال ۱۳۵۸) فراهم آورد . دراین باره برادر رستگارپناه می‌گوید :

درگیری‌های کُردستان که شروع شد ، ضرورت همکاری و هم‌فکری بین نیروهای مسلح در سطح فرماندهان عالی و حتی سطوح میانی ، پایین و بدنه‌ی آنها ، به عنوان یک ضرورت قطعی به وجود آمد . نقطه‌ی عطف این امر و شکل‌گیری آن در کُردستان به دست شهیدان بزرگوار بروجردی و صیادشیرازی ریخته شد . باید گفت ، ریشه‌ها و شروع اولیه‌ی اقدام عملی وحدت نیروهای مسلح در جنگ با عراق هم در کُردستان زده شد .

(ج) واگذاری مسئولیت مناسب به هر نیرو :

در راستای تبیین راهبرد نظامی به شکلی مؤثر و درست ، با شناخت کامل از توانمندی و قابلیت‌های تمامی نیروها ، مسئولیت‌های نظامی با توجه به نقاط قوت و ضعف هر نیرو به آن واگذار گردید . براین اساس با توجه به روحیه‌ی ایثارگرانه‌ی پاسداران انقلاب اسلامی ، بسیجیان (با توجه به با انگیزه و توان بالای عملیاتی) و نیروهای ارتش ، ژاندارمری و کمیته‌ی انقلاب اسلامی ؛ مسئولیت‌های زیر در راستای راهبرد نظامی به سپاه و سایر یگان‌های نظامی و انتظامی واگذار شد .

(۱) سپاه : طراحی و اجرای عملیات تهاجمی ، تدافعی ، تعاقبی ، طراحی و اجرای عملیات شهری ، اجرای عملیات تحکیمی ، کنترل جمعیت و منابع ، انجام عملیات ویژه روی عناصر اصلی دشمن و مرکزیت آنها ، مردمی کردن امنیت و ... .

(۲) ارتش : انسداد و کنترل مرزها ، تشکیل خط جبهه‌ای با عراق ، استقرار در مناطق عملیاتی برون مرزی .

(۳) ژاندارمری : تأمین امنیت جاده‌ها و جوار شهرها ، استقرار پاسگاه‌های مرزی در مرز و پاسگاه‌های قضایی داخلی ، استقرار در مناطق استقراری ، انجام عملیات تحکیمی.

(۴) شهربانی و کمیته : مشارکت در تأمین امنیت شهرها ، کنترل گلوگاه‌های شهری و گلوگاه‌های عمده‌ی منطقه ، کنترل جمعیت و منابع .

(۵) رده‌های اطلاعاتی : تقویت ، تمرکز و هدایت تلاش‌های اطلاعاتی ، تأمین نیازمندی‌های اطلاعاتی نیروهای عملیاتی ، انجام عملیات اطلاعاتی روی تشکیلات مخفی دشمن در شهر و روستا .

۳ ـ راهبردهای به کارگرفته شده در مناطق غرب و شمال غرب

(الف) راهبرد سیاسی :

برای پوشش دادن به راهبرد نظامی در این مناطق وجود تفکرات منسجم و سیاسی که پشتوانه‌ی فکری راهبرد نظامی باشد ، امری لازم بود . در واقع نوع نگاه نظامیان و مسئولین کنترل کننده‌ی بحران به مردم و مسائل آنها در چگونگی اجرای راهبرد امنیتی

نقش ویژه‌ای داشت که در این رابطه به صورت کلی به موارد زیر اشاره می‌شود .

(۱) احترام به مردم منطقه : در راهبرد کلی جمهوری اسلامی ایران مردم نقش اصلی و محوری داشتند ؛ زیرا اصل یاری مردم منطقه و در هم شکستن سلطه‌ی ضدانقلاب به کمک آنها از اهمیت زیادی برای نظام برخوردار بود .

(۲) اعتقاد جدی به طرفداری مردم از جمهوری اسلامی ایران : شهید بزرگوار بروجردی همیشه می‌فرمودند : مردم کُرد مردمی مستضعف و مسلمان هستند . به لحاظ این‌که جمهوری اسلامی ایران یک حکومت اسلامی است و مردم هم مسلمان هستند ، پس مردم هم طرفدار حکومت جمهوری اسلامی هستند . ایشان معتقد بود : اگر مردم در شرایطی قرار گیرند که زور و عناصر سلطه‌ی ضدانقلاب بالای سر آنها نباشد ، همگی طرفدار جمهوری اسلامی هستند . بنابراین برای نجات مردم تحت سلطه ، بایستی عملیات‌آزادسازی انجام دهیم . پس در کلیه‌ی اقدامات نظامی که انجام می‌شود به هیچ‌وجه نبایستی به مردم لطمه‌ای وارد شود .

ایشان اعتقاد داشتند که حتی اگر ضدانقلاب در درگیری‌ها مردم را سپر خود قرار دهند ، نباید آنها را جزو ضدانقلاب دانست . نکته‌ی اساسی در این جنگ ، نوع نگاه به مردم بود که شیوه‌ی مبارزه را مشخص می‌کرد .

(۳) جداکردن صف مردم از ضدانقلاب : این بحث زمانی که به علت تشدید درگیری‌ها به مردم تلفات زیادی وارد می‌شد ، شکل جدی به خود گرفت . در این رابطه شهید ناصر کاظمی به صراحت عنوان کرد « صف ضدانقلاب بایستی از مردم جدا باشد و با ضدانقلاب به شدت و با مردم به رأفت برخورد شود . » رعایت این مسأله در عملیات نظامی بسیار مشکل بود ؛ زیرا نیروهای ضدانقلاب در میان مردم (در شهرها و روستاها) مخفی می‌شدند ، اما این امر به عنوان یکی از اصول راهبرد امنیتی جمهوری اسلامی ایران باید به هر طریق ممکن عملی می‌گردید . در واقع رزمندگان اسلام با رعایت این اصل مهم در اوج مبارزات سیاسی ـ اجتماعی خود ، آنچنان با مردم منطقه مأنوس شدند که به نیرویی یکپارچه و متحد در مقابل ضدانقلاب مبدل گردیدند .

از دیگر موارد این راهبرد می‌توان به جلوگیری از تجزیه و خودمختاری منطقه ، ایجاد حاکمیت نظام و حفظ تمامیت ارضی ، ایجاد اعتماد مردم به نظام ، مشارکت

نمودار راهبرد به کار گرفته شده در مقطع نبرد دوّم

راهبرد جمهوری اسلامی در مناطق غرب و شمال‌غرب

فرهنگی و اجتماعی
- ایجاد برابری‌های اجتماعی
- محرومیت‌زدایی و جلوگیری از سلطه پذیری
- قانون‌گرایی (حاکمیت قانون)
- پویاکردن فرهنگ مردم در شناختن حق و باطل
- تشکیل شوراهای مختلف
- محور قراردادن روحانیت اهل تسنن در منطقه
- تشکیل مراکز بزرگ اسلامی
- آموزش و پرورش مردم منطقه متناسب با اهداف نظام
- پیش‌بینی واجرای برنامه‌های بهداشت همگانی، خدمات‌اجتماعی
- و ...

اقتصادی
- فقر زدایی
- تأمین رفاه اقتصادی
- ایجاد اشتغال
- پیش‌بینی سازمان‌های تولیدی و خدماتی
- اجرای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
- و ...

سیاسی
- جلوگیری از تجزیه و خود مختاری منطقه
- ایجاد حاکمیت نظام و حفظ تمامیت ارضی
- ایجاد اعتماد مردم به نظام
- مشارکت سیاسی مردم در انتخابات
- به وجود آوردن کنترل حکومت مرکزی در منطقه
- حفظ جان و مال مردم
- پیش‌بینی گروه‌های بحث و مناظره
- پاکسازی عوامل رژیم گذشته و گروهک‌ها از ادارات و سازمان‌های دولتی
- و ...

روانی
- معرفی گروهک ها به عنوان مسببین ناامنی
- افشای جنایات ضد انقلاب
- توجه به خواسته‌های مردم و تلاش برای تحقق آن‌ها
- برقراری ارتباط با جوانان
- رفتار اسلامی و برادرانه با مردم
- تبدیل پایگاه‌های نظامی به مردمی
- حفظ و تقویت روحیه‌ی نیروهای خودی
- وادار کردن نیروهای دشمن به تسلیم شدن
- و ...

نظامی
- دور کردن دشمن از مردم و جغرافیا
- مردمی کردن دفاع
- جدا کردن صف مردم از ضدانقلاب
- تعیین دقیق مسئولیت‌ها و اختیارات
- پاکسازی مناطق آلوده
- تجزیه ، انهدام و تعاقب دشمن
- تقسیم بندی مناطق
- بسیج نیروها
- و ...

ملاقات فرماندهان و مسئولین با بنیان گذار کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) و ارائه‌ی رهنمود توسط معظم له

سیاسی مردم در انتخابات ، به وجود آوردن کنترل حکومت مرکزی در منطقه ، حفظ جان و مال مردم ، پیش بینی گروه‌های بحث و مناظره ، پاکسازی عوامل رژیم گذشته از ادارات و سازمان‌های دولتی اشاره کرد .

(ب) راهبرد فرهنگی ـ اجتماعی :

یکی از مواردی که ضدانقلاب با تبلیغات وسیع روی آن مردم را به موضع گیری‌های خاصی در مقابل نظام واداشته بود ، این موضوع بود که دولت قصد دارد ، فرهنگ مردم را تغییر دهد و با قومیت و خصوصیات قومی آنها مبارزه نماید . فرماندهان و مسئولان نظامی جمهوری اسلامی برای مقابله با این حرکت دشمن ، با عقاید مذهبی ـ قومی مردم (لباس کُردی ، زبان کُردی ، مذهب شافعی) کاملاً محترمانه برخورد می‌کردند . فرماندهان سپاه در برخی عملیات لباس کُردی می‌پوشیدند. این روش رفتاری ، تأثیر مثبتی در ایجاد الفت و اعتماد بین این دو گروه (مردم و نیروهای نظامی) داشت و در مقابل به شدت ضدانقلاب را ناراحت و عصبانی می‌کرد ، زیرا باعث می‌شد از به دست آوردن بهانه و افزودن بر انگیزه‌ی مخالفت با جمهوری اسلامی ایران مأیوس گردد .

از سوی دیگر ، باورهای فرهنگی و اجتماعی نیروهای مردمی نیز ، در نوع نگاه به این مبارزه بسیار تعیین کننده بود . شهید بروجردی ـ که به جرأت می‌توان ایشان را بانی این راهبرد دانست ـ معتقد بود : اصل حرکت ما در این نبرد ، یک حرکت فرهنگی است . ما می‌خواهیم حتی در برخورد با ضدانقلاب هم یک برخورد فرهنگی داشته باشیم . یعنی ما نظامیانی حرفه‌ای نیستیم که برای کشتن تعدادی ضدانقلاب مأمور شده باشیم . ما مأموریت داریم تا باورهای فرهنگی ـ سیاسی عناصر ضدانقلاب را نسبت به جمهوری اسلامی ایران اصلاح کنیم . در واقع ، ایشان بر این اعتقاد بود که اصل مأموریت رزمندگان اسلام در منطقه بیان ایده‌های فرهنگی نظام جمهوری اسلامی ایران است . بنابراین بایستی سلاح و زور را از سر مردم برداشت . با توجه به این تفکر ، موارد زیر را می‌توان به عنوان بخشی از راهبرد فرهنگی و اجتماعی مطرح نمود :

(۱) پذیرش مذهب و فرهنگ مردم منطقه : در راهبرد فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مبارزه با باورهای مردم ، اقدامی غلط بود و رعایت احترام متقابل (میان مردم و

نیروهای نظامی) اساساً امری ضروری محسوب می‌شد .

(۲) احترام به مذهب مردم : حرکت فرهنگی نظام در منطقه در اصل مبتنی بر احترام متقابل نسبت به مذهب مردم بود و نه تنها تفکر شیعه کردن اهل سنت مورد قبول مسئولین امر واقع نشد ، بلکه وحدت و رابطه با آنها ، بر اساس مذهب و شریعت و اصول کلی اسلام ، در نظر گرفته شد .

(۳) محور قراردادن روحانیت اهل سنت در منطقه : با وجود نداشتن جایگاه روحانیت در میان اهل سنت مانند روحانیت شیعه ، رزمندگان اسلام با پیروی از فرمان حضرت امام (ره) مبنی بر « وحدت شیعه و سنی » تلاش می‌کردند با تقویت اعتقاد دینی مردم ، در کلیه‌ی ارتباطات اجتماعی روحانیت اهل تسنن منطقه را محور حرکت قرار دهند و تا اندازه‌ی زیادی هم موفق بودند .

(۴) تشکیل مرکز بزرگ اسلامی[1] : سامان دادن روحانیت اهل سنت با توجه به خصوصیات آنها یکی از ضرورت‌های مهم بود ؛ زیرا روحانیون اهل سنت از نظر سازماندهی و مادی با مشکلات جدی مواجه بودند . در این راستا ، تشکیلاتی به نام « مرکز بزرگ اسلامی » تحت نظر حضرت حجت‌الاسلام و المسلمین سیدموسی موسوی تشکیل شد که در جهت سازمان‌دهی و رشد روحانیت اهل سنت خدمات زیادی انجام داد. این مجموعه با انتصاب ائمه‌ی جمعه‌ی اهل سنت و تأمین مالی آنها ، تغذیه‌ی حوزه‌های علمیه‌ی اهل سنت و مانند آن شروع به فعالیت نمود و در کلیه‌ی امور فرهنگی و اجتماعی مردم نقشی مثبت و ارزنده‌ای داشت .

از سایر اقدامات اساسی فرهنگی و اجتماعی جمهوری اسلامی ایران در سطح منطقه می‌توان به استفاده از رادیو ، تلویزیون ، مجلات به زبان کُردی و ترویج فرهنگ مردم منطقه به زبان آنها ، ایجاد برابری‌های اجتماعی ، محرومیت‌زدایی و جلوگیری از سلطه‌پذیری ، قانون‌گرایی (حاکمیت قانون) ، پویا کردن فرهنگ مردم در شناختن حق و باطل ، تشکیل شوراهای مختلف ، آموزش و پرورش مردم منطقه متناسب با اهداف نظام ، پیش‌بینی و اجرای برنامه‌های بهداشت همگانی و خدمات اجتماعی اشاره کرد .

---

۱ ـ در خصوص مراکز بزرگ اسلامی در کتاب ششم همین مجموعه توضیح کافی داده‌ایم .

(ج) راهبرد روانی[1] :

در راهبرد نظامی (عملیاتی) نیروهای خودی با آزادسازی شهرها ، بازگشایی محورها و پاکسازی مناطق عمق ، بیشتر تسلط فیزیکی بر روی مکان‌ها ایجاد می‌شد ، طبق راهبرد نظامی نیروهای جمهوری اسلامی ایران ، هدف فقط تسلط فیزیکی نبود بلکه بُعد روانی نیز اهمیت داشت . بر این اساس در مراحل بعد ، اقدامات لازم برای تسلط غیرفیزیکی و یا نرم‌افزاری با اهداف دینی و ملی در منطقه آغاز شد .

عملیات روانی یک قسمت از فعّالیت‌های کلی و یکپارچه‌ی پدافند داخلی و توسعه بود و در طول مدّت بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب به شکلی طراحی گردید که جوابگوی نیازمندی‌های ویژه‌ی هر منطقه و هر نوع عملیات باشد زیرا اقدامات نظامی و غیرنظامی ، ابتدا بر اساس تأثیر روانی آنها مورد ارزیابی قرار می‌گرفت و سپس اجرا می‌شد.

(۱) انواع عملیات روانی :

ـ **عملیات روانی راهبردی** : شامل فعالیت‌های گسترده و بلند مدتی بود که با استفاده از نقاط آسیب‌پذیر سیاسی ، نظامی ، اجتماعی ، اقتصادی بر ضد گروهک‌ها و عناصر آن اجرا می‌شد . مهم‌ترین نتیجه‌ی این عملیات سستی در عقاید و آرمان‌های دشمن و از بین بردن نیروی پایداری و مقاومت آنها بود .از بین بردن اراده‌ی دشمنی که قصد پایداری دارد ، بسیار با ارزش‌تر و مهم‌تر از قدرت و توانایی نظامی و مادی اوست .

ـ **عملیات روانی تاکتیکی** : این نوع جنگ معمولاً در محدوده‌ای کوچک‌تر و با اهدافی مشخص انجام می‌گرفت . افراد نظامی و غیرنظامی وفادار به دشمن در صحنه‌ی عملیات رزمی را مورد توجه و هجوم قرار می‌داد . موفقیت در جنگ روانی تاکتیکی ، باعث افزایش کارایی و توان رزمی نیروهای خودی می‌شد .

ـ **عملیات روانی تحکیمی (تثبیتی یا استقراری)** : معمولاً به منظور پیشرفت و سهولت عملیات و افزایش همکاری مردم به اجرا در می‌آمد و هدف نهایی از طراحی و اجرای آن ، پیروزی در جنگ و ایجاد امنیت دائمی بود . بسیج پیشمرگان مسلمان کُرد

---

۱ ـ شرح کافی در خصوص عملیات روانی در فصل نهم همین کتاب ارائه‌ی شده است .

در کُردستانات نمونه‌ی بارزی از این نوع عملیات روانی است .

(۲) راهبرد نیروهای جمهوری اسلامی ایران در استفاده از عملیات روانی :

در راهبرد نظامی ، قبل از اجرای هر عملیات ، ابتدا بُعد روانی آن به دقت ارزیابی می‌شد و هماهنگ با عملیات نظامی به اجرا درمی‌آمد .

اقدامات روانی صورت گرفته در مناطق غرب و شمال‌غرب با اهداف زیادی پی‌گیری می‌شد . بر این مبنا تفهیم و اجرای اقدامات زیر در کلیه‌ی موارد و مقاطع در مقابل کلیه‌ی مخاطبین عملیات روانی مورد تأکید بود :

ـ معرفی گروهک‌ها به عنوان مسببین ناامنی ؛

ـ افشای جنایات ضدانقلابیون ؛

ـ توجه به خواسته‌های مردم و تلاش برای تحقق آنها ؛

ـ برقراری ارتباط مداوم با جوانان ؛

ـ رفتار اسلامی و برادرانه با مردم ؛

ـ سخنرانی و راهپیمایی ؛

ـ اعزام مبلّغین عقیدتی ؛

ـ تضعیف روحیه‌ی ضدانقلاب و هواداران آنها با دادن امان‌نامه ، برگزاری کلاس‌های آموزشی ، تشکیل ستاد تائبین و آزادی زندانیان نادم ؛

ـ وادار ساختن نیروهای دشمن به فرار و تسلیم به صورت فردی یا گروهی ؛

ـ ارائه‌ی تسهیلات فرهنگی و اقتصادی به مردم ؛

ـ اجرای عملیات مختلف نظامی جهت نشان دادن اقتدار جمهوری اسلامی ایران ؛

ـ ایجاد اضطراب و وحشت در صفوف دشمن با انتشار اعلامیه‌های شدیدالحن قضایی ؛

ـ حفظ و تقویت روحیه‌ی نیروهای خودی ؛

ـ ارائه‌ی سیاست‌های ضد تبلیغاتی و خنثی نمودن عملیات روانی دشمن ؛

ـ تشریح ابعاد مثبت اقدامات نیروهای خودی .

ـ مقابله با عملیات روانی دشمن (این عملیات عبارت بود از تبلیغات

طرح‌ریزی شده‌ای که به منظور نفوذ در مردم ، احساسات ، تمایلات و رفتار آنها اجرا می‌گردید .)

در عملیات روانی هدف مهم این بود که با تخریب فکری و روانی دشمن ، انگیزه‌ی مقاومت از آن گرفته شود . استفاده از رسانه‌های خبری و تصویری در همین راستا صورت می‌پذیرفت . در حقیقت هدف از جنگ روانی ، نیل به پیروزی با کمترین هزینه در کوتاه‌ترین زمان ، از طریق کوتاه‌ترین راه و به بهترین شیوه ممکن بود .

در راهبرد روانی برای هر یک از گروه‌های جمعیتی ، طراحی و برنامه‌ریزی خاصی در نظر گرفته می‌شد . علت این کار ، جهت‌گیری مشابه و نگرش‌های آنها بود . به طور مثال تشکیل گروه‌های جوانان و انجمن‌ها در بین گروهک‌ها برنامه‌ریزی‌های تبلیغی خاصی را می‌طلبید .

لازم به ذکر است ، در جنگ روانی ، روش‌های متنوع و مؤثری وجود داشت که به تناسب حالات روانی و شرایط ذهنی مخاطبان به صورت انفرادی یا ترکیبی مورد استفاده‌ی متخصصان عملیات روانی قرار می‌گرفت . بنابراین قبل از انتخاب روش یا روش‌های مناسب ، مطالعه‌ی آداب و رسوم ، عقاید ، عادات ، سلیقه‌ها ، شرایط ذهنی و فکری حاکم بر مخاطبان و عکس‌العمل‌های احتمالی آنان ضروری بود .

(د) راهبرد نظامی :

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و سایر نیروهای مسلح با الهام از تعالیم حیات‌بخش اسلام ناب محمدی (ص) اطاعت از فرامین ولایت مطلقه‌ی فقیه و در راستای مأموریت‌های خود ، در مقطع نبرد دوّم مجموعه‌ای از قواعد و مبانی اساسی را در طرح‌ریزی ، هدایت و اجرای عملیات نظامی بر ضد گروهک‌ها و اشرار ، ملاک عمل و در رأس راهبرد خود قرار داده و در کلیه‌ی اقدامات ، فعالیت‌ها و عملیات فرماندهان و رزمندگان در سطوح مختلف آنها را رعایت می‌کردند .

بر اساس تجزیه و تحلیل اسناد و مدارک موجود و نتایج حاصل از مصاحبه با تعدادی از فرماندهان و مسئولین منطقه ، قواعد و مبانی اساسی مورد اشاره ، در قالب اصول حاکم بر راهبرد نیروهای نظامی در مناطق غرب و شمال‌غرب ، دسته‌بندی شد که در زیر به شرح آن پرداخته می‌شود . بدیهی است این اصول را مترادف آموزه

نظامی، به صورت یک نظریه می‌توان تلقی کرد که محیط عمل رزمندگان اسلام را در این مناطق توصیف و روش‌ها و شرایط به کارگیری آنها را تعیین می‌کند . با این تفاوت که اصول زیر نشأت گرفته از یک فرآیند پرشتاب در بستر روحیه‌ی انقلابی ، ابتکار ، نوآوری ، انجام تغییرات اساسی در وضع موجود با تکیه بر ارزش‌های اسلامی ، بدون تبعیت از یک راهبرد نوشته شده و تنها در صحنه‌ی عمل به وقوع پیوسته است .

(۱) راهبرد امنیتی :

از ابتدای بحران در منطقه ، با اجرای عملیات نظامی مختلف و استقرار گردان‌ها ، گروهان‌ها و دسته‌های رزمی در مناطق عملیاتی ، برای ایجاد امنیت از سوی رزمندگان اسلام تلاش زیادی صورت گرفت .

راهبرد امنیتی به مجموعه اقداماتی گفته می‌شود که با جنبه‌های غیرنظامی منجر به برقراری امنیت پایدار در غرب و شمال‌غرب کشور شد . در این رابطه به چند نمونه از تلاش‌های انجام گرفته اشاره می‌شود :

ـ ملاطفت با مردم به عنوان رکن اصلی راهبرد : در تبیین راهبرد امنیتی ، مردم اساسی‌ترین رکن بودند ، پس در برخورد با مردم و ضدانقلاب ، باید این دو کاملاً از هم جدا می‌شدند . اما تفکیک این دو از هم بسیار سخت بود ، زیرا در مواقعی مردم بین دولت و ضدانقلاب قرار می‌گرفتند و جداسازی آنها ، یا امری محال بود و یا از نظر نظامی با پذیرش تلفات برای نیروهای خودی همراه می‌گردید . چنانچه صدها ، بلکه هزاران‌بار در جریان درگیری‌های شهری و روستایی ، رزمندگان اسلام برای این‌که به مردم آسیبی وارد نشود ، جان خود را فدا و یا این‌که از برخورد با دشمن صرف‌نظر کردند .

توصیه‌ی همه‌ی نظامی‌ها در قبال چنین صحنه‌هایی این است با مردمی که در جریان درگیری‌ها به دشمن کمک می‌کنند باید برخورد جدی ، شدید و قاطع کرد ، ولی در اصول راهبرد امنیتی جمهوری اسلامی ایران ، این که آیا بر این مردم اتمام حجت شده است یا خیر ؟ آیا آنها به واقع ماهیت ضدانقلاب و جمهوری اسلامی ایران را می‌شناسند یا خیر ؟ در نوع تصمیم‌گیری‌ها بسیار مؤثر بود . به همین خاطر نوع برخورد با مردم و جذب آنها ، به صورت یک اصل و نکته‌ی غیرقابل گذشت ، در نظر گرفته

شده بود .

ـ برقراری هم‌زمان توازن در عملیات نظامی و توسعه : مسأله‌ی مهم برای نیروهای خودی حفظ مناطق پاکسازی شده پس از هر عملیات بود ، به نحوی که مردم به راحتی در آن مناطق زندگی و تردد نمایند . تحقق این امر فقط با جلب حمایت ساکنین منطقه ممکن می‌شد . در این راستا تمامی مردم به همراهی با نیروهای خودی و حکومت مرکزی تشویق و ترغیب می‌شدند .

از ابتدای نبرد دوّم در مناطق غرب و شمال‌غرب ، همیشه مسأله‌ی به دست آوردن همراهی مردم در راستای طرد نهایی دشمن ، به عنوان یکی از مبانی و اصول راهبردی مورد توجه فرماندهان و مسئولین نظامی به ویژه سپاه بود . بر همین اساس ، آنها بلافاصله بعد از آزادسازی و پاکسازی مراکز جمعیتی ، تأمین مایحتاج مردم اعم از ارزاق عمومی ، سوخت و امکانات در دست دولت را آغاز کرده و در ادامه با فعال نمودن سازمان‌ها و ادارات خدمات‌رسان مانند جهادسازندگی ، کمیته‌ی امداد حضرت امام (ره) ، سازمان زمین‌شهری ، اداره‌ی کشاورزی و همچنین جهت دادن به فعالیّت‌های آنان همگام با پاکسازی مناطق ، امر توسعه‌ی متوازن را نیز پی‌گیری و اجرا می‌کردند .

در موقعیتی که حضور ، اشرار و گروهک‌های ضدانقلاب ، جز ایجاد فشار و شرارت برای آنها ارمغانی نداشته است ، رزمندگان اسلام علاوه بر ایجاد امنیت تأمین رفاه ، آسایش و ارائه‌ی خدمات عمومی به آنان را نیز پی‌گیری و اجرا می‌کردند . به این ترتیب تفکر همگانی با انقلاب در اذهان مردمی که خود شاهد بودند ، روز به روز تقویت شد و افزایش می‌یافت . این زمینه‌ی ذهنی در مدت زمانی کوتاه به حمایت عملی از انقلاب اسلامی تبدیل گردید .

در بُعد هماهنگ‌سازی توسعه و اقدامات نظامی ، سپاه پاسداران در رأس نیروهای مسلح از همان ابتدای نبرد دوّم با تلاشی بی‌وقفه و پی‌گیر در تدارک تشکیل ستاد و یا شورایی ، در سطح مسئولین کشور بود که بالأخره اواخر سال ۱۳۶۳ تصویب ۳ شورا به نام‌های شورای تأمین ویژه‌ی غرب کشور ، شورای تأمین استان‌ها و شورای تأمین شهرستان‌ها در دستور کار هیأت دولت و مسئولین کشور قرار گرفت .

در این راستا ، شورای تأمین ویژه‌ی غرب که تجربه‌ی موفقی با حضور وزرای

کشور و اطلاعات ، استانداران سه استان آذربایجان‌غربی ، کُردستان و کرمانشاه ، فرمانده‌ی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) و سایر مسئولین بود ، حسب موضوع مورد بحث ، تشکیل شد و مأموریت سیاستگذاری ، هماهنگی و طرح‌ریزی‌های کلان برای مناطق کُردنشین را بر عهده گرفت . این شورا به ریاست وزیر کشور و با اختیارات هیأت دولت واگذار شد و مصوبات جلسات آن به منزله‌ی مصوبات هیأت دولت قلمداد و برای همه لازم‌الاجرا گردید .

ـ غافل‌گیری : در مرحله‌ی باز پس‌گیری مناطق اشغالی ، استفاده از اصل غافل‌گیری برای رزمندگان اسلام لازم بود ، استفاده‌ی دشمن از کمین‌های متعدد و لزوم اجرای عملیات ضدکمین و تعاقبی ، توجه به این اصل را ضروری می‌نمود . بکارگیری این اصل (اجرای عملیات درشب ، استفاده از پوشش و فریب برای جابه جایی نیرو) علاوه بر واردکردن ضربه به دشمن ، باعث جلوگیری از وارد شدن تلفات سنگین به نیروهای خودی می‌گردید .

ـ تحرک و سرعت عمل : برتری تحرک و سرعت عمل رزمندگان اسلام جهت تحمیل اراده و محدود کردن دشمن ، از مبانی اساسی جنگ در شمال‌غرب بود . از همان ابتدای نبرد ، سپاهیان اسلام برای مقابله با دشمن ، نهایت سرعت عمل در عملیات نظامی را به کار می‌گرفتند . در مواردی نه تنها عمل آنها قابل انطباق با هیچ‌یک از استانداردهای جهانی نبود ، بلکه از حد تصور طراحان نظامی نیز خارج می‌شد و صرفاً در قالب روحیه‌ی انقلابی و ارزش‌های اسلامی تعریف می‌گردید.

راه‌اندازی و توسعه‌ی یگان‌های متحرک با سرعت عمل بالا برای ضربه‌زدن سریع و قاطع به ضدانقلاب و تعقیب نیروهای در حال گریز دشمن با به کارگیری نیروهای بومی منطقه ، ابتکاری انقلابی بود که با ایجاد سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد[1] و سایر

---

۱ ـ سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد با پی‌گیری شهید بروجردی ، فرمانده‌ی عملیات غرب کشور و با حضور نیروهای بومی و مهاجر تشکیل گردید . نیروهای بومی این سازمان در آزادسازی و پاکسازی مناطق به همراه سپاه پاسداران ، ارتش و سایر قوای انتظامی جنگیدند و با اولین گام در پاکسازی شهر کامیاران ، این سازمان اعلام موجودیت کرد. توضیحات کامل در فصل دوّم ارائه‌ی نقش و عملکردهای یگان‌های سپاه در کتاب ششم آمده است .

یگان‌ها مانند گروه‌های ضربت ، گـردان‌هـای نبـی‌اکـرم (ص) ، حضـرت رسـول (ص) ، جندالله ، ثارالله ، تیـپ‌هـای ویـژه شـهدا ، قـدس ، بیـت‌المقـدس نقـش بـه‌سـزایی در خنثی سازی بسیاری از عملیات شورشگران داشت .

ـ **شدت عمل** : رزمندگان اسلام حداکثر تلاش خود را برای جدا کردن صف مردم از ضدانقلاب و برخورد برادرانه و ملاطفت‌آمیز با نیروهای دشمن در مأموریـت‌هـا بـه کار بسته بودند بعد از انجام تلاش‌های مورد اشاره ، ایجاد زمینه‌های دریافت امان‌نامه و اظهار ندامت و پشیمانی ، اگر افراد حاضر در طیف دشمن به‌خصوص سـران ، اعضـای مرکزی و کادرهای اصلی احزاب بر عناد و دشمنی خود اصرار می‌ورزیدنـد و همچنـان مقاومت مسلحانه‌ی خود را بر ضد نظام ادامه می‌دادند ، منطبق با همان ضوابط ، قوانین و اصولی که رحم و شفقت را توصیه می‌نمود ، با شدت و قاطعیت نسبت به برخورد با آنان و سرکوب و انهدام معاندین اقدام می‌نمود .

در اصول نظامی فعلی دنیا ، انهدام نیروی دشمن یک هدف آفنـدی اسـت ، ولـی نظام دفاعی اسلام انهدام نیرو را هر چند مشرک و کافر باشد ، جـز و اهـداف تهـاجمی خود نمی‌داند . حتی در میدان جنگ نیز بر هدایت فکری انسان‌هـا نظـر دارد ، بـا ایـن حال، اگر دشمن بر عناد خویش و توطئه بر ضد اسلام و مسلمانان پافشـاری کنـد ، بـه گونه‌ای که مایه‌ی فتنه و فساد در زمین شـود و هـیچ امیـدی بـرای اصـلاح او نباشـد ، دستور انهدام نیروی دشمن را می‌دهد .

سیره‌ی عملی حضرت علی (ع) ـ که آیینه‌ی تمام نمـای اسـلام اسـت ـ در زمـان حکومت خود بر مسلمین گویای این موضوع است . حضرت بعد از نصیحت مخـالفین و شورشگران ، اگر مؤثر نمی‌افتاد ، آنان را تهدید می‌کردند و در نهایت در صورت عدم تبعیت از قوانین اسلام و حکومت ، با آنان به شدت برخورد می‌نمودند .

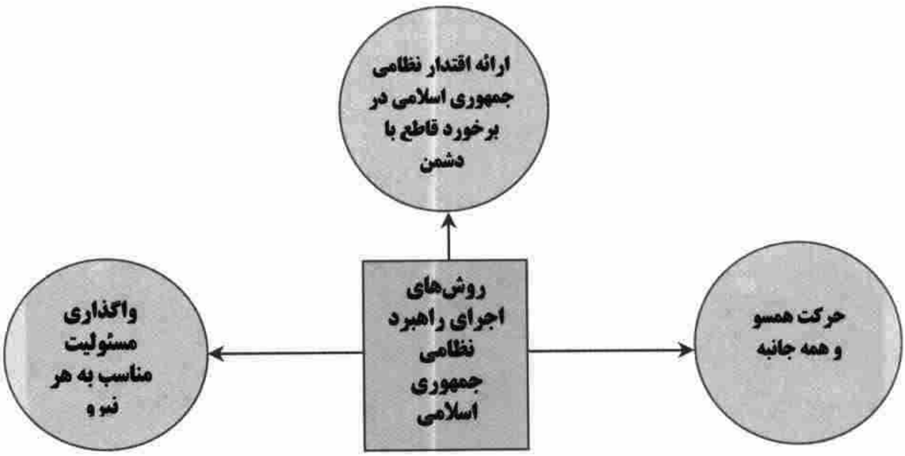
با بررسی عملکـرد سـپاه در جنـگ بـا ضـدانقلاب ، چرخـه‌ی دعـوت ، امـر بـه معروف و نهـی از منکـر ، تهدیـد و ارعـاب و در نهایـت برخـورد شـدید و سـرکوبی ضـدانقلابیون مسـلح بـر اسـاس ارزش‌هـای اسـلامی ، بـر رفتـار فرمانـدهان و رزمندگان اسلام حاکم بوده است .

ـ مردمی کردن امنیت به وسیله‌ی مشارکت مردم در برقراری امنیت منطقه : ازآنجا که

نمودار راهبرد نظامی نیروهای جمهوری اسلامی در مناطق غرب و شمال‌غرب

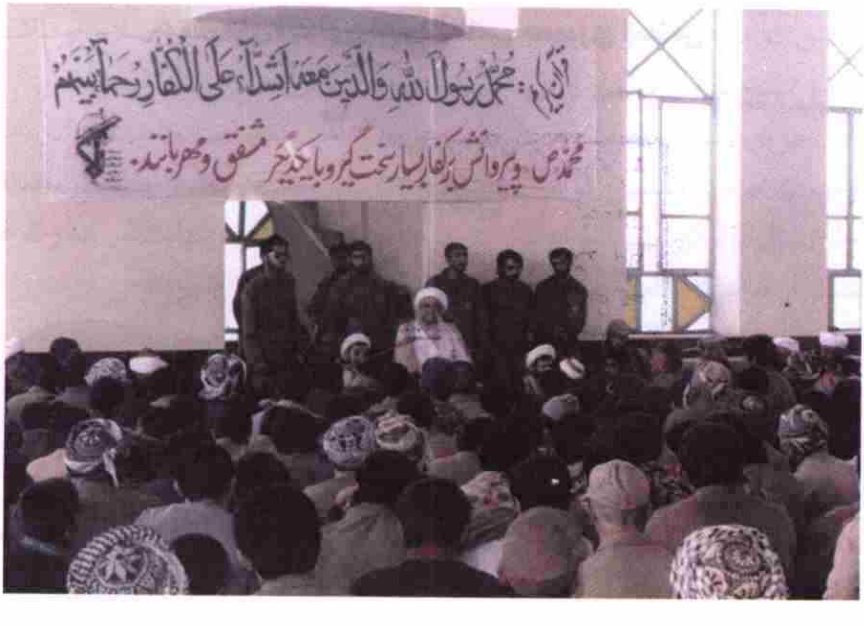

روش‌های اجرای راهبرد نظامی جمهوری اسلامی

بازدید حضرت آیت الله خامنه‌ای (روحی له الفداه) وشهید محراب حضرت آیت الله صدوقی (ره) از مناطق غرب و شمال‌غرب و ملاقات با مردم

محور اصلی برقراری امنیت در منطقه ، احساس امنیت مردم بود ، مردم باید در ایجاد و حفظ آن مشارکت بیشتری می‌کردند . اشتیاق مردم منطقه برای داوطلب شدن متفاوت بود ، ولی این طرح به طور موفقیت‌آمیزی طی مراحل زیر در منطقه انجام شد :

ـ اجرای طرح تسلیح ؛

ـ ایجاد مقرهای پدافندی و استفاده از داوطلبان بومی ؛

ـ جذب نیروهای بومی و تشکیل بسیج در رده‌های مختلف ؛

ـ اجرای عملیات تحدید (محدود کردن منطقه و طبقه بندی آن) .

توسعه‌ی بسیج در منطقه و حضور بسیار مؤثر و گسترده‌ی نیروهای بومی در این سازمان ، عامل بسیار مهمی جهت مقابله با ضدانقلاب و برقراری امنیت بود . مسلح شدن بسیجیان بومی علاوه بر محافظت آنان در مقابل شورشیان ، خانواده و عده‌ای از بستگان آنها را نیز تحت حمایت قرار می‌داد . با به کارگیری نیروهای بومی در سازمان نیروهای مسلح علاوه بر استفاده از توانمندی‌های اطلاعاتی و عملیاتی آنان ، کمبود نیروی انسانی موجود در منطقه جهت مقابله با ضدانقلاب جبران می‌شد و پیوند میان مردم بومی و غیربومی تعمیق می‌یافت .

در رابطه با بسیج مردمی ، از آنجا که بافت مردم در شهرها و روستاها متفاوت بود، در شهرها از مجموعه‌ی سیستم دولتی مثل مدارس ، ادارات برای بسیج مردم استفاده می‌شد و در روستاها نیز از طریق سران عشایر و متنفذین روستایی امر بسیج و تسلیح انجام می‌شد [۱]:

در روش اول ، عشایر منطقه شناسایی شدند و پس از انجام مطالعات بسیار در زمینه‌ی سوابق تاریخی عشایر و تحلیل نحوه‌ی برخورد آنها با گروهک‌ها ، همچنین برخورد احزاب با عشیره ، از میزان وفاداری آنها نسبت به جمهوری اسلامی ایران کسب اطلاع می‌شد . بافت عشایری از رئیس عشیره تبعیت می‌کنند ، لذا وقتی با بزرگان عشیره در مورد این طرح توافق می‌شد ، کار جذب مردم بسیار راحت‌تر بود و مردم هم با انگیزه‌ی بیشتری اقدام می‌کردند .

---

۱ ـ برای اطلاع بیشتر در خصوص طرح تسلیح و عملیات بسیج به فصل دهم همین کتاب (مقابله با ضد انقلاب و تجزیه طلبی) مراجعه شود .

در روش دوم ، در مناطقی که بافت عشایری از هم پاشیده شده بود و انسجام درونی وجود نداشت ، یا رابطه‌ی عشایر با مردم رابطه خوبی نبود و هدف آنها سلطه بر مردم بود ، یا سران عشایر افرادی فاسد و وابسته به گروه‌ها بودند ، سعی می‌شد از متنفذین روستا مانند ریش سفیدها ، ماموستاها و یا شورای اسلامی روستا استفاده شود و با صحبت و جلب نظر مردم ، نسبت به جذب آنها در بسیج مقاومت روستایی اقدام گردد . با این روش ، مردم کم‌کم وارد گود مشارکت در برقراری امنیت روستایی می‌شدند .

معمولاً اقدامات تسهیل‌کننده‌ی دیگری مانند اقدامات فرهنگی ، سازماندهی مردم به صورت نظامی ، استقرار پایگاه بسیج در بهترین و نزدیک‌ترین نقطه نسبت به روستا ، پیش‌بینی واحد گشت عملیاتی در منطقه‌ی پایگاه به منظور پشتیبانی ، پیش‌بینی آتش پشتیبانی عملیاتی و ارتباط مناسب با پایگاه‌ها و شرکت دادن آنها در گشت نیز انجام می‌شد تا از این مشارکت مردمی و پشتیبانی عملیاتی ـ اطلاعاتی در پایگاه‌های مقاومت روستایی استفاده شود . موارد بالا ، بیشتر اقدامات زمینه‌ساز و یا پشتیبانی کننده محسوب می‌شد .

ـ **سربازگیری بومی** : سربازی وظیفه‌ی آحاد مردم کشور است ولی سربازگیری از افراد بومی در مناطق غرب و شمال‌غرب ، از طرفی وفاداری مردم را نسبت به نظام جمهوری اسلامی ایران و از طرف دیگر اعتماد دولت به مردم منطقه را نشان می‌داد . هر چند که به کارگیری سربازهای بومی در پایگاه‌های عملیاتی و مقاومتی احتمال نفوذ گروهک‌های منحله در درون پایگاه‌ها را زیاد می‌کرد ، ولی با رعایت مسائل حفاظتی و ایمنی برای نیروهای خودی و مردم از لحاظ امنیتی پیامدهای مثبتی در برداشت .

ـ **محدود کردن منطقه و طبقه‌بندی آن به سه منطقه (عملیات تحدید)** : هر چه از اقدامات مرحله‌ی عملیاتی می‌گذشت ، مجموعه اقدامات این مرحله ، نیروها را بر آن می‌داشت تا منطقه را دسته‌بندی و محدودتر کنند . از اواخر سال ۱۳۶۳ مناطق به سه قسمت سفید ، زرد و قرمز تقسیم شد :

ـ **منطقه‌ی سفید** : در این منطقه تقریباً مشکل امنیتی خاصی وجود نداشت ، مشارکت مردم در برقراری امنیت کامل و عملکرد دشمن بسیار کاهش یافته بود . در

این مناطق بیشتر از پایگاه‌های مقاومت روستایی و عشایری استفاده می‌شد .

ـ **منطقه‌ی زرد** : در این منطقه ضدانقلاب به طور متوسط تردد داشت و فرماندهان نظامی جمهوری اسلامی ، ضمن حفظ پایگاه های رزمی با استعداد کم ، بر پشتیبانی از پایگاه‌های مقاومت مردمی ، واحدهای گشت و تقویت منطقه تأکید می‌کردند .

ـ **منطقه‌ی قرمز** : منطقه‌ی اصلی نبرد با نیروهای ضدانقلاب بود که عمدتاً شامل مناطق مرزی و ارتفاعات مشرف برآن می‌شد . در این مناطق پایگاه‌ها صد در صد عملیاتی و استعداد نیروهای آفندی و پدافندی ، به‌ویژه تمرکز یگان‌های مانوری برای انجام عملیات تعاقبی بر ضد دشمن بیشتر بود.

با مبنا قرار دادن خط فرضی ، جاده‌ی سلماس به طرف ارومیه سپس نقده ، مهاباد، میاندوآب ، بوکان ، سقز ، دیواندره ، سنندج و کامیاران کشیده می‌شود . سمت راست این خط به طرف شرق منطقه‌ی سفید ، سمت چپ به طرف غرب تا ۴۰ کیلومتری نوار مرزی منطقه‌ی زرد و از شمال اشنویه ، ارتفاعات دالامپرداغ و بزسینا ، مناطق پیرانشهر ، سردشت و بانه ، ارتفاعات سرشاخان به سمت مهاباد ، ارتفاعات زمزیران به سمت سقز، ارتفاعات چهل‌چشمه در مناطق دیواندره ، سنندج و مریوان تا ارتفاعات تخت اورامانات منطقه‌ی قرمز محسوب می‌گردید .

ـ **راه‌اندازی ستاد امنیت شهرها ، نقطه‌ی عطف توسعه‌ی امنیت** : با آزادسازی و پاکسازی شهرها ، پایگاه‌های استقراری داخل و حومه‌ی شهر به مرور احداث گردید و مأموریت‌های مرتبط با تأمین و حفاظت شهر با همکاری یگان‌های انتظامی به عهده‌ی سپاه پاسداران گذاشته شد . اجرای عملیات گشت ، شناسایی و کمین در داخل و اطراف شهرها با روش‌های مختلف اجرا می‌شد . توسعه‌ی عملیات اطلاعاتی ، دورکردن دشمن از شهرها ، کنترل جمعیت در دستورکار رزمندگان اسلام قرار داشت ، ولی بر خلاف تمامی این اقدامات ، گاهی دشمن با نفوذ به داخل شهرها ضرباتی را به رزمندگان اسلام وارد می‌نمود و با اجرای عملیات بمب‌گذاری ، تله‌گذاری ، آتش‌سوزی ، حمله به مقرها باعث خدشه‌دار شدن امنیت داخلی و اقتدار حاکمیت نظام می‌گردید .

این وضعیت باعث تحلیل قوای خودی ، افزایش روحیه‌ی ضدانقلاب و تقویت

زمینه‌ی جذب عده‌ای از مردم به آنها می‌شد و تکرار آن می‌توانست توسعه‌ی عملیات دشمن را به دنبال داشته باشد . جهت جلوگیری از ادامه‌ی این وضعیت با یک بررسی کلی ، این نتیجه حاصل شدکه چون پایگاه‌ها و مقرها مأموریت‌های خود را به طور مستقیم زیرنظر مسئول عملیات شهری انجام می‌دهند و مسئول عملیات شهری زیر مجموعه‌ی عملیات سپاه است ، علاوه بر این تعداد رده‌های مدیریتی و فرماندهی متعدد است ، هماهنگی و وحدت رویه در عملکرد پایگاه‌ها ضعیف است ، همچنین به علت وسعت و دامنه‌ی مأموریت‌ها و عدم نظارت و کنترل لازم مسئول عملیات روی پایگاه‌ها ، مقرها و به طور کلی عملیات شهری ، پیشنهاد تشکیل فرماندهی عملیات شهری زیرنظر فرمانده سپاه ، برای اولین بار اواخر سال ۱۳۶۰ در شهر سنندج اجرا گردید .

با تشکیل فرماندهی عملیات شهری ، هماهنگی ، وحدت رویه و سرعت عمل جهت برقراری امنیت و مقابله با شورشیان ، تقویت و ارتباط پایگاه‌ها با یکدیگر تعریف شد . در نتیجه بلافاصله بعد از هر درگیری با ضدانقلاب ، نیروهای کمکی از ستاد عملیات شهری و یا با هدایت ستاد از دیگر پایگاه‌های همجوار به منطقه‌ی درگیری اعزام می‌شدند . در این راستا نیروهای گشتی تقویت شد و کمربند امنیتی داخل ، جدار و حومه‌ی شهرها ایجاد و سپس توسعه یافت . بعد از دو یا سه سال ، ستاد ثارالله متشکل از نیروهای سپاه ، شهربانی و بعضاً ژاندارمری راه‌اندازی و باعث هماهنگی و وحدت رویه‌ی هر چه بیشتر نیروها در برقراری و توسعه‌ی امنیت منطقه شد.

ـ **اقدامات مردم‌یاری** : برای انجام عملیات مردم‌یاری که لازمه‌ی هماهنگی عملیات نظامی و در نهایت اهداف راهبردی نظامی بود ، باید شناخت و مطالعه‌ی کافی از قبل به وجود می‌آمد . یکی از عوامل عمده‌ی نارضایتی داخلی ، وجود مشکلات مردم بود که تشدید و پیچیده‌شدن آن از خواسته‌ها و اهداف ضدانقلاب بود . به همین دلیل نظام جمهوری اسلامی در تبیین راهبرد خود تلاش عمده‌ای برای انجام این امر مهم (مردم‌یاری) صورت داد . نیروهای نظامی با تمام امکانات در حین عملیات نظامی و بعد از آن در راستای خدمات‌رسانی به مردم فعالیت می‌کردند . حال آن‌که سازمان‌های دولتی نیز در عملیات مردم‌یاری نقش عمده‌ای داشتند که در رأس آنها می‌توان به

جهادسازندگی اشاره کرد . این عزیزان اقدامات بسیار ارزنده‌ای برای مردم انجام داده و همچون سایر رزمندگان خدمات خارج از وظیفه‌ی‌قانونی‌شان به مردم ستمدیده‌ی مراکز جمعیتی ارائه می‌دادند . در کنار جهادسازندگی ، سایر ارگان‌های دولتی از قبیل اداره‌ی راه قدس ، هلال‌احمر ، کمیته‌ی امداد امام (ره) و بهداشت و درمان اقدامات بسیار ارزشمندی در این راستا انجام دادند . اقداماتی چون احداث و ترمیم جاده‌های روستایی برای مردم حین و بعد عملیات‌ها ؛ احداث حمام ، مراکز بهداشتی ، درمانی و آموزشی ؛ برق رسانی ، آب‌رسانی و سوخت‌رسانی ؛ کمک‌های پوشاکی ، خوراکی و مالی ؛ احداث و مرمت مساجد ؛ احداث و ترمیم جاده‌های بین شهری و آسفالت آنها ؛ تشکیل کلاس‌های سوادآموزی [۱] .

(۲) راهبرد اطلاعاتی [۲] :

یکی از مهم‌ترین اقدامات مورد نیاز راهبرد نظامی ، تعیین راهبرد هماهنگ و پشتیبانی کننده ؛ یعنی راهبرد اطلاعاتی است ، زیرا نبرد چریکی بدون اطلاعات دقیق و کلی نمی‌تواند با موفقیت همراه باشد .

در مناطق غرب و شمال‌غرب به جز زمین ، جوّ و دشمن ، مسأله‌ی جمعیت و موضع‌گیری‌های آنها نیز از اهمیت زیادی برخوردار بود . همچنین شناخت دشمن و کسب اطلاع از آن ، جهت تبیین راهبرد و تصمیم‌گیری در طراحی و اجرای عملیات امری حیاتی بود و باید با دقت صورت می‌گرفت تا مردم آسیب نبیند و کمترین تلفات به نیروهای خودی وارد شود .

در ابتدای بحران ، مسئولیت جمع‌آوری اطلاعات منطقه به عهده‌ی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بود . این نیرو سعی می‌کرد با تمرکز تلاش‌های اطلاعاتی در منطقه ، حداکثر اطلاعات مکمل را نیز جمع‌آوری نماید . پس از مدتی بنا به تصویب مجلس شورای اسلامی وزارت اطلاعات تشکیل شد و سپاه برای تأمین نیازمندی‌های اطلاعاتی خود ، اقدام به تشکیل واحدهای اطلاعات ـ عملیات نمود . این اقدام تا انتهای مأموریت کلی نیروها در مناطق غرب و شمال غرب ، توان بسیار مناسبی به رزمندگان

---

۱ ـ در رابطه با اقدامات ارگان‌ها ـ در غرب و شمال‌غرب ـ در کتاب ششم همین مجموعه توضیحاتی آمده است.
۲ ـ در مورد عملیات اطلاعاتی در فصل هفتم همین کتاب توضیح داده شده است .

اسلام بخشید که به مواردی از آنها در ذیل اشاره می‌شود .

ـ راه‌اندازی مرکز هماهنگی اطلاعات در منطقه ؛

ـ ردیابی اطلاعاتی دشمن ؛

ـ ایجاد شنود اطلاعاتی ؛

ـ حفاظت اطلاعات و مراقبت از پایگاه‌های مقاومت روستایی ؛

ـ گسترش شبکه‌ی منابع در کل منطقه ؛

ـ استفاده از مخابرات جهت سرعت در نقل و انتقال اخبار ؛

ـ نفوذ در تشکیلات بالای دشمن ؛

ـ انجام تبلیغات و جنگ روانی ؛

ـ به تسلیم کشاندن سران دشمن ؛

ـ استفاده از مردم در شناسایی عناصر و هواداران دشمن ؛

ـ کار اطلاعاتی روی مردم از طریق تهیه شناسنامه اطلاعاتی ، به ویژه برای روستاییان؛

ـ اجرای طرح کنترل جمعیت .

هم‌زمان با اقدامات عمده‌ی اطلاعاتی بالا ، طرح عملیات شناسایی که زیر مجموعه‌ای از عملیات کنترل جمعیت و اطلاعات است ، پی ریزی شد . این طرح که ، بار اطلاعاتی زیادی از لحاظ کنترل ضدانقلابیون در بر داشت . در شهرها ، روستاها ، گلوگاه‌ها اجرا می‌شد . برای این کار ابتدا کل جمعیت شهر و روستا شناسایی و سپس به ترتیب طبقه‌بندی می‌شدند [1].

مجموعه اقدامات عملیات ویژه که با اتکا به اطلاعات انجام می‌شد نیز جزو مهم‌ترین بخش راهبرد اطلاعاتی نیروها بود ؛ زیرا این عملیات بیشترین و کیفی‌ترین ضربه‌ها را به ضدانقلاب وارد می‌نمود . [2]

برای انجام عملیات ویژه اقدامات انجام می‌شد :

ـ تشکیل یگان‌های ویژه‌ی گشت و شناسایی ؛

ـ تشکیل یگان‌های ویژه‌ی عملیاتی شهید دریانورد ، شهید یوشع و حزب الله ؛

---

۱ ـ برای کسب اطلاع بیشتر در خصوص عملیات کنترل جمعیت به فصل هشتم همین کتاب مراجعه شود .

۲ ـ برای کسب اطلاع بیشتر در خصوص عملیات ویژه به فصل دوازدهم همین کتاب مراجعه شود .

ـ تشکیل قرارگاه‌های اطلاعاتی هم‌پای قرارگاه‌های عملیاتی به منظور شناسایی دائم دشمن .

اقدامات اطلاعاتی برای تکمیل و عمق دادن به راهبرد امنیتی منطقه ، از اهمیت به‌سزایی برخوردار بود و در واقع کم کردن تسلط اطلاعاتی دشمن در منطقه و بالابردن توان و تلاش اطلاعاتی نیروهای خودی ، نکته‌ای بسیار مهم به شمار می‌آمد.[1]

(۳) راهبرد عملیاتی :

با توجه به این‌که راهبرد سطوح و تعاریف مختلفی دارد و ابعاد سیاسی ، اجتماعی، فرهنگی ، اقتصادی و نظامی را در بر می‌گیرد ، دارای چهار بازوی هدف ، ابزار ، روش (تاکتیک) و دکترین می‌باشد . همچنین در تقسیم‌بندی ، به راهبرد طرح‌ریزی شده و طرح‌ریزی نشده تقسیم می‌گردد . شاید بعضی از مسئولین و فرماندهان نظامی در ابتدای نبرد دوّم به علت این‌که مجموعه‌ی دولت و حکومت نمی‌توانست ، راهبرد منسجمی را تعریف کند ، (غلامرضا جلالی ـ همان ـ ۱۸۶) فعالیت‌های انجام شده در مناطق غرب و شمال‌غرب را فاقد راهبرد بدانند و هر کدام از مسئولین به اقتضای حضور خودشان در این مناطق ، یک نوع راهبرد را دنبال می‌کردند، لکن این نکته حائز اهمیت است که رزمندگان اسلام با تبعیت از آموزه‌های حضرت امام (ره) (خدا محوری، فرهنگ محوری ، خودباوری ، مردم گرایی ، اتحاد و پرهیز از تفرقه) در این مناطق با محوریت سپاه راهبرد دقیق ، کامل و غیر مدونی را دنبال می‌کردند که آن را در یک جمله می‌توان چنین تعریف کرد :

راهبرد عملیاتی در مناطق غرب و شمال‌غرب با مشی حزب‌الله در وهله‌ی اول ناکام گذاشتن راهبرد دشمن و در وهله‌ی دوّم بر پایه‌ی اصول ، قواعد و توسعه‌ی پدافند داخلی در مقابله با کلیه‌ی مراحل بحران بوده است[2]. در ادامه به شرح روش‌ها و مراحل این راهبرد می‌پردازیم .

((الف)) استفاده از روش‌های عملیاتی :

روش عملیاتی رزمندگان اسلام از ابتدای نبرد دوم تا اواخر سال ۱۳۶۱ ، درگیری

---

۱ ـ برای کسب اطلاع بیشتر در خصوص عملیات اطلاعاتی به فصل هفتم همین کتاب مراجعه شود .

۲ـ جمع‌بندی مصاحبه‌ها و کمیسیون‌های تدوین استراتژی نبرد دوّم ـ ستاد اصفهان

با دشمن با هدف به تسلیم کشاندن ، دستگیری و انهدام عناصر گروهک‌ها و پایگاه‌های آنان بود . اگر نیروهای خودی به هنگام تعقیب به تاریکی هوا برخورد می‌نمودند ، به علت نداشتن پشتیبانی و تدارکات لازم ، مجبور به بازگشت به پایگاه اصلی در مناطق امن و رها کردن دشمن می‌شدند ، به این ترتیب ، عناصر مسلح دوباره به محل پاکسازی شده باز می‌گشتند .

از سال ۱۳۶۱ به بعد ، روش عملیاتی دیگری به کار گرفته شد ، به صورتی که وقتی منطقه‌ای از وجود ضدانقلاب پاکسازی می‌گردید ، نیروها با ایجاد پایگاه در آن محل مستقر می‌شدند . این روش باعث ایجاد امنیت ، جذب مردم به جمهوری اسلامی و تثبیت حاکمیت نظام در منطقه می‌شد .

- عملیات ضربتی (کاوش و انهدام) :

عملیات ضربتی شامل اقدامات کوتاه مدتی بود (معمولاً ۵ تا ۱۰ روز) که توسط نیروهای نظامی با استفاده از آتش و مانور اجرا می‌شد که پس از خاتمه‌ی مأموریت (ایجاد مقر ، پاکسازی ، گشتی و . . .) نیروهای رزمنده به پایگاه‌های اصلی خود مراجعت می‌کردند . در عملیات ضربتی ، منطقه‌ی عملیات معمولاً خارج از منطقه‌ی خودی و منطقه‌ی عملیات تحکیمی بود و بیشتر شامل مناطق تحت کنترل دشمن و یا منطقه استقرار آنان (مناطق زرد و قرمز) می‌گردید .

هدف از عملیات ضربتی ، اذیت کردن و به ستوه آوردن عناصر مسلح غیرقانونی با استفاده از وسائل موجود ، جلوگیری از دسترسی آسان آنها به منابع انسانی و تدارکاتی ، انهدام دشمن و پایگاه‌های رزمی آنان و اعلام پشتیبانی جمهوری اسلامی از مردم منطقه بود.

ـ انواع عملیات ضربتی :

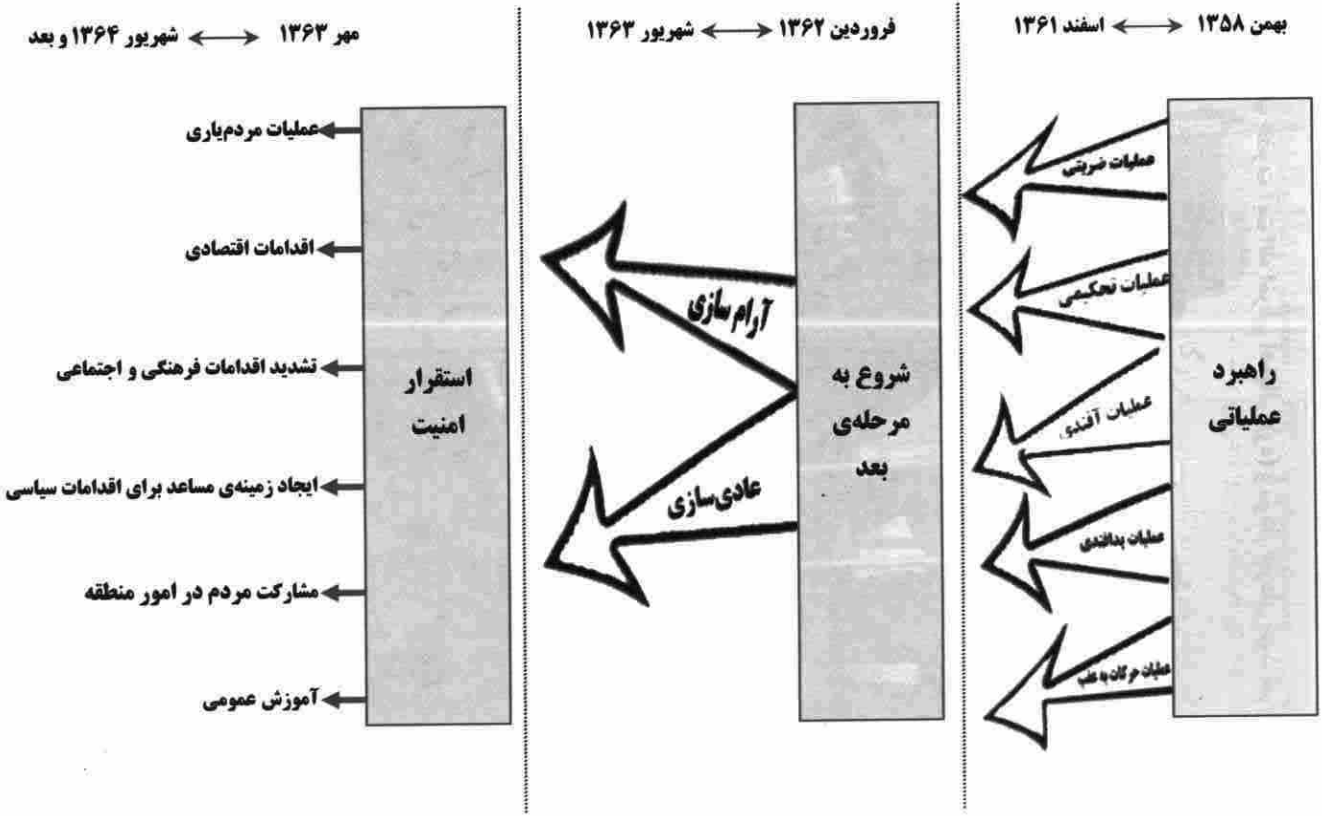
ـ شناسایی با رزم : در این عملیات ، یگان‌های گشت در رسته‌های ضربت محلی و گردان‌های پشتیبانی به منظور کشف استعداد و توان رزم ضدانقلاب ، توسعه اطلاعات وارد عمل می‌شدند که در اصطلاح به آن شناسایی با رزم می‌گفتند. در این نوع عملیات پس از شناسایی دشمن بلافاصله تاخت و یا تک هماهنگ کننده بر ضد او اجرا می‌شد . اصول حاکم بر این نوع عملیات عبارت بودند از :

شهید محراب حضرت آیت الله اشرفی اصفهانی (ره) و سردار قهرمان شهید شیرودی

برگزاری جلسات در ایجاد اتحاد ، فرهنگ اسلامی و مردم‌گرایی

نمودار راهبرد عملیاتی مقطع نبرد دوم

ـ **تاخت (عملیات نقطه‌ای با استفاده از اطلاعات)** : این عملیات عبارت بود از نفوذ سریع به منطقه‌ی ضدانقلاب و اجرای یک تک توأم با غافل‌گیری با اهداف از پیش تعیین شده ، ضربه‌زدن به تأسیسات ، قرارگاه‌ها و ... دشمن و عقب‌نشینی سریع به داخل منطقه‌ی خودی .

سازمان نیروی تاخت به طور کلی شامل دو عنصر تأمین و هجوم بود که در عملیات تاخت به مقیاس وسیع عنصر پشتیبانی نیز مأمور می‌گردید .

ـ **تعاقب**[1]: عملیات تهاجمی [2] بر ضد دشمن در حال فرار ، تعاقب نام دارد . این مرحله از عملیات پس از اجرای موفقیت‌آمیز عملیات، هنگامی که ضدانقلاب سعی بر قطع درگیری و فرار از مهلکه عملیات را داشت با هدف انهدام (کشتن ، اسیر نمودن و به تسلیم کشاندن) دشمن آغاز می‌شد . در این روش ، هنگامی که تحرک نیروهای خودی نسبت به حرکت دشمن برتری داشت ، با استفاده از کلیه‌ی وسایل و امکانات موجود ، محاصره و انهدام ضدانقلاب به اجرا در می‌آمد و معمولاً تکنیک این نوع عملیات فشار مستقیم با ترکیبی از عملیات احاطه‌ای استفاده می‌شد .

ـ **محاصره** [3]: در این زمان ، بهترین روش ثابت کردن و انهدام ضدانقلاب روش محاصره بود . یگان‌هایی به استعداد تیپ ، گردان و حتی گروهان هم قادر به اجرای آن بودند . یگان‌های کوچک‌تر از گروهان به علت نداشتن مقدورات کافی ، تنها می‌توانستند نیروهای بسیار کوچک ضدانقلاب را محاصره کنند . هنگامی‌که ضدانقلاب با نیروی خودی درگیری نزدیکی داشت به طوری که امکان استفاده از آتش پشتیبانی نبود ، می‌بایست منطقه‌ی تحت محاصره به حلقه‌های کوچکتر محاصره تقسیم ، تا انهدام با قاطعیت و راندمان بالا صورت می‌گرفت.

ـ **استفاده از آتش پشتیبانی** : آتش‌های توپخانه و هوایی در اجرای پیروزمندانه‌ی عملیات خودی بسیار مؤثر بود و تلاش می‌شد حتی الامکان در مناطق مسکونی و

---

۱ ـ برای اطلاع بیشتر به عملیات تعاقبی در فصل دوازدهم همین کتاب مراجعه شود .

۲ ـ جهت اطلاع بیشتر در مورد انواع عملیات آفندی ، پدافندی و حرکات به عقب به پیوست یک همین فصل مراجعه شود .

۳ ـ جهت اطلاع بیشتر در مورد عملیات محاصره به پیوست دو همین فصل مراجعه شود .

مناطقی که به مردم عادی آسیب می‌رسید ، از اجرای آن خودداری شود . از این‌گونه آتش‌ها برای رسیدن به مقاصد تاکتیکی مانند فراهم ساختن تأمین دورادور به هنگام حرکت و توقف ، یک‌راهه نمودن حرکات دشمن ، پدافند از مواضع و تأسیسات ثابت ، شناسایی با آتش ، اجرای آتش‌های ایذایی روی موانع و راه‌های تردد ضدانقلاب ، بستن راه‌های فرار دشمن ، جلوگیری از ورود و خروج نیروهای ضدانقلاب به مناطق و مسیرهای معین همچنین اجرای آتش‌های تهیه در پشتیبانی از تحرک هوایی و سایر عملیات آفندی استفاده می‌شد .

در مورد روش عملیات ضربتی برادر ایزدی ، فرمانده‌ی وقت سپاه کُردستان در مصاحبه‌ای در سال ۱۳۶۱ فرمودند :

« ما با استفاده از نیروهای با تجربه عملیات را هدایت می‌کردیم . روش ما به این صورت بود که در شب نیروها را حرکت می‌دادیم و مکان یا روستای مشخص شده را محاصره می‌کردیم تا هوا روشن بشود ، سپس حمله می‌کردیم و آنجا را پاکسازی می‌کردیم. در این حمله ، تعدادی از نیروهای ضدانقلاب کشته یا اسیر می‌شدند و تعدادی هم فرار می‌کردند ، ولی به علت این‌که منطقه تحت پوشش ضدانقلاب بود و مناطق ، به‌ویژه روستاها خیلی نزدیک بودند ، ۲ ساعت بعد آنها خبردار می‌شدند و همه‌ی راه‌ها را محاصره می‌کردند و ما می‌بایست قبل از این‌که آنها خبردار می‌شدند ، منطقه را ترک می‌کردیم و به شهرها بر می‌گشتیم . عملیات ضربتی نقاط ضعفی داشت مانند این که ضدانقلاب بعد از رفتن ما دوباره به منطقه‌ی بر می‌گشت ، از رفتن ما به‌خصوص در روستا سوء استفاده می‌کرد و بر ضد رزمندگان تبلیغ می‌کرد که ما نیروهای جمهوری اسلامی را فراری دادیم و روحیه‌ی مردم را تضعیف می‌کردند و وجهه‌ی مردمی از این طریق به دست می‌آوردند » .

- عملیات تحکیمی (پاکسازی و حفظ ثبات و امنیت در منطقه) :

عملیات تحکیمی شامل اقدامات طولانی مدتی است که توسط نیروهای خودی جهت پشتیبانی طرح‌های توسعه و پدافند داخلی به منظور برقراری نظم و امنیت کامل اجرا می‌شد. مأموریت رزمندگان اسلام در عملیات تحکیمی ، از بین بردن تسلط دشمن و تشکیلات وابسته به آن درمنطقه و ایجاد محیطی امن برای فعالیت‌های مداوم مردم و

خدمات‌رسانی نیروهای دولتی بود . نزدیک کردن مقرها به روستاها ، پوشش نظامی منطقه‌ی استحفاظی ، کم کردن استعداد مقرها با نزدیک کردن آنها به هم و بالا بردن حفاظت فیزیکی ، اجرای عملیات ضدمین (مقابله با مین‌گذاری دشمن) ، کمین ، ضدکمین ، تأمین شهرها ، کنترل جمعیت ، کنترل مرز ، اجرای اقدامات تأمینی وسیع ، حفاظت از تأسیسات و اماکن اقتصادی و اجرای اقدامات اطلاعاتی از ویژگی‌های این نوع عملیات بود .

ـ مراحل عملیات تحکیمی :

ـ مرحله‌ی اول ، طرح‌ریزی : در این مرحله کلیه‌ی اطلاعات جز به جز از منابع ، وسایل و نفرات موجود در منطقه که برای برنامه‌های درازمدت نیروهای خودی لازم بود ، جمع‌آوری و ارزیابی می‌گردید . این اطلاعات بیشتر شامل ارزیابی منابع مورد نیاز نیروهای نظامی و سایر عواملی که به نحوی در برنامه‌های تحکیمی شرکت داشتند ، بود.

مسأله‌ی دیگری که در این مرحله به آن توجه می‌شد ، هماهنگی بین یگان‌های عمل‌کننده بود . به گونه‌ای که قبل از اجرای مرحله‌ی آفندی ، هیچ‌گونه مشکلی در مورد نیازهای یگان‌ها در منطقه وجود نداشت و منابع مورد نیاز به موقع در دسترس آنان قرار می‌گرفت .

ـ مرحله‌ی دوّم ، تهاجم : مرحله‌ی آفندی عملیات تحکیمی شامل حرکت دادن نیروهای تک‌ور به داخل منطقه جهت پاکسازی آن از وجود نیروهای دشمن و نیز جایگزین نمودن مقامات سیاسی ، اقتصادی ، روانی و اجتماعی دولت در منطقه بود . در این مرحله عملیات ضربت به منظور برقراری امنیت پایگاه خودی و نابودی پایگاه‌های دشمن اجرا می‌شد. این عملیات بیشتر شامل گشتی‌های شناسایی رزمی (برای مدت‌های طولانی و در سرتاسر منطقه) ، کمین و دیگر روش‌هایی بود که توسط عناصر کوچک به مقدار وسیع به منظور کسب خبر و عملیات ایذایی بر ضد دشمن اجرا می‌شد .

ـ مرحله‌ی سوم ، دفاع : در این مرحله از دسترسی ضدانقلاب به منطقه ممانعت به عمل می‌آمد تا نیروهای تأمینی و سازمان‌های دیگر ، بتوانند پدافند و توسعه‌ی داخلی را اجرا نمایند . هدف از اقدامات پدافندی در عملیات تحکیمی ، ممانعت از عملیات

آفندی دشمن ، ممانعت از ورود آنها به منطقه ، به دام انداختن و انهدام ضدانقلاب و ایجاد شرایط مناسب برای نیروهای خودی بود .

((ب)) مراحل راهبرد عملیاتی :

مراحل راهبرد عملیاتی عبارت بود از آمادگی ، ضربت (آفند) ، تحکیم (پدافند)، توسعه و عادی‌سازی[۱] .

- **آمادگی** : طرح‌ریزی ، آموزش ، سازماندهی ، تجهیز ، هماهنگی و وحدت فرماندهی، که در ادامه توضیحاتی در این خصوص ارائه می‌شود .

- **ضربت یا آفند** : طرح‌ریزی ، حرکت ، انهدام ، پاکسازی و دستگیری عناصر دشمن ، یا به تسلیم کشاندن آنها ؛ خنثی‌سازی عناصر سیاسی و زیربنایی ضد انقلاب ، اعزام گشتی‌ها و به‌کارگیری تاکتیک‌ها و روش‌های عملیاتی ، برقراری مقررات ویژه ، بازرسی و جستجوی وسایل و اماکن ، کنترل جمعیت ، اجرای عملیات‌های اطلاعاتی و روانی ، تغییر وضعیت منطقه از نبرد اصلی به منطقه‌ی قرمز.

- **تحکیم ـ پدافند ـ استقرار** : از بین بردن باقی‌مانده‌ی نیروهای ضد انقلاب یا به تسلیم واداشتن آنها ، برقراری کنترل کامل ، جلوگیری از ورود مجدد شورشیان ، تغییر وضعیت از حالت قرمز به زرد.

- **توسعه ـ گسترش** : واگذاری منطقه به نیروهای (انتظامی و شبه‌نظامی) ، تمرکز تلاش برای بازگرداندن مسئولیت‌ها به مقامات محلی ، اجرای عملیات در مناطق دیگر در صورت اطمینان از آمادگی لازم ، تغییر وضعیت منطقه از حالت زرد به سفید .

- **عادی‌سازی** : تخلیه‌ی منطقه پس از اطمینان از شکست شورش ، پیش‌بینی نیروهای امنیتی با مسئولیت سرزمین ، تلاش در حفظ وضعیت منطقه به حالت سفید.

در اینجا به مهم‌ترین مراحل راهبرد عملیاتی که همان آزادسازی و پاکسازی شهرها ، محورهای (جاده‌های) مواصلاتی ، مناطق عمق ، عملیات مرزی و عادی‌سازی است ، می‌پردازیم[۲].

---

۱ ـ توضیح کامل این موارد در فصل اول کتاب اول آورده شده که در اینجا به مقتضای بحث چند سطر از آن مفاد تکرار می‌شود .

۲ ـ شرح همه‌ی این مراحل در فصل‌های بعدی همین کتاب (چهارم) ارائه گردیده است .

- آزادسازی شهرها :

شهرها و تسلط بر آنها در طول مقطع نبرد دوّم از اهمیت بسیار زیادی برخوردار بود ، زیرا شهر سمبل قدرت در حکومت محسوب و اگر در دست دشمن می‌ماند ، دولت در ذهنیت مردم ، ضعیف جلوه می‌کرد . بنابراین توجه به این موضوع و اولویت تصرف شهرها و آزادسازی آنها ، پاکسازی مناطق بحرانی به صورتی انجام می‌گرفت که در اسرع وقت کل شهر در اختیار و کنترل نیروهای خودی قرار می‌گرفت ، سپس به صورت جز به جز و مرحله‌بندی ، پاکسازی دقیق و کامل خیابان‌ها ، کوچه‌ها ، محله‌ها و حتی خانه‌های مشکوک صورت می‌پذیرفت . بعد از حضور نیروهای پیشرو یا تأمینی ـ که در مواردی به آنها نیروهای ویژه‌ی اطلاعاتی هم گفته می‌شد و توانایی درگیری و مقابله با دشمن را هم داشتند ـ عمده قوای خودی وارد محدوده‌ی داخلی شهرها می‌شد و براساس اهداف از پیش تعیین شده ، مأموریت خود را اجرا می‌کردند . در محله‌ها و نقاطی که دارای حساسیت بیشتری از نظر میزان حضور شورشیان و هواداران آنها بود ، با اعزام نفرات زبده‌تر و تقویت استعداد نفرات ، کار پاکسازی انجام می‌شد .

پشتیبانی از نیروهای عمل‌کننده با استفاده از نقاط اتکایی که از قبل در اختیار رزمندگان بود و همچنین ورود نیروها از معابر وصولی و معابر نفوذی منتهی به شهر ، در مواردی با استفاده از هلی‌برن انجام می‌گرفت . خیابان‌های اصلی شهرها توسط نیروها پاکسازی و سپس به طرفین خیابان‌های فرعی توسعه‌ی وضعیت داده می‌شد . بعد از پاکسازی کوچه‌ها و تأمین آن ، خانه‌هایی که دشمن در آنها مقاومت می‌کرد یا تیراندازی به طرف نیروهای رزمنده از آنجا صورت می‌گرفت ، پاکسازی می‌شد .

منازلی که از قبل توسط عناصر و منابع اطلاعاتی شناسایی شده و محل استقرار نیروهای شورشگر یا رده‌ی پشتیبان آنها بود ، بلافاصله توسط تیم‌های خاص محاصره و در صورت مقاومت با قاطعیت برخورد لازم صورت می‌گرفت و در صورت نیاز از آتش آر.پی.جی یا تفنگ ۱۰۶ استفاده می‌شد .

شناسایی خانه‌های تیمی و هسته‌های اطلاعاتی شورشیان در شهرها با استفاده از روش‌ها و ابزارهای متعددی از جمله عملیات گشت و شناسایی پیاده یا مکانیزه (پنهان و آشکار) ؛ پایگاه‌های استقراری و دیده‌بان‌های آنها ، توابین و تسلیمی‌ها (که از

مهم‌ترین منابع برای شناسایی این هسته‌ها به شمار می‌رفتند) ، مشاهده‌ی ترددهای مشکوک و غیرمعمول ، استفاده از اطلاعات همسایگان و هم محله‌ای‌ها ، بازجویی دستگیرشدگان و کنترل فعالیت‌ها صورت می‌گرفت . (مصاحبه با برادران رستگارپناه ، بتولی ، مقیمیان و فرجی ، ۱۳۸۰) در واقع کنترل فعالیت‌های ضدانقلاب به این صورت بود که وقتی نشریه یا خبرنامه‌ای در منطقه‌ای از شهر پخش می‌شد ، عوامل اطلاعاتی کسب خبر و بازجویی از بعضی افراد مرتبط با آن منطقه را آغاز می‌کردند و در مواردی توزیع کننده‌ی نشریات شناسایی ، می‌شد . به دست آوردن اولین سرنخ و ادامه‌ی عملیات اطلاعاتی ، باعث لو رفتن یک هسته و دستگیری یا انهدام آن می‌شد . (مصاحبه با برادر توفیقی ، ۱۳۸۰)

از سوی دیگر ، بیزاری مردم غرب و شمال غرب از عملکرد شورشگران و یاری نکردن آنها در هنگام باز پس‌گیری شهرها در زمینه‌ی شناسایی دشمن بسیار تأثیرگذار بود ، زیرا عمده‌ی مردم سعی می‌نمودند خود را از صحنه‌ی درگیری خارج کنند . این اقدام علاوه بر جلوگیری از وارد شدن ضرر و زیان جانی و مالی به آنها ، کمک مؤثری به شناسایی دقیق‌تر دشمن می‌نمود.

براساس اهداف تعیین شده قبلی ، نقاط حساس شهرها (مانند ساختمان‌های فرمانداری ، شهرداری ، ادارات ، کلانتری‌ها) که مظهر حاکمیت نظام بودند ، در اولویت پاکسازی قرار گرفت و نیروها در آن مستقر می‌شدند . در تمامی مراحل پاکسازی ، نیروهای تأمینی که از اولین نیروهای وارد شده به شهر و حومه‌ی بودند ، نقاط حساس، سرکوب و ارتفاعات اطراف شهر را تصرف می‌کردند و تأمین کلی نیروها را به عهده می‌گرفتند . در اغلب موارد ، دشمن به دلیل نداشتن پایگاه مردمی ، جنگ و گریز می‌کرد و مقاومت سرسختانه‌ای نداشت . غیر از سنندج و مهاباد در بقیه شهرها در مرحله اولیه یعنی پاکسازی کلی و تأمین ، نخستین مقاومت کم بود . ولی برای پاکسازی جز به جز، مقاومت‌های موردی بیشتر به چشم می‌خورد .

از مراحل مهم پاکسازی و برقراری امنیت اولیه ، ایجاد پایگاه‌های استقراری در داخل شهر و حومه آن بود که بلافاصله بعد از تصرف یک منطقه ، در محلی مناسب ایجاد می‌شد و یک تیم یا دسته ، مسئولیت استقرار در آن و تأمین محدوده سرزمینی خود

را با انجام عملیات گشت ثابت و سیّار ، کمین به‌خصوص در شب به عهده می‌گرفتند .

مرحله‌بندی در عملیات پاکسازی هر شهر ، مختصات و مشخصه‌های خود را داشت . میزان مقاومت دشمن و سلاح‌های آن ، توان نیروهای خودی و وضعیت جغرافیای شهر ، معیار تعیین نوع مرحله‌بندی عملیات پاکسازی بود . در بعضی شهرها مثل بوکان ، شهر یکباره آزاد شد ولی در مهاباد ، دشمن نقطه‌ای مقاومت می‌کرد . رزمندگان اسلام نیز به صورت نقطه به نقطه با دشمن می‌جنگیدند . هیچ‌گاه از قبل عملیات مرحله‌بندی نمی‌شد ، اما براساس معیارهایی که عنوان گردید و در صحنه‌ی عملیات ، بنا به موقعیت پیش آمده پس از اتمام یک مرحله ، مرحله‌ی بعدی شروع می‌شد . (مصاحبه با برادران استکی و دادبین ، ۱۳۸۰)

در هر صورت بحث دوّم ، مسأله‌ی برقراری امنیت در شهرهای آزاد شده بود . این امر با تشکیل گردان‌های مختلط ثارالله در شهرهای مهم و عمده ، استقرار مقرهای داخلی جوار شهری و بیرون شهری ، راه‌اندازی گشت ویژه‌ی ثارالله برای کنترل ورودی‌ها و خروجی‌های شهر ، انجام عملیات کنترل جمعیت در شهرها به وسیله‌ی گردان‌های مختلط ، گشت‌های امنیتی خاص و مانند آن صورت می‌گرفت .

– **پاکسازی محورها (بازگشایی محورهای ارتباطی و امنیت آنها) :**

با بالا رفتن ضرورت امنیت تردد بین شهرها و روستاها ، در مراحل زیر ، امنیت محورهای مواصلاتی شهری پس از بازگشایی ، کاملاً تأمین می‌شد .

ـ مرحله‌ی اول ، تصرف محورهای بین شهری : در این مرحله ، بیشتر آزادسازی محورهای مواصلاتی مطرح بود و با استقرار واحدهای عملیات تحکیمی روی محور ، سعی می‌شد امنیت تردد در جاده‌ها برقرار شود . در این وضعیت استعداد مقرهای کنار جاده‌ها ، گروهانی بود .

همچنین در این مقطع ، نیروهایی که برای تأمین کنار جاده‌ها اعزام می‌شدند ، با تهدیداتی مثل کمین یا مین‌گذاری روبه‌رو بودند .

ـ مرحله‌ی دوّم ؛ برقراری امنیت محورها : در ادامه‌ی برخورد ضدانقلاب با عناصر تأمین از طریق کمین و مین‌گذاری ، سعی شد استعداد پایگاه‌های عملیاتی که عمدتاً روی ارتفاعات مهم و مشرف بر جاده‌ها مستقر بود ، کم و به جاده‌ها و روستاها

نزدیک‌تر شوند . این مهم تا آنجا ادامه پیدا کرد که نیاز به اعزام نیروی تأمین و ضربه‌پذیری پایگاه کمتر شد .

ـ **مرحله‌ی سوم شبانه‌روزی کردن جاده‌های اصلی** : با بالا رفتن امنیت جاده‌ها به واسطه‌ی اقداماتی که ذکر شد ، برای این‌که بتوان به صورت شبانه‌روزی در جاده‌های اصلی تردد کرد ، برجک‌هایی در نزدیک‌ترین مکان به جاده‌ها احداث گردید ، تا اندازه‌ای که دیگر هیچ نیروی تأمین جاده ، مجبور به ایستادن در فضای باز برای تأمین نباشد . این مهم با گماشتن نیروی گشتی روی جاده و همچنین نیروهای گشت موجود در معابر وصولی که جاده‌ها را قطع می‌کرد ، محقق شد .

- **پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق :**

ـ **تجزیه‌ی مناطق صعب‌العبور و تصرف عوارض حساس برتری‌ساز** : به لحاظ این‌که ضدانقلاب در کنار محورها و در اعماق مناطق بینابینی شهرستان‌ها با استفاده از ارتفاعات صعب‌العبور ، اقدام به استقرار ثابت و دائم می‌نمود و از آنجا رزمندگان اسلام مستقر در شهرها و جاده‌ها را مورد هجوم قرار می‌داد ، همچنین جمعیت ساکن در این نقاط در سیطره‌ی دشمن قرار داشتند ، ضرورت داشت بعد از تصرف شهرها و بازگشایی محورها دو نوع عملیات عمده روی مناطق مختلف و در دو محور به شرح زیر انجام شود :

ـ **پاکسازی روستاهای عمق جاده‌ها** : برای انجام این‌کار عملیات روی روستاها و ارتفاعات عمق جاده‌ها به منظور تعمیق بخشیدن به امنیت جاده‌ها اجرا شد . در نتیجه امنیت روستاهای مهم و بزرگ در عمق محورها و ارتفاعات آنها با استقرار پایگاه‌های عملیاتی ، تقویت گردید .

ـ **تصرف مناطق حساس و مهم** : در مناطق غرب و شمال غرب ، ارتفاعات و عوارض حساس ، بزرگ ، مهم و کشیده‌ای وجود دارد که به لحاظ بلندی ، پیوستگی و نداشتن راه‌های عملیاتی ، به سرزمین‌های افسانه‌ای و غیرقابل تصرف تبدیل شده بود . ضدانقلاب به استقرار در این مناطق و در اختیار داشتن آنها افتخار می‌کرد . از این اماکن به عنوان یک پایگاه چریکی جهت ضربه‌زدن به جاده‌ها و شهرها استفاده می‌نمود. بر این اساس رزمندگان اسلام تصمیم گرفتند به هر طریق ممکن این نقاط را

از چنگ دشمن آزاد کنند . بنابراین با انجام چند عملیات بزرگ و عمده مثل لیله‌القدر (آزادسازی ارتفاعات مرزی شمال ارومیه و سلماس) ، عملیات فتح (آزادسازی منطقه‌ی سرشاخان مهاباد) ، عملیات نصر (برای آزادسازی آلواتان و دولتو) ، عملیات قائم آل‌محمد (ص) (آزادسازی ارتفاعات مرزی چهل‌چشمه و بینابینی سقز ـ مریوان ـ دیواندره) این مناطق به تصرف رزمندگان اسلام درآمده پس از آن ، نیروهای خودی برای سهولت در اجرای عملیات تهاجمی بعدی و همچنین استقرار پایگاه‌های عملیاتی و تحکیمی ، با احداث جاده‌های مواصلاتی ، این مناطق را تجزیه کردند ، به‌صورتی‌که نیروها هر زمانی که اراده می‌کردند ، می‌توانستند به‌راحتی در تمام منطقه حضور یابند . بدین ترتیب سرسخت‌ترین ارتفاعات و قله‌ها در غرب و شمال‌غرب محصور گام‌های استوار رزمندگان اسلام گردید .

ـ انجام عملیات‌های تازش (شناسایی ، اخذ تماس ، تعاقب ، محاصره و انهدام) : مجموعه عملیات‌های تازش که به منظور انهدام بدنه‌ی نظامی ضدانقلاب و از بین بردن قوای اصلی و جنگی آن اجرا می‌شد ، شامل مجموعه عملیات بزرگ ، متوسط و کوچک بود .[1] عملیات بزرگ با هماهنگی و طراحی بیش از ۶ گردان ، عملیات متوسط با حدود ۳ گردان و عملیات کوچک با یک گردان و حتی کمتر اجرا می‌شد . عملیات ویژه نیز با استعداد کم و با تاکتیک چریکی بر ضد ضد انقلابیون به اجرا در می‌آمد . این نوع عملیات موفقیت به نسبت زیادی در پی داشت .

- پاکسازی مناطق مرزی :

ـ قطع ارتباط ضد انقلاب با مرز : ضدانقلاب از طریق مرز عراق و بعضی جاده‌های ترکیه، تغذیه و تدارک می‌شد . مرکزیت این گروهک‌ها نیز در پشت مرزهای عراق و ایران قرار داشت . به همین دلیل قطع ارتباط دشمن با مرز ، می‌توانست ضربات مهلکی بر آنها وارد سازد . رزمندگان اسلام بر این امر واقف بودند که کنترل و انسداد مرز به‌راحتی مقدور نیست ؛ این کار می‌توانست تردد و تغذیه‌ی ضدانقلاب از طریق عراق را سخت‌تر کند . در واقع مرز عراق ویژگی‌های عمده‌ای برای دشمن داشت و امکانات خاصی را برای آنها فراهم می‌کرد . با اجرای عملیات در نوار مرزی

---

۱ ـ این نوع عملیات‌ها در طبقه بندی این بخش با نام عملیات مشترک موجود است .

اولاً ارتباط مرکزیت ضدانقلاب در خاک عراق با نیروهای داخل با مشکل مواجه می‌شد. ثانیاً امکان ارتباط اطلاعاتی و وصل‌شدن منابع اطلاعاتی ضد انقلاب با سختی انجام می‌پذیرفت و امکان لو رفتن آنها بیشتر می‌شد ، ثالثاً تردد عناصر نظامی ضدانقلاب به خارج از مرز و امکان تخلیه‌ی زخمی‌ها و تردد سریع یگان‌های رزمی آنها برای پشتیبانی عملیات یا فرار پس از اجرای عملیات به راحتی میسر نمی‌شد و دشمن مجبور به طی کیلومترها مسافت اضافی بود .لذا سیر مراحل کنترلی مرز بصورت کلی شامل موارد زیر گردید :

- **ایجاد و احداث جاده‌های طولی و عرضی در موازات مرز ؛**
- **احداث پاسگاه‌های مرزی ؛**
- **احداث پایگاه‌های مرزی ؛**
- **احداث موانع فیزیکی از قبیل کانال‌ها ، سیم خاردار ، میادین مین ؛**
- **ایجاد پایگاههای فعال اطلاعاتی در مرزها و آن سوی مرزها ؛**
- **تسلیح و بکارگیری عشایر در مرزها و آن سوی مرزها ؛**
- **استقرار یگان‌های احتیاط بصورت متحرک در منطقه در حوالی مرزها ؛**
- **تقویت سیستم روشنایی در اطراف پاسگاه‌ها ؛**
- **استفاده از وسایل و تجهیزات دید در شب ؛**

ـ ایجاد خط منظم با ارتش عراق : هر بار که نیروهای مسلح ایران با پاکسازی مناطق از لوث وجود ضدانقلاب به مرز می‌رسیدند و با عراقی‌ها درگیری می‌شدند ، یک خط مقدم درگیری منظم با عراق ایجاد می‌شد . درنتیجه ، امکان تردد ضدانقلاب از طریق مرز بسیار کم و گاهی مسدود می‌گردید .

ـ طرح کنترل و انسداد مرز : بعد از تصرف ارتفاعات مشرف به مرز ، ایجاد خط منظم جنگ و درگیری با عراق و استقرار نیروهای خودی در ارتفاعات مرزی برای کنترل مرزها ، سعی شد ، انسداد فیزیکی مرزها با احداث جاده‌های مرزی ، ایجاد موانع فیزیکی ، مین‌گذاری خطوط مرزی ، استقرار در معابر نفوذی و وصولی ، تردد ضدانقلاب در مرز قطع و یا به حداقل برسد . هنگام ورود و خروج دشمن در مرزها با تمرکز نیروهای آفندی در معابر نفوذی و وصولی و اجرای کمین در این معابر ، سعی

بر قطع تردد و یا کنترل آنها نیز می‌شد .

- عادی‌سازی[۱] :

عادی‌سازی امنیت در مناطق غرب و شمال غرب غیر از راه جلب حمایت مردم ممکن نبود . به‌همین‌خاطر توصیه‌ی مؤکد حضرت امام خمینی (ره) در خصوص حل مشکل کُردستان از طریق خود مردم ، سرلوحه اقدامات سپاه پاسداران در ایجاد زمینه‌های عادی‌سازی امنیت قرارگرفت . جداسازی صف مردم از شورشیان ؛ اعتمادسازی متقابل بین مردم و مسئولین کشوری و لشگری ، به کارگیری گسترده نیروهای بومی در عضویت‌های مختلف و گسترش امر بسیج در بین اقشار مختلف مردم ، زمینه‌ی مشارکت روزافزون آنان را در اداره‌ی امور منطقه به دنبال داشت .

نیروهای مسلح ، به‌خصوص سپاه پاسداران بر اساس اعتقادات و مبانی اسلامی و تجارب حاصله طی نخستین سال‌های حضور در منطقه ، استفاده از عملیات روانی و فعالیت‌های فرهنگی را در یک گستره‌ی قابل توجه جهت روشنگری مردم نسبت به ماهیت انقلاب و شورشیان به‌کار می‌گرفتند . آنها با هدایت و پی‌گیری خدمات عمومی و رفاهی مردم ، از دستگاه‌های ذی‌ربط و همچنین به‌کارگیری راهبرد در یک دست تفنگ ، در یک دست کلنگ ، عمل و رفتار مردم را به نفع نظام اصلاح کردند . با توجه به بررسی شاخص‌های موردنظر در میزان ایجاد امنیت در هر شهرستان مثل میزان حضور شورشیان ، حجم حملات آنها ، میزان آلودگی مراکز جمعیتی به هواداران شورشیان ، سطح همکاری مردم به مرور سطح حضور نیروهای نظامی کاهش یافت و مأموریت‌های امنیتی به نیروهای مربوطه سپرده شد و با تغییر کاربری پایگاه‌های عملیاتی به ستادهای نواحی و پایگاه‌های مقاومت بسیج ، نسبت به عادی‌سازی امنیت در منطقه اقدام شد . این روند از اواسط سال ۱۳۶۴ شتاب بیشتر و گسترده‌تری یافت‌که

---

۱ ـ در مقطع نبرد دوم شاخص‌هایی برای عادی‌سازی مناطق توسط قرارگاه‌ها و ستادهای فرماندهی نواحی مانند آمار فعالیت پایگاه‌ها ، پاسگاه‌ها و مقرهای پدافندی و عملیاتی ، سطح فعالیت تشکیلات اطلاعاتی ، حملات دشمن ، اطلاع از آخرین وضعیت‌سازمان رزم ضدانقلاب و عناصر موجود در هر منطقه ، تصمیمات شورای تأمین ویژه‌ی غرب کشور و استان‌ها ، حضور یگان‌های عمده‌ی عملیاتی سپاه در منطقه جهت اجرای عملیات علیه عراق ، در نظر و همگی به دقت مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گرفت .

مربوط به قلمرو زمانی این تحقیق نمی‌باشد . بنابراین به صورت‌کلی به بسترسازی عملیات عادی‌سازی امنیت در این مرحله می‌پردازیم .

- **بسیج مردمی و توسعه‌ی امنیت** : نقش نیروهای بومی در مناطق غرب و شمال غرب در یاری رساندن به رزمندگان و مبارزه‌ی بی‌وقفه با شورشیان ، انکارناپذیر و بسیار برجسته و شاخص است . از ابتدای حضور رزمندگان غیربومی در منطقه به منظور مبارزه با عناصر ضدانقلاب ، مسلمانان کُرد باصفا و صمیمیت جان‌پناه رزمندگان شدند . بدون همیاری آنان ، سرنوشت جنگ کُردستان نامعلوم بود . حضرت امام خمینی (ره) ، رهبرکبیر انقلاب اسلامی طی پیام‌ها و سخنرانی‌های متعددی حل مسأله‌ی کُردستان را موکول به خواست مردم و همراهی آنان با رزمندگان اسلام دانسته و مسئولین و فرماندهان نظامی را در به کارگیری گسترده از مردم برای حل مشکل کُردستان توصیه می‌نمودند و اقدام و همراهی آنان را نیز قابل ستایش می‌دانستند . ایشان در سخنانی پیشمرگان مسلمان کُرد را « لشکر پیغمبر اسلام (ص) » خواندند . ایشان در تاریخ ۱۳۵۹/۴/۲۱ خطاب به گروهی از نمایندگان سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد فرمودند :

من از این جوان‌های پیشمرگ که به راستی ثابت کردند که فداکار اسلام هستند و لشگر پیغمبر اسلام (ص) هستند ، تشکر می‌کنم . من به شما علاقه دارم ، علاقه‌ی یک مسلم به مسلم و یک پدر با فرزند و شما را دعا می‌کنم . (صحیفه‌ی نور ، ج ۱۲ ، ص ۲۴۴)

در این باره برادر شمس می‌گوید :

« اگر پیشمرگ‌های مسلمان نبودند ما موفق نمی‌شدیم . رمز موفقیت ما نیروهای بومی بودند . منابع اصلی اطلاعاتی ما اینها بودند ، به وسیله‌ی اینها با تحرکات دشمن برخورد صورت می‌گرفت . جالب این است‌که ما با نیروهای بومی بسیار عجین بودیم و با همدیگر رفیق بودیم و همدیگر را درک می‌کردیم . در عملیات پاکسازی و آزادسازی ، گشت ، کمین و حرکت‌های اطلاعاتی ، برادرهای بومی ما واقعاً به عنوان پیشمرگ عمل می‌کردند و حاضر بودند جان خود را در مقابل دشمن ، جهت حفاظت از نیروهای غیربومی فدا کنند .»

برادر مقیمیان نیز در این باره می‌گوید :

« پیشمرگان مسلمان کُرد به دلیل این‌که هم به منطقه و هم به روش‌های دشمن آشنا بودند ، مسئولیت اصلی راهنمایی و بلدچی عملیات را به عهده داشتند . بالاترین تلفات را اینها دادند . اینها همیشه گروه پیشمرگ و پیشرو بودند . مأموریت‌های حساس و خطرناک را قبول می‌کردند و علاوه بر این‌که خودشان در خطر بودند ، زن و بچه‌های آنها نیز امنیت جانی نداشتند . اینها عامل مؤثری در توسعه‌ی امنیت بودند . حضور گسترده‌ی آنها در یگان‌های عملیاتی و تأثیر همکاری آنها با نظام ، بر روی سایر مردم ، بسیار مهم بود .» (مصاحبه با برادر مقیمیان ، ۱۳۸۰)

نقش ویژه‌ی نیروهای بسیجی و پیشمرگان مسلمان کُرد که به طور خودجوش در دفاع از انقلاب اسلامی با شورشیان درگیر شدند و بسیاری از آنها به شهادت رسیدند ، بر کسی پوشیده نیست . آشنایی کامل آنها با فرهنگ ، آداب ، جغرافیای سیاسی ، انسانی و فنون و روش‌های نظامی ضدانقلابیون ، دارا بودن ویژگی جسمی و روحی بالا باعث وارد آمدن خسارت‌های غیرقابل جبرانی بر ضدانقلاب گردید . (مصاحبه با برادران استکی ، جلالی ، بیدگل و فرجی ، ۱۳۸۰) .

کم کردن استقرار و برگشت به حالت عادی ، آخرین مرحله‌ی راهبرد نظامی جمهوری اسلامی ایران در مناطق غرب و شمال‌غرب جهت عادی‌سازی وضعیت بود . رسیدن به مرحله عادی‌سازی امنیت در مناطق غرب و شمال‌غرب با طی یک چرخه‌ی پیچیده و طولانی عملیات نظامی ، اطلاعاتی ، امنیتی ، روانی و توسعه کارکردهای اجتماعی ، سیاسی ، فرهنگی و اقتصادی میسر گردید . در این مرحله به ترتیب اقدامات زیر انجام شد :

- **کم کردن مقرهای استقراری در مناطق سفید و زرد :** در این مناطق تعداد پایگاه‌ها کم و استعداد پایگاه‌های عملیاتی محدود به چند نقطه می‌شد . استقرار به صورت جمعی و مأموریت یگان‌ها بیشتر عملیات آفندی ، تهاجمی و تعاقبی بود ، زیرا استقرار مقرهای زیاد و گسترش آنها باعث ضربه‌پذیری و سخت شدن کنترل آنها می‌گردید .

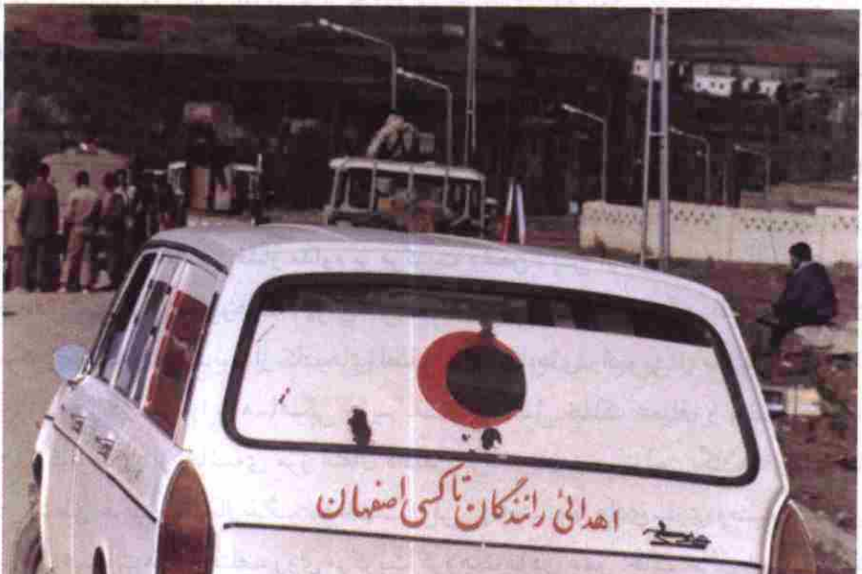
- **اتکای عمده به مقرهای مقاومتی :** در مناطق سفید سعی می‌شد با استفاده‌ی هر چه بیشتر از پایگاه‌های مقاومت روستایی ، مردم محور اصلی امنیت قرار بگیرند ، زیرا پس

وقتی رزمندگان قدم‌های استوار و وجود سراسر با خیر و برکتت را در کنار خود حس می‌کردند مشکلات و خستگی را فراموش می‌کردند

بسیج نیروها و امکانات از سراسر کشور برای آزادی مناطق غرب و شمال‌غرب از لوث وجود گروهک‌های ضدانقلاب

از جمع‌آوری مقرهای ضربه‌پذیر ، مقاومت بسیج و مواردی از قبیل عدم رعایت درصد سرباز بومی و غیربومی و همچنین اعمال درست حفاظت اطلاعات در شناسایی عوامل ضدانقلاب در پایگاه‌های مقاومتی بسیار مؤثر بود .

- **استقرار مقرهای گروهانی در مناطق قرمز** : چون تعدادی از پایگاه‌های عملیاتی در منطقه به علت نیروی پایین و نداشتن قدرت عکس‌العمل در مقابل ضدانقلاب سقوط کرده بود ، مقرهای ضعیف و ضربه‌پذیر جمع‌آوری گردید و به جای آنها مقرهای عملیاتی در سطح حداقل گروهان استفاده شد . در واقع مأموریت این مقرها پس از حفظ منطقه‌ی مهم عملیاتی ، انجام گشت به استعداد یک گروهان و بیشتر از آن بود . به این ترتیب ، مقرهای عملیاتی ضمن حذف ضربه‌پذیری ، مأموریت کنترل روستاها را هم به نحو احسن انجام می‌دادند .

- **انجام عملیات‌های تعاقبی عمده** : ایجاد قرارگاه‌های عملیاتی در مناطق قرمز و منطقه‌ی اصلی نبرد با دشمن ، اختصاص نیروی عملیاتی متحرک ، تمرکز تلاش‌های اطلاعاتی ، سعی بر استفاده از حداکثر امکانات فنی موجود برای پیدا کردن دشمن ، در اختیار داشتن یگان‌های گشت ، شناسایی و رزمی کوچک و سبک به منظور جستجو و اخذ تماس با دشمن و اقدام به انجام مداوم عملیات روی دشمن به منظور خسته و فرسوده کردن آنها و سرانجام زدن ضربه‌ی نهایی باعث گردید منطقه به طور کامل از لوث ضدانقلاب پاک گردید . در این مرحله شناسایی ، جستجو و اخذ تماس با دشمن، گسترش درگیری ، رسیدن به یک درگیری قطعی ، وارد شدن نیروی اصلی و انهدام نیروی دشمن در اولویت بود .

- **انجام عملیات و فشار مداوم بر مرکزیت دشمن** : پس از آزادسازی مناطق از اشغال ضدانقلاب ، سران گروهک‌ها برای در امان ماندن از خشم رزمندگان اسلام ، تشکیلات مرکزی را که عبارت بود از کادرهای اصلی ، ایستگاه‌های رادیویی و مخابراتی ، مراکز آموزشی و درمانی را با هماهنگی رژیم بعث به داخل خاک عراق و بعضاً تا عمق ۱۰۰ کیلومتری از حاشیه‌ی مرز انتقال دادند . فرماندهان و مسئولین یگان‌های عملیاتی در مناطق غرب و شمال‌غرب نیز جهت برقراری امنیت و عادی‌سازی وضعیت در این مناطق عملیات‌های مختلف روی مرکزیت گروهک‌ها در عمق خاک عراق اجرا کردند و

تقریباً از اواسط سال ۱۳۶۳ به بعد با اجرای انواع عملیات هوایی ، زمینی و توپخانه‌ای فشار مضاعفی را بر تشکیلات مرکزی دشمن وارد آوردند .

- **کنترل و انسداد مرزها** : با تبدیل وضعیت مناطق و در اختیار بودن نیروی انسانی کافی ، عملیات انسداد مرز با تمرکز امکانات مهندسی و فیزیکی ، استقرار نیرو در مرز در فصل‌های عملیاتی تا حدود زیادی اجرا شد و خطوط مرزی تحت کنترل قرار گرفت . به لحاظ پیچیدگی عوارض هیچ‌گاه نمی‌توان گفت امکان بستن مرز به طور قطعی فراهم گردید ، لکن این اقدامات به همراه احداث جاده‌های مرزی ، شناسایی دهلیزها و معابر وصولی ، استفاده از تجهیزات کنترل عبور مانند رادار ، مین‌گذاری و کشیدن سیم‌خاردار ، استقرار نیروها در کنترل معابر ، پیش‌بینی نیروی کمین و گشتی ، استفاده از آتش توپخانه تأثیر بسیار زیادی در تردد دشمن ایجاد کرد . با توجه به اینکه نیروهای دشمن هرگاه اراده می‌نمودند از مرز عبور می‌کردند با اجرای این اقدامات مجبور شدند برای پیمودن یک مسیر کوتاه ، ده‌ها کیلومتر پیاده‌روی نمایند . این اقدام آسیب‌پذیری آنان را بسیار زیاد می‌کرد .

- **تقویت تلاش‌های اطلاعاتی** : در این مرحله ، دشمن سعی می‌کرد خود را از دید مردم و رزمندگان اسلام پنهان کند و از نظر استعداد ، یگان رزم را به دسته‌های کوچک تقسیم کند تا بتواند با تحرک بسیار زیاد در تمامی مناطق ، حضور حضور خود را اثبات نماید . این اقدام ضدانقلاب ، باعث کشف و انهدام آنها با استفاده از روش‌های زیر گردید :

- اصلاح پلان منبع‌گیری و تمرکزگیری در اماکنی که بیشتر امکان و احتمال عبور دشمن در آن بود ؛
- حداکثر استفاده از امکانات فنی مخابراتی مثل pf ، df ، شنود تاکتیکی و رادار ؛
- در اختیار داشتن واحدهای گشت و شناسایی سبک و سریع برای جستجو ؛
- استفاده از عناصر تسلیمی دشمن ؛
- انجام گشت هوایی ؛
- گزارش مردم به نیروهای خودی پس از مشاهده‌ی گروهک‌ها .

پیوست یک : عملیات آفندی ، عملیات پدافندی و حرکات به عقب[1]

الف : عملیات آفندی

آفند لازمه‌ی رسیدن به نتیجه‌ی قطعی و حفظ آزادی عمل در عملیات نظامی است. در این روش یگان نظامی اراده‌ی خود را به دشمن تحمیل می‌کند و آزادی عمل را به دست می‌آورد. اجرای عملیات تهاجمی به آموزش ، رهبری و روحیه‌ی عالی و فرماندهانی نیازمند است که بتوانند تصمیمات به موقع و قاطعی اتخاذ نمایند . این روش عملیاتی دارای نتایج مثبت زیر می‌باشد :

ـ تهاجم تنها عمل و وسیله‌ای است که با آن تصمیم نظامی به موفقیت نزدیک می‌شود و پیروزی به دست می‌آید .

ـ با تهاجم نیروی عملیاتی ابتکار عمل را از نظر انتخاب هدف ، زمان و وسایل در دست می‌گیرد و تمایل خود را به دشمن تحمیل می‌نماید ، در حقیقت نیروی مهاجم جنگ را هدایت و رهبری می‌کند .

لازم به ذکر است ، تنها اجرای صحیح روش‌های تهاجمی منجر به پیروزی در عملیات نمی‌گردد ، بلکه روح تهاجمی (تمایل به پیروزی)، تصمیمات قاطع فرماندهان، قابل انعطاف بودن ، شهامت ، جنگ‌جویی و شناخت قواعد عملیات آفندی، از مهمترین عوامل پیروزی در این نوع عملیات است .

۱ـ اهداف

اهداف آفند شامل اهداف اساسی مانند تحمیل جنگ ، انهدام نیرو و از بین بردن میل جنگجویی در دشمن و سایر منظورهای آفندی شامل تصرف زمین‌های حساس و کلیدی ، کشف استعداد و گسترش دشمن ، از بین بردن منابع حیاتی و هدف‌های دیگر می‌باشد .

۲ ـ ملاحظات

ملاحظات عملیات آفندی از یک سری قواعد کلی و منطقی به منظور کاربرد

---

۱ - برای مطالعه بیشتر و کامل تر نسبت به مسائل نظامی به آئین‌نامه‌های تخصصی مراجعه گردد .

صحیح اصول جنگ در عملیات تشکیل می‌شود که عبارتند از :

ـ اخذ و حفظ تماس ، این عمل وقتی انجام می‌گیرد که نیروهای ما با دشمن در تماس نباشند و برای به دست آوردن تماس مجدد تلاش می‌کنند .

ـ توسعه‌ی وضعیت از طریق کسب اطلاعات در مورد ترکیب ، استعداد ، موقعیت، گسترش ، فعالیت‌ها و نقاط برجسته‌ی دشمن .

ـ بهره برداری از نقاط ضعف و مشکوک ضد انقلاب ؛ مانند روحیه‌ی ضعیف ، پشتیبانی‌کم ، اشتباه تاکتیکی و پرهیز از درگیری به‌خصوص در مناطقی که قدرت رزمی دشمن زیاد بود .

ـ انتخاب ، تصرف و کنترل عوارض حساس با استفاده از سرعت‌عمل بالا.

ـ به دست آوردن ابتکار عمل و حفظ آن (استفاده از کلیه‌ی امکانات رزمی ، غافل‌گیری ، اشتباهات و نقاط ضعف دشمن به منظور نفوذ در عملیات) .

ـ خنثی نمودن عکس العمل دشمن از طریق عملیات ممانعتی ، روانی .

ـ پیشروی با آتش و مانور ، روشی که در آن دو یگان هم‌جنس با مأموریت‌های مجزا ، عملیات را به منظور حداکثر قدرت رزمی هماهنگ می‌کردند .

ـ تمرکز قدرت رزمی برتر در زمان و مکان مناسب از طریق نگهداری دشمن در مواضع اجرای مانور و به دست آوردن برتری تاکتیکی و اجرای هجوم به منظور انهدام دشمن .

ـ استفاده از موفقیت (که از طریق ایجاد قدرت رزمی ، شهامت و جسارت پرسنل و یگان ، اطلاعات به دست می‌آمد) .

ـ برقراری تأمین و حفظ آن .

۳ ـ انواع عملیات آفندی

(الف) حرکت برای اخذ تماس :

این نوع عملیات آفندی به منظور اخذ تماس با دشمن اجرا می‌گردید و اهداف آن توسعه‌ی اولیه‌ی وضعیت ، کسب برتری نسبت به دشمن پیش از رزم قطعی و تسهیل در اجرای عملیات آینده بود که به صورت یک ستون یا چند ستون اجرا می‌شد . در این عملیات عواملی چون میزان یا احتمال تماس با دشمن ، آگاهی از قدرت و

گسترش دشمن ، سرعت لازم و زمین عملیات در اجرای آن مؤثر بود .

(ب) شناسایی با رزم :

شناسایی با رزم ، تکی است که با نیروی قابل ملاحظه برای کشف ، گسترش ، سنجش قدرت رزمی ، تعیین نقاط ضعف دشمن و یا توسعه‌ی سایر اطلاعات انجام می‌شود . هدف اصلی از این عملیات ، اجرای شناسایی و به دست آوردن اطلاعات بود. این عمل به عنوان سریع‌ترین و کامل‌ترین وسیله‌ی توسعه‌ی وضعیت و کسب اطلاعات برای نیروهای نظامی محسوب می‌شد . همچنین شناسایی با رزم موقعی به کار می‌رفت که نیاز فوری به کسب اطلاعات در مورد دشمن بود و سایر عوامل اطلاعاتی به علت کمبود وقت نمی‌توانستند آن اطلاعات را تهیه نمایند .

(ج) تک هماهنگ شده :

تک هماهنگ شده ، عبارت بود از تکی که با تطبیق و هماهنگی کلیه‌ی فنون رزم و در نظر گرفتن تمام جنبه‌های تاکتیکی اجرا می‌شد . این نوع تک به طور دقیق طرح‌ریزی و پس از شناسایی کامل ، مقایسه‌ی قدرت رزمی طرفین و تجزیه و تحلیل سایر عوامل مؤثر در رزم اجرا می‌شد . تک هماهنگ شده ممکن بود قبل یا بعد از سایر انواع عملیات آفندی نیز اجرا شود . هدف از تک هماهنگ شده انهدام نیروهای دشمن، تک برضد مواضع مستحکم دشمن و ایجاد رخنه بود .مهم‌ترین خصوصیتی که این روش داشت ، حداکثر استفاده از نیروهای پیاده ، زرهی ، سوار زرهی و قدرت رزمی آنها بود که معمولاً به ترکیب آنها بستگی داشت .

(د) استفاده از موفقیت :

این یک عمل آفندی بود که معمولاً به دنبال تک هماهنگ شده و موفقیت‌آمیز آغاز می‌شد و در آن ، حداکثر بهره برداری از اولین موفقیت به دست آمده به عمل می‌آمد . اهداف و استفاده از موفقیت شامل از بین بردن توانایی دشمن در برقراری و هدایت مجدد پدافند و یا اجرای یک عقب نشینی منظم است ، عوارض حساس در عقبه‌ی دشمن که از به هم پیوستن مواضع پدافندی دشمن در عمق ممانعت می‌نمود ، تصرف می‌شد . در رده‌های بالاتر اهداف عبارت بود از قطع خطوط مواصلاتی ، محاصره ، در هم شکستن نیروهای احتیاط و عوامل زرهی و توپخانه‌ی دشمن .

(ه) تعاقب :

تعاقب یک عمل آفندی بود که بر ضد دشمن در حال عقب نشینی ، اجرا می‌گردید . این عمل در حقیقت آخرین مرحله‌ی استفاده از موفقیت بود و زمانی اجرا می‌شد که دشمن قادر نبود به طور مؤثر وارد عمل شود و یا برای عدم درگیری خود کوشش نماید .

ب : عملیات دفاعی

دفاعی عبارت بود از هرگونه عملی که با استفاده از کلیه‌ی وسایل و امکانات موجود به منظور جلوگیری و مقاومت در مقابل پیشروی دشمن و انهدام نیروهای جلودار (تک‌ور) انجام می‌شد [1].

اتخاذ این روش در جنگ به منظور صرفه‌جویی در قوا و اغتنام فرصت بود تا به این وسیله بتوان به اصل برتری قوا و تمرکز نیرو رسید و دوباره به حالت تهاجمی دست یافت . دفاع می‌توانست نیروها را از شکست نجات دهد ، ولی آنها را به موفقیت و پیروزی نمی‌رساند .

در پدافند از طریق طرح‌ریزی و هدایت صحیح ، روح آفندی در یگان متبوعه ایجاد و حفظ می‌شد و نیروها در جستجوی فرصتی بودند که با اجرای پاتک ابتکار عملیات را به دست گیرند و حداکثر استفاده از مزایای آفند را بنمایند .

۱ ـ اهداف دفاع

مهم‌ترین هدف از اجرای دفاع ، ایجاد امنیت (از طریق عملیات کنترل جمعیت ، مردم یاری) ، ایجاد شرایط مناسب جهت عملیات آفندی ، صرفه جویی در قوا در یک منطقه به منظور استفاده از نیروها در جای دیگر ، انهدام یا به دام انداختن نیروی دشمن، کم کردن مقدورات و امکانات عملیات آفندی دشمن و جلوگیری از ورود ضدانقلاب به یک منطقه بود .

---

۱ ـ برای آشنایی با نمونه‌ای از این روش ، به دفاع مقرها و پایگاه‌ها در فصل دوازدهم همین کتاب مراجعه شود .

تقریباً از اواسط سال ۱۳۶۳ به بعد با اجرای انواع عملیات هوایی ، زمینی و توپخانه‌ای فشار مضاعفی را بر تشکیلات مرکزی دشمن وارد آوردند .

- **کنترل و انسداد مرزها** : با تبدیل وضعیت مناطق و در اختیار بودن نیروی انسانی کافی ، عملیات انسداد مرز با تمرکز امکانات مهندسی و فیزیکی ، استقرار نیرو در مرز در فصل‌های عملیاتی تا حدود زیادی اجرا شد و خطوط مرزی تحت کنترل قرار گرفت . به لحاظ پیچیدگی عوارض هیچ‌گاه نمی‌توان گفت امکان بستن مرز به طور قطعی فراهم گردید ، لکن این اقدامات به همراه احداث جاده‌های مرزی ، شناسایی دهلیزها و معابر وصولی ، استفاده از تجهیزات کنترل عبور مانند رادار ، مین‌گذاری و کشیدن سیم‌خاردار ، استقرار نیروها در کنترل معابر ، پیش‌بینی نیروی کمین و گشتی ، استفاده از آتش توپخانه تأثیر بسیار زیادی در تردد دشمن ایجاد کرد . با توجه به اینکه نیروهای دشمن هرگاه اراده می‌نمودند از مرز عبور می‌کردند با اجرای این اقدامات مجبور شدند برای پیمودن یک مسیر کوتاه ، ده‌ها کیلومتر پیاده‌روی نمایند . این اقدام آسیب‌پذیری آنان را بسیار زیاد می‌کرد .

- **تقویت تلاش‌های اطلاعاتی** : در این مرحله ، دشمن سعی می‌کرد خود را از دید مردم و رزمندگان اسلام پنهان کند و از نظر استعداد ، یگان رزم را به دسته‌های کوچک تقسیم کند تا بتواند با تحرک بسیار زیاد در تمامی مناطق ، حضور خود را اثبات نماید . این اقدام ضدانقلاب ، باعث کشف و انهدام آنها با استفاده از روش‌های زیر گردید :

- اصلاح پلان منبع‌گیری و تمرکزگیری در اماکنی که بیشتر امکان و احتمال عبور دشمن در آن بود ؛
- حداکثر استفاده از امکانات فنی مخابراتی مثل pf ، df ، شنود تاکتیکی و رادار ؛
- در اختیار داشتن واحدهای گشت و شناسایی سبک و سریع برای جستجو ؛
- استفاده از عناصر تسلیمی دشمن ؛
- انجام گشت هوایی ؛
- گزارش مردم به نیروهای خودی پس از مشاهده‌ی گروهک‌ها .

پیوست یک : عملیات آفندی ، عملیات پدافندی و حرکات به عقب[1]

الف : عملیات آفندی

آفند لازمه‌ی رسیدن به نتیجه‌ی قطعی و حفظ آزادی عمل در عملیات نظامی است. در این روش یگان نظامی اراده‌ی خود را به دشمن تحمیل می‌کند و آزادی عمل را به دست می‌آورد. اجرای عملیات تهاجمی به آموزش ، رهبری و روحیه‌ی عالی و فرماندهانی نیازمند است که بتوانند تصمیمات به موقع و قاطعی اتخاذ نمایند . این روش عملیاتی دارای نتایج مثبت زیر می‌باشد :

ـ تهاجم تنها عمل و وسیله‌ای است که با آن تصمیم نظامی به موفقیت نزدیک می‌شود و پیروزی به دست می‌آید .

ـ با تهاجم نیروی عملیاتی ابتکار عمل را از نظر انتخاب هدف ، زمان و وسایل در دست می‌گیرد و تمایل خود را به دشمن تحمیل می‌نماید ، در حقیقت نیروی مهاجم جنگ را هدایت و رهبری می‌کند .

لازم به ذکر است ، تنها اجرای صحیح روش‌های تهاجمی منجر به پیروزی در عملیات نمی‌گردد ، بلکه روح تهاجمی (تمایل به پیروزی)، تصمیمات قاطع فرماندهان، قابل انعطاف بودن ، شهامت ، جنگ‌جویی و شناخت قواعد عملیات آفندی، از مهمترین عوامل پیروزی در این نوع عملیات است .

۱ـ اهداف

اهداف آفند شامل اهداف اساسی مانند تحمیل جنگ ، انهدام نیرو و از بین بردن میل جنگجویی در دشمن و سایر منظورهای آفندی شامل تصرف زمین‌های حساس و کلیدی ، کشف استعداد و گسترش دشمن ، از بین بردن منابع حیاتی و هدف‌های دیگر می‌باشد .

۲ـ ملاحظات

ملاحظات عملیات آفندی از یک سری قواعد کلی و منطقی به منظور کاربرد

---

۱ - برای مطالعه بیشتر و کامل تر نسبت به مسائل نظامی به آئین‌نامه‌های تخصصی مراجعه گردد .

صحیح اصول جنگ در عملیات تشکیل می‌شود که عبارتند از :

ـ اخذ و حفظ تماس ، این عمل وقتی انجام می‌گیرد که نیروهای ما با دشمن در تماس نباشند و برای به دست آوردن تماس مجدد تلاش می‌کنند .

ـ توسعه‌ی وضعیت از طریق کسب اطلاعات در مورد ترکیب ، استعداد ، موقعیت، گسترش ، فعالیت‌ها و نقاط برجسته‌ی دشمن .

ـ بهره برداری از نقاط ضعف و مشکوک ضد انقلاب ؛ مانند روحیه‌ی ضعیف ، پشتیبانی‌کم ، اشتباه تاکتیکی و پرهیز از درگیری به‌خصوص در مناطقی که قدرت رزمی دشمن زیاد بود .

ـ انتخاب ، تصرف و کنترل عوارض حساس با استفاده از سرعت‌عمل بالا.

ـ به دست آوردن ابتکار عمل و حفظ آن (استفاده از کلیه‌ی امکانات رزمی ، غافل‌گیری ، اشتباهات و نقاط ضعف دشمن به منظور نفوذ در عملیات) .

ـ خنثی نمودن عکس العمل دشمن از طریق عملیات ممانعتی ، روانی .

ـ پیشروی با آتش و مانور ، روشی که در آن دو یگان هم‌جنس با مأموریت‌های مجزا ، عملیات را به منظور حداکثر قدرت رزمی هماهنگ می‌کردند .

ـ تمرکز قدرت رزمی برتر در زمان و مکان مناسب از طریق نگهداری دشمن در مواضع اجرای مانور و به دست آوردن برتری تاکتیکی و اجرای هجوم به منظور انهدام دشمن .

ـ استفاده از موفقیت (که از طریق ایجاد قدرت رزمی ، شهامت و جسارت پرسنل و یگان ، اطلاعات به دست می‌آمد) .

ـ برقراری تأمین و حفظ آن .

۳ ـ انواع عملیات آفندی

(الف) حرکت برای اخذ تماس :

این نوع عملیات آفندی به منظور اخذ تماس با دشمن اجرا می‌گردید و اهداف آن توسعه‌ی اولیه‌ی وضعیت ، کسب برتری نسبت به دشمن پیش از رزم قطعی و تسهیل در اجرای عملیات آینده بود که به صورت یک ستون یا چند ستون اجرا می‌شد . در این عملیات عواملی چون میزان یا احتمال تماس با دشمن ، آگاهی از قدرت و

گسترش دشمن ، سرعت لازم و زمین عملیات در اجرای آن مؤثر بود .

(ب) شناسایی با رزم :

شناسایی با رزم ، تکی است که با نیروی قابل ملاحظه برای کشف ، گسترش ، سنجش قدرت رزمی ، تعیین نقاط ضعف دشمن و یا توسعه‌ی سایر اطلاعات انجام می‌شود . هدف اصلی از این عملیات ، اجرای شناسایی و به دست آوردن اطلاعات بود. این عمل به عنوان سریع‌ترین و کامل‌ترین وسیله‌ی توسعه‌ی وضعیت و کسب اطلاعات برای نیروهای نظامی محسوب می‌شد . همچنین شناسایی با رزم موقعی به کار می‌رفت که نیاز فوری به کسب اطلاعات در مورد دشمن بود و سایر عوامل اطلاعاتی به علت کمبود وقت نمی‌توانستند آن اطلاعات را تهیه نمایند .

(ج) تک هماهنگ شده :

تک هماهنگ شده ، عبارت بود از تکی که با تطبیق و هماهنگی کلیه‌ی فنون رزم و در نظر گرفتن تمام جنبه‌های تاکتیکی اجرا می‌شد . این نوع تک به طور دقیق طرح‌ریزی و پس از شناسایی کامل ، مقایسه‌ی قدرت رزمی طرفین و تجزیه و تحلیل سایر عوامل مؤثر در رزم اجرا می‌شد . تک هماهنگ شده ممکن بود قبل یا بعد از سایر انواع عملیات آفندی نیز اجرا شود . هدف از تک هماهنگ شده انهدام نیروهای دشمن، تک برضد مواضع مستحکم دشمن و ایجاد رخنه بود .مهم‌ترین خصوصیتی که این روش داشت ، حداکثر استفاده از نیروهای پیاده ، زرهی ، سوار زرهی و قدرت رزمی آنها بود که معمولاً به ترکیب آنها بستگی داشت .

(د) استفاده از موفقیت :

این یک عمل آفندی بود که معمولاً به دنبال تک هماهنگ شده و موفقیت‌آمیز آغاز می‌شد و در آن ، حداکثر بهره برداری از اولین موفقیت به دست آمده به عمل می‌آمد . اهداف و استفاده از موفقیت شامل از بین بردن توانایی دشمن در برقراری و هدایت مجدد پدافند و یا اجرای یک عقب نشینی منظم است ، عوارض حساس در عقبه‌ی دشمن که از به هم پیوستن مواضع پدافندی دشمن در عمق ممانعت می‌نمود ، تصرف می‌شد . در رده‌های بالاتر اهداف عبارت بود از قطع خطوط مواصلاتی ، محاصره ، در هم شکستن نیروهای احتیاط و عوامل زرهی و توپخانه‌ی دشمن .

(ه) تعاقب :

تعاقب یک عمل آفندی بود که بر ضد دشمن در حال عقب نشینی ، اجرا می‌گردید . این عمل در حقیقت آخرین مرحله‌ی استفاده از موفقیت بود و زمانی اجرا می‌شد که دشمن قادر نبود به طور مؤثر وارد عمل شود و یا برای عدم درگیری خود کوشش نماید .

ب : عملیات دفاعی

دفاعی عبارت بود از هرگونه عملی که با استفاده از کلیه‌ی وسایل و امکانات موجود به منظور جلوگیری و مقاومت در مقابل پیشروی دشمن و انهدام نیروهای جلودار (تک‌ور) انجام می‌شد [1].

اتخاذ این روش در جنگ به منظور صرفه‌جویی در قوا و اغتنام فرصت بود تا به این وسیله بتوان به اصل برتری قوا و تمرکز نیرو رسید و دوباره به حالت تهاجمی دست یافت . دفاع می‌توانست نیروها را از شکست نجات دهد ، ولی آنها را به موفقیت و پیروزی نمی‌رساند .

در پدافند از طریق طرح‌ریزی و هدایت صحیح ، روح آفندی در یگان متبوعه ایجاد و حفظ می‌شد و نیروها در جستجوی فرصتی بودند که با اجرای پاتک ابتکار عملیات را به دست گیرند و حداکثر استفاده از مزایای آفند را بنمایند .

۱ ـ اهداف دفاع

مهم‌ترین هدف از اجرای دفاع ، ایجاد امنیت (از طریق عملیات کنترل جمعیت ، مردم یاری) ، ایجاد شرایط مناسب جهت عملیات آفندی ، صرفه جویی در قوا در یک منطقه به منظور استفاده از نیروها در جای دیگر ، انهدام یا به دام انداختن نیروی دشمن، کم کردن مقدورات و امکانات عملیات آفندی دشمن و جلوگیری از ورود ضدانقلاب به یک منطقه بود .

---

۱ ـ برای آشنایی با نمونه‌ای از این روش ، به دفاع مقرها و پایگاه‌ها در فصل دوازدهم همین کتاب مراجعه شود .

۲ ـ ملاحظات رزم پدافندی

استفاده‌ی صحیح از زمین و نیروهای تأمینی ، پشتیبانی متقابل ، پدافند درعمق ، قابلیت انعطاف ، حداکثر استفاده از عملیات آفندی ، پراکندگی (علاوه بر تمرکز به موقع گسترش جهت جلوگیری از آسیب‌پذیری) ، پدافند دورادور ، استفاده از زمان موجود ، تهیه و هماهنگ کردن طرح‌های پشتیبانی .

۳ ـ انواع پدافند

(الف) برحسب نوع عملیات ؛ به پدافند منطقه‌ای (که در آن حداکثر تلاش عناصر مانوری و آتش ، نگه‌داری و حفظ زمین) و پدافند متحرک (که در آن حداکثر تلاش عناصر مانور و آتش نابودی دشمن بود) تقسیم می‌شد .

(ب) بر حسب نوع تهیه‌ی مواضع ؛ پدافند با فرصت و پدافند تعجیلی .

(ج) برحسب شکل زمین ؛ پدافند در ضد شیب ، دایره‌ای ، به صورت نقاط اتکا ، در دشت و در ساحل رودخانه .

ج : حرکات به عقب

حرکات به عقب ، عبارت بود از هر نوع حرکتی که یگان نظامی به سمت عقب و به منظور دور شدن از دشمن انجام می‌داد . فرق عملیات حرکت به عقب با دفاع در این است که حرکات به عقب همیشه توأم با واگذاری زمین به دشمن است ، ولی پدافند مستلزم درگیری قطعی با دشمن است ، همچنین در حرکات به عقب ، نیروها از درگیری قطعی اجتناب می‌کردند .

۱ ـ اهداف

هدف از حرکات به عقب ، حفظ تمامیت نیرو برای شرکت در عملیات تهاجمی مناسب‌تر در شرایط مطلوب‌تر ، خسته کردن ، به تأخیر انداختن و به ستوه آوردن دشمن ؛ وارد کردن ضربات مهلک به ضدانقلاب ، مقاومت در برابر گروهک‌ها ، امکان به کار بردن قسمتی از نیروها در جای دیگر ، به‌دست‌آوردن فرصت کافی جهت ایجاد

شرایط لازم برای رزم قطعی ، قطع درگیری در نبرد ، مستقر کردن نیرو در مواضع مطلوب با در نظر گرفتن وضعیت و گسترش سایر قوای خودی و کوتاه کردن خطوط مواصلاتی خودی بود .

۲ ـ انواع حرکات به عقب

(الف) عقب نشینی : نوعی عملیات دفاعی بود که در آن تمام یا قسمتی از نیروهای گسترش یافته با دشمن قطع درگیری می‌نمودند . عقب‌نشینی شامل عملیات عقب نشینی اختیاری و اجباری بود .

(ب) عملیات تأخیری : نوعی عملیات پدافندی بود که نیروهای تحت فشار در حالی که حداکثر تلفات را به دشمن وارد می‌ساختند ، بدون درگیری قطعی مکان را با زمان معاوضه می‌کردند .

(ج) عملیات عقب روی : نوعی عملیات پدافندی است که نیروها بدون تماس با دشمن ، طبق طرح قبلی به طور منظم به عقب حرکت می‌نمودند . در این روش تمام نیروها به نسبت تحرک موجود قادر به اجرای عقب روی و ایجاد تأمین می‌باشند .

۳ ـ قواعد و ملاحظات ویژه در حرکات به عقب

(الف) استفاده از زمین و هوا : در این روش باید حداکثر استفاده از دید و تیر ، پوشش و اختفا و موانع و اثرات هوا به عمل می‌آمد ، همچنین عوارض حساس و معابر وصولی که مربوط به زمین بود کنترل می‌شد .

(ب) حفظ آزادی عمل : آزادی عمل اساس بهره‌برداری سریع در هر وضعیت مساعدی است که در نبرد پیش می‌آمد و برای تغییر مکان نیرو به منظور مقابله با دشمن از هر سمت ، بایستی از آزادی مانور و حداکثر استفاده از مزایای زمین برخوردار بود.

(ج) طرح ریزی مشروح ، تمرکزی و غیر تمرکزی : با وجود این‌که در عملیات حرکت به عقب ، طرح‌ها تمرکزی و مشروح بودند ، به فرماندهان تابعه آزادی عمل داده می‌شد تا به مقتضای وضعیت موجود ، اقدامات لازم را برای اجرای مأموریت انجام دهند. در این روش در صورت قطع ارتباط نیروهای در حال عقب‌روی با رده‌ی

بالاتر ، یگان‌ها اجازه داشتند مستقل عمل نمایند . همچنین طبق این اصل به نیروها در حین عقب نشینی اجازه داده می‌شد وسایل غیرقابل حمل خود را منهدم کنند و یا در صورت امکان ، قبل از حرکت به عقب آنها را تخلیه نمایند .

(د) حفظ روحیه : طبق این اصل ، بایستی به نیروهای درگیر (خودی) تفهیم و تأکید می‌شد که عملیات حرکات به عقب با طراحی قبلی بوده و با اهداف اساسی و مثبت انجام می‌گرفت . همچنین عده‌ها باید تا جایی که لطمه به اسرار نمی‌زد از منظور و هدف حرکت به عقب مطلع می‌شدند . در عملی نمودن این مقوله‌ی مهم نیز عوامل بسیاری از قبیل رهبری قوی ، انضباط شدید ، تخلیه‌ی فوری اجساد و طرح ریزی قبلی مؤثر بود .

پیوست دو : شرح کوتاه در مورد روش محاصره

الف : روش محاصره

روش محاصره یکی از بهترین روش‌های متوقف کردن و انهدام ضدانقلاب در عملیات ضربتی و تحکیمی در طول مقطع نبرد دوّم بود . در این روش ، یگان‌های رزم (مانوری) ، به ویژه یگان‌های سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ، قادر بودند نیروهای ضدانقلاب را محاصره و منهدم نمایند . بدین روش عملیات زیادی روی دشمن اجرا شد که در فصول بعدی به آنها می‌پردازیم . مطالب زیر که در مورد اصول ، فنون و مراحل این روش ارائه می‌گردد ، حاصل تجربیات ارزنده‌ای است که در حد توان به آنها پرداخته می‌شود .

ب : اصول حاکم بر تاکتیک محاصره

۱ ـ طرح‌ریزی ، آمادگی و انجام این تاکتیک بایستی به منظور محاصره و انهدام کامل دشمن اجرا می‌شد .

۲ ـ برای غافل‌گیری و حفاظت بیشتر ، عملیات در شرایط دید محدود اجرا می‌گردید.

۳ ـ سرعت عملیات عامل پیروزی بود.

۴ ـ مواضع سد کننده و راه فرار باید هم‌زمان اشغال می‌شد .

۵ ـ اشغال مواضع در مراحل اولیه‌ی اجرای محاصره بسیار حائز اهمیت بود ، زیرا به محض اطلاع نیروهای دشمن از ثبات نیروهای خودی ، تلاش آنان جهت نجات از حلقه‌ی محاصره با استفاده از شکاف‌ها و یا حمله به نقاط ضعف آغاز می‌گردید .

۶ ـ به محض اشغال مواضع محاصره ، گشتی‌های رزمی باید برای اخذ تماس با ضدانقلاب ، به جلو اعزام می‌شدند .

۷ ـ از آتش‌های ایذایی و سدکننده‌ی سلاح‌های پشتیبانی جهت انحراف توجه دشمن ، باید به طور دقیق استفاده می‌گردید .

۸ ـ پس از برقراری محاصره و ایجاد تماس ، عملیات با استفاده از آتش و مانور و کنترل شدید حلقه‌ی محاصره جهت انهدام و دستگیری ضدانقلاب اجرا می‌شد .

۹ ـ نیروی اضافی احتیاط در محل‌هایی که توسط دشمن احتمال ایجاد شکاف وجود داشت ، در نظر گرفته می‌شد .

۱۰ ـ عمل تنگ کردن حلقه‌ی محاصره بر ضد نیروهای کوچک دشمن تا مرحله‌ی نهایی باید ادامه می‌یافت و برای نیروهای بزرگ ضدانقلاب از فنون تجزیه ، چکش و سندان، شکار خرگوش و آتش پشتیبانی استفاده می‌شد .

ج : تکنیک‌های محاصره

۱ ـ فنون تجزیه : این عمل به منظور تجزیه ، تقسیم و انهدام نیروهای ضدانقلاب به طور جداگانه با بهره‌گیری لازم از زمین ، اختلاف عشیره‌ای و اختلاف سنتی انجام می‌گرفت .

۲ ـ فن چکش و سندان : روش کار در این فن بدین ترتیب است که نیروها در یک یا چند قسمت ، حلقه‌ی محاصره ، را جهت سدکردن مستقر می‌کنند (البته این نیرو اگر به مواضع طبیعی متکی باشد ، بهتر است .) و از قسمت دیگر حلقه‌ی محاصره ، نیروهای دشمن به سمت قسمت سد شده تحت فشار قرار می‌گرفت . در اینجا هر دو نیروی سد کننده و حمله‌ور ، می‌توانستند عملیات انهدام ضدانقلاب را اجرا نمایند ، ولی معمولاً این عمل توسط نیروی حمله‌ور انجام می‌شد .

۳ ـ تکنیک شکار خرگوش : این تکنیک مانند روش چکش و سندان بود ، با این تفاوت که عناصر سدکننده ، عملیات انهدام دشمن را انجام می‌دادند . برای اجرای این فن به سه عنصر زیر نیاز بود :

(الف) عنصر شکار کننده : این عنصر عملیات رزمی خود را در یک سمت منطقه آغاز می‌نمود و در تمام موارد تماس و فشار مستقیم خود را بر روی نیروهای ضدانقلاب وارد می‌کرد . عنصر شکار کننده نیرو را مجبور به فرار و عقب‌نشینی به طرف مواضع سد شده می‌نمود و با پاک کردن منطقه و پیدا کردن و انهدام نیروهای دشمن ، آنها را در عمق منطقه‌ی پدافند پراکنده می‌کرد .

(ب) عنصر سدکننده یا کمین : این عنصر با استقرار در مواضع ثابت خود ، در سه قسمت دیگر منطقه‌ی شکار ، عناصر در حال فرار دشمن را کشته یا اسیر می‌کرد .

(ج) **عنصر احتیاط** : این عنصر در پشت عناصر شکار کننده برای برقراری احتیاط کافی ، گذاشته می‌شد تا چنانچه نیروهای دشمن برای در هم شکستن نیروهای خودی و پیداکردن مسیر فرار تلاش نمایند ، از آنها ، پشتیبانی نموده و هرگونه راه فرار احتمالی دشمن و نقاط ضعف نیروهای خودی را بپوشاند .

(د) **آتش پشتیبانی** : آتش‌های توپخانه و هوایی در اجرای پیروزمندانه‌ی عملیات خودی بسیار مؤثر بود و باید توجه می‌شد از اجرای آن در مناطق مسکونی و مناطقی که به مردم عادی آسیب می‌رسید ، حتی الامکان خودداری شود . این‌گونه آتش‌ها برای رسیدن به مقاصد تاکتیکی زیر استفاده می‌شد :

- فراهم ساختن تأمین دورادور به هنگام حرکت و توقف ؛
- یک‌راهه نمودن حرکات دشمن ؛
- برای پدافند از مواضع و تأسیسات ثابت ؛
- شناسایی با آتش ؛
- اجرای آتش‌های ایذایی بر روی موانع و راه‌های ترددی دشمن ؛
- بستن راه‌های فرار دشمن ؛
- جلوگیری از ورود و خروج نیروهای دشمن به مناطق و راه‌های معین ؛
- اجرای آتش‌های تهیه ، در پشتیبانی از تحرک هوایی و سایر عملیات آفندی .

(ه) **سازمان برای عملیات تاکتیکی محاصره‌ای** : برای اجرای این نوع عملیات ، به یگان‌های رزمی و عناصر پشتیبانی رزمی طوری مأموریت داده می‌شد که بتوانند مأموریت خود را صحیح انجام دهند ، به عبارت دیگر مأموریت ، سازمان برای رزم را تعیین می‌کند . در عملیات ضربتی بر ضد دشمن ، بایست عناصر زیر منظور می‌گردید :

- **عنصر مانور** : این عنصر از عده‌ها و یگان‌هایی تشکیل می‌شد که در داخل منطقه به منظور یافتن و انهدام دشمن به جستجو می‌پرداختند.
- **عنصر سد کننده** : این عنصر مأمور سد کردن معابر اصلی فرار دشمن از منطقه بود .
- **عنصر پوشش** : این عنصر مأمور سد کردن معابر فرعی فرار است که بین عنصر مانور و عنصر سدکننده ، قرار می‌گرفت .
- **عنصر احتیاط** : این عنصر مأمور یاری و تقویت سایر یگان‌ها بود و می‌بایست قوی

و متحرک منظور می‌شد .

ـ **عنصر پشتیبانی آتش :** پشتیبانی توپخانه (طرح استفاده از پشتیبانی مداوم و نزدیک توپخانه بایست تهیه می‌شد) و پشتیبانی نزدیک هوایی (جهت پشتیبانی نزدیک هوایی ـ بالگرد ـ در مواقع ضروری طرح‌های هماهنگی باید تهیه گردد) .

د : مراحل عملیات محاصره‌ای

۱ ـ استفاده از نیروهای با تجربه در عملیات .

۲ ـ سازماندهی نیروها و تجهیزات .

۳ ـ انتخاب محور حرکت و استعداد نیرو .

۴ ـ هدایت شبکه‌ی مخابراتی . بدون یک شبکه‌ی مخابراتی قوی ، در صورت قطع ارتباط یکی از گروه‌های دور از مقر فرماندهی ، نمی‌توان هیچ اقدامی صورت داد . در واقع تنظیم شبکه‌ی مخابراتی و شبکه‌بندی یکی از بزرگترین و دقیق‌ترین اصولی بود که بایست مورد توجه قرار می‌گرفت .

۵ ـ شناسایی و داشتن اطلاعات کافی از دشمن ، که در استتار و اختفای کامل انجام می‌شد.

۶ ـ زمان‌بندی به‌صورتی‌که تمام نیروها در یک زمان به محل مورد نظر برای حمله، برسند و در یک زمان ارتفاعات مسلط منطقه به دست آنها بیفتد .

۷ ـ تفکیک نیروها به صورت مستقل از طریق تقسیم محورها .

۸ ـ هدایت نیروها به صورت مستقل از طریق تقسیم فرماندهی ، قابل توجه است. فرمانده‌ی نزدیک به منطقه و نیرو ، بهتر می‌تواند نیرو را اداره و هدایت کند ، تا فرماندهی مرکزی .

۹ ـ مسیر عبور در عملیات محاصره‌ای کمینگاه است .

۱۰ ـ کنترل نیرو مسأله‌ای مهم در شناسایی و عدم شناسایی بود ، به‌صورتی‌که رعایت نکردن این اصل امکان برخورد نیروها باهم بر روی اهداف یا نرسیدن به هدف‌ها را دربرداشت .

۱۱ ـ انتخاب چند محور برای حمله و هجوم .

۱۲ ـ آتش پشتیبانی . در عملیات محاصره‌ای امکان استفاده از سلاح سنگین نبود ؛ زیرا منطقه وسیع و نیروها پراکنده بودند . بنابراین در انتخاب سلاح پشتیبانی باید دقت می‌شد .

۱۳ ـ عبور نیروها و حرکت آنها از مسیرهای صعب‌العبور برای جلوگیری از برخورد با کمین دشمن.

۱۴ ـ انجام عملیات محاصره‌ای در جایی که دشمن ضعیف و نیروی او در یک یا دو نقطه مستقر بود .

۱۵ ـ استفاده‌ی درست از زمین و نحوه‌ی زدن سنگر به صورتی که نیروها بدانند چه محلی برای آنها مناسب است ، دشمن از چه جهت حمله می‌کند و یا طریقه‌ی سنگر کندن و موضع‌گیری در آن چگونه است .

۱۶ ـ توجه عملیاتی از نظر کیفیت و کمیت .

۱۷ ـ استفاده‌ی درست از سنگرهای اجتماعی در عملیات جبهه‌ای ، به صورت تقسیم کار در بین افراد .

در پایان بهترین و مفیدترین بهره‌ای که نیروهای خودی از عملیات محاصره‌ای بدست می آوردند انهدام دشمن بود .

فصل دوم

آزادسازی و پاکسازی شهرها

الف: مقدمه

در اواخر دوران فترت و به بن‌بست رسیدن مذاکرات هیأت اعزامی دولت موقت (حسن‌نیت) [1] به منطقه که با تصمیمات غلط و مغرضانه‌ی خود به جای کمک به رفع بحران و حل اختلافات موجود ، آتش‌بیار معرکه شد و با صدور دستوراتی همچون خروج پاسداران از مناطق بحرانی ، محدود شدن حوزه‌ی فعالیت ارتش و سایر ارگان‌های نظامی ، اعلام آتش‌بس (که فقط از سوی نیروهای جمهوری اسلامی رعایت می‌شد .) مانند آن باعث شد تا دشمن شکست خورده جان تازه‌ای بگیرد و با حمله به ستون‌های نظامی و خلع‌سلاح و بعضاً محاصره‌ی پادگان‌ها و پاسگاه‌ها و متعاقب آن، اشغال بسیاری از مراکز جمعیتی و مناطق مهم با آگاهی از نقاط ضعف و قوت نبرد اول، جنگ دیگری را تحمیل و منطقه را در معرض سقوط قرار دهد . این بار نیز مدافعان انقلاب (به ویژه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) با عزمی راسخ و همّتی والا برای نابودی دشمنان و یاری مردم مسلمان ، مظلوم و ستمدیده‌ی ساکن این نقاط ، به پا خواستند و به دشمن اجازه‌ی تعرض به خاک مقدس ایران اسلامی را ندادند .

حرکت‌های اولیه‌ی سپاهیان اسلام در ابتدای جنگ دوّم ، علی‌رغم امکانات و تجهیزات بسیار کم با پاکسازی شهرها آغاز شد . اولین شهری که از لوث وجود دشمنان آزاد گردید ، پاوه بود . آزادی این شهر یاران انقلاب را مصمم ساخت تا ضمن تجدید قوا و مجهز شدن به سلاح‌های سنگین ، با طرح مشترک سپاه ، ارتش و نیروهای انتظامی ، دیگر شهرهای منطقه را نیز یکی پس از دیگری از لوث وجود دشمنان پاکسازی نمایند .

آری ! در این مقطع ایادی استکبار سعی داشتند ، با سیطره‌ی نظامی و فرهنگی ،

---

۱ ـ برای کسب اطلاعات بیشتر در این زمینه به فصل پنجم از کتاب دوّم همین مجموعه مراجعه فرمایید .

این مناطق را از ایران اسلامی جدا کنند . امّا با عنایت خداوند متعال ، رهنمودهای حضرت امام خمینی (ره) ، مدیریت فرماندهان و مسئولین و عزم ملت بزرگ ایران ، دوباره وضعیت به حالت اول برگشت و پیروزی نصیب رزمندگان اسلام گردید .

آنچه در این فصل ارائه می‌گردد ، سیر پاکسازی و آزادسازی شهرهای غرب و شمال‌غرب با اشاره به مرحله‌بندی و ملاحظات اساسی آموزه ابتکاری فرماندهان دلسوز و شجاع حاضر در صحنه‌ی نبرد است که توسط رزمندگان اسلام اجرا می‌گردید . در ادامه به شرح مختصری از هر عملیات به ترتیب تاریخ پاکسازی و آزادسازی با ذکر مصادیق انتخابی می‌پردازیم . (نقشه شماره ۱ ـ ۲ ـ ۴) (جدول شماره ۱ ـ ۲ ـ ۴)

ب : سیر آزادسازی شهرهای مناطق غرب و شمال‌غرب[1]

در مقطع نبرد دوّم هر شهر با به کارگیری روش و شیوه‌ی خاصی پاکسازی می‌شد. ممکن بود ، روش نیروهای خودی در پاکسازی هر شهر در جزئیات با شهر دیگر متفاوت باشد ، امّا آزادسازی شهرها در دو مرحله ، سیری ثابت داشت که در ادامه به این دو مرحله اشاره می‌شود :

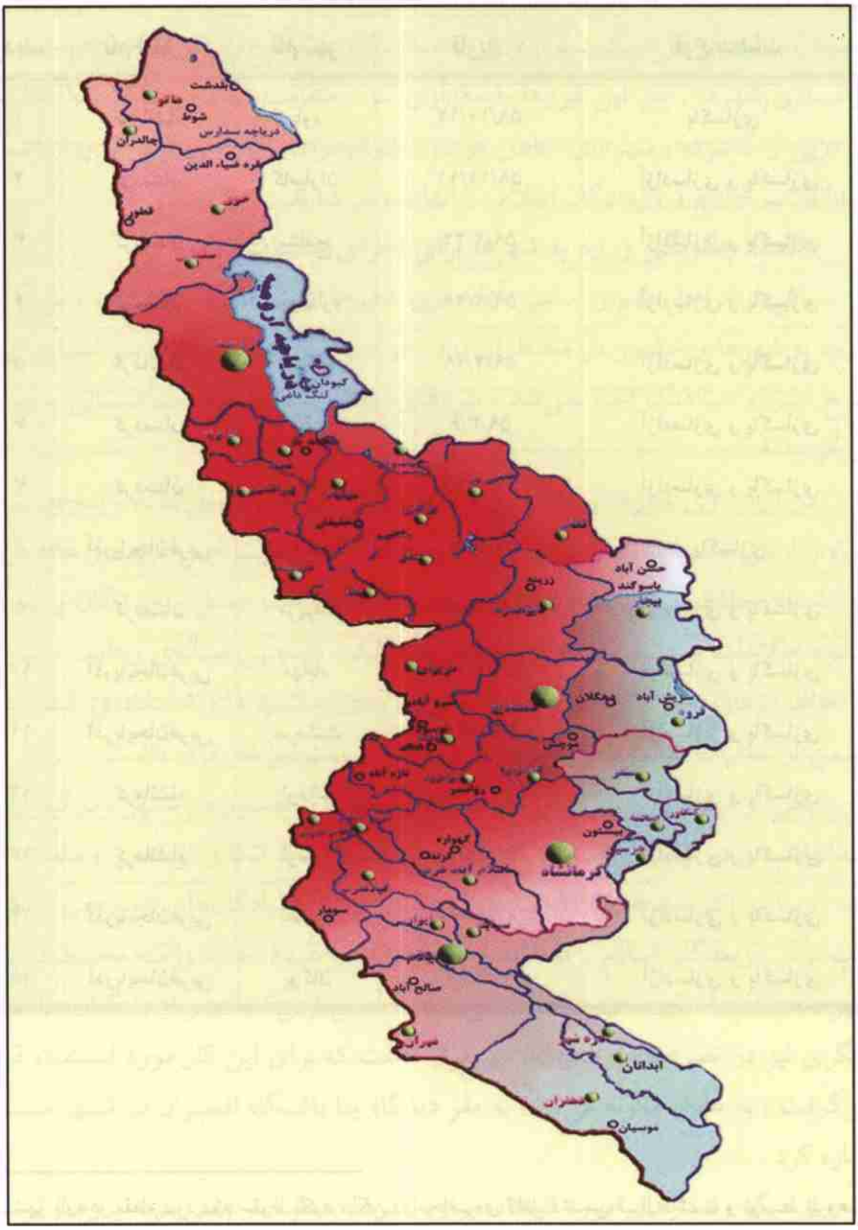
۱ ـ مرحله‌ی اول : آزادسازی شهرها از اشغال ضدانقلاب

پس از اتخاذ شیوه‌ی مذاکره و ارائه‌ی امتیازات ویژه به ضدانقلاب توسط دولت موقت ، دشمن معاند بار دیگر تعدادی از شهرها را به تصرف و اشغال خود درآورد ، تصرف و کنترل امور داخلی شهرها توسط ضدانقلابیون ، معادل نقض حاکمیّت نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و وارد شدن خدشه به اقتدار ملّی در افکار عمومی داخل و خارج از کشور بود . آزادسازی شهرها و استقرار نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در آنها اولین مرحله‌ی مهم اجرای راهبرد نظامی نیروهای خودی علیه ضدانقلاب تعیین و به اجرا درآمد .

---

۱ ـ مطالب ارائه شده در این فصل خلاصه‌ای از کتاب‌های اختصاصی کمیته‌ی تدوین نبرد دوّم در مورد آزادسازی و پاکسازی شهرها می‌باشد که علاقمندان جهت آگاهی بیشتر می‌توانند به این منابع مراجعه نمایند.

نقشه‌ی شماره‌ی ۱ ـ ۲ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی شهرها

جدول شماره‌ی ۱ ــ ۲ ــ ۴ عملیات مهم آزاد سازی و پاکسازی شهرهای غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم

ردیف	نام استان	نام شهر	تاریخ	نوع عملیات
۱	کرمانشاه	پاوه	۵۸/۱۰/۱۴	پاکسازی[1]
۲	کردستان	کامیاران	۵۸/۱۱/۱۱	آزادسازی و پاکسازی
۳	کردستان	سنندج	۵۹/۲/۲۲	آزادسازی و پاکسازی
۴	کردستان	دیواندره	۵۹/۲/۲۶	آزادسازی و پاکسازی
۵	کرمانشاه	باینگان	۵۹/۲/۲۹	آزادسازی و پاکسازی
۶	کردستان	سقز	۵۹/۳/۶	آزادسازی و پاکسازی
۷	کردستان	بانه	۵۹/۳/۱۵	آزادسازی و پاکسازی
۸	آذربایجان‌غربی	پیرانشهر	۵۹/۳/۲۳	پاکسازی
۹	کردستان	مریوان	۵۹/۴/۵	آزادسازی و پاکسازی
۱۰	آذربایجان‌غربی	مهاباد	۵۹/۴/۱۷	آزادسازی و پاکسازی
۱۱	آذربایجان‌غربی	سردشت	۵۹/۶/۲۶	آزادسازی و پاکسازی
۱۲	کرمانشاه	نودشه	۶۰/۲/۷	آزادسازی و پاکسازی
۱۳	کرمانشاه	نوسود	۶۰/۴/۲۸	آزادسازی و پاکسازی
۱۴	آذربایجان‌غربی	اشنویه	۶۰/۶/۱۹	آزادسازی و پاکسازی
۱۵	آذربایجان‌غربی	بوکان	۶۰/۷/۱۱	آزادسازی و پاکسازی

۱ ــ شهر پاوه در مقطع نبرد دوّم سقوط نکرد، لکن در محاصره‌ی کامل دشمن قرار داشت و توسط نیروهای جمهوری اسلامی به سختی پشتیبانی می‌شد.

در این مرحله مهم قرارگاه‌های مشترک نیروهای نظامی و انتظامی به دلیل همدلی و هم‌فکری بین فرماندهان دل‌سوز سپاه ، ارتش ، یگان‌های انتظامی و بسیج (همانند شهیدان بروجردی و صیاد شیرازی) و هماهنگی در طرح‌ریزی و اجرای عملیات آزادسازی شهرها ، بین این نیروها پایه‌گذاری شد . متعاقب آن در یک سلسله عملیات پی‌درپی و گسترده ، شهرهای مناطق غرب و شمال‌غرب یکی پس از دیگری از اشغال ضدانقلاب خارج و رزمندگان اسلام در آنها مستقر شدند .

(الف) چگونگی ورود به شهرها برای اجرای عملیات :

یکی از مراحل مهم و اساسی آزادسازی شهرها از اشغال ضدانقلاب ، مرحله‌ی ورود به شهرها و حضور در محیط آن بود . در صورتی که این مرحله بر اساس یک طرح دقیق و هماهنگ اجرا نمی‌شد ، نیروهای خودی متحمل تلفات انسانی سنگینی می‌گردیدند .

در آزادسازی شهرها وحدت رویه و هماهنگی نیروهای عمل‌کننده ، به‌خصوص سپاه و ارتش ، بسیار مهم و کارساز بود . همان‌طور که رعایت اصل فریب و غافل‌گیری در راستای حفاظت از نیروهای خودی ، کمک به سرعت عمل رزمندگان و جبران کمبود اطلاعات از دشمن ضروری به نظر می‌رسید ، همچنین مسأله‌ی رعایت تأمین نیز به لحاظ ذوعارضه بودن معابر و گلوگاه‌های ورودی به شهرها و استفاده‌ی گسترده‌ی دشمن از عملیات کمین ، مورد توجه فرماندهان و مسئولین امر قرار داشت .

یکی از مهم‌ترین روش‌های مورد استفاده جهت حضور در شهر ، درگیری با ضدانقلاب و در نهایت پاکسازی شهرها با استفاده از نقاط اتکا و توسعه‌ی وضعیت آنها بود . زیرا در اکثر شهرها ، ارتش جمهوری اسلامی دارای پادگان‌هایی در رده‌ی لشگر یا تیپ بود . رزمندگان اسلام با استفاده از این پادگان‌ها نفوذ خود را به محیط داخلی شهرها همگام با سایر محورها انجام می‌دادند . ضمن این‌که غیر از پادگان‌ها نقاط دیگری نیز در تصرف نیروهای خودی قرار داشت که برای این کار مورد استفاده قرار می‌گرفت ، به عنوان نمونه می‌توان به مقر دیدگاه یا باشگاه افسران در شهر سنندج اشاره کرد .

از دیگر راه‌کارهای مورد استفاده برای نفوذ ، عملیات هلی‌برد نیروها توسط

هوانیروز ارتش جمهوری اسلامی بود . جلب حمایت مردم برای همکاری با نیروهای رزمنده و جلوگیری از فریب آنها توسط ضدانقلاب نیز یکی دیگر از راه‌کارهای مهم و اساسی بود . زمینه این کار قبل از اجرای عملیات نفوذ با انجام فعالیت‌های روانی فراهم شد . عملکرد ضد انقلاب در دوران تصرف شهرها و فشار بیش از حدّ آنها بر مردم ، بدون ارائه‌ی کوچک‌ترین خدمات عمومی و شهری ، کمک مؤثری در عدم حمایت آنان از ضدانقلابیون در موقع حمله‌ی رزمندگان اسلام بود . دشمن در بسیاری از شهرها به علّت از دست دادن پایگاه مردمی ، ارزیابی غلط توان عملیاتی و روحیه‌ی ایثار و فداکاری رزمندگان اسلام ، مجبور به پذیرفتن شکست و فرار از شهرها گردید .

(ب) ملاحظات و اقدامات اساسی در عملیات پاکسازی شهرها :

عملیات پاکسازی شهرها توسط رزمندگان اسلام از حساس‌ترین ، پیچیده‌ترین و مهم‌ترین مراحل جنگ محسوب می‌گردید . زیرا اگر دشمن می‌توانست حاکمیّت خود بر منطقه را تثبیت نماید ، به احتمال زیاد اعلام خودمختاری می‌کرد . به همین دلیل آزادسازی شهرها از دست ضد انقلابیون در سرتاسر منطقه با مشارکت فعال سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و همکاری بی‌نظیر ارتش جمهوری اسلامی ایران و نیروهای داوطلب مردمی در قالب پیشمرگان مسلمان کرد به عنوان یک ترکیب مقدس [1] انجام شد ، حمایت و همکاری سایر نیروهای انتظامی در این پاکسازی‌ها ، نقشی عمده و اساسی داشت .

در هر صورت با توجه به اهمیت رفع اشغال شهرها و سپس پاکسازی آنها از عناصر شورشی ، این سلسله عملیات توسط فرماندهان و مسئولین نیروهای مسلح در قالب چند محور اصلی طراحی و اجرا گردید که در ادامه به آنها اشاره می‌شود :

(۱) مرحله بندی عملیات :

مرحله‌بندی عملیات پاکسازی هر شهر روش‌ها و مشخصه‌های مخصوص به خود را داشت که بر اساس میزان مقاومت دشمن ، سلاح‌ها ، توان نیروهای خودی و وضعیت جغرافیایی شهر تعیین می‌شد ، به عنوان مثال در بعضی از مناطق مانند بوکان ،

---

۱ ـ عبارت « ترکیب مقدس » از شهید سپهبد صیاد شیرازی است . ایشان از هم‌یاری و همکاری سپاه و ارتش در جنگ کردستان و دفاع مقدس با این عنوان یاد می‌کردند .

شهر یک‌باره آزاد شد ولی در مهاباد به خاطر مقاومت ضدانقلاب ، روش مقابله‌ی نقطه به نقطه از سوی رزمندگان اسلام برای رویارویی با آنها اتخاذ گردید . آن‌چه در این خصوص حائز اهمیت می‌باشد ، این است که این مجموعه عملیات از قبل مرحله‌بندی نمی‌شد ، بلکه در صحنه‌ی عملیات براساس معیارهای بالا و بنا به موقعیت موجود ، ابتدا یک مرحله اجرا و سپس مرحله‌ی بعدی آغاز می‌شد .

یکی دیگر از عوامل مهم در تعیین مرحله‌بندی عملیات شناخت قبلی از شهر و نقاط مختلف آن بود . به این ترتیب که شهر در اشغال کدام یک از گروهک‌هاست و ماهیّت دشمن و وضعیت مردم از بُعد میزان هواداری نسبت به نیروهای جمهوری اسلامی و دشمن چگونه است ؟ همچنین مرحله‌بندی در بُعد زمان و مکان هم وجود داشت زیرا که قدرت و توان نظامی رزمندگان اسلام اجازه‌ی اجرای عملیات پاکسازی شهرها را در یک مرحله‌ی زمانی و عملیاتی نمی‌داد . در بعضی مواقع که دشمن مقاومت چندانی از خود نشان نمی‌داد ، در همان مرحله‌ی اول کار به نتیجه می‌رسید .

در جمع‌بندی نهایی ، می‌توان گفت عملیات پاکسازی شهرها طی دو مرحله‌ی کلی و جز به جز اجرا می‌شد . در هر مرحله ، اقداماتی متناسب با وضعیت پیش‌آمده صورت می‌پذیرفت . پاکسازی محیط داخلی شهر و پدافند با ایجاد پایگاه در تمامی نقاط حساس شهر با لحاظ وارد نکردن تلفات و خسارت به مردم به اجرا در می‌آمد .

(۲) اجرای عملیات :

با توجه به اصل اولویت آزادسازی شهرها نسبت به انهدام ضدانقلاب ، عملیات پاکسازی به صورتی انجام می‌گرفت که در اسرع وقت کل شهر در اختیار و کنترل نیروهای خودی قرار می‌گرفت . سپس پاکسازی دقیق و کامل خیابان‌ها ، کوچه‌ها ، محله‌ها و حتی خانه‌های مشکوک به صورت جز به جز و مرحله‌بندی انجام می‌شد . بعد از حضور نیروهای پیشرو یا تأمینی که توانایی بالایی در درگیری و مقابله با دشمن داشتند (در مواردی به آنها نیروهای ویژه‌ی اطلاعاتی هم گفته می‌شد .) عمده قوای خودی وارد محدوده‌ی داخلی شهرها می‌شد و بر اساس اهدافی که از پیش تعیین گردیده بود ، مأموریت محوله را انجام می‌دادند . محله‌ها و نقاطی که از نظر میزان حضور ضدانقلاب و هواداران آنها حساسیّت بیشتری داشتند با اعزام نیروهای زُبده و

تقویت استعداد نفرات پاکسازی می‌گردید . خانه‌ها و منازلی هم که توسط عناصر و منابع اطلاعاتی خودی به عنوان محل استقرار نیروهای ضدانقلاب یا رده‌ی پشتیبانی آنها شناسایی شده بود ، بلافاصله توسط تیم‌های عملیاتی محاصره می‌شد و در صورت مقاومت به شکلی قاطع و شدید با آنها برخورد می‌گردید و در صورت ضرورت ، از سلاح‌های آر.پی.جی و تفنگ ۱۰۶ استفاده می‌شد .

پشتیبانی از نیروهای عمل کننده در عملیات با استفاده از نقاط اتکایی که از قبل در اختیار رزمندگان بود ، صورت می‌گرفت . ورود نیروها به شهر نیز از طریق معابر اصلی ، دهلیزهای منتهی به شهر و در مواردی با استفاده از هلی‌برد انجام می‌شد . با ورود نیروها به شهر ، ابتدا خیابان‌های اصلی پاکسازی می‌گردید . سپس به طرف خیابان‌های فرعی توسعه‌ی وضعیت داده می‌شد . پس از پاکسازی کوچه‌ها و تأمین آنها، خانه‌هایی که دشمن از آنجا با تیراندازی به طرف نیروهای رزمنده از خود مقاومت نشان می‌داد ، پاکسازی می‌گردید .

پس از آن ، بر اساس اهداف تعیین شده‌ی قبلی ، نیروهای خودی در نقاط حساس شهر که مظهر حاکمیّت نظام بوده و برای پاکسازی در اولویت قرار داشت ، مستقر می‌شدند ، ساختمان‌های فرمانداری ، شهرداری ، ادارات و کلانتری‌ها از این مراکز بودند . در تمامی مراحل پاکسازی ، نیروهای تأمینی که به عنوان اولین نیرو وارد شهر و حومه‌ی آن شده بودند ، نقاط حساس ، سرکوب و ارتفاعات اطراف شهر را تصرف می‌کردند و تأمین کلی نیروها را به عهده می‌گرفتند .

از مراحل مهم پاکسازی و برقراری امنیت اولیه در شهرها ، ایجاد پایگاه‌های استقراری در داخل و حومه‌ی شهر بود . نیروهای خودی بلافاصله بعد از پاکسازی یک محله یا منطقه در محلی مناسب پایگاه موقت استقراری ایجاد نمودند و یک تیم یا دسته را در آن مستقر می‌کردند و تأمین آن محدوده را به عهده می‌گرفتند ، اجرای عملیات گشت (ثابت و سیّار) ، کمین (به خصوص در شب) و پست بازرسی توسط این پایگاه‌ها صورت می‌گرفت .

(ج) ملاحظات اساسی جهت حفظ جان و مال مردم در هنگام اجرای عملیات:

اعتقاد عملی به جدا بودن صف مردم از ضدانقلاب و بررسی و تجزیه و تحلیل

این دو پدیده در دو قالب جداگانه و تطبیق هرگونه اقدام براساس نتایج حاصل از این بررسی که بر مبنای ارزش‌های اسلامی و فرامین و تدابیر حضرت امام خمینی (ره) طرح‌ریزی می‌شد ، نوع تصمیم‌گیری و رفتار فرماندهان و رزمندگان اسلام را با مردم هدایت می‌نمود . بر این اساس کلیه‌ی اقدامات ، تصمیمات و عملیات نظامی آنها در هنگام بازپس‌گیری شهرها بر پایه‌ی حفظ جان و مال مردم از یک طرف و ضربه زدن به شورشیان از طرف دیگر استوار بود .

نفرت مردم شریف کُرد از عملکرد ضدانقلاب و یاری نکردن آنها در هنگام بازپس‌گیری شهرها نیز در این زمینه بسیار تأثیرگذار بود . زیرا اکثر مردم سعی می‌کردند ، خود را از صحنه‌ی درگیری خارج نمایند . این اقدام علاوه بر جلوگیری از وارد آمدن ضرر و زیان جانی و مالی به آنها در شناسایی هر چه دقیق‌تر دشمن نیز بسیار مؤثر بود .

واگذاری اهداف به صورت مشخص و دقیق به یگان‌ها و نیروهای عمل‌کننده در هنگام پاکسازی شهر ، کمک مؤثری در جلوگیری از وارد آمدن خسارت به مردم بود . همچنین اطلاع‌رسانی و برگزاری سخنرانی‌های کوتاه و بیان ماهیّت دشمن نیز از دیگر اقداماتی بود که منجر به خروج مردم از صحنه یا ماندن آنها در حریم خانه‌ها و در نتیجه ، مصون ماندن از خطرات احتمالی می‌شد . عملیات روانی ازمهم‌ترین اقدامات در حین پاکسازی محسوب می‌گردید ، ضمن این که به حداقل رساندن استفاده از آتش‌های سنگین و نیمه‌سنگین و هدایت و نظارت دقیق بر عملیات آتش‌باری ، روی مواضع ضدانقلاب نیز در حفظ جان و مال مردم بسیار مؤثر بود .

(د) نحوه‌ی خدمات رسانی به مردم حین آزادسازی شهرها :

دغدغه‌ی خدمات رسانی به مردم از ابتدای اجرای عملیات پاکسازی ، علی‌رغم کم بودن زمان اجرای آنها در میان فرماندهان ، مسئولین و رزمندگان اسلام وجود داشت. ضمن این که وضعیت جغرافیایی و آب و هوایی منطقه ، فرهنگ سنتی مردم و وجود ناآرامی‌ها باعث شد آنان آذوقه و اقلام اولیه‌ی مصرفی زندگی خود مانند نان ، حبوبات ، مواد سوختی را در حدّ ضرورت ذخیره نمایند .

عمده اقدامات نیروهای خودی برای خدمات رسانی به مردم پس از آزادسازی

شهرها انجام می‌شد . زیرا با برقراری امنیت در شهرها ، نیروها بلافاصله نسبت به تأمین ارزاق عمومی و مواد سوختی و خدمات درمانی با همکاری و هماهنگی ارگان‌ها و نهادهای ذی‌ربط اقدام می‌کردند . به این ترتیب ، مردم با مشاهده بهبودی وضعیت زندگی و معیشت خود پس از حضور نیروهای انقلاب در شهرها آنها را در مقابله با نیروهای ضدانقلاب یاری می‌دادند [1].

بنابراین ، خدمات رسانی به مردم از همان ابتدای عملیات آزادسازی شهرها وجود داشت و برای آنان با توجه به کوتاه بودن زمان عملیات مشکلات حادی به وجود نمی‌آمد .

(ه) نقش قرارگاه‌های مشترک در آزادسازی شهرها :

وسعت جغرافیایی مناطق غرب و شمال‌غرب ، ذوعارضه بودن آن ، وسعت منطقه‌ی عملیاتی ، وجود گروهک‌های مسلح شورش‌گر با ماهیّت و عملکرد متفاوت و مهم‌تر از همه تأکید حضرت امام خمینی (ره) بر هماهنگی و وحدت نیروهای نظامی و انتظامی (به خصوص سپاه و ارتش)جهت مقابله با شورشیان ، بستر لازم را از همان سال ۱۳۵۹برای پایه‌ریزی قرارگاه‌های مشترک عملیاتی و ایجاد هماهنگی و وحدت رویه در مقابله با ضدانقلاب ، فراهم آورده بود . سردار رستگارپناه[2] در این باره می‌گوید :

« درگیری‌های کردستان که شروع شد ، ضرورت همکاری و هم‌فکری بین نیروهای مسلح در سطح فرماندهان عالی و حتی سطوح میانی ، پایین و بدنه‌ی آنها به عنوان یک ضرورت قطعی به وجود آمد . نقطه‌ی عطف این امر و شکل‌گیری آن در کردستان به دست شهیدان بزرگواری همچون محمّد بروجردی و صیاد شیرازی ریخته

---

۱ ـ لازم به توضیح است در این زمینه نامه‌های مختلفی از مردم برای مسئولین و دولت ارسال می‌شد . آنها درخواست می‌کردند ، دولت به بهبود اوضاع و کمک به مردم اقدام نمایند ، لذا وقتی رزمندگان وارد شهر می‌شدند ، یکی از اقدامات اولیه توزیع امکانات غذایی بین مردم و یا هماهنگی رساندن مواد سوختی و نظارت بر تقسیم آنها بودکه خود این کارها نقطه‌ی قوتی برای اصلاح دید مردم نسبت به نیروهای انقلاب محسوب می‌شد و مردم احساس می‌کردند که مشکلاتشان تا حدی حل می‌شود . در اوایل یگان خاصی برای این کارها در نظر گرفته نشده بود ، بلکه کلیه‌ی یگان‌ها خود را مسئول می‌دانستند ، در حد توان به مردم کمک کنند .

۲ ـ سردار سرتیپ پاسدار حسن رستگار پناه ، یکی از فرماندهان وقت قرارگاه مشترک ارتش و سپاه می‌باشند .

شد . حتی می‌توان گفت که ریشه‌ها و شروع اولیه‌ی اقدام عملی وحدت نیروهای مسلح در جنگ با عراق هم در کردستان زده شد . وقتی سپاه به طور گسترده وارد جنگ کردستان شد و بعد بسیج هم در صحنه حضور پیدا کرد ، آنها نیاز به تسلیحات و تجهیزات داشتند که در اختیار سازمان ارتش بود . این نیاز عاملی برای نزدیکی نیروهای سپاه و ارتش بود ، به صورتی که این وحدت از اواخر سال ۱۳۵۸ آغاز شد و در سال‌های بعد تقویت گردید . »

از همان اوایل هماهنگی و هم‌فکری بین نیروهای نظامی و انتظامی در کردستان وجود داشت . فرماندهان سپاه ، ارتش و ژاندارمری کنار هم جمع می‌شدند و در مورد برخورد با ضدانقلابیون و نحوه‌ی آزادسازی مناطق اشغال شده توسط ضدانقلاب تصمیم‌گیری می‌کردند . در ظاهر قرارگاهی هماهنگ و مشترک وجود داشت ، ولی سازمان ابلاغی و مصوبی در میان نبود . در ستاد لشگر ۲۸ کردستان شهیدان بروجردی ، صیادشیرازی ، کاظمی ، شهرام‌فر ، پیچک و برادران بزرگوار دیگری که در قید حیات می‌باشند ، در مورد هماهنگی عملیاتی بحث و مشورت می‌کردند . این امر بعدها منجر به ایجاد قرارگاه مشترک حمزه سیدالشهداء (ع) و قرارگاه‌های استانی و منطقه‌ای با سازمان و ساختار مصوب گردید .

بنابراین چه در زمانی که قرارگاه‌های مشترک سازمانی با ساختار و مأموریت مصوب و ابلاغی وجود نداشت و چه در زمانی که این قرارگاه مصوب و ابلاغ شد ، هماهنگی و وحدت رویه‌ی نیروهای نظامی و انتظامی حاضر در منطقه به خاطر احساس مشترک فرماندهان به ضرورت این هماهنگی بر اساس ، دیدگاه‌های حضرت امام (ره) و واقعیت‌های موجود در درگیری با ضدانقلاب ، همواره نقش تعیین کننده‌ای در اثر بخشی عملیات بر ضد ضدانقلابیون بر عهده داشت .

بعد از تشکیل قرارگاه مشترک حمزه‌ی سیدالشهدا (ع) به لحاظ وجود زمینه‌های قبلی هماهنگی و وحدت بین فرماندهان و مسئولین منطقه ، نتایج مطلوبی در اقدامات و فعالیت‌های عملیاتی و دفاع داخلی ایجاد شد . بدین ترتیب در کلیه‌ی فعالیت‌های نظامی ، سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی وحدت‌رویه به وجود آمد .

اعزام نیرو جهت آزاد سازی شهر سنندج

پشتیبانی عملیات آزاد سازی از طریق فرودگاه سنندج

۲ ـ مرحله‌ی دوم : ایجاد امنیت و توسعه و تحکیم آن در شهرها

تأمین امنیت فردی و اجتماعی مردم در سایه‌ی امنیت داخلی موجود در منطقه به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل همراهی و همگرایی آنها با دولت و رزمندگان اسلام پس از پاکسازی شهرها محسوب می‌شد . این امنیت تنها با دور کردن ضدانقلاب از محیط شهرها به وجود نمی‌آمد . بلکه شناسایی و انهدام هسته‌های شهری دشمن و انجام عملیات کنترل جمعیّت و منابع با اتخاذ شیوه‌های دقیق و منحصر به فرد ، یکی از اقدامات اساسی مورد توجه مسئولین و فرماندهان بود که به مرحله‌ی اجرا درمی‌آمد . همچنین با استفاده از اقدامات گسترده‌ی فرهنگی و تبلیغی در قالب عملیات روانی ، اهداف کلی نیروها یعنی جداسازی مردم از ضدانقلاب و به دست آوردن حمایت و همراهی اکثریت آنها حاصل می‌گردید . در نهایت مدافعان اسلام به واسطه‌ی توسعه‌ی عملیات نظامی در محورهای مواصلاتی و مناطق عمق و رسیدن به مرزهای مشترک با عراق ، انهدام کلیه‌ی پایگاه‌های ثابت ضدانقلاب در داخل کشور و اجبار آنان به تسلیم و یا فرار از مرزها تا حدودی امنیت نسبی در شهرها ایجاد گردید . با توسعه‌ی این اقدامات و تغییر در روش تقویت امنیت شهرها ، از جمله کاهش پایگاه‌های فیزیکی داخل شهر ، توسعه‌ی اقدامات امنیتی ـ انتظامی فراگیر و ارائه‌ی خدمات عمومی و رفاهی توسط دستگاه‌های ذی‌ربط ، زمینه‌ی عادی‌سازی امنیت در شهرها نیز فراهم شد. در ادامه به پاره‌ای از این روش‌ها در برقراری امنیت در شهرها و توسعه و تحکیم آن اشاره می‌کنیم .

(الف) نقش و جایگاه هسته‌های اطلاعاتی و شهری ضدانقلاب در مراکز جمعیتی و چگونگی انهدام آنها :

با عملیات پی‌درپی و قاطع رزمندگان اسلام برای آزادسازی شهرها ، ضدانقلاب تقریباً در تمامی مراکز جمعیتی ، گروهی از عوامل خود را به عنوان هسته‌های اطلاعاتی و شهری قبل از شکست و عقب‌نشینی عمده‌ی قوای خود در شهرها سازماندهی می‌کردند . این هسته‌ها مسئولیت کلیه‌ی اقدامات پنهانی ضدانقلاب را در مراکز جمعیتی بر عهده داشتند و عوامل به کارگرفته شده در این تشکیلات فاقد سابقه‌ی قبلی بودند این امر سبب می‌شد این هسته‌ها به راحتی توسط نیروهای جمهوری اسلامی شناسایی

نشوند . دشمن به واسطه‌ی این سازماندهی طیف اندکی از اقشار مردم ، به‌خصوص جوانان و نوجوانان را تحت پوشش خود قرار داد و اطلاعات آشکار و پنهان مورد نیاز در محدوده‌ی شهرها را جمع‌آوری و به رده‌های بالاتر منتقل ساخت و یا عملیات حمله به شهرها را با راهنمایی این هسته‌ها اجرا نمود .

این هسته‌ها در هر شهر دارای شاخه‌های مختلفی بودند و هر شاخه روی یکی از اقشار جامعه فعالیت می‌کرد . شاخه‌هایی چون زنان ، کارمندان ، دانش‌آموزان و مانند آن. این شاخه‌ها حتی‌الامکان کار مسلحانه نمی‌کردند و فقط مسئولیت جمع‌آوری اطلاعات ، جذب نیرو و همکاری در عملیات مخفی را در شهرها داشتند . مثلاً به یک تیم سه نفره می‌گفتند شما مسئول کنترل فلان جادّه هستید یا یک تیم ، کنترل خودروهای ورودی و خروجی به مراکز سپاه را به عهده می‌گرفت . آنها اسامی افراد را پیدا می‌کردند و خلاصه این‌گونه اطلاعات و اخبار را جمع‌آوری می‌کردند و به رده‌های بالا می‌دادند . بعضی وقت‌ها شایعه‌سازی می‌کردند و به وسیله‌ی همین شایعات افراد مورد نظرشان را تخریب یا تأیید می‌کردند . ضدانقلاب برای حضور مقطعی در شهرها جهت ضربه زدن به ما (نیروهای جمهوری اسلامی مستقر در منطقه) و یا اخلال در امنیت شهرها به این هسته‌ها متکی بودند . این هسته‌ها وظایف امکان و شرایط سنجی ، ایجاد زمینه‌ی روانی ، تعیین زمان حضور ، تهیه‌ی شرایط فیزیکی و تعیین اهداف عملیاتی قبل از حضور گروهک‌ها در عملیات شهری را به عهده داشتند . بحث جابه‌جایی چته‌ها در شهر ، جابه‌جایی زخمی‌ها ، پشتیبانی غیرمحسوس ، اجرای عملیات روانی از دیگر وظایف آنان بود .

شناسایی و انهدام این هسته‌ها ، با توجه به کارکردهای فراوان و مهمی که گروهک‌ها برای آنها قائل بودند ، برای رزمندگان اسلام ، به ویژه فرماندهان و مسئولین بسیار مهم و ضروری بود . اتکای اصلی تیم‌های عملیاتی ضدانقلاب برای حمله به شهرها و ایجاد ناامنی و یا حفظ سازمان رزمی خودشان به این هسته‌ها در داخل شهرها بود . عملکرد این هسته‌ها برای رزمندگان اسلام ثابت شده بود . اگر آنها شناسایی ، دستگیر و یا منهدم می‌شدند مدت‌ها عملیات دشمن روی شهرها متوقف می‌شد .

شناسایی خانه‌های تیمی و هسته‌های اطلاعاتی ضدانقلاب در شهرها با استفاده از

روش‌ها و ابزارهای متعددی صورت می‌گرفت که عبارت بودند از :

(۱) اجرای عملیات گشت و شناسایی با اشکال مختلف مانند پیاده و مکانیزه به صورت پنهان و آشکار در سطح شهرها ؛

(۲) پایگاه‌های استقراری و انجام دیده‌بانی ثابت ؛

(۳) توابین و تسلیمی‌ها ؛

(۴) مشاهده‌ی ترددهای مشکوک و غیرمعمول ؛

(۵) استفاده از اطلاعات همسایگان و هم محله‌ای‌ها ؛

(۶) بازجویی از دستگیرشدگان .

یکی دیگر از راه‌های مورد توجه برای شناسایی این هسته‌ها ، کنترل فعالیت‌های آنها بود . برفرض مثال ، وقتی نشریه یا خبرنامه‌ای در منطقه‌ای از شهر پخش می‌شد ، عوامل اطلاعاتی کسب خبر و بازجویی از بعضی افراد مرتبط با آن منطقه را آغاز می‌کردند . در مواردی توزیع کننده‌ی نشریات شناسایی می‌شد ، به دست آوردن اولین سرنخ و ادامه‌ی عملیات اطلاعاتی اغلب باعث لو رفتن یک هسته ، دستگیری افراد آن و سرانجام انهدام هسته می‌گردید .

شناسایی و انهدام هسته‌های درون شهری ضدانقلاب علاوه بر این‌که منابع اطلاعاتی گروهک‌ها در ورود تیم‌های عملیاتی به شهرها را با مشکل مواجه می‌ساخت، به میزان قابل توجهی از انجام عملیات روانی آنها روی مردم ، رزمندگان اسلام ، نیروهای وفادار به انقلاب و مانند آن در شهرها می‌کاست . این در واقع کمک مؤثری به بیرون راندن دشمن از شهرها ، توسعه‌ی امنیت و تقویت روحیه‌ی همکاری و همیاری میان مردم و رزمندگان اسلام به وجود می‌آورد .

(ب) نقش عملیات روانی در توسعه و تحکیم امنیت شهرها :

عنصر روانی [1] در جنگ‌های شورشگری به عنوان حربه‌ای مهم و تعیین‌کننده به

---

۱ ـ جنگ روانی فرآیند بهره‌برداری صحیح و طراحی شده از تبلیغات و دیگر اقداماتی که هدف اصلی آن نفوذ در عقاید ، احساسات ، عواطف ، تمایلات و رفتار مخاطبان ، افراد دشمن ، بی‌طرف و هم‌پیمان و تأثیرگذاری بر آنان برای دست‌یابی به اهداف و مقاصد دینی و ملّی می‌باشد . برای آشنایی بیشتر با این مقوله به فصل نهم همین بخش مراجعه کنید .

حساب می‌آمد . در واقع جلب حمایت مردم نسبت به اهداف و اقدامات هم مورد توجه شورش‌گران بود و هم جزء اصول اساسی عملیات ضدشورش‌گری نیروهای خودی محسوب می‌گردید . به این ترتیب ، در مناطق غرب و شمال‌غرب استفاده از عملیات روانی بر ضد دشمن ازآغاز مرحله‌ی باز پس‌گیری شهرها تا برقراری امنیت در همه‌ی مناطق ، یکی از روش‌های مهم رزمندگان اسلام برای مقابله با ضدانقلاب بود . از همان ابتدا آگاه‌سازی مردم و نیروهای فریب‌خورده‌ی شورشیان با استفاده از طرح مباحث فکری ، عقیدتی و سیاسی در دستور کار نیروهای فعّال منطقه قرار گرفت و با عمل به شعارهای اعلام شده ، تأثیر مثبت آن به نفع جبهه‌ی خودی ملموس بود . توجه به خواسته‌های مردم و تلاش برای تحقق آنها ، کمک‌رسانی به مردم در ابعاد مختلف خدماتی و معیشتی ، همچنین رفتار اسلامی و برادرانه‌ی رزمندگان اسلام با آنها همه در راستای اجرای عملیات روانی به شمار می‌رفت .

(ج) کمربند امنیتی شهرها و کارکردهای آن :

وجود پایگاه‌های استقراری در شهرها و جو آنها ، همچنین لزوم احداث پایگاه‌هایی در حومه برای تأمین امنیت این مناطق امری لازم و ضروری بود . پس از پاکسازی هر شهر ، رزمندگان اسلام در نقاط حساس و مهم داخل شهر و ارتفاعات مشرف به مناطق شهری مستقر و پایگاه‌هایی بر اساس میزان نفوذ دشمن و حساسیّت شهر ایجاد می‌شد و یا تأمین نیروهای کافی ، طرح کمربند امنیتی اجرا می شد . هدف از اجرای این طرح ، ایجاد حلقه‌های امنیتی به دور شهرها و گسترش روز به روز آنها بود تا این که کم کم حلقه‌های امنیتی شهرهای مختلف با گسترش به طرف مناطق عمق با هم منطبق شده و در نهایت به مرزهای بین‌المللی برسد . حلقه‌های امنیتی ایجاد شده در اطراف شهرها را می‌توان به سه دسته‌ی زیر تقسیم کرد :

(۱) **حلقه‌ی بیرون شهر** : با ایجاد این حلقه ، معابر وصولی و محل تردد دشمن به شهرها کنترل و تحت پوشش قرار می‌گرفت . برای اجرای این طرح در نقاط مهم و حساس شهرها و ارتفاعات مشرف به آنها ، پایگاه استقراری احداث می‌گردید و با تلفیق عملیات گشت ، کمین و دیده‌بانی ، حلقه‌ای امنیتی در بیرون شهرها ایجاد می‌شد. این حلقه فعالیت‌های ایست و بازرسی ، کنترل گلوگاه‌ها و محل‌های ورودی و

خروجی شهرها را تحت نظر داشت .

(۲) حلقه‌ی جدار شهر : این حلقه شامل ارتفاعات و عوارض مجاور و مشرف به شهر ، ساختمان‌های بلند ، تپه‌ها و مانند آن بود که حد فاصل آخرین نقطه‌ی شهری و حلقه‌ی بیرونی آن می‌شد . حلقه‌ی جداری چون متکی به ارتفاعات نزدیک به شهر بود، هم برای دشمن و هم برای رزمندگان اسلام بسیار اهمیت داشت . زیرا دشمن با اتکا به یک ارتفاع و یا معبر متصل به شهر می‌توانست ، عملیات نفوذ به آن را اجرا نماید . رزمندگان اسلام نیز برای عملیات گشت متکی به ارتفاعات اطراف شهر بودند . وظیفه‌ی این حلقه مراقبت ، دیده بانی و جلوگیری از اتکای دشمن به این نقاط برای حمله به شهر بود .

(۳) حلقه‌ی داخل شهر : حلقه‌ی داخل شهر از ضوابط خاص هر منطقه تبعیت می‌کرد ، یعنی ملاحظات مربوط به جغرافیای طبیعی و شهری مانند جنگل ، رودخانه ، بلوار ، پادگان و مانند آن ، سپس بر اساس میزان آلودگی و حساسیّت شهر تقسیم‌بندی می‌شد . تعیین محل‌ها و میزان آلودگی مناطق ، نوع بافت شهر ، مردم ساکن ، شورشیان و هواداران آنها ملاک درجه‌بندی مناطق شهری و پیش‌بینی لازم جهت برقراری امنیت بود . بعد از تعیین این عوامل ، پایگاه‌ها و مقرهای ثابت در شهرها احداث می‌شد که یکی از وظایف آنها برقراری عملیات گشت شهری با روش‌های مختلف بود که بنا به حساسیّت هر منطقه انجام می‌شد .

(د) عادی‌سازی امنیت در شهرها :

رسیدن به مرحله‌ی عادی‌سازی امنیت در شهرهای غرب و شمال‌غرب با به کارگیری یک چرخه‌ی پیچیده و طولانی عملیات نظامی ، اطلاعاتی ، امنیتی ، روانی و توسعه‌ی کارکردهای اجتماعی ، سیاسی ، فرهنگی و اقتصادی در منطقه به دست می‌آمد. در این مرحله رزمندگان اسلام با تکیه بر ابعاد و کارکردهای نظامی ، عادی‌سازی امنیت در منطقه را تبیین می‌کردند .

ارزیابی وضعیت نظامی و امنیتی هر شهر جهت تعیین این که امکان تغییر از وضعیت نظامی (قرمز) به امنیتی (زرد) و در نهایت به حالت عادی (سفید) وجود دارد یا خیر ؟ از ابتدای تصرف شهرها و مبارزه بر ضد شورشیان در دستور کار

نیروهای خودی قرار داشت . در سال‌های اول ، اگر یگان‌های تأمینی در مناطق تصرف شده مستقر نبودند ، امکان تردد برای رزمندگان اسلام ، هواداران انقلاب و حتی مردم عادی وجود نداشت . امّا با گذر از مراحل مختلف و به مرور حضور نظامی در این مناطق و تبدیل وضعیت از عملیاتی (نظامی) به مقاومت (عادی) ، زمینه‌ی اصلی عادی‌سازی امنیت در شهرها به مرور زمان در آنها به وجود آمد .

(ه) مکانیزم بررسی شاخص‌های اصلی و مؤثر برای عادی‌سازی امنیت در شهرها :

در رابطه با ارزیابی وضعیت امنیتی شهرها برای رسیدن به مرحله‌ی عادی‌سازی ، شاخص‌های متعددی مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌گرفت که از جمله‌ی آنها می‌توان به بررسی آمار فعالیت پایگاه‌ها و مقرهای عملیاتی نسبت به مقرهای حفاظتی ، سطح اقدامات تشکیلات ، اطلاعات شهری شورشیان ، تعداد حمله‌ی دشمن به شهر ، نوع ، تعداد و گستره‌ی عملیات ضدانقلاب در حمله به شهرها مانند تبلیغاتی یا نظامی (به منظور وارد آوردن تلفات به رزمندگان اسلام) توسط شورشیان اشاره کرد ، این بررسی‌ها از سال ۱۳۶۱ به بعد در یک چرخه‌ی ستادی در مجموعه‌ی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) شروع شد که بعد از رسیدن به نتیجه‌ی نهایی ، برای هر شهر به عنوان یک طرح امنیتی به فرمانده‌ی سپاه شهر مربوطه جهت اجرا ابلاغ می‌گردید .

ج : شرح عملیات آزادسازی و پاکسازی شهرها

۱ــ شهر پاوه

پاوه یکی از شهرهای استان کرمانشاه است که بعد از نوسود نزدیک‌ترین شهر این استان به مرز محسوب می‌شود . این شهر به لحاظ داشتن تپّه‌ها ، گردنه‌ها ، کوه‌های مرتفع (کوه شاهو) و نزدیکی به مرز عراق به هنگام بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب برای شورشیان حائز اهمیت بود .

از آغاز غائله کردستان ، شهر پاوه در گردابی از حملات همه جانبه‌ی هزاران تن از نیروهای مسلح ضدانقلاب فرو رفت . در آن زمان ، صدای رگبار گلوله‌ها و خمپاره‌هایی که شهر را هدف گرفته بودند ، حتی برای لحظه‌ای قطع نمی‌شد . تمامی ارتفاعات ، راه‌ها و مواضع مهم اطراف پاوه در اشغال دشمن بود . در داخل شهر نیز

فقط پاسگاه ژاندارمری (در غـرب پـاوه) و خانـه‌ی پاسـداران (در مرکـز شـهر) در تصرف نیروهای جمهوری اسلامی بود .

خانه‌ی پاسداران در محاصره‌ی دشمن قرار داشـت و پاسـگاه ژانـدارمری نیـز بـه محض غروب آفتاب با پیش‌روی نیروهای ضدانقلاب تـا پشـت دیوارهـایش محاصـره گردید . گروهک‌ها برای تسلیم نمودن افراد ژاندارمری با بلندگو اعلام می‌کردند : ما بـا شما کاری نداریم ، اسلحه‌ی خود را تحویل بدهید و به سلامت از پاسگاه خارج شوید، ما فقط می‌خواهیم پاسدارها را سر ببریم !!

شعبانی، مسئول نیروهای پاسدار ،نیز ژاندارم‌ها را مختار کرد که خود راهشان را انتخاب کنند و به آنها گفت : ما آماده شهادت شده‌ایم و تا آخرین قطره‌ی خون خود می‌جنگیم ، ولی به هیچ وجه نمی‌خواهیم که شما به خاطر ما به خطر بیافتیـد . شـما مـی‌توانیـد بـا کمال آزادی بروید . ژاندارم‌هاگفتند :.ما افتخار می‌کنیم که در رکاب پاسداران به شهادت برسیم .به این ترتیب ، علی‌رغم تبلیغات وسیع دشمن نیروهای ژاندارم حاضـر بـه تسـلیم نشدند و تحت بدترین شرایط ممکن در مقابل حملات آنان ایستادند .

تعداد کمی نیرو در خانه‌ی پاسداران بود ، امّا همـین عـدّه‌ی انـدک بـا قـرار دادن کیسه‌های شن بر بالای دیوارها و مستقر کردن دو قبضه اسلحه‌ی موجـود (مسلسـل و کالیبر ۵۰) در دو طرف آن با اندک مهماتی کـه عصـر همـان روز توسـط یـک فرونـد بالگرد برای آنها رسیده بود ، شب را تا صبح به حملات دشمن پاسـخ دادنـد و جلـوی پیشروی آنها را سد نمودند .

شهر درآتش جنگی شدید می‌سوخت . نیروهای ضدانقلاب بر حسب عادت خود که دزدی و چپاول بود به غارت اموال و اثاثیه مردم مشغول بودند . حتی فرماندهان‌شان نیز قادر نبودند ، آنها را از این عمل باز دارند و به طرف خانـه‌ی پاسـداران کـه مقصـد اصلی مبارزه آنها بود . حرکت دهند . چندین خودرو با بلندگو ضدانقلاب را به حرکت به سوی هدف تشویق می‌کرد ، ولی کسـی به آن توجه نداشت.

با روشن شدن هوا ، یک فروند هواپیمای فانتوم متعلق به ارتش جمهوری اسلامی با پرواز بر فراز منطقه ، مواضع دشمن را در هم کوبید و از میزان فشار آنها بر شـهر تـا حدّ قابل توجهی کاست ، لکن درگیری و جنگ همچنان ادامه داشت .

صبح روز بیست و هفتم مردادماه ۱۳۵۸ ، نیروها همچنان با مقاومتی وصف ناشدنی در مقابل حملات دشمن ایستادگی می‌کردند ، امّا تعداد ضدانقلابیون خیلی بیشتر از نفرات مستقر در پاسگاه و خانه‌ی پاسداران بود . امکان سقوط این دو محل بسیار زیاد بود . حضرت امام خمینی (ره) با صدور اعلامیه‌ای تاریخی در همین روز ، سرنوشت جنگ را دگرگون ساخت . ایشان در اعلامیه‌ی خود به تمامی نیروهای رزمنده دستور داد که ظرف ۲۴ ساعت خود را به پاوه برسانند و دشمن را نابود کنند.

تا قبل از صدور فرمان حضرت امام (ره) نیروها حالت تدافعی داشتند و فقط از مواضع خود دفاع می‌کردند . درگیری‌ها در شهر شدت یافته بود . جنگ به صورت کوچه به کوچه ، خانه به خانه و تن به تن جریان داشت . با اشغال محل فرود بالگرد پاوه به دست مهاجمین ، کمک‌رسانی به مردم و نیروهای رزمنده با مشکل روبه‌رو شد . حلقه‌ی محاصره‌ی مهاجمین هر لحظه بر دکتر چمران ، نیروهای پاسدار و مأمورین ژاندارمری تنگ‌تر می‌شد ، امّا پس از آن با اعزام نیروی عظیمی از پاسداران و داوطلبان به سوی پاوه ، همه چیز تغییر کرد . نیروهای خسته و مجروح روحیه گرفتند و در مقابل ، دشمن به سرعت روحیه‌ی خود را از دست داد . عدّه‌ی کثیری از آنها از صحنه‌ی معرکه گریختند . این امر با کم شدن حجم آتش ضدانقلاب به‌خوبی آشکار بود.

نیروهای اعزامی به محض ورود به پاوه طی یک درگیری با به هلاکت رساندن تعداد قابل ملاحظه‌ای از مهاجمین ، این شهر را از اشغال شورشیان خارج کردند . به این ترتیب آرامش در شهر برقرار شد و ضدانقلابیون به سمت ارتفاعات اطراف به‌خصوص منطقه‌ی بین پاوه ـ نوسود فرار کردند و به داخل عراق گریختند . در این زمان شهر پاوه از اشغال دشمن خارج شد ، ولی شهرهای تابعه چون نوسود ، نودشه و باینگان جادّه‌های اطراف آن هنوز در دست گروهک‌های ضدانقلاب قرار داشت . بنابراین ، شهر پاوه پس از پاکسازی به عنوان مرکز عملیات برای تعقیب کامل ضدانقلاب در نظر گرفته شد .

پس از ماجرای پاوه ، شورای انقلاب طی نشستی حزب دموکرات کردستان را غیرقانونی اعلام کرد و دادستان انقلاب نیز شیخ‌عزالدین حسینی ، متین دفتری ، مرزبان

و قاسملو[1] را به عنوان جنایتکاران و مسببان این فاجعه مورد تعقیب قرار داد .

(الف) آغاز دوباره‌ی درگیری‌ها در پاوه :

اوایل مهرماه ۱۳۵۸ مزاحمت‌ها ، گروگان‌گیری‌ها ، درگیری‌ها و مانند آن در شهر شروع شد . در این زمان راه‌ها در منطقه‌ی پاوه به اندازه‌ای ناامن شده بود که عبور و مرور مردم و نیروها فقط در پناه اسکورت نظامی عملی می‌شد . هر شب در مسیر پاوه ـ نوسود ، نوسود ـ باینگان ، تموره ـ نودشه درگیری و گروگان‌گیری صورت می‌گرفت و به علّت تسلط کامل ضدانقلاب بر این راه‌ها ، نیروهای ژاندارمری قدرت کافی برای مقابله با آنان را نداشتند . شورشیان مجدداً تا ۶ کیلومتری پاوه پیش‌آمده بودند و هر روز روستاها و پاسگاه‌های منطقه را مورد هجوم قرار می‌دادند و اموال مردم را به تاراج می‌بردند . خودروهای نظامی و غیرنظامی را به آتش می‌کشیدند و سرنشینان آنها را به شهادت می‌رساندند .

مورخه ۵۸/۸/۶ ، شهر مورد تهاجم دشمن قرار گرفت . این حملات تا بامداد روز بعد ادامه داشت . سرهنگ شهریاری ، فرمانده‌ی وقت ژاندارمری پاوه ، طی گفتگویی در این خصوص اعلام داشت : ما دستور داریم که حالت تدافعی داشته باشیم ، ما قصد حمله به مهاجمین را نداریم و دستور داریم از خودمان دفاع کنیم . در غیر این صورت خیلی راحت می‌توانیم ، دشمنان را در منطقه تار و مار کنیم .

با وخامت اوضاع در پاوه ، مورخه ۵۸/۸/۶ ، اهالی این شهر به مرکز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مراجعه کردند و خواستار دخالت آنها برای رفع مزاحمت‌ها ، گروگان‌گیری‌ها شدند و اعلام کردند : چنانچه سپاه دخالت نکند ، خود رأساً اقدام کرده و در مقابل گروگان‌گیری ضدانقلاب ، عوامل آنان را به گروگان خواهند گرفت .

مورخه ۵۸/۸/۱۴ ، اوضاع پاوه به علّت تحصن و راهپیمایی جمعی از دانش‌آموزان به تحریک ضدانقلاب و به دنبال دستگیری چند تن از ضدانقلابیون متشنج گردید . تظاهرکنندگان علاوه بر درخواست آزادی دستگیر شدگان ضدانقلاب منطقه ، خواستار خروج پاسداران غیربومی از پاوه شدند .

مورخه ۵۸/۸/۱۶ ، اوضاع در پاوه آرام بود و نشانه‌ای از درگیری و عملیات

---

۱ ـ برای آشنایی بیشتر با این افراد به فصل چهارم از کتاب سوم همین مجموعه مراجعه کنید .

مسلحانه در آن دیده نمی‌شد. راه پاوه ـ نوسود که مدّت‌ها بسته بود، باز شد و حمل مواد خوراکی و دارویی و سایر نیازمندی‌های مردم به سوی این شهر سرازیر گردید.

مورخه ۵۸/۸/۲۰، عدّه‌ای از دانش‌آموزان سال چهارم اقتصاد و علوم‌تجربی دبیرستان شهدای هشتم آبان پاوه به تحریک ضدانقلاب برای تحقق خواسته‌های خود در محل فرمانداری اورامانات متحصن شدند و اعلام کردند تا زمانی که به خواسته‌هایشان از طرف مقامات مسئول پاسخ داده نشود، به تحصن خود ادامه می‌دهند. پنج روز بعد از آن (۵۸/۸/۲۵) عده‌ای از دانش‌آموزان دبیرستان‌های دخترانه‌ی شهر پاوه به تحریک ضدانقلاب ضمن اجتماع در اداره‌ی آموزش و پرورش این شهر و صدور قطعنامه‌ای اعلام تحصن کردند و یادآور شدند تا رسیدن به خواسته‌هایشان به تحصن خود ادامه خواهند داد. آنها خواسته‌های خود را در قطعنامه‌ای مطرح کردند.

مورخه ۵۸/۹/۱۷، مردم پاوه با ارسال طوماری خطاب به شورای انقلاب خواستار آن شدند که ارتش، سپاه، ژاندارمری و شهربانی کنترل شهر پاوه را بر عهده بگیرند. آنها اعلام کردند: ما هیچ نیرویی جز قوای انتظامی دولت را جهت حفظ امنیت شهر پاوه قبول نداریم و اگر هیأت حسن‌نیت بخواهد، قدمی برخلاف مصالح مردم مسلمان بردارد، ما خود قاطعانه عمل خواهیم کرد. در ادامه‌ی این طومار اهالی خواهان اعزام فرمانداری با تدبیر و با ایمان که خودش بیش از دیگران آماده‌ی فداکاری برای مردم و شهر باشد، از مسئولین شدند.

در این زمان که مردم شهر برقراری امنیت منطقه را فقط با حضور قوای نظامی جمهوری اسلامی میسّر می‌دانستند، عوامل دشمن نیز خواستار خروج پاسداران غیربومی از پاوه و ورود نیروهای خود به شهر و در دست گرفتن امنیت را داشتند.

(ب) پاکسازی دوباره‌ی شهر پاوه:

پاوه از معدود شهرهای کُردنشین بود که مردم آن دوشادوش یکدیگر با چنگ و دندان در برابر نیروهای تا بن‌دندان مسلح ضدانقلاب جنگیدند و از اشغال شهر توسط آنان جلوگیری کردند. ضدانقلاب که از مقاومت سرسختانه‌ی مردم پاوه گیج شده بود، طی اقدامی وحشیانه با استقرار چندین قبضه تفنگ ۱۰۶ و خمپاره‌انداز با کالیبرهای مختلف در ارتفاعات مشرف به شهر خانه‌ها، مدارس، مساجد، معابر عمومی را در

پاوه با آتش پر حجم خود بی‌وقفه می‌کوبید .

در آن زمان حدود ده إلی پانزده پاسدار ، کُل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در شهر محاصره شده‌ی پاوه را تشکیل می‌دادند . دوّم آبان‌ماه ۱۳۵۸ یک گروه بیست نفری نیز به شکل کاملاً معجزه‌آسایی با پشت سرگذاشتن حلقه‌ی محاصره‌ی شهر به این افراد ملحق شدند . بر اساس سخنان نیروهای اعزامی ، قرار بود ظرف مدت چند روز محاصره‌ی شهر طی عملیاتی به فرماندهی سردار جاویدالاثر حاج‌احمد متوسلیان شکسته شود و پاوه از محاصره‌ی دشمن خارج گردد . درست دوازده روز بعد (مورخه ۵۸/۱۰/۱۴) گفته‌های آنان به حقیقت پیوست و عملیات پاکسازی شهر پاوه آغاز شد .

در این عملیات ، نیروهای سپاه از دو محور شروع به حرکت کردند ؛ یک گروه با جلوداری سردار شهید غلامرضا قربانی‌مطلق از داخل شهر و در امتداد جادّه‌ی خروجی و گروه دیگر که حاج‌احمد و هم‌رزمانش آن را تشکیل می‌دادند ، از سمت جوانرود شروع به پاکسازی گام به گام مواضع ضدانقلاب کردند . با الحاق این نیروها با یکدیگر، دو محور پاکسازی گردید و شهر از محاصره‌ی دشمنان خارج شد .

از عوامل اصلی موفقیت حاج‌احمد در انهدام برق‌آسای مواضع ضدانقلاب در اطراف شهر پاوه ، می‌توان به ورود سردار شهید ناصر کاظمی به عنوان فرماندار این شهر اشاره کرد . یکی از رزم‌آوران سپاه در این باره می‌گوید : یک روز دیدیم یک آقایی آمده و می‌گویند ایشان فرماندار پاوه است . در آن ایام مقامات اعزامی توسط عناصر لیبرال انتخاب می‌شدند و در رابطه با مناطق کُردنشین غرب ، اکثر رؤسای ادارات و فرمانداران انتصابی لیبرال‌ها از وابستگان گروهک‌های چپ و التقاطی بودند . با چنین پس زمینه‌ای ما این آقای فرماندار را زیارت کردیم . قیافه‌اش حسابی غلط‌انداز بود ، به‌خصوص آن موهای مجعد بلند و ریش پروفسوری که بد جوری توی ذوق ما زد . تا او را دیدیم دچار تشویش و اضطراب شدیم . حاج احمد او را می‌شناخت ولی به ما چیزی درباره او نمی‌گفت .

بعدها فهمیدیم که فرماندار مشکوک اعزامی به پاوه ، در اصل یکی از کادرهای نخبه‌ی اطلاعاتی سپاه است . او هر روز به بهانه‌ی بازدید از منطقه و سخنرانی به روستاهای اطراف شهر که مملو از ضدانقلاب بود ، می‌رفت و از وضعیت فعلی قوای

دشمن ، سنگرها ، تجهیزات ، استحکامات و نحوه‌ی پراکندگی مواضع آنان اطلاعات ذی‌قیمتی جمع‌آوری می‌کرد . ضدانقلابیون هم که فریب ظاهر غلط‌انداز و سخنرانی‌های بی‌طرفانه او را خورده بودند ، مزاحمتی برایش ایجاد نمی‌کردند . به این ترتیب شهید ناصر کاظمی به راحتی در مناطق آلوده تردد می‌کرد . روزها سخنرانی داشت و شب‌ها دور از چشم همه‌ی بچه‌ها ، کلیه‌ی اطلاعات حساس و ارزشمندی را که جمع‌آوری کرده بود ، به حاج‌احمد تحویل می‌داد . ایشان نیز از این اطلاعات در روند طراحی و برنامه‌ریزی سلسله عملیات پاکسازی مناطق اشغالی اطراف پاوه به نحو احسن استفاده می‌کرد . پس از یک رشته نبردهای برق‌آسا که همگی با موفقیت نیروهای سپاه پاوه همراه بود ، تجزیه‌طلبان فهمیدند که منشأ ضربات گیج‌کننده‌ای که خورده‌اند ، کجا بوده است . به گفته‌ی یکی از همرزمان حاج‌احمد ، در نبردهای پاوه ، ضدانقلاب طوری سردرگم شده بود که دست آخر پیغام فرستاد ، اگر ما می‌دانستیم فرماندار چنین اعجوبه‌ای است ، همان روز ورودش به پاوه ، یک قطار فشنگ توی شکمش خالی می‌کردیم .

در روز دهم بهمن‌ماه ۱۳۵۸ ، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که با تلاش خستگی‌ناپذیر و قاطعانه‌ی خود ، شهر مرزی پاوه را از رخنه‌ی عناصر مسلح ضدانقلاب محفوظ داشته بود ، ضمن تأمین امنیت کامل در سطح شهر ، موفق شد سلاح‌هایی که به صورت غیر قانونی در اختیار افراد بود ، جمع‌آوری نماید . این امر کمک شایانی در برقراری امنیت شهر کرد .

گروهک‌ها و احزاب ضدانقلاب که با پاکسازی شهر توسط نیروهای سپاه به مناطق و ارتفاعات اطراف آن پناه برده بودند ، بعدازظهر روز سیزدهم بهمن‌ماه ۱۳۵۸ مجدداً پاوه را در محاصره خود گرفتند و برای سومین بار ، این شهر جنگ‌زده را زیر آتش خمپاره و سلاح‌های سنگین خود قرار دادند . بر اثر این حملات چند منزل مسکونی در مرکز شهر ویران شد و کلیه‌ی ادارات و سازمان‌های دولتی به حالت تعطیل درآمد .

به دنبال این حمله ، مورخه ۵۸/۱۱/۱۶ ، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در پاوه از مردم مسلمان روستاهای اطراف درخواست کرد با حسن‌نیت کامل برای بیرون راندن اشرار و ضدانقلابیون از منطقه با نیروهای جمهوری اسلامی همکاری کنند تا هر

چه سریع‌تر منطقه از وجود دشمنان و مزاحمت آنان پاکسازی شود .

مورخه ۵۸/۱۱/۲۹ ، اعضای کمیته‌ی تحقیق و بررسی هیأت ویژه‌ی حسن‌نیت دولت که به منظور شنیدن درخواست‌ها ، نظرات و پیشنهادات مردم ، بررسی و تحقیق پیرامون چگونگی جریانات اخیر منطقه و مذاکره با گروه‌های سیاسی وارد پاوه شده بودند ، این شهر را به مقصد کرمانشاه ترک کردند . در این دوره از مذاکرات ، فرماندار پاوه طرحی را با بندهای زیر به اعضای کمیته‌ی تحقیق پیشنهاد داد :

۱ ـ صدور عفو عمومی با قید مدّت برای تمام افراد مسلح که در پاوه و اورامانات وجود دارند به شرطی که از سرسپردگان و عناصر با سابقه‌ی رژیم گذشته نباشند .

۲ ـ تشکیل دادگاه عدل اسلامی برای پایان دادن به انحصارطلبی گروه‌های خاص، از بین بردن تبعیض در تمام امور ، برقرار کردن احکام اسلام برابر قانون و مواد قانون اساسی که به تصویب اکثریت قاطع ملّت ایران رسیده است و سپردن قدرت اجرایی به دست افراد صالح برای مدت معین .

۳ ـ شروع کارهای تولیدی و عمرانی به طور ضربتی برای جذب افراد بیکار .

۴ ـ بهبود وضع اقتصادی اهالی و توجه به خواسته‌های عمومی مردم از جمله تأمین امنیت به طور دائم و قاطعیت در حفظ آن .

از نخستین ساعات بامداد روز پانزدهم اسفندماه ۱۳۵۸ ، شهر پاوه بار دیگر صحنه‌ی درگیری میان مهاجمین مسلح و نیروهای جمهوری اسلامی بود . ضدانقلابیون در این حمله با استفاده از سلاح‌های سنگین و خمپاره‌انداز شهر را زیر آتش خود گرفتند . در مقابل ، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با یاری مردم و نیروهای ارتش و ژاندارمری به حملات آنان پاسخ دادند .

مورخه ۵۹/۱/۱۷ ، اوضاع در پاوه چندان رضایت‌بخش نبود ، زیرا از دو ماه پیش جاده پاوه ـ نوسود و پاوه ـ باینگان بسته شده بود و مردم این دو بخش بزرگ مرزی از نظر آذوقه ، دارو و مواد سوختی در مضیقه بودند . دشمن برای از پای درآوردن مردم شجاع و مقاوم پاوه و شکست سپاهیان اسلام ، این شهر را زیر آتش بی‌امان خمپاره‌های خود گرفتند .

در شانزدهمین روز از اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ ، ستونی از نیروهای ارتش به منظور

تقویت نیروهای درگیر در پاوه وارد این شهر شد . در این روز کارمندان دولت و مردم شهر در اعتراض به وضع موجود دست از کار کشیدند و ضمن مراجعه به فرمانداری خواستار اعزام هیأتی از سوی حضرت امام (ره) برای رسیدگی به مشکلات شهر و خواسته‌های آنان شدند .

در همین روز شهر بار دیگر از سوی مهاجمان مسلح (گروهک‌های ضدانقلاب و مزدوران بعثی) با خمپاره و سلاح‌های دیگر مورد هجوم قرار گرفت . در این حملات چند گلوله‌ی خمپاره به مقر سپاه پاسداران پاوه اصابت کرد که باعث به شهادت رسیدن ۸ تن از نیروهای سپاه و مجروح شدن ۳۷ تن دیگر شد . این حملات که از ساعت ۲۰ آغاز شده بود تا صبح روز بعد ادامه داشت . یکی از شهدای این درگیری‌ها فرمانده‌ی سپاه پاوه شهید غلام‌رضا قربانی‌مطلق بود .

در سومین هفته از حملات پی‌درپی و همه‌جانبه‌ی دشمن به پاوه (۵۹/۲/۱۷) چهار خمپاره به سوی این شهر شلیک شد که دو خمپاره به داخل شهر اصابت کرد و خسارات مالی زیادی به بار آورد .

در نوزدهمین روز از اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ ، همچنان شهر پاوه صحنه‌ی درگیری بین مهاجمان مسلح و نیروهای سپاه و ارتش بود . تعطیلی ادارت و مغازه‌ها که از سیزده روز قبل آغاز شد هنوز ادامه داشت .

مورخه ۵۹/۳/۵ ، درگیری نیروهای سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد با مهاجمان مسلح تا ساعت ۳ بامداد روز بعد ادامه داشت . در این حملات محل استقرار نیروهای سپاه و ارتش با آتش خمپاره‌های دشمن مورد حمله قرار گرفت .

مورخه ۵۹/۳/۱۱ ، با تلاش رزمندگان اسلام و همکاری مردم ، بخش باینگان با عملیات پاکسازی و تصرف شهر باینگان و فرار نیروهای ضدانقلاب و مهاجمین عراقی از آن ، حملات خمپاره‌ای دشمن بر شهر پاوه خاتمه یافت . نیروهای سپاه (بومی و غیربومی) ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد در تمام جاده‌های اطراف و نقاط حساس شهر به حفاظت مشغول شدند .

مورخه ۵۹/۴/۲۱ ، مردم پاوه پس از تحمل پانزده‌ماه حملات خمپاره‌ای گروهک‌ها و نیروهای عراقی با برپایی راهپیمایی عظیمی در سطح شهر ضمن اعلام حمایت خود

از جمهوری اسلامی و رزمندگان اسلام ، پاوه را شهر خمپاره‌ها نامیدند .

می‌توان گفت پاکسازی کامل شهرستان پاوه از مورخه ۵۸/۱۰/۱۴ ، توسط نیروهای سپاه ، بسیج ، ارتش ، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کُرد آغاز شد و طی حملاتی هماهنگ و سریع ، نیروهای جمهوری اسلامی موفق شدند تا پایان اسفندماه ۱۳۵۹ ، گروه‌های ضدانقلاب را با تحمل خسارت‌ها و تلفات بسیار وادار به ترک منطقه و فرار به آن سوی مرزها کنند .(نقشه‌ی شماره‌ی ۲ ـ ۲ ـ ۴)

۲ـ شهر کامیاران

شهر کامیاران در جنوب استان کردستان واقع شده است . در زمان پاکسازی یکی از بخش‌های شهر سنندج محسوب می‌گردید . این شهر به لحاظ کشاورزی از موقعیت بسیار خوبی برخوردار است و گروه‌های مختلفی از مردم مسلمان (شیعه و سنی) ، مسیحی و یهودی در آن ساکن هستند .[۱]

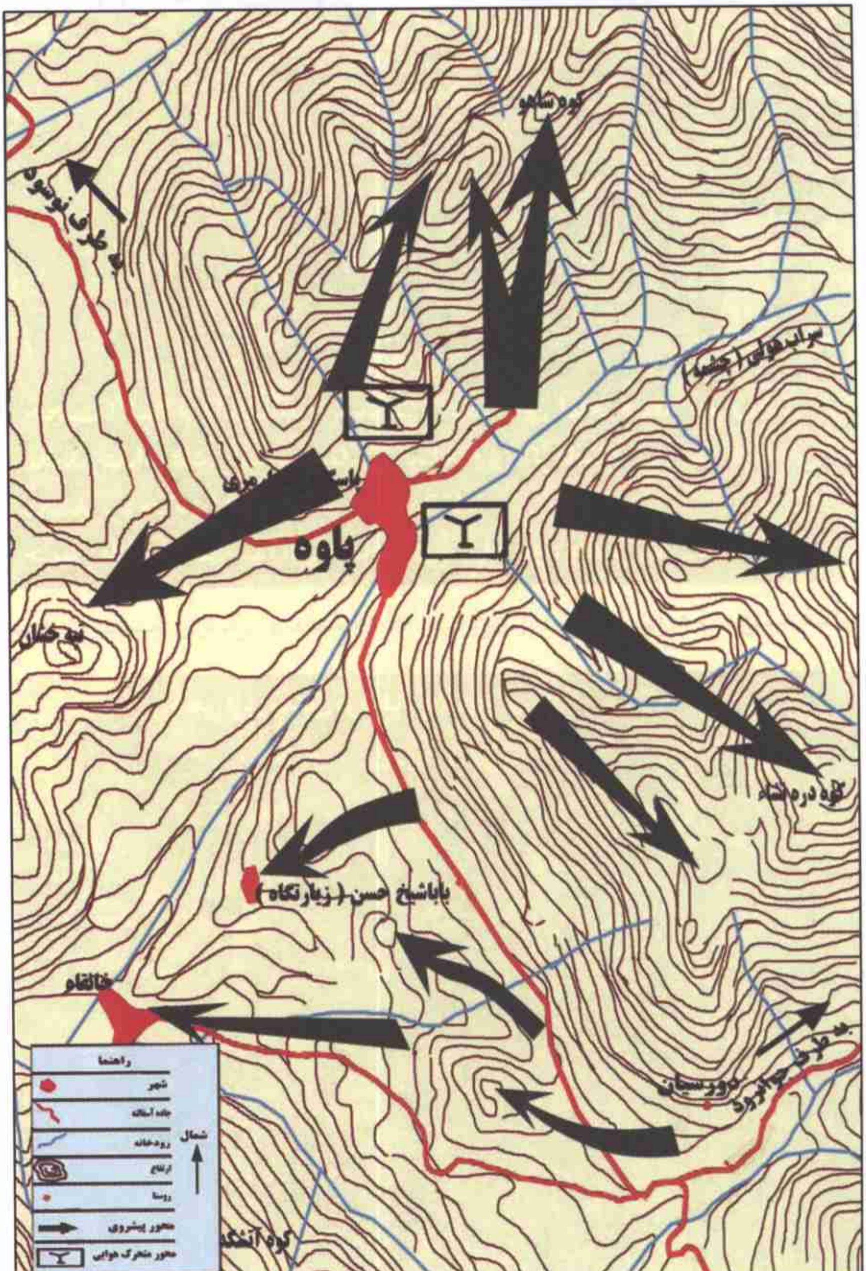
قبل از انقلاب اسلامی شهر کامیاران نیز همانند سایر مناطق غرب و شمال‌غرب بر اساس سیاست‌های رژیم شاهنشاهی و حرکت‌های تبلیغاتی آنان در منطقه ، در وضعیت نامساعدی از نظر اقتصادی ، فرهنگی قرار داشت . مردم ساکن در آن ظلم و ستم فراوانی را از سوی رژیم حاکم ، به‌ویژه فئودال‌ها و ملاکین متحمل شدند . چهره کریه و هولناک فقر نه تنها در روستاهای این منطقه بلکه در سطح شهر نیز به‌خوبی مشهود بود.

پس از انقلاب ، گروهک‌های ضدانقلاب با استفاده از همین وضعیت نابسامان و دیگر ضعف‌های موجود با راه انداختن تبلیغات منفی ، خُرافی و ضد مذهب ، هم از نظر نظامی و هم از نظر فرهنگی بر این شهر حاکمیّت یافتند . ترکیب گروه‌های مسلح غیرقانونی در کامیاران را حزب منحله دموکرات و گروهک‌های کومله ، رزگاری و پیکار تشکیل می‌دادند . حزب دموکرات در میان آنها از همه سازمان یافته‌تر بود به همین دلیل با روش‌های مختلف ، از جمله پرداخت حقوق ماهیانه توانست عدّه‌ای از افراد بی‌سواد و بی‌کار شهر را با خود همراه سازد و آنها را آماده شرکت در عملیات نظامی بر ضد جمهوری اسلامی نماید .

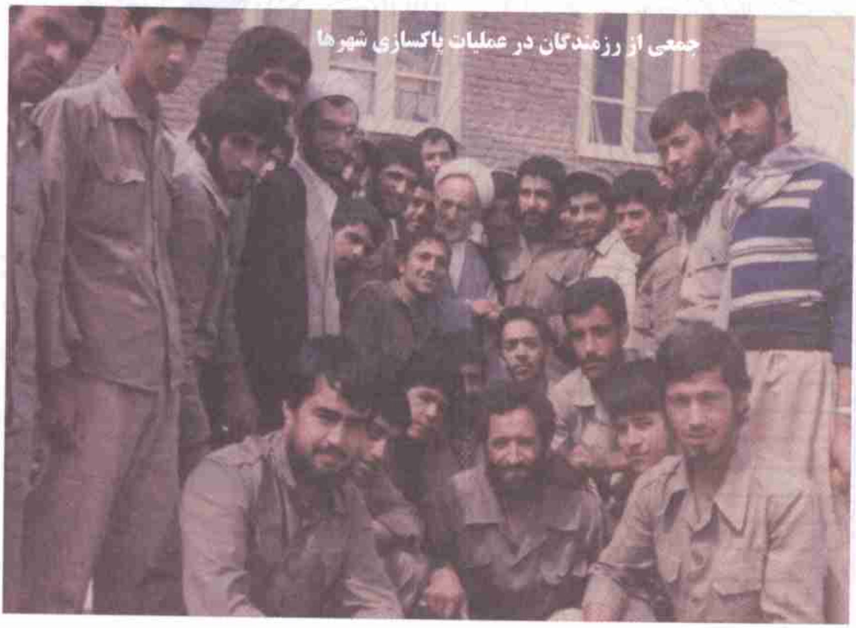
۱ ـ برای کسب اطلاعات بیشتر پیرامون شهر کامیاران به فصل اول کتاب دوّم همین مجموعه مراجعه فرمایید .

نقشه‌ی شماره‌ی ۲ ـ ۲ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی شهر پاوه

حجت الاسلام والمسلمین سیدعلی خامنه ای امام جمعه تهران
مجید حداد عادل مشاور سیاسی استانداری کرمانشاه
محمد بروجردی فرمانده سپاه کرمانشاه
جمیل بابائی عضو شورای فرماند هی سپاه پاوه وهمراهان درپاوه

جمعی از رزمندگان در عملیات پاکسازی شهرها

گروهک کومله که بیشتر اعضایش را جوانان سرخورده از مذهب تشکیل می‌دادند ، بیشتر سعی داشتند از طریق راه‌اندازی کلاس‌ها و برنامه‌های آموزشی و مطالعاتی مختلف ، افکار ضداسلامی (کمونیستی) خود را به مردم شهر تزریق کنند . از گروهک‌های رزگاری و پیکار نیز حضور چندانی مانند دو گروهک قبلی در کامیاران دیده نمی‌شد ، زیرا رزگاری گروه مستقلی به شمار نمی‌رفت و بیشتر سعی می‌کرد ، همسو با حزب دموکرات حرکت کند و دیگری هم از اعضای غیربومی تشکیل می‌شد که نمی‌توانست آنچنان که باید در میان مردم جایی برای خود باز کند. ۱

(الف) اوضاع و احوال کامیاران قبل از پاکسازی :

در هفتمین روز از آذرماه ۱۳۵۸ ، مهاجمان مسلح جاده‌ی ورودی شهر کامیاران را اشغال کردند و اطراف دفتر سپاه پاسداران را سنگربندی نمودند . متعاقب آن مورخه ۵۸/۹/۱۸ ، نیروهای گروهک کومله وارد کامیاران شدند و کنترل شهر را در اختیار گرفتند . با ورود کومله به کامیاران ، تشنجات در شهر بالا گرفت . درست ده روز پس از آن (۵۸/۹/۲۸) نیروهای سپاه پاسداران و انتظامات مستقر در کامیاران با توافق هیأت حسن‌نیت دولت موقت ، از این شهر خارج شدند و برقراری امنیت به عهده‌ی نیروهای محلی و سایر سازمان‌های سیاسی گذاشته شد .

با استیلای گروهک‌ها بر کامیاران ، تمامی سطح شهر توسط آنان سنگربندی شد و کلیه‌ی مدخل‌های ورودی و خروجی و محورهای اطراف آن تحت اشغال و کنترل آنان درآمد . به این ترتیب کمین و سرقت‌های مسلحانه ، حمله به خودروها و ستون‌های نظامی از عمده‌ترین فعالیت‌های نظامی ضدانقلاب مستقر در این منطقه شد . در شهر اموال مردم برای تأمین تدارکاتی گروه‌های مسلح غارت می‌شد و هر روز به بهانه‌های مختلف عده‌ای از مردم مسلمان در محکمه‌های فرمایشی گروهک‌ها زندانی ، شکنجه و یا اعدام می‌شدند .

---

۱ ـ در این قسمت بنا به ضرورت در مورد گروهک‌های به اختصار توضیحاتی داده شد ، می‌توانید برای آشنایی بیشتر با نقش و عملکرد این گروهک‌ها به کتاب سوم (ضد انقلاب و اشرار) همین مجموعه مراجعه فرمایید .

(ب) تشدید درگیری‌ها در شهر و اولین عملیات پیشمرگان مسلمان کُرد برای پاکسازی کامیاران :

درگیری ساختگی گروهک کومله و حزب رزگاری در نیمه شب سه شنبه نهم بهمن‌ماه ۱۳۵۸ و حمله‌ی آنها به نیروهای پاسدار کنترل کننده‌ی راه‌های ورودی کامیاران [1] سرآغاز درگیری سخت میان پاسداران انقلاب اسلامی و پیشمرگان کُرد و گروه‌های ضدانقلاب در این شهر شد ، جنگی که در نهایت پاکسازی کامل این شهر را به دنبال داشت.

با وقوع این حادثه و قطعی شدن تصمیم هیأت حسن‌نیت مبنی بر خروج پاسداران از سنندج ، شهید بزرگوار محمّد بروجردی تصمیم گرفت با پاکسازی کامیاران به عنوان دروازه‌ی سنندج (کامیاران اصلی‌ترین راه رسیدن به سنندج بود .) راه را برای آزادسازی این شهر باز کند . ایشان برای مقابله با بهانه‌جویی لیبرال‌ها و دشمن در خصوص عدم مداخله‌ی نیروهای غیربومی در اوضاع منطقه ، افراد بومی را در قالب سازمانی با عنوان سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد[2]» سازماندهی و تجهیز نمود .

به این ترتیب ، عملیات آزادسازی کامیاران با فرماندهی غیرمستقیم شهید بروجردی در روز دهم بهمن‌ماه ۱۳۵۸ آغاز شد ، نیروها پیشروی به سمت شهر را در هوای سرد زمستان و با حرکت در دو سمت جادّه شروع کردند . نرسیده به پل کامیاران یک سنگر نگهبانی متعلق به افراد کومله وجود داشت که عبور و مرور در جادّه را کنترل می‌کرد . نیروها که با بی‌سیم دستورات لازم را از شهید بروجردی می‌گرفتند ، پس از یک درگیری کوتاه از سد نگهبان سنگر گذشته و به پیشروی خود ادامه دادند . در سنگر بعدی هر دو نگهبان که از گروهک کومله بودند ، توسط پیشمرگان مسلمان کرد در خواب به اسارت گرفته شدند . به این ترتیب با انهدام هر دو سنگر نگهبانی ،

---

۱ ـ گروهک کومله با طرح دسیسه‌ای ، درگیری ساختگی را به منظور خلع‌سلاح گروهک رزگاری به راه انداخت، به این ترتیب این دو گروه با هم متحد شده و به نیروهای سپاه که برای کنترل رفت و آمدها در راه‌های ورودی شهر مستقر بودند ، حمله کرده و با به شهادت رساندن ۶ نفر از آنها و مجروح ساختن عدّه‌ای دیگر ، پاسداران را مجبور به دخالت در این درگیری کردند .

۲ ـ برای کسب اطلاعات بیشتر در این زمینه به فصل پنجم از کتاب ششم همین مجموعه مراجعه فرمایید .

تمامی نیروها به سلامت از روی پل عبور کردند . هنوز دشمن بویی از حمله‌ی آنان نبرده بود .

نیم ساعت بعد از عبور از روی پل ، پیشمرگان مسلمان کُرد کنار اولین خانه در شهر کامیاران سنگر گرفتند ، در حالی که چند خانه جلوتر مقر گروهک کومله قرار داشت ، تعداد زیادی خودرو در محوطه پارک شده بود و چند مرد مسلح روبه‌روی آن نگهبانی می‌دادند . نیروها با تقسیم شدن به دسته‌های کوچک‌تر از چند طرف مقر کومله را محاصره کردند ، یکی از افراد دشمن که بالای پشت‌بام نگهبانی می‌داد ، متوجه آنها شده و با مطلع ساختن بقیه‌ی چته‌ها و تیراندازی به سوی نیروها ، درگیری میان طرفین آغاز شد . نیروها با تمام قدرت به طرف مقر کومله تیراندازی می‌کردند ، به صورتی که بعد از نیم ساعت آتش دشمن خاموش شد و تنها سه نفر از ضدانقلابیون زنده از مقر بیرون آمدند .

پیشمرگان مسلمان کُرد پس از انهدام مقر کومله شروع به پیشروی در سطح شهر کردند . آنها تصمیم داشتند با تصرف میدان اصلی کامیاران ، ارتباط دشمن را با پشت قطع کنند. با اجرای این نقشه ، گروهی از چته‌ها مجبور به عقب‌نشینی به طرف مقرشان که در محل ژاندارمری بود ، شدند و بعضی دیگر هم به طرف ارتفاعات فرار کردند .

رزمندگان دلیر اسلام در پیشروی خود در سطح شهر ، پایگاه ضدانقلاب در ژاندارمری را به محاصره درآوردند و طی یک درگیری قهرمانانه دشمن را از آنجا مجبور به عقب‌نشینی و فرار نمودند . با سقوط سنگرها و مواضع ضدانقلاب ، پاکسازی خیابان‌های شهر در دستور کار نیروها قرار گرفت . هنوز پیشمرگان مسلمان کُرد چند متری در خیابان‌ها جلو نرفته بودند که با رسیدن نیروی کمکی از سنندج برای شورشیان، با مقاومت سرسختانه‌ی آنها مواجه شدند . پیشمرگان مسلمان کُرد برای مقابله با دشمن تقویت شده به نیروی بیشتری احتیاج داشتند ، از مرکز فرماندهی درخواست کمک نمودند . با اعلام درخواست نیرو از سوی پیشمرگان ، شهید بروجردی نیرویی متشکل از کُردهای مریوان و کرمانشاه را به منطقه فرستاد و خود نیز با یک فروند بالگرد به طرف کامیاران حرکت کرد .

پیشمرگان مسلمان کُرد در میدان اصلی شهر سنگر گرفته بودند . تمام راه‌های

ورودی کامیاران در دست آنها بود . چند گروه کوچک هم روی تپّه‌های مشرف به شهر دیده‌بانی می‌دادند . هنوز درگیری در منطقه‌ی شمالی شهر ادامه داشت تا این‌که صدای پرواز بالگردی برفراز آسمان شهر و شلیک چند راکت به طرف محل تجمع نیروهای ضدانقلاب صحنه‌ی درگیری را به نفع پیشمرگان مسلمان کرد تغییر داد و ضدانقلاب در مقابل نیروهای بومی شکست خورد .

این بار دسایس ضدانقلاب برای تسلط دوباره بر شهر کامیاران راه به جایی نبرد و به خواست و عنایت خداوند متعال ، شهر در یازدهمین روز بهمن‌ماه ۱۳۵۸ ، پس از درگیری شدیدی تحت فرماندهی شهید بروجردی پاکسازی گردید . (نقشه‌ی شماره‌ی ۳ ـ ۲ ـ ۴)

(ج) اوضاع کامیاران بعد از آزادسازی :

درگیری‌ها برای پاکسازی کامل کامیاران میان نیروهای جمهوری اسلامی و چته‌های ضدانقلاب تا شانزدهم بهمن‌ماه ۱۳۵۸ ، همچنان ادامه داشت . در این مدّت، مدافعان انقلاب با تمام قوا در مقابل نقشه‌های شوم و دسایس شورشیان ایستادند و بالاخره آرامش را در این شهر برقرار کردند[1] .

پیشمرگان مسلمان کُرد که محافظت از شهر کامیاران را به کمک نیروهای سپاه و ارتش بر عهده داشتند ، برای هر چه بهتر اداره کردن شهر و ثبات آرامش در آن ، طی یک جلسه‌ی مشاوره با شرکت معتمدین محل تصمیماتی را به شرح زیر اتخاذ کردند :

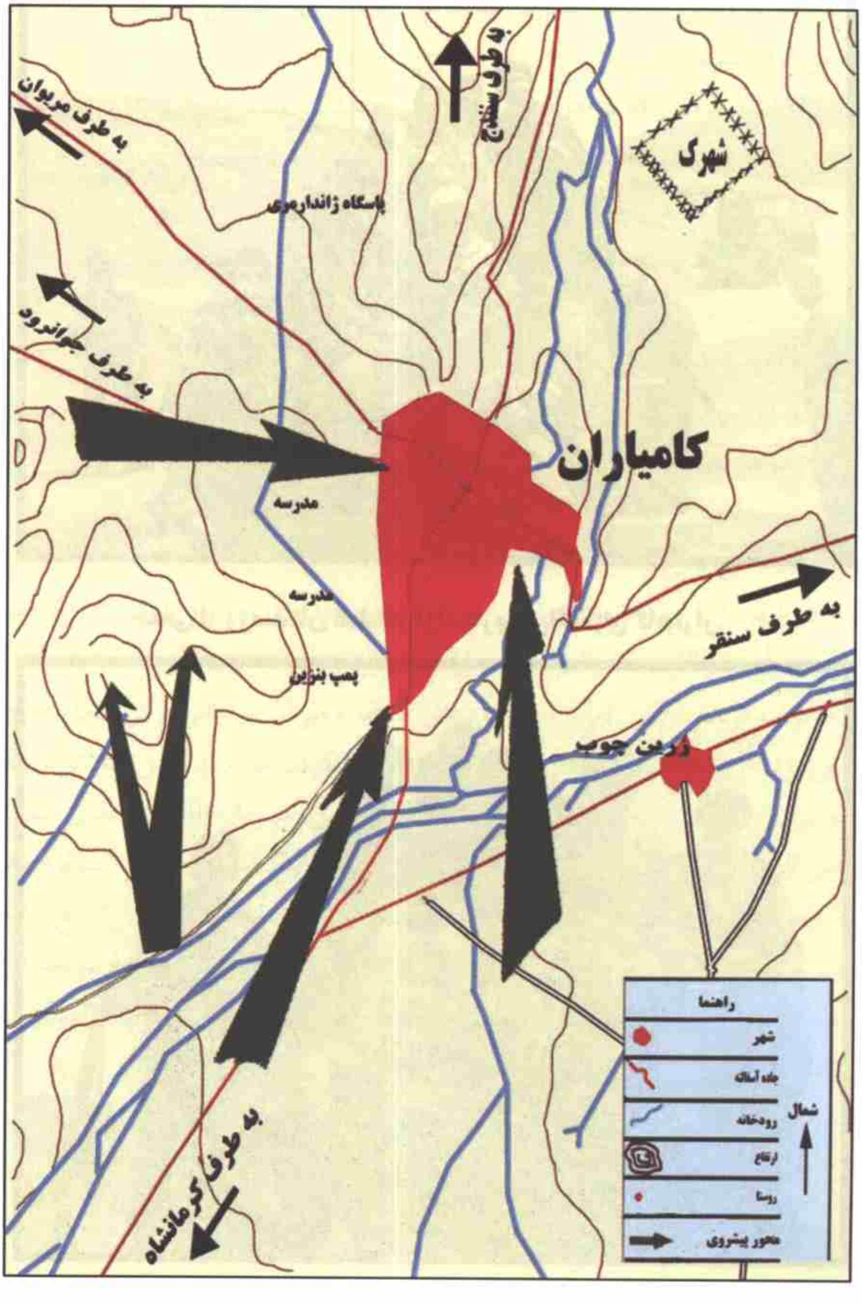
(۱) شورای ۵ نفری از افراد متدیّن و مورد اعتماد تشکیل شود تا به صورت موقت به امور شهر رسیدگی کند .

(۲) پس از به وجود آمدن موقعیت مناسب برای یک انتخاب آزاد ، شورای شهر کامیاران تشکیل گردد . در پاکسازی شهر کامیاران دو تن از دلیر مردان اسلام بنام‌های شهید آزادی از فرماندهان پیشمرگان مسلمان کرد و شهید خزایی از فرماندهان سپاه به شهادت رسیدند .

---

۱ – در پاکسازی شهر کامیاران دو تن از دلیر مردان اسلام به نام‌های شهید آزادی از فرماندهان پیشمرگ مسلمان کُرد و شهید خزایی از فرماندهان سپاه به شهادت رسیدند .

نقشه‌ی شماره‌ی ۳ـ ۲ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی شهر کامیاران

جمعی از رزمندگان عملیات آزادسازی و پاکسازی کامیاران

(۳) کلیه‌ی کسانی که در گذشته تحت تأثیر تبلیغات عوام فریبانه‌ی ضدانقلاب قرار گرفته‌اند، ولی موضع خصمانه نسبت به جمهوری اسلامی ندارند، مورد عفو عمومی قرار گیرند.

(۴) تمام افرادی که در درگیری‌های اخیر دستگیر و یا بازداشت شده‌اند، در صورت تأیید شورای موقت شهر کامیاران مبنی بر بی‌گناهی آنها آزاد خواهند شد.

(۵) کلیه‌ی افراد مسلح شهر کامیاران از تاریخ صدور این اعلامیه به مدّت یک هفته فرصت دارند که اسلحه و مهمات خود را تحویل سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد دهند، در غیر این‌صورت در حین پاکسازی اگر از فردی اسلحه‌ی غیرمجاز کشف گردید به اشدّ مجازات محکوم خواهد شد.[1]

اوضاع شهر پس از پاکسازی چندان مناسب نبود. زیرا در طی مدت حاکمیّت گروهک‌ها بر شهر و دیگر مناطق کامیاران، آنها تبلیغات شدیدی را بر ضد انقلاب اسلامی و سپاه صورت داده بودند. همین امر باعث وحشت مردم شده بود، به صورتی که آثار آن حتی تا چند سال بعد به چشم می‌خورد.

در شهر با توجه به اهمیت نقش بخشدار، بخشداری وجود نداشت و کارهای مربوط به آن و وظایف محوله به این اداره را نیروهای سپاه، جهاد و کمیته‌ی امداد بر عهده گرفته بودند. یکی دیگر از کمبودهای منطقه، نبودن روحانی برای انجام کارهای تبلیغی بود. زیرا ضدانقلاب در این مدّت برای جدا کردن مردم از دین تلاش زیادی کرده بود و هدایت مردم را افرادی مانند سالارجاف، سردارجاف، صدیق کمانگر (رهبر گروهک‌کومله)، شاهپور فیروزی (عضو ساواک منحله)، قاسملو(رهبر حزب منحله دموکرات)، شیخ عزالدین حسینی، شیخ جلال حسینی، شیخ عثمان نقشبندی، محمّد جوانرودی بر عهده داشتند. آنها در این مدّت برای مردم سخنرانی و تبلیغات ضداسلامی می‌کردند. حتی مزدوران بعث نیز به این شهر رفت و آمد علنی داشتند. بنابراین صرفاً عملیات نظامی در آن زمان نمی‌توانست راه‌گشا باشد، زیرا

۱ـ اخذ این تصمیات و واگذاری آنها به افراد مورد اعتماد به این دلیل بود که خود پیشمرگان قصد داشتند به دستور شهید بروجردی به سنندج بروند تا اگر ضدانقلابیون به ستون ارتش که عازم مرز بود، حمله کردند با آنها مقابله کنند. البته حدس شهید بروجردی درست بود و این اتفاق رخ داد که حضور پیشمرگان در کمک به نیروهای نظامی بسیار حیاتی و مؤثر بود.

عناصر کومله و دموکرات به راحتی می‌توانستند بار دیگر در خانه‌های مردم رفت و آمد کنند و در مدت کوتاهی دوباره بر شهر حاکم شوند. بنابراین نیروهای خودی با برقراری ارتباط دوستانه و اسلامی با مردم، رفع بعضی از مشکلات آنها، ایجاد اعتماد در بین مردم و اثبات کذب بودن گفته‌های دشمن، توانستند شهر کامیاران را برای همیشه از اشغال دشمن، مصون نگه دارند.

۳ ـ شهر سنندج

شهرستان سنندج مرکز استان کردستان با مختصات ۴۶ درجه و ۵۸ دقیقه تا ۴۷ درجه و ۲ دقیقه‌ی طول جغرافیایی و ۳۵ درجه و ۱۸ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۱۲ دقیقه‌ی عرض جغرافیایی در ارتفاع ۱۵۰۰ متری از سطح دریا قرار گرفته است. این شهر از شمال به دریاچه‌ی سد قشلاق، از شرق به رودخانه‌ی قشلاق و از غرب به کوه آبیدر محدود می‌گردد.

این شهر به هنگام بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب نقطه‌ی اتکای تمامی گروه‌های ضدانقلاب شده بود. در حالی‌که در جنگ اول نیروهای جان بر کف سپاه اسلام تحت سخت‌ترین شرایط و با از دست دادن بسیاری از جوانان این مرز و بوم شهر را آزاد کرده بودند با خیانت‌های هیأت حسن‌نیت در دوران فترت، سنندج به راحتی به اشغال نیروهای ضدانقلاب درآمد و فقط پادگان لشگر ۲۸ و تپه باشگاه افسران در اختیار نیروهای خودی بود. در اواخر سال ۱۳۵۸ دوباره شهر بین گروه‌ها و دسته‌های سیاسی تقسیم شد. هر حزب و گروهی، قسمتی از آن را در اختیار گرفت. کومله، دموکرات، رزگاری، فدایی، پیکار، منافقین همه و همه سنندج را به پایگاهی برای خود تبدیل کرده بودند و تا آنجا بر این شهر حاکمیّت داشتند که حتی ساکنان مسلمانان آن نمی‌توانستند، آزادانه نماز بخوانند. مساجد به محلی برای فحشا و شراب‌خواری نیروهای گروهک‌ها تبدیل شده بود. دشمن در تمامی کوچه‌ها و خیابان‌های شهر بطری‌های مشروب چیده بود و هر عابری که از آنجا می‌گذشت مجبور بود، از آنها بنوشد. مردم مسلمان بی‌گناه شکنجه و اعدام می‌شدند، آنها هیچ قدرتی نداشتند و اگر کوچک‌ترین اعتراضی می‌کردند، خانه‌هایشان به آتش کشیده می‌شد و

خودشان هم محبوس می‌شدند . به دلیل ناامنی شدید ، امکان ارسال ارزاق عمومی به شهر وجود نداشت و نرخ آنها به علّت کمبود ، به شکل سرسام‌آوری بالا می‌رفت .

گروه‌های ضدانقلاب که نفع خود و اربابانشان را در عدم آرامش شهر می‌دیدند ، برای مختل کردن امنیت آن دست به کارهایی چون بمب‌گذاری ، پرتاب مواد منفجره و نارنجک ، تیراندازی ، برپایی راهپیمایی‌ها و تحصن‌های مصنوعی می‌زدند . آن چه در ادامه مطرح می‌شود ، بخشی از فعالیت‌های این گروهک‌ها در این دوره در شهر سنندج است که به صورت خلاصه به آنها اشاره می‌شود :

(الف) بمب‌گذاری ، پرتاب نارنجک و تیراندازی :

انجام این نوع اقدامات یک شیوه‌ی اسرائیلی بود که باعث ناامنی در سطح شهر می‌شد و مردم را نسبت به نظام بدبین می‌کرد . گروه‌های ضدانقلاب از این شیوه برای بر هم زدن امنیت شهر سنندج در سطح وسیعی استفاده می‌کردند . قبل از آزادسازی و پاکسازی شهر ، موجی از بمب‌گذاری[1] این منطقه را فرا گرفته بود . بر اساس اسناد و مدارک موجود ، هر روز تعدادی از خانه‌ها ، مغازه‌ها ، معابر ، مراکز آموزشی ، دولتی و نظامی شهر به روش‌های مختلفی منفجر می‌گردید ، به عنوان نمونه :

ـ مورخه ۵۸/۷/۲۳ ، در استانداری ۱۵ دقیقه پس از پایان یک جلسه‌ی مهم مدیران و مسئولین استان یک بمب منفجر شد .

ـ مورخه ۵۸/۷/۲۴ ، در منازل مسکونی واقع در چهار نقطه‌ی شهر بمب منفجر شد .

ـ مورخه ۵۸/۷/۲۷ ، با انفجار بمب در شهر به یک مغازه قنادی آسیب وارد آمد.

ـ مورخه ۵۸/۷/۲۸ ، در محوطه‌ی ساختمان رادیو و تلویزیون بمب منفجر شد .

ـ مورخه ۵۸/۸/۱ ، هشت نارنجک در ساختمان رادیو و تلویزیون و پشت ستاد سپاه پاسداران شهر منفجر شد .

ـ مورخه ۵۸/۸/۱ ، سرنشینان یک اتومبیل به سوی دفتر عمران حضرت امام (ره) (کاخ جوانان سابق) تیراندازی کردند .

ـ مورخه ۵۸/۸/۳ ، به طرف یک دستگاه پیکان سفید در حال حرکت در مقابل مرکز سپاه تیراندازی شد که بلافاصله از سوی پاسداران به این تیراندازی‌ها پاسخ داده شد.

---

۱ ـ این بمب‌ها از نوع دست‌ساز بود و فقط برای ایجاد تشنج و وحشت مورد استفاده قرار می‌گرفت .

ـ مورخه ۵۸/۸/۱۸ ، نارنجک به طرف ستاد پاسداران سنندج پرتاب شد که منجر به مجروح شدن دو نفر گردید .
ـ از بیستم تا بیست و ششم آبان‌ماه ۱۳۵۸ به سوی مرکز سپاه پاسداران و نقاط دیگر شهر به صورت پراکنده تیراندازی شد .
ـ مورخه ۵۸/۸/۲۲ ، انفجاری در خیابان امام (پهلوی سابق) توسط بمب بوقوع پیوست که در اثر آن شیشه‌های اداره‌ی آموزش و پرورش شکست .
ـ مورخه ۵۸/۸/۲۹ ، منزل آقای قادر مرزی برای چندمین‌بار به قصد ترور ایشان بمب‌گذاری شد .
ـ مورخه ۵۸/۹/۱ ، انفجار بمب در یک مغازه و دو منزل مسکونی روی داد و همچنین به سوی دادستانی شهر نیز بمب پرتاب شد .
ـ مورخه ۵۸/۹/۵ ، در نمازخانه‌ی دبیرستان اردلان بمب منفجر شد .
ـ مورخه ۵۸/۱۰/۱۸ ، یازده عدد نارنجک تفنگی به طرف سپاه پاسداران پرتاب شد.

(ب) راه‌اندازی راهپیمایی‌ها و تظاهرات مصنوعی :

از دیگر اقدامات ضدانقلاب برای متشنج کردن اوضاع شهر سنندج ، می‌توان به راه انداختن تظاهرات ضددولتی و برانگیختن احساسات مردم در این جهت نام برد . دشمن برای دست‌یابی به این هدف با بهره‌گیری موذیانه از مشکلات و کمبودهای قشر خاصی از جامعه مانند دبیران ، آموزگاران و دانش‌آموزان در اغلب اوقات آنان را به تظاهرات و راهپیمایی تشویق و ترغیب می‌نمود . به عنوان مثال برپایی چندین مورد تظاهرات در مهرماه سال ۱۳۵۸ با تحریک اقشار مختلف مردم ، در این تظاهرات‌ها دانش‌آموزان و مردم خواستار تشکیل شورای مدارس و خروج پاسداران از سنندج بودند .

اواسط مهرماه نیز دیپلمه‌های بیکار سنندج طی گردهمایی اعتراض‌آمیزی در اداره‌ی آموزش و پرورش تقاضای اشتغال در یکی از مراکز دولتی را نمودند . قبل از این راهپیمایی جلسات متعددی با حضور نمایندگان جهادسازندگی ، کمیته‌ی حضرت امام (ره) ، آموزش و پرورش و استاندار کردستان در محل استانداری برای به کار گماردن آنها در جهادسازندگی و آموزش و پرورش تشکیل شده بود ، امّا نتیجه‌ای در

بر نداشت . پس از پایان این راهپیمایی ، دانش‌آموزان دوباره به تحریک ضدانقلاب به بهانه‌ی اعتراض به اعدام ۹ نفر از جوانان شهر با سر دادن شعارهایی دست به راهپیمایی در خیابان‌ها زدند .

در بیست و ششم مهرماه هم عدّه‌ای از عوامل دشمن با سر دادن شعارهایی بر ضد نظام و رهبر انقلاب ، از خیابان وکیل شروع به تظاهرات کردند که با اعتراض مردم معتقد و متعهد شهر مواجه گردیدند و با آنان درگیر شدند . با مشاهده‌ی این وضعیت یک گروه از پاسداران به محل درگیری اعزام شدند و با تیراندازی هوایی درصدد متفرق ساختن تظاهرکنندگان بر آمدند . عدّه‌ای از عوامل آشوب‌طلب از این اقدام سوء استفاده نمودند و با تیراندازی به سوی مردم احساسات عمومی را جریحه‌دار کردند و آنان را بر ضد نیروهای جمهوری اسلامی شوراندند .

(ج) تحصن و اغتشاش :

عصر روز پنج‌شنبه اول آذرماه ۱۳۵۸ گروهی از نیروهای کومله وارد شهرشدند و پس از استقرار در استادیوم تختی ، خواستار خروج نیروهای سپاه پاسداران مستقر در سنندج ظرف ۴۸ ساعت شدند . در پی این اخطار روز جمعه دوّم آذرماه ۱۳۵۸ به دعوت فرمانده‌ی لشگر سنندج جلسه‌ای با حضور سران گروه‌ها ، فرماندهان نظامی و انتظامی و مقامات قضایی شهر (با توجه به این‌که استاندار و معاونش شهر را ترک کرده بودند) تشکیل شد و در آن پیرامون رویدادهای پیش آمده به طور مفصل صحبت گردید . مسئولین و سرکرده‌های ضدانقلاب در این جلسه بر خواسته‌ی خود ، یعنی خروج هر چه سریع‌تر پاسداران از شهر بدون کوچک‌ترین توجهی به اخطار ارتش (مبنی بر دفاع از مواضع سپاه با حداکثر آتش ممکن) پا فشاری می‌کردند . آنها مهم‌ترین دلیل خود را هم حساسیّت مردم به حضور پاسداران در منطقه به علّت شرکت آنان در منازعات و اعدام محکومین دادگاه شرع عنوان نمودند [!] و بار دیگر اخطار کردند که پاسداران باید در اسرع وقت از شهر خارج شوند ، در غیر این صورت به هر قیمتی ولو نابودی تمامی سنندج ، خود نسبت به اخراج آنان اقدام خواهند نمود .

با بی‌نتیجه بودن مذاکرات مسئولین شهر با سران گروهک‌ها ، قرار بر این شد که فرمانده‌ی لشگر مراتب را به نیروی زمینی و شورای انقلاب منعکس کند و نتیجه را به

آگاهی گروه‌های ضدانقلاب برساند. روز شنبه سوم آذرماه با تحریک دشمن عدّه‌ای از مردم روبه‌روی سالن ورزشی تختی تجمع نمودند. در این تجمع، سران گروهک‌ها به پاسداران تا ششم آذرماه مهلت دادند که شهر را ترک کنند. آنها هشدار دادند در غیر این صورت آماده‌ی جنگ شوند. همچنین به کلیه‌ی کسبه و مسئولین مدارس نیز اعلام کردند که ۴۸ ساعت مشاغل خود را تعطیل کنند. به این ترتیب تمامی مغازه‌ها و مدارس تعطیل و نیروهای ضدانقلاب آزادانه در خیابان‌های شهر رفت و آمد می‌کردند. پاسگاه‌های ژاندارمری یکی پس از دیگری به اشغال گروه‌های مسلح درآمد و سایر نیروهای دشمن از راه‌های مختلف وارد شهر شدند و کنترل رفت و آمدها را به دست گرفتند. کلیه‌ی محله‌های سنندج سنگربندی شد و افراد حزب منحله‌ی دموکرات، گروهک کومله و سایر گروه‌های غیرقانونی نمایش قدرت دادند و خود را آماده‌ی جنگ نشان می‌دادند.

عصر روز پنج‌شنبه مورخه ۵۸/۱۰/۸، به علّت عدم خروج پاسداران از شهر، گروهی از چته‌های حزب منحله‌ی دموکرات به سوی پاسدارانی که در محوطه‌ی ساختمان رادیو تلویزیون سنندج به نگهبانی مشغول بودند، آتش گشودند و خواستار خروج فوری آنان شدند. پس از این ماجرا بلافاصله بین لشگر ۲۸ و سخنگوی حزب منحله‌ی دموکرات مذاکراتی صورت گرفت که بر اساس آن قرار شد، آتش به صورت موقت قطع گردد تا ظرف ۴۸ ساعت آینده در مورد خروج پاسداران از محل رادیو تلویزیون و تحویل آن به چته‌های دموکرات تصمیم‌گیری شود. لکن اوضاع سنندج همچنان متشنج بود. درگیری و تیراندازی بی‌وقفه ادامه داشت. ساعت ۱۴:۳۰ همان روز، هنگامی‌که خودروی جهادسازندگی به طرف مقر سپاه پاسداران در حرکت بود، از سوی گروه‌های مسلح به رگبار گلوله بسته شد و از مسیر اصلی منحرف و واژگون گردید. راننده که به شدّت مجروح شده بود از اتومبیل خارج شد و خود را به مقر سپاه رساند. مهاجمین مسلح نیز از کوچه‌ها و خیابان‌های اطراف با شلیک آر.پی. جی ۷ و خمپاره به مقر حمله کردند و نیروهای‌سپاه هم مجبور به مقابله شدند.

به دنبال این حادثه، مدارس و مغازه‌های شهر مجدداً به حالت تعطیل درآمد و عبور و مرور در خیابان‌ها و حتی کوچه‌ها قطع شد. تیراندازی به شدیدترین صورت

ممکن و با سلاح‌های سنگین از سوی دو طرف (پاسداران و گروه‌های ضدانقلاب) تا ساعت ۴ بامداد ادامه داشت . سران حزب دموکرات که در مذکرات با لشگر ۲۸ کردستان آتش‌بس موقت را تا زمان خروج پاسداران از شهر پذیرفته بودند ، مسئولیت این درگیری‌ها را به عهده نگرفتند . یکی از مسئولین حزب دموکرات پیرامون این موضوع گفت: افراد و گروه‌هایی برای ایجاد تشنج و درگیری از کرمانشاه و نقاط دیگر به سنندج آمده‌اند و تیراندازی به سوی پاسداران نیز به وسیله‌ی آنها صورت گرفته است . این گروه‌ها هیچ وابستگی به ما ندارند . آنها با اتومبیل وارد شهر سنندج شده‌اند. حزب دموکرات به هیچ وجه در درگیری‌های اخیر شرکت نداشته است و تا هنگامی که مذاکرات هیأت ویژه‌ی دولت ادامه دارد ، عملیات نظامی انجام نخواهد داد [؟!] »

روز یکشنبه مورخه ۵۸/۱۰/۹ ، برای چندمین بار از سوی حزب دموکرات به چند نقطه‌ی شهر سنندج حمله شد . در نتیجه ساختمان‌های اداره‌ی بهداری و بهزیستی به اشغال چته‌های ضدانقلاب درآمد . بازارها ، مغازه‌ها ، مدارس و ادارات دولتی همچنان تعطیل بود و با تحریک ضدانقلاب عوامل آنها در مقابل استانداری کردستان اجتماع کرده بودند[1] .

روز دوشنبه دهم دی‌ماه ۱۳۵۸ ، جنازه‌ی کشته شدگان در حوادث روزهای قبل توسط مردم تشییع و در گورستان به خاک سپرده شد . در این مراسم که بیشتر شکل تظاهرات و راهپیمایی داشت ، شرکت‌کنندگان با تحریک ضدانقلاب با دادن شعارهایی خواستار خروج فوری پاسداران از شهر شدند . عده‌ای از مردم نیز در پی کشته و زخمی شدن تنی چند از همشهریانشان ، در این درگیری‌ها در ساختمان استانداری متحصن شدند و شرط پایان تحصن خود را خروج پاسداران از سنندج عنوان کردند .

روز جمعه چهاردهم دی‌ماه در حالی‌که تحصن مردم در استانداری وارد چهارمین روز خود می‌شد ، با سازماندهی ضدانقلاب مردم آبادی‌های اطراف نیز با صدور قطعنامه‌ای به تحصن اهالی شهر پیوستند . همچنین هفتاد نفر از پرسنل ژاندارمری که

---

۱ - در این درگیری نیروهای سپاه بیشتر از خود دفاع می کردند و چندین نفر از آنها در حوادث مختلف به شهادت رسیدند و تعدادی مجروح گردیدند . تلفاتی که مردم در شهر می دادند بیشتر با توجه به ضدانقلاب بود . آنها برای متشنج نگاه داشتن اوضاع و احوال مردم بی دفاع را به شهادت می رسانیدند .

دستور انتقال آنها به دیگر مناطق کشور داده شده بود ، پس از یک راهپیمایی در خیابان‌های سنندج و اعتراض به این انتقال به جمع متحصنین استانداری پیوستند . تا یازدهمین روز تحصن مردم بازار ، مغازه‌ها ، مدارس ، ادارات در شهر همچنان تعطیل بود . این بار متحصنین برای رسیدن به خواسته‌ی خود اعلام کردند : چنانچه دولت به خواسته‌هایشان رسیدگی نکند ، دست به اعتصاب غذا خواهند زد . به این ترتیب ، تحصن کنندگان در سیزدهمین روز تحصن خود اعتصاب غذا را شروع کرده و خواستار مذاکره‌ی مستقیم با هیأت ویژه شدند . در پی درخواست متحصنین مبنی بر مذاکره با هیأت اعزامی از سوی دولت (حسن‌نیت) ، مذاکراتی میان اعضای این هیأت و (باصطلاح) رهبران مذهبی و سیاسی کردستان در مهاباد در خصوص خواسته‌ی تحصن‌کنندگان در سنندج صورت گرفت که نتیجه‌ی آن، در پیامی از سوی شیخ عزالدین حسینی[1] خطاب به متحصنین اعلام شد . با تصمیمات اتخاذ شده در این مذاکرات از سوی طرفین قرار شد ، متحصنین اعتصاب غذای خود را شکسته و پاسداران هم ظرف سه روز آینده شهر را ترک کنند .

در پی اعلام این خبر رحیم بغدادی ، سخنگوی حزب منحله‌ی دموکرات سنندج اعلام کرد : در پی مذاکره با فرماندهان ارتش در سنندج ، پاسداران تا عصر روز یکشنبه هفتم بهمن‌ماه ۱۳۵۸ سنندج را ترک خواهند کرد . ما دیشب تا ساعت ۲۲ در پادگان سنندج جلسه داشتیم . در این جلسه تیمسار فلاحی ، فرمانده‌ی نیروی زمینی قول داد که پاسداران در تاریخ اعلام شده ، سنندج را ترک کنند و ما به قول ایشان اعتماد داریم و منتظر خروج پاسداران از شهر هستیم .

کریمی ، مسئول سپاه پاسداران سنندج هم در رابطه با خروج پاسداران گفت : ما

---

۱ ـ در قسمتی از پیام عزالدین حسینی آمده بود : اکنون که در مورد خواست شما مردم سنندج با هیئت ویژه دولت توافقی حاصل شده و مضمون آن به وسیله‌ی آقای شاه‌ویسی ، استاندار کردستان به اطلاع شما رسیده است به نام خود و به نام هیئت نمایندگی خلق‌کُرد از همه‌ی خواهران و برادرانی که دست به اعتصاب غذا زده‌اند ، درخواست می‌کنم که بیش از این رنج جسمانی را برخود روا ندارند و دست از اعتصاب غذا بکشند تا بتوانند با نیروی تمام همراه سایر خواهران و برادران قهرمان سنندج و همه‌ی خلق‌کُرد تا رسیدن به خواست خروج فوری پاسداران و هدف عالی‌تر یعنی کسب خودمختاری کردستان در چهارچوب ایران آزاد و دموکراتیک به مبارزه ادامه دهند .

در صدد تخلیه هستیم و به لشگر سنندج می‌رویم تا ترتیب رفتن ما از شهر داده شود .

با خروج پاسداران از شهر ، گروه‌های مختلف که از یک‌ماه پیش در استانداری تحصن کرده بودند ، در روز سه شنبه نهم بهمن‌ماه ۱۳۵۸ به تحصن خود پایان دادند . بر اساس توافق‌های قبلی ، مسئولیت حفظ نظم و انتظامات شهر بر عهده‌ی شهربانی گذاشته شد . استاندار کردستان به اتفاق نمایندگان مردم سنندج و گروه‌های سیاسی از محل‌های استقرار پاسداران در باشگاه افسران لشگر ، کاخ‌جوانان ، رادیو و تلویزیون و فرودگاه سنندج بازدید کردند .

(د) افزایش فعالیت‌های ضدانقلاب در شهر و شدت یافتن درگیری‌ها در آن :

گروه‌های ضدانقلاب با تشنجات مختلف و دست زدن به حیله‌ی تحصن بلندمدت به خواسته‌ی خود مبنی بر خروج پاسداران از سنندج دست یافتند . امّا خروج نیروهای سپاه مشروط بر این بود که هیچ فرد مسلحی در شهر رفت و آمد نکند و گروه‌های مسلح هم این شرط را پذیرفته بودند . پس از خروج پاسداران ، آنها با زیر پا گذاشتن قول و تعهد خود به فاصله‌ی چند روز با اسلحه وارد شهر شدند ، برای خود دادگاه خلقی تشکیل دادند و همه روزه تحت عناوین مختلف با قلدری و زورگویی از پیشه‌وران و مردم شهر باج‌گیری و اخاذی می‌کردند . کم‌کم کوچه وخیابان‌های شهر از نیروهای ضدانقلاب پُر شد . هر کدام برای خود تشکیلاتی راه انداختند و شروع به جذب نیرو و ایجاد محل‌های استقرار برای آنها می‌کردند . گروه‌هایی که با عنوان فداییان خلق کُرد دست به شورش زده بودند ، با کتک‌زدن مردم ، آتش زدن منازل ، پرتاب نارنجک شروع به آزار و شکنجه‌ی اهالی نمودند . به این ترتیب مردم شرافتمند و وطن‌دوست سنندج به ماهیّت کثیف ، ضدملّی و خائنانه‌ی سرکردگان گروه‌های مسلح پی بردند و از آنها روی برتافتند . از دیگر اقدامات ضدانقلاب که بیش از قبل ماهیت آن را برای مردم بر ملا کرد ، غارت و سرقت اموال‌آنها بود ، گروهک‌ها با سرقت خودروها و حمله به خانه‌ها و مراکز دولتی و نظامی ، امنیت شهر را مختل کردند و آرامش مردم را سلب نمودند . در ادامه برای آشنایی بیشتر با این گونه اقدامات دشمن به نمونه‌ای از آنها اشاره می‌شود :

ـ مورخه ۵۸/۸/۱۹ ، حمله‌ی ضدانقلاب به یک دستگاه خودروی آهوی استیشن

با ۴ سرنشین ، هنگام عبور از خیابان طالقانی (شاهپور سابق) که منجر به شهادت ۲ نفر از آنها گردید ، مهاجمین به قول خود به اشتباه سرنشینان اتومبیل را به جای پاسداران مورد حمله قرار داده بودند .

ـ مورخه ۵۸/۸/۲۴ ، نیروهای ضدانقلاب پزشکی که از طرف دفتر عمران حضرت امام (ره) برای کمک به سنندج آمده بود را مضروب نمودند و تمام دارو و لوازم پزشکی‌اش را سرقت کردند .

ـ مورخه ۵۸/۹/۱ ، اتومبیل حامل اعضای جهادسازندگی در سنندج مورد حمله‌ی افراد مسلح قرار گرفت . ضدانقلابیون بعد از خلع‌سلاح اعضای جهادسازندگی ، مقدار زیادی دارو به مبلغ ۵۰۰ هزار تومان را که داخل اتومبیل بود به سرقت بردند .

ـ مورخه ۵۸/۹/۸ ، صد نفر نیروی مسلح ، پاسگاه ژاندارمری سنندج را در یک حمله‌ی غافل‌گیرانه مورد هجوم قرار دادند و اسلحه و مهمات آن را به غارت بردند .

ـ مورخه ۵۸/۹/۲۰ ، بانک ملّی شعبه‌ی استانداری سنندج مورد هجوم مسلحانه قرار گرفت و حدود ۱۰میلیون تومان موجودی آن به سرقت رفت . سرهنگ هویدا ، رئیس شهربانی سنندج گفت : نیسان حامل پول عازم پادگان سنندج بود که مورد هجوم و دستبرد پنج نفر از ضدانقلابیون قرار گرفت و به سرقت رفت .

ـ مورخه ۵۸/۹/۲۶ ، گروهی از مهاجمان و عوامل ضدانقلاب به ۲ دستگاه اتومبیل نظامی در سنندج حمله نمودند ، ۲ نفر را شهید و ۳ نفر دیگر را مجروح کردند و ۳۰۰۰ تومان وجه نقد ، چند قبضه اسلحه و مقداری مهمات از این دو به سرقت بردند .

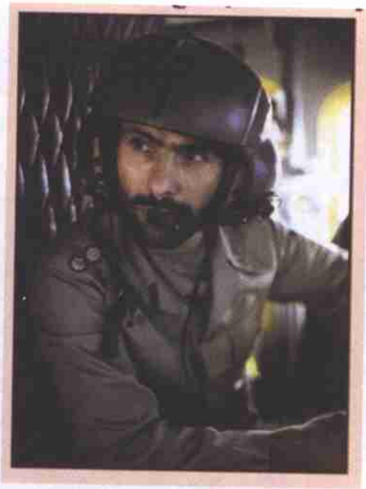
در فروردین‌ماه سال ۱۳۵۹ با حمله‌ی گروهک کومله به یک ستون مکانیزه‌ی ارتش در دشت باباریز درگیری‌ها در شهر سنندج به اوج خود رسید . گروهک کومله برای این که به قول خود ثابت کند ، دیگر حاکمیّتی به نام جمهوری اسلامی در منطقه‌ی کردستان وجود ندارد ، جلوی حرکت یک ستون نظامی ارتش جمهوری اسلامی را که قصد داشت ، از طریق سنندج به منطقه‌ی مرزی بانه برود ، گرفت .

شناسایی پایگاه‌های ضدانقلاب قبل از آزادسازی شهر سنندج

سرداران شهید: محمّد بروجردی و علی صیاد شیرازی دو نفر از فرماندهان شجاع و قهرمان آزادسازی و پاکسازی شهر سنندج و مناطق غرب و شمال‌غرب

پیاده کردن نیرو و امکانات در فرودگاه سنندج جهت انجام عملیات

این ستون با بیش از هزار نفر نیروی اعزامی از تهران و شیراز ، ۳۰۰ دستگاه خودروی ریو و سلاح کالیبر ۵۰ ساعت ۱۰ صبح روز بیست و هفتم فروردین‌ماه به هنگام ورود به شهر سنندج با تجمع عدّه‌ای از مردم شهر که در میان آنها زن و بچه و حتی نوزادان شیرخوار دیده می‌شدند ، روبه‌رو شد . فرمانده‌ی ستون برای جلوگیری از ایجاد درگیری و خونریزی دستور عقب‌نشینی را تا زمین‌های فرودگاه صادر کرد و دو روز تمام لشگر ۲۸ جناب سرهنگ صدری به همین حالت باقی ماند . طبق توافق میان گروه‌های ضدانقلاب و فرمانده‌ی ، قرار بر این شد که این تیپ حرکت خود را از روستای باباریز (حاشیه‌ی شهر سنندج) ادامه دهد . به این ترتیب ، ستون در تاریخ ۵۹/۱/۳۰ ، از جادّه‌ی کمربندی سنندج شروع به حرکت کرد ، امّا ضدانقلابیون با هدایت آب رودخانه‌ی نزدیک باباریز به طرف روستا ، خودروهای نظامی را زمین‌گیر نمودند و با حمله‌ی غافل‌گیرانه و غیر منتظره بسیاری از تجهیزات آنها را منهدم نمودند. پس از کمک نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد قسمتی از نیروها عقب نشینی کرده و قسمتی از آن منهدم می شود ، از جمله ستون جناب سرهنگ نصرت زاده به شهادت می رسد [1] ، این تیپ را در دشت باباریز به صورت کامل منهدم نمودند .

شدت درگیری میان نیروهای ستون و چته‌های گروهک‌ها به حدّی بود که بعدازظهر همان روز دامنه‌ی آن به خیابان‌های شهر نیز کشیده شد . ضدانقلاب باشگاه افسران ، ساختمان رادیو تلویزیون و فرودگاه که محل استقرار نیروهای ارتش و سپاه بود را محاصره کرد و با سلاح‌های سبک و سنگین آنها را زیر آتش قرار داد . راه پادگان و خیابان‌های سنندج همچنین جادّه‌ی فرودگاه به وسیله‌ی اتوبوس‌های اسقاطی و لاستیک‌های به آتش کشیده شده ، مسدود گردید . میدان‌آزادی واقع در مدخل شهر با سنگ و گونی شن دیوارکشی و کوچه‌ها و خیابان‌های فرعی نیز سنگربندی شد . به دنبال این درگیری‌ها ، فانتوم‌ها برفراز شهر به پرواز درآمدند و دیوار صوتی را شکستند . مردم دچار وحشت شدند و به خانه‌های خود پناه بردند . قطع برق باعث تعطیلی تمام مغازه‌ها و ادارات شد و شهر حالت فوق‌العاده به خود گرفت . ضدانقلاب سرمست از

---

۱ – توافق برای حرکت دادن ستون از جاده باباریز در مذاکره بین گروه‌های ضدانقلاب و لشگر ۲۸ بود که دستور آنرا بنی صدر داده بود .

این خدعه ، عربده‌زنان نیروهای انقلاب اسلامی را به رویارویی فرا می‌خواند .

(ه)حرکت رزمندگان اسلام برای آزادسازی و پاکسازی شهر :

دیگر زمان صبر و سکوت سپری شده بود . با انهدام تیپ مکانیزه‌ی ارتش ، درگیری‌های موجود در شهر و فرمان حضرت امام (ره) مبنی بر مقابله با گروهک‌ها ، رزمندگان سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد به عزم انهدام و بیرون راندن ضدانقلاب و آزادسازی سنندج ، راهی این شهر شدند . روز شنبه ششم اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ فریاد الله‌اکبر در سرتاسر سنندج پیچید و پاسداران جان بر کف ، همراه با سایر نیروها وارد شهر شدند . ستادی مشترک بین سپاه و ارتش با هدف ایجاد هماهنگی بین نیروها تشکیل گردید ، به این ترتیب ارتش باید در مواضع کلی مستقر می‌شد و سپاه برای پاکسازی ، پیشروی ، دستگیری و تحویل افراد مسلح به دادگاه انقلاب اقدام می‌نمود . نیروهای اعزامی به سنندج سه گردان بودند (دو گردان از تهران ، که شهید بروجردی آنها را فرماندهی می‌کرد و یک گردان از اصفهان) که از سه محور زیر برای پاکسازی شهر وارد عمل شدند (نقشه‌ی شماره‌ی ۴ ـ ۲ ـ ۴).

(۱) محور کامیاران (فرودگاه) به طرف کاخ جوانان و رادیو و تلویزیون تا میدان آزادی

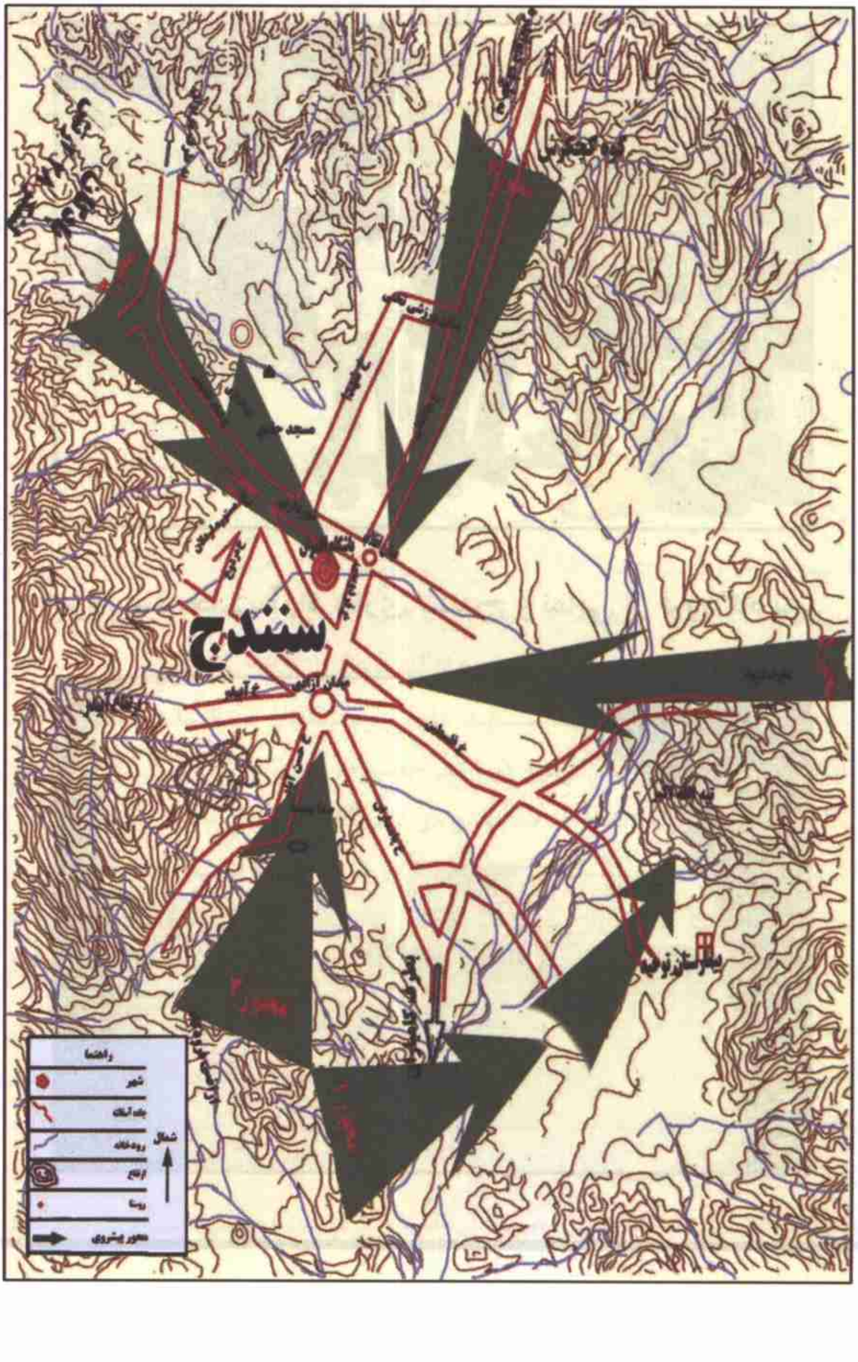
(۲) محور گردنه صلوات آباد به سیلو (جاده قروه به سنندج)

(۳) محور پادگان به باشگاه افسران تا میدان انقلاب .

آغاز بیشتر این چهار عملیات از فرودگاه بود ، چون عمدتاً نیروهای سپاه نزدیک فرودگاه مستقر بودند . به طور کلی در شهر سنندج نیروهای جمهوری اسلامی در سه نقطه بیشتر تجمع نداشتند . فرودگاه ، پادگان و باشگاه افسران ، در استانداری هم نفراتی بودند . تقریباً بقیه‌ی شهر در اشغال نیروهای ضدانقلاب بود . دشمن در خیابان‌های مختلف ، به‌ویژه فردوسی و امام‌خمینی سنگر گرفته بودند . فقط نیرو به سختی می‌توانست در آنها حرکت کند به همین دلیل ، حمله‌ی واحدهایی از سپاه و داوطلبین ارتش از پادگان لشگر ۲۸ کردستان به سمت شهر و به طرف استانداری و باشگاه افسران چندین بار ناموفق بود .

در هر صورت ، شهر سنندج با برخوردهای خونین و گسترده‌ای مواجه بود . به محض ورود نیروها از محورهای مختلف به شهر ، آتشی سنگین از داخل خانه‌ها ، خیابان‌ها و

نقشه‌ی شماره‌ی ۴ ـ ۲ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی شهر سنندج

اعزام نیرو جهت آزاد سازی سنندج و نمایی از فرودگاه شهر

سنگربندی کوچه‌ها به سوی آنها گشوده شد. به این ترتیب درگیری و تیراندازی بین دوطرف با آتش فراوان آغاز گردید. شلیک گلوله‌ها و انفجار خمپاره‌ها همراه با پشتیبانی بالگردها، شهر را در جنگی سخت و تمام عیار فرو برد. در این میان، گروهی از افراد مسلح لباس ارتشی پوشیدند و به پاسداران حمله کردند. این اقدام نیروهای خودی را متحمل تلفات زیادی کرد. بر اثر شدت درگیری سیم‌های برق و تلفن در اکثر نقاط شهر قطع شد و مردم از لحاظ مواد خوراکی و آذوقه در مضیقه بودند. آثار گلوله بر تمام دیوارهای شهر به جای مانده بود. اجساد کشته شدگان در خیابان‌ها رها شد و کسی جرأت جمع‌آوری آنها را نداشت. اکثر مردم به زیرزمین خانه‌ها پناه بردند یا به خارج از شهر گریخته بودند.

از شروع درگیری و جنگ در شهر سه روز می‌گذشت. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با پشتیبانی ارتش که تصمیم به باز کردن مسیر به سوی مرزها، نجات نیروهای باشگاه افسران از محاصره و آزادساختن تأسیسات دولتی همچون استانداری، رادیو تلویزیون را از دست دشمن گرفته بود، از سه محور شروع به پاکسازی منطقه نمود.

(۱) فرودگاه شریف‌آباد به طرف دادگاه میدان آزادی:

این عملیات توسط شهید علی رضاییان فرماندهی شد. طبق برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته در این خصوص، قرار شد یک گروهان نیرو میدان اصلی شهر را تصرف نماید و دو دستگاه تانک از جلو آنها را پشتیبانی کند تا نیروها در پناه تانک‌ها به پیشروی خود ادامه دهند. به این ترتیب، عملیات با حرکت تانک‌ها از پشت فرودگاه به طرف پشت تپه‌های شریف‌آباد آغاز شد. در ابتدای کار چند گلوله‌ی آر.پی.جی ۷ به طرف تانک‌ها شلیک گردید و آنها مجبور به عقب‌نشینی شدند. به علّت نبودن پناهگاه و تسلط دشمن بر روی نیروها، حدود ۴۸ نفر از آنها در مرحله‌ی اول عملیات مجروح شدند. به همین دلیل دستور عقب‌نشینی به نیروها داده شد تا دوباره با یک گروهان آماده‌تر وارد عملیات شوند.

روز دوّم عملیات از همین محور آغاز گردید. در مرحله‌ی اول مسجد

شریف‌آباد توسط رزمندگان اسلام تصرف شد . در مرحله‌ی دوّم نیروها از طرف دادگاه انقلاب و میدان اصلی حرکت کردند . با پاکسازی میدان ، ساختمان‌های اطراف یکی پس از دیگری سقوط کرد و با همّت والای غیورمردان سپاه و ارتش جمهوری اسلامی ، عملیات در این محور با موفقیت به پایان رسید . نیروها پس از ۲۵ روز جنگ و گریز به اهداف مورد نظر رسیدند .

(۲) ادامه‌ی عملیات آزادسازی محور گردنه صلوات آباد به سیلو:

گام اول در پاکسازی تپّه‌ی الله‌اکبر را پیشمرگان مسلمان کُرد برداشتند . این نیروها به فرماندهی داریوش چاپاری برای تصرف تپّه از طرف فرودگاه شروع به حرکت کردند . آنها اولین نیروهایی بودند که به سرعت هدف خود را تصرف نمودند . پس از پاکسازی این منطقه ، طبق قرارهای قبلی ، پایگاهی در آنجا احداث شد تا با پشتیبانی آن ، حملات و حرکات ضدانقلاب کنترل و خنثی شود . نیروهای عملیاتی در این محور با تقدیم ۲۳ شهید توانستند قبل از شروع پاکسازی سنندج یعنی زمانی که محورهای دیگر هنوز عملیات خود را شروع نکرده بودند ، به اهداف خود مسلط شوند.

سردار شهید بروجردی و ابوشریف به محض تصرف این منطقه از آن بازدید و طرح عملیات بر روی تپّه‌های روبه‌روی بیمارستان به نام « طوس‌نوذر » را ابلاغ کردند. همان شب این مواضع توسط رزمندگان اسلام فتح شد و ضدانقلاب در این جبهه به سختی شکست خورد .

(۳) عملیات آزادسازی سنندج از محور پادگان به سمت باشگاه افسران :

باشگاه افسران در فروردین‌ماه ۱۳۵۹ ، توسط ضدانقلاب محاصره شده بود و آزادسازی آن بعد از یک ماه محاصره و مقاومت صورت می‌گرفت . این باشگاه از نظر نظامی اهمیت بسیار زیادی برای دشمن داشت ، زیرا ضدانقلاب از داخل آن می‌توانست ، تمام نقاط شهر مانند پادگان ، ساختمان رادیو و تلویزیون ، جادّه‌ی سنندج ـ کامیاران ، جادّه‌ی سنندج ـ مریوان ، تپّه‌ی الله‌اکبر (منبع آب) و خلاصه اکثر مکان‌های حساس و مهم را کنترل نماید و کوچک‌ترین حرکت را در آنها زیر نظر داشته باشد .

علاوه بر این و مهم‌تر از همه ، باشگاه تنها محلی بود که ضدانقلاب می‌توانست ، خمپاره‌هایش را برای کوبیدن پادگان ، ساختمان رادیو و تلویزیون و دیگر نقاط شهر در آن مستقر کند .

در طول یک ماهی که باشگاه در محاصره بود ، حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک‌های کومله ، رزگاری ، چریک‌های فدایی و مانند آن چندین بار اعلام کردند که آنجا را گرفته‌اند . امّا هر بار معلوم می‌شد ، این فقط یک دروغ تاکتیکی برای درهم شکستن روحیه‌ی نیروهای محاصره شده بوده است . در این مدت ، نیروهای داخل باشگاه با کمبود مهمات ، نیرو ، امکانات دارویی ، غذایی مواجه بودند . دشمن برق باشگاه را قطع کرده بود و پس از چندین هفته جستجو ، بالأخره با پیدا کردن لوله‌های آب و قطع آن ، آب را نیز به روی نیروهای مستقر در باشگاه بسته بود . نیروهای مستقر در فرودگاه برای در هم شکستن محاصره‌ی باشگاه با دو فروند بالگرد « شنوک » به پادگان منتقل شد و در قالب دو ستون پیاده‌ی مکانیزه از دو سو شروع به حرکت کردند. ستون اول به سمت استانداری و باشگاه افسران و ستون دوّم جهت کنترل تپه مقابل لشگر که بعداً نام آن تپه شهدا گردید ، اعزام شدند .

ستون اول به فرماندهی غلامعلی پیچک ساعت ۳ بعدازظهر جهت در هم شکستن محاصره‌ی باشگاه افسران به راه افتاد . هنوز ۶۰۰ متر بیشتر از پادگان فاصله نگرفته بود که بعد از عبور از جلوی استانداری با مقادیر زیادی سنگ و تیرآهن در سطح خیابان که منجر به مسدود شدن راه شده بود ، مواجه گردید . (دشمن با ایجاد این موانع از خودروهای در حال حرکت ، طعمه‌های خوبی برای موشک‌های آر.پی. جی.۷ و تیراندازان خود فراهم ساخته بود) به محض متوقف شدن یک دستگاه از نفربرهای ستون جلوی این موانع ، تیراندازی شدیدی با شلیک سه موشک آر. پی.جی ۷ از سوی دشمن شروع شد . موشک‌ها هیچ‌کدام به نفربر اصابت نکرد و راننده توانست با مانور متهورانه‌ایی راه خود را از میان موانع باز کند ؛ امّا در همین حین که بارانی از گلوله به کف خیابان ، دیوارها و خودروها می‌بارید ، نفربر مورد اصابت یک موشک قرار گرفت و تیربارچی آن به شهادت رسید ، امّا بقیه‌ی نیروها به پیشروی خود

ادامه دادند و در سه راهی مردوخ[1] از چهار طرف زیر آتش شدید قرار گرفتند. دشمن در این محل از چهار نقطه‌ی مهم به خیابان تسلط داشت. آر.پی.جی‌زن‌ها از شهرداری و کوچه‌ی پایین‌تر از بانک صادارات و تیراندازها از خیابان مشرف به سه راهی و کوچه‌ی جنب مخابرات شلیک می‌کردند. در آن موقعیت، تنها راه چاره‌ای که به نظر می‌رسید جلوگیری از شلیک موشک‌ها بود. برای این منظور یکی از افراد داخل خودرو با نشانه‌گیری دقیق پنجره‌های شهرداری که دود ناشی از شلیک آر.پی.جی ۷ از آنها بیرون می‌آمد، آنجا را به شدت زیر آتش گرفت. به این ترتیب، خودرو به سرعت از جلوی شهرداری و روبه‌روی مخابرات عبور کرد تا به مقابل مسجد جامع رسید.

مسیر بعدی که خودرو باید برای رسیدن به باشگاه از آن می‌گذشت، سه راهی شهدا (فرح) بود. اگر ضدانقلاب بر سه راهی مردوخ به عنوان یک خط دفاعی حساب می‌کرد، سه راهی شهدا (فرح) در حقیقت برایش یک دژ مستحکم بود که از همه طرف (از داخل پاساژ، کوچه‌ی بغل آن، خیابان‌های متصل و مجاور) می‌توانست، هر جنبنده‌ای را در مسیر به گلوله ببندد. راننده‌ی خودرو با روحیه‌ای مقاوم و شجاع به سرعت و با تیراندازی‌های مکرر نیروها، توانست از این مکان عبور کند و بعد از گذشتن از ستاد لشگر و طی بیست متر سر بالایی به پیچ باشگاه افسران برسد. باشگاه در محاصره‌ی دشمن بود. با وجود این که عمده‌ی نیروهای ضدانقلاب در اطراف آن مستقر شده بودند، گذشتن از این مسیر هم خود مشکلات فراوانی را به دنبال داشت. خودرو به هر طریقی که بود، وارد باشگاه شد. با ورود خودرو به داخل باشگاه صدای تکبیر نیروهای مستقر در آن به آسمان بلند شد و همچون ندایی بهشتی گوش‌ها را نوازش و دل‌ها را آرامش داد[2]. سرنشینان خودرو پس از مدتی، تازه متوجه شدند

---

۱ ـ سه راهی « مردوخ » یکی از محل‌هایی بود که ضدانقلاب بدان دل بسته بود و در آن زمان بیشتر ستون‌ها یا با تلفات زیاد از این محل عبور کرده یا اصلاً موفق به عبور نشده بودند.

۲ ـ این حرکت شجاعانه، یادآور حماسه‌ی بزرگ‌تری است که بعدها سپاهیان دلیر لشگر امام حسین (ع) و لشگر کربلا در ورود به شهر خرمشهر در عملیات بیت‌المقدس از خود آفریدند و بعثیون تا دهان مسلح را به شکستی بزرگ وادار کردند.

تنها آنها موفق به ورود به باشگاه گردیده و فرمانده و گروه همراهشان در راه مانده‌اند.

در باشگاه افسران، اولین مسأله‌ای که جلب توجه می‌کرد روحیه‌ی بالای نیروها، تحمل این افراد در برابر گرسنگی و تشنگی و فشار بیش از حدّ دشمن به این مکان بود. از طرفی مرحله‌ی ابتدایی عملیات که در پادگان روی آن برنامه‌ریزی شده بود، متوقف گردید. این بزرگ‌ترین ضربه‌ای بود که تا آن موقع نیروها متحمل شده بودند. طبق طرح عملیاتی قرار بود که پس از پاکسازی راه توسط ستون، نیروهای آماده و تازه نفس در نقاط حساس و پشت‌سر نیروهای ستون مستقر شوند، این استقرار تا باشگاه افسران ادامه پیدا کند تا باشگاه آزاد شود و کنترل نیمی از شهر به دست نیروهای خودی قرار بگیرد. متأسفانه با تحمل تعدادی شهید و مجروح و جایگزین نشدن نیروی تازه نفس اوضاع بدتر شد. نیروهای ستون بعد از تصمیم به ماندن در باشگاه افسران، پیشنهاد کردند که در درجه‌ی اول یک نظم و ترتیب نسبی به اوضاع باشگاه داده شود. مهمات، موادغذایی و وضعیت سنگرها از مسائل قابل توجه بود، به این ترتیب مهمات و مواد غذایی، لیست‌برداری شد و برای هر کدام جداگانه یک نفر مسئول تعیین گردید تا ترتیب توزیع و مصرف آنها به دقت کنترل شود. اهمیت این عمل وقتی معلوم شد که با آمارگیری دقیق، متوجه کمبود مهمات و جیره‌ی غذایی شدند. کل مهمات باشگاه شامل ۳ صندوق فشنگ ژ.۳، شش موشک آر.پی.جی۷، بیست و دو عدد نارنجک تفنگی و حداکثر ده عدد نارنجک دستی بود. با تمام ارفاق‌هایی که در محاسبات شد، فقط برای چند ساعت دفاع کفایت می‌کرد. اوضاع غذا نیز چندان تعریفی نداشت. موادغذایی موجود را فقط جیره‌ی جنگی نظامی تشکیل می‌داد که آن‌هم با رعایت صرفه‌جویی کامل در مدت کوتاهی تمام می‌شد.

در باشگاه پزشک، کمک‌های اولیه و دارو نبود. اگر چه ضدانقلاب مواضع بسیاری را در شهر از دست داد و رزمندگان اسلام از چند طرف پیشروی کرده بودند، امّا از فشار موجود بر باشگاه، ذرّه‌ای کم نشده بود. این مکان همچنان برای دشمن به عنوان مهم‌ترین نقطه‌ی سوق‌الجیشی، در

شهرسنندج محسوب می‌گردید . لکن مقاومت نیروهای داخل باشگاه با وجود کمبود لوازم و تجهیزات مورد نیاز به‌خوبی ادامه داشت. در پی درخواست‌های مکرر نیروها برای آذوقه و مهمات ، یک روز به هنگام ظهر از پادگان به باشگاه بی‌سیم زدند که آماده باشید ، ستونی در حال حرکت به سوی شماست. پس از گذشت یکی دو ساعت صدای تیراندازی‌های شدید در خیابان منتهی به باشگاه خبر از این داد که نیروها در صدد شکستن محاصره هستند . نیروهای مستقر در باشگاه نیز در سنگرهای خود موضع گرفتند تا با نزدیک شدن ستون ، آنها را پشتیبانی کنند . به این ترتیب ، ستون بعد از عبور از سه راهی شهدا (فرح) مورد حمایت نیروهای باشگاه قرار گرفت و نفرات پیاده به باشگاه نزدیک و بالأخره وارد آن شدند . ستون ، مهمات و موادغذایی را که با خود آورده بود ، تخلیه کرد و بعد از یک ربع توقف ، همراه با مجروحین باشگاه آماده‌ی بازگشت شد .

شهر تا حدود زیادی آزاد شده بود ، امّا باشگاه افسران هنوز کم و بیش در محاصره قرار داشت . برای شکستن محاصره و تثبیت پیروزی ، تصمیم بر این شد که ۲ نفر با پای پیاده مسیر باشگاه به طرف پادگان را طی کنند . تصمیمی که در نوع خود تاکنون سابقه نداشت . با وجود مخالفت‌های زیاد دو نفر از باشگاه بیرون رفتند . مردم به محض این که دیدند دو نفر پاسدار تک و تنها در خیابان راه می‌روند با شتاب از خانه‌هایشان بیرون آمدند و با لهجه‌ی کُردی از آنها پرسیدند آیا جنگ تمام شده ؟! و آنها پاسخ دادند بله ، بروید و به دیگر همسایه‌های خود بگویید که جنگ تمام شده و می‌توانند به خیابان‌ها بیایند . وقتی مردم به خیابان‌ها آمدند و شهر کمی شلوغ شد ، برادران پاسدار و ارتشی نیز سوار بر خودروها در نقاط مختلف شهر شروع به رفت و آمد کردند و بعد از آن پاکسازی مقرهای احزاب وگروهک های منحله شروع شد .

آری ! سپاه پاسداران ، ارتش جمهوری اسلامی و پیشمرگان مسلمان کُرد با همیاری توانستند طی نبردی بی‌امان ، حلقه‌ی محاصره‌ی باشگاه افسران را بشکنند و حماسه‌ی آن را جاودان و ماندگار کنند . به این ترتیب با پایان

موفقیت‌آمیز عملیات آزادسازی محور پادگان به باشگاه افسران ، عملیات آزادسازی و پاکسازی شهر سنندج در هر سه محور با تلاش بی‌وقفه‌ی رزمندگان اسلام و عنایت‌های الهی به پایان رسید .

نیروهای ارتش و سپاه با پیشروی در سطح شهر مواضع حساس و مهم را به تصرف خود در آوردند و بخش عمده‌ای از نیروهای مسلح دشمن را مجبور به چشیدن طعم شکست و فرار از شهر نمودند . ضدانقلاب در حال فرار با سنگر گرفتن در داخل خانه‌های مردم امکان عملیات تعرضی و اجرای آتش را تا حدودی از نیروهای اسلام سلب کرد . به همین خاطر پاکسازی شهر با دشواری زیاد و قدم به قدم انجام شد . سرانجام به لطف خدا شهر سنندج در بیست و دوّم اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ از لوث وجود ضدانقلاب پاکسازی شد . گروه‌های مسلح بعد از فرار از شهر با تجمع در ارتفاعات اطراف ، قصد داشتند دوباره اقدام به سازماندهی نظامی نیروهای خود کنند ، امّا نیروهای اسلام اجازه‌ی این کار را هم به آنها ندادند .

(و) سنندج بعد از آزادسازی :

پس از آزادسازی سنندج ، غروب پاییزی احزاب مسلح سیاسی در کوچه پس کوچه‌های این شهر جنگ‌زده به وضوح دیده می‌شد . کوچه‌هایی که مردم هنگام عبور از آنها پوکه‌های کلاشینکف روسی و تیربارهای آمریکایی را زیر پای خود احساس می‌کردند و آثارجنایات مزدوران را بر در و دیوار ساختمان‌ها ، مساجد که پس از عملیات رزمندگان اسلام مخروبه‌ای بیش از آنها باقی نمانده بود را تماشا می‌کردند .

با پایان درگیری‌ها فرماندهان نظامی از مردم خواستند با خاطری آسوده از خانه‌های خود خارج و یا به آنها بازگردند تا با همکاری مسئولین دولتی خرابی‌ها بازسازی شود . با ورود اکیپ‌های پزشکی جهت مداوای مجروحان به شهر ، کمک‌رسانی به مجروحین در درمانگاه‌ها و بیمارستان سنندج آغاز شد . نیروهای ارتش و سپاه پاکسازی خیابان‌ها و میادین را شروع کردند و تمام سنگرهایی که به وسیله‌ی مهاجمان بنا شده بود ، جمع‌آوری نمودند . مأموران

شهرداری همگام با مردم ، مشغول تمیز کردن خیابان‌ها شدند و بعد از مدتی شهر به حالت طبیعی بازگشت و دیگر از سنگرها و استحکامات ضدانقلاب خبری نبود .

(ز) اقدامات امداد و نجات و بازسازی برای عادی‌سازی شهر :

نیروهای سپاه ، ارتش ، جهادسازندگی ، کمیته‌ی امداد امام خمینی (ره) ، هلال احمر بعد از تصرف و پاکسازی نسبی شهر ، در قالب پنج کمیته به شرح زیر کار خود را در جهت هر گونه خدمات‌رسانی به مردم شروع کردند :

(۱) کمیته‌ی مواد غذایی که اقلام خوراکی مورد نیاز اهالی شهر را تأمین می‌نمود .

(۲) کمیته‌ی سیاسی ـ ایدئولوژیک که در سطح شهر در مورد موضوعات مختلف با مردم بحث و گفتگو می‌کرد .

(۳) کمیته‌ی امداد و درمان که اکیپ‌های پزشکی و درمانی را در مراکز درمانی و بیمارستان مستقر نمود و مجروحان را در داخل درمانگاه‌ها تحت مداوا قرار می‌داد ، همچنین مقادیر زیادی کمک‌های جنسی مردم دیگر نقاط کشور را در میان اهالی شهر تقسیم می‌کرد .

(۴) کمیته‌ی گندزدایی و ضدعفونی شهر که کامیون‌ها و وسایل سوخته شده و سنگرهای باقی‌مانده از ضدانقلابیون را جمع‌آوری می‌نمود و از شهر خارج می‌کرد . همچنین وظیفه‌ی آسفالت کوچه‌ها و خیابان‌های شهر ، به‌ویژه محلات مستضعف‌نشین، احداث کانال‌های فاضلاب ، احیای فضای سبز ، ادامه‌ی کارساختمان‌های نیمه تمام ، احداث خیابان ، پارک و درمانگاه ، توزیع و فروش مصالح ساختمانی و سایر کالاها را با قیمت دولتی نیز بر عهده داشت .

(۵) کمیته‌ی جمع‌آوری مین و تله‌های انفجاری که وظیفه‌ی جمع‌آوری و خنثی‌سازی انواع تله‌های انفجاری را در شهر بر عهده داشت .

جهادسازندگی نیز اکیپ‌های مختلفی جهت توزیع مایحتاج عمومی تشکیل داد . همچنین به کار انداختن مخابرات شهر ، نمایشگاه کتاب ، نصب پوستر ، کمک به پاکسازی شهر و جمع‌کردن سنگرها ، مرمت ساختمان‌های دولتی ، دعوت از علمای مساجد و شوراهای اسلامی قبلی و تشکیل جلسه‌ی

مشترک به منظور تبادل نظر بر سر مسائل روز ، آموزش نظامی ـ عملی به گروه‌های مختلف اعم از جهاد و انجمن اسلامی، تعمیر بعضی از خودروهای اداری و دولتی ، مرمت موتور آب شهرداری که در اثر اصابت گلوله از کار افتاده بود ، کمک به راه انداختن رادیو تلویزیون ، توزیع موادغذایی و ایجاد فروشگاه‌های تعاون اسلامی در شهر و کارهایی از این قبیل در رأس کار جهادسازندگی قرار گرفت .

(ح) مرحله دوّم پاکسازی مخفی‌گاه‌های ضد انقلاب در خانه‌های شهر سنندج :

دوّمین مرحله‌ی پاکسازی مخفی‌گاه‌های ضد انقلاب در خانه‌های شهر سنندج از خردادماه ۱۳۵۹ توسط نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در این شهر آغاز شد که در نتیجه‌ی آن، رزمندگان اسلام موفق به کشف و ضبط مقادیر زیادی اسلحه و مهمات ، وسایل جنگی (کوله‌پشتی ، بی‌سیم) ، کتاب و مجلات کمونیستی و مستهجن ، نوارهای صوتی و تصویری مبتذل و ضدانقلابی ، اعلامیه‌ها و اسناد و مدارک درون گروهی ، مشروبات الکلی ، قرص‌های ضدبارداری و وسایل سقط جنین ، مواد مخدر ، عکس‌هایی که از مجالس لهو و لعب اعضای گروهک‌ها و سازمان‌های ضدانقلابی گرفته شده بود و صدها موارد دیگر جمع‌آوری شد . تعدادی از اعضا و هواداران گروهک‌ها نیز دستگیر و تحویل محاکم قضایی شدند .

نوع وسایل کشف شده از مقرها ، سنگرها و خانه‌های تیمی گروهک‌های ضدانقلاب سبب شد که آنها به شکل کاملاً مشهودی جایگاه خود را در میان مردم شهر از دست بدهند . طبق اسناد و مدارک موجود ، بیشتر اموال کشف شده مربوط به حزب منحله‌ی دموکرات ، گروهک کومله و چریک‌های فدایی خلق بود .

به این ترتیب با پاکسازی‌های پی‌درپی و اقدامات مؤثر نیروهای سپاه ، ارتش ، پیشمرگان مسلمان کُرد و سایر سازمان‌ها و نهادهای دولتی در جهت عادی‌سازی اوضاع و احوال شهر و ایجاد امنیت هر چه بیشتر در آن ، بالأخره در بیست و هفتم اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ امنیت نسبی به شهر بازگشت . ادارات ، مغازه‌ها و بازار فعالیت خود را از سر گرفتند و مدارس و آموزشگاه‌ها پس از ماه‌ها تعطیلی آغاز به کار کردند .

استقبال و راهپیمایی مردم سنندج
در حمایت از رزمندگان اسلام و جمهوری اسلامی

(ط) جمع‌بندی :

شهر سنندج به هنگام بحران در منطقه به عنوان نقطه‌ی اتکایی برای تمامی گروه‌های ضدانقلاب درآمده بود تا آنجا که حوادث و رویدادهای آن بر اوضاع سایر شهرهای منطقه تأثیر می‌گذاشت . به هنگام استیلای گروهک‌ها بر سنندج ، این شهر با وقایع و رخدادهای سیاسی و نظامی روبه‌رو بود . این وقایع جوی همراه با رعب و وحشت و اختناق را بر شهر حاکم ساخته بود به صورتی که ساکنان مسلمان شهر آزادانه قادر به برپایی نماز نبودند . مساجد به محلی برای فحشا و فساد چته‌ها مبدل شده بود . کسی جرأت اعتراض نداشت . دادگاه‌های فرمایشی معترضین را محاکمه و مجازات می‌کردند. به علت محاصره‌ی اقتصادی شهر ، نرخ اجناس به حد سرسام‌آوری افزایش یافته بود . مردم از این لحاظ به شدت در تنگنا قرار داشتند . هر حزب و گروهی در گوشه‌ای از شهر برای خود تشکیلاتی به راه انداخته بود و برای جذب نیرو تبلیغ می‌کرد . بمب‌گذاری ، پرتاب مواد منفجره ، تیراندازی‌های پراکنده و گاه و بی‌گاه، ترور حامیان جمهوری اسلامی ، برپایی راهپیمایی‌ها و تحصن‌های مصنوعی به جزئی از فعّالیّت‌های روزانه‌ی شهر مبدل شده و با زندگی مردم عجین گردیده بود . دشمن مسیرهای منتهی به پادگان و فرودگاه، همچنین سایر خیابان‌های شهر (فرعی و اصلی) و حتّی کوچه‌ها و محله‌ها را سنگربندی کرده بود .

با شدت یافتن درگیری‌ها در شهر سنندج پس از خروج پاسداران از شهر ، انهدام کامل تیپ مکانیزه‌ی ارتش و فرمان حضرت امام (ره) برای پاکسازی سنندج ، رزمندگان اسلام (سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد) روز شنبه ششم اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ به سمت این شهر حرکت کردند و پس از استقرار در فرودگاه ، سازماندهی نیروها برای عملیات پاکسازی را با حرکت در سه محور فرودگاه بطرف شهر (شریف‌آباد - میدان آزادی) ، محور گردنه صلوات آباد به سیلو و تپه های الله اکبر بالای بیمارستان توحید و محور پادگان به باشگاه افسران آغاز کردند .

ورود نیروهای جمهوری اسلامی به داخل شهر با برخوردهای خونین و گسترده‌ای روبه‌رو شد . شلیک گلوله‌ها ، انفجار خمپاره‌ها شهر را به جنگی تمام عیار فرو برد . جز فرودگاه ، پادگان و باشگاه افسران بقیه‌ی نقاط شهر در اشغال دشمن بود .

با حرکت هماهنگ و سازماندهی شده‌ی نیروها در سه محور ، شهر پس از نبردی سخت و بی‌امان میان طرفین از اشغال دشمن خارج شد و تحت کنترل رزمندگان اسلام درآمد . پس از آن ، نیروهای ارتش و سپاه با پیشروی در سطح شهر مواضع مهم و راهبردی را به تصرف خود درآوردند و با پاکسازی قدم به قدم خیابان‌ها ، کوچه‌ها و محله‌ها بخش عمده‌ای از نیروهای مسلح غیرقانونی را مجبور به عقب‌نشینی و سرانجام ترک شهر نمودند . به این ترتیب ، شهر سنندج پس از چهل و چهار روز در بیست و دوم اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ از لوث وجود ضدانقلاب پاکسازی شد.

۴ ـ شهر دیواندرّه

دیواندرّه اولین‌بار در چهاردهمین روز از شهریورماه ۱۳۵۸ ، توسط نیروهای سپاه و ژاندارمری از اشغال ضدانقلاب خارج شد و به طور نسبی آرامش در آن حاکم گردید. در این زمان مردم منطقه گروه‌گروه برای تحویل سلاح‌های خود به پاسگاه‌ها مراجعه می‌کردند تا شاید آرامش به وجود آمده با ثبات باقی بماند . تمام ادارات و مغازه‌های شهر به فعالیت‌های روزمره مشغول بودند . مدارس کم و بیش فعّال بودند . تنها مسأله‌ی مهم در شهر که احتمال متشنج شدن اوضاع را می‌داد ، پخش اعلامیه‌های ضددولتی به صورت شبانه بود . دشمن قصد داشت با این گونه اقدامات به تدریج محیط شهر را دچار ناامنی کند و با بر هم زدن آرامش آن ، جوّ مناسب را برای آغاز دوباره‌ی فعالیت‌های خود در دیواندرّه ـ که هم از نظر نظامی (به علّت این که پل ارتباطی بین شهرهای بیجار ، سنندج ، سقز و بانه بود .) و هم از نظر سیاسی (به منظور اعلام حضور و برقراری حاکمیّت) دارای اهمیت بود ـ فراهم آورد .

ضدانقلاب در این رابطه نیروهای خود را در روستاهای اطراف شهر (مانند قزل‌بلاغ ، هزارکانیان ، تبریزخاتون ، افراسیاب) مستقر کرد و با تجهیز آنها به انواع سلاح‌های سبک و سنگین در پانزدهم آذرماه ۱۳۵۸ شهر را مجدداً مورد هجوم قرار داد و آن را به اشغال درآورد .

با بالا گرفتن فعالیت‌های دشمن در دیواندرّه و اشغال دوباره‌ی آن ، مورخه ۵۹/۲/۲۰ ، دیواندرّه به محاصره‌ی کامل نیروهای ارتش و سپاه درآمد . فرماندهان با

پاکسازی حومه شهر سنندج با حضور فرماندهان

جمعی از فرماندهان عملیات در باشگاه افسران بعد ازآزاد سازی شهر

صدور چند اطلاعیه از عناصر ضدانقلاب خواستند ، سلاح‌های خود را تحویل دهند تا از تعقیب قانونی نیروهای جمهوری اسلامی در امان باشند .

مورخه ۵۹/۲/۲۲ ، رزمندگان اسلام پس از دو روز محاصره ، وارد شهر شدند . درگیری در شهر میان نیروهای خودی و دشمن به سختی ادامه داشت . به همین دلیل نیروهای سپاه همراه با یک ستون زرهی از ارتش روز سه‌شنبه بیست وسوم اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ از مسیر بیجار به طرف دیواندرّه حرکت کرد و پس از درگیری با نیروهای ضدانقلاب در روستای قره‌غیبی مورخه ۵۹/۲/۲۵ ، با تمامی تجهیزات در ارتفاعات اطراف شهر مستقر شد . در این روز نیروهای جمهوری اسلامی که قبلاً به شهر وارد شده بودند ، در پاسگاه ژاندارمری مستقر و با همکاری نیروهای محلی اقدام به دستگیری افراد مسلح غیرقانونی کردند .

با رسیدن نیروی کمکی ، پاکسازی شهر به سرعت انجام شد و آرامش به آن بازگشت . مورخه ۵۹/۲/۲۶ ، نیروهای مستقر در دیواندرّه که شهر را کاملاً از وجود عناصر گروهک‌ها پاک کرده بودند ، پس از تشکر از مردم غیرتمند و واقع‌بین دیواندرّه که خود عامل اصلی رانده شدن ضدانقلابیون و اشرار از شهر بودند ، برادرانه خواستند ، پس از خروج عمده نیروهای سپاه و ارتش از منطقه ، خود از نفوذ مجدد افراد معدودی که قصد ایجاد آشوب و ناامنی در شهر را دارند ، جلوگیری نمایند و به آنها اجازه‌ی ایجاد مزاحمت و بر هم زدن امنیت به وجود آمده را ندهند .

پس از این شهر ، دیواندرّه طی سال‌های ۱۳۶۰ و ۱۳۶۱ بارها مورد هجوم دشمن قرار گرفت ، امّا با همّت ساکنان و مقاومت نیروهای مستقر در شهر با ناکامی مواجه شد .

۵ ــ شهر باینگان

شهر باینگان از نظر جغرافیایی در منطقه‌ی اورامانات کرمانشاه واقع می‌باشد و از موقعیت بسیار حساسی برخوردار است . به همین دلیل گروه‌های ضدانقلاب مانند حامدبگ (یکی از فئودال‌های منطقه و برادرش) ، سردار جاف ، حزب منحله‌ی دموکرات به هنگام وقوع بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب آن را به اشغال خود

درآوردند و از طریق آن ، شهر مقاوم پاوه را زیر آماج آتش خمپاره‌های خود قرار دادند.

در آن زمان اوضاع داخلی شهر به علّت حضور گروهک‌ها کاملاً به هم ریخته بود. دشمن هر ماه از مردم باج می‌گرفت . هیچ کس بدون اجازه‌ی آنها حق ورود به شهر و یا خروج از آن را نداشت . ضدانقلاب برای تثبیت حاکمیّت خود در شهر هر روز دست به جنایت تازه‌ای می‌زد ، مردم را شکنجه می‌داد و با محکوم کردن آنها در دادگاه‌های فرمایشی ، بسیاری را به چوبه‌ی دار می‌سپرد .

(الف) حرکت نیروها برای آزادسازی شهر :

به دنبال درخواست اهالی باینگان برای پاکسازی این شهر و اعلام آمادگی عدّه‌ای از آنها برای یاری رزمندگان اسلام در این امر ، فرماندهان و مسئولین تصمیم گرفتند تا با اجرای یک عملیات منظم منطقه را از لوث وجود عناصر ضدانقلاب پاکسازی کنند .

در این راستا با هماهنگی‌هایی که بین رزمندگان دلاور سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ، گروه‌های ضربت و پیشمرگان مسلمان کُرد پاوه به وجود آمد ، ساعت ۱۲ شب مورخه ۵۹/۲/۲۶ ، نیروها به طرف کوه آتشکده واقع در جنوب پاوه که محل تهاجمات ضدانقلابیون بود ، حرکت کردند و موفق شدند طی نبردی سخت ، ساعت ده صبح روز یکشنبه مورخه ۵۹/۲/۲۷ ، روی این ارتفاعات مستقر شوند . در این هنگام، دشمن که ضربات غیرقابل جبرانی را متحمل شده بود ، مواضع نیروهای جمهوری اسلامی را زیر آتش سلاح‌های سبک و سنگین قرار داد . این حملات بدون وقفه تا ساعت ۶ بعدازظهر همان روز ادامه یافت ، امّا رزمندگان اسلام با شجاعت و رشادت کم‌نظیری به مقابله با دشمن پرداختند و تلفات سنگینی را به آنان وارد آوردند . به دنبال اجرای موفقیت‌آمیز این مرحله از عملیات ، حملات خمپاره‌ای به شهر پاوه که شبانه‌روز جریان داشت ، خاتمه یافت .

دلاوران سپاه اسلام در ادامه‌ی این عملیات (۵۹/۲/۲۹) به طرف مرکز شهر باینگان حرکت کردند و پاکسازی گسترده‌ای را در سطح این شهر آغاز نمودند . ساعت هفده همین روز ، مرکز شهر باینگان و چند روستای اطراف که در اشغال ضدانقلاب بود تحت کنترل کامل نیروهای خودی درآمد .

در جریان هر دو مرحله از عملیات ، ضربات مهلکی بر پیکر ضدانقلاب وارد شد

و تجهیزات زیادی از قبیل اسلحه‌ی سبک و سنگین ، انواع مهمات و مین و مقدار قابل توجهی اعلامیه و اسناد درون گروهی از دشمن به دست توانمند سپاه اسلام افتاد .

در پایان این عملیات ، استاندار کرمانشاه ضمن بازدید از مناطق پاکسازی شده ، به نمایندگی از طرف مردم مسلمان این استان جانبازی و فداکاری‌های پاسداران انقلاب اسلامی ، پیشمرگان مسلمان کُرد و دلیرمردان ارتش را ستایش کرد و از خداوند برای همه آنان ایمان ، صبر و ثبات قدم بیشتر را آرزو نمود . او همچنین آمادگی مردم مسلمان کرمانشاه جهت هر گونه کمک مورد نیاز رزمندگان را اعلام داشت .

بلافاصله بعد از آزادسازی باینگان تقریباً در عرض ۴۸ ساعت ، ۲۰۰ نفر از اهالی این بخش در حمایت از جمهوری اسلامی اسلحه به دست گرفته و در نقاط حساس مستقر شدند . این عدّه طوری فاصله‌ی بین پاسگاه‌ها و شهر را تأمین کردند که از مین‌گذاری دشمن در مسیر جادّه به طور قابل توجهی کاسته شد [1].

درست پنج روز بعد از آزادسازی باینگان گروهک های ضدانقلاب که با فرار از شهر در روستاهای اطراف پناه گرفته بودند ، با جمع‌آوری نیروهای خود ، شهر را مورد حمله قرار دادند که باز هم اهالی باینگان با مقاومت چشمگیر خود آنها را با شکست روبه‌رو ساختند .

(ب)پاکسازی باینگان و شش منطقه‌ی دیگر :

مورخه ۵۹/۳/۳ ، برادران سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و پیشمرگان مسلمان کُرد با کمک یگان‌های ارتش مستقر در منطقه‌ی اورامانات ، شهر باینگان و شش منطقه‌ی دیگر را از وجود عوامل ضدانقلاب و مزدوران بعث عراق پاکسازی کردند . در جریان این پاکسازی‌ها یک نفر از پیشمرگان مسلمان کُرد به شهادت رسید . از دشمن نیز ۱۸ نفر کشته و ۲۴ نفر همراه با سلاح‌هایشان دستگیر شدند .

در نتیجه‌ی این عملیات منطقه‌ای که بیش از یک سال در اشغال گروه‌های

---

۱ ـ چون این جادّه خاکی بود ، ضدانقلاب به راحتی در آن مین‌گذاری می‌کرد و از این طریق تعداد زیادی از نیروها را به شهادت می‌رساند ، به همین دلیل تأمین این جادّه توسط نیروهای بومی که هم راه را خوب می‌شناختند و هم از تله‌ها و بند و بست‌های دشمن مطلّع بودند ، کمک شایانی به کاهش میزان مین‌گذاری‌های ضدانقلاب و کاهش تلفات وارده به مردم و رزمندگان اسلام از این طریق نمود .

ضدانقلاب بود پاکسازی شد و پل فلزی که از طرف عراق برای آنها ساخته شده بود ، منهدم گردید . همچنین آوارگانی که چندین ماه در فرمانداری پاوه متحصن شده بودند، همگی به خانه‌های خود بازگشتند .

(ج) محاصره‌ی مجدد شهر باینگان توسط مهاجمین مسلح غیرقانونی :

شهر تازه آزاد شده‌ی باینگان ساعت ۱۶ روز دهم خردادماه ۱۳۵۹ با تهاجم تعداد زیادی از عناصر مسلح غیرقانونی مواجه شد و به مدت دو روز در محاصره قرار گرفت . مهاجمان در این مدّت حدود ۵۰۰ گلوله‌ی آر.پی.جی و متجاوز از ۵۰۰ خمپاره به شهر باینگان و سنگرهای پاسداران و پیشمرگان مسلمان کُرد پرتاب کردند . بر اثر آن ۲۰ منزل مسکونی ، ساختمان شهرداری و بخشداری ، درمانگاه ، ساختمان چند مدرسه و حمام ویران شد .

پاسداران ، پیشمرگان مسلمان کُرد و مردم شهر به‌خوبی در مقابل این حملات ایستادند و مهاجمان را مجبور به فرار به خاک عراق کردند ، ضدانقلاب پس از تجدید قوا و بازسازی مجدد با کمک ارتش متجاوز عراق ، باز هم با نیرویی بالغ بر ۷۰۰ نفر در مورخه ۵۹/۳/۱۱ ، شهر را به مدت ۲۴ ساعت مورد حمله قرار داد ، رزمندگان اسلام در مقابله با این حملات با به هلاکت رساندن جمع کثیری از مهاجمان ، آنها را مجبور به فرار مجدد کردند .

در همین روز مردم شهر به عنوان اعتراض نسبت به حملات دو روز اخیر مزدوران بعث عراق و مهاجمین مسلح گروهک‌های غیرقانونی به باینگان ، دست به تظاهرات و راهپیمایی زدند. راهپیمایان درحالی که شعارهایی در طرفداری از امام امت (ره) و نظام جمهوری اسلامی سر می‌دادند ، خواستار سرکوبی مزدوران استکبار شدند .

آنها همچنین مورخه ۵۹/۳/۱۸ ، با صدور اطلاعیه‌ای به شرح زیر ، آمادگی خود را به منظور پاکسازی کامل باینگان اعلام کردند :

سلام بر آزادی و سلام به شهیدان به خون خفته‌ی یازدهم خردادماه باینگان ! بدین وسیله ما اهالی مسلمان باینگان که بعد از هجرت از سرزمین مقدس و قهرمان‌پرورمان ، اکنون به خانه‌های خود برگشته و مورد حمله‌ی ضدانقلاب و عوامل سرسپرده‌ی آمریکا و سوسیال امپریالیسم شرق واقع شده‌ایم ، قهرمانانه نشان دادیم که از شهادت

نمی‌ترسیم و دلیرانه جلو می‌رویم و تا پاکسازی تمام مناطق باینگان از جان دریغ نداریم و در واقع به جهان ثابت کردیم و برای همیشه خواهیم کرد. ما به تمامی مستضعفان جهان می‌گوییم به پاخیزید و از ملّت مسلمان باینگان پند بگیرید و بیایید قیام مردمی اهالی باینگان را ببینید که زن و مرد و پیر وجوان چگونه در سنگر مبارزه به خمپاره‌های اسرائیلی و آمریکایی جواب می‌دهند. ما به خون گلگون‌کفنان حوادث اخیر در باینگان سوگند یاد می‌کنیم که تا آخرین نفس به مبارزه ادامه می‌دهیم و از جان و مال و عزیزان خود برای اسلام می‌گذریم. ضدانقلاب بداند همان‌طور که شکست خورده است، هر بار فجیع‌تر شکستش خواهیم داد. این پیام به خون‌خفتگان شهید باینگان است، پیام خانواده‌های داغدار و تمامی هم‌سنگرهای آنها است. بشنو ای ضدانقلاب! راه شهیدان خود را ادامه خواهیم داد. پایدار باد انقلاب خونین اسلامی ایران به رهبری امام خمینی (ره).

۶ـ شهر سقز

با آغاز بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب شهر سقز نیز همانند سایر نقاط کردستان دست‌خوش بحرانی سخت گردید. گروهک‌های ضدانقلاب به سرعت بر تمامی نقاط حساس و سوق‌الجیشی شهر مانند پل ورودی و ارتفاعات اطراف آن تسلط یافتند. تنها نقطه‌ای که در این زمان در مقابل گروهک‌ها ایستادگی می‌کرد، پادگان سقز بود. دشمن برای تسلط بر این نقطه از شهر و بیرون راندن کامل نظامیان جمهوری اسلامی، پادگان را هم محاصره کرد و از همه طرف مورد حمله قرار داد.

در این زمان اوضاع شهر حالت عادی نداشت. مردم به دنبال درگیری‌ها خانه و کاشانه‌ی خود را رها کردند و به مناطق امن پناه برده بودند. تمامی خیابان‌ها و کوچه‌ها پر شده بود از سنگرهایی که مهاجمان برای مقابله با نیروهای جمهوری اسلامی ساخته بودند. دشمن نزدیک پل ورودی سقز کمین کرده بود و هر عبور و مروری را تحت کنترل داشت. حرکت نیروهای تیپ مستقل خرّم‌آباد به منظور ورود به شهر از این محل، دو بار به علّت فرماندهی ضعیف [1] با شکست روبه‌رو شده بود. با این

---

۱ ـ فرماندهی این ستون به عهده‌ی سرگرد آهن‌کوب، جمعی تیپ ۸۸ خرم‌آباد بود که بعدها مشخص شد،

شکست‌ها که عامل اصلی آن سرگرد آهن‌کوب بود ، نفوذ به شهر از این طریق غیر ممکن به نظر می‌رسید ، اوایل شهریورماه ۱۳۵۸ در سومین حرکت نیروهای سپاه و ارتش به صورت مشترک به منظور در هم شکستن خطوط دفاعی ضدانقلاب در اطراف شهر و پاکسازی کامل آن ، ۷۰ نفر از پاسداران[1] با شجاعت و دلیری کامل و بدون توجه به دستورات سرگرد آهن‌کوب که باز هم قصد ایجاد اختلال در اجرای عملیات داشت ، به طرف پل سقز و میدان ورودی شهر حرکت کردند و با اقتدار کامل موانع ایجاد شده توسط دشمن را در هم شکستند و پل را به تصرف درآورند . به این ترتیب گردان ارتش توانست با عبور از پل وارد شهر شود .

هنگام ورود رزمندگان اسلام به شهر ، اکثر نیروهای دشمن به طرف تپه‌ها ، کوه‌ها و روخانه شمالی سقز فرار کرده بودند . آنها قبل از خروج از شهر منبع نفت سقز را با استفاده از گلوله‌های آتش‌زا به آتش کشیده بودند ، شدت آتش‌سوزی به اندازه‌ای بود که دود ناشی از آن ساعت‌ها آسمان شهر را فرا گرفته بود . عدّه‌ای از مهاجمان هم در شهر باقی‌ماندند و با مخفی کردن تیربارها ، خمپاره‌ها و دیگر سلاح‌های خود ، در میان مردم شهر پنهان شده بودند .

پس از استقرار کامل نیروها در سقز ، پاکسازی شهر به تدریج آغاز گردید . سپاهیان اسلام در اولین حرکت خود ستاد حزب منحله‌ی دموکرات را تصرف کردند و تابلوی آن را پایین کشیدند . در مراحل بعد با صدور اطلاعیه‌ها و اعلامیه‌هایی از افراد مسلح غیرقانونی خواستند تا سلاح‌های خود را تحویل دهند و در دامان امن جمهوری اسلامی به زندگی عادی خود بازگردند . جز عدّه‌ی محدودی ، کسی در شهر از این اقدام استقبال نکرد ، زیرا دشمن با هدف به آشوب کشیدن سقز و ایجاد کانون جدیدی از بحران در کردستان پا به عرصه نبرد گذاشته بود و به راحتی قصد تسلیم شدن نداشت .

با انجام پاکسازی‌ها اوضاع به کنترل نیروهای خودی درآمد و امنیت به طور نسبی در شهر برقرار گردید . در این زمان ضدانقلاب سعی می‌کرد با سوء استفاده از کمبودها و مشکلات موجود در منطقه به ویژه معضل بیکاری ، جوانان و دانش‌آموزان را در

نام‌برده از افراد خائن به ارتش بوده است .

۱ ـ از این تعداد فقط ۹ نفر زنده مانده و بقیه به شهادت رسیدند .

راستای اهداف خود تحریک کند و فضای امن را برای فراهم ساختن محیطی مناسب جهت فعالیت‌های خرابکارانه‌ی خود بر هم بزند . به این ترتیب هر روز به بهانه‌های مختلف از یک طرف با تحریک گروهی از اهالی شهر و برپایی تظاهرات ، اعتصابات ، تحصن و مانند آن و از سوی دیگر با دروغ‌پردازی و شایعه‌پراکنی امنیت شهر را بر هم می‌زدند و محیط آرام آن را به تشنج می‌کشیدند. برای نمونه می‌توان به تحصن دانش‌آموزان مدرسه‌ی خدمات و دبیرستان پرورش به منظور بازگشت دبیران تبعیدی ، آزادی بحث و فعالیت‌های سیاسی وآزادی زندانیان سیاسی اشاره نمود. همین‌طور به راهپیمایی عده‌ای دیگر از دانش‌آموزان شهر در پشتیبانی از متحصنین و تحصن نامحدود فرهنگیان ، کادر آموزش و پرورش ، کارکنان بانک ملّی ، دارایی ، مخابرات و ماکروویو سقز مورخه ۵۸/۷/۲۸ و ۵۸/۸/۱ ، اشاره نمود .

بامداد روزپنجم آبان‌ماه در حالی که اعتصاب فرهنگیان و کارمندان ادارات در سقز وارد چهارمین روز خود می‌شد ، اوضاع در شهر ناآرام گردید . مدارس و دیگر مؤسسات آموزشی تعطیل و مغازه‌ها که از صبح باز شده بودند ، یکی پس از دیگری بسته شد . این تعطیلی که در پی تظاهرات و تحصن دانش‌آموزان در سقز به وجود آمده بود تا دو روز بعد همچنان ادامه داشت

ناآرامی‌های به وجود آمده در سقز اوضاع را متشنج ساخته بود . مذاکرات نمایندگان متحصنین با هیأت حسن‌نیت دولت در سنندج به نتیجه‌ای نرسید . به همین دلیل بعدازظهر روز دوازدهم آبان‌ماه ۱۳۵۸ اعضای هیأت اعزامی دولت مرکب از آقایان صباغیان ، سحابی و فروهر به همراه شکیبا استاندار کردستان برای بررسی اوضاع سقز و بحث و مذاکره‌ی بیشتر با متحصنین وارد شهر شد و پس از استقرار در پادگان با نمایندگان فرهنگیان و دانش‌آموزان متحصن در مورد مسائل موجود به بحث و گفتگو نشستند . در این نشست که ۵ ساعت به طول انجامید ، مقرر گردید در مورد مسائلی که در سطح استان قابل حل است بلافاصله اقدام شود . با پرداخت حقوق معوقه‌ی ۲۶ نفر از فرهنگیان اخراجی آنها به سر کار خود برگردند و بقیه‌ی مسائل مطرح شده در خصوص تبعیدشدگان و متحصنین جهت اخذ تصمیمات نهایی و بررسی‌های دقیق با مقامات و مسئولین مربوطه در تهران در میان گذارده شود و نتیجه هر چه

سریع‌تر اعلام گردد .

در حالی که انتظار می‌رفت ، به خاطر حضور اعضای هیأت حسن‌نیت در شهر و جریان یافتن مذاکرات ، اعتراضات تا حدودی خاتمه یابد ، درست دو روز بعد از ورود آنها (۵۸/۸/۱۴) درگیری سختی میان حزب منحله‌ی دموکرات و نیروهای جمهوری اسلامی روی داد که در نتیجه‌ی آن ۵ نفر از ضدانقلابیون کشته و زخمی و ۱ نفر از نیروهای خودی به گروگان گرفته شد . همچنین مورخه ۵۸/۸/۱۶ ، مهاجمین مسلح با آر.پی.جی ۷ محل استقرار پاسداران در شهر را مورد حمله قرار دادند .

به این ترتیب ، با سفر هیأت اعزامی دولت نه تنها اعتراضات در شهر خاتمه نیافت ، بلکه شکل جدّی‌تر و وسیع‌تری به خود گرفت که از جمله‌ی مهم‌ترین آنها می‌توان به برپایی راهپیمایی روز بیست و هشتم آبان‌ماه به تحریک حزب منحله‌ی دموکرات برای خروج پاسداران غیربومی از شهر و تحصن تبعیدی‌ها در اداره‌ی مخابرات که از پانزدهم بهمن‌ماه آغاز شده و تا هفتم اسفندماه ادامه داشت ، اشاره کرد .

به واسطه‌ی تیراندازی‌ها ، درگیری‌ها و راهپیمایی‌هایی که به صورت پراکنده در سطح شهر جریان داشت ، هر روز ادارات ، سازمان‌ها ، مدارس و مغازه‌ها تعطیل می‌شد و فعالیت‌های اجتماعی ، اقتصادی در شهر روند عادی خود را از دست داده بود. اکثر مردم خانه‌های خود را ترک کردند و به مناطق امن پناه بردند . آن دسته از مردم هم که در شهر باقی‌ماندند به شدت از نظر مواد غذایی ، سوختی ، بهداشتی در مضیقه بودند .

(الف) تشدید درگیری ها در سقز :

ساعت ۶ بامداد مورخه ۵۹/۱/۲۹ ، نیروهای ارتش که به منظور حفاظت و نگهداری از پل ورودی شهر و برقراری امنیت در آن از پادگان خارج شده بودند ، مورد حمله‌ی ضدانقلاب قرار گرفتند . در این درگیری دلاورمردان اسلام با شجاعت در مقابل دشمن ایستادند و موفق شدند ، مسیر سقز ـ دیواندرّه ، ساختمان ماکروویو و پل ورودی شهر را به تصرف خود درآورند . در این درگیری شدید که تا صبح روز بعد ادامه داشت ، ۲ نفر از رزمندگان اسلام شهید و شش نفر دیگر مجروح شدند . همچنین ۳۰ منزل مسکونی ویران شد . تلفات وارده به دشمن نیز قابل ملاحظه بود .

در پی این درگیری‌ها جنگ سختی در شهر به راه افتاد . نبرد میان نیروهای

جمهوری اسلامی و گروهک‌های ضدانقلاب بالا گرفت . امّا در این میان دشمن با تجدید قوا توانست طی حمله‌ای ساختمان ماکروویو را اشغال کند و پیشروی رزمندگان اسلام را تا حدودی سد کند . نیروهای ارتش علی‌رغم تلفاتی که به آنها وارد آمده بود ، حاضر به ترک راه‌های عمومی شهر نشدند و همچنان ایستادگی می‌کردند . امّا دشمن به هر ترتیبی که بود کنترل شهر را در دست گرفت و نیروهای جمهوری اسلامی مجبور به عقب‌نشینی به طرف محل استقرار خود شدند . به این ترتیب ، پادگان در محاصره قرار گرفت و ضدانقلاب از هر طرف آن را زیر آتش توپ و خمپاره‌ی خود قرار داد . وضعیت مجروحان در پادگان وخیم بود ، آمبولانسی هم که قرار بود برای حمل آنها اعزام شود ، توسط مهاجمان به گلوله بسته شد و منهدم گردید . با وخامت اوضاع در شهر ، مذاکراتی بین مهاجمین و فرمانده‌ی پادگان به منظور برقراری آتش‌بس و پایان درگیری‌ها صورت گرفت ، امّا طرفین در این زمینه به نتیجه‌ای نرسیدند .

در نخستین روز از اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹به دنبال ادامه‌ی درگیری‌ها در شهر سقز ، یک ستون نظامی به منظور تقویت نیروهای درگیر در این شهر از سنندج عازم سقز شد، ستون در راه سنندج ـ سقز از سوی آبادی‌های مجاور که دشمن در آنها کمین کرده بود، با انواع جنگ‌افزارها مورد حمله قرار گرفت ، امّا نیروها با در هم کوبیدن تمامی آنها به راه خود ادامه دادند .

پنج روز (۵۹/۲/۲) از آغاز جنگ در سقز می‌گذشت و تیراندازی‌ها همچنان بدون وقفه ادامه داشت . تمامی شهر جز پادگان و ساختمان ژاندارمری در اشغال دشمن قرار داشت . هر روز زیر آتش سنگین خمپاره‌های ضدانقلاب بر میزان خسارات و ویرانی‌هایش افزوده می‌شد . تنها در یک خمپاره‌باران شهر توسط دشمن در سوم اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ در حدود ۱۵۰ منزل مسکونی در سقز ویران گردید .

مورخه ۵۹/۲/۴ ، در حالی که دشمن ساختمان ژاندارمری را هم به محاصره‌ی خود درآورده بود ، ستون اعزامی به شهر رسید و پس از دو روز (۵۹/۲/۶) در حالی که تلاش می‌کرد ، از طریق حرکت به سوی تپّه‌ی شیخ‌محمّدصادق‌بالا رود و سپس به تپّه‌ی گردیگلان به شهر نفوذ کند با عناصر گروهک کومله درگیر شد . در همین روز آمبولانسی که از پادگان برای حمل پیکر دو شهید به محل پل ورودی سقز رفته بود ،

مورد هجوم نیروهای دشمن قرار گرفت که در نتیجه‌ی آن راننده‌ی آمبولانس و تنها پزشک پادگان مجروح شدند.

مورخه ۵۹/۲/۱۲، شهر شانزدهمین روز درگیری‌های خود را پشت سر می‌گذاشت. نیروهای مستقر در پادگان علی‌رغم گزارشات دروغین و شایعات متعدد گروهک‌ها، فقط به دفاع از خود در مقابل حملات دشمن مشغول بودند و تن به صلح و سازش با آنها نمی‌دادند. شهر تقریباً خالی از سکنه و بیمارستان مملو از مجروحین بود. امکانات کافی برای دفن جنازه کشته‌شدگان وجود نداشت. جادّه‌های مواصلاتی شهر بر اثر اصابت گلوله و خمپاره منهدم و اطراف شهر مین‌گذاری شده بود و با آن که زمزمه‌هایی مبنی بر اجرای آتش‌بس به گوش می‌رسید، لکن از اجرای آن خبری نبود.

در چهاردهم اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹، ضدانقلاب بالاخره پس از ۱۸ روز نبرد در شهر پادگان ارتش را نیز به محاصره‌ی خود درآورد.

(ب) حرکت نیروهای جمهوری اسلامی برای پاکسازی شهر:

در اولین روز از خردادماه ۱۳۵۹، ستونی متشکل از نیروهای لشگر ۱۶ زرهی قزوین و نیروهای سپاه از زنجان و قزوین به منظور پایان دادن به درگیری‌ها در سقز از دیواندرّه عازم این شهر شد. ستون در گردنه‌ی ایران‌شاه (ایران‌خواه) با ضدانقلابیون درگیر شد که در نتیجه‌ی آن ۶ نفر از نیروهای دشمن کشته، ۹ نفر زخمی، ۹ نفر دستگیر و بقیه متواری شدند. همچنین مقداری اسلحه، مهمات و گازهای سمی متعلق به آنان به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد. روز بعد (۵۹/۳/۲) ستون با از میان برداشتن دیگر موانع سر راه خود و سرکوب نیروهای دشمن، ساعت ۰۰ : ۱۸ بدون درگیری شدید وارد شهر شد، زیرا اکثر ضدانقلابیون چند روز قبل از ورود ستون با مین‌گذاری در اطراف شهر متواری شده بودند. گروه‌هایی هم که در شهر باقی مانده بودند، درمناطق امن و زیرزمین خانه‌ها پنهان شدند تا شاید با تجدید قوا دست به حمله‌ای دوباره بزنند.

ستون نظامی پس از ورود سقز به جهت برقراری امنیت و عادی‌سازی اوضاع از کلیه‌ی کارمندان اداری و آموزشی درخواست نمود، هر چه سریع‌تر به محل خدمت خود بازگردند. همچنین از افراد مسلح فریب‌خورده نیز که در شهر مخفی شده بودند،

خواست تا با تحویل سلاح‌های خود در دامان امن جمهوری اسلامی به زندگی‌شان ادامه دهند . دو روز بعد از ورود ستون اعزامی به سقز نیروهایی از سپاه و ارتش به منظور تقویت پادگان این شهر به منطقه اعزام شدند . با پاکسازی کامل شهر و برقراری امنیت در سقز مورخه ۵۹/۳/۶ ، اولین دسته از اهالی که به روستاهای اطراف و دیگر مناطق پناه برده بودند ، پس از تحمل بیش از یک ماه آوارگی و کمبودهای فراوان به خانه‌های خود بازگشتند . سرانجام با تلاش‌های شبانه‌روزی و خستگی‌ناپذیر سپاهیان اسلام و مردم سقز در نوزدهم خردادماه ۱۳۵۹ آرامش و امنیت کامل در این شهر برقرار شد . (نقشه‌ی شماره‌ی ۵ ـ ۲ ـ ۴)

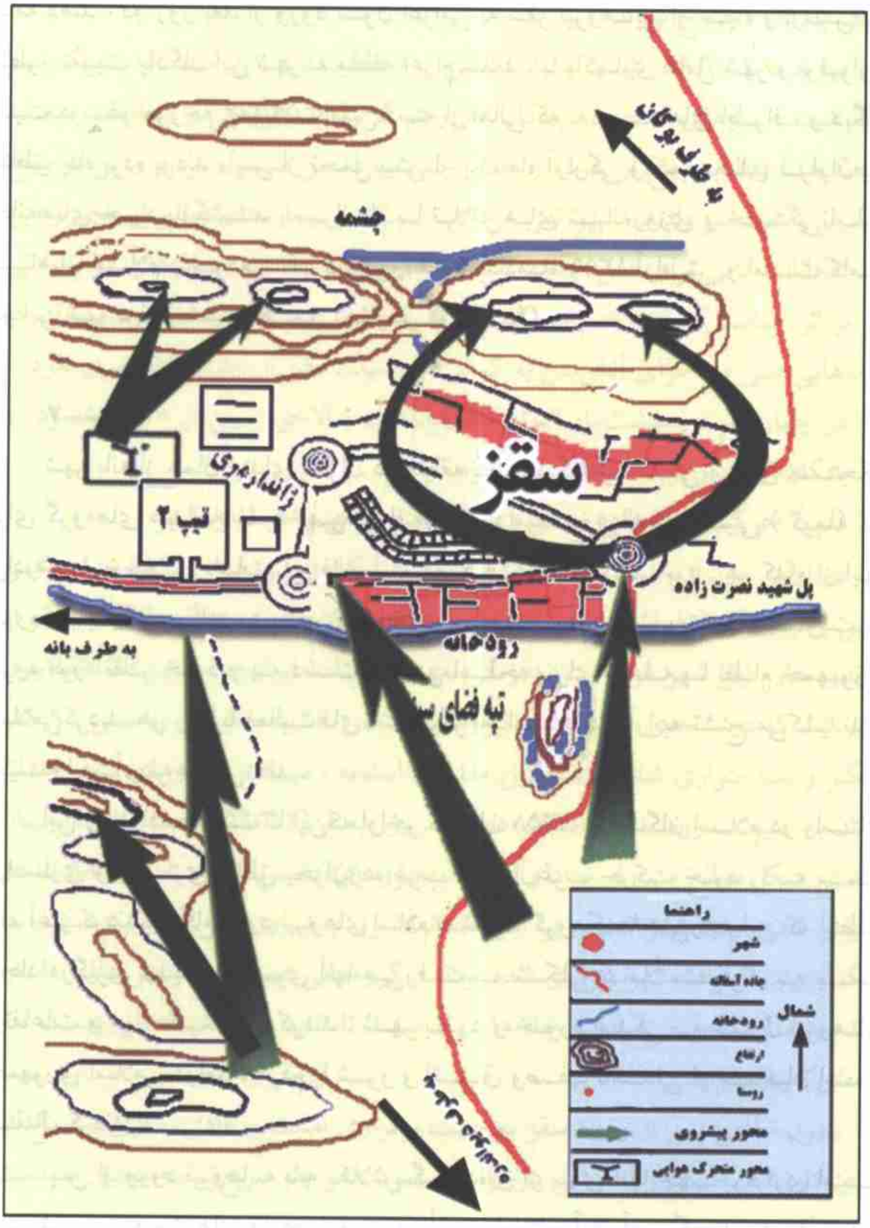
۷ ـ شهر بانه

شهر بانه از همان ابتدای بحران در منطقه ، به پایگاهی اصلی و دژی مستحکم برای گروه‌های ضدانقلاب به‌خصوص افراد تحت امر شیخ‌عزالدین حسینی (کومله) و برادرش شیخ‌جلال (خبات) و قاسملو (دموکرات) تبدیل شده بود . هر کدام از این گروه‌ها با تشکیل ستادی در شهر و تبلیغات وسیع ، مردم را تشویق به عضویت در گروه مورد نظر خود و به دست گرفتن اسلحه برای مقابله با نظام جمهوری اسلامی‌کردند. هر روز با فعالیت‌های آشوب‌گرانه، اوضاع شهر را به تشنج می‌کشیدند و امنیت را در آن بر هم می‌زدند .

این روند ادامه داشت تا این‌که اواخر تابستان ۱۳۵۸، رزمندگان اسلام در راستای آزادسازی و پاکسازی مناطق بحران‌زده غرب و شمال‌غرب حرکت خود را به سمت بانه آغاز کردند . هنگام ورود نیروهای اسلام به شهر ، گروهک‌ها علی‌رغم این که انتظار ایجاد درگیری شدیدی از سوی آنها می‌رفت به شکلی کاملاً مشکوک به سمت ارتفاعات و مرز عقب‌نشینی کردند . شهر با زد و خورد اندکی به کنترل نیروهای جمهوری اسلامی درآمد ، مردم با شور و اشتیاق وصف ناشدنی از سپاهیان اسلام استقبال کردند .

پس از ورود نیروها به بانه ، تلاش گسترده‌ای از سوی آنها جهت برقراری امنیت در شهر ، رفع ستم‌های وارده به مردم و تأمین مایحتاج آنان آغاز گردید . در همین

نقشه‌ی شماره‌ی ۵ ـ ۲ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی شهر سقز

آزادسازی شهرسقز - خرداد سال ۱۳۵۹

راستا ابتدای مهرماه ۱۳۵۸ شکیبا ، استاندار کردستان ، برای بررسی مسائل و مشکلات وارد بانه شد . وی در گفتگویی اعلام کرد : وقتی وارد بانه شدم ، سرپرست سپاه پاسداران اعزامی به من مراجعه کرد و پیش از هر مطلبی خواستار رسیدگی به وضع مردم بانه شد ، زیرا مردم این منطقه نیاز فوری به مواد غذایی و خواروبار از جمله برنج، روغن ، مرغ ، پودرلباس‌شویی و به طور کلی ارزاق داشتند . سرپرست سپاه پاسداران بدون این که گله‌ای از وضع ناهنجار و نامساعد محل مأموریت خود و افرادش بکند ، فقط خواستار رفاه حال مردم بانه بود . این در حالی بود که عده‌ای عناصر غیرمسئول در این شهر در مسجد جامع شهر بانه در اعتراض به حضور پاسداران در شهر تحصن کرده بودند و دلیل روشنی برای علت اعتراضشان نداشتند . متحصنین حادثه‌ی چند شب پیش را بهانه کرده بودند . این حادثه بدین شکل بوده که از داخل یکی از خانه‌های شهر به سوی اتومبیلی که حامل چند نفر پاسدار بود نارنجکی پرتاب می‌شود که بر اثرآن یکی از سرنشینان شهید و پای یک نفر دیگر قطع می‌شود . پاسداران برای شناسایی مهاجمین تعدادی از خانه‌های اطراف محل حادثه را بازرسی می‌کنند و تنها به این دلیل ، تعدادی معترض شده و دست به تحصن زده‌اند .

به هر جهت ، تحصن وضع نامساعدی را در شهر بانه به وجود آورده بود . با تمام تلاشی که برای برنامه‌ریزی طرح‌های عمرانی می‌شد به علّت نبودن امنیت ، اجرای این طرح‌ها امکان‌پذیر نبود ، زیرا کسی حاضر نمی‌شد پا به منطقه‌ای بگذارد که جان خود و کارگرانش در معرض خطر باشد .

تبلیغات دروغین و دور از حقیقت گروهک‌ها ، پاسداران را عامل ناامنی در شهر به مردم معرفی کرده بود . به همین دلیل آنان با استقرار نیروهای سپاه در بانه به شدت مخالفت می‌کردند . در پی این اعتراضات نیروهای سپاه تصمیم گرفتند ، در بیست و هشتم مهرماه ۱۳۵۸ به طور موقت محل اقامت خود در فرمانداری را ترک کنند و در پادگان مستقر شوند . با عملی‌شدن این کار ، شهر کاملاً از وجود پاسداران خالی گردید. با این جابه‌جایی حیله‌ها و ترفندهای گروهک‌ها خاتمه نیافت و ضدانقلاب با استمرار تظاهرات ، تعطیلی مغازه‌ها ، ادارات و مدارس و حملات پی‌درپی به سوی پادگان (محل استقرار نیروهای سپاه) با استفاده از سلاح‌های سبک و سنگین ، سعی کرد

پاسداران را مجبور به ترک شهر و پادگان کند.

به این ترتیب، در اول آبان‌ماه ۱۳۵۸ با دخالت اعضای هیأت (باصطلاح) حسن‌نیت دولت دستور خروج کامل پاسداران از بانه صادر شد و برقراری امنیت در شهر به شهربانی واگذار گردید. با در دست گرفتن اوضاع شهر توسط شهربانی به ظاهر امنیت در آن جریان یافت، مدارس بازگشایی شد و مغازه‌ها و ادارات روند عادی فعالیت‌های خود را در پیش گرفتند. امّا آتش فتنه چندان زیر خاکستر باقی نماند و خیلی زودتر از آنچه تصور می‌شد، شعله‌ور گردید. گروه‌های مسلح به بانه وارد شدند. خیابان‌ها، کوچه‌ها و منازل سنگربندی شد و حملات همه جانبه‌ی دشمن به سوی پادگان و مراکز دولتی آغاز گردید. در همان ساعات اولیه ساختمان‌های دولتی به دست ضدانقلاب افتاد. پادگان بانه مورخه ۵۸/۸/۴، با انواع سلاح‌ها مورد یورش ضدانقلاب قرار گرفت، این حملات تا نزدیکی صبح فردا ادامه داشت.

در پی این تیراندازی‌ها مردم با تعطیل کردن مغازه‌ها، ادارات و بازار دست به یک راهپیمایی اعتراض‌آمیز و گسترده زدند. امّا ساعت ۲۱:۳۰ همان روز مهاجمین با موضع‌گیری در منازل مسکونی اطراف پادگان مجدداً با انواع سلاح‌های سبک و سنگین از سه جهت این مرکز نظامی را مورد حمله قرار دادند و منازل سازمانی، آسایشگاه و سنگرهای اطراف پادگان را زیر آتش گرفتند. این حملات که تا ساعت ۵ بامداد روز بعد ادامه داشت، منجر به تخریب چند دستگاه ساختمان شد. صبح روز پنجم آبان مردم باز هم به عنوان اعتراض دست به تظاهرات زدند و دو روز بعد را در بانه اعتصاب عمومی اعلام کردند. به این ترتیب شهر دوباره به حالت تعطیل درآمد. وضعیت همچنان نامساعد بود تا این که درگیری‌ها در دهم آبان‌ماه ۱۳۵۸ مصادف با عید سعید قربان، زمانی که مردم به منظور به‌جا آوردن نماز عید در گورستان شهر اجتماع کرده بودند، حمله‌ی ضدانقلاب به ستون نظامی که از سردشت عازم بانه بود، از یک سو و حمله به پادگان از سوی دیگر به اوج خود رسید.

(الف) حمله‌ی ضدانقلاب به ستون اعزامی ارتش در بانه:

ساعت ۸ بامداد روز پنج‌شنبه دهم آبان‌ماه ۱۳۵۸ درست در روز عید قربان یکی از گردان‌های لشگر یک مرکز، پس از مأموریت ۴۵ روزه طی یک جابه‌جایی ساده جهت

عزیمت به تهران ، از سردشت عازم بانه شد . ساعت ۱۰ صبح در ۲۰ کیلومتری شهر با تیراندازی مهاجمین از داخل جنگل مواجه گردید و درگیری سختی میان آنها و دشمن درگرفت . خوشبختانه با هوشیاری و عکس‌العمل شدید و به‌موقع نیروهای ارتش ، حملات ضدانقلاب خنثی و ستون ساعت ۱۴:۳۰ همان روز در حالی‌که ۲ نفر از مهاجمان را به هلاکت رسانده و ۱۰ نفر دیگر را اسیر کرده بود ، بدون تلفات در مسیر سردشت ـ بانه به حرکت خود ادامه داد . امّا در ۳ کیلومتری شهر ، دوباره ستون با مهاجمین مسلح برخورد کرد . به این ترتیب ، فاصله‌ی خودروها با هم زیاد شد . قسمت جلویی ستون با از میان برداشتن موانع موجود وارد شهر گردید و در حالی که انتظار هیچ‌گونه برخوردی را نداشت ، بار دیگر در مدخل شهر نزدیک پل ورودی ، مورد حمله‌ی غافل‌گیرانه‌ی ضدنقلابیون قرار گرفت . این مرتبه دشمن با سپر قراردادن زنان و کودکان بی‌گناه ، نیروهای ارتش جمهوری اسلامی را از مقابله بازداشت . زیرا تمامی تلاش و کوشش نیروها در جهت عبور مسالمت‌آمیز از شهر و جلوگیری از کشتار مردم بی‌دفاع بود . به همین دلیل ، در زمانی که با حمله‌ی غافل‌گیرانه‌ی مهاجمین از میان صفوف مردم و کودکان بی‌گناه مواجه شدند ، با تحمل شرایط بسیار سخت و نابرابر ، شرافتمندانه در خون خویش غوطه‌ور شدند . فرمانده‌ی ستون سرتیپ شهید شریف اشراف که خود از فرماندهان متقی و مؤمن بود ، پیش از حرکت ستون از سردشت و نیز در طول مسیر ، بارها تأکید کرده بود که هیچ کس حق تیراندازی ندارد ، مگر به دستور وی . بنابراین در این حمله‌ی ناجوانمردانه ۳۳ نفر از نیروهای ستون شهید ، ۷۰ نفر مجروح و ۶۰ نفر مفقود گردیدند .

این تلفات سنگین در شرایطی به نیروهای جمهوری اسلامی وارد آمد که با تلاش‌های ضعیف هیأت ویژه‌ی دولت ، ارتش از هرگونه اقدام نظامی منع شده بود و نیروها به خاطر جلوگیری از کشته شدن انسان‌های بی‌گناه ، این گونه به خاک و خون کشیده شدند .

هم‌زمان با این جنایت ، ضدانقلاب هجوم گسترده‌ای را نیز به طرف پادگان آغاز کرد که با مقاومت دلیرانه‌ی نیروهای مستقر در پادگان به حملات آنان پاسخ داده شد . در این درگیری ۴۰ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۶۰ نفر زخمی گردیدند . همچنین

به چند واحد مسکونی خساراتی وارد آمد .

پس از این مرحله درگیری ، جنگ تمامی شهر را در برگرفت و زد و خورد شدیدی میان نیروهای جمهوری اسلامی و گروهک‌های مسلح غیرقانونی به وجود آمد. کلیه‌ی نقاط شهر جز پادگان در اختیار دشمن قرار گرفت . عدّه‌ای از مردم در خانه‌های خود پناه گرفته بودند و عدّه‌ای دیگر مجبور به ترک خانه و کاشانه خود شدند . شهر به حالت تعطیل درآمد . صدای شلیک توپ و خمپاره هر از چند گاهی به گوش می‌رسید . حوادث روزهای گذشته تعداد زیادی کشته و زخمی به جای گذاشته بود . وضعیت مجروحان به علّت عدم حضور پزشک متخصص و آمبولانس وخیم و اجساد کشته‌شدگان در کوچه‌ها و خیابان‌ها پراکنده بود . ارتباط تلفنی شهر با سایر نقاط قطع شد بود . جادّه‌های اطراف هم به خاطر وجود ۲۵ دستگاه خودروی انهدامی ارتش بسته شده و رفت و آمد در آنها امکان‌پذیر نبود .

سه روز از آغاز درگیری‌ها در بانه می‌گذشت و اوضاع شهر همچنان ناآرام بود . با توافق نمایندگان احزاب و فرماندهان نظامی جمهوری اسلامی در سیزدهم آبان‌ماه ۱۳۵۸ ، آرامش نسبی در شهر برقرار گردید ، امّا هنوز مدارس ، ادارات ، بازار و مغازه‌ها در تعطیلی به سر می‌برد و رفت و آمد کمی در سطح شهر انجام می‌گرفت . در این فاصله اجساد کشته‌شدگان از سطح کوچه‌ها و خیابان‌ها جمع‌آوری شد . پیکر پاک شهدا تحویل پادگان گردید تا از آنجا با بالگرد به تهران و سایر شهرهای کشور منتقل شود . یک گروه امداد پزشکی نیز از سنندج به بانه اعزام شد تا به حال مجروحان رسیدگی نماید . به این ترتیب وضعیت شهر به نسبت سامان یافت ، امّا اوضاع در پادگان چندان رضایت بخش نبود زیرا ضدانقلاب به قصد اشغال تنها محل حضور نیروهای جمهوری اسلامی در منطقه ، بیش از پنج ماه حملات سختی را بر روی آن انجام داده بود . در این مدت در پادگان نیروی زیادی باقی نمانده بود و آن عدّه هم با کمبود آذوقه و مهمات مواجه بودند . وجود اجساد شهدا در مسجد پادگان صحنه‌ی اسفناکی به وجود آورده بود که مشاهده‌ی آن ، دل هر بیننده‌ای را به درد می‌آورد . حملات دشمن برای لحظه‌ای قطع نمی‌شد تا حدی که امکان فرود بالگرد در پادگان

وجود نداشت . ضدانقلاب از روی ارتفاعات آربابا[1] کاملاً بر پادگان مسلط بود و تمام حرکات نیروها را زیر نظر داشت .

در همین وضعیت سپاهیان اسلام تلاش گسترده‌ای را برای آزادسازی شهر ، نجات نیروهای محصور در پادگان ، قلّه‌ی مسلط بر آن (آربابا) و مناطق اطراف پادگان آغاز کردند . روز پنجشنبه چهارم اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ ، ساعت ۰۰: ۱۴ از سوی ارتش جمهوری اسلامی چند فروند بالگرد برای کمک به نیروهای درگیر در بانه اعزام شد که همگی سالم در پادگان شهر فرود آمدند . به محض فرود بالگردها یکی از آنها جهت تقویت نیروهای درگیر در ارتفاعات آربابا و رساندن مهمات به آنها به سوی این قلّه پرواز کرد ، امّا به شدت از سوی نیروهای ضدانقلاب مورد هجوم قرار گرفت و مجبور به فرود اضطراری در پادگان گردید .

جنگ همچنان در شهر ادامه داشت . پادگان به طور کامل در محاصره‌ی نیروهای دشمن قرار داشت و فرود بالگرد در آن امکان پذیر نبود . ضدانقلابیون و عوامل وابسته با سوء استفاده از روش عملیاتی نیروهای ارتش و سپاه ـ که هدف قرار ندادن مناطق مسکونی و مردم غیرمسلح بود ـ سلاح‌های سنگین خود را در محل زندگی مردم مستقر کرده و از آنجا پادگان را زیر آتش قرار می‌دادند . وضعیت نیروهای مستقر در ارتفاع آربابا نیز چندان مورد رضایت نبود و تلاش واحدهای مستقر در پادگان برای کمک به آنها هر بار با شکست روبه‌رو می‌گردید .

ضدانقلاب در پی حملات مکرر خود به پادگان بار دیگر در روز بیستم اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ با انواع سلاح‌های سبک و سنگین آن را مورد هجوم قرار داد . برای پشتیبانی از نیروهای محصور در پادگان چند فروند بالگرد به بانه اعزام شد ، لکن بر اثر شدت تیراندازی‌های دشمن ، بالگردها قادر به فرود در پادگان نگردیدند .

هجوم گسترده‌ی ضدانقلاب به پادگان در روزهای ۲۴ ، ۲۵ و ۲۶ اردیبهشت‌ماه مجدداً با شدت شروع شد . در این حملات دشمن با گذشتن از سیم‌خاردارهای اطراف پادگان به قسمتی از آن نفوذ کرد ، امّا مقاومت سرسختانه‌ی نیروهای خودی ، اجازه‌ی ورود به پادگان را به آنها نداد و پادگان همچنان ایستادگی می‌کرد .

---

۱ ـ این ارتفاع بلند در ضلع جنوبی شهر و پادگان واقع شده و ده‌ها کیلومتر بر عوارض اطراف مسلط است .

با وخامت اوضاع در بانه مورخه ۵۹/۲/۲۶، سه گردان از سپاه، ارتش و فداییان حضرت امام (ره) برای کمک به مدافعان پادگان به سمت آنان حرکت کردند. به دنبال اعزام نیروهای کمکی به بانه توسط ستاد مشترک سپاه و ارتش در تاریخ ۵۹/۲/۳۰، پادگان از محاصره‌ی نسبی خارج شد و بالگردهای رزمی مواضع دشمن در اطراف پادگان را به شدت درهم کوبیدند. در این عملیات، تعدادی از نیروهای ضدانقلاب دستگیر و بسیاری مجبور به فرار شدند. با این تدبیر، پادگان تقویت و نیروهای کمکی مشغول پاکسازی اطراف آن و داخل شهر شدند. هم‌زمان بر روی ارتفاع مشرف بر پادگان نیز عملیاتی اجرا گردید که منجر به درگیری شدیدی میان رزمندگان اسلام و ضدانقلاب شد. پس از ۲۴ ساعت قسمتی از ارتفاع به تصرف نیروهای خودی درآمد و ارتش روی آن مستقر گردید.

(ب) اعزام ستونی مرکب از نیروهای سپاه و ارتش از سقز برای تقویت به نیروهای درگیر در بانه:

درگیری‌ها همچنان در بانه با شدت بین دو طرف ادامه داشت تا این که از سوی سقز ستونی به فرماندهی شهیدان صیاد شیرازی و غلامعلی پیچک، مرکب از یک تیپ زرهی از لشگر ۱۶ قزوین، دو گردان از تیپ هوابرد و نیروهای ویژه‌ی ارتش و دو گردان از نیروهای سپاه روز چهارشنبه چهارم خردادماه ۱۳۵۹ برای آزادسازی و پاکسازی کامل بانه عازم این شهر شد. ستون بعد از درگیری شدیدی که با نیروهای دشمن در گردنه‌ی‌خان[1] داشت، ساعت ۵۰ : ۱۱ روز ششم خرداد ۱۳۵۹ به ۵ کیلومتری بانه رسید و با پشت‌سر گذاشتن باقی‌مانده‌ی مسیر وارد شهر شد.

نیروها پس از ورود به شهر در محل شرکت نفت، فرودگاه خاکی، مدخل‌های ورودی شهر در مسیر جاده‌ی بانه ـ سردشت، بانه ـ مریوان و بانه ـ سقز مستقر شدند و بلافاصله عملیات تقویتی خود را در اطراف پادگان آغاز کردند. تیپ زرهی بعد از ورود ستون جلودار به بانه به طرف پادگان حرکت کرد. شهر تقریباً خالی از سکنه

---

۱ ـ این گردنه تقریباً ما بین جاده‌ی سقز ـ بانه واقع شده و از نظر جغرافیای نظامی در زمان درگیری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بود. بعدها در زیر این گردنه تونلی احداث گردید که فاصله‌ی بین دو شهر را کوتاه‌تر و آسان‌تر کرده است.

بود. روحیه‌ی نیروهای مستقر در پادگان که مدت‌ها در محاصره‌ی گروه‌های مسلح بودند با ورود ستون به شدت تقویت گردید . به این ترتیب خط محاصره‌ی پادگان بانه پس از مدت‌ها به طور کامل شکسته شد . در این زمان هنوز قسمتی از شهر در دست گروه‌های مسلح بود و درگیری و تیراندازی بین واحدهای اعزامی و عناصر گروهک‌ها تا روز بعد نیز ادامه داشت .

در روز هفتم خرداد ، نیروهای ارتش و سپاه پاسداران طی یک درگیری شدید موفق شدند ، شهر بانه را از اشغال مهاجمین مسلح خارج کنند و در نقاط حساس شهر مستقر شوند . با برقراری امنیت نسبی در شهر ، نخستین کامیون‌های حامل خواروبار جهت کمک به مردم وارد بانه شد . در همین روز ستون دوّم زرهی ارتش نیز با اسکورت ۱۶ فروند بالگرد ، ۲ فروند فانتوم و تعداد زیادی تانک پس از درگیری شدیدی با نیروهای دشمن در اطراف شهر ، وارد بانه شد .

گروه‌های ضدانقلاب که حالا دیگر سنگرهای خود را در شهر از دست داده بودند با تمرکز بیشترین قوای خود در اطراف ، شروع به انجام عملیات پارتیزانی نمودند . هنوز نقاطی در اطراف و داخل شهر در اشغال دشمن بود و درگیری‌ها به‌خصوص بر روی قلّه‌ی آربابا ادامه داشت .

در گام بعد رزمندگان اسلام مورخه ۵۹/۳/۱۳ ، اولین مرحله‌ی پاکسازی خانه‌به‌خانه را در شهرآغاز کردند . در یک درگیری شدید ، مسجد جامع و منبع آب شهر از اشغال ضدانقلاب و اشرار خارج شد و به کنترل نیروهای خودی درآمد . همچنین ارتفاع آربابا توسط نیروهای هوابرد تیپ نوهد و نیروهای سپاه در پوشش آتش توپخانه و خمپاره به تصرف کامل درآمد و وضع شهر کمی آرام‌تر شد . بعد از پاکسازی شهر ، فرمانداری بانه به طور موقت به مقر سپاه تبدیل شد و سپاه بانه به فرماندهی شهید پیچک راه‌اندازی گردید .

در همین روز ، برای دفع سایر حملات دشمن و تأمین منطقه‌ی عملیات ، یک نیروی ضربت همراه با ستونی از ارتش (اعزامی از تیپ هوابرد شیراز) به اضافه‌ی یک گروه ضربت از پایگاه نوژه از سقز عازم بانه شدند . پیش‌روی ستون به‌خوبی صورت گرفت تا این که افراد به بالای گردنه‌ی خان رسیدند . بنا به دستور قبلی سرهنگ صیاد

شیرازی (فرمانده‌ی نیروهای ارتش در منطقه) قرار بود ، نفرات ستون شب را در گردنه مستقر و صبح به بانه اعزام شوند . امّا طی یک توطئه‌ی طرح‌ریزی شده ، ارتباط بی‌سیمی ستون در گردنه با فرماندهی قطع گردید و فرمانده‌ی ستون طی تبانی که با دشمن به عمل آورده بود ، ۵۰ نفر از نیروهای سپاه و ۱۲۰ نفر از ارتشیان را به همراه ۱۶ دستگاه خودروی اسکورپین از بقیه‌ی ستون جدا کرد و به سوی بانه حرکت داد ، بقیه‌ی افراد هم در گردنه باقی ماندند . ستون بدون درگیری جلو می‌رفت تا این که در ۳ کیلو متری بانه سر یک پیچ تند از سوی ضدانقلاب مورد هجوم قرار گرفت . نیروها بلافاصله موضع گرفته و از فرمانده‌ی خود اجازه خواستند که از تپّه‌ها بالا رفته و دشمن را هدف قرار دهند تا ستون عبور کند ، ولی فرمانده دستور داد : « هیچ کس حق تیراندازای ندارد . تیراندازی‌ها به صورت نامرتب و ضعیف به سوی ستون ادامه داشت . دشمن نیروهایش را با توجه به دیدی که نسبت به ستون داشت ، در نقاط مسلط و سرکوب مستقر کرد و با محاصره‌ی نیروها ، آماده‌ی حمله بود . قبل از آن دشمن با اعلام از پشت چند بلندگو ، مرتب نیروها را تشویق به تسلیم می‌کرد . فرمانده‌ی ستون اصرار به تسلیم داشت ، امّا نیروها بدون توجه به خواسته‌ی او با دشمن درگیر شدند . نبرد تا آغاز تاریکی هوا ادامه داشت . عدّه‌ی زیادی از افراد ستون به دلیل نداشتن سنگر و جان‌پناه مناسب شهید و مجروح شدند . یورش اصلی ضدانقلاب به سوی نیروهای ستون با تاریک شدن هوا آغاز شد . جنگ میان طرفین حالت تن به تن به خود گرفت . در این حین ، عدّه‌ی قلیلی از نیروها برای آوردن کمک با استفاده از تاریکی هوا از حلقه‌ی محاصره‌ی دشمن خارج شدند و به سوی گردنه حرکت کردند ، امّا دوری راه ـ مسافتی در حدود ۱۲ کیلومتر با پای پیاده ـ باعث شد ، زمانی سایر نیروهای ستون به محل درگیری برسند که دیگر کار از کار گذشته بود .

پس از این درگیری ، نیروهای باقی‌مانده‌ی ستون پس از در هم شکستن چند حرکت جزئی مهاجمان مسلح در مسیر حرکت خود به سوی بانه ، مورخه ۵۹/۳/۱۵ ، وارد این شهر شدند و با دور زدن قسمتی از مناطق ساختمانی ، به نیروهای مستقر در پادگان پیوستند ، با ورود نیروها به پادگان صدای تکبیر رزمندگان اسلام به آسمان بلند شد.

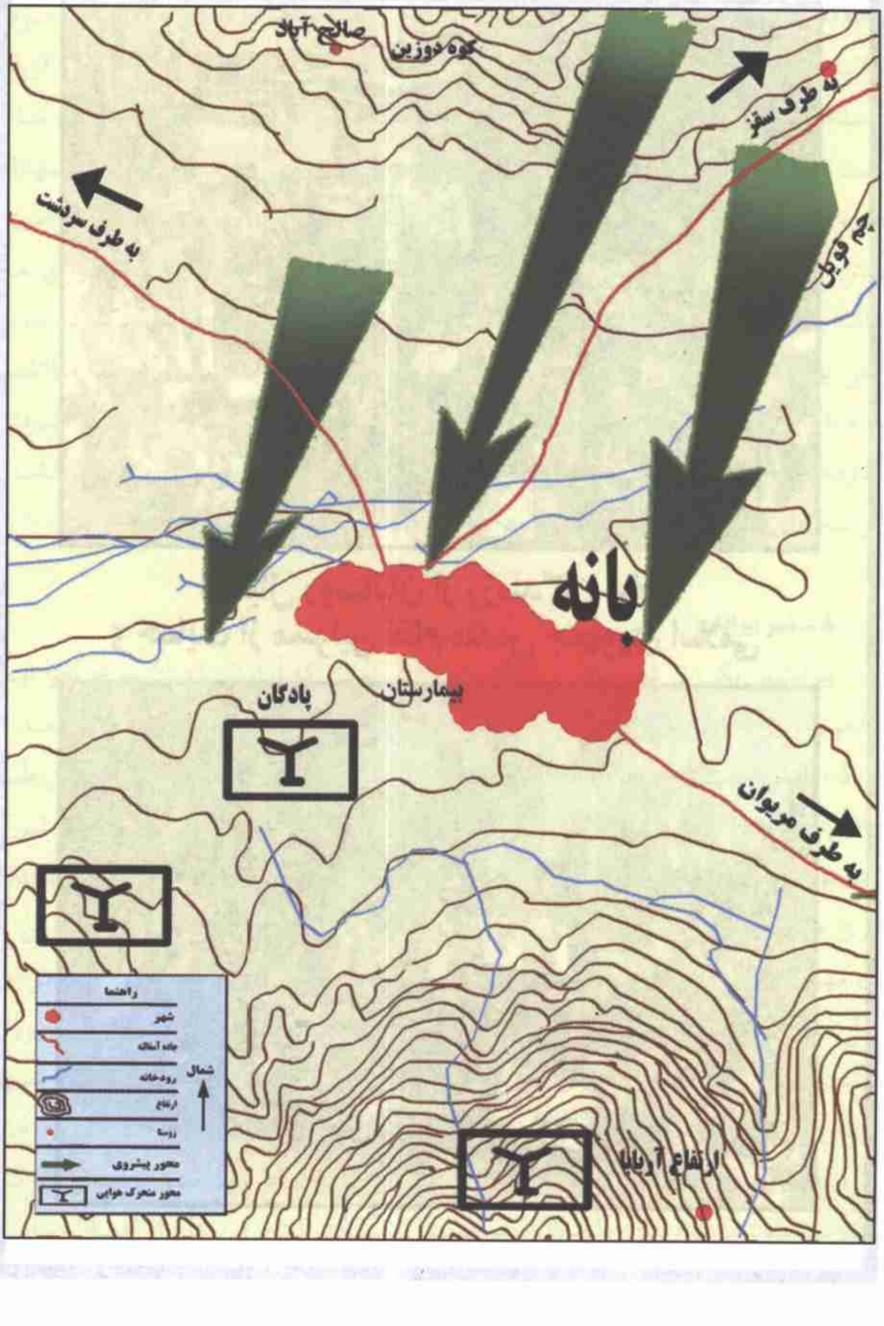
با اعزام نیروهای کمکی به بانه ، حرکت رزمندگان اسلام برای پاکسازی کامل

شهر از وجود باقی‌مانده‌ی اشرار و گروهک‌های مسلح در سطح وسیع و در دو مرحله آغاز شد . در جریان این پاکسازی ، درگیری‌های پراکنده‌ای در داخل و حومه‌ی شهر به وجود آمد، امّا با تلاش‌های خستگی‌ناپذیر سپاهیان اسلام ، دشمن هرگز موفق به نفوذ در شهر و اشغال دوباره‌ی آن نگردید . (نقشه‌ی شماره‌ی ۶ ـ ۲ ـ ۴)

(ج) پادگان شهر بانه در محاصره از زبان برادران پاسدار :

ما یک گروه ۱۵۰ نفری بودیم که در پادگان امام حسین (ع) تهران آموزش دیده بودیم . به فرماندهی برادر رسولی عازم کرمانشاه شدیم و قرار شد ما را با بالگرد به بانه ببرند . شهر بانه در دست نیروهای ضدانقلاب بود و فقط تعدادی از برادران در پادگان شهر مقاومت می‌کردند . پس از دو روز معطّلی ، دو نفر خلبان به نام‌های شیرودی و کشوری به ما قول دادند که هر طوری شده ما را به بانه برسانند در چند نوبت پرواز نود نفرمان وارد بانه شدیم . وقتی به نزدیکی پادگان رسیدیم با دوشیکا و تیربار به سمت بالگردها تیراندازی می‌شد . به علّت تیراندازی‌های شدید بالگرد در ۳ متری سطح زمین ایستاده بود و بچه‌ها یکی پس از دیگری پایین می‌پریدند . خلبان از پرش بچه‌های پاسدار حسابی تعجب کرده بود . ما اولین گروهی بودیم که وارد پادگان شدیم . برادران ارتش با دیدن ما روحیه گرفتند و به گرمی از ما استقبال کردند . برادر رسولی ، فرمانده‌ی ما با فرمانده‌ی پادگان صحبت کرد و به آنها امیدواری داد که به زودی شهر بانه را آزاد خواهیم کرد . وضعیت پادگان خیلی بد بود ، روزها امکان جمع‌آوری شهدا نبود ، ما مجبور بودیم شب برای جمع‌آوری اجساد برویم . آنها را داخل نایلون می‌پیچیدیم و به مسجد پادگان می‌بردیم . آن روزها بنی‌صدر فرمانده‌ی کل قوا بود . متأسفانه در آن شرایط سخت و دشوار ، هیچ کمکی به ما نمی‌شد و ما با کمبود نیرو ، مهمات و موادغذایی روبه‌رو بودیم . پس از درخواست‌های زیاد بعد از چند روز یک هواپیمای C130 روی پادگان آمد و مقداری مهمات و موادغذایی با چتر انداخت پایین و چون باد شدید بود ، بین سنگرهای خودی و دشمن افتادند . به آن موادغذایی و مهمات ارسالی شدیداً نیاز داشتیم و اگر دست ضدانقلاب به آنها می‌رسید کار به مراتب مشکل‌تر می‌شد . داخل پادگان یک تانک و ۳ دستگاه اسکورپین وجود داشت که همه‌ی آنها خراب بودند . با کمک یکی از بچه‌های فداکار ارتش ، تصمیم گرفتیم به هر

نقشه‌ی شماره‌ی ۶ ـ ۲ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی شهر بانه

استقبال روستائیان از رزمندگان اسلام
و حمایت از مسئولین نظام مقدس جمهوری اسلامی

قیمتی شده آن بسته‌ها را بیاوریم . با اسکورپین تا نزدیکی بسته‌ها رفتیم عناصر ضدانقلاب با تیربار و قناسه مرتب شلیک می‌کردند و ما به هر زحمتی که بود ، توانستیم قسمتی از بسته‌های موادغذایی و مهمات را جمع‌آوری نماییم . کوه آربابا (مسلط بر پادگان) در اشغال نیروهای ضدانقلاب بود و از آن جا تمام حرکات ما را تحت نظر داشتند و هر روز تعدادی از بچه‌ها شهید می‌شدند . همه‌ی شهدا و مجروحان را در مسجد پادگان جمع کرده بودیم و تنها کاری که از دستمان بر می‌آمد ، بستن زخم‌های مجروحان بود . نه دکتر داشتیم نه دارو و نه درمان . شهدا روی هم انباشته شده بودند ، وضع مجروحان وخیم بود و مسجد را بوی اجساد پر کرده بود . وقتی برزنتی را که روی شهدا بود کنار زدم دیدم پیکر مطهر بعضی از شهدا متلاشی شده با همه‌ی طاقتی که داشتم حالم بد شد و از مسجد خارج شدم . تصمیم گرفتیم جنازه‌ها را خاک کنیم ، امّا بچه‌ها اعتراض کردند و گفتند وقتی به تهران برگشتیم جواب خانواده‌های شهدا را چه بدهیم .

۸ ـ شهر پیرانشهر

پیرانشهر یکی از شهرهای پر جمعیت مرزی است که آرامش در آن به خاطر این موقعیت ، در زمان جنگ دوّم به سختی برقرار شد . اواخر شهریور ماه ۱۳۵۸ بعد از ایجاد آرامش نسبی در شهر و کم شدن تشنج‌ها ، توسط نیروهای نظامی و انتظامی طی اطلاعیه‌ای ابتدا از کلیه‌ی کارمندان ادارات که محل کار خود را به علت ناامنی ترک کرده بودند ، خواسته شد به سر کار باز گردند و تأکید گردید ، عدم حضور آنان تخلف اداری محسوب می‌شود . سپس در اطلاعیه‌ای دیگر درخواست شد ، کلیه‌ی مدارس از اول مهرماه شروع به کار نمایند و کارمندان ، دبیران و معلمین آموزش و پروش در محل حضور یابند تا شهر روال عادی خود را باز یابد . در این ماه (شهریور) درگیری‌ها و ناامنی‌های زیادی وجود داشت . حزب منحله‌ی دموکرات در این شهر نفوذ زیادی در بین مردم ایجاد کرده بود و با اقدامات ، شایعات و تبلیغات خود ، هر روز شهر و منطقه را ناامن می‌نمود . به طور مثال دموکرات‌ها یک تیم پزشکی را که مأموریت داشتند در مسیر جلدیان ـ پیرانشهر دستگیر کرد و پس از چهار ساعت

پیاده‌روی در کوهستان‌ها و بازجویی‌های سخت ، آنها را رها کردند . این تیم چهار نفره پس از تحمل سختی‌های زیادی به شهر نقده باز گشتند. در صبح نخستین روز از مهر ماه ۱۳۵۸ ، عده‌ای ناشناس به طرف چند دانش‌آموز تیراندازی کردند . یک دانش‌آموز ۹ ساله کشته شد و یک دانش‌آموز دیگر به شدت زخمی گردید . نیروهای حزب منحله‌ی دموکرات این تیراندازی را به پاسداران نسبت دادند . به دنبال انتشار خبر تیراندازی در سطح شهر مدارس ، ادارات و بازارهای پیرانشهر تعطیل شد . همچنین گروه‌های مختلف مردم به سوی فرمانداری به راه افتادند و به تحریک ضدانقلاب ، با جمعیت تقریبی هزار نفر در مقابل فرمانداری اجتماع کردند و از فرماندار خواستار خروج پاسداران از شهر شدند . این مشکل به قدری حاد گردید که فرماندار این شهر به همراه چند تن از معتمدین محلی در پادگان پیرانشهر با تیسمار فلاحی فرمانده‌ی نیروی زمینی ، ظهیرنژاد فرمانده‌ی لشگر ۶۴ و سرهنگ بابایی فرمانده‌ی تیپ ملاقات و مذاکره کردند و قرار شد جریان در سردشت با دکتر چمران در میان گذاشته شود . این اعتراض مردم هر روز با تبلیغات ضدانقلابیون ادامه داشت . تعداد زیادی از مردم هم ، در یکی از مساجد شهر اجتماع کردند و طی قطعنامه‌ای خواستار خروج پاسداران از شهر و آزادی ۹ نفر از زندانیان سیاسی پیرانشهر شدند .

به دنبال این اعتراضات و تعطیلی ، اوضاع پیرانشهر به شدت متشنج گردید و درگیری‌ها و حملات پراکنده‌ی ضدانقلاب به خودروهای گشتی و نیروهای مستقر در شهر از سر گرفته شد . حوالی ساعت ۹ شب مورخه ۵۸/۷/۶ ، یک خودرو متعلق به ارتش جمهوری اسلامی در اطراف کارخانه‌ی قند از سوی مهاجمین مسلح با آر.پی.جی۷ مورد حمله قرار گرفت . همچنین در یازدهمین روز از مهرماه ۱۳۵۸، گروهان ژاندارمری پیرانشهر از سوی گروه‌های ضدانقلاب مورد هجوم واقع شد . با پیوستن به موقع نیروهای کمکی به افراد درگیر ، دشمن مجبور به عقب‌نشینی گردید .

مورخه ۵۸/۷/۱۲ ، بنا به تصمیم هیأت حسن‌نیت برای پایان دادن به تعطیلی بازار و مدارس ، کلیه‌ی زندانیان پیرانشهری از زندان ارومیه آزاد و عصر روز جمعه مورخه ۵۸/۷/۱۳ ، سپاه پاسداران از پیرانشهر خارج و در محل تیپ ارتش واقع در ۵ کیلومتری شهر مستقر شدند . به این ترتیب ، مغازه‌ها و مدارس پس از دوازده روز تعطیلی

بازگشایی و شروع به فعالیت کردند .

با خروج پاسداران از شهر گروه‌های ضدانقلاب به فعّالیّت‌های نظامی و تبلیغاتی خود وسعت بیشتری بخشیدند و سایر نیروهای نظامی مستقر در منطقه را با هدف تضعیف هر چه بیشتر موقعیت نظام ، هر روز شدیدتر از روز قبل مورد هجوم قرار دادند . ساکنان پیرانشهر در آبان‌ماه ۱۳۵۸ شاهد اوج درگیری‌ها میان مهاجمین مسلح و نیروهای جمهوری اسلامی مستقر در منطقه بودند که در ادامه به نمونه‌هایی از آنها اشاره می‌کنیم :

ـ در دوّمین روز از آبان‌ماه ۱۳۵۸ ، گروه‌های مسلح غیرقانونی به یگان‌های ارتش در پیرانشهر حمله کردند که با عکس‌العمل به موقع نیروهای جمهوری اسلامی ، مهاجمین مجبور به عقب‌نشینی شدند . فردای این روز مردم و دانش‌آموزان پس از تعطیل کردن بازار و مدارس در یکی از مساجد شهر اجتماع کردند و طی صدور قطعنامه‌ای برای پایان یافتن ناآرامی‌ها در پیرانشهر ، خواستار جایگزینی نیروهای محلی به جای نیروهای ارتش ، ژاندارمری و شهربانی شدند .

ـ ساعت ۹ شب مورخه ۵۸/۸/۶ ، جیپ اسکورت فرمانده‌ی پادگان پیرانشهر نزدیکی پل رودخانه‌ی لاوین به وسیله‌ی افراد مسلح با آرپی‌جی ۷ مورد حمله قرار گرفت که منجر به مجروح شدن دو نفر از نیروهای اسکورت شد .

ـ روز سه‌شنبه مورخه ۵۸/۸/۸ ، دو بمب ؛ یکی در حیاط واحد ژاندارمری و دیگری در یک منزل مسکونی واقع در منطقه‌ی زرگتن پیرانشهر منفجر شد که خوشبختانه تلفات و خسارات در بر نداشت . فردای همین روز (۵۸/۸/۹) درگیری سختی میان مهاجمین و مأموران انتظامی رخ داد که در نتیجه‌ی آن ۱۶ تن از نیروهای دشمن کشته و ۳۲ نفر زخمی شدند . همچنین پاسگاه و گروهان ژاندارمری شهر مورخه ۵۸/۸/۱۰ ، و یگان‌های ارتش (واحدهای لشگر ۶۴) ساعت ۱۱ شب مورخه ۵۸/۸/۱۲ ، به‌شدت از سوی دشمن مورد هجوم قرار گرفت که با عکس‌العمل سریع و شجاعانه‌ی نیروهای جمهوری اسلامی ، مهاجمان با تحمل تعداد قابل توجهی کشته و زخمی مجبور به عقب‌نشینی شدند .

به دنبال این ناآرامی‌ها که اوضاع شهر را برای انجام مذاکرات هیأت حسن‌نیت

نامطلوب ساخته بود ، مورخه ۵۸/۸/۱۹ ، گروهی از مردم و دانش‌آموزان پس از برپایی راهپیمایی در سطح شهر با صدور قطعنامه‌ای در ۹ ماده ، علاوه بر پشتیبانی از مذاکرات سیاسی هیأت اعزامی دولت ، خواستار بازگرداندن نیروهای ارتش و ژاندارمری به پادگان‌ها و جایگزین نمودن افراد ضدانقلاب به جای آنها شدند .

تجمع و تظاهرات در اعتراض به حضور نیروهای نظامی و انتظامی جمهوری اسلامی مستقر در منطقه تا بیست و هفتمین روز آبان‌ماه ۱۳۵۸ ، بدون وقفه ادامه داشت تا اینکه بنا به تصمیم اعضای هیأت حسن‌نیت ، مورخه ۵۸/۸/۳۰ ، نیروهای ارتش و مأموران انتظامی پیرانشهر را ترک کردند و در پادگان شهر مستقر شدند . متعاقب خروج آنها ، تعداد زیادی از چته‌های حزب منحله‌ی دموکرات وارد شهر شدند و انتظامات آن را بر عهده گرفتند .

پس از مذاکرات هیأت حسن نیت و آزادی عملی که به ضدانقلاب داده شد ، دشمن نیروهای خود را تقویت کرد و تعداد زیادی از افرادش را وارد شهر کرد ، این افراد به ظاهر پشتیبانی‌هایی از فرمایشات امام (ره) می‌کردند ، ولی موضوعی که بیش از هر چیز بر آن تأکید داشتند ، خودمختاری و تجزیه‌ی کردستان بود .

بعد از خروج نیروهای نظامی و انتظامی از شهر ، امنیتی که مردم از خروج این نیروها تصور می‌کردند برقرار نشد . تشدید درگیری‌ها با حمله‌های پی‌درپی ضدانقلاب به پاسگاه‌های ژاندارمری و دیگر نیروهای نظامی ، به تأخیر افتادن انتخابات به علت نا امنی ، بستن جاده‌ها و به گروگان گرفتن مسافرین توسط ضدانقلاب ، حمله به یگان‌های ارتش به وقوع پیوست که پیرانشهر را از امنیت دور می‌ساخت .

مهم‌ترین حادثه‌ای که تا پایان آن سال می‌توان اشاره کرد ، تلاش ضدانقلاب برای سقوط پادگان‌های جلدیان و پسوه بود . در اینجا به خاطره‌ی یکی از فرماندهان عملیات در این خصوص اشاره می‌کنیم : مورخه ۵۹/۱۲/۱۵ ، اطلاع یافتیم دشمن قصد دارد پادگان جلدیان را به سقوط بکشاند و اسلحه و مهمات آن را غارت کند . ما به همراه دو شنوک و ۱۳۰ نفر نیرو به طرف پادگان جلدیان حرکت کردیم . وقتی به پادگان رسیدیم ، افراد مسلح پادگان خودشان را به ما معرفی کردند و گفتند : همان‌طور که قاسملو و عزالدین اسلحه‌های مهاباد را غارت کردند ، این اسلحه‌ها هم خدمت شما!

ما با دیدن این روحیه برای آنها سخنرانی کردیم و گفتیم که این پادگان اسلام است ، زیر لوای اسلام است . تا این که نیروها مقداری روحیه گرفتند . سپس به احداث یا ترمیم سنگرها مشغول شدیم و بعد استراحت کردیم . شب اطلاع دادند که پادگان در محاصره‌ی ضدانقلاب است و آنان از پشت بلندگوها اعلام می‌کردند که خلع‌سلاح شوید و پادگان را با کلیه‌ی مهماتش به ما تحویل دهید . ما هم از این طرف با بلندگو گفتیم که اجازه نمی‌دهیم حتی یک فشنگ از این پادگان بیرون برده شود . با این گفته از هر طرف به سوی پادگان تیراندازی کردند و جنگ شروع شد . من هم سوار یک تانک شدم و از پادگان بیرون رفتم و بدون داشتن دید کافی تیراندازی می‌کردم و گلوله می‌انداختم . نیروهای داخل پادگان هم با جان و دل می جنگیدند ، من پس از زدن چند چرخش و دادن مانور به پادگان برگشتم . صبح متوجه شدیم ، تعدادی از نیروهای دشمن در زیر شنی‌های تانک در همان تاریکی شب له شده‌اند . درگیری تا سه روز دیگر ادامه داشت . روز چهارم به ما اطلاع دادند که ضدانقلاب از گرفتن این پادگان منصرف شده است . خدا را شکر پادگان از یک سقوط حتمی نجات پیدا کرد . در این حمله حدود ۲۴ نفر از نیروهای ضدانقلاب به هلاکت رسیدند .

پس از این که ضدانقلاب از سقوط پادگان جلدیان ناامید شد ، تصمیم گرفت به پادگان پسوه حمله کند . ما به همراه دو فروند بالگرد شنوک با استعداد ۱۲۰ نفر نیرو به طرف پادگان پسوه حرکت کردیم . وقتی به پادگان رسیدیم سخنرانی کردیم و شب ضدانقلاب به پادگان حمله کرد . درگیری دو شبانه روز ادامه داشت . مدافعان اسلام با جان و دل از پادگان دفاع نمودند و از سقوط حتمی آن جلوگیری کردند.

اوایل سال ۵۹ پیرانشهر ، بر خلاف شهرهای کردستان که به شدت آشفته بود ، تقریباً آرام بود ، زیرا مهاجمین روستاهای مرزی و جنگلی (مانند آلواتان) و حتی ارتفاعات را برای اقدامات خود مناسب‌تر می‌دیدند . در این زمان آنها سخت مشغول جذب ، آموزش ، سازماندهی و طراحی عملیات‌های چریکی بودند و در مواقعی هم دست به تحرکات نظامی در مناطق پیرانشهر و شهرهای اطراف می‌زدند تا اینکه در مورخه ۱۳۵۹/۲/۱۸ ، تسلیحات و مهمات فراوانی از طریق دولت عراق در اختیار گروهک‌ها قرار داده شد . آنان با استفاده از سلاح و مهمات اهدایی عراق دست به

حملات گسترده‌ای به پادگان‌ها و پاسگاه‌های موجود در محور نقده ـ پیرانشهر زدند. بر این اساس در مورخه ۱۳۵۹/۳/۱۹ ، دو گردان از نیروهای سپاه ارومیه به منطقه اعزام شد و با هماهنگی و همکاری یگان‌های موجود در منطقه ، پیرانشهر به محاصره‌ی رزمندگان اسلام در آمد . پس از سه روز درگیری شهر در مورخه ۱۳۵۹/۳/۲۳ به تصرف نیروهای جمهوری اسلامی در آمد و بیشتر مناطق پاکسازی گردید .

پس از این تاریخ شهر بارها محل تاخت و تاز گروهک‌ها قرار گرفت . ضدانقلاب هر بار با ذلت مجبور به ترک صحنه‌های درگیری می‌شد تا اینکه در بیستم مهرماه گروهک‌ها ، به‌ویژه حزب منحله‌ی دموکرات ، در پیرانشهر حکومت نظامی و منع رفت وآمد اعلام کردند . در آن زمان این اقدام بیشتر به یک ترفند سیاسی شباهت داشت تا یک اقدام نظامی ! چون شهر کاملاً در کنترل نیروهای جمهوری اسلامی ایران قرار داشت و یک تیپ کامل از لشگر ۶۴ ارتش با یگان‌هایی از سپاه ، ژاندارمری ، شهربانی در آن مستقر بودند ، کلیه‌ی ادارات دولتی نیز به فعالیت جاری روزانه مشغول بودند . بنابراین اعلام حکومت نظامی به وسیله‌ی ضدانقلابیون یک امر کاملاً غیرعادی بود . این حرکت نشان می‌داد ارتباط مستقیمی بین نیروهای متجاوز بعثی با ضدانقلاب برقرار است به صورتی که ارتش متجاوز عراق[1] در این روز به شدت شهر را زیر گلوله‌باران توپخانه قرار داد . دو هواپیمای عراقی نیز در اطراف این شهر پرواز کردند و به بمباران مناطق مختلف پرداختند . پس از آن ضدانقلاب به پیرانشهر حمله کرد که با مقاومت دلیرانه‌ی سپاهیان اسلام و مردم مواجه و با تحمل پنج کشته و ده اسیر ، مجبور به فرار شدند .

روز بعد ، استانداری آذربایجان غربی طی اطلاعیه‌ای خطاب به مردم نقاط کردنشین این استان ، ضمن برشمردن مواردی از خیانت گروه‌های ضدانقلاب در منطقه‌ی پیرانشهر ، پرسیده است که آیا بمباران شهر پیرانشهر و دهات اطراف آن از جانب مزدوران بعث را ، گروهک‌های ضدانقلاب چگونه توجیه می‌کنند ؟ آیا بمباران شهر توسط بعثیون خائن ، باز این فرصت را به کومله ، فدایی و دموکرات‌های مزدور

---

۱ ـ فاصله‌ی ارتش عراق با این شهر کمتر از ۱۰ کیلومتر است و توپخانه‌ی آنان به سادگی می‌توانست از عملیات ضدانقلاب پشتیبانی کند .

خواهد داد که از یک طرف خود را مدافع کُرد بدانند و برای خواهران و برادران کُرد قیم شوند و از طرف دیگر برای دولت عراق اطلاعات جمع کنند ، جاسوسی و هر خوش خدمتی دیگر بنمایند ؟

پس از آن مردم پیرانشهر در زمان‌های مختلف طی راهپیمایی[1] همکاری صدام و گروهک‌های ضدانقلاب را با شعارهای مرگ بر صدام ، مرگ بر دموکرات ، مرگ بر کومله ، مرگ بر منافق و مرگ بر آمریکا محکوم می‌کردند . این واقعیتی بود که در کوتاه مدت ماهیت دشمنان را برای مردم کُرد آشکار شد .

۹ـ شهر مریوان

با آغاز فصل پاییز در سال ۱۳۵۸ ، شهر مریوان نیز فصل جدیدی از حوادث را پشت سرگذاشت . گروهک‌های ضدانقلاب و در رأس آن حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک رزگاری ، فعالیت‌های خود را در این شهر گسترش دادند . قتل ، آدم‌ربایی ، باج‌گیری ، حمله به مراکز دولتی ، شایعه‌پراکنی ، ایجاد رعب و وحشت در میان ساکنین، تحریک احساسات مردم و تشویق آنها به برپایی تظاهرات‌ها ، تحصن‌ها و مانند آن از اقدامات دشمن برای بر هم زدن امنیت شهر در راستای پیشبرد اهداف خود بود .

در این دوران ضدانقلاب هر حادثه و رویداد کوچکی را به تشنجی بزرگ تبدیل می‌کرد تا از این طریق ، زمینه‌ی مناسبی برای فعالیت‌های خرابکارانه و تروریستی خود فراهم آورد . دستگیری دو معلّم و انتقال هشت معلّم دیگر به کرمانشاه از جمله‌ی این حوادث بود . دشمن با تشویق و تحریک دانش‌آموزان به اعتصاب و حاضر نشدن بر سر کلاس‌های درس در روز ۳۰ مهرماه ۱۳۵۸ ، این رویداد را به معضل بزرگی در شهر تبدیل نمود . اعتصاب دانش‌آموزان آنچنان گسترش یافت که منجر به تعطیلی تمامی

---

۱ ـ از بزرگ‌ترین و با شکوه‌ترین راهپیمایی مردم پیرانشهر می‌توان به تجمع گسترده‌ی آنان در محکوم کردن بمباران زندان دولتو که به وسیله‌ی متجاوزین بعثی با کمک حزب منحله‌ی دموکرات صورت گرفته بود ، اشاره کرد . مورخه ۶۰/۲/۲۴ مردم این شهر با وجود احتمال خطرات مختلف از جمله بمباران هوایی ارتش عراق ، جنایات دشمنان را با نفرت تمام محکوم کردند .

مدارس شهر از ابتدایی تا دبیرستان گردید.

هنوز چند روزی از پایان اعتصاب دانش‌آموزان و تعطیلی مدارس در هفتم آبان‌ماه نگذشته بود که در ۵۸/۸/۱۱، تظاهرات دیگری در شهر به پا شد. به دنبال آن، دفتر جهادسازندگی و یک خودرو متعلق به آن به آتش کشیده شد. دوباره دانش‌آموزان در پی درخواست‌های قبلی خود، در ساختمان آموزش و پرورش، دست به تحصن زدند. اعتصاب دانش‌آموزان که تا پانزدهم آبان‌ماه ادامه داشت، پس از ورود هیأتی جهت رسیدگی به خواسته‌های آنها، رفع مشکلات مدارس و آموزش و پرورش شهر و موافقت با بازگشت معلّمان تبعیدی پایان یافت.

در این زمان، برقراری امنیت شهر بر عهده‌ی شهربانی بود. این ارگان با حدود ۹۰ نفر نیرو و یک فرمانده که کوچک‌ترین آشنایی با امور نظامی نداشت، قدرت لازم را برای مقابله با تشنجات موجود در سطح شهر و پاسخ‌گویی به حملات پراکنده‌ی مهاجمین نداشت. به همین دلیل مجدداً در روز بیست و یکم آبان‌ماه ۱۳۵۸، معلّمان در پی خواسته‌هایی در فرمانداری شهر دست به تحصن زدند. پس از گذشت چند روز با اعلام درخواست‌هایشان در چند ماده به اعتصاب خود پایان دادند و در کلاس‌های درس حاضر شدند.

اوضاع مریوان با اعتصاب معلّمین و دانش‌آموزان متشنج و نگران کننده شده بود. در اطراف شهر، پاسگاه‌ها بدون هیچ مقاومتی تسلیم مهاجمان گردید. ناآرامی‌ها و تشنجات به اشکال مختلف نمایان شد. راه‌های مریوان ـ سنندج از گردنه‌ی گاران و راهی که از رودخانه عبور می‌کرد، در منطقه‌ی سروآباد تحت کنترل گروهک‌ها بود. در شهر وضعیت آذوقه و مواد سوختی برای زمستان سردی که پیش‌رو بود، چندان خوب نبود. ادارات و سازمان‌های دولتی به‌خصوص دادگستری شهر، هیچ‌گونه امکان فعالیتی نداشتند.

با چنین اوضاعی در مریوان، استاندار کردستان و فرماندار مریوان به تهران احضار شدند تا مشکلات مریوان و لزوم تقویت شهربانی و ژاندارمری این شهر مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

مورخه ۵۸/۸/۲۵، حدود صد نفر از اهالی مریوان به منظور بررسی مشکلات

منطقه‌ی کردستان به‌خصوص مریوان به تهران رفتند و درخواست بازگشت پاسداران به مریوان و ارائه‌ی راه‌حل برای رفع مشکلات این استان ، در مقابل مجلس و دانشگاه تهران دست به تحصن زدند . این گروه پس از مذاکراتی با شورای انقلاب اسلامی و مطرح کردن خواسته‌هایشان در ۶ ماده به تحصن خود پایان دادند . در ادامه‌ی ناآرامی‌های مریوان و به دنبال انتشار خبر دادسرای انقلاب مبنی بر عدم پرداخت حقوق کارمندانی که دست به کم‌کاری زده یا اصلاً سر کار خود حاضر نشده‌اند ، ۳۲ تن از معلّمان مریوانی با اشغال فرمانداری این شهر در آن متحصن شدند و مانع از حضور کارمندان این سازمان در محل کارشان گردیدند . آنها علّت تحصن خود را عدم پرداخت حقوقشان طی شش ماه گذشته اعلام کردند . این عدّه پس از مذاکراتی با چند تن از نمایندگان مردم ، موقتاً محل فرمانداری را ترک کردند .

در بیست و هشتمین روز از آبان‌ماه ۱۳۵۸ اوضاع شهر مریوان آرام بود و ساختمان ژاندارمری شهر به عنوان دفتر حزب دموکرات فعّال بود .

(الف) سفر هیأت حسن‌نیت به شهر مریوان :

در نخستین روز از آذرماه ۱۳۵۸ ، هیأت حسن‌نیت دولت به منظور رسیدگی به مشکلات و خواسته‌های مردم مریوان عازم این شهر شد . اعضای این هیأت پس از ورود به شهر و حضور در محل تجمع اهالی در مسجد مریوان ، مذاکرات خود را پیرامون مسائل و مشکلات به وجود آمده با (باصطلاح) نمایندگان مردم در پادگان آغاز کردند . لکن بر خلاف این مذاکرات که پنج روز به طول انجامید ، نه تنها آرامش به شهر بازنگشت ، بلکه گروه‌ها با استفاده از فرصت به وجود آمده و تجهیز بیش از پیش خود به درگیری‌ها و تشنجات شهر شدت بیشتری دادند .

به این ترتیب ، کل منطقه‌ی مریوان در اشغال گروهک کومله ، حزب دموکرات و افراد شیخ عثمان نقشبندی قرار گرفت . تمامی سطح شهر سنگربندی شد و کلیه‌ی جادّه‌های منتهی به آن به اشغال ضدانقلاب درآمد . پادگان مریوان توسط مهاجمین محاصره شد . دشمن با تسلط بر ارتفاعات مهم اطراف پادگان ، چنان تسلطی بر آن یافت که حتی می‌توانست ، تعداد افرادی که در محوطه‌ی آن تردد می‌کردند را به راحتی شمارش کند . پادگان از همان لحظات آغاز محاصره و درگیری با وجود کمبود

امکانات و نیرو ، به‌خوبی در مقابل سیل حملات دشمن ایستادگی کرد . اوضاع عمومی شهر اصلاً خوب نبود و مردم از نظر آذوقه و مواد سوختی به شدت در مضیقه بودند . آزادی‌های فردی و اجتماعی آنان سلب شده بود و کوچک‌ترین امنیتی برای آنها وجود نداشت .

(ب) تشدید درگیری‌ها در مریوان و حرکت نیروهای جمهوری اسلامی به منظور آزادسازی و پاکسازی آن :

درگیری ضدانقلاب با ستون نظامی اعزامی از سنندج به پادگان مریوان در گردنه‌ی گاران و سه‌راهی سنندج ـ سقز ـ مریوان ، در اولین روز از اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ آغازگر جنگی سخت میان نیروهای جمهوری اسلامی و گروهک‌های ضدانقلاب در شهر مریوان گردید ، جنگی که تمامی سطح شهر را فرا گرفت .

با شدت یافتن درگیری ، گروه‌هایی از رزمندگان اسلام به منظور نفوذ به شهر و تقویت نیروهای خودی ، به این منطقه اعزام شدند که متأسفانه به علّت استیلای دشمن بر شهر و ارتفاعات اطراف ، این حرکت‌ها هر بار با شکست روبه‌رو شد . از جمله‌ی این موارد می‌توان به حرکت گروهی از رزمندگان اسلام در مورخه ۵۹/۲/۵ ، برای نفوذ به شهر اشاره کرد . این اقدام منجر به وقوع درگیری شدیدی میان آنها و ضدانقلاب گردید . در این درگیری ۲۴ نفر از نیروهای خودی شهید و عدّه‌ای مجروح شدند . فردای همین روز (۵۹/۲/۶) یک واحد نظامی از نیروهای جمهوری اسلامی قصد نفوذ به‌شهر را داشت که با ضدانقلابیون درگیر شد و مجبور به عقب‌نشینی به سمت پادگان گردید .

پادگان مریوان در نهمین روز از اردیبهشت ماه ۱۳۵۹ همچنان در محاصره‌ی دشمن قرار داشت و زیر آتش سنگین خمپاره‌ها ایستادگی می‌کرد . اجرای آتش دشمن بر روی پادگان تا فردا ساعت ۶ بعدازظهر بی‌وقفه ادامه داشت و منجر به ویرانی و خسارت‌های زیادی گردید .

در چهاردهمین روز نبرد در مریوان (۵۹/۲/۱۶) درگیری به شدت میان نیروهای جمهوری اسلامی و گروه‌های ضدانقلاب ادامه داشت . آتش سنگین دشمن از چند طرف به سوی نیروهای مستقر در پادگان می‌بارید .

شانزدهمین روز نبرد (۵۹/۲/۱۸) در شرایطی سپری گردید که شهر به شدت از

سوی دشمن با خمپاره ، تیربار کالیبر ۵۰ مورد حمله قرار گرفت و درگیری همچنان میان طرفین ادامه داشت .

شب مورخه ۵۹/۲/۲۰ ، (هیجدهمین روز نبرد) در حالی که جنگ سختی در مریوان جریان داشت ، یک فروند فانتوم متعلق به ارتش جمهوری اسلامی بر فراز شهر اقدام به مانور کرد و مواضع و محل تجمع دشمن را به سختی مورد هجوم قرار داد . همچنین بر اثر حمله‌ی چریک‌های فدایی به پادگان و منطقه‌ی گرده‌رش پارک موتوری پادگان با شلیک خمپاره منهدم و یک افسر و تعدادی سرباز مجروح شدند . در همین روز سردار جاویدالاثر حاج‌احمد متوسلیان ، از سوی سردار شهید محمّد بروجردی به عنوان فرمانده‌ی سپاه مریوان با یک فروند بالگرد عازم این منطقه شد و در پادگان شهر مستقر گردید .

حاج‌احمد به محض ورود به پادگان با سازماندهی نیروها و تجهیزات موجود ، در حالی که جنگ به شدت در شهر ادامه داشت و حملات گسترده‌ی دشمن به سوی پادگان لحظه‌ای قطع نمی‌شد ، حرکت‌هایی را به منظور تصرف ارتفاعات اطراف و پاکسازی شهر آغاز کرد . به این ترتیب در پی تدابیر ایشان مورخه ۵۹/۲/۲۴ ، حدود ساعت ۱۳ گروهی از نیروها با چهار دستگاه تانک به قصد عزیمت به تپّه‌ی کانی‌بازرگان از پادگان خارج شدند که متأسفانه با هجوم نیروهای حزب منحله‌ی دموکرات مجبور به عقب‌نشینی گردیدند . در این هنگام دشمن در یک اقدام تلافی‌جویانه پادگان را زیر آتش خمپاره و رگبار گلوله و سلاح‌های خود قرار داد . بر اثر برخورد خمپاره به یک دستگاه خودروی وانت ، یک نفر از نیروها شهید و سه نفر مجروح شدند .

مورخه ۵۹/۲/۲۸ ، باز هم یک گروه از نیروها با همان ۴ دستگاه تانک از پادگان خارج شدند و به طرف پشت تپّه‌ی گرده‌رش حرکت نمودند ، امّا تا منطقه‌ی چاوک بیشتر پیش نرفته بودند که باز هم مجبور به بازگشت به پادگان شدند .

مورخه ۵۹/۳/۵ ، هماهنگ با حرکت نیروها به منظور پاکسازی اطراف پادگان و سطح شهر ستونی به منظور خارج کردن پادگان از محاصره‌ی دشمن ، از سنندج عازم این شهر شد ، امّاستون در راه از سوی نیروهای حزب منحله‌ی دموکرات و چریک‌های

فدایی به صورت مشترک با انواع سلاح‌های سنگین و سبک مورد حمله قرار گرفت و متحمل خسارت‌هایی گردید .

مورخه ۵۹/۳/۸ ، گروهی از نیروهای ارتش مستقر در پادگان به کمک پاسداران و پیشمرگان مسلمان کُرد به منظور آزادسازی ارتفاعات اطراف پادگان در روستاهای لنج‌آباد و بیله (محل حضور ضدانقلاب) عملیاتی اجرا کردند که به سختی با چته‌های ضدانقلاب درگیر و مجبور به عقب‌نشینی به سمت پادگان شدند . دو روز پس از اجرای این عملیات (۵۹/۳/۱۰) ساعت ۸ بامداد یک ستون از نیروهای سپاه با حدود ۵ دستگاه تانک ، یک دستگاه نفربر و یک دستگاه آمبولانس مجدداً به قصد تصرف این ارتفاعات به مقر ضدانقلاب در لنج‌آباد حمله کردند . این ستون که به وسیله‌ی گروهی از پیشمرگان مسلمان کُرد به رهبری حمه محمّد چاوه همراهی می‌شد به شدت با نیروهای حزب منحله‌ی دموکرات درگیر شد . در این درگیری که تا ساعت ۱۴:۳۰ همان روز ادامه داشت ، نیروهای خودی مجبور به عقب‌نشینی به سمت پادگان شهر شدند .

در برابر عملیات پی‌درپی نیروهای سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد، ضدانقلاب در پی اقدامی تلافی‌جویانه پادگان را با انواع سلاح‌های سبک و سنگین زیر آتش گرفت که در نتیجه آن منبع سوخت پادگان و یک دستگاه خودرو متعلق به ارتش جمهوری اسلامی منهدم شد ، همچنین به چند منزل مسکونی خسارت‌هایی وارد آمد .

علی‌رغم حملات سنگین دشمن مورخه ۵۹/۳/۲۷ ، با تلاش‌های بی‌وقفه و خستگی‌ناپذیر نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد ، ارتفاعات اطراف پادگان آزاد شد و با فرار گروهک‌های ضدانقلاب به طرف کوه‌ها و جاده‌های اطراف شهر ، موقعیت مناسبی برای حرکت رزمندگان اسلام در پاکسازی شهر مریوان به وجود آمد . به همین دلیل در نخستین روز از تیرماه ۱۳۵۹ ستونی متشکل از پرسنل لشگر ۲۸ کردستان ، نیروی زمینی سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد با هدف تقویت نیروهای درگیر در مریوان و اجرای عملیات پاکسازی این شهر عازم مریوان شد . ستون مأموریت داشت هم‌زمان با حرکت به سوی شهر ، محور سنندج ـ مریوان و مناطق اطراف آن را

نیز پاکسازی کند . حرکت نیروها تا دو راهی تیژتیژ به خوبی صورت گرفت . امّا در منطقه‌ی تودارونه ستون با افراد مسلح چریک‌های فدایی درگیر شد که در نتیجه‌ی آن ، نیروهای خودی با تحمل ۴ شهید و ۲ مجروح دشمن را با شکست روبه‌رو ساختند و با استقرار پاسگاه در آن منطقه به حرکت خود ادامه دادند . نیروها در ادامه با سرکوبی سایر تحرکات ضدانقلاب ، پس از گذشت دو روز از آغاز حرکت ، تحمل ۵ شهید و ۶۰ مجروح و وارد آوردن تلفات و خسارات سنگین به دشمن ، ساعت ۱۵ مورخه ۵۹/۴/۳ ، به شهر مریوان رسید .

در آن زمان ، فقط پادگان و ارتفاعات اطراف آن در دست نیروهای جمهوری اسلامی بود و شهر و ارتفاعات مشرف به آن کاملاً در اشغال گروه‌های ضدانقلاب قرار داشت . با هماهنگی‌های به عمل آمده میان ستون اعزامی و نیروهای مستقر در پادگان و حرکت نیروهای ستون از جاده و نیروهای پادگان از طرف شهر ، سرانجام مریوان آزاد شد.

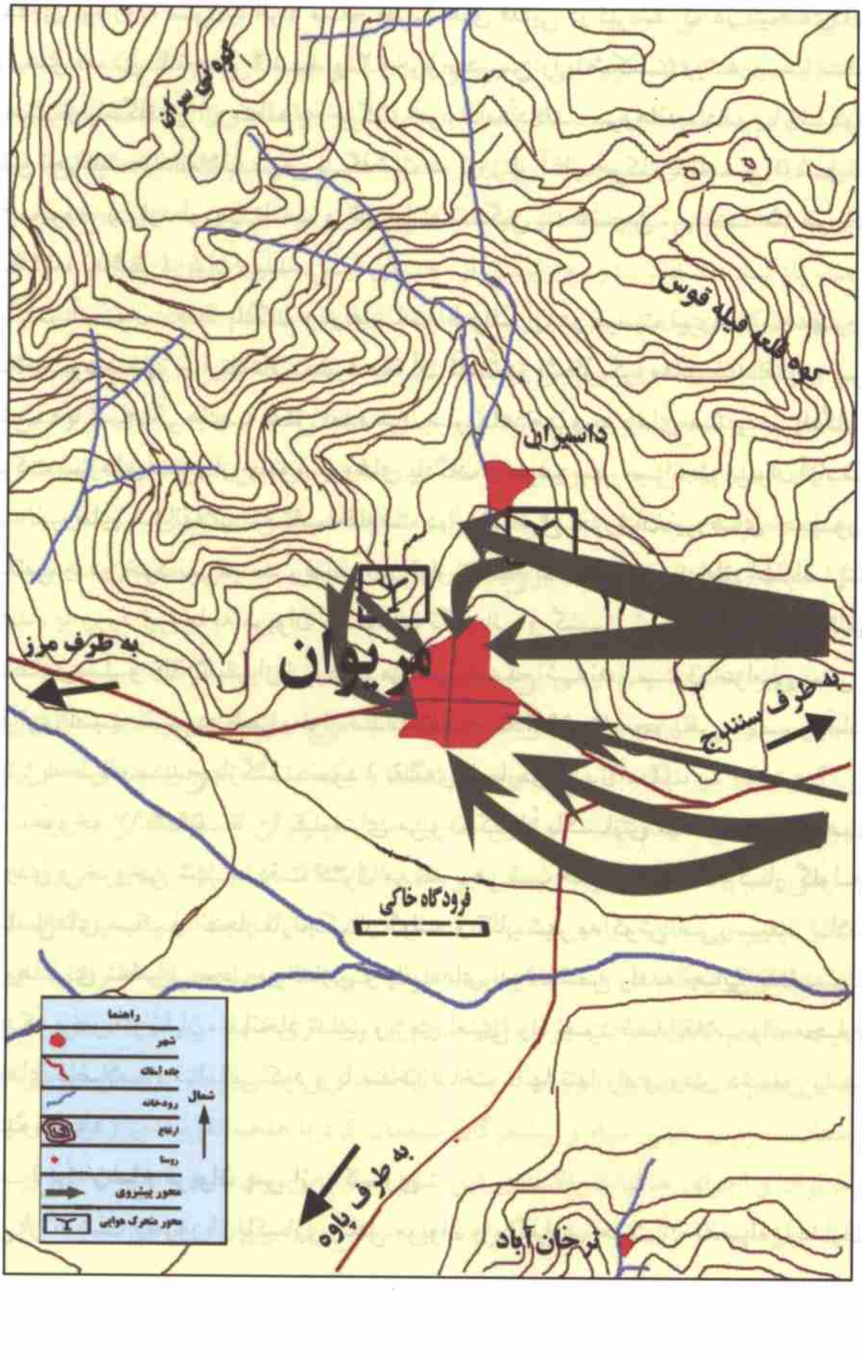
نیروهای ضدانقلاب که تاب مقاومت در برابر سیل خروشان نیروهای جمهوری اسلامی را در خود نمی‌دیدند ، فرار را بر قرار ترجیح دادند و به مناطق اطراف پناه بردند . با ورود نیروها به مریوان پست‌های نگهبانی و گشت شهری در سطح شهر راه‌اندازی شد و ۳۰۰۰ نفر از نیروهای مردمی مسلح شدند . ستون اعزامی پس از برقراری امنیت نسبی در شهر و فرار ضدانقلاب در ۵۹/۴/۵ ، از محور مریوان ـ سروآباد ـ تیژتیژ به طرف سنندج بازگشت نمود (نقشه‌ی شماره‌ی ۷ ـ ۲ ـ ۴).

مورخه ۵۹/۴/۱۷ ، تا ۱۰ کیلومتری مریوان کاملاً پاکسازی شده بود و راه‌های ورودی و خروجی شهر به دقت کنترل می‌شد . هر شب صدای شلیک رگبار گلوله ، مسلسل‌های سبک و انفجار نارنجک از گوشه و کنار شهر به گوش می‌رسید . تلاش نیروها برای شناسایی محل تیراندازی و یا راه‌های نفوذ دشمن راه به جایی نداشت تا این که برادر متوسلیان با اتخاذ تدابیر ویژه‌ی امنیتی راه نفوذ ضدانقلاب را ، مجاری راه‌های فاضلاب ، شناسایی کرد و با منفجر ساختن آنها تنها راه ورودی دشمن را نیز مسدود نمود .

(ج) اوضاع مریوان پس از پاکسازی :

پس از گذشت ده روز از پاکسازی کامل مریوان و واگذاری امنیت آن به سپاه پاسداران

نقشه‌ی شماره‌ی ۷ ـ ۲ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی شهر مریوان

درخواست آزادسازی و پاکسازی مریوان و آمادگی رزمندگان اسلام جهت اجرای عملیات

و پیشمرگان مسلمان کُرد ، در شهر آرامش برقرار شد . مغازه‌ها و ادارات فعالیت خود را از سر گرفتند . از سوی کمیته‌ی امداد حضرت امام (ره) مواد غذایی و دیگر مایحتاج مردم در اختیار آنها گذاشته شد . نانوایی‌ها و گرمابه‌ها نیز در پی رسیدن مواد سوختی کار خود را آغاز کردند . خانواده‌هایی که به وسیله‌ی شورشیان (فدایی ، کومله ، دموکرات) از شهر رانده شده بودند ، با بالگرد به مریوان بازگردانده شدند . اولین نماز جمعه با استقبال مردم در شهر برگزار گردید .

۱۰ ـ شهر مهاباد

شهر مهاباد از مناطقی بود که از همان ابتدای بحران در محدوده‌ی غرب و شمال‌غرب کشور به علّت داشتن سابقه‌ای دیرین در امر خودمختاری و به عنوان شهر قاضی‌محمّد[1] به وسیله‌ی گروه‌های سیاسی مدعی دفاع از حقوق خلق کُرد اشغال و به آشوب کشیده شد . در این دوران ، اکثرگروهک‌های ضدانقلاب و سران مرتجع آنها به خصوص حزب منحله‌ی دموکرات که خود را وارث جنبش قاضی می‌دانستند ، حضور گسترده‌ای در شهر مهاباد ، به عنوان پایتخت کردستان بزرگ و خودمختار نشان دادند .

در دوران فترت نیز این شهر به عنوان محل انجام مذاکرات از سوی طرفین برگزیده شده بود . اکثر جلسات هیأت اعزامی دولت با (باصطلاح) نمایندگان سیاسی و مذهبی مردم کردستان در این شهر صورت می‌گرفت . در این مدت به ظاهر برای بهتر انجام شدن مذاکرات ، در شهر اعلام آتش‌بس شده بود ، لکن این امر فقط از سوی نیروهای جمهوری اسلامی رعایت می‌شد و قتل ، غارت ، تجاوز ، گروگان‌گیری ، اعدام‌های بی‌دلیل با صدور حکم در دادگاه‌های فرمایشی ، حملات پی‌درپی و بی‌وقفه به پادگان شهر و محل حضور پاسداران همچنان از سوی دشمن به قوّت خود باقی بود. در ادامه به ارائه‌ی بعضی از گزارش‌های مستند می‌پردازیم :

ـ سرتاسر شب مورخه ۵۸/۸/۱ ، زد و خورد بین نیروهای جمهوری اسلامی و گروه‌های ضدانقلاب در باغات شمالی مهاباد ادامه داشت . در این زمان کلیه‌ی راه‌های

---

۱ ـ برای آشنایی بیشتر با قاضی‌محمّد وفعالیّت‌های سیاسی و نظامی وی در منطقه به فصل اول (شناخت حزب منحله‌ی دموکرات) از کتاب سوم (ضد انقلاب و اشرار) همین مجموعه مراجعه فرمایید .

ورودی شهر (میاندوآب ـ مهاباد ، سردشت ـ مهاباد و ارومیه ـ مهاباد) به شدت از سوی گروهک‌ها کنترل می‌شد و کسی به راحتی قادر به ورود و یا خروج از شهر نبود .

ـ مورخه ۵۸/۱۱/۳ ، با تحریک گروه‌های غیرقانونی ، عدّه‌ای از دانش‌آموزان دبیرستان‌ها و مدارس راهنمایی دخترانه و پسرانه‌ی مهاباد در پشتیبانی از خواسته‌های مردم سنندج و خروج پاسداران از شهرهای کردستان به خصوص مهاباد ، دست به تحصن زدند . این عدّه درباره‌ی علّت تحصن خود اعلام کردند : در حالی که ۲۴ روز از تحصن مردم سنندج می‌گذرد ، هنوز هیأت ویژه‌ی دولت برای پایان بخشیدن به تحصن آنها و مذاکرت با هیأت نمایندگی خلق کُرد درباره‌ی خودمختاری کردستان تصمیمی نگرفته است ، بنابراین ما تا رسیدن به خواسته‌های خود به تحصن در مدارس ادامه می‌دهیم .

ـ در همین روز (۵۸/۱۱/۳) دویست نفر از نیروهای آموزش و پرورش مهاباد که از پنج روز قبل در سالن فرمانداری شهر تحصن کرده بودند ، خواسته‌های خود را در یک قطعنامه‌ی ۵ ماده‌ای مبنی بر پرداخت هزینه‌ی ساعات اضافه کار ، تهیه‌ی مسکن ، تقلیل سنوات ارتقای گروه ، تغییر سمت منتشر کردند .

ـ به دنبال بالا گرفتن اعتراضات به حضور نیروهای سپاه در منطقه ، مورخه ۵۸/۱۱/۱۶ ، دشمن با تحریک و تهدید مردم و اعلام تعطیل عمومی ، اقدام به برپایی راهپیمایی در سطح شهر و روستاهای اطراف آن نمود .

ـ ساعت ۲۱ روز جمعه شانزدهم اسفندماه ۱۳۵۸ بر اثر انفجار دینامیت ، دیوار بیرونی مسجد جامع مهاباد ویران و شیشه‌های چند خانه‌ی مجاور آن شکسته شد .

ـ مورخه ۵۸/۱۲/۲۷ ، دیپلمه‌های بیکار مهاباد دست به یک راهپیمایی اعتراض‌آمیز زدند و با سر دادن شعارهایی از مسئولین خواستار کار شدند .

در چهاردهمین روز از فروردین‌ماه ۱۳۵۹ در پی ناآرامی‌های چند ماه اخیر در مهاباد که به قسمت‌هایی از آن اشاره شد ، حجت‌الاسلام شیخ حسین کرمانی ، نماینده‌ی حضرت امام (ره) در منطقه‌ی غرب کشور ، برای بررسی مشکلات ، مسائل موجود و ملاقات و گفتگو با (باصطلاح) رهبران سیاسی و مذهبی کردستان وارد این شهر شد ، این گفتگوها نیز تأثیر چندانی در بهبودی اوضاع شهر نداشت ؛ زیرا حملات

دشمن به مراکز و تأسیسات نظامی و غیرنظامی دولتی به‌خصوص محل استقرار نیروهای ارتش و سپاه در پادگان و کاخ‌جوانان همچنان ادامه داشت.

(الف) شدت یافتن درگیری‌ها و حرکت نیروها به منظور پاکسازی شهر :

اوضاع مهاباد هر روز وخیم‌تر می‌شد. شهر در اشغال مهاجمان مسلح بود و دولت در عمل در آن کوچک‌ترین اختیاری نداشت. نیروهای ارتش در پادگان و پاسداران در کاخ‌جوانان محصور شده بودند.

شهر که از سوم اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ در محاصره قرار گرفته بود، از نظر ارزاق عمومی با مشکلات زیادی روبه‌رو بود. اکثر وسایط نقلیه، نانوایی‌ها و گرمابه‌ها به علّت کمبود مواد سوختی از کار افتاده بود. دشمن هر روز به بهانه‌های مختلف به منظور بر هم زدن هر چه بیشتر اوضاع شهر مردم را وادار به راهپیمایی، تظاهرات و تحصن می‌کرد.

در هیجدهمین روز از مردادماه ۱۳۵۹، پادگان مهاباد طی اطلاعیه‌ای اعلام کرد که قصد دارد روز آینده پرسنل خود را با تجهیزات سازمانی جهت آموزش از داخل شهر عبور دهد. با حرکت ستون حزب منحله‌ی دموکرات پس از واگذاری درگیری‌ها به هسته‌های مقاومت خود شهر را ترک کرد. زیرا با توجه به سوابق قبلی و موقعیت بسیار حساس شهر مهاباد، همچنین سخنان نمایندگان مجلس شورای اسلامی مبنی بر این که ارتش باید شهرهای مهاباد، بوکان، سردشت و پیرانشهر را از وجود ضدانقلاب پاکسازی کند، حرکت نیروهای ارتش را به منزله‌ی استقرار در شهر تلقی نموده بود.

مورخه ۵۹/۶/۱، ستون ارتش (لشگر ۶۴ ارومیه)، سپاه و ژاندارمری مرکب از ۱۱۰ دستگاه خودرو و ۳ دستگاه تانک که به وسیله‌ی ۴ فروند بالگرد حمایت می‌شد، به منظور آزادسازی و پاکسازی مهاباد از ارومیه عازم این شهر شد. ستون اعزامی در نزدیکی شرکت کشتارگاه مورد هجوم نیروهای کومله، حزب منحله‌ی دموکرات و سایر گروهک‌ها قرار گرفت. بر اثر این حمله، ستون به دو قسمت تقسیم شد و از ۱۱۰ دستگاه خودروی همراه آن چیزی در حدود ۶۰ دستگاه وارد شهر شد و بقیه مجبور به بازگشت به ارومیه گردیدند. به این ترتیب مهاباد آماده پاکسازی توسط نیروهای جمهوری اسلامی قرار گرفت. گروه‌های ضدانقلاب که استعدادشان به هزاران

نفر نیروی مسلح می‌رسید با ایجاد سنگر و مواضع در نقاط مختلف شهر، نیروهای دولتی را تهدید به مقابله‌ی جدّی کردند. این تهدیدها در روند حرکت رزمندگان به منظور پاکسازی شهر و اعمال حاکمیّت دولت در مهاباد، کوچک‌ترین خللی وارد نکرد. ستون اعزامی با ورود به مهاباد مشغول پاکسازی شهر از وجود ضدانقلاب گردید. در این زمان، شهر وضعیت مطلوبی نداشت. تمامی ادارات به علّت عدم پرداخت حقوق کارمندان به حالت تعطیل درآمده بود. مدارس امتحانات شهریورماه خود را به تعویق انداخته بودند. فرماندار استعفا داده بود و امور شهر توسط شهردار، معاون فرماندار و یک شورای شهری اداره می‌شد. هیچ ترددی در سطح شهر دیده نمی‌شد. تمامی مغازه‌ها بسته بودند. جز خانواده‌های فقیری که در شهر باقی‌مانده بود، بقیه‌ی ساکنین مهاباد به تبریز، ارومیه و دیگر شهرهای اطراف مهاجرت کرده بودند.

مورخه ۵۹/۶/۲۶، پاکسازی شهر توسط ستون اعزامی از ارومیه همچنان ادامه داشت. واحدهای نظامی از زمان ورود به مهاباد چند نقطه‌ی مهم از جمله ساختمان صدا و سیما، استادیوم ورزشی، محل سابق گروهان ژاندارمری، (یکی از دفاتر حزب منحله‌ی دموکرات)، سازمان پیشاهنگی و باشگاه افسران را از اشغال دشمن خارج نمود و خود در آنها مستقر شدند. پس از آن، نوبت پاکسازی سازمان‌های مهم شهر مانند آب و برق، فرمانداری، آموزش و پرورش، سیلو بود.

در این زمان سپاهیان اسلام، علاوه بر اجرای عملیات پاکسازی شهر با صدور اطلاعیه‌ها و اعلامیه‌هایی به گروه‌های ضدانقلاب اخطار کردند که هر چه زودتر اسلحه‌های خود را تحویل دهند و تسلیم شوند، در غیر این صورت به‌شدت سرکوب خواهند شد.

با استقرار نیروهای جمهوری اسلامی در مواضع متصرفه، کسب موفقیت در امر پاکسازی شهر و پیشروی به سوی مواضع جدید، دشمن با وارد کردن نیروهای جنبش مقاومت خود در میدان نبرد برای مقابله با آنها به سختی وارد عمل شد. درگیری میان ضدانقلابیون و رزمندگان اسلام در شهر به شدت ادامه داشت. حملات گروه‌ها برای باز پس‌گیری مواضع از دست رفته، بدون وقفه در جریان بود. با همّت والا و عزم راسخ دلیرمردان سپاه اسلام شهر مهاباد از وجود گروه‌های مسلح غیرقانونی پاک شد.

دشمن شکست‌خورده به نقاط اطراف شهر متواری گردید و برای به تسلیم کشاندن رزمندگان اسلام حملات خود را روی پادگان شهر متمرکز نمود . به همین دلیل ، پاکسازی شهر به‌راحتی صورت نگرفت . هر دو هفته یک‌بار ، ستونی از ارومیه برای برقراری آرامش و تثبیت امنیت به مهاباد اعزام می‌شد . (نقشه‌ی شماره‌ی ۸ ـ ۲ ـ ۴)

(ب) عادی‌سازی اوضاع شهر پس از پاکسازی :

پس از پاکسازی شهر برقراری امنیت اهمیت ویژه‌ای یافت . جهت عادی‌سازی اوضاع شهر و اجرای طرح‌های عمرانی، از سوی رزمندگان اسلام اقداماتی پیش‌بینی و اجرا شد .

در این راستا و در مرحله‌ی اول ، طی اطلاعیه‌ای از کلیه‌ی مردم مسلمان و متعهد مهاباد دعوت شد تا برای برقراری انتظامات و جلوگیری از دزدی و تخریب اماکن دولتی ، همکاری لازم را با نیروهای نظامی و انتظامی جمهوری اسلامی به عمل آورند . ارزاق و سوخت (به صورت رایگان) همچنین کمک‌های مردمی در میان اهالی شهر تقسیم شد . حقوق معوقه ومزایای کلیه‌ی کارمندان ادارات مهاباد توسط هیأت پاکسازی استان آذربایجان‌غربی مورد تأیید قرار گرفت و به آنها پرداخت گردید .

با کمک پزشکان تیپ ارتش در مهاباد ، یک واحد بهداری برای پاسخگویی به نیازهای مردم در کنار پادگان تأسیس شد . سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی که به دلیل نفوذ ضدانقلاب به حالت تعطیل درآمده بود ، با دعوت فرماندار فعالیت خود را از سرگرفتند .

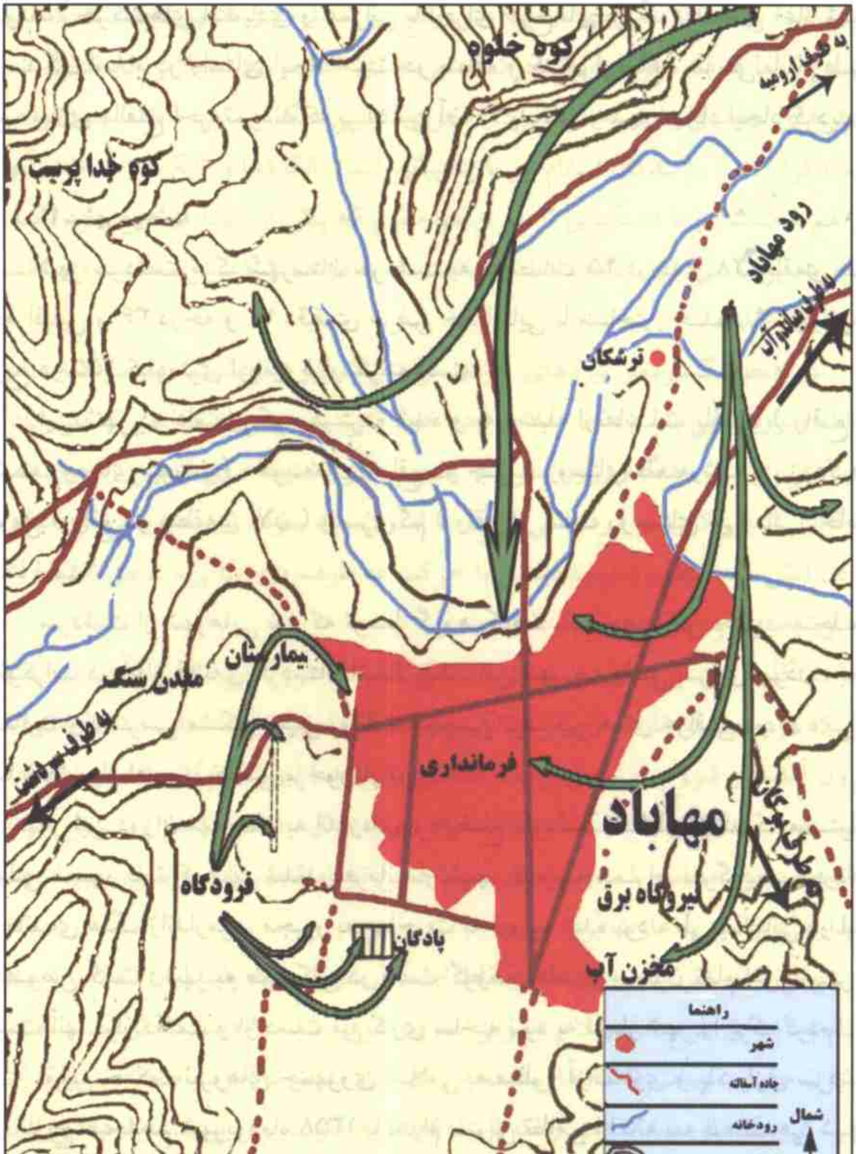
مسائل فرهنگی ، ارشادی و تبلیغاتی در جلسه‌ای با حضور فرماندار و نمایندگان روحانیت شهرستان مهاباد ، ارگان‌های انقلابی ، نماینده‌ی دفتر تبلیغات حضرت امام (ره) اعزامی از قم و سرپرست صدا و سیمای جمهوری اسلامی مرکز مهاباد مورد بحث و بررسی قرار گرفت . در این رابطه ، تعدادی کتاب و پوستر در شهر توزیع شد[1]. برپایی نمایشگاه عکس ، نمایش فیلم و برنامه‌های اسلامی رادیو مهاباد نیز از جمله کارهای تبلیغاتی در این شهر بود .

با استقرار امنیت در شهر و آغاز روال عادی فعالیت‌های روزمره در مهاباد ، آن

---

۱ ـ در این زمان چیزی در حدود ۱۲۰۰۰ جلد کتاب توسط مردم خریداری شد .

نقشه‌ی شماره‌ی ۸ ـ ۲ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی شهر مهاباد

عدّه از اهالی که به دیگر شهرها مهاجرت کرده بودند بـه مـوطن خـود مراجعـت نمودند . حرکت‌های اقتصادی و عمرانی با اجرای طرح‌های بزرگ و اساسی آغاز شـد . رزمندگان اسلام در راستای ایجاد امنیت در منطقهٔ و کنترل اوضاع ، طرحی با نام طـرح ایمن‌سازی والفتح اجرا نمودند که بر اساس آن ۳۰ پایگاه در شهر مهاباد ایجاد گردید .

۱۱ ـ شهر سردشت

شهر سردشت مرکز شهرستان سردشت به مختصات ۴۵ درجه و ۲۸ دقیقه‌ی طول جغرافیایی و ۳۶ درجه و ۱۰ دقیقه‌ی عرض جغرافیایی با مساحتی حـدود ۱/۴ کیلـومتر مربع در ۲۵۵ کیلومتری ارومیه قرار گرفته است .

این شهر در دامنه‌ی کوه گسترده شده و به وسیله ارتفاعـات بلفـت (واقـع در پشت روستای بیوران) ، هوینه‌مال (واقع در جنوب روستای قلعـه‌رشـه) ، زردکـه و هومل (واقع در منطقه‌ی آلان) و سری‌گم (واقع در پشت روسـتای میرآبـاد) احاطـه شده است[1].

سردشت از شهرهایی بود که توسط گروهـک‌هـا ، به‌خصـوص حـزب منحلـه‌ی دموکرات در آغاز غائله‌ی کردستان اشغال شد . این شهر بـه دلیـل مـرزی بـودن ، بُعـد مسافت و دسترسی مشکل زمینی به آن ، همچنین تردد نیروهـای عراقـی در آن ، بـرای ضدانقلاب از اهمیت خاصی برخوردار بود .

در این دوران مهاجمان به اندازه‌ای بر اوضاع سردشت تسلط داشتند که مسـئولین دولتی مجبور به ترک شهر شدند . فرمانـدار شـهر کـه بـه همـراه سـرگرد شـکوریان ، فرمانده‌ی هنگ ژاندارمری مجبور به مهاجرت به ارومیه شده بود ، طی سخنانی در ایـن خصوص گفت : شهر به طور کلی در دست گروهک‌هاست و چون تمام امور شـهر در دست آنها قرار داشت و از دست من کاری ساخته نبود به ناچار شهر را ترک کردم .

اولین حرکت نیروهای جمهوری اسلامی به منظور آزادسازی و پاکسازی سردشت در تاریخ هیجدهم شهریورماه ۱۳۵۸ با اعزام ستونی نظامی از بانه بـه فرمانـدهی شـهید دکتر مصطفی چمران (معاون وقت نخست وزیر و وزیر دفاع) به ایـن شـهر صـورت

---

۱ ـ ارتفاعات بلفت و سری‌گم از نظر نظامی بسیار حائز اهمیت می‌باشد .

گرفت . ستون که ساعت ۱۵ حرکت خود را در مسیر پر پیچ و خم بانه ـ سردشت آغاز کرده بود ، ساعت ۵ بعدازظهر از پل آهنی واقع در ۶ کیلومتری شهر سردشت گذشت. دشمن که با هدف جلوگیری از حرکت نیروهای جمهوری اسلامی در طول مسیر کمین‌های متعددی را تعبیه کرده بود با اجرای کمینی دیگر در این منطقه ستون را مورد حمله قرار داد . رزمندگان اسلام نیز با پشتیبانی آتش بالگردها و تانک‌ها حملات آنها را در هم شکستند و با دستگیری ۳ نفر از مهاجمین که یکی از آنها عراقی بود ، به راه خود به طرف سردشت ادامه دادند و ساعت ۱۹ با در هم شکستن محاصره‌ی دشمن وارد شهر شدند .

در هجوم گسترده‌ی نیروهای خودی برای پاکسازی سردشت ، دشمن که قدرت مقابله و رویارویی با سپاهیان اسلام را در خود نمی‌دید ، پس از به آتش کشیدن پادگان شهر متواری شد . هنگام ورود ستون به شهر ، هنوز شعله‌های آتش از خرابه‌های پادگان زبانه می‌کشید و دود ناشی از آن به آسمان بلند بود . نیروها پس از خاموش کردن آتش ، به منظور تعقیب دشمن با حرکت به طرف مرز باقی‌مانده‌ی آنها را نیز مجبور به فرار به خاک عراق کردند .

هنگام ورود نیروهای جمهوری اسلامی شهر به طور کامل تعطیل بود . به محض این که مردم صدای تانک‌ها و فریاد تکبیر رزمندگان اسلام را شنیدند ، از خانه‌های خود بیرون آمدند و شروع به شادی و دست‌افشانی کردند . آنها می‌گفتند : مهاجمین به صورت ستون از سردشت گذشته و به طرف مرز عراق رفتند . ما هم از ترس آنها در خانه‌های خود مخفی شده بودیم . مهاجمین تمام تجهیزات وخوار و بار هنگ ژاندارمری را نیز به غارت برده بودند .

پس از مستقر شدن نیروها در نقاط حساس شهر ، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اقدام به اجرای طرح خلع‌سلاح عمومی نمود و موفق شد ، ۸ دستگاه تانک ، تعدادی کامیون حاوی مهمات و انبارهای اسلحه و مهمات متعلق به حزب منحله‌ی دموکرات و سایر گروهک‌های ضدانقلاب را که از پادگان‌ها به غارت برده بودند ، یا اهدایی ارتش عراق به آنها بود ، با شناسایی‌های مداوم و تلاش پی‌گیر کشف و ضبط نماید . در یکی از انبارهای اسلحه متعلق به حزب منحله‌ی دموکرات تعداد قابل ملاحظه‌ای اسلحه ،

نارنجک ، فشنگ کالیبر ۵۰ و ژ.۳ به دست آمد .

با خلع‌سلاح عمومی سردشت و انجام پاکسازی‌ها ، آرامش نسبی به شهر بازگشت. آن عدّه از مهاجمین که در ارتفاعات اطراف پنهان شده بودند ، گاهی با ورود دوباره به شهر و اجرای عملیات چریکی وخرابکارانه ، اقدام به بر هم زدن امنیت و آرامش به وجود آمده در این منطقه می‌کردند .

(الف) آغاز دوباره‌ی درگیری‌ها در سردشت :

در پانزدهم مهرماه ۱۳۵۸ ، یک گروه ۷۰ نفری از پاسداران که برای تعویض نفرات به سوی کرمانشاه در حرکت بودند ، مورد هجوم نیروهای ضدانقلاب قرار گرفتند . در این درگیری ، سی نفر از نیروها شهید (پیکر پاک شهدا به طرز فجیعی سوزانده شده بود .) ، ۸ نفر موفق به فرار از کمین و بقیه نیز ناپدید گردیدند .

مورخه ۵۸/۷/۱۷ ، سپاه پاسداران سردشت در ستاد خود واقع در شهرک ربط (۱۵ کیلومتری سردشت) به سر می‌برد و قرار بود یک واحد از مأموران ژاندارمری به جای آنها در شهر مستقر شوند . شهر به طور کلی ناامن بود و تشنجات و درگیری در آن امری دائمی شده بود . هیچ نوع تأمینی برای واحدهای نظامی جمهوری اسلامی وجود نداشت .

درگیری‌های سردشت در آبان‌ماه ۱۳۵۸ به اوج خود رسید . مهاجمین با شلیک خمپاره ، آر.پی.جی ۷ و نارنجک شهر را مورد حمله قرار دادند . اوضاع متشنج و ناآرام بود . در شهر هیأتی مرکب از معتمدان محل و فرمانده‌ی پادگان تشکیل گردید تا درباره مسائل و مشکلات موجود مذاکره کنند . در نتیجه‌ی توافق‌های به عمل آمده میان طرفین در شهر آتش‌بس برقرار گردید .

در این زمان ، مردم به علت بارندگی زیاد ـ در فصل پاییز ـ که منجر به جاری شدن سیل و مسدود گشتن راه‌های اطراف شد با کمبود امکانات روبه‌رو بودند . با وجود اعلام آتش‌بس ، حملات شبانه و درگیری‌ها همچنان ادامه داشت . شهر به علّت از کار افتادن مولدهای برق در خاموشی به سر می‌برد و به دلیل آب‌گرفتگی راه‌ها و کنترل شدید آن توسط دشمن از سوی دیگر ، از دو ماه قبل با کمبود ارزاق عمومی به خصوص قند و شکر مواجه بود .

مورخه ۵۸/۸/۱۳ ، پادگان سردشت مورد تهاجم بیش از هزار نفر از گروه‌های مختلف ضدانقلاب قرار گرفت . این عدّه قصد داشتند ، جنگ شدیدی در شهر به راه اندازند و با تکرار حوادث خونبار و سپر قرار دادن مردم ، ارتش را مورد تهاجم شدید قرار دهند . امّا نیروهای جمهوری اسلامی موفق شدند با انهدام مواضع و سنگرهای دشمن در خیابان‌های اطراف پادگان و پشت‌بام‌های منازل ، آنها را مجبور به عقب‌نشینی نمایند .

با وخیم شدن اوضاع در سردشت ، روز بیستم آبان‌ماه ۱۳۵۸ هیأت ویژه‌ی دولت عازم این شهر شد و در روستایی نزدیک این شهر با شیخ عزالدین حسینی و قاسملو مشغول مذاکره گردید . پس از ورود هیأت حسن‌نیت و انتشار پیام تاریخی حضرت امام خمینی (ره) ، اوضاع به طور نسبی آرام شد . مردم با ارسال تلگرافی به محضر رهبر عالی‌قدر انقلاب مراتب تشکر و حق‌شناسی خود را از تلاش‌های هیأت اعزامی و شخص ایشان پیرامون خاتمه دادن به ناآرامی‌های موجود در منطقه اعلام داشتند .

با آرام شدن اوضاع ، فرمانداری با ارسال اطلاعیه‌ای از کلیه‌ی کارمندان ادارات و نهادهای دولتی به‌خصوص پرستاران و بهیاران بیمارستان خواست تا به محل خدمت خود بازگردند . دو روز پس از آن ، گروه‌های مسلح بدون توجه به تعهدات خود پیرامون قبول آتش‌بس ، پادگان شهر را مجدداً مورد هجوم قرار دادند که متقابلاً از سوی پادگان به حملات آنان پاسخ داده شد .

(ب) گسترش فعالیت‌های ضدانقلاب و ناامنی در شهر :

به این ترتیب شهر دوباره دستخوش آشوب گردید . سردشت و اکثر جادّه‌های منتهی به آن در دست ضدانقلاب بود و پاکسازی‌های جادّه‌ها به علّت نزدیکی این شهر به مرز و تعداد زیاد مهاجمین بی‌نتیجه بود . دشمن با شلیک گلوله به مکان‌های عمومی خسارات و تلفات زیادی به وجود آورده بود . مردم با مشکل کمبود کادر درمانی ، مواد سوختی و قطع آب و برق مواجه بودند . گروه‌ها هر روز با جمع کردن اهالی در میدان آزادی شهر و سخنرانی برای آنها ، مردم را تشویق به برپایی راهپیمایی‌های اعتراض‌آمیز می‌کردند .

(ج) حرکت نیروها برای آزادسازی و پاکسازی شهر سردشت :

با وخیم شدن اوضاع سردشت در شهریورماه ۱۳۵۹ ، ستونی از نیروهای جمهوری اسلامی به طرف این شهر حرکت کرد . نیروها پس از درگیری شدیدی با ضدانقلاب در شانزدهمین روز از مهرماه ۱۳۵۹، محاصره‌ی سردشت را درهم شکست و با خارج کردن آن از اشغال ضدانقلاب کنترل شهر را به طور کامل در دست گرفتند .

بعد از پاکسازی ، حملات پراکنده‌ای از سوی باقی‌مانده‌ی نیروهای دشمن که در روستاها و ارتفاعات اطراف شهر پناه گرفته بودند ، شهر سردشت را متحمل خسارت‌های فراوانی نمود . بر اثر شلیک خمپاره و گلوله‌های توپ آنان ، قسمتی از شهر در هم کوبیده شد و متحمل خسارات زیادی گردید .

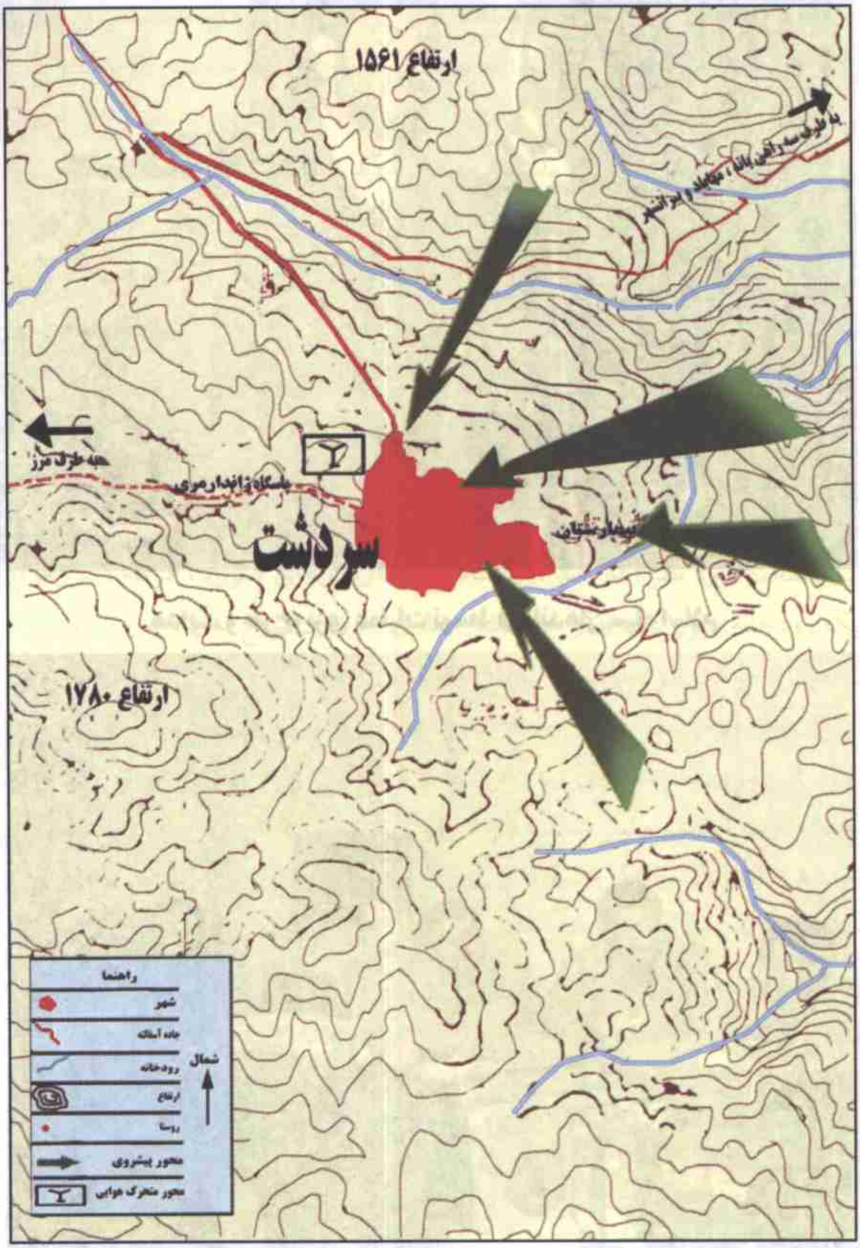
در این زمان ، مردم از نظر آذوقه در مضیقه بودند و به جای مواد سوختی از هیزم استفاده می‌کردند . گروهک‌های ضدانقلاب نیز با سوء استفاده از این وضع سعی می‌کردند با شایعه‌پراکنی مردم را نسبت به نیروهای جمهوری اسلامی بدبین نمایند .

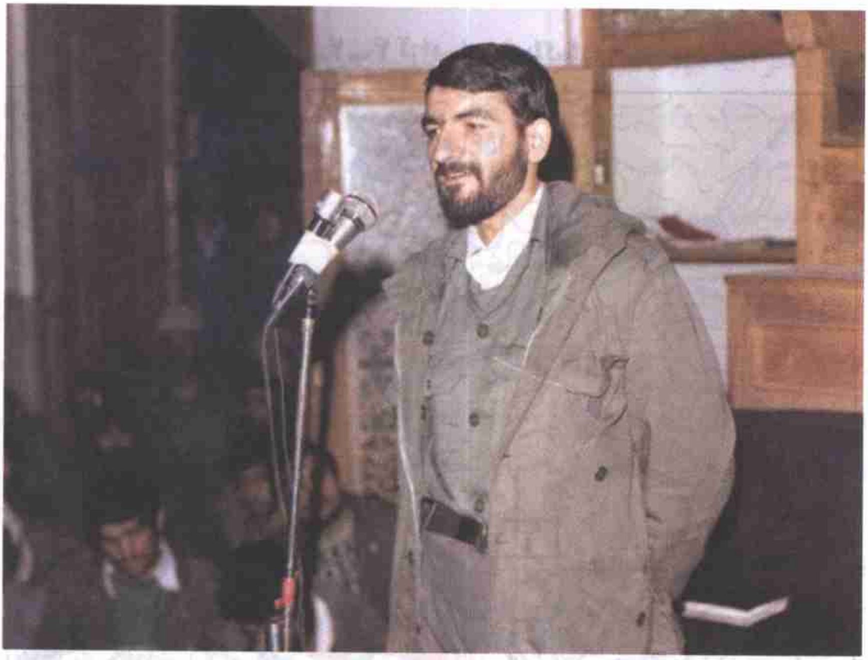
طی سال‌های ۱۳۵۹ و ۱۳۶۰ نیز دشمن که نیروهای خود را در چند پایگاه اطراف شهر متمرکز کرده بود ، چندین بار اقدام به اشغال شهر نمود . حتی تا محاصره‌ی کامل آن نیز پیش رفت ، امّا با دفاع جانانه‌ی سپاهیان اسلام ، تلاش‌هایش بی‌نتیجه ماند (نقشه‌ی شماره‌ی ۹ ـ ۲ ـ ۴).

۱۲ ـ شهر نودشه

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی شهر نودشه با حدود ۹۰۰ خانوار جمعیّت عملاً در اشغال گروهک‌ها و احزاب ضدانقلاب قرار گرفت . دشمن از طریق این شهر مرزی پول و اسلحه‌ی خود را تأمین می‌کرد . شش ماه پس از آغاز جنگ تحمیلی عراق بر ضد جمهوری اسلامی ایران (۵۹/۱۲/۲) نیروهای عراقی نیز وارد این شهر شدند و با استقرار خمپاره‌انداز در ارتفاعات اطراف نودشه ، شهر مقاوم پاوه را زیر آتش خود قرار دادند . در زمان اشغال شهر توسط متجاوزین بعثی ، تقریباً این مرکز جمعیتی خالی از سکنه بود و اکثر اهالی آن به نقاط دیگر مهاجرت کرده بودند .

نقشه‌ی شماره‌ی ۹ ـ ۲ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی شهر سردشت

هدایت و طرح‌ریزی عملیات توسط فرماندهان سپاه اسلام

(الف) آزادسازی ارتفاعات بلند مشرف بر شهر نودشه :

آزادسازی و پاکسازی ارتفاعات اطراف نودشه با هدف محاصره‌ی شهر و دست‌یابی به آن در چهارمین روز از فروردین‌ماه ۱۳۶۰ با حضور نیروهای سپاه پاسداران ، ارتش جمهوری اسلامی ، بسیج و تکاوران ژاندارمری طی عملیاتی به نام گل‌چنار با اسم رمز مختار به فرماندهی سردار شهید ناصر کاظمی ، منصوب از طرف سردار شهید محمّد بروجردی و جناب سرهنگ شهبازی ، افسر منصوب از طرف امیر شهید صیاد شیرازی آغاز شد .

قبل از اقدام به عملیات ، مناطق هدف توسط فرماندهان به طور کامل شناسایی شد و تمامی مسائل مورد بررسی قرار گرفت . به این ترتیب هماهنگی خوبی بین سپاه ، ارتش و ژاندارمری به وجود آمد . در طرح عملیاتی که تهیه شده بود ، باید سه ارتفاع گل‌چنار[۱] ، کوماجا و شوشمشیر تصرف می‌شد .

با سازماندهی نیروها در سه گروه ، مورخه ۶۰/۱/۴ ، رأس ساعت ۲۲ حرکت به سمت اهداف مورد نظر آغاز شد . بر اساس برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته ، نیروها باید از یک رودخانه عبور کنند و از سه نقطه حمله‌ی خود را شروع نمایند .

هنگام حرکت هوا خوب بود ، امّا در میانه‌ی راه ، بارانی بهاری که هر لحظه بر شدت آن افزوده می‌شد ، شروع به باریدن کرد ، بارش باران ، گل‌آلود شدن زمین و عدم آشنایی نیروها با منطقه ، روند حرکت را با مشکل مواجه ساخته بود ، لکن آنها با تکیه بر قدرت ایمان ، مسیر سخت و دشوار را پشت‌سر می‌گذاشتند . از سه گروه سازماندهی شده ،گروه اول متشکل از نیروهای سپاه و ارتش تحت فرماندهی « شهید ناصر کاظمی » به‌خوبی رودخانه را پشت سر گذاشتند و وارد جادّه‌ی نودشه شدند ، امّا گروه دوّم که پس از جدا شدن از سایر نیروها متوجه شده بود که با خود بی‌سیم نیاورده است ، به علّت عدم برقراری ارتباط با دیگر گروه‌ها مسیر حرکت را گم کرد و گروه سوم (نیروهای ارتش) نیز کنار رودخانه ماند و قادر به عبور از آن نبود . با کمک شهید کاظمی مسیر را پیدا کردند و به نیروهایی که در جادّه‌ی نودشه مستقر شده

---

۱ ـ این ارتفاع مشرف به شهر نودشه است ،به همین دلیل در آن زمان تصرف آن از اهمیّت زیادی برای نیروهای خودی برخوردار بود .

بودند ، پیوستند . با ملحق شدن این دو گروه(گروه اول و سوم) به هم ، فرماندهان بر بالای یک ارتفاع ، مشغول تقسیم نیروها برای اجرای عملیات شدند .در همین حین آنها متوجه حضور عده‌ای در نزدیکی خود شدند ، بلافاصله سه نفر از نیروها به همراه شهید کاظمی به طرف افراد مشکوک حرکت کردند و پس از قرار گرفتن در فاصله‌ای مشخص ، اسم رمز عملیات را از آنها پرسیدند . آنها هم در مقابل همین سؤال را مطرح کردند و هر دوطرف یک صدا پاسخ دادند مختار ! به این ترتیب مشخص شد که این عده همان گروهی هستند که مسیر حرکت را گم کرده بودند !

پس از آن ، نیروها سازماندهی شدند و زیر باران شدیدی که راه رفتن را برای آنها بسیار مشکل کرده بود ، شروع به حرکت نمودند . یک گروه به سمت ارتفاع گل‌چنار ، گروهی به سمت کوماجو و آن عده هم که قرار بود به سمت ارتفاع شوشمشیر حرکت کنند به طرف کوماجو تغییر مسیر دادند . زیرا می‌دانستند با حمایتی که نیروهای متجاوز عراقی از گروهک‌ها می‌کنند و زیر این باران شدید ، احتمال آزادسازی ارتفاع مذکور وجود نداشت .

ساعت ۴:۳۰ صبح ، نیروها به ارتفاعات مورد نظر رسیدند . بالای ارتفاع باران تبدیل به تگرگ شده بود و هوا به اندازه‌ای سرد بود که کسی حتی قادر به چکاندن ماشه نبود . به هر ترتیبی که بود نیروها تا صبح همان‌جا ماندند . صبح روز بعد دشمن که از میزان پیش‌روی نیروها کاملاً گیج شده بود ، آتش سنگینی بر روی ارتفاع کوماجو متمرکز کرده بود ، پس از این اقدام دشمن قرار شد ، افراد به هر صورتی که هست در موضع خود باقی بمانند و شهید کاظمی به عقب برگردد و برای آنها تدارکات و یک گروه احتیاط جهت جایگزینی و تعویض بفرستد . نزدیک ظهر پتو ، غذا و مهمات به وسیله‌ی یک فروند بالگرد به ارتفاع حمل شد و نیروهای احتیاط با آن عدّه از نیروها که خیس شده بودند یا توانایی ادامه‌ی عملیات را نداشتند ، تعویض گردیدند .

با رسیدن غذا و مهمات و جایگزینی نیروهای تازه نفس ، عملیات آغاز شد و طی یک نبرد موفقیت‌آمیز سه روزه ، بلندترین ارتفاعات مشرف بر شهر نودشه (کوماجو و گل‌چنار) در هشتمین روز از فروردین‌ماه ۱۳۶۰ از وجود عناصر ضدانقلاب و مزدوران بعثی پاکسازی گردید . در نتیجه شهر نودشه مورخه ۶۰/۲/۲ ، به محاصره‌ی رزمندگان

اسلام درآمد . در این عملیات خسارت و تلفات سنگینی به نیروهای دشمن وارد آمد و از نیروهای خودی نیز ۶ نفر شهید و ۱۳ نفر مجروح شدند .

(ب) آزادسازی شهر نودشه :

دو روز پس از محاصره‌ی شهر نودشه مورخه ۶۰/۲/۶ ، رزمندگان اسلام ساعت ۳ بامداد عملیات آزادسازی و پاکسازی این شهر را آغاز کردند . در نتیجه‌ی این عملیات که تا ساعت ۱۰ صبح روز بعد ادامه داشت ، شهر نودشه پس از سه سال با در هم شکسته شدن مقاومت مشتی وطن‌فروش و جیره‌خوار استکبار ، در کنترل کامل مدافعان انقلاب اسلامی درآمد . هم‌زمان با ورود نیروها به نودشه ، عدّه‌ی زیادی از مردم که به هنگام اشغال شهر مهاجرت کرده بودند ، به خانه و کاشانه‌ی خود بازگشتند .

پاکسازی شهر نودشه با همکاری خوب مردم فهیم ، شجاع و انقلابی این شهر و فداکاری رزمندگان اسلام صورت گرفت . در واقع خود مردم بودند که می‌خواستند در آزادسازی شهرشان سهیم باشند . حرکت مردم نودشه برای همکاری با نیروهای جمهوری اسلامی ؛ کاملاً آگاهانه بود و شکست مفتضحانه‌ی دشمن در این عملیات برای همیشه در تاریخ ثبت گردیده است .

(ج) اوضاع شهر پس از پاکسازی :

پس از پاکسازی کامل شهر ، کنترل تمامی امور آن به دست خود مردم داده شد . چرا که رزمندگان اسلام مطمئن بودند ، اهالی هرگز اجازه‌ی بازگشت به ضدانقلاب را نخواهند داد. مورخه ۶۰/۲/۱۱ ،نیز هیأتی از سوی استانداری کرمانشاه برای بازدید از این منطقه و بررسی خسارت‌های وارده به سازمان‌ها ، ادارات و اماکن دولتی و غیردولتی و مرمت و بازسازی آنها به شهر نودشه اعزام شد . همچنین با صدور اطلاعیه‌ای به افراد مسلح روستاهای اطراف فرصت داده شد ، اسلحه‌ی خود را تحویل دهند .

۱۳ ـ شهر نوسوه

نوسود یکی از شهرهای زیبای شهرستان پاوه می‌باشد که جنگل‌های انبوه و کوه‌های سر به فلک کشیده و همیشه برفی ، زیبایی آن را دو چندان کرده است . شهر نوسود با کشور عراق هم‌مرز است و شهرهای طویله و سوسکان در مقابل آن قرار دارد.

به همین دلیل از ابتدای بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب بـه اشـغال گروهـک‌هـای مسلح غیرقانونی در آمد . با آغاز جنگ تحمیلی این شهر محل تاخـت و تـاز نیروهـای متجاوز بعثی قرار گرفت . دو سال و نیم به طول انجامید تا شـهر مـرزی نوسـود کـه از اهمیت زیادی در منطقه برخوردار بود ، توسط سپاهیان اسلام آزاد گردد .

(الف) اشغال شهر نوسود توسط گروهک‌ها و آغاز درگیری‌ها :

در نهمین روز از آبـان‌مـاه ۱۳۵۸ دویسـت نفـر از افـراد مسـلح حـزب منحلـه‌ی دموکرات از طریق مرز عراق وارد شهر نوسود شدند و کنترل عبور و مرور و انتظامـات آن را در دست گرفتند . نیروهای دولتی و جوان‌مردان ژاندارمری مجبور به ترک شهر و نیروهای ارتش نیز در پادگان محصور شدند . به این ترتیب کمونیسـت‌هـا، چپـی‌هـا و عراقی‌ها بر این شهر مسلط شدند و خطر بزرگی از نظر اشغال اراضی کشور و گسترش ناامنی به دیگر مناطق ،برای نیروهای جمهوری اسـلامی بـه وجـود آوردنـد ، همچنـین مورخه ۵۹/۱/۲۱ ، پادگان این شهر که در مرزی‌ترین نقطه‌ی استان کرمانشاه قرار دارد ، به اشغال حزب منحله‌ی دموکرات درآمد و نیروهای مستقر در آن خلع‌سلاح شدند .

با وخامت اوضاع در نوسود ، عدّه‌ی زیادی از اهالی این شهر و روستاهای اطراف به پاوه مهاجرت کردند و ضمن اعلام آمادگی برای شـرکت در پاکسـازی ایـن شـهر از سپاه، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد خواستند تا نوسود را هر چه زودتر پاکسازی کنند .

(ب) آزادسازی و پاکسازی شهر نوسود :

از شب مورخه ۵۹/۴/۱۶ ، درگیری بین نیروهای جمهوری اسـلامی و گـروه‌هـای ضدانقلاب در روستای نوریاب آغاز شد و تا دو روز ادامه داشت .

مورخه ۵۹/۴/۲۱ ، رزمندگان اسلام در جریان حرکت خـود بـه منظـور پاکسـازی نوسود تا روستای دشه پیشروی کردند و موفق شدند ، شـهر نوسـود را بـه محاصـره‌ی خود درآورند . با محاصره‌ی شهر توسط نیروهای جمهوری اسـلامی ، عوامـل حـزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله شروع به غارت اموال و وسایل موجـود در ادارات و سازمان‌های دولتی از جمله آموزش و پرورش و شـهرداری و انتقـال آنهـا بـه خـاک عراق نمودند . به دنبال این اقدام دشمن ، اعلامیه‌ی مشترکی از سوی فرمانداری ، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد شاخه‌ی پاوه بـه شـرح زیـر

خطاب به اهالی نوسود منتشر شد : مردم مسلمان و قهرمان نوسود و روستاهای اطراف! اینک که با یاری خداوند متعال نیروهای انقلاب اسلامی برادران غیور و دلیر ارتش جمهوری اسلامی ایران ، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و پیشمرگان مسلمان کُرد برای نجات شما از چنگال دژخیمان خون‌آشام تصمیم به پاکسازی منطقه‌ی نوسود و حومه‌ی آن را دارند ، از شما می‌خواهیم با برادران خود همکاری نمایید و نگذارید دشمنان خدا و خلق خدا بدون مجازات از شهر بگریزند و خود اقدام به دستگیری آنها نمایید تا به فرمان الهی و به دست شما به سزای اعمال ننگین‌شان برسند . بدیهی است نیروهای انقلاب مصمم هستند با قاطعیت هر نوع مقاومتی را در هم بکوبند و اکنون پیروزی‌های چشم‌گیری نصیب نیروهای انتظامی و پاسداران مکتب توحید شده است . ضمناً به آن دسته از افراد گول‌خورده ابلاغ می‌شود در صورت تحویل سلاح خود به نیروهای جمهوری اسلامی ایران ، امان‌نامه دریافت خواهند کرد .

بدین ترتیب مورخه ۵۹/۴/۲۷ ، آن عدّه از مردم اطراف پاوه که آموزش‌های لازم را از نظر چریکی و ایدئولوژی ظرف یک هفته و به صورت شبانه‌روزی فرا گرفته بودند با پشتیبانی نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ، بسیاری از روستاهای اطراف نوسود را که در اشغال ضدانقلابیون قرار داشت ، پاکسازی کردند و دشمن را مجبور به خروج از این مناطق نمودند .

مورخه ۵۹/۶/۳۰ ، شهر نوسود همچنان در محاصره‌ی نیروهای نظامی و انتظامی قرار داشت و رزمندگان اسلام مشغول پاکسازی روستاهای منطقه بودند . در آن هنگام اوضاع نوسود کاملاً متشنج بود و افراد حزب منحله‌ی دموکرات کاملاً بر امور شهر حاکمیّت داشتند .

بامداد روز چهارشنبه مورخه ۵۹/۱۰/۲۴ ، در ادامه‌ی آزادسازی نوسود ، درگیری سختی میان ضدانقلابیون مستقر در منطقه و نیروهای جمهوری اسلامی در ارتفاعات نیسانه رخ داد که در نتیجه‌ی آن تلفات سنگینی به مهاجمین مسلح وارد آمد و منطقه کاملاً در اختیار رزمندگان اسلام قرار گرفت .

صبح روز بیست و ششم دی‌ماه ۱۳۵۹ با تلاش بی‌وقفه و خستگی‌ناپذیر سپاهیان اسلام ، شهر مرزی نوسود پس از ۶ ماه نبرد از اشغال گروه‌های ضدانقلاب و نیروهای

متجاوز بعثی خارج شد . حضور نیروها در شهر به علّت آتش سنگین توپخانه‌ی عراق که بر ارتفاعات غربی شهر مستقر بود ، تثبیت نشد و دشمن دوباره به شهر نفوذ کرد .

(ج) سیر عملیات روح‌الله :

سپاهیان اسلام در سه عملیات قبلی تلاش زیادی برای فتح ارتفاعات شوشمشیر و به تبع آن شهر نوسود کردند ، امّا متأسفانه در هر سه حمله ناموفق بودند . فتح نوسود برای آنها به رؤیایی مبدل شده بود . به همین دلیل ، عملیاتی دیگر با هدف دست‌یابی به این مناطق از سوی فرماندهان نظامی طراحی و به مرحله‌ی اجرا درآمد .

عملیات آزادسازی و پاکسازی شهر نوسود و ارتفاعات اطراف آن ساعت ۴ بامداد روز یازدهم تیرماه ۱۳۶۰ هم‌زمان با حلول ماه مبارک رمضان با نام روح‌الله آغاز شد . در این عملیات که طی ۱۴ روز و در دو مرحله اجرا گردید ، یگان‌هایی از سپاه ، ارتش و ژاندارمری شرکت داشتند .

(۱) مرحله‌ی اول :

هدف نیروها در مرحله‌ی اول این عملیات تصرف بلندی‌های شوشمشیر (با ارتفاع ۲۶۰۰ متر) بود که امتداد آن به داخل خاک عراق می‌رسید . با اینکه سه گردان نیروی عراقی روی این ارتفاعات مستقر بود ، امّا عملیات رزمندگان اسلام با سرعت و متهورانه انجام گرفت و ارتفاعات کله شوشمشیر ، کمرمامولـه ، ملـه‌هنـدو و دزآور به دست توانمند سپاهیان اسلام فتح گردید . نیروهای خودی با دفاعی جانانه موفق شدند، تمامی ضد حمله‌های دشمن برای باز پس‌گیری این ارتفاعات را درهم بشکنند .

در جریان این مرحله از عملیات که ۵ روز متوالی ادامه داشت ، روستای دزآور و شهر نوسود نیز به دست پرتوان دلیرمردان سپاه اسلام فتح شد و ندای الله‌اکبر بر فضای آنها طنین‌انداز گردید . در آزادسازی شهر نوسود ، قوای خودی موفق شدند از شمال ضمن تصرف مناطق مرزی این شهر تا پیشرفتگی شیلر و از جنوب نیز تا حدود منطقه‌ی عمومی باویسی و ازگله دشمن را تا مرز به عقب برانند .

با آزادسازی شهر نوسود که ۲۹ ماه در اشغال ضدانقلاب و نیروهای بعثی بود ، ارتباط زمینی مناطق شمالی و جنوبی تا ازگله برقرار شد و جادّه‌ی مرزی مریوان ـ نوسود ـ باویسی و سرپل‌ذهاب به کنترل سپاهیان اسلام درآمد .

(۲) مرحله‌ی دوّم :

دوّمین مرحله از عملیات در تاریخ ۶۰/۴/۱۵ ، به اجرا درآمد و طی آن ضدحمله‌های دشمن دفع شد . در روزهای ۱۹ و ۲۰ تیرماه قسمت شرقی نوسود ، تپّه‌ی سرباز (تپّه‌ی تانک) به تصرف کفرستیزان اسلام درآمد و دو شهر طویله و سوسکان عراق در خطر تهدید و سقوط قرار گرفت . حملات ارتش عراق برای باز پس‌گیری ارتفاعات تا پایان عملیات (۶۰/۴/۲۸) همچنان ادامه داشت . هر بار با تلاش رزمندگان اسلام دشمن با پذیرفتن خسارت‌ها و تلفات فراوان مجبور به فرار شد .

قابل ذکر است تنها در یکی از ارتفاعات مشرف به نوسود ، تعداد نفرات دشمن هشت برابر رزمندگان اسلام بود که با تلاش نیروهای شجاع و پرتوان جمهوری اسلامی ۱۲۰ تن از کفار بعثی و گروهک‌های ضدانقلاب به اسارت درآمدند . در روز پایانی عملیات نیروهای سپاه به آخرین مواضع دشمن حمله‌ور شدند و قسمت اعظم تجهیزات آنها را نابود ساختند که طی آن متجاوزین مجبور به عقب‌نشینی کامل از منطقه گردیدند .

بعد از فتح نوسود و ارتفاعات مشرف بر آن ، نیروهای ژاندارمری در این منطقه مستقر و با تلاش و جدّیت فراوان به پاکسازی و خنثی‌سازی مین‌های موجود پرداختند.

۱۴ــ شهر اشنویه

شهر مرزی اشنویه در طول بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب سه بار پاکسازی شد اولین‌بار در شهریورماه ۱۳۵۸ به دست توانمند نیروهای لشگر ۶۴ ارومیه پاکسازی گردید ، امّا چندی پس از آن شهر دستخوش آشوب و درگیری گردید . به دنبال سفر نماینده‌ی حضرت امام (ره) در غرب کشور و نماینده‌ی استاندار آذربایجان‌غربی به این شهر مورخه ۵۸/۸/۷ ، اوضاع کمی آرام‌تر شد . این آرامش نیز دوام چندانی نداشت ، زیرا دوباره درگیری‌ها در شهر از سر گرفته شد و درست هشت روز بعد از آن (۵۸/۸/۱۵) مهاجمان مسلح از طریق ارتفاعات اطراف شهر ، پایگاه‌های ژاندارمری را مورد حمله قرار دادند که درنتیجه ۶ نفر از نیروهای ژاندارمری شهید و ۲۵ نفر نیز مجروح شدند .

به دنبال متشنج شدن اوضاع در اشنویه دوباره هیأتی از سوی استاندار آذربایجان‌غربی همراه با یک اکیپ پزشکی به منظور برقراری آتش‌بس بین طرفین ، در ادامه‌ی مذاکرات هیأت حسن‌نیت ، عازم این شهر شد . بر اساس مذاکرات هیأت اعزامی با طرفین درگیر ، ساعت ۱۶ مورخه ۵۸/۸/۱۷ ، در اشنویه آتش‌بس اعلام گردید

طبق سنوات قبل ، دشمن حتی یک روز به قول خود پایبند نماند و با ایجاد یک جاده‌ی تدارکاتی با کشور عراق و تجهیز نیروهایش با سلاح‌ها و تجهیزات جدید ، در هیجدهمین روز از آبان‌ماه ۱۳۵۸ یگان‌های ژاندرامری مستقر در شهر را مورد هجوم قرار داد و یک دستگاه تانک متعلق به آنان را منهدم نمود . در پی حمله‌ی مجدد گروه‌های ضدانقلاب به یگان‌های ژاندارمری در اشنویه ـ پس از اعلام آتش‌بس از سوی هیأت اعزامی ـ این شهر از سوی یگان‌های لشکر ۶۴ ارومیه محاصره شد . باز حیله‌ی مذاکره از سوی دشمن مانع اجرای عملیات پاکسازی اشنویه شد . طبق توافق‌های به عمل آمده میان نمایندگان ژاندارمری و حزب منحله‌ی دموکرات در تاریخ ۵۸/۸/۱۹ ، به ظاهر اوضاع شهر به حالت عادی بازگشت .

دوّمین عملیات پاکسازی اشنویه اوایل فروردین‌ماه سال ۱۳۵۹ ، زمانی که بیشتر مناطق استان آذربایجان‌غربی در حال پاکسازی بود و نیروهای ضدانقلاب در حال فرار بودند ، صورت گرفت.. در روند عملیات آزادسازی اشنویه مورخه ۵۹/۱/۶ ، نیروها تا ۱۰ کیلومتری این شهر پیش‌روی نمودند و ظرف ۴ روز موفق شدند ، منطقه‌ی سندوس شامل روستاهای خن‌خنه ، قالاتان ، نالوس ، دیلانچی ، علی‌آباد ، قارنی و گلوان ، منطقه‌ی دشته‌بیل شامل روستاهای مرگه‌ور ، کانی‌سپی ، اشکه‌کول و دوریه و روستای شاوله را پاکسازی نمایند .

نیروهای جمهوری اسلامی در ادامه‌ی پاکسازی شهر مورخه ۵۹/۲/۲۸ ، در هدف‌های تعیین شده مستقر و کنترل منطقه را به دست گرفتند ، همچنین با تصرف ارتفاعات اطراف اشنویه ، این شهر را به محاصره‌ی خود درآوردند و با صدور اطلاعیه‌ای از عناصر مسلح غیرقانونی خواستند تا سلاح‌های خود را به نزدیک‌ترین پایگاه نظامی تحویل دهند . در غیر این صورت با شدت با آنها برخورد خواهد شد .

مورخه ۵۹/۳/۲۴ ، پاکسازی روستاها و مناطق اطراف اشنویه همچنان با

شدت از سوی رزمندگان اسلام ادامه یافت . نیروهای ارتش جمهوری اسلامی تا حومه‌ی شهر اشنویه پیشروی نمودند و درگیری میان آنها و عناصر ضدانقلاب به سختی ادامه پیدا کرد .

مورخه ۵۹/۳/۲۷ ، پس از سه ماه نبرد لشگر ۶۴ ارومیه با ضدانقلاب ، نقاط مهم و حساس شهر اشنویه به کنترل نیروهای خودی درآمد . پس از آن رزمندگان اسلام با صدور اطلاعیه‌ای خطاب به مردم شهر ، از آنها خواستند همکاری لازم را با نیروهای جمهوری اسلامی در جهت پاکسازی کامل شهر از وجوه افراد و گروه‌های مسلح غیرقانونی و برقراری امنیت و آرامش در آن داشته باشند . همچنین به کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب مهلت داده شد تا ساعت ۸ صبح روز بعد ، اسلحه و مهمات خود را به نزدیک‌ترین واحد نظامی که در سرتاسر منطقه مستقر هستند ، تحویل دهند و از تهدید و ارعاب افراد خود فروخته ترسی به خود راه ندهند .

با تسلط نیروها بر اوضاع منطقه مورخه ۵۹/۳/۳۰ ، یک واحد از لشگر ۶۴ ارومیه وارد اشنویه شد و از آن عبور نمود و سپس در ارتفاعات مجاور روستای پروانه مستقر گردید . نیروها هنگام ورود به شهر مورد استقبال گرم مردم قرار گرفتند . نیروهای ژاندارمری نیز پس از مدت‌ها مورخه ۵۹/۴/۱۸ ، با پشتیبانی لشگر ۶۴ ارومیه وارد اشنویه شدند و مورد استقبال امام جمعه ، بخشدار ، روحانیون و معتمدین شهر قرار گرفتند .

مورخه ۵۹/۴/۲۰ ، به دنبال ورود بدون درگیری واحدهای نظامی و انتظامی به اشنویه و برقراری حاکمیّت جمهوری اسلامی در منطقه ، بخشدار و معتمدان این شهر نیز طی نامه‌ای خواسته‌های خود را در ۷ ماده به شرح زیر اعلام کردند : (۱) تبدیل اشنویه از بخش به شهر (۲) اجرای طرح خیابان اصلی (۳) تأمین بودجه برای ایجاد منبع آب (۴) تأسیس یک بیمارستان ۳۵ تختخوابی (۵) ارسال بنزین و نفت و توزیع آن بین مردم با نظارت بخشدار و شهردار (۶) بازگشت کارمندان به ادارات و سازمان‌ها ظرف حداکثر سه روز (۷) آسفالت راه اشنویه ـ نقده ـ جلدیان که به برخی از این درخواست‌ها مانند تأمین بنزین و نفت شهر ، تعمیر شبکه‌ی برق رسانی ، آسفالت جادّه‌ی اشنویه ـ نقده با توجه به شرایط موجود ، از سوی مسئولین پاسخ داده شد .

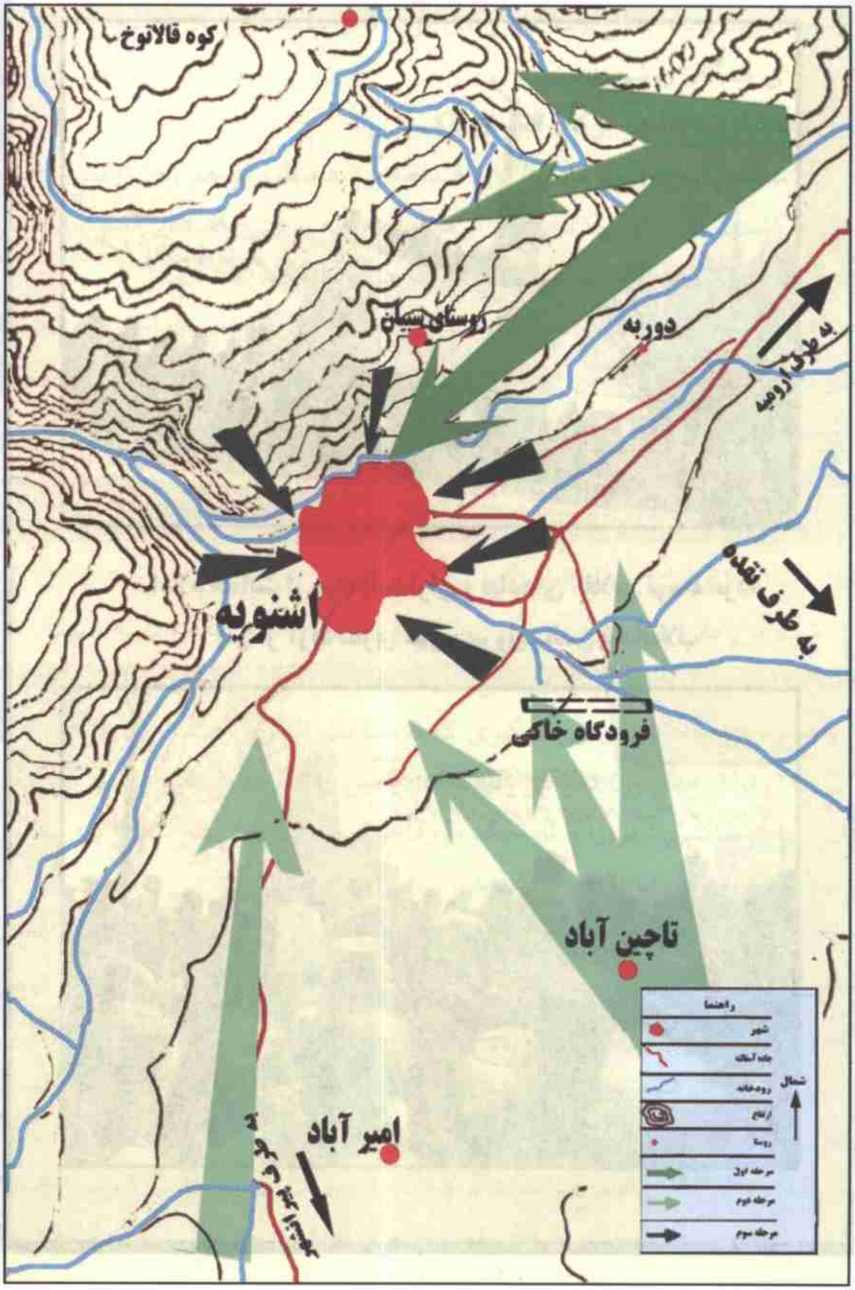
سومین عملیات پاکسازی شهر اشنویه در نوزدهم شهریورماه ۱۳۶۰ صورت گرفت. زیرا این شهر علی‌رغم پاکسازی‌های مکرر و پی‌درپی ، دوباره به اشغال احزاب و گروهک‌های منحله درآمد . این بار حرکت نیروها به منظور اجرای عملیات از سمت سلماس به طرف ارومیه و اشنویه آغاز شد . در نتیجه‌ی این عملیات هماهنگ که با حضور نیروهای سپاه‌پاسداران انقلاب اسلامی ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد به اجرا درآمد ، علاوه بر شهر مرزی اشنویه ، ارتفاعات مهم آق‌بلاغ در اطراف این شهر ، همچنین مناطق صومای برادوست ، سرو ، ترگور ، مرگور ، درّه‌شهیدان و کلاشین که در مسیر حرکت نیروها قرار داشت ، آزاد شد . در جریان این عملیات ۷۰ تن از نیروهای دشمن کشته ، بیش از ۱۰۰ نفر زخمی و ۴۰ نفر اسیر شدند . از نیروهای خودی نیز ۹ تن به شهادت رسیدند .

آزادسازی شهر مرزی اشنویه پس از ماه‌ها از چنگ گروه‌های ضدانقلاب و مزدوران بعثی به نقطه‌ی عطفی در پیشروی نیروهای انقلاب در منطقه‌ی کردستانات مبدل شد . (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۰ ـ ۲ ـ ۴)

۱۵ ــ شهر بوکان

شهر بوکان بعد از پیروزی انقلاب به مدّت دو سال به محلی برای تک‌تازی گروهک‌ها و احزاب ضدانقلاب (حزب منحله‌ی دموکرات ، گروهک کومله ، گروهک پیکار ، گروهک منافقین ، چریک‌های فدایی خلق ، سازمان رزم کارگران) مبدل شده بود . مردم آن شهر تحت شرایطی بسیار بد ، مجبور به تحمل سختی‌ها و مشکلات بودند . یکی از اهالی که در این مدّت به دلیل فقر مالی قادر به ترک شهر نبوده است ، در رابطه با اوضاع بوکان در دوره‌ی حاکمیّت گروهک‌ها می‌گوید : گرانی اجناس ضروری و مواد غذایی موجب شده بود که تنها عدّه‌ی قلیلی بتوانند از قند ، شکر ، نفت که برای هر خانواده ضروری است ، استفاده کنند . در این زمان قیمت هر کیلو قند ۴۰ تومان بود و هر لیتر بنزین از ۲۵۰ تا ۷۰۰ ریال به فروش می‌رسید . مواد غذایی با قیمت گزافی از راه عراق به شهر وارد می‌شد که مردم مستضعف قادر به خرید آن نبودند . اکثر مدارس شهر تعطیل بود . رفت و آمد میان بوکان با دهات اطراف و سایر

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۰ ـ ۲ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی شهر اشنویه

اعلام حمایت از سپاه پاسداران و نهادهای انقلابی توسط مردم
پس از آزاد سازی شهر و بیرون راندن ضدانقلاب

شهرها بسیار کم و به سختی صورت می‌گرفت . این امر نارضایتی شدیدی در بین مردم به وجود آورده بود و باطل بودن شعارهای پوچ گروهک‌ها نظیر نان ، مسکن ، آزادی به خوبی برای همگان روشن شده بود .

(الف) اوضاع شهر بوکان قبل از پاکسازی :

در ششمین روز از مهرماه ۱۳۵۸ ، ضدانقلاب به منظور بر هم زدن اوضاع شهر و به تشنج کشیدن آن با تحریک عدّه‌ای از مردم اقدام به برپایی راهپیمایی نمود که منجر به درگیری میان آنها و واحدهای نظامی مستقر در بوکان گردید .

شب مورخه ۵۸/۷/۱۵ ، نیروهای حزب منحله‌ی دموکرات به واحدهای سپاه و ارتش حمله کردند که با آتش متقابل نیروها به آتش آنان پاسخ داده شد . این حملات دو شب بعد (مورخه ۵۸/۷/۱۷) با استفاده از خمپاره و تفنگ ۵۷ م.م تکرار شد که خوشبختانه هیچ‌گونه آسیبی به افراد نظامی وارد نیامد . به دنبال این درگیری‌ها اوضاع شهر بوکان آشفته بود ، ادارات و سازمان‌های دولتی شهر تعطیل شد و ارتباط تلفنی بوکان با سایر شهرهای منطقه قطع گردید .

شب مورخه ۵۸/۷/۱۹ ، نیروهای دشمن در ادامه‌ی حملات خود به شهر ، مقر سپاه پاسداران در بوکان را با آر.پی.جی۷ و نارنجک تفنگی از روی تپّه‌های اطراف مورد هجوم قرار دادند . در این درگیری که تا ساعت ۱۷ روز بعد (۵۸/۷/۲۰) ادامه داشت ، ۲ نفر از مهاجمان دستگیر شدند . در همین روز ، عوامل تروریست گروهک‌ها منزل یکی از ساکنین شهر را با نارنجک مورد حمله قرار دادند که منجر به مجروح شدن یکی از اعضای این خانواده گردید .

ساعت ۲۳ شب مورخه ۵۸/۷/۲۴ ، نیروهای ضدانقلاب در پی فعالیت‌های تروریستی خود در بوکان ، بازار این شهر را به آتش کشیدند . نیروهای سپاه به محض اطلاع از آتش‌سوزی برای کمک در امر مهار آتش به محل اعزام شدند که به هنگام بازگشت مورد هجوم نیروهای مسلح ضدانقلاب قرار گرفتند و درگیری شدیدی بین آنها روی داد . در این درگیری که تا ساعت ۳:۳۰ بامداد روز بعد (۵۸/۷/۲۵) ادامه داشت ، ۵ نفر از پاسداران شهید و ۷ نفر مجروح شدند . دو روز بعد از این ماجرا (مورخه ۵۸/۷/۲۶) چندین فروشگاه کتاب ،

نوشت‌افزار ، لباس و لوازم منزل با پرتاب مواد آتش‌زا طعمه‌ی حریق شد که در نتیجه تمامی این مغازه‌ها در میان شعله‌های آتش سوخت. ارزش این وسایل بیش از یک میلیون تومان برآورد شد.

مهاجمان مسلح در همین روز گروهی از نیروهای سپاه را که از مسجد جامع به طرف مقر خود در حال حرکت بودند با نارنجک مورد حمله قرار دادند . این حمله منجر به بروز درگیری شدیدی میان طرفین شد که تا دو روز متوالی ادامه داشت . به موجب این ناآرامی‌ها که در بیست و هشتم مهرماه پایان یافت ، شهر به حالت تعطیل درآمد ، اداره‌های دولتی در اشغال گروهک‌ها قرار گرفت و نیروهای سپاه به مقر خود بازگشتند .

بعدازظهر روز سوم آبان‌ماه ۱۳۵۸ در حالی که بازار ، مدارس و ادارات شهر (به جز شهرداری و مخابرات) تعطیل بود و مردم از نظر مایحتاج عمومی در مضیقه بودند، درگیری سختی میان مهاجمان مسلح و نیروهای جمهوری اسلامی روی داد .

ساعت ۷ صبح مورخه ۵۸/۸/۶ ، در پی درگیری شدیدی که بین نیروهای ضدانقلاب و سپاه پاسداران مستقر در بوکان روی داد ، مهاجمین مقر سپاه را به محاصره‌ی خود درآوردند . در این درگیری که یک ساعت به طول انجامید ، دو نفر از نیروهای جمهوری اسلامی مجروح شدند .

شب مورخه ۵۸/۸/۷ ، سپاه پاسداران مستقر در بوکان به یک گروهان ارتشی در این شهر پیوست . درگیری‌هایی که از شب قبل آغاز شده و تمامی سطح شهر را فرا گرفته بود ، همچنان ادامه داشت و مهاجمان با انواع سلاح‌های سبک و سنگین محل سپاه و پایگاه‌های ارتش و ژاندارمری را به سختی مورد هجوم قرار دادند . این حملات و تیراندازی‌های پراکنده تقریباً تا روزهای پایانی آبان‌ماه به قوّت خود باقی بود. با صدور پیام تاریخی حضرت امام (ره) در بیست و هفتم آبان‌ماه ۱۳۵۸ اوضاع شهر رو به آرامی نهاد ، لکن این آرامش نیز دوام چندانی نداشت ، زیرا ضدانقلابی که ادامه‌ی حیات خود در منطقه و به‌خصوص بوکان را در عدم آرامش این شهر می‌دید ، دوباره با بهانه‌های مختلف شهر را به آشوب کشید و اوضاع به شدت ناامن گردید .

(ب) تشدید درگیری‌ها در بوکان :

اوایل سال ۱۳۵۹ درگیری‌ها در شهر بالا گرفت و دولت کوچک‌ترین کنترلی روی امور اداری و دولتی آن نداشت. ضدانقلاب در تمامی سازمان‌ها و ادارات دولتی نفوذ کرده بود و با استفاده از بودجه‌ای که دولت برای ادارات لحاظ می‌کرد، خود را از نظر مالی تأمین می‌نمود و بر ضد جمهوری اسلامی می‌جنگید. مقامات مسئول هم که به لحاظ نبود امنیت امکان عزیمت به این شهر و کنترل امور را نداشتند، برای مقابله با این حیله‌ی دشمن تا اطلاع ثانوی پرداخت هر گونه وجه به سازمان‌ها و نهادهای دولتی در بوکان را قطع نمودند.

با بالا گرفتن درگیری‌ها در بوکان، مورخه ۵۹/۲/۸، یک ستون متشکل از نیروهای ارتش جمهوری اسلامی به منظور تقویت نیروهای درگیر در این شهر از میاندوآب عازم بوکان شد و در ۲۰ کیلومتری آن مستقر گردید. با پیوستن ستون اعزامی به نیروهای مستقر در منطقه و تلاش مشترک نیروهای ارتش و سپاه همراه با پشتیبانی بالگردهای هوانیروز که مواضع ضدانقلاب را بر بالای ارتفاعات مشرف به شهر و باغ‌های اطراف رودخانه مورد هدف قرار می‌داد، نبرد تاپایان خردادماه ۱۳۵۹ به طول انجامید و دشمن در نبردهای مسلحانه دچار شکست‌های فاحشی شد.

گروهک‌های مسلح غیرقانونی با بیش از ده هزار نیروی مجهز به انواع سلاح‌های سبک و سنگین در جای جای شهر (ادارت قدیمی، مدارس و منازل مردم) سنگر گرفته بودند، با برپایی مراسم مختلف و نمایش‌های مسلحانه، در سطح شهر قدرت‌نمایی می‌کردند.

(ج) حرکت نیروها برای آزادسازی و پاکسازی شهر بوکان از چند محور:

در هفتمین روز از فروردین ماه ۱۳۶۰، شهر همچنان در اشغال گروهک‌ها قرار داشت. آنها تمامی سطح شهر و ارتفاعات اطراف را سنگربندی کرده بودند. پاسداران اعزامی به بوکان پس از چند روز زد و خورد با دشمن، مجبور به ترک این شهر شدند.

با قوّت گرفتن احتمال آزادسازی بوکان، مردم نیز شهر را تخلیه کردند و به روستاهای اطراف پناه بردند. گروهک‌ها و احزاب ضدانقلاب روز به روز بر تعداد نیروهای خود در بوکان می‌افزودند. جادّه‌های ورودی شهر (سقز ـ بوکان و میاندوآب ـ بوکان) را با نرده‌های آهنی مسدود نمودند و خمپاره‌های خود را بسر فراز ارتفاعات

اطراف شهر مستقر کردند .

بر اساس طرح‌ریزی‌های صورت گرفته در خصوص آزادسازی و پاکسازی شهر بوکان نیروها از چندین محور عملیاتی شروع به حرکت کردند ، دو جهت اصلی آن از شمال و جنوب بوکان یعنی محورهای مواصلاتی (سقز ـ بوکان و میاندوآب ـ بوکان) و جهت‌های دیگر مسیر جاده‌های شاهین‌دژ و مهاباد بود .

اولین حرکت نیروها در محور مهاباد ـ میاندوآب با استعداد ۱۶۰ نفر نیروی پاسدار انجام شد . نیروها در این محور با پاکسازی مسیر ، حرکت خود را به شهر بوکان آغاز کردند .

حرکت نیروها در محور سقز ـ بوکان ساعت ۱۲ نیمه شب مورخه ۶۰/۷/۶ ، با استعداد ۱۰۰ نفر نیروی پاسدار و یک گروهان ارتشی صورت گرفت . قسمت اول این عملیات که تصرف ارتفاعات مشرف به جادّه در سمت راست دو روستای سرا و قوچاق بود ، طی حرکتی کاملاً غافلگیرانه و با موفقیت اجرا شد . هدف بعدی نیروها در این محور تصرف ارتفاعات تولکه بود . آزادسازی این ارتفاعات نیز با هماهنگی واحد ضربت سپاه و پشتیبانی آتشبار تیپ ارتش و بالگردهای هوانیروز ساعت ۱۱:۳۰ ظهر انجام شد . پس از آن نیروها تا ۵ کیلومتری شهر بوکان پیشروی کردند و موفق شدند ضربات سنگینی را به نیروهای در حال فرار دشمن وارد آورند . علی‌رغم آمادگی رزمندگان اسلام برای آزادسازی شهر بوکان در این محور ، آنها به دستور سردار شهید علی صیاد شیرازی شروع به تحکیم مواضع خود نمودند و منتظر عملیات سایر نیروها در دیگر محورها ماندند تا با هماهنگی کامل تمامی محورهای منتهی به شهر به طور ریشه‌ای و بنیادی پاکسازی و کلیه‌ی راه‌های فرار دشمن بسته شود .

مورخه ۶۰/۷/۱۰ ، همزمان با حرکت نیروها در محور میاندوآب ـ بوکان عملیات آزادسازی شهر بوکان نیز رأس ساعت ۱۶ با حضور واحد یک حمزه (به استعداد ۲ گروهان) ، گردان جندالله سقز (به استعداد ۲۰۰ نفر) و یک گردان از نیروهای تیپ ۲۳ نیروی مخصوص ارتش آغاز شد . نیروها دو ساعت پس از حرکت رأس ساعت ۱۸ در محلی به نام قالو توقف نمود و تا هنگام تاریک شدن هوا در آنجا باقی ماند و در ساعت ۱۲ نیمه شب به طرف بوکان حرکت کردند . رزمندگان اسلام در این مرحله

موفق شدند ، ارتفاع نعل‌شکن ـ مشرف به شهر ـ را به کنترل خود درآورند . پس از استقرار نیروهای ارتش در ارتفاعات اطراف شهر ، پاسداران و نیروهای مخصوص با هماهنگی کامل ، ساعت ۴ بامداد از چند نقطه به شهر نفوذ نمودند و با توجه به اینکه دشمن فرصت داشت و خود را مقابل قدرت و توان رزمندگان اسلام ضعیف می دید از شهر فرار نمود اما رزمندگان اسلام طی یک پاکسازی خانه به خانه که تا ساعت ۱۱ صبح ادامه یافت ، موفق شدند ضدانقلاب را شکست دهند و مجبور به فرار نمایند و در مقرها از قبل شناسایی شده مستقر شوند . به این ترتیب ، شهر بوکان پس از ۳۲ ماه اشغال ساعت ۵:۳۰ بامداد روز یازدهم مهرماه ۱۳۶۰ پس از یک هفته محاصره آزاد و تا اواخر همین سال به طور کامل پاکسازی شد .

شهر بوکان آخرین ملجأ و پناهگاه ضدانقلاب بود . به علت واقع شدن این شهر در جاده‌ی اصلی و مهم استان‌های آذربایجان‌غربی و کردستان از اهمیت بسیار بالایی برای دشمن برخوردار بود . به همین دلیل ضد انقلاب نیروی قابل توجهی را در آن مستقر کرده بود و قصد نداشت به راحتی شهر را ترک کند . رزمندگان اسلام با برنامه‌ریزی دقیق ، هماهنگی کامل همچنین صبر و حوصله‌ی وافر و به کار بستن تدابیری که در ادامه به آنها اشاره می‌شود ، موفق شدند بوکان را پس از ماه‌ها از اشغال احزاب و گروه‌های ضدانقلاب خارج نمایند و آنان را تا آن سوی مرزها به عقب برانند.

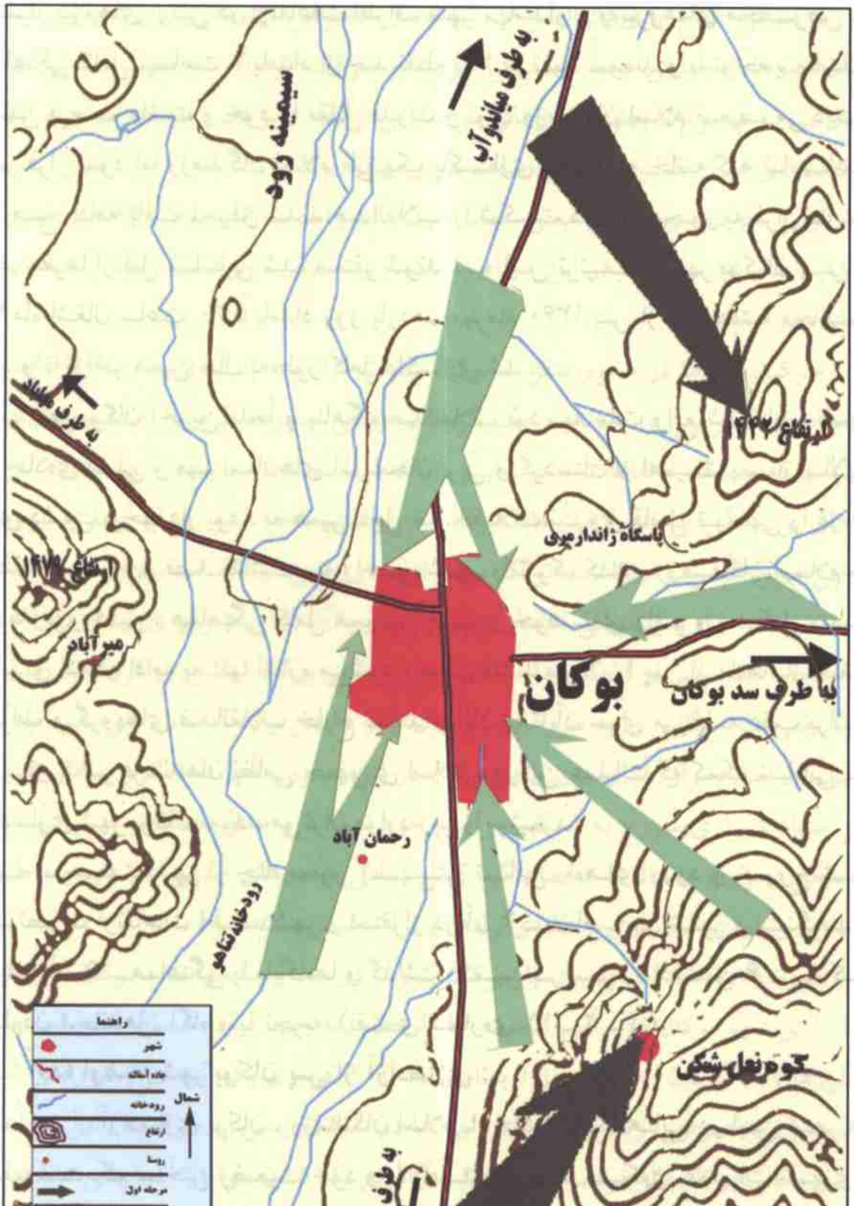
از تدابیر فرماندهان نظامی جمهوری اسلامی در این عملیات که کمک شایانی به آزادسازی شهر بوکان نمود ، می‌توان موارد زیر را برشمرد :

۱ـ حمله به شهر از چند محور ۲ـ بستن تمامی راه‌های ورود و خروج شهر ۳ ـ تصرف ارتفاعات اطراف شهر و استقرار در آن ۴ ـ محاصره‌ی شهر و سنگربندی اطراف آن ۵ ـ هماهنگی با پایگاه‌ها و گذاشتن کمین بر سر راه دشمن ۶ ـ به کار گماردن فرماندهان آگاه و با تجربه .(نقشه‌ی شماره‌ی ۱۱ ـ ۲ ـ ۴)

(د) اوضاع شهر بوکان پس از آزادسازی :

بعد از آزادسازی بوکان ، رزمندگان اسلام با احداث پایگاه‌هایی در این شهر با هدف مستحکم ساختن وضعیت خود و با راه‌اندازی یک شبکه‌ی عملیات شهری ، اقدام به پاکسازی شهر نمودند . آنها در همان ابتدای پاکسازی‌ها ساختمان ستاد حزب

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۱ ـ ۲ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی شهر بوکان

منحله‌ی دموکرات را به تصرف درآوردند . [1] از شعارهایی که بر در و دیوار ستاد و دیگر ساختمان‌های شهر نقش بسته بود ، به‌خوبی می‌شد فهمید در عرض دو سال نیم گذشته که شهر تحت سیطره و نفوذ گروه‌های مسلح غیرقانونی قرار داشت ، بر مردم مسلمان بوکان چه گذشت .

در پی پیروزی‌های چشمگیر رزمندگان اسلام در پاکسازی بوکان از لوث وجود عناصر وابسته و مزدور ضدانقلاب ، امنیت در شهر به طور کامل برقرار شد . فقط با تاریک شدن هوا تیراندازی‌های پراکنده‌ای از سوی ارتفاعات اطراف صورت می‌گرفت که آن هم با تلاش بی‌وقفه و همه‌جانبه‌ی رزمندگان اسلام در امر پاکسازی روستاها ، برقراری امنیت محورها ، دستگیری هسته‌های شهری دشمن و جلوگیری از حملات ضدانقلاب رو به کاهش نهاد .

به این ترتیب ، گروه کثیری از اهالی این منطقه که طی سال‌های گذشته شهر را ترک کرده و به دیگر مناطق از جمله شهر سقز پناه برده بودند ، به زادگاه خود مراجعت نمودند . ادارات ، سازمان‌ها و نهادهای دولتی از جمله شهربانی (۶۰/۸/۲)، شهرداری ، بخشداری ، جهادسازندگی ، بنیاد مستضعفان ، بنیاد شهید و کمیته‌ی امداد حضرت امام (ره) (۶۰/۸/۲۰) ، بیمارستان (۶۰/۹/۹) ، آتش‌نشانی (۶۰/۱۰/۲) و بانک‌های مسکن و سپه(۶۱/۲/۲) فعالیت‌های خود را آغاز کردند و مدارس نیز با شروع ثبت نام از دانش‌آموزان ، اقدام به برپایی کلاس‌های درس نمودند .

ارزاق و مایحتاج عمومی مردم (مواد سوختی ، خواروبار ، آرد ، تیرآهن ، سیمان ، پروفیل و شیشه) برای اولین بار با تقسیم شهر به هشت منطقه در اختیار آنان قرار گرفت .

روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با برپایی نمایشگاه ، کلاس‌های عقیدتی ـ فرهنگی به صورت موقت فعالیت‌هایی را در جهت تبلیغات اسلامی و افشای هر چه بیشتر ماهیّت آمریکایی گروهک‌های منحرف آغاز کرد تا در آینده‌ای نزدیک با همکاری نهادهای دیگرهمچون کمیته‌ی فرهنگی جهادسازندگی ، شورای تبلیغات اسلامی به این نوع فعالیت‌ها وسعت بیشتری ببخشد .

---

۱ ـ از این ساختمان بعداً به عنوان مقر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در شهر بوکان استفاده شد .

ه: سایر شهرها

شهرهایی مانند ارومیه، نقده، سلماس، قروه، خوی، شاهین‌دژ، ماکو، بیجار، کرمانشاه، اسلام‌آباد، جوانرود، قصرشیرین، سنقر، سرپل‌ذهاب، کنگاور، هرسین و صحنه که در این قسمت به ذکر وقایع رخ داده در برخی از آنها بسنده خواهد شد، از شهرهایی هستند که ضدانقلاب نتوانست به علّت برخی ویژگی‌های جمعیّتی و جغرافیایی (مثلاً دور بودن از مرکز بحران) در مقطع نبرد دوّم آنها را به سقوط بکشاند. دشمن در این تعداد از شهرهای غرب و شمال‌غرب نیز همانند سایر نقاط کشور که درآن زمان با ناآرامی‌ها و درگیری‌هایی از سوی عوامل ضدانقلاب مواجه بود با پاره‌ای اقدامات و فعالیت‌های خرابکارانه و تروریستی مانند درگیری‌های پراکنده، بمب‌گذاری، ترور شخصیت‌های سیاسی و مذهبی، تظاهرات، راهپیمایی‌ها، تحصن‌ها و مانند آن روبه‌رو بود که آن هم به دست توانمند نیروهای نظامی و انتظامی مستقر در این مناطق به‌سرعت رتق و فتق می‌گردید و خطر چندانی امنیت این شهرها را تهدید نمی‌کرد. به همین دلیل، عملیات آزادسازی و پاکسازی به شکلی که در قسمت‌های قبلی به آن اشاره شد، در مورد این شهرها صورت نگرفت. در اینجا خیلی مختصر به وقایع اتفاق افتاده در این نقاط می‌پردازیم.

۱ ـ شهر ارومیه

شهر ارومیه مرکز استان آذربایجان‌غربی با وسعتی بالغ بر ۴۲۷۱ کیلومتر بین ۳۷ درجه، ۳۳ دقیقه و ۱۵ ثانیه‌ی عرض جغرافیایی و ۴۵ درجه، ۴ دقیقه و ۴۵ ثانیه‌ی طول جغرافیایی قرار گرفته است.

این شهر در جلگه‌ای (به طول ۷۰ کیلومتر و عرض ۳۰ کیلومتر) کنار دریاچه‌ی ارومیه گسترده شده و از شرق تا تپّه‌های مجاور رود شهرچای و از طرف جنوب تا قریه‌ی بند امتداد یافته است.

ارومیه یکی از مهم‌ترین شهرهای استان آذربایجان‌غربی محسوب می‌شود. این استان به دلیل داشتن مرز مشترک با کشور ترکیه از موقعیت ویژه‌ای برخوردار است. به همین دلیل در طول بحران مناطق غرب و شمال‌غرب، مردم این شهر حوادث و

پیامدهای مختلفی را به علّت جنگ و حضور ضدانقلاب (گروهک صنار مامندی و یگان‌های مختلف حزب منحله‌ی دموکرات ، مانند اگرین ، سرگرد عباسی ، آرارات و نحو) پشت‌سر گذاشتند .

ساکنان ارومیه ، مردمانی هوشیار و آگاه بودند . آنها در این مقطع واقع‌بینانه به حوادث منطقه نگریسته و در همه حال نسبت به عقاید ، افکار پوچ و تفکرات غلط ضدانقلابیون به خوبی عکس‌العمل نشان دادند . به همین دلیل ، دشمن هیچ‌گاه نتوانست این شهر را به سقوط بکشاند . با این حال در این شهر نیز همانند سایر مناطق در این دوره‌ی بحرانی حوادثی رخ داد که در ادامه به مواردی از آنها اشاره می‌کنیم .

(الف) اوضاع و احوال شهر ارومیه قبل از پاکسازی :

ـ مورخه ۵۸/۷/۱۲ ، شهر ارومیه از سه طرف توسط نیروهای حزب دموکرات محاصره شد که با دخالت ارتش این محاصره در هم شکست .

ـ حدود ساعت ۲ بعدازظهر روز سیزدهم آبان‌ماه ۱۳۵۸ براثر انفجار بمب در یکی از اتوبوس‌های شرکت واحد اتوبوسرانی ارومیه یک نفر شهید و ۴ نفر مجروح شدند .

ـ مورخه ۵۸/۸/۳ ، قسمتی از منطقه بند ارومیه توسط مهاجمین مسلح منفجر شد.

ـ ساعت ۹ شب مورخه ۵۸/۸/۱۵ ، مهاجمان از تپه‌ی مشرف به مرکز رادیو و تلویزیون ، این ساختمان را به مدّت نیم ساعت با خمپاره هدف قرار دادند . به دنبال این حملات ، گوینده‌ی تلویزیون از مأموران انتظامی و پاسداران کمک طلبید که بلافاصله گروهی از مردم و پاسداران به مقابله با مهاجمین پرداختند و آنها را مجبور به فرار ساختند .

ـ مورخه ۵۸/۸/۲۲ ، مهاجمین مسلح به طرف تأسیسات شرکت آب تیراندازی کردند و خسارت‌هایی به ساختمان آن وارد ساختند .

ـ روز پنج‌شنبه مورخه ۵۸/۸/۲۴ ، گروهی از دانشجویان دانشسرای راهنمایی ارومیه در محل دانشسرا تحصن کردند و خواستار برکناری مدیر کل آموزش و پرورش استان و تأمین درخواست‌های خود شدند . این عدّه تأکید کردند ، اگر به نیازهای آنها پاسخ مثبت داده نشود ، دست به اعتصاب غذا خواهند زد .

ـ بعد از ظهر روز ۵۹/۸/۲۸ ، گروهی از دانش‌آموزان با به راه انداختن تظاهراتی خواستار برکناری مدیرکل آموزش و پروش آذربایجان‌غربی شدند و عدّه‌ای دیگر در مخالفت با اجتماع کنندگان سعی کردند آنها را متفرق سازند . این برخورد به درگیری و خشونت و مداخله‌ی پاسداران و افراد کمیته انجامید .

ـ مورخه ۵۸/۸/۳۰ ، یک دستگاه جیپ سیمرغ متعلق به جهادسازندگی توسط مهاجمان مسلح مورد حمله قرار گرفت . در این حمله ضدانقلاب پس از خلع‌سلاح سرنشینان اتومبیل حدود ۵۰۰/۰۰۰ تومان دارو را به غارت بردند .

ـ شب مورخه ۵۸/۱۰/۴ ، عدّه‌ای مهاجم مسلح در خیابان کشاورز ارومیه به اتومبیل گشت ژاندارمری حمله کردند و آن را به گلوله بستند . در این حمله ۱ نفر از مأموران شهید و ۳ نفر دیگر مجروح شدند .

ـ مورخه ۵۸/۱۲/۱۵ ، ش از سه هزار نفر از فارغ‌التحصیلان بیکار ارومیه برای طرح مشکلات و خواسته‌های خود دراستادیوم سرپوشیده‌ی تختی گرد آمدند . در این اجتماع که مهندس مقدم ، نماینده‌ی استانداری نیز حضور داشت ، فارغ‌التحصیلان خواسته‌های خود را در قطعنامه‌ای عنوان کردند .

در این مدّت نیروهای نظامی جمهوری اسلامی مستقر در ارومیه ، شورای شهر[1] و مردم تلاش گسترده‌ای در خنثی نمودن این توطئه‌ها و سرکوبی عوامل دشمن نمودند. در سیزدهم آبان‌ماه ۱۳۵۸ هزاران نفر از مردم این شهر در مخالفت با توطئه‌های حزب منحله‌ی دموکرات ، پس از اقامه‌ی نماز عید سعید قربان دست به راهپیمایی گسترده‌ای زدند و با صدور قطعنامه‌ای ، سیاست‌های استکبار و عوامل آن در منطقه را محکوم کردند . در این رابطه حجت‌الاسلام حسنی ، سخنران نماز عید ، در خطبه‌های نماز خطاب به مسئولان اظهار داشت : من به مسئولان استان اعم از کشوری و لشگری هشدار می‌دهم که تکلیف ما را با حزب منحله‌ی دموکرات روشن کنند . طبق دستور حضرت امام (ره) هر مقامی اعم از کشوری و لشگری اگر از خود سستی نشان دهد ،

---

۱ ـ از تصمیمات مهّم شورای شهر در مورخه ۵۸/۹/۲۴ ، ادغام کمیته‌های مرکزی و نگهبانان انقلاب اسلامی در هم و تشکیل کمیته‌ی واحدی به نام کمیته‌ی انقلاب اسلامی در ارومیه بود . این کمیته زیر نظر شورای روحانیت انجام وظیفه می‌کرد .

مردم خود در کارها دخالت خواهند کرد و ما آماده‌ایم تا آخرین قطره‌ی خون خود با نظامیان انقلابی در پاکسازی منطقه همکاری کنیم .

علی‌رغم این تهدیدها ، وضعیت عمومی شهر بهبود نیافت . وقوع حوادث و رخدادهای پی‌درپی ، فرصت برقراری آرامش و امنیت را به کسی نمی‌داد و تحصن‌ها ، راهپیمایی‌ها ، تعطیلی‌های بی‌مورد و درگیری‌های مسلحانه اوضاع شهر را به‌کلی در هم ریخته بود .

اقدامات شورای تأمین استان با توجه به فرمان حضرت امام خمینی (ره) و بخشنامه‌ی وزارت کشور ، همچنین موقعیت حساس منطقه از نظر سیاسی ـ امنیتی کمکی به برقراری آرامش در ارومیه نکرد . یکی از اقدامات شورای تأمین استان در این زمینه به اجرا گذاشتن مفادی به شرح زیر و ملزم ساختن کلیه‌ی گروه‌ها و احزاب سیاسی به رعایت آن بود :

(۱) کلیه‌ی راهپیمایی‌ها و تجمع گروه‌های سیاسی و اجتماعی ممنوع می‌باشد هر نوع تظاهرات مستلزم کسب اجازه از مسئولین امر خواهد بود .

(۲) تمامی شعارها و قطعنامه‌ها باید قبلاً تهیه و به اطلاع مسئولین امر برسد .

(۳) گروه‌های برگزار کننده‌ی تظاهرات ، باید مسئولیت تظاهرات و اجرای دقیق مراسم را بر عهده گیرند .

(۴) رسانه‌های گروهی ، هیچ‌گونه اطلاعیه‌ای برای شرکت در تظاهرات بدون کسب اجازه از مقامات نباید پخش کنند .

(ب) پاکسازی شهر ارومیه :

گروهک‌های ضدانقلاب با اقدامات تروریستی و خرابکارانه از جمله بمب‌گذاری در مکان‌های عمومی ، حمله به مراکز حساس شهر ، به راه انداختن تظاهرات‌ها ، راهپیمایی‌ها و تحصن‌های بی‌مورد و حمله به خودروهای گشتی اوضاع شهر ارومیه را به‌کلی به هم ریخته بودند تا آنجا که حتی اقدامات سیاسی شورای شهر ، شورای تأمین استان و بخشنامه‌ی وزارت کشور هم کوچک‌ترین کمکی به برقراری آرامش در ارومیه نکرد .

به نتیجه نرسیدن اقدامات غیرنظامی برای مسئولین شهر راهی جز مقابله‌ی نظامی

باقی نگذاشت . پاکسازی شهر ارومیه در فروردین‌ماه ۱۳۵۹ با تلاش‌های بی‌وقفه و پیگیر نیروهای مردمی (به عنوان نیروی بسیجی) ، نیروهای ژاندارمری و نیروهای سپاه (شامل شهید رضا نقاش ، شهید تقی‌زاده) انجام شد .

۲ـ شهر نقده

شهر نقده به علّت موقعیت خاص جغرافیایی ، سیاسی و اجتماعی و داشتن دو قومیّت کُرد و ترک با تفاوت‌های فرهنگی و مذهبی ، از ابتدای بحران یکی از اهداف اصلی ضدانقلاب بود . علاوه بر این ، نقده بر سر راه سه پادگان مرزی و مهم جلدیان ، پیرانشهر و پسوه قرار گرفته است و مانع بزرگی در برابر نفوذ دشمن به قسمت شمالی استان آذربایجان‌غربی به شمار می‌رفت . به همین دلیل ، گروهک‌ها به‌ویژه حزب منحله‌ی دموکرات ، تلاش وسیعی را در به آشوب کشیدن این شهر و در دست گرفتن اداره‌ی آن به کار بستند .

ضدانقلاب در جهت ناآرام کردن اوضاع نقده و به راه انداختن جنگ خونین در مقاطع مختلف با سوء استفاده از تفاوت‌های موجود میان دو قوم تُرک و کُرد ، آنان را رو در روی هم قرار داد. این باعث شد ، ده‌ها نفر کشته و زخمی و هزاران نفر آواره گردند و آتش کینه و نفاق بین مردم مسلمان این خطه روشن شود .

حوادث غم‌بار فروردین ۱۳۵۸ در کشتار ترک‌ها و قتل‌عام اهالی روستای قارنا در شهریور ۱۳۵۸ و حملات ناجوانمردانه به نیروهای نظامی و انتظامی در زمان‌های مختلف ، تیراندازی‌های پراکنده به طرف مردم حاصل توطئه‌ی گروهک‌ها در ایجاد نابسامانی در محدوه‌ی شهرستان نقده بود .

مورخه ۵۸/۷/۸ ، جمع کثیری از مردم نقده در اعتراض به خروج هنگ ژاندارمری دست به راهپیمایی زدند و در خیابان‌های منتهی به محل استقرار نیروهای ژندارمری متحصن شدند . مردم معتقد بودند ، حضور هنگ در شرایط کنونی برای دفاع از امنیت و آزادی شهر لازم است .

تحصن مردم به دنبال مذاکرات نمایندگانی از آنها با فرماندار و نماینده‌ی اعزامی از ژاندارمری آذربایجان‌غربی پایان یافت . در این مذاکرات به مردم قول داده شد که

فقط ستاد هنگ از شهر خارج شود و واحدهای رزمنده همچنان در نقده باقی بمانند .

دو روز پس از پایان تحصن مردم در نقده (مورخه ۵۸/۸/۱۰) صدای شلیک گلوله ، انفجار نارنجک ، آر.پی.جی ۷ آرامش شهر را در هم ریخت . در این حملات که چندین ساعت ادامه داشت ، شهر نقده مورد اصابت گلوله‌های انفجاری با بُردی معادل ۲۱ کیلومتر قرار گرفت . بنا به گفته‌ی مقامات نظامی تا آن زمان در هیچ‌جای ایران از این گلوله‌ها استفاده نشده بود .

در این زمان علاوه بر شهر ، جاده‌های اطراف نیز به‌شدت مورد حملات پی‌درپی ضدانقلاب قرار داشت . پاسگاه و گردنه‌ی دوآب از محل‌هایی بود که مکرر از سوی دشمن مورد هجوم قرار می‌گرفت . این گردنه مکان خوبی برای استقرار ضدانقلابیون به حساب می‌آمد .

در آبان‌ماه ، گروه کثیری از اقشار مختلف مردم نقده به دعوت حجت‌الاسلام شیخ محمّدابراهیم محرر در پشتیبانی از دانشجویان پیرو خط امام (ره) و تصرف لانه‌ی جاسوسی آمریکا ، دست به اجتماع و راهپیمایی زدند . در این راهپیمایی مردم نقده پس از اجتماع در مسجد صاحب‌الزمان (عج) با حرکت در خیابان‌های حضرت امام (ره)، رودکی و مصدق در حالی که روحانیون ، مقامات اداری و اعضای شورای شهر پیشاپیش آنان حرکت می‌کردند ، در میدان امام نقده گردهم آمدند و با صدور قطعنامه‌ای ، ضمن پشتیبانی کامل از رهبری‌های حضرت امام (ره) هر گونه توطئه و دسیسه‌ی امپریالیستی ـ صهیونیستی را محکوم کردند . از مهم‌ترین خواسته‌های مردم نقده در این قطعنامه می‌توان موارد زیر را برشمرد :

(الف) استقرار پادگان رزمی با تجهیزات و تسهیلات سنگین و کافی در نقده .

(ب) شناسایی و مجازات عاملین حمله به پاسگاه دوآب .

(ج) شناسایی و مجازات قاتلین افرادی که در نزدیکی گردنه‌ی قارنا کشته شدند .

(د) رعایت حقوق مردم منطقه‌ی ترک زبان سلدوز نقده .

(هـ) شناسایی و مجازات مهاجمینی که در راه اشنویه ـ نقده باعث شهید و مجروح شدن عدّه‌ای از برادران ارتشی شدند .

(و) تأمین کسری حقوق کلیه‌ی مجاهدین استخدامی ژاندارمری شهرستان نقده که

طی هشت ماه گذشته با فداکاری‌های بی‌دریغ خویش در برقراری امنیت منطقه شب و روز تلاش کرده‌اند.

۳ ـ شهر سلماس

اغتشاشاتی که شهر سلماس در مقطع نبرد دوّم با آن روبه‌رو بود، بیشتر از سوی عوامل مزدور باند صنار مامندی[1]، رئیس طایفه‌ی مامندی به این منطقه تحمیل می‌شد. صنار که یکی از مالکان منطقه‌ی سلماس بود، پس از پیروزی انقلاب اسلامی همانند سایر مواجب بگیران شاه خائن با در خطر دیدن منافع خود، شروع به مسلح نمودن طایفه‌ی خویش (با کمک حزب منحله‌ی دموکرات) نمود و به مقابله‌ی نظامی با جمهوری اسلامی برخاست. وی که به دنبال کسب قدرت از دست رفته‌ی خود در میان مردم منطقه بود با تجمع در روستاها، ارتفاعات و محورهای مواصلاتی اطراف شهر، یگان‌های نظامی و انتظامی جمهوری اسلامی مستقر در منطقه را مورد هجوم قرار داد و با ایجاد کمین و راه‌بندان در جادّه‌ها، حمله به روستاها و غارت اموال مردم (با عنوان بهره‌ی مالکانه)، دستگیری حامیان نظام و شکنجه‌ی آنان به طرز فجیع، جوی از رعب و وحشت را در منطقه حاکم ساخت.

نیروهای نظامی و انتظامی جمهوری اسلامی مستقر در شهر برای مقابله با این ناامنی‌ها و اغتشاشات و سامان بخشیدن به اوضاع منطقه، از یک سو با صدور اطلاعیه‌ها و اعلامیه‌هایی به افرادی که به عضویت احزاب و گروه‌های ضدانقلاب درآمدند و در حمایت از آنان اسلحه به دست گرفته بودند، اخطار کردند تا هر چه سریع‌تر خود را به نیروهای جمهوری اسلامی معرفی کنند و سلاح‌هایشان را تحویل دهند. از سوی دیگر با شناسایی مراکز و محل تجمع دشمن و طرح‌ریزی عملیات نظامی اقدام به پاکسازی شهر و مناطق اطراف آن از وجود عوامل ضدانقلاب، به‌ویژه مزدوران باند صنار مامندی نمودند. به این ترتیب، سپاهیان اسلام موفق شدند تا حدود

---

۱ ـ باند صنار مامندی با حمایت حزب منحله‌ی دموکرات به وجود آمد و دست به فعالیت‌های نظامی بر ضد جمهوری اسلامی در منطقه زد. برای کسب اطلاعات بیشتر در این زمینه به فصل اول از کتاب سوم همین مجموعه مراجعه فرمایید.

زیادی از نفوذ دشمن در شهر بکاهند و امنیت را در روستاها و ارتفاعات اطراف برقرار کنند.

به واسطه‌ی تدابیر امنیتی رزمندگان اسلام در جهت برقراری آرامش در شهر و حومه‌ی آن فعّالیّت‌های نظامی دشمن در سلماس به ایجاد ناامنی در محورهای مواصلاتی با اجرای کمین و راه‌بندان و سرقت و غارت اموال مسافران ، حمله به نیروهای جمهوری اسلامی مستقر در روستاها و امتداد جادّه‌ها ، هجوم به روستاها و ایجاد جو رعب و وحشت در میان مردم با به شهادت رساندن حامیان جمهوری اسلامی، حملات گاه و بی‌گاه به شهر محدود شد که آن هم به تدریج با اجرای عملیات گسترده‌ی رزمندگان اسلام به منظور پاکسازی محورهای مواصلاتی و مناطق عمق و سپس بستن مرز رفع شد و پایان یافت .

همکاری مردم فهیم و انقلابی سلماس با نیروهای نظامی جمهوری اسلامی و حمایت‌های آنان از سپاهیان اسلام را در برقراری آرامش و پایداری در آن شهر ، هرگز نمی‌توان نادیده گرفت . در اینجا به تعدادی از این مصادیق که مشارکت مردم را نشان می‌دهد ، اشاره می‌شود :

مورخه ۵۸/۱۱/۱۹ ، در پی تحصن گروهی از مردم سلماس در سالن شهرداری در اعتراض به وقایع و حوادث چند روز اخیر ، به‌ویژه حمله‌ی مهاجمین مسلح به واحدهای نظامی این شهر ، همچنین تصفیه و پاکسازی اداره‌ی بهداری ، هزاران نفر از اهالی سلماس به راهپیمایی در خیابان‌ها پرداختند ، سپس درمیدان توحید مقابل ساختمان فرمانداری اجتماع کردند . راهپیمایان با صدور قطعنامه‌ای اعلام کردند : مادامی که به درخواست آنان ترتیب اثر داده نشود ، به تعطیلی مغازه‌های خود ادامه خواهند داد .[۱] همچنین شب قبل (۵۸/۱۱/۱۸) گروهی از زنان و دختران دانش‌آموز در طبقه‌ی دوّم ساختمان فرمانداری به متحصنین پیوستند و همگام با آنان روزه‌ی سیاسی گرفتند .

به دنبال اعتصاب غذای متحصنین در سالن شهرداری سلماس روز سه‌شنبه ۵۸/۱۱/۱۳ ، نماینده استاندار آذربایجان‌غربی به این شهر اعزام شد . در این روز متحصنین بنا به درخواست نماینده‌ی اعزامی استانداری همچنین تأمین برخی از

---

۱ ـ در این روز تعطیلی مغازه‌های شهر سلماس وارد چهارمین روز خود شد .

درخواست‌های آنها (اعزام یک پزشک جراح برای بیمارستان شهر ، بررسی پیرامون تشکیل دادگاه انقلاب اسلامی و شورای پاکسازی) به اعتصاب غذای خود پایان دادند ولی برای تحقق سایر خواسته‌های خود همچنان در تحصن به سر می‌برند .

بعد از ظهر هیجدهم بهمن‌ماه ۱۳۵۸ ، متحصنین شهر سلماس در پی گفتگوی دادسرای انقلاب اسلامی ارومیه پس از ۱۵ روز به تحصن خود پایان دادند .

۴ ـ شهر قروه

شهر قروه مرکز شهرستان قروه با مختصات ۴۷ درجه و ۴۸ دقیقه‌ی طول جغرافیایی و ۳۵ درجه ، ۱۰ دقیقه و ۱۵ ثانیه‌ی عرض جغرافیایی در ۸۷ کیلومتری شمال‌شرقی سنندج و در مسیر جادّه‌ی همدان ـ سنندج قرار گرفته است .

این شهر در دشت پهناوری گسترده شده و به وسیله ی کوه‌های ببر (واقع در ۱۲ کیلومتری جنوب و جنوب‌غربی) ، درّه‌ویهج (واقع در ۵ تا ۱۰ کیلومتری) ، مهیمین و پریشان (واقع در جنوب شهر) احاطه شده است .

با شروع دوباره درگیری در منطقه ، پس از شکست مذاکرات هیئت حسن‌نیت در پایان دوران فترت ، قروه از شهرهایی بود که چندان دست‌خوش بحران و ناامنی نگردید . مؤسسات رفاهی و آموزشی و ادارات در آن به فعّالیّت‌های عادی و روزمره‌ی خود مشغول بودند . گروه‌های مسلح غیرقانونی نفوذ زیادی در داخل شهر نداشتند . اگر هم تحرکاتی از سوی ضدانقلاب در این منطقه صورت می‌گرفت ، اغلب در اطراف شهر بود . اکثر اوقات گروه‌های گشتی که برای انجام مأموریت‌های محوله به حومه‌ی شهر اعزام می‌شدند ، مورد هجوم و حمله‌ی گروهک‌ها قرار می‌گرفتند . این بدان معنا نیست که دشمن اصلاً فعّالیّتی در جهت نفوذ به شهر و اشغال آن نداشت . ضدانقلاب عملیات متعددی برای اشغال شهر قروه انجام داد ، لکن هر بار با مقاومت دلیرانه‌ی نیروهای مستقر در منطقه و مردم شهر با شکست روبه‌رو می‌شد و متواری می‌گردید . به عنوان نمونه می‌توان به پیشروی گروهی مهاجم مسلح با انواع اسلحه و مهمات در اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ تا شش کیلومتری شهر قروه به منظور نفوذ در آن اشاره کرد که با مقابله‌ی مدافعان انقلاب منجر به عقب‌نشینی و فرار مهاجمان گردید .

به دنبال تحرکات گروهک‌های ضدانقلاب ، نیروهای جان بر کف جمهوری اسلامی به منظور برقراری امنیت و ثبات در منطقه و سرکوبی کامل دشمن ، این شهر را در پانزدهم اردیبهشت ماه ۱۳۵۹ با تقدیم ۳ شهید و کشته و زخمی کردن ۲۰ تن از نیروهای دشمن همچنین به اسارت گرفتن عدّه‌ای دیگر پاکسازی کردند .

در جریان پاکسازی شهر ، دهگلان یکی از بخش‌های مهّم و پر جمعیّت این شهرستان نیز به دست نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به طور کامل پاکسازی شد . در جریان این عملیات نیز ۳ نفر از نیروهای ضدانقلاب کشته و چند تن دیگر اسیر شدند .

۵ ــ شهر تکاب

شهر تکاب به مختصات ۴۷ درجه و ۰۶ دقیقه‌ی طول‌جغرافیایی و ۳۶ درجه و ۲۴ دقیقه‌ی عرض جغرافیایی در ۲۷۰ کیلومتری جنوب‌شرقی ارومیه (مرکز آذربایجان‌غربی) و در مسیر راه آسفالت درجه‌ی ۲ فرعی میاندوآب ـ بیجار قرار گرفته است .

این شهر از ۶ کیلومتری جنوب‌غربی توسط کوه‌های بیوک‌تپّه (با ارتفاع ۱۸۷۱ متر) ، موسی‌تپّه و پیچه‌میرزا (با ارتفاع ۲۱۰۰ متر) و از ۳ کیلومتری جنوب توسط کوه بلاغ (با ارتفاع ۱۹۲۰متر) احاطه شده است .

با آغاز پاکسازی شهر سنندج و اطراف آن ، نیروهای متواری شده ضدانقلاب ، با پناه گرفتن در حوالی شهرهای دیگر از جمله روستاهای شهر تکاب ، دست به اقدامات وسیعی زدند[1] . آنان که با هدف ایجاد پایگاه‌های جدید و سازماندهی و تجهیز نیروهای خود ، در روستاهای اطراف شهر تکاب پناه گرفته بودند ، دست به فعالیت‌های وسیع نظامی در این محدوده زدند . آنها به روستاها حمله می‌کردند و با تهدید و ارعاب از مردم باج می‌گرفتند و اگر کسی از پرداخت پول خودداری می‌کرد و یا به هر دلیلی با ضدانقلاب مخالفت می‌نمود ، خانه‌اش را به آتش می‌کشیدند ، تمامی احشام و وسایل

---

۱ ـ مهاجمین مسلح مورخه ۵۹/۳/۲ تا ۳۵ کیلومتری شهر تکاب پیشروی کردند و پس از آن در تاریخ ۵۹/۳/۶ این شهر را به محاصره‌ی خود درآوردند .

زندگی‌اش را غارت می‌کردند.[1] به همین دلیل، عدّه‌ی زیادی از اهالی روستاها (تُرک‌نشین و کُردنشین) به جرم عدم همکاری با دشمن به اجبار خانه و کاشانه‌ی خود را ترک کردند و آواره‌ی مناطق دیگر شدند یا خود را به شهر تکاب رساندند و در یکی از مدارس این شهر مستقر می‌گردیدند.

به دنبال این رویدادها و محاصره‌ی شهر توسط ضدانقلاب در هفتمین روز از تیرماه ۱۳۵۹، مردم غیور و حزب‌اللّهی تکاب که با مقاومت و ایستادگی خود تا آن لحظه، به دشمن اجازه‌ی حضور و فعّالیّت در شهر را نداده بودند با تعطیل ساختن کسب و کارشان به مدّت سه روز، در محل سپاه پاسداران و کمیته‌ی انقلاب اسلامی تجمع کردند و ضمن درخواست کمک جهت پاکسازی هر چه سریع‌تر منطقه از وجود اشرار و مهاجمین مسلح، برای یاری رزمندگان اسلام در مقابله با دشمن اعلام آمادگی نمودند.

بنا به درخواست مردم و با تدبیر و راهنمایی مسئولان و فرماندهان سپاه، نیروهای داوطلب مردمی در قالب نیروهای بسیجی سازماندهی شدند[2] و تحت فرماندهی برادر متعهد و شجاع محمّدباقر محمّدیاری، همگام با سایر رزمندگان اسلام در مدت سه ماه (تیر، مرداد و شهریورماه ۱۳۵۹) با پاکسازی مناطق و روستاهای اطراف تکاب (مانند پهلوان، نصرت‌آباد (تخت‌سلیمان)، احمدآباد علیا و سفلی، یارعزیز، ینگی‌کند، زرشوان) شهر را از محاصره‌ی دشمن خارج نمودند و قاطعانه مهاجمین و افراد مسلح غیرقانونی را سرکوب و خلع‌سلاح کردند.

بنا به گزارش‌های موجود در جریان درگیری‌های سه‌ماهه در منطقه‌ی تکاب، گروه‌های ضدانقلاب دست به اقدامات وحشیانه‌ای زدند. آنها با به آتش کشیدن بسیاری از روستاهای منطقه و تخریب منازل و مزارع مردم با آتش خمپاره، آنها

---

۱ ـ ساعت ۱۱ شب مورخه ۵۹/۴/۷ مهاجمان مسلح به قریه‌ی یارعزیز حمله کردند و پس از به شهادت رساندن چند تن از اهالی، منازل آنان را به آتش کشیدند و فرار کردند.

۲ ـ گروهی از نیروهای دلیر و جان بر کف مردمی در شهر تکاب به فرماندهی برادر جانباز محمدباقر محمدیاری گردانی به نام امام حسین (ع) تشکیل دادند که بعداً به گردان خاتم (ع) مبدل شد. این یگان پس از پاکسازی اطراف شهر تکاب به منظور پاکسازی مقرها، پایگاه‌ها و روستاهای بزرگ و کوچک در عمق و حواشی محورهای مواصلاتی فرعی و اصلی به کار گرفته شد و موفق شد، همراه دیگر نیروهای رزمنده تا نیمه‌ی اول سال ۱۳۶۱ تمامی محدوده‌ی شهرستان تکاب را از وجود عناصر ضدانقلاب پاکسازی نماید.

را مجبور به ترک خانه‌های خود کردند . پس از پاکسازی منطقه ، به واسطه‌ی اقداماتی که از سوی دولت برای بازسازی روستاها به عمل آمد ، مردم مجدداً به خانه‌های خود بازگشتند .

۶ـ شهر شاهین‌دژ

پس از آزادسازی و پاکسازی شهر شاهین‌دژ در جریان عملیات رزمندگان اسلام در مقطع نبرد اوّل ، در حالی که مسئولین سیاسی و نظامی جمهوری اسلامی در صدد فراهم نمودن زمینه‌ی مساعد برای حل مشکلات مردم بودند ، گروه‌های ضدانقلاب تلاش می‌کردند تا برای احیای قدرت از دست رفته‌ی خود و اعمال حاکمیّت دوباره بر منطقه ، به هر طریق ممکن به این روند لطمه وارد کنند .

اوّلین روشی که آنها برای بر هم زدن آرامش منطقه در جهت دست‌یابی به اهداف خود به کار گرفتند ، سوء استفاده از تضادهای قومی (کُرد و ترک) در میان مردم بود . این طرح قبلاً در نقده امتحان شده بود و آتش جنگی خانمان‌سوز را در این شهر شعله‌ور ساخته بود . آتشی که زبانه‌های سوزان آن عدّه‌ی زیادی از انسان‌های بی‌گناه را در کام سیاه خود فرو برد [1].

این‌بار هوشیاری مردم انقلابی شاهین‌دژ نه تنها دست‌یابی به موفقیت را از ضدانقلاب سلب کرد ، بلکه همان حمایت نسبی اندک طرفدارانش در شهر را نیز مبدل به خصومت و دشمنی نمود . بعد از آنکه دشمن با فعّالیّت‌های تبلیغاتی خود در جهت برانگیختن احساسات قومی مردم و سپس استفاده از آنها به عنوان یک حربه برای مقابله با نیروهای جمهوری اسلامی راه به جایی نبرد ، در دوّمین روز از فروردین‌ماه ۱۳۵۹ شاهین‌دژ را به محاصره‌ی خود درآورد . با درخواست کمک نیروهای نظامی مستقر در منطقه و اعزام دو فروند بالگرد کبری و دو فروند بالگرد ۲۱۴ جهت امداد افراد محاصره شده ، رزمندگان اسلام با موفقیت کامل مهاجمان را در هم کوبیدند و حرکت وسیعی را به منظور رفع مزاحمت‌های ضدانقلابیون و سرکوبی آنان در روستاها و محورهای مواصلاتی اصلی و فرعی آغاز کردند .

---

۱ ـ برای آشنایی بیشتر با واقعه‌ی نقده به فصل پنجم از کتاب دوّم همین مجموعه مراجعه فرمایید .

متعاقب فعّالیّت‌های گسترده‌ی نظامی ، عمرانی ، اقتصادی ، فرهنگی و تبلیغاتی نیروهای جمهوری اسلامی به منظور قطع ید ایادی دشمن در شهر شاهین‌دژ ، گروه‌های مسلح غیرقانونی نیز با استفاده از انواع سلاح‌های سبک و سنگین ، آرپی‌جی ۷ و خمپاره شهر را با هدف منهدم ساختن مراکز حساسی مانند محل استقرار سپاه ، ژاندارمری و کمیته‌ی انقلاب اسلامی ، پمپ بنزین و شرکت نفت مورد هجوم پی‌درپی قرار دادند ، به صورتی که در ماه‌های اردیبهشت و خرداد ۱۳۵۹ ، شهر شاهین‌دژ ۷ بار جمعاً به مدّت هفت ساعت و نیم از سوی مهاجمین مسلح مورد حمله قرار گرفت . در نتیجه‌ی این حملات با اصابت گلوله‌ی آرپی‌جی ، خمپاره و دیگر سلاح‌های سنگین به این شهر ۹ واحد منزل مسکونی ، ۲ باب مدرسه و تعداد زیادی از مزارع و باغ‌های مردم دچار خسارت شد و عدّه‌ای از افراد نظامی و غیرنظامی شهید و مجروح گردیدند.

با این حال، حملات مکرر ضدانقلابیون به شهر و ایجاد جوی ناامن در محورها و روستاهای منطقه نه تنها کمکی به آنها نکرد بلکه گروهک‌ها را به شدت در میان مردم منطقه مفتضح ساخت .

۷ ــ شهر بیجار

شهر بیجار در طول جنگ دوّم جز چند درگیری در اطراف شهر و روستاهای نزدیک که جمعاً منجر به شهادت ۷ نظامی و غیرنظامی ، به گروگان گرفته شدن ۱۶ نفر از نیروهای جمهوری اسلامی ، کشته شدن ۲۰ نفر از مهاجمین و به اسارت درآمدن ۷۹ نفر دیگر از آنان گردید ، در مقطع نبرد دوّم از آرامش نسبی برخوردار بود . در نخستین روزهای آبان‌ماه ۱۳۵۸ در حالی که اکثر شهرهای منطقه دچار اغتشاش و ناامنی بود ، در بیجار شورای شهر به طور رسمی آغاز به کار کرد و با کمک نیروهای نظامی و انتظامی به‌خوبی مردم را در جریان وقایع و رخدادهای منطقه گذاشت و با موضع‌گیری صحیح و انقلابی به ضدانقلاب اجازه نفوذ در شهر و تخریب اذهان عمومی را نداد . بنا بر اعلام حزب منحله‌ی دموکرات ، این حزب تا اواسط بهمن‌ماه ۱۳۵۸ هنوز قادر به ایجاد دفتر در شهر بیجار نشده بود .

علاوه بر آن وجود آرامش و امنیت پایدار در بیجار ، این فرصت را به مسئولین

داده بود تا با اجرای طرح‌های عمرانی ، رفاهی ، کشاورزی (مانند تقسیم زمین ، بهره‌برداری از معادن ، راه‌اندازی شرکت های تعاونی و صندوق‌های قرض‌الحسنه ، اجرای طرح‌های آب‌رسانی و برق‌رسانی ، ساخت و تعمیر مدارس ، ترمیم و آسفالت راه‌های فرعی و اصلی) نیازهای مردم را مرتفع سازند . همچنین با کوتاه کردن دست فئودال‌ها و ایادی و حامیان ضدانقلاب از منطقه به احقاق حق آنها بپردازند .

بنابراین ، شهر بیجار برخلاف سایر شهرهای منطقه که به علّت حضور توام با ناامنی گروهک‌ها در این دوره با حوادث و رویدادهای ناهنجار و مصائب غیرقابل جبران دست و پنجه نرم می‌کرد ، قدم در راه سخت و طویل توسعه ، عمران و آبادی نهاده بود .

۸ ـ شهر کرمانشاه

کرمانشاه در مقطع نبرد دوّم جز پاره‌ای اقدامات خرابکارنه (مانند بمب‌گذاری ، گروگان‌کیری ، تیراندازی) که از سوی عوامل دشمن به منظور ایجاد وحشت و ناامنی و آسیب‌پذیر کردن شهر در مقابل حملات مسلحانه‌ی ضدانقلاب صورت می‌گرفت ، از آرامش نسبی برخوردار بود . در آن زمان مردم کرمانشاه برای جلوگیری از نفوذ احتمالی و رخنه‌ی گروهک‌ها ، داوطلبانه در کنترل امنیت شهر با نیروهای جمهوری اسلامی همکاری کردند و تلاش گسترده‌ای از خود نشان دادند . این وضع باعث شد شهر کرمانشاه در این دوران به عنوان مبدأ اعزام نیرو به سایر نقاط همچنین مرکز عملیات محسوب می‌شد. به این ترتیب نیروهایی که از سایر نقاط کشور قصد عزیمت به مناطق غرب و شمال‌غرب را داشتند ، ابتدا به این شهر اعزام شده سپس به سایر شهرها منتقل می‌شدند . کرمانشاه خود یکی از شهرهایی بود که نیروی عمده‌ای را هم برای مقابله با گروهک‌های ضدانقلاب و هم برای رویارویی با متجاوزین بعثی بسیج نمود و به جبهه‌های نبرد اعزام کرد . تیپ نبی‌اکرم (ص) ثمره‌ی حضور مردم این استان در دفاع از مرزهای کشور و کیان انقلاب اسلامی در مقابل تجاوز ارتش بعث عراق به خاک مقدس ایران اسلامی است [1].

---

۱ ـ برای آشنایی بیشتر با نحوه تشکیل و فعالیّت‌های این تیپ به فصل پنجم از کتاب ششم همین مجموعه مراجعه فرمایید .

آنچه در ادامه عنوان می‌شود ، مصادیقی از وقایع و رویدادهای رخ داده در شهر کرمانشاه در مقطع نبرد دوّم است .

(الف) بمب‌گذاری در سطح شهر :

ـ ساعت ۴:۳۰ بامداد روز پنج‌شنبه پنجم مهرماه ۱۳۵۸ بمبی در کیوسک جنب مقر سپاه کرمانشاه منفجر شد که خوشبختانه به کسی آسیبی نرسید .

ـ مورخه ۵۸/۸/۲۰ ، یک نارنجک دستی در منزلی نزدیک انبار شبکه‌ی هفت برق کرمانشاه منفجر شد . بر اثر این انفجار شیشه‌های این منزل شکست .

ـ ساعت ۱:۳۰ بامداد روز بیست و هشتم آبان‌ماه ۱۳۵۸ بمبی در کنار منزل مسکونی آیت‌الله عبدالجلیل جلیلی منفجر شد .

ـ ساعت ۲۲:۰۰ مورخه ۵۹/۱/۸ ، به هنگام قطع برق در شهر کرمانشاه ، بمبی مقابل قرارگاه لشگر۸۱ واقع در بلوار طاق‌بستان منفجر شد . بر اثر انفجار این بمب ، به یک دستگاه اتومبیل پیکان خساراتی وارد آمد

ـ شب مورخه ۵۹/۱/۹ ، بمبی نزدیکی هتل بزرگ کرمانشاه منفجر شد که به موجب آن تمام شیشه‌های هتل شکست .

ـ نیمه‌شب مورخه ۵۹/۱/۱۵ ، بر اثر انفجار به نسبت شدیدی که در خیابان بهار کرمانشاه روی داد ، شیشه‌های چندین ساختمان درهم شکست .

ـ مورخه ۵۹/۳/۲۰ ، بمبی در کوچه‌ی پشت مدرسه‌ی علمیه‌ی حضرت آیت‌الله بروجردی کرمانشاه منفجر شد که باعث شکسته شدن شیشه‌های منازل اطراف گردید .

(ب) درگیری و تیراندازی‌های پراکنده در سطح شهر :

ـ مورخه ۵۸/۸/۱۴ ، گروهی ناشناس به چند نقطه‌ی شهر کرمانشاه از جمله استانداری حمله کردند . در این حمله سرنشینان یک اتومبیل ، پاسداران و مأموران محافظ استانداری کرمانشاه را به گلوله بستند .

ـ مورخه ۵۸/۸/۲۵ ، در اثر درگیری بین سرنشینان یک اتومبیل سواری و پاسداران انقلاب اسلامی کرمانشاه حوالی طاق‌بستان یک نفر کشته شد .

ـ مورخه ۵۹/۱/۲۹ ، صادقی دادیار دادسرای شهرستان کرمانشاه ، توسط شخص ناشناسی در مقابل خانه‌اش هدف گلوله قرار گرفت و مجروح شد .

ـ ساعت ۵:۰۰ بعدازظهر مورخه ۵۹/۲/۱۱ ، در چند نقطه از شهر کرمانشاه (خیابان‌های تاج‌گذاری سابق ، شهرداری ، چهار راه مدرس و میدان آزادی) میان گروه‌های مخالف و موافق درگیری روی داد . در این درگیری‌ها که تا ساعت ۲۱:۴۵ ادامه داشت ، ۷۱ نفر مجروح و یک نفر کشته شد .

(ج) کمین ، راهبندان و گروگان‌گیری :

ـ مورخه ۵۸/۸/۲۵ ، ده نفر مسلح درمنطقه‌ی دولت‌آباد کرمانشاه سه اتومبیل سواری را متوقف نمودند و اموال سرنشینان آن را غارت کردند .

ـ مورخه ۵۸/۱۰/۵ ، ده تن از پاسداران انقلاب که برای دیدار اقوام و خانواده‌ی خود عازم کردستان بودند ، نزدیکی روستای قشلاق مورد حمله‌ی گروهی ناشناس قرار گرفته وبه گروگان گرفته شدند .

(د) راهپیمایی ، تحصن و اعتصاب :

ـ بامداد روز شانزدهم مهرماه ۱۳۵۸ بازاریان کرمانشاه در پی تعطیلی برخی مدارس این شهر طی دو روز گذشته به عنوان اعتراض به عدم تصفیه و پاکسازی آموزش و پرورش در محوطه‌ی اداره‌ی کل آموزش و پرورش متحصن شدند . این عدّه با طرح قطعنامه‌ای در ۳ ماده از اداره‌ی آموزش و پرورش خواستند : کلیه‌ی عوامل رژیم سابق ، ساواکی‌ها و افراد ضدانقلاب از کلاس‌ها تصفیه شوند و تمامی آموزگاران و دبیران با لباس مناسب و کاملاً اسلامی در مدارس حاضر گردند .

ـ مورخه ۵۸/۷/۳۰ ، پنجاه تن از دانشجویان دانشکده رازی دبیرخانه و دانشکده پزشکی این دانشگاه را در اعتراض به نداشتن استاد تعطیل کردند . این عدّه اعلام نمودند تا تحقق خواسته‌هایشان به تحصن خود ادامه خواهند داد . در همین روز گروهی دیگر از دانشجویان ، ساختمان پرورشگاه شهر را که به تازگی عملیات ساختمانی آن به اتمام رسیده بود ، اشغال کردند .

ـ مورخه ۵۸/۹/۱۹ ، با دخالت نیروهای سپاه پاسداران به تحصن عدّه‌ای از دیپلمه‌های بی‌کار در اداره‌ی آموزش و پروش کرمانشاه پایان داده شد .

ـ مورخه ۵۹/۱/۱۶ ، عدّه‌ای از دیپلمه‌های بیکار در کرمانشاه پس اجتماع در مقابل استانداری دست به راهپیمایی در سطح شهر زدند که با اعتراض گروهی از

مردم مواجه شدند .

(هـ) حمله به پایگاه‌ها و نیروهای نظامی جمهوری اسلامی :

ـ مورخه ۵۸/۸/۱۶ ، یک گروه ۸ نفری از درجه‌داران ژاندارمری در نزدیکی «گرده‌نو» در حال گشت‌زنی بودند که مورد هجوم عدّه‌ای از عناصر ضدانقلاب قرار گرفتند . مهاجمان در این حمله اتومبیل و سلاح ژاندارم‌ها را به غارت بردند و پس از ضرب و شتم آنها را رها کردند .

ـ شب مورخه ۵۸/۸/۲۹ ، افراد مسلح ، پاسگاه پلیس راه عین‌الکش کرمانشاه را مورد تهاجم قرار دادند . در این درگیری که نیم ساعت به طول انجامید ، نیروهای ضدانقلاب متواری شدند .

ـ ساعت ۸:۰۰ شب مورخه ۵۸/۹/۲۴ ، عدّه‌ای مسلح از داخل جنگل‌ها و تپّه‌های اطراف سراب‌قنبر کرمانشاه و کوچه‌های خیابان فردوسی به سوی ستاد پاسداران و پادگان صالح‌آباد تیراندازی کردند . به محض شروع تیراندازی و ادامه‌ی آن ، واحدهایی از لشگر ۸۱ زرهی کرمانشاه مستقر در پادگان صالح‌آباد به مقابله با مهاجمان برخاستند .

ـ ساعت یک بامداد مورخه ۵۸/۱۲/۲۳ ، عدّه‌ای مهاجم مسلح به سوی قرارگاه سپاه پاسداران مستقر در قلعه‌شاخانی آتش گشودند . در این درگیری که تا ساعت ۳ بامداد ادامه داشت دو تن از پاسداران مجروح شدند.

۹ ـ شهر اسلام‌آباد

راه‌بندان‌های مکرر در جادّه‌ها ، گروگان‌گیری ، تیراندازی و ایجاد درگیری در سطح شهر و مناطق اطراف ، بمب‌گذاری و پرتاب مواد منفجره علاوه بر آن نبود نفرات و تجهیزات لازم (به منظور برقراری گشت هوایی و زمینی) برای مقابله با این حرکات ضدانقلاب ، بزرگ‌ترین مشکل شهر اسلام‌آباد در مقطع نبرد دوّم محسوب می‌شد . با این حال هم‌یاری و همکاری دوشادوش و صمیمانه‌ی مردم مؤمن و متعهد این شهر با نیروهای نظامی مستقر در منطقه (ضدانقلاب و متجاوزین بعثی) هیچ‌گاه به گروهک‌های ضدانقلاب اجازه‌ی ورود به این شهر و در دست گرفتن اداره‌ی آن را ندادند .

برای آشنایی بیشتر با اوضاع اسلام‌آباد در آن زمان به مصادیق زیر اشاره می‌کنیم :

(الف) تیراندازی و ایجاد درگیری در شهر و مناطق اطراف :

ـ ساعت ۲:۳۰ مورخه ۵۸/۷/۲۸ ، عدّه‌ای مهاجم مسلح فرمانداری اسلام‌آباد را به گلوله بستند . این حمله پس از پانزده دقیقه تیراندازی از سوی مهاجمان و پاسخ متقابل نیروهای جمهوری اسلامی خاتمه یافت .

ـ مورخه ۵۸/۸/۱ ، برای دوّمین بار ضدانقلاب دکل مخابراتی کرندغرب را مورد حمله قرار داد و برای چند ساعت ، دستگاه فرستنده را از کار انداخت.

ـ ساعت یک بامداد مورخه ۵۸/۸/۱۹ ، گروه گشتی پاسداران در فاصله‌ی اسلام آباد ـ کرند با حدود ۴۵ نفر از مهاجمان درگیر شد . در این درگیری که طی دو مرحله رخ داد ، یکی از پاسداران مجروح شد .

ـ مورخه ۵۸/۹/۱۲ ، ضدانقلابیون به سوی دکل مخابراتی کرندغرب تیراندازی کردند . این حمله با آتش نیروهای جمهوری اسلامی دفع شد . .

ـ مورخه ۵۹/۱/۲۸ ، مهاجمین از ارتفاعات آبادعلی ، پادگان ، فرمانداری و ژاندارمری اسلام‌آباد را هدف گرفتند که خسارت‌هایی به بار آمد .

ـ مورخه ۵۸/۸/۱۱ ، گروهی مهاجم برای دوّمین بار به پاسگاه ژاندارمری چهارزبر حمله کردند . در این درگیری یک پاسدار مجروح شد .

ـ ساعت ۱۴:۵۰ مورخه ۵۸/۸/۳۰ ، بمبی در دادگستری اسلام‌آباد منفجر شد . شدت انفجار به اندازه‌ای بود که پله‌ها و سقف قسمت ورودی ساختمان تخریب شد.

ـ ساعت یک بامداد مورخه ۵۹/۱/۳۰ ، ضدانقلاب از ارتفاعات دواره‌کوه با سلاح‌های سنگین ، خمپاره‌انداز و آر.پی.جی.۷ تأسیسات کارخانه‌ی قند اسلام‌آباد را هدف قرار داد .

ـ مورخه ۵۹/۲/۱۷ ، گروهی از مهاجمین با سلاح‌های سنگین ساختمان درمانگاه روستای انیرسنجابی را هدف قرار داده و دو تن از کارمندان آن را به گروگان گرفتند .

ـ مورخه ۵۹/۲/۲۲ ، مهاجمین مسلح با سلاح‌های سبک و سنگین پادگان اسلام‌آباد را هدف قرار دادند . ضدانقلابیون در این حمله با مقابله‌ی نیروهای ارتش و سپاه پس از مدّتی محل درگیری را ترک کردند .

(ب) کمین ، راهبندان و گروگان‌گیری :

ـ مورخه ۵۸/۸/۴ ، مهاجمان مسلح در مسیر راه اسلام‌آباد به یک خودروی شخصی حمله کردند و اموال و وجوه سرنشینان آن را به سرقت بردند .

ـ ساعت ۱۴:۳۰ مورخه ۵۸/۸/۲۱ ، عدّه‌ای مهاجم مسلح در مسیر کرند ـ سرپل‌ذهاب راه را بر چند دستگاه مینی‌بوس ، تانکر ، کمپرسی بستند و اموال سرنشینان این خودروها را غارت کردند .

ـ ساعت ۲۱ مورخه ۵۸/۹/۱۸ ، عدّه‌ای مهاجم مسلح در ۳۰ کیلومتری جادّه‌ی اسلام‌آباد ـ شاهزاده محمّد راه را بر پنج دستگاه اتومبیل بستند و اموال و وجوه نقدی سرنشینان آن را سرقت کردند .

ـ روز دوازدهم بهمن‌ماه ۱۳۵۸ تعداد شصت نفر از نیروهای ضدانقلاب در حالی که چهره‌ی خود را پوشانده بودند ، در مسیر کرند ـ سرمیل ـ باملاق راه را بر چند دستگاه مینی‌بوس و اتومبیل سواری بستند و ۱۵ نفر از سرنشینان آن را به گروگان بردند.

ه: جمع‌بندی

در ابتدای جنگ دوّم ، اقدامات اولیه‌ی رزمندگان اسلام در مقابله با ضدانقلابیون ، علی‌رغم امکانات و تجهیزات بسیار کم با آزادسازی و پاکسازی شهرها صورت گرفت. به این ترتیب غیورمردان سپاه اسلام با عزمی را سخ و همّتی بلند حرکتی هماهنگ و وسیع را جهت انهدام نیروها و پایگاه‌های ضدانقلاب در شهرها آغاز کردند . در این زمینه فرماندهان با ایجاد هماهنگی و وحدت رویه در میان نیروهای نظامی و انتظامی (به خصوص ارتش و سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد) و پایه‌ریزی قرارگاه‌های مشترک عملیاتی ، همچنین تجهیز و تسلیح ساکنان بومی منطقه در قالب سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد و متعاقب آن، طرح‌ریزی و اجرای عملیات پی‌درپی و گسترده ، شهرهای مناطق غرب و شمال‌غرب را یکی پس از دیگری از اشغال ضدانقلابیون خارج کردند و به تصرف خود در آوردند .

۱ ـ در مقطع نبرد دوّم بر روی ۲۴ شهر از ۳۵ شهر عملیات پاکسازی انجام گرفت و در سایر شهرها نیز با تهدیدات و فعالیت‌های نظامی ، سیاسی و روانی ضدانقلاب مقابله شد .

۲ ـ با توجه به وضعیت جغرافیایی ، استعداد نیرویی خودی و دشمن ، شرایط خاص سیاسی کشور و تهاجم عراق بعضی از شهرها مانند ارومیه ،سقز ، اشنویه در چندین مرحله پاکسازی شده است .

۳ ـ شهر پاوه در تاریخ ۵۸/۱۰/۱۴ ، اولین شهر و شهر بوکان در مورخه ۶۰/۷/۱۱، آخرین شهری بود که عملیات آزادسازی و پاکسازی بر آن اجرا شد .

۴ ـ جدا کردن مردم از ضدانقلاب و مردمی کردن امنیت ، از اهداف مهم به دست آمده در این سلسله عملیات بود و در مجموعه عملیات بعدی ، رزمندگان اسلام به عنوان یک اصل اساسی از آن استفاده کرده‌اند .

۵ ـ جهت پاکسازی هر شهر قبل از عملیات نظامی اقدامات تأمینی مانند مذاکره ، هدایت ، هشدار کنترل ورود و خروج افراد ، محدویت ارسال اقلام مصرفی ، پرواز بالگرد وهواپیما بر فراز مناطق به ترتیب اجرا می‌شد و در صورت بی‌نتیجه بودن ، به‌ناچار نیروهای مسلح جمهوری اسلامی وارد صحنه‌ی کارزار می‌گردیدند .

۶ ـ نیروهای مسلح جمهوری اسلامی جهت پاکسازی هر منطقه با عنایت به مرحله‌بندی حرکتی که بر مبنای آمادگی ، ضربت ، تحکیم ، توسعه و عادی‌سازی استوار بود به مقابله با راهبرد ضدانقلاب که آمادگی نخستین ، حرکت پارتیزانی ، اقدامات چریکی و سپس اقدامات نهایی بود ، می‌پرداختند .

۷ ـ مهم‌ترین و گسترده‌ترین عملیات ، آزادسازی شهر سنندج به عنوان نقطه‌ی اتکای تمامی گروهک‌های ضدانقلاب در منطقه بود که در روز شنبه ششم اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ از چهار محور آغاز شد و پس از نبردی سخت و سنگین در مورخه ۵۹/۲/۲۲ ، با موفقیت به پایان رسید .

۸ ـ طولانی‌ترین عملیات ، آزادسازی و پاکسازی شهر نودشه بود که تقریباً ۳۳ روز به طول انجامید . رزمندگان اسلام این عملیات را در چهارمین روز از تیرماه ۱۳۶۰ آغاز کردند و پس از پاکسازی کامل ارتفاعات اطراف شهر در هفتمین روز از مهرماه ۱۳۶۰ موفق به آزادسازی نودشه شدند .

۹ ـ در میان شهرهای منطقه ، شهر بوکان با ۳۲ ماه اشغال ، شاهد طولانی‌ترین مدت حضور گروهک‌ها در میان سایر شهرهای اشغال شده در منطقه بود .

۱۰ ـ مراحل زیر در تمامی عملیات آزادسازی و پاکسازی به اجرا درآمده است:

ـ کسب اطلاعات کافی در مورد موقعیت شهر ، ماهیّت دشمن ، وضعیت و موقعیت نیروهای خودی مستقر در شهر همچنین مردم منطقه‌ی مورد نظر .

ـ اجرای عملیات روانی در شهر به منظور جلب حمایت مردم برای همکاری با نیروها و جلوگیری از فریب آنها توسط دشمن .

ـ نفوذ به شهر با رعایت کامل اصل فریب و غافل‌گیری در راستای حفاظت از نیروهای خودی ، کمک به سرعت عمل رزمندگان و جبران کمبود اطلاعات ، همچنین رعایت تأمین به لحاظ ذوعارضه بودن معابر و گلوگاه‌ها و استفاده‌ی دشمن از عملیات کمین .

ـ درگیری با ضدانقلاب و آزادسازی شهر با استفاده از نقاط اتکا و توسعه‌ی آن (مانند نیروهای مستقر در پادگان‌های ارتش) .

ـ استقرار نیروها در مواضع پیش‌بینی شده و نقاط حساس شهر که مظهر حاکمیّت

نظام بود . (مانند فرمانداری ، شهرداری ، کلانتری)

ـ پاکسازی دقیق محیط داخلی شهر (خیابان‌های اصلی و فرعی ، کوچه‌ها ، محله‌ها و حتّی خانه‌های مشکوک) به صورت جز به جز و مرحله‌بندی شده .

ـ ایجاد پایگاه در شهر و جوار آن و اجرای عملیات گشت ثابت و سیّار و کمین در سطح و اطراف شهر توسط این پایگاه‌ها .

ـ تأمین ارزاق عمومی و مواد سوختی برای مردم با همکاری ارگان‌های ذی‌ربط .

به این ترتیب ، مردم که بهبود وضعیت زندگی خود را پس از حضور نیروهای جمهوری اسلامی در شهر به عینه می‌دیدند ، آنها را در مقابله با ضدانقلاب یاری می‌دادند .

زنده باد یاد و نام سردار دلیر سپاه اسلام جاویدالاثر حاج احمد متوسلیان
و تمامی قهرمانان سرزمین مجاهدت‌های خاموش

فصل سوم

آزادسازی و پاکسازی محورهای مواصلاتی

الف : مقدمه

هم‌زمان یا پس از پاکسازی شهرها در مناطق غرب و شمال‌غرب ، پاکسازی و آزادسازی محورهای مواصلاتی نیز از اواخر سال ۱۳۵۸ به‌تدریج شروع گردید و جاده‌های مهمی مانند کامیاران ـ سنندج ، سنندج ـ دیواندره ، دیواندره ـ سقز که خط اصلی هر گونه نقل و انتقال زمینی بین شهرها بود به تصرف رزمندگان اسلام در آمد . این محورها معمولاً بر اساس اولویت‌هایی که در نظر گرفته می‌شد به مرور زمان در شرایط مناسب با اجرای عملیات ضربتی و تحکیمی از اشغال دشمن خارج گردید . در نیمه‌ی اول سال ۱۳۶۰ ، پاکسازی محورهای مواصلاتی مفهوم دقیق و مشخصی نداشت . اما حرکت‌های عظیم و بزرگی به منظور پاکسازی جاده‌ها آغاز گردید و به ترتیب محورهایی که شرح آن در ادامه می‌آید ، یکی پس از دیگری آزاد شدند .

در پاکسازی محورها چند عامل از جمله مسائل سیاسی ، نظامی ، جغرافیای انسانی و طبیعی و آمادگی رزمی نیروهای خودی برای انجام عملیات مد نظر بود . ضمن این‌که توانمندی‌های دشمن در انجام عملیات قبل از اجرا بررسی می‌گردید . پاکسازی روستاهایی که در کنار این جاده‌ها وجود داشت از اهمیت خاصی برخوردار بود . پس از پاکسازی هر روستا ، پایگاهی جهت تأمین جاده در کنار آن احداث می‌شد و نیروهایی در آن مستقر می‌گردید ؛ این روش عملیاتی باعث ایجاد امنیت در روستا و محور می‌شد .

طول هر جاده[1] با توجه به عواملی که گفته شد در محدوده‌ی استحفاظی

---

۱ ـ جاده‌های اصلی مواصلاتی چون ارتباط زمینی بین دو استان و یا دو شهرستان است ، هر استان و یا هر شهرستان موظف بود قسمتی از امنیت جاده در منطقه‌ی استحفاظی خود را بر عهده بگیرد . بعدها به دلایل مختلف از جمله ایجاد وحدت فرماندهی ، کنترل بهتر جاده‌ها ، بر طرف کردن نقاط ضعف در پوشش عملیات ←

هر استان یا شهرستان با برپایی پایگاه (ثابت و موقت) در محل‌ها و مسافت‌های مناسب ، مأموریت برقراری امنیت تا تبدیل وضعیت (از قرمز به سفید) به صورت گماردن تأمین جاده در ساعت‌های معین ، گشت پیاده و موتوری ، امنیت و بازرسی در روز و کمین در نزدیکی و اطراف محور در شب ، تحت کنترل و مراقبت قرار می‌گرفت . هماهنگی بین پایگاه‌ها با ارتباطات مخابراتی و برگزاری جلسات مشترک انجام می‌شد تا در شرایط اضطراری پایگاه‌ها بتوانند همدیگر را یاری نمایند و در برقراری امنیت در تردد جاده‌ای وحدت رویه داشته باشند .

در اوایل نبرد دوّم ، بیشتر امکانات و تدارکات مورد نیاز به خاطر ناامنی در جاده‌ها از طریق هوا به شهرها و یا یگان‌های نظامی و انتظامی منتقل می‌شد ، در سال ۱۳۶۰ به همّت شهیدان عالی‌قدر محمد بروجردی و ناصر کاظمی، این حرکت‌ها مفهوم و نظم خاصی به خود گرفت . در نتیجه محورهای مهمی مانند مهاباد - سردشت ، بانه ـ سردشت و پیرانشهر ـ سردشت با برنامه‌ریزی دقیق آزاد گردید. تا پایان سال ۱۳۶۲ ، دیگر محور بسته و پاکسازی نشده‌ای در منطقه وجود نداشت ، مگر محورهایی که احتیاج به پاکسازی مجدد و عملیات تحکیمی داشت (نقشه‌ی شماره‌ی ۱ ـ ۳ ـ۴).

جدا از بار امنیتی این نوع عملیات برای مردم منطقه ، پاکسازی محورهای شمال‌غرب نتایج دیگری به شرح زیر برای نیروهای خودی به همراه داشت:

۱ ـ تضعیف روحیه‌ی ضدانقلاب به خاطر ترس از حضور مداوم نیروها در روستاها و ارتفاعات مختلف مسیر جاده‌ها .

۲ ـ تثبیت حاکمیّت جمهوری اسلامی ایران در منطقه .

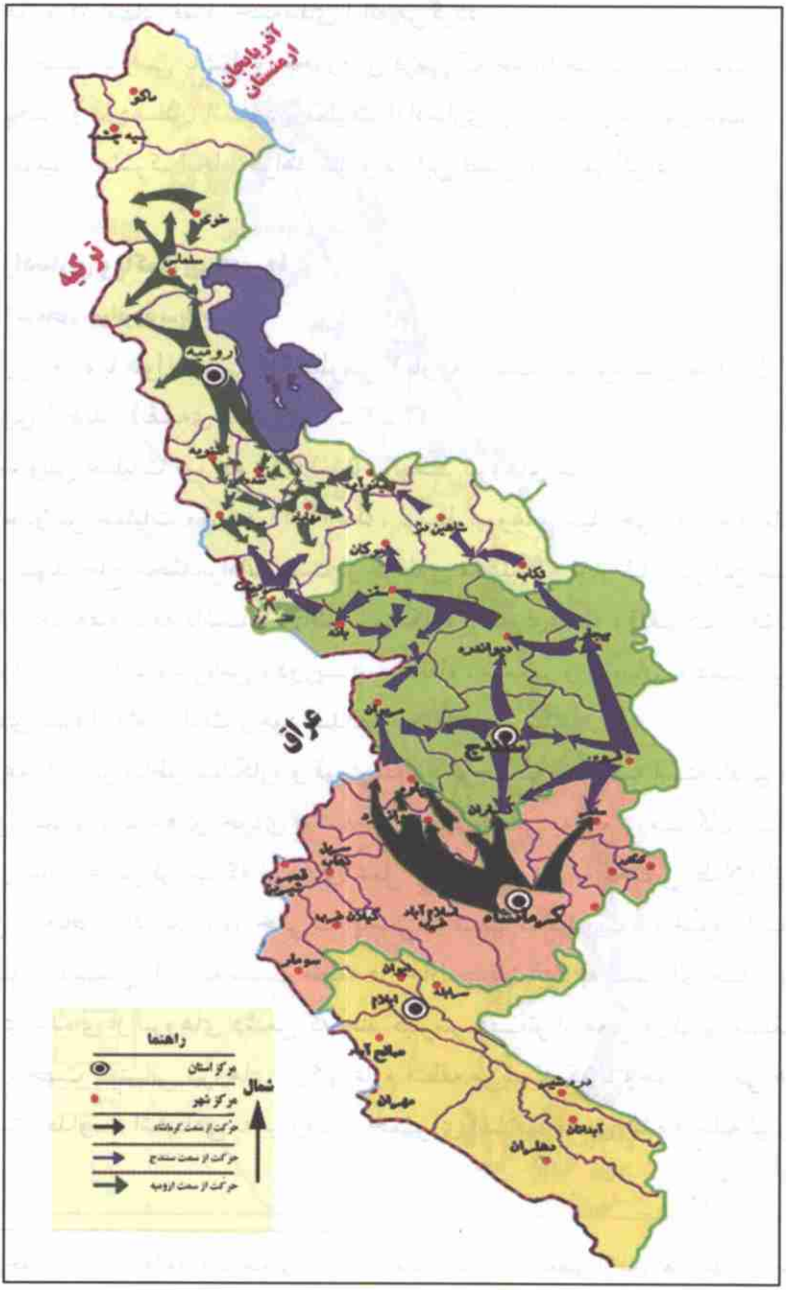
۳ ـ شکست دشمن از نظر حضور تدارکاتی و پشتیبانی در منطقه .

٤ ـ سرعت بخشیدن به عملیات رزمندگان اسلام در نفوذ به مناطق عمق و مرز .

در ادامه ، خلاصه‌ای از ۳۹ محور پاکسازی و یا آزادسازی شده با ذکر طول تقریبی هر جاده ، تعداد عملیات با ذکر تاریخ آنها ، یگان یا یگان‌های عمل کننده و شرح مختصر

← تاکتیکی و هماهنگی‌ها تعدادی از این محورها تا عادی شدن وضعیت به یک یگان مستقل واگذار می‌گردید .

نقشه‌ی شماره‌ی ۱ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محورهای مواصلاتی

عملیاتی که منجر به عملیات تحکیمی گردید همراه با نقشه‌ی طرح مانور تعدادی از محورها[1] و در انتهای فصل جمع‌بندی ارائه می‌گردد.

در ضمن بررسی پاکسازی محورهای فرعی که عمدتاً مسیر مرکز شهرستان به مرکز بخش و یا دهستان است در عملیات آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق، بستن مرز، عملیات مشترک انجام خواهد شد و در این فصل ارائه نمی‌گردد.

ب: آزادسازی و پاکسازی محورها

۱ ـ محور جوانرود ـ پاوه

این جاده با طول تقریبی ۳۷ کیلومتر ۳ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید. (نقشه‌ی شماره‌ی ۲ ـ ۳ ـ ۴)

ـ اولین عملیات مورخه ۵۸/۱۰/۱۱، توسط نیروهای سپاه.

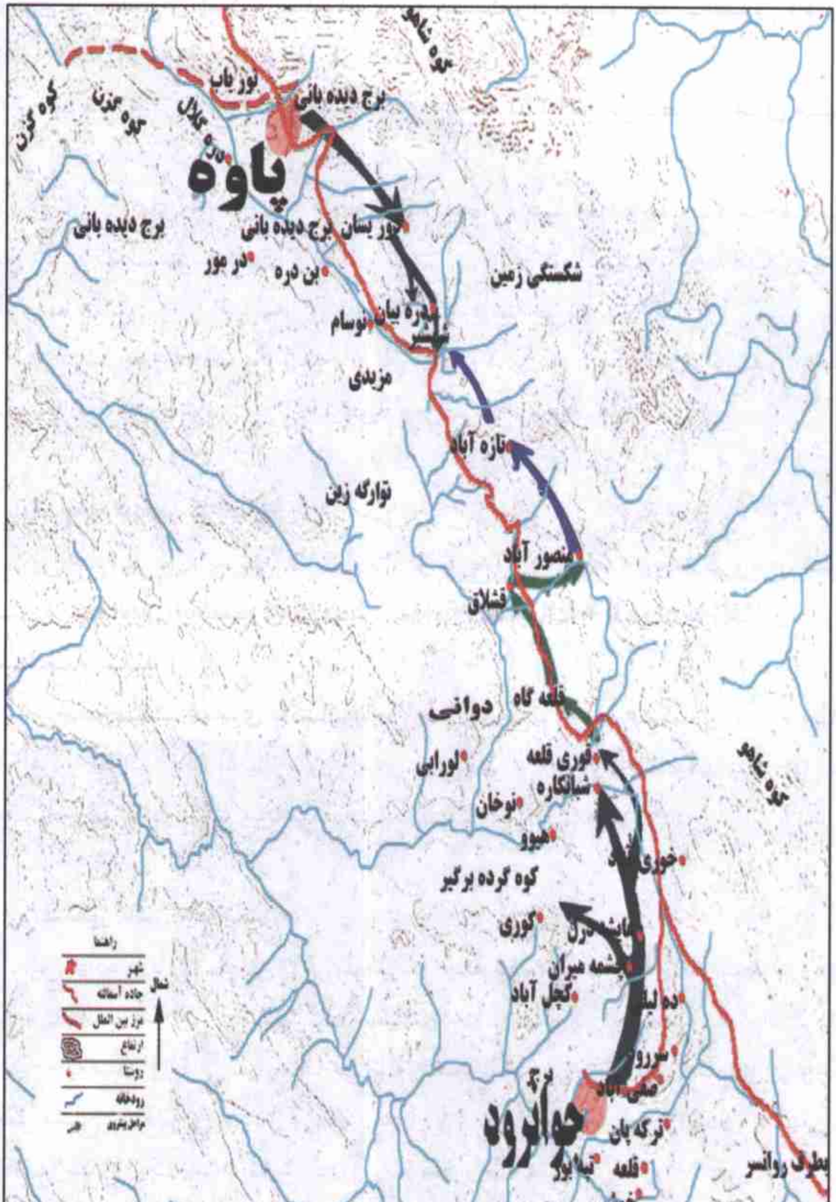
ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۸/۱۱/۱۰، توسط نیروهای سپاه جوانرود به فرماندهی سردار شهید حاج محمّدابراهیم همّت از گردنه‌ی مله‌پلنگانه آغاز شد. در این عملیات مهم که یک هفته ادامه داشت، مناطق شبانکاره، قوری‌قلعه، قلعه‌گاه، قشلاق، منصورآباد، تازه‌آباد، سریاس، دوریسان، خانقاه، شمشیر و درّه‌بیان به دست توانمند نیروهای سپاه اسلام از لوث وجود ضدانقلاب پاکسازی شد.

عملیات در مناطق شبانکاره و قوری‌قلعه با توجه به این که استعداد نیروهای دشمن چند برابر نیروهای خودی بود به طرز معجزه‌آسایی به نفع رزمندگان اسلام به پایان رسید. به این ترتیب که نیروهای عمل کننده‌ی خودی به محض اطلاع از ورود دشمن به مناطق یاد شده، در حالی‌که پاسی از شب نمانده بود، خود را به آنها رساندند و دشمنی را که به سمت منطقه در حال حرکت بود به کمین انداختند. با آغاز درگیری عدّه‌ای از نیروهای دشمن که چند کیلومتر عقب‌تر از محل درگیری مستقر شده بودند، جهت پشتیبانی نیروهای درگیر عازم منطقه می‌شوند که با وجود تاریکی هوا به خواست خداوند اشتباهی به نیروهای جمهوری اسلامی ملحق شده و علیه نیروهای

---

۱ ـ باتوجه به‌تعداد زیاد نقشه‌ها وخلاصه بودن مباحث، نقشه‌ی طرح مانور بعضی از محورهای مهم ارائه می‌شود.

نقشه‌ی شماره‌ی ۲ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور جوانرود ـ پاوه

خودشان وارد عمل می‌گردند . دشمن هم به گمان این که برای رزمندگان اسلام نیروهای تازه نفس و کمکی رسیده است ، وحشت زده دستور عقب‌نشینی داد و با استفاده از تاریکی هوا به طرف مناطق دیگر متواری شد .

ـ سومین و در واقع آخرین عملیات مورخه ۵۹/۳/۵ ، توسط نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد .

روش نیروهای خودی در پاکسازی این محور ، عملیات مرحله به مرحله بود. بدین شکل که قسمتی از جاده آزاد و با تثبیت آن از طریق ایجاد پایگاه پدافندی ، گام دیگری به همین روش تا پاکسازی کامل جاده برداشته می‌شد .

در مجموعه عملیات یاد شده ، ۷ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۲۵ نفر زخمی شدند . از نیروهای خودی نیز ۳ نفر شهید و ۱ نفر مجروح گردید .

۲ ـ محور کرمانشاه ـ کامیاران

این جاده با طول تقریبی ۷۴ کیلومتر در تاریخ ۵۸/۱۱/۱۰ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و هوانیروز پاکسازی گردید . در این عملیات ۴ نفر از نیروهای خودی به شهادت رسیدند .

از خصوصیّات عمده‌ی پاکسازی این محور ، می‌توان به همکاری مردم ساکن روستاهای اطراف جاده با نیروهای خودی ، نزدیکی آن به مرکز عملیات سپاه در استان کرمانشاه ، کم بودن درگیری‌ها و سرعت در برقراری امنیت اشاره کرد .

۳ ـ محور شاهین دژ ـ میاندوآب

این جاده با طول تقریبی ۵۷ کیلومتر در چهاردهم تیرماه ۱۳۵۹ توسط نیروهای کمیته‌ی انقلاب اسلامی و پیشمرگان مسلمان کُرد ، مستقر در این محور ، آزاد گردید. در نتیجه روستاهای کانی‌سور ، حاجی‌آباد ، احمدآباد ، قجور و نبی‌کندی از وجود عناصر مسلح غیرقانونی پاکسازی شد . در این عملیات ۱۲ نفر از نیروهای دشمن به هلاکت رسید و یک نفر از رزمندگان اسلام مجروح شد .

آزاد سازی و پاکسازی محورهای مواصلاتی توسط رزمندگان اسلام

پیام رزمندگان اسلام به مردم ستمدیده مناطق غرب و شمال‌غرب:
انتظار به سر آمد دیگر نگران نباشید امنیت دو باره برگشت

۴ ـ محور تکاب ـ ماهنشان

این جاده با طول تقریبی ۱۰۰ کیلومتر و اطراف آن ۲ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی شد (نقشه‌ی شماره‌ی ۳ ـ ۳ ـ ۴).

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۴/۲ ، توسط نیروهای سپاه ، فداییان حضرت امام (ره) و پیشمرگان مسلمان کُرد که منجر به پاکسازی روستای احمدآباد تکاب گردید .

ـ دوّمین عملیات که در واقع منجر به پاکسازی نهایی این محور گردید ، مورخه ۵۹/۶/۱۱ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش صورت گرفت . در نتیجه‌ی این عملیات که پانزده روز به طول انجامید ، گردنه‌ی پل ساروق و ۲۴ روستا در مناطق ماه‌نشان (استان زنجان) و تکاب از جمله مناطق بادمحمود ، فیض‌آباد ، آلاسقل ، ترمکچی ، بهرلو ، قزقاپان‌ترک ، داش‌بلاغ ، کریم‌آباد ، پهلوان ، ساروق ، چهارقلعه ، حسن‌آباد ، شیرمرد ، انگورد ، احمدآبادعلیا و سفلی ، چراغ‌تپّه‌ی بالاو پایین ، یارعزیز ، رزه‌شوان ، آلوچه‌ی‌علیا وسفلی ، تازه‌کند ، آغ‌درّه‌ی بالا و پایین ، امین‌آباد و تمام ارتفاعات مشرف به آنها از وجود عناصر مسلح غیرقانونی پاکسازی گردید .

در این دو عملیات ۳ نفر از رزمندگان اسلام شهید و ۵ نفر مجروح شدند ، از نیروهای دشمن نیز ۱۷ نفر به اسارت نیروهای خودی درآمدند .

۵ ـ محور بانه ـ سقز

این جاده با طول تقریبی ۵۸ کیلومتر ۵ بار به ترتیب زیرتوسط رزمندگان اسلام پاکسازی شد. (نقشه‌ی شماره‌ی ۴ ـ ۳ ـ ۴)

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۳/۴ ، توسط نیروهای سپاه وارتش (لشگر ۱۶ قزوین) به صورت ضربتی اجرا شد.

ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۷/۱۲ ، توسط نیروهای سپاه انجام شد.

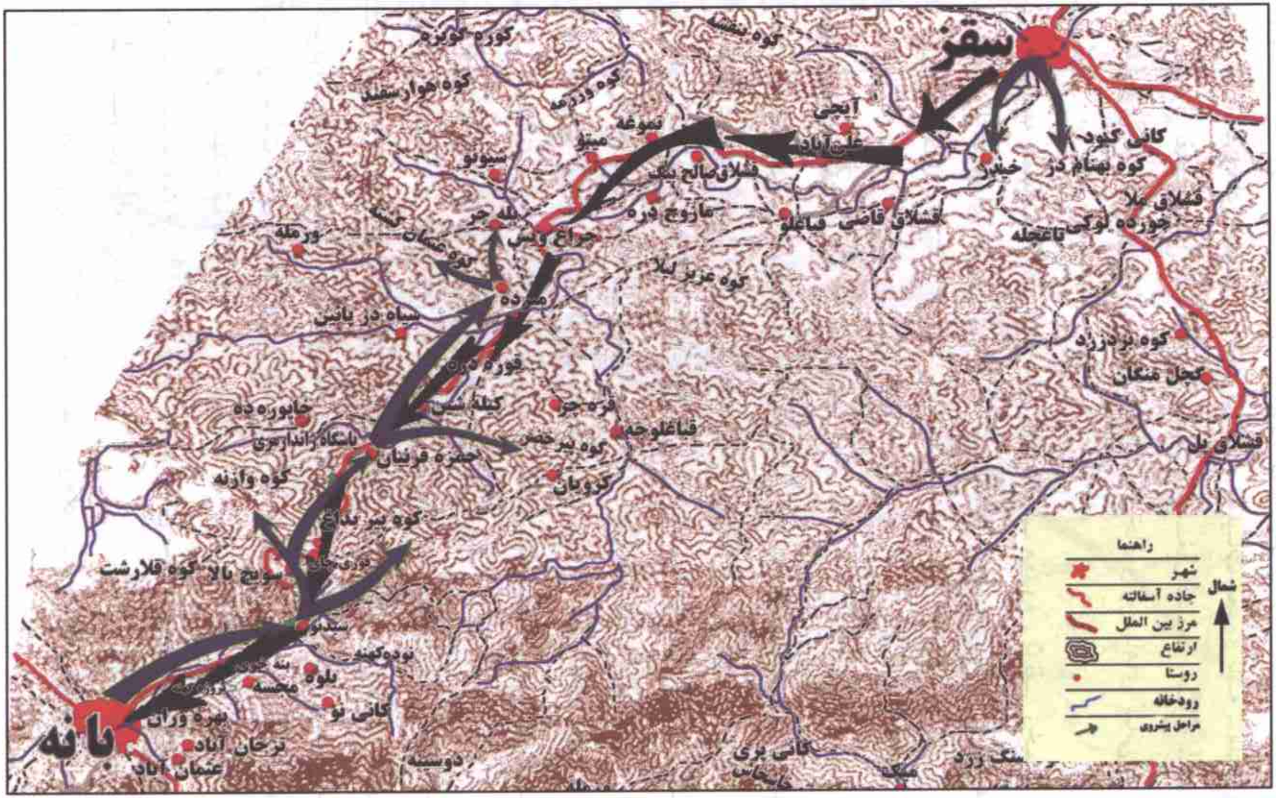
ـ سومین عملیات مورخه ۵۹/۱۱/۱۵ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و بسیج به اجرا در آمد.

ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۲/۲۶ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش به انجام رسید .

نقشه‌ی شماره‌ی ۳ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور تکاب ـ ماهنشان

نقشه‌ی شماره‌ی ۴ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور بانه ـ سقز

پنجمین عملیات مورخه ۶۱/۲/۶ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش انجام شد .

به این ترتیب ، نیروهای خودی با اجرای پنج عملیات محور بانه ـ سقز را پاکسازی نمودند . از نقاط مهمی که در این محور از اشغال دشمن خارج شد و درگیری‌های شدیدی در آن روی داد ، می‌توان به گردنه‌ی‌خان و روستاهای کانی‌نو و سبدلو اشاره کرد .

در این مجموعه عملیات ۳۴ نفر از نیروهای ضدانقلاب معدوم ، ۵ نفر زخمی و ۷ نفر اسیر شدند . از نیروهای خودی نیز ۴۸ نفر شهید ، ۱۱۶ نفر مجروح و ۱۱ نفر هم به گروگان دشمن درآمدند.

۶ـ محور دیواندره ـ سقز

این جاده با طول تقریبی ۸۹ کیلومتر و اطراف آن ۶ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید (نقشه‌ی شماره‌ی ۵ ـ ۳ ـ ۴).

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۶/۵ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش اجرا شد . این عملیات منجر به پاکسازی روستاهای قیلسون ، بدرآباد ، کهریزه و دوزخ‌درّه گردید .

ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۹/۲۸ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش انجام شد .

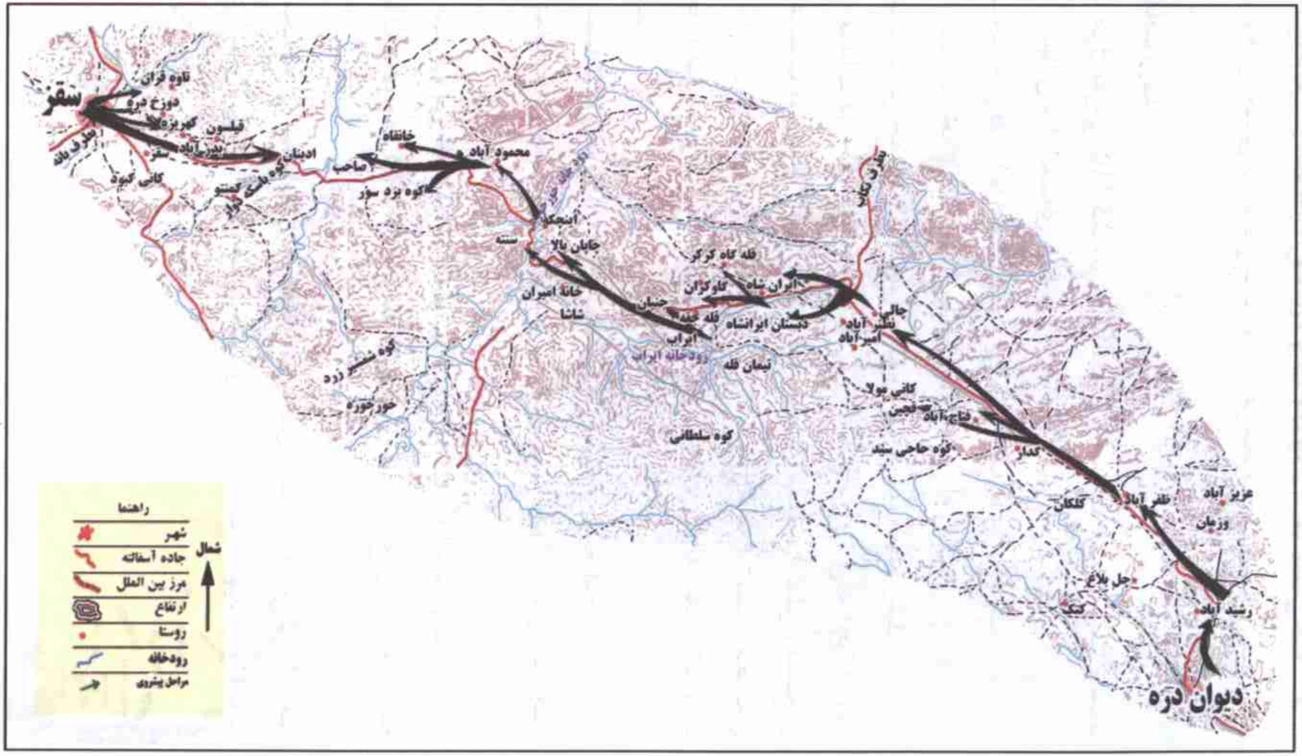
ـ سومین عملیات مورخه ۵۹/۱۲/۴ ، توسط نیروهای سپاه سقز اجرا شد که منجر به درگیری آنها با عناصر ضدانقلاب در گردنه‌ی ایرانشاه گردید .

ـ چهارمین عملیات در اوایل سال ۱۳۶۰ (فروردین و اردیبهشت) با پاکسازی مناطق سنته ، جنیان ، ضامن‌آباد و تخت صورت گرفت . در نتیجه نیروهای حزب منحله‌ی دموکرات به فرماندهی جواد حسامی که برای اجرای کمین و عملیات گروگان‌گیری و سرقت به آن منطقه رفت و آمد می‌کردند با هماهنگی نیروهای سپاه ، ارتش و ژاندارمری منهدم شدند .

ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۰/۲/۲۹ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش ، ژاندارمری و شهربانی به‌طور مشترک انجام گردید .

ـ ششمین عملیات مورخه ۶۱/۳/۳۰ ، توسط نیروهای سپاه به اجرا درآمد.

نقشه‌ی شماره‌ی ۵ ــ ۳ ــ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور دیواندره ــ سقز

در مجموع این عملیات ۸ نفر از نیروهای دشمن معدوم ، ۳ نفر زخمی و ۱۱ نفر اسیر و از نیروهای خودی نیز ۷ نفر شهید و ۱۰ نفر مجروح شدند .

۷ ـ محور مهاباد ـ ارومیه

این جاده با طول تقریبی ۱۱۵ کیلومتر و اطراف آن ۹ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی شد (نقشه‌ی شماره‌ی ۶ ـ ۳ ـ ۴).

ـ اولین عملیات مورخه ۵۸/۱۰/۱۷، توسط نیروهای ژاندارمری انجام شد.

ـ دومین عملیات مورخه ۵۹/۷/۹ ، توسط نیروهای ارتش اجرا شد .

ـ سومین عملیات مورخه ۵۹/۹/۱۴ ، توسط نیروهای سپاه به انجام رسید .

ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۱/۷ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش به اجرا درآمد.

ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۰/۲/۳۱ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش ، بسیج و ژاندارمری اجرا شد . در نتیجه‌ی این عملیات که تا ۶۰/۳/۲۹ ، ادامه داشت ، منطقه‌ی مهم دارلک در حد فاصل سه راهی نقده ـ مهاباد با تلفات زیادی که به ضدانقلاب وارد آمد ، پاکسازی شد .

ـ ششمین عملیات مورخه ۶۰/۸/۲ ، توسط نیروهای سپاه و بسیج انجام شد.

ـ هفتمین عملیات مورخه ۶۰/۹/۲ ، توسط نیروهای ارتش و ژاندارمری به اجرا درآمد.

ـ هشتمین عملیات مورخه ۶۱/۴/۲۷ ، توسط نیروهای سپاه به انجام رسید.

ـ نهمین عملیات مورخه ۶۲/۱/۱۵ ، توسط نیروهای سپاه ، بسیج و ژاندارمری به وقوع پیوست.

در جریان مجموع این عملیات ۲۴۶ نفر از نیروهای دشمن معدوم ، ۱۴۰ نفر زخمی و ۹۵ نفر اسیر شدند . از نیروهای خودی نیز ۱۵۴ نفر شهید و ۲۱۵ نفر مجروح گردیدند .

نقشه‌ی شماره‌ی۶ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور مهاباد ـ ارومیه

۸ ـ محور مریوان ـ پاوه

این جاده با طول تقریبی ۹۰ کیلومتر اطراف آن ۶ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید.

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۳/۳، توسط نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد انجام شد که منجر به پاکسازی منطقه‌ی اورامانات گردید.

ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۴/۱۹، توسط نیروهای سپاه و ارتش اجرا شد.

ـ سومین عملیات مورخ ۵۹/۱۰/۷، توسط نیروهای سپاه به انجام رسید.

ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۲/۵، توسط نیروهای سپاه و ارتش صورت گرفت.

ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۰/۳/۸، توسط نیروهای سپاه (مریوان و پاوه) و ارتش انجام شد. به موجب این عملیات که تا هفدهم تیرماه ۱۳۶۰ ادامه داشت، رزمندگان اسلام موفق به پاکسازی منطقه‌ی دزلی و محور مریوان ـ نوسود به طور کامل و استقرار در ارتفاعات نوسود، دکل شوشمی، دکل نوسود و ارتفاعات دزآور گردیدند.

ـ ششمین عملیات مورخه ۶۰/۶/۳، توسط رزمندگان اسلام به اجرا درآمد.

لازم به یادآوری است با تصرف ارتفاعات مهم نوسود و کنترل جاده‌ی مریوان ـ نوسود، ضدانقلابیون و متجاوزین بعثی توان انجام حملات منظم را از دست دادند و به خاک عراق فرار کردند. در جریان این شش عملیات ۶۸ نفر از نیروهای ضدانقلاب معدوم و ۶۰ نفر اسیر شدند. از نیروهای خودی نیز ۸ نفر شهید و ۱۸ نفر مجروح گردیدند و ۱ نفر هم به گروگان دشمن درآمد.

۹ ـ محور تکاب ـ دیواندره

این جاده با طول تقریبی ۸۶ کیلومتر و اطراف آن ۳ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید.

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۱/۲۶، توسط نیروهای سپاه به اجرا درآمد که در نتیجه‌ی آن ۸ نفر از نیروهای دشمن به اسارت رزمندگان اسلام درآمدند.

ـ دوّمین عملیات مورخه ۶۰/۳/۲۲، توسط نیروهای سپاه و ارتش انجام شد که درنتیجه‌ی آن، محور به طور کامل پاکسازی شد.

ـ سومین عملیات مورخه ۶۱/۲/۲۵ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد به اجرا درآمد که منجر به پاکسازی روستاهای کرفتو و گورباباعلی گردید.

ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۱/۴/۱۶ ، توسط نیروهـای سپاه ، ارتش ، بسیج و پیشمرگان مسلمان کُرد انجام شد .

۱۰ ـ محور سنندج ـ کامیاران

این جاده با طول تقریبی ۶۲ کیلومتر و اطراف آن ۷ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید . (نقشه‌ی شماره‌ی ۷ ـ ۳ ـ ۴)

ـ اولین عملیات مورخه ۵۸/۱۲/۲۰ ، از طرف کامیاران توسط نیروهای سپاه و ارتش آغاز شد ، این عملیات در روز چهاردهم فروردین‌ماه ۱۳۵۹ به پایان رسید[۱] .

ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۵/۲۸ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش از طرف سنندج شروع شد.

ـ سومین عملیات مورخه ۵۹/۷/۹ ، توسط نیروهای سپاه اجرا شد .

ـ چهارمین عملیات مورخه ۵۹/۱۱/۲۴ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش انجام شد .

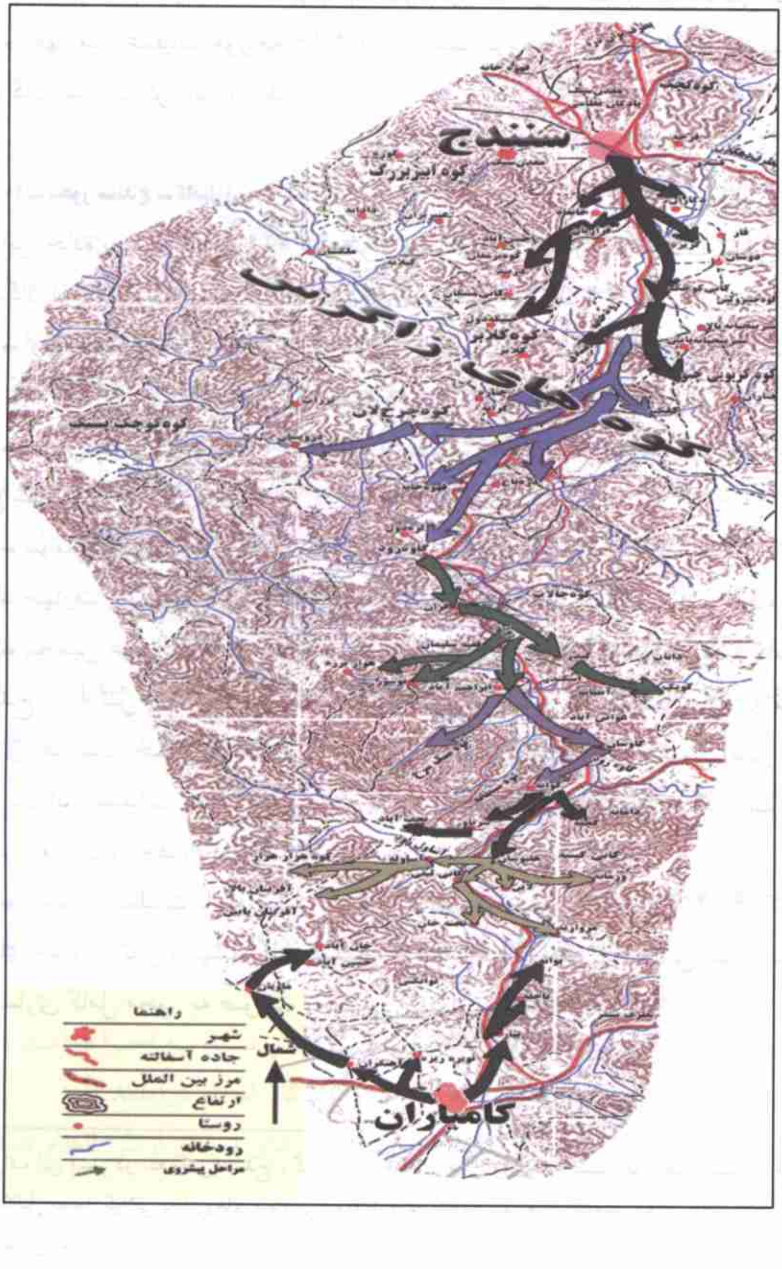
ـ پنجمین عملیات با نام طاهر مورخه ۶۰/۲/۲۲ ، توسط نیروهای سپاه (کامیاران و سنندج) ، ارتش (۲ گردان از لشگر ۲۸ ارتش) و پیشمرگان مسلمان کُرد به منظور برقراری حاکمیّت جمهوری اسلامی ایران در منطقه و نابود ساختن دشمن آغاز شد . در جریان این عملیات که ۲۴ ساعت به طول انجامید ، روستاهای طاء ، سرچین ، کلاه‌سر ، ماسان و نجف‌آباد پاکسازی شدند .

ـ ششمین عملیات با نام شهید بزرگوار احمد محمّدی مورخه ۶۰/۴/۶ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد به اجرا درآمد . انجام این عملیات منجر به پاکسازی کامل محور به صورت تحکیمی گردید .

---

۱ – اطراف این مسیر در سه راهی سنندج ، کامیاران ، دهکلان اهالی روستای نشود توسط پیشمرگ مسلمان حاج میکائیل محمد کیلانی به نیروهای سپاه می پیوندند و در ادامه مسیر نقش مهمی برای پاکسازی و امنیت محور ایفا می کنند .

نقشه‌ی شماره‌ی ۷ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور سنندج ـ کامیاران

ـ هفتمین عملیات مورخه ۶۰/۹/۲۱ ، توسط نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد انجام شد.

تا قبل از پاکسازی این محور ، دشمن به صورت متمرکز در روستاهای این منطقه حضور داشت . به مردم آبادی‌های طرفدار جمهوری اسلامی ایران حمله می‌کرد و ضمن اجرای کمین در محور ، اقدام به مین‌گذاری و گشت در مناطق اطراف آن می‌نمود . همچنین حضور ضدانقلاب در ارتفاع هلتوشان که بلندترین ارتفاع در این محور محسوب می‌گردید ، برای نیروهای خودی بسیار مشکل آفرین شده بود که به حمدالله با عملیات پاکسازی متعدد در این محور ، امنیت در آن برقرار گردید .

در جریان مجموعه عملیات یاد شده ۱۷۳ نفر از نیروهای ضدانقلاب معدوم ، ۶۱ نفر زخمی ، ۲۴ نفر اسیر و ۱۰۰ نفر تسلیم شدند . از نیروهای خودی نیز ۷۲ نفر شهید و ۳۷ نفر مجروح شد و ۹ نفر هم به گروگان دشمن درآمدند .

۱۱ ـ محور سنندج ـ مریوان

این جاده با طول تقریبی ۱۲۶ کیلومتر و یک محور فرعی به طول تقریبی ۱۰۷ کیلومتر ، ۹ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید . (نقشه‌ی شماره‌ی ۸ ـ ۳ ـ ۴)

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۲/۳ ، توسط نیروهای ارتش آغاز شد .

ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۳/۲ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش انجام شد.

ـ سومین عملیات مورخه ۵۹/۴/۲۱ ، توسط نیروهای سپاه انجام شد .

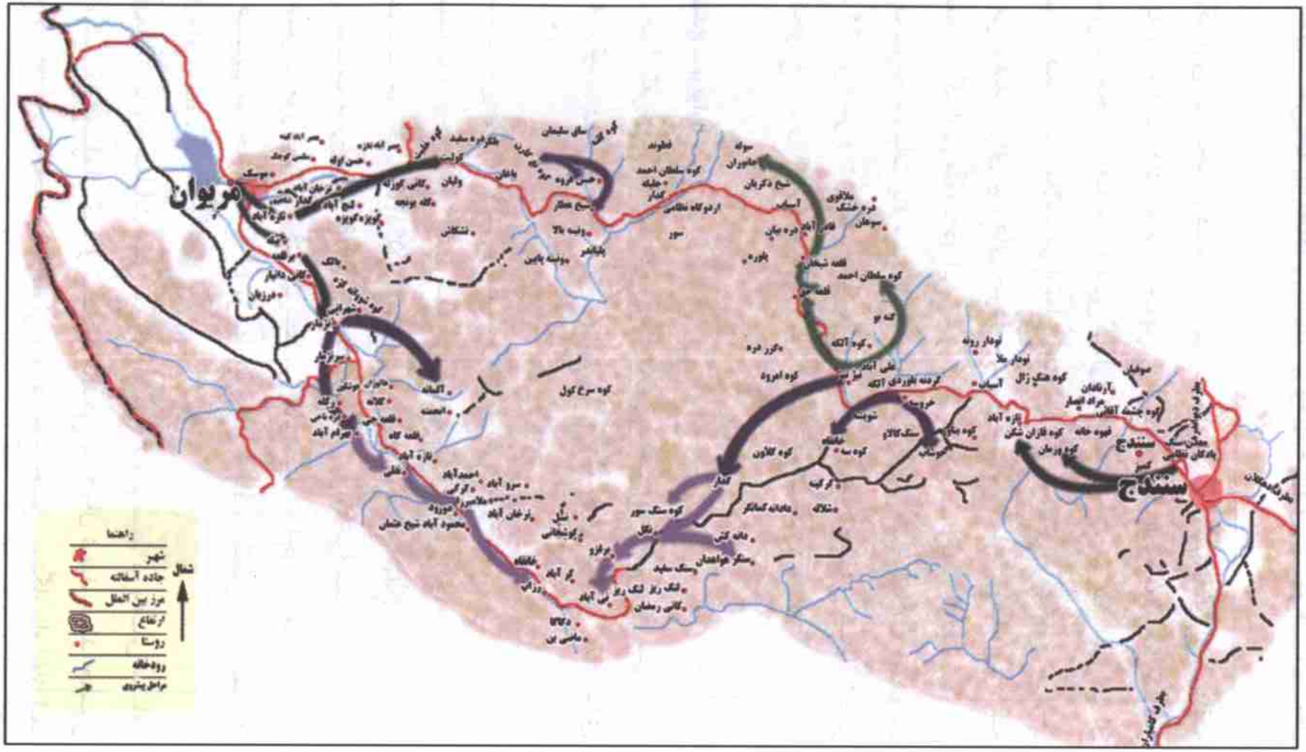
ـ چهارمین عملیات مورخه ۵۹/۹/۱۶ ، توسط نیروهای سپاه اجرا شد .

ـ پنجمین عملیات مورخه ۵۹/۱۲/۳ ، توسط نیروهای سپاه به اجرا درآمد .

ـ ششمین عملیات مورخه ۶۰/۱/۱۴ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد به انجام رسید .

ـ هفتمین عملیات با نام عملیات سبز مورخه ۶۰/۵/۱۱ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش ، بسیج و پیشمرگان مسلمان کُرد و تحت فرماندهی سرداران شهید سیّد حسین روح‌الامین ، حاج‌اکبر آقابابایی ، محمدرضا افیونی و برادر حاج حسن رستگارپناه آغاز شد.

نقشه‌ی شماره‌ی ۸ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور سنندج ـ مریوان

در نتیجه‌ی این عملیات که ۵ روز به طول انجامید ، ۱۵ روستای مهم منطقه از جمله نگل و شویشه پاکسازی شد و مقرهای ثابت ضدانقلاب در این محور منهدم و مقرها و پایگاه‌های خودی در این جاده احداث گردید . می‌توان گفت پس از این عملیات حاکمیّت نظام در منطقه تثبیت و مسیر پشتیبانی جبهه‌های مریوان در مقابله با متجاوزین بعث عراق باز شد .

ـ هشتمین عملیات مورخه ۶۱/۲/۲۶ ، توسط نیروهای سپاه اجرا شد .

ـ نهمین عملیات مورخه ۶۲/۵/۱۰ ، توسط نیروهای سپاه انجام شد .

در جریان این نه عملیات ۴۴۵ نفر از نیروهای ضدانقلاب کشته ، ۴۸ نفر زخمی ، ۵۹ نفر اسیر و ۱ نفر تسلیم شد . از نیروهای خودی نیز ۶۳ نفر شهید و ۱۰۴ نفر مجروح شد و ۹ نفر هم به اسارت دشمن درآمدند .

۱۲ ـ محور پیرانشهر ـ اشنویه

این جاده با طول تقریبی ۴۲ کیلومتر و اطراف آن ۳ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید (نقشه‌ی شماره‌ی ۹ ـ ۳ ـ ۴).

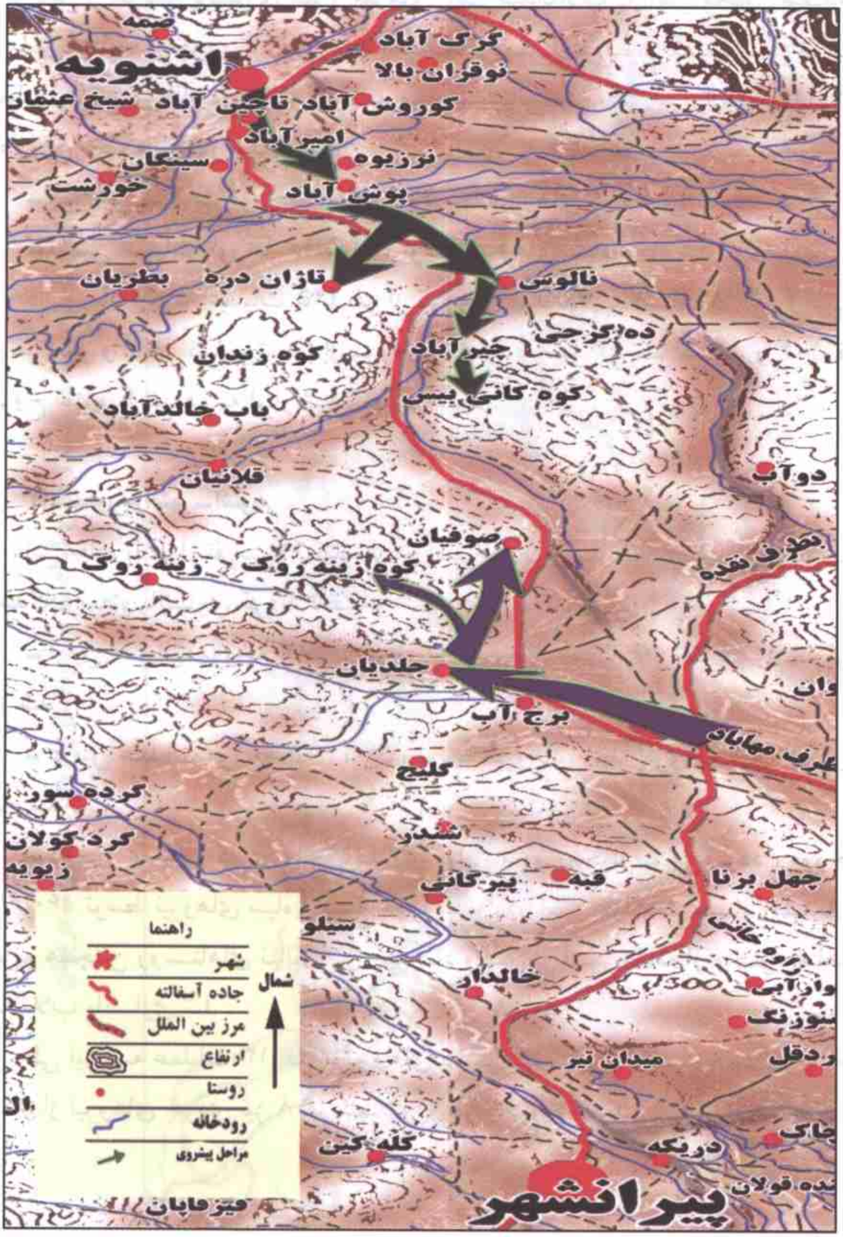
ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۳/۲۳ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و ژاندارمری آغاز شد .

ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۱۱/۲۵ ، توسط نیروهای ژاندارمری پادگان جلدیان انجام شد .

ـ سومین عملیات که در واقع پاکسازی نهایی محور محسوب می‌گردد ، مورخه ۶۰/۶/۱۹ ، توسط نیروهای سپاه و بسیج اجرا شد . در این عملیات مسیر جلدیان ـ اشنویه همچنین روستاهای نالوس و چپرآباد واقع در این جاده از وجود عناصر ضدانقلاب پاکسازی شد .

طی این سه عملیات ۱۳ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۲۵ نفر زخمی و ۱ نفر اسیر و از نیروهای خودی نیز ۸ نفر شهید و ۲ نفر مجروح شدند .

نقشه‌ی شماره‌ی ۹ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور پیرانشهر ـ اشنویه

۱۳ - محور نقده - اشنویه

این جاده با طول تقریبی ۳۲ کیلومتر و اطراف آن ۴ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید .

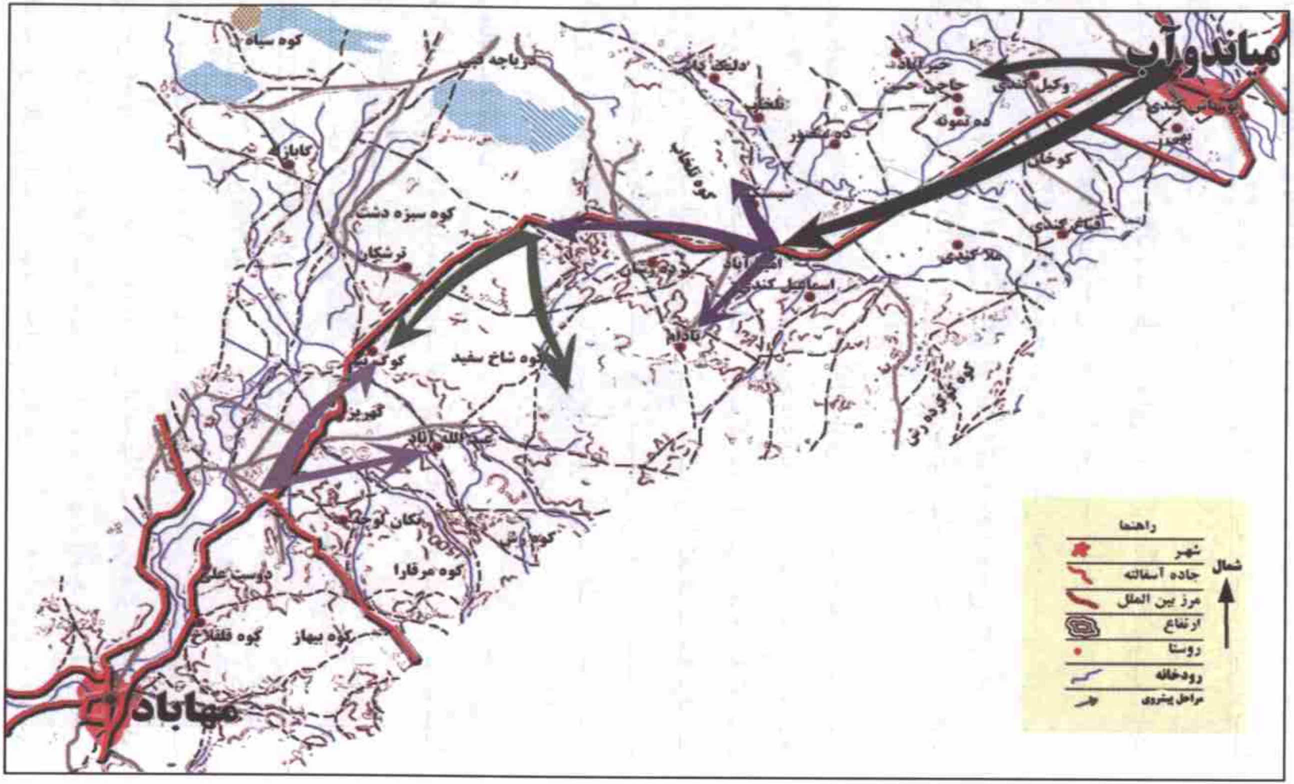
- اولین عملیات مورخه ۵۹/۱/۶ ، توسط نیروهای ارتش (لشگر ۶۴ ارومیه) اجرا شد که در جریان آن ۴ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۸ نفر اسیر شدند .
- دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۶/۲۳ ، توسط نیروهای ارتش انجام شد .
- سومین عملیات مورخه ۵۹/۱۰/۲۲ ، توسط نیروهای سپاه و بسیج اجرا گردید .
- چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۶/۲۵ ، توسط نیروهای سپاه ، بسیج و ژاندارمری به اجرا درآمد.
- پاکسازی نهایی این جاده سه روز پس از آزادسازی شهر اشنویه یعنی بیست و سوم شهریورماه ۱۳۶۰ انجام شد. به این ترتیب ، جاده‌ی نقده - اشنویه پس از مدت‌ها از اشغال نسبی گروهک کومله و حزب منحله‌ی دموکرات آزاد گردید و به تصرف رزمندگان اسلام درآمد . تصرف این محور در پی پاکسازی ارتفاعات مشرف به روستای جبرئیل‌آباد توسط نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد و با حرکت سریع یگان‌های ژاندارمری صورت گرفت. هم‌زمان با آن مین‌های فراوانی نیز کشف و خنثی شد.

۱۴ - محور مهاباد - میاندوآب

این جاده با طول تقریبی ۵۶ کیلومتر و اطراف آن ۶ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۰ - ۳ - ۴).

- اولین عملیات مورخه ۵۹/۹/۵ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش آغاز شد .
- دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۱۲/۶ ، توسط نیروهای سپاه انجام شد.
- سومین عملیات مورخه ۶۰/۳/۲۵ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش اجرا شد .
- چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۷/۷ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و بسیج به اجرا درآمد . در این عملیات که چندین روز متوالی ادامه داشت ، نیروهای خودی موفق شدند با وارد آوردن تلفات زیادی به ضدانقلابیون تنها با دادن ۲ شهید و مجروح ، این محور را پس از نزدیک به دو سال از اشغال دشمن خارج کنند و امنیت را در آن برقرار نمایند .

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۰ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور مهاباد ـ میاندوآب

ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۰/۱۱/۲۶ ، توسط نیروهای سپاه به اجرا درآمد.

ـ ششمین عملیات مورخه ۶۱/۶/۲۵ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و بسیج به انجام رسید .

در جریان شش عملیات یاد شده تعداد ۱۷۴ نفر از نیروهای دشمن معدوم ، ۳۳ نفر زخمی و ۴ نفر به اسارت درآمده از نیروهای خودی نیز ۲۵ نفر شهید و ۲۲ نفر مجروح شدند .

۱۵ ـ محور سقز ـ بوکان

این جاده با طول تقریبی ۳۵ کیلومتر و اطراف آن ۵ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید . (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۱ ـ ۳ ـ ۴)

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۶/۲۵ ، توسط نیروهای سپاه آغاز شد .

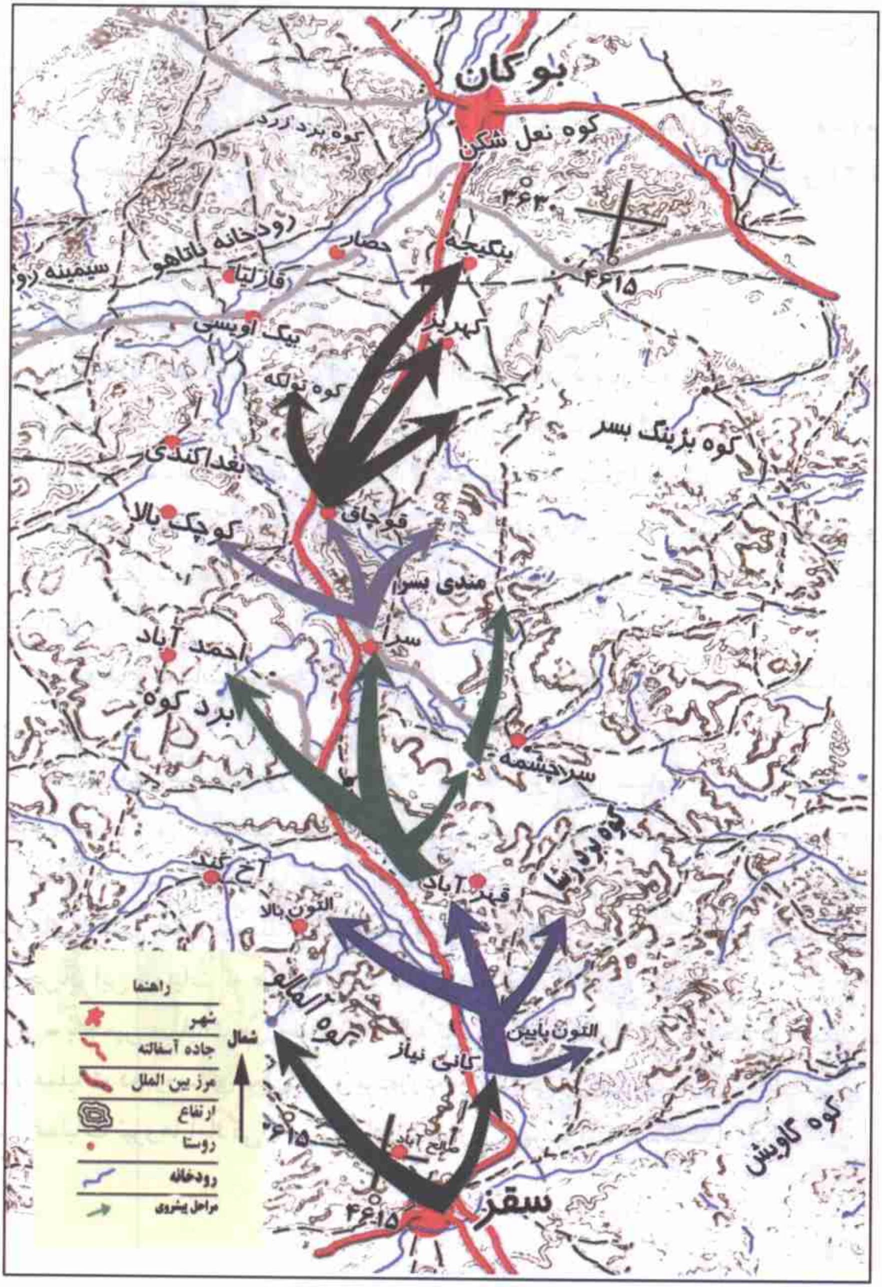
ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۱۰/۱۰ ، توسط نیروهای سپاه با پشتیبانی هوانیروز ارتش از سقز به طرف بوکان آغاز شد. در این عملیات ۲۴ روستا در محور پاکسازی شد .

ـ سومین عملیات مورخه ۶۰/۱/۹ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و هوانیروز اجرا شد .

ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۷/۷ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و هوانیروز انجام شد ، در این عملیات مشترک نیروهای عمل کننده با پشتیبانی هوانیروز و واحدهای ضربت سپاه محور سقز ـ بوکان را پاکسازی کردند و آن را برای استقرار نیروهای ارتشی آماده نمودند ، همچنین روستای سرا که چندین بار پاکسازی شده بود ، در جریان این عملیات به طور کامل از اشغال ضدانقلاب خارج گردید .

ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۰/۷/۱۱ ، توسط رزمندگان اسلام به اجرا در آمد . در این عملیات دو روستای نعل‌کش و برده‌زرد در نزدیکی بوکان پاکسازی شدند . پس از این عملیات نیروها آمادگی لازم را برای پاکسازی شهر بوکان به دست آوردند .

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۱ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور سقز ـ بوکان

در مجموع این پنج عملیات ۱۳۹ نفر از نیروهای دشمن معدوم ، ۶۴ نفر زخمی و ۱۲ نفر اسیر شدند . از نیروهای خودی نیز ۱ نفر شهید ، ۳ نفر مجروح و ۲ نفر مفقود گردیدند .

۱۶ ـ محور میاندوآب ـ بوکان

این جاده با طول تقریبی ۵۶ کیلومتر ۹ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۲ ـ ۳ ـ ۴).

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۱/۱ ، توسط نیروهای سپاه و فداییان حضرت امام (ره) آغاز شد .

ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۳/۱۳ ، توسط پیشمرگان مسلمان کُرد اجرا شد.

ـ سومین عملیات مورخه ۵۹/۷/۷، توسط نیروهای سپاه و بسیج انجام شد.

ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۳/۱ ، توسط نیروهای سپاه و بسیج به اجرا درآمد.

ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۰/۷/۱۳ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش به انجام رسید.

ـ ششمین عملیات مورخه ۶۰/۱۰/۲۰ ، توسط نیروهای سپاه اجرا شد.

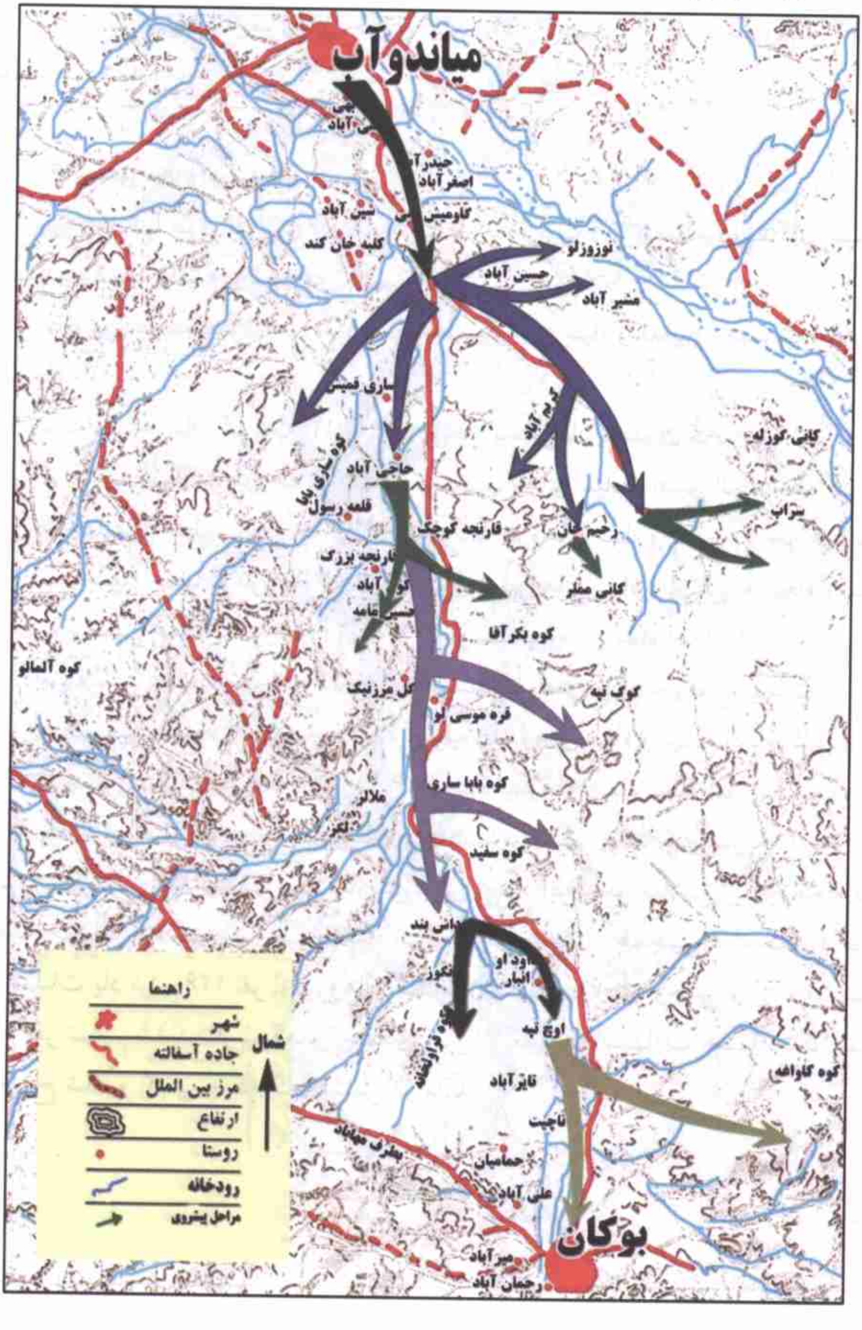
ـ هفتمین عملیات مورخه ۶۱/۱/۱۴، توسط نیروهای سپاه به وقوع پیوست .

ـ هشتمین عملیات مورخه ۶۱/۴/۸ ، توسط نیروهای سپاه و بسیج انجام گردید .

ـ نهمین عملیات مورخه ۶۱/۱۱/۲۸ ، توسط نیروهای سپاه انجام شد.

پاکسازی اصلی این جاده هم‌زمان با پاکسازی شهر بوکان در تاریخ ۶۰/۷/۱۳ ، صورت گرفت . ضدانقلاب جهت بازپس‌گیری مجدد این محور تلاش زیادی انجام داد که به حمدالله با همّت غیور مردان سپاه اسلام بی‌نتیجه ماند . همچنین در مجموع این ۹ عملیات یاد شده ۱۲۶ نفر از نیروهای ضدانقلاب کشته ، ۱ نفر زخمی ، ۱۶۸ نفر اسیر و ۱ نفر تسلیم شدند . از نیروهای خودی نیز ۱۷ نفر به شهادت رسیده ، ۱۵ نفر مجروح شده و ۳ نفر به گروگان دشمن درآمدند .

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۲ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور میاندوآب ـ بوکان

۱۷ـ محور سنندج ـ قروه

این جاده با طول تقریبی ۸۰ کیلومتر و اطراف آن ۶ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید.

ـ اولین عملیات در تاریخ ۵۸/۱۱/۱۹، توسط نیروهای سپاه آغاز شد.

ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۱/۱، توسط نیروهای سپاه، ارتش و ژاندارمری حد فاصل جاده‌ی قروه تا دهگلان پاکسازی شد و پایگاه ژاندارمری در شهر دهگلان ایجاد گردید.

ـ سومین عملیات مورخه ۵۹/۲/۸، توسط نیروهای سپاه، ژاندارمری و ارتش صورت گرفت که در نتیجه‌ی آن روستاهای سریش‌آباد، گنجی و گردنه‌ی صلوات‌آباد پاکسازی گردید.

ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۶/۲۸، توسط نیروهای سپاه انجام شد که در نتیجه‌ی آن محور دهگلان تا قروه به صورت تحکیمی پاکسازی گردید.

ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۰/۸/۱۶، توسط رزمندگان اسلام اجرا شد. در این عملیات مجدداً محور سنندج ـ دهگلان به صورت تحکیمی پاکسازی گردید.

ـ ششمین عملیات مورخه ۶۲/۳/۳۱، توسط نیروهای سپاه انجام شد.

در جریان این مجموعه عملیات ۴۳ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۲ نفر زخمی و از نیروهای خودی نیز ۱ نفر شهید و ۸ نفر مجروح شدند.

۱۸ـ محور نقده ـ پیرانشهر

این جاده با طول تقریبی ۴۱ کیلومتر و اطراف آن ۲ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید.

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۹/۸، توسط نیروهای سپاه، بسیج و پیشمرگان مسلمان کُرد صورت گرفت. در این عملیات که یک‌ماه و نیم به طول انجامید، روستاهای بین شهر نقده و سه راهی جلدیان از جمله دوآب، فیض‌آباد و شاوله که از مناطق مهم حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله به حساب می‌آمد، پاکسازی شد. همچنین ۳۸ نفر از نیروهای دشمن کشته و بیش از ۱۰ نفر اسیر شدند. از

نیروهای خودی نیز ۱ نفر شهید و ۶ نفر مجروح گردیدند.

ـ دوّمین عملیات مورخه ۶۰/۸/۱۸، توسط نیروهای سپاه، ارتش، بسیج و پیشمرگان مسلمان کُرد جهت تحکیم نهایی این محور اجرا شد.

۱۹ ـ محور تکاب ـ بیجار

این جاده با طول تقریبی ۸۶ کیلومتر و اطراف آن ۲ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید.

ـ اولین عملیات مورخه ۶۰/۱/۲۲، توسط نیروهای سپاه بیجار به اجرا در آمد. در این عملیات، یکی از مهم‌ترین مقرهای آلوده‌ی ضدانقلاب در روستای صلوات‌آباد طی یک حمله‌ی ضربتی با از پای در آمدن ۲۱ نفر از نیروهای دشمن و زخمی شدن ۱ نفر دیگر همچنین شهید و مجروح شدن ۲ نفر از نیروهای خودی منهدم گردید.

ـ دوّمین عملیات مورخه ۶۰/۸/۲۱، توسط نیروهای سپاه اجرا شد. در نتیجه‌ی این عملیات ۱ نفر از رزمندگان اسلام به شهادت رسید، با ایجاد چندین مقر در طول مسیر امنیت نسبی در آن برقرار و از اواسط سال ۱۳۶۲ تردد در آن شبانه‌روزی شد.

۲۰ ـ محور بانه ـ سردشت

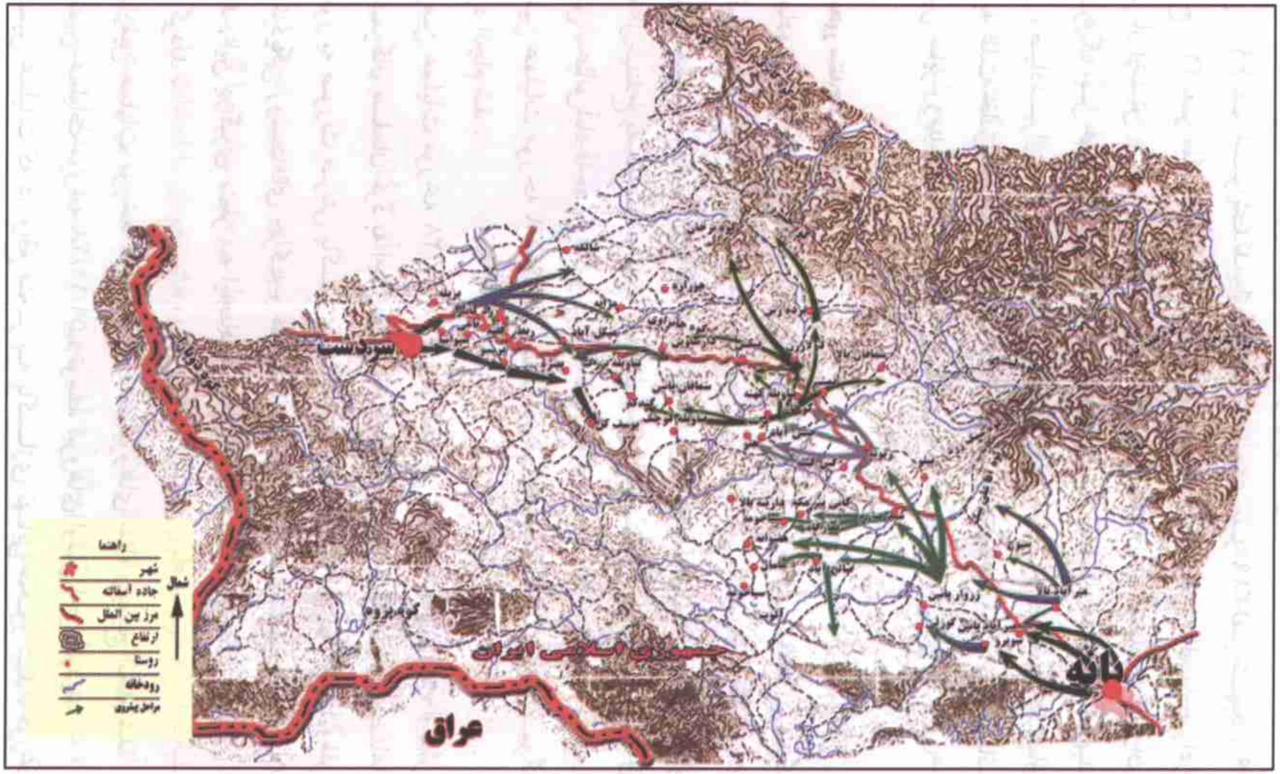
این جاده با طول تقریبی ۶۳ کیلومتر و اطراف آن ۳ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۳ ـ ۳ ـ ۴).

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۶/۱۴، توسط نیروهای سپاه و ارتش.

ـ دوّمین عملیات مورخه ۶۰/۳/۷، توسط نیروهای سپاه و ارتش.

ـ سومین عملیات (تحکیمی) مورخه ۶۰/۹/۷، توسط نیروهای سپاه، ارتش، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کُرد اجرا شد. در این عملیات که طی ۵ ماه و ۱۸ روز (۸۷ روز) در ۱۲ مرحله به اجرا درآمد، نیروهای عمل کننده با هدایت قرارگاه مشترک شهید شهرام‌فر ضمن پاکسازی این محور و مسیرهای جانبی آن، توانستند جبهه‌ای جدید در مقابله با ارتش متجاوز عراق باز کنند و قسمتی از نیروهای بعثی را از جبهه‌های جنوبی درگیر این مناطق نمایند.

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۳ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور بانه ـ سردشت

طـی ایـن مجموعـه عملیـات ۴۲۵ نفـر از نیروهـای ضـدانقلاب کشـته ، ۲۳۲ نفر زخمـی و ۶۹ نفـر اسـیر شـدند . از نیروهـای خـودی نیـز ۳۱۹ نفـر شـهید ، ۶۶۹ نفر مجـروح ، ۴۲ نفـر مفقـود و ۱۷ نفـر دیگـر بـه گروگـان دشـمن درآمـد . بـرادران شـهرام‌فـر از ارتـش جمهـوری اسـلامی و مصـطفی طیّـاره از سـپاه پاسـداران از شـهدای بـزرگ ایـن عملیـات بودنـد کـه بـه همـراه دلیرمردانـی همچـون شـهیدان بروجـردی ، صیادشـیرازی ، ناصـر کـاظمی، شـیرودی و محمـود کـاوه در پاکسـازی این محور به علت خلـق حماسـه‌هـای بـه یـاد مانـدنی و شـجاعت‌هـای بسـیار ماننـد ستاره در بین سایر رزمندگان می‌درخشیدند .

۲۱ــ محور سنندج ــ دیواندره

این جاده با طول تقریبی ۸۰ کیلومتر و اطراف آن ۷ بار به ترتیب توسط رزمندگان پاکسازی گردید .

ــ اولین عملیات مورخه ۵۹/۲/۲ ، توسط نیروهای سپاه پاسدران اجرا شد . در این عملیات که از سنندج به طرف دیواندره آغاز شده بود ، روستاهای قلیان ، سدقشـلاق ، سراب‌قامیش ، عباس‌آباد ، حسین‌آباد و کوله‌هرد پاکسازی گردید .

ــ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۵/۸ ، توسـط نیروهـای سـپاه ، ارتـش و پیشـمرگان مسلمان کُرد انجام شد .

ــ سومین عملیات مورخه ۵۹/۷/۲۸ ، توسط سـتونی از نیروهـای سـپاه ، ارتـش ، بسیج و پیشمرگان مسلمان کُرد به اجرا درآمد . در نتیجه‌ی ایـن عملیـات ، روسـتاهای آلوده‌ی محور به صورت ضربتی پاکسـازی شـد و نیروهـای خـودی در ۲۰ کیلـومتری دیواندره ، نزدیکی روسـتاهای خرکـه و محمـوده ، بـه شـدت بـا عناصـر ضـدانقلاب درگیر شدند . این درگیری منجر بـه ایجـاد دو پاسـگاه پدافنـدی نیروهـای خـودی در این مناطق گردید .

ــ چهارمین عملیات مورخه ۵۹/۹/۲۴ ، توسط نیروهای سپاه و بسیج انجام شد.

ــ پنجمین عملیات مورخه ۵۹/۱۱/۱۸ ، توسط نیروهای ارتش اجرا گردید.

ــ ششمین عملیات که در واقع منجـر بـه پاکسـازی نهـایی محـور شـد ، مورخـه

۶۰/۹/۲۳ ، توسط نیروهای واحد حمزه‌ی سیدالشهدا (ع) با آزادسازی ۱۰ روستا در طول محور صورت گرفت . در این عملیات ، ضدانقلاب با اجرای کمینی از پیش طرح‌ریزی شده ، قصد ممانعت از اجرای عملیات رزمندگان اسلام را داشت که با مقاومت سرسختانه و کوبنده‌ی نیروهای واحد حمزه (ع) شکست خورد و متواری شد .

ـ هفتمین عملیات مورخه ۶۰/۱۰/۳۰ ، توسط نیروهای سپاه (گردان‌های جندالله سنندج ، دیواندره و بیجار) و پیشمرگان مسلمان کُرد .

در جریان این مجموعه عملیات ۱۲ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۶ نفر زخمی و ۲ نفر اسیر شد . از نیروهای خودی نیز ۹ نفر شهید و ۹ نفر مجروح شدند .

۲۲ ـ محور سلماس ـ خوی

این جاده با طول تقریبی ۴۷ کیلومتر به لحاظ نزدیکی به مرز ترکیه و امکان قاچاق کالا از طریق آن در دوران بحران از اهمیت خاصی برای ضدانقلابیون برخوردار بود . اما بافت شیعه‌نشین این منطقه ، اجازه‌ی فعالیت چندانی را به دشمن نمی‌داد . این محور تنها با یک بار اجرای عملیات در تاریخ ۶۰/۹/۳۰ ، به دست توانمند رزمندگان اسلام با موفقیت پاکسازی گردید . در این عملیات ۲ نفر از نیروهای دشمن اسیر شدند.

۲۳ ـ محور ارومیه ـ سلماس

این جاده با طول تقریبی ۹۲ کیلومتر و اطراف آن ۳ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید .

ـ اولین عملیات مورخه ۶۰/۴/۲۹ ، توسط نیروهای ژاندارمری انجام شد .

ـ دوّمین عملیات مورخه ۶۰/۱۰/۱۸ ، توسط نیروهای سپاه اجرا گردید . در این عملیات این محور به طور کامل پاکسازی و نیروهای خودی با احداث مقر ، امنیت را در آن برقرار کردند و تردد در آن شبانه‌روزی شد . از مهم‌ترین روستاهای پاکسازی شده در این محور می‌توان به گل‌تپّه ، قوشچی ، زیندشت و ارتفاعات مشرف بر این مراکز جمعیتی اشاره نمود .

ـ سومین عملیات مورخه ۶۲/۱/۳۰ ، توسط نیروهای سپاه و ژاندارمری انجام شد.
در این سه عملیات ۱ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۲ نفر زخمی و ۵۶ نفر اسیر گرفته شد . از نیروهای خودی ۳ نفر شهید و ۵ نفر مجروح شدند .

۲۴ ـ محور دیواندره ـ بیجار

این جاده با طول تقریبی ۶۳ کیلومتر و اطراف آن ۴ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید .

ـ اولین عملیات مورخه ۵۸/۱۱/۱۲ ، توسط نیروهای سپاه به اجرا درآمد . در این عملیات ۲ نفر از رزمندگان اسلام به شهادت رسید و ۲ نفر به گروگان دشمن درآمدند.

ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۲/۱۰ ، توسط نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد انجام شد .

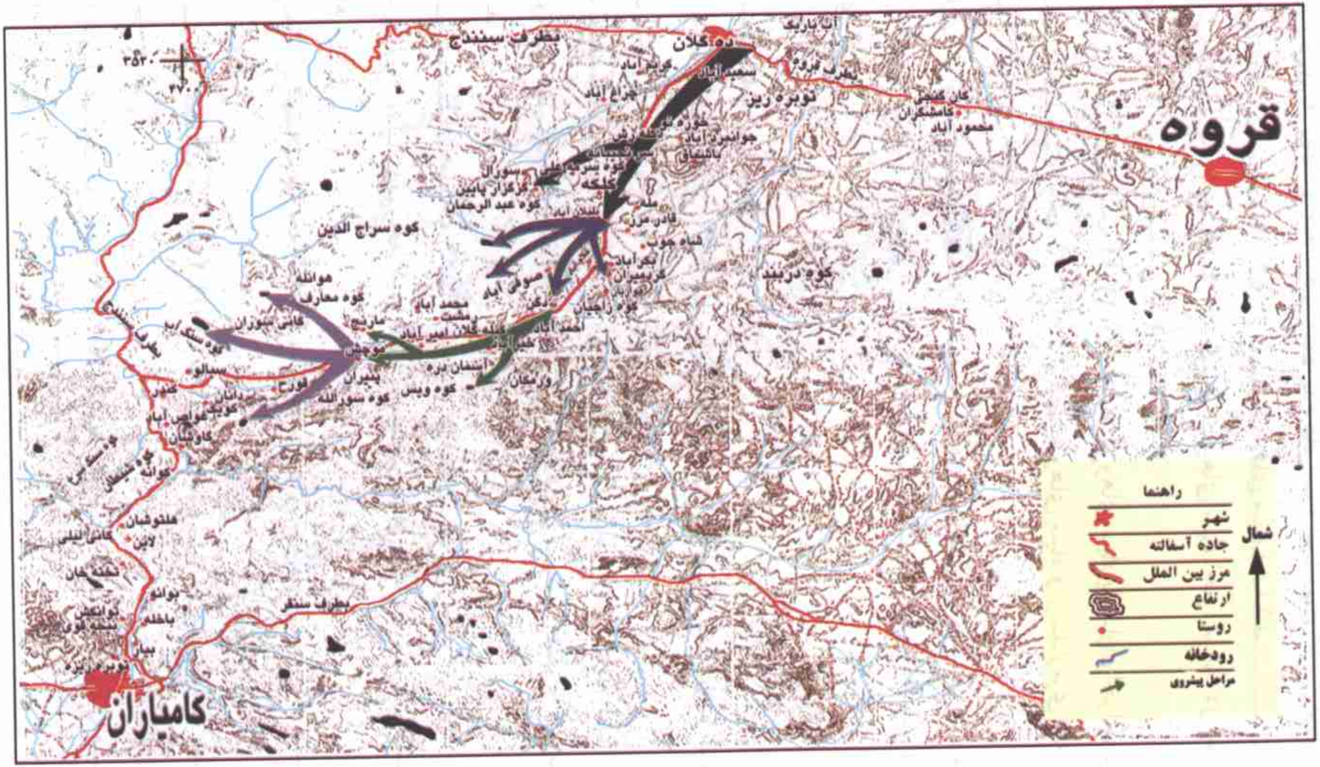
ـ سومین عملیات مورخه ۶۰/۱۲/۴ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش از دو جناح انجام شد . فرماندهی و هدایت آن را شهیدان حسین روح‌الامین ، مهدی سلیمانپور و مصطفی طیّاره بر عهده داشتند . در این عملیات روستای نجف‌آباد که از مهم‌ترین مراکز جمعیتی این محور به شمار می‌آمد ، به طور کامل پاکسازی و جهت برقراری امنیت در آن پایگاهی احداث گردید .

ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۱۰/۷ ، توسط نیروهای سپاه (گروه ضربت) به اجرا درآمد . در این عملیات که از طرف دیواندره آغاز شد ، روستاهای کهریزه ، ینگی‌ارخ ، برکه ، آقاجری ، قشلاق‌سرخه ، قلعه‌جقه ، درّه‌سفته و نساره‌ی‌بالا به طور کامل پاکسازی شد .

۲۵ ـ محور قروه ـ کامیاران

این جاده با طول تقریبی ۱۴۸ کیلومتر و اطراف آن ۴ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید . (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۴ ـ ۳ ـ ۴)

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۴ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور قروه ـ کامیاران

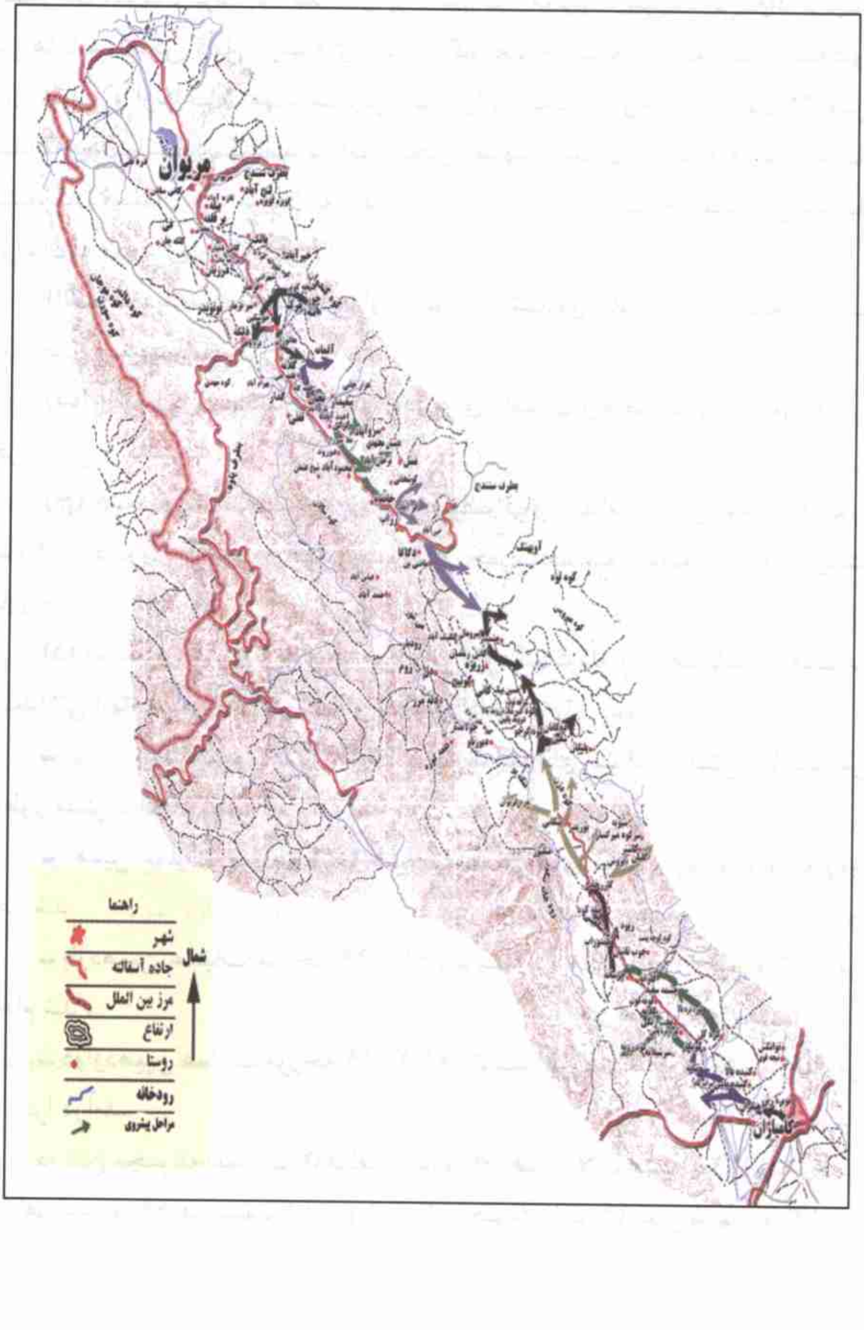
ـ اولین عملیات مورخه ۶۰/۱/۶ ، توسط نیروهای سپاه انجام شد .
ـ دوّمین عملیات مورخه ۶۰/۳/۲۴ ، توسط نیروهای سپاه اجرا شد.
ـ سومین عملیات مورخه ۶۰/۴/۱۴ ، توسط نیروهای سپاه اجرا شد . در جریان این عملیات ۱ نفر از نیروهای دشمن به هلاکت رسید .
ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۱۲/۱۲، توسط نیروهای سپاه پاسداران اجرا گردید .
ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۲/۳/۱۵ ، توسط نیروهای سپاه و ژاندارمری به‌طور مشترک اجرا شد .

با تلاش فراوان رزمندگان اسلام و استقرار مقرهای پدافندی و عملیاتی در طول این محور ، امنیت نسبی در آن برقرار شد و در اواخر مقطع نبرد دوّم ، تردد در آن شبانه‌روزی گردید .

۲۶ ـ محور کامیاران ـ مریوان

این جاده با طول تقریبی ۱۱۳ کیلومتر و اطراف آن ۱۲ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۵ ـ ۳ ـ ۴).
ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۴/۳۰ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش انجام شد.
ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۶/۱ ،توسط نیروهای سپاه ، ارتش و هوانیروز اجرا گردید.
ـ سومین عملیات مورخه ۵۹/۷/۴ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش اجرا شد .
ـ چهارمین عملیات مورخه ۵۹/۱۰/۷ ، توسط نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد انجام شد.
ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۰/۸/۲ ، توسط نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد اجرا گردید .
ـ ششمین عملیات مورخه ۶۰/۹/۲ ، توسط نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد به اجرا درآمد .
ـ هفتمین عملیات مورخه ۶۰/۱۲/۱۶ ، توسط نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد انجام گردید.

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۵ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور کامیاران ـ مریوان

ـ هشتمین عملیات مورخه ۶۱/۲/۱ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش ، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کُرد اجرا شد . در این عملیات ، محور به طور کامل آزاد گردید و نیروها با هماهنگی کامل روستاهای زیویه ، گاوانه ، چرسانه ، میسوراب ، تیله‌کوه ، گازرخانی و ارتفاعات مهم شیرین‌سوار را با کشته و زخمی کردن ۴۲ نفر از ضدانقلابیون پاکسازی کردند در این محور شهید عثمان فرشته فرمانده عملیات پیشمرگان مسلمان کُرد مریوان به شهادت رسید . از دیگر نتایج مهم این عملیات می‌توان به موارد زیر اشاره کرد :

(الف) بازدید مردم و مسئولین از مناطق آزاد شده‌ی گاوانه ، چرسانه ، زیویه ، گازرخانی و میسوراب .

(ب) آزادسازی و پاکسازی تمام آبادی‌های کامیاران و محورهای آن تا مریوان به جز بزوش و کاشتر .

(ج) کشف و به غنیمت در آوردن تجهیزات فراوان نظامی و غیر نظامی به همراه مدارک زیاد درون گروهی از مقر و بیمارستان حزب منحله‌ی دموکرات در روستای گازرخانی .

(د) دستگیری عدّه‌ی زیادی از هواداران گروهک کومله و از هم پاشیدن هسته‌های تشکیلاتی آنها به نام آرمان در شهر و منطقه‌ی کامیاران .

ـ نهمین عملیات مورخه ۶۱/۳/۲۳ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و ژاندارمری به‌طور مشترک انجام شد .

ـ دهمین عملیات مورخه ۶۱/۴/۲۴ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و ژاندارمری اجرا شد .

ـ یازدهمین عملیات مورخه ۶۱/۸/۲۹ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و ژاندارمری انجام شد .

ـ دوازدهمین عملیات مورخه ۶۱/۱۲/۱۹ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و ژاندارمری به اجرا درآمد.

در این مجموعه عملیات ۵۸۴ نفر از نیروهای ضدانقلاب کشته ، ۱۳۲ نفر زخمی ، ۱۱ نفر اسیر و ۶۶ نفر تسلیم شد . از نیروهای خودی نیز ۹۶ نفر شهید و ۱۷۳ نفر

مجروح گردید و ۱ نفر به اسارت دشمن درآمد.

۲۷ـ محور سردشت ـ پیرانشهر

این جاده با طول تقریبی ۹۷ کیلومتر و اطراف آن ۲ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۶ ـ ۳ ـ ۴).

ـ اولین عملیات (ضربتی) مورخه ۵۹/۱۱/۱، توسط نیروهای سپاه و ارتش انجام شد.

ـ دوّمین عملیات مورخه ۶۱/۲/۲۹، پس از تشکیل قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) توسط نیروهای سپاه، ارتش، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کُرد به صورت تحکیمی و در ۱۶ مرحله انجام شد. در این عملیات که ۷ ماه به طول انجامید، رزمندگان اسلام با وارد آوردن ضربات اساسی بر پیکر ضدانقلاب، این جاده و بیش از ۷۰ آبادی اطراف آن را پاکسازی نمودند.

از این عملیات با توجه به وجود جنگل‌های آلواتان و کوه‌های مرتفع پوشیده از درخت می‌توان به « فتح الفتوح » سپاهیان اسلام تعبیر کرد. تاثیر این عملیات آنقدر بود که پس از آن در سراسر مناطق غرب و شمال‌غرب بیش از ۵۰۰۰ نفر از نیروهای ضدانقلاب، تسلیم نیروهای جمهوری اسلامی شدند.

در این مجموعه عملیات ۴۷۷ نفر از نیروهای ضدانقلاب کشته، ۵۳۰ نفر زخمی و ۲۲ نفر اسیر شدند. از نیروهای خودی نیز ۱۴۸ نفر شهید، ۲۵۸ نفر مجروح و ۴۲ نفر مفقود شد و ۱۴ نفر به گروگان دشمن درآمد. از جمله‌ی شهدای بزرگ این مجموعه عملیات می‌توان به سرداران بزرگ اسلام شهیدان ناصر کاظمی و گنجی‌زاده و شهید محمد امین احمدی از فرماندهان پیشمرگ مسلمان کرد اشاره نمود.

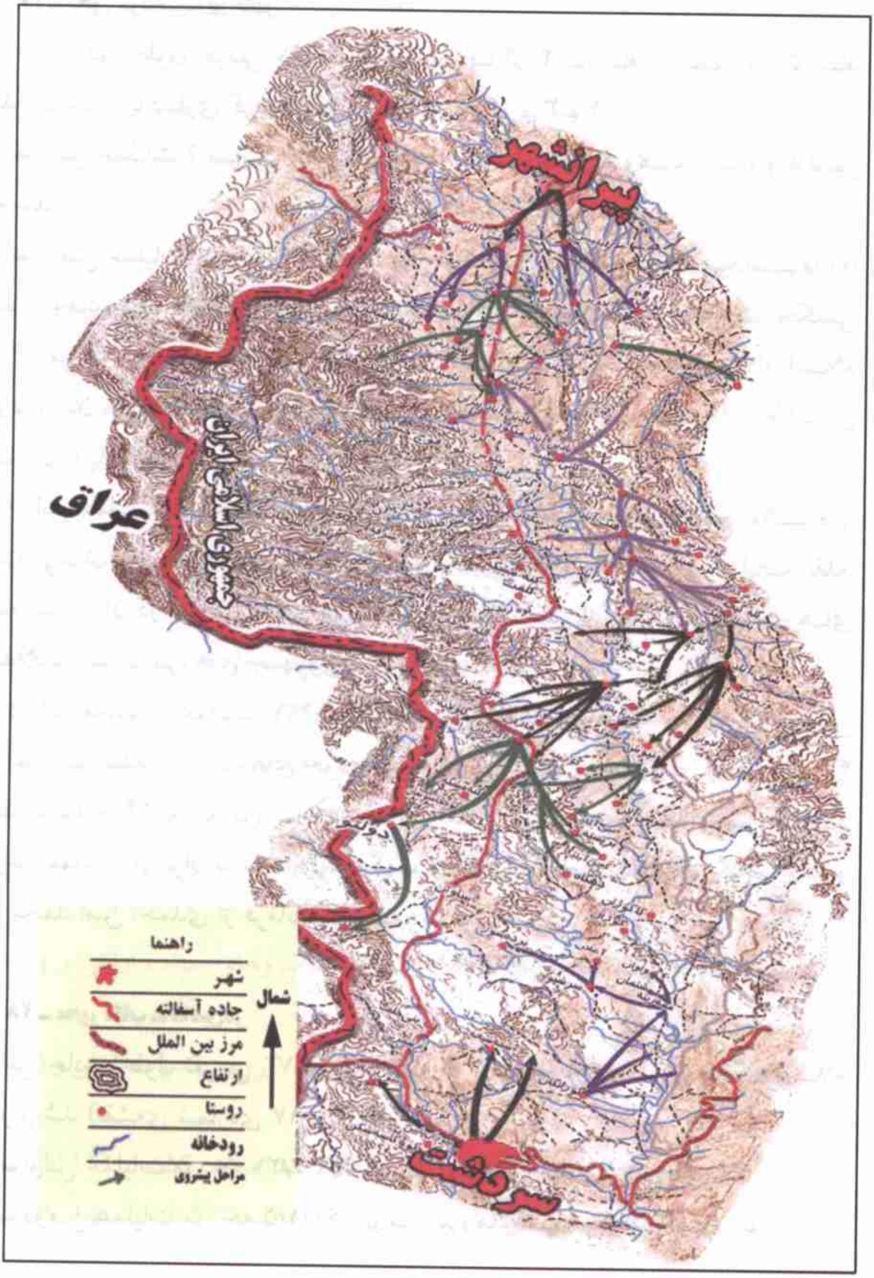
۲۸ـ محور تکاب ـ شاهین‌دژ

این جاده با طول تقریبی ۷۲ کیلومتر ۸ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی شد (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۷ ـ ۳ ـ ۴).

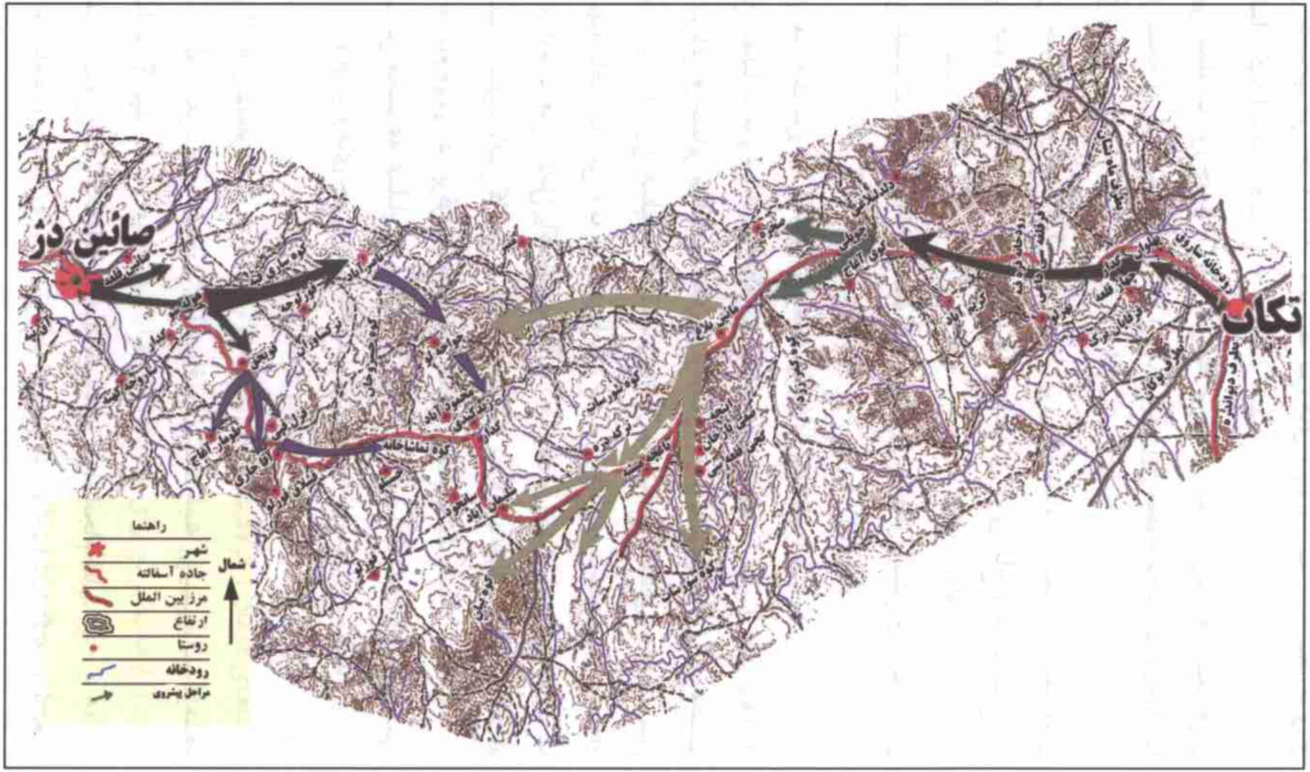
ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۷/۲۱، توسط نیروهای سپاه و ارتش اجرا شد.

ـ دوّمین عملیات مورخه ۶۰/۱/۵، توسط نیروهای سپاه و ارتش انجام شد.

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۶ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور سردشت ـ پیرانشهر

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۷ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور تکاب ـ شاهین‌دژ

ـ سومین عملیات مورخه ۶۰/۳/۸ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش ، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کُرد انجام گردید.

ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۳/۱۴ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و ژاندارمری اجرا شد که در نتیجه آن تپه‌ی شاه‌بلاغی که از نقاط مهم این محور محسوب می‌شد با موفقیت آزاد گردید .

ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۰/۴/۱۲ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و ژاندارمری به شکل ضربتی صورت گرفت که در نتیجه‌ی آن روستاهای گوی‌آغاج و مائین‌بلاغ با موفقیت پاکسازی شد .

ـ ششمین عملیات مورخه ۶۰/۷/۸ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و ژاندارمری انجام گردید .

ـ هفتمین عملیات مورخه ۶۱/۳/۱ ، توسط نیروهای سپاه اجرا شد .

ـ هشتمین عملیات مورخه ۶۱/۴/۱۸ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش (تیپ نوهد)، ژاندارمری ، شهربانی و عشایر منطقه همزمان با آزادسازی و پاکسازی جاده‌ی سردشت و پیرانشهر انجام شد . در این عملیات که قسمتی از آن با نام « روز شهید » و قسمتی دیگر با نام « شهید ناصر کاظمی » به اجرا در آمد ، محور تکاب ـ شاهین‌دژ پس از ۲ ماه عملیات مداوم به طور کامل پاکسازی گردید . هدایت و اجرای این عملیات با فرماندهی و حضور شهید ناصر کاظمی و برادر استکی و سرهنگ بهرامپور به حمدالله به نتیجه رسید و گام مهمی در برقراری امنیت در منطقه برداشته شد .

در جریان این مجموعه عملیات ۱۸۱ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۷۹ نفر زخمی و ۹۸ نفر اسیر شده از نیروهای خودی نیز ۳۹ نفر شهید و ۸۰ نفر مجروح شدند .

۲۹ ـ محور کامیاران ـ سنقر

این جاده با طول تقریبی ۸۰ کیلومتر و اطراف آن ۳ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان پاکسازی گردید .

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۹/۲۲ ، توسط نیروهای سپاه انجام شد .

ـ دوّمین عملیات مورخه ۶۱/۱۰/۷ ، توسط نیروهای سپاه اجرا شد که در نتیجه

محور به طور کامل پاکسازی گردید .
ـ سومین عملیات با نام « شهید کاظمی » مورخه ۶۲/۵/۳۱ ، توسط رزمندگان اسلام اجرا شد که در نتیجه آن امنیت کامل در این جاده برقرار گشت و از اواسط مقطع نبرد دوم تردد در آن شبانه‌روزی گردید .

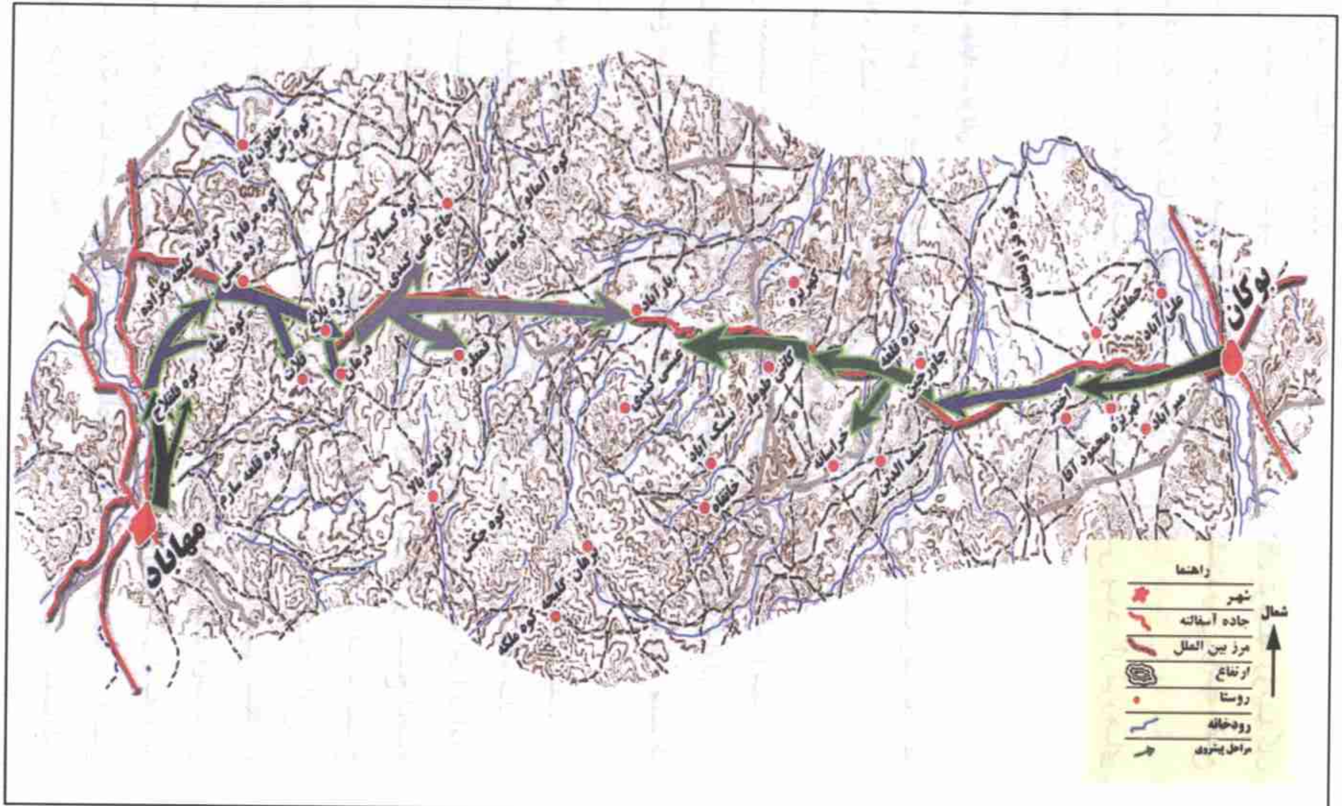
در این سه عملیات تلفات دشمن ۹ نفر کشته و ۴ نفر زخمی بود . از نیروهای خودی نیز ۲ نفر شهید شدند .

۳۰ ـ محور مهاباد ـ بوکان

این جاده با طول تقریبی ۶۲ کیلومتر و اطراف آن ۸ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۸ ـ ۳ ـ ۴) .

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۷/۱۲ ، توسط نیروهای ارتش انجام شد .
ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۱۰/۲۶ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش اجرا شد .
ـ سومین عملیات مورخه ۵۹/۱۲/۳ ، توسط نیروهای ارتش به اجرا درآمد.
ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۵/۳ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش به‌طور مشترک انجام شد .
ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۰/۷/۲۳ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش اجرا شد .
ـ ششمین عملیات مورخه ۶۱/۱/۲۶ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش انجام شد .
ـ هفتمین عملیات مورخه ۶۱/۷/۳۰ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش به اجرا درآمد.
ـ هشتمین عملیات مورخه ۶۲/۱/۴ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و بسیج انجام شد. این عملیات بیش از یک ماه به طول انجامید و در حدود ۱۵۰ نفر از افراد مسلح گروهک کومله و حزب منحله‌ی دموکرات در پایگاه‌های ساقط شده‌ی خود واقع در روستاهای درمان ، کوه‌کیسالان و ارتفاعات روستای قره‌بلاغ کشته و زخمی شدند . ضدانقلاب قبل از این عملیات با ایجاد پست‌های دیده‌بانی ، پایگاه‌های استراق‌سمع و تهدید و ارعاب مردم برای جمع‌آوری اخبار به‌منظور مقابله با رزمندگان اسلام در پایگاه‌های خود و ارتفاعات مشرف بر آبادی‌ها در آماده‌باش کامل قرار داشتند . با این وجود ، نیروهای خودی تا تاریخ ۶۲/۱/۱۷ ، با اجرای چهار مرحله از این عملیات ،

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۸ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور مهاباد ـ بوکان

موفق شدند بر ارتفاعات خراسانه، بلندی‌های مشرف بر روستاهای کانی‌طومار، عیسی‌کندی، اطمیش، برهان، یادآبادپایین و بالا تسلط پیدا کنند.

در مرحله‌ی پنجم عملیات، مورخه ۶۲/۲/۲۱، پاکسازی محور از بوکان تا برهان (توسط سپاه بوکان) و از مهاباد تا برهان (توسط تیپ ویژه شهدا) انجام شد. پس از آن، رزمندگان اسلام در خراسانه که یکی از پایگاه‌های بزرگ ضدانقلابیون به شمار می‌رفت به مقابله با آنها پرداخت و نیروهای دشمن را در پایگاه مستحکم خود، در منطقه‌ی برهان، غافل‌گیر کرد و به سختی شکست داد.

در مجموع این هشت عملیات‌تلفات دشمن شامل ۲۱۷ کشته، ۶۳ نفر زخمی و ۴۰ نفر اسیر بوده از نیروهای خودی ۱۷ نفر شهید و ۴۷ نفر مجروح شدند.

۳۱ ـ محور سردشت ـ مهاباد

این جاده با طول تقریبی ۱۳۹ کیلومتر و اطراف آن ۵ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید. (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۹ ـ ۳ ـ ۴)

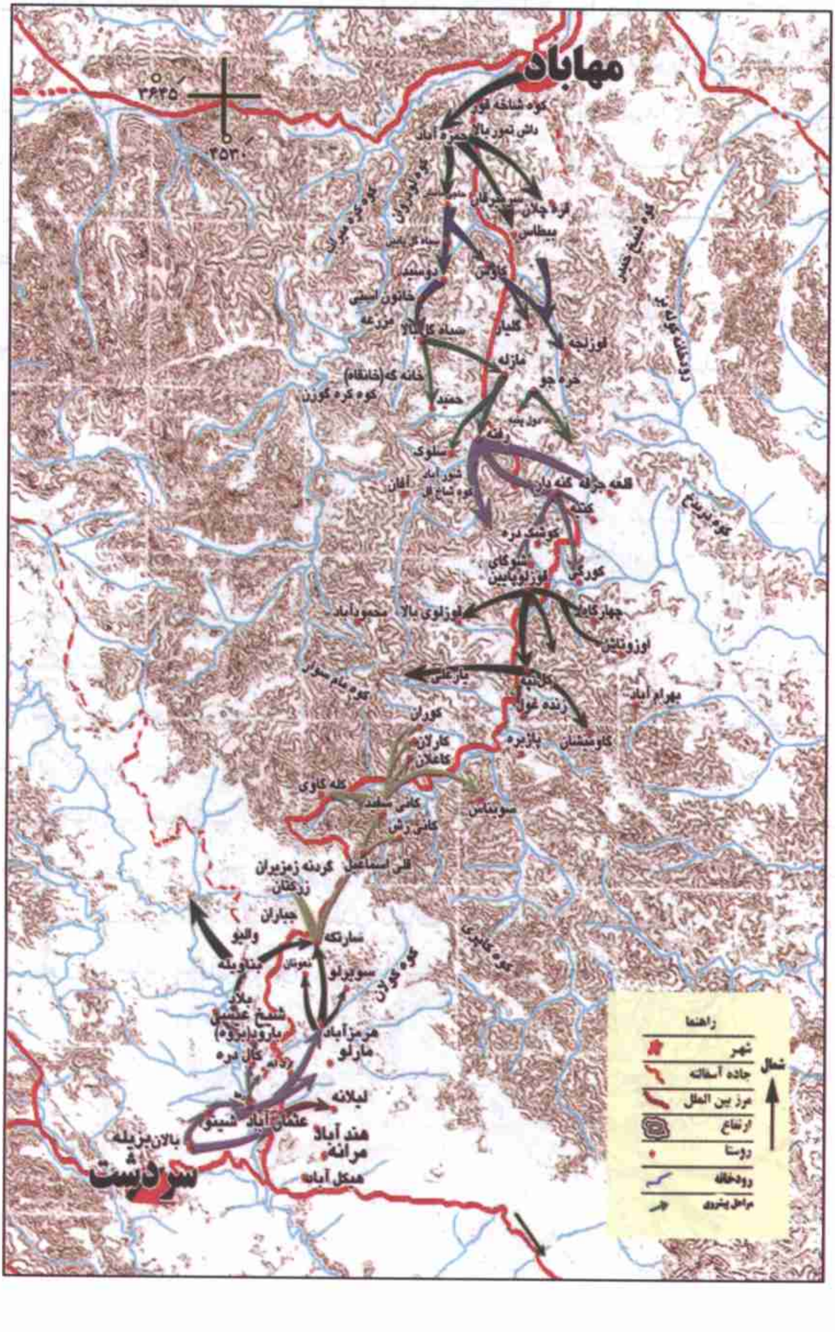
ـ اولین عملیات مورخه ۶۰/۱۰/۶، توسط نیروهای سپاه اجرا شد.

ـ دومین عملیات مورخه ۶۱/۳/۴، توسط نیروهای سپاه، ارتش و بسیج انجام شد.

ـ سومین عملیات مورخه ۶۱/۵/۱۶، توسط نیروهای سپاه، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد به اجرا درآمد.

ـ چهارمین عملیات با نام شهید مصطفوی مورخه ۶۲/۱/۸، توسط نیروهای سپاه، ارتش، ژاندارمری و بسیج عشایری اجرا شد. در این عملیات که ۷۸ روز طول کشید، جاده‌ی سردشت ـ مهاباد با وارد آمدن تلفات و خسارات زیادی به ضدانقلاب و به دست آوردن غنایم بسیار به طور کامل پاکسازی گردید.

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۹ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور سردشت ـ مهاباد

- پنجمین عملیات مورخه ۶۲/۶/۱۴ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش انجام شد . هدایت این عملیات را در ابتدا برادر بروجردی بر عهده داشت ، سپس با اعزام تیپ‌های دیگر به منطقه و شهادت اسوه‌ی صبر ، تقوا ، شجاعت ، محمّد بروجردی ، عملیات تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) از چند محور ادامه یافت و با تصرف مهم‌ترین عارضه ، یعنی گردنه‌ی زمزیران توسط تیپ قدس سپاه با همکاری هوانیروز، این جاده در کنترل رزمندگان اسلام قرار گرفت .

در این پنج عملیات ۳۱۵ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۱۹۵ نفر زخمی و ۶۵ نفر اسیر شد . از نیروهای خودی نیز ۶۴ نفر شهید ، ۱۰۰ نفر مجروح و ۱۵ نفر مفقود گردید .

۳۲ ـ محور پیرانشهر ـ مهاباد

این جاده با طول تقریبی ۷۰ کیلومتر و ارتفاعات پیچیده ، بلند و سنگلاخی مانند لندی‌شیخان ، بردسپیان و اطراف آن ۶ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید .

- اولین عملیات مورخه ۶۰/۸/۲۸ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش انجام شد.
- دوّمین عملیات مورخه ۶۱/۲/۱۵ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش ، بسیج و عشایر منطقه به اجرا درآمد .
- سومین عملیات مورخه ۶۱/۶/۲۳ ، توسط نیروهای سپاه اجرا شد که در نتیجه‌ی آن بیش از ۲۰ کیلومتر از جاده از سمت مهاباد به طرف پسوه پاکسازی گردید .
- چهارمین عملیات مورخه ۶۱/۷/۴ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش انجام شد . این عملیات منجر به پاکسازی ارتفاعات مشرف به گردمیران گردید .
- پنجمین عملیات مورخه ۶۲/۱/۲۹ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش اجرا شد . در این عملیات نیروهای خودی جهت تصرف هدف‌های از پیش تعیین شده ، حرکت نمودند . در مسیر حرکت با کمین‌های ضدانقلاب برخورد کردند و با آنها درگیر شدند. در نتیجه با مقاومت بسیار خوب رزمندگان اسلام چند نفر از افراد دشمن کشته و زخمی و دو نفر نیز اسیر شدند .

در مدت ۱۳ روز درگیری ، عملیات در دو مرحله و از چند محور ادامه پیدا کرد که در نتیجه ، منجر به تصرف کلیه‌ی اهداف از پیش تعیین شده و پاکسازی چندین روستای مهم ، از جمله ؛ لیکبین (با پدافند قوی) ، خورنج ، کانی‌ملا ، حاجی‌غاده و کانی‌باغ به همراه ارتفاعات مشرف بر آن که پایگاه ثابت دشمن بود شدند .

ـ ششمین عملیات مورخه ۶۲/۷/۳ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سید الشهدا (ع) به انجام رسید.

در این شش عملیات ۷۶ نفر از نیروهای دشمن معدوم ، ۱۵ نفر زخمی ، ۱۱ نفر اسیر و ۴ نفر تسلیم گردید . از نیروهای خودی نیز ۳ نفر شهید و ۵ نفر مجروح شدند .

۳۳ ـ محور سقز ـ مریوان

این جاده با طول تقریبی ۱۲۳ کیلومتر و اطراف آن ۱۰ بار به ترتیب زیر ، توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید (نقشه‌ی شماره‌ی ۲۰ ـ ۳ ـ ۴).

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۱۰/۳۰ ، توسط نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد به مدت ۳۶ روز انجام شد.

ـ دوّمین عملیات مورخه ۶۰/۲/۷ ، توسط نیروهای سپاه اجرا شد .

ـ سومین عملیات مورخه ۶۰/۴/۵ ، توسط نیروهای سپاه آغاز شد .

ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۹/۲۶ ، توسط نیروهای سپاه به انجام رسید.

ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۰/۱۲/۱۵ ، توسط نیروهای سپاه ، بسیج و ارتش صورت پذیرفت .

ـ ششمین عملیات مورخه ۶۱/۶/۱۳ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و ژاندارمری انجام گرفت .

ـ هفتمین عملیات مورخه ۶۱/۷/۹ ، توسط نیروهای سپاه اجرا گردید .

ـ هشتمین عملیات مورخه ۶۱/۹/۱ ، توسط نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد به انجام رسید .

نقشه‌ی شماره‌ی ۲۰ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور سقز ـ مریوان

ـ نهمین عملیات با نام شهید حسینی به منظور پاکسازی باقی‌مانده‌ی این جاده[1] طرح‌ریزی و مورخه ۶۲/۲/۱، توسط نیروهای سپاه، ارتش، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کُرد اجرا شد. رزمندگان اسلام در این عملیات که ۲۷ روز ادامه داشت، با پاکسازی روستاهای قمچیان، گوگجه، آقجه، کانعمت، درّه‌زیارت و طاله‌جار پایگاه‌های ثابت ضدانقلاب در این مناطق به ویژه در روستاهای سوته و بسطام را منهدم و محور را به طور کامل پاکسازی کردند. در جریان این عملیات ۵۰ نفر از نیروهای دشمن کشته و زخمی شدند.

ـ دهمین عملیات مورخه ۶۲/۳/۱۹، توسط نیروهای سپاه به اجرا درآمد.

در جریان این ده عملیات ۱۸۵ نفر از نیروهای دشمن معدوم، ۱۳۰ نفر زخمی، ۲۷ نفر اسیر و ۱ نفر تسلیم شدند. از نیروهای خودی نیز ۵۲ نفر شهید، ۴۸ نفر مجروح و ۲۱ نفر مفقود شد و ۱ نفر به اسارت ضدانقلاب درآمد.

۳۴ـ محور بوکان ـ تکاب

این جاده با طول تقریبی ۸۵ کیلومتر و اطراف آن ۹ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید (نقشه‌ی شماره‌ی ۲۱ ـ ۳ ـ ۴).

ـ اولین عملیات مورخه ۶۰/۶/۱۰، توسط نیروهای سپاه آغاز شد.

ـ دوّمین عملیات مورخه ۶۰/۸/۱۶، توسط نیروهای سپاه اجرا شد.

ـ سومین عملیات مورخه ۶۰/۱۰/۱۲، توسط نیروهای سپاه انجام شد.

ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۱۲/۱۸، توسط نیروهای سپاه به انجام رسید.

ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۱/۱/۱۶، توسط نیروهای سپاه به وقوع پیوست.

ـ ششمین عملیات مورخه ۶۱/۴/۲۲،توسط نیروهای‌سپاه و ژاندارمری به اجرا درآمد.

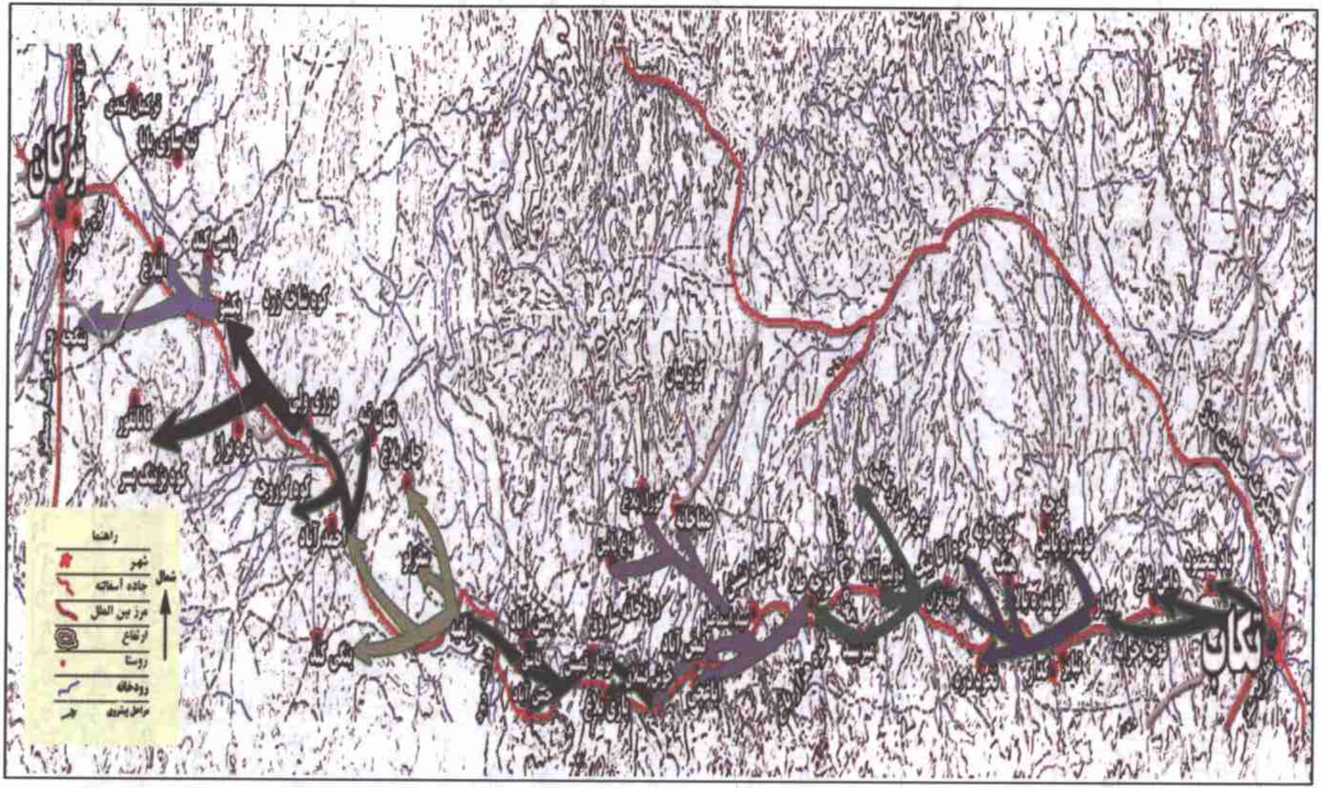
ـ هفتمین عملیات مورخه ۶۲/۲/۱۰، توسط نیروهای سپاه صورت گرفت.

ـ هشتمین عملیات با نام مقدس یا حسین (ع) مورخه ۶۲/۲/۲۵، توسط نیروهای

---

۱ ـ در مجموعه عملیاتی که قبل از سال ۱۳۶۲ در این محور اجرا شده بود؛ ۳۰ کیلومتر آن از سمت مریوان و ۳۰ کیلومتر دیگر از طرف سقز آزاد شده بود، عملیات شهید حسینی به منظور پاکسازی حد فاصل این دو مسافت طرح‌ریزی و اجرا گردید.

نقشه‌ی شماره‌ی ۲۱ـ ۳ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور بوکان ـ تکاب

سپاه ، ارتش ، ژاندارمری و بسیج در دو مرحله به اجرا در آمد . در این عملیات روستاهای کوپه‌قران ، دولت‌آباد ، قاشق ، کوچه‌طلا ، ایاقچی ، حاجی‌حسن ، گل‌تپه ، بالاقلو و طومارقمیش پاکسازی گردید .

ـ نهمین عملیات مورخه ۶۲/۵/۹ ، توسط نیروهای سپاه اجرا شد .

در مجموع این نه عملیات ۱۴۹ نفر از نیروهای دشمن معدوم ، ۲۳ نفر زخمی ، ۱۲ نفر اسیر ، ۶ نفر تسلیم گردید . از نیروهای خودی نیز ۲ نفر شهید و ۲۷ نفر مجروح شدند .

۳۵ ـ محور شاهین‌دژ ـ بوکان

این جاده با طول تقریبی ۴۷ کیلومتر و اطراف آن ۳ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید (نقشه‌ی شماره‌ی ۲۲ ـ ۳ ـ ۴).

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۳/۱۵ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان‌کُرد اجرا شد. این عملیات منجر به پاکسازی روستای دراغ گردید . در این عملیات ۱ نفر از رزمندگان اسلام شهید و ۲ نفر مجروح شدند .

ـ دوّمین عملیات مورخه ۶۱/۱/۱۷ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش انجام شد . در نتیجه‌ی این عملیات روستاهای یاسی‌کند و دراغ پاکسازی شد .

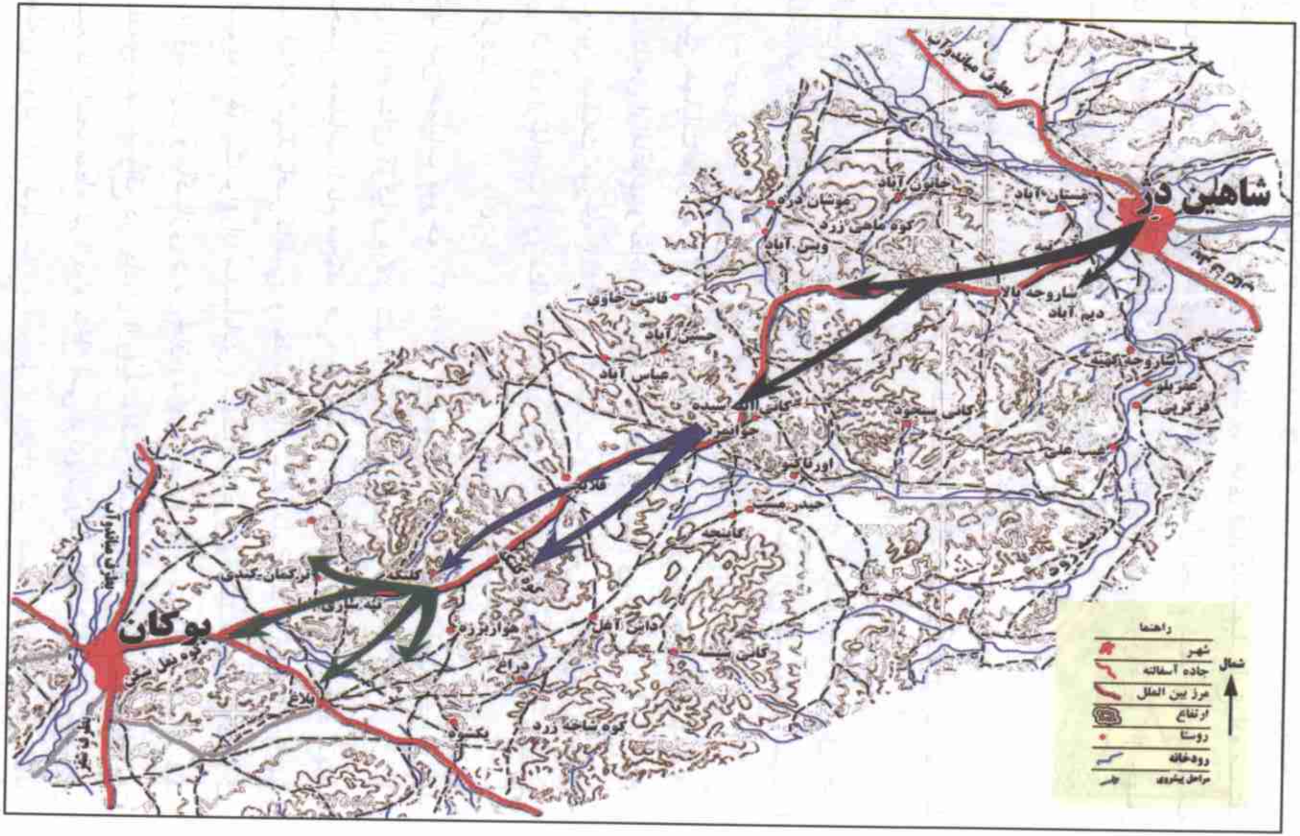
ـ سومین عملیات مورخه ۶۲/۲/۲۹ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش ، ژاندارمری ، پیشمرگان مسلمان کُرد و بسیج (همزمان با عملیات تکاب به بوکان در تاریخ ۶۲/۲/۲۵) انجام شد .

۳۶ ـ محور بیجار ـ قروه

این جاده با طول تقریبی ۹۱ کیلومتر و اطراف آن ۲ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید .

ـ اولین عملیات برای آزادسازی این محور مورخه ۶۰/۲/۱۹ ، توسط نیروهای سپاه انجام شد که در نتیجه‌ی آن روستاهای حوالی بیجار پاکسازی شد و دشمن خلع‌سلاح گردید . همچنین چندین قبضه اسلحه از نوع کلت و شکاری و مقادیر زیادی فشنگ و تجهیزات نظامی متعلق به ضدانقلاب به غنیمت نیروهای خودی درآمد و

نقشه‌ی شماره‌ی ۲۲ ـ ۳ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی محور شاهین‌دژ ـ بوکان

۱ نفر از آنها به هلاکت رسید .

ـ دوّمین عملیات مورخه ۶۲/۶/۱ ، توسط نیروهای قرارگاه شهید زارع‌زاده مستقر در منطقه‌ی صادق‌آباد بر ضد هیزهای شریف‌زاده و اقبال انجام شد که منجر به پاکسازی کامل محور از وجود ضدانقلاب گردید . به این ترتیب ، نیروها پس از چهار سال توانستند به صورت شبانه در این جاده رفت و آمد کنند .

۳۷ـ محور ارومیه ـ اشنویه

این جاده با طول تقریبی ۶۵ کیلومتر و اطراف آن ۵ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید (نقشه‌ی شماره‌ی ۲۳ ـ ۳ ـ ۴).

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۱/۸ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و ژاندارمری اجرا شد که منجر به پاکسازی مواضع حساس دشمن در درّه‌ی شهیدان (قاسملوی سابق) به صورت ضربتی گردید .

ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۳/۲۶ ، توسط لشگر ۶۴ ارومیه انجام گردید که در نتیجه‌ی آن کلیه‌ی ارتفاعات و نقاط سوق‌الجیشی محور پاکسازی شد .

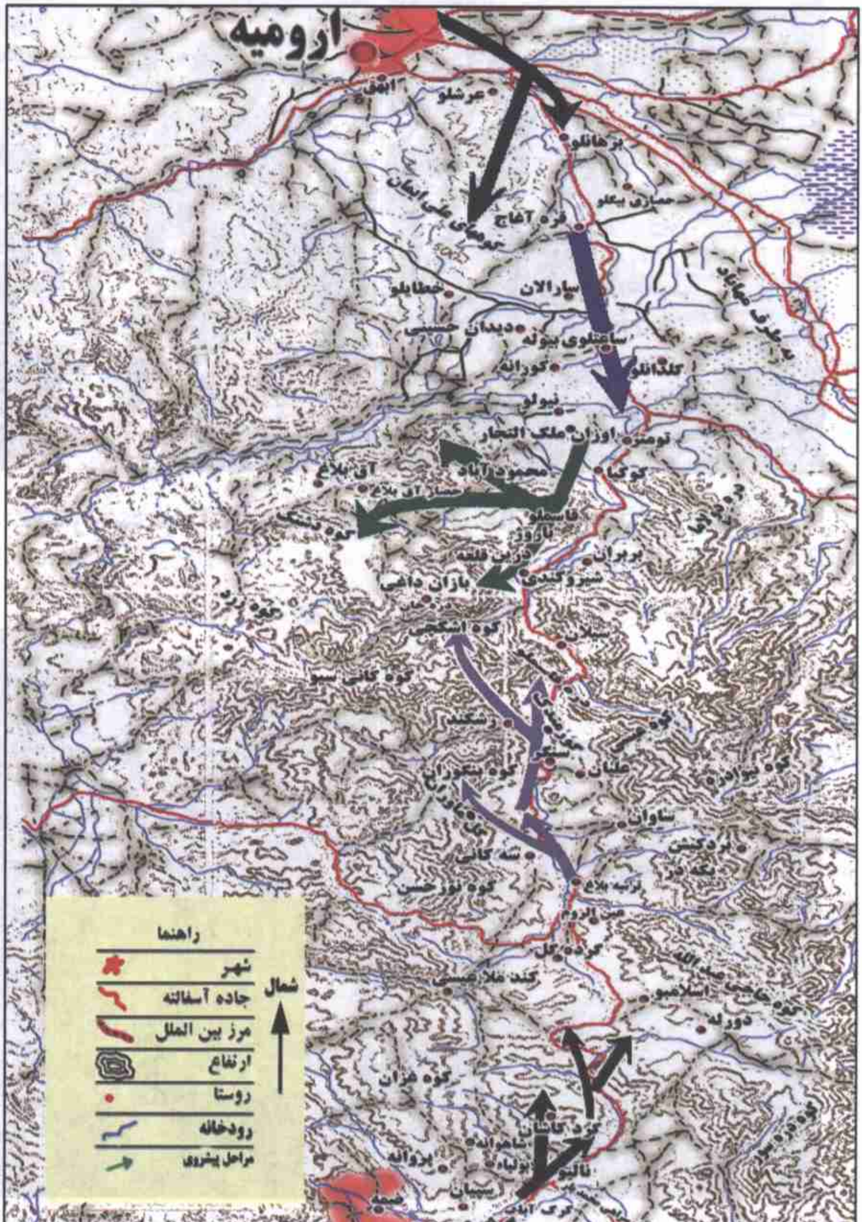
ـ سومین عملیات مورخه ۶۰/۴/۱۴ ، توسط نیروهای ارتش و ژاندارمری صورت گرفت . بر اثر آن ارتفاعات و روستاهای مشرف به درّه‌ی شهیدان به صورت ضربتی پاکسازی گردید .

ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۶/۳۰ ، توسط نیروهای سپاه مهاباد به اجرا در آمد. در نتیجه‌ی آن روستای کوکیا و درّه‌ی شهیدان پاکسازی شد .

ـ پنجمین عملیات با نام محمّد (ص) مورخه ۶۲/۶/۴ ، هم‌زمان با سالگرد شهادت سردار رشید اسلام شهید ناصر کاظمی توسط نیروهای سپاه به استعداد ۷ گردان از دو محور ارومیه و اشنویه با هدایت برادران سلیم‌آبادی ، شمس، شاعری و مجید مشایخی انجام شد که منجر به آزادسازی و پاکسازی درّه‌ی‌خان ، درّه‌ی شهیدان و روستاهای محور گردید .

منطقه‌ی شهیدان واقع در جاده‌ی ارومیه ـ اشنویه با درّه‌ای سرسبز و ارتفاعات تیغه‌ای وسیع تا اواسط مقطع نبرد دوّم محل امنی برای نیروهای ضدانقلاب به خصوص حزب منحله‌ی دموکرات تبدیل شده بود . قبل از اجرای این عملیات و پاکسازی کامل

نقشه‌ی شماره‌ی ۲۳ ـ ۳ ـ ۴ طرح آزادسازی و پاکسازی محور ارومیه ـ اشنویه

سردار رشید سپاه اسلام شهید دکتر چمران در حال کنترل نیروهای عملیاتی

سرداران شهید محمد بروجردی و محمود کاوه در حال بررسی منطقه جهت انجام عملیات

این منطقه ، عملیات دیگری نیز توسط نیروهای سپاه ، ارتش و ژاندارمری جهت آزادسازی آن انجام شده بود ، اما به دلیل استعداد بسیار زیاد نیروهای دشمن و نزدیکی به مرز ، ضدانقلاب مجدداً به آن منطقه وارد می‌شد[1] . با پاکسازی کامل محور در این عملیات و ایجاد پایگاه‌هایی در طول جاده که نیروهای ژاندارمری در آنها مستقر شدند تا حدود زیادی از حضور مجدد ضدانقلاب در منطقه جلوگیری به عمل آمد .

در مجموع این پنج عملیات ۳۴ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۳ نفر زخمی و ۱۰۰ نفر به اسارت نیروهای اسلام درآمد. از نیروهای خودی نیز ۳۴ نفر شهید و ۷۲ نفر مجروح شدند .

۳۸ ـ محور بانه ـ مریوان

این جاده با طول تقریبی ۱۲۵ کیلومتر و اطراف آن ۱۱ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید .

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۴/۳۰ ، توسط نیروهای سپاه آغاز شد .

ـ دوّمین عملیات مورخه ۵۹/۸/۵ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد انجام شد .

ـ سومین عملیات مورخه ۶۰/۲/۲۴ ، توسط نیروهای سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد اجرا شد .

ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۷/۷ ،توسط نیروهای سپاه(گروه ضربت)به انجام رسید.

ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۰/۱۲/۴ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش صورت گرفت.

ـ ششمین عملیات مورخه ۶۱/۲/۷ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش به اجرا درآمد .

ـ هفتمین عملیات مورخه ۶۱/۶/۱۸ ، توسط نیروهای سپاه ، بسیج و ارتش

---

۱ ـ در یکی از عملیات که در این درّه اجرا شد ، لشگر ۱۶ زرهی قزوین متعلق به ارتش جمهوری اسلامی متحمل تلفات قابل توجهی شد . ضدانقلاب پس از این عملیات اجساد پاک شهدا را به درخت‌ها آویزان کرده بود به صورتی که بعدها وقتی رزمندگان اسلام جهت پاکسازی به این درّه وارد شدند با اسکلت باقی‌مانده‌ی پیکر شهدا برخورد کردند و این مصداقی کوچک از جنایات جیره‌خواران استکبار در مناطق غرب و شمال‌غرب است .

صورت پذیرفت .

ـ هشتمین عملیات مورخه ۶۱/۱۱/۲۸توسط نیروهای سپاه و ارتش انجام پذیرفت.

ـ نهمین عملیات مورخه ۶۲/۳/۱۸ ، توسط نیروهای سپاه و ارتش به اجرا درآمد.

ـ دهمین عملیات مورخه ۶۲/۸/۱۳ ، توسط نیروهای سپاه به انجام رسید .

ـ یازدهمین عملیات مورخه ۶۲/۹/۲۹ ، توسط رزمندگان غیور اسلام اجرا شد که منجر به پاکسازی روستاهای سیف‌طاله ، کاومله ، شیپانجو ، قامیشله ، سیانزار ، بیان‌درّه، وزمله ، کوره‌کویزه ، سورین ، هوارخول و بوئین‌علیا گردید . در این عملیات محور به طور کامل پاکسازی شد .

یکی از روستاهای مهم این محور روستای بوئین است که بیش از۸ بار به دست توانمند رزمندگان اسلام پاکسازی گردید . این روستا با توجه به نزدیکی به مرز از اهمیت زیادی برای ضدانقلاب برخوردار بود . نیروها در این منطقه به علّت کثرت عناصر دشمن ، قبل از عملیات نهایی ، ضربتی عمل می‌کردند .

محور فرعی بانه ـ سوته نیز به دلیل این که از یک طرف به مریوان و از طرف دیگر به سقز متصل می‌شد ، یکی از آلوده‌ترین قسمت‌های این محور بود که نیروهای خودی در سال ۱۳۶۲ برای پاکسازی آن برنامه‌ریزی دقیقی انجام دادند و از طرف بانه شروع به اجرای عملیات نمودند .

با باز شدن جبهه‌ی جدید جنگ با متجاوزین بعث عراق در مناطق بانه و مریوان ، رزمندگان اسلام در عملیات والفجر ۲ (سال ۱۳۶۲) درّه‌ی مهم شیلر را به تصرف خود درآوردند و جاده‌ی بانه ـ مریوان با عبور از این درّه به ۵۵ کیلومتر کاهش یافت و تا پایان جنگ مورد استفاده‌ی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی قرار می‌گرفت و دارای ارزش نظامی بود .

در جریان مجموعه عملیات یاد شده ۶۹ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۱۱۲ نفر زخمی ، ۶ نفر اسیر و ۱ نفر تسلیم شد . از نیروهای خودی نیز۲۱ نفر شهید ، ۴۴ نفر مجروح و ۳ نفر مفقود گردیدند.

۳۹ ـ محور کامیاران ـ جوانرود

این جاده با طول تقریبی ۵۵ کیلومتر و اطراف آن ۵ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاکسازی گردید.

ـ اولین عملیات مورخه ۵۹/۵/۲۶، توسط نیروهای سپاه، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد آغاز شد.

ـ دوّمین عملیات مورخه ۶۰/۳/۱۲، توسط نیروهای سپاه انجام شد.

ـ سومین عملیات مورخه ۶۰/۶/۱۸، توسط نیروهای سپاه، ارتش، بسیج و پیشمرگان مسلمان کُرد اجرا شد.

ـ چهارمین عملیات مورخه ۶۰/۸/۲، توسط نیروهای سپاه به اجرا درآمد.

ـ پنجمین عملیات مورخه ۶۲/۱۱/۱۲، توسط نیروهای سپاه، ارتش و ژاندارمری اجرا شد که منجر به آزادسازی روستاهای ورمهنگ، الک، ماراب و درّه‌ویان گردید. نیروها پس از پاکسازی این روستاها با ایجاد پایگاه‌هایی در منطقه مستقر شدند و در تمام مدّت شبانه روز امنیت را در این محور برقرار نمودند.

در مجموع این عملیات ۳۵ نفر از نیروهای دشمن کشته، ۵۰ نفر زخمی، ۵۰ نفر اسیر گردید. از نیروهای خودی نیز ۶ نفر شهید و ۳ نفر مجروح شدند.

ج : جمع‌بندی

بر اساس اسناد و مدارک موجود و آمار به دست آمده از آنها ، رزمندگان اسلام با اجرای ۱۹۶ عملیات در راستای آزادسازی و پاکسازی ۳۹ محور مواصلاتی در مناطق غرب و شمال‌غرب در فاصله‌ی خردادماه ۱۳۵۹ تا بهمن‌ماه ۱۳۶۲ ، موفق شدند ۳۰۳۹ کیلومتر راه مواصلاتی را در سه استان آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه از اشغال دشمن خارج نمایند و به تصرف خود درآوردند . (جدول شماره‌ی ۱ ـ ۳ ـ ۴)

طبق بررسی‌های آماری به عمل آمده در این خصوص ، در جریان این مجموعه عملیات ۴۳۲۱ نفر از نیروهای دشمن معدوم ، ۱۹۸۴ نفر زخمی ، ۱۰۰۵ نفر اسیر و ۱۸۰ نفر تسلیم شدند . از نیروهای خودی نیز ۱۲۳۳ نفر شهید ، ۲۱۰۶ نفر مجروح و ۱۲۵ نفر مفقود شد و ۶۸ نفر به اسارت دشمن درآمدند . همچنین سال ۱۳۶۰ با ۶۸ مورد بیشترین تعداد عملیات و سال ۱۳۵۸ تنها با ۶ مورد کم‌ترین عملیات را به خود اختصاص داده‌اند . (نمودار شماره‌ی ۱ ـ ۳ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۲ ـ۳ ـ ۴) .

جدول شماره‌ی ۱ ـ ۳ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی محورهای مواصلاتی به ترتیب تاریخ عملیات

ردیف	نام محور	طول محور	تعداد عملیات	تاریخ عملیات نهایی (تحکیمی)	استان یا استان‌های مرتبط	یگان‌های عمل کننده‌ی خودی	جمع تلفات خودی	جمع تلفات دشمن
۱	جوانرود ـ پاوه	۳۷ کیلومتر	۳	۵۹/۳/۵	کرمانشاه	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد	۴	۳۲
۲	کرمانشاه ـ کامیاران	۷۴ کیلومتر	۱	۵۹/۳/۱۷	کرمانشاه و کردستان	سپاه ، ارتش و هوانیروز	۴	–
۳	شاهین‌دژ ـ میاندوآب	۵۷ کیلومتر	۱	۵۹/۴/۱۴	آذربایجان‌غربی	کمیته‌ی انقلاب اسلامی و پیشمرگان مسلمان کُرد	۱	۱۲
۴	تکاب ـ ماه‌نشان	۱۰۰ کیلومتر	۲	۵۹/۶/۱۱	آذربایجان‌غربی و زنجان	سپاه ، فدائیان حضرت امام و پیشمرگان مسلمان کُرد	۸	۱۷
۵	بانه ـ سقز	۵۸ کیلومتر	۵	۶۰/۲/۲۶	آذربایجان‌غربی و کردستان	سپاه ، ارتش ، بسیج و ژاندارمری	۱۷۵	۴۵
۶	دیواندرّه ـ سقز	۸۹ کیلومتر	۶	۶۰/۲/۲۹	کردستان	سپاه ، ارتش ، شهربانی و ژاندارمری	۱۷	۲۲
۷	مهاباد ـ ارومیه	۱۱۵ کیلومتر	۹	۶۰/۲/۳۱	آذربایجان‌غربی	سپاه ، ارتش ، شهربانی ، ژاندارمری ، بسیج و هوانیروز	۳۶۹	۴۸۱
۸	مریوان ـ پاوه	۹۰ کیلومتر	۲	۶۰/۳/۸	کردستان و کرمانشاه	سپاه و ارتش	۲۷	۱۲۸
۹	تکاب ـ دیواندرّه	۸۶ کیلومتر	۳	۶۰/۳/۲۲	آذربایجان‌غربی و کردستان	سپاه ، ارتش ، پیشمرگان مسلمان کُرد و بسیج	–	۸
۱۰	سنندج ـ کامیاران	۶۲ کیلومتر	۷	۶۰/۴/۶	کردستان	سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد	۱۱۸	۳۵۸
۱۱	سنندج ـ مریوان	۱۲۶ کیلومتر	۹	۶۰/۵/۱۱	کردستان	سپاه ، ارتش ، بسیج و پیشمرگان مسلمان کُرد	۱۷۶	۵۵۳
۱۲	پیرانشهر ـ اشنویه	۴۲ کیلومتر	۳	۶۰/۶/۱۹	آذربایجان‌غربی	سپاه ، ارتش ، بسیج و ژاندارمری	۱۰	۳۹
۱۳	نقده ـ اشنویه	۳۲ کیلومتر	۴	۶۰/۶/۲۳	آذربایجان‌غربی	سپاه ، ارتش ، بسیج و ژاندارمری	–	۱۲

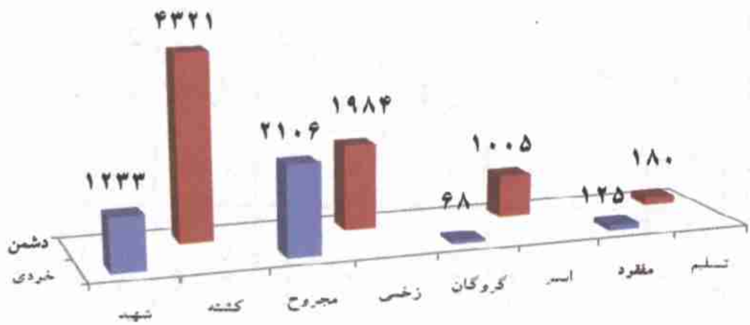
ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ـ ۳ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی محورهای مواصلاتی به ترتیب تاریخ عملیات

ردیف	نام محور	طول محور	تعداد عملیات	تاریخ عملیات نهایی (تحکیمی)	استان یا استان‌های مرتبط	یگان‌های عمل کننده‌ی خودی	جمع تلفات خودی	جمع تلفات دشمن
۱۴	مهاباد ـ میاندوآب	۵۶ کیلومتر	۶	۶۰/۷/۷	آذربایجان‌غربی	سپاه، ارتش و بسیج	۴۷	۲۱۱
۱۵	سقز ـ بوکان	۳۵ کیلومتر	۵	۶۰/۷/۱۱	آذربایجان‌غربی و کردستان	سپاه، ارتش و هوانیروز	۶	۲۱۵
۱۶	میاندوآب ـ بوکان	۵۶ کیلومتر	۹	۶۰/۷/۱۳	آذربایجان‌غربی	سپاه، ارتش، بسیج و پیشمرگان مسلمان کرد	۳۵	۲۹۶
۱۷	سنندج ـ قروه	۸۰ کیلومتر	۶	۶۰/۸/۱۶	کردستان	سپاه، ارتش و ژاندارمری	۹	۴۵
۱۸	نقده ـ پیرانشهر	۴۱ کیلومتر	۲	۶۰/۸/۱۸	آذربایجان‌غربی	سپاه، بسیج و پیشمرگان مسلمان کُرد	۷	۴۸
۱۹	تکاب ـ بیجار	۸۶ کیلومتر	۲	۶۰/۸/۲۱	آذربایجان‌غربی و کردستان	سپاه	۳	۲۱
۲۰	بانه ـ سردشت	۶۳ کیلومتر	۳	۶۰/۹/۷	آذربایجان‌غربی و کردستان	سپاه، ارتش، بسیج، پیشمرگان مسلمان کُرد و ژاندارمری	۱۰۴۷	۷۲۶
۲۱	سنندج ـ دیواندرّه	۸۰ کیلومتر	۷	۶۰/۹/۲۳	کردستان	سپاه، ارتش، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کُرد	۱۸	۲۰
۲۲	سلماس ـ خوی	۴۷ کیلومتر	۱	۶۰/۹/۳۰	آذربایجان‌غربی	سپاه و ارتش	ـ	۲
۲۳	ارومیه ـ سلماس	۹۲ کیلومتر	۳	۶۰/۱۰/۱۸	آذربایجان‌غربی	سپاه و ژاندارمری	۸	۵۹
۲۴	دیواندرّه ـ بیجار	۶۳ کیلومتر	۴	۶۰/۱۲/۴	کردستان	سپاه، ارتش، بسیج و پیشمرگان مسلمان کُرد	۴	ـ
۲۵	قروه ـ کامیاران	۱۴۸ کیلومتر	۵	۶۰/۱۲/۱۲	کردستان	سپاه و ژاندارمری	ـ	۱
۲۶	کامیاران ـ مریوان	۱۱۳ کیلومتر	۱۱	۶۱/۲/۱	کردستان	سپاه، ارتش، پیشمرگان مسلمان کُرد و ژاندارمری	۲۷۰	۷۹۳
۲۷	سردشت ـ پیرانشهر	۹۷ کیلومتر	۲	۶۱/۲/۲۹	آذربایجان‌غربی	سپاه و ارتش	۴۳۲	۱۰۲۹

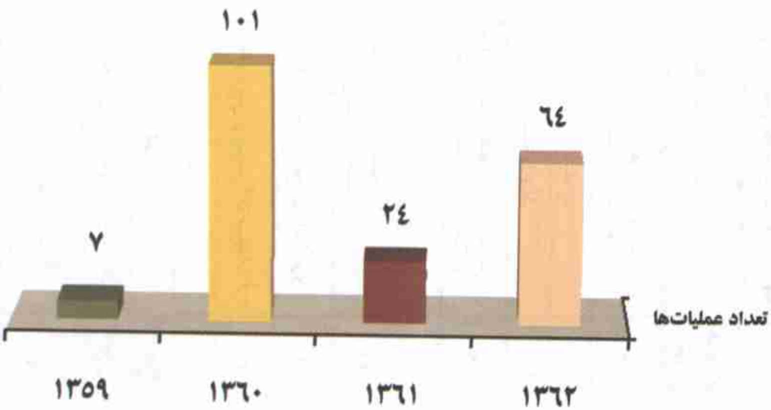
ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ــ ۳ ــ ۴ آزادسازی و پاکسازی محورهای مواصلاتی به ترتیب تاریخ عملیات

ردیف	نام محور	طول محور	تعداد عملیات	تاریخ عملیات نهایی (تحکیمی)	استان یا استان‌های مرتبط	یگان‌های عمل کننده‌ی خودی	جمع تلفات خودی	جمع تلفات دشمن
۲۸	تکاب ــ شاهین‌دژ	۷۲ کیلومتر	۸	۶۱/۴/۱۸	آذربایجان‌غربی	سپاه، ارتش، شهربانی، ژاندارمری، عشایر و پیشمرگان مسلملان کرد	۱۱۹	۳۵۸
۲۹	کامیاران ــ سنقر	۸۰ کیلومتر	۳	۶۱/۱۰/۷	کردستان و کرمانشاه	سپاه	۲	۱۳
۳۰	مهاباد ــ بوکان	۶۲ کیلومتر	۸	۶۲/۱/۴	آذربایجان‌غربی	سپاه و ارتش	۶۴	۳۲۰
۳۱	سردشت ــ مهاباد	۱۳۹ کیلومتر	۵	۶۲/۱/۸	آذربایجان‌غربی	سپاه، ارتش، شهربانی، ژاندارمری، عشایر و پیشمرگان مسلمان کرد	۱۷۹	۵۷۵
۳۲	پیرانشهر ــ مهاباد	۷۰ کیلومتر	۶	۶۲/۱/۲۹	آذربایجان‌غربی	سپاه، ارتش، بسیج و عشایر	۸	۱۰۶
۳۳	سقز ــ مریوان	۱۲۳ کیلومتر	۱۰	۶۲/۲/۱	کردستان	سپاه، ارتش، بسیج، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کرد	۱۲۲	۳۴۳
۳۴	بوکان ــ تکاب	۸۵ کیلومتر	۹	۶۲/۲/۲۵	آذربایجان‌غربی	سپاه، ارتش، بسیج و ژاندارمری	۲۹	۱۹۰
۳۵	شاهین‌دژ ــ بوکان	۴۷ کیلومتر	۳	۶۲/۲/۲۹	آذربایجان‌غربی	سپاه، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد	۳	ـ
۳۶	بیجار ــ قروه	۹۱ کیلومتر	۲	۶۲/۶/۱	کردستان	سپاه		۱
۳۷	ارومیه ــ اشنویه	۶۵ کیلومتر	۵	۶۲/۶/۴	آذربایجان‌غربی	سپاه، ارتش و ژاندارمری	۱۰۶	۱۳۷
۳۸	بانه ــ مریوان	۱۲۵ کیلومتر	۱۱	۶۲/۹/۲۹	کردستان	سپاه، ارتش، بسیج و پیشمرگان مسلمان کرد	۶۸	۱۸۸
۳۹	کامیاران ــ جوانرود	۵۵ کیلومتر	۵	۶۲/۱۱/۱۲	کردستان و کرمانشاه	سپاه، ارتش، بسیج، پیشمرگان مسلمان کرد و ژاندارمری	۹	۱۳۵

نمودار شماره ی ۱ ـ ۳ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات‌های پاکسازی و آزادسازی محورها

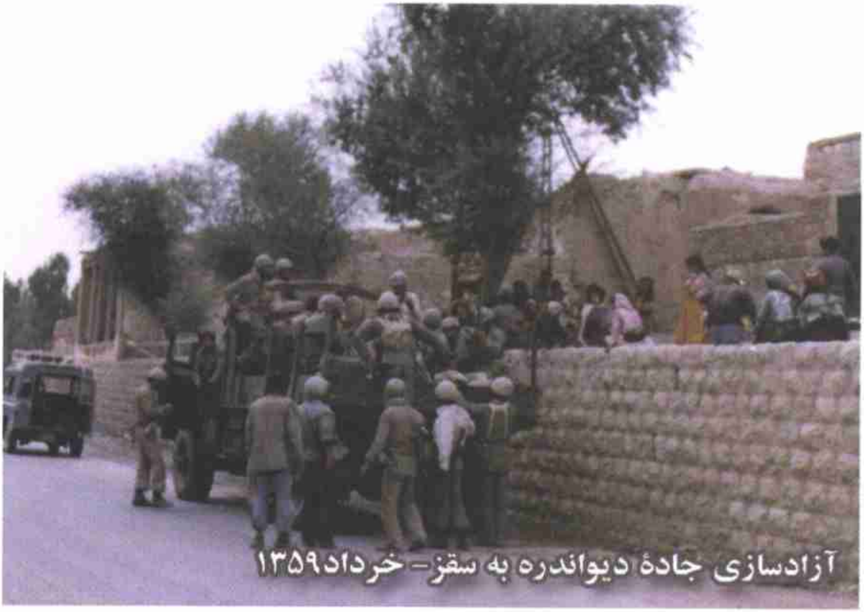

نمودار شماره ی ۲ ـ ۳ ـ ۴ مقایسه‌ی عملیات آزادسازی و پاکسازی محورها به تفکیک سال

تلاش رزمندگان اسلام برای رهایی مردم مظلوم منطقه
از چنگال گروهکهای ملحد ضدانقلاب

آزادسازی جادهٔ دیواندره به سقز- خرداد۱۳۵۹

فصل چهارم

آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق

الف: مقدمه

پس از پاکسازی شهرها و جاده‌های مواصلاتی در مقطع نبرد دوّم ، عملیات رزمندگان اسلام در نقاط دور دست تحت عنوان عملیات در مناطق عمق هر شهرستان آغاز شد .

در ابتدا نیروهای نظامی خودی در رابطه با آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق با استفاده از گروه‌های ضربتی که در اختیار داشتند ، منطقه‌ی آلوده را در عرض یک روز با واردآوردن تلفات و خساراتی به دشمن پاکسازی می‌کردند و دوباره به مقرهای خود باز می‌گشتند. این روش نقاط ضعف بسیاری داشت ، از جمله این که پس از بازگشت نیروها از منطقه‌ی پاکسازی شده ، دوباره دشمن به آن وارد می‌شد و دست به فعّالیّت می‌زد . بنابراین هر منطقه باید چند مرتبه پاکسازی می‌گردید .

به این ترتیب ، رزمندگان اسلام پس از بررسی نقاط ضعف و قوّت این روش و با توجّه به حضور همیشگی ضدانقلاب و عدم حاکمیّت نیروهای خودی در منطقه ، روش خود را با اهداف مشخص‌تری به شرح زیر تغییر دادند :

۱ ـ حضور و استقرار در روستاهای دورافتاده با ایجاد پایگاه .
۲ ـ جدا کردن صف مردم از ضدانقلاب و پاکسازی مناطق آلوده با ایجاد امنیت .
۳ ـ جذب و جلب مردم به جمهوری اسلامی و شناساندن ماهیّت گروهک‌ها به آنها.
۴ ـ جلوگیری از اجرای عملیات نظامی گروهک‌ها در مناطق پاکسازی شده .
۵ـ دستگیری اشرار و جلوگیری از اخاذی آنها از مردم .
۶ - فعالیت عملیات مردم یاری در قالب

- احداث جاده و پل
- اقدامات درمانی
- فعالیتهای فرهنگی
- بازسازی روستاها
- استفاده از آب بهداشتی و لوله کشی آب
- فعالیت جهاد سازندگی

پس از آن با توجّه به اهمّیّت جغرافیایی ، تعداد مراکز جمعیّتی ، حضور سیاسی وگسترش اشرار و مرزی بودن در محدوده‌ی هر شهرستان عملیات خود را به صورت ضربتی و سپس تحکیمی اجرا نمودند . در ادامه به اختصار به تعداد عملیات‌های اجراشده ، دفعات اجرای عملیات در یک منطقه و تعداد مناطق پاکسازی شده به تفکیک استان و شهرستان در قالب نوشتار ، جدول و نمودار ارائه می‌شود . (نقشه‌ی شماره‌ی ۱ ـ ۴ ـ ۴)

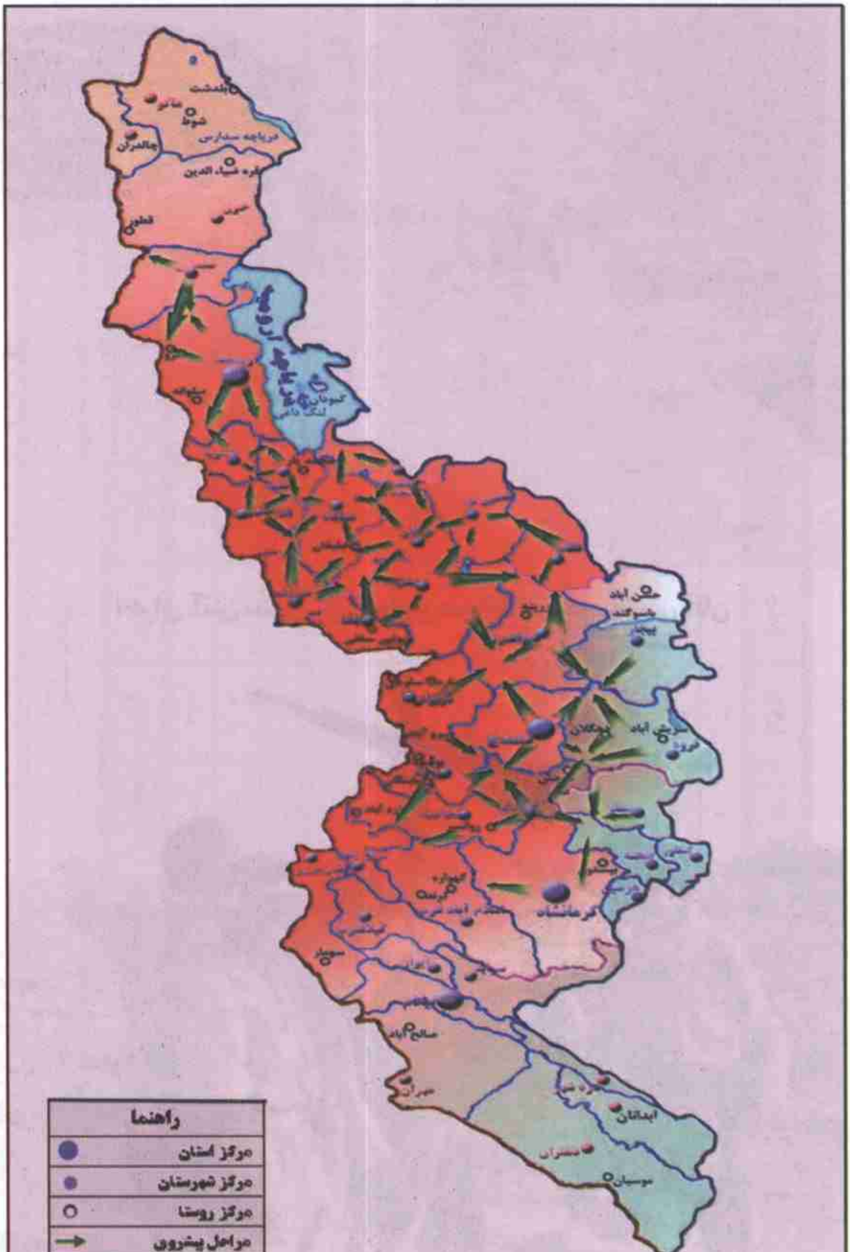
ب : عملیات عمق دراستان آذربایجان‌غربی

نیروهای سپاه اسلام با اجرای ۲۸۹ مورد عملیات در این استان ، در حدود ۴۸۰ منطقه را پاکسازی و یا تصرف نمودند . در جریان این مجموعه عملیات ۱۰۶۲ نفر از نیروهای دشمن معدوم ،۶۲۶ نفر زخمی ، ۳۸۶ نفر اسیر و ۸ نفر تسلیم شد . از نیروهای خودی نیز ۲۸۴ نفر شهید ، ۳۲۲ نفر مجروح و ۲ نفر مفقود شد و ۳۹ نفر به گروگان دشمن درآمد . در ادامه خلاصه‌ی عملیات عمق در این استان به تفکیک شهرستان ارائه می‌گردد . (جدول شماره‌ی ۱ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۱ ـ ۴ ـ ۴).

۱ ـ شهرستان ارومیه

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۱۰ عملیات ـ از تیرماه ۱۳۶۰ تا شهریورماه ۱۳۶۴ ـ حدود ۲۳ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمود . برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردید که از

نقشه‌ی شماره ۱ ـ ۴ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق در مقطع نبرد دوّم

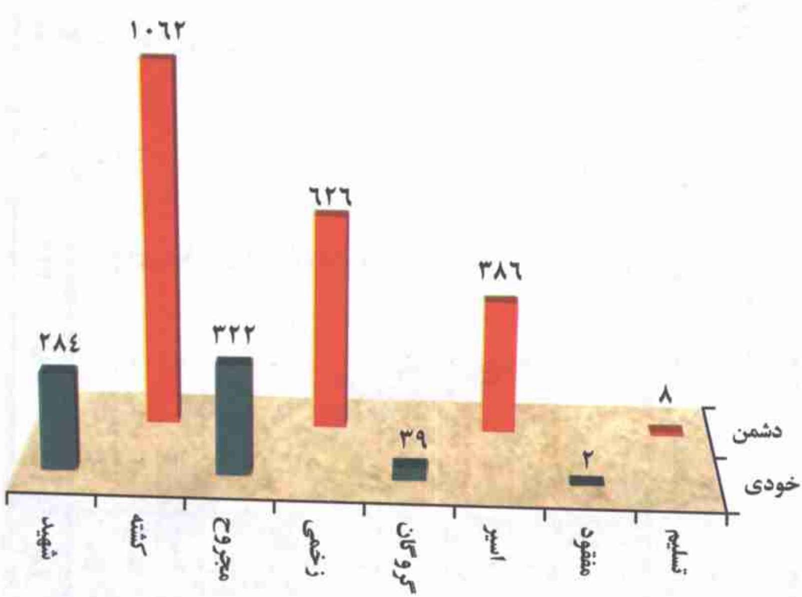
اجرای آتش سنگین روی مواضع ضدانقلاب و عقب نشینی آنان

ردیف	شهرستان	تعداد عملیات	تعداد مناطق پاکسازی شده	تلفات دشمن				تلفات خودی			
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود
۱	ارومیه	۱۰	۲۳	۴۱	۳	۳۱	–	۸	۲۲	–	–
۲	مهاباد	۱۰۰	۱۴۱	۳۳۸	۲۱۸	۱۰۳	–	۱۱۳	۵۷	۲	۱
۳	پیرانشهر	۱۱	۲۰	۵۱	۳۳	–	–	۱	–	–	–
۴	سردشت	۳۴	۴۷	۷۷	۱۰۱	۱۰	–	۱۲۵	۵۷	۲۶	۱
۵	بوکان	۳۶	۵۸	۱۹۸	۹۱	۷۴	–	۶	۱۶	–	–
۶	میاندوآب	۹	۲۳	۲۵	۳۲	۴۳	–	۲	۵	–	–
۷	نقده	۹	۱۴	۱۱	۱	۱	–	۱	۳	–	–
۸	اشنویه	۱۱	۲۳	۲۰	۲	–	۵	۵	۱۹	–	–
۹	سلماس	۲۱	۳۴	۴۴	۹	۱۱۶	–	۳	۲	–	–
۱۰	خوی	۸	۱۶	۴۰	۱۸	۱	–	–	–	–	–
۱۱	تکاب	۲۴	۴۱	۱۱۰	۵۴	۷	–	۱۵	۲۸	۱۱	–
۱۲	شاهین‌دژ	۱۴	۳۸	۱۰۴	۶۱	–	۲	۵	۱۳	–	–
۱۳	ماکو	۲	۲	۳	–	–	۱	–	–	–	–
	جمع‌بندی	۲۸۹	۴۸۰	۱۰۶۲	۶۲۶	۳۸۶	۸	۲۸۴	۳۲۲	۳۹	۲

جدول شماره‌ی ۱ ــ ۴ ــ ۴ جمع‌بندی پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق استان آذربایجان‌غربی به تفکیک شهرستان

نمودار شماره‌ی ۱ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات نیروهای خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق استان آذربایجان‌غربی

جملـه‌ی آنهـا مـی‌تـوان بـه روسـتای کـانی‌رش (۳ بـار) اشـاره کـرد (نقشـه‌ی شماره‌ی ۲ ـ ۴ ـ ۴) .

در جریـان عملیـات پاکسـازی و آزادسـازی منـاطق عمـق در ایـن شهرسـتان ۴۱ نفر از نیروهای دشـمن کشـته ، ۳ نفـر زخمـی و ۳۱ نفـر اسـیر شـدند . همچنـین ۱ قبضـه خمپـاره‌انـداز ۸۲ م.م ، ۲۵ قبضـه اسـلحه‌ی سـبک و سـنگین ، ۳ دسـتگاه خـودرو و مقـداری مهمـات متعلـق بـه ضـدانقلاب بـه غنیمـت رزمنـدگان اسـلام درآمـد . از نیروهـای خـودی نیـز ۸ نفـر شـهید و ۲۲ نفـر مجـروح شـدند . (جـدول شماره‌ی ۲ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۲ ـ ۴ ـ ۴).

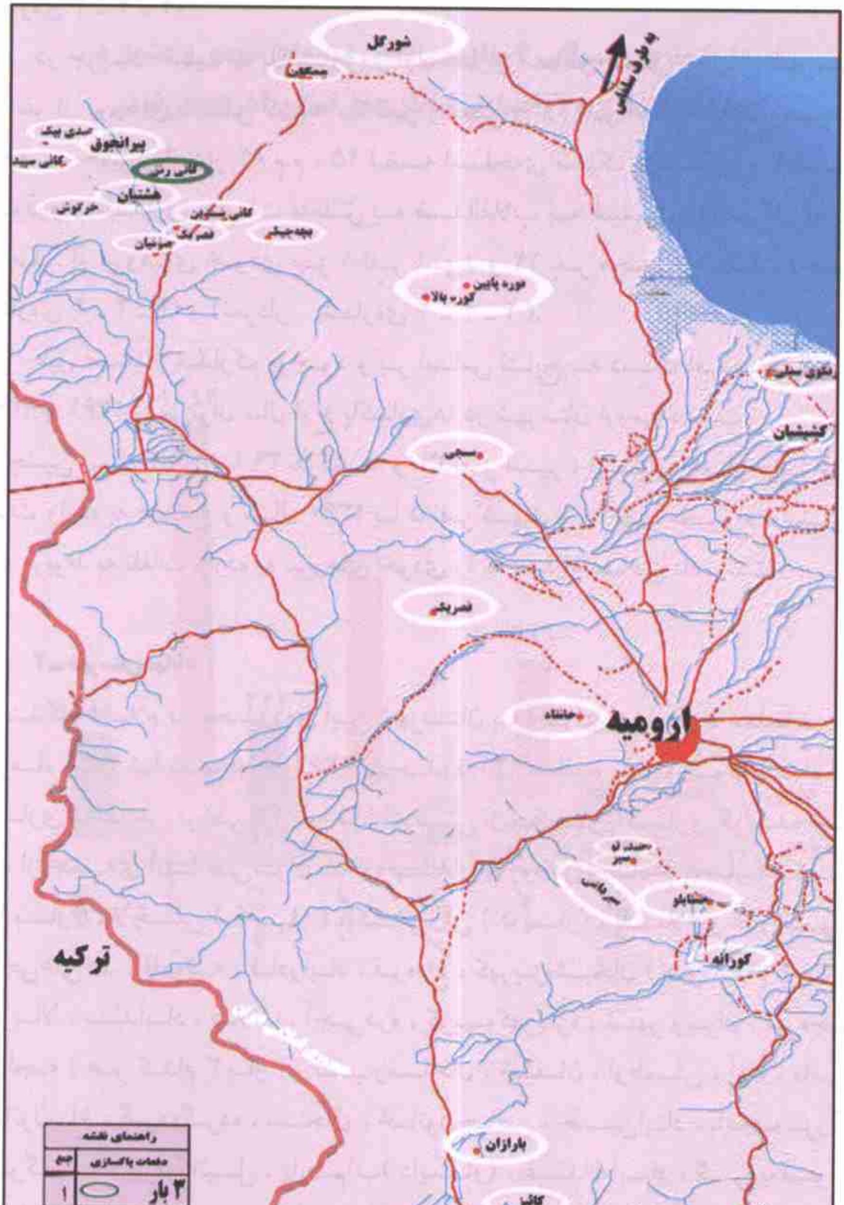
طبق اسـناد و مـدارک موجـود و بـر اسـاس نتـایج بـه دسـت آمـده ، سـال‌هـای ۱۳۶۰ و ۱۳۶۱ را می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان ارومیه دانست .

همچنـین سـال ۱۳۶۲ بـا ۳۹ نفرکشـته و ۳۱ نفـر اسـیر ، بیشـترین آمـار مربـوط بـه تلفات وارده به دشـمن و سـال ۱۳۶۰ بـا ۵ نفـر شـهید و ۲۰ نفـر مجـروح ، بیشـترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای خودی را به خود اختصاص داده است .

۲ ـ شهرستان مهاباد

رزمنـدگان اسـلام در محـدوده‌ی ایـن شهرسـتان بـا اجـرای ۱۰۰مـورد عملیـات ـ از مهرمـاه ۱۳۵۹ تـا شـهریورماه۱۳۶۴ ـ حـدود ۱۴۱ منطقـه را از وجـود ضـدانقلاب پاکسازی نمودنـد . برخـی از ایـن منـاطق بـیش از یـک‌بـار پاکسـازی گردیـده اسـت کـه از جملـه‌ی آنهـا مـی‌تـوان بـه روسـتاهای اوزون‌درّه‌ی‌بـالا (۸ بـار) ، کهنـه‌ده (۷ بـار) ، لاچـین (۶ بـار) ، کـانی‌رش (۵ بـار) ، آلـبلاغ ، خورخـوره ، حاجی‌علی‌کند ، قلعه‌تپّـه ، قـادرآبـاد ، قـره‌داغ ، کهریـزه‌شـیخان (هـر کـدام ۴ بـار) ، پیـربـالا ، سیّدآبـاد ، قـلات ، آجـی‌درّه ، کوسـه‌کهریـزه ، شـهر ویـران ، بـره‌جـو ، قوزلجـه (هـر کـدام ۳ بـار) ، کلـب‌رضـاخان ، خلیفـان ، اوطمـش ، آزاد ، ماسـو ، خـاتون‌بـاغ ، گـرده‌گـرده ، سـنجاق ، خـاتون‌خـاص ، حسـین‌آبـاد ، باغچـه‌بـزرگ ، گـوگ‌تپّـه ، پیرمیکائیـل ، دایـم‌آب(دایمـاو) ، عبـدالله‌آبـاد ، گـردیعقـوب ، قره‌قشلاق ،دوسـت‌علـی، تـوت‌آغـاج ، حمـزه‌آبـاد ، هفتوانـه ، قـره‌قچـلان ، بـاش‌بـلاغ ،

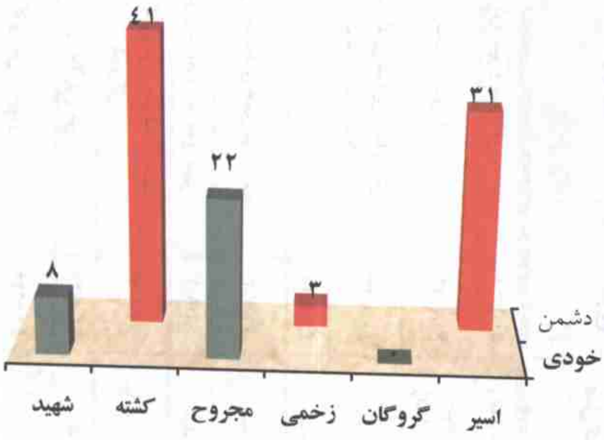
نقشه‌ی شماره‌ی ۲ ـ ۴ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان ارومیه

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	
۱	کوه سیر و سیرداغی	۶۰/۴/۱۱	ژاندارمری	*	–	–	–	۵	۲۰	–
۲	گسیان و بارازان	۶۰/۶/۱۴	سپاه و ژاندارمری	۲	*	–	–	–	–	–
۳	قصریک ، کانی‌شمدین ، کانی‌رش ، خرگوش و عبدی‌بیک	۶۰/۸/۲۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	چندین قبضه اسلحه
۴	حیدرلو و خطایلو	۶۱/۵/۲۱	سپاه	–	۳	–	–	–	–	–
۵	یکی از روستاهای عمق در ارومیه	۶۱/۷/۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه خمپاره‌انداز ۸۲ م .م ، مقداری مهمات سلاح کوچک و ۲ دستگاه جیپ
۶	یکی از روستاهای حومه‌ی شهر	۶۱/۹/۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۷	پیرانجوق ، کانی‌رش ، صوفیان ، هشتیان و شورگل	۶۲/۱/۷	سپاه و ارتش	۲۵	–	۱۰	–	–	–	۲۵ قبضه سلاح از انواع سبک و سنگین و ۱ دستگاه خودرو .
۸	کوره بالا و پایین	۶۲/۱/۲۶	سپاه	۱۴		۲۱	–	–	–	مقادیری سلاح و تجهیزات
۹	کانی‌رش و آستاره	۶۴/۶/۲۳	گردان‌حضرت رسول(ص)	–	–	–	–	۳	۲	–
۱۰	کاپیس و کورانه	۶۴/۶/۲۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
	جمع‌بندی			**۴۱ نفر**	**۳ نفر**	**۳۱ نفر**	**ا**	**۸ نفر**	**۲۲ نفر**	**۲۶ قبضه سلاح سبک و سنگین ، ۳ دستگاه خودرو و مقادیری تجهیزات نظامی**

جدول شماره‌ی ۲ ـ ۴ ـ ۴ عملیات‌های رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان ارومیه

نمودار شماره ی ۲ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه ی تلفات نیروهای خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان ارومیه

انتقال مجروحین عملیات آزاد سازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان ارومیه توسط امدادگران

سیاه‌گل‌بالا ، میرده، داش‌خانه ، شیخ‌یوسف و آقاسور (هر کدام ۲ بار) اشاره کرد .(نقشه‌ی شماره‌ی ۳ ـ ۴ ـ ۴)

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۳۳۸ نفر از نیروهای دشمن معدوم ، ۲۱۸ نفر زخمی و ۱۰۳ نفر اسیر شدند . همچنین ۹۸ قبضه اسلحه از نوع کلاش ، ژ.۳ ، ام.یک ، برنو ، شکاری ، کلت ، آر.پی.جی ۷ ، دوشیکا و بازوکا ، مقدار زیادی از انواع فشنگ ، ۶ قبضه توپ ، ۱ قبضه خمپاره‌انداز ۸۱ م.م ، چندین قبضه نارنجک‌انداز ، ۵ قبضه توپ[1] ، ۱۰ بسته مواد منفجره‌ی پلاستیکی ، ۳۲۰ عدد مین ضدنفر، ۱۶ دستگاه دوربین کلاش و زاویه‌یاب ، ۷ دستگاه بی‌سیم ، ۱ جعبه دینامیت ، ۳ دستگاه تلفن صحرایی ، ۱ عدد قطب‌نما ، چند دستگاه تایپ و تکثیر ، ۲۵ دستگاه انواع خودروی سواری و مهندسی ، ۱۸ دستگاه موتورسیکلت ، ۲ دستگاه دوربین عکاسی و مقدار زیادی وسایل قاچاق متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد .

از نیروهای خودی نیز ۱۱۳ نفر شهید ، ۱۵۷ نفر مجروح و ۱ نفر مفقود شد و ۲ نفر به اسارت دشمن درآمدند . همچنین ۳ دستگاه خودرو متعلق به آنان توسط دشمن به غارت رفت . (جدول شماره‌ی ۳ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۳ ـ ۴ ـ ۴).

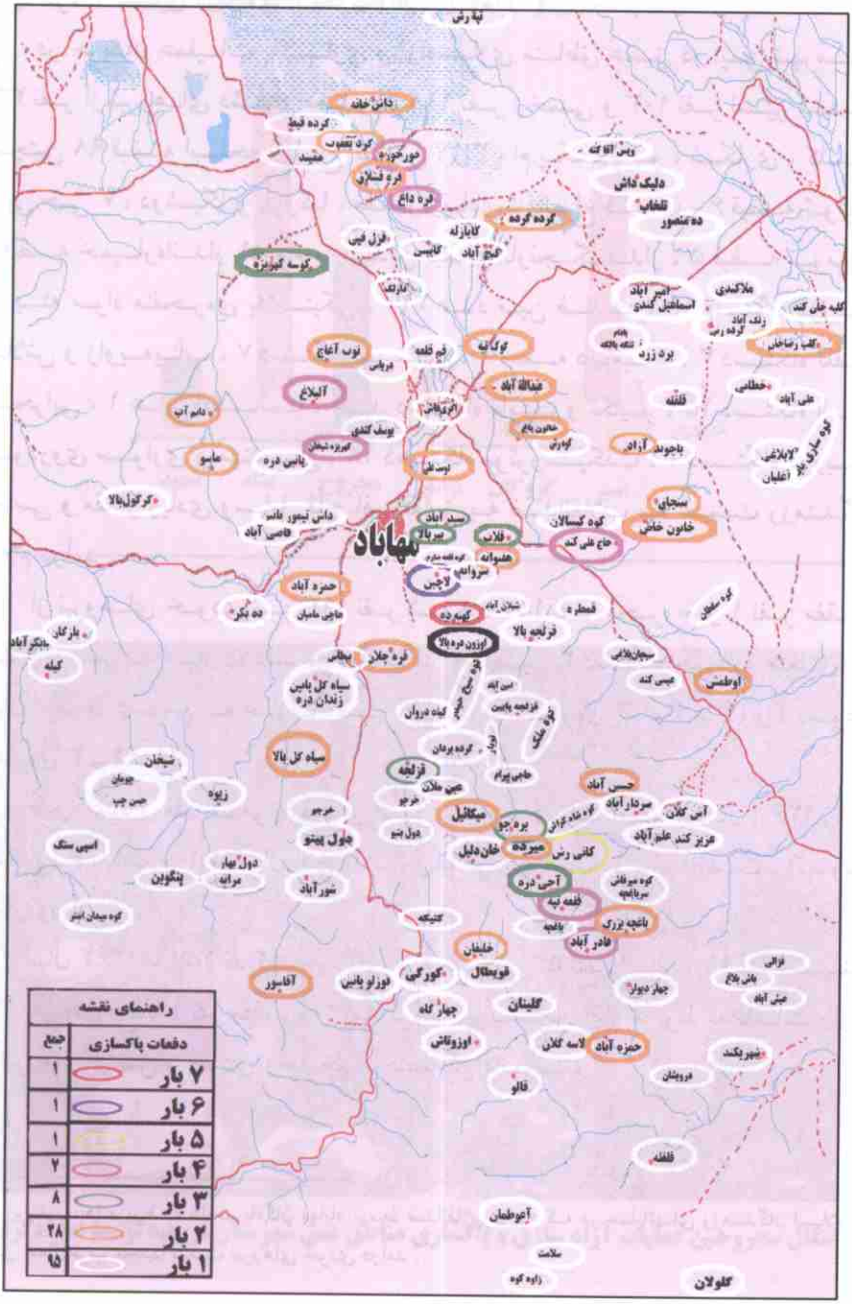
طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده ، سال ۱۳۶۲ را با ۵۱ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان مهاباد دانست . (نمودار شماره‌ی ۴ ـ ۴ ـ ۴).

سال ۱۳۶۲ با ۱۸۷ نفرکشته ، ۱۵۱ نفر زخمی ، ۵۳ نفر اسیر ، ۹۹ نفر شهید ، ۱۳۴ نفر مجروح ، ۱ نفر مفقود و ۲ نفر گروگان ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای دشمن و خودی را به خود اختصاص داده است .

---

۱ ـ این توپ ها مربوط به غارت پادگان مهاباد توسط ضدانقلابیون بود که در عملیاتهای رزمندگان اسلام در مناطق شمال‌غرب مجدداً بدست نیروهای خودی درآمد .

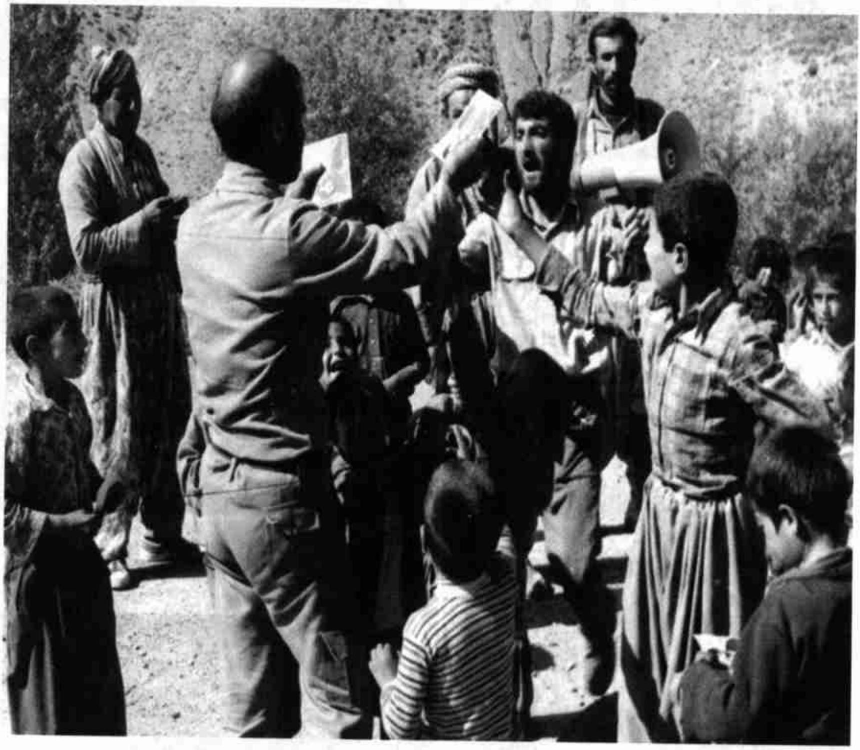
نقشه‌ی شماره‌ی ۳ ـ ۴ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان مهاباد

جمعی از رزمندگان اسلام قبل از اجرای عملیات پاکسازی

اشتیاق مردم رها شده از چنگال گروهک‌های ضدانقلاب برای گرفتن تصویر

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۱	کلب رضاخان	۵۹/۷/۱	سپاه و ارتش	–	–	–	–	۱	–	–	۲۰ عدد مین ضدنفر و ۷ دستگاه خودرو
۲	آلبلاغ	۵۹/۹/۱۶	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–
۳	یک روستا در اطراف شهر	۵۹/۱۰/۸	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	–	–	۳۶۰۰ تیر فشنگ ، ۱۰ بسته مواد منفجره پلاستیکی ، ۱ دستگاه جیپ
۴	پاکسازی چند روستا در مهاباد	۵۹/۱۱/۹	سپاه	–	–	–	–	۳	–	–	–
۵	پیربالا ، سیّدآباد و ارتفاعات شورا	۶۰/۱۰/۱۶	سپاه و بسیج	۱۵	–	–	۲	–	–	–	–
۶	آزاد	۶۰/۱۱/۲۰	سپاه و ارتش	*	*	–	–	–	–	–	–
۷	ویس‌آقا	۶۱/۱/۷	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–
۸	یطاس	۶۱/۱/۲۵	سپاه ، ارتش ، بسیج عشایری و توپخانه‌ی مهاباد	۶۰	۴۰	–	۳	–	–	–	مقادیر زیادی سلاح ومهمات
۹	۶ روستا در اطراف شهر	۶۱/۱/۲۹	ارتش ، سپاه و بسیج عشایر	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۰	اسماعیل‌کندی و گرده‌رش	۶۱/۳/۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–

جدول شماره‌ی ۳ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مهاباد

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۲۰	قلات	۶۱/۷/۲۷	سپاه	۲۰	۱۰	–	–	–	–	–	مدارک مهم ، مقادیری مهمات ژ.۳ و کلاشینکف ، ۵ عدد بی‌سیم دستی ، ۱ عدد قطب نما ، ۱ عدد دوربین عکاسی ، تعدادی سر نیزه ژ.۳ ، یک دستگاه چیپ و یک دستگاه بی‌سیم پی آر سی ۷۷
۲۱	منطقه‌ی شهر ویران	۶۱/۸/۲۸	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–
۲۲	تپه‌رش	۶۱/۸/۳۰	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–
۲۳	حوالی روستای حاجی‌علی‌کند	۶۱/۹/۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–
۲۴	لاسه‌گلان	۶۱/۱۰/۲۹	سپاه	۱	–	–	–	–	–	–	–
۲۵	روستاهای بین نقده و مهاباد	۶۲/۱/۱	تیپ شهدا	۷۵	–	۵	–	–	–	–	یک دستگاه تویوتا با تیربار دوشیکا ، خمپاره‌انداز ۸۱ و مقادیر زیادی سلاح و مهمات مربوطه
۲۶	ارتفاعات قره‌داغ ، گرده‌گرده ، گیج‌آباد ، گایازله و قره‌داغ	۶۲/۱/۱۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۳ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مهاباد

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۲۷	روستایی در عمق مهاباد	۶۲/۱/۲۰	سپاه	*	–	–	–	–	–	–	–
۲۸	روستایی در عمق مهاباد	۶۲/۱/۲۰	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه اسلحه‌ی ام.یک، ۱ قبضه ژ.۳ و ۱ قبضه کلت
۲۹	ارتفاعات اطراف اوطمش	۶۲/۱/۲۰	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۰	لاچین	۶۲/۱/۲۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	مقادیر زیادی اسناد و مدارک درون گروهی
۳۱	تپه‌های شعرانی و عیسی‌کند	۶۲/۱/۲۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۲	دریاس، کوسه‌کهریزه، دارلک و آلبلاغ	۶۲/۲/۵	سپاه	–	–	–	۱۵	۱۰	–	۱	–
۳۳	روستایی اطراف شهر	۶۲/۲/۱۱	سپاه	–	۱	–	۴	۶	–	–	–
۳۴	لاچین، سیّدآباد و پیربالا	۶۲/۲/۱۷	سپاه، قرارگاه حمزه (ع) و گردان ۱۱۵ پیاده	۳۰	–	۳	۲	۱۱	–	–	۲ دستگاه خودرو، ۱ دستگاه موتور سیکلت، چندین قبضه سلاح انفرادی و آر.پی.جی.۷ با مهمات مربوطه
۳۵	ماسو و دایم آب (دایماو)	۶۲/۲/۱۹	تیپ شهید بروجردی	–	–	۱	–	–	–	–	۱ قبضه کلاش و ۱ قبضه آرپی جی

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۳ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مهاباد

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۳۶	آلبلاغ	۶۲/۲/۲۹	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۷	حوالی کانی‌رش	۶۲/۳/۳	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۸	کینکه و گلینان	۶۲/۳/۹	تیپ شهدا و تیپ ۳ مهاباد	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۹	درویشان	۶۲/۳/۱۲	سپاه سقز	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۰	قالو	۶۲/۳/۱۲	تیپ ویژه‌ی شهدا با پشتیبانی آتش	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۱	آش‌گلان ، علم‌آباد ، حسین‌آباد ، کانی‌رش ، قلعه‌تپه ، باغچه‌بزرگ ، قادرآباد ، سردارآباد ، بیرام ، میرده و بره‌جو	۶۲/۳/۲۰	سپاه ، بسیج ، ژاندارمری ، عشایر و پیشمرگان	–	۱۰۰	–	۵	۴	–	–	مقادیر زیادی سلاح و خودروهای سبک و سنگین ، ۱۷ دستگاه موتور سیکلت ، چند دستگاه تایپ و تکثیر ، دکل مخابراتی ، ۴۰ قبضه سلاح و مقادیری دارو و وسایل درون گروهی
۴۲	حاج علی‌کند	۶۲/۳/۲۰	دو گروهان از یگان جندالله	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۳	اوزون‌درّه و کهنه‌ده	۶۲/۳/۲۵	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۴	گلولان پایین	۶۲/۴/۳	سپاه	۲۵	–	–	۱۱	۳	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۳ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مهاباد

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۴۵	سنجاق ، حاجی‌علی‌کند ، خاتون‌خاص ، کوه‌سلطان ، کوه‌کیسالان	۶۲/۴/۱۲	سپاه	–	–	–	۱۳	۳۴	–	–	–
۴۶	خورخوره ، گردیعقوب ، کهنه‌ده و قره قشلاق در منطقه‌ی شهر ویران	۶۲/۴/۱۹	تیپ ۳ مهاباد	۱۲	۲۰	–	–	–	–	–	–
۴۷	روستایی در حوالی تپه‌ی شهید سپاهی	۶۲/۴/۲۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۸	ده بکر	۶۲/۴/۲۶	گروهان شهید بختیاری	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۹	زندان‌درّه ، سیاهگل‌بالا و سیاهگل‌پایین	۶۲/۴/۲۹	۲ گروهان از یگان جندالله مهاباد ، گردان نجف اشرف گروهان‌های شهید جمیلی و گروهان شهید افتخاری	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۰	قره‌قشلاق ، کهنه‌ده ، گرده‌یعقوب ، خورخوره و کوسه‌کهریزه	۶۲/۵/۶	یگان جندالله مهاباد	۲۳	۳۰	–	۸	۵	–	–	–
۵۱	منطقه‌ی شهر ویران	۶۲/۵/۱۸	تیپ شهید بروجردی	–	–	–	–	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۳ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مهاباد

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۵۲	قزل‌قپی و قره داغ	۶۲/۵/۲۰	گردان نجف اشرف	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۳	سنجاق ، حاج‌علی‌کند ، خاتون‌خاص و ایگری‌قاش و خاتون‌باغ	۶۲/۵/۲۳	یگان جندالله و گروهان‌های شهیدان جمیلی ، افتخاری و مدنی	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۴	نوبار ، باش‌بلاغ و عزیزکندی	۶۲/۶/۴	سپاه	۱	–	–	–	–	–	–	مقادیر زیادی اسناد درون گروهی و ۱ دستگاه لودر
۵۵	مکریان	۶۲/۶/۱۳	تیپ شهید بروجردی	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۶	کورگی	۶۲/۶/۱۹	سپاه (تیپ ۳ مهاباد)	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۷	شیخان ، زیوه ، حسن‌چپ ، بنگوین و کوه‌های‌اسپی‌سنگ و میدان‌استر	۶۲/۶/۳۱	تیپ شهید بروجردی	۱۲	–	–	۵	–	–	–	–
۵۸	ساربانان، شیلان‌آباد، کهنه‌ده، اوزون‌درّه‌بالا، قزلجه‌ی بالا و پایین ، امین‌آباد ، گرده‌بردان ، بره‌جو ، حاجی‌بیرام ، عین‌ملان ، پیرمیکائیل ، خان‌دلیل ، میرده و آجی‌درّه	۶۲/۷/۲۰	قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (سپاه و ارتش)	–	–	۷	۴	۶	–	–	۳ قبضه تفنگ ، ۶ دستگاه خودرو ، ۴ دستگاه مخابراتی و مقادیر زیادی سلاح ، مهمات و مواد منفجره ، چندین قبضه نارنجک انداز، آر.پی.جی و مقادیر زیادی وجه‌نقد

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۳ ــ ۴ ــ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مهاباد

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۵۹	قاضی‌آباد ، توت‌آغاج ، آل‌بلاغ و چومان	۶۲/۸/۲	سپاه	۱	–	۳	–	–	–	–	–
۶۰	باش‌بلاغ ، باغچه ، سرباغچه و قادرآباد	۶۲/۸/۲۹	تیپ شهید بروجردی	–	–	–	–	–	–	–	–
۶۱	خاتون باغ	۶۲/۹/۳	سپاه	۲	–	–	–	–	–	–	–
۶۲	عبدالله‌آباد ، گوگ‌تپه و دوست‌علی	۶۲/۹/۱۴	گردان جندالله مهاباد	–	–	۳	–	–	–	–	–
۶۳	ازون‌درّه ، کهنه‌ده و عبدالله آباد	۶۲/۹/۲۷	گردان ۷ الفتح ، ۱۲ والفجر و ۵ النصر	–	–	–	–	–	–	–	–
۶۴	توت‌آغاج	۶۲/۹/۲۸	۱ گروهان از تیپ شهید بروجردی	–	–	–	–	–	–	–	–
۶۵	قزلجه	۶۲/۱۰/۴	گردان ۷ الفتح ، گردان ۵ النصر و گروهان یاسر از تیپ شهید بروجردی	۱	–	–	۱	۲	۱	–	–
۶۶	گوگ‌تپه ، دوستعلی و کهریزه شیخان	۶۲/۱۰/۷	گردان ۱۲ والفجر	–	–	–	–	–	–	–	–
۶۷	لاچین ، اوزون‌درّه و کهنه‌ده	۶۲/۱۰/۲۳	گردان ۵ النصر و ۷ الفتح	–	–	۷	–	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۳ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مهاباد

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۶۸	دایم‌آب (دایماو) و ماسو	۶۲/۱۰/۲۶	نیروهای تیپ شهیدبروجردی	۵	*	–	–	–	–	–	–
۶۹	قلعه‌تپّه و ارتفاعات آجی‌درّه	۶۲/۱۱/۱۲	۱ گروه گشتی به‌استعداد ۲ دسته از گردان ۱۰۳ پیاده و ۳ گروهان از قرارگاه	–	–	۲۴	–	–	–	–	–
۷۰	گرده‌گرده	۶۲/۱۱/۱۵	گردان۵ النصر	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۱	گرده‌قیط ، ممیند و داشخانه	۶۲/۱۲/۵	یگان جندالله مهاباد و عده‌ای از نیروهای تیپ شهیدبروجردی	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۲	قلات و هفتوانه	۶۲/۱۲/۱۰	جندالله مهاباد و تیپ شهید بروجردی	–	–	–	–	۳	۱	–	–
۷۳	قره‌داغ	۶۲/۱۲/۱۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۴	ده‌منصور	۶۲/۱۲/۱۳	سپاه شاهین‌دژ و سپاه میاندوآب	–	–	–	۳۰	۵۰	–	–	–
۷۵	کوکه،سیچان‌بلاغی،حسین آباد ،بره‌جو، بیرمیکائیل،کانی رش، قلعه‌تپه، قادرآباد، چهار دیوار، غزالی ، عیش‌آباد ، خلیفان ، ارتفاعات ملک ، میرقاس و شاه‌کراش	۶۲/۱۲/۱۵	جندالله مهاباد و گروهان عشایر	–	–	–	۱	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۳ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مهاباد

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۷۶	ارتفاعات پایین‌درّه و کهریزه شیخان	۶۳/۱/۱۶	گردان ضربت	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۷	کانی‌رش	۶۳/۱/۳۰	گردان جندالله و یک گردان از عشایر	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۸	قزلجه	۶۳/۲/۸	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	–	–	مین ضدنفر ۳۰۰ عدد ، دوربین کلاشینکف و زاویه‌یاب ۱۶ عدد ، دوربین ۱ عدد ، موشک بازوکا ۲ عدد ، بی‌سیم ۱ دستگاه ، تفنگ از انواع کلاشینکف ، ژ.۳ ، ام.یک و برنو ۳۴ قبضه ، بازوکا ۱ قبضه ، دینامیت ۱ جعبه ، تلفن صحرایی ۳ دستگاه و مقداری مهمات و ادوات توپ ۱۰۶م.م و سلاح‌های سبک
۷۹	چهارگاه	۶۳/۲/۲۳	۲ گردان از عشایر و جندالله	–	–	۱۱	–	–	–	–	–
۸۰	آقاسور و قوزلو	۶۳/۳/۸	گردان ضربت سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–
۸۱	سلامت	۶۳/۳/۲۶	۴ گروهان از گردان ضربت سپاه مهاباد	–	–	–	–	–	–	–	–
۸۲	قزلجه ، خره‌جو ، دول‌پنبو و ازون‌درّه‌ی بالا	۶۳/۶/۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۳ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مهاباد

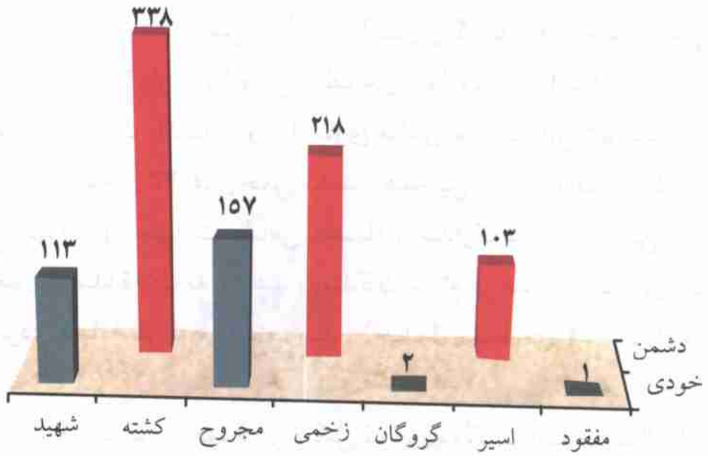
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۸۳	شیخ‌یوسف	۶۳/۶/۶	جندالله و عشایر	۱	–	–	۱	–	–	–	–
۸۴	زاوه‌کوه و گردشیلان	۶۳/۶/۹	گردان حمزه (ع) و دو گردان پیاده‌ی کوهستان	–	–	–	–	۵	–	–	–
۸۵	قلعه‌تپه	۶۳/۶/۲۰	گردان‌جندالله	–	–	–	–	–	–	–	–
۸۶	حاجی‌مامیان ، حمزه‌آباد و آقاسور	۶۳/۸/۱۳	جندالله و عشایر	–	–	–	–	–	–	–	–
۸۷	ازون‌درّه ، لاچین و کهنه‌ده	۶۳/۸/۱۴	گردان‌جندالله به اضافه‌ی ارکان	–	–	–	–	–	–	–	–
۸۸	داش‌خانه	۶۳/۸/۱۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–
۸۹	امیرآباد و بادام	۶۳/۸/۱۷	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–
۹۰	کانی‌رش	۶۳/۸/۲۹	گردان‌های جندالله مهاباد و ماکو و عشایر	–	–	–	–	۲	–	–	–
۹۱	آغوطمان ، کورگی ، شیخ‌یوسف و قویطال	۶۳/۹/۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–
۹۲	داش‌تیمور	۶۳/۹/۱۳	گروهان عشایر	–	–	–	–	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۳ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مهاباد

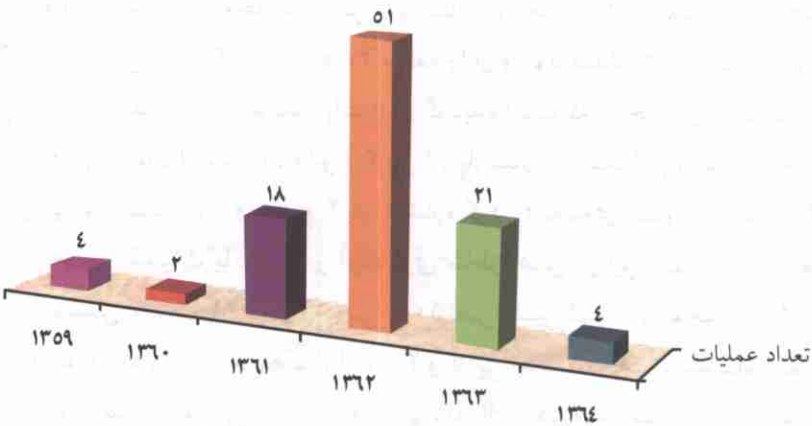
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۹۳	قادرآباد	۶۳/۹/۲۴	گردان‌های جندالله مهاباد و ماکو و عشایر	-	-	-	-	-	-	-	-
۹۴	خورخوره	۶۳/۹/۲۷	۱ گروهان از جندالله	-	-	-	-	-	-	-	-
۹۵	کوسه‌کهریزه	۶۳/۱۰/۲۰	گردان شهید جمیلی	-	-	-	-	-	-	-	-
۹۶	آزاد	۶۳/۱۱/۲۳	سپاه	۳	-	-	-	-	-	-	-
۹۷	یوسف‌کندی	۶۴/۴/۱۵	گروهان شهید مدنی	-	-	-	-	-	-	-	-
۹۸	یکی از روستاهای مهاباد	۶۴/۴/۱۵	سپاه	۴	*	۱	-	-	-	-	-
۹۹	حمزه‌آباد ، نصیرآباد ، قلات و هفتوانه	۶۴/۶/۲۲	گردان جندالله	-	-	-	-	-	-	-	-
۱۰۰	آجی‌درّه و کانی‌رش	۶۴/۶/۳۱	گردان جندالله	-	-	-	۳	۲	-	-	-
جمع‌بندی				۲۳۸ نفر	۲۱۸ نفر	۱۰۳ نفر	۱۱۳ نفر	۱۵۷ نفر	۲ نفر	۱ نفر	۳۲۰عدد مین ، ۴۰ دستگاه خودرو و موتورسیکلت ، ۹۸ قبضه انواع اسلحه ، ۳۶۰۰ تیرفشنگ ، ۶ قبضه توپ و ...

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۳ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مهاباد

نمودار شماره ی ۳ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان مهاباد

نمودار شماره‌ی ۴ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات عمق رزمندگان اسلام در محدوده‌ی شهرستان مهاباد به تفکیک سال

۳ ـ شهرستان پیرانشهر

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۱۱ مورد عملیات ـ از آبان‌ماه ۱۳۵۹ تا آبان‌ماه ۱۳۶۳ ـ حدود ۲۰ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند. برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردید که از جمله‌ی می‌توان به روستای کاسه‌گاران (۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۴ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۵۱ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۳۳ نفر زخمی شدند. همچنین چندین قبضه اسلحه ، مقادیر زیادی انواع مهمات و تجهیزات نظامی ، اسناد و مدارک درون گروهی و ۳ دستگاه خودرو متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد. در این درگیری‌ها از نیروهای خودی تنها ۱ نفر به شهادت رسید. (جدول شماره‌ی ۴ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۵ ـ ۴ ـ ۴)

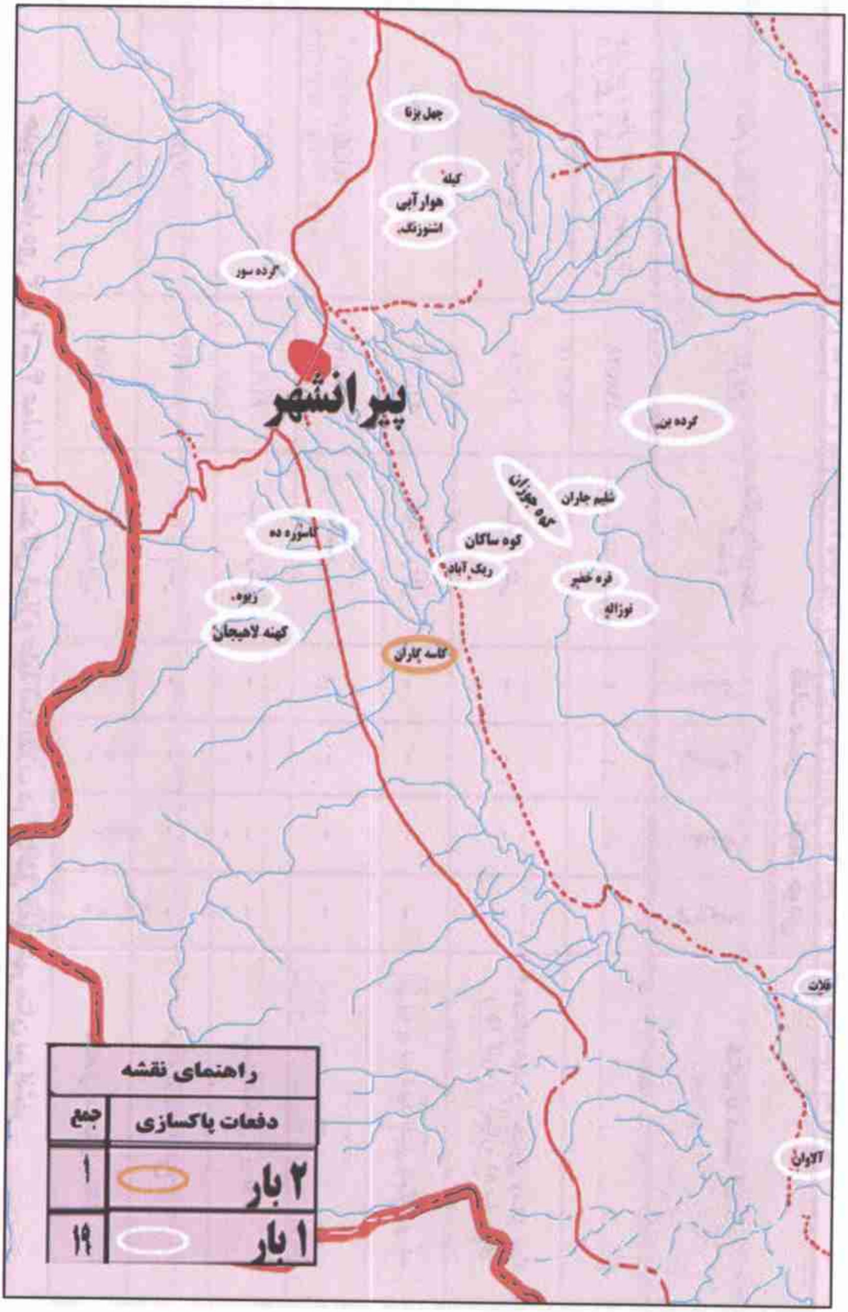
طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده ، سال ۱۳۶۱ را با ۴ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در پیرانشهر دانست. همچنین سال ۱۳۶۲ با ۴۷ نفرکشته و ۳۰ نفر زخمی بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به دشمن را به خود اختصاص داده است.

۴ ـ شهرستان سردشت

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۳۴ عملیات ـ از دی‌ماه ۱۳۵۹ تا فروردین‌ماه ۱۳۶۴ ـ حدود ۴۷ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند. برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستاهای مراغان (۵ بار) ، ولیو (۳ بار) ، پارستان ، یوسف‌گل ، میرشیخ‌حیدر ، بیوران‌پایین و نیسک‌آباد (هر کدام ۲ بار) اشاره کرد. (نقشه‌ی شماره‌ی ۵ ـ ۴ ـ ۴)

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۷۷ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۱۰۱ نفر زخمی و ۱۰ نفر اسیر شدند. همچنین ۴۸ قبضه اسلحه از نوع کالیبر ۵۰ ، نارنجک‌انداز ، ژ.۳ و آر.پی.جی۷ ، یک دستگاه خودرو ، ۱۱ دستگاه بی‌سیم از نوع پی‌آرسی ۷۷ و دستی، مقدار زیادی‌مهمات و اسنادو مدارک

نقشه‌ی شماره‌ی ۴ ـ ۴ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان پیرانشهر

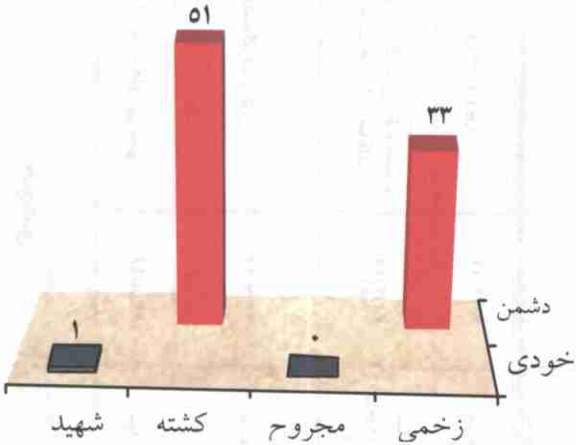
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن		تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	شهید	مجروح	
۱	هوارآبی ، چالی‌ترشی ، چهل‌بزنا ، اشنوزنگ و بلندی‌های ناوده‌لومه	۵۹/۸/۲۶	سپاه ، ارتش و بسیج	۲	۱	*	–	–
۲	کهنه لاهیجان	۶۰/۳/۸	سپاه و ارتش	–	–	–	–	۲ دستگاه خودرو ، مقداری وسایل جنگی و ۱۵ گلوله‌ی خمپاره ۸۱ میلی‌متری
۳	ارتفاعات گرده‌سور	۶۰/۹/۲۸	سپاه و ارتش	–	–	–	–	این تپه به نام شهید افشار نام‌گذاری شد .
۴	ریگ‌آباد	۶۱/۴/۱۳	سپاه	–	–	–	–	–
۵	قلات	۶۱/۴/۱۹	سپاه و ارتش	–	–	–	–	مرمت شبکه‌ی برق قلات
۶	علاوان	۶۱/۸/۱۱	سپاه و ارتش	–	–	–	–	انواع مهمات از نوع ژ ۳.
۷	کاسه‌گاران	۶۱/۱۱/۲۲	سپاه و ارتش	–	–	۱	–	تعدادی اسلحه و مهمات

جدول شماره‌ی ۴ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان پیرانشهر

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن		تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	شهید	مجروح	
۸	کاسوره‌ده و زیوه	۶۲/۴/۱۴	سپاه و ارتش	۲	*	-	-	-
۹	شلیم‌جاران ، گرده‌بن ، قره‌خضر ، ارتفاعات جوزان و ساکان	۶۲/۴/۱۹	سپاه ، ارتش ، هوانیروز ، ژاندارمری و بسیج	۴۵	۳۰	-	-	تعدادی سلاح انفرادی ، بازوکا ، خودرو و اسناد و مدارک درون گروهی مربوط به ضدانقلاب
۱۰	کاسه‌گاران و توژاله	۶۳/۷/۱۲	سپاه و ارتش	۱	۲	-	-	۱ قبضه تیربار ژ.۳ ، ۲ قبضه سلاح ژ.۳ ، ۱ قبضه برنو ، ۱ قبضه قناسه‌ی دوربین‌دار ، ۱۵ جعبه فشنگ مربوط به اسلحه‌های مختلف و مقداری اسناد و مدارک درون‌گروهی
۱۱	یکی از روستاهای پیرانشهر	۶۳/۸/۱۶	سپاه و ارتش	۱	-	-	-	-
جمع‌بندی				**۵۱ نفر**	**۳۴ نفر**	**۱ نفر**	**۱**	**۵ قبضه اسلحه ، ۱۵ گلوله‌ی خمپاره ، ۱۵ جعبه فشنگ ، ۳ دستگاه خودرو و اسناد و مدارک درون‌گروهی**

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۴ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان پیرانشهر

نمودار شماره ی ۵ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان پیرانشهر

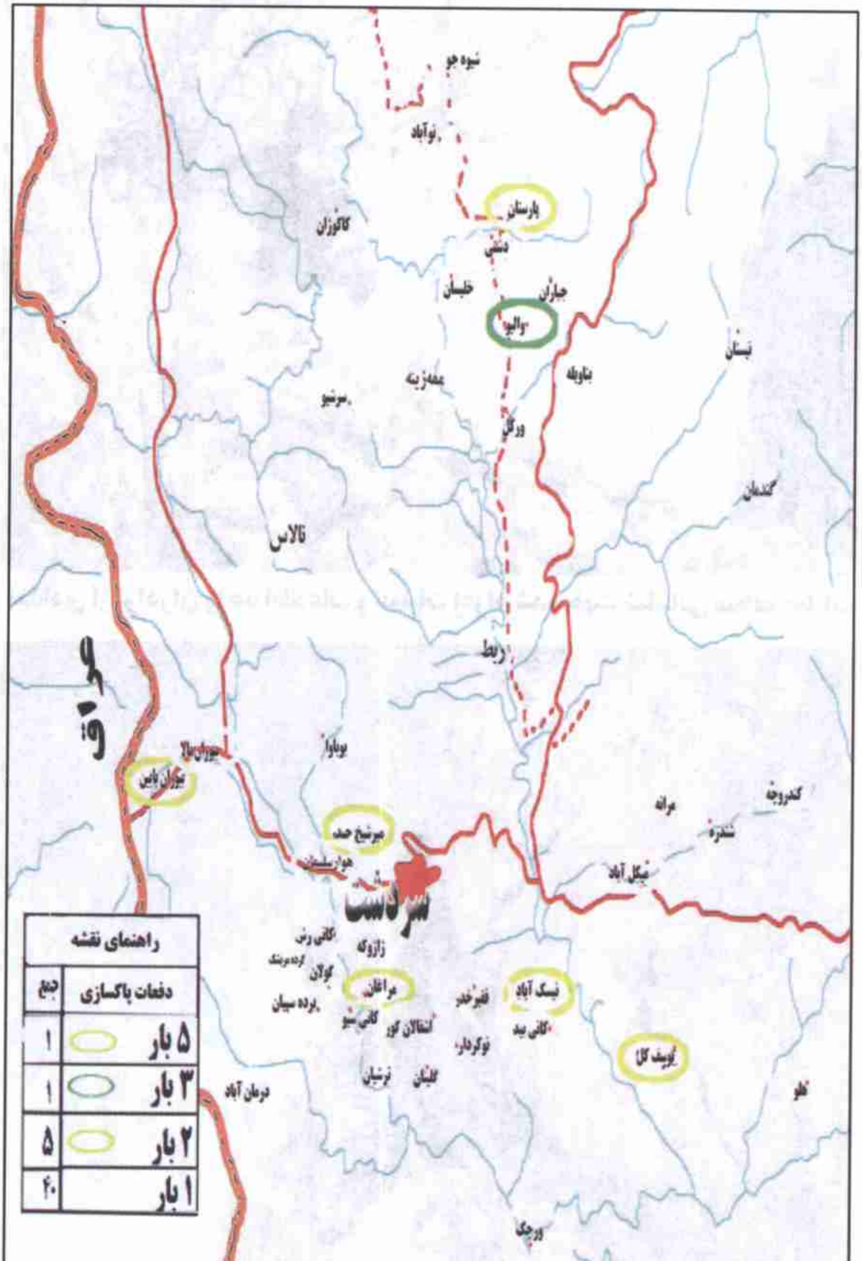

درون گروهی متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۱۲۵ نفر شهید ، ۵۷ نفر مجروح و ۱ نفر مفقود شدند و ۲۶ نفر نیز به گروگان دشمن درآمدند . (جدول شماره‌ی ۵ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۶ ـ ۴ ـ ۴).

طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده ، سال ۱۳۶۱ را با ۱۵ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان سردشت دانست . (نمودار شماره‌ی ۷ ـ ۴ ـ ۴)

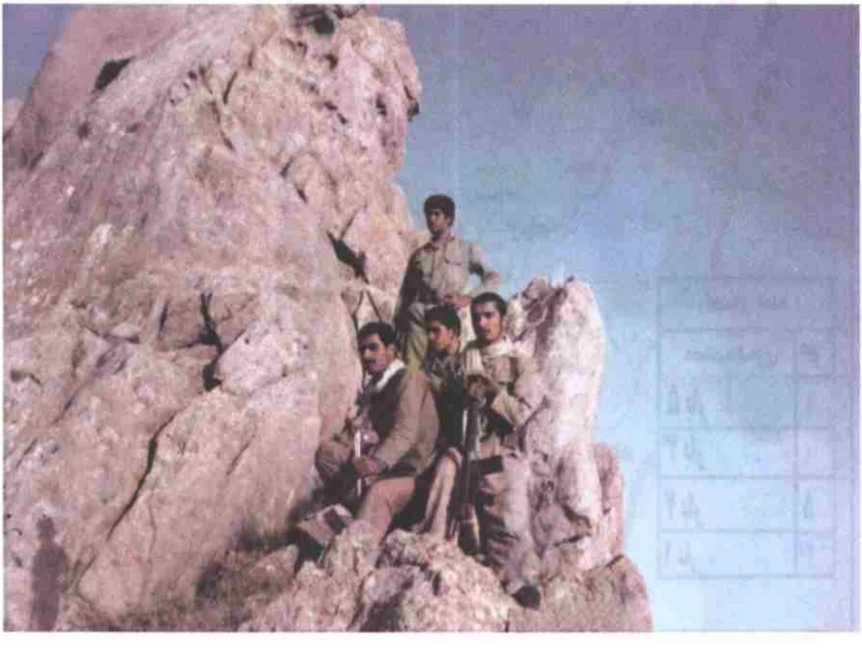
همچنین سال ۱۳۶۱ با ۵۹ نفرکشته ، ۳۹ نفر زخمی و ۱۰ نفر اسیر ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به دشمن و سال ۱۳۶۲ با ۸۲ نفر شهید ، ۱۵ نفر مجروح و ۲۶ نفر گروگان ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای خودی را به خود اختصاص داده است .

نقشه‌ی شماره‌ی ۵ ـ ۴ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان سردشت

تعدادی از برادران واحد اطلاعات و عملیات اعزام شده جهت شناسایی منطقه عملیات

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۱	ارتفاع مشرف بر میرشیخ‌حیدر	۵۹/۱۰/۱۶	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۲	کانی‌بید	۵۹/۱۰/۳۰	سپاه	۱	۷	–	–	–	–	–	–	–
۳	مراغان	۶۰/۱/۲۰	سپاه، ارتش، پیشمرگان و عشایر	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴	میرشیخ‌حیدر، هوارسلیمان و بیوران پایین	۶۰/۳/۱۲	سپاه و ارتش	۳	۵	–	–	۱	۶	–	–	–
۵	مراغان	۶۰/۴/۲۲	سپاه	*	–	–	–	۷	۵	–	۱	به دست آمدن غنائم زیاد
۶	نالاس	۶۰/۶/۲۱	سپاه	–	۱۰	–	–	–	–	–	–	–
۷	روستاهای اطراف شهر	۶۰/۸/۱۲	سپاه، بسیج و پیشمرگان	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۸	بوپاوا	۶۱/۴/۴	سپاه و ارتش	–	–	–	–	۱	۹	–	–	–
۹	روستاهای اطراف شهر	۶۱/۴/۱۶	سپاه و ارتش	۸	۳۱	–	–	–	–	–	–	–
۱۰	مراغان و قهوه‌خانه	۶۱/۴/۱۹	سپاه	۶	–	–	–	۱۵	۱۶	–	–	–
۱۱	بیوران، ربط و مراغان	۶۱/۵/۸	سپاه، ارتش، بسیج و عشایر	۷	–	–	–	۴	–	–	–	مقدار زیادی اسناد و مدارک مربوط به گروهک‌ها، ۱ قبضه تیر بار کالیبر ۵۰، یک قبضه تفنگ ۵۷، یک قبضه نارنجک انداز، ۱۰ قبضه تفنگ ژ.۳، پنج دستگاه بی‌سیم و مقدار زیادی مهمات
۱۲	تپه‌های کجل‌آباد مشرف بر مراغان	۶۱/۵/۱۸	سپاه	۷	–	–	–	۴	–	–	–	مقادیری سلاح و مهمات

جدول شماره‌ی ۵ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سردشت

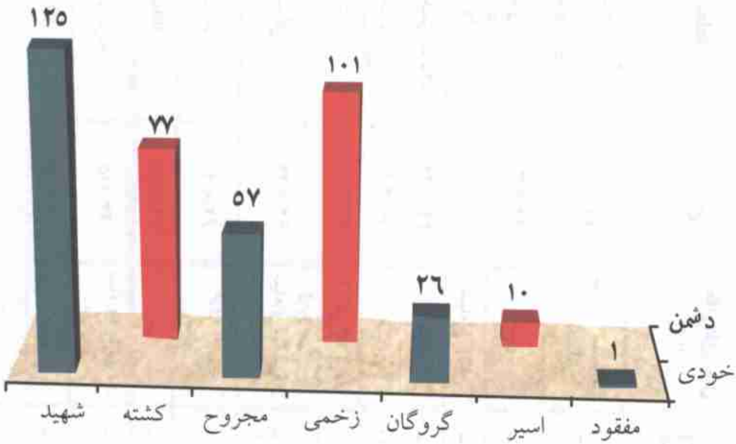
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۱۳	ژاژوکه ، کانی‌رش ، گرده‌مریشک ، بردسییان و گولان	۶۱/۵/۲۳	سپاه و ارتش	-	-	-	-	-	۱	-	-	-
۱۴	مراغان	۶۱/۶/۹	سپاه ، ارتش و هوانیروز	۲۵	*	-	-	۹	*	-	-	۱ قبضه کالیبر ۵۰ ، شش دستگاه بی‌سیم پی‌آرسی ۷۷ و دستی ، ۳۰ قبضه اسلحه‌ی سبک و ۱ قبضه نارنجک‌انداز ۴۰ میلی متری
۱۵	شندره	۶۱/۷/۱۰	سپاه	۱	-	-	-	-	-	-	-	-
۱۶	خلیسان ، والیو ، پارستان ، بیرشیون و ارتفاعات مشرف بر پارستان	۶۱/۸/۲۵	سپاه و ارتش	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۱۷	عربلند در منطقه‌ی سرشیو	۶۱/۹/۱	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۱۸	کندروچه	۶۱/۱۰/۳	سپاه	*	-	-	-	-	-	-	-	مقادیری اسلحه و مهمات
۱۹	نیسک‌آباد	۶۱/۱۲/۱۰	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۲۰	یوسف‌گل و میکل‌آباد	۶۱/۱۲/۱۹	سپاه ، ارتش و پیشمرگان	-	-	۵	-	-	-	-	-	-
۲۱	والیو	۶۱/۱۲/۱۹	پیشمرگان مسلمان و ارتش	-	۸	۵	-	-	-	-	-	-
۲۲	هلو	۶۱/۱۲/۲۸	پیشمرگان‌مسلمان و گروه ضربت سپاه	۵	*	-	-	۲	۵	-	-	-
۲۳	روستایی در عمق سردشت	۶۲/۱/۷	سپاه	۱	-	-	-	۹	-	-	-	-

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۵ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سردشت

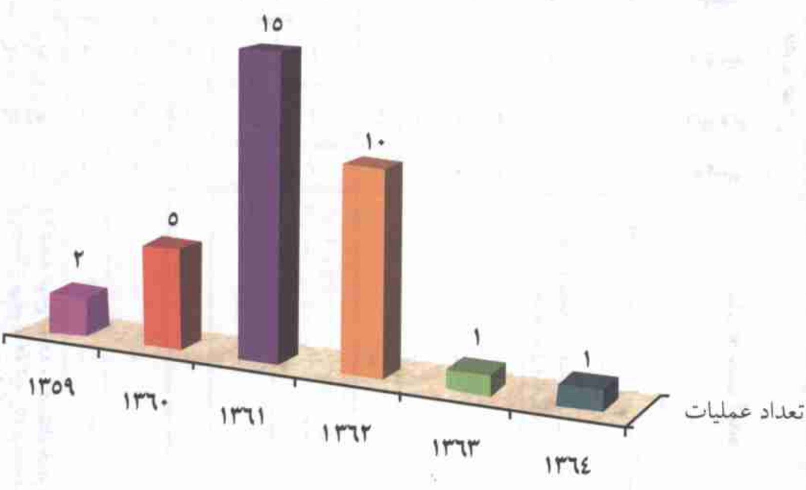
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	تلفات دشمن: زخمی	تلفات دشمن: اسیر	تلفات دشمن: تسلیمی	تلفات خودی: شهید	تلفات خودی: مجروح	تلفات خودی: گروگان	تلفات خودی: مفقود	غنایم به دست آمده
۲۴	والیو ، ممه‌زینه ، ورکل ، جباران ، شیوه‌جو ، پارستان ،کاکوژان و نوآباد	۶۲/۱/۹	سپاه و پیشمرگان مسلمان	–	۴۰	–	–	۴	۱۵	–	–	۱ قبضه آر. پی. جی. ۷ همراه با ۱ دستگاه لندرور
۲۵	دشتی	۶۲/۲/۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه اسلحه ، ۱ قبضه کلت و مقداری مهمات و مدارک .
۲۶	نوکردار	۶۲/۲/۷	سپاه و ارتش	–	–	–	–	۱	–	–	–	–
۲۷	روستایی در عمق سردشت	۶۲/۳/۲۹	سپاه	–	–	–	–	۱	–	–	–	–
۲۸	ورچک	۶۲/۴/۲	سپاه	۱۰	–	–	–	۲	–	–	–	–
۲۹	نیستان	۶۲/۶/۱۹	لشکر ۲۳ نوهد	–	–	–	–	۶۴	–	۲۶	–	–
۳۰	یوسف‌گل	۶۲/۷/۲۴	گروه ضربت سپاه و پیشمرگان مسلمان	–	–	–	–	۱	–	–	–	–
۳۱	درمان‌آباد	۶۲/۸/۱۰	گروه ضربت سپاه	–	*	–	–	–	–	–	–	–
۳۲	نیسک‌آباد	۶۲/۱۰/۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۳	بناویله و مرانه	۶۳/۱/۵	سپاه و پیشمرگان مسلمان	۳	*	–	–	–	–	–	–	–
۳۴	آلان	۶۴/۱/۱۲	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	جمع‌بندی			۷۷ نفر	۱۰۱ نفر	۱۰ نفر	۱	۱۲۵ نفر	۵۷ نفر	۲۶ نفر	۱ نفر	۴۸ قبضه انواع اسلحه ، ۱ دستگاه خودرو ، ۱۱ دستگاه بی‌سیم ، مقادیر زیادی مهمات و اسناد و مدارک

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۵ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سردشت

نمودار شماره ی ۶ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان سردشت

نمودار شماره‌ی ۷ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات عمق رزمندگان اسلام در محدوده‌ی شهرستان سردشت به تفکیک سال

۵ ـ شهرستان بوکان

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۳۶ عملیات ـ از تیرماه ۱۳۶۰ تا شهریورماه ۱۳۶۴ ـ حدود ۵۸ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند. برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستاهای داربسر[1]، بیگ‌اویسی، دوکچی، ملالر، گل‌تپّه، کانی‌شقاقان، اشکوتان، قازلیاء، گوک‌تپّه، رحیم‌خان، قلعه‌رسول و قورمیش (۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۶ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۱۹۸ نفر از نیروهای دشمن معدوم، ۹۱ نفر زخمی و ۷۴ نفر اسیر شدند. همچنین ۱۱۴ قبضه اسلحه از نوع شکاری، ژ.۳، کلاش، کلت، تیربار و آر.پی.جی۷، دو جعبه نارنجک دستی، ۸ دستگاه خودرو، ۳ دستگاه موتور سیکلت، تعدادی ماسک ضدگاز، چند جلد کتاب کمونیستی، تعدادی گلوله، مبلغی چک متعلق به ستون ۸۰۱ ارتش و مقدار زیادی مهمات و اسناد و مدارک درون گروهی، متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد. از نیروهای خودی نیز ۶ نفر شهید و ۱۶ نفر مجروح شدند. (جدول شماره‌ی ۶ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۸ ـ ۴ ـ ۴).

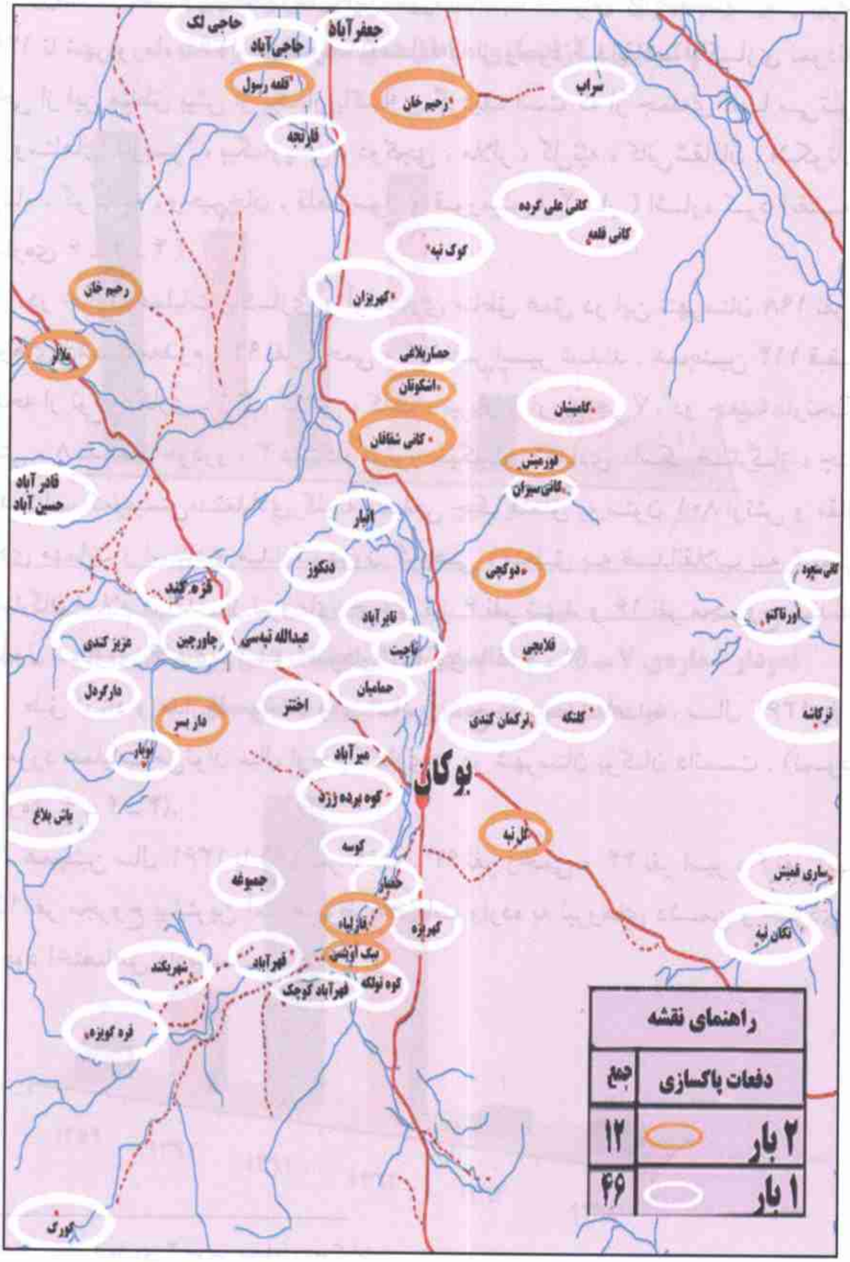
طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده، سال ۱۳۶۱ را با ۲۰ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان بوکان دانست. (نمودار شماره‌ی ۹ ـ ۴ ـ ۴).

همچنین سال ۱۳۶۱ با ۱۴۵ نفر کشته، ۶۳ نفر زخمی و ۴۴ نفر اسیر، ۶ نفر شهید و ۱۵ نفر مجروح بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای دشمن و خودی را به خود اختصاص داده است.

---

۱ ـ محل زندان شماره‌ی ۲ حزب منحله‌ی دموکرات

نقشه‌ی شماره‌ی ۶ ـ ۴ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان بوکان

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	
۱	اطراف سد بوکان	۶۰/۴/۳	سپاه	۱	۴	–	–	–	–
۲	تپه‌ی جعفرآباد واقع در سه‌راهی بوکان	۶۰/۵/۱۴	سپاه	۲	–	–	–	–	تعدادی ماسک ضدگاز ، ۱قبضه سلاح شکاری تک لول و تعدادی کتاب کمونیستی
۳	ساری‌قمیش	۶۰/۶/۲۳	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	–
۴	حمامیان	۶۰/۹/۱	سپاه	۱	–	۳	–	–	–
۵	داربسر(محل زندان شماره ۲ دمکرات)	۶۰/۹/۲	سپاه	۶	۲۰	۵	–	۱	۱ دستگاه جیب شهباز ، ۱ دستگاه لندرور ، ۱ دستگاه بی‌سیم۷۷ پی.آر.سی ، یک دستگاه تراکتور ، ۱ دستگاه موتور برشی ، ۱۲ قبضه کلت ، ۵ قبضه ژ.۳ ، سه قبضه برنو ، ۱ قبضه ام.یک ، ۳ قبضه کلاش و تعدادی گلوله‌ی خمپاره و منوّر
۶	گل‌تپه	۶۰/۱۰/۱۱	سپاه	–	–	–	–	–	–
۷	حصار ، قارلیا و بیگ‌اویسی	۶۰/۱۰/۱۴	سپاه	–	–	۲	–	–	۱ دستگاه موتورسیکلت هوندا
۸	ملالر و عبدالله‌تپه‌سی	۶۰/۱۱/۱۵	سپاه و ارتش	۳	–	۱	–	–	۲ قبضه اسلحه‌ی ژ.۳ و مبلغی چک تضمینی متعلق به ستون ۸۰۱ ارتش
۹	قهرآباد کوچک و بزرگ ، ارتفاعات تولکه و بیگ‌اویسی	۶۰/۱۲/۳	سپاه و ارتش	۳	–	۳	–	–	۸ قبضه اسلحه‌ی شکاری و چندین قبضه کلت
۱۰	کلتگه و ترکمان‌کندی	۶۰/۱۲/۱۳	سپاه	–	–	–	–	–	–
۱۱	قلابچی و دوکچی	۶۰/۱۲/۲۳	سپاه	۴	۳	۱۵	–	–	۳ قبضه‌اسلحه ، ۱ دستگاه آمبولانس ، ۱ قبضه کلت و ۱ قبضه تفنگ‌شکاری
۱۲	دوکچی	۶۱/۱/۴	سپاه	–	–	–	–	–	۱ قبضه کلت و ۱ دستگاه آمبولانس

جدول شماره‌ی ۶ـ۴ـ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان بوکان

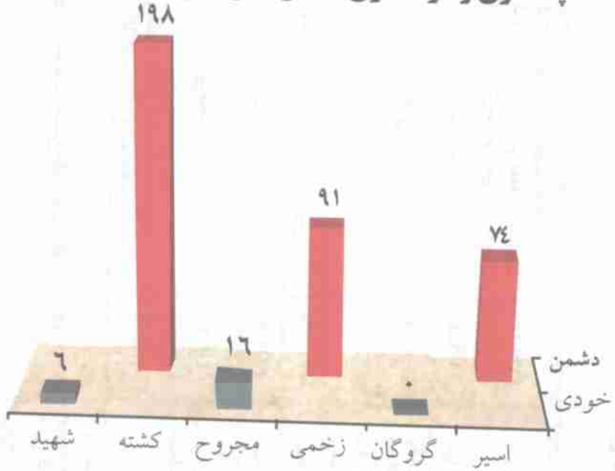
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	
۱۳	قورمیش	۶۱/۱/۵	سپاه	–	–	–	–	–	۲ قبضه کلت
۱۴	کانی‌شقاقان ، اشکوتان و گوگ‌تپه	۶۱/۱/۱۰	سپاه	–	–	۳	–	–	۳ قبضه ژ.۳ و ۱ قبضه کلت
۱۵	قازلیاء	۶۱/۱/۱۲	سپاه	–	–	–	–	–	–
۱۶	رحیم‌خان	۶۱/۱/۱۶	سپاه و ارتش	۱۰	۲۰	۲۴	–	–	۵ قبضه اسلحه و ۲ دستگاه مینی‌بوس
۱۷	دنکوز، چاورچین ، قره‌کند	۶۱/۱/۲۵	سپاه	–	–	–	–	–	–
۱۸	قلعه رسول	۶۱/۱/۲۷	سپاه	–	–	–	–	–	–
۱۹	جمبوغه	۶۱/۳/۲۴	سپاه	۴	۱۰	–	–	–	–
۲۰	دژصائین	۶۱/۴/۱۵	سپاه	۷۵	–	–	–	–	–
۲۱	برده زرد	۶۱/۴/۲۵	جندالله سپاه سقز	–	–	–	۵	۱۰	تعدادی اسناد درون گروهی
۲۲	پاکسازی‌اطراف شهر	۶۱/۴/۲۶	ارتش‌و سپاه	۴۰	–	۳	–	–	–
۲۳	سراب و رحیم‌خان	۶۱/۶/۱	سپاه	۳	–	–	–	–	–
۲۴	گل‌تپه	۶۱/۶/۶	سپاه	–	۲	۹	–	–	تعداد زیادی اسناد و مدارک درون گروهی مربوط به ضدانقلاب
۲۵	گریک	۶۱/۶/۹	یگان قدس سپاه و پیشمرگان	–	–	–	–	–	۴ قبضه‌تفنگ‌ته پر شکاری
۲۶	اورتاکنو ، ترکاشه و کانی‌سنجود	۶۱/۶/۱۹	سپاه ، ژاندارمری و هوانیروز	۱۳	۲۶	–	۱	۳	آر.پی.جی۷یک قبضه ، تفنگ ژ.۳ یک قبضه،کلاش ۱۵ قبضه ، کلت ۹ قبضه ، تیر بار ژ.۳ یک قبضه ، نارنجک دستی دوجعبه ، اسناد و مدارک زیادی

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۶ ــ ۴ ــ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان بوکان

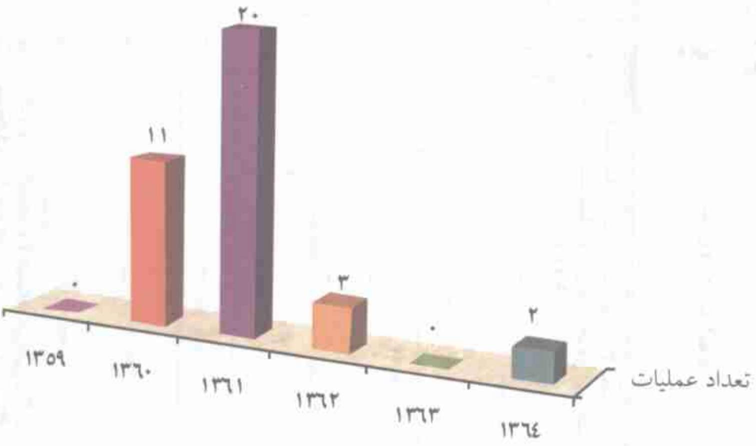
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	تلفات دشمن: زخمی	تلفات دشمن: اسیر	تلفات خودی: شهید	تلفات خودی: مجروح	غنایم به دست آمده
۲۷	گوگ‌تپه ، کهریزان ، حصاربلاغی ، کانی‌علی‌گرده ، کامیشان، کانی‌قلعه ، اشکوتان ، کانی‌شقاقان ، قورمیش ،کانی سیران و تاچیت	۶۱/۷/۱۴	سپاه	–	–	۳	–	*	۱۸ قبضه سلاح جنگی انفرادی ، ۳۰ قبضه تک لول ضمناً به علت سیل به نیروهای خودی نیز خساراتی وارد شد .
۲۸	ارتفاعات اختر	۶۱/۹/۵	سپاه	–	–	–	–	۲	–
۲۹	ملالر	۶۱/۹/۲۲	یگان جندالله	–	–	–	–	–	–
۳۰	کوسه	۶۱/۱۰/۱	سپاه و ارتش	–	–	۲	–	–	۱ دستگاه خودروی جیپ و ۱ دستگاه موتورسیکلت
۳۱	تایرآباد ، میرآباد ، انبار بالا و پایین	۶۱/۱۱/۳۰	سپاه	–	۵	–	–	–	–
۳۲	داربسر	۶۲/۱/۶	سپاه	۳۰	–	–	–	–	–
۳۳	پیرمحمّد	۶۲/۴/۲۰	سپاه میاندوآب و مهاباد	–	–	–	–	–	–
۳۴	حاجی‌لک ، حاجی‌آباد ، قلعه‌رسول ، قارنجه‌بزرگ و کوچک	۶۲/۴/۲۲	سپاه	–	–	–	–	–	–
۳۵	دارگردل ، ارتفاعات حسین‌آباد و قادرآباد	۶۴/۴/۱۳	گردان‌های خاتم‌الانبیاء ونبی‌اکرم (ص)	–	–	–	–	–	–
۳۶	کهریزه	۶۴/۶/۳۱	سپاه	۳	۱	۱	–	–	–
جمع‌بندی				**۱۹۸ نفر**	**۹۱ نفر**	**۷۴ نفر**	**۶ نفر**	**۱۶ نفر**	**۱۱۴ قبضه اسلحه ، ۱ دستگاه بی‌سیم ، ۲ جعبه نارنجک ، ۱۱ دستگاه خودرو و موتور سیکلت و ...**

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۶ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان بوکان

نمودار شماره ی ۸ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان بوکان

نمودار شماره‌ی ۹ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات عمق رزمندگان اسلام در محدوده‌ی شهرستان بوکان به تفکیک سال

۶ـ شهرستان میاندوآب

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۹ عملیات ـ از آبان‌ماه ۱۳۵۹ تا دی‌ماه ۱۳۶۳ ـ در حدود ۲۳ منطقه را از لوث وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند. برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستای خیرآباد (۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۷ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۲۵ نفر از نیروهای دشمن کشته، ۳۵ نفر زخمی و ۴۳ نفر اسیر شدند. همچنین ۵۴ قبضه اسلحه از نوع شکاری، ژ.۳، کلاش، کلت و ام.یک و مقدار زیادی مهمات متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد. از نیروهای خودی نیز ۲ نفر شهید و ۵ نفر مجروح شدند. (جدول شماره‌ی ۷ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۱۰ ـ ۴ ـ ۴).

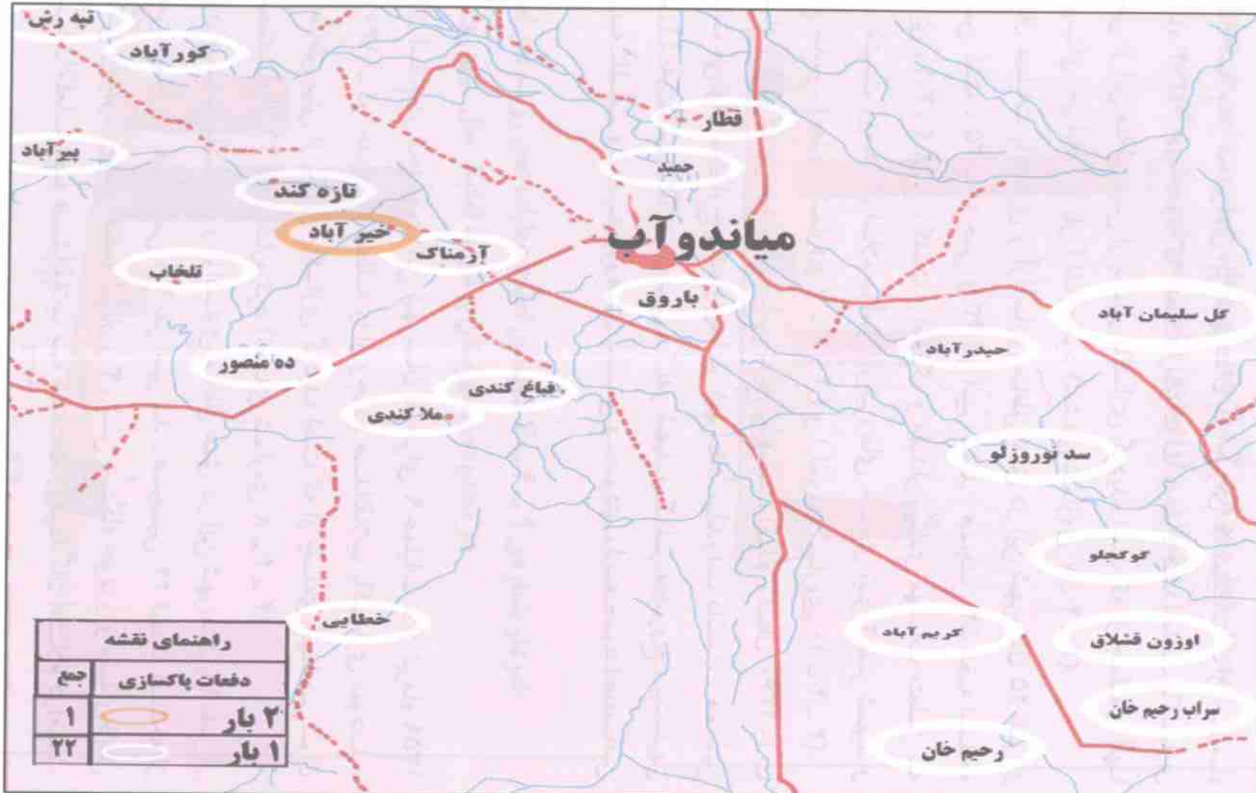
طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده، سال ۱۳۶۰ را با ۳ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان میاندوآب دانست، همچنین سال ۱۳۶۳ با ۲۲ نفر کشته، ۳۰ نفر زخمی، ۲ نفر شهید و ۳ نفر مجروح، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای دشمن و خودی را به خود اختصاص داده است.

۷ـ شهرستان نقده

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۹ عملیات ـ از تیرماه ۱۳۵۹ تا اسفندماه ۱۳۶۲ ـ در حدود ۱۴ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند. برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستای محمّدشاه‌بالا (۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۸ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۱۱ نفر از نیروهای دشمن کشته، ۱ نفر زخمی و ۱ نفر اسیر شد. همچنین ۲۲ قبضه اسلحه از نوع ژ.۳، کلاش و برنو، چندین قبضه تیربار ژ.۳، شش دستگاه خودرو و مقدار قابل توجهی مهمات متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد.

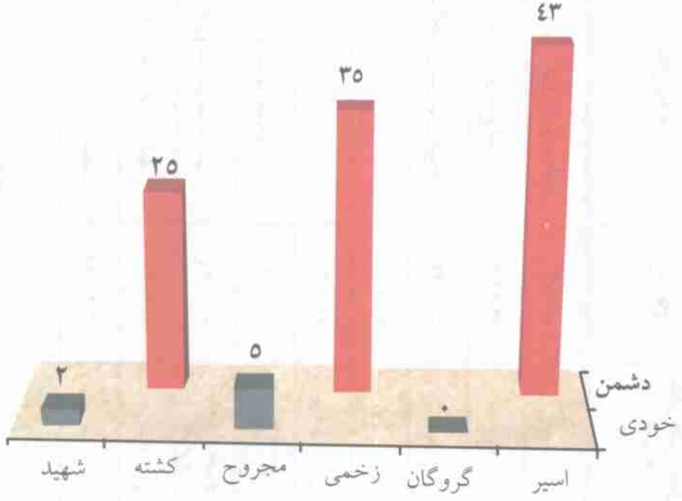
نقشه‌ی شماره‌ی ۷ ـ ۴ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان میاندوآب

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	
۱	تپه‌رش ، کورآباد و پیرآباد	۵۹/۸/۳	سپاه	–	–	–	–	–	–
۲	خیرآباد و قباغ‌کندی	۵۹/۱۲/۶	سپاه	۳	–	۷	–	۲	–
۳	گوگجلو و سراب رحیم‌خان	۶۰/۵/۲۳	سپاه	–	–	۴	–	–	۱ قبضه اسلحه‌ی ام.یک و ۱ قبضه اسلحه‌ی ته پر
۴	۳ روستا در میاندوآب	۶۰/۶/۲۷	سپاه	–	–	–	–	–	–
۵	آرمناک	۶۰/۹/۳۰	سپاه و ارتش	–	–	۲	–	–	۵ قبضه انواع کلت
۶	۲ روستا در میاندوآب	۶۱/۶/۱	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	–	۵	–	–	–	۲۲ قبضه سلاح
۷	۸ روستا در میاندوآب	۶۱/۶/۲۹	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	–	–	۳۰	–	–	–
۸	روستاهای اطراف شهر	۶۳/۹/۲۲	سپاه	–	–	–	۲	۳	–
۹	خیرآباد ، تازه‌کند و تلخاب	۶۳/۱۰/۲۴	سپاه	۲۲	۳۰	–	–	–	۲۵ قبضه اسلحه‌ی کلاشینکف و ژ.۳ و مقادیری مهمات
جمع‌بندی				**۲۵ نفر**	**۳۵ نفر**	**۴۳ نفر**	**۲ نفر**	**۵ نفر**	**۵۴ قبضه انواع اسلحه و مقادیری مهمات**

جدول شماره‌ی ۷ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان میاندوآب

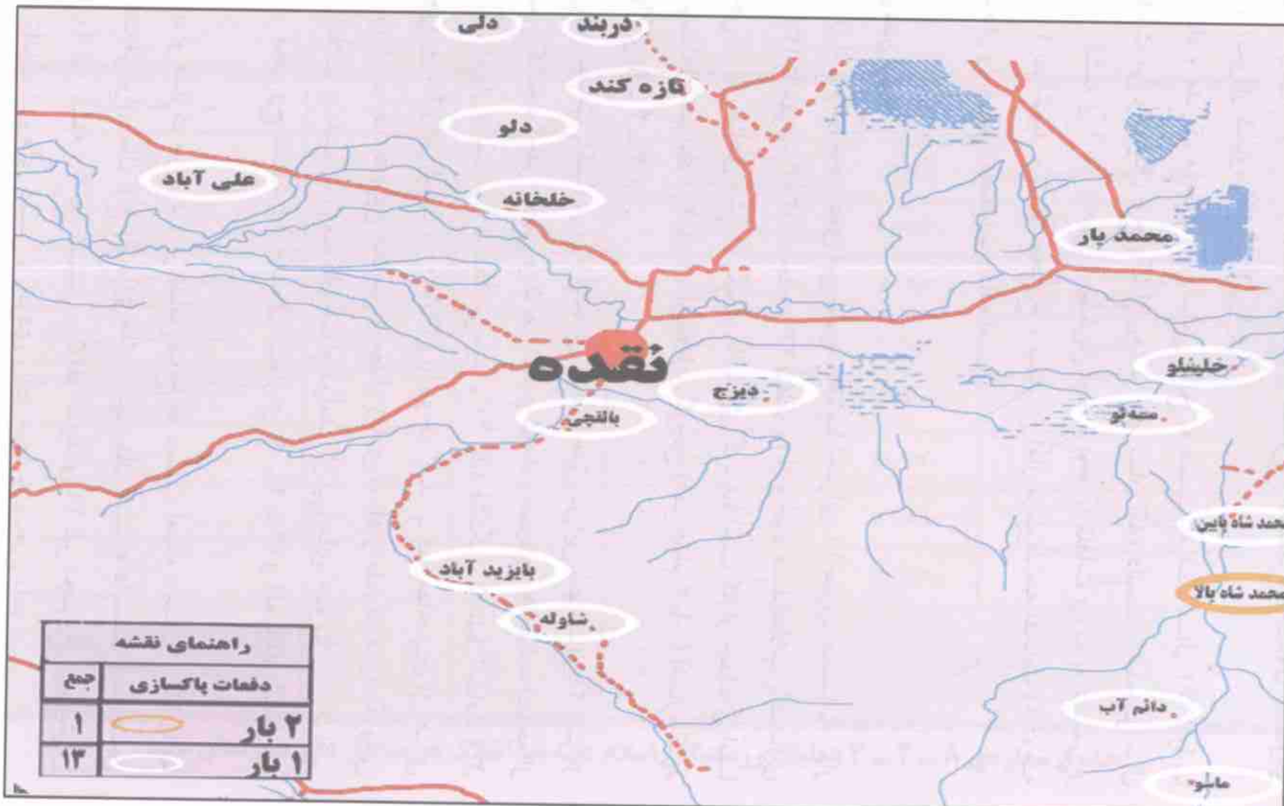
نمودار شماره ی ۱۰ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان میاندوآب

مسرور از پیروزی و لطف الهی

نقشه‌ی شماره‌ی ۸ ـ ۴ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان نقده

از نیروهای خودی نیز ۱ نفر شهید و ۳ نفر مجروح شدند . (جدول شماره‌ی ۸ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۱۱ ـ ۴ ـ ۴)

طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده ، سال ۱۳۶۲ را با ۴ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان نقده دانست . همچنین سال ۱۳۵۹ با ۴ نفر کشته و ۱ نفر زخمی ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به دشمن و سال ۱۳۶۰ با ۱ نفر شهید و ۲ نفر مجروح ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای خودی را به خود اختصاص داده است .

۸ ـ شهرستان اشنویه

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۱۱ مورد عملیات ـ از شهریورماه ۱۳۶۰ تا مهرماه ۱۳۶۳ ـ حدود ۲۳ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند . برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستاهای میرآباد (۳ بار) ، آق‌بلاغ و گرجی (هر کدام ۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۹ ـ ۴ ـ ۴).

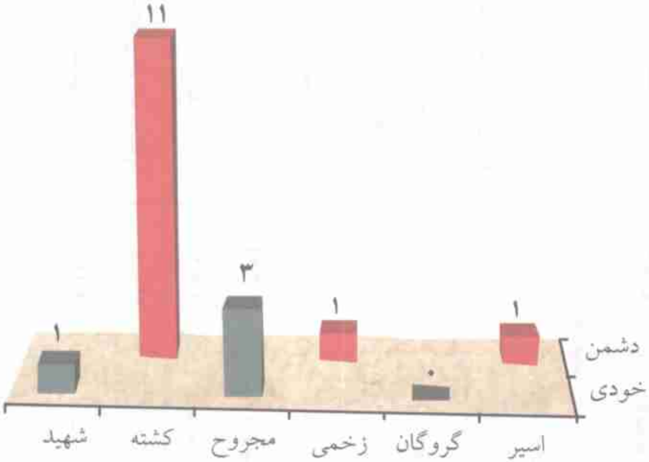
در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۲۰ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۲ نفر زخمی و ۵ نفر تسلیم شدند . همچنین ۲۷ قبضه اسلحه از نوع ژ.۳ ، برنو ، تیربار وکلت ، ۱ دستگاه بی‌سیم ، ۶۰ عدد فشنگ ، ۵ عدد خشاب ژ.۳، دو دستگاه خودرو ، ۴ رأس اسب ، ۳۲۸۵۰۰ ریال وجه نقد ـ که مهاجمان از اهالی اخاذی کرده بودند ـ چند دوربین عکاسی و مقدار زیادی اسناد و مدارک درون گروهی متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۵ نفر شهید و ۱۹ نفر مجروح شدند . (جدول شماره‌ی ۹ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۱۲ ـ ۴ ـ ۴) .

طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده ، سال ۱۳۶۰ را با ۶ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان اشنویه دانست . همچنین همین سال با ۲۰ نفر کشته ، ۵ نفر تسلیمی ، ۵ نفر شهید و ۱۹ نفر مجروح ، بیشترین آمار مربوط به تلفات نیروهای دشمن و خودی را به خود اختصاص داده است .

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	تلفات دشمن: زخمی	تلفات دشمن: اسیر	تلفات خودی: شهید	تلفات خودی: مجروح	غنایم به دست آمده
۱	دربند و دلی	۵۹/۴/۸	ژاندارمری	–	–	–	–	–	۹ قبضه اسلحه
۲	خلیفلو ، مملو و محمّدشاه	۵۹/۸/۸	سپاه و پیشمرگان‌مسلمان	۴	۱	–	–	۱	–
۳	بایزدآباد و شاوله	۶۰/۸/۱۹	سپاه و پیشمرگان	–	–	–	۱	۲	–
۴	دیزج بزرگ ، قره‌قیون و دیم‌قشلاق	۶۰/۹/۳	سپاه و ژاندارمری	–	–	–	–	–	۱۳ قبضه سلاح از نوع ژ.۳ و برنو
۵	بالقچی	۶۰/۱۰/۲	سپاه	۴	–	–	–	–	مقادیری سلاح و مهمات
۶	محمّدشاه	۶۲/۲/۲۴	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	۶ دستگاه خودرو ، چندین قبضه تیربار ژ.۳ ، کلاش و خمپاره
۷	تازه‌کند	۶۲/۴/۲۰	سپاه	–	–	–	–	–	–
۸	روستاهای اطراف محمّدیار	۶۲/۸/۸	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	۳	–	۱	–	–	–
۹	مه‌ضیدا	۶۲/۱۲/۷	سپاه	–	–	–	–	–	–
	جمع‌بندی			۱۱ نفر	۱ نفر	۱ نفر	۱ نفر	۳ نفر	۲۲ قبضه انواع اسلحه ، مقادیری مهمات و ۶ دستگاه خودرو

جدول شماره‌ی ۸ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان نقده

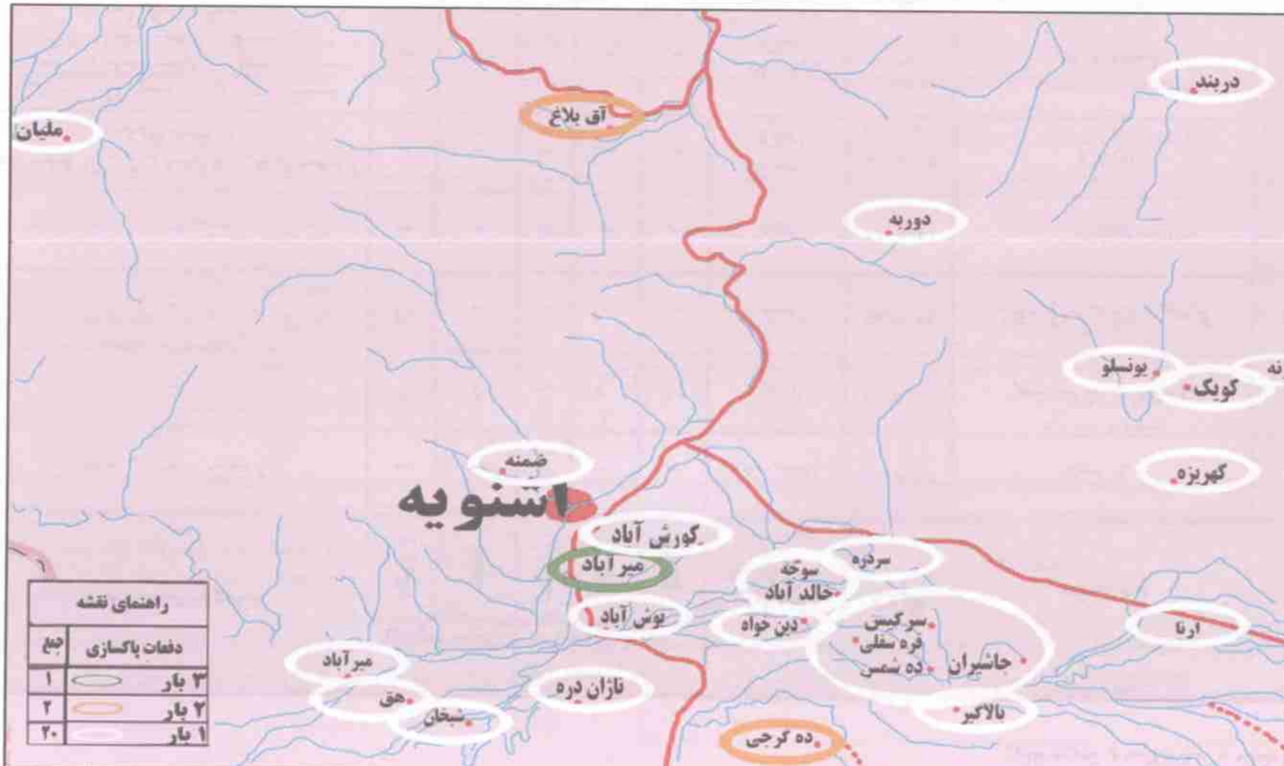
نمودار شماره ی ۱۱ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان نقده

آماده برای اجرای عملیات و نابودی ظلم وستم

نقشه‌ی شماره‌ی ۹ ـ ۴ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان اشنویه

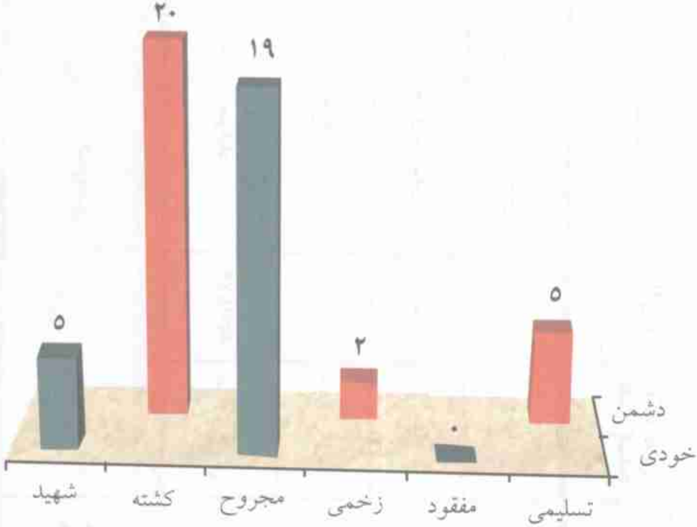
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	تسلیمی	شهید	مجروح	
۱	قریه ملیان	۶۰/۶/۲۳	ژاندارمری	–	–	۵	–	–	۲ قبضه اسلحه‌ی تیربار
۲	روستاهای اطراف شهر	۶۰/۶/۲۸	ارتش	۲۰	*	–	۵	۹	–
۳	گرجی ، ارنا و سه‌گردکان	۶۰/۶/۲۹	سپاه	–	–	–	–	۱۰	–
۴	میرآباد	۶۰/۶/۲۲	سپاه	–	–	–	–	–	–
۵	آق‌بلاغ	۶۰/۶/۲۴	رزمندگان اسلام	–	–	–	–	–	۲ قبضه تیربار ، ۵ قبضه ژ.۳ و ۱۳ قبضه برنو و کلت کمری
۶	شیخان و هق	۶۰/۷/۸	رزمندگان اسلام	–	–	–	–	–	۱ دستگاه خودرو ، ۱ قبضه کلت کمری ، ۱ دستگاه بی‌سیم ، ۱ قبضه تفنگ ژ.۳ همراه با ۶۰ تیر فشنگ ، ۵ عدد خشاب ژ.۳ و ۱ دستگاه تانکر آب
۷	کورش‌آباد ، خالدآباد ، دین‌خواه ، سردرّه ، سوجه ، یوش‌آباد ، قره‌سفلی ، ده شمس و بالاگیر	۶۱/۱۲/۸	سپاه و پیشمرگان مسلمان‌کُرد	–	–	–	–	–	–

جدول شماره‌ی ۹ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان اشنویه

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	تلفات دشمن: زخمی	تلفات دشمن: تسلیمی	تلفات خودی: شهید	تلفات خودی: مجروح	غنایم به دست آمده
۸	ده‌گرجی ، دربند و سرگیس	۶۲/۴/۱۴	سپاه	–	–	–	–	–	–
۹	میرآباد ، صفا و تاژان‌درّه	۶۲/۵/۲۹	سپاه	*	*	–	–	–	۱۵ قبضه اسلحه‌ی برنو با تجهیزات
۱۰	آق‌بلاغ	۶۳/۲/۱۷	سپاه و ارتش	*	*	–	–	–	۱ قبضه تفنگ ژ.۳ ، ۴ رأس اسب و ۳۲۸،۵۰۰ ریال وجه نقد که مهاجمان با زور از اهالی اخاذی کرده بودند .
۱۱	ضمه و میرآباد	۶۳/۷/۲۴	سپاه و ارتش	–	۲	–	–	–	بر جای گذاشتن مقداری اسناد و دوربین‌های عکاسی
	جمع‌بندی			**۲۰ نفر**	**۲ نفر**	**۵ نفر**	**۵ نفر**	**۱۹ نفر**	**۲۷ قبضه اسلحه ، ۲ دستگاه خودرو ، ۱ دستگاه بی‌سیم ، ۴ رأس اسب ، ۳۲۸۵۰۰ ریال وجه نقد**

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۹ ــ ۴ ــ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان اشنویه

نمودار شماره ی ۱۲ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان اشنویه

پیش به سوی رهایی مردم ستمدیده

۹ ـ شهرستان سلماس

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۲۱ مورد عملیات ـ از بهمن‌ماه ۱۳۵۸ تا اسفندماه ۱۳۶۳ ـ در حدود ۳۴ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند. برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستاهای چهریق، گولان و شپیران (۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۰ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۴۴ نفر از نیروهای دشمن کشته، ۹ نفر زخمی و ۱۱۶ نفر اسیر شدند. همچنین ۱۴۷ قبضه اسلحه از نوع ژ.۳، برنو، ام.یک، سیمینوف، یوزی، پنج‌تیر، کلت، شکاری، موشک‌انداز بازوکا و مقدار قابل توجهی فشنگ، موشک بازوکا و آر.پی.جی۷ و تعداد زیادی خشاب متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد. از نیروهای خودی نیز ۳ نفر شهید و ۲ نفر مجروح شدند. (جدول شماره‌ی ۱۰ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۱۳ ـ ۴ ـ ۴).

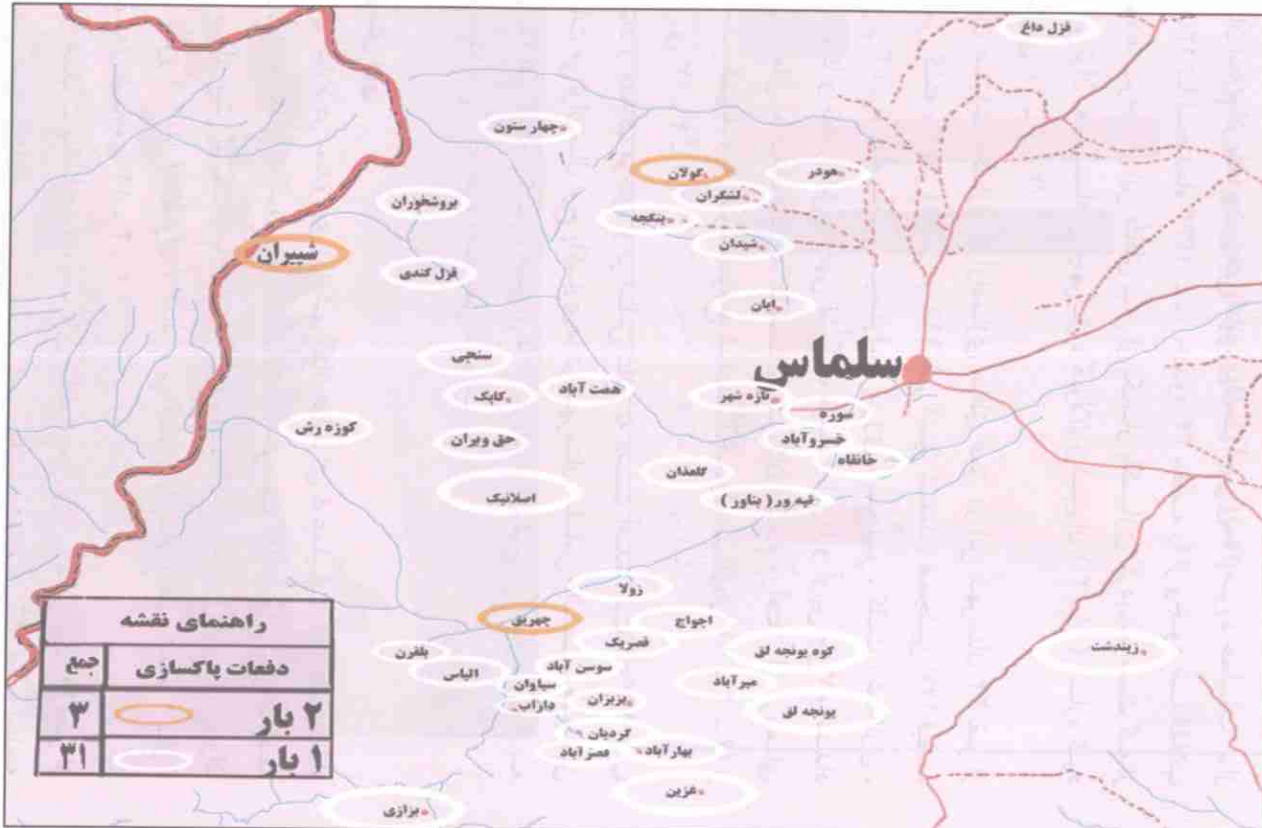
طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده، سال ۱۳۶۰ را با ۷ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان سلماس دانست. همچنین همین سال با ۲۵ نفر کشته، ۲ نفر زخمی و ۱۰۵ نفر اسیر، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به دشمن را به خود اختصاص داده است.

۱۰ ـ شهرستان خوی

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۸ عملیات ـ از خردادماه ۱۳۵۹ تا مردادماه ۱۳۶۱ ـ در حدود ۱۶ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند. برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستاهای قطور (۴ بار)، استران، آلمالو، یزدکان و بابکان (هر کدام ۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۱ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۴۰ نفر از نیروهای دشمن کشته، ۱۸ نفر زخمی و ۱ نفر اسیر شدند. همچنین ۱۳۳ قبضه اسلحه

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۰ ـ ۴ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان سلماس

اجرای آتش پر حجم رزمندگان اسلام روی مواضع گروهک‌های سرسپرده غرب و شرق

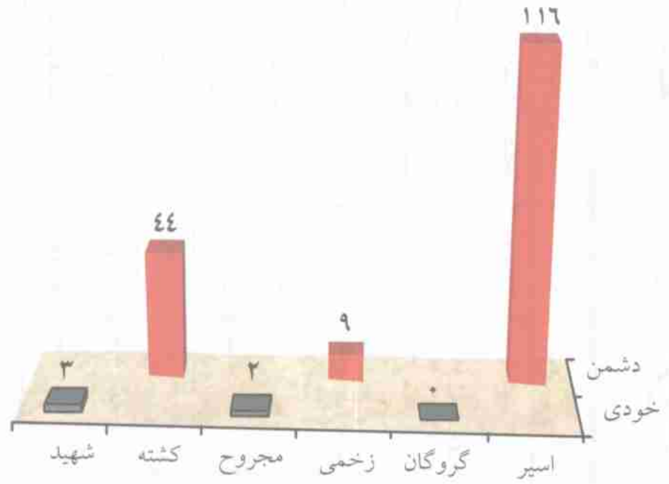
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	تلفات دشمن: زخمی	تلفات دشمن: تسلیمی	تلفات خودی: شهید	تلفات خودی: مجروح	غنایم به دست آمده
۱	سیاوان	۵۸/۱۱/۱۰	ارتش	–	–	۲	–	–	۱ قبضه تفنگ برنو
۲	قزل‌کندی	۵۹/۵/۴	سپاه ، پیشمرگان مسلمان کرد و ژاندارمری	۱	–	–	–	–	تعدادی موشک‌انداز ، آر.پی.جی ۷
۳	خانقاه ، تیه‌ور ، سوره ، خسروآباد ، افیان ، زاریش و گلعذان	۵۹/۵/۲۴	سپاه و ژاندارمری	–	–	–	–	–	۱۸ قبضه برنو با ۱۶۴ تیر ، ۱۰ قبضه سیمینوف ، ۳ قبضه ام.یک ، ۱ قبضه یوزی ، ۱ قبضه ینج تیر ، ۳۵ قبضه کلت کمری ، چندین قبضه اسلحه‌ی شکاری تک لول و ۴ قبضه شکاری دو لول
۴	سنجی	۵۹/۶/۱۲	ژاندارمری	–	–	–	۱	۱	–
۵	چهریق بالا و پائین	۶۰/۵/۲۵	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	–	–	–	–	–	یک قبضه یازده خور انگلیسی ، یک قبضه برنوی کوتاه ، ۲ قبضه کلت و تپانچه‌ی شکاری و ۸۵ تیر گلوله‌ی برنو .
۶	تمامی روستاهای منطقه‌ی سلماس و صومای‌برادوست	۶۰/۶/۷	سپاه	۲۵	*	۴	–	–	–
۷	دو روستا در سلماس	۶۰/۸/۱۸	ژاندارمری	–	–	–	–	–	۱ قبضه کلت کمری ، ۱ قبضه تفنگ شکاری ، ۱ قبضه تپانچه‌ی شکاری ، ۱ قبضه برنو با ۸۵ گلوله
۸	اصلانیک ، حق ویران ، چهریق‌بالا و پائین و همّت‌آباد	۶۰/۸/۲۰	سپاه ، ارتش وژاندارمری	–	–	–	–	–	–
۹	کوزه‌رش و اطراف آن	۶۰/۹/۱۰	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	–	–	–	–	–	۸ قبضه سلاح و ۱۹ تیر فشنگ
۱۰	هودر	۶۰/۹/۱۱	سپاه	–	–	۱	–	–	۱ قبضه ژ ۳ ، سه عدد خشاب پر و ۴ عددخشاب خالی .
۱۱	زیندشت	۶۰/۱۰/۱۶	ارتش و ژاندارمری	–	۲	۱۰	–	–	–

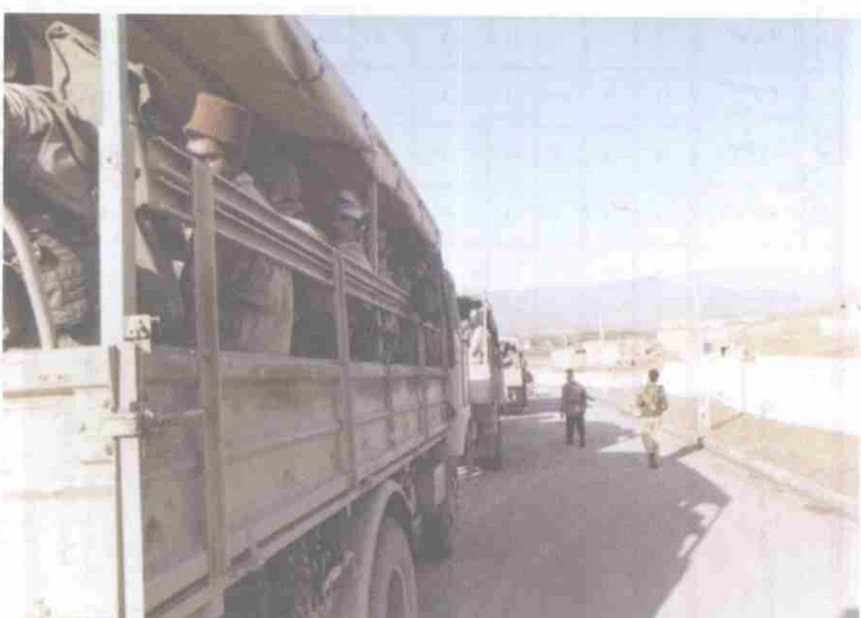
جدول شماره‌ی ۱۰ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سلماس

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	تلفات دشمن: زخمی	تلفات دشمن: تسلیمی	تلفات خودی: شهید	تلفات خودی: مجروح	غنایم به دست آمده
۱۲	شپیران	۶۱/۴/۱	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	۵	–	–	–	–	–
۱۳	چهارستون ، شیدان و ینگجه	۶۱/۵/۲۷	سپاه	–	–	–	–	–	–
۱۴	چند روستای سلماس	۶۱/۶/۱	سپاه و ژاندارمری	–	–	۲	–	–	–
۱۵	چندین روستا در منطقه‌ی شپیران	۶۱/۶/۳۰	سپاه	–	–	–	–	–	۲۵ قبضه سلاح سیمینوف و انواع دیگر
۱۶	سیاوان و سوسن‌آباد	۶۱/۷/۲	سپاه ، ارتش و ژاندارمری (یکان جندالله)	–	–	–	–	۱	–
۱۷	لشکران و گولان	۶۱/۹/۱۸	سپاه	۵	–	۱	۱	–	۱ قبضه ژ. ۳ ، ۲ قبضه برنو و کلت کمری
۱۸	غزین	۶۲/۴/۲۱	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	–	–	–	–	–	۱۵ قبضه سلاح کمری برنو و مهمات مربوطه
۱۹	بروشخواران	۶۲/۴/۲۸	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	۳	۷	۶	۱	–	۵ قبضه سلاح کلاش ، ۱ قبضه ژ.۳ ، ۱ قبضه برنو ، ۱ قبضه موشک انداز و ۱قبضه بازوکا با ۱۱گلوله
۲۰	گولان	۶۳/۱۰/۱۳	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	۱	–	–	–	–	–
۲۱	مناطق کوهستانی شهر	۶۳/۱۲/۶	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	۴	–	–	–	–	۴ قبضه کلاشینکف و مقادیر زیادی فشنگ
جمع‌بندی				**۴۶ نفر**	**۹ نفر**	**۱۱۶ نفر**	**۳ نفر**	**۲ نفر**	**۱۴۷ قبضه اسلحه ، ۳۵۳ عدد تیر فشنگ ، ۱۱ گلوله‌ی بازوکا ، ۷ عدد خشاب**

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۰ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سلماس

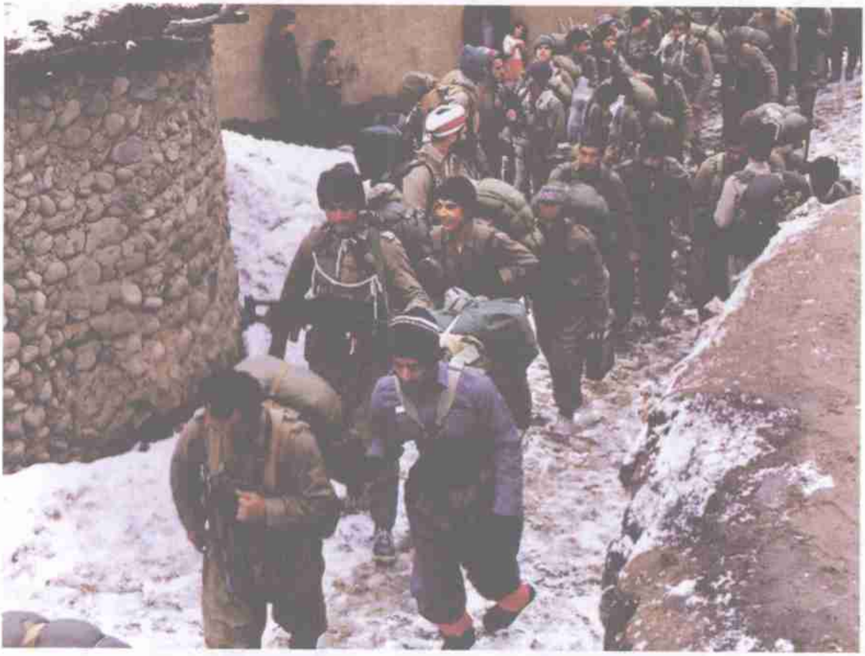
نمودار شماره ی ۱۳ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان سلماس

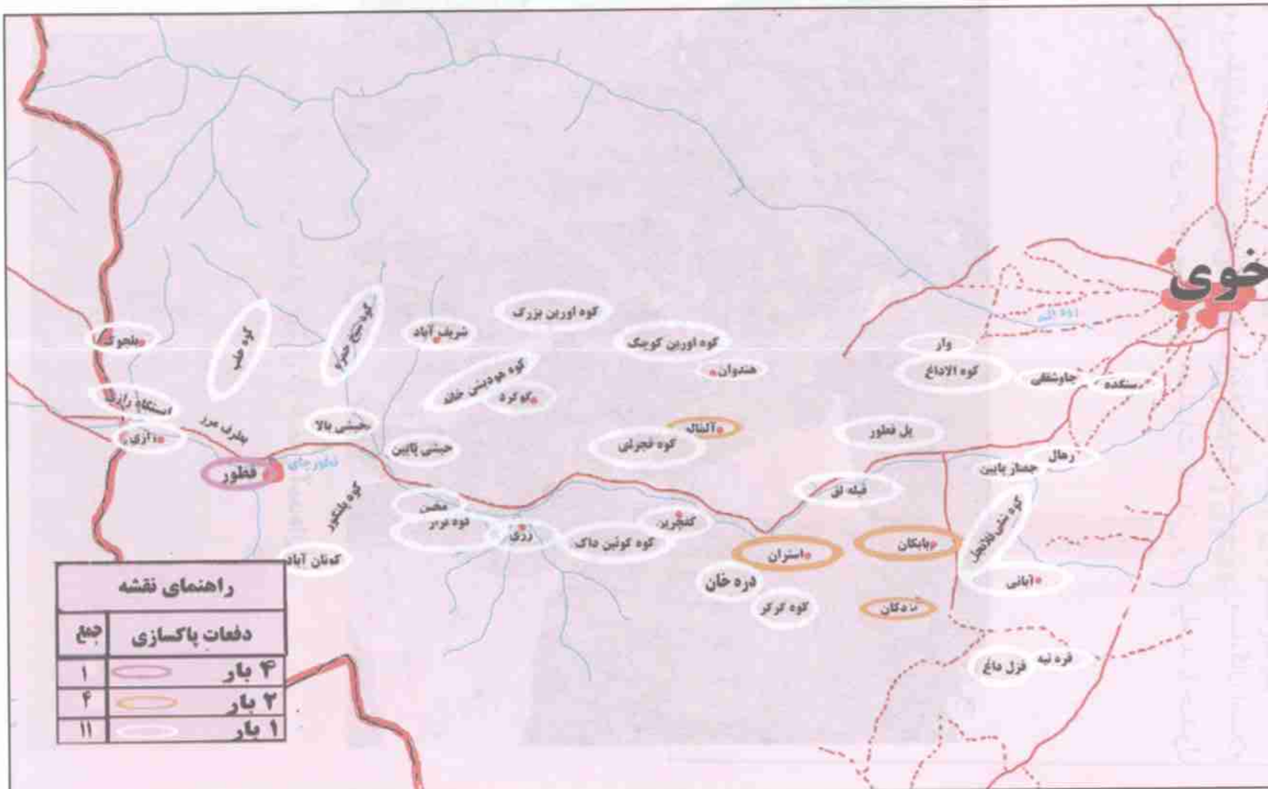
اعزام رزمندگان اسلام برای اجرای عملیات

از نوع ژ.۳ ، برنو ،کلت ، شکاری ، سیمینوف و بادی ، ده‌ها موشک آر.پی.جی ۷ و گلوله‌ی خمپاره و مقداری مهمات متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . به نیروهای خودی در جریان این عملیات تلفاتی وارد نیامد .(جدول شماره‌ی ۱۱ ـ ۴ ـ ۴) .

ما برای آزادی شما از جنگال دژخیمان آمده‌ایم

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۱ــ ۴ ــ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان خوی

تلاش برادران واحد تدارکات برای رساندن سلاح، آب و آذوقه به نیروهای رزمنده

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن			تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	شهید	مجروح	
۱	استران ، بابکان ، قیله‌لق ، دره‌خان ، قطور ، حبشی بالا و پایین ، زری ، آلمالو و یزدکان	۵۹/۳/۱۰	ژاندارمری[1]	۴۰	۱۸	–	–	–	–
۲	آلمالو ، یزدکان ، استران و بابکان	۵۹/۳/۲۹	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	–	–	–	–	–	۵۰ قبضه اسلحه
۳	مخین و گوگرد	۵۹/۴/۱	ژاندارمری	–	–	–	–	–	–
۴	قزل‌داغ	۵۹/۶/۳	سپاه ، ژاندارمری و پیشمرگان	–	–	–	–	–	۳ موشک آر.پی.جی
۵	چاوشقلی و اطراف پل هوایی قطور	۵۹/۱۰/۲۹	ژاندارمری	–	–	–	–	–	۱ قبضه خمپاره‌ی ۸۱ م.م با ۴ عدد گلوله‌ی خمپاره
۶	قطور	۶۰/۹/۱۰	سپاه	–	–	–	–	–	۱ قبضه ژ.۳ ، یک قبضه ام.یک ، ۱ قبضه برنو ، چندین قبضه سلاح کمری ، ۳۲ قبضه سلاح شکاری و مقدار قابل توجهی مهمات
۷	قطور	۶۰/۱۰/۱۰	هنگ ژاندارمری	–	–	–	–	–	۲ قبضه برنو ، ۴۰ قبضه سلاح کمری با مهمات
۸	حصار	۶۱/۵/۲۵	سپاه	–	–	۱	–	–	۱ قبضه ژ.۳ و ۱ قبضه سیمینوف شکاری
	جمع‌بندی			۴۰ نفر	۱۸ نفر	۱ نفر	–	–	۱۳۳ قبضه اسلحه و مقدار زیادی مهمات

جدول شماره‌ی ۱۱ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان خوی

---

۱ ـ نیروهای ژاندارمری موفق شدند ۶ نفر از نیروهای خودی که در گروگان ضدانقلاب بودند را آزاد نمایند.

۱۱ ـ شهرستان تکاب

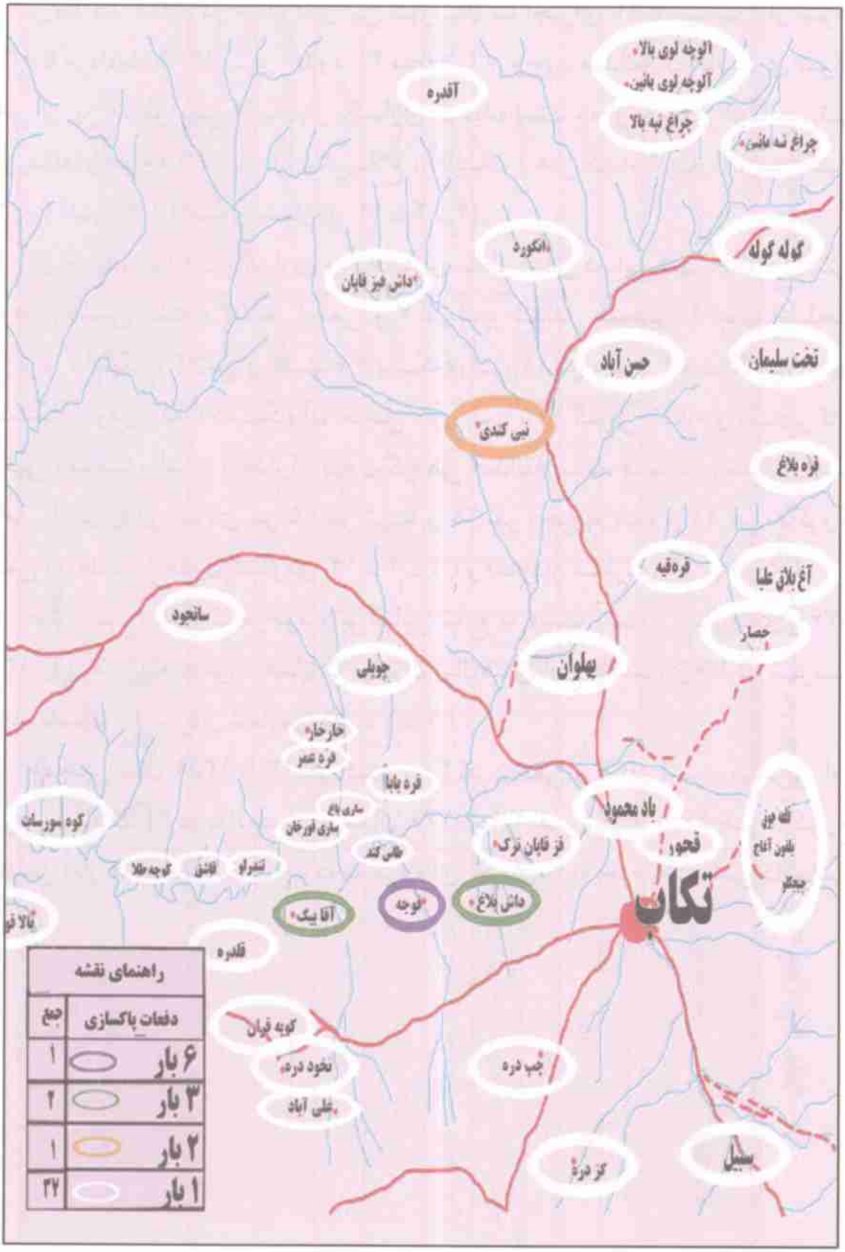
رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۲۴ عملیات ـ از تیرماه ۱۳۵۹ تا مردادماه ۱۳۶۴ ـ در حدود ۴۱ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند. برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستاهای قوجه (۶ بار) ، داش‌بلاغ ، آقابیگ (هر کدام ۳ بار) و نبی‌کندی (۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۲ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۱۱۰ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۵۴ نفر زخمی و ۷ نفر اسیر شدند . همچنین ۹ قبضه اسلحه از نوع برنو ، ام.یک ، کلاش و کلت ، ۲ بشکه‌ی بزرگ باروت ، ۱ دستگاه دوربین ، ۴ دستگاه خودرو که ۲ دستگاه آن حامل دارو بود ، ۷۰ گونی گندم و مقادیر قابل توجهی مهمات و اسناد و مدارک درون گروهی ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۱۵ نفر شهید و ۲۸ نفر مجروح شده و ۱۱ نفر به گروگان دشمن درآمدند . (جدول شماره‌ی ۱۲ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۱۴ ـ ۴ ـ ۴) .

طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده ، سال‌های ۱۳۶۰ و ۱۳۶۱ را با هر کدام ۸ مورد عملیات می‌توان سال‌های اوج پاکسازی‌ها در شهرستان تکاب دانست . (نمودار شماره‌ی ۱۵ ـ ۴ ـ ۴) .

همچنین سال ۱۳۵۹ با ۲۳ نفر کشته ، ۳۰ نفر زخمی و ۲ نفر اسیر ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به دشمن و سال ۱۳۶۰ با ۴ نفر شهید و ۱۶ نفر مجروح ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای خودی را به خود اختصاص داده است.

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۲ ـ ۴ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان تکاب

رزمندگان اسلام در حال حرکت به طرف مواضع دشمن

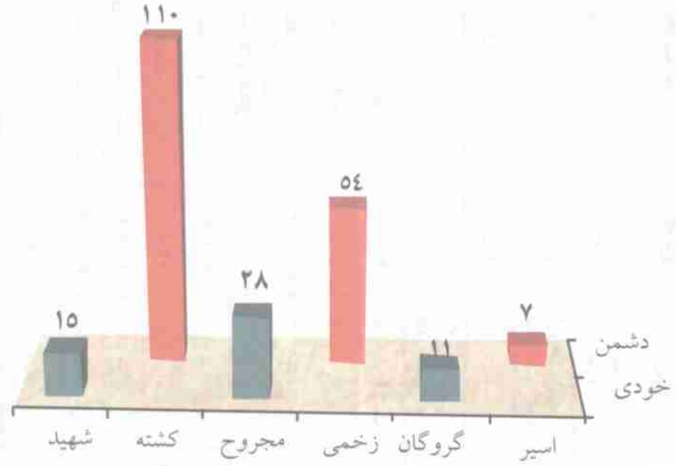
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم بدست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۱	چراغ‌تپه	۵۹/۴/۹	سپاه ، پیشمرگان مسلمان کرد و فدائیان امام (ره)	–	–	–	–	–	۴	۱۰	–	–
۲	نبی‌کندی	۵۹/۶/۱۳	سپاه و ارتش	۸	–	۲	–	۱	–	–	–	–
۳	انگورد و نبی‌کندی	۵۹/۱۱/۶	سپاه و ارتش	۱۵	۳۰	–	–	–	۱	۱	–	–
۴	سانجود	۶۰/۲/۶	سپاه و ارتش	*	*	–	–	۴	۸	–	–	–
۵	یکی از روستاهای تکاب	۶۰/۳/۱۵	سپاه و ارتش	۱	۲	–	–	–	–	–	–	۱ دستگاه چادر ، ۱ دوربین ، ۱ دست اورکت و ۱ قبضه تیربار
۶	چوپلی	۶۰/۳/۱۷	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۷	قره‌قیه	۶۰/۴/۸	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	–	–	–	–	–	۲	–	–	۱ قبضه کلاشینکف با تجهیزات
۸	گزدرّه	۶۰/۴/۱۰	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه کلت و ۷ عدد تیر
۹	داش قیزقاپان	۶۰/۴/۱۶	سپاه	–	–	*	–	–	–	–	–	۳ قبضه ام.یک ۳، قبضه کلت وچندین قبضه تفنگ ته پر
۱۰	قوجه و داش‌بلاغ	۶۰/۶/۲۹	سپاه	۳	*	–	–	–	–	–	–	–
۱۱	قوجه	۶۰/۹/۲۶	سپاه و تیپ نوهد ارتش	۲۰	*	–	–	–	۶	–	–	–
۱۲	چپ‌درّه ، قوجه و داش‌بلاغ	۶۱/۱/۲۶	سپاه کردستان	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۳	آق درّه	۶۱/۲/۲۵	سپاه	–	–	–	–	۳	۱	–	–	–

جدول شماره‌ی ۱۲ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان تکاب

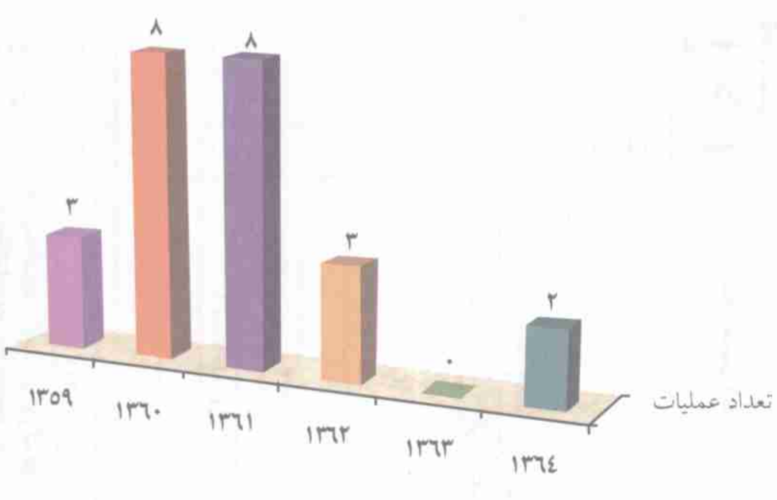
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	تلفات دشمن: زخمی	تلفات دشمن: اسیر	تلفات دشمن: تسلیمی	تلفات خودی: شهید	تلفات خودی: مجروح	تلفات خودی: گروگان	تلفات خودی: مفقود	غنایم بدست آمده
۱۴	قوجه ، قلدره علیا و سفلی	۶۱/۳/۱۰	سپاه	۳	۴	–	–	۴	۶	–	–	۱ دستگاه تراکتور
۱۵	قوجه ، داش‌بلاغ ، قره‌عمر و خارخار	۶۱/۵/۱۸	گروهان ضربت امام حسین(ع)	–	–	–	–	–	–	–	–	
۱۶	گزدرّه	۶۱/۵/۲۷	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	
۱۷	قره‌بلاغ	۶۱/۶/۱۶	گروه ضربت امام حسین(ع)	–	–	–	–	–	–	–	–	۲ ماشین دارو و وسایل بیمارستانی ، ۲ بشکه‌ی بزرگ باروت و ۷۰ گونی گندم
۱۸	آقابیگ و قوجه	۶۱/۷/۳	گروهان ضربت	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۹	ساری‌قورخان ، آقابیک ، کویه‌قران ، قیزقایان‌ترک ، طاس‌کند ، ساری‌باغ ، صفی‌یارخان ، تندرلو ، کوچه‌طلا و قاشق	۶۱/۱۰/۲۰	سپاه	۷	*	۵	–	۱	–	–	–	–
۲۰	چند روستا از توابع شهر	۶۲/۲/۱۶	سپاه		۱۰	–	–	–	–	–	–	–
۲۱	آقابیگ	۶۲/۶/۹	سپاه	۲۵	۸	–	–	۲	–	–	–	۱ دستگاه لندرور
۲۲	پاکسازی ۹ روستا در تکاب	۶۲/۷/۶	سپاه		–	–	–	–	–	–	–	–
۲۳	چندین روستا در عمق تکاب	۶۴/۵/۱۴	سپاه و ارتش	۳	–	–	–	–	–	–	–	–
۲۴	آق‌درّه	۶۴/۵/۱۴	سپاه	۲۵	–	–	–	–	–	–	–	مقادیر قابل توجهی سلاح و مهمات و اسناد درون گروهی
جمع‌بندی				**۱۱۰ نفر**	**۵۴ نفر**	**۷ نفر**	**ا**	**۱۵ نفر**	**۲۸ نفر**	**۱۱ نفر**	**ا**	**۹ قبضه اسلحه ، ۲ بشکه‌ی بزرگ باروت ، ۱ دستگاه دوربین ، ۴ دستگاه خودرو و ۱ دستگاه چادر**

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۲ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان تکاب

نمودار شماره ی ۱۴ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان تکاب

نمودار شماره‌ی ۱۵ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات عمق رزمندگان اسلام در محدوده‌ی شهرستان تکاب به تفکیک سال

رزمندگان واحد مهندسی و تدارکات پا به پای نیروهای رزمی برای شکست دشمن در تکاپو هستند

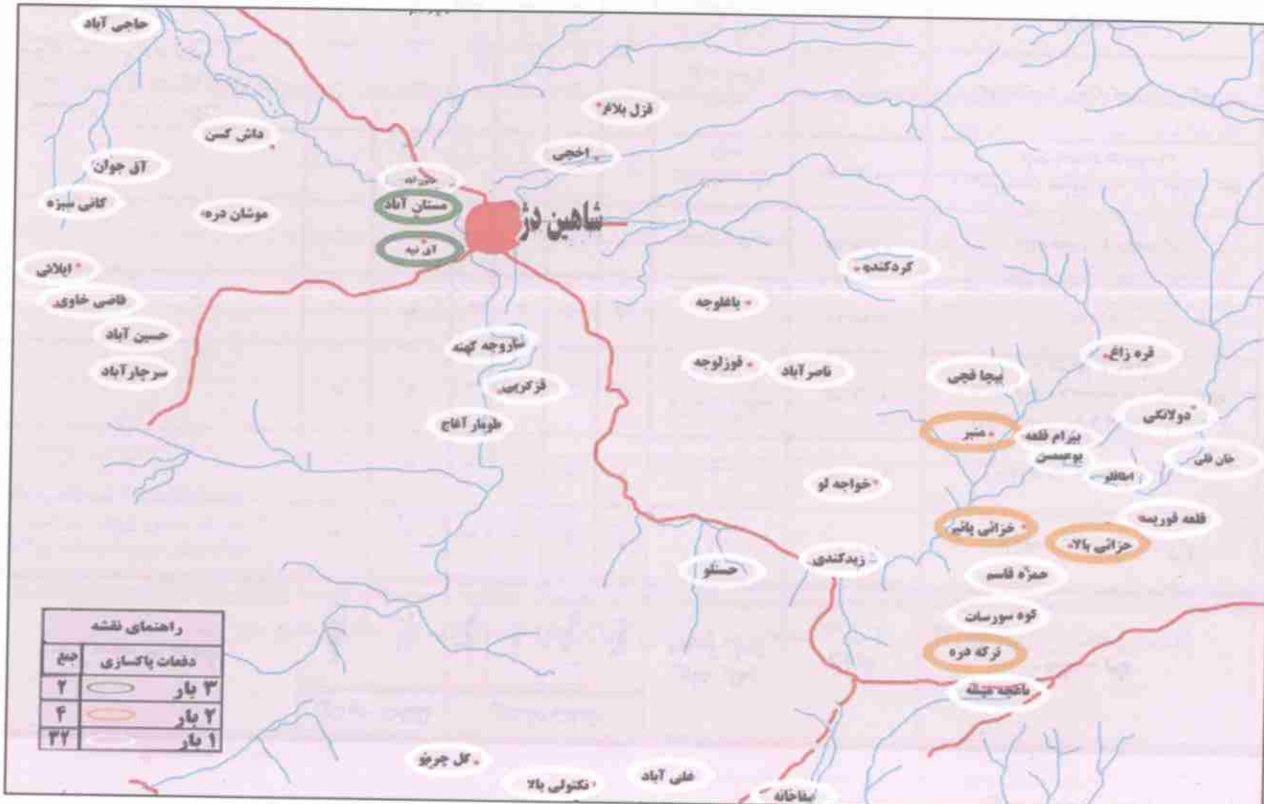
۱۲ ـ شهرستان شاهین‌دژ

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۱۴ مورد عملیات ـ از اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ تا اسفندماه ۱۳۶۲ ـ حدود ۳۸ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند. برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستاهای مستان‌آباد، آق‌تپه (هر کدام ۳ بار)، خزایی بالا و پایین، منبر و ترکه‌دره (هر کدام ۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۳ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق این شهرستان ۱۰۴ نفر از نیروهای دشمن کشته، ۶۱ نفر زخمی و ۲ نفر تسلیم شدند. همچنین ۱۶ قبضه اسلحه‌ی ژ.۳، ۲ دستگاه خودروی لندرور و ۲ دستگاه ژنراتور برق متعلق به ضدانقلاب و اقلام متنوعی مربوط به سد بوکان ـ که به غارت رفته بود ـ به دست رزمندگان اسلام افتاد. از نیروهای خودی نیز ۵ نفر شهید و ۱۳ نفر مجروح شدند. (جدول شماره‌ی ۱۳ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۱۶ ـ ۴ ـ ۴)

طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده، سال ۱۳۶۱را با ۹ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان شاهین‌دژ دانست. همچنین همین سال با ۵۸ نفر کشته، ۵۰ نفر زخمی، ۴ نفر شهید و ۱۰ نفر مجروح، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای دشمن و خودی را به خود اختصاص داده است.

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۳ ـ ۴ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان شاهین‌دژ

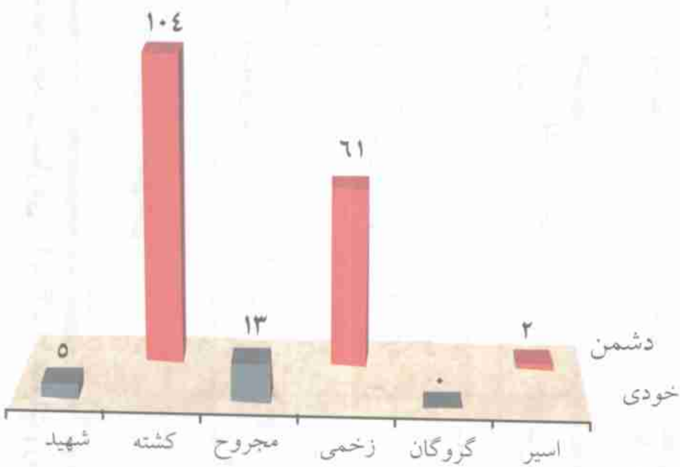
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	تلفات دشمن: زخمی	تلفات دشمن: اسیر	تلفات دشمن: تسلیمی	تلفات خودی: شهید	تلفات خودی: مجروح	غنایم به دست آمده
۱	قزگرپی ، آق‌تپه و مستان‌آباد	۵۹/۲/۲	سپاه	۲	–	–	–	–	–	–
۲	مستان‌آباد ، ساروجه و آق‌تپه	۵۹/۴/۲۱	سپاه	۲	۳	–	–	–	–	–
۳	مستان‌آباد ، خاتون‌آباد ، حاجی‌آباد ، داش‌کسن ، موشان‌درّه ، کانی‌سبزه ، آق‌تپه و آق‌جوان	۵۹/۶/۱۴	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	۱۲	–	–	–	۱	۳	–
۴	سورسات	۶۱/۳/۱۶	سپاه	۵۰	۵۰	–	–	۴	۱۰	–
۵	ترکه‌درّه و باغچه‌میشه	۶۱/۳/۲۴	سپاه و ارتش	۷	*	–	–	–	–	–
۶	منبر ، ناصرآباد ، بیرام‌قلعه ، بیجاقچی ، زیدکندی و خواجه‌لو	۶۱/۵/۲۳	واحد جندالله سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۷	علی‌آباد ، نکتولی‌بالا و گل‌چرمو	۶۱/۶/۸	سپاه و ژاندارمری	–	–	–	۲	–	–	۲دستگاه ژنراتور ، ۲ دستگاه موتورخودروی لندرور ، ۱۶ قبضه ژ.۳ و اقلام متنوع مربوط به سد بوکان
۸	قزل‌بلاغ	۶۱/۶/۱۲	سپاه	*	–	–	–	–	–	
۹	سرجاوآباد ، قاضی‌خاوی ، حسین‌آباد و ایلانی	۶۱/۷/۸	سپاه	–	–	–	–	–	–	

جدول شماره‌ی ۱۳ ــ ۴ ــ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان شاهین‌دژ

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	
۱۰	طومارآغاج ، منطقه‌ی افشار و حومه‌ی صفاخانه	۶۱/۱۰/۴	سپاه بوکان	۱	–	–	–	–	–	–
۱۱	خزائی‌بالا و پایین و منبر	۶۱/۱۰/۱۷	سپاه تکاب	–	–	–	–	–	–	–
۱۲	ترکه‌درّه ، حمزه‌قاسم ، خزائی‌بالا و پایین ، قلعه‌قوریمه ، اطاقلو و دولانگی	۶۱/۱۰/۲۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۱۳	روستاهای منطقه	۶۲/۶/۵	سپاه	۲۴	۸	–	–	–	–	–
۱۴	روستاهای منطقه	۶۲/۱۲/۳	گروه ضربت سپاه	۶	–	–	–	*	–	–
جمع‌بندی				**۱۰۴ نفر**	**۶۱ نفر**	**–**	**۲ نفر**	**۵ نفر**	**۱۳ نفر**	**۱۶ قبضه اسلحه ، ۲ دستگاه ژنراتور ، ۲ دستگاه موتور خودروی لندرور و اقلام دیگر مربوط به سد بوکان**

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۳ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان شاهین‌دژ

نمودار شماره ی ۱۶ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان شاهین‌دژ

گرفتن عکس یادگاری پس از نبردی دلیرانه

۱۳ ــ شهرستان ماکو

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۲ عملیات در سال ۱۳۶۰ مناطق اطراف شهر و ۲ منطقه‌ی پلدشت و یولاگلدی را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند . با توجّه به حضور و فعّالیّت محدود گروهک‌ها در مناطق عمق شهرستان ماکو و به علّت بافت شیعه‌نشین آن ، هر کدام از این نقاط فقط یک‌بار پاکسازی گردید .

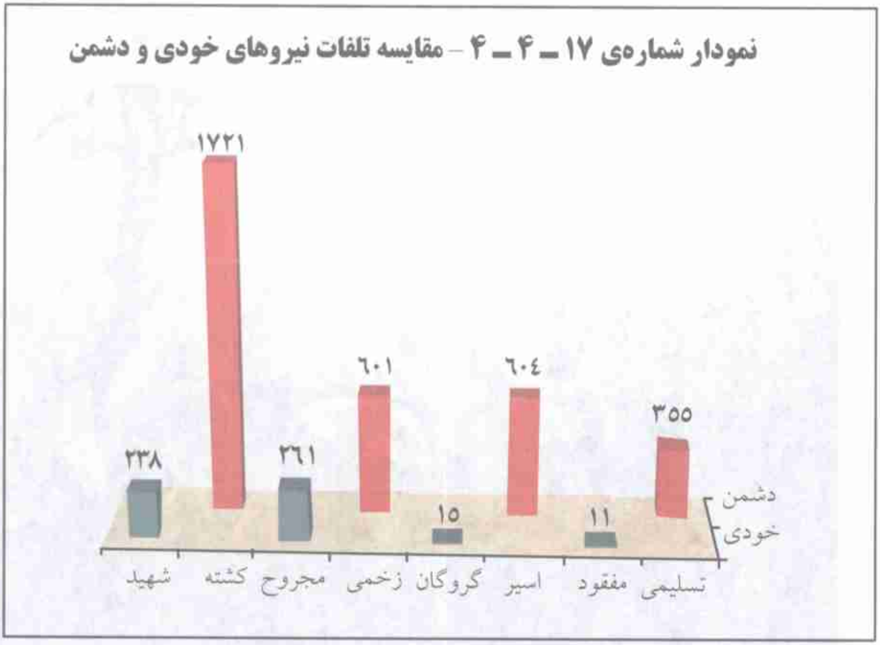
در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۳ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۱ نفر نیز تسلیم شد . همچنین ۱۶۳ قبضه انواع جنگ‌افزار ، مقادیر قابل توجهی انواع فشنگ ، چندین نارنجک جنگی و ۲ دستگاه دوربین متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . در این دو عملیات به نیروهای خودی تلفاتی وارد نیامده است .

او تا لحظاتی پیش در کنارم در حال پیکار با دشمن بود
ولی اکنون او کجا و من . . . . .؟

ج : عملیات عمق در استان کردستان

نیروهای سپاه اسلام با اجرای ۴۷۷ مورد عملیات در سطح استان کردستان در حدود ۶۴۲منطقه را پاکسازی و یا تصرف نمودند . در جریان این مجموعه عملیات ۱۷۲۱ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۶۰۱ نفر زخمی ، ۶۰۴ نفر اسیر و ۲۸۵ نفر تسلیم شدند . از نیروهای خودی نیز ۲۳۸ نفر شهید ، ۲۶۱ نفر مجروح ، ۱۱ نفر مفقود شدند و ۱۵ نفر دیگر نیز به گروگان دشمن درآمدند . در ادامه خلاصه‌ی عملیات عمق در این استان به تفکیک شهرستان ارائه می گردد . (جدول شماره‌ی ۱۴ ــ ۴ ــ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۱۷ ـ ۴ ـ ۴)

ردیف	شهرستان	تعداد عملیات	تعداد مناطق پاکسازی شده	تلفات دشمن				تلفات خودی			
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود
۱	سنندج	۱۱۴	۱۲۴	۷۵۴	۹۳	۱۵۸	۷۴	۶۶	۲۳	۱	۲
۲	مریوان	۵۵	۸۷	۱۷۱	۱۰۳	۱۸۵	۱۸۳	۲۳	۴۳	۶	–
۳	بانه	۶۶	۱۱۴	۹۲	۶۸	۹۰	۱۷	۱۸	۳۰	۸	–
۴	سقز	۸۱	۱۲۳	۱۹۷	۹۲	۷۶	۱	۵۰	۶۲	–	۶
۵	دیواندرّه	۸۴	۷۸	۲۸۱	۱۴۰	۳۷	۱۰	۲۹	۴۹	–	۳
۶	کامیاران	۵۳	۸۱	۱۳۹	۷۳	۵۲	–	۴۴	۳۹	–	–
۷	قروه	۱۷	۲۸	۷۶	۲	۶	–	۵	۵	–	–
۸	بیجار	۷	۷	۱۱	۳۰	–	–	۳	۱۰	–	–
	جمع‌بندی	۴۷۷	۶۴۲	۱۷۲۱	۶۰۱	۶۰۴	۲۸۵	۲۳۸	۲۶۱	۱۵	۱۱

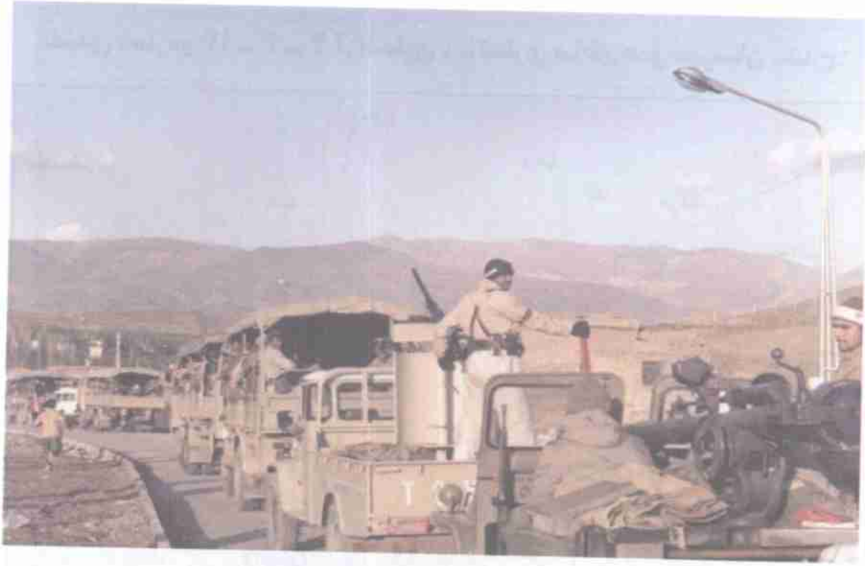
جدول شماره‌ی ۱۴ ــ ۴ ــ ۴ جمع‌بندی پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در استان کردستان به تفکیک شهرستان

۱ ـ شهرستان سنندج

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۱۱۴ مورد عملیات ـ در فاصله‌ی خردادماه ۱۳۵۹ تا خردادماه ۱۳۶۴ ـ در حدود ۱۲۴ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند. برخی از این مناطق بیش از یک بار پاکسازی گردیده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستاهای ماچکه‌ی بالا و پایین (۱۳ بار)، حسن‌آباد، باباریز، باینچوب و گزگزاره بالا و پایین (هر کدام ۷ بار)، نوره، دولاب و تازه‌آباد (هر کدام ۶ بار)، کره‌سی، خیاره، هانیس، کرجو، نران و توریور (هر کدام ۵ بار)، کانی‌مشکان، گیلانه، تنگی‌سر، اشکفتان، برزاب، باغچه‌مریم، سنگ‌سفید و قصریان (هر کدام ۴ بار)، آویهنگ، عیسی‌آباد، آلی‌پینگ، سرسوی‌علیا و سفلی، کوله‌هرد، دوله‌بندی، دوشان، شیلان و نیر (هر کدام ۳ بار) و مرزه، دره‌باغ، سمان، شینه، حلوان، لنج‌آباد، دادانه، عنبربزان، ملکشان، زندان (زنان)، گزان‌پایین، بازی‌رباب، نائی‌سر، کانی‌سوران، کانی‌کوچک، سو، پتیدر، کوه سنگ، اسلام‌آباد (نوشور)، گلین، خزیله، کچک‌شیشک، درویشان، ارندان، محراب، زروان، کلاته، موئینه، حسین‌آباد و اندرآب (هر کدام ۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۴ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۷۵۴ نفر از نیروهای دشمن کشته، ۹۳ نفر زخمی، ۱۵۸ نفر اسیر و ۷۴ نفر تسلیم شدند؛ همچنین ۱۶۸ قبضه اسلحه از نوع برنو، شکاری، ژ.۳، کلت، آر.پی.جی، کلاش و ام.یک؛ مقادیر زیادی نارنجک و مهمات، ۱۰ دستگاه خودرو، ۲ دستگاه موتور سیکلت، ۱۴۸ لول دینامیت، مقدار زیادی اعلامیه، مواد سوختی، خواروبار، دارو و برانکارد متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد. از نیروهای خودی نیز ۶۶ نفر شهید، ۲۳ نفر مجروح و ۲ نفر مفقود شده و ۱ نفر نیز به اسارت دشمن درآمد. (جدول شماره‌ی ۱۵ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۱۸ ـ ۴ ـ ۴)

طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده، سال ۱۳۶۰ را با ۴۶ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان سنندج دانست. (نمودار شماره‌ی ۱۹ ـ ۴ ـ ۴)

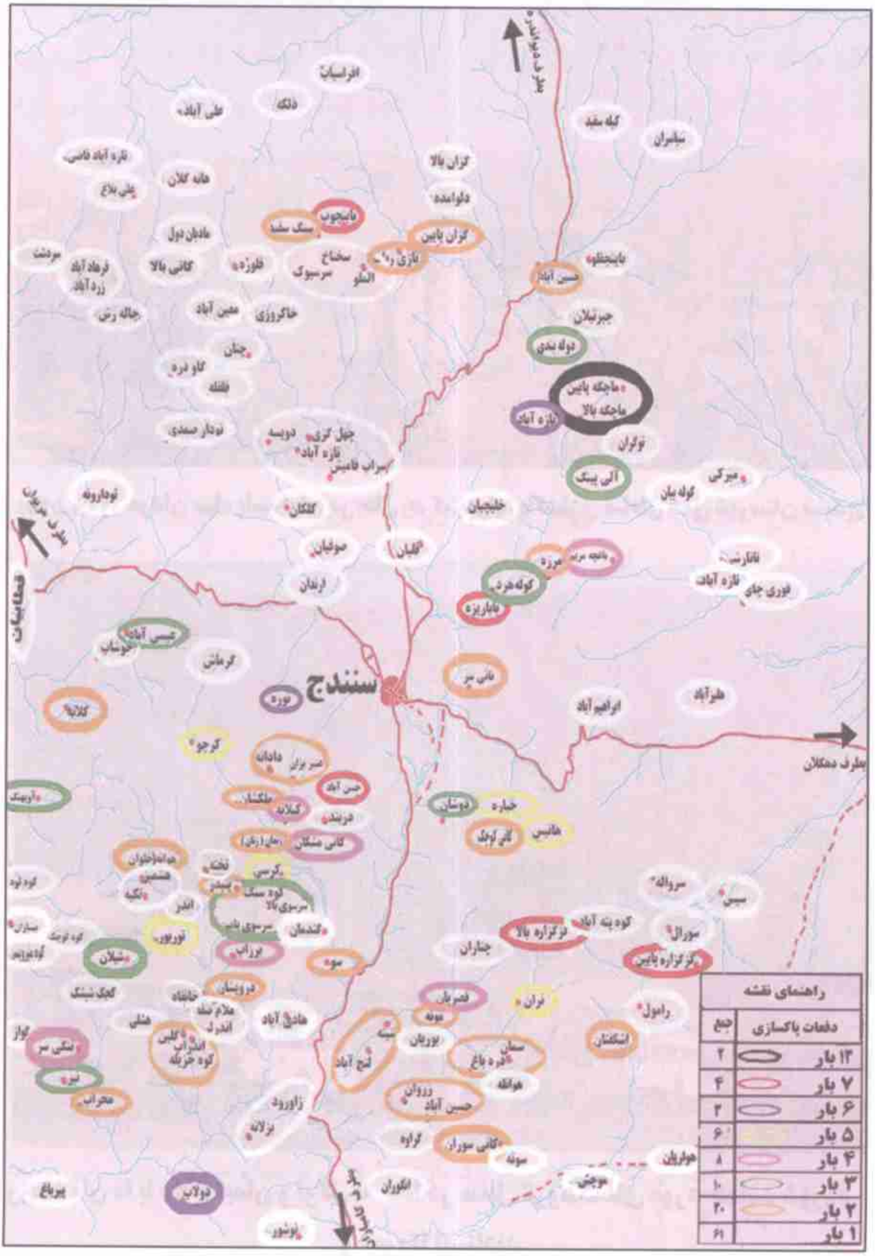

ستون دلاور مردان سپاه پاسداران در حال حرکت برای پاکسازی مناطق عمق شهرستان سنندج

رزمندگان ما با سلاح ایمان و توکل به خدا در مقابل گروهک‌های مورد حمایت شوروی
و آمریکا ایستادند

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۴ ـ ۴ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان سنندج

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۱	حسن‌آباد	۵۹/۳/۳	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	–	–	–	
۲	کانی‌مشکان	۵۹/۳/۵	گروه ضربت سپاه و ارتش	۱	۲۰	–	–	–	–	–	–	مقدار زیادی مواد سوختی، خوارو بار، دارو، برانکارد و کت‌های ارتشی
۳	نوره	۵۹/۳/۶	سپاه و نیروهای محلی	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴	حسن‌آباد، کانی‌مشکان، باباریز و کرسی	۵۹/۳/۸	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵	خلیچیان	۵۹/۳/۹	گروه ضربت ارتش و سپاه	۵۰	*	۲۰	–	۱	۱	–	–	۲۲ قبضه اسلحه‌ی ژ.۳ و مسلسل و مقدارزیادی مواد منفجره
۶	باباریز	۵۹/۳/۱۳	سپاه	–	–	۲۰	–	–	–	–	–	–
۷	باینچوب	۵۹/۴/۱۸	لشکر ۲۸ سنندج و سپاه	*	–	۳	–	۲	–	–	–	–
۸	سردشت و ابراهیم آباد	۵۹/۴/۲۴	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	–	–	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه اسلحه‌ی ژ.۳
۹	باینچوب	۵۹/۵/۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۰	سنگ‌سفید	۵۹/۵/۲۵	ارتش	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۱	افراسیاب و باینچوب	۵۹/۶/۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۲	اطراف آویهنگ	۵۹/۶/۱۰	سپاه	–	–	–	–	۱	۱	–	–	–
۱۳	عیسی‌آباد و کلاته	۵۹/۶/۱۱	سپاه	–	–	–	–	۱	۲	۱	۲	

جدول شماره‌ی ۱۵ـ۴ـ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سنندج

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۱۴	تازه‌آباد	۵۹/۶/۲۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	۱ عد نارنجک جنگی و تعدادی اعلامیه
۱۵	دولاب	۵۹/۶/۲۹	سپاه ، ارتش و پیشمرگان	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۶	دولاب	۵۹/۷/۱۹	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۷	آلی‌پینگ و ماچگه	۵۹/۷/۱۹	سپاه و پیشمرگان	۱۸	–	–	–	–	–	–	–	۳ قبضه آر.پی.جی.۷ ، تعدادی فشنگ کالیبر ۵۰ ، یک قبضه کلت کمری و ۴۰ تیر فشنگ
۱۸	خیاره و هانیس	۵۹/۷/۲۹	سپاه ، ارتش و پیشمرگان	۲	۶	–	–	–	۱	–	–	–
۱۹	باباریز ، کوله هرد و مرزه	۵۹/۷/۲۹	سپاه و پیشمرگان	۸	–	–	–	–	۱	–	–	۱ دستگاه موتور سیکلت ، ۱ قبضه ژ.۳ ، ۵ عدد خشاب و ۲ عدد نارنجک
۲۰	باباریز	۵۹/۸/۴	سپاه و پیشمرگان	۱۰	–	–	–	–	–	–	–	مقدار زیادی مهمات
۲۱	باغچه‌مریم	۵۹/۹/۷	سپاه ، پیشمرگان و ژندارمری	۶	–	–	–	–	–	–	–	تعداد زیادی اسلحه و مقدار قابل ملاحظه‌ای مهمات
۲۲	آویهنگ	۵۹/۱۰/۷	گروه ضربت سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۲۳	ماچگه‌ی بالا و پایین	۵۹/۱۰/۲۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	۱ دستگاه تراکتور
۲۴	عیسی‌آباد و کلاته	۵۹/۱۰/۲۶	سپاه و پیشمرگان	۱	*	–	–	–	–	–	–	۳ قبضه کلاشینکف ، ۲ قبضه کلت، ۱ قبضه نارنجک انداز و مقداری وسایل نظامی

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۵ــ۴ ــ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سنندج

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۲۵	دوله‌بندی	۵۹/۱۱/۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	۲ دستگاه خودرو
۲۶	کرجو	۵۹/۱۱/۱۲	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۲۷	موجش ، اشکفتان ، هواریان و گزگزاره	۶۰/۱/۱۳	سپاه ، ارتش و پیشمرگان	۴	–	۳	–	۱	–	–	–	–
۲۸	اشکفتان	۶۰/۱/۱۴	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	۲	–	۱	–	۱	–	–	–	–
۲۹	هانیس و خیاره	۶۰/۱/۱۸	سپاه ، پیشمرگان و لشکر ۲۸	–	–	–	–	۱	–	–	–	–
۳۰	نران ، قصریان ، درّه‌باغ ، سمان ، مونه ، شینه ، حلوان و لنج‌آباد	۶۰/۱/۲۳	سپاه ، پیشمرگان و لشکر ۲۸	۸	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۱	توریور	۶۰/۱/۳۱	سپاه ، ارتش و پیشمرگان	۱۲۰	–	۱۳	–	۱۹	–	–	–	–
۳۲	ماچگه و حسین‌آباد	۶۰/۲/۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۳	آویهنگ	۶۰/۲/۵	سپاه ، ارتش و پیشمرگان	۴	*	۲	–	۱	۹	–	–	–
۳۴	گردنه دولاب	۶۰/۲/۱۳	سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد	–	–	–	–	–	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۵ـ۴ـ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سنندج

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	تلفات خودی: شهید	مجروح	گروگان	مفقود	غنایم به دست آمده
۳۵	دادانه	۶۰/۲/۲۰	سپاه	–	–	۱۰	–	۱	–	–	–	–
۳۶	کوله‌هرد ، باباریز و نوره	۶۰/۲/۲۷	سپاه	*	*	–	–	–	–	–	–	مقادیری مهمات
۳۷	حسن‌آباد ، عنبرزان ، دادانه ، گیلانه و ارتفاعات اطراف	۶۰/۳/۳	سپاه ، ارتش و پیشمرگان	*	*	۲	–	–	–	–	–	۳ قبضه تفنگ ، مقداری فشنگ ، تعدادی خشاب ژ.۳ و ۲ قبضه اسلحه‌ی کمری
۳۸	گیلانه ، ملکشان و زندان (زنان)	۶۰/۳/۴	سپاه ، پیشمرگان و تیپ ۲۳ نوهد ارتش	–	۴۰	۲۱	–	۳	–	–	–	۲ قبضه مسلسل ، ۲ قبضه کلت ، مقدار زیادی انواع فشنگ ، خشاب و وسایل نظامی
۳۹	ماچگه ، سیاسران و کله‌سفید	۶۰/۳/۱۰	سپاه	۱	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۰	گزگزاره	۶۰/۳/۱۸	سپاه قروه	*	*	۱	–	–	–	–	–	۱ قبضه ژ.۳ ، ۸ خشاب و ۱ نارنجک
۴۱	نوره	۶۰/۳/۲۹	واحد حمزه(ع) ، سپاه و پیشمرگان	–	–	–	–	–	–	–	–	۲ عدد نورافکن
۴۲	انگوران	۶۰/۴/۸	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	–	–	–	–	–	–	–	–	۵ قبضه اسلحه‌ی ته پر و ۳ قبضه کلت کمری
۴۳	اسلام‌آباد (نوشور)	۶۰/۴/۱۱	واحد حمزه (ع)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۴	گزگزاره ، بوریان و چند روستای‌دیگر	۶۰/۴/۱۵	سپاه و پیشمرگان	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۵	کوماسی و هلیزآباد	۶۰/۴/۱۷	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۵ـ۴ـ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سنندج

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۴۶	باینجوب ، گزان پایین ، بازی‌رباب ، ماچگه‌بالا و پایین	۶۰/۴/۱۹	واحد حمزه (ع) و پیشمرگان	۵	–	۱	–	–	–	–	–	–
۴۷	باباریز ، کوله‌هرد و مرزه	۶۰/۴/۲۱	واحد حمزه (ع) و پیشمرگان	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۸	ماچکه‌پایین و بالا ، تازه‌آباد و دوله‌بندی	۶۰/۴/۲۷	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد	–	–	–	–	–	–	–	–	۲ قبضه اسلحه ، مقادیری مهمات و ۱ دستگاه موتور سیکلت
۴۹	کرجو	۶۰/۴/۳۰	سپاه	–	–	۲	–	–	–	–	–	۱ قبضه اسلحه‌ی ته‌پر ، ۱ قبضه برنو ، ۱ قبضه کلاشینکف و ۱ قبضه ام.یک
۵۰	قطاریان	۶۰/۴/۳۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه اسلحه‌ی کمری و مقدار زیادی اعلامیه
۵۱	کرسی	۶۰/۵/۵	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد	–	–	۲	–	–	–	–	–	–
۵۲	سنگ‌سفید	۶۰/۵/۱۴	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۳	نوره و نائی‌سر	۶۰/۵/۱۷	سپاه و پیشمرگان	–	–	۲	–	–	–	–	–	تعدادی کپسول آتش‌نشانی
۵۴	گیلانه	۶۰/۵/۲۴	واحد حمزه (ع) و پیشمرگان	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۵	اشکفتان	۶۰/۵/۲۴	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	–	–	۱	–	–	–	–	–	–
۵۶	کرجو	۶۰/۶/۵	سپاه ، پیشمرگان و ژاندارمری	۳	–	–	–	–	۱	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۵ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سنندج

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	تلفات خودی: شهید	مجروح	گروگان	مفقود	غنایم به دست آمده
۵۷	کانی‌سوران	۶۰/۷/۲۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۸	خیاره ، هانیس و کانی‌کوچک	۶۰/۷/۲۹	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۹	دولاب	۶۰/۸/۱۶	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	–	–	۲	–	–	–	–	–	–
۶۰	نوره	۶۰/۸/۱۹	واحد حمزه (ع)	۷	–	۲	–	۵	۲	–	–	تعداد زیادی خشاب‌های اسلحه کلاشینکف و فشنگ کلت
۶۱	حسن‌آباد	۶۰/۸/۲۰	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۶۲	نائی‌سر و باباریز	۶۰/۸/۲۶	سپاه	–	–	۱	–	–	–	–	–	۲ قبضه اسلحه
۶۳	سو ، برزاب و پتیدر	۶۰/۹/۴	سپاه	۷	۶	–	–	–	–	–	–	–
۶۴	سرسوی ، برزاب و چند آبادی دیگر	۶۰/۹/۴	سپاه و پیشمرگان	۴	۶	–	–	–	–	–	–	–
۶۵	سنگ‌سفید	۶۰/۹/۲۲	پیشمرگان مسلمان	–	–	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه اسلحه‌ی کمری
۶۶	دوشان	۶۰/۱۰/۳	سپاه	۱۰	۱	–	–	۱	۲	–	–	مقادیری مهمات ، ۱۴۸ لول دینامیت ، مواد منفجره و داروهای شیمیایی
۶۷	گزگاره‌ی بالا	۶۰/۱۰/۱۵	سپاه	–	–	۱	–	–	–	–	–	۱ قبضه ژ.۳ ، ۸ عدد خشاب و ۱ عدد نارنجک
۶۸	ماجگه‌ی علیا و روستاهای اطراف پایگاه حسین‌آباد	۶۰/۱۰/۲۳	سپاه	۲	*	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه کلت و ۱۰ عدد تیر
۶۹	نران و قصریان	۶۰/۱۱/۷	سپاه و ارتش	–	–	–	۲	–	–	–	–	۲ عدد خشاب

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۵ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سنندج

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۷۰	حسن‌آباد و کرسی	۶۰/۱۱/۱۵	سپاه	۴	۳	–	–	–	–	–	–	–
۷۱	کانی‌مشکان	۶۰/۱۱/۲۲	سپاه و پیشمرگان	۱	۲	–	–	–	–	–	–	–
۷۲	عنبربزان	۶۰/۱۱/۲۳	سپاه و پیشمرگان	–	–	۱	–	–	–	–	–	۱ قبضه برنو
۷۳	عیسی‌آباد	۶۰/۱۲/۲۱	نیروهای پایگاه آریز	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۴	هانیس و خیاره	۶۰/۱۲/۲۳	واحد حمزه (ع) و ۱ گروه از باشگاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۵	حسن‌آباد	۶۱/۱/۱۴	ارتش ، سپاه و ژاندارمری	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۶	دولاب	۶۱/۱/۱۴	سپاه، ارتش و ژاندارمری	۹	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۷	دوشان	۶۱/۱/۱۵	سپاه و پیشمرگان	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۸	دوشان و کانی‌کوچک	۶۱/۱/۲۳	سپاه	۱۵	–	۱	–	–	–	–	–	۵ قبضه‌سلاح ژ.۳ و کلاشینکف
۷۹	تودار صمدی	۶۱/۱/۳۱	سپاه	–	*	–	–	–	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۵ ـ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سنندج

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	تلفات دشمن: زخمی	تلفات دشمن: اسیر	تلفات دشمن: تسلیمی	تلفات خودی: شهید	تلفات خودی: مجروح	تلفات خودی: گروگان	تلفات خودی: مفقود	غنایم به دست آمده
۸۰	توریور ، کوه‌سنگ ، کرسی ، گردنه‌ی کرسی ، ارتفاعات مشرف به زندان زنان ، ملکشان ، دربند ، کانی‌مشگان ، گیلانه ، ارتفاعات‌هرشه‌قوره ، کرجو ، پتیدر ، برزاب ، گلین ، توریور ، شیلان ، اندر ، هوانه (حلوان) ، هشلی ، خزیله ، کچک‌شیشک ، تنگی‌سر و نیر	۶۱/۱/۳۱	سپاه ، پیشمرگان ، جندالله سنندج ، ژاندارمری و یک تیپ کامل از ارتش	۶۰	–	۱۳	–	–	–	–	–	۲ قبضه اسلحه
۸۱	گردنه دولاب	۶۱/۲/۶	ارتش و پیشمرگان مسلمان کرد	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۸۲	گزان‌علیا	۶۱/۲/۱۶	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۸۳	کرجو	۶۱/۳/۲۱	سپاه و جندالله سنندج	۳۰	–	–	–	–	–	–	–	–
۸۴	ماجگه بالا و پایین ، باغچه‌مریم وگزگزاره	۶۱/۳/۲۵	سپاه و پیشمرگان	–	*	۱	۲۵	–	–	–	–	۱ قبضه کلت ، تعدادی نارنجک تخم مرغی و ۱ قبضه نارنجک انداز
۸۵	سرسوی بالا و پایین ، هادی‌آباد ، تخته‌درویشان ، تنگی‌سر و سو	۶۱/۶/۳	سپاه	۳۳	*	۱	–	–	–	–	–	–
۸۶	کوه‌سنگ و ارتفاعات توریور	۶۱/۶/۵	لشکر ۲۸ سنندج	۱۸	۹	–	–	–	–	–	–	۴ قبضه خمپاره‌انداز
۸۷	هشتمیز	۶۱/۷/۶	سپاه	–	–	–	–	۴	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۵ ــ ۴ ــ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سنندج

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۸۸	سرسوی علیا و سفلی ، اندرآب ، درویشان ، بزاب ، خانقاه ، تخته ، توربور ، شیلان و کجک شیشک	۶۱/۷/۲۷	سپاه	۷۰	–	–	–	۳	۲	–	–	۷۰ قبضه سلاح انفرادی ، ۶ دستگاه بلدوزرو مقدار زیادی مهمات
۸۹	گلین ، کوه خزیله و ملام صفا	۶۱/۷/۲۹	قرارگاه حمزه (ع)	۶۰	–	–	–	–	–	–	–	–
۹۰	دویسه ، سراب قامیش ، کلکان ، صوفیان ، چهل گزی ، تودارونه ، ارندان و تازه‌آباد	۶۱/۹/۷	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۹۱	نوره	۶۱/۹/۲۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۹۲	گزگزاره ، رامول ، اشکفتان ، نران و چناران	۶۱/۹/۳۰	سپاه و پیشمرگان	۱۹	–	۸	–	۳	–	–	–	–
۹۳	تنگی‌سر ، نیر و محراب	۶۱/۱۱/۱۷	ضربت سپاه	–	–	–	۱۶	–	–	–	–	–
۹۴	بزلانه	۶۱/۱۱/۲۴	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۹۵	تنگی‌سر ، نیر ، محراب ، گواز و شیلان	۶۱/۱۲/۸	گردان ضربت جندالله ، ۱ گروه از تیپ قدس و پیشمرگان	–	–	–	–	۵	–	–	–	–
۹۶	هانیس و خیاره	۶۱/۱۲/۱۸	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۹۷	نران و قصریان	۶۱/۱۲/۲۰	سپاه	۱	*	۱۲	–	–	–	–	–	۱ دستگاه تویوتا با مقدار زیادی اسناد و مدارک

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۵ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سنندج

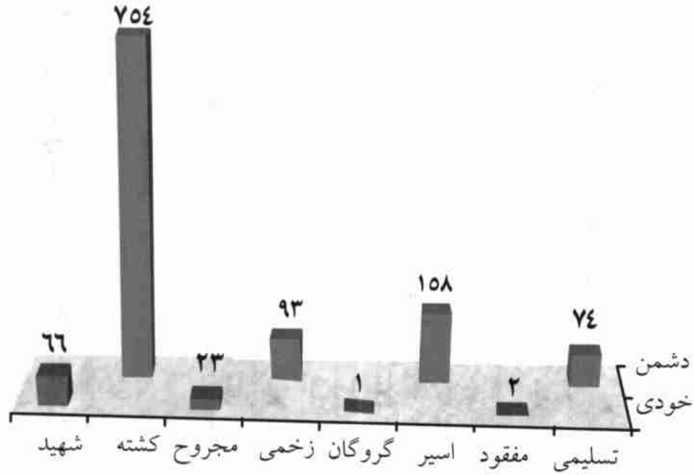
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۹۸	تازه‌آباد ، باغچه‌مریم و آلی‌پینگ	۶۱/۱۲/۲۴	گردان جندالله	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۹۹	باینچوب ، گزان‌پایین ، بازی‌رباب ، کوه‌آلمالو ، سخناخ و سرسبوک	۶۲/۲/۹	سپاه و ژاندارمری	۴۱	–	–	–	–	۱	–	–	۲۴ قبضه اسلحه
۱۰۰	باینچوب	۶۲/۲/۲۱	سپاه	۱	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۰۱	چتان ، قلقله ، خاکروزی ، کانی‌تالا ، معین‌آباد ، قلوزه ، مادیان‌دول ، گاودرّه ، فرهادآباد ، هانگ‌آهو ، گردنه‌ی زردآباد و یک ارتفاع دیگر	۶۲/۳/۱	سپاه	۹۰	–	۹	۳۰	۶	–	–	–	چند قبضه سلاح انفرادی
۱۰۲	تیانه	۶۲/۳/۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۰۳	ارندان	۶۲/۳/۱۶	سپاه	۳	–	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه کلت
۱۰۴	پیرباغ	۶۲/۴/۸	گروه ضربت	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۰۵	قرودر	۶۲/۴/۱۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	۱	–	–
۱۰۶	حسن‌آباد	۶۲/۴/۲۷	سپاه	*	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۰۷	ماچکه‌بالاو پایین ، نوگردان ، باغچه‌مریم ، دوله‌بندی ، تازه‌آباد بالا و پایین ، آلی‌پینگ و کوله‌بیان	۶۲/۴/۲۷	سپاه	۱۰	–	–	–	۳	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۵ ــ ۴ ــ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سنندج

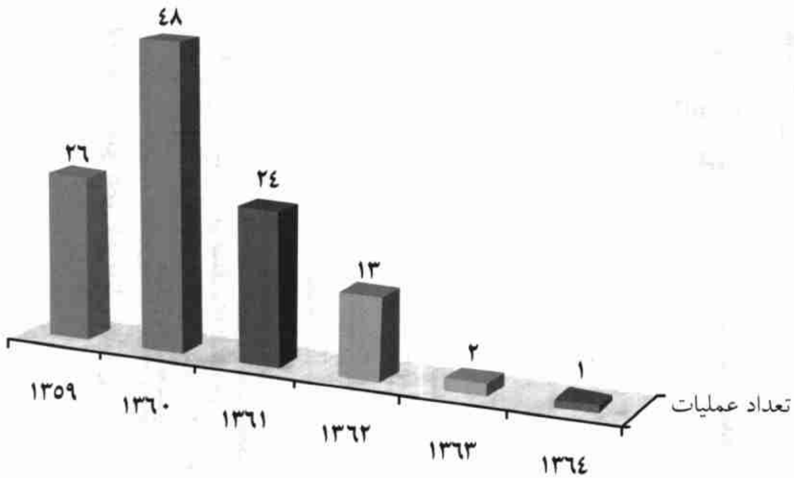
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۱۰۸	تران ، قصریان ، سمان ، موئینه ، شبنه ، هوانه ، درّه‌باغ ، لنجآباد ، زروان و کانی‌سوران	۶۲/۵/۱۰	سپاه	۱۵	*	–	۱	۳	–	–	–	–
۱۰۹	اسلام‌آباد (نوشور)	۶۲/۸/۵	پیشمرگان پایگاه آسیاب‌برق	–	–	۲	–	–	–	–	–	–
۱۱۰	سنگ‌سفید	۶۲/۸/۲۶	پیشمرگان پایگاه آسیاب‌برق	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۱۱	باینچوب	۶۲/۱۱/۲۸	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۱۲	اندرآب	۶۳/۶/۲	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۱۳	گراوه و زروان	۶۳/۴/۱۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۱۴	دوآمده	۶۴/۳/۱	سپاه	۱	–	–	–	–	–	–	–	–
جمع‌بندی				۷۵۴ نفر	۹۳ نفر	۱۵۸ نفر	۷۴ نفر	۶۶ نفر	۲۳ نفر	۱ نفر	۲ نفر	۱۶۸ قبضه اسلحه ، ۴ عدد نارنجک ، ۵۰ تیر فشنگ ، ۱۲ دستگاه خودرو و موتور سیکلت ، ۱۴۸ لول دینامیت ، ۲ نور افکن و مقدار زیادی اعلامیه و ...

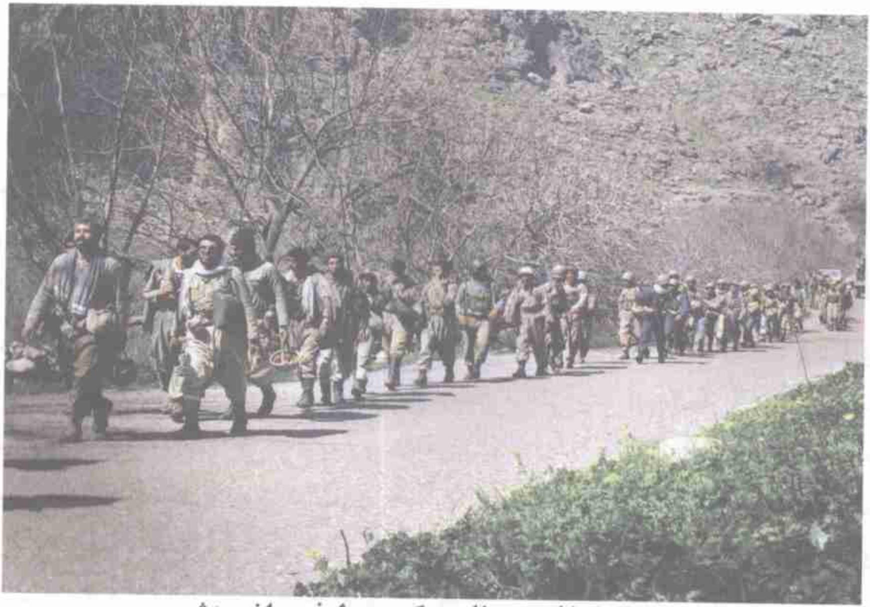
ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۵ ـ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سنندج

نمودار شماره ی ۱۸ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان سنندج

نمودار شماره‌ی ۱۹ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات عمق رزمندگان اسلام در محدوده‌ی شهرستان سنندج به تفکیک سال

رزمندگان اسلام در حال حرکت به طرف مواضع دشمن

استقرار در مواضع دشمن پس از نبردی مردانه

همچنین سال ۱۳۶۱ با ۳۱۵ نفرکشته ، ۹ نفر زخمی ، ۳۶ نفر اسیر و ۴۱ نفر تسلیمی ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به دشمن و سال ۱۳۶۰ با ۳۳ نفر شهید و ۱۴ نفر مجروح ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای خودی را به خود اختصاص داده است .

۲ـ شهرستان مریوان

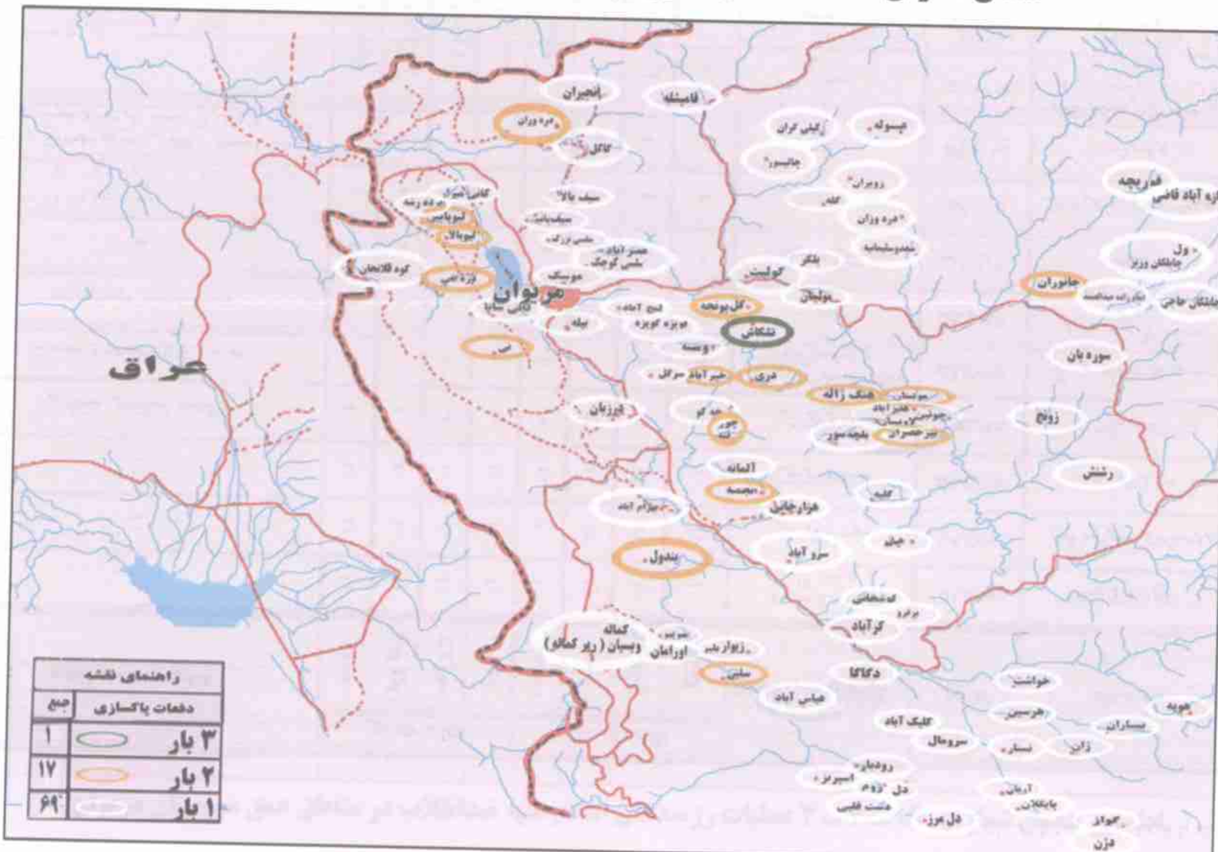
رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۵۵ مورد عملیات ـ از خردادماه ۱۳۵۹ تا شهریورماه ۱۳۶۴ ـ حدود ۸۷ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند و به تصرف خود درآوردند . برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی شده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستاهای نشکاش (۳ بار) ، مولینان ، هنگ‌ژاله ، لیوبالا ، لیوپایین ، کل‌یونجه ، درّه‌تفی ، خیرآباد ، چور ، ننه ، پیرخضران ، نی ، درّه‌وران، دری ، انجمنه ، جانوره ، سلین و بندول (هر کدام ۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۵ ـ ۴ ـ ۴) .

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق این شهرستان ۱۷۱ نفراز نیروهای دشمن کشته ، ۱۰۳ نفر زخمی ، ۱۸۵ نفر اسیر و ۱۸۳ نفر تسلیم شد . همچنین ۲۵ قبضه اسلحه از انواع ژ.۳ ، برنو ، ام.یک ، شکاری ، کلت ، پنج‌تیر ، بازوکا و کلاش و مقدار زیادی مهمات و اجناس قاچاق از جمله سیگار و پارچه متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۲۳ نفر شهید و ۴۳ نفر مجروح شد و ۶ نفر نیز به گروگان دشمن درآمدند . (جدول شماره‌ی ۱۶ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۲۰ ـ ۴ ـ ۴).

طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده ، سال ۱۳۵۹ را با ۲۳ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان مریوان دانست . (نمودار شماره‌ی ۲۱ ـ ۴ ـ ۴) .

همچنین سال ۱۳۶۰ با ۹۹ نفرکشته ، ۱۲ نفر زخمی ، ۵ نفر اسیر و ۱۸۱ نفر تسلیمی ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به دشمن و سال ۱۳۶۲ با ۷ نفر شهید ، ۱۵ نفر مجروح و ۶ نفر گروگان ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای خودی را به خود اختصاص داده است .

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۵ ـ ۴ ـ ۴ آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان مریوان

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۱	لنج‌آباد و بیله	۵۹/۳/۸	سپاه ، ارتش و پیشمرگان	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۲	روستاهای اطراف شهر	۵۹/۵/۷	سپاه و ارتش	–	–	۷	–	–	–	–	–	–
۳	سه راهی نی	۵۹/۵/۲۹	سپاه و ارتش	–	۴۱	–	–	–	–	–	–	–
۴	قامیشله	۵۹/۵/۱۸	سپاه و ارتش	۵	–	۲۱	۲	–	۱	–	–	۳ قبضه اسلحه‌ی شکاری
۵	سلسی‌کوچک و بزرگ	۵۹/۵/۲۷	سپاه ، لشگر ۲۸ ارتش و پیشمرگان	–	–	۱۰	–	–	–	–	–	تعداد زیادی اسلحه و مهمات
۶	سیف‌بالا و پایین و موسک	۵۹/۵/۲۹	ارتش	۶	۲۰	۵۰	–	–	–	–	–	اسلحه و مهمات
۷	درزیان	۵۹/۶/۲	ارتش و سپاه	۲	۵	۸	–	۱	–	–	–	–
۸	کانی‌سانان ، درّه‌تقی و نی	۵۹/۶/۹	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۹	برده‌رش	۵۹/۶/۱۵	سپاه	۷	–	–	–	–	–	–	–	۶ قبضه اسلحه ، مقدار زیادی مهمات و اجناس قاچاق از جمله پارچه و سیگار
۱۰	پیرخضران ، هنگ‌ژاله ، لاویسان ، بلچه‌سور و مولینان	۵۹/۷/۲۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۱	گویره‌گویزه	۵۹/۸/۲۴	سپاه و پیشمرگان	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۲	چوئین و مولینان	۵۹/۹/۱۳	سپاه	–	–	–	–	–	۱	–	–	–

جدول شماره‌ی ۱۶ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مریوان

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	تلفات دشمن: زخمی	تلفات دشمن: اسیر	تلفات دشمن: تسلیمی	تلفات خودی: شهید	تلفات خودی: مجروح	تلفات خودی: گروگان	تلفات خودی: مفقود	غنایم به دست آمده
۱۳	لیو بالا و پایین	۵۹/۹/۱۳	سپاه	–	–	۸	–	–	۴	–	–	۸ قبضه اسلحه
۱۴	درّه‌تقی ، لیو بالا و پایین	۵۹/۱۰/۲۱	سپاه و پیشمرگان	–	–	۶	–	–	–	–	–	۲ قبضه اسلحه‌ی ژ.۳، یک قبضه کلت لاما ، ۱ قبضه برنو و ۱ قبضه پنج تیر روسی
۱۵	هنگ‌ژاله	۵۹/۱۰/۲۵	سپاه و پیشمرگان	–	*	–	–	–	–	–	–	–
۱۶	درّه‌وران	۵۹/۱۰/۲۷	پیشمرگان	–	–	۲	–	–	–	–	–	۲ قبضه بازوکا و کلاشینکف
۱۷	گیلی‌گران	۵۹/۱۱/۱۰	سپاه ، کمیته‌ی انقلاب اسلامی و پیشمرگان	۲	*	۷	–	–	–	–	–	۱ قبضه برنو
۱۸	کولیت و کل‌یونجه	۵۹/۱۱/۱۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۹	گاکل	۵۹/۱۱/۱۷	پیشمرگان مسلمان	–	۵	–	–	–	–	–	–	–
۲۰	خیرآباد	۵۹/۱۲/۱۲	سپاه	–	–	۱۱	–	–	–	–	–	–
۲۱	زویران ، گله و بلکر	۵۹/۱۲/۱۹	سپاه	–	–	۱۵	–	–	–	–	–	–
۲۲	شیخه‌کویره ، چور و ننه	۵۹/۱۲/۲۴	سپاه و کمیته‌ی‌انقلاب	–	–	۲۱	–	–	۱	–	–	–
۲۳	دری و کل‌یونجه	۵۹/۱۲/۲۹	سپاه	–	–	۱۱	–	–	–	–	–	–
۲۴	سرپیر (پیر رستم) و بندول	۶۰/۱/۶	سپاه و پیشمرگان	۶	*	–	–	–	۲	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۶ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مریوان

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۲۵	چور و نه	۶۰/۱/۹	سپاه	۱	–	–	–	–	–	–	–	–
۲۶	بهرام‌آباد ، انجمنه و نشکاش	۶۰/۱/۱۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	۶ قبضه کلت و مقداری مهمات و وسایل دیگر
۲۷	کرآباد	۶۰/۱/۱۵	سپاه و پیشمرگان	۸	–	–	–	–	۱	–	–	–
۲۸	ارتفاعات قلانجان	۶۰/۱/۲۶	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۲۹	انجمنه	۶۰/۳/۲۷	سپاه و ارتش	۱	–	–	–	–	۲	–	–	–
۳۰	آبادی‌های نزدیک جانوره	۶۰/۴/۵	سپاه	–	–	–	۱	–	–	–	–	–
۳۱	ول ، تازه‌آبادقاضی و آبادی‌های دیگر	۶۰/۴/۷	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه ژ.۳ ، یک قبضه برنو و یک قبضه ام.یک
۳۲	درّه‌وران ، سعد و سلیمانیه	۶۰/۴/۱۲	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۳	کوماسی و هلیزآباد	۶۰/۴/۱۷	گروه ضربت یاسگاه جانوره	–	۲	–	–	–	–	–	–	–
۳۴	سلین	۶۰/۷/۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۵	بندول ، ژیوار ، اورامان ، بلبر ، سلین ، کماله و ویسیان	۶۰/۷/۱۰	سپاه [1]	۷۰	–	۴	۱۸۰	۱	۳	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۶ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مریوان

۱ ـ در این عملیات ۵ نفر از نیروهای خودی که در اسارت گروهک رزگاری بودند ، آزاد شدند .

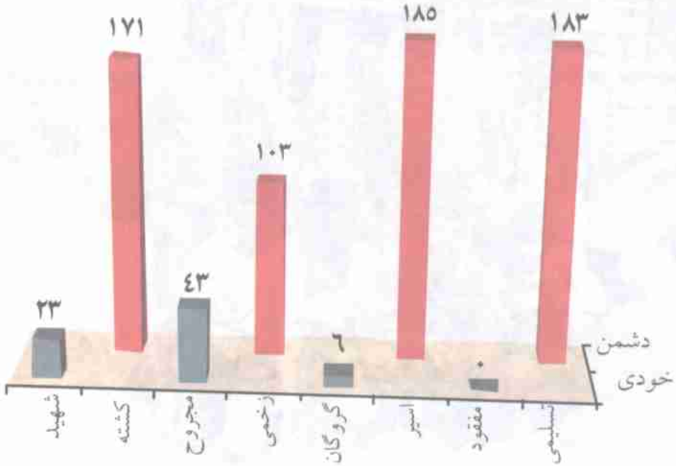
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	تلفات خودی: شهید	مجروح	گروگان	مفقود	غنایم به دست آمده
۳۶	هزارخانی ، پیرخضران ، گلیه و میانه	۶۰/۸/۱۵	سپاه	۴	۱	۱	–	–	–	–	–	–
۳۷	نسار ، ژان ، آریان ، دشت‌قلبی ، عباس‌آباد ، ارتفاعات دگاگا ، سرومال ، کلیک‌آباد ، دل ، دل‌مرز ، زوم ، اسپریز و رودبار	۶۰/۸/۳۰	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۸	چوئین	۶۰/۹/۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	یک دستگاه بلدوزر
۳۹	دری	۶۰/۱۰/۱	سپاه	۲	–	–	–	۱	–	–	–	–
۴۰	روستاهای عمق مریوان	۶۰/۱۱/۱	سپاه و پیشمرگان	۷	۹	–	–	–	–	–	–	–
۴۱	انجمنه و نشکاش	۶۰/۱۱/۱۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۲	عبدالصمدی	۶۱/۱/۱۵	سپاه	۱	۱	–	–	–	–	–	–	–
۴۳	گواز	۶۱/۴/۲۱	سپاه	۱۱	–	۳	–	–	–	–	–	–
۴۴	خواشت ، هرسین ، بیساران و ارتفاعات اطراف و ژان	۶۱/۸/۳۰	سپاه	۳	–	–	–	۸	۱۰	–	–	–
۴۵	قله و روستای دژن	۶۱/۱۰/۱۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۶	رشنش	۶۱/۱۰/۱۸	گردان جندالله و ژاندارمری	–	–	–	–	۵	۳	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۶ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مریوان

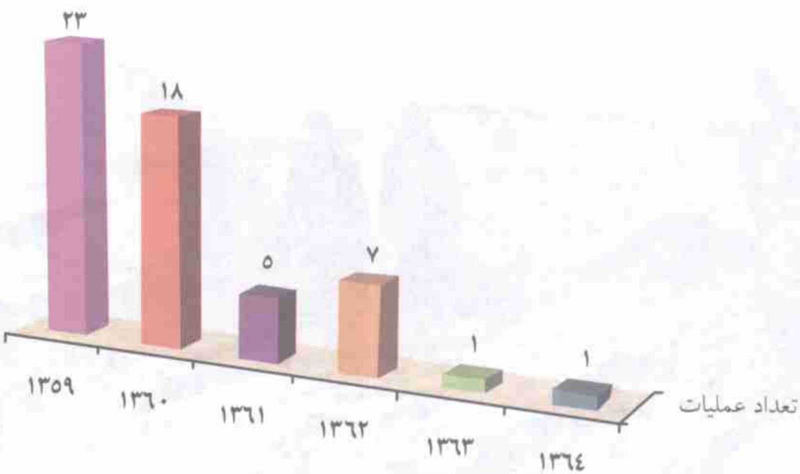
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۴۷	اطراف جانوره و روستای قوریچه	۶۲/۲/۲۹	سپاه و پیشمرگان	-	-	-	-	۲	-	۶	-	-
۴۸	انجیران	۶۲/۷/۲۴	سپاه	۸	۷	-	-	-	-	-	-	-
۴۹	۴ منطقه در عمق مریوان	۶۲/۸/۲۸	سپاه ، پیشمرگان و ارتش	۶	۴	-	-	۲	۱۵	-	-	-
۵۰	عیسوله و زویران	۶۲/۹/۳	سپاه	۱۵	*	-	-	۳	*	-	-	۱۰ قبضه کلاش و آر.پی.جی
۵۱	چابکان‌حاجی	۶۲/۱۰/۳۰	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۵۲	زونج	۶۲/۱۱/۱۹	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۵۳	یکی از روستاهای عمق مریوان	۶۲/۱۲/۱	سپاه	۴	۸	-	-	-	-	-	-	در بین کشته‌شدگان ، یکی از سران کومله به نام چناره‌ای دیده می شد .
۵۴	یکی از روستاهای عمق مریوان	۶۳/۵/۲۹	سپاه	۲	-	-	-	-	-	-	-	-
۵۵	نشکاش ، وسنه ، خیرآباد و سرکل	۶۴/۶/۱۰	تیپ شهید افیونی و گردان حضرت رسول (ص)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	جمع‌بندی			**۱۷۱ نفر**	**۱۰۳ نفر**	**۱۸۵ نفر**	**۱۸۳ نفر**	**۲۳ نفر**	**۴۳ نفر**	**۶ نفر**	**-**	**۲۵ قبضه اسلحه و مقدار زیادی مهمات و اجناس قاچاق**

جدول شماره‌ی ۱۶ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان مریوان

نمودار شماره ی ۲۰ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان مریوان

نمودار شماره‌ی ۲۱ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات عمق رزمندگان اسلام در محدوده‌ی شهرستان مریوان به تفکیک سال

حضور رزمندگان در عملیات آزاد سازی و پاکسازی مناطق عمق شهرستان مریوان

۴ ـ شهرستان بانه

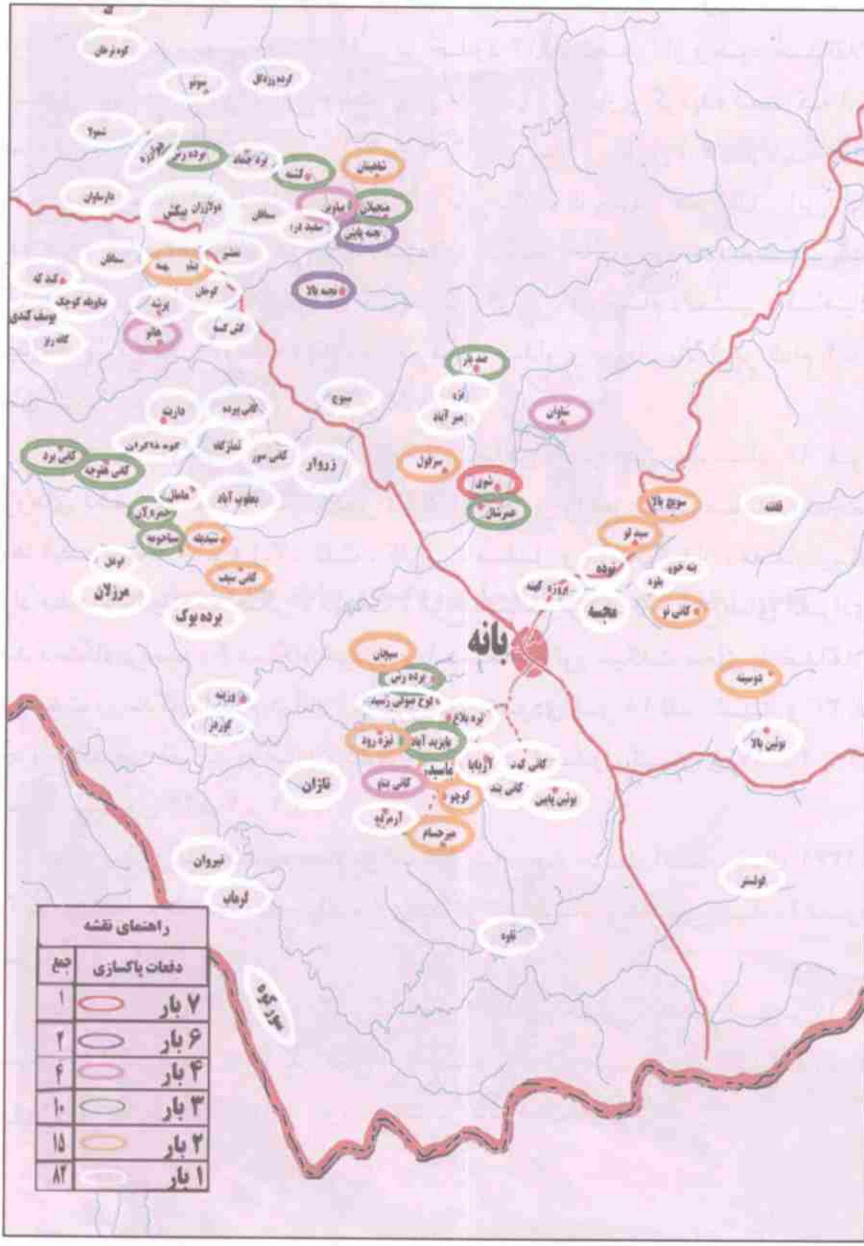
رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۶۶ مورد عملیات ـ از آذرماه ۱۳۵۹ تا شهریورماه ۱۳۶۴ ـ در حدود ۱۱۴ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند . برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده است که از آن جمله می‌توان به روستاهای شوی (۷ بار) ، نجنه‌ی بالا و پایین (۶ بار) ، ساوان ، پیاوین ، هالو ، کانی‌بناو (هر کدام ۴ بار) ، منی‌جلان ، کانی‌برد ، عمرشال ، بایزیدآباد ، برده‌رش ، سیاحومه ، کانی‌هلوچه ، حمزه‌لان ، کشنه (کاشانه) ، صدبار (هر کدام ۳ بار)، کانی‌نو ، ماسیدر ، نیزه‌رود ، کانی‌سیف ، کوچر ، میرحسام ، نمشیر ، شاهنیان ، شیدیله ، سویچ بالا ، دوسینه ، بناویله ، سرقول ، سبدلو و سیچان بالا (هر کدام ۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۶ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق این شهرستان ۹۲ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۶۸ نفر زخمی ، ۹۰ نفر اسیر و ۱۷ نفر تسلیم شدند . همچنین ده‌ها قبضه اسلحه از نوع ژ.۳ ، کلت ، کلاش ، مسلسل و موشک‌انداز ، مقدار زیادی مواد منفجره ، نارنجک جنگی ، مهمات ، انواع خشاب مربوط به سلاح‌های انفرادی ، چند دستگاه بی‌سیم ، ۲ دستگاه خودرو و ۱ دستگاه موتور سیکلت متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۱۸ نفر شهید و ۳۰ نفر مجروح شد و ۸ نفر نیز به اسارت دشمن درآمدند . (جدول شماره‌ی ۱۷ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۲۲ ـ ۴ ـ ۴).

طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده ، سال ۱۳۶۱ با ۳۱ مورد عملیات سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان بانه می‌باشد . (نمودار شماره‌ی۲۳ ـ ۴ ـ ۴).

همچنین سال ۱۳۶۲ با ۴۰ نفرکشته ، ۴۴ نفر زخمی ، ۳ نفر اسیر ، ۱۷ نفر تسلیمی، ۱۰ نفر شهید و ۱۲ نفر مجروح ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای دشمن و خودی را به خود اختصاص داده است .

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۶ ـ ۴ ـ ۴ پاکسازی مناطق عمق شهرستان بانه

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۱	ساوان	۵۹/۹/۱۴	سپاه و پیشمرگان	۵	–	–	–	–	–	–	–	–
۲	شوی و عمرشال	۶۰/۲/۱۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۳	کانی بناو (بنو)	۶۰/۲/۲۶	سپاه و پیشمرگان	–	–	۲	–	–	–	–	–	چندین قبضه اسلحه
۴	کوجر ، میرحسام ،کانی‌بناو (بنو) و نوده	۶۰/۳/۲۵	سپاه و پیشمرگان	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵	برده‌رش و سیچان	۶۰/۳/۲۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۶	ساوان	۶۰/۳/۲۹	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۷	پلوه ، کانی‌نو و درّه‌لور	۶۰/۴/۲۱	سپاه و ارتش [1]	–	–	–	–	۱	۱۲	۸	–	
۸	عمرشال	۶۰/۶/۵	سپاه و پیشمرگان	–	–	۶	–	–	–	–	–	۶ قبضه اسلحه‌ی برنو و مقداری فشنگ
۹	بایزید آباد و ماسیدر	۶۰/۷/۲۳	گروه ضربت سپاه	۱	*	۱	–	–	–	–	–	–
۱۰	ارتفاعات بوئین	۶۰/۸/۱۳	سپاه و ارتش	*	*	–	–	–	–	–	–	–
۱۱	نیزه‌رود	۶۰/۹/۱	سپاه	–	–	–	–	۱	–	–	–	–
۱۲	قبرستان پیرمحمّد واقع در هیجده‌دالان	۶۰/۹/۸	سپاه	۱	۱۱	–	–	–	–	–	–	–
۱۳	شوی	۶۰/۱۰/۱۵	سپاه	–	–	۸	–	–	–	–	–	–
۱۴	شوی ، سرقول ، میرآباد بالا و پایین	۶۰/۱۰/۲۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–

جدول شماره‌ی ۱۷ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان بانه

۱ ـ در این عملیات پنج دستگاه خودرو از نیروهای خودی منهدم و یک قبضه توپ ۱۰۶ به دست دشمن افتاد.

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۱۵	صدبار	۶۰/۱۲/۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۶	شیخ‌الاسلام ، کوخ‌صوفی رشید ، قره‌بلاغ ، نیزه‌رود ، کانی‌بناو ، کوچر ، میرحسام ، ماسیدر ، بایزیدآباد وکانی‌کویر	۶۱/۲/۱۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۱۷	سویچ	۶۱/۲/۱۶	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه خمپاره ۶۰ ، یک قبضه آرپی‌جی ۷ ، مقداری مهمات ، نارنجک دستی ، مین ضدنفر ، ده‌ها قبضه تیربار ژ.۳ ، کلاش ، اسلحه‌ی ژ.۳ و ۳ انبار مهمات
۱۸	بلوه ، مجسه و بنه خوی	۶۱/۲/۲۵	سپاه	–	–	۱	–	–	–	–	–	یک قبضه کلاش و یک قبضه کلت
۱۹	شوی	۶۱/۲/۳۰	گروه ضربت	–	۱	۷	–	–	–	–	–	۱ قبضه کلاش و مهمات مربوطه و ۱ قبضه برنو
۲۰	کانی بناو	۶۱/۲/۳۰	سپاه و پیشمرگان مسلمان	–	–	۶	–	–	–	–	–	–
۲۱	سویچ بالا	۶۱/۳/۲۳	سپاه	۱۰	۱۱	–	–	–	–	–	–	چندین قبضه سلاح از انواع مختلف
۲۲	کانی‌هلوجه و حمزه‌لان	۶۱/۴/۶	سپاه ، پیشمرگان و ارتش	–	–	۶	–	–	–	–	–	–
۲۳	شیدیله	۶۱/۴/۲۷	گروهان ضربت سپاه	–	–	۱	–	–	–	–	–	–
۲۴	ساوان	۶۱/۵/۹	سپاه و پیشمرگان	۱	–	۱۴	–	–	–	–	–	–
۲۵	پیاوین	۶۱/۵/۱۰	سپاه و پیشمرگان	–	–	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه اسلحه‌ی ژ.۳
۲۶	نمشیر	۶۱/۵/۱۸	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۲۷	کانی برد	۶۱/۵/۲۱	سپاه	–	۱	–	–	–	–	–	–	–
۲۸	هالو ، پرشه و بناویله‌ی کهنه	۶۱/۶/۱	گروه ضربت سپاه	–	–	۱	–	–	–	–	–	۱ قبضه اسلحه

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۷ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان بانه

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۲۹	کانی‌سیف	۶۱/۶/۷	سپاه	–	–	۲	–	–	–	–	–	–
۳۰	نجنه‌ی‌پایین	۶۱/۶/۲۱	سپاه	–	–	۱۵	–	–	–	–	–	–
۳۱	سیاحومه	۶۱/۶/۲۴	سپاه	–	–	–	–	۱	–	–	–	–
۳۲	هوارزه	۶۱/۷/۵	سپاه	–	–	۳	–	–	–	–	–	۱ قبضه اسلحه‌ی کلاش و مقداری مهمات سلاح سبک
۳۳	شیدیله	۶۱/۷/۱۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۴	نژو	۶۱/۷/۲۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۵	کشنه (کاشانه)	۶۱/۸/۲	سپاه	–	–	۶	–	–	–	–	–	–
۳۶	سبدلو و شوی	۶۱/۸/۱۰	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۷	گوره‌دار	۶۱/۸/۱۴	سپاه	–	–	۱	–	–	–	–	–	–
۳۸	سیاحومه ، حمزه‌لان ، دارینه‌ی‌بالا ، کانی‌برد و کانی‌هلوجه	۶۱/۸/۲۶	قرارگاه حمزه (ع) در دو گروه	–	–	۳	–	–	–	–	–	–
۳۹	سیوچ	۶۱/۹/۲۴	گروه ضربت	–	–	۲	–	–	–	–	–	–
۴۰	بروژه و عمرشال	۶۱/۱۰/۴	سپاه	*			–	–	–	–	–	–
۴۱	کوه آغل	۶۱/۱۰/۶	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۲	کانی‌برد	۶۱/۱۰/۱۳	سپاه	–	–	۲	–	–	–	–	–	–
۴۳	سرقول	۶۱/۱۰/۲۶	سپاه	۴	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۴	پیاوین	۶۱/۱۱/۱	رزمندگان اسلام	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۵	مامال ، نمازگاه ، سیاحومه و کانی‌سیف	۶۱/۱۲/۶	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۷ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان بانه

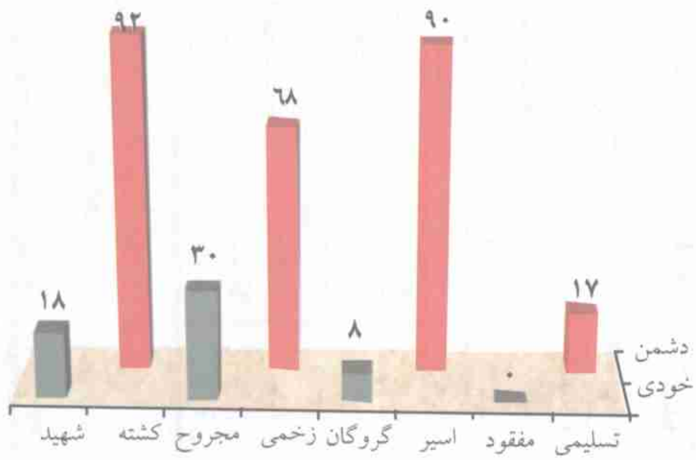
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۴۶	زروار ، سبدلو ، دولارزان ، بیکش ، سویرو ، مامال ، یعقوب‌آباد و بایزیدآباد	۶۱/۱۲/۲۷	سپاه و ارتش	۵	*	–	–	–	–	–	–	–
۴۷	حمزه‌لان و کانی‌هلوجه	۶۲/۲/۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۸	شوی	۶۲/۲/۱۲	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۹	بناویله کهنه و گندکه	۶۲/۲/۱۲	سپاه (پایگاه‌کوخان)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۰	سفیددرّه ، پیاوین ، نجنه‌ی بالا ، منیجلان ، کشنه ، شاهینان و نمشیر	۶۲/۳/۲۴	سپاه	۱۷	۱۸	–	–	۷	۸	–	–	–
۵۱	تاژان	۶۲/۶/۱۴	گردان‌های مالک اشتر و ضربت	۱۰	–	–	–	۳	۴	–	–	–
۵۲	منجیلان ، نجنه‌ی بالا و پایین ، سفیددرّه ، شاهینان ، پیاوین ، کشنه ، بردەرش و کوخان	۶۲/۶/۱۹	گردان‌های جندالله و مالک اشتر ، جندالله سقز و تیپ ویژه‌ی شهدا	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۳	ارتفاعات سورکوه و روستای گش‌کسه	۶۲/۶/۲۶	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۴	پشت آربابا نزدیکی روستای ناوه	۶۲/۶/۲۷	سپاه و تیپ ویژه‌ی قدس	۱۱	۲۰	۱	–	–	۵	–	–	–
۵۵	سویچ بالا و پایین	۶۲/۷/۳	سپاه و پیشمرگان مسلمان	۱	–	۲	–	–	–	–	–	–
۵۶	ساوان	۶۲/۹/۲۸	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۷ ــ ۴ ــ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان بانه

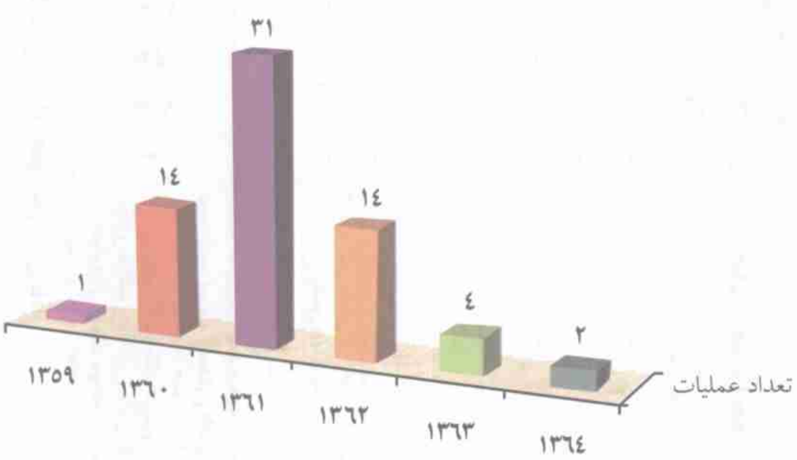
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	تلفات دشمن: زخمی	تلفات دشمن: اسیر	تلفات دشمن: تسلیمی	تلفات خودی: شهید	تلفات خودی: مجروح	تلفات خودی: گروگان	تلفات خودی: مفقود	غنایم به دست آمده
۵۷	نجنه‌ی‌بالا	۶۲/۱۰/۶	سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد	-	-	-	-	-	۱	-	-	-
۵۸	گرماب و نیروان	۶۲/۱۰/۶	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۵۹	دوسینه	۶۲/۱۱/۱۲	سپاه	۱	۲	-	-	۳	-	-	-	-
۶۰	ارتفاعی نزدیک برده‌رش	۶۲/۱۲/۱۵	سپاه	-	۴	-	۱۷	-	-	-	-	-
۶۱	صدبار و شوی	۶۳/۱/۱۵	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۶۲	منجیلان ، نجنه‌ی بالا و پایین	۶۳/۱/۳۱	سپاه	۲۵	-	-	-	۲	-	-	-	-
۶۳	زرّینه	۶۳/۳/۲۹	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۶۴	کانی‌نو و دوسینه	۶۳/۴/۱۳	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	۳ عدد آنتن میله‌ای و ۱ عدد آنتن شلاقی دشمن منهدم شد .
۶۵	سیچان	۶۴/۴/۲۲	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۶۶	صدبار	۶۴/۶/۳۰	سپاه و ارتش	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	جمع‌بندی			**۹۲ نفر**	**۶۸ نفر**	**۹۰ نفر**	**۱۷ نفر**	**۱۸ نفر**	**۳۰ نفر**	**۸ نفر**	**۱**	**ده‌ها قبضه اسلحه ، مقدار زیادی مواد منفجره و مهمات ، چند دستگاه بی‌سیم ، ۳ دستگاه خودرو و موتورسیکلت و مقادیر زیادی دارو ، خواروبار ، مواد سوختی و ...**

جدول شماره‌ی ۱۷ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان بانه

نمودار شماره ی ۲۲ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان بانه

نمودار شماره‌ی ۲۳ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات عمق رزمندگان اسلام در محدوده‌ی شهرستان بانه به تفکیک سال

رزمندگان اسلام در حال اعزام برای پاکسازی مناطق عمق شهرستان بانه

۴ ـ شهرستان سقز

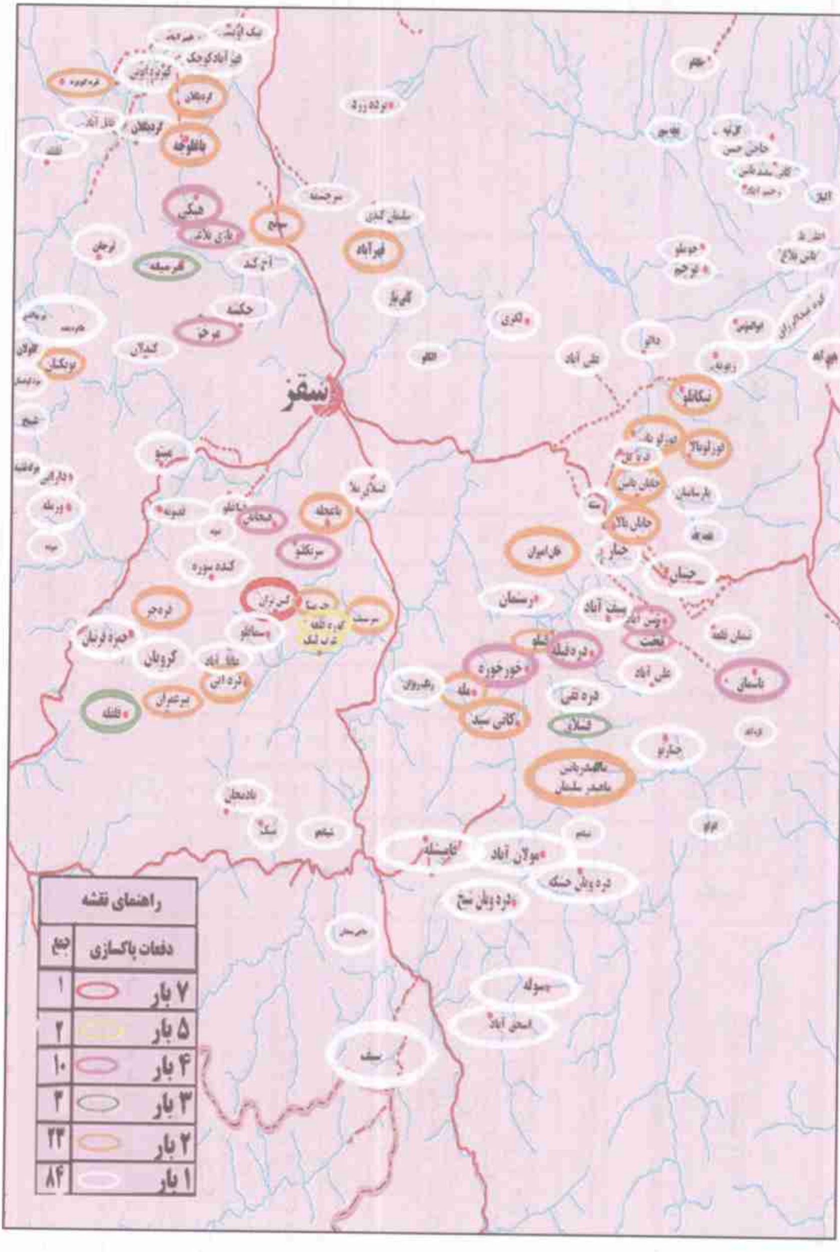
رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۸۱ مورد عملیات ـ از مردادماه ۱۳۵۹ تا شهریورماه ۱۳۶۴ ـ در حدود ۱۲۳ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند. برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستاهای کس‌نزان (۷ بار)، گوره‌قلعه، عرب‌لنگ (هر کدام ۵ بار)، تخت، ضامن‌آباد (زمین‌آباد)، سرتکلتو، هیجانان، یازی‌بلاغ، خورخوره، هبکی، باشماق، درّه‌قبله، مرخز (هر کدام ۴ بار)، قلقله، قشلاق، هرمیله (هر کدام ۳ بار)، گردیگلان، خان‌امیران، قهرآبادبزرگ، خرّمتا، باغلوچه، کرویان، کانی‌سید، قتلو، ماهیدرعلیا، ماهیدرسفلی، مله، باغچله، بوبکتان، سرسیف، قره‌گویزه، سونج، قره‌چر، پیرعمران، تیکان‌لو، چاپان بالا و پایین، قوزلوی بالا و پایین و درّه‌آبی (هر کدام ۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۷ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۱۹۷نفر از نیروهای دشمن کشته، ۹۲ نفر زخمی، ۷۶ نفر اسیر و ۱ نفر تسلیم شدند. همچنین ۱۳ قبضه اسلحه از نوع ژ.۳، کلت، شکاری، برنو و آر.پی.جی۷، تعداد قابل توجهی فشنگ، نارنجک و مین، ۲ دستگاه دوربین، مقدار زیادی اجناس قاچاق، (رأس اسب، ۱ دستگاه بی‌سیم، ۱ دستگاه تویوتا، تعداد زیادی مدارک و اعلامیه‌های ضدانقلابی، تعدادی کمربند و بند حمایل و مقدار زیادی برنج، روغن و خواروبار متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد. از نیروهای خودی نیز ۵۰ نفر شهید، ۶۲ نفر مجروح و ۶ نفر مفقود شدند (جدول شماره‌ی ۱۸ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۲۴ ـ ۴ ـ ۴).

طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده، سال ۱۳۶۱ را با ۳۸ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان سقز دانست (نمودار شماره‌ی ۲۵ ـ ۴ ـ ۴).

همچنین سال ۱۳۶۱ با ۹۱ نفرکشته، ۳۴ نفر زخمی، ۶ نفر اسیر، ۱۸ نفر شهید، ۴۱ نفر مجروح و ۳ نفر مفقود، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای دشمن و خودی را به خود اختصاص داده است.

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۷ ـ ۴ ـ ۴ پاکسازی مناطق عمق شهرستان سقز

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	تلفات خودی: شهید	مجروح	گروگان	مفقود	غنایم به دست آمده
۱	تخت و ضامن‌آباد (زمین‌آباد)	۵۹/۵/۲	سپاه ، هوانیروز ارتش و پیشمرگان	ــ	ــ	ــ	ــ	۱	ــ	ــ	ــ	ــ
۲	۳ روستا در عمق سقز	۵۹/۱۰/۹	سپاه و هوانیروز ارتش	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ
۳	خورخوره ، خان‌امیران و روستاهای اطراف تا ۱۵ کیلومتری محور سنته	۵۹/۱۰/۷	سپاه	۲	ــ	۶	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	۲ قبضه اسلحه‌ی ژ.۳ و شکاری با ۱۱۴ فشنگ و خشاب مربوطه ، ۱ عدد نارنجک جنگی ، ۱ گاز اشک‌آور ، ۲ دستگاه دوربین و تعداد زیادی مدارک و اعلامیه‌های ضدانقلابی
۴	قهرآباد	۵۹/۱۰/۲۵	سپاه	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	۱ دستگاه خودرو
۵	سرتکلتو	۶۰/۱/۴	سپاه و ارتش	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ
۶	درّه‌تقی	۶۰/۱/۶	سپاه و ارتش	ــ	۱۵	۱۵	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	مقدار زیادی برنج ، روغن و خوارو بار
۷	هبکی	۶۰/۱/۷	سپاه	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ
۸	جنیان و ضامن‌آباد (زمین آباد)	۶۰/۲/۹	سپاه ، ارتش و ژندارمری	ــ	۳	ــ	ــ	۲	ــ	ــ	ــ	چند قبضه تیر بار ژ.۳ ، برنو ، فشنگ ژ.۳ و ماسک
۹	میتو ، قشلاق ، قباغلو و دو روستای دیگر	۶۰/۳/۱۲	سپاه و ژاندارمری	۲۰	ــ	*	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	چند قبضه سلاح سنگین و مهمات مربوطه
۱۰	سرسیف ، گوره‌قلعه ، عرب‌لنگ و درّه‌آبی	۶۰/۳/۲۹	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ	ــ
۱۱	ترجان	۶۰/۵/۷	سپاه	۱	*	ــ	ــ	۲	ــ	ــ	ــ	ــ

جدول شماره‌ی ۱۸ ــ ۴ ــ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سقز

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۱۲	هیجانان	۶۰/۶/۲۰	سپاه	۱	-	۳	-	-	-	-	-	-
۱۳	خورخوره	۶۰/۷/۴	سپاه	۱	-	*	-	-	-	-	-	مقداری وسایل نظامی از قبیل کلت و سلاح شکاری و تعدادی بمب
۱۴	قامیشله	۶۰/۷/۲۸	سپاه و پیشمرگان	۳	۲	-	-	۱	-	-	-	-
۱۵	قلقله	۶۰/۸/۸	سپاه	-	-	۵	-	-	-	-	-	-
۱۶	تخت	۶۰/۹/۳	سپاه‌های سقز و بوکان	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۱۷	کس‌نزان	۶۰/۱۰/۱۱	سپاه و پیشمرگان	-	-	-	-	۱	۱	-	-	-
۱۸	بیگ‌اویسی و قهرآباد کوچک و بزرگ	۶۰/۱۲/۴	سپاه	۳	-	۳	-	-	-	-	-	چندین قبضه اسلحه
۱۹	باشماق	۶۰/۱۲/۲۹	جندالله سپاه	۱۲	۶	-	-	۳	۷	-	-	تعدادی اسلحه
۲۰	قشلاق‌ملا ، باغچله و سرتکلتو	۶۱/۱/۱۱	سپاه	-	-	-	-	۳	۹	-	-	
۲۱	گوره‌قلعه	۶۱/۱/۳۱	سپاه	۶	-	-	-	-	-	-	-	-
۲۲	پارسانیان	۶۱/۲/۹	واحد جندالله	۱	-	-	-	-	-	-	-	-
۲۳	ضامن‌آباد و تخت	۶۱/۲/۱۶	واحد جندالله	۱	-	-	-	-	۱	-	-	۱ قبضه آرپی جی ، ۱ قبضه ژ.۳ و ۱ قبضه کلت
۲۴	هبکی و یازی‌بلاغ	۶۱/۲/۲۰	سپاه و واحد جندالله	-	-	۵	-	-	-	-	-	-

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۸ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سقز

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۲۵	خرّمتا و هیجانان	۶۱/۲/۳۱	سپاه	۱۰	–	–	–	–	۳	–	–	–
۲۶	کس‌نزان	۶۱/۳/۳	سپاه	۱۰	*	–	–	۳	–	–	–	مقدار زیادی اسلحه و مهمات
۲۷	کس‌نزان ، خرّمتا ، عرب‌لنگ و گوره‌قلعه	۶۱/۳/۲۳	سپاه	۱۰	*	–	–	۳	۳	–	–	۳ قبضه اسلحه و مهمات
۲۸	سرتکلتو ، سلیمان‌کندی و هرمیله	۶۱/۴/۹	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	مقداری اجناس قاچاق
۲۹	باشماق	۶۱/۴/۱۲	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	۲ قبضه اسلحه‌ی برنو و ۱ رأس اسب
۳۰	بویکتان	۶۱/۴/۱۴	سپاه و واحد جندالله	۹	–	۱	–	۱	۳	–	–	اسناد و مدارک و مقداری تجهیزات و بی‌سیم
۳۱	ابوالمؤمن	۶۱/۴/۱۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۲	گورک	۶۱/۴/۱۷	سپاه	۶	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۳	تخت و ضامن‌آباد	۶۱/۴/۱۷	سپاه	۲	*	–	–	–	۵	–	–	–
۳۴	کانی‌نیاز	۶۱/۴/۲۵	سپاه	۳	–	–	–	۱	۴	–	–	–
۳۵	علی‌آباد	۶۱/۵/۹	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	۵۰ رأس گوسفند
۳۶	مرخز و هیجانان	۶۱/۵/۱۸	سپاه	۱	۱	–	–	–	–	–	–	۱ عدد مین ضد تانک
۳۷	کانی‌سید ، قتلو ، خان‌امیران ، درّه‌قبله ، ماهیدرعلیا و خورخوره	۶۱/۵/۲۵	سپاه ، پیشمرگان ، ژاندارمری و شهربانی	*	*	–	–	–	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۸ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سقز

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۳۸	کانی‌سیّد ، مله و کس‌نزان	۶۱/۵/۲۷	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۳۹	وزمله ، دارابی ، هرمیله ، مرخز و چکشه	۶۱/۵/۲۸	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۴۰	باغلوجه	۶۱/۵/۲۸	واحد جندالله [1]	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۴۱	چناره ، قتلو ، درّه‌قبله ، ماهیدرسفلی و مله	۶۱/۶/۲	نیروهای پایگاه خورخوره	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۴۲	تازه‌آباد و گزنه	۶۱/۶/۳	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۴۳	گل‌تپه و دالو	۶۱/۶/۵	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۴۴	روستایی در عمق سقز	۶۱/۶/۱۹	قرارگاه حمزه (۶) سیدالشهدا	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۴۵	رده‌نمیش ، یازی‌بلاغ ، بازی‌آباد ، بالقلو ، جوملو ، بچه‌سور و حاجی‌حسن	۶۱/۶/۲۴	سپاه و ارتش	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۴۶	رستمان ، سیف‌آباد و درّه‌قبله	۶۱/۶/۲۸	نیروهای پایگاه سپاه خورخوره	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۴۷	باغچله و سرتکلتو	۶۱/۷/۲۵	سپاه و ارتش	۱	-	-	-	-	۱	-	-	-

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۸ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سقز

۱ ـ در این عملیات یک دستگاه تویوتا و یک قبضه کالیبر ۵۰ نیروهای خودی به دست ضدانقلاب افتاد .

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۴۸	ماهیدربالا	۶۱/۷/۳۰	سپاه	۷	۱۱	–	–	–	۲	–	–	–
۴۹	گردیگلان و قره‌گویزه	۶۱/۸/۱۴	تیپ ۲ سقز و لشکر ۲۸ سنندج	۱۵	–	–	–	۷	۶	–	۳	–
۵۰	عرب‌لنگ	۶۱/۸/۲۸	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۱	هدف تعیین شده‌ای به مختصات (۸۹۹۰۰–۱۶۱۰۰)	۶۱/۹/۱	تیپ ۲ سقز و گردان جندالله	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۲	یازی‌بلاغ	۶۱/۹/۲۵	نیروهای رزمنده با کمک اهالی	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۳	کس‌نزان و بویکتان	۶۱/۱۰/۶	ارتش ، سپاه و هوانیروز	۸	۱۲	–	–	–	۴	–	–	–
۵۴	عرب‌لنگ ، گوره‌قلعه ، سرسیف و سرچشمه	۶۱/۱۰/۱۵	سپاه	–	۱۰	–	–	–	–	–	–	–
۵۵	کس‌نزان	۶۱/۱۰/۱۶	سپاه	۱	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۶	هبکی ، سونج ، مرخز و رنگه‌ریژان	۶۱/۱۰/۲۷	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۷	آخکند	۶۱/۱۰/۳۰	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۸	مرخز ، سونج ، هبکی و یازی‌بلاغی	۶۲/۱/۱۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۹	حاجی‌ممدان	۶۲/۲/۱۴	گروه ضربت سپاه	۱	۱	–	–	–	–	–	–	–
۶۰	رحیم‌آباد ، کانی‌سفید بالا وپایین ، باش‌بلاغ ، آلیار ، دوقلور و پرچم	۶۲/۳/۱۳	سپاه تکاب	*	*	–	–	۱	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۸ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سقز

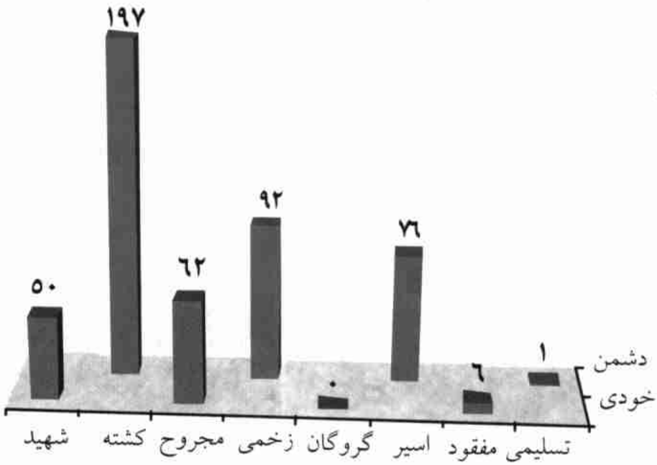
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۶۱	قره‌گویز	۶۲/۳/۱۳	جندالله بوکان	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۶۲	عرب‌لنگ و گوره‌قلعه	۶۲/۳/۱۳	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۶۳	کس‌نزان ، سماقلو ، هیجانان	۶۲/۳/۱۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۶۴	گردیگلان	۶۲/۳/۲۵	سپاه و ارتش	۲۵	–	–	–	۱۱	۳	–	–	–
۶۵	شیپانجو و کوه‌بختیاری	۶۲/۴/۱۴	گروهان ضربت ثارالله	–	–	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه تفنگ ۷۵ میلی‌متری
۶۶	اسحاق‌آباد و سوله	۶۲/۵/۱۷	گردان جندالله	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۶۷	خورخوره ، دره‌قیله ، قشلاق ، ماهیدرسلیمان ، ماهیدرپایین ، مولان‌آباد و دره‌ویان‌خشکه	۶۲/۵/۱۹	سپاه و جندالله	–	۲۰	–	–	۳	۶	–	–	–
۶۸	تیمان‌قلعه و باشماق	۶۲/۵/۳۱	گردان جندالله	۴		۱	–	۱	۱	–	–	۱ دستگاه تویوتا
۶۹	کرویان ، قلقله ، قره‌جر و پیرعمران	۶۲/۷/۸	سپاه	۱۵	–	–	–	۲	–	–	–	۴ قبضه اسلحه ژ.۳
۷۰	تیکانلو ، جایان بالا و پایین ، قره‌کل ، ارتفاعات پارسانیان و قوزلوی بالا و پایین	۶۲/۸/۱۷	گردان جندالله و سقز و سپاه تکاب	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۱	کندلان و طاهربغده	۶۲/۹/۲۲	جندالله و ضربت سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۲	چند روستا در سقز	۶۲/۹/۳۰	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۸ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سقز

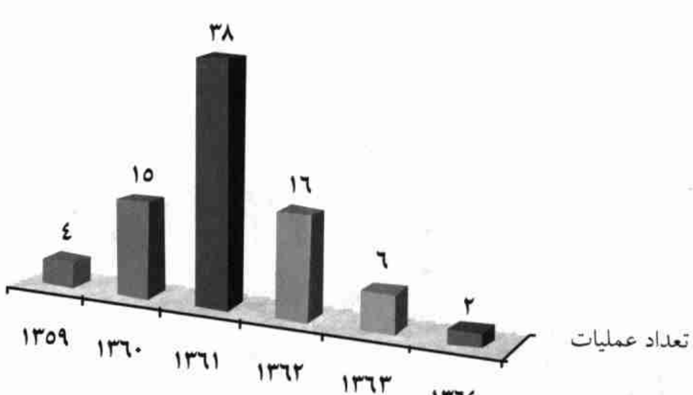
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	تلفات خودی: شهید	مجروح	گروگان	مفقود	غنایم به دست آمده
۷۳	گاوکچ‌علیا	۶۲/۱۰/۸	سپاه و ارتش	۱۵	۸	–	–	–	–	–	–	–
۷۴	سماقلو ، درّه‌ابی ، عاقل‌اباد ، کنده‌سوره ، تموته ، قوه‌جر ، باغلوجه ، کرویان ، پیرعمران ، قلقله ، حمزه‌قرنیان ، میک و بادمجان	۶۳/۲/۱۰	گردان صاحب‌الزمان (عج) ، سپاه سقز و گردان جندالله	*	*	۳۵	۱	–	–	–	–	مقادیر زیادی سلاح ، مین و مهمات
۷۵	باشماق	۶۳/۳/۱۴	تیپ ویژه‌ی شهدا سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۶	لکزی	۶۳/۳/۲۰	تیپ بیت المقدس سپاه	۲	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۷	جایان‌پایین و بالا ، قوزلوی پایین و تیکانلو	۶۳/۴/۶	گردان میثم از تیپ قدس سپاه ژاندارمری	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۸	هرمیله ، میرگه ، نقشینه ، میرده ، شیخ‌جویان ، قلعه‌گاه ، سردکوهستان ، گلولان و پیربهاءالدین	۶۳/۴/۱۶	سپاه ، ارتش و پیشمرگان	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۷۹	گاریش	۶۳/۱۱/۲۵	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۸۰	الکلو	۶۴/۱/۱	سپاه	–	–	۲	–	–	–	–	–	–
۸۱	درّه‌ویان‌شیخ	۶۴/۶/۳۱	تیپ بیت المقدس ، سپاه و یگان پیشمرگان	۱	۳	–	–	۴	۳	–	۳	–
جمع‌بندی				۱۹۷ نفر	۹۲ نفر	۷۶ نفر	۱ نفر	۵۰ نفر	۶۲ نفر	۱	۶ نفر	۱۳قبضه اسلحه ، ۱۱۴ عدد فشنگ ، چند قبضه تیربار ژ.۳ ، ۱ عدد گاز اشک‌آور ، ۲ دستگاه دوربین، ۱دستگاه بی‌سیم ،۱ دستگاه‌خودرو و ...

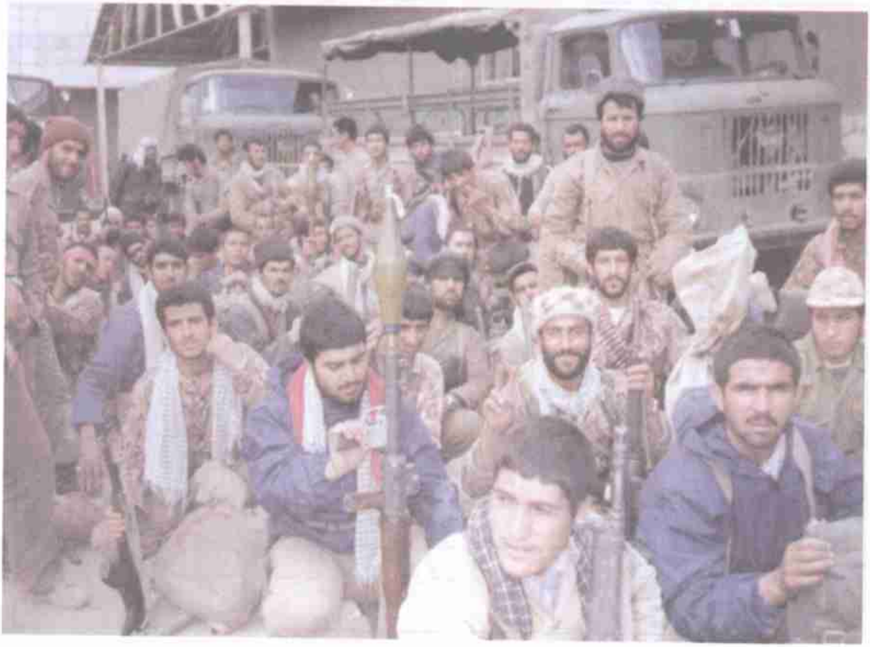
جدول شماره‌ی ۱۸ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان سقز

نمودار شماره ی ۲۴ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان سقز

نمودار شماره‌ی ۲۵ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات عمق رزمندگان اسلام در محدوده‌ی شهرستان سقز به تفکیک سال

رزمندگان اسلام آماده شرکت در عملیات پاکسازی مناطق عمق شهرستان سقز

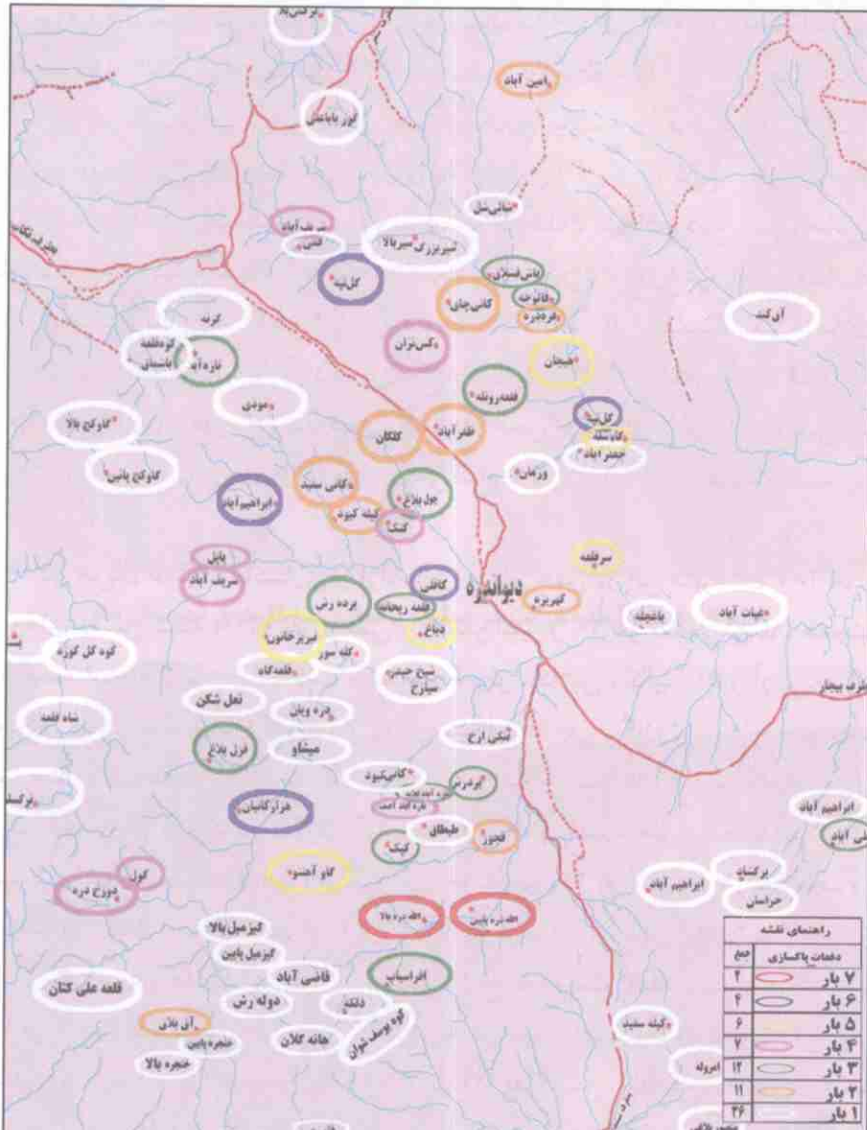
۵ـ شهرستان دیواندرّه

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۸۴ مورد عملیات ـ از اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ تا خردادماه ۱۳۶۴ ـ حدود ۷۸ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند. برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستاهای اللهدرّه‌ی بالا و پایین (۷ بار) ، گل‌تپه ، ابراهیم‌آباد ، کاقلی ، هزارکانیان (هر کدام ۶ بار) ، سرقلعه ، گاوشله ، هیجان ، دباغ ، تبریزخاتون ، گاوآهنتو (هر کدام ۵ بار) ، کول ، کتک ، کس‌نزان ، دوزخ‌درّه ، شریف‌آباد ، تازه‌آبادآصف ، یاپل (هر کدام ۴ بار) ، قالوجه ، تازه‌آباد ، افراسیاب ، باش‌قشلاق ، برده‌رش ، تازه‌آبادگلانه ، علی‌آباد ، چول‌بلاغ ، قزل‌بلاغ ، کپک ، قلعه‌ریحانه ، قلعه‌روتله (هر کدام ۳ بار) ، کهریزه ، کیله‌کبود ، ظفرآباد ، قجور ، کلکان ، کانی‌سفید ، امین‌آباد ، آق‌بلاغ ، قره‌درّه ، کانی‌چای و هانه‌گلان (هر کدام ۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۸ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۲۸۱ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۱۴۰ نفر زخمی ، ۳۷ نفر اسیر و ۱۰ نفر تسلیم شدند. همچنین ۹۷ قبضه اسلحه از نوع ژ.۳ ، کلت ، شکاری ، برنو ، کلاش ، کالیبر ۵۰ و آر.پی.جی۷ ، تعدادی مین و موشک بازوکا ، مقدار زیادی سیگار خارجی ، گازوئیل ، دارو و وسایل بیمارستان ، ۱ دستگاه ماشین تحریر ، مقداری اعلامیه و اسلاید ، ۶ دستگاه خودرو ، ۲ بشکه‌ی بزرگ باروت ، ۷۰ گونی گندم و ۱ دستگاه بی‌سیم متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد. از نیروهای خودی نیز ۲۹ نفر شهید ، ۴۹ نفر مجروح و ۳ مفقود شدند (جدول شماره‌ی ۱۹ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی۲۶ ـ ۴ ـ ۴).

طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده ، سال ۱۳۶۰ را با ۳۷ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان دیواندرّه دانست .(نمودار شماره‌ی ۲۷ ـ ۴ ـ ۴) همچنین سال ۱۳۶۲ با ۱۷۳ نفرکشته ، ۵۵ نفر زخمی ، ۷ نفر اسیر و ۱ نفر تسلیمی ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به دشمن و سال ۱۳۶۱ با ۹ نفر شهید و ۳۴ نفر مجروح ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای خودی را به خود اختصاص داده است .

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۸ ـ ۴ ـ ۴ پاکسازی مناطق عمق شهرستان دیواندره

جمع	دفعات پاکسازی	
۲	⬭	۷ بار
۴	⬭	۶ بار
۶	[illegible]	۵ بار
۷	⬭	۴ بار
۱۲	⬭	۳ بار
۱۱	⬭	۲ بار
۴۶	[illegible]	۱ بار

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۱	آقکند	۵۹/۲/۲	سپاه ، ارتش و پیشمرگان	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۲	دباغ	۵۹/۳/۱۵	سپاه ، ارتش و پیشمرگان	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۳	الله‌درّه‌بالا	۵۹/۶/۲	سپاه	-	-	-	-	۲	۵	-	۳	-
۴	قلعه‌ریحانه	۵۹/۷/۱	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۵	وزمان و جعفرآباد	۶۰/۱/۲۹	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۶	قلعه‌روتله	۶۰/۱/۳۰	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۷	کاقلی و چول‌بلاغ	۶۰/۲/۱	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۸	دباغ	۶۰/۳/۸	سپاه و ارتش	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۹	کهریزه ، سرقلعه ، گاوشله ، گل‌تپه ، هیجان و ظفرآباد	۶۰/۴/۲	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۱۰	کول ، تازه‌آبادقاضی و روستاهای اطراف آن	۶۰/۴/۷	سپاه و ارتش	-	-	-	-	-	-	-	-	یک قبضه سلاح ژ.۳ و ۲ قبضه برنو و ام.یک
۱۱	قزل‌بلاغ	۶۰/۴/۱۱	سپاه ، ارتش و ژاندارمری	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۱۲	قجور ، الله‌درّه‌ی بالا و پایین و کپک	۶۰/۴/۱۳	سپاه ، ارتش ، ژاندارمری و پیشمرگان	-	-	-	-	-	-	-	-	-

جدول شماره‌ی ۱۹ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان دیواندرّه

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۱۳	روستاهای شمالی شهر	۶۰/۴/۲۲	سپاه و پیشمرگان	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۱۴	مودی	۶۰/۴/۲۳	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۱۵	کتک ، چول‌بلاغ و کاقلی	۶۰/۵/۱	سپاه و ارتش مستقر در سقز	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۱۶	کاقلی و دباغ	۶۰/۵/ ۳	سپاه و ارتش	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۱۷	طیطاق و کپک	۶۰/۵/۸	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۱۸	افراسیاب و روستاهای بین راه	۶۰/۵/۱۴	سپاه	-	-	۳	-	-	-	-	-	مقدار زیادی سیگار خارجی و گازوئیل
۱۹	قالوجه ، تازه‌آباد و هیجان	۶۰/۶/۳	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۲۰	کلکان	۶۰/۶/۲۰	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۲۱	غیاث‌آباد	۶۰/۶/۲۵	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۲۲	کتک ، کیله‌کبود و چول‌بلاغ	۶۰/۶/۳۱	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۲۳	منطقه‌ای در دیواندرّه	۶۰/۷/۴	سپاه	-	۲	-	-	-	-	-	-	-
۲۴	گاوشله و گل‌تپه	۶۰/۷/۱۰	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۲۵	کس‌نزان و هیجان	۶۰/۷/۱۷	سپاه	-	-	۳	-	-	-	-	-	-

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۹ ــ ۴ ــ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان دیواندرّه

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۲۶	ابراهیم‌آباد و کانی‌سفید	۶۰/۸/۶	سپاه و پیشمرگان	-	-	-	-	-	-	-	-	۱ دستگاه خودروی شخصی به سرقت رفته باز پس گرفته شد.
۲۷	شالی‌شل، باش‌قشلاق، امین‌آباد	۶۰/۸/۹	سپاه بیجار	-	-	*	-	-	-	-	-	۱ قبضه ژ.۳، چهار قبضه کلت کمری و ۵ قبضه سلاح شکاری
۲۸	دباغ	۶۰/۸/۸	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۲۹	قمی و شریف‌آباد	۶۰/۸/۰۹	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۳۰	تبریزخاتون، برده‌رش و قلعه‌گاه	۶۰/۸/۲۸	سپاه، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کرد	۱۰	۷	-	-	۱	۴	-	-	۳ دستگاه خودرو، ۳ قبضه کلاشینکف، برنو و ژ.۳، تعدادی مین و موشک بازوکا و ۱ دستگاه ماشین تحریر
۳۱	کاقلی	۶۰/۹/۶	سپاه	-	۱۵	-	-	۳	۳	-	-	-
۳۲	سیرپایین، باش‌قشلاق و امین‌آباد	۶۰/۹/۹	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۳۳	هزارکانیان، قزل‌بلاغ، گاوآهنتو، میشاو، تازه‌آبادآصف، تازه‌آبادگلانه، نعل‌شکن و قلعه‌علی‌کتان	۶۰/۹/۲۲	سپاه سنندج	۵	-	-	-	-	-	-	-	۳۰ قبضه اسلحه‌ی ته پر شکاری، ۱۰قبضه برنو و ۱۰ قبضه کلت.
۳۴	گاوآهنتو	۶۰/۱۰/۶	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	مقداری اعلامیه و اسلاید
۳۵	دباغ	۶۰/۱۰/۱۴	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	۳ دستگاه تراکتور

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۹ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان دیواندرّه

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۳۶	کتک	۶۰/۱۰/۲۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۷	کانی‌کبود	۶۰/۱۰/۲۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۸	تازه‌آبادآصف ، کتک و قجور	۶۰/۱۰/۲۶	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۳۹	سرقلعه	۶۰/۱۱/۵	سپاه	۵	–	–	–	۱	–	–	–	–
۴۰	کس‌نزان	۶۰/۱۲/۲۴	سپاه		–	–	–	–	–	–	–	–
۴۱	کهریزه	۶۰/۱۲/۲۷	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۲	ابراهیم‌آباد و یاپل	۶۱/۱/۱۶	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۳	کانی‌سفید (کیله‌سفید) ، ابراهیم‌آباد ، علی‌آباد و کیله‌کبود	۶۱/۱/۳۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۴	کپک	۶۱/۲/۵	سپاه	۲۰		۱	–	–	۳	–	–	۵ قبضه اسلحه
۴۵	تازه‌آبادگلانه و تازه‌آبادآصف	۶۱/۲/۷	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۶	آق‌بلاغ	۶۱/۲/۷	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۷	امروله و منصوربلاغی	۶۱/۲/۱۲	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	۱ دستگاه جیپ

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۹ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان دیواندرّه

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۴۸	قلعه‌روتله ، ظفرآباد ، قره‌درّه ، قالوجه ، کانی‌چای و کسنزان	۶۱/۲/۲۸	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴۹	کلکان ، کاقلی ، تبریزخاتون ، ابراهیم‌آباد ، هزارکانیان ، گاوآهنتو و افراسیاب	۶۱/۳/۷	سپاه	۳۰	–	۴	۹	–	۱	–	–	۱ قبضه کالیبر ۵۰ ، دو قبضه آر.پی.جی با ۸ گلوله ، ۱۰ قبضه اسلحه‌ی ژ.۳ ، دو قبضه کلاشینکف ، ۲ قبضه برنو و ۱ دستگاه خودرو
۵۰	الله‌درّه‌پایین ، الله‌درّه بالا و افراسیاب	۶۱/۳/۱۲	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۱	کوله ، برده‌رش ، تازه‌آبادگلانه ، تازه‌آبادآصف ، هزارکانیان و علی‌آباد	۶۱/۳/۲۳	سپاه سنندج و دیواندرّه ، پیشمرگان ، واحد حمزه (ع) و لشکر ۲۸	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۲	پایل	۶۱/۴/۴	واحد جندالله سقز ، هوانیروز و سپاه	–	۵۷	–	–	۶	۲۵	–	–	–
۵۳	سرقلعه ، گاوشله ، گل‌تپّه ، هیجان ، تازه‌آباد و قلعه‌روتله	۶۱/۴/۱۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۴	هزارکانیان	۶۱/۵/۱۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۵۵	قزل بلاغ	۶۱/۶/۱۲	ژاندارمری ، گروه ضربت امام حسین (ع) و سپاه تکاب	–	–	–	–	۱	۲	–	–	دو دستگاه خودرو حامل دارو ، مقداری وسایل بیمارستان ، دو بشکه‌ی بزرگ باروت و ۷۰ گونی گندم

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۹ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان دیواندرّه

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۵۶	هزارکانیان	۶۱/۶/۱۹	سپاه	–	–	–	–	۲	۳	–	–	–
۵۷	گاو آهنتو	۶۱/۷/۳	سپاه	۳۰	–	۱۵	–	–	–	–	–	یک قبضه کالیبر ۵۰، دو قبضه آر.پی.جی با ۸ گلوله، ده قبضه ژ.۳، دو قبضه کلاشینکف، ۲ قبضه برنو، ۱ دستگاه خودروی داتسون و کلیه‌ی تجهیزات آن
۵۸	تبریز خاتون	۶۱/۷/۶	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	۲ قبضه ژ.۳، یک قبضه برنو و یک دستگاه بی‌سیم
۵۹	یاپل	۶۱/۷/۹	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۶۰	قلعه‌ریحانه، برده‌رش و تبریزخاتون	۶۱/۸/۲۵	جندالله تکاب و قروه، ارتش و پیشمرگان مسلمان	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۶۱	سرقلعه و گاوشله	۶۱/۸/۲۶	سپاه و پیشمرگان	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۶۲	شریف‌آباد	۶۱/۱۰/۱۷	گردان محمد رسول‌الله(ص)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۶۳	گل‌تپّه، گاوشله، هیجان، تازه‌آباد، قره‌درّه، سرقلعه، قالوجه، باش‌قشلاغ، کانی‌چای و کس‌نزان	۶۱/۱۰/۱۸	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۶۴	الله درّه	۶۱/۱۱/۲۲	سپاه	–	–	–	–	–	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۹ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان دیواندرّه

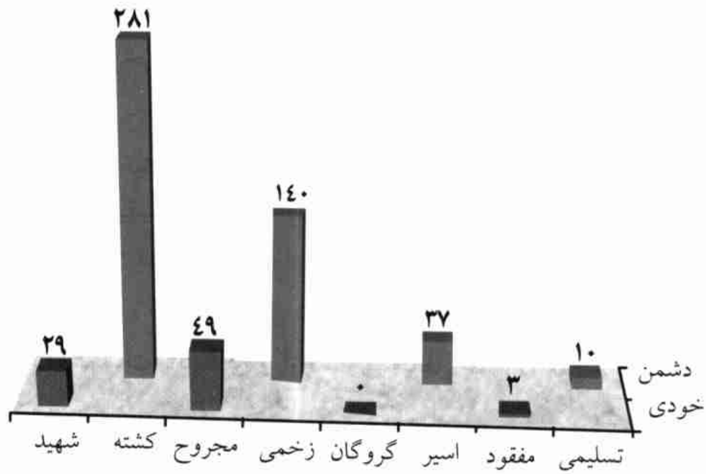
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۶۵	ابراهیم‌آباد	۶۱/۱۲/۱۶	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۶۶	شریف‌آباد	۶۱/۱۲/۱۹	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۶۷	کاقلی	۶۱/۱۲/۲۹	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۶۸	ینگی‌ارخ	۶۲/۱/۴	سپاه	۳۰	۱۳	-	-	-	۱	-	-	-
۶۹	گاوآهنتو	۶۲/۲/۱۱	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۷۰	هزارکانیان	۶۲/۲/۱۲	سپاه	۳۰	-	-	-	-	-	-	-	-
۷۱	گل‌تپه	۶۲/۳/۵	سپاه	۳۱	۲۰	۲	-	-	-	-	-	مقادیری سلاح از نوع آر.پی.جی ، ژ.۳ ، کلاشینکف و کلت
۷۲	ابراهیم‌آباد	۶۲/۳/۲۰	سپاه	-	۱۵	-	-	-	-	-	-	-
۷۳	گیزمیل‌بالا و پایین ، هانه‌گلان ، علی‌آباد ، آق‌بلاغ ، خنجره‌بالا ، خنجره‌پایین ، قاضی‌آباد ، دوله‌رش و ارتفاعات یوسف شوان	۶۲/۴/۶	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۷۴	هانه‌گلان	۶۲/۵/۸	سپاه	۷	-	-	-	۱۰	-	-	-	-
۷۵	گل‌تپه	۶۲/۵/۹	سپاه	۲۰	-	۵	-	-	-	-	-	-

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱۹ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان دیواندرّه

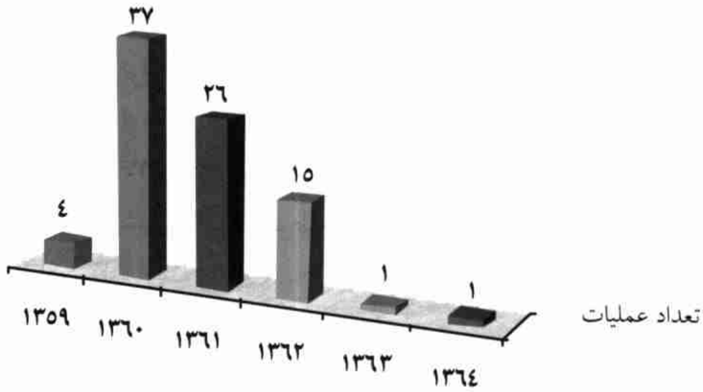
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی				غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود	
۷۶	ارتفاعات کل‌کوزه و روستاهای درّه‌ویان ، پایل ، شریف‌آباد و تبریزخاتون	۶۲/۵/۲۱	گردان مالک اشتر	۶	-	-	-	-	-	-	-	-
۷۷	یکی از روستاهای عمق دیواندرّه	۶۲/۷/۳۰	سپاه	۶	-	-	۱	-	-	-	-	-
۷۸	الله درّه	۶۲/۸/۲۲	سپاه	۲۵	-	-	-	۱	۱	-	-	-
۷۹	ترکمن‌بلاغ	۶۲/۹/۴	سپاه	۶	-	-	-	۱	-	-	-	-
۸۰	کول و دوزخ‌درّه	۶۲/۱۰/۲۳	یگان جندالله و پیشمرگان	۱۲	۷	-	-	-	۱	-	-	-
۸۱	دوزخ‌درّه	۶۲/۱۱/۴	سپاه و پشمرگان	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۸۲	کول ، دوزخ‌درّه و قلعه‌ریحانه	۶۲/۱۲/۱۶	سپاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۸۳	کول و دوزخ‌درّه	۶۳/۲/۲۷	سپاه	۸	۴	۴	-	۱	-	-	-	-
۸۴	نرگسله	۶۴/۳/۲۸	سپاه	*	-	-	-	-	-	-	-	-
جمع‌بندی				**۲۸۱ نفر**	**۱۴۰ نفر**	**۳۷ نفر**	**۱۰ نفر**	**۲۹ نفر**	**۴۹ نفر**	**۱**	**۳ نفر**	**۹۷ قبضه اسلحه ، ۶ دستگاه خودرو ، ۷۰ گونی گندم ، ۲ بشکه‌ی بزرگ باروت ، ۱ دستگاه بی‌سیم و مقداری وسایل قاچاق**

جدول شماره‌ی ۱۹ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان دیواندرّه

نمودار شماره ی ۲۶ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان دیواندره

نمودار شماره‌ی ۲۷ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات عمق رزمندگان اسلام در محدوده‌ی شهرستان دیواندره به تفکیک سال

۶ـ شهرستان کامیاران

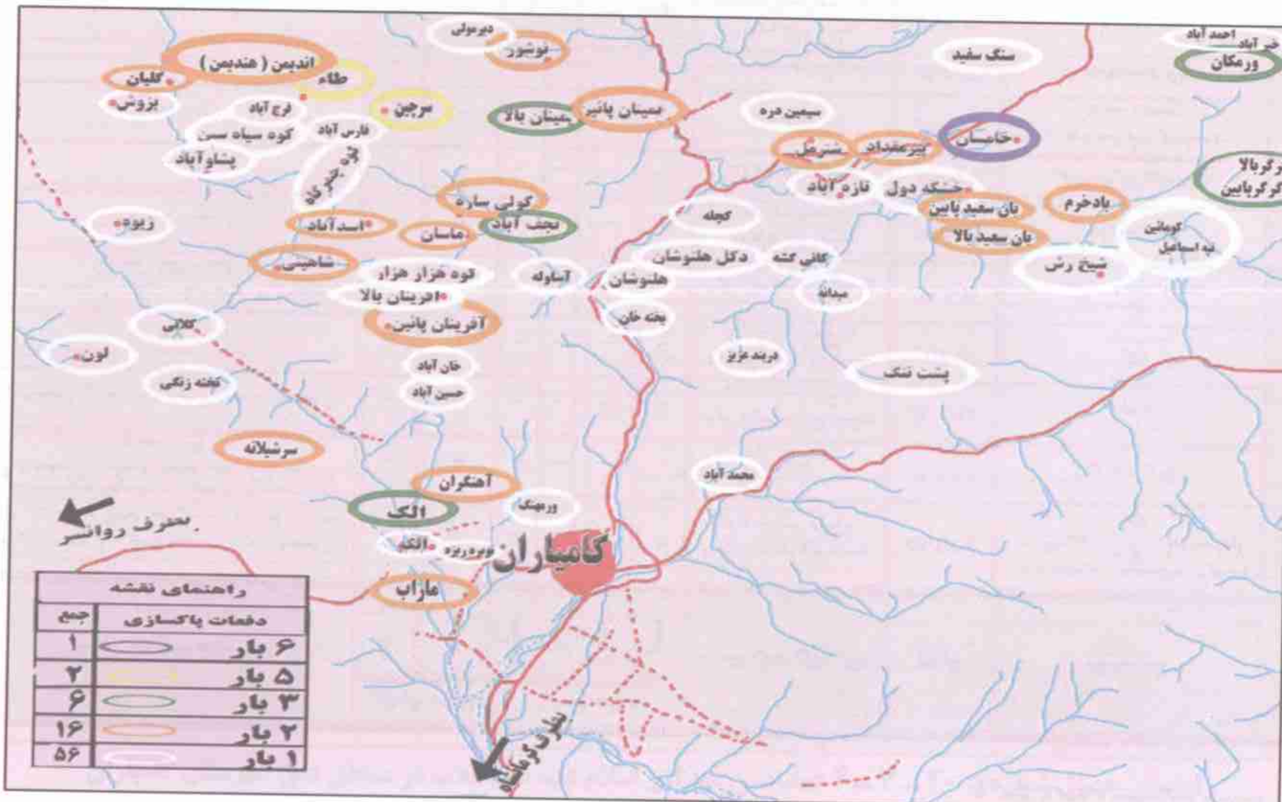
رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۵۳ مورد عملیات از خردادماه ۱۳۵۹ تا آبان‌ماه ۱۳۶۳ ـ حدود ۸۱ منطقه را از لوث وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند . برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستاهای خامسان (۶ بار) ، طاء و سرچین (هر کدام ۵ بار)، ورمکان ، گرگر ، تپه‌ی‌صفری ، یمینان علیا ، الک ، نجف‌آباد (هر کدام ۳ بار) ، بادخرّم ، بان‌سعید ، یمینان‌سفلی ، قلعه ، اشترمل ، پیرمقدار ، مآراب ، آهنگران ، آفریان‌پایین ، سرشیلانه ، شاهینی ، ماسان ، کوله‌ساره ، گلیان ، اندیمن و اسدآباد (هر کدام ۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۹ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۱۳۹ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۷۳ نفر زخمی و ۵۲ نفر اسیر شدند . همچنین ۱۰۴ قبضه اسلحه از نوع ژ.۳ ، کلت ، برنو ، کلاش ، ام . یک ، تیربار ، ته‌پر و پنج‌تیر ، ۲ دستگاه خودرو ، ۸ دستگاه بی‌سیم ، ۸ دستگاه تلفن صحرایی ، ۱۰۰ عدد خشاب پر ، تعدادی سر نیزه ، بند حمایل و اسناد و مدارک درون گروهی ، ۱ دستگاه موتور سیکلت ، تعداد زیادی نوار و عکس غیر مجاز ، مقادیری دارو ، ۷۱ کیسه قند ، شکر و برنج ، ۱۴۱۹ کیلو روغن و چندین دستگاه رادیو به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۴۴ نفر شهید و ۳۹ نفر مجروح شدند (جدول شماره‌ی ۲۰ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۲۸ ـ ۴ ـ ۴).

طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده ، سال ۱۳۶۰ را با ۲۰ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان کامیاران دانست (نمودار شماره‌ی ۲۹ ـ ۴ ـ ۴).

همچنین سال ۱۳۶۱ با ۵۲ نفرکشته ، ۴۵ نفر زخمی ، ۴۵ نفر اسیر ، ۳۲ نفر شهید و ۳۵ نفر مجروح ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای دشمن و خودی را به خود اختصاص داده است .

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۹ـ۴ـ۴ پاکسازی مناطق عمق شهرستان کامیاران

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	
۱	بادخرّم، بان‌سعید، کومائین‌درّه، تپّه‌اسماعیل، گرگر، ورمکان و قلعه	۵۹/۳/۳۱	پیشمرگان مسلمان کُرد پایگاه آسیاب برق	۸	–	۳	–	–	–	۱ قبضه برنو، ۱ قبضه ۵ تیر، ۱ جعبه نوار غیر مجاز، تعدادی عکس غیر مجاز و مقداری دارو
۲	تپّه‌ی صفری	۵۹/۴/۱۳	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه ژ ۳، یک قبضه ام.یک، ۲ قبضه ژ.۳ و کلت کمری
۳	دیرمولی	۵۹/۴/۲۸	پیشمرگان مسلمان کُرد پایگاه آسیاب برق	–	–	–	–	–	–	۴ قبضه اسلحه، ۲ قبضه ام.یک و ۱ قبضه ژ.۳
۴	الک	۵۹/۴/۳۰	پیشمرگان مسلمان کرد پایگاه آسیاب برق	–	–	–	–	–	–	–
۵	یمینان علیا و سفلی	۵۹/۵/۳	پیشمرگان مسلمان کرد	–	–	–	–	–	–	۲ قبضه ژ.۳، یک قبضه برنو، ۸ قبضه یران و ۱ قبضه کلت کمری
۶	تپّه‌ی صفری	۵۹/۵/۳۰	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه اسلحه ژ.۳
۷	روستاهای اطراف شهر	۵۹/۶/۶	ارتش و هوانیروز	*	۱۰	–	–	۳	۴	–
۸	روستاهای اطراف شهر و جاده‌ی نشور	۵۹/۷/۱۷	سپاه	۱۲	–	–	–	–	–	–
۹	طاء و سرچین	۵۹/۷/۲۳	پیشمرگان مسلمان کرد	۴	۱	–	–	–	–	–
۱۰	تپّه‌ی صفری	۵۹/۷/۲۷	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه اسلحه‌ی ام.یک
۱۱	خامسان، اشترمل، تازه‌آباد و پیرمقدار	۵۹/۸/۲۶	سپاه، پیشمرگان مسلمان کرد و ارتش	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه برنو، تعدادی فشنگ، ۱ قبضه ژ.۳، یک قبضه کلت کمری، ۴ قبضه اسلحه‌ی ته پر و ۱ دستگاه بنز

جدول شماره‌ی ۲۰ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان کامیاران

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	
۱۲	بان سعید و بادخرّم	۵۹/۱۰/۲۱	سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد	-	-	-	-	-	-	۱ قبضه ام.یک ، ۱ قبضه ۵ تیر یران و ۳ قبضه کلت کمری
۱۳	مآراب ، ورمهنگ ، آهنگران ، الک و توبره‌ریزه	۵۹/۱۲/۱۹	سپاه	-	-	-	-	-	-	-
۱۴	لون و الک	۵۹/۱۲/۲۹	سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد	-	-	-	-	-	-	
۱۵	ارتفاعات حساس کامیاران	۶۰/۱/۳	سپاه و پیشمرگان	-	-	-	-	-	-	-
۱۶	نجف‌آباد	۶۰/۱/۸	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	-	-	۱	-	-	-	-
۱۴	آهنگران	۶۰/۱/۲۴	سپاه	-	-	-	-	-	-	-
۱۸	سرچین	۶۰/۲/۱۳	سپاه و پیشمرگان	*	*	-	-	-	-	-
۱۹	گرگر و پنجه‌بگن	۶۰/۳/۴	سپاه	-	-	-	-	-	-	-
۲۰	ورمکان و گرگربالا	۶۰/۳/۲۵	سپاه	-	-	-	-	۸	-	مقادیری سلاح و وسایل نظامی
۲۱	اشترمل ، پیرمقدار ، خشکه‌دول و خامسان	۶۰/۴/۱۱	واحد حمزه(ع) سپاه	-	-	۲	-	-	-	-
۲۲	یکی از روستاهای اطراف شهر	۶۰/۴/۲۷	سپاه	-	-	-	-	-	-	-
۲۳	خامسان	۶۰/۵/۱۴	سپاه و پیشمرگان	-	-	-	-	-	-	-
۲۴	آفریان‌بالا و پایین ، سرشیلانه ، تخته زنگی ، کلاته ، خان‌آباد ، حسین‌آباد و شاهینی	۶۰/۷/۲۲	پیشمرگان پایگاه آسیاب‌برق و نیروهای سپاه و ارتش	۶	۱۵	-	-	۱	-	-

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۲۰ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان کامیاران

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	
۲۵	کانی‌گشه و میدانه	۶۰/۸/۸	-	-	-	-	-	-	-	۴ قبضه اسلحه ، ۲۴ کیسه قند ، ۱۶ کیسه شکر ، ۳۱ کیسه برنج ، ۶ کارتن سیگار ، ۱۵ بسته کبریت ، ۳ عدد چراغ دولوکس و ۱۴۱۹ کیلو روغن
۲۶	نجف‌آباد ، کولی‌ساره و ماسان	۶۰/۸/۲۳	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	-	۱	-	-	-	-	۳ قبضه کلت
۲۷	ورمکان ، احمدآباد و خیرآباد	۶۰/۸/۲۴	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	-	-	-	-	-	-	-
۲۸	خامسان	۶۰/۸/۲۶	سپاه	-	-	-	-	-	-	-
۲۹	دربندعزیز	۶۰/۸/۲۸	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	-	-	۱	-	-	-	-
۳۰	روستاهای اطراف شهر	۶۰/۹/۲۷	سپاه	۱۰	۱	-	-	-	-	-
۳۱	خامسان	۶۰/۱۲/۱۶	سپاه و پیشمرگان	-	-	-	-	-	-	-
۳۲	آفریان‌پایین	۶۰/۱۲/۲۰	گروه ضربت	-	-	-	-	-	-	-
۳۳	روستاهای عمق کامیاران	۶۱/۱/۳	سپاه	۸	۳۰	-	-	۲۴	۳۱	۱ دستگاه تویوتا ، ۱ دستگاه بی‌سیم ، ۲۴ قبضه اسلحه و ۱ تیربار کلاش
۳۴	یمیان‌بالا و پایین، کوله‌ساره و ماسان	۶۱/۲/۵	سپاه و پیشمرگان	-	-	-	-	-	-	-
۳۵	قلعه خامسان و خورق	۶۱/۲/۶	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	۱۰	*	-	-	-	-	۱ قبضه کلاش و تعداد زیادی اسناد و مدارک درون گروهی.

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۲۰ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان کامیاران

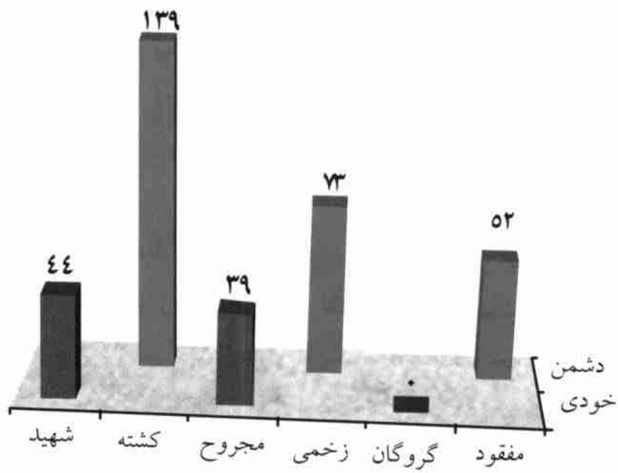
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	
۳۶	طاء و سرچین	۶۱/۲/۶	ارتش و پیشمرگان‌مسلمان کرد	۸	*	–	–	۱	۱	–
۳۷	گردنه‌ی طاء و سرچین	۶۱/۲/۱۸	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	۴	*	–	–	–	–	–
۳۸	کچله	۶۱/۳/۱۸	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه اسلحه‌ی کمری
۳۹	ارتفاعات پشاوآباد ، گلیان ، سیاه‌سین و چمرگاه	۶۱/۴/۸	رزمندگان اسلام	–	–	–	–	۳	–	–
۴۰	روستاهای پرت‌الله (محمدآباد)	۶۱/۶/۱۰	سپاه	۱۲	–	۱	–	۲	–	–
۴۱	نجف‌آباد ، کوله‌ساره ، سرچین ، طاء ، اندیمن ، فارس‌آباد و فرج‌آباد	۶۱/۴/۱	ارتش و پیشمرگان مسلمان کرد	۱۰	۱۵	۴۱	–	۲	۳	–
۴۲	طاء	۶۱/۴/۱۲	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	–	–	–	–	–	–	۲ قبضه اسلحه‌ی ژ.۳ و برنو
۴۳	اندیمن و گلیان	۶۱/۵/۸	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	–	–	–	–	–	–	۲ قبضه اسلحه‌ی کمری ،۱دستگاه موتورسیکلت یاماها و ۱۰رأس‌بز
۴۴	یمینان	۶۱/۷/۳	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	–	–	۳	–	–	–	–
۴۵	روستاهای اطراف شهر	۶۲/۴/۶	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۴۶	آساوله	۶۲/۶/۳	سپاه و پیشمرگان	–	–	–	–	–	–	–

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۲۰ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان کامیاران

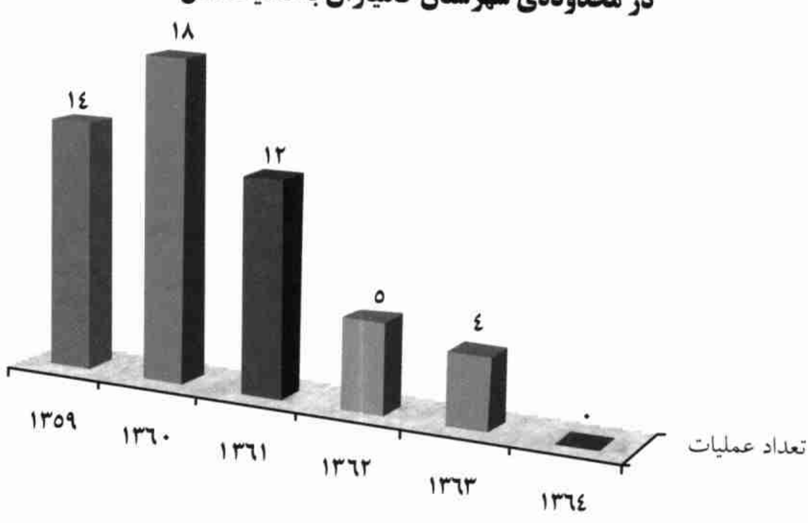
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	
۴۷	روستاهای اطراف شهر(به طرف مریوان)	۶۲/۶/۲۶	سپاه	۳۹	–	–	–	–	–	چندین قبضه اسلحه
۴۸	شاهینی و اسدآباد	۶۲/۷/۱۸	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۴۹	پشت‌تنگ ، خامسان و سیمین‌درّه	۶۲/۸/۲۶	پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	۷	–	–	–	–	–	–
۵۰	اسدآباد	۶۳/۲/۱۸	سپاه کامیاران	۱	–	–	–	–	–	تعدادی رادیو ۹ موج ، ۱۷ قبضه ژ.۳ ، ۳ قبضه کلاشینکف ، ۴ قبضه برنو ، ۱ قبضه تیربار کلاشینکف ، ۱ قبضه تیربار ژ.۳ ، ۷ دستگاه بی‌سیم ، ۸ دستگاه تلفن صحرایی ، ۱۰۰ عدد خشاب پر ، ۵ تیر فشنگ ، تعدادی سرنیزه ، بند حمایل و اسناد مهمّی دال بر وابستگی گروهک‌ها به استکبار جهانی.
۵۱	سرشیلانه	۶۳/۴/۹	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۵۲	یخته‌خان و کل‌تمان	۶۳/۴/۲۷	گروه ضربت	–	–	–	–	–	–	–
۵۳	گرگیدر و ماراب	۶۳/۸/۱۵	سپاه کرمانشاه ، گردان حضرت رسول(ص) ، یگان حزب الله کامیاران	–	–	–	–	–	–	–
	جمع‌بندی			**۱۳۹ نفر**	**۷۳ نفر**	**۵۲ نفر**	**۱**	**۴۴ نفر**	**۴۹ نفر**	**۱۰۴ قبضه اسلحه ، ۱۰۰ عدد خشاب ، ۸ دستگاه تلفن صحرایی ، ۲ دستگاه خودرو ، ۸ دستگاه بی‌سیم و مقادیر زیادی اجناس قاچاق و اسناد درون گروهی**

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۲۰ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان کامیاران

نمودار شماره ی ۲۸ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان کامیاران

نمودار شماره‌ی ۲۹ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات عمق رزمندگان اسلام در محدوده‌ی شهرستان کامیاران به تفکیک سال

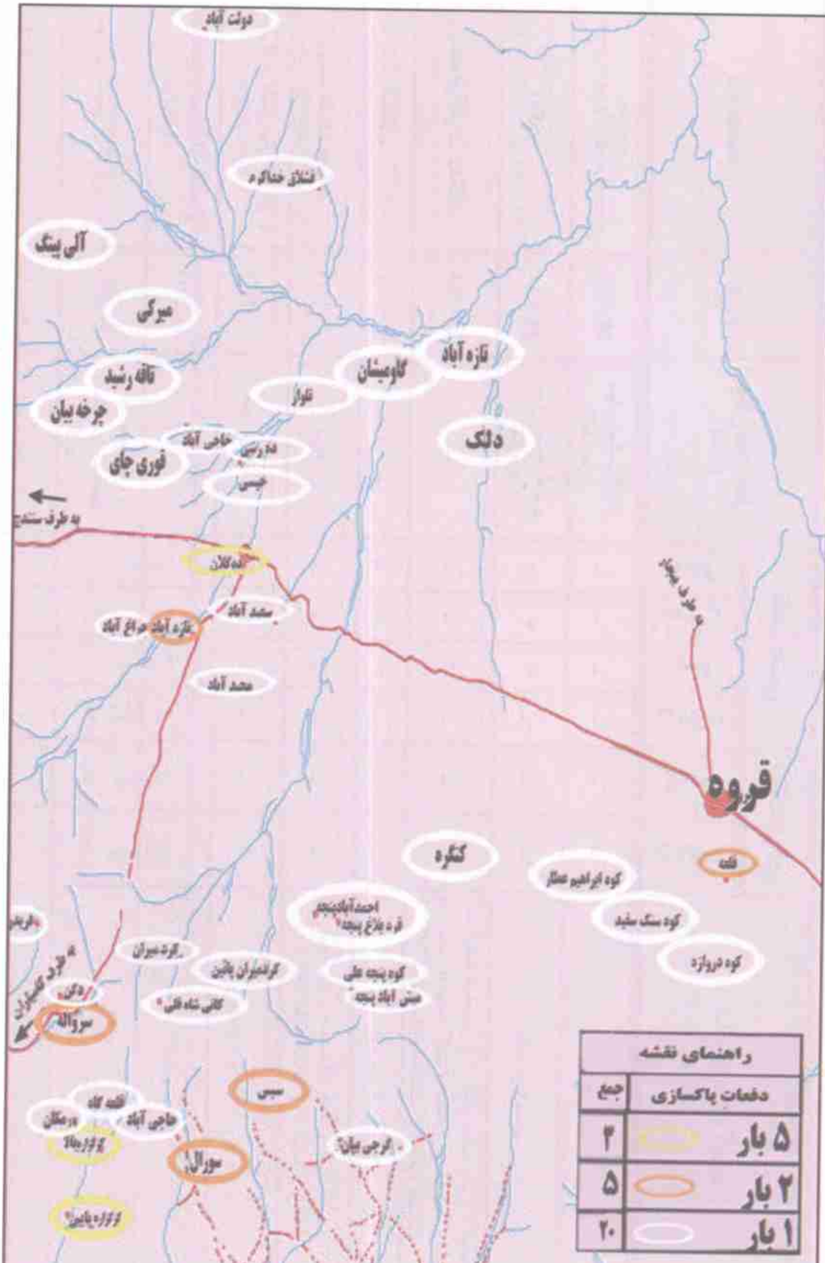
۷ ـ شهرستان قروه

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۱۷ مورد عملیات ـ از آبان‌ماه ۱۳۵۹ تا بهمن‌ماه ۱۳۶۳ ـ در حدود ۲۸ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند. برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به روستاهای گزگزاره‌ی بالا و پایین ، دهگلان (هر کدام ۵ بار) ، سیس ، سورال ، سرواله ، تازه‌آباد و قلعه (هر کدام ۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۲۰ ـ ۴ ـ ۴) .

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۷۶ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۲ نفر زخمی و ۶ نفر اسیر شدند . همچنین ۱۰۴ قبضه اسلحه از نوع ژ.۳ ، کلت ، برنو ، کلاش ، شکاری و ام.یک ، ۸ دستگاه خودرو و مقادیر زیادی مهمات به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۵ نفر شهید و ۵ نفر مجروح شدند (جدول شماره‌ی ۲۱ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۳۰ ـ ۴ ـ ۴).

طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده ، سال ۱۳۶۰ را با ۸ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان قروه دانست ، همچنین سال ۱۳۶۲ با ۵۰ نفرکشته ، ۵ نفر شهید و ۴ نفر مجروح ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای دشمن و خودی را به خود اختصاص داده است .

نقشه‌ی شماره‌ی ۲۰ ـ ۴ ـ ۴ پاکسازی مناطق عمق قروه

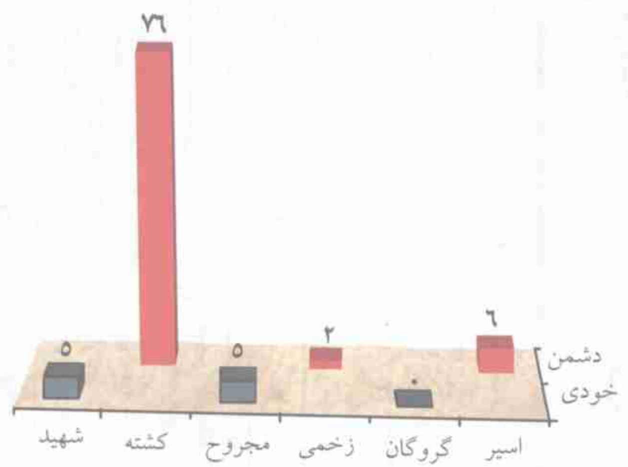
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	
۱	سیس ، سرواله و گزگزاره	۵۹/۸/۱۵	سپاه ، پیشمرگان و ژاندارمری	–	–	–	–	–	–	–
۲	دهگلان	۵۹/۸/۱۸	سپاه ، پیشمرگان و ژاندارمری	۶	*	۱	–	–	–	مقداری مهمات
۳	روستاهای اطراف دهگلان	۵۹/۱۲/۸	سپاه	–	–	۴	–	–	–	سه قبضه اسلحه‌ی ژ.۳ ، یک قبضه برنو ، ۲ قبضه ام . یک ، ۸ قبضه کلت و مقداری مهمات مربوطه ، ۱۳ قبضه سلاح مختلف ، ۳ جعبه مهمات
۴	دهگلان	۶۰/۱/۵	سپاه و ارتش	–	–	*	–	–	–	۶ قبضه اسلحه
۵	۵ روستا اطراف دهگلان	۶۰/۱/۱۹	سپاه	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه کلت ، ۸ دستگاه خودرو ، ۵۴ قبضه ژ.۳ ، یک عدد خشاب و ۱ قبضه برنو
۶	گردمیران و بلندی‌های مشرف به قلعه	۶۰/۳/۲۲	سپاه و ارتش	۲۰	*	–	–	–	۱	–
۷	کش‌منش ، مجیدآباد ، قلعه و دولت‌آباد	۶۰/۵/۱۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	۲ قبضه سلاح
۸	سورال ، سیس و گزگزاره	۶۰/۵/۲۰	واحد حمزه(ع) و پیشمرگان مسلمان کرد	–	۲	۱	–	–	–	–
۹	گزگزاره‌ی سفلی و علیا	۶۰/۸/۷	سپاه	–	–	–	–	–	–	–

جدول شماره‌ی ۲۱ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان قروه

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	
۱۰	قشلاق و خداکرم	۶۰/۹/۲۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	۱ قبضه برنو و یک قبضه ژ.۳
۱۱	تاقه‌رشید ، قوری‌چای ، میرکی و تازه‌آباد	۶۰/۱۲/۱۸	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	–	۹ قبضه تفنگ شکاری و یک قبضه برنو
۱۲	قلعه‌گاه ، کانی‌شاه‌قلی ، گزگزاره‌ی‌پایین ، سرواله و سورال	۶۱/۹/۱۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۱۳	الی‌پینگ و چرخه‌بیان	۶۱/۱۱/۲۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۱۴	کنگره ، سوتور ، گردنه‌آفریان و ارتفاعات‌پشت چشمه‌لیلی	۶۲/۶/۳	سپاه‌های قروه و پیشمرگان پایگاه آسیاب برق	۲۰	–	–	–	–	–	–
۱۵	جند روستای اطراف شهر و دهگلان	۶۲/۹/۱	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	–	–
۱۶	تازه‌آباد ، گاومیشان و دلک	۶۲/۹/۱۸	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	–	–
۱۷	تلوار	۶۲/۱۱/۲۰	گردان محمد رسول‌الله (ص)	۳۰	–	–	–	۵	۴	–
جمع‌بندی				**۷۶ نفر**	**۲ نفر**	**۶ نفر**	**۱**	**۵ نفر**	**۵ نفر**	**۱۰۴ قبضه اسلحه ، ۳ جعبه مهمات ، ۸ دستگاه خودرو و ۱ عدد خشاب**

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۲۱ ــ ۴ ــ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان قروه

نمودار شماره ی ۳۰ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان قروه

همراهی دلیر مردان سازمان پیشمرگان مسلمان کرد با رزمندگان اسلام در پاکسازی مناطق از لوث ضدانقلاب

۸ ـ شهرستان بیجار

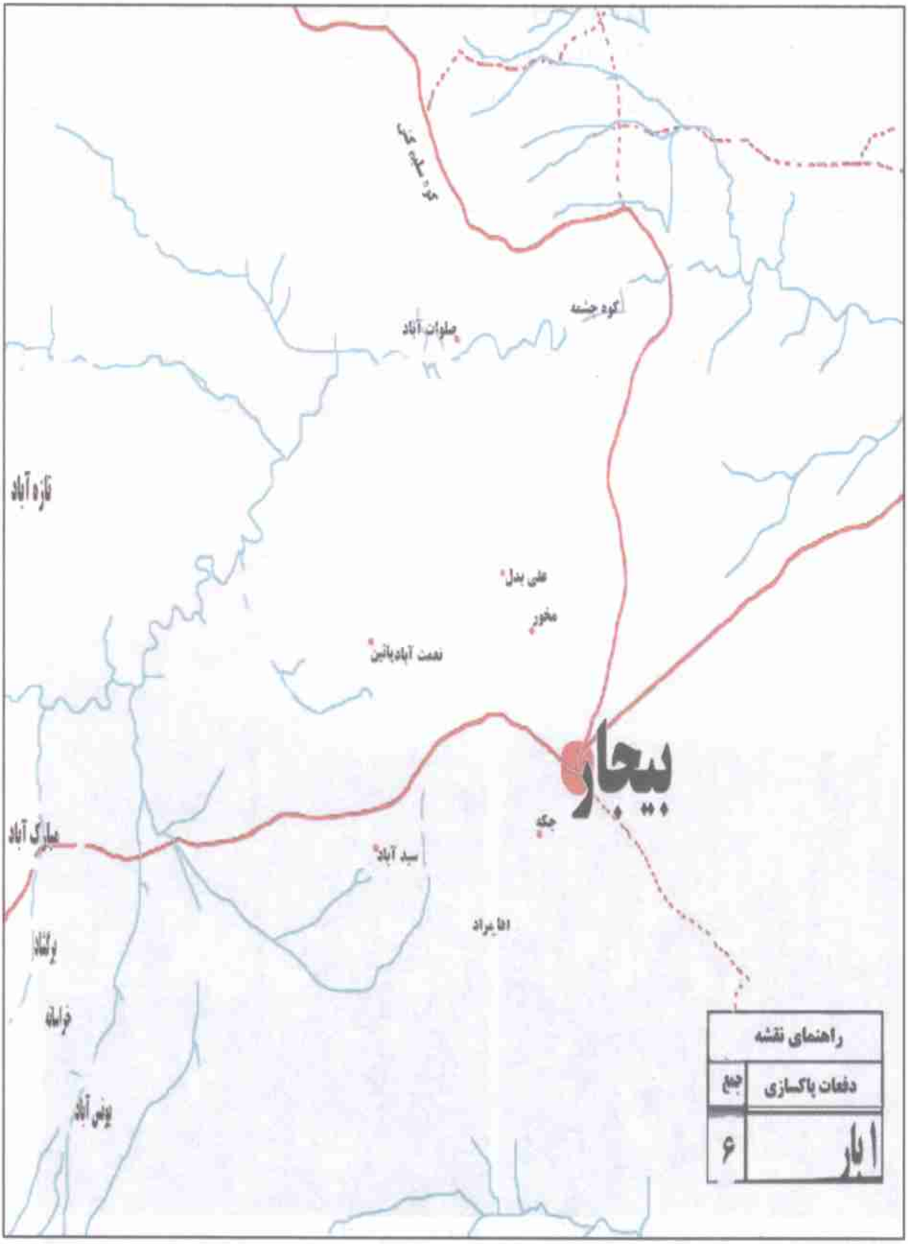
نیروهای سپاه اسلام در راستای آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۷ مورد عملیات ـ از فروردین‌ماه ۱۳۶۰ تا شهریورماه ۱۳۶۲ ـ مناطق برگشاد (۶۰/۴/۴) ، خراسانه (۶۰/۴/۴) ، یونس‌آباد (۶۱/۱۰/۲۰) ، مبارک‌آباد (۶۱/۱۰/۲۱) ، تازه‌آباد (۶۱/۱۲/۲۹) ، قزل‌بلاغ (۶۲/۶/۱۷) و چند روستای دیگر از منطقه (۶۰/۱/۲۶) را پاکسازی و یا به تصرف خود درآوردند (نقشه‌ی شماره‌ی ۲۱ ـ ۴ ـ ۴)

در جریان این عملیات ۱۱ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۳۰ نفر زخمی شدند . همچنین ۲۲ قبضه اسلحه از نوع کلت و ته‌پر و ۶۰ عدد تیر متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۳ نفر شهید و ۱۰ نفر مجروح شدند .

آخرین هماهنگی‌ها جهت حرکت برای عملیات پاکسازی مناطق عمق از وجود ضدانقلاب انقلاب

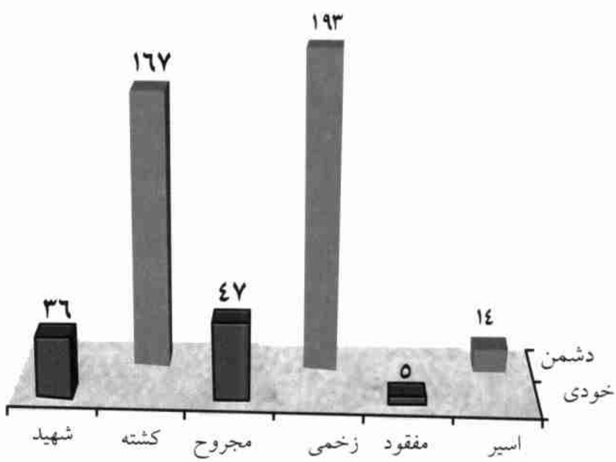
نقشه‌ی شماره‌ی ۲۱ ـ ۴ ـ ۴ پاکسازی مناطق عمق بیجار

د : عملیات عمق در استان کرمانشاه

نیروهای سپاه اسلام با اجرای ۷۸ مورد عملیات در سطح این استان در حدود ۱۱۴ نطقه را پاکسازی و یا تصرف نمودند . در جریـان ایـن عملیـات ۱۶۷ نفـر از نیروهـای دشمن کشته ، ۱۹۳ نفر زخمی و ۱۴ نفر اسیر شدند . از نیروهـای خـودی نیـز ۳۶ نفـر شهید ، ۴۷ نفر مجروح و ۵ نفر مفقود گردیدند که در ادامه خلاصه‌ی عملیات عمـق در این استان به تفکیک شهرستان ارائه می‌گردد . (جدول شماره‌ی ۲۲ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۳۱ ـ۴ ـ ۴) .

نمودار شماره‌ی ۳۱ ـ۴ ـ ۴ - مقایسه تلفات نیروهای خودی و دشمن

ردیف	شهرستان	تعداد عملیات	تعداد مناطق پاکسازی شده	تلفات دشمن				تلفات خودی			
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	گروگان	مفقود
۱	کرمانشاه	۴	۴	۱۷	*	۷	ـ	۶	ـ	ـ	ـ
۲	پاوه	۲۷	۴۸	۴۹	۲۲	۴	ـ	۹	۳۱	ـ	ـ
۳	اسلام‌آباد	۲	۶	۵	*	ـ	ـ	۱۳	۱۰	ـ	۵
۴	جوانرود	۴۱	۵۱	۸۷	۱۶۴	۱	ـ	۸	۶	ـ	ـ
۵	سنقر	۳	۴	۹	۷	۲	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ
۶	سرپل‌ذهاب	۱	۱	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ
	جمع‌بندی	۷۸	۱۱۴	۱۶۷	۱۹۳	۱۴	ـ	۳۶	۴۷	ـ	۵

جدول شماره‌ی ۲۲ ـ ۴ ـ ۴ جمع‌بندی پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق استان کرمانشاه به تفکیک شهرستان

۱ ـ شهرستان کرمانشاه

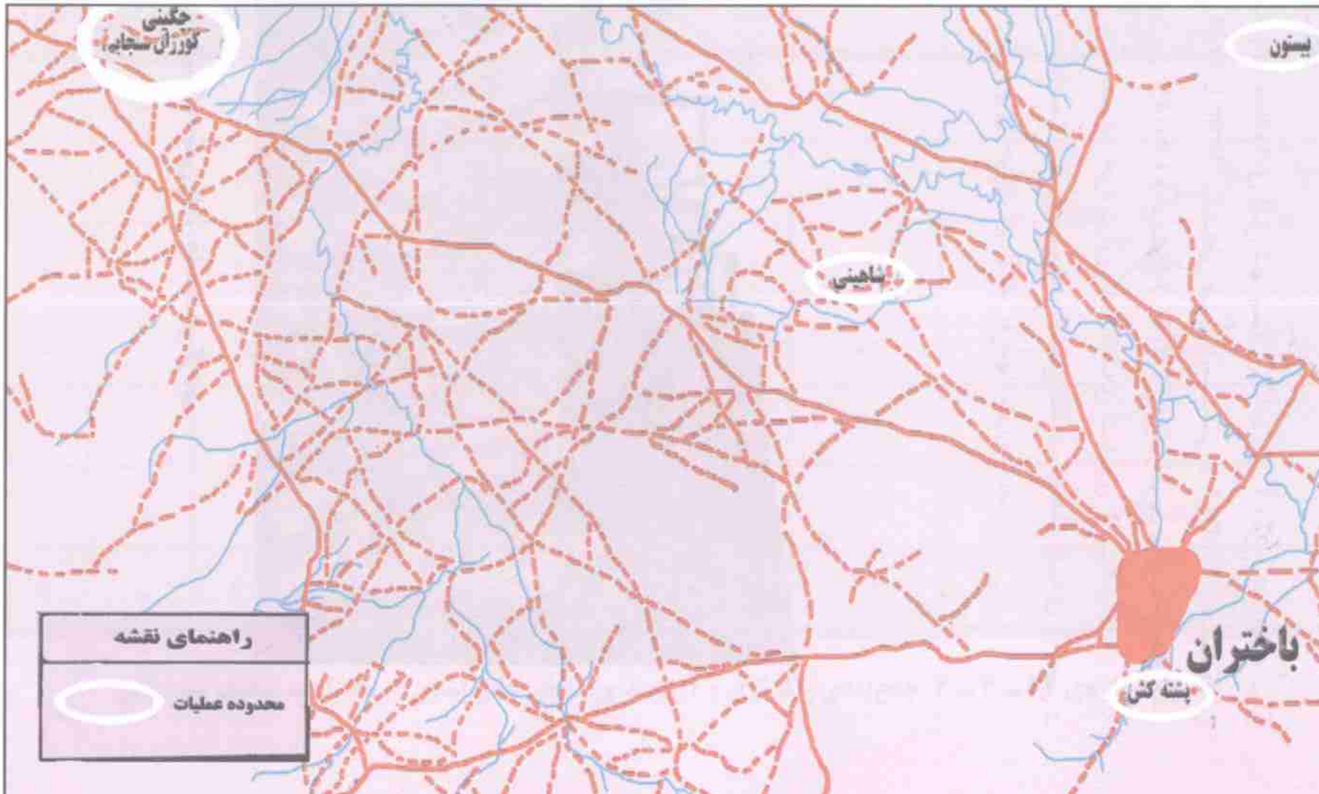
رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۴ مورد عملیات ـ در فاصله‌ی سال‌های ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۳ ـ مناطق کورزان‌سنجابی (۵۹/۳/۱۴) ، پشته‌کش (۶۰/۱/۱۷) ، شاهینی (۶۰/۸/۲) و بیستون (۶۳/۷/۲۲) را از لوث وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند و یا به تصرف خود درآوردند (نقشه‌ی شماره‌ی ۲۲ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان این عملیات ۱۷ نفر از نیروهای دشمن کشته ، تعداد زیادی زخمی و ۷ نفر اسیر شدند . از نیروهای خودی نیز ۶ نفر به شهادت رسیدند .

مائیم که دشمن را از خانه به در کردیم

نقشه‌ی شماره‌ی ۲۲ ـ ۴ ـ ۴ پاکسازی مناطق عمق شهرستان کرمانشاه

رزمندگان اسلام در حال حرکت برای پاکسازی مناطق عمق شهرستان کرمانشاه

۲ ــ شهرستان پاوه

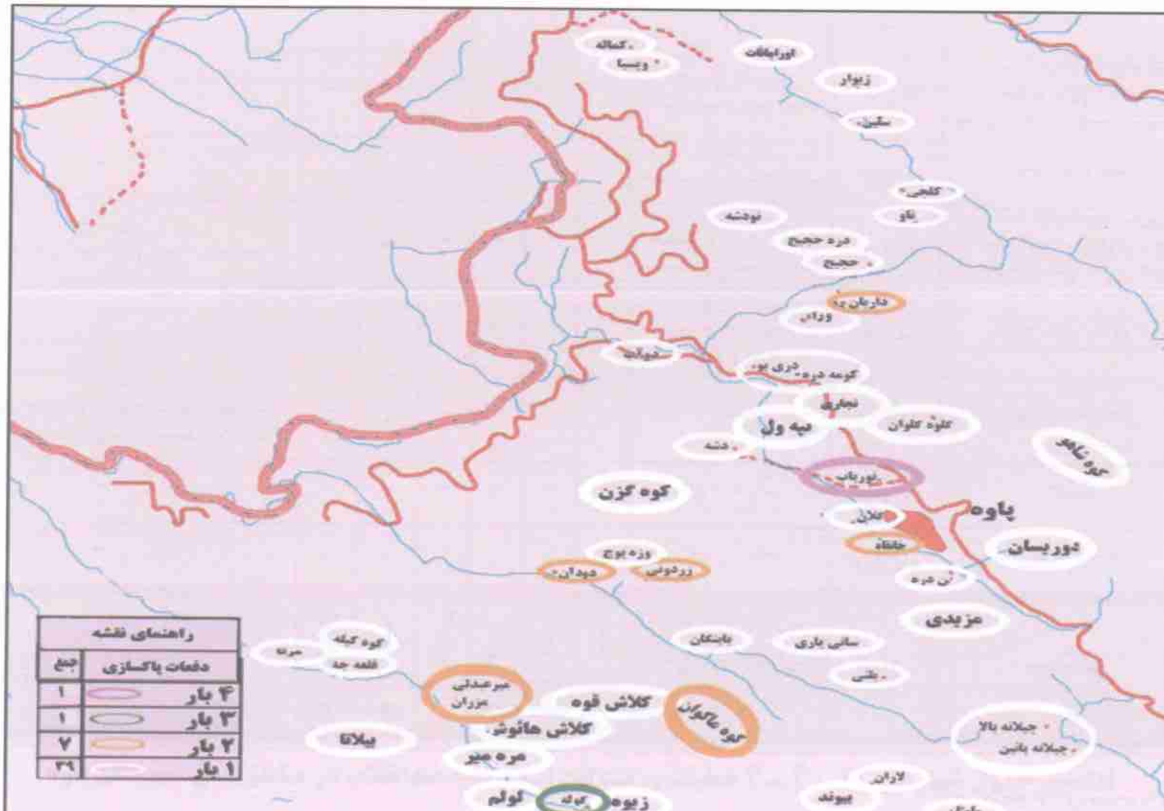
رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۲۷ مورد عملیات ـ از بهمن‌ماه ۱۳۵۸ تا مردادماه ۱۳۶۴ ـ در حدود ۴۸ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند . برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردیده که از جمله‌ی آنها می‌توانْ به روستاهای نوریاب (۴ بار) ، گویله (۳ بار) ، خانقاه ، زردوئی ، داریان ، میرعبدلی ، ماکوان ، مرزان و دودان (هز کدام ۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۲۳ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۴۹ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۲۲ نفر زخمی و ۴ نفر اسیر شدند . همچنین مقادیری اسلحه و مهمات ، تعدادی موشک آر.پی.جی ۷ ، خشاب‌های کلاشینکف ، اسنادی که ارتباط گروهک‌ها را با هم نشان می‌داد و مبالغی دینار عراقی متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۹ نفر شهید و ۳۱ نفر مجروح شدند .(جدول شماره‌ی ۲۳ ــ ۴ ــ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۳۲ ـ ۴ ـ ۴).

طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده ، سال ۱۳۵۹ را با ۱۸ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان پاوه دانست . (نمودار شماره‌ی ۳۳ ـ ۴ ـ ۴).

همچنین سال ۱۳۵۹ با ۴۰ نفرکشته ، ۱۰ نفر زخمی ، ۴ نفر اسیر ، ۹ نفر شهید و ۲۹ نفر مجروح ، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای دشمن و خودی را به خود اختصاص داده است .

نقشه‌ی شماره‌ی ۲۳ ـ ۴ ـ ۴ پاکسازی مناطق عمق شهرستان پاوه

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	
۱	دوریسان و خانقاه	۵۸/۱۱/۱۳	سپاه و ارتش	۱۸	۳	-	-	۲	۶	-
۲	مزیدی	۵۹/۲/۵	سپاه و ارتش	-	-	-	-	-	-	-
۳	نوریاب و خانقاه	۵۹/۲/۶	سپاه	۴	۴	-	-	۱	-	مقادیری مهمات و اسناد که ارتباط گروه‌های ضدانقلاب با عراق نشان می‌داد و مبالغی دینار عراقی .
۴	گل‌گلان (گلوه گلان)	۵۹/۲/۲۷	دوتیم از گروه ضربت سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد	-	-	-	-	-	-	-
۵	جیلانه‌ی بالا و پائین ، میرعبدلی ، لاران ، زردوئی ، بله‌ای (بلئی) ، کلاته ، ساتی‌یاری و مرتا	۵۹/۲/۲۹	سپاه ، پیشمرگان مسلمان کرد ، ارتش و فدائیان حضرت امام	-	-	-	-	*	۲	تعدادی موشک آر.پی.جی ۷ و خشاب‌های کلاشینکف
۶	نجّار و نوریاب	۵۹/۳/۴	سپاه ، پیشمرگان مسلمان و ارتش	-	-	-	-	-	۲	-
۷	بیوندعلیا ، دشتی ، زیوه ، گویله (گوله) ، گلاش‌هائوش ، کلاش‌قوه ، مره‌میر و لولم	۵۹/۳/۵	پیشمرگان مسلمان کرد شاخه‌ی باینگان	-	-	-	-	-	-	-
۸	اورامانات	۵۹/۳/۲۱	سپاه	۱۱	-	-	-	-	-	-
۹	ماکوان	۵۹/۳/۳۱	سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد	-	-	-	-	۳	۱۱	-

جدول شماره‌ی ۲۳ ــ ۴ ــ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان پاوه

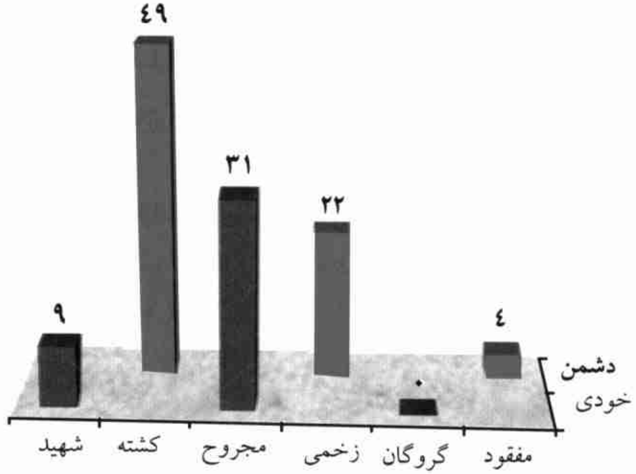
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	
۱۰	نوریاب	۵۹/۴/۱	سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد	۵	-	-	-	-	-	-
۱۱	گلان	۵۹/۴/۳	سپاه	-	-	-	-	-	-	-
۱۲	اطراف باینگان و نوریاب	۵۹/۴/۲۰	سپاه	-	-	-	-	۱	۲	-
۱۳	وراء ، دوآب و کومه‌درّه	۵۹/۴/۲۳	سپاه ، ارتش ، ژاندارمری و پیشمرگان	-	-	-	-	۱	-	-
۱۴	ماکوان	۵۹/۵/۳	سپاه	-	-	-	-	-	-	-
۱۵	گزن و زردوئی	۵۹/۶/۲۴	سپاه	-	-	-	-	۱	۲	-
۱۶	دشه	۵۹/۶/۲۷	سپاه و ارتش	-	-	-	-	-	۴	-
۱۷	دودان	۵۹/۷/۱	سپاه	-	-	۴	-	-	-	-
۱۸	داریان	۵۹/۱۱/۱۵	سپاه ، پیشمرگان مسلمان و بسیج با پشتیبانی آتش توپخانه‌ی ارتش	۲	۳	-	-	-	-	-
۱۹	دودان	۶۰/۲/۱۵	سپاه	-	-	-	-	-	-	-

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۲۳ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان پاوه

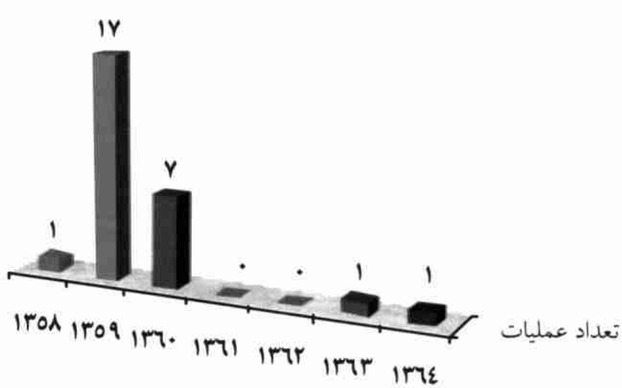
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	
۲۰	مرزان ، بیلاتا ، گویله (گوله) ، میرعبدلی و قلعه‌جه	۶۰/۳/۴	سپاه	*	*	-	-	-	-	-
۲۱	گویله (گوله)	۶۰/۳/۵	سپاه ، ارتش ، بسیج و پیشمرگان مسلمان	-	-	-	-	-	-	مقداری اسلحه و مهمات
۲۲	درّه‌حجیج ، حجیج ، بن‌درّه ، تیه‌ول حلبی‌یار ، ناو ، سلین ، داریان و کلجی	۶۰/۵/۲۴	سپاه	-	-	-	-	-	-	-
۲۳	ارتفاعات مشرف بر شهر پاوه	۶۰/۶/۳۱	سپاه	۱	-	-	-	-	-	-
۲۴	مامنان	۶۰/۸/۲۹	سپاه	-	-	-	-	-	-	-
۲۵	اطراف باینگان	۶۰/۹/۱۶	سپاه	۳	-	-	-	-	۲	-
۲۶	ارتفاعات شاهو	۶۳/۷/۱۷	سپاه	۵	۱۲	-	-	-	-	مقادیری اسلحه و مهمات
۲۷	مرزان	۶۴/۵/۲۰	سپاه	-	-	-	-	-	-	-
جمع‌بندی				۴۹ نفر	۲۲ نفر	۴ نفر	۱	۹ نفر	۳۱ نفر	مقادیر زیادی اسلحه و مهمات و اسناد و مدارک درون گروهی

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۲۳ ــ ۴ ــ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان پاوه

نمودار شماره ی ۳۲ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان پاوه

نمودار شماره‌ی ۳۳ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات عمق رزمندگان اسلام در محدوده‌ی شهرستان پاوه به تفکیک سال

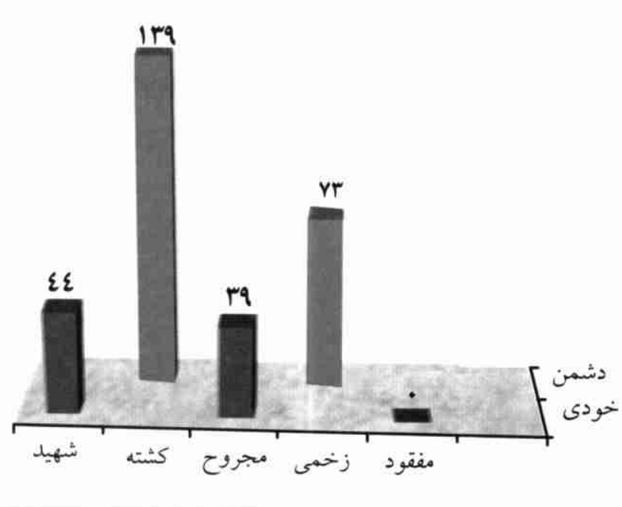

۳ ــ شهرستان اسلام‌آباد

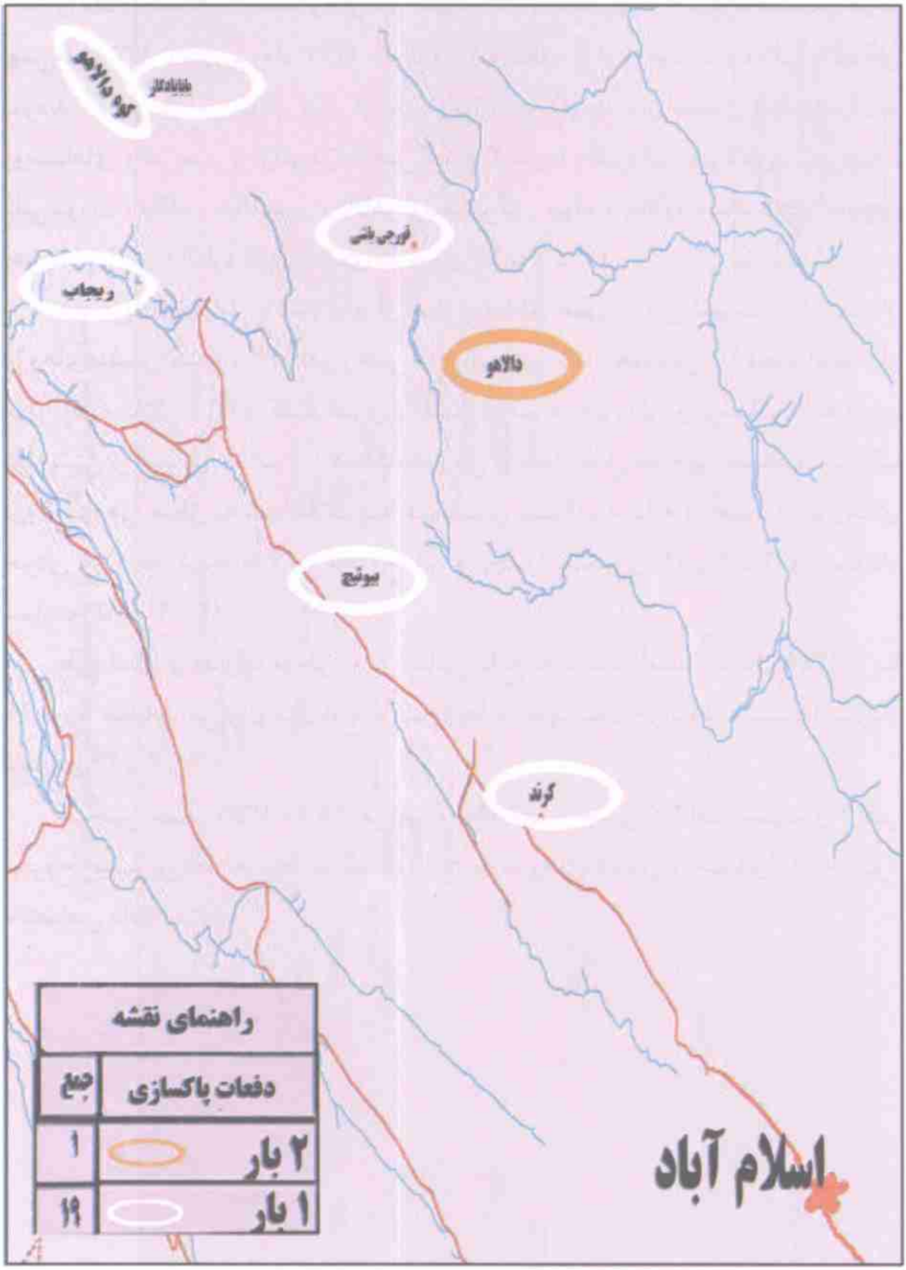
نیروهای سپاه اسلام در راستای آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق در محدوده‌ی شهرستان اسلام‌آباد ــ با توجّه به وضعیت جغرافیایی ، جمعیت ساکن ، حضور کم رنگ ضدانقلاب ، با اجرای ۲ عملیات در سال ۱۳۵۹ مناطق دالاهو (۲ بار) ، بابایادگار ، قورجی‌باشی ، کرند و بیوئیچ (هر کدام ۱ بار) پاکسازی و یا تصرف گردید (نقشه‌ی شماره‌ی ۲۴ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان این دو عملیات ۵ نفر از نیروهای دشمن کشته و تعداد زیادی زخمی شدند . از نیروهای خودی نیز ۱۳ نفر شهید ، ۱۰ نفر مجروح و ۵ نفر مفقود گردیدند . (نمودار شماره‌ی ۳۴ ـ ۴ ـ ۴).

نمودار شماره‌ی ۳۴ ــ ۴ ــ ۴ ــ مقایسه تلفات خودی و دشمن

نقشه‌ی شماره‌ی ۲۴ ـ ۴ ـ ۴ پاکسازی مناطق عمق اسلام‌آباد

۴ ـ شهرستان جوانرود

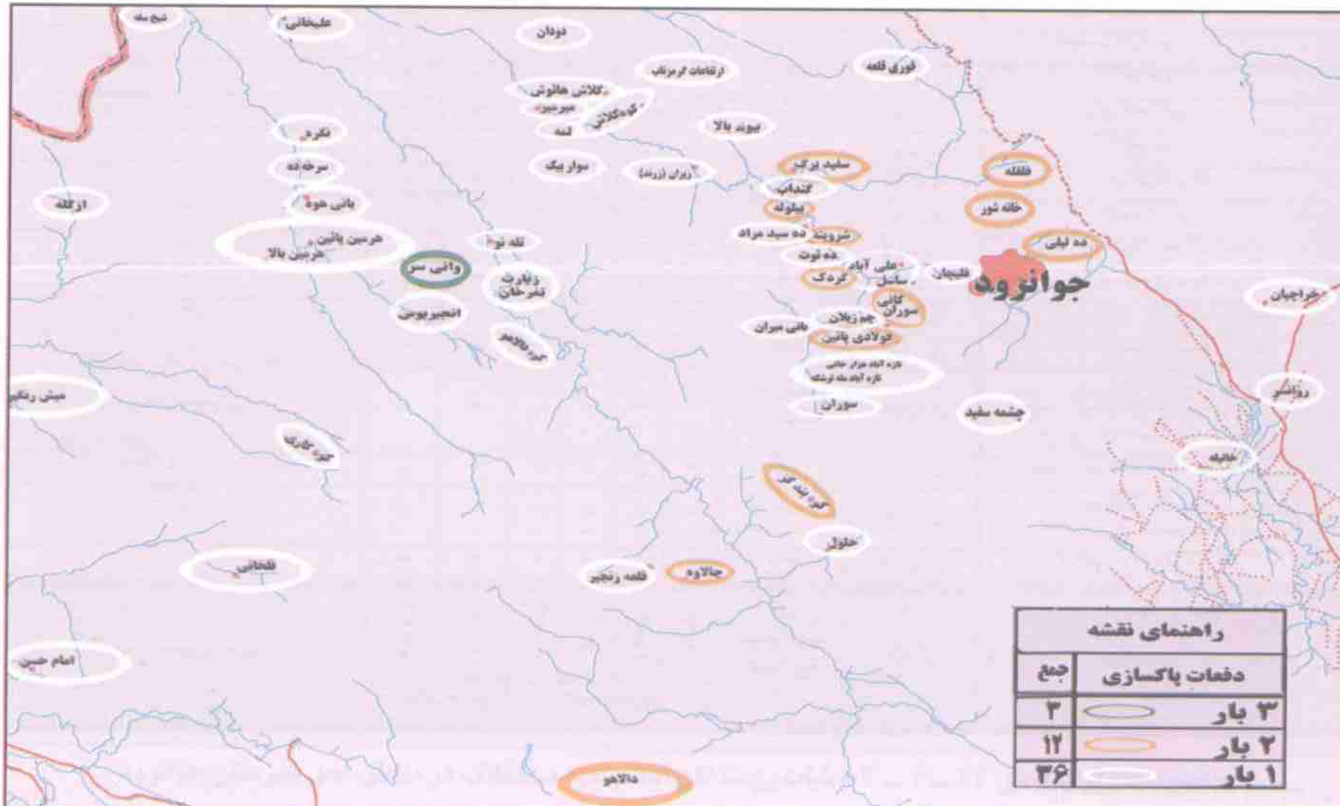
رزمندگان اسلام در محدوده‌ی این شهرستان با اجرای ۴۱ مورد عملیات ـ از بهمن‌ماه ۱۳۵۸ تا شهریورماه ۱۳۶۳ ـ حدود ۵۱ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمودند . برخی از این مناطق بیش از یک‌بار پاکسازی گردید . از جمله‌ی آنها می‌توان به روستاهای وانی‌سر ، دولی‌درّه (هر کدام ۳ بار) ، گردک ، فولادی ، شروینه ، کانی‌سوران ، قلقله ، خانه شور ، دالاهو ، سفیدبرگ ، بیوله ، چالاوه ، بند گز و ده‌لیلی (هر کدام ۲ بار) اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۲۵ ـ ۴ ـ ۴).

در جریان عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق در این شهرستان ۸۷ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۱۶۴ نفر زخمی و ۱ نفر اسیر شد . همچنین ۳۱ قبضه اسلحه از قبیل برنو ، کلاش ، ژ۳ و کلت کمری ، مقداری مواد خوراکی و پوشاکی ، تعدادی کوله‌پشتی و کیسه‌ی خواب ، ۱ دستگاه دوربین و مقدار قابل توجّهی اسناد و مدارک درون گروهی متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۸ نفر شهید و ۶ نفر مجروح شدند (جدول شماره‌ی ۲۴ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۳۵ ـ ۴ ـ ۴).

طبق اسناد و مدارک موجود و بر اساس نتایج به دست آمده ، سال ۱۳۵۹ را با ۲۰ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در شهرستان جوانرود دانست (نمودار شماره‌ی۳۶ ـ ۴ ـ ۴).

همچنین سال ۱۳۵۹ با ۱۸ نفرکشته ، ۹۵ نفر زخمی ، ۲ نفر شهید و ۴ نفر مجروح، بیشترین آمار مربوط به تلفات وارده به نیروهای دشمن و خودی را به خود اختصاص داده است .

نقشه‌ی شماره‌ی ۲۵ـ۴ـ۴ پاکسازی مناطق عمق جوانرود

ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	
۱	گردک ، فولادی ، بانی‌میران	۵۸/۱۱/۱	سپاه	۱	۸۰	–	–	–	–	–
۲	تازه‌آباد ، انجیربوس ، وانی‌سر ، زیارت و تمرخان	۵۹/۱/۲	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۳	ده‌توت‌بالا ، شروینه و ده‌توت‌پایین	۵۹/۱/۱۵	سپاه	–	۴	–	–	–	۲	–
۴	فولادی ، کانی‌سوران ، گردک ، علی‌آباد ، ساسل و بکرمان (منطقه شروینه)	۵۹/۱/۱۶	پیشمرگان مسلمان کرد	–	–	–	*	–	–	۱۶ قبضه اسلحه
۵	رجبی (منطقه‌ی عمومی شیخ‌سله)	۵۹/۱/۲۰	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۶	سفیدبرگ ، گنداب ، بیوند بالا و پایین	۵۹/۱/۲۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۷	شروینه و ارتفاعات اطراف	۵۹/۲/۱	سپاه	–	۶	–	–	–	۱	–
۸	سیدمراد و بلندی‌های اطراف آن	۵۹/۲/۱۰	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۹	هرمین‌سفلی	۵۹/۲/۲۴	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۱۰	بیوله و اطراف آن	۵۹/۳/۱۰	سپاه	۵	–	–	–	۲	۱	–
۱۱	ده لیلی	۵۹/۳/۱۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۱۲	کانی‌سوران	۵۹/۳/۲۵	سپاه	۱۲	۵	–	–	–	–	–
۱۳	وانی‌سر	۵۹/۳/۲۸	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۱۴	وانی‌سر ، قلقله و خانه‌شور	۵۹/۴/۱۷	سپاه	*	–	–	–	–	–	–
۱۵	بندگز	۵۹/۴/۲۲	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۱۶	چشمه‌سفید	۵۹/۶/۴	سپاه و ارتش	–	–	–	–	–	–	–
۱۷	قوری‌قلعه	۵۹/۷/۳۰	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۱۸	دالاهو	۵۹/۸/۲	سپاه	–	–	–	–	–	–	–

جدول شماره‌ی ۲۴ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان جوانرود

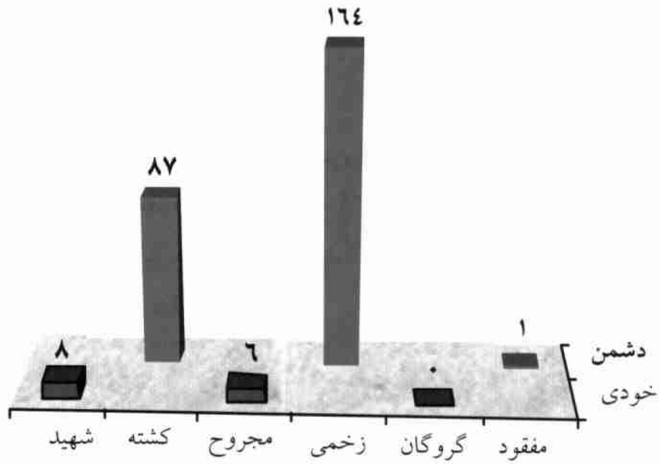
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن				تلفات خودی		غنایم به دست آمده
				کشته	زخمی	اسیر	تسلیمی	شهید	مجروح	
۱۹	تله‌تو	۵۹/۸/۲۷	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۲۰	زیران و بیوله	۵۹/۹/۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۲۱	سرخه‌ده	۶۰/۱/۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۲۲	خراجیان	۶۰/۱/۱۷	سپاه	–	۵۰	–	–	–	–	–
۲۳	دولی‌درّه	۶۰/۱/۲۷	سپاه	۵۰	*	–	–	–	–	–
۲۴	قلقله ، خانه‌شور ، دودان و نگره	۶۰/۲/۲۵	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۲۵	ارتفاعات سرین	۶۰/۳/۱۰	سپاه	*	–	–	–	–	–	–
۲۶	ارتفاعات گاری و روستاهای اطراف آن	۶۰/۴/۲	سپاه و عشایر کلات‌باباجاز ی	–	–	–	–	–	–	–
۲۷	روستاهای اطراف شهر و منطقه باباجانی	۶۰/۵/۲۲	سپاه	–	–	–	–	–	–	۸ قبضه اسلحه برنو و گابت و ۴ قبضه کلت‌کمری
۲۸	ارتفاعات روانسر	۶۰/۷/۱۷	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۲۹	کله‌خانی	۶۰/۸/۲۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۳۰	ازگله	۶۰/۹/۲۹	سپاه	–	–	–	–	–	–	اسناد و مدارک زیادی درون گروهی
۳۱	شروینه	۶۲/۲/۲۰	سپاه	۱	–	۱	–	–	–	–
۳۲	باباجیران	۶۲/۳/۱۱	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۳۳	گرمزناب و سفیدبرگ	۶۲/۵/۵	سپاه	۳	–	–	–	–	–	مقداری مواد خوراکی ، پوشاک ، کوله‌پشتی و کیسه‌ی خواب

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۲۴ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان جوانرود

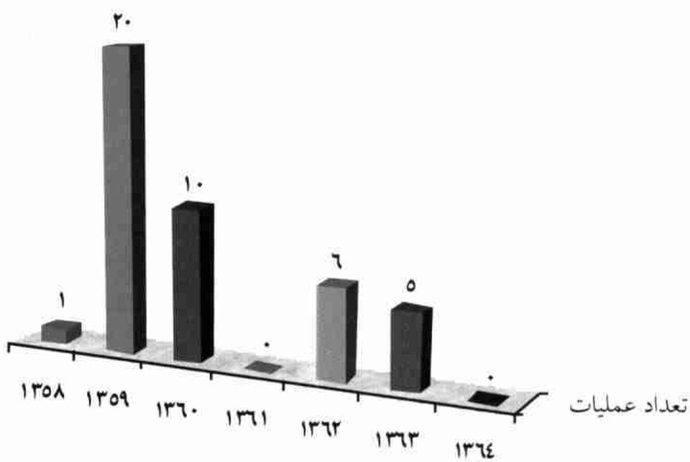
ردیف	نام منطقه	تاریخ	یکان‌های عمل کننده	تلفات دشمن: کشته	تلفات دشمن: زخمی	تلفات دشمن: اسیر	تلفات دشمن: تسلیمی	تلفات خودی: شهید	تلفات خودی: مجروح	غنایم به دست آمده
۳۴	چالاوه	۶۲/۶/۱۹	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۳۵	دالاهو ، قلعه‌زنجیر و ده‌لیلی	۶۲/۹/۳۰	سپاه	۷	۱۲	–	–	–	۱	۲ قبضه برنو ، ۱ قبضه ژ.۳ و ۱ دستگاه دوربین
۳۶	تپه‌مطهری	۶۲/۱۲/۱۵	سپاه	–	۴	–	–	–	۱	–
۳۷	هاله‌رش و دول‌درّه	۶۳/۱/۲۳	سپاه	۱	۳	–	–	۱	–	–
۳۸	سواریگ	۶۳/۵/۱۷	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۳۹	بندگز	۶۳/۵/۲۲	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۴۰	دولی‌درّه	۶۳/۶/۳	سپاه	–	–	–	–	–	–	–
۴۱	چالاوه و حلول	۶۳/۶/۱۹	سپاه	۷	–	–	–	۵	–	–
جمع‌بندی				۸۷ نفر	۱۶۴ نفر	۱ نفر	۱	۸ نفر	۶ نفر	۳۱ قبضه اسلحه ، مقداری مواد خوراکی و پوشاکی ، ۱ دستگاه دوربین و اسناد و مدارک درون گروهی

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۲۴ ـ ۴ ـ ۴ عملیات رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مناطق عمق شهرستان جوانرود

نمودار شماره ی ۳۵ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه ی تلفات خودی و دشمن در عملیات پاکسازی و آزادسازی مناطق عمق شهرستان جوانرود

نمودار شماره‌ی ۳۶ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات عمق رزمندگان اسلام در محدوده‌ی شهرستان جوانرود به تفکیک سال

۵ ـ شهرستان سنقر

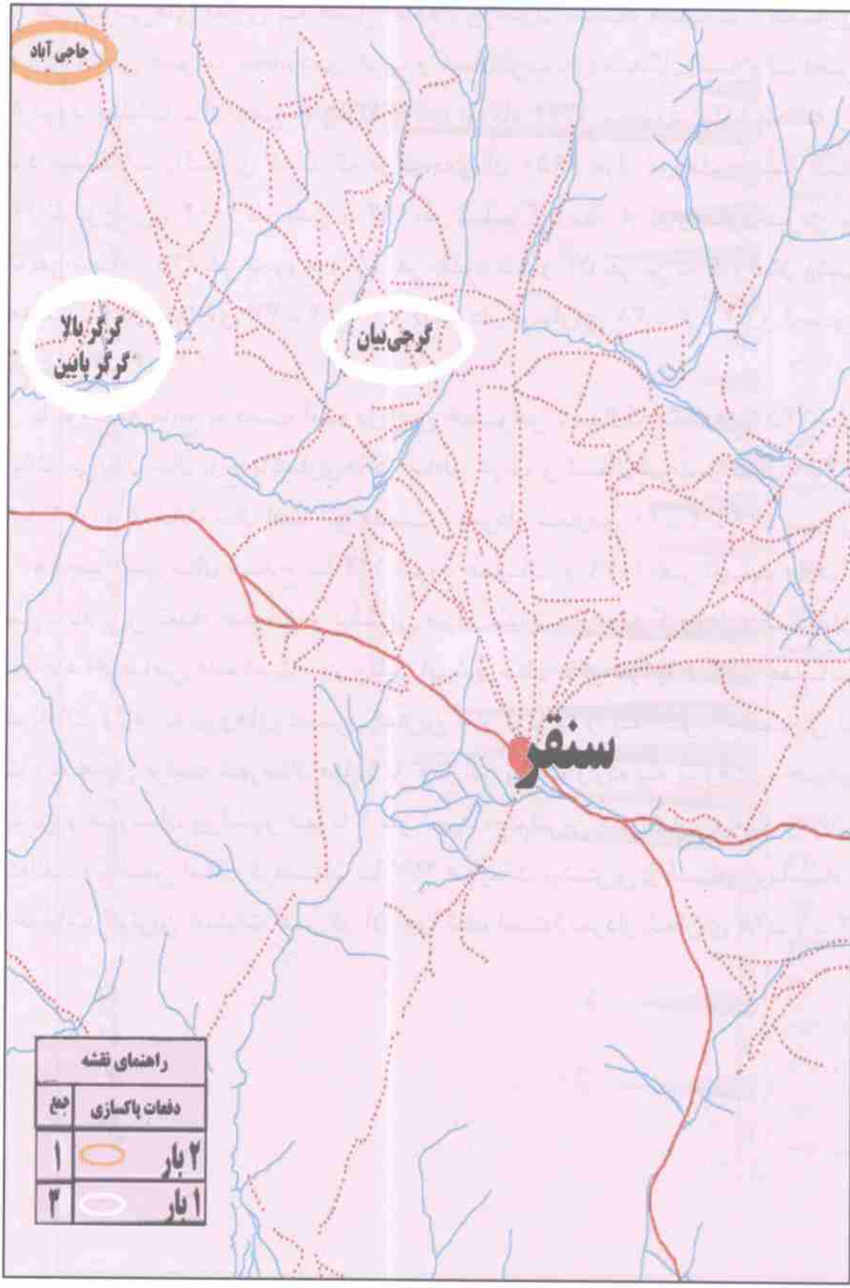
رزمندگان سپاه اسلام در راستای آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق در محدوده‌ی شهرستان سنقر با اجرای ۳ عملیات در سال‌های ۱۳۵۹ و ۱۳۶۰ مناطق حاجی‌آباد (۲ بار) ، گرجی‌بیان و گرگربالا و پایین (هر کدام ۱ بار) را پاکسازی نمودند (نقشه‌ی شماره‌ی ۲۶ ـ ۴ ـ ۴) .

در جریان این سه عملیات ۹ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۷ نفر زخمی و ۲ نفر اسیر شدند . همچنین ۴ قبضه اسلحه از نوع ژ۳ ، برنو و کلت کمری . ۳۰۷ تیر فشنگ و ۳ عدد نارنجک جنگی نیز به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . در این عملیات‌ها به نیروهای خودی تلفاتی وارد نشد .

۶ ـ شهرستان سرپل‌ذهاب

رزمندگان اسلام در محدوده‌ی شهرستان سرپل‌ذهاب ـ با توجّه به وضعیّت و حضور محدود ضدانقلاب در این شهرستان و هم مرز بودن آن با عراق ، همچنین وقوع جنگ تحمیلی و مورد تعارض قرار گرفتن این منطقه توسط ارتش متجاوز بعثی ـ با اجرای یک عملیات در سال ۱۳۵۹ منطقه‌ی ریجاب را از وجود ضدانقلاب پاکسازی نمود و به تصرف خود درآوردند .

نقشه‌ی شماره‌ی ۲۶ ـ ۴ ـ ۴ پاکسازی مناطق عمق شهرستان سنقر

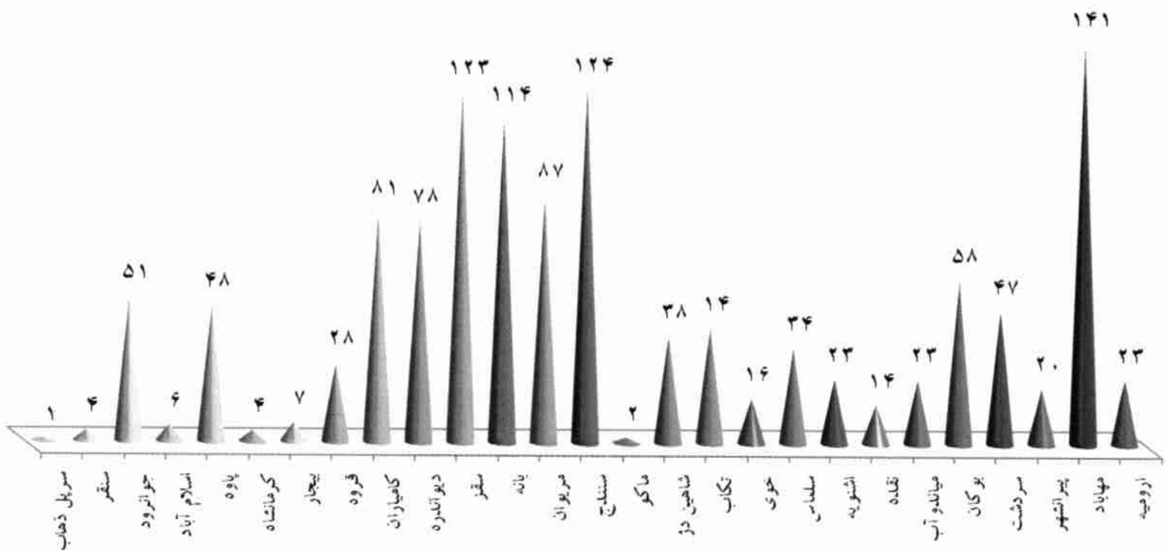
ه: جمع‌بندی

طی بررسی‌های آماری به عمل آمده ، پیرامون سلسله عملیات آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق در محدوده‌ی غرب و شمال‌غرب ، رزمندگان اسلام با اجرای ۸۴۴ مورد عملیات ـ از بهمن‌ماه ۱۳۵۸ تا شهریورماه ۱۳۶۴ ـ حدود ۱۲۳۶ منطقه را از وجود ضدانقلاب پاکسازی کردند که در نتیجه‌ی آن ۲۹۵۰ نفراز نیروهای دشمن کشته ، ۱۴۲۰ نفر زخمی ، ۱۰۰۴ نفر اسیر و ۲۹۳ نفر تسلیم گردید . از نیروهای خودی نیز ۵۵۸ نفر شهید ، ۶۳۰ نفر مجروح و ۱۸ نفر مفقود شد و ۵۴ نفر نیز به گروگان دشمن درآمدند (نمودار شماره‌ی ۳۷ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۳۸ ـ ۴ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۳۹ ـ ۴ ـ ۴).

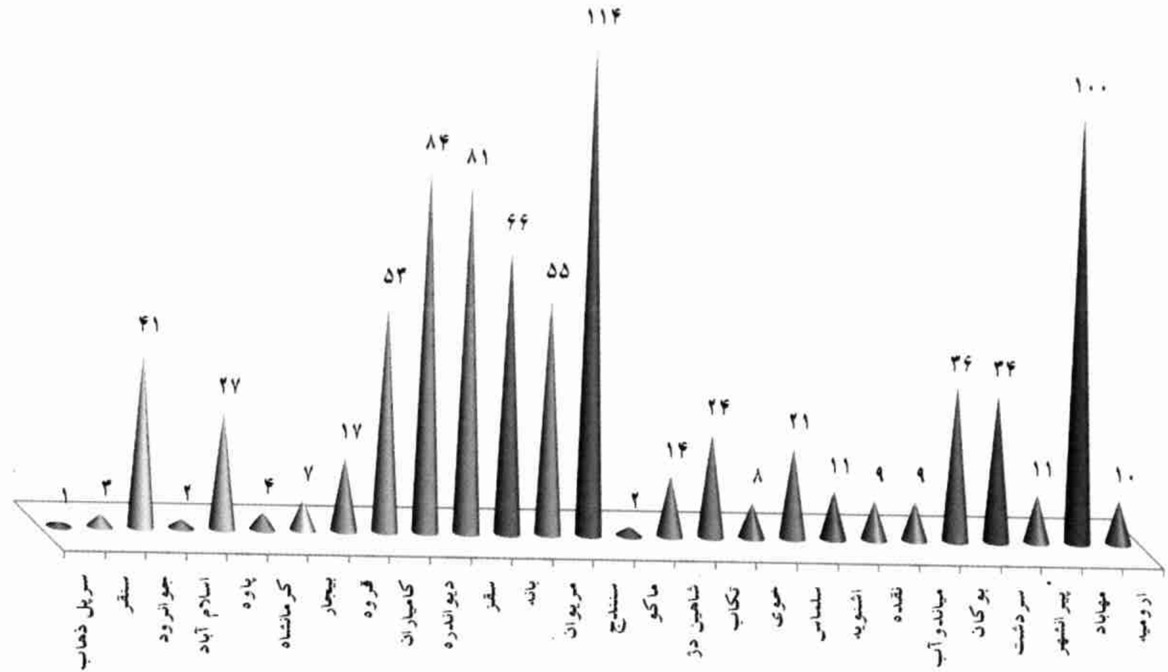
با توجه به نتایج به دست آمده در این خصوص ، سال ۱۳۶۰ را با ۲۳۵ مورد عملیات می‌توان سال اوج پاکسازی‌ها در مناطق غرب و شمال‌غرب و سال ۱۳۵۸ را تنها با ۳ مورد عملیات سال افت آنها دانست (نمودار شماره‌ی ۴۰ ـ ۴ ـ ۴).

همچنین شهرستان سنندج با ۱۲۴ مورد عملیات و ۱۰۷۹ نفر تلفات وارده به دشمن ، بالاترین تعداد عملیات و بیشترین میزان تلفات وارده به گروه‌های ضدانقلاب را به خود اختصاص داده است . در مقابل آن شهرستان ماکو تنها با ۲ مورد عملیات و ۴ نفرتلفات وارده به نیروهای دشمن ،کمترین آمار مربوطه را به خود اختصاص داده است . به همین ترتیب شهرستان مهاباد با ۲۷۳ نفر تلفات وارده به نیروهای خودی ، بیشترین و شهرستان پیرانشهر تنها با ۱ نفر شهید ، کم‌ترین میزان این آمار را در بر داشته‌اند . در ضمن استان کردستان با ۴۷۷ عملیات بیشترین و استان کرمانشاه با ۷۸ عملیات کم‌ترین عملیات عمق در آن اجرا شده است (نمودار شماره‌ی ۴۱ ـ ۴ ـ ۴).

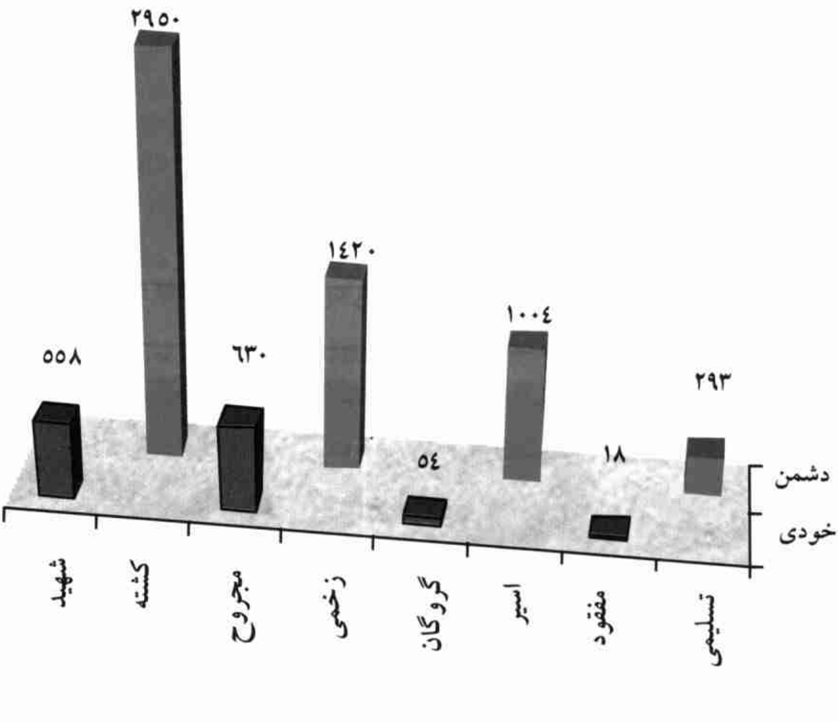
نمودار شماره‌ی ۳۷ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد مناطق پاکسازی شده در عملیات عمق به تفکیک شهرستان

نمودار شماره‌ی ۳۸ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات آزادسازی و پاکسازی مناطق پاکسازی مناطق عمق در مقطع نبرد دوم به تفکیک شهرستان

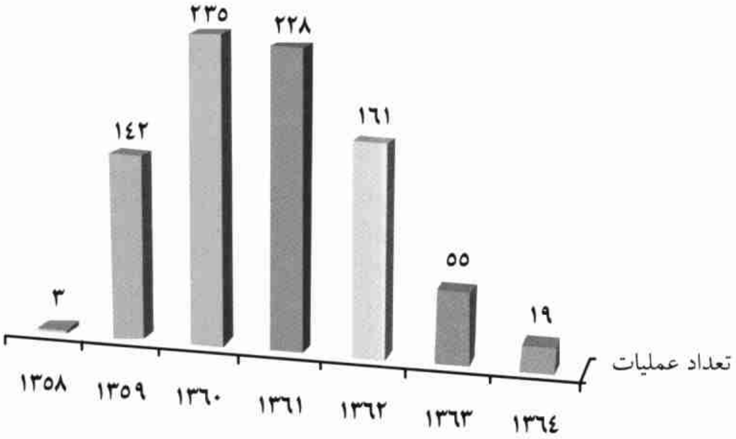

نمودار شماره‌ی ۳۹ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه ی تلفات نیروهای خودی و دشمن در عملیات آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق در مقطع نبرد دوّم

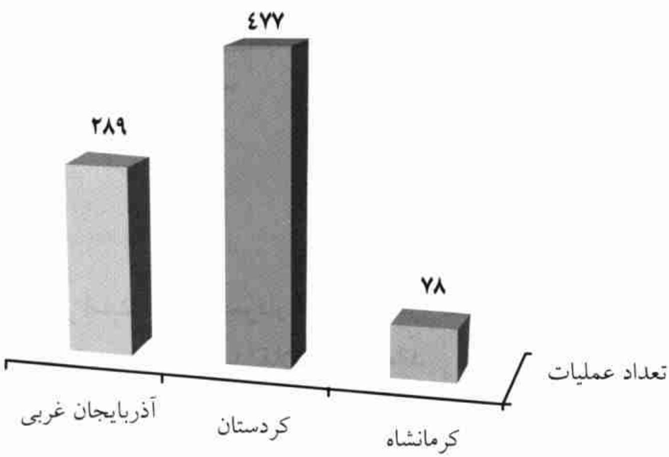

* قابل ذکر است در این نمودار منظور از گروگان رزمندگانی هستند که از سپاه اسلام به اسارت ضدانقلاب درآمده‌اند.

نمودار شماره‌ی ۴۰ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات رزمندگان اسلام در مناطق عمق غرب و شمال‌غرب به تفکیک سال در مقطع نبرد دوّم

نمودار شماره‌ی ۴۱ ـ ۴ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات رزمندگان اسلام در مناطق عمق غرب و شمال‌غرب به تفکیک استان

نشستن پای آتش و خوردن یک لیوان چایی داغ در کنار مردان خدا خستگی راه و عملیات دیشب را از بدن بیرون می‌کند

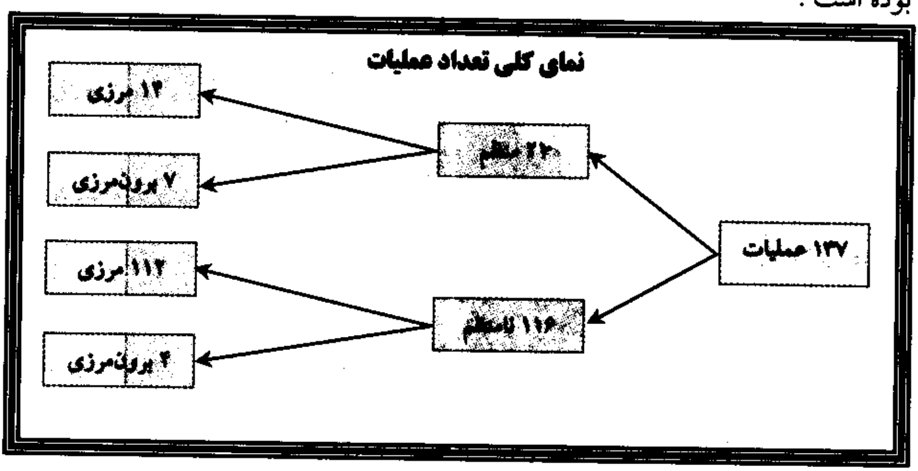
فصل پنجم

عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون‌مرزی

الف: مقدمه

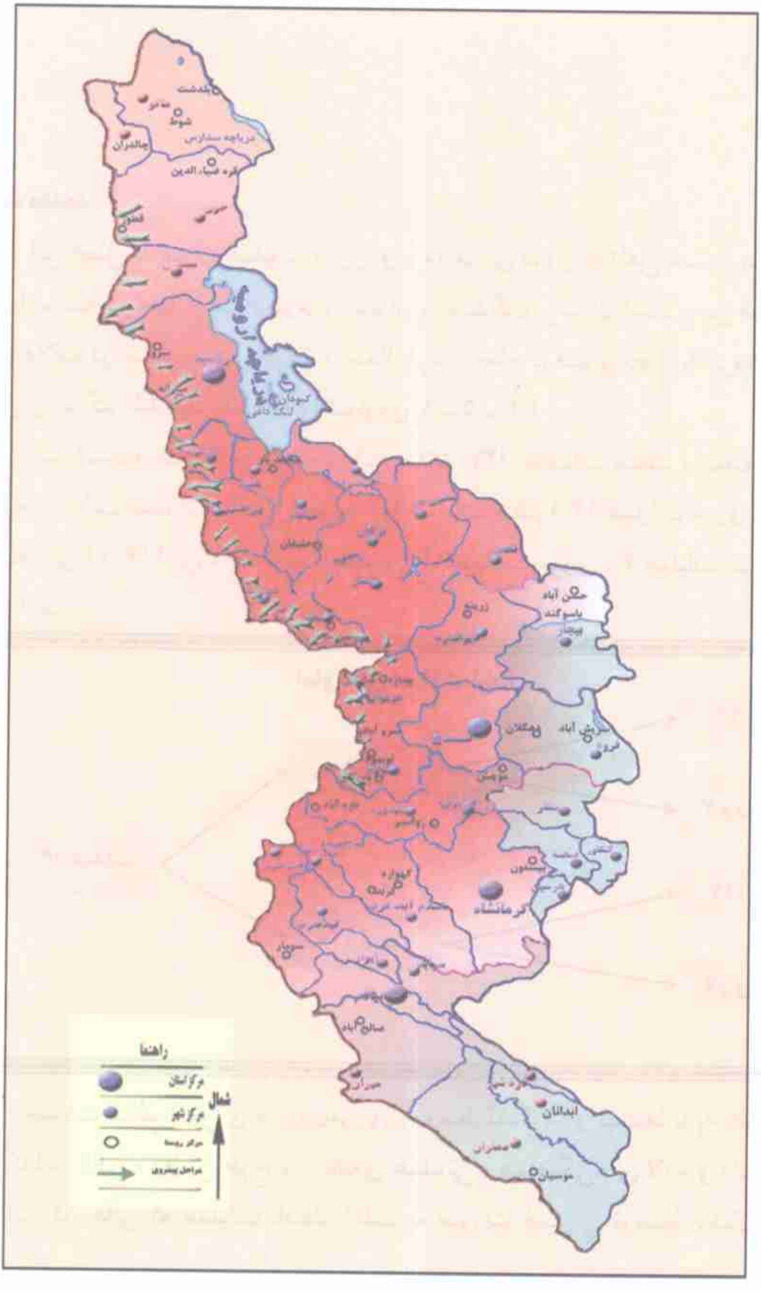
این فصل با عنوان عملیات مرزی و برون‌مرزی مرور کوتاهی است بر نوعی از عملیات که در مقطع نبرد دوّم از سوی رزمندگان پرتوان اسلام بر ضد عناصر ضدانقلاب در مناطق مرزی غرب و شمال‌غرب انجام گرفت و بعضاً با نیروهای متجاوز بعثی نیز درگیر شده‌اند . (نقشه‌ی شماره‌ی ۱ ـ ۵ ـ ۴)

طبق اسناد و مدارک موجود ، در این مدّت ۱۳۷ عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون‌مرزی ثبت شده است که ۲۱ مورد آنها عملیات منظم (۱۴ عملیات مرزی ، ۷ عملیات برون‌مرزی) و ۱۱۶ مورد عملیات نامنظم (۱۱۲ عملیات مرزی ، ۴ عملیات برون‌مرزی) بوده است .

عملیات منظم (مرزی و برون‌مرزی) توسط لشگرها و تیپ‌ها با به کارگیری نیرو و امکانات کافی ، داشتن طرح و برنامه‌ی عملیاتی ، هماهنگی‌های لازم و مانند آن اجرا می‌شد . در حالی که عملیات نامنظم اغلب به صورت ضربتی توسط یگان‌های رزم

نقشه‌ی شماره‌ی ۱ ـ ۵ ـ ۴ عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون مرزی

کوچک اجرا می‌گردید . همچنین اغلب عملیات منظم مرزی با احداث مقر و پایگاه همراه بود که این خصوصیّت در عملیات نامنظم وجود نداشت .

در ادامه با اشاره به طول مرز مناطق غرب و شمال‌غرب با کشورهای همسایه ، چهارده عملیات مهم از این نوع رزم به صورت خلاصه ارائه و در انتها جدول روزشمار همه‌ی عملیات مرزی و برون‌مرزی علیه ضدانقلاب ـ که ثبت شده است ـ با ذکر محدوده ، منطقه ، تاریخ ، نوع و نام عملیات و یگان‌های عمل‌کننده با دو نمودار مقایسه‌ای سالانه و استانی ارائه می‌شود (جدول شماره‌ی ۱ ـ ۵ ـ ۴).

ب : طول مرز استان‌ها و شهرستان‌های مرزی در مناطق غرب و شمال‌غرب

طول شهرستان‌های مرزی با کشورهای همسایه به کیلومتر عبارت است از : ارومیه ۱۱۳ ، سلماس ۸۰ ، خوی ۹۰ (هم‌مرز با کشور ترکیه) ماکو ، ۳۳۸ (با ترکیه ۲۰۳ ، با آذربایجان ۹۵ و با ارمنستان ۴۰) و مابقی شهرها به تفکیک زیر با کشور عراق هم‌مرز هستند : اشنویه ۵۲ ، پیرانشهر ۱۰۰ ، سردشت ۸۶ ، بانه ۸۰ ، سقز ۳۹ ، مریوان ۱۰۱ ، پاوه ۷۸ ، جوانرود ۴۵ ، سرپل‌ذهاب ۳۳ و قصرشیرین ۱۶۷ کیلومتر.

استان‌های آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه در مجموع دارای ۱۴۰۲ کیلومتر مرز مشترک با کشورهای ترکیه (۴۸۶ کیلومتر) ، ارمنستان (۴۰ کیلومتر) ، آذربایجان (۹۵ کیلومتر) و عراق (۷۸۱ کیلومتر) می‌باشد که ۲۳۸ کیلومتر آن در استان آذربایجان غربی ، ۲۲۰ کیلومتر در استان کردستان و ۳۲۳ کیلومتر در استان کرمانشاه واقع شده است .

ج : شرح عملیات

۱ ـ عملیات دزلی

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۵۹/۹/۱۸ ؛

(ب) نوع عملیات : منظم مرزی ؛

(ج) منطقه‌ی عملیات : مرز مریوان ؛

جدول شماره‌ی ۱ ــ ۵ ــ ۴ لیست عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون‌مرزی در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم

ردیف	نام شهرستان	نوع و نام عملیات	منطقه‌ی عملیات	تاریخ عملیات	یگان‌های خودی
۱	قصرشیرین	نامنظم مرزی	درّه‌شیو	۵۸/۱۰/۸	سپاه
۲	جوانرود	نامنظم مرزی	شیرپر	۵۸/۱۰/۱۵	سپاه
۳	سلماس	نامنظم مرزی	سیاوان	۵۸/۱۱/۱۰	سپاه و فدائیان حضرت امام
۴	جوانرود	نامنظم مرزی	تازه‌آباد ، ثلاث‌باباجانی و قلقله	۵۸/۱۲/۲۸	سپاه
۵	جوانرود	نامنظم مرزی	خانه‌شور	۵۹/۱/۳	سپاه
۶	سرپل‌ذهاب	نامنظم مرزی	تنگه‌هوان	۵۹/۱/۷	سپاه
۷	جوانرود	نامنظم مرزی	سرخ‌ده	۵۹/۱/۱۵	سپاه
۸	جوانرود	نامنظم مرزی	پاسگاه باویسی	۵۹/۱/۱۷	سپاه
۹	جوانرود	نامنظم مرزی	شیخ‌صله و رجبی	۵۹/۱/۲۰	سپاه
۱۰	جوانرود	نامنظم مرزی	ازگله	۵۹/۲/۵	سپاه
۱۱	مشترک استانی، (کرمانشاه)	نامنظم مرزی	از مرز نوسود تا قصرشیرین	۵۹/۲/۱۰	سپاه و ارتش
۱۲	جوانرود	نامنظم مرزی	علیخانی	۵۹/۲/۲۰	سپاه
۱۳	مشترک بین دو استان	نامنظم مرزی	در مرز استان‌های کردستان و کرمانشاه	۵۹/۳/۲	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد
۱۴	جوانرود	نامنظم مرزی	هوله	۵۹/۳/۱۰	سپاه
۱۵	خوی	نامنظم مرزی	ایستگاه رازی	۵۹/۳/۱۲	ژاندارمری
۱۶	ارومیه	نامنظم مرزی	ترگه‌ور و مرگه‌ور	۵۹/۳/۱۲	ارتش (لشکر ۶۴)
۱۷	بانه	نامنظم مرزی	آرمرده و بلکه	۵۹/۴/۲	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۱۸	سرپل‌ذهاب	نامنظم مرزی	ارتفاعات دالاهو	۵۹/۴/۹	سپاه و ارتش
۱۹	قصرشیرین	منظم مرزی	قصرشیرین	۵۹/۴/۱۰	تیپ زرهی اباذر ارتش
۲۰	پاوه	نامنظم مرزی	ملندرّه و زردوئی	۵۹/۴/۲۴	سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد
۲۱	مریوان	نامنظم مرزی	بایوه و باشماق	۵۹/۶/۱۵	سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد
۲۲	سلماس	نامنظم مرزی	کوزه‌رش	۵۹/۶/۱۸	پیشمرگان مسلمان کُرد و نیروهای کمیته‌ی سلماس
۲۳	پاوه	نامنظم مرزی	اورامانات	۵۹/۶/۲۵	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد
۲۴	پیرانشهر	نامنظم مرزی	تمرچین	۵۹/۷/۲۸	ارتش

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ـ ۵ ـ ۴ لیست عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون‌مرزی در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم

ردیف	نام شهرستان	نوع و نام عملیات	منطقه‌ی عملیات	تاریخ عملیات	یگان‌های خودی
۲۵	سرپل‌ذهاب	نامنظم مرزی	دالاهو	۵۹/۸/۱۱	سپاه ، ژاندارمری ، فدائیان حضرت امام و بسیج‌عشایری
۲۶	مریوان	منظم مرزی	دزلی	۵۹/۹/۱۸	سپاه ، پیشمرگان مسلمان کُرد و نیروهای معارض عراقی
۲۷	مریوان	منظم مرزی	تته ، ژالانه و کمانجر	۵۹/۱۰/۱	سپاه ، پیشمرگان مسلمان کُرد و قیاده موقت (معارضین عراقی)
۲۸	مریوان	نامنظم مرزی	قوچ‌سلطان	۵۹/۱۰/۲	سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد
۲۹	سردشت	نامنظم مرزی	ارتفاعات دوپازا و برده‌پهن	۵۹/۱۰/۰۸	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۳۰	مریوان	نامنظم مرزی	ساوجی و خانم‌شیخان	۵۹/۱۰/۱۴	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد
۳۱	مریوان	منظم مرزی	سردوش	۵۹/۱۰/۱۸	سپاه و ارتش
۳۲	پاوه	نامنظم مرزی	نیسانه	۵۹/۱۰/۲۴	سپاه ، ارتش ، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کُرد
۳۳	پیرانشهر	نامنظم مرزی	تمرچین	۵۹/۱۱/۱۱	سپاه ، ارتش ، ژاندارمری و بسیج
۳۴	سرپل‌ذهاب	نامنظم مرزی	بزمیرآباد	۵۹/۱۱/۱۴	سپاه و فدائیان حضرت امام
۳۵	مشترک بین دو استان کردستان و کرمانشاه	نامنظم مرزی	مریوان و پاوه	۵۹/۱۱/۱۶	سپاه
۳۶	مریوان	نامنظم برون‌مرزی	سلیمانیه و پنجوین	۵۹/۱۱/۱۸	پیشمرگان مسلمان کُرد و نیروهای معارض عراق
۳۷	مریوان	نامنظم مرزی	کهریزه	۵۹/۱۱/۲۶	سپاه
۳۸	مریوان	نامنظم مرزی	قلعه ، تازه‌آباد و دزلی	۵۹/۱۲/۴	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد
۳۹	جوانرود	نامنظم مرزی	ارتفاعات باباشاه و بوستان‌آباد	۶۰/۱/۱	سپاه
۴۰	جوانرود	نامنظم مرزی	کلاه‌سیاه	۶۰/۱/۳	سپاه
۴۱	پاوه	نامنظم مرزی	شرکان و نروی	۶۰/۱/۴	سپاه
۴۲	سرپل‌ذهاب	نامنظم مرزی	ریجاب	۶۰/۱/۲۸	سپاه و فدائیان حضرت‌امام
۴۳	پاوه	نامنظم مرزی	کیمنه و بیدرواز	۶۰/۲/۲	سپاه
۴۴	جوانرود	نامنظم مرزی	ظلمه‌سور	۶۰/۲/۳	سپاه
۴۵	جوانرود	نامنظم مرزی	دستگردی و اشکی	۶۰/۲/۱۰	سپاه
۴۶	مریوان	نامنظم مرزی	اسون و قلعه‌رستم	۶۰/۰۲/۱۴	سپاه و ارتش

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ـ ۵ ـ ۴ لیست عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون‌مرزی در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم

ردیف	نام شهرستان	نوع و نام عملیات	منطقه‌ی عملیات	تاریخ عملیات	یگان‌های خودی
۴۷	مریوان	نامنظم برون مرزی	زله‌زرد ، بانوکوئی و تخت	۶۰/۲/۲۲	سپاه
۴۸	پاوه	نامنظم مرزی	مناطق مرزی اورامانات	۶۰/۲/۲۲	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد
۴۹	مریوان	نامنظم مرزی	اورامانات	۶۰/۲/۲۶	سپاه
۵۰	جوانرود	نامنظم مرزی	پاسگاه شیخ‌صله و ارتفاعات مرزی	۶۰/۲/۲۷	سپاه
۵۱	مریوان	نامنظم مرزی	قامیشله	۶۰/۲/۳۱	سپاه
۵۲	مریوان	منظم برون مرزی	توتمان و کومه	۶۰/۳/۱۶	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد
۵۳	جوانرود	نامنظم مرزی	ارتفاعات گاری و روستاهای اطراف	۶۰/۳/۲۵	سپاه
۵۴	بانه	نامنظم مرزی	نوار مرزی بانه	۶۰/۳/۳۰	سپاه و ارتش
۵۵	مشترک استانی (کرمانشاه)	نامنظم مرزی	۲۷ روستای مرزی کرمانشاه	۶۰/۴/۱۰	سپاه
۵۶	پاوه	نامنظم مرزی	دزلی و دزآور	۶۰/۴/۱۱	سپاه
۵۷	مریوان	نامنظم مرزی	برده‌رشه و دوپلوره	۶۰/۴/۱۴	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد
۵۸	جوانرود	نامنظم مرزی	حرمین	۶۰/۴/۲۰	سپاه
۵۹	مریوان	نامنظم مرزی	درکی	۶۰/۴/۲۴	سپاه
۶۰	مریوان	نامنظم مرزی	انجیران ، خانم‌شیخان و کاگل	۶۰/۴/۲۶	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد
۶۱	جوانرود	نامنظم مرزی	قالیچه	۶۰/۵/۲	سپاه
۶۲	ماکو	نامنظم مرزی	گجوت و باش‌کند	۶۰/۵/۴	ژاندارمری
۶۳	مشترک بین دو استان کردستان و کرمانشاه	نامنظم مرزی	مرز شهرستان‌های مریوان و پاوه	۶۰/۵/۲۸	سپاه و ارتش
۶۴	آذربایجان‌غربی	منظم مرزی	مرز شهرستان‌های ارومیه و سلماس	۶۰/۵/۳۰	سپاه ، ارتش ، پیشمرگان مسلمان کُرد و بسیج
۶۵	ارومیه	نامنظم مرزی	صومای برادوست	۶۰/۶/۹	نیروهای سپاه ، ارتش ، پیشمرگان مسلمان کُرد و بسیج
۶۶	جوانرود	نامنظم مرزی	چناره ، کیله‌سفید ، گاری و ازگله	۶۰/۶/۳۱	سپاه
۶۷	جوانرود	نامنظم برون مرزی	خاک عراق (مرزجوانرود)	۶۰/۷/۳	سپاه

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ـ ۵ ـ ۴ لیست عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون‌مرزی در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم

ردیف	نام شهرستان	نوع و نام عملیات	منطقه‌ی عملیات	تاریخ عملیات	یگان‌های خودی
۶۸	مریوان	نامنظم مرزی	حیات	۶۰/۷/۱۵	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد
۶۹	سلماس	نامنظم مرزی	داردرّه ، حاجی جفان و ..	۶۰/۸/۱۹	نیروهای سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۷۰	جوانرود	نامنظم مرزی	مناطق گاری و گرده نو	۶۰/۸/۲۷	سپاه
۷۱	پاوه	نامنظم مرزی	سرورvان و همای‌جگه	۶۰/۹/۷	سپاه
۷۲	جوانرود	نامنظم مرزی	میش‌رنگین ، داره‌لار و امام‌حسن	۶۰/۹/۱۰	سپاه
۷۳	پیرانشهر	نامنظم مرزی	ارتفاعات غرب پیرانشهر	۶۰/۹/۲۴	سپاه و ارتش
۷۴	جوانرود	نامنظم مرزی	ازگله	۶۰/۹/۲۹	سپاه
۷۵	سلماس	نامنظم مرزی	سنجی	۶۰/۹/۳۰	ژاندارمری
۷۶	جوانرود	نامنظم برون مرزی	شهرک زارئیان عراق	۶۰/۱۰/۱۵	سپاه
۷۷	جوانرود	نامنظم مرزی	ازگله	۶۰/۱۱/۱۸	سپاه
۷۸	بانه	نامنظم مرزی	آرمرده	۶۰/۱۲/۹	سپاه ، ارتش و یگان‌های جندالله
۷۹	ارومیه	نامنظم مرزی	سرو و شپیران	۶۱/۳/۵	سپاه و ارتش
۸۰	بانه	نامنظم مرزی	آرمرده	۶۱/۳/۱۰	گروه ضربت بانه
۸۱	پاوه	نامنظم مرزی	بله‌بزان	۶۱/۳/۱۵	سپاه
۸۲	سلماس	نامنظم مرزی	هشتراک	۶۱/۴/۷	نیروهای سپاه ، ارتش و عشایر
۸۳	بانه	نامنظم مرزی	گویل	۶۱/۴/۱۰	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد
۸۴	بانه	نامنظم مرزی	اشترمل	۶۱/۴/۱۱	سپاه
۸۵	بانه	نامنظم مرزی	شیلر	۶۱/۴/۲۳	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد
۸۶	سلماس	نامنظم مرزی	شپیران	۶۱/۵/۲۵	سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد
۸۷	بانه	نامنظم مرزی	آرمرده	۶۱/۵/۲۶	سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد
۸۸	ارومیه	نامنظم مرزی	ترگه‌ور ، حکی ، هالولان و اشکی	۶۱/۶/۱	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۸۹	بانه	نامنظم مرزی	عباس‌آباد	۶۱/۶/۲	سپاه
۹۰	خوی	نامنظم مرزی	قطور	۶۱/۶/۳	سپاه
۹۱	پاوه	نامنظم مرزی	مره‌خیل و انجیرک	۶۱/۶/۷	سپاه

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ـ ۵ ـ ۴ لیست عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون‌مرزی در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم

ردیف	نام شهرستان	نوع و نام عملیات	منطقه‌ی عملیات	تاریخ عملیات	یگان‌های خودی
۹۲	مشترک استانی، (کرمانشاه)	منظم مرزی (عملیات شهیدان رجائی و باهنر)	مرز پاوه و جوانرود (محور دوآب ـ شیخ‌صله)	۶۱/۶/۷	سپاه و ارتش
۹۳	بانه	نامنظم مرزی	آلوت	۶۱/۶/۲۴	سپاه ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد
۹۴	سردشت	نامنظم مرزی	سوسینی	۶۱/۶/۳۱	سپاه و ارتش
۹۵	مریوان	نامنظم مرزی	پیران‌کهنه	۶۱/۸/۸	ژاندارمری
۹۶	سردشت	نامنظم مرزی	بناویله	۶۱/۸/۲۶	سپاه
۹۷	کرمانشاه	نامنظم مرزی	۴۰ کیلومتر از مرز پاوه و جوانرود	۶۱/۹/۶	سپاه و ارتش
۹۸	ارومیه	نامنظم مرزی	خوش‌آلان و شگفتیک	۶۱/۹/۲۵	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۹۹	ارومیه	نامنظم مرزی	برادوست	۶۱/۱۰/۵	سپاه ، عشایر و پیشمرگان مسلمان کُرد
۱۰۰	جوانرود	نامنظم مرزی	کلاش‌نهنگ	۶۱/۱۱/۲۰	سپاه
۱۰۱	ارومیه	نامنظم مرزی	هله‌قوش ، گیچه و سرو	۶۲/۱/۵	سپاه و ارتش
۱۰۲	بانه	منظم مرزی (عملیات بعثت)	کلیه‌ی روستاهای مرزی بانه	۶۲/۱/۱۵	تیپ قدس سپاه و یگان‌های جندالله استان کردستان
۱۰۳	پاوه	نامنظم مرزی	بادرول	۶۲/۲/۱	سپاه
۱۰۴	پاوه	نامنظم مرزی	مره‌خیل	۶۲/۲/۳	سپاه
۱۰۵	ارومیه	نامنظم مرزی	باوان ، دلدر و نورالدین‌آباد	۶۲/۲/۵	سپاه ، ارتش ، ژاندارمری و یگان‌های جندالله استان آذربایجان‌غربی
۱۰۶	جوانرود	نامنظم مرزی	سومرازگله	۶۲/۲/۳۰	سپاه
۱۰۷	پاوه	نامنظم مرزی	گوزیل	۶۲/۳/۳	سپاه
۱۰۸	سردشت	منظم مرزی (عملیات جهاد)	ارتفاعات کاسه‌شکن و بلفت	۶۲/۳/۲۸	سپاه ، ارتش ، ژاندارمری
۱۰۹	پیرانشهر	منظم برون مرزی	جاده‌ی تمرچین ـ حاج‌عمران	۶۲/۴/۲۹	سپاه ، ارتش ، پیشمرگان مسلمان کُرد و بسیج
۱۱۰	سلماس	نامنظم مرزی	شپیران	۶۲/۴/۳۰	نیروهای‌سپاه
۱۱۱	خوی	نامنظم مرزی	قطور	۶۲/۵/۸	گردان جندالله خوی
۱۱۲	بانه	نامنظم مرزی	آلوت	۶۲/۵/۱۵	سپاه ، پیشمرگان مسلمان کُرد و بسیج

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ـ ۵ ـ ۴ لیست عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون‌مرزی در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم

ردیف	نام شهرستان	نوع و نام عملیات	منطقه‌ی عملیات	تاریخ عملیات	یگان‌های خودی
۱۱۳	آذربایجان‌غربی	منظم مرزی (عملیات شهید کاظمی)	مرزهای سلماس ، ارومیه و اشنویه	۶۲/۶/۴	سپاه ، ارتش ، ژاندارمری و بسیج
۱۱۴	ارومیه	منظم مرزی	محال‌انزل	۶۲/۶/۵	سپاه و ارتش
۱۱۵	مشترک استانی	منظم مرزی (عملیات نصر)	سردشت و بانه (آذربایجان‌غربی و کردستان)	۶۲/۷/۸	تیپ‌های قدس ، شهدا و شهید بروجردی سپاه و گردان‌های جندالله
۱۱۶	مریوان	نامنظم مرزی	انجیران ، کاگل و قامیشله	۶۲/۷/۱۲	جندالله مریوان
۱۱۷	جوانرود	نامنظم مرزی	دشت‌لیل ، قلعه‌زنجیر و دالاهو	۶۲/۹/۳۰	سپاه
۱۱۸	پاوه	نامنظم مرزی	ارتفاعات شاخ شمیران	۶۲/۱۱/۳۰	سپاه
۱۱۹	جوانرود	نامنظم مرزی	تپه‌ی شهید مطهری	۶۲/۱۲/۱۵	سپاه
۱۲۰	بانه	نامنظم مرزی	سورکوه	۶۳/۱/۱۵	سپاه
۱۲۱	سقز	منظم برون‌مرزی (عملیات شهید هادوی)	هرمیدول	۶۳/۳/۸	لشگر ویژه‌ی شهداء از سپاه ، لشکر ۲۳ نوهد از ارتش ، گردان‌های جندالله و یگان‌های حزب‌الله
۱۲۲	جوانرود	نامنظم مرزی	هیلکه	۶۳/۳/۸	سپاه
۱۲۳	سردشت	منظم مرزی (عملیات شهید قمی)	کانی‌زرد نزدیکی محور مرزی سردشت ـ پیرانشهر	۶۳/۳/۱۲	لشگر ویژه‌ی شهدا و تیپ شهید بروجردی از سپاه
۱۲۴	پاوه	نامنظم مرزی	لشکرگاه	۶۳/۳/۱۴	سپاه
۱۲۵	آذربایجان‌غربی	منظم مرزی (عملیات لیله‌القدر)	ارومیه و سلماس	۶۳/۳/۱۵	تیپ شهید بروجردی سپاه ، یگان‌های جندالله و ۲ تیپ از لشکر ۲۳ نوهد و لشکر ۶۴ ارومیه
۱۲۶	جوانرود	نامنظم مرزی	بانی‌هو	۶۳/۵/۲۰	سپاه
۱۲۷	پیرانشهر	منظم مرزی (عملیات شهید کریم کاظمیان)	ارتفاعات قوچ‌حسن	۶۳/۶/۷	لشکر ویژه‌ی شهدا از سپاه
۱۲۸	سردشت	منظم مرزی (عملیات فجر)	علاوان و برده‌سور	۶۳/۶/۱۷	تیپ شهید بروجردی از سپاه
۱۲۹	پیرانشهر	نامنظم مرزی	آلواتان	۶۳/۷/۲۴	سپاه و ارتش
۱۳۰	جوانرود	نامنظم مرزی	ازگله ، حسین‌آباد و قلانی	۶۳/۹/۲۵	سپاه

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ــ ۵ ــ ۴ لیست عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون‌مرزی در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم

ردیف	نام شهرستان	نوع و نام عملیات	منطقه‌ی عملیات	تاریخ عملیات	یگان‌های خودی
۱۳۱	اشنویه	منظم مرزی	بورک تا کانی‌خدا	۶۳/۱۱/۲۵	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۱۳۲	پاوه	نامنظم مرزی	درّه‌یاب	۶۳/۱۲/۱۸	سپاه
۱۳۳	ارومیه	منظم مرزی (عملیات رمضان)	سرو ، بانی‌درّه و مارمیشو	۶۴/۲/۲۱	تیپ شهید بروجردی از سپاه
۱۳۴	ارومیه	نامنظم مرزی	سرو	۶۴/۴/۲۰	ژاندارمری و ارتش
۱۳۵	بانه	نامنظم مرزی	گیوه‌رود و آلوت	۶۴/۴/۳۱	سپاه
۱۳۶	بانه	منظم مرزی (عملیات غدیرخم)	گرماب و بوالحسن	۶۴/۶/۱۰	سپاه ، ژاندارمری و ارتش
۱۳۷	کرمانشاه	نامنظم مرزی	۳۴ کیلومتر از مرز شهرستان‌های پاوه و جوانرود	۶۴/۶/۱۷	سپاه و ارتش

عملیات برون مرزی رزمندگان اسلام در منطقه مریوان و سردشت

رزمندگان اسلام در حال حرکت به طرف مواضع دشمن

(د) اهداف عملیات : پاکسازی منطقه‌ی مهّم دزلی و انهدام مرکز تدارکاتی ضدانقلاب ؛

(ه) مراحل عملیات : یک مرحله ؛

(و) هدایت عملیات : با فرماندهی سردار جاویدالاثر حاج احمد متوسلیان ؛

(ز) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک‌های کومله و پیکار

(ح) یگان‌های عمل کننده‌ی خودی : سپاه ، پیشمرگان مسلمان کُرد و معارضین عراقی ؛

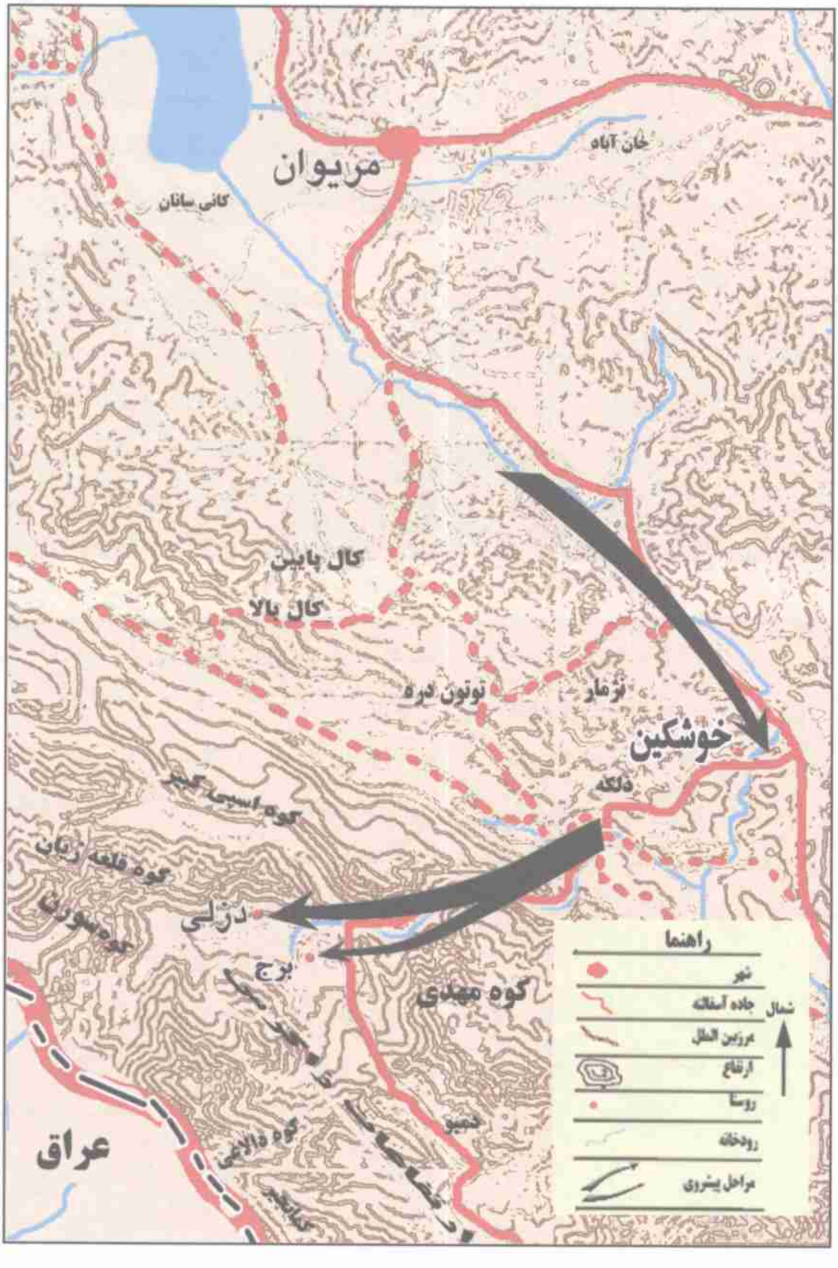
(ط) شرح و نتیجه‌ی عملیات : منطقه‌ی کوهستانی دزلی ، قرارگاه فرماندهی کل و ستاد مشترک سران ضدانقلاب در غرب کشور بود که به مثابه مستحکم‌ترین دژ برای آنها به شمار می‌آمد . موقعیت مهّم منطقه بر میزان حساسیّت آن برای دشمن افزوده بود. به همین دلیل ، رزمندگان غیور اسلام به منظور خارج ساختن این منطقه‌ی مهّم از اشغال دشمن ، عملیاتی را طرح‌ریزی نمودند و در هیجدهم آبان‌ماه ۱۳۵۹ به اجرا گذاشتند که در پی آن ، موفق به تصرف منطقه‌ی دزلی و شکست دشمن شدند (نقشه‌ی شماره‌ی ۲ ـ ۵ ـ ۴) .

(۱) تلفات وارده به نیروهای خودی و دشمن : در این عملیات ۱۴ نفر از نیروهای دشمن به هلاکت رسید و ۳ نفر از نیروهای خودی شهید و ۴ نفر مجروح شدند .

(۲) غنایم به دست آمده : تعداد زیادی مین ضدتانک ، ضدنفر ، دینامیت ، تی.ان.تی و فتیله‌ی کُندسوز ، ۱۰۰ قبضه اسلحه از نوع ژ.۳ ، کلاش ، برنو ، تفنگ ۱۰۶ م.م و خمپاره‌ی ۱۲۰ و ۸۱ م.م ، مقدار قابل توجّهی فشنگ ، موشک آر.پی.جی. ۷ ، مهمات توپخانه و خمپاره‌های ۶۰ ، ۸۱ و ۱۲۰ م.م ، ۵ دستگاه خودرو و مقدار فراوانی قطعات خودرو .

لازم به یادآوری است به دنبال این عملیات متهورانه در دزلی ، نمایشگاهی از وسایل نظامی به غنیمت گرفته شده ، در شهر مریوان بر پا شد که مورد استقبال مردم قرار گرفت .

نقشه‌ی شماره‌ی ۲ ـ ۵ ـ ۴ عملیات منظم مرزی مورخ ۱۳۵۹/۱/۱۸ در منطقه دزلی مریوان

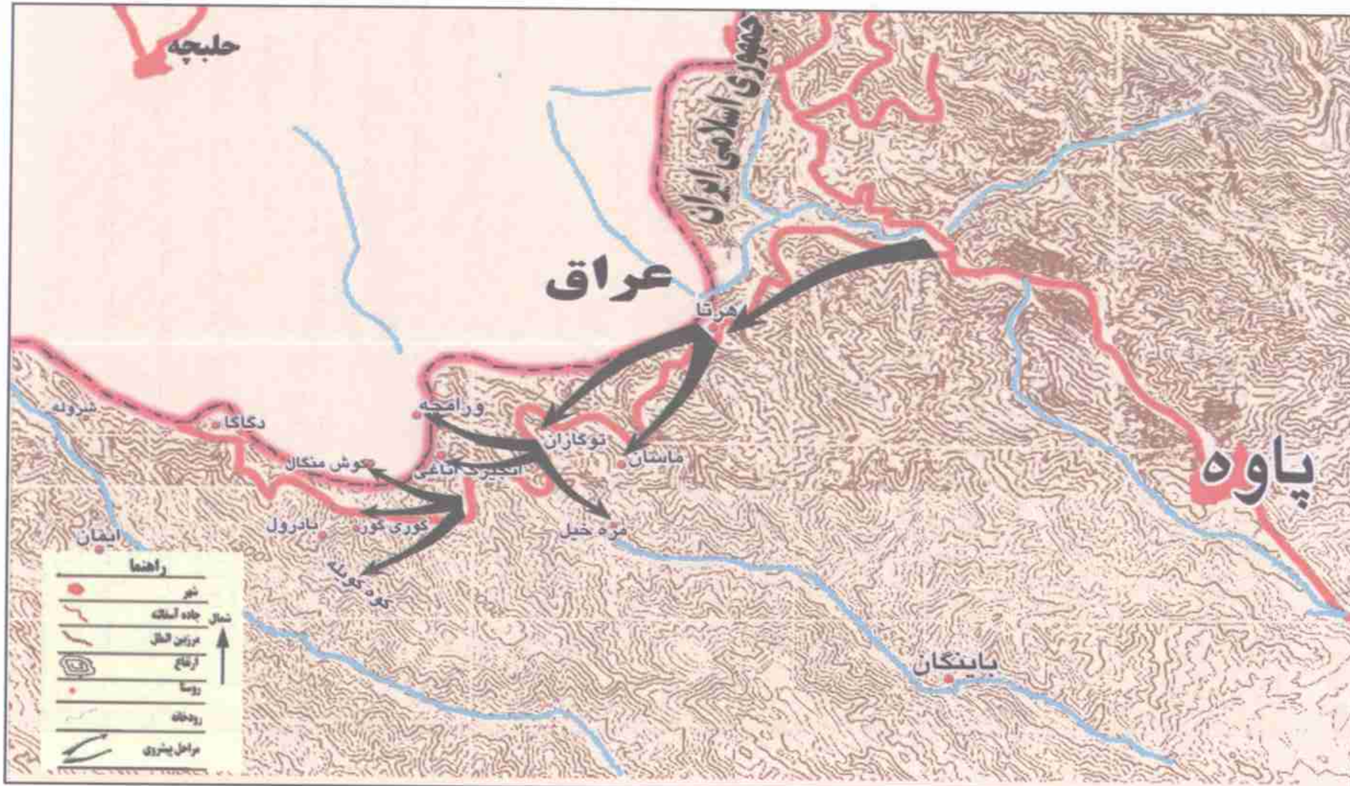

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۶/۷ ؛
(ب) نوع عملیات : منظم مرزی ؛
(ج) منطقه‌ی عملیات : محور دوآب ـ شیخ‌صله و ۱۹ روستای پاوه ؛
(د) رمز عملیات : حمزه سیدالشهدا (ع) ؛
(ه) مراحل عملیات : یک مرحله ؛
(و) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله ؛
(ز) یگان‌های عمل کننده‌ی خودی : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (پایگاه‌های سپاه جوانرود ، پاوه ، باینگان و نودشه) و ارتش جمهوری اسلامی ایران ؛
(ح) شرح و نتیجه‌ی عملیات : در این عملیات که با هماهنگی کامل نیروهای خودی در محور مرزی دوآب ـ شیخ‌صله (شیخ صالح) انجام گرفت ، ضدانقلابیون با دادن ۱۱ کشته ، ۱۵ زخمی و ۳ نفر اسیر متواری شدند . نیروهای خودی موفق گردیدند ضمن آزادسازی محور دوآب ـ شیخ‌صله روستاهای هرتا ، ناوک ، ماسان ، مره‌خیل ، لشکرگاه ، بانیه ، ترگاران ، کویله ، کوری‌گور ، بادرول ، ورامچه ، انجیرک ، زردوئی ، انجیرک‌اناغی ، یمان ، شروله و دگاگا را از وجود عناصر دشمن پاکسازی کنند . (نقشه‌ی شماره‌ی ۳ ـ ۵ ـ ۴)

۴ ـ عملیات بعثت

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۲/۱۹ ؛
(ب) نوع عملیات : منظم مرزی ؛
(ج) منطقه‌ی عملیات : مرز بانه ؛
(د) اهداف عملیات : خارج نمودن مناطق مرزی از اشغال ضدانقلاب و بستن مرز؛
(ه) مراحل عملیات : ۷ مرحله ؛
(و) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) ؛
(ز) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی عناصر ضدانقلاب با پشتیبانی ارتش متجاوز عراق؛
(ح) یگان‌های عمل کننده‌ی خودی : سپاه ، ارتش ، بسیج و پیشمرگان مسلمان کُرد ؛

نقشه‌ی شماره‌ی ۳ ـ ۵ ـ ۴ عملیات شهیدان رجائی و باهنر مورخ ۱۳۶۱/۶/۷ در مرز پاوه و جوانرود

(ط) شرح و نتیجه‌ی عملیات :

ــ در مرحلــه‌ی اول مورخــه ۱۳۶۲/۲/۱۹ پاکســازی روســتاهای آرمــرده ، بلکــه ، ارتفاعات مشرف به شهرک آرمرده ، ارتفاعات کانی‌چولکــه ، کــانی‌ســیف و ارتفاعــات مشرف به گندمان .

ـ در مرحله‌ی دوّم عملیات مورخه ۱۳۶۲/۲/۲۲ پاکسازی محور بانه ـ هنـگ‌ژال ، روستای بوئین سفلی و شهرک‌های عباس‌آباد و ننـور (پهلـوی‌دژ سـابق) ، ارتفاعـات نهنی ، چی‌چوران وکانی‌حلزون .

ـ در مرحله‌ی سوّم عملیات مورخــه ۱۳۶۲/۲/۲۷ ، پاکســازی روسـتاهای زرِوار ، آلوت ، بوالحسن ، برده‌بوک و ارتفاع مهّم کاگر .

ـ در مرحله‌ی چهارم عملیات مورخه ۱۳۶۲/۲/۲۹ ، پاکسازی روستاهای کانی‌دزدان (رستمی) ، ارتفاعات مشرف به سورآب ، اشترآباد ، اشترمل ، باشوان و کراوله .

ـ در مرحله‌ی پنجم پاکســازی ارتفاعــات صــالح ، همــه‌رسـید ، انجینـه‌ابـراهیم ، چومان و کرکیا .

ـ در مرحله‌ی ششم پاکسازی مناطق کانی‌مام و کانی‌سیف .

ـ در مرحله‌ی هفتم پاکسازی مناطق بانوان ،کنـده‌سـور ، بلکـه و ارتفاعـات مهّـم شاخ‌اشکوت و سورکوه . (نقشه‌ی شماره‌ی ۴ ـ ۵ ـ ۴)

(۱) تلفات وارده به نیروهای دشــمن و خــودی : در ایـن عملیـات ۵۳ نفـر از چته‌های ضدانقلاب کشته شدند . از نیروهای خودی نیز ۱۴ نفر شهید ، ۳۱ نفر مجروح و ۱ نفر مفقودالاثر گردید .

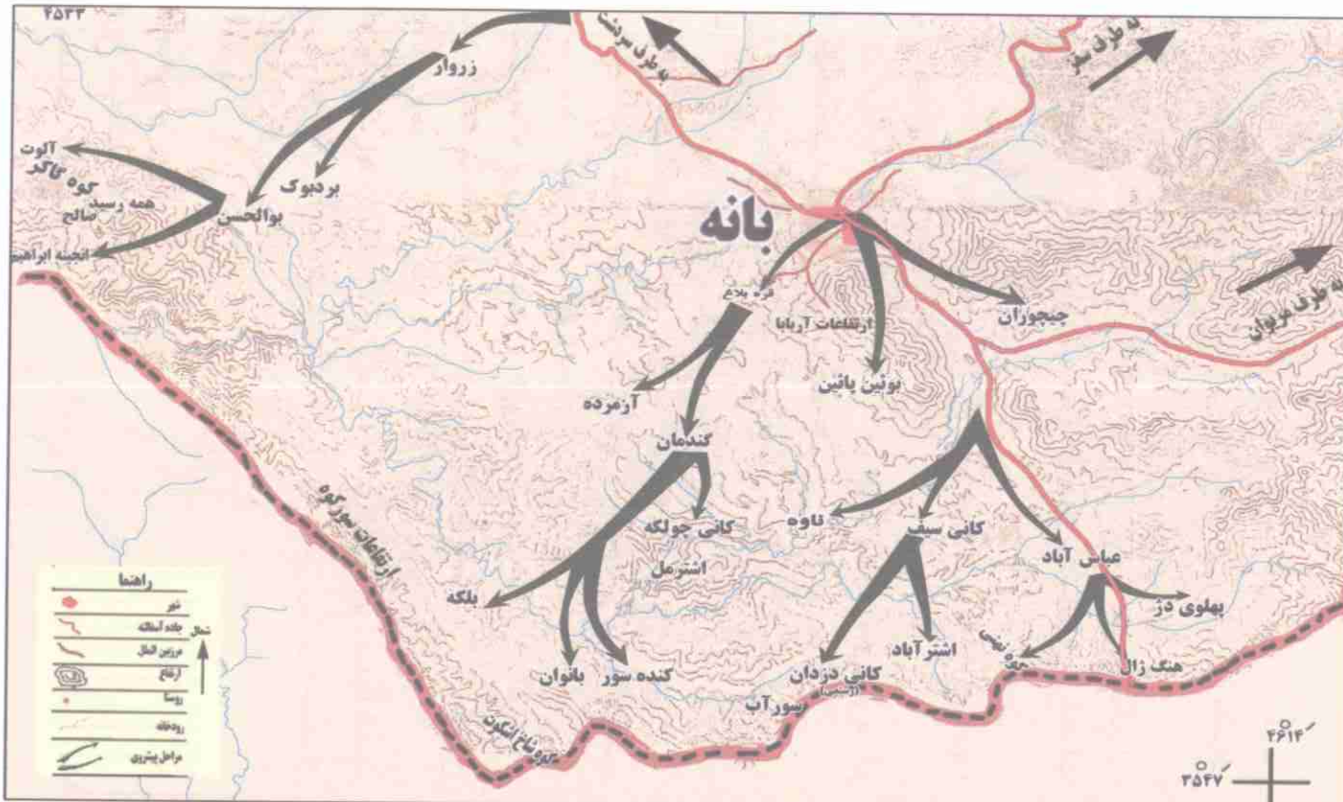
(۲) غنایم به دست آمده : یک دستگاه بی‌سیم ، ۳ دستگاه خودرو ، صدها قبضـه اسلحه‌ی انفرادی ، خمپاره‌ی ۶۰ م.م ، تیربار ژ.۳ ، کالیبر ۵۰ ، مقادیر زیـادی فشـنگ از جمله هفت صندوق فشنگ کالیبر ۵۰ .

۴ ـ عملیات جهاد

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۳/۲۸ ؛

(ب) نوع عملیات : منظم مرزی ؛

نقشه‌ی شماره‌ی ۴ ـ ۵ ـ ۴ عملیات بعثت مورخ ۱۳۶۲/۲/۱۹ در مرز بانه

(ج) مدّت عملیات : ۱۶ روز ؛

(د) منطقه‌ی عملیات : منطقه‌ی غرب شهرستان سردشت (ارتفاعات کاسه شکن ، بلفت) ؛

(هـ) اهداف عملیات : بستن مرز سردشت ، مقابله با ضدانقلاب و ایجاد جبهه‌ی جدید در مقابله با متجاوزین بعث عراق ؛

(و) مراحل عملیات : سه مرحله ؛

(ز) هدایت عملیات : قرارگاه حمزه‌ی سیدالشهدا (ع) ؛

(ح) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛

(ط) یگان‌های عمل کننده‌ی خودی : سپاه ، ارتش ، ژاندارمری ، بسیج و تیپ قدس سپاه .

(ی) شرح و نتیجه‌ی عملیات : در این عملیات ۱۶ کیلومتر از جاده‌ی غربی سردشت به اضافه‌ی ۱۲ روستا و ارتفاعات بلفت و کاسه‌شکن به طور کامل پاکسازی شد . تلفات وارده به دشمن ده‌ها نفر کشته و زخمی (از جمله هلاکت فرمانده‌ی کل ضدانقلاب در غرب سردشت) ، ۲۵ نفر اسیر ، تلفات وارده به نیروهای خودی ۳۰ نفر شهید و ۱۲۰ نفر مجروح بوده است . در این عملیات مقادیر زیادی سلاح ، مهمات ، چهارقبضه توپ ۱۰۵ م.م و چندین دستگاه خودرو از ضدانقلاب به غنیمت گرفته شد . همچنین ۵۴ نفر از نیروهای متجاوز عراقی به اسارت رزمندگان اسلام درآمدند و صدها نفر از نیروهای متجاوز عراقی کشته و زخمی شدند . (نقشه‌ی شماره‌ی ۵ ـ ۵ ـ ۴)

۵ ـ عملیات در جاده‌ی تمرچین ـ حاج‌عمران

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۴/۲۹ ؛

(ب) نوع عملیات : منظم برون‌مرزی ؛

(ج) منطقه‌ی عملیات : جاده‌ی تمرچین ـ حاج‌عمران (پیرانشهر) ؛

(د) اهداف عملیات : پاکسازی مرز پیرانشهر و ایجاد امنیت در آن ؛

(هـ) مراحل عملیات : یک مرحله ؛

(و) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه‌ی سیدالشهدا (ع) ؛

نقشه‌ی شماره‌ی ۵ ـ ۵ ـ ۴ عملیات منظم مرزی و برونمرزی در منطقه‌ی تمرچین و حاج عمران پیرانشهر

(ز) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب و حامیان آنها در خاک عراق ؛

(ح) یگان‌های عمل کننده‌ی خودی : سپاه ، ارتش ، بسیج ، پیشمرگان مسلمان کُرد و مبارزین مسلمان عراقی ؛

(ط) شرح و نتیجه‌ی عملیات : نیروهای توانمند اسلام در منطقه‌ی پیرانشهر به منظور سرکوب اشرار مسلح وابسته به استکبار جهانی و انهدام منبع تغذیه‌ی آنان در عراق به قلب مواضع ضدانقلاب در خاک این کشور حمله بردند . در این عملیات دلیرانه نیروهای خودی ضمن انهدام و سرکوب ضدانقلابیون و حامیان بعثی - صهیونیستی آنها در آن سوی مرز ، ضربات سنگینی را به دشمن بعثی وارد آوردند . صدها نفر از قوای وابسته به کفر جهانی به هلاکت رسید و یا زخمی شد و مقادیر زیادی از تجهیزات و ادوات آنان به دست نیروهای اسلام افتاد (نقشه‌ی شماره‌ی ۶ـ۵ـ۴) .

۶ـ عملیات شهید کاظمی[1]

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۶/۴ ؛

(ب) نوع عملیات : منظم مرزی ؛

(ج) منطقه‌ی عملیات : محال‌انزل ؛

(د) اهداف عملیات : پاکسازی نوار مرزی شهرستان‌های سلماس ، ارومیه و اشنویه ؛

(ه) مراحل عملیات : سه مرحله ؛

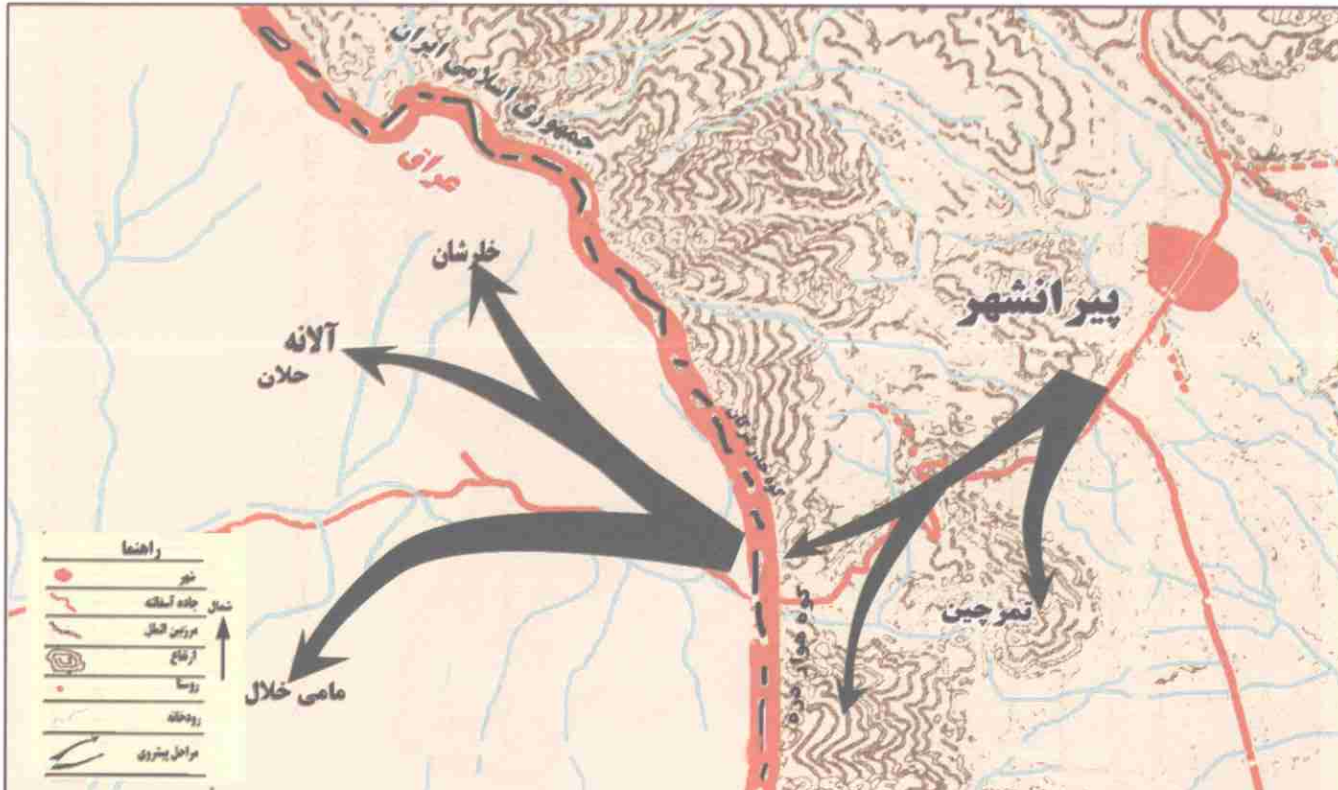
(و) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات ؛

(ز) یگان‌های عمل کننده خودی : سپاه ، ارتش ، ژاندارمری و بسیج عشایری .

---

۱ ـ شهید ناصر کاظمی از فرماندهان شجاع ، مدیر و دل‌سوز سپاه بود که در عملیات پاکسازی و آزادسازی جاده‌ی سردشت ـ پیرانشهر به فیض عظمای شهادت نائل آمد . این عملیات هم‌زمان با سالگرد شهادت این بزرگوار اجرا شد .

نقشه‌ی شماره‌ی ۶ ـ ۵ ـ ۴ عملیات منظم مرزی و برونمرزی در منطقه‌ی تمرچین و حاج عمران پیرانشهر

(ح) شرح و نتیجه‌ی عملیات : رزمندگان اسلام در این عملیات موفقیت‌آمیز با آزادسازی منطقه‌ی محال‌انزل و روستاهای اطراف آن از جمله خرم‌آباد ، نورالدین ، کاسب ، حاجی‌بایرام و ۱۰ روستای دیگر (که از بدو پیروزی انقلاب اسلامی در دست ضدانقلابیون قرار داشت .) پاکسازی و به تصرف درآوردند . علاوه بر این با آزادسازی منطقه‌ی محال‌انزل که زندان ضدانقلابیون در این منطقه محسوب می‌گردید ، بیش از ۲۰ گروگان خودی از دست دشمن رهایی یافتند .

(۱) تلفات وارده به دشمن : در این پاکسازی علاوه بر اسارت بیش از ۲۰ نفر از عناصر اصلی گروهک‌ها ، ۸۰ نفر از آنان نیز کشته و زخمی شدند .

(۲) غنایم به دست آمده : چندین قبضه سلاح نیمه سنگین ، تعداد زیادی سلاح انفرادی ، چندین دستگاه خودرو ، وسایل مخابراتی و مقادیر زیادی اسناد و مدارک مهّم درون گروهی .

۷ــ عملیات نصر

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۷/۸ ؛

(ب) نوع عملیات : منظم مرزی ؛

(ج) منطقه‌ی عملیات : روستاهای مرزی سردشت و بانه ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه شهید شهرامفر ؛

(ه) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک‌های کومله و منافقین ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی‌خودی : سپاه ، ارتش ، بسیج ، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کُرد ؛

(ز) شرح و نتیجه‌ی عملیات : در اواسط سال ۱۳۶۲ هم‌زمان با عملیات والفجر ۴، عملیاتی در منطقه‌ی آلان (بین بانه و سردشت) که قسمتی از آن به مرز ایران و عراق منتهی می‌شد ، انجام گردید . در این عملیات گسترده یگان‌های زیادی از جمله تیپ قدس ، تیپ شهید بروجردی ، تیپ شهدا ، گردان‌های منطقه ، تیپ نوهد ، یگان‌های جندالله سنندج ، بانه و سقز حضور داشتند .

در پایان این عملیات ، رزمندگان اسلام موفق شدند در دورترین نقاط مرزی

سردشت ، روستاهای بژوه ، کاگر ، دین‌آران (دیناران) ، رشکان ، سنجوه ، نوری ، دوله ، گرویس ، آلوت و ارتفاعات خمل ، سیرکوه ، زردکه ، لک‌لک و ارتفاعات اطراف رودخانه‌ی گلاس را آزاد کنند .

ضدانقلاب برای حفظ ارتفاعات مشرف بر بژوه مقاومت زیادی از خود نشان داد . زیرا که از دست دادن این ارتفاع به معنای از دست دادن حیثیت سیاسی‌اش تلقی می‌شد.

از جمله پایگاه‌های اصلی ضدانقلاب در این منطقه می‌توان به مزرعه‌ی بیتوش (مقر اصلی حزب دموکرات و دفتر سیاسی آن) ، روستای گرماب پایین (مقر اصلی گروهک راه کارگر) و روستای تیت‌بالا (پایگاه اصلی گروهک منافقین) اشاره کرد که به تصرف رزمندگان اسلام درآمد . در جریان این عملیات ۲۰۰ نفر از نیروهای خودی از گروگان ضدانقلاب آزاد شدند . علاوه بر آن دشمن مجبور شد فرستنده‌ی رادیویی خود را با کمک ارتش متجاوز عراق به داخل خاک آن کشور انتقال دهد (نقشه‌ی شماره‌ی ۷ ـ ۵ ـ ۴) .

(۱) تلفات و خسارات وارده به ضدانقلاب : حداقل ۱۲۰ نفر کشته ، ۵۰ نفر زخمی و مقادیری سلاح ، مهمات ، تجهیزات نظامی و اسناد و مدارک درون گروهی ، همچنین ۳ پایگاه و یک موضع آتشبار توپخانه‌ی عراق در این عملیات نیز منهدم شد .

(۲) تلفات و خسارات وارده به نیروهای خودی : ۱۱ نفر شهید و ۱۴ نفر مجروح .

۸ ـ عملیات شهید هادوی[1]

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۳/۳/۸ ؛

(ب) نوع عملیات : منظم مرزی ؛

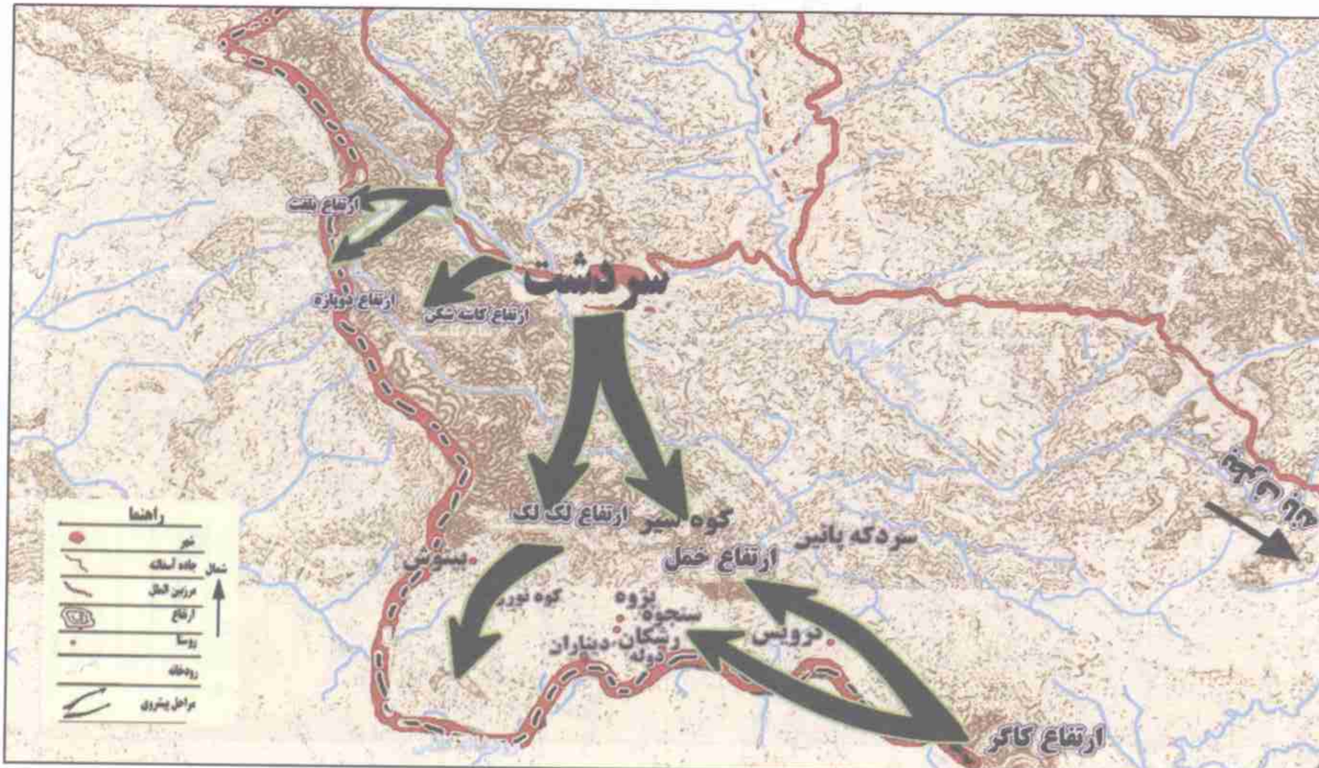
(ج) منطقه‌ی عملیات : مرز سقز با عراق در منطقه‌ی هرمیدل و حاج‌عبدل ؛

(د) اهداف عملیات : پاکسازی نوار مرزی سقز ؛

---

۱ ـ شهید محمود هادوی یکی از فرماندهان شجاع و دلیر سپاه بود که هنگام طراحی این عملیات به فیض عظمای شهادت نائل آمد .

نقشه‌ی شماره‌ی ۷ ـ ۵ ـ ۴ عملیات نصر مورخه ۱۳۶۲/۷/۸ در منطقه مرزی آلان بانه و سردشت

(هـ) محور عملیات : شیبانجو ، دگاگا و رزاب به طرف ارتفاعات مرزی ؛

(و) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه شهید شهرام‌فر .

(ز) یگان‌های عمل کننده‌ی خودی : تیپ ویژه‌ی شهدا ، یک گردان از تیپ دو لشکر ۲۳ ارتش ،گردان‌های جندالله سنندج و تکاب ، یگان‌های حزب‌الله کردستان و ۱۰ فروند بالگرد هوانیروز جهت پشتیبانی

(ح) شرح و نتیجه‌ی عملیات : بعد از عملیات قائم‌آل‌محمد (عج) عملیات دیگری با نام شهیدمحمود هادوی در منطقه‌ی مرزی هرمیدل سقز شروع شد که با وجود مقاومت شدید دشمن ، نیروها به تمامی اهداف تعیین شده‌ی خود رسیدند و موفق شدند روستاهای هرمیدل ، حاج‌عبدل ، بردمه ، هفتاش ، باشماق ، میشاوبزرگ و کوچک و مام‌سیف‌الدین را پاکسازی کنند . (نقشه‌ی شماره‌ی ۸ ـ ۵ ـ ۴)

(۱) تلفات وارده به نیروهای دشمن و خودی : تلفات وارده به دشمن در این عملیات ۵ کشته ، ۳۰ زخمی و ۱۰نفر اسیر و تلفات وارده به نیروهای خودی ۲ نفر مجروح بوده است.

(۲) غنایم به دست آمده : ۳۳ قبضه اسلحه از نوع ژ.۳ ، ام.یک ، گرینف ، برنو ، کلاشینکف و شکاری ، ۴ قبضه خمپاره‌انداز ۱۲۰ ، ۸۱ و ۶۰ م.م ، ۱۱ دستگاه بی‌سیم پی.آر.سی ۷۷ و ۶۶ ، شش عدد تیربار ژ.۳ ، هزاران عدد فشنگ ، صدها عدد نارنجک دستی ، مین ضدتانک ، مین ضدنفر، دینامیت و چاشنی‌های انفجاری ، سه عدد موتور برق ، ۱۸ حلقه فیلم ۱۶ م.م ، ۷ دستگاه ماشین تایپ و تکثیر ، ۱ دستگاه بی‌سیم ماهواره‌ای ، یک دستگاه دوربین مادون قرمز ، ده‌ها گلوله‌ی خمپاره ، توپ ۱۰۵ م.م و موشک آر.پی.جی۷ ، یک دستگاه تراکتور و مقادیر زیادی تجهیزات و وسایل نظامی و غیرنظامی .

۹ ـ عملیات لیله‌القدر[1]

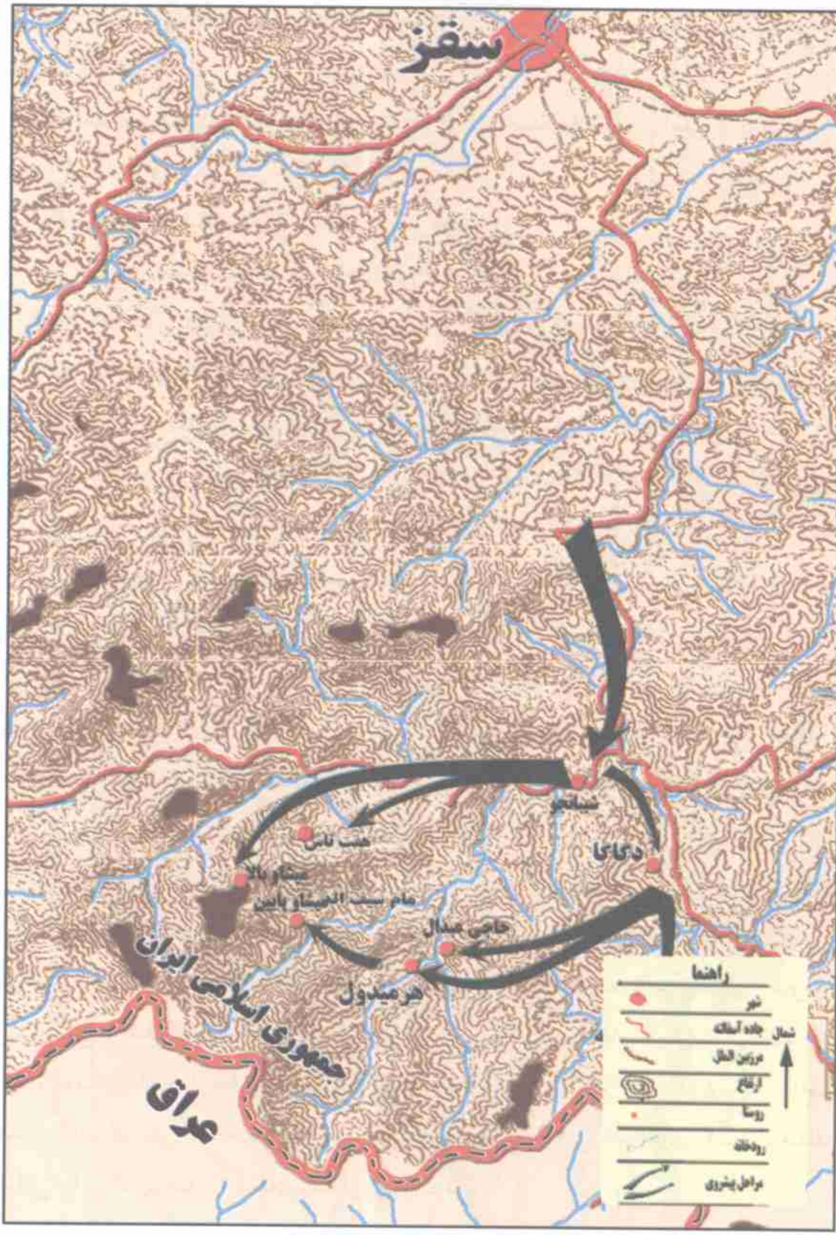
(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۳/۳/۲۹ ؛

(ب) نوع عملیات : منظم مرزی ؛

---

۱ ـ این عملیات در ماه مبارک رمضان و در شب قدر اجرا شد ، به همین دلیل نام لیله‌القدر برای آن انتخاب شده است .

نقشه شماره ۸ ـ ۵ ـ ۴ عملیات شهید هادوی مورخه ۱۳۶۳/۳/۸ در منطقه مرزی سقز

(ج) مدّت عملیات : ۷ روز ؛

(د) منطقه‌ی عملیات : غرب جاده‌ی ارومیه ـ سلماس و شمال‌غرب شهرستان ارومیه ؛

(هـ) اهداف عملیات : پاکسازی منطقه ، انهدام ضدانقلاب ، تأمین و پوشش مرز ارومیه ، سلماس و جاده‌های مواصلاتی ؛

(و) مراحل عملیات : دو مرحله از سه محور ؛

(ز) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه شهید بروجردی ؛

(ح) یگان‌های دشمن :حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک‌های کومله و منافقین ؛

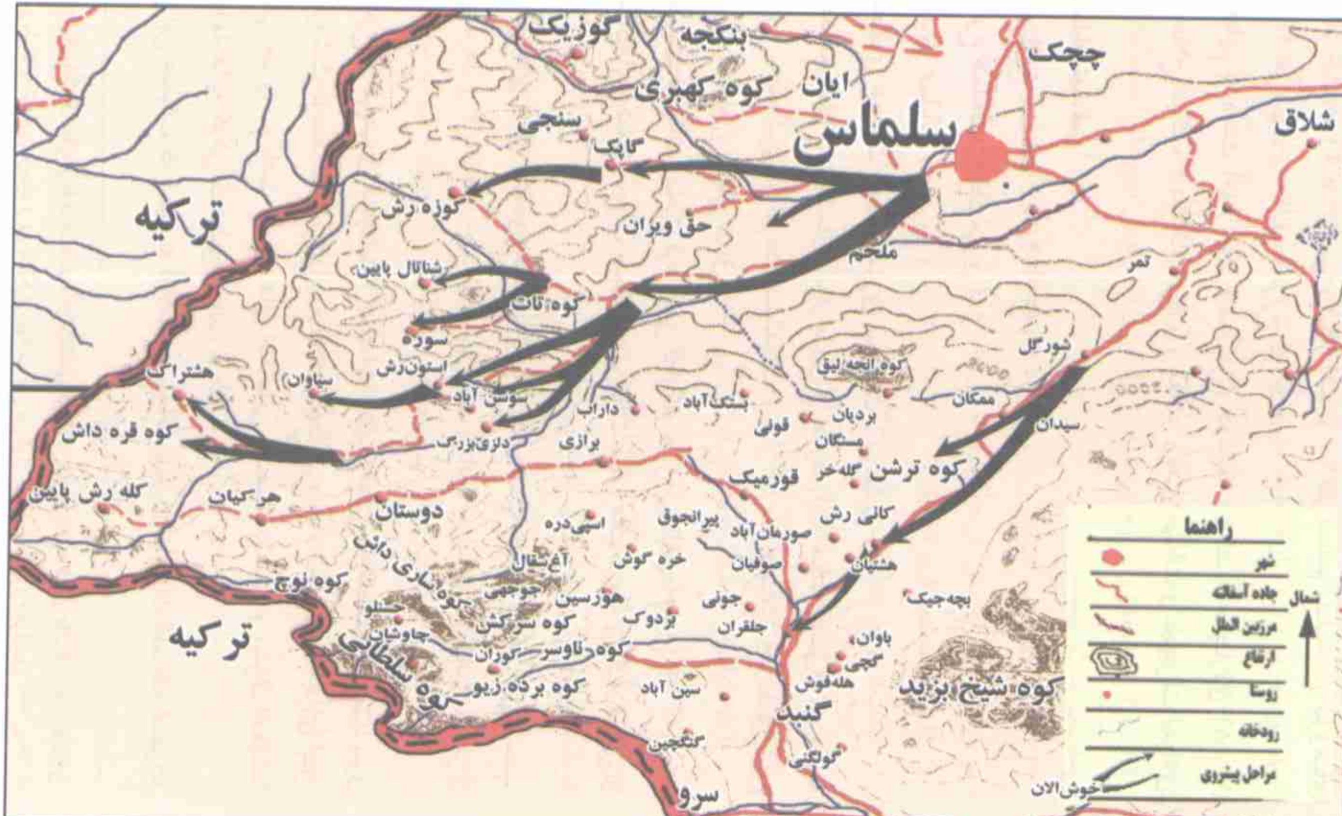
(ط) یگان‌های عمل کننده‌ی خودی : تیپ شهید بروجردی ، تیپ شهدا ، گردان‌های جندالله نقده ، میاندوآب ، خوی ، سلماس و مهاباد ، یگان حزب الله ارومیه ، یک گردان تکاور از لشکر ۶۴ ، یک گردان از لشکر ۲۳ نوهد ، ۴ گردان ادوات ، ۲ آتشبار توپ ۱۰۵ و یک آتشبار پدافند هوایی .

(ی) شرح و نتیجه‌ی عملیات : گسترش ضدانقلاب در منطقه‌ی مرزی آذربایجان‌غربی و اجرای عملیات کمین در جاده‌ی اصلی ارومیه ـ سلماس و محور فرعی سرو ـ ارومیه ، همچنین حمله به شهرهای ارومیه و سلماس موجب ناامنی در منطقه و تحت فشار قرار گرفتن مردم شده بود . مسئولین قرارگاه حمزه سید الشهدا (ع) با هدف برقراری امنیت در منطقه و رهایی مردم ستمدیده و محروم ، همچنین بستن مرز ایران با ترکیه عملیات گسترده‌ای را طرح‌ریزی کردند و به اجرا درآوردند .

این عملیات با احداث پایگاه‌های تأمینی در روستاهای بانی ، کوه‌خیزان و کلان‌کانی توسط سپاه ادامه یافت و در محورهای دیگر ، دشمن نیز تا نوار مرزی ترکیه دنبال شد . ضدانقلاب بالأجبار به خاک ترکیه پناهنده گردید و نیروهای خودی با اجرای آتش و شلیک گلوله‌های فسفری روی ارتفاعات و انجام عملیات تهدید باعث شدند ، تعدادی از ضدانقلابیون تسلیم شوند . نیروهای مهاجم هم برای تثبیت اهداف به مدّت ۱۵ روز در منطقه باقی ماندند ، سپس با بر پایی مقرهای ثابت ، منطقه‌ی عملیاتی را ترک کردند (نقشه‌ی شماره‌ی ۹ ـ ۵ ـ ۴).

(ک) تلفات وارده به نیروهای خودی و دشمن : در این عملیات از نیروهای

نقشه‌ی شماره‌ی ۹ ـ ۵ ـ ۴ عملیات لیله القدر مورخه ۱۳۶۳/۳/۲۹ در منطقه مرزی ارومیه ـ سلماس

دشمن ۳۲ نفر کشته ، ۴۱ نفر زخمی ، ۱ نفر اسیر و ۲۰ نفر تسلیم شدند . از نیروهای خودی نیز ۱۶ نفر شهید و ۲۰ نفر مجروح گردیدند .

(۲) غنایم به دست آمده : یک قبضه تیربار دوشیکا ، ۱ قبضه خمپاره‌ی ۸۱ م م ، ۴۰۰ قبضه سلاح سبک ، ۶ دستگاه خودرو و مقادیر زیادی مهّمات و تجهیزات انفرادی.

۱۰ ـ عملیات شهید قمی[1]

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۳/۴/۲۶ ؛

(ب) نوع عملیات : منظم مرزی ؛

(ج) مدّت عملیات : ۱۰ روز ؛

(د) منطقه‌ی عملیات : مناطق مرزی سردشت ـ پیرانشهر ؛

(هـ) اهداف عملیات : پاکسازی نوار مرزی و تصرف ارتفاعات مهّم آن از جمله بلفت و دوپازا ، جلوگیری از تردد ضدانقلاب و باز کردن جبهه‌ی جدید در این منطقه‌ی بر ضد متجاوزین بعثی عراق .

(و) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه‌سیدالشهدا (ع) ؛

(ز) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات ، گروهک کومله و یگان‌هایی از ارتش متجاوز عراق ؛

(ح) یگان‌های عمل کننده‌ی خودی : تیپ شهدا ، تیپ شهید بروجردی ، تیپ قدس ، تیپ نوهد و گردان‌های جندالله در سردشت ، بانه ، پیرانشهر ، تکاب ، سقز و دیواندرّه .

(ط) شرح و نتیجه‌ی عملیات : عملیات شهید قمی در منطقه‌ی احمد برو شهرستان سردشت توسط دلاورمردان رزمنده در مقطع نبرد دوّم انجام شد . اجرای این عملیات زمانی ضرورت یافت که نیروهای اطلاعاتی وضعیت دشمن و میزان اهمیّت این منطقه را بارها به گوش مسئولین رسانده بودند .

در پی این عملیات که منجر به آزادسازی و پاکسازی ارتفاعات اطراف شهرک

---

۱ ـ شهید قمی از فرماندهان متقی و با درایت سپاه در منطقه‌ی قرارگاه حمزه (ع) بود که در پاکسازی و آزادسازی جاده‌ی بانه ـ سردشت به شهادت رسید و در سالگرد شهادت این بزرگوار عملیات مذکور اجرا شد.

ربط ، روستاهای دیوالان ، نوچیان ، آشدین ، برده‌سور ، مامندآوا ، آغـلان ، سـوره‌بـن ، احمدبرو ، ورده ، زله ، ارتفاعات مهّـم بلفـت و قسـمتی از دوپـازا و کلیـه‌ی عـوارض حساس منطقه شد ، ۱۵ نفر از رزمندگان اسلام شهید و ۱۷ نفر دیگر مجروح گردیدند . همچنین ۳۱ نفر از نیروهای دشمن کشته (۱۶ نفر ضدانقلاب و ۱۵ نفر مزدورعراقـی) و ۶۲ نفر (از چته‌ها و نیروهای عراقی) اسیر و ۱۵ نفر از نیروهای ضـدانقلاب تسـلیم رزمندگان اسلام شدند .

در این عملیات ، مناطق زیادی از اشغال ضدانقلاب و متجاوزین عراقـی خـارج و شهر سردشت از تیررس توپخانه‌ی دشمن خارج گردید.(نقشه‌ی شماره‌ی ۱۰ ـ ۵ ـ ۴)

۱۱ ـ عملیات شهید کریم کاظمیان[1]

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۳/۶/۷ ؛

(ب) نوع عملیات : منظم مرزی ؛

(ج) مدّت عملیات : ۲ شبانه روز ؛

(د) منطقه‌ی عملیات : مناطق مرزی پیرانشهر ؛

(ه) اهداف عملیات : پاکسازی روستاهای دولینه و زویان ، آزادسازی نقـاط مهـم قوچ‌حسن ، قوچ‌ملا ، سرگومه ، کیله‌قلان ، مـل‌بـران ، گـرگ‌حـلالان ، حـاج‌ابـراهیم و کوه‌قندیل در مرز پیرانشهر ؛

(و) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگـاه حمـزه سیدالشـهدا (ع) و قرارگـاه مقدم شهید بروجردی ؛

(ز) یگان‌های‌دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک‌های کومله و منافقین ؛

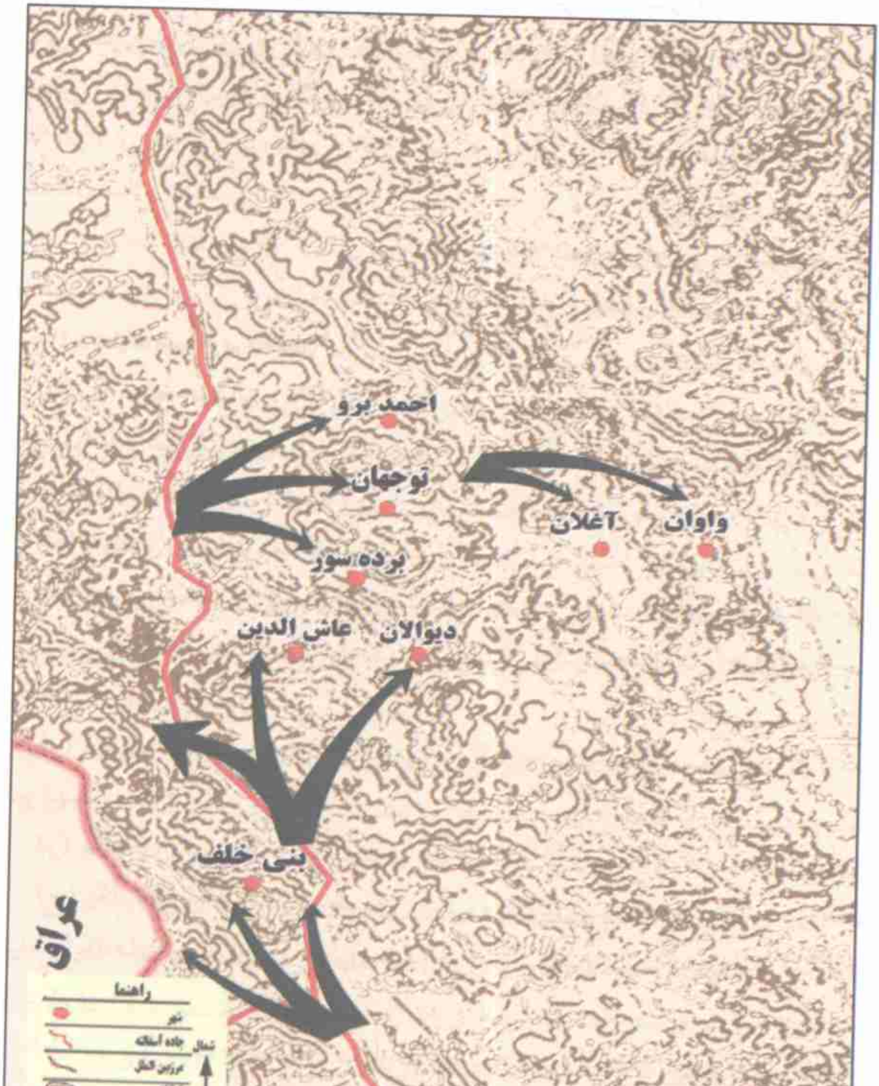
(ح) یگان‌های عمل کننده‌ی خودی : تیـپ ویـژه‌ی شـهدا بـا پشـتیبانی نیروهـای احتیاط پایگاه‌های اسـتقراری و ۳ فرونـد بـالگرد از هـوانیروز (یـک فرونـد ۲۱۴ و دو فروند کبری) .

(ط) شرح و نتیجه‌ی عملیات : قرارگاه حمـزه‌ی سیدالشـهدا (ع) در پـی عملیـات فتح یک که در ارتفاعات مرزی پیرانشهر و منطقه‌ی مرزی قندیل عراق انجـام شـد ، در

---

۱ ـ شهید کریم کاظمیان یکی از فرماندهان متعهد و شجاع لشگر ویژه‌ی شهدا بود که هنگام طراحی این عملیـات به فیض عظمای شهادت نائل آمد .

نقشه شماره ۱۰ ـ ۵ ـ ۴ عملیات شهید قمی مورخه ۱۳۶۳/۴/۲۶ در منطقه مرزی سردشت

هفتم شهریورماه ۱۳۶۳ شروع به پاکسازی و آزادسازی ارتفاعات سرگومه، قوچ‌ملا، قوچ‌حسن، کیله‌قلان، مل‌بران، گرگ‌حلالان‌وقندیل(مشرف بر روستای دولینه) و دولینه از لوث وجود ضدانقلاب نمود. این عملیات در تاریخ ۶۳/۶/۹ با موفقیت خاتمه یافت.

(ی) تلفات و خسارات وارده به دشمن: در این عملیات بیش از۳۳ نفر از ضدانقلاب کشته، ۶۷ نفر زخمی، ۲ نفر اسیر (از سرکردگان گروهک کومله) و ۴۰ نفر تسلیم شدند.

همچنین یک بازار بزرگ قاچاق که توسط حزب منحله‌ی دموکرات اداره می‌شد، به دست رزمندگان اسلام افتاد. از طریق این بازار، انواع وسایل لوکس و تجملی وارد ایران می‌شد.

از ویژگی‌های این عملیات می‌توان به استقامت نیروها در راهپیمایی‌های طولانی طی عملیات، استفاده‌ی به‌جا از اصل استتار، اختفا و پوشش، بهره‌گیری صحیح از اصل غافل‌گیری، در دست داشتن ابتکار عمل در طول عملیات و اجرای آتش به‌موقع و مؤثر بر روی مواضع دشمن اشاره کرد (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۱ ـ ۵ ـ ۴).

۱۲ ـ عملیات فجر

(الف) تاریخ عملیات: ۱۳۶۳/۶/۱۷؛

(ب) نوع عملیات: منظم مرزی؛

(ج) مدّت عملیات: ۴ روز؛

(د) منطقه‌ی عملیات: احمدبرو، علاوان و برده‌سور سردشت؛

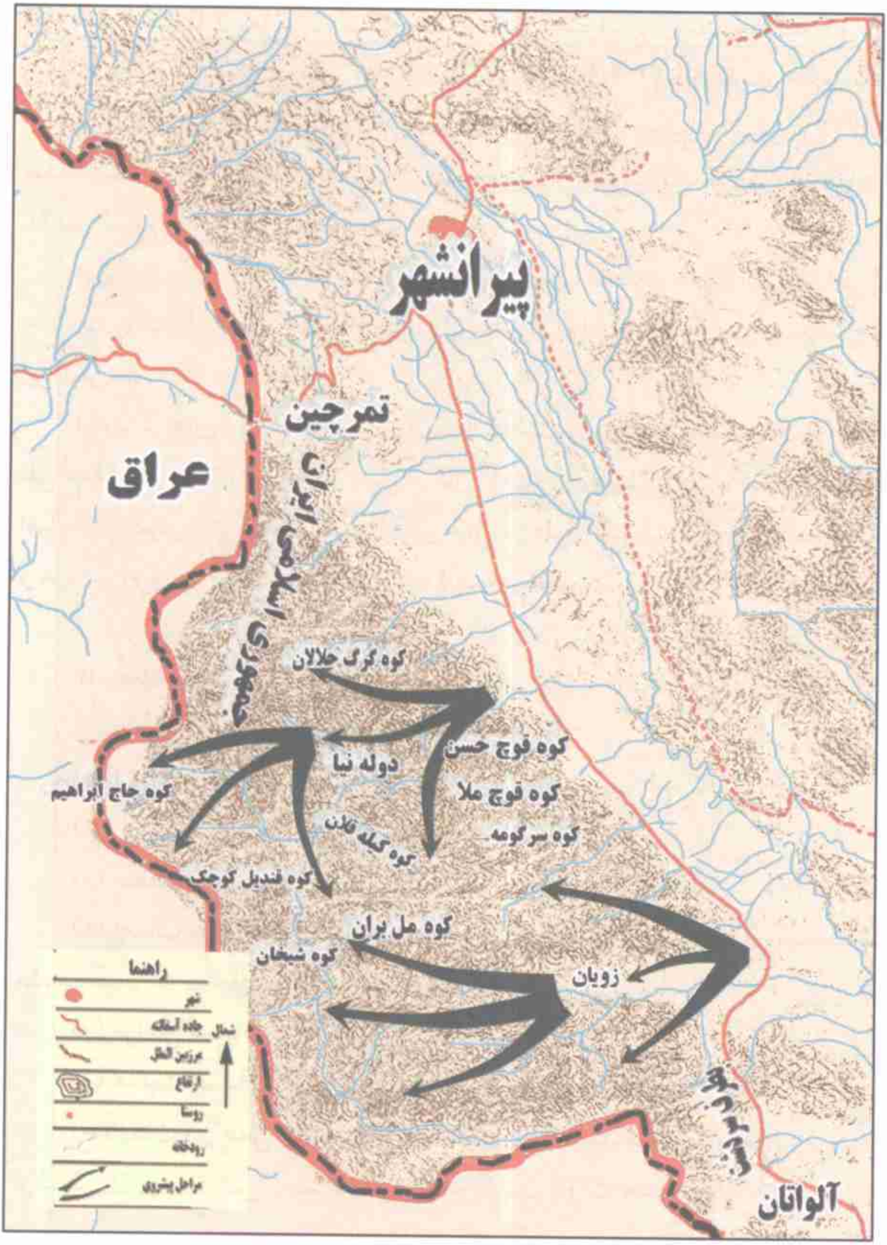
(ه) اهداف عملیات: پاکسازی منطقه‌ی مرزی احمدبرو به دلیل حساسیت و مشرف بودن آن به جاده‌های سردشت ـ مهاباد و سردشت ـ پیرانشهر؛

(و) مراحل عملیات: ۱ مرحله از سه محور؛

(ز) هدایت عملیات: قرارگاه شهید محمد بروجردی؛

(ح) یگان‌های عمل کننده‌ی خودی: تیپ ۱۱۰ شهید محمد بروجردی، یک تیپ از لشگر ۲۳ نوهد ارتش، جندالله سردشت و گردان ادوات حمزه (ع).

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۱ ـ ۵ ـ ۴ عملیات شهید کریم کاظمیان مورخه ۱۳۶۳/۶/۷ در منطقه مرزی پیرانشهر

(ط) شرح و نتیجه‌ی عملیات : در این عملیات مناطق مامندآوا ، زلـه ، دیـوالان ، واوان ، نوچیان ، سوره‌بن ، آغلان ، سرشیو ، احمدبرو ، کلیه‌ی ارتفاعات منـاطق مـورد نظر با تحمل ۶ شهید از سوی نیروهای خودی پاکسازی شد .

۱۳ــ عملیات رمضان

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۴/۲/۲۱ ؛

(ب) نوع عملیات : منظم مرزی ؛

(ج) مدّت عملیات : ۱۰ روز ؛

(د)منطقه‌ی عملیات : غرب وشمال‌غرب شهرستان ارومیه (مناطق سرو ، دره‌بـانی و مارمیشو) ؛

(هـ) اهداف عملیات : تصرف و پاکسازی منطقه از لوث وجود ضدانقلاب ، تـأمین و پوشش مرز شهرستان ارومیه ؛

(و) مراحل عملیات : دو مرحله از سه محور ؛

(ز) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه شهید بروجردی ؛

(ح) یگان‌های دشمن : سه هیز نحو ، سمکو و آواره از حزب منحله‌ی دموکرات.

(ط) یگان‌های عمل کننده‌ی خودی : تیـپ ۱۱۰ شـهید بروجـردی ، گـردان‌هـای جندالله تکاب ، سلماس ، ارومیه و شاهین‌دژ ، یک آتشبار توپ ۱۰۵ و یک تیم آتش از هوانیروز (دو فروند بالگرد کبری و دو فروند بالگرد ۲۱۴) .

(ی) شرح و نتیجه‌ی عملیات : در این عملیات با توجّه به تغییر تاکتیک دشـمن از جنگ جبهه‌ای به عملیات جنگ و گریز ، مسئولین تصمیم گرفتند چند پایگاه نیمه ثابت ضدانقلاب را که باعث تقویت آنان در اجرای عملیات حمله به شهر ، کمین و راهبندان در محورهای ارومیه ــ سلماس و محورهای فرعی سرو می‌شد را با عملیات غافل‌گیرانه منهدم نمایند و امنیت را برای مردم و ساکنین این مناطق به ارمغان آورند . از مهّم‌تـرین نتایج این عملیات می‌توان به موارد زیر اشاره کرد :

(۱) پاکسازی کل منطقه از وجود ضدانقلاب بر اساس اهداف از پیش تعیین‌شده ؛

(۲) تأمین و پوشش مرز ایران ــ ترکیه ؛

(۳) تسلط بر منطقه‌ی حساس غرب شهرستان ارومیه ؛
(۴) وارد شدن تلفات قابل توجه به نیروهای ضدانقلاب ؛
(۵) آزادسازی روستاهای مهّم آووک ، مارمیشو ، بانی‌دره ، سبت‌آوو ؛
(۶) جلوگیری از قاچاق کالا و اسلحه در مرز این شهرستان . (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۲ ـ ۵ ـ ۴).

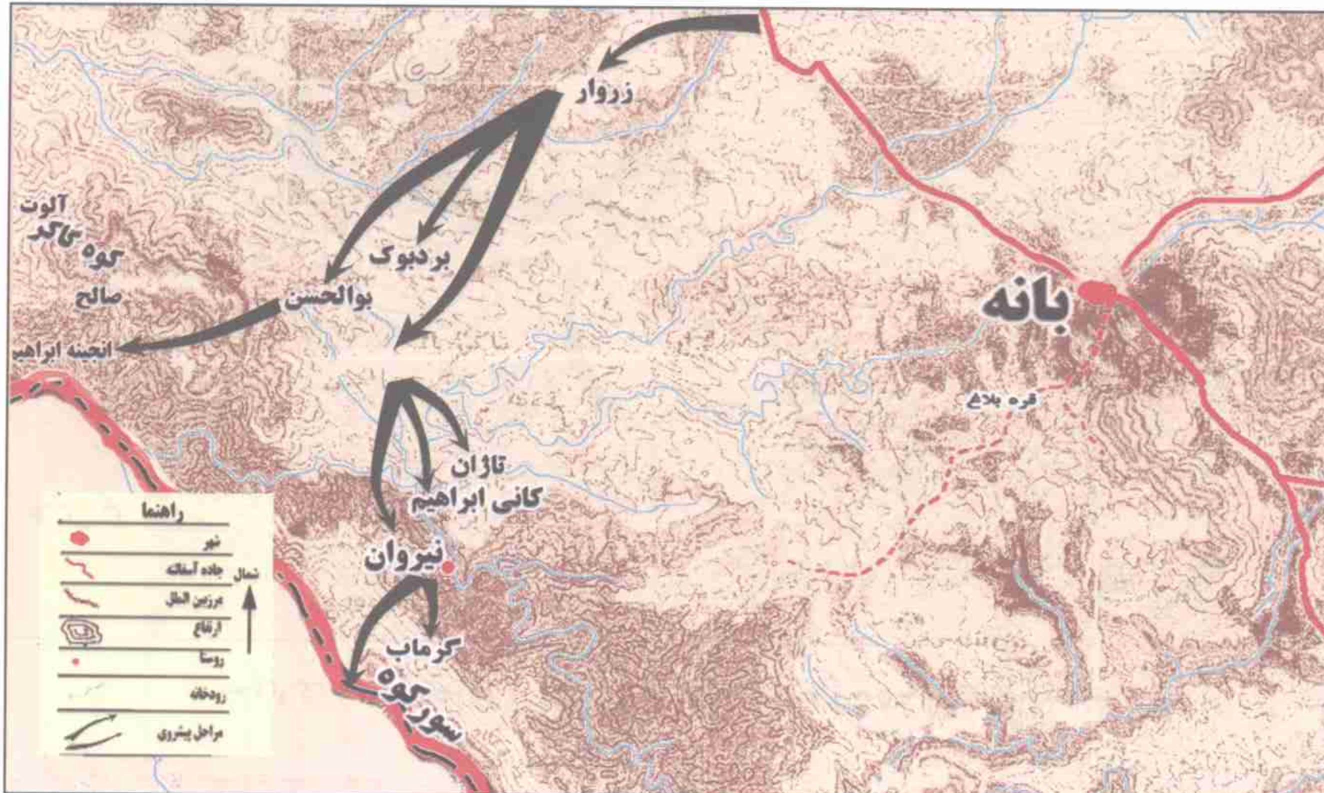
۱۴ ـ عملیات غدیرخم

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۴/۶/۱۰ ؛
(ب) منطقه‌ی عملیات : مناطق بوالحسن وگرماب در مرز بانه ؛
(ج) نوع عملیات : منظم مرزی ؛
(د)مراحل عملیات : ۳ مرحله ؛
(ه) مدّت عملیات : ۱۶ روز ؛
(و) اهداف عملیات : انهدام ضدانقلاب و پایگاه‌های ثابت آن در محدوده‌ی شهرستان بانه و بستن مرز این شهرستان .
(ز) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه شهید شهرام‌فر ؛
(ح) یگان‌های دشمن : گروهک‌های دموکرات ، کومله ، خبات و رزگاری ؛
(ط) یگان‌های عمل کننده‌ی خودی : تیپ قدس سپاه پاسداران ، ژاندارمری ، گردان مهندسی رزمی سپاه ، جهاد سازندگی .
(ی) شرح و نتیجه‌ی عملیات : در این عملیات که با موفقیت بزرگی همراه بود ، مناطق بوالحسن ، گرماب ، سورکوه ، کانی‌ابراهیم و ارتفاعات انجینه و خجک پاکسازی شده و ۸۰ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۱۴۰ نفر زخمی ، ۱۰ نفر اسیر و ۱۰۰ نفر تسلیم شدند . از نیروهای خودی نیز ۵۵ نفر شهید ، ۶۰ نفر مجروح و ۵۵ نفر به اسارت ضدانقلاب درآمدند . همچنین پایگاه‌های ثابت دشمن به‌کلی منهدم گردید و باقی مانده‌ی نفرات گروهک‌ها مجبور شدند ، مقرهای خود را ده‌ها کیلومتر به داخل خاک عراق انتقال دهند . در این عملیات ، تشکیلات گروهک رزگاری در این منطقه به طور کامل منهدم گردید . (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۳ ـ ۵ ـ ۴).

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۲ ــ ۵ ــ ۴ عملیات رمضان مورخه ۱۳۶۴/۲/۲۱ در منطقه مرزی ارومیه

نقشه شماره‌ی ۱۳ ـ ۵ ـ ۴ عملیات غدیر خم مورخه ۱۳۶۴/۶/۱۰ در منطقه مرزی بانه

د: جمع‌بندی

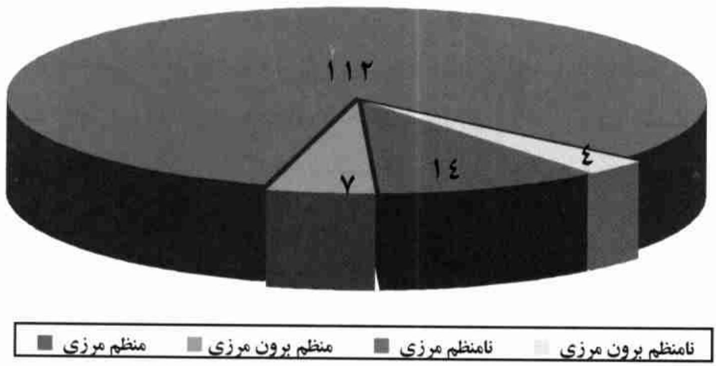
۱ ـ بر اساس اسناد و مدارک موجود، رزمندگان اسلام برای مقابله با گروهک‌های ضدانقلاب و متجاوزین بعثی در مقطع نبرد دوّم، ۱۳۷ عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون‌مرزی اجرا کردند. از این تعداد ۱۱۹ مورد عملیات مرزی و ۱۸ مورد برون‌مرزی می‌باشد (نمودار شماره‌ی ۱ ـ ۵ ـ ۴).

۲ ـ از مجموع عملیات مرزی و برون‌مرزی اجرا شده در مناطق غرب وشمال‌غرب، ۳۸ مورد در استان آذربایجان‌غربی، ۳۶ مورد در استان کردستان، ۵۹ مورد در استان کرمانشاه و ۴ مورد مشترک بین این استان‌ها بوده است (نمودار شماره‌ی ۲ ـ ۵ ـ ۴).

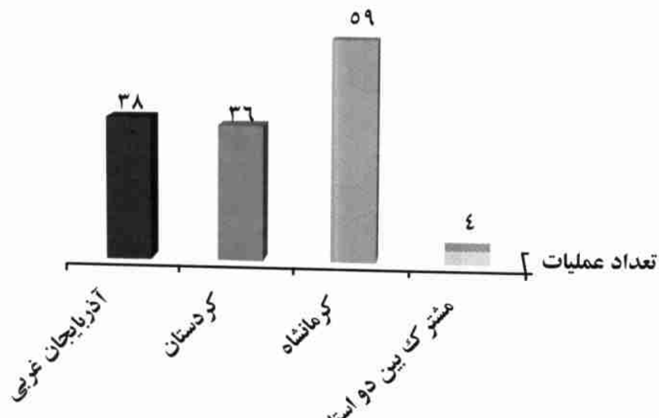
۳ ـ در فاصله‌ی زمانی بهمن‌ماه ۱۳۵۸ تا شهریورماه ۱۳۶۴، سال ۱۳۶۰ با ۴۰ مورد بیشترین تعداد عملیات و سال ۱۳۵۸ با ۴ مورد کمترین تعداد عملیات مرزی و برون‌مرزی را به خود اختصاص داده است (نمودار شماره‌ی ۳ ـ ۵ ـ ۴).

۴ ـ در نتیجه‌ی اجرای عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون‌مرزی رزمندگان اسلام، از نیروهای خودی ۱۵۰ نفر شهید، ۲۶۸ نفر مجروح، ۱ نفر مفقود و ۵۵ نفر به اسارت ضدانقلاب درآمدند. از نیروهای دشمن نیز ۴۳۸ نفر کشته، ۳۷۷ نفر زخمی، ۱۸۷ نفر اسیر و ۱۷۵ نفر تسلیم نیروهای جمهوری اسلامی شدند (نمودار شماره‌ی ۴ ـ ۵ ـ ۴).

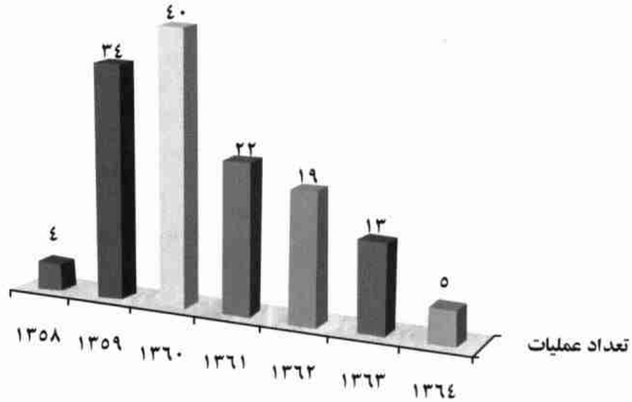
نمودار شماره‌ی ۱ ـ ۵ ـ ۴ مقایسه‌ی عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون‌مرزی علیه ضدانقلاب

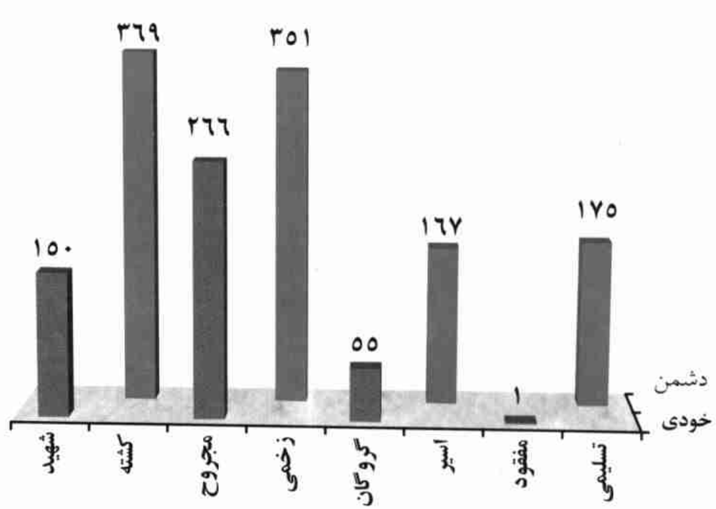
نمودار شماره‌ی ۲ ـ ۵ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون‌مرزی رزمندگان اسلام به تفکیک استان

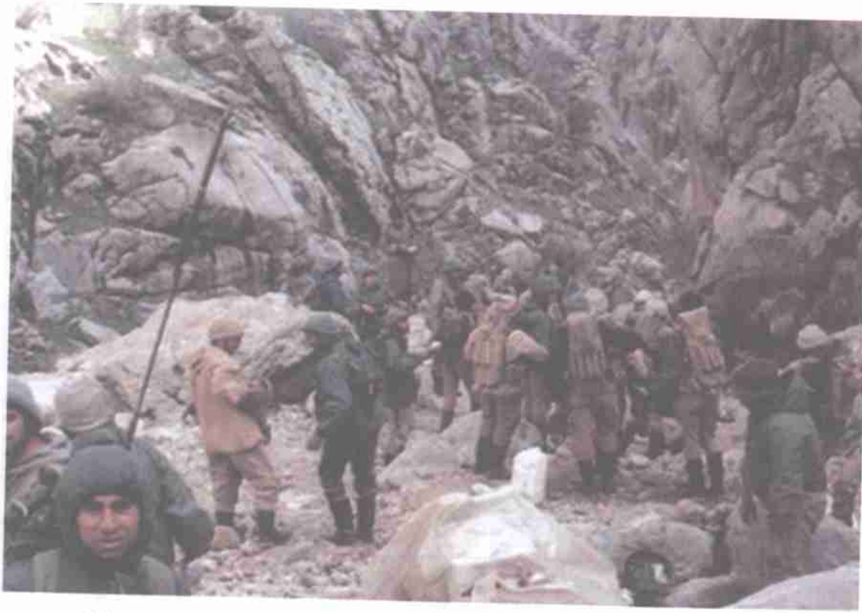

نمودار شماره‌ی ۳ ـ ۵ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات مرزی و برون‌مرزی به تفکیک سال

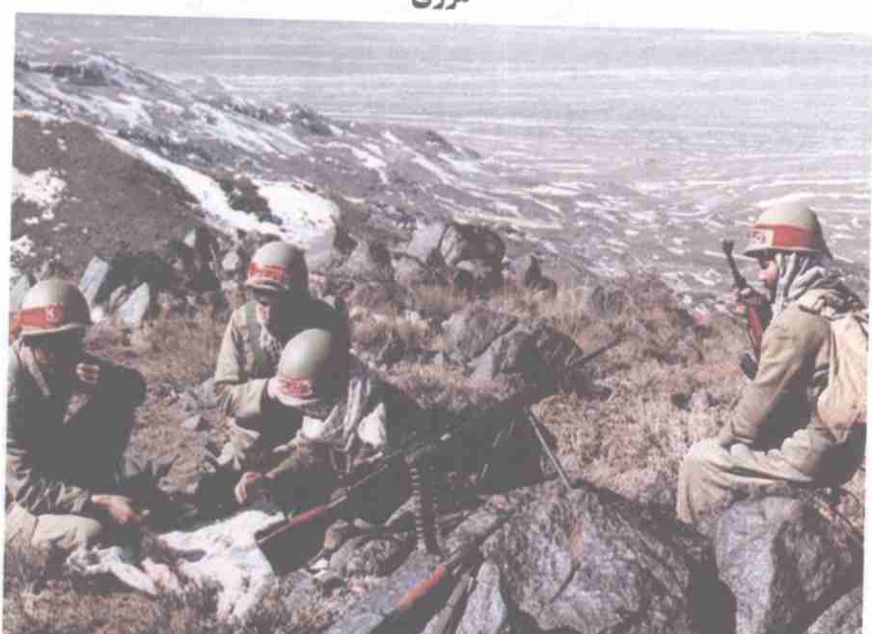

نمودار شماره ی ۴ ـ ۵ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات منظم و نامنظم مرزی و برون‌مرزی

عبور رزمندگان اسلام از مناطق صعب العبور و گرفتن مواضع دشمن در عملیات برون مرزی

فصل ششم

عملیات مشترک

الف: مقدمه

با پیروزی‌های پی‌درپی رزمندگان اسلام در آزادسازی و پاکسازی شهرها و مراکز جمعیّتی ، محورهای مواصلاتی ، مناطق عمق و تلاش برای بستن مرز ، دشمن به اجبار از جنگ فراگیر به عملیات چریکی روی آورد . در این مرحله ضدانقلاب با از دست دادن پایگاه‌های ثابت در داخل کشور ، سعی می‌کرد با استفاده از خلاء حضور نیروهای جمهوری اسلامی ایران در ارتفاعات و مناطق صعب‌العبور بین خطوط حد تقسیم‌بندی استان‌ها و شهرستان‌ها با اجرای فعّالیّت‌هایی همچون حمله به شهرها ، ترور ، بمب‌گذاری ، مین‌گذاری ، گشت ، کمین و راه‌بندان و مانند آن به حضور خود در داخل کشور ادامه دهد .

در این راستا ، فرماندهان نظامی مصمم شدند عملیات مشترک[1] در مناطق آلوده و حتّی مناطقی که قبلاً پاکسازی شده بود ، در دستور کار خود قرار دهند . هدف از این پاکسازی‌ها به تسلیم کشاندن اشرار ، امیدوارتر نمودن نیروهای مؤمن و وفادار به نظام جمهوری اسلامی ، رهایی مردم ستم‌دیده‌ی منطقه از دست گروه‌ها و تبدیل وضعیت مناطق از قرمز به زرد و سفید بود (نقشه‌ی شماره‌ی ۱ ـ ۶ ـ ۴).

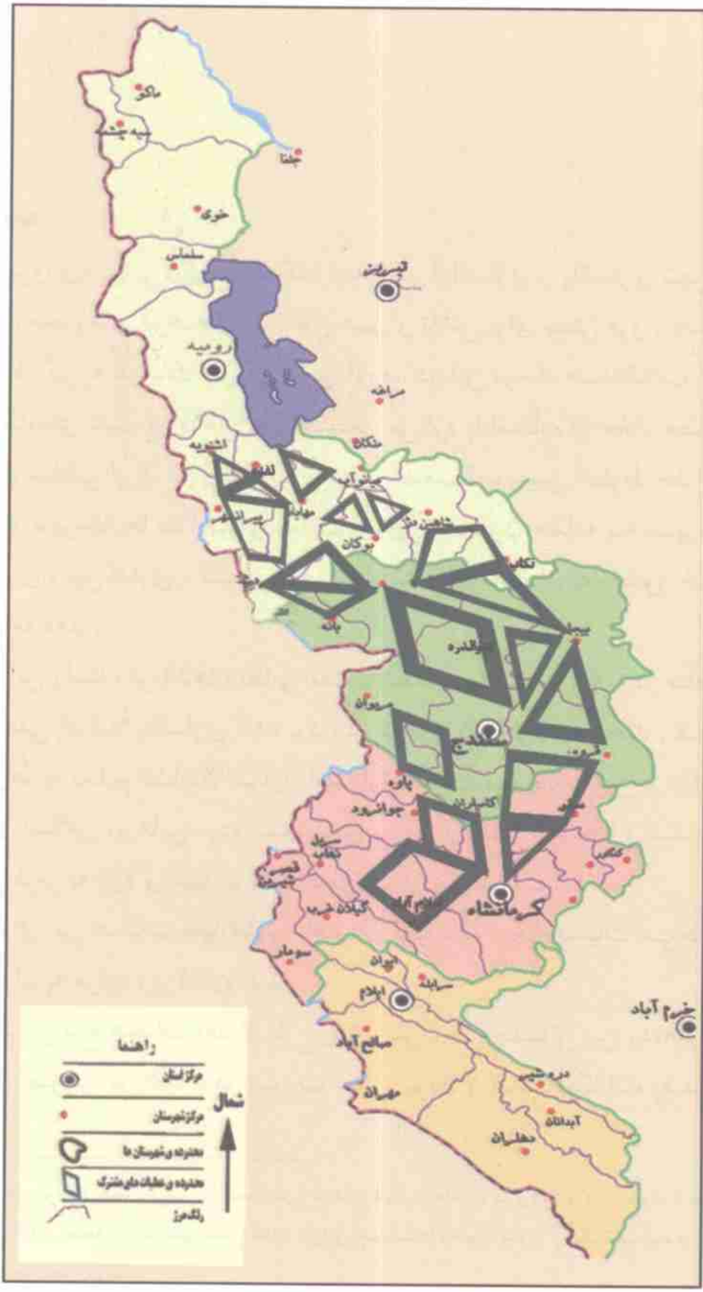
اجرای این عملیات معیارهای خاصی را نسبت به دیگر عملیات می‌طلبید که از آنها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد .

۱ ـ این نوع عملیات بعد از طرح‌ریزی کلی ، طی جلساتی بین رده‌های مختلف ، بررسی و تصویب می شد یا در صورت عملی نبودن و کمبود امکانات رد می‌گردید .

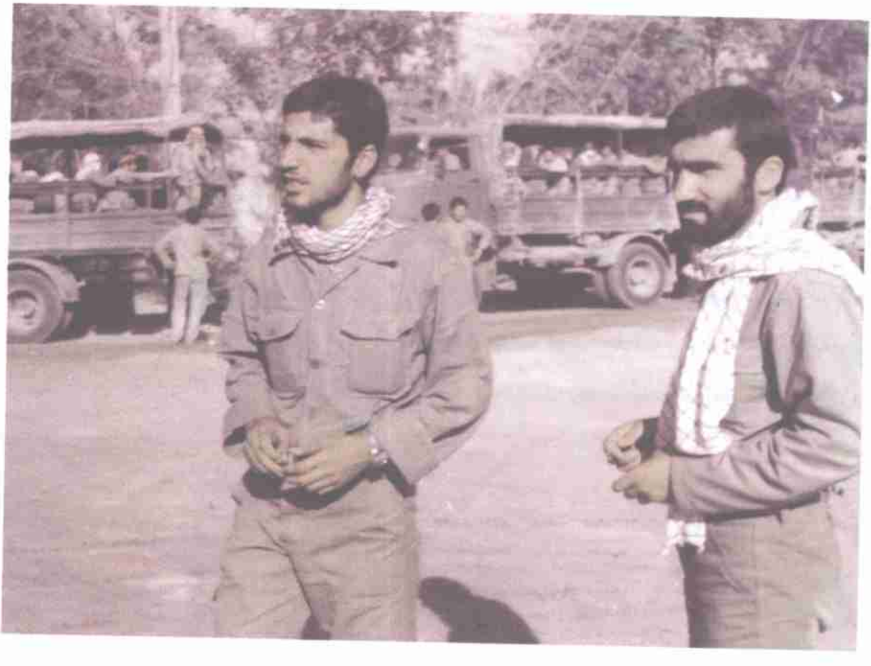
۱ ـ در مناطق غرب و شمال‌غرب این عملیات با نام‌های دیگری مانند « بزرگ » و « گسترده » شناخته شده و معروف می‌باشد . استعداد یگان‌های عمل کننده در این عملیات‌ها معمولاً بیشتر از یک تیپ بود و از چند محور و طی چند مرحله اجرا می‌شد .

نقشه‌ی شماره‌ی ۱ ـ ۶ ـ ۴ مناطق بینابینی و عملیات مشترک

حرکت رزمندگان اسلام برای اجرای عملیات بین سردشت و مهاباد

۲ ـ هر عملیاتی پس از تصویب ، دقیق طرح‌ریزی می‌گردید و معمولاً دارای طرح و دستور عملیاتی با پیوست‌های مورد نیاز بود .

۳ ـ در این نوع عملیات به دلیل گستردگی منطقه‌ی عملیاتی از نیروی تک‌ور استعداد بالا (حداقل در حد یک تیپ) استفاده می‌شد .

۴ ـ جایگاه و اهمیّت هر عملیات در راهبرد توسعه و پدافند داخلی ، با توجه به میزان تحقق اهداف عملیاتی ، حفظ مواضع نظام و منطقه ، ثبات سیاسی ، تأثیرات آن بر روحیه و همبستگی مردم و دشمن در نظر گرفته می‌شد .

۵ ـ وضعیت کشور قبل از هر عملیات در این ابعاد مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گرفت : دفاع مقدس ، تنگناها و مشکلات منطقه و نیروهای مسلح خودی ، شرایط روانی .

۶ ـ پس از هر عملیات نتایج و دستاوردهای آن در ابعاد تاکتیکی ، امنیتی ، سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی ، روانی و تبلیغاتی و مقاومت از نظر میزان جذب در بسیج ، کمک به حاکمیّت نظام ، جدا شدن صف مردم از ضدانقلاب و نتایج عملیات مردم‌یاری به‌دقت مورد بررسی قرار می‌گرفت .

۷ ـ درس‌ها و تجارب به دست آمده در ابعاد نظامی ، حفاظتی و تأمینی ، آموزش از طریق گردهمایی ، سمینار ، جلسات ، ارسال دستورالعمل ، جزوات به سرعت به فرماندهان و مسئولین نظامی و غیرنظامی حاضر در مناطق غرب و شمال‌غرب انتقال داده می‌شد .

در ادامه طبق اسناد و مدارک مقطع نبرد دوّم ، عملیات مشترک رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب به ترتیب زمان اجرای عملیات با ذکر نام ، تاریخ ، مدّت ، اهداف ، یگان‌های خودی و دشمن با شرح و نتیجه به صورت خلاصه به همراه نقشه ارائه و در انتهای فصل جمع‌بندی کلیه‌ی این عملیات در جدول و چند نمودار مقایسه‌ای آورده می‌شود .

ب : عملیات

۱ ـ عملیات سندان

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۰/۱/۱۲ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی سنندج ـ قروه ؛

(ج) مدّت عملیات : سه روز ؛

(د) اهداف عملیات : پاکسازی مناطق گزگزاره‌ی بالا و پایین ؛

(ه) هدایت عملیات : این طرح بر مبنای دستور ستاد مشترک سپاه و ارتش ابلاغ و در کمیسیون مورخه ۵۹/۱۲/۲۷ ، مصوب و اجرا شد ؛

(و) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی گروهک‌های ضدانقلاب مستقر در منطقه ؛

(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (دهگلان و قروه) ، پیشمرگان مسلمان کُرد ، دو عراده توپ ۱۰۵ م.م از گردان ۳۹۱ ارتش ، گردان ۱۸۷ پیاده از تیپ یک لشگر ۲۸ ، یک گردان از ژاندارمری و ۵۰ نفر نیروی مین‌یاب از سپاه و ارتش .

(ح) شرح و نتیجه‌ی عملیات : عملیات از دو محور شرق و جنوب آغاز شد . در محور شرق ، حرکت نیروها ساعت ۱۰ صبح از منطقه‌ی سرنجیانه آغاز شد و با تأمین روستاهای سیس و سورال ادامه یافت . رزمندگان اسلام در این محور با استفاده از آتش و مانور ، ارتفاعات تپّه‌ی پیرخضر ، کوه بنه‌آباد و رادول را تأمین و با هماهنگی سایر نیروها در محور جنوب وارد روستاهای گزگزاره‌ی بالا و پایین شدند و اقدام به پاکسازی نمودند .

در محور جنوب نیز نیروها ساعت ۱۲ حرکت خود را آغاز کردند و ارتفاعات بین موچش و اشکفتان و سپس ارتفاعات میان اشکفتان و گورووران را تأمین نمودند . با ورود به روستاهای مورد نظر ، هماهنگ با نیروهای عمل‌کننده ، از محور شرق اقدام به پاکسازی مناطق مورد نظر کردند . در این عملیات ۲ نفر از ضدانقلاب کشته و ۵ نفر زخمی شدند و ۱ نفر اسیر گردید و از نیروهای خودی ۱ نفر از پیشمرگان مسلمان کُرد به شهادت رسید .

۲ــ عملیات بینابینی سنندج ــ قروه ــ کامیاران

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۰/۶/۳۰ ؛

(ب) مدّت عملیات : یک هفته ؛

(ج) اهداف عملیات : ناامن کردن منطقه برای ضدانقلاب ، تقویت روحیه‌ی نیروهای مؤمن و وفادار به انقلاب اسلامی ، پاکسازی ۳۰ روستای منطقه و محور کامیاران ـ سنندج ، همچنین آزادی گروگان‌های خودی از دست دشمن ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(ه) یگان دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و پیشمرگان مسلمان کُرد (پایگاه آسیاب برق سنندج) ؛

(ز) نتیجه‌ی عملیات : روستاهای اشترمل ، پیرمقداد ، خامسان ، سنگ‌سفید ، قوله‌گر ، دارامرود ، بان‌سعید علیا و سفلی ، باخرّم ، کاظم‌آباد ، نصرت‌آباد ، گرگرسفلی و علیا ، محمودگزک ، خلیفه‌ی پایین ، ورمکان ، قریدر ، اشکفتان ، رامول ، گزگزاره‌ی بالا و پایین ، سیاوران ، سرنجیانه‌ی‌سفلی و علیا ، تجره ، کانی‌کوچک ، قصریان و نران پاکسازی گردید . همچنین ۵ قبضه اسلحه از نوع ام.یک ، کلت و شکاری ، ۲ دستگاه خودرو و ۱ دستگاه موتورسیکلت توسط رزمندگان اسلام از ضدانقلاب به غنیمت گرفته شد و ۲ نفر از عناصر حزب دموکرات به اسارت در آمدند .

۳ــ عملیات شهید عباس کردآبادی

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۰/۹/۱۳ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی کامیاران ـ سنقر ـ سنندج ؛

(ج) مدّت عملیات : چهار روز ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(ه) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک پیکار ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد ؛

(ز) شرح و نتیجه‌ی عملیات : روستاهای محمّدآباد ، باقله‌ی بالا و پایین ،

سرکشکمیر بالا و پایین ، سامله ، کانی‌خسرو و چنگیزه (از کامیاران) ، خامسان ، پیرمقداد ، دارامرود ، ترازوله ، نصرت‌آباد ، باخرّم ، اشترمل ، سیف‌آباد ، بان‌سعید بالا و پایین ، گرگرعلیا ، ورمکان ، کانی‌گشه ، وزمانه‌ی بالا و پایین ، کاظم‌آباد ، دربندعزیز و میدانه (از سنندج) ، خانقاه ، ویژه ، شیخ‌رش ، تپه‌اسماعیل و قشلاق (از سنقر) پاکسازی گردید . در این عملیات ۱۰ نفر از ضدانقلابیون کشته ، ۶ نفر دستگیر و ۱۹ نفر زخمی شد . تعداد ۳۵ قبضه از انواع مختلف سلاح به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد .

۴ ـ عملیات ینابینی بیجار ـ دیواندرّه

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۱/۲۸ ؛

(ب) مدّت عملیات : سه روز ؛

(ج) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(د) یگان دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات ؛

(ه) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (بیجار و دیواندرّه) ؛

(و) نتیجه‌ی عملیات : به موجب این عملیات روستاهای کانی‌کن ، مبارک‌آباد ، شیرکش‌سفلی و علیا ، برگشاد ، خراسان ، زینل‌خان ، خاندانقلی و چند روستای دیگر از توابع این دو شهرستان به دست توانمند رزمندگان اسلام از وجود اشرار پاکسازی شد .

۵ ـ عملیات ینابینی کامیاران ـ مریوان ـ پاوه

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۲/۱ ؛

(ب) مدّت عملیات : سه روز ؛

(ج) اهداف عملیات : پاکسازی مناطق مورد نظر و ایجاد مقر در آنها ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(ه) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه ، پیشمرگان مسلمان کُرد و ژاندارمری

تحت حمایت آتش توپخانه‌ی ارتش جمهوری اسلامی ایران ؛

(ز) نتیجه‌ی عملیات : در مرحله‌ی اوّل این عملیات مناطق گاوانه ، چرسانه ، میسوراب ، تیله‌کوه ، گازرخانی ، زیویه و ارتفاعات نمیری‌نسور و در مرحله‌ی دوّم که با نام انصارالله به اجرا درآمد ، ارتفاعات یکشبه و شیرین‌سوار از لوث وجود ضدانقلابیون پاکسازی گردید (نقشه‌ی شماره‌ی ۲ ـ ۶ ـ ۴) .

در جریان این عملیات ۲۰ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۵۰ نفر زخمی شدند .

۶ ـ عملیات یا حسین مظلوم (ع)

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۲/۱۴ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی قروه ـ سنندج ؛

(ج) مدّت عملیات : یک هفته ؛

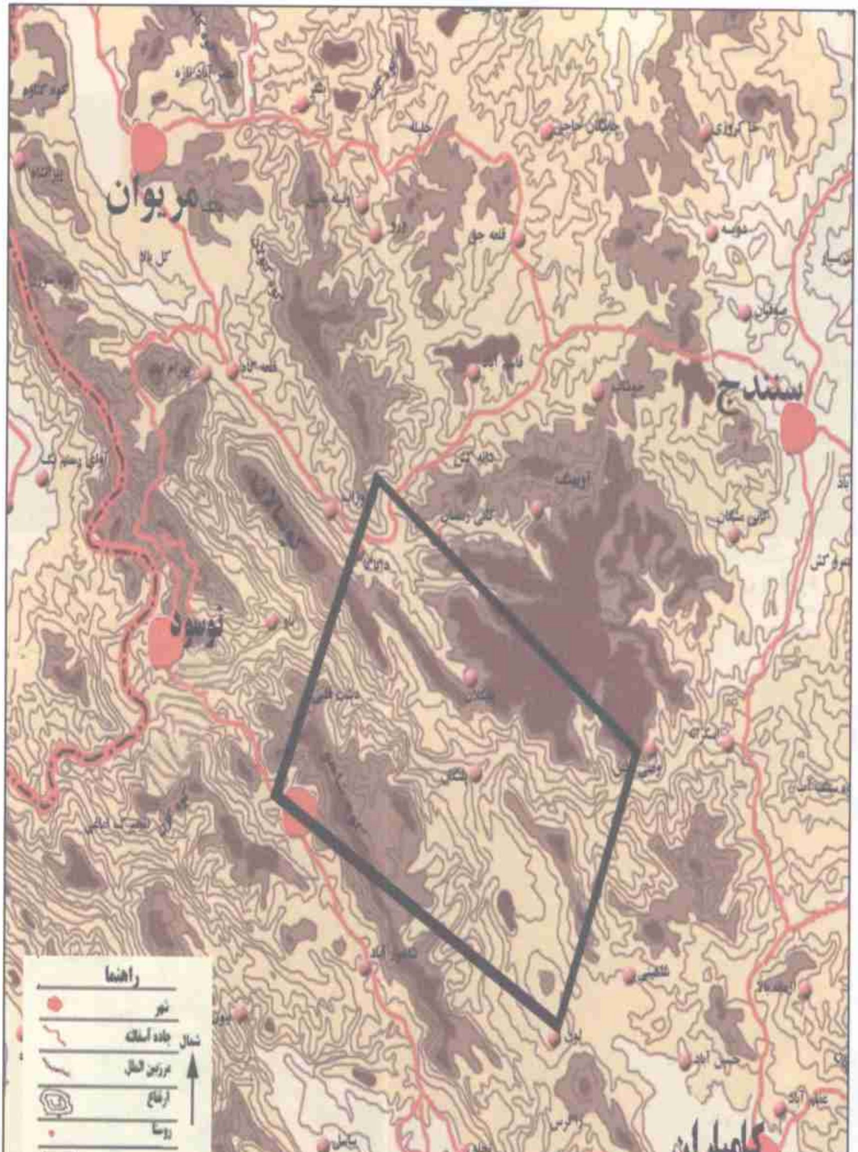
(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(ه) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک فدایی خلق ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (سنقر ، قروه و همدان) با پشتیبانی هوانیروز ارتش از استان همدان .

(ز) نتیجه‌ی عملیات : پایگاه اصلی حزب منحله‌ی دموکرات در روستای میان‌گووران به دست سپاهیان اسلام افتاد ، همچنین روستاهای گزگزاره ، رمشت ، اشکفتان ، قرودر ، چرامول ، میان‌گووران ، گرگرعلیا و سفلی ، قلعه‌گاه ، نصرت‌آباد و ورمکان پاکسازی گردید . در جریان این عملیات ۳ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۱۲ نفر زخمی و ۴ نفر اسیر شد . همچنین ۳ قبضه اسلحه‌ی ژ.۳ ، یک دستگاه دوربین ، مقدار قابل توجّهی مواد منفجره و مهمات اسلحه‌های سبک ، ۱ دستگاه بی‌سیم ، ۳ دستگاه خودرو ، ۱ دستگاه موتورسیکلت ، مقادیر زیادی دارو ، خواروبار ، کاغذ استنسیل با جوهر مربوطه ، پتو ، پودر رختشویی ، روغن‌نباتی متعلق به ضدانقلاب به دست رزمندگان اسلام افتاد .

نقشه شماره ۲ ـ ۶ ـ ۴ منطقه‌ی عملیات بینابینی کامیاران، مریوان و پاوه مورخه ۱۳۶۱/۲/۱

جمعی از رزمندگان شرکت کننده در عملیات‌های بین کامیاران، مریوان و پاوه

۷ـ عملیات شهید آیت‌الله صدوقی

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۴/۱۵ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : سد بوکان ؛

(ج) مدّت عملیات : پانزده روز ؛

(د) اهداف عملیات : تأمین امنیت بوکان ، پاکسازی منطقه ، استقرار پایگاه ، تأمین محورهای بوکان ـ میاندوآب و بوکان ـ سقز ، تأمین برق تکاب ، آزاد کردن سد بوکان ، استفاده‌ی منظم از آب دریاچه و سد جهت امر کشاورزی ، کمک به تأمین امنیت دو شهر شاهین‌دژ و تکاب ، تسریع در امر پاکسازی و بازگشایی محور تکاب ـ شاهین‌دژ ، جلوگیری از بمب‌گذاری حزب دموکرات در سد نوروزلوی بوکان .

(ه) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه مشترک سپاه و ارتش در کردستان ؛

(و) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله با همکاری نیروهای جلال طالبانی ؛

(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه بوکان (با استعداد ۱۰۰ نفر) ، سپاه سقز (با استعداد ۲۰۰ نفر) ، گردان ۱۰۱ هوابرد ارتش ، آتش‌بار ۱۰۵ و ۱۵۵ مستقر در گردان ۱۰۱ هوابرد ، تیپ ۴ مقداد (لشگر ۶۴ ارومیه) ، و ۱۰۰ نفر با اسلحه و تجهیزات سازمانی از ژاندارمری .

(ح) نتیجه‌ی عملیات : به موجب این عملیات حاکمیّت و استقرار نیروهای جمهوری اسلامی در منطقه‌ی سد بوکان تثبیت شد و در مقابل ، استقرار نامشروع احزاب کومله و دموکرات خاتمه یافت و محور بوکان ـ سد بوکان به طول ۴۰ کیلومتر آزاد گردید .

رزمندگان اسلام همچنین در مرحله‌ی اوّل این عملیات روستاهای قاتانقر ، درزی‌ولی ، قره‌براز ، یکشوه ، برده‌زرد ،گوزل‌بلاغ و کلیه‌ی ارتفاعات اطراف آن و در مرحله‌ی دوّم تمامی پایگاه‌های منطقه و روستاهای تکان‌تپّه ، احمدآباد ، قلندر ، ارتفاع جنوبی سقزلو ، ارتفاعات غرب سد بوکان ، ارتفاع شمالی یمین‌آباد و کلیه‌ی ارتفاعات اطراف آن را پاکسازی و چند مقر پدافندی در این مناطق ایجاد کردند .

در جریان این عملیات حداقل ۱۵ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۳۵ نفر زخمی و ۸۰ نفر ، با سلاح ، دستگیر شدند . از نیروهای خودی نیز ۶ نفر مجروح شدند و ۱ نفر به شهادت رسید .

۸ ــ عملیات بینابینی میاندوآب ــ شاهین‌دژ ــ بوکان ــ تکاب

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۶/۱ ؛

(ب) مدّت عملیات : سه روز ؛

(ج) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) ؛

(د) یگان‌های دشمن : حزب منحله دموکرات و گروهک‌های اشرف دهقان و کومله ؛

(ه) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

(و) نتیجه‌ی عملیات : به موجب این عملیات روستاهای سراب ، رحیم‌خان ، خلیفان و ارتفاعات اطراف آن (در جنوب میاندوآب) ، اوزون‌قشلاق ، کانی‌گوزله و ارتفاعات کوه‌بیان (در محور شاهین‌دژ ــ تکاب) و منطقه‌ی جوانمرد همراه با ۷ روستای اطراف آن در شرق بوکان پاکسازی شد (نقشه‌ی شماره‌ی ۳ ــ ۶ ــ ۴) .

در این عملیات ۷ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۱۶ نفر زخمی و ۱۰ نفر دستگیر شدند ، همچنین غنایم قابل توجّهی شامل خودرو ، بی‌سیم و سلاح به دست نیروهای اسلام افتاد .

۹ ــ عملیات ثارالله

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۶/۱ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی تکاب ــ شاهین‌دژ ــ بوکان ــ سقز ؛

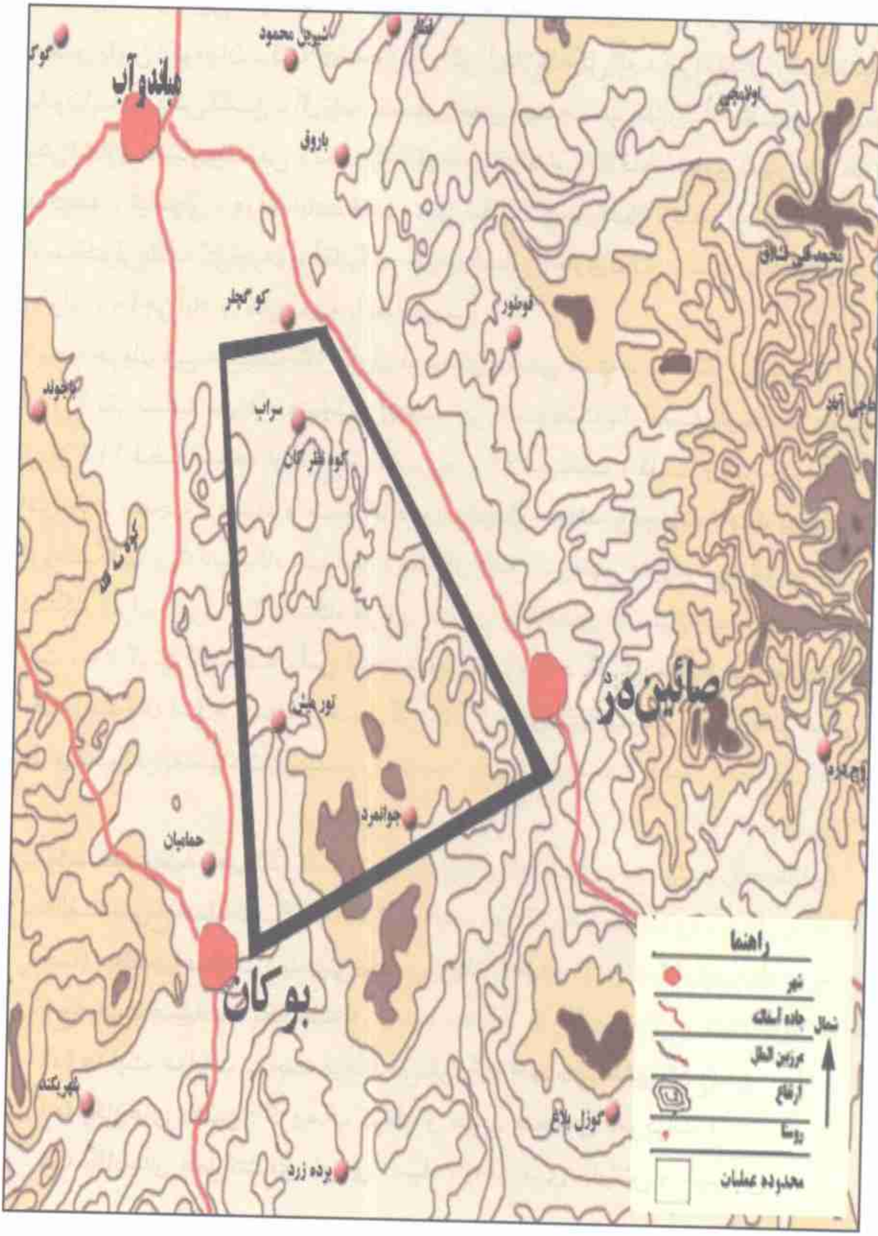
(ج) مدّت عملیات : یک ماه در دو مرحله ؛

(د) محورهای عملیات : محور بوکان ــ تکاب ؛

(ه) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه‌سیدالشهدا (ع) ؛

(و) یگان دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات ؛

نقشه‌ی شماره‌ی ۳ ـ ۶ ـ ۴ منطقه‌ی عملیات بینابینی میاندوآب، شاهین‌دژ، بوکان و تکاب مورخه ۱۳۶۱/۶/۱

(ز) **یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی** : سپاه ، ارتش و ژاندارمری .

(ح) **نتیجه‌ی عملیات** : در این عملیات روستاهای داش‌بلاغ ، علی‌آباد ، نخوددرّه ، قول‌درّه‌ی بالا و پایین ، ارتفاعات کوپه‌قران ، جوانمرد ، سراب ، رحیم‌خان ، صفاخانه ، باغ‌بالا و پایین ،کوه‌بیان ، قشلاق ، قوزلو ، گوزل‌بلاغ ، گل‌تپّه ، چراغ‌ابدال ، مستان‌آباد ، خاتون‌آباد ، داش‌کسن ، آق‌تپه ، ساروجه‌ی کهنه ، عباس‌رقه ، حاجی‌حسن ، خوش‌قشلاق ، ساری‌قمیش ، تکان‌تپّه ، قوجه ، قولدرّه ، بالاقلو ، درّه‌ی‌پایین ، چپدرّه ، قلعه‌کرفتو ، آیاغچی ، دولت‌آباد ، قاشق ، نیل‌سفید ، کوچه‌طلا ، تندرلو ، درّه‌پنبه‌دان ، آلیار ، نکتولی‌بالا ، گل‌چرمو ، آقابیگ ، طومارقمیش ، یازی‌بلاغ ، تازه‌آباد ، چوملو ، آق‌جوان ، حاجی‌آباد و کانی‌سبزه پاکسازی شد .

در جریان این عملیات ۱۵ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ده‌ها نفر زخمی ، ۱۱ نفر اسیر و ۲ نفر تسلیم شدند . همچنین ۶ عدد مین ضدتانک ،۲ جعبه نارنجک دستی ، بیش از ۱۱۲ قبضه اسلحه از انواع ژ.۳ ، برنو ، کلاشینکف ، کلت و ام.یک ، مقادیر زیادی مواد منفجره و اسناد و مدارک درون حزبی ، ماشین چاپ ، میکروسکوپ ، موتورسیکلت و ۵ دستگاه خودرو ، مقدار قابل توجّهی دارو و وسایل پزشکی ، ۲ دستگاه ژنراتور برق ، ۲ دستگاه موتور لندرور ، مقادیری وسایل خانگی ، ۲ بشکه باروت ، ۷۰ گونی گندم ، ۲ رأس اسب و وسایل زیاد دیگری متعلق به ضدانقلاب توسط رزمندگان اسلام کشف و ضبط گردید . از نیروهای خودی نیز ۲ نفر مجروح شدند و یک نفر به شهادت رسید .

۱۰ ـ عملیات شهید فتحی

(الف) **تاریخ عملیات** : ۱۳۶۱/۶/۱۶ ؛

(ب) **منطقه‌ی عملیات** : بینابینی سقز ـ بوکان ـ مهاباد ؛

(ج) **مدّت عملیات** : یک هفته ؛

(د) **هدایت عملیات** : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه‌سیدالشهدا (ع) ؛

(ه) **یگان‌های دشمن** : گروهک کومله و حزب منحله‌ی دموکرات ؛

(و) **یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی** : سپاه ، ژاندارمری ، ارتش و شهربانی .

(ز) نتیجه‌ی عملیات : روستاهای گردگلان ، بوبکتان و ترجان در منطقه‌ای بین سقز و بوکان (یکی از مقرهای اصلی ضدانقلاب در آنجا بود .) به تصرف رزمندگان اسلام درآمد. پس از این عملیات نیروهای خودی در ترجان مستقر شدند . امّا به علّت اهمیّت این منطقه برای دشمن ، درگیری‌هایی از سوی گروهک‌ها برای باز پس گیری مجدد منطقه صورت گرفت ، که بی نتیجه بود (نقشه‌ی شماره‌ی ۴ ـ ۶ ـ۴).

در جریان این عملیات از نیروهای دشمن۴۲ نفر کشته ، ۳۰ نفر زخمی و ۶ نفر اسیر شدند . از نیروهای خودی نیز ۱۶ نفر شهید و ۳۱ نفر مجروح گردید . همچنین ۲۰ عدد موشک هدایت شونده متعلق به ضدانقلاب توسط رزمندگان اسلام به غنیمت گرفته شد .

لازم به ذکر است به علّت شهادت یکی از نیروهای مخلص سپاه به نام برادر فتحی در این عملیات ، نام این شهید بزرگوار برای عملیات برگزیده شد .

۱۱ ـ عملیات پیناپینی قروه ـ سنندج ـ کامیاران

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۷/۵ ؛

(ب) مدّت عملیات : یک هفته ؛

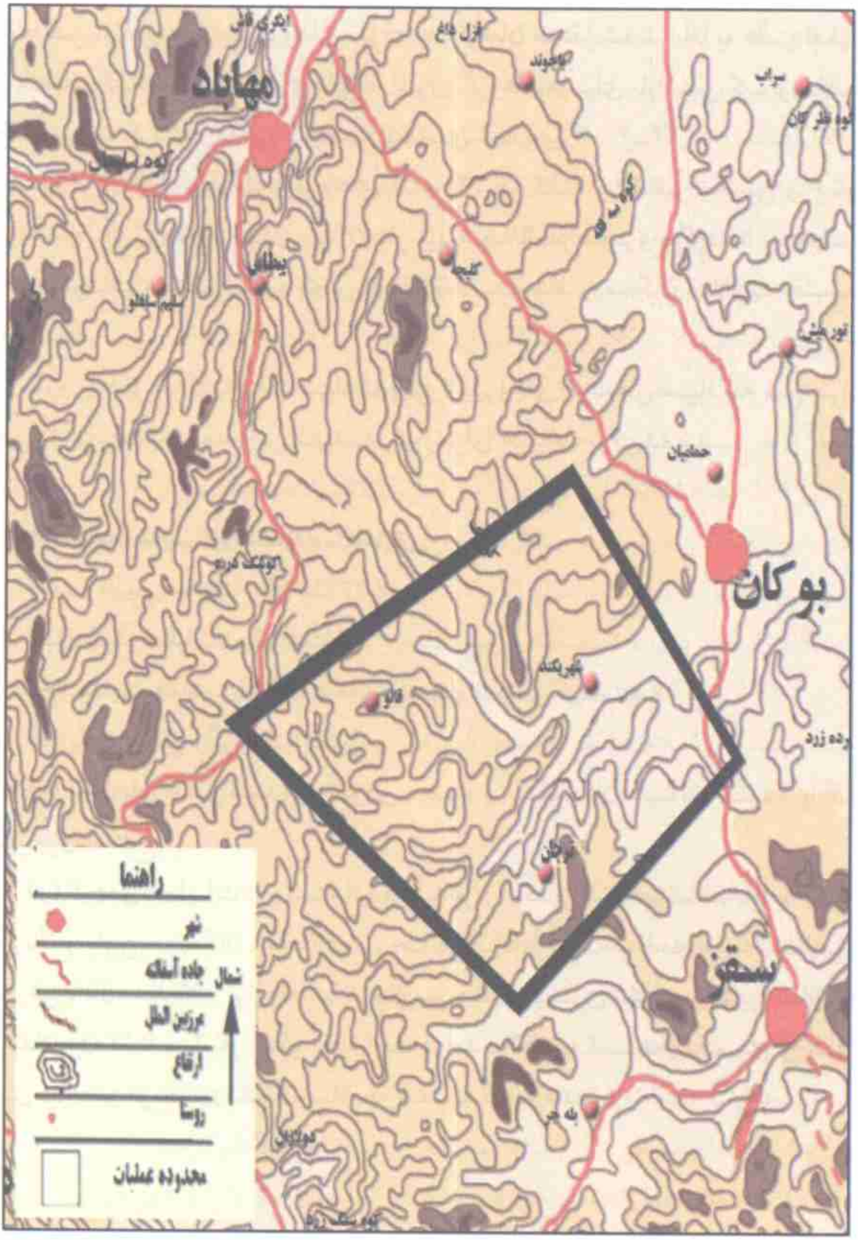
(ج) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(د) یگان دشمن : گروهک پیکار ؛

(ه) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه و پیشمرگان مسلمان کُرد (پایگاه آسیاب‌برق سنندج) .

(و) نتیجه‌ی عملیات : روستاهای دربندعزیز ، کانی‌گشه ، کاظم‌آباد ، میانه ، گرگربالا و پایین ، ورمکان ، قلعه‌گاه ، حاجی‌آباد ، خلیفه ، قلعه ، تپّه‌اسماعیل ، شیخ‌رش ، بان‌سعیدبالا ، ترازوله ، باخرّم و سرجمال پاکسازی شد . همچنین ۲ نفر از ضدانقلابیون کشته و ۲ نفر دیگر به اسارت درآمد . ۲ قبضه اسلحه‌ی کمری و مقدار زیادی دارو نیز توسط رزمندگان اسلام به غنیمت گرفته شد .

نقشه‌ی شماره‌ی ۴ ـ ۶ ـ ۴ منطقه‌ی عملیات شهید فتحی مورخه ۱۳۶۱/۶/۱۶

۱۲ ـ عملیات شهید بهشتی

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۷/۲۲ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی مهاباد ـ میاندوآب ـ بوکان ؛

(ج) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی آذربایجان‌غربی ؛

(د) یگان دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات ؛

(ه) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه ، ارتش و عشایر (ایل منگور) .

(و) نتیجه‌ی عملیات : روستاهای علی‌آباد ، آق‌بلاغ ، آغلبان ، گرده‌رش ، حاجی‌لک، تنگ‌بالکه ، ساری‌بابا ، کلب‌رضاخان ، قباغ‌کندی ، خطایی ، قلقله ، باجوند ، بصری ، شکم‌دریده ، قشلاق‌لو و ارتفاعات شیخ‌محمود و قلات پاکسازی شد .

در این عملیات ۵۵ نفر از ضدانقلابیون کشته ، ۲۵ نفر زخمی و ۶ نفر اسیر شد . همچنین ۹ قبضه سلاح سبک متعلق به آنان به دست رزمندگان اسلام افتاد . از نیروهای خودی نیز ۱۵ نفر شهید و ۱۰ نفر مجروح گردیدند .

۱۳ ـ عملیات شهید احمد احمدی

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۸/۳۰ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی دیواندرّه ـ سنندج ـ مریوان ؛

(ج) مدّت عملیات : چهار روز ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(ه) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه و ارتش ؛

(ز) شرح و نتیجه‌ی عملیات : قوای اسلام در یک عملیات هماهنگ به نام شهید احمد احمدی با رمز مقدس «یا امام جعفرصادق(ع) » منطقه‌ی بیساران کردستان را ـ با حدود ده هزار سکنه ـ از لوث وجود ضدانقلاب به صورت ضربتی پاکسازی نمودند .

۱۴ ـ عملیات امام رضا (ع)

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۹/۳ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی کامیاران ـ سنندج ـ قروه ؛

(ج) مدّت عملیات : یک هفته ؛

(د) اهداف عملیات : پاکسازی منطقه و تأمین هر چه بیشتر جاده‌های سنندج ـ کامیاران و سنندج ـ قروه ؛

(ه) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سید الشهدا (ع) ؛

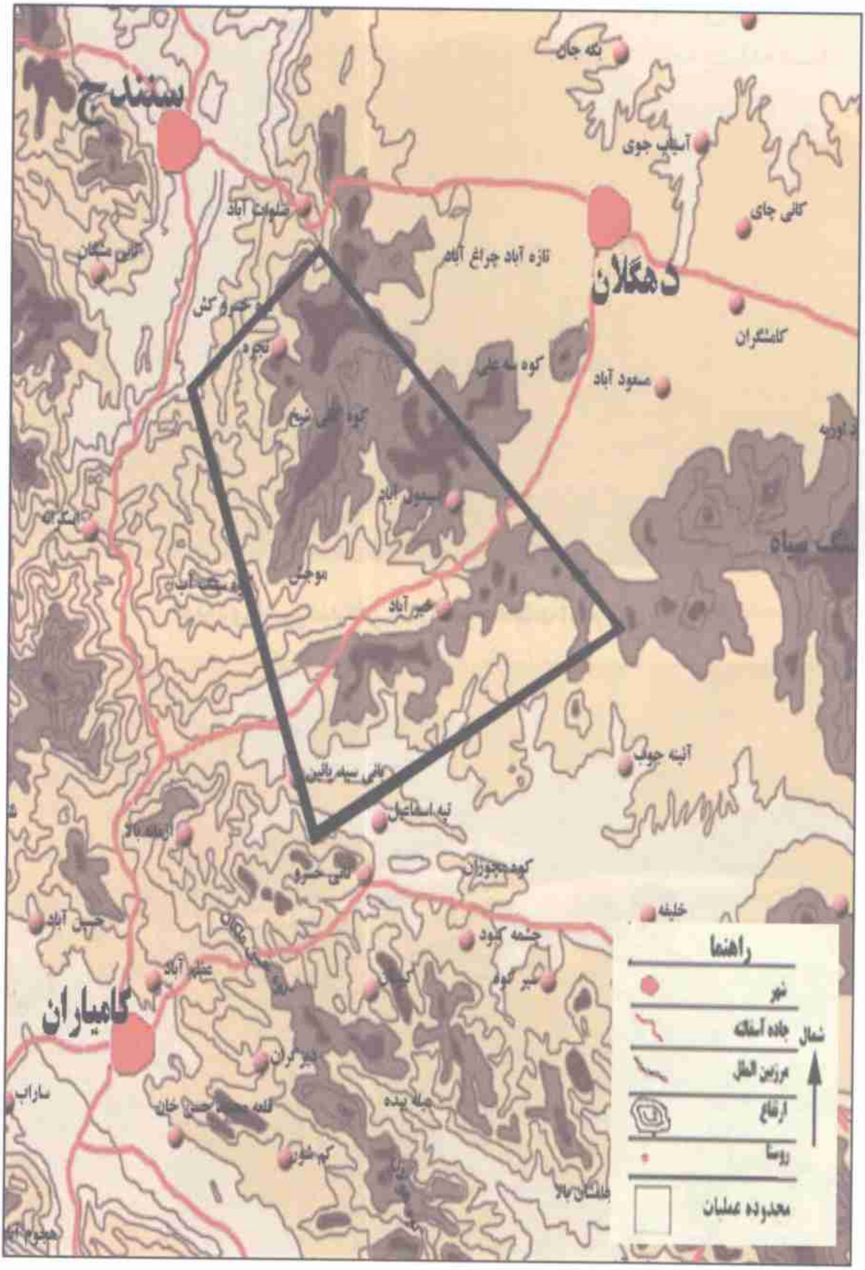
(و) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛

(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : تیپ قدس سپاه ، یگان پیشمرگان مسلمان‌کُرد ، نیروهای واحد حمزه (ع) سپاه سنندج و سه گردان رزمی از سپاه کامیاران و سپاه قروه .

(ح) شرح و نتیجه‌ی عملیات : این عملیات تأثیر بسزایی در کاهش کمین‌های ضدانقلاب و برقراری امنیت در محورهای سنندج ـ کامیاران و سنندج ـ دهگلان و مناطق نران و قصریان داشت . نظر به این‌که اهالی نران ، مردمی معتقد و مذهبی بودند و قبل از پاکسازی ارتباط مناسبی با سپاه داشتند ، نیروهای خودی توانستند نتیجه‌ی خوبی از این عملیات ، که در دو مرحله اجرا شد ، به دست آورند و با موفقیت مناطق گزگزاره‌ی بالا ، رامول ، اشکفتان ، نران ، چناران ، کانی‌سواران ، هوانله ، گراوه ، حسین‌آباد ، درباغ ، سمان ، قصریان ، مونه ، شینه ، سرنجیانه‌ی‌بالا و پایین ، تجره ، میرآباد ، میان‌گروران ، هانیس ، خیاره ، گرآباد ، زروان ، سمیران ، لنج‌آباد ، علی‌آباد و همچنین ارتفاعات کانی‌شیخان ، سنگ‌سیاه و سراج‌الدین را به طور کامل از وجود دشمن پاکسازی کنند (نقشه‌ی شماره‌ی ۵ ـ ۶ ـ ۴).

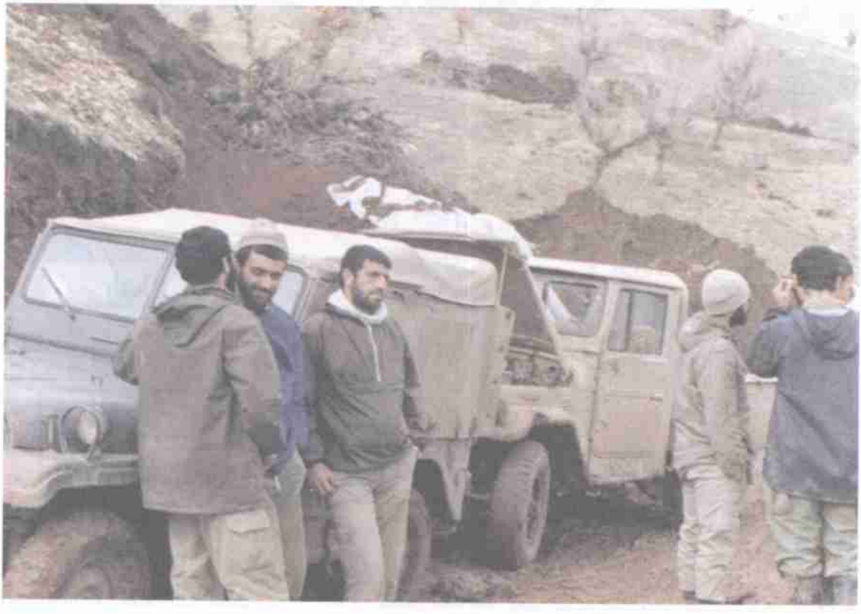
در جریان این پاکسازی‌ها ۱۹ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۸ نفر اسیر شد . همچنین ۱۰ قبضه اسلحه از نوع ژ.۳ ، کلاش ، کلت کمری ، برنو ، ام.یک و یوزی و ۱ دستگاه بی‌سیم پی. آر. جی ۷۷ متعلق به آنان به دست رزمندگان اسلام افتاد . از نیروهای خودی نیز ۴ نفر شهید ، ۲ نفر مجروح و ۵ نفر توسط دشمن به اسارت گرفته شدند .

نقشه‌ی شماره‌ی ۵ ـ ۶ ـ ۴ منطقه‌ی عملیات امام رضا (ع) مورخه ۱۳۶۱/۹/۳

تعدادی از رزمندگان اسلام در عملیات امام رضا (ع)

۱۵ ــ عملیات ینابینی تکاب ــ سقز ــ شاهین‌دژ

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۱۰/۲ ؛

(ب) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی آذربایجان‌غربی ؛

(ج) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات ؛

(د) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه .

(ه) نتیجه‌ی عملیات : به دنبال اجرای این عملیات هماهنگ و حساب شده ، رزمندگان اسلام علی‌رغم وجود برف و یخبندان شدید پاکسازی کامل روستاهای ترکه‌درّه ، حمزه‌قاسم ، خزایی بالا و پایین ، قلعه‌قوریمه ، اطاقو ، دولانگی ، قلدرّه ، قره‌عمر ، خارخار ، بلوز ، ایاقچی ، خوش‌قشلاق ، حاجی‌حسن ، کانی‌چرمو ، صخره و باشلاق را با موفقیت به انجام رساندند .

در جریان این پاکسازی‌ها ۲۵ نفر از نیروهای دشمن به هلاکت رسید و بیش از ۳۰ نفر نیز زخمی شدند .

۱۶ ــ عملیات ینابینی دیواندرّه ــ سنندج ــ بیجار

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۱۰/۱۸ ؛

(ب) مدّت عملیات : سه روز ؛

(ج) اهداف عملیات : جلوگیری از حمله‌ی عناصر حزب منحله‌ی دموکرات به روستای نجف‌آباد و ایجاد امنیت در محور بیجار ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(ه) یگان‌های دشمن : ۷۰ نفر از حزب منحله‌ی دموکرات به سرپرستی منصور باباشیخ

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ؛

(ز) نتیجه‌ی عملیات : به موجب این عملیات ، که در ۵ محور به ترتیب زیر اجرا گردید ، رزمندگان اسلام با موفقیت به اهداف تعیین شده دست یافتند .

ــ در محور اوّل : پاکسازی روستاهای خرکه ، تازه‌آباد ، صادق‌آباد ، کیله‌سفید و سیاسران‌علیا .

ـ در محور دوّم : پاکسازی روستاهای حسین‌آباد ، سیاسران‌سفلی و کژی‌کران .
ـ در محور سوّم : پاکسازی روستاهای قشلاق‌نوروز ، خاندان‌قلی ، شیرکش‌سفلی، کانی‌کند ، مبارک‌آباد و پشت‌تنگ .
ـ در محور چهارم : پاکسازی روستاهای نجف‌آباد و علی‌آباد .
ـ در محور پنجم : پاکسازی روستاهای نجف‌آباد ، کلک ، زینال‌خان ، حسن‌خان ، ابراهیم‌آباد ، خراسان ، برگشاد و شیرکش‌علیا .

در جریان این پاکسازی‌ها ۴ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۸ نفر زخمی و بقیه با استفاده از تاریکی و مه‌آلود بودن هوا متواری شدند . از نیروهای خودی نیز ۳ نفر به شهادت رسیدند .

۱۷ ــ عملیات امام حسین (ع)

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۱۰/۳ ؛
(ب) منطقه‌ی عملیات : محورهای بانه ـ سردشت ، بانه ـ سقز و مناطق بینابینی آن؛
(ج) مدّت عملیات : دو روز ؛
(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛
(ه) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛
(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه و ارتش .
(ز) نتیجه‌ی عملیات : ارتفاعات گندمان ، عمرشال و رشه‌قلعه در محور بانه ـ سقز و کندورچه و ارتفاعات شیوتو در محور بانه ـ سردشت پاکسازی شد ، همچنین ۱ نفر از نیروهای دشمن کشته شد و اسلحه و تجهیزات وی به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد .

۱۸ ــ عملیات سه راهی قم‌قلعه

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۱/۱۲/۲۸ ؛
(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی مهاباد ـ نقده ـ پسوه ؛
(ج) مدّت عملیات : سه روز ؛

(د) **اهداف عملیات :** تأمین امنیت شهرستان نقده و محور نقده ـ مهاباد ، ایجاد پایگاه در عمق ، تثبیت حاکمیّت جمهوری اسلامی در منطقه و استقرار پایگاه در کوه فرنگی و محمّدشاه جهت انهدام نیروهای دشمن ؛

(هـ) **هدایت عملیات :** تحت فرماندهی قرارگاه مشترک حمزه سیدالشهدا (ع) ؛

(و) **یگان‌های دشمن :** حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک‌های کومله و منافقین ؛

(ز) **یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی :** سپاه ، ارتش ، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان‌کُرد .

(ح) **نتیجه‌ی عملیات :** رزمندگان اسلام موفق به پاکسازی مناطق آلوده‌ی شهر ویران شامل روستاهای شقال‌مصطفی ، مملو ، محمّدشاه ، خلیفه‌لو و گورخانه گردیدند.

در جریان این عملیات ۱۶ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۳۰ نفر زخمی و ۶ نفر اسیر شدند ، همچنین تعدادی اسلحه‌ی ژ.۳ و کلاشینکف ، ۱ قبضه تیربار دوشیکا ، ۱ قبضه خمپاره‌ی ۸۱ م.م با مهمات مربوطه ، مقدار زیادی مهمات خمپاره‌ی ۶۰ م.م و ۲ دستگاه خودرو متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۳ نفر مجروح گردید.

لازم به ذکر است این عملیات که قسمت‌هایی از آن با رمز «کربلا ما می‌آییم» در دارلک مهاباد به اجرا درآمد ، باز تاب بسیارخوبی در منطقه داشت و رادیوی ــ به اصطلاح ـ صدای کردستان ایران ، وابسته به حزب منحله‌ی دموکرات ، در برنامه‌ی خبری خود ضمن اعتراف به کشته شدن ۷ نفر از سران هیز پیشوا ، اعلام نمود که در این عملیات شکست خورده‌اند .

۱۹ ـ عملیات شهری‌کند

(الف) **تاریخ عملیات :** ۱۳۶۲/۱/۵ ؛

(ب) **منطقه‌ی عملیات :** ترجان ؛

(ج) **محورهای عملیات :** سقز ـ بوکان ـ مهاباد ؛

(د) **مدّت عملیات :** پانزده روز در چهار مرحله ؛

(هـ) **هدایت عملیات :** تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سید الشهدا (ع) ؛

(و) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله ؛

(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ قدس ، تیپ شهدا و گردان‌های جندالله بوکان ، تکاب و شاهین‌دژ) ، ارتش و ژاندارمری .

(ح) نتیجه‌ی عملیات : روستاهای سیف‌الدین ، چاورچین ، دنگوز ، شیخلر ، اختتر، قره‌کند ، خراسانه ، کانی‌طومار ، یازی‌بلاغی ، ترجان و کلیه‌ی ارتفاعات مشرف بر روستاهای ذکر شده ، پاکسازی گردید . همچنین ۳۵ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۳۰ نفر زخمی شده و ۱۸ قبضه اسلحه از نوع ژ.۳ و کلاش ، ۴۰ عدد نارنجک دستی ، ۲۰ عدد مین ضدنفر ، ۱ قبضه تیربار ژ.۳ و هفت هزار تیر از انواع مختلف متعلق به آنان به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خود نیز ۸ نفر شهید و ۱۷ نفر مجروح گردیدند .

۲۰ ـ عملیات آویهنگ (شهدای دولاب)

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۱/۷ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : منطقه‌ی بینابینی سنندج ـ مریوان ـ کامیاران ؛

(ج) مدّت عملیات : یک هفته ؛

(د) هدایت عملیات : قرارگاه حمزه سید الشهدا (ع) ؛

(ه) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ قدس و ۶ گردان جندالله استان کردستان و ۲ گردان گروه‌های ضربت) ، پیشمرگان مسلمان کُرد ، پشتیبانی آتش توپخانه‌ی لشگر ۲۸ ارتش و ۱۴۰ نفر از نیروهای استقراری ژاندارمری جهت پدافند در منطقه پس از عملیات ؛

(و) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله ؛

(ز) شرح و نتیجه‌ی عملیات : منطقه‌ی بینابینی سنندج ، مریوان و کامیاران معروف به بیساران و کلاترزان با ارتفاعات بلند و پیچیده با درّه‌ها و شیارهای عمیق و گردنه‌های فراوان ، دارای معابر وصولی متعددی منتهی به مرز ایران و عراق است . این منطقه با توجّه به ویژگی‌های جغرافیایی بیش از ۵۰ روستا را در خود جای داده و جمعیّت قابل توجّهی در آن مستقر می‌باشند . شکل ظاهری و پراکندگی این روستاها از

بُعد نظامی بهترین موقعیت را برای جنگ‌های نامنظم به وجود آورده است و ضدانقلاب از بدو شروع غائله تا زمان پاکسازی نهایی با ایجاد مقرهای پدافندی آن را در اشغال خود داشت.

مشرف بودن این منطقه بر محورهای مواصلاتی سنندج ـ مریوان و دسترسی آسان به شهرها و مراکز جمعیّتی سنندج، مریوان، کامیاران، پاوه و روانسر موقعیت خوبی برای اجرای عملیات و فرار به منطقه‌ی امن برای دشمن فراهم می‌آورد. ضمن اینکه دسترسی به مرز در کوتاه‌ترین زمان امکان‌پذیر بود.

این منطقه طی چندین عملیات پاکسازی شد که از جمله‌ی آنها، عملیات آویهنگ یا شهدای دولاب را می‌توان نام برد. این عملیات با رمز «یا محمّد (ص)» در سه محور اجرا شد و در نتیجه روستاهای خوشاب، سپهران، کلاتی، عیسی‌آباد، فطرزمین، هویه، سرهویه، سالیان، خواشت و نجی پاکسازی گردید و نیروهای جان برکف اسلام، سربلند وارد روستای مهّم و حساس «آویهنگ»[1] شدند و چهار پایگاه پدافندی در روستاهای آویهنگ و کلاته، گردنه‌ی آویهنگ و بین مناطق عیسی‌آباد و خوشاب ایجاد کردند. (نقشه‌ی شماره‌ی ۶ ـ ۶ ـ ۴)

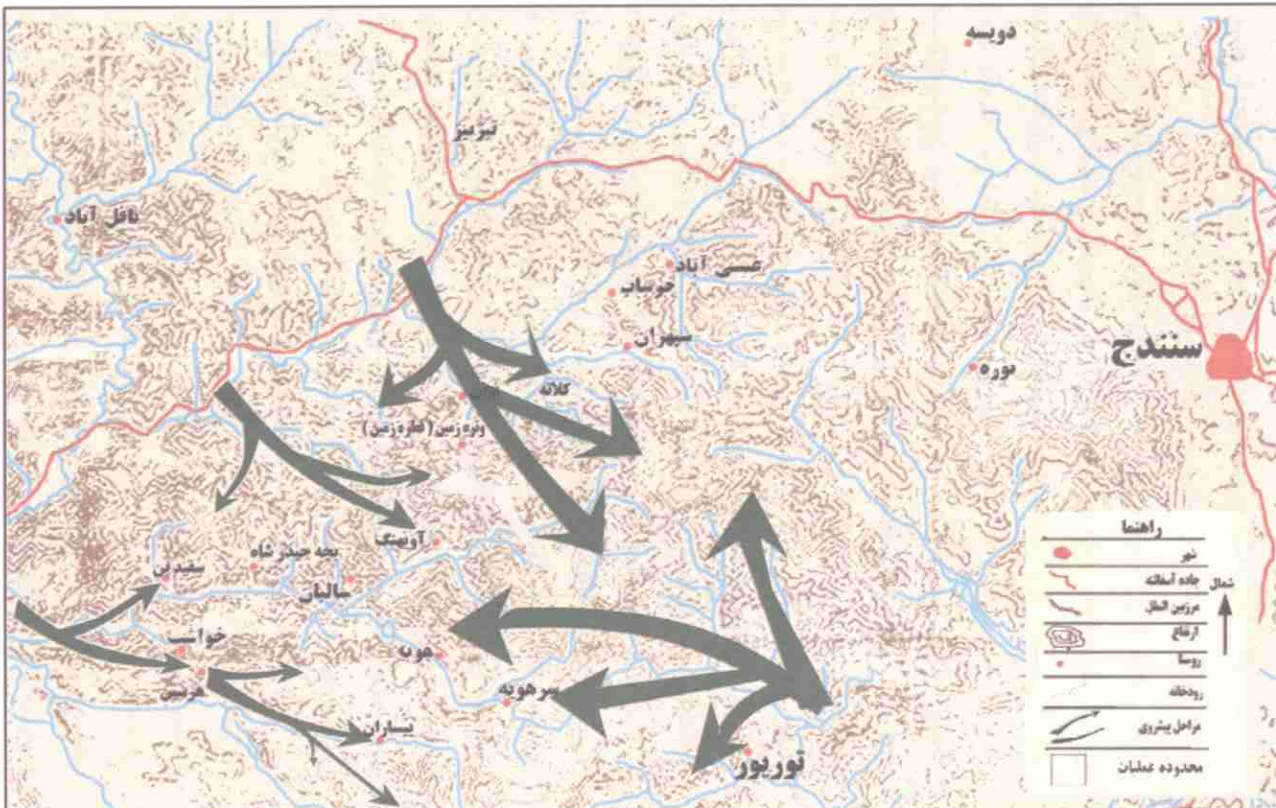
تلفات وارده به دشمن در جریان این عملیات ۶۰ کشته، ۱۵ زخمی و ۸ اسیر و تلفات وارده به نیروهای خودی ۲۵ شهید و ۱۵ اسیر بوده است.

از ویژگی‌های مهّم این عملیات می‌توان به پشتیبانی تدارکاتی و همکاری مهندسی خوب نیروهای جهاد سازندگی، همکاری و هماهنگی بین رزمندگان اسلام، کشته شدن چند نفر از فرماندهان حزب منحله‌ی دموکرات شاخه‌ی کردستان و پاکسازی منطقه که تا حدود زیادی در برقراری امنیت در منطقه و تسلیم شدن عدّه‌ی فراوانی از عناصر دشمن پس از عملیات به نیروهای جمهوری اسلامی کمک نمود.

---

۱ ـ لازم به توضیح است روستای آویهنگ یکی از پایگاه‌های مهّم ضدانقلاب از جمله پایگاه انتشاراتی آنها بود و هنگامی که نیروهای خودی این روستا را تصرف کردند، جزوات فراوان گروهک‌های ضدانقلاب همراه با تصاویر مونتاژ شده‌ی مسئولین نظام که موذیانه بین مردم منطقه‌ی کردستان توزیع می‌گردید، به دست آمد.

نقشه‌ی شماره‌ی ۶ ـ ۶ ـ ۴ عملیات آویهنگ (شهدای دولاب) مورخه ۱۳۶۲/۱/۷

۲۱ ـ عملیات یا حسین (ع)

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۲/۲۵ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی دیواندرّه ـ سقز ـ تکاب ؛

(ج) مدّت عملیات : سه روز ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(ه) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه و ارتش .

(ز) نتیجه‌ی عملیات : در این عملیات روستاهای کوپه‌قران ، دولت‌آباد ، قاشق ، کوپه‌طلا ، ایاقچی ، حاجی‌حسن ، گل‌تپّه ، بالاقلی و طومارقمیش پاکسازی گردید و ۱۵ نفر از عناصر ضدانقلاب کشته و ۲ نفر اسیر شد . همچنین یک قبضه آر.پی.جی.۷ ، یازده قبضه اسلحه از نوع ژ.۳ ، کلاش ، برنو و کلت کمری به اضافه‌ی مقادیری مدارک و اسناد درون گروهی متعلق به دشمن به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد .

۲۲ ـ عملیات آفان

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۵/۳ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی مهاباد ـ سردشت ـ پیرانشهر ؛

(ج) مدّت عملیات : یک هفته در چند مرحله ؛

(د) هدایت عملیات : قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) ؛

(ه) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ قدس ، تیپ شهید بروجردی و گردان‌های جندالله سقز و بانه) و ارتش (دو گروهان از تیپ ۲۳ نوهد) .

(ز) شرح و نتیجه‌ی عملیات : گروه‌های ضدانقلاب پس از آن که در سال ۱۳۶۱ ضربات سهمگینی را بر اثر مجموعه عملیات سریع و ضربتی رزمندگان اسلام متحمل شدند ، تغییر روش دادند و نیروهای خود را به گروه‌های کوچک‌تر در منطقه‌ی آفان تقسیم کردند . آنان قصد داشتند با اجرای عملیات مانند حمله به مقر ، اجرای کمین و مانند آن اعلام موجودیت فیزیکی در منطقه کنند ، در تقویت روحیه‌ی هواداران

بکوشند ، همچنین با فشار بر مردم برای جذب پشتیبانی مالی و تدارکاتی عمر خود را اضافه نمایند .

رزمندگان اسلام نیز برای بر هم زدن طرح و نقشه‌ی آنان ، با اجرای عملیات‌های متعدد در این منطقه ازجمله عملیات طرح‌ریزی شده‌ی آفان به صورت تحکیمی اقدام نمودند . در نتیجه ارتفاعات بلند و صعب‌العبور منطقه و ۳۵ روستای دور دست مانند کیسلان ، میرسه ، محمودآباد ، هادمه ، کارک از اشغال ضدانقلاب خارج و به تصرف نیروهای خودی درآمد (نقشه‌ی شماره‌ی ۷ ـ ۶ ـ ۴).

در جریان این عملیات ۴۵ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۶۰ نفر زخمی ، ۵ نفر اسیر و ۱۸ نفر تسلیم شدند . همچنین ۵ قبضه توپ ۱۰۵م.م ، ۱ قبضه تفنگ ۱۰۶م.م ، ۲ قبضه ضدهوایی ، ۷ قبضه تیربار و خمپاره‌انداز ، ۱۵ دستگاه خودرو و تعداد زیادی مهمات متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد و یک انبار بزرگ تدارکاتی حاوی هزاران دست لباس و کفش که از جانب متجاوزین عراقی برای گروهک‌ها ارسال شده بود ، به همراه ۱۰ دستگاه خودروی سبک و سنگین به سرقت رفته از جهادسازندگی کشف و ضبط گردید . از نیروهای خودی نیز ۴ نفر مجروح شدند و ۱ نفر به شهادت رسید .

۲۳ ـ عملیات بینابینی بوکان ـ سقز ـ شاهین‌دژ ـ میاندوآب

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۵/۶ ؛

(ب) مدّت عملیات : سه روز ؛

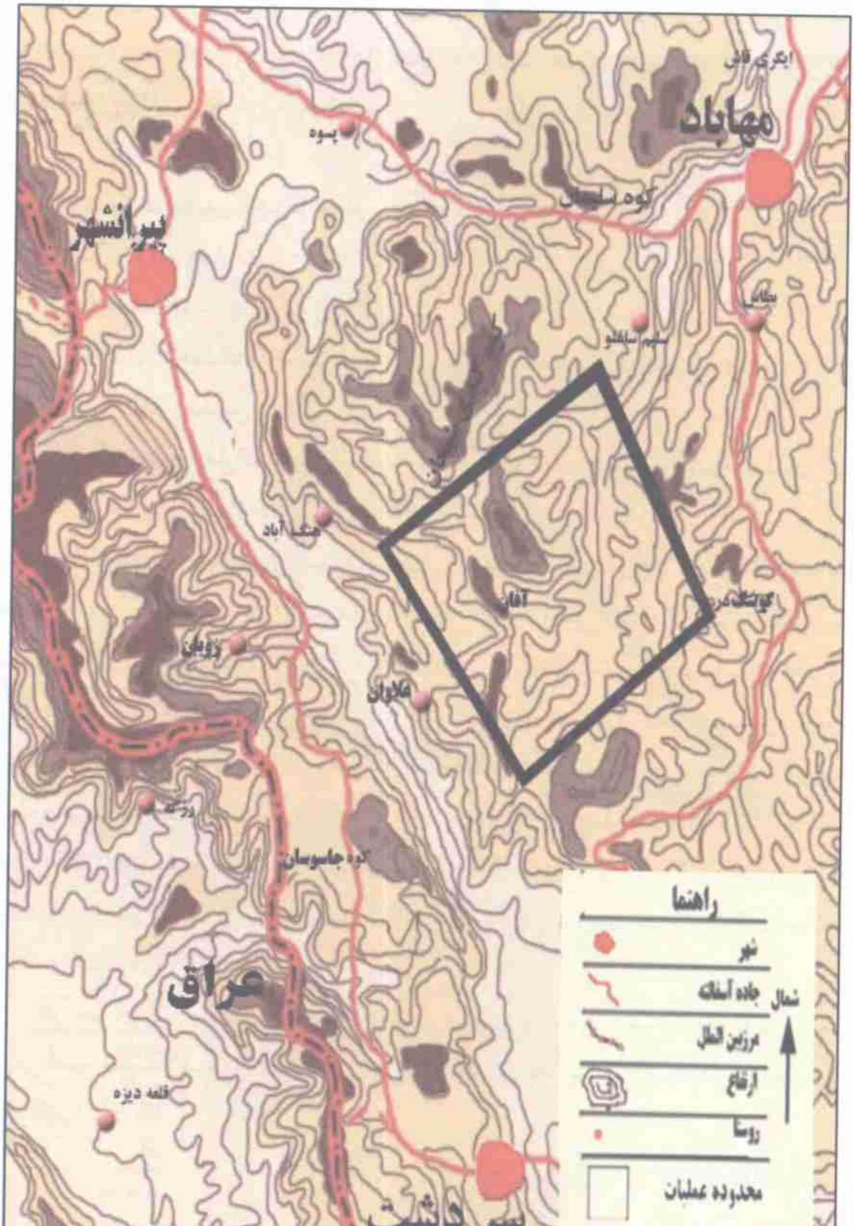
(ج) اهداف عملیات : پاکسازی روستاهای منطقه در جهت برقراری امنیت و آرامش و تبدیل وضعیت منطقه از قرمز به زرد ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه (ع) ؛

(هـ) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ قدس ، پیشمرگان مسلمان کُرد به همراه گردان‌های جندالله بوکان ، سقز و شاهین‌دژ) ؛

نقشه‌ی شماره‌ی ۷ ـ ۶ ـ ۴ منطقه‌ی عملیات آفان مورخه ۱۳۶۲/۵/۳

(ز) نتیجه‌ی عملیات : در این عملیات وسیع و هماهنگ ، رزمندگان سپاه اسلام در مرحله‌ی اوّل ۲۳ روستا و در مرحله‌ی دوّم ۱۵ روستا را از لوث وجود اشرار و ضدانقلابیون پاکسازی کردند . پس از این عملیات عدّه‌ی زیادی از عناصر مسلح گروهک‌ها تسلیم نیروهای سپاه شدند .

۲۴ ـ عملیات بینابینی شاهین‌دژ ـ سقز ـ دیواندرّه

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۵/۱۰ ؛

(ب) مدّت عملیات : یک هفته ؛

(ج) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) ؛

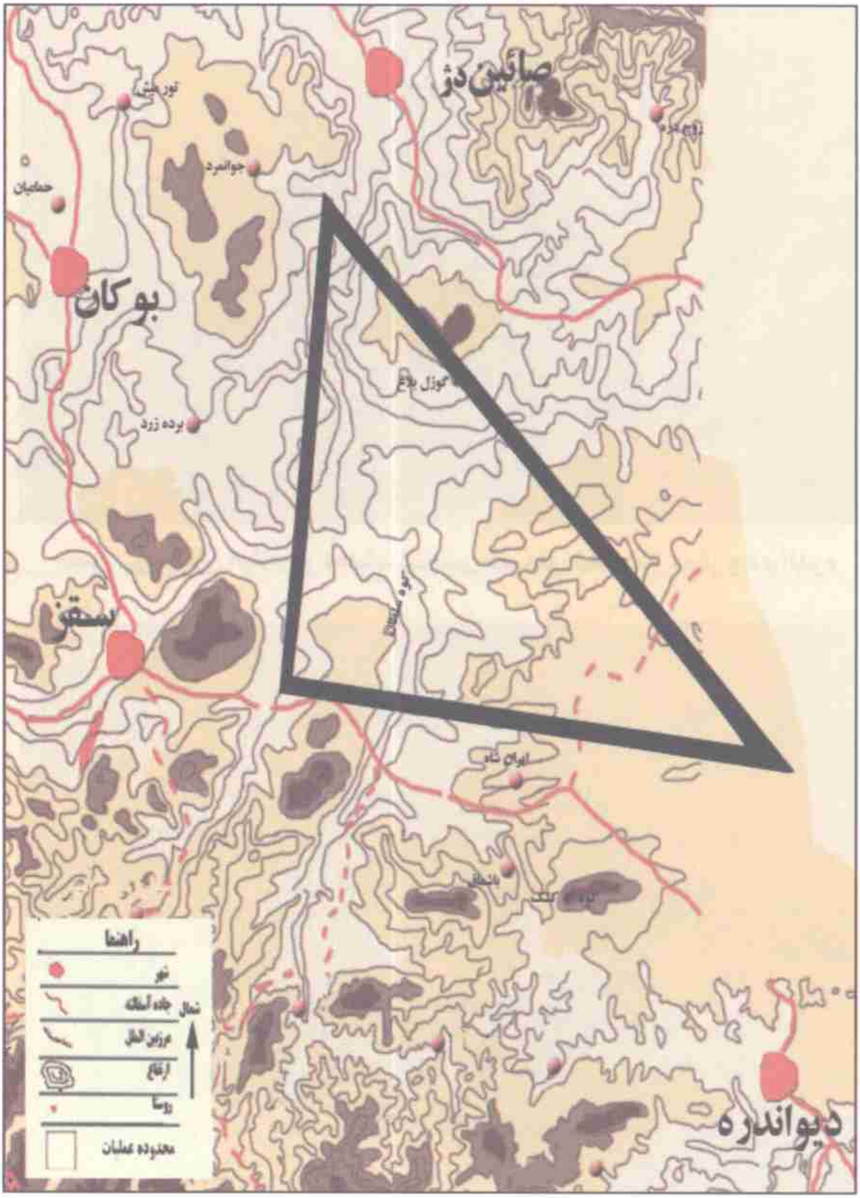
(د) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛

(ه) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ قدس ، پیشمرگان مسلمان کُرد و گردان‌های عملیاتی پایگاه‌های بیجار ، تکاب ، سقز و دیواندرّه) .

(و) نتیجه‌ی عملیات : روستاهای کانی‌سفید بالاو پایین ، آلیار ، کوچه‌طلا ، حاجی‌حسن ، گوربابا‌علی ، ممدان ، شجاع‌آباد ، علی‌آباد ، کرفتو ، کانی‌سور ، خوش‌قشلاق ، قلعه‌کهنه ، باش‌بلاغ ، ایاق‌چی ، زیدکندی ، رحیم‌آباد ، خروس ، تومارقمیش ، پرچم ، یورقل ، میرسیّد ، عبدالمؤمن ، قوزلوی بالا و پایین ، زیویه ، اخضرآباد ، پارسانیان ،کریم‌آباد ، قپلانتو ، تیکان‌لو ، چاپان بالا و پایین ، باش‌بلاغ ، سوله‌خان ، اصحاب ، باغ بالا و پایین ، کوه عبدالرزاق و چند روستای دیگر پاکسازی شد و غنائم قابل توجّهی شامل ۲۶ قبضه اسلحه از نوع کلاش ، ژ.۳ ، کلت و ام.یک و اسناد و مدارک درون گروهی مهمّی متعلق به ضدانقلاب به دست رزمندگان اسلام افتاد (نقشه‌ی شماره‌ی ۸ ـ ۶ ـ ۴).

در جریان این پاکسازی‌ها ۲۵ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۱۵ نفر زخمی و ۶ نفر اسیر شدند . مسئول امور مالی حزب منحله‌ی دموکرات که زخمی شده بود نیز جزو اسرا بود .

نقشه‌ی شماره‌ی ۸ ـ ۶ ـ ۴ منطقه‌ی عملیات بینابینی شاهین‌دژ ـ سقز و دیواندره مورخه ۱۳۶۲/۵/۱۰

حضور رزمندگان اسلام در عملیات بینابینی شهرهای شاهین‌دژ ، سقز و دیواندره

۲۵ ـ عملیات شهید ناصر کاظمی یک

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۵/۵ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی قروه ـ سنقر ـ کامیاران ـ سنندج ؛

(ج) مدّت عملیات : یک ماه در ۳ مرحله ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی مشترک قرارگاه‌های بدر و شهید زارع‌زاده سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(ه) یگان‌های دشمن : گروهک کومله و حزب منحله‌ی دموکرات ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (قروه ، سنندج و کامیاران) ، پیشمرگان مسلمان کُرد و واحدهای قرارگاه بدر مرکب از پرسنل ژاندارمری ، بسیج و هوانیروز .

(ز) نتیجه‌ی عملیات : این عملیات در سه محور قروه ، سنقر و کامیاران اجرا شد و روستاهای نران ، قصریان ، موئینه ، شینه ، سمان ، هوانله ، قرودر ، اشکفتان ، کانی‌سوران ، بوریان ، درّه‌باغ ، گائیدر ، گزگزاره ، چناران ، سامله ، ترازوله ، بان‌سعید بالا و پایین ، نصرت‌آباد ، گرگر بالا و پایین ، سرخه‌توت ، پشت‌تنگ ، باغله ، سرباغله، کانی‌خسرو ، دارامرود ، باخرّم‌کهنه ، سرکهریز و ارتفاعات مهّم سراج‌الدین پاکسازی گردید . در این عملیات ۶۶ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۱۳۴ نفر زخمی و ۶ نفر اسیر شد . همچنین ۱۱ قبضه اسلحه از نوع برنو ، ژ.۳ و کلت ، ۱ قبضه نارنجک‌انداز ، چند دستگاه خودرو ، مقداری وسایل مخابراتی ، یک مرکز دارویی ، انبار مهمات و مرکز اسناد حزب منحله‌ی دموکرات به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۳ نفر به شهادت رسیدند .

۲۶ ـ عملیات شهید ناصر کاظمی دو

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۵/۲۷ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی دیواندرّه ـ سقز ـ مریوان ؛

(ج) مدّت عملیات : بیست روز ؛

(د) اهداف عملیات : پاکسازی منطقه‌ی و انهدام پایگاه‌ها و نیروهای ضدانقلاب ؛

(ه) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) ؛

(و) **یگان‌های دشمن** : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله ؛

(ز) **یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی** : سپاه (تیپ قدس و گردان‌های جندالله سنندج ، مریوان ، سقز ، بیجار و دیواندرّه) ، پیشمرگان مسلمان کُرد و بسیج .

(ح) **شرح و نتیجه‌ی عملیات** : این عملیات در ۳ مرحله به اجرا درآمد ؛ در مرحله‌ی اوّل روستاهای کیله‌کبود ، برده‌رش ، تبریزخاتون ، یاپل و شریف‌آباد ، در مرحله‌ی دوّم روستاهای درّه‌دوزان ، بست ، شاه‌قلعه ، کلکش ، توکلان ، بست و ارتفاعات حساس کوه کل‌کوژه و در مرحله‌ی سوّم نیز روستاهای بناوچان ، آب‌باره ، علیجان و ارتفاعات مهم هزارکانیان ، چهل چشمه و حاجی‌احمدآباد پاکسازی شد . (نقشه‌ی شماره‌ی ۹ ـ ۶ ـ ۴) در جریان این عملیات ۱۶ نفر از فرماندهان و افراد مسلح حزب منحله‌ی دموکرات[1] کشته شد و ۲ دستگاه خودرو ، ۱ قبضه مسلسل کالیبر ۵۰ ، مقادیری اسلحه‌ی انفرادی و مهمات ، ۱۲ دستگاه ماشین تایپ و تکثیر به همراه مقادیری اسناد و مدارک درون گروهی از آنان به دست رزمندگان اسلام افتاد . از نیروهای خودی نیز ۲ نفر به شهادت رسیدند .

لازم به توضیح است پس از این عملیات تعداد قابل توجّهی از نیروهای ضدانقلاب تسلیم یگان‌های سپاه شدند .

۲۷ ـ عملیات بینابینی کامیاران ـ مریوان ـ روانسر

(الف) **تاریخ عملیات** : ۱۳۶۲/۶/۵ ؛

(ب) **مدّت عملیات** : ده روز ؛

(ج) **اهداف عملیات** : برقراری امنیت و تبدیل وضعیت منطقه از قرمز به زرد ؛

(د) **هدایت عملیات** : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(ه) **یگان‌های دشمن** : گروهک کومله و حزب منحله‌ی دموکرات (هیز بیستون) ؛

(و) **یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی** : سپاه (کامیاران ، کرمانشاه ، روانسر ، قروه ، سقز ، مریوان و پاوه) .

---

۱ ـ سروان اقبال کریمی اهل سنندج (فرمانده‌ی هیز شریف‌زاده)و مظفر صادقی (از کادر اصلی حزب منحله‌ی دموکرات) کشته شدند .

نقشه‌ی شماره‌ی ۹ ــ ۶ ــ ۴ ــ عملیات شهید ناصر کاظمی دو

(ز) نتیجه‌ی عملیات : روستاهای کانی‌گشه ، وزمانه‌ی بالا و پایین ، گازرخانی ، سرخه‌توت ، میانه ، تازه‌آباد ، ترازوله ، بان‌سعید ، بزوش ، آفریان ، حسین‌آباد و آساوله و ارتفاعات شاهو و یکشبه به طور کامل پاکسازی شد و ۳۲ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۱۰ نفر اسیر شدند . از نیروهای خودی نیز ۱ نفر مجروح گردید . پس از این عملیات ضدانقلاب مدّت زیادی نتوانست در منطقه حضور پیدا کند و هیز بیستون حزب منحله‌ی دموکرات منهدم گردید و باقی مانده‌ی نفرات آن در یگان‌های دیگر دشمن ادغام شدند .

۲۸ـ عملیات شهید حسینی (سلامت)

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۶/۱۱ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : مناطق خورخوره و سلامت بینابینی مهاباد ـ بوکان ـ سقز ـ بانه ؛

(ج) مدّت عملیات : پانزده روز ؛

(د) هدایت و فرماندهی عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه مشترک شهید بروجردی(ره) ؛

(ه) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی گروهک‌های ضدانقلاب ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ شهید بروجردی ، تیپ قدس ، تیپ شهدا ، جندالله‌های سقز ، بوکان ، شاهین‌دژ ، تکاب و میاندوآب) و ارتش (تیپ ۲۳ لشگر نوهد ، گردان ۱۶۸ تیپ ۲ مهاباد از لشگر ۶۴) .

(ز) شرح و نتیجه‌ی عملیات : منطقه‌ی خورخوره و روستاهای اطراف آن از بدو غائله‌ی کردستان تا زمان پاکسازی تحت سیطره‌ی ضدانقلاب قرار داشت . این منطقه به علّت قرارگرفتن در عمق نقطه‌ی مثلثی بوکان ـ مهاباد ـ بانه و سقز از جهات زیر برای دشمن حائز اهمیّت بود . بارها گروهک‌ها برای به دست گرفتن ابتکار عمل و تسلط کامل بر آن با هم جنگیده بودند :

(۱) مهم‌ترین بازار قاچاق کالا در این منطقه واقع شده بود و به لحاظ دریافت عوارض گمرکی از قاچاقچیان ارزش اقتصادی فراوانی برای گروهک‌ها داشت .

(۲) این مناطق در حکم پشت جبهه‌ی ضدانقلاب بود و پس از هر عملیات محل امنی برای استراحت، سازماندهی مجدد نیروها محسوب می‌شد.

(۳) هر گروهک برای مداوای زخمی‌های خود یک بیمارستان در این منطقه ایجاد کرده بود و افراد حادثه دیده در آن تحت درمان قرار می‌گرفتند.

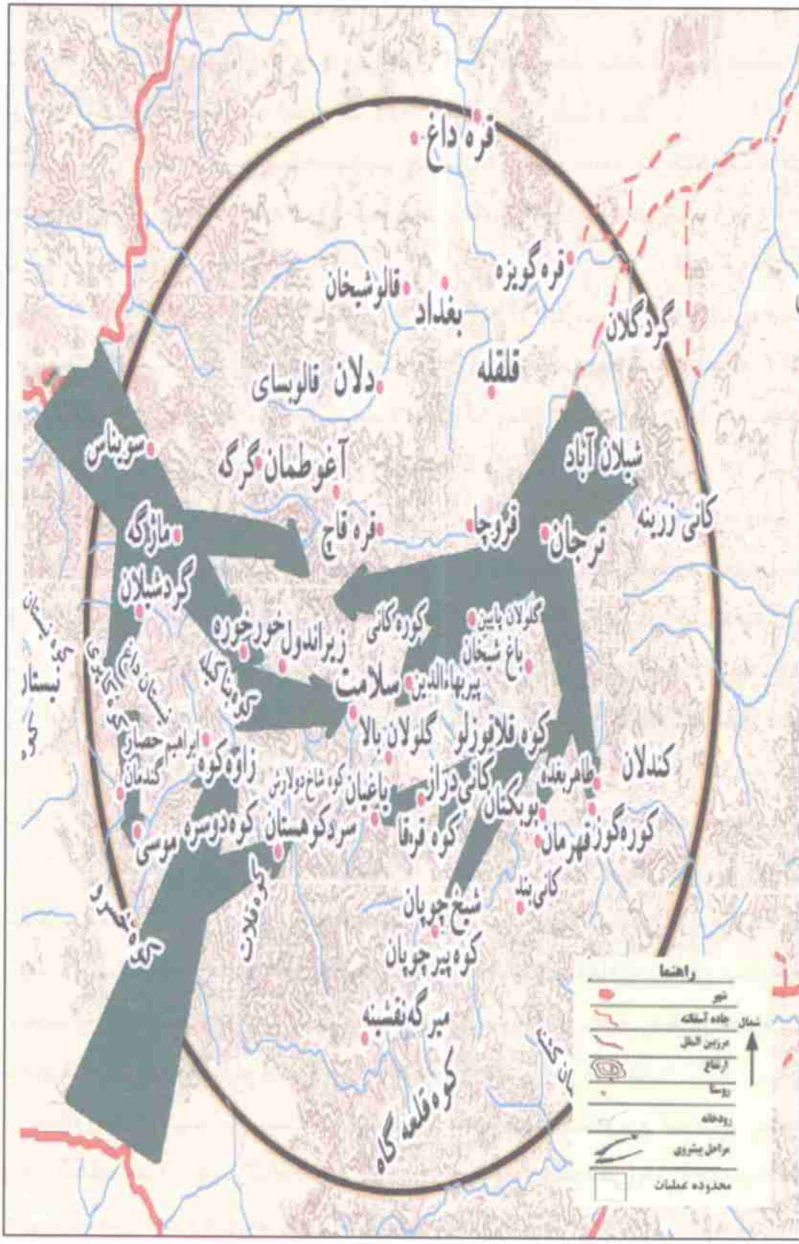
(۴) بیش از چهل روستا با جمعیّت فراوان در این منطقه واقع شده بود و گروهک‌ها به اشکال مختلف مردم را تحت ظلم، ستم، تجاوز و غارت قرار می‌دادند و جوانان آنها را به زور به خدمت می‌بردند.

رزمندگان اسلام با توجّه به قسمتی از دلایلی که در بالا به آن اشاره شد، عملیاتی را با نام شهید حسینی طرح‌ریزی کردند و آن را در پانزدهم شهریورماه ۱۳۶۲ از ۴ محور کاولان ـ خورخوره، ترجان ـ سلامت، ترجان ـ گلولان بالا ـ سلامت و محور بوبکتان به اجرا درآوردند. در این عملیات کل منطقه‌ی خورخوره و سلامت شامل روستاهای گلولان بالا و پایین، قروچای بالا و پایین، کوره‌کانی، ماژگه، آغوتمان، پیربهاءالدین، شیخ‌چوپان، باغیان، زاوه‌کوه، گندمان، سردکوهستان، زیراندول به همراه ارتفاعات مهم پاکسازی و چندین پایگاه عملیاتی و تأمینی برای جلوگیری از حضور مجدد ضدانقلاب در منطقه احداث شد و ۲ بیمارستان متعلق دشمن با امکانات مربوطه در اختیار مردم و رزمندگان اسلام قرار گرفت (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۰ ـ ۶ ـ ۴).

در این عملیات که پانزده روز به طول انجامید، نبرد سخت و نزدیکی بین طرفین روی داد که در نتیجه‌ی آن ۱۶ نفر از نیروهای دشمن کشته، ۳۴ نفر زخمی و ۸ نفر اسیر شدند، همچنین حدود ۱۰۰ دستگاه خودروی سبک و سنگین، ۵ قبضه توپ ۱۰۵ و ۵۷ م.م، ۷ قبضه تفنگ ۱۰۶ م.م، ۳ زاغه‌ی مهمات و مقادیر زیادی سلاح‌های سبک متعلق به گروهک‌ها به غنیمت رزمندگان اسلام در آمد. از نیروهای خودی نیز ۲۴ نفر شهید، ۲۹ نفر مجروح و ۲۵ نفر به گروگان دشمن در آمدند.

از دستاوردهای مهم این عملیات می‌توان به حضور مداوم و مستمر نیروهای خودی در منطقه، برقراری ارتباط مردم روستاها با شهر، رسیدگی هر چه بیشتر به امور اهالی و تأمین محورهای فرعی روستایی اشاره کرد.

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۰ ـ ۶ ـ ۴ عملیات شهید حسینی (سلامت) مورخه ۱۳۶۲/۶/۱۱

(د) اهداف عملیات : تأمین امنیت شهرستان نقده و محور نقده ـ مهاباد ، ایجاد پایگاه در عمق ، تثبیت حاکمیّت جمهوری اسلامی در منطقه و استقرار پایگاه در کوه فرنگی و محمّدشاه جهت انهدام نیروهای دشمن ؛

(ه) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه مشترک حمزه سیدالشهدا (ع) ؛

(و) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک‌های کومله و منافقین ؛

(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه ، ارتش ، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان‌کُرد .

(ح) نتیجه‌ی عملیات : رزمندگان اسلام موفق به پاکسازی مناطق آلوده‌ی شهر ویران شامل روستاهای شقال‌مصطفی ، مملو ، محمّدشاه ، خلیفه‌لو و گورخانه گردیدند.

در جریان این عملیات ۱۶ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۳۰ نفر زخمی و ۶ نفر اسیر شدند ، همچنین تعدادی اسلحه‌ی ژ.۳ و کلاشینکف ، ۱ قبضه تیربار دوشیکا ، ۱ قبضه خمپاره‌ی ۸۱ م.م با مهمات مربوطه ، مقدار زیادی مهمات خمپاره‌ی ۶۰ م.م و ۲ دستگاه خودرو متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۳ نفر مجروح گردید.

لازم به ذکر است این عملیات که قسمت‌هایی از آن با رمز «کربلا ما می‌آییم» در دارلک مهاباد به اجرا درآمد ، باز تاب بسیارخوبی در منطقه داشت و رادیوی ــ به اصطلاح ـ صدای کردستان ایران ، وابسته به حزب منحله‌ی دموکرات ، در برنامه‌ی خبری خود ضمن اعتراف به کشته شدن ۷ نفر از سران هیز پیشوا ، اعلام نمود که در این عملیات شکست خورده‌اند .

۱۹ ــ عملیات شهری‌کند

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۱/۵ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : ترجان ؛

(ج) محورهای عملیات : سقز ـ بوکان ـ مهاباد ؛

(د) مدّت عملیات : پانزده روز در چهار مرحله ؛

(ه) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سید الشهدا (ع) ؛

(و) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله ؛

(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ قدس ، تیپ شهدا و گردان‌های جندالله بوکان ، تکاب و شاهین‌دژ) ، ارتش و ژاندارمری .

(ح) نتیجه‌ی عملیات : روستاهای سیف‌الدین ، چاورچین ، دنگوز ، شیخ‌لر ، اختتر، قره‌کند ، خراسانه ، کانی‌طومار ، یازی‌بلاغی ، ترجان و کلیه‌ی ارتفاعات مشرف بر روستاهای ذکر شده ، پاکسازی گردید . همچنین ۳۵ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۳۰ نفر زخمی شده و ۱۸ قبضه اسلحه از نوع ژ.۳ و کلاش ، ۴۰ عدد نارنجک دستی ، ۲۰ عدد مین ضدنفر ، ۱ قبضه تیربار ژ.۳ و هفت هزار تیر از انواع مختلف متعلق به آنان به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خود نیز ۸ نفر شهید و ۱۷ نفر مجروح گردیدند .

۲۰ ـ عملیات آویهنگ (شهدای دولاب)

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۱/۷ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : منطقه‌ی بینابینی سنندج ـ مریوان ـ کامیاران ؛

(ج) مدّت عملیات : یک هفته ؛

(د) هدایت عملیات : قرارگاه حمزه سید الشهدا (ع) ؛

(ه) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ قدس و ۶ گردان جندالله استان کردستان و ۲ گردان گروه‌های ضربت) ، پیشمرگان مسلمان کُرد ، پشتیبانی آتش توپخانه‌ی لشگر ۲۸ ارتش و ۱۴۰ نفر از نیروهای استقراری ژاندارمری جهت پدافند در منطقه پس از عملیات ؛

(و) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله ؛

(ز) شرح و نتیجه‌ی عملیات : منطقه‌ی بینابینی سنندج ، مریوان و کامیاران معروف به بیساران و کلاترزان با ارتفاعات بلند و پیچیده با درّه‌ها و شیارهای عمیق و گردنه‌های فراوان ، دارای معابر وصولی متعددی منتهی به مرز ایران و عراق است . این منطقه با توجّه به ویژگی‌های جغرافیایی بیش از ۵۰ روستا را در خود جای داده و جمعیّت قابل توجّهی در آن مستقر می‌باشند . شکل ظاهری و پراکندگی این روستاها از

بُعد نظامی بهترین موقعیت را برای جنگ‌های نامنظم به وجود آورده است و ضدانقلاب از بدو شروع غائله تا زمان پاکسازی نهایی با ایجاد مقرهـای پدافنـدی آن را در اشـغال خود داشت .

مشرف بودن این منطقه بر محورهای مواصلاتی سنندج ـ مریوان و دسترسی آسان به شهرها و مراکز جمعیّتی سنندج ، مریوان ، کامیاران ، پاوه و روانسر موقعیـت خـوبی برای اجرای عملیات و فرار به منطقه‌ی امن برای دشمن فراهم مـی‌آورد . ضـمن اینکـه دسترسی به مرز در کوتاه‌ترین زمان امکان‌پذیر بود .

این منطقه طی چندین عملیات پاکسازی شد که از جمله‌ی آنها ، عملیات آویهنگ یا شهدای دولاب را می‌توان نام برد . این عملیات بـا رمـز « یـا محمّـد (ص) » در سـه محور اجـرا شـد و در نتیجـه روسـتاهای خوشـاب ، سـپهران ، کلاتـی ، عیسـی‌آباد ، قطرزمین، هویه ، سرهویه ، سالیان ، خواشت و نجی پاکسازی گردید و نیروهـای جـان برکف اسلام ، سربلند وارد روستای مهّم و حساس « آویهنگ »[1] شدند و چهـار پایگـاه پدافندی در روستاهای آویهنگ و کلاته ، گردنه‌ی آویهنگ و بین منـاطق عیسـی‌آبـاد و خوشاب ایجاد کردند . (نقشه‌ی شماره‌ی ۶ ـ ۶ ـ ۴)

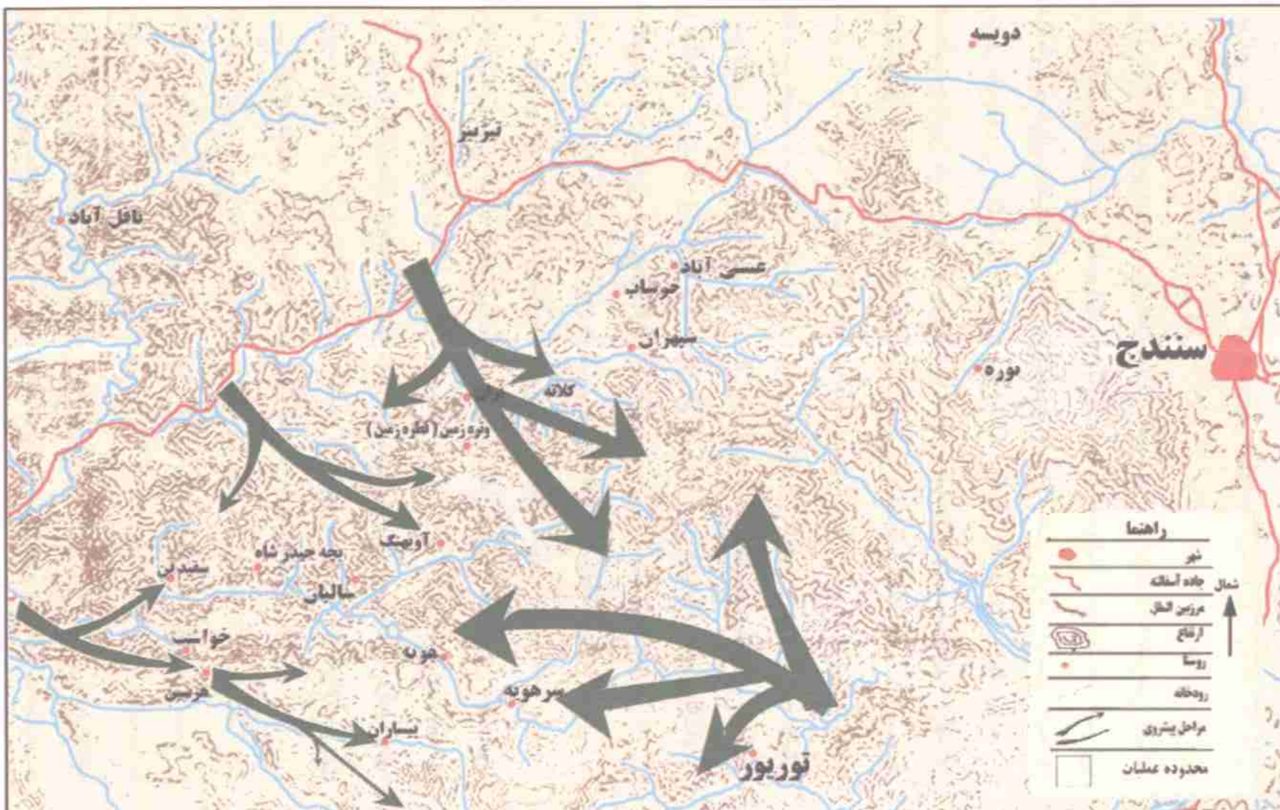
تلفات وارده به دشمن در جریان این عملیات ۶۰ کشته ، ۱۵ زخمـی و ۸ اسـیر و تلفات وارده به نیروهای خودی ۲۵ شهید و ۱۵ اسیر بوده است .

از ویژگی‌های مهّم این عملیات می‌توان به پشتیبانی تدارکاتی و همکاری مهندسی خوب نیروهای جهاد سازندگی ، همکاری و هماهنگی بـین رزمنـدگان اسـلام ، کشـته شدن چند نفر از فرماندهان حزب منحلـه‌ی دمـوکرات شـاخه‌ی کردسـتان و پاکسـازی منطقه که تا حدود زیادی در برقراری امنیت در منطقه و تسلیم شدن عدّه‌ی فراوانـی از عناصر دشمن پس از عملیات به نیروهای جمهوری اسلامی کمک نمود .

---

۱ ـ لازم به توضیح است روستای آویهنگ یکی از پایگاه‌های مهّم ضدانقلاب از جمله پایگاه انتشاراتی آنها بود و هنگامی که نیروهای خودی این روستا را تصرف کردند ، جـزوات فـراوان گروهـک‌هـای ضـدانقلاب همـراه بـا تصاویر مونتاژ شده‌ی مسئولین نظام که موذیانه بین مردم منطقه‌ی کردستان توزیع می‌گردید ، به دست آمد .

نقشه‌ی شماره‌ی ۶ ـ ۶ ـ ۴ عملیات آویهنگ (شهدای دولاب) مورخه ۱۳۶۲/۱/۷

۲۱ـ عملیات یا حسین (ع)

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۲/۲۵ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی دیواندرّه ـ سقز ـ تکاب ؛

(ج) مدّت عملیات : سه روز ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(ه) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه و ارتش .

(ز) نتیجه‌ی عملیات : در این عملیات روستاهای کوپه‌قران ، دولت‌آباد ، قاشق ، کوپه‌طلا ، ایاقچی ، حاجی‌حسن ، گل‌تپه ، بالاقلی و طومارقمیش پاکسازی گردید و ۱۵ نفر از عناصر ضدانقلاب کشته و ۲ نفر اسیر شد . همچنین یک قبضه آر.پی.جی.۷ ، یازده قبضه اسلحه از نوع ژ.۳ ، کلاش ، برنو و کلت کمری به اضافه‌ی مقادیری مدارک و اسناد درون گروهی متعلق به دشمن به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد .

۲۲ـ عملیات آفان

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۵/۳ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی مهاباد ـ سردشت ـ پیرانشهر ؛

(ج) مدّت عملیات : یک هفته در چند مرحله ؛

(د) هدایت عملیات : قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) ؛

(ه) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ قدس ، تیپ شهید بروجردی و گردان‌های جندالله سقز و بانه) و ارتش (دو گروهان از تیپ ۲۳ نوهد) .

(ز) شرح و نتیجه‌ی عملیات : گروه‌های ضدانقلاب پس از آن که در سال ۱۳۶۱ ضربات سهمگینی را بر اثر مجموعه عملیات سریع و ضربتی رزمندگان اسلام متحمل شدند ، تغییر روش دادند و نیروهای خود را به گروه‌های کوچک‌تر در منطقه‌ی آفان تقسیم کردند . آنان قصد داشتند با اجرای عملیات مانند حمله به مقر ، اجرای کمین و مانند آن اعلام موجودیت فیزیکی در منطقه کنند ، در تقویت روحیه‌ی هواداران

بکوشند ، همچنین با فشار بر مردم برای جذب پشتیبانی مالی و تدارکاتی عمر خود را اضافه نمایند .

رزمندگان اسلام نیز برای بر هم زدن طرح و نقشه‌ی آنان ، با اجرای عملیات‌های متعدد در این منطقه ازجمله عملیات طرح‌ریزی شده‌ی آفان به صورت تحکیمی اقدام نمودند . در نتیجه ارتفاعات بلند و صعب‌العبور منطقه و ۳۵ روستای دور دست مانند کیسلان ، میرسه ، محمودآباد ، هادمه ، کارک از اشغال ضدانقلاب خارج و به تصرف نیروهای خودی درآمد (نقشه‌ی شماره‌ی ۷ ـ ۶ ـ ۴).

در جریان این عملیات ۴۵ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۶۰ نفر زخمی ، ۵ نفر اسیر و ۱۸ نفر تسلیم شدند . همچنین ۵ قبضه توپ ۱۰۵م.م ، ۱ قبضه تفنگ ۱۰۶م.م ، ۲ قبضه ضدهوایی ، ۷ قبضه تیربار و خمپاره‌انداز ، ۱۵ دستگاه خودرو و تعداد زیادی مهمات متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد و یک انبار بزرگ تدارکاتی حاوی هزاران دست لباس و کفش که از جانب متجاوزین عراقی برای گروهک‌ها ارسال شده بود ، به همراه ۱۰ دستگاه خودروی سبک و سنگین به سرقت رفته از جهادسازندگی کشف و ضبط گردید . از نیروهای خودی نیز ۴ نفر مجروح شدند و ۱ نفر به شهادت رسید .

۲۳ ـ عملیات بینابینی بوکان ـ سقز ـ شاهین‌دژ ـ میاندوآب

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۵/۶ ؛

(ب) مدّت عملیات : سه روز ؛

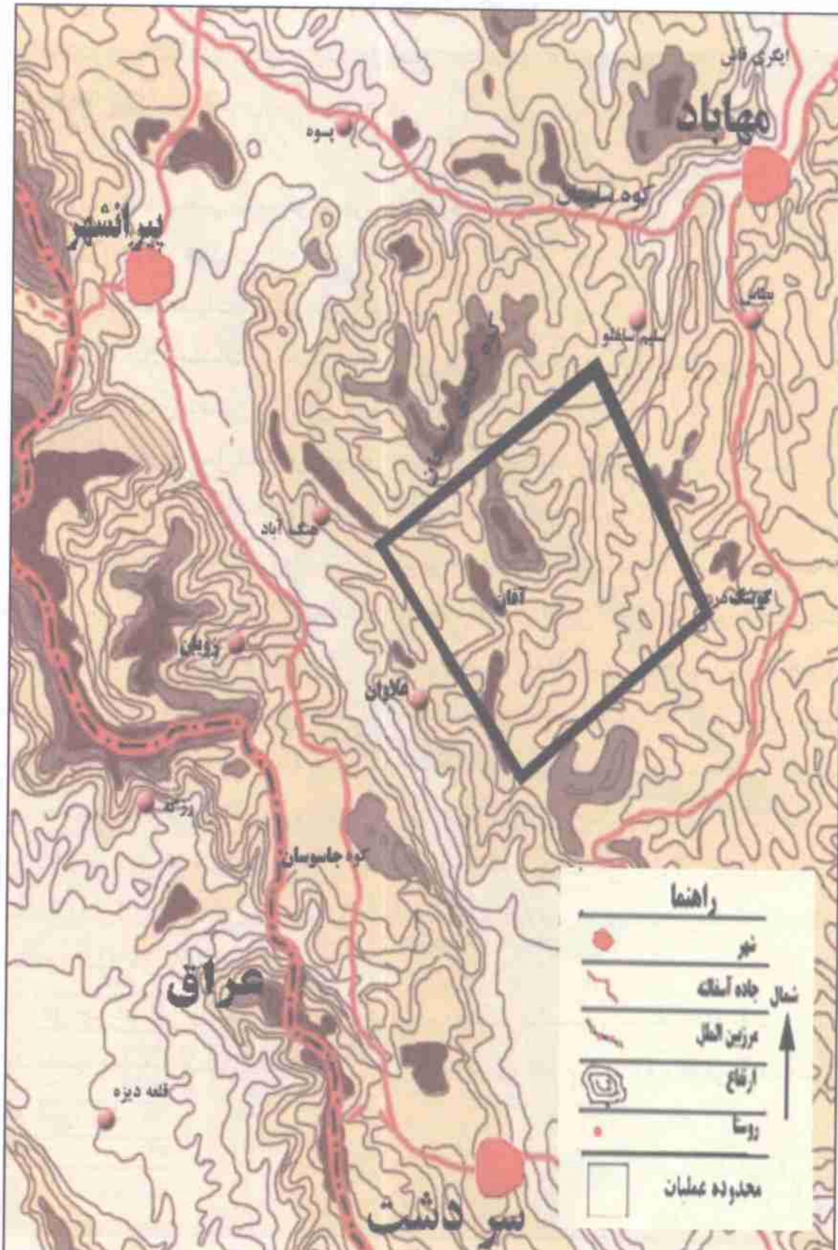
(ج) اهداف عملیات : پاکسازی روستاهای منطقه در جهت برقراری امنیت و آرامش و تبدیل وضعیت منطقه از قرمز به زرد ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه (ع) ؛

(ه) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ قدس ، پیشمرگان مسلمان کُرد به همراه گردان‌های جندالله بوکان ، سقز و شاهین‌دژ) ؛

نقشه‌ی شماره‌ی ۷ ـ ۶ ـ ۴ منطقه‌ی عملیات آفان مورخه ۱۳۶۲/۵/۳

(ز) نتیجه‌ی عملیات : در این عملیات وسیع و هماهنگ ، رزمندگان سپاه اسلام در مرحله‌ی اوّل ۲۳ روستا و در مرحله‌ی دوّم ۱۵ روستا را از لوث وجود اشرار و ضدانقلابیون پاکسازی کردند . پس از این عملیات عدّه‌ی زیادی از عناصر مسلح گروهک‌ها تسلیم نیروهای سپاه شدند .

۲۴ـ عملیات بینابینی شاهین‌دژ ـ سقز ـ دیواندرّه

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۵/۱۰ ؛

(ب) مدّت عملیات : یک هفته ؛

(ج) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) ؛

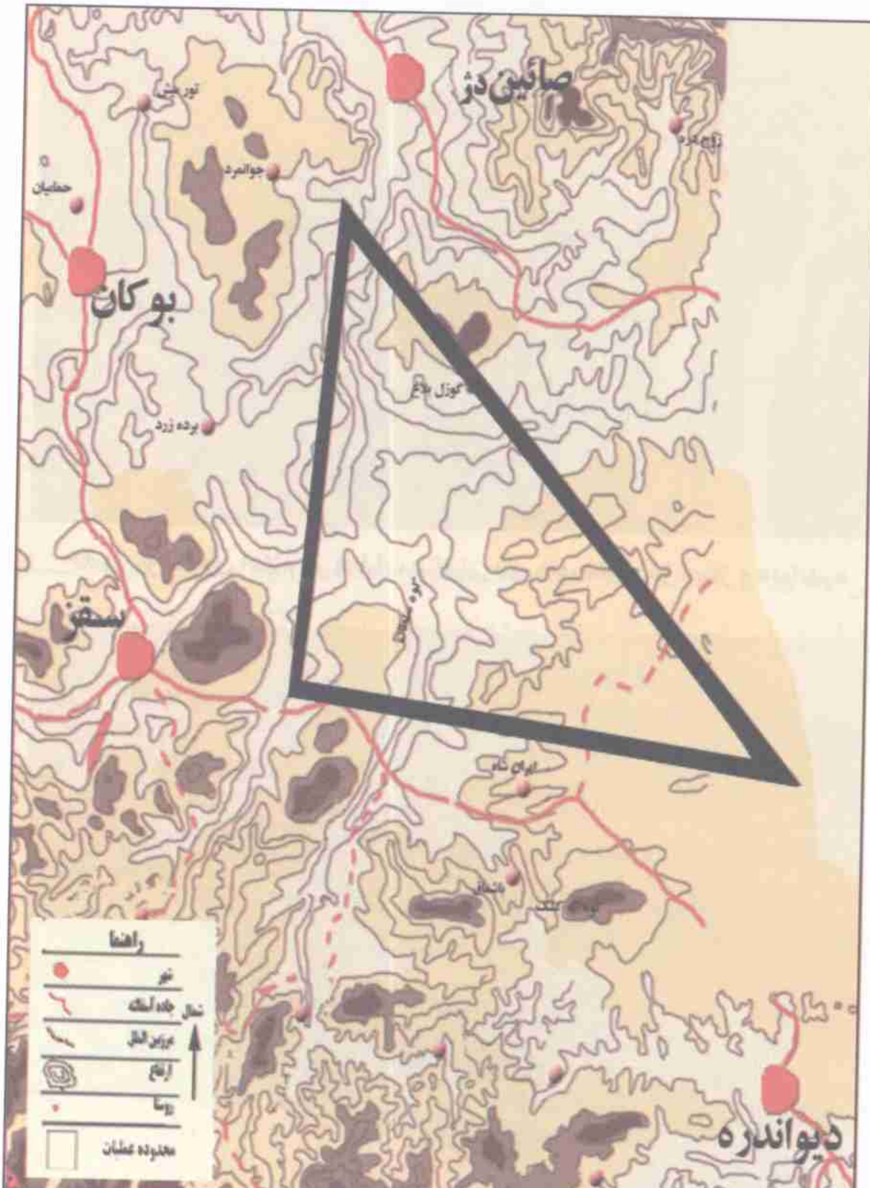
(د) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛

(ه) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ قدس ، پیشمرگان مسلمان کُرد و گردان‌های عملیاتی پایگاه‌های بیجار ، تکاب ، سقز و دیواندرّه) .

(و) نتیجه‌ی عملیات : روستاهای کانی‌سفید بالاو پایین ، آلیار ، کوچه‌طلا ، حاجی‌حسن ، گوربابا‌علی ، ممدان ، شجاع‌آباد ، علی‌آباد ، کرفتو ، کانی‌سور ، خوش‌قشلاق ، قلعه‌کهنه ، باش‌بلاغ ، ایاق‌چی ، زیدکندی ، رحیم‌آباد ، خروس ، تومارقمیش ، پرچم ، یورقل ، میرسیّد ، عبدالمؤمن ، قوزلوی بالا و پایین ، زیویه ، اخضرآباد ، پارسانیان ،کریم‌آباد ، قپلانتو ، تیکان‌لو ، چاپان بالا و پایین ، باش‌بلاغ ، سوله‌خان ، اصحاب ، باغ بالا و پایین ، کوه عبدالرزاق و چند روستای دیگر پاکسازی شد و غنائم قابل توجّهی شامل ۲۶ قبضه اسلحه از نوع کلاش ، ژ.۳ ، کلت و ام.یک و اسناد و مدارک درون گروهی مهمّی متعلق به ضدانقلاب به دست رزمندگان اسلام افتاد (نقشه‌ی شماره‌ی ۸ ـ ۶ ـ ۴).

در جریان این پاکسازی‌ها ۲۵ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۱۵ نفر زخمی و ۶ نفر اسیر شدند . مسئول امور مالی حزب منحله‌ی دموکرات که زخمی شده بود نیز جزو اسرا بود .

نقشه‌ی شماره‌ی ۸ ـ ۶ ـ ۴ منطقه‌ی عملیات بینابینی شاهین‌دژ ـ سقز و دیواندره مورخه ۱۳۶۲/۵/۱۰

حضور رزمندگان اسلام در عملیات بینابینی شهرهای شاهین‌دژ ، سقز و دیواندره

۲۵ ـ عملیات شهید ناصر کاظمی یک

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۵/۵ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی قروه ـ سنقر ـ کامیاران ـ سنندج ؛

(ج) مدّت عملیات : یک ماه در ۳ مرحله ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی مشترک قرارگاه‌های بدر و شهید زارع‌زاده سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(ه) یگان‌های دشمن : گروهک کومله و حزب منحله‌ی دموکرات ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (قروه ، سنندج و کامیاران) ، پیشمرگان مسلمان کُرد و واحدهای قرارگاه بدر مرکب از پرسنل ژاندارمری ، بسیج و هوانیروز .

(ز) نتیجه‌ی عملیات : این عملیات در سه محور قروه ، سنقر و کامیاران اجرا شد و روستاهای نران ، قصریان ، موئینه ، شینه ، سمان ، هوانله ، قرودر ، اشکفتان ، کانی‌سوران ، بوریان ، درّه‌باغ ، گائیدر ، گزگزاره ، چناران ، سامله ، ترازوله ، بان‌سعید بالا و پایین ، نصرت‌آباد ، گرگر بالا و پایین ، سرخه‌توت ، پشت‌تنگ ، باغله ، سرباغله، کانی‌خسرو ، دارامرود ، باخرّم‌کهنه ، سرکهریز و ارتفاعات مهّم سراج‌الدین پاکسازی گردید . در این عملیات ۶۶ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۱۳۴ نفر زخمی و ۶ نفر اسیر شد . همچنین ۱۱ قبضه اسلحه از نوع برنو ، ژ.۳ و کلت ، ۱ قبضه نارنجک‌انداز ، چند دستگاه خودرو ، مقداری وسایل مخابراتی ، یک مرکز دارویی ، انبار مهمات و مرکز اسناد حزب منحله‌ی دموکرات به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۳ نفر به شهادت رسیدند .

۲۶ ـ عملیات شهید ناصر کاظمی دو

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۵/۲۷ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی دیواندرّه ـ سقز ـ مریوان ؛

(ج) مدّت عملیات : بیست روز ؛

(د) اهداف عملیات : پاکسازی منطقه‌ی و انهدام پایگاه‌ها و نیروهای ضدانقلاب ؛

(ه) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) ؛

(و) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله ؛

(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ قدس و گردان‌های جندالله سنندج ، مریوان ، سقز ، بیجار و دیواندرّه) ، پیشمرگان مسلمان کُرد و بسیج .

(ح) شرح و نتیجه‌ی عملیات : این عملیات در ۳ مرحله به اجرا درآمد ؛ در مرحله‌ی اول روستاهای کیله‌کبود ، برده‌رش ، تبریزخاتون ، یاپل و شریف‌آباد ، در مرحله‌ی دوّم روستاهای درّه‌دوزان ، بست ، شاه‌قلعه ، کلکش ، توکلان ، بست و ارتفاعات حساس کوه کل‌کوژه و در مرحله‌ی سوّم نیز روستاهای بناوچان ، آب‌باره ، علیجان و ارتفاعات مهم هزارکانیان ، چهل چشمه و حاجی‌احمدآباد پاکسازی شد . (نقشه‌ی شماره‌ی ۹ ـ ۶ ـ ۴) در جریان این عملیات ۱۶ نفر از فرماندهان و افراد مسلح حزب منحله‌ی دموکرات[1] کشته شد و ۲ دستگاه خودرو ، ۱ قبضه مسلسل کالیبر ۵۰ ، مقادیری اسلحه‌ی انفرادی و مهمات ، ۱۲ دستگاه ماشین تایپ و تکثیر به همراه مقادیری اسناد و مدارک درون گروهی از آنان به دست رزمندگان اسلام افتاد . از نیروهای خودی نیز ۲ نفر به شهادت رسیدند .

لازم به توضیح است پس از این عملیات تعداد قابل توجّهی از نیروهای ضدانقلاب تسلیم یگان‌های سپاه شدند .

۲۷ ـ عملیات بینابینی کامیاران ـ مریوان ـ روانسر

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۶/۵ ؛

(ب) مدّت عملیات : ده روز ؛

(ج) اهداف عملیات : برقراری امنیت و تبدیل وضعیت منطقه از قرمز به زرد ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(هـ) یگان‌های دشمن : گروهک کومله و حزب منحله‌ی دموکرات (هیز بیستون) ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (کامیاران ، کرمانشاه ، روانسر ، قروه ، سقز ، مریوان و پاوه) .

---

۱ ـ سروان اقبال کریمی اهل سنندج (فرمانده‌ی هیز شریف‌زاده)و مظفر صادقی (از کادر اصلی حزب منحله‌ی دموکرات) کشته شدند .

نقشه‌ی شماره‌ی ۹ ـ ۶ ـ ۴ ـ عملیات شهید ناصر کاظمی دو

(ز) نتیجه‌ی عملیات : روستاهای کانی‌گشه ، وزمانه‌ی بالا و پایین ، گازرخانی ، سرخه‌توت ، میانه ، تازه‌آباد ، ترازوله ، بان‌سعید ، بزوش ، آفریان ، حسین‌آباد و آساوله و ارتفاعات شاهو و یکشبه به طور کامل پاکسازی شد و ۳۲ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۱۰ نفر اسیر شدند . از نیروهای خودی نیز ۱ نفر مجروح گردید . پس از این عملیات ضدانقلاب مدّت زیادی نتوانست در منطقه حضور پیدا کند و هیز بیستون حزب منحله‌ی دموکرات منهدم گردید و باقی مانده‌ی نفرات آن در یگان‌های دیگر دشمن ادغام شدند .

۲۸ ـ عملیات شهید حسینی (سلامت)

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۶/۱۱ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : مناطق خورخوره و سلامت بینابینی مهاباد ـ بوکان ـ سقز ـ بانه ؛

(ج) مدّت عملیات : پانزده روز ؛

(د) هدایت و فرماندهی عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه مشترک شهید بروجردی(ره) ؛

(ه) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی گروهک‌های ضدانقلاب ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ شهید بروجردی ، تیپ قدس ، تیپ شهدا ، جندالله‌های سقز ، بوکان ، شاهین‌دژ ، تکاب و میاندوآب) و ارتش (تیپ ۲۳ لشگر نوهد ، گردان ۱۶۸ تیپ ۲ مهاباد از لشگر ۶۴) .

(ز) شرح و نتیجه‌ی عملیات : منطقه‌ی خورخوره و روستاهای اطراف آن از بدو غائله‌ی کردستان تا زمان پاکسازی تحت سیطره‌ی ضدانقلاب قرار داشت . این منطقه به علّت قرارگرفتن در عمق نقطه‌ی مثلثی بوکان ـ مهاباد ـ بانه و سقز از جهات زیر برای دشمن حائز اهمیّت بود . بارها گروهک‌ها برای به دست گرفتن ابتکار عمل و تسلط کامل بر آن با هم جنگیده بودند :

(۱) مهم‌ترین بازار قاچاق کالا در این منطقه واقع شده بود و به لحاظ دریافت عوارض گمرکی از قاچاقچیان ارزش اقتصادی فراوانی برای گروهک‌ها داشت .

(۲) این مناطق در حکم پشت جبهه‌ی ضدانقلاب بود و پس از هر عملیات محل امنی برای استراحت ، سازماندهی مجدد نیروها محسوب می‌شد .

(۳) هر گروهک برای مداوای زخمی‌های خود یک بیمارستان در این منطقه ایجاد کرده بود و افراد حادثه دیده در آن تحت درمان قرار می‌گرفتند .

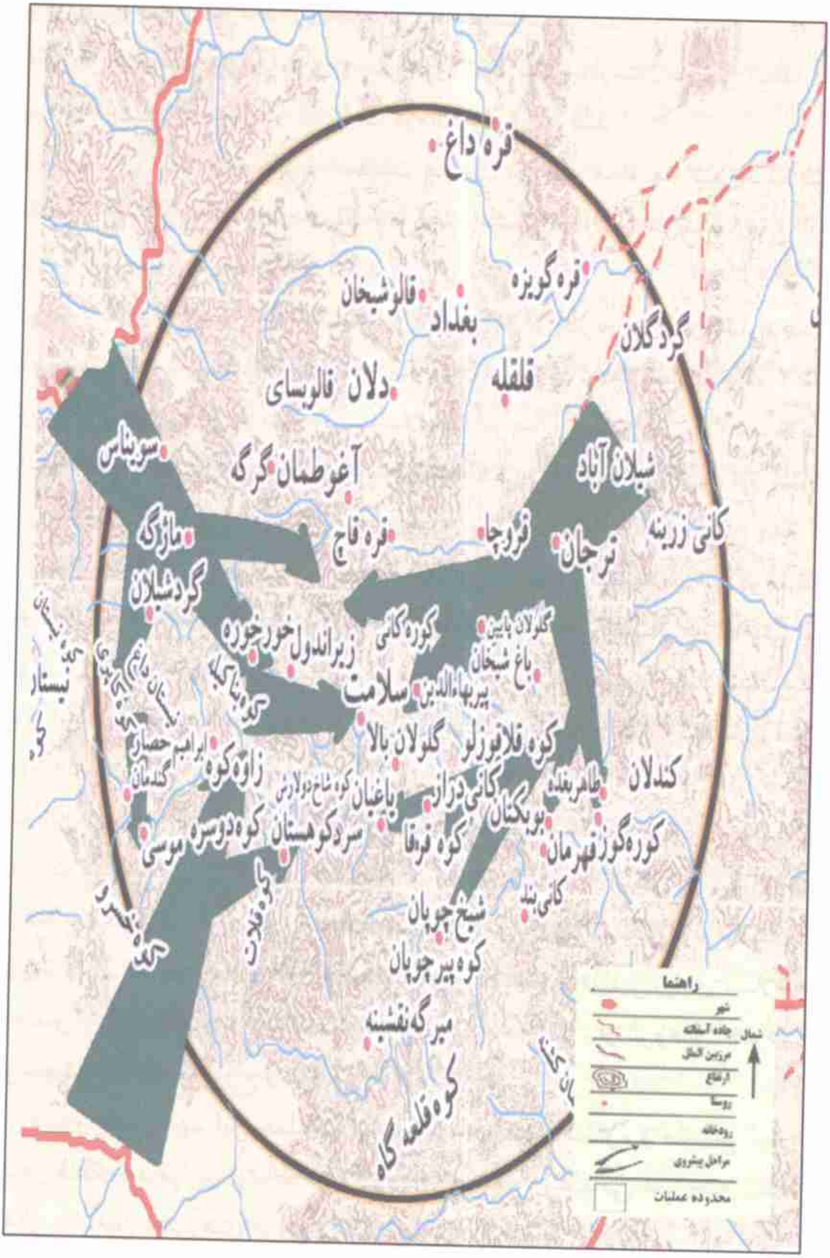
(۴) بیش از چهل روستا با جمعیّت فراوان در این منطقه واقع شده بود و گروهک‌ها به اشکال مختلف مردم را تحت ظلم ، ستم ، تجاوز و غارت قرار می‌دادند و جوانان آنها را به زور به خدمت می‌بردند .

رزمندگان اسلام با توجّه به قسمتی از دلایلی که در بالا به آن اشاره شد ، عملیاتی را با نام شهید حسینی طرح‌ریزی کردند و آن را در پانزدهم شهریورماه ۱۳۶۲ از ۴ محور کاولان ـ خورخوره ، ترجان ـ سلامت ، ترجان ـ گلولان بالا ـ سلامت و محور بوبکتان به اجرا درآوردند . در این عملیات کل منطقه‌ی خورخوره و سلامت شامل روستاهای گلولان بالا و پایین ، قروچای بالا و پایین ، کوره‌کانی ، ماژگه ، آغوتمان ، پیربهاءالدین ، شیخ‌چوپان ، باغیان ، زاوه‌کوه ، گندمان ، سردکوهستان ، زیراندول به همراه ارتفاعات مهم پاکسازی و چندین پایگاه عملیاتی و تأمینی برای جلوگیری از حضور مجدد ضدانقلاب در منطقه احداث شد و ۲ بیمارستان متعلق دشمن با امکانات مربوطه در اختیار مردم و رزمندگان اسلام قرار گرفت (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۰ ـ ۶ ـ ۴).

در این عملیات که پانزده روز به طول انجامید ، نبرد سخت و نزدیکی بین طرفین روی داد که در نتیجه‌ی آن ۱۶ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۳۴ نفر زخمی و ۸ نفر اسیر شدند ، همچنین حدود ۱۰۰ دستگاه خودروی سبک و سنگین ، ۵ قبضه توپ ۱۰۵ و ۵۷ م.م ، ۷ قبضه تفنگ ۱۰۶ م.م ، ۳ زاغه‌ی مهمات و مقادیر زیادی سلاح‌های سبک متعلق به گروهک‌ها به غنیمت رزمندگان اسلام در آمد . از نیروهای خودی نیز ۲۴ نفر شهید ، ۲۹ نفر مجروح و ۲۵ نفر به گروگان دشمن در آمدند .

از دستاوردهای مهم این عملیات می‌توان به حضور مداوم و مستمر نیروهای خودی در منطقه ، برقراری ارتباط مردم روستاها با شهر ، رسیدگی هر چه بیشتر به امور اهالی و تأمین محورهای فرعی روستایی اشاره کرد .

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۰ ـ ۶ ـ ۴ عملیات شهید حسینی (سلامت) مورخه ۱۳۶۲/۶/۱۱

۲۹ـ عملیات شهید بروجردی (ره)

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۶/۲۳ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بخش وسیعی از مناطق و ارتفاعات بینابینی کامیاران ـ مریوان ـ کرمانشاه ـ پاوه ؛

(ج) مدّت عملیات : ده روز ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه‌های بدر ، وحدت و شهید زارع‌زاده‌ی سپاه ناحیه‌ی کردستان و سپاه ناحیه‌ی کرمانشاه ؛

(ه) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه و بسیج عشایر .

(ز) شرح و نتیجه‌ی عملیات : این عملیات با رمز مقدس الله‌اکبر ، طی چهار مرحله اجرا شد و رزمندگان اسلام موفق شدند ارتفاعات زرنه ، کوکاه ، سرشیلانه ، شاه‌کوه ، شیرین‌سوار ، چرسانه ، لون‌کهنه ، گاوانه ، خور ، ماراب ، ورمهنگ ، الک ، ارتفاعات مشرف به روستاهای سرخه‌توت ، صالح‌آباد ، ترازوله ، پشته‌سنگ ، لون‌سادات و تعدادی دیگر را به همراه قسمتی از ارتفاعات شاهو و روستاهای موجود در منطقه‌ی عملیات از لوث وجود ضدانقلاب پاکسازی کنند .

در جریان این عملیات بیش از ۳۸ نفر از نیروهای دشمن دستگیر و ۱۵ نفر تسلیم شدند . لازم به ذکر است نیروهای سپاه در ادامه‌ی همین عملیات ، منطقه‌ی اورامانات پاوه را نیز پاکسازی کردند ، که در نتیجه‌ی آن ۳۰ روستا به طور کامل از اشغال ضدانقلاب خارج شد و ۳۱ قبضه اسلحه متعلق به آنان به غنیمت نیروهای اسلام درآمد.

۳۰ـ سلسله عملیات وحدت

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۶/۲۷ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : مناطق مرزی بانه و سردشت و مناطق بینابینی بانه ـ سردشت ـ سقز ـ مهاباد ؛

(ج) مدّت عملیات : سه ماه ؛

(د) اهداف عملیات : آزادسازی مناطق مرزی ، بستن مرز ، انهدام متجاوزین بعث

عراق و ضدانقلاب و باز کردن جبهه نبرد در مناطق بانه و سردشت در مقابل ارتش عراق ؛

(ه) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) ؛

(و) یگان های دشمن : گروهک‌های ضدانقلاب و نیروهای متجاوزین عراق ؛

(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ شهید بروجردی ، تیپ قدس ، تیپ ویژه‌ی شهدا و جندالله‌های بانه ، سردشت ، مهاباد ، سنندج و سقز) ، ارتش (تیپ یک لشگر ۲۳) ، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کُرد ؛

(ح) شرح و نتیجه‌ی عملیات : این عملیات طی ۶ مرحله و به یاد سرداران شهید سپاه و ارتش اسلام انجام گرفت . نیروهای عمل کننده موفق شدند ارتفاعات مرزی و مناطق بینابینی را در کلیه‌ی مراحل عملیات تصرف و بیش از ۵۰ روستا را پاکسازی نمایند . همچنین چندین پایگاه و مواضع تجمع نیروها و توپخانه‌ی دشمن بعثی را نابود و با نفوذ به عمق ۱۰ کیلومتری خاک عراق یکی از مراکز اصلی ضدانقلاب و چندین انبار مهمات آنان را در منطقه‌ی « موسک » به طور کامل منهدم کردند .

افتخار آفرینان لشگر توحید همچنین با تسلط کامل به کلیه‌ی نقاط مرزی بانه و سلسله ارتفاعات مهم سورکوه ، توانستند جاده‌ی بانه ـ دوآب به طول ۳۵ کیلومتر و محور مرزی را به طول ۳۰ کیلومتر به طرف چومان آزاد نمایند .

دشمن بعثی در مراحل دوّم و سوّم عملیات به دفعات در پشتیبانی از ضدانقلابیون اقدام به گلوله باران و بمباران هوایی مواضع رزمندگان اسلام نمود که با عنایات حضرت حق بدون کمترین تلفات پاسخ کوبنده به متجاوزین داده شد .

در جریان این عملیات ۷۶ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۱۵۴ نفر زخمی و ۱۵ نفر اسیر شد . همچنین ۳ قبضه توپ ۱۰۶و ۵۷ م.م ، ۳ قبضه خمپاره‌ی ۸۱ و ۶۰ م.م ، ۲ قبضه تیربار ژ.۳ ، دو قبضه آر.پی.جی۷ ، مقادیر زیادی اسلحه‌ی سبک ، مهمات ، دارو و خودرو متعلق به آنان به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۵ نفر شهید و ۵ نفر مجروح شدند .

پس از اجرای این عملیات پیروزمندانه که منجر به بسته شدن مرز و قطع راه‌های ارتباطی اشرار با بعثیون در ابعاد وسیعی گردید ، بیش از ۱۵۰۰ نفر از فریب خوردگان

به مقرهای نیروهای اسلام در استان‌های کردستان و آذربایجان‌غربی مراجعه کردند و امان‌نامه دریافت نمودند .

۳۱ ـ عملیات بینابینی سنندج ـ کامیاران ـ بیجار ـ قروه

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۸/۲ ؛

(ب) مدّت عملیات : یک هفته ؛

(ج) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه شهید زارع زاده‌ی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(د) یگان‌های دشمن : گروهک کومله و حزب منحله‌ی دموکرات ؛

(ه) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (جندالله‌های کامیاران ، سنندج و دو گردان عملیاتی از سپاه بیجار) .

(و) نتیجه‌ی عملیات : رزمندگان اسلام در این عملیات موفق به آزادسازی و پاکسازی ارتفاعات و روستاهای سیوسه ، پیرباغ ، شاهو ، سرخه‌توت ، صالح‌آباد ، آرمان بالا و پایین ، پشت‌تنگ ، بان‌سفید بالا و پایین ، گرگر بالا و پایین ، سرکهریز ، سرجمال ، کامیانی ، ورمکان ، قرودر ، اشکفتان ، رامول ، امیرآباد ، میان‌گوروران ، چرخ‌درّه ، کیلک‌آباد ، سرواله ، سراب ، نوگران ، سراب‌سرخه ، کویله ، امروله ، سیاسران بالا و پایین ، منصوربلاغی ، شرک بالا و پایین ، زرّین‌جوب ، شاه‌بلاغی ، چشمه‌دراز ، نقاره‌خان ، دولت‌آباد ، قلقله ، برياخان ، قوچم ، گنداب ، قشلاق ، اسلمرز، کانی‌کن ، کیله‌کوه ، مرزه و کله‌سفید از لوث وجود اشرار مسلح و ضدانقلاب گردیدند. آنها همچنین موفق شدند ۷ نفر از نیروهای دشمن را به هلاکت رسانده ، مقادیر زیادی سلاح و مهمات شامل ۲ قبضه خمپاره‌انداز ۶۰ و ۸۰ م.م ، ۲ قبضه موشک‌انداز آر.پی.جی هفت ، ۸۵ قبضه انواع سلاح سبک ، ۶۴ عدد نارنجک دستی ، ۲۶۰۰۰ عدد فشنگ ، ۲ دستگاه تلفن صحرایی و مقادیر زیادی مین ضدتانک و نفربر را به غنیمت بگیرند . از نیروهای خودی نیز در جریان این عملیات ۲ نفر مجروح شدند و ۱ نفر به شهادت رسید .

۳۲ ــ عملیات بینابینی سنندج ــ مریوان

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۸/۲۲ ؛

(ب) مدّت عملیات : دو روز ؛

(ج) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(د) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛

(هـ) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (گردان‌های جندالله سنندج ، مریوان و گردان حضرت رسول (ص) سپاه مریوان) ؛

(و) نتیجه‌ی عملیات : به موجب این عملیات روستاهای رشنش ، بردور ، گنه‌بو ، خانقاه ، قاسم‌آباد ، طالوران و بنی‌درّه در محور شویشه و روستاهای میانه ، نیزل ، سرخ‌کول و بی‌درّه در محور نگل پاکسازی شدند .

۳۳ ــ عملیات بینابینی تکاب ــ سقز

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۹/۶ ؛

(ب) مدّت عملیات : دو روز ؛

(ج) هدایت عملیات : تحت فرماندهی سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(د) یگان‌های دشمن : گروهک کومله ؛

(هـ) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی .

(و) شرح و نتیجه‌ی عملیات : در این عملیات که در منطقه‌ی عمومی افشار اجرا شد ، رزمندگان اسلام با به محاصره درآوردن نیروهای دشمن در روستای کانی‌سفید با آنها درگیر شدند . در نتیجه‌ی آن ۱۲ نفر از ضدانقلابیون کشته ، ۱۰ نفر زخمی ، ۵ نفر اسیر و عدّه‌ی کمی نیز با استفاده از تاریکی هوا متواری شدند . همچنین چند قبضه سلاح با مهمات مربوطه و مقداری مدارک درون گروهی به دست آمد . از نیروهای خودی نیز ۶ نفر شهید و ۷ نفر مجروح شدند .

لازم به ذکر است در میان جنازه‌هایی که به دست رزمندگان اسلام افتاد ، جنازه‌ی محمّد حاج‌قادر معروف به قادر دیواندرّه‌ای ، فرمانده‌ی عملیات کومله و جعفر معلّم ، معاون وی به چشم می‌خورد .

از نتایج مهم این عملیات انهدام کامل یگان رزم گروهک کومله در منطقه‌ی افشار است که به این ترتیب این گروهک تا مدّت‌ها نتوانست سازمان جدیدی در منطقه ایجاد نماید .

۳۴ ــ عملیات بینابینی تکاب ــ سقز

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۱۰/۲۳ ؛

(ب) مدّت عملیات : دو روز ؛

(ج) هدایت عملیات : قرارگاه بدر سپاه ناحیه‌ی کردستان ؛

(د) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی گروه‌های ضدانقلاب ؛

(ه) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ؛

(و) شرح و نتیجه‌ی عملیات : گردان انصارالحسین (ع) تکاب و گردان‌های حر و شهید صمدی از قرارگاه بدر در دو محور گل‌تپّه و گورباباعلی برای تأمین و پاکسازی روستاهای رحیم‌آباد ، باشبلاغ ، یورقل ، قره‌ناو ، علی‌آباد ، سوله‌خان ، کردکند و اخضرآباد و گردان‌های جندالله کامیاران ، قروه و سقز نیز از دو محور تکاب و سقز جهت تأمین و پاکسازی روستاهای قوزلوی بالا و پایین ، چاپان ، زیویه و تیکانلو وارد عمل شدند و با موفقیت به اهداف مورد نظر دست یافتند . در این عملیات دشمن توان رویارویی با رزمندگان اسلام را نداشت و در پوشش‌های مختلف منطقه را ترک کرد .

۳۵ ــ عملیات والفجر ۵

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۱۱/۲۹ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : ۲۰ روستا واقع در منطقه‌ی بینابینی تکاب ــ سقز ــ دیواندرّه؛

(ج) مدّت عملیات : یک هفته ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه (ع) ؛

(ه) یگان‌های دشمن : حزب توده و حزب منحله‌ی دموکرات ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی .

(ز) شرح و نتیجه‌ی عملیات : این عملیات با رمز مقدس « یا زهرا (س) » به اجرا درآمد و روستاهای یورقل ، باش‌بلاغ ، پرچم ، قره‌نو ، زیویه ، علیار ، درّه‌پنبه‌دان ، دارتو ، ایاق‌چی ، خوش‌قشلاق و چند روستای دیگر از لوث وجود اشرار پاکسازی شد و مردم مسلمان منطقه از ظلم و ستم گروهک‌ها آزاد گردیدند .

در جریان این عملیات ۲۲ نفر از ضدانقلابیون کشته و ۴۴ نفر اسیر شدند و مقادیری اسلحه‌ی سبک و سنگین از جمله کالیبر۵۰ و آر.پی.جی۷ به دست نیروهای خودی افتاد .

۳۶ ــ عملیات بینابینی بوکان ــ سقز ــ مهاباد

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۲/۱۲/۲۰ ؛

(ب) مدّت عملیات : دو روز ؛

(ج) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه (ع) ؛

(د) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات وگروهک‌های کومله و منافقین ؛

(ه) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ شهید بروجردی)

(و) نتیجه‌ی عملیات : روستاهای حسین‌آباد ، کانی‌رش ، سرباغچه ، ماهلان ، قادرآباد ، سیچان‌بلاغی ، قلعه‌تپّه ، باغچه‌بزرگ ، غزالی ، عیش‌آباد ، گوگه ، قزلچه ، کیتکه ، عین‌ملان ، پیرمیکائیل ، آجی‌درّه ، بیرام ، بره‌جو ، میرده ، گرده‌بردان ، امین‌آباد و ارتفاعات پیرعزیز پاکسازی شد و۳ نفر از نیروهای دشمن به هلاکت رسید . همچنین ۳ دستگاه خودروی تویوتا ، تعدادی مین ، ۱ دستگاه بی‌سیم ، ۱ قبضه تفنگ ۱۰۶ م.م با خودرو و مقادیری مهمات به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد .

۳۷ ــ عملیات شهید احمد صفرزاده

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۳/۱/۱۴ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : مناطق شیوه‌جو و جانداران بینابینی پیرانشهر ـ سردشت ـ مهاباد ؛

(ج) مدّت عملیات : یک هفته ؛

(د) اهداف عملیات : برقراری تأمین بیشتر در محورهای اصلی پیرانشهر ـ سردشت و مهاباد ـ سردشت ، انهدام نیروهای ضدانقلاب و فراهم آوردن مقدمات پاکسازی جادّه‌ی قدیم پیرانشهر ـ سردشت ؛

(ه) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه شهید بروجردی ؛

(و) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک‌های کومله ، منافقین .

(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ ویژه‌ی شهدا ، گردان امام حسین(ع) ، گردان امام علی (ع) ، گردان ذوالفقار ، گردان حضرت رسول (ص)، گروهان یک گردان ویژه) ، ارتش (هوانیروز) و پیشمرگان مسلمان کُرد

(ح) نتیجه‌ی عملیات : روستاهای دشتی ، پارستان ، نلوسه ، نوآباد ، کانی‌سپان ، چهارگاه ، چولان ، شیوه‌جو ، میرگ‌پیرگه ، گاگش بالا و پایین ، شکربیک ، جانداران ، دولتو و ارتفاعات مسلط بر روستاهای مذکور پاکسازی گردید و از نیروهای دشمن ۱۶ نفر کشته و ۳۴ نفر زخمی و ۱۳ نفر اسیر شدند ، همچنین ۱ قبضه توپ ۱۰۵ م.م ، تعداد زیادی اسلحه انفرادی از نوع کلاشینکف ، کلت ، ژ.۳ و قناسه ، ۱ دستگاه بی‌سیم، ۲ دستگاه موتور برق ، تعدادی قطعات خمپاره و توپ ، مقادیر قابل توجّهی اسناد و مدارک درون گروهی ، اجناس قاچاق از جمله تلویزیون ، چای و پارچه به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۲۸ نفر شهید و ۴ نفر مجروح شدند .

تمرکز آتش روی مراکز تجمع ضدانقلاب ، داشتن طرح صحیح برای محاصره و غافل‌گیری ، اجرای عملیات تحکیمی بعد از عملیات اصلی و احداث ۳ پایگاه استقراری در منطقه از اقدامات رزمندگان اسلام در این عملیات بود .

۳۸ ـ عملیات شهید مصطفی نورعلی

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۳/۲/۱۷ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی سقز ـ بانه ـ سردشت ؛

(ج) مدّت عملیات : سه روز ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه شهید بروجردی (ره) ؛

(ه) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ ویژه‌ی شهدا).

(ز) شرح و نتیجه‌ی عملیات : این عملیات با نام شهید مصطفی نورعلی در آستانه‌ی میلاد با سعادت پاسدار بزرگ اسلام و قرآن ، حضرت اباعبدالله‌الحسین (ع) انجام شد که در نتیجه‌ی آن رزمندگان اسلام موفق شدند ، ضمن به هلاکت رساندن ۵ نفر و زخمی کردن ۱۲ نفر از عناصر دشمن ، روستاهای قمشیان ، سیسر ، گله ، نیستان را پاکسازی کنند و مقادیر زیادی اسلحه ، مهمات ، اسناد و مدارک درون گروهی دالّ بر وابستگی ضدانقلاب به رژیم بعثی ـ صهیونیستی عراق و آمریکا به دست آوردند.

۳۹ ـ عملیات قائم (عج)

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۳/۳/۱ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی سنندج ـ دیواندرّه ـ سقز ـ مریوان ؛

(ج) مدّت عملیات : یک ماه ؛

(د) اهداف عملیات : تثبیت هرچه بیشتر حاکمیّت جمهوری اسلامی در منطقه ، تأمین امنیت جاده‌های اصلی دیواندرّه ـ سنندج ، سنندج ـ مریوان ، دیواندرّه ـ سقز و سقز ـ مریوان ، نابود کردن مقرهای فرماندهی و تشکیلات ضدانقلاب درکردستان و مسلح کردن مردم مؤمن و معتقد به جمهوری اسلامی در منطقه ؛

(ه) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) ؛

(و) یگان‌های دشمن : گروهک کومله و حزب منحله‌ی دموکرات (هیزهای شریف‌زاده ، بیستون ، افشار و دیواندرّه)؛

(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ قدس به استعداد ۲ گردان پیاده ، تیپ شهید بروجردی به استعداد ۳ گردان پیاده ، تیپ ویژه‌ی شهدا به استعداد ۴ گردان پیاده ، گردان ثارالله سقز ، گردان امام حسین (ع) سقز ، گردان‌های جند الله بانه ، سقز ، سنندج ، قروه ، دیواندرّه ، مریوان و کامیاران ، گردان‌های حضرت رسول (ص) کامیاران و مریوان ، گردان حمزه سیدالشهدا (ع) ، ۵ گردان پیاده‌ی استقراری جهت ایجاد پاسگاه ، گردان مهندسی رزمی سپاه کردستان ، گردان زرهی سپاه ناحیه‌ی کردستان) و ارتش (توپخانه‌ی لشکر ۳۰ و هوانیروز ، شامل ۴ فروند بالگرد ۲۱۴ و

چهار فروند بالگرد کبری) .

(ح) شرح و نتیجه‌ی عملیات : عناصر ضدانقلاب که تا پیش از عملیات قائم (عج) کلیه‌ی مناطق شهری و محورهای اصلی را از دست داده بودند و هیچ نقطه‌ی امنی برای خود پیدا نمی‌کردند ، به منظور استفاده و بهره‌برداری از پشتیبانی مالی و نظامی کشور عراق و عدم حضور نیروهای دولتی ، در روستاهای مرزی مناطق مانند چهل‌چشمه ، سارال ، خورخوره و سرشیو تجمع نمودند و با احداث مقرو تمرکز کلیه‌ی فعّالیّت‌ها در این روستاها موقعیت مناسبی برای خود به وجود آوردند ، زندان‌ها ، مراکز درمانی و آموزشی متعلق به دشمن به این مناطق انتقال یافت و آرام آرام جّو روانی این روستاها به روش‌های گوناگون به نفع ضدانقلاب تغییر کرد و هر کس برخلاف نظر گروه‌ها موضع می‌گرفت ، با خشم و نفرت آنان روبه‌رو می‌شد .

در چنین شرایطی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) تصمیم به آزادسازی و پاکسازی روستاهای منطقه و استقرار نیرودر این مناطق گرفت . به این ترتیب عملیات قائم (عج) را با طرح‌ریزی بسیار گسترده و جالب تصویب نمود . پس از مشخص شدن یگان‌های عمل کننده جهت اجرای عملیات و نابودی ضدانقلاب و اشرار مسلح غیرقانونی ، رزمندگان اسلام به یاری خداوند متعال عملیات را در سه مرحله با رمز مقدس « یا صاحب الزمان ادرکنی (عج) » در تاریخ ۱۳۶۳/۲/۲۶ ـ مصادف با پانزدهم شعبان‌المعظم (میلاد حضرت حجه ابن الحسن العسکری (عج)) ـ تحت فرماندهی چهار قرارگاه تاکتیکی شهید جلیل مرادی (به فرماندهی سردار شهید حاج سیّد حسین روح‌الامین) ، شهید طیّاره (به فرماندهی برادر جلالی) ، شهید محمّد کرمی (به فرماندهی سردار شهید محمّدرضا افیونی) و شهید قمری (به فرماندهی حاج‌حسن رستگارپناه) ، در ۸ محور (خورخوره ، سوته ، اسحاق‌آباد ، بست ، جانوران ، قوریچه، شریف‌آباد و علیجان) آغاز نمودند .

رزمندگان اسلام در این عملیات موفق شدند بر کلیه‌ی اهداف از پیش تعیین شده تسلط یابند و بر عوارض حساس پایگاه احداث نمایند . همچنین بیش از ۵۰ روستا را در این منطقه پاکسازی کردند و ۱ قبضه تفنگ ۵۷ ، شش دستگاه بی‌سیم ، ۴۷ قبضه سلاح انفرادی ، ۱ قبضه تیربار و مقادیر زیادی اسناد و مدارک درون گروهی متعلق به

ضدانقلاب را به غنیمت خود درآورند . (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۱ ـ ۶ ـ ۴)

در جریان این عملیات حدود ۱۲۰ نفراز نیروهای دشمن کشته ، ۹۸ نفر زخمی و ۴ نفر اسیر شدند . از نیروهای خودی نیز ۳۳ نفر شهید و ۵۹ نفر مجروح گردیدند . لازم به ذکر است سپاهیان اسلام در این عملیات ۱۲ نفر از گروگان‌های خودی را که در چنگال دشمن اسیر بودند آزاد کردند . صدها نفر از عناصر مسلح گروهک‌ها نیز تسلیم سپاهیان اسلام شد و سازمان رزم دشمن متزلزل گردید . ضدانقلاب مجبور شد ، بسیاری از یگان‌های خود را در مناطق مختلف در هم ادغام کند .

۴۰ ـ عملیات فتح

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۳/۵/۲۵ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی مهاباد ـ سردشت ـ پیرانشهر ؛

(ج) مدّت عملیات : شش روز ؛

(د) اهداف عملیات : پاکسازی مناطق سرشاخان ، گروک ، علاوان و اوغان ، ارتفاعات اسپی‌سنگ ، قلعه‌شیخان ، گردنشینان ، برده‌زرد در منطقه‌ی عمومی منگور ؛

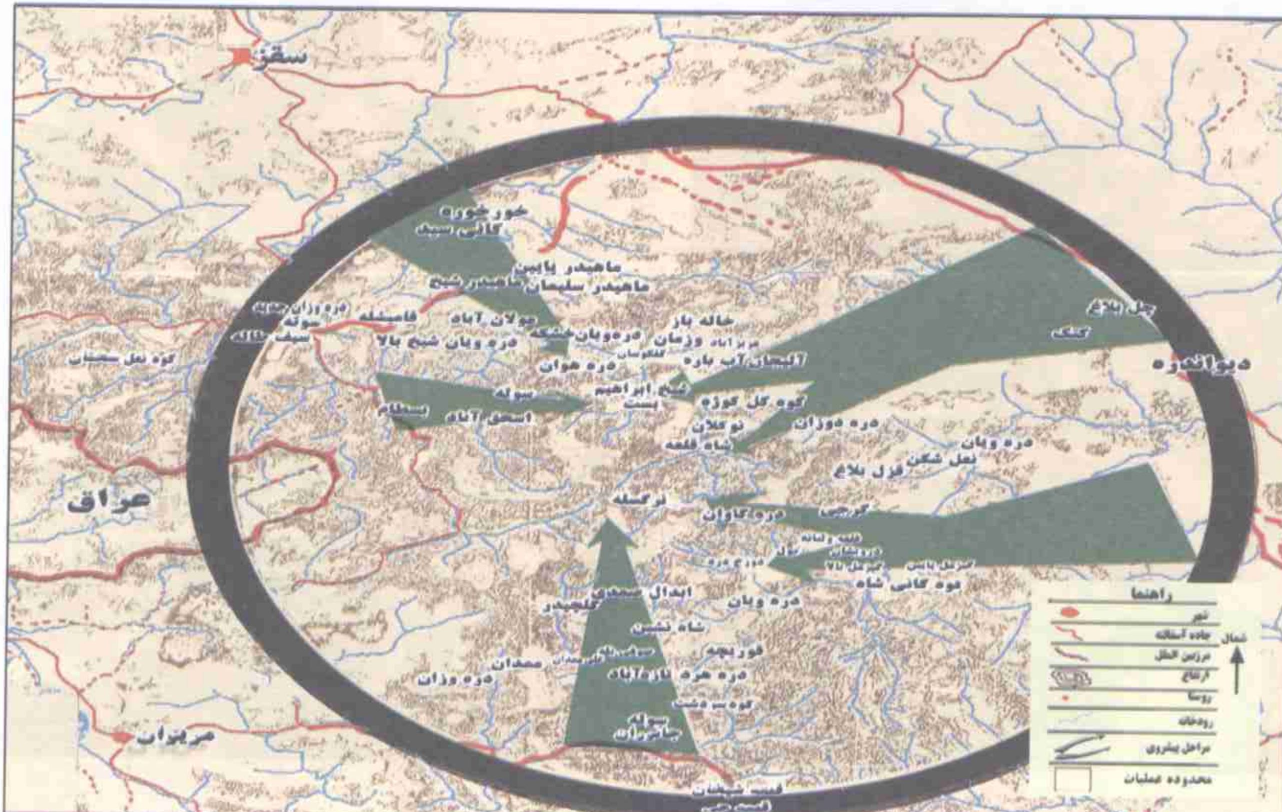
(ه) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه‌ی سیدالشهدا (ع) ؛

(و) یگان‌های دشمن : حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله ؛

(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ شهدا ، تیپ شهید بروجردی ، تیپ قدس ، تیپ شهید افیونی ، تیپ احمد بن موسی (ع) و گردان‌های جندالله مهاباد ، نقده، پیرانشهر ، اشنویه ، سردشت ، بوکان و سه گردان پیاده از سپاه‌های تکاب ، شاهین‌دژ و خوی) و ارتش (تیپ نوهد و چند فروند بالگرد هوانیروز) ؛

(ح) شرح و نتیجه‌ی عملیات : بعد از عملیات موفقیت‌آمیزی که در منطقه‌ی سلامت و خورخوره انجام شد ، تیپ شهید بروجردی در تاریخ ۶۳/۵/۲۰ مأمور گردید در منطقه‌ی عمومی منگور (محل دفتر سیاسی حزب منحله‌ی دموکرات) عملیاتی را روی ارتفاعات اسپی‌سنگ و قلعه‌شیخان انجام دهد . در کمتر از یک هفته این یگان در مهاباد آمادگی لازم را برای انجام عملیات از نظر سازماندهی ، آموزش و طرح‌ریزی به دست آورد و در تاریخ ۱۳۶۳/۵/۲۵ عملیات فتح را از چهار محور آغاز نمود :

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۱ ـ ۶ ـ ۴ عملیات قائم (عج) مورخه ۱۳۶۳/۳/۱

جمعی از رزمندگان اسلام در عملیات قائم (عج)

(۱) محور عملیاتی حمزه‌ی یک ، از شمال (منطقه‌ی سرشاخان) توسط تیپ شهدا : در این محور نیروهای خودی با تصرف و تأمین ارتفاعات تاتوکا ، شاخه‌لند ، بابکرآباد ، لندی‌شیخان و کوه قلعه‌دم و پاکسازی مقرهای ضدانقلابیون در آبادی‌های احمدقریب ، بابکرآباد ، کانی‌زرد ، گرداسه ، شوبرسی ، هوشینان و کیله ، مأموریت خود را با موفقیت به پایان رساندند .

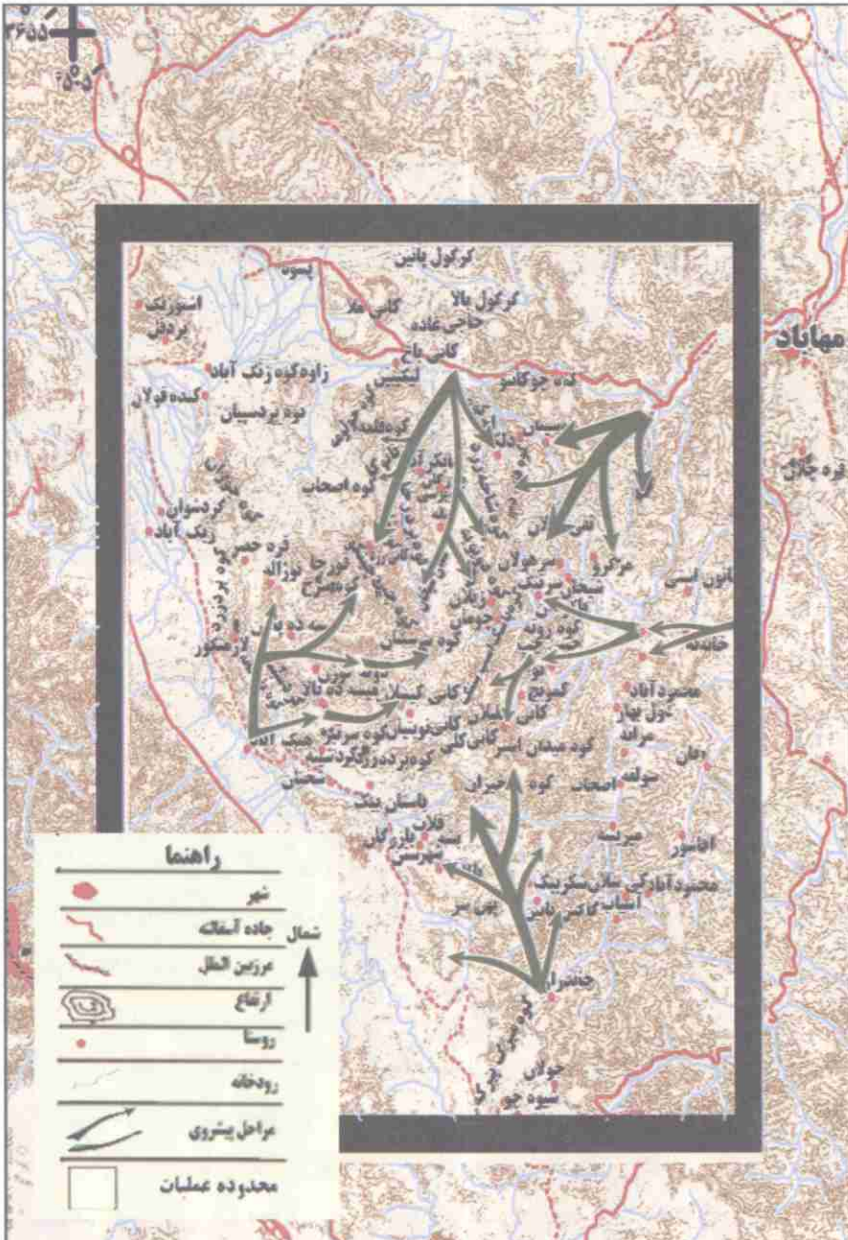
(۲) محور عملیاتی حمزه‌ی دو از شمال شرق (منطقه‌ی گروگ) توسط تیپ ۱۱۰ شهید بروجردی و تیپ احمدبن‌موسی (ع). در این محور نیز نیروهای خودی با پاکسازی محور زیوه ـ درّه‌شیخان ـ سرو و تأمین روستاهای مرگور ، باگردان بالا و پایین و حسن‌چپ در مرحله‌ی اوّل و روستاهای شیخان ، سرو ، سرتنگ و سرهولان در مرحله‌ی دوّم ، مأموریت خود را به پایان رساندند .

(۳) محور عملیاتی حمزه‌ی سه از جنوب شرق (منطقه‌ی منگور جانداران) توسط تیپ شهید افیونی با گردان‌های جندالله : در این محور نیز نیروهای خودی در محور فرعی آفان ـ جانداران با پاکسازی روستاهای محمودآباد ، مرانه ، سولقه ، اصحاب ، میریسه ، آقاسور ، کیسلان ، سرخاب ، جانداران ، میریسه ، شکربیک و گاگش بالا و پایین (در دو مرحله) و در محور فرعی بازرگان ـ جانداران نیز با پاکسازی روستاهای گرونعلین ، سرتیز ، درمندار ، کانی‌نوبتیان ، اوغان ، قلات ، شهرستن ، ارتفاعات حسن‌بشه و پهن‌سر و گردنه‌ی مهم گاگش (در دو مرحله) با موفقیت به اهداف مورد نظر دست یافتند .

(۴) محور عملیاتی حمزه‌ی چهار ، در مرحله‌ی اول از قسمت غرب (منطقه‌ی اوغان) و در مرحله‌ی دوّم از سمت غرب (منطقه علاوان) توسط گردان‌های جندالله پیرانشهر ، سردشت و بوکان ، تکاوران تیپ نوهد به اضافه‌ی تیپ قدس برای تکمیل مأموریت حمزه‌ی سه : در این محور هم نیروها توانستند در دو مرحله روستاهای ریگ‌آباد ، قره‌خضر ، توزاله ، هنگ‌آباد ، گنه‌دارمنگور و میشه‌ده پایین و ارتفاعات گردنشینان ، بازخانه و برده‌زرد را پاکسازی کنند (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۲ـ ۶ ـ ۴).

در جریان این عملیات ۶۰ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۵۰ نفر زخمی و ۱۸ نفر اسیر شدند . همچنین ۱ قبضه آر.پی.جی ، ۱۷ قبضه اسلحه از نوع کلاش ، ژ.۳ ، برنو و

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۲ ـ ۶ ـ ۴ عملیات فتح مورخه ۱۳۶۳/۵/۲۵

حضور رزمندگان سپاه اسلام در عملیات فتح

کالیبر ۵۷ ، یک قبضه بازوکا ، ۲ قبضه خمپاره‌ی ۸۱ و ۶۰ م.م ، ۱ قبضه تیربار ژ.۳ و تعدادی نارنجک‌انداز ۴۰ میلی‌متری با مهمات مربوطه متعلق به آنان به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۱۲ نفر شهید و ۲ نفر مجروح گردیدند.

۴۱ ـ عملیات ثارالله (گندمان و کاپری)

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۳/۷/۱ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی سقز ـ بوکان ـ مهاباد ؛

(ج) مدّت عملیات : سه روز ؛

(د) اهداف عملیات : پاکسازی منطقه‌ی گندمان ، نابودی اشرار مسلح غیرقانونی و ایجاد پایگاه استقراری در منطقه ؛

(ه) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) ؛

(و) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛

(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ ۱۱۰ شهید بروجردی و ۳ گردان رزمی از سپاه‌های سقز ، بوکان و مهاباد) ، ارتش(یک گردان از تیپ نوهد و ۲ تیم بالگرد رزمی و پشتیبانی) و ژاندارمری (جهت ایجاد پایگاه‌های استقراری) .

(ح) نتیجه‌ی عملیات : روستاهای کیتکه ، خورخوره ، ابراهیم‌حصار ، موسی ، گندمان ، سرد و کوهستان و ارتفاعات نیستان‌داغ ، کاپری ، دوسره ، بناکیله و زاوه‌کوه پاکسازی و ۵ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۱۱ نفر زخمی و ۳ نفر اسیر شدند ، همچنین ۲ قبضه اسلحه‌ی ژ.۳ و مقادیری اسناد و مدارک درون گروهی متعلق به آنان به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی نیز ۱ نفر مجروح گردید .

۴۲ ـ عملیات محرم

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۳/۷/۲۵ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : آلان سردشت ؛

(ج) مدّت عملیات : یک هفته ؛

(د) اهداف عملیات : پاکسازی منطقه‌ی مرزی بیتوش ، استقرار حاکمیّت جمهوری

اسلامی و دستگیری و انهدام اشرار مسلح غیرقانونی در این منطقه ؛
(هـ) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) ؛
(و) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛
(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ شهید بروجردی و سه گردان جندالله سلماس ، نقده و میاندوآب) و ارتش (گردان تکاور لشگر ۶۴ پیاده) ؛
(ح) نتیجه‌ی عملیات : این عملیات در دو محور مهاباد ـ سردشت و بانه ـ سردشت اجرا شد و نیروهای اسلام مناطق ربط ، آغلان ، بریکا ، شمولا ، دیوالان ، لیلانه ، بیتوش ، قلعه‌رش و ارتفاعات مجاور این مناطق را به همراه دشت مهم بازار پاکسازی کردند و مقادیر بسیار زیادی سلاح و مهمات و اسناد درون گروهی به دست آوردند . در این عملیات ۲۲ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۳۵ نفر زخمی و ۱۱ نفر اسیر شدند و از نیروهای خودی نیز ۸ نفر شهید و ۳ نفر مجروح گردید . در ضمن ، جاده‌سازی محور قلعه‌رش ـ دشت‌بازار توسط مهندسی رزمی سپاه در این عملیات به پایان رسید و چندین پایگاه استقراری توسط سپاه و ارتش جهت برقراری امنیت ایجاد گردید .

۴۳ ـ عملیات انصارالله

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۴/۳/۲۱ ؛
(ب) مدّت عملیات : یازده روز ؛
(ج) منطقه‌ی عملیات : بینابینی سقز ـ دیواندرّه ـ سنندج ـ مریوان ؛
(د) اهداف عملیات : پاکسازی مناطق سارال ، خورخوره و سرشیو ، انهدام نیروهای ضدانقلاب (کومله) و آزاد سازی اسرای خودی از دست دشمن ؛
(هـ) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه اصلی شهید شهرام‌فر و قرارگاه‌های فرعی شهید ابوعمار ، شهید رحمانی ، شهید بروجردی و شهید نمازی‌زاده ؛
(و) یگان‌های دشمن : کلیه‌ی نیروهای ضدانقلاب ؛
(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (تیپ ۳۹ بیت‌المقدس ، تیپ ۱۱۰ شهید بروجردی ، ۱۵ گردان جندالله ، حضرت رسول (ص) و نبی‌اکرم (ص) از سپاه‌های سنندج ، مریوان ، دیواندرّه ، سقز و بانه ، گردان رزمی صاحب‌الزمان (عج) سپاه سقز و

۲ گردان ترکیبی از گروه‌های جوله‌ی سپاه کردستان) ، ژاندارمری کردستان و ۴ فروند بالگرد رزمی و پشتیبانی از ارتش .

(ح) شرح و نتیجه‌ی عملیات : این عملیات با رمز یا علی ابن ابی‌طالب (ع) در سه مرحله ، از چهار محور به اجرا درآمد . در نتیجه‌ی آن ۶۱ منطقه از جمله روستاهای سارال ، خورخوره ، سرشیو ، گاوکچ علیا و سفلی ، جعفرخان ، عزیزآباد ، کاکوسان ، خالبازه ، آب‌باره ، وزمان ، درّه‌گاوان ، نرگسله ، هوارگرمه ، عبدالصمدی ، ایسوله ، کلی‌گران ، هوارگرم ، شاهینی ، درّه‌ویان‌خشکه ، تازه‌آباد ، خواجه‌علی به دست توانمند رزمندگان اسلام پاکسازی گردید ، همچنین ۱۹ پایگاه پدافندی و چند پایگاه مقاومت روستایی با تسلیح مردم و سازماندهی آنها در منطقه استقرار یافت . به این ترتیب منطقه برای تردد ضدانقلاب نا امن شد و عملیات مردم‌یاری و فعّالیّت‌های اقتصادی ، فرهنگی و اجتماعی جریان یافت (نقشه‌ی شماره‌ی ۱۳ ـ ۶ ـ ۴)

در این عملیات ۳۶ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۴۲ نفر زخمی و ۴ نفراسیر شدند . همچنین مقادیر زیادی وسایل نظامی و اسناد درون گروهی متعلق به آنان به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد . از نیروهای خودی ۱۸ نفر شهید و ۳۸ نفرمجروح شدند . ۳۰ نفر نیز از اسارت دشمن رهایی یافتند .

۴۴ ـ عملیات ثامن‌الائمه (ع)

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۴/۵/۸ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : روستاها و بلندی‌های اطراف شهر تکاب و مناطق بینابینی تکاب ـ دیواندرّه ـ سقز ؛

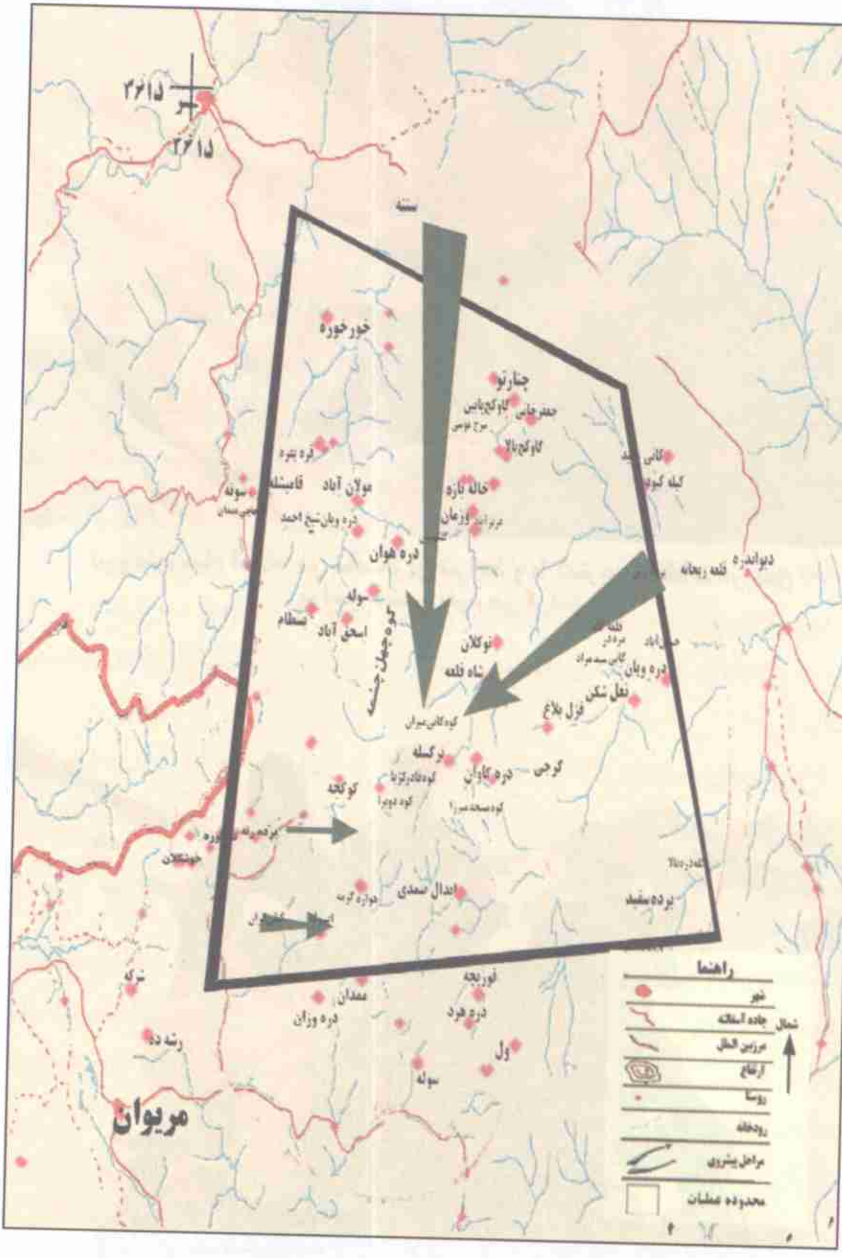
(ج) اهداف عملیات : انهدام کامل تشکیلات هیز افشار از حزب منحله‌ی دموکرات و پاکسازی منطقه ؛

(د) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه شهید بروجردی ؛

(ه) یگان‌های دشمن : هیز افشار از حزب منحله‌ی دموکرات ؛

(و) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه (پایگاه‌های تکاب ، دیواندرّه ، سقز ، بوکان و شاهین‌دژ) ؛

نقشه‌ی شماره‌ی ۱۳ـ ۶ـ۴ عملیات انصارالله مورخه ۱۳۶۴/۳/۲۱

نیروهای سپاه اسلام در سخت‌ترین شرایط و با کمترین امکانات در عمق مواضع دشمن نفوذ می‌کردند

(ز) نتیجه‌ی عملیات : در این عملیات مناطق مورد نظر از وجود ضدانقلاب پاکسازی و ۵۱ نفر از نیروهای دشمن کشته و تعدادی بعد از عملیات تسلیم شدند. همچنین مقدار زیادی اسلحه و مهمات و اسناد و مدارک مهّم متعلق به آنان به دست رزمندگان اسلام افتاد.

۴۵ ـ عملیات عاشورای ۱

(الف) تاریخ عملیات : ۱۳۶۴/۵/۲۳ ؛

(ب) منطقه‌ی عملیات : بینابینی تکاب ـ شاهین‌دژ ؛

(ج) مدّت عملیات : پانزده روز ؛

(د) اهداف عملیات : انهدام باقی‌مانده‌ی یگان‌های رزم ضدانقلاب در مناطق تکاب و شاهین‌دژ ، برقراری امنیت نسبی و تبدیل وضعیت منطقه‌ی از زرد به سفید با ایجاد پایگاه‌های مقاومتی ؛

(ه) هدایت عملیات : تحت فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) ؛

(و) یگان‌های دشمن : هیزهای افشار و حاتم از حزب منحله‌ی دموکرات ؛

(ز) یگان‌های عمل‌کننده‌ی خودی : سپاه تکاب ، سپاه شاهین‌دژ و پیشمرگان مسلمان کُرد ؛

(ح) نتیجه‌ی عملیات : ارتفاعات منطقه از جمله آق‌درّه ، عبدالرزاق و چند ارتفاع دیگر پاکسازی و ۵۰ نفر از نیروهای دشمن کشته ، ۷۰ نفر زخمی و بیش از ۴۰ نفر حین عملیات تسلیم شدند. همچنین ۲ قبضه خمپاره‌انداز ۸۱ و ۶۰ م.م ، ۳ قبضه بازوکا، ۲ قبضه نارنجک‌انداز ، ۱ قبضه کالیبر ۵۰ ، دوازده قبضه اسلحه کالیبر کوچک ، ۱ دستگاه بی‌سیم پی.آر.سی ۷۷ ، مین ضدخودرو ، نارنجک دستی و مواد منفجره به همراه مبالغ هنگفتی پول نقد ، ۳۰ عدد کوله‌پشتی نظامی ، ۸۰ دست لباس کُردی ، ۱ دستگاه خودرو و مدارک و اسناد مهّم درون گروهی متعلق به ضدانقلاب به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد.

ج : جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

۱ ـ طبق اسناد آماری مقطع نبرد دوّم ، در فاصله‌ی زمانی ۱۳۶۰/۱/۱۲ تا ۱۳۶۴/۵/۲۳ رزمندگان اسلام با اجرای ۴۵ عملیات مشترک ـ که به خلاصه‌ای از آنها اشاره شد ـ مناطق زیادی را از وجود ضدانقلاب پاکسازی کردند (جدول شماره‌ی ۱ ـ ۶ ـ ۴)

۲ ـ سال ۱۳۶۲ با ۱۸ عملیات سال اوج این نوع پاکسازی‌ها بود (نمودار ۱ ـ ۶ ـ ۴)

۳ ـ طی این نوع عملیات تلفات دشمن ـ با توجّه به روحیه‌ی آفندی رزمندگان اسلام ـ تقریباً پنج برابر نیروهای خودی بود (نمودار ۲ ـ ۶ ـ ۴)

۴ ـ در سال‌های ۱۳۶۰ و ۱۳۶۱ بیشتر این مجموعه عملیات به صورت ضربتی اجرا شد و از آن پس با توجّه به افزایش توان رزم یگان‌های سپاه ، ارتش و نیروهای انتظامی ، همچنین واگذاری مسئولیت مناطق بینابینی استان‌ها و شهرستان‌ها به قرارگاه‌های فرعی و تاکتیکی ، به صورت تحکیمی و با هدف برقراری امنیت و تبدیل وضعیت مناطق از قرمز به زرد و سفید به اجرا در می‌آمد.

۵ ـ بیشترین مشارکت در عملیات مشترک در مناطق غرب و شمال‌غرب توسط یگان‌های سپاه صورت می‌گرفت .

۶ ـ بیشترین عملیات مشترک ، در مناطق بینابینی استان کردستان و آذربایجان‌غربی و پس از آن به ترتیب در استان‌های آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه اجرا گردید .

۷ ـ در هر عملیات مشترک به سازمان رزم دشمن آسیب فراوان وارد می‌آمد به صورتی که جایگزین نمودن افراد جدید برای ضدانقلاب در کوتاه مدت امکان‌پذیر نبود. آنان مجبور می‌شدند یگان‌های خود را در هم ادغام نمایند ، که در این صورت مشکلات فراوانی از جمله از دست دادن بسیاری از مناطق در حین اجرای عملیات ، به دلیل کاهش توان رزم و ناآشنایی افراد جدید به مناطق دیگر به وجود می‌آمد.

۸ ـ از نکات بارز این عملیات می‌توان به هماهنگی بسیار خوبی در سطح یگان‌های سپاه ، ارتش و ژاندارمری اشاره کرد .

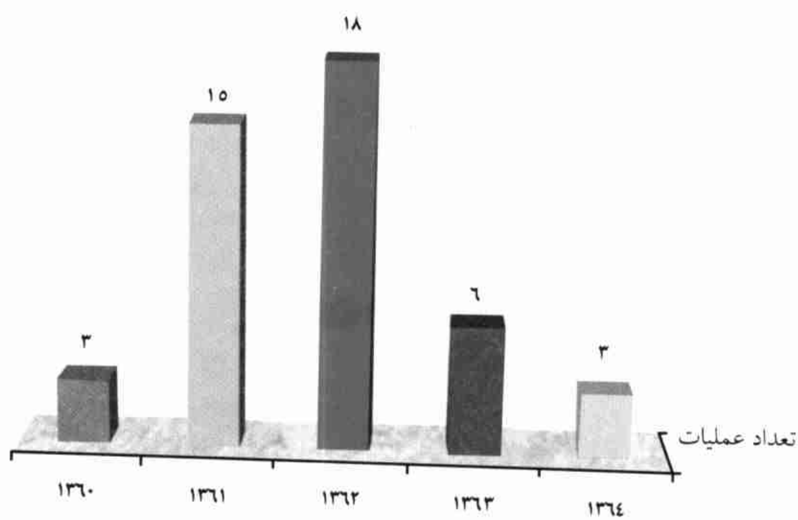
جدول شماره‌ی ۱ ـ ۶ ـ ۴ لیست عملیات مشترک رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب

ردیف	نام عملیات	منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده‌ی خودی
۱	سندان	بینابینی سنندج ـ قروه	۶۰/۱/۱۲	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۲	ـ	بینابینی سنندج ـ قروه ـ کامیاران	۶۰/۶/۳۰	سپاه
۳	شهید عباس کردآبادی	بینابینی کامیاران ـ سنقر ـ سنندج	۶۰/۹/۱۳	سپاه
۴	ـ	بینابینی بیجار ـ دیواندرّه	۶۱/۱/۲۸	سپاه
۵	ـ	بینابینی کامیاران ـ مریوان ـ پاوه	۶۱/۲/۱	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۶	یا حسین مظلوم (ع)	منطقه‌ی گزگزاره بینابینی قروه ـ سنندج	۶۱/۲/۱۴	سپاه و هوانیروز
۷	شهید آیت‌الله صدوقی (ره)	سد بوکان	۶۱/۴/۱۵	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۸	ـ	بینابینی میاندوآب ـ شاهین‌دژ ـ بوکان ـ تکاب	۶۱/۶/۱	سپاه و ارتش
۹	ثارالله	بینابینی تکاب ـ شاهین دژ ـ بوکان ـ سقز	۶۱/۶/۱	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۱۰	شهید فتحی	منطقه‌ی ترجان بینابینی سقز ـ بوکان ـ مهاباد	۶۱/۶/۱۶	سپاه ، ارتش ، ژاندارمری و شهربانی
۱۱	ـ	بینابینی قروه ـ سنندج ـ کامیاران	۶۱/۷/۵	سپاه
۱۲	شهید بهشتی (ره)	بینابینی مهاباد ـ میاندوآب ـ بوکان	۶۱/۷/۲۲	سپاه و ارتش
۱۳	شهید احمد احمدی	بینابینی دیواندرّه ـ سنندج ـ مریوان	۶۱/۸/۳۰	سپاه و ارتش
۱۴	امام رضا (ع)	بینابینی کامیاران ـ سنندج ـ قروه	۶۱/۹/۳	سپاه و ارتش
۱۵	ـ	بینابینی تکاب ـ سقز ـ شاهین‌دژ	۶۱/۱۰/۲	سپاه
۱۶	ـ	بینابینی دیواندرّه ـ سنندج ـ بیجار	۶۱/۱۰/۱۸	سپاه
۱۷	امام حسین (ع)	محورهای بانه ـ سردشت و بانه ـ سقز	۶۱/۱۰/۳	سپاه و ارتش
۱۸	سه راه قم‌قلعه	بینابینی مهاباد ـ نقده ـ پسوه	۶۱/۱۲/۲۸	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۱۹	شهری کندی	منطقه‌ی ترجان بینابینی سقز ـ بوکان ـ مهاباد	۶۲/۱/۵	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۲۰	آویهنگ (شهدای دولاب)	بینابینی سنندج ـ مریوان ـ کامیاران	۶۲/۱/۷	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۲۱	یا حسین (ع)	بینابینی دیواندرّه ـ سقز ـ تکاب	۶۲/۲/۲۵	سپاه و ارتش
۲۲	آفان	بینابینی مهاباد ـ سردشت ـ پیرانشهر	۶۲/۵/۳	سپاه و ارتش
۲۳	ـ	بینابینی بوکان ـ سقز ـ شاهین‌دژ ـ میاندوآب	۶۲/۵/۶	سپاه

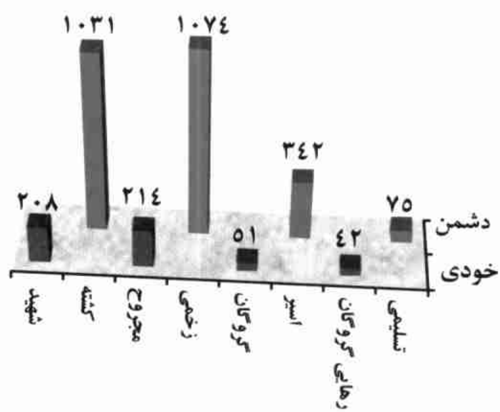
ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ـ ۶ ـ ۴ لیست عملیات مشترک رزمندگان اسلام علیه‌ضدانقلاب

ردیف	نام عملیات	منطقه	تاریخ	یگان‌های عمل کننده‌ی خودی
۲۴	ـ	بینابینی شاهین‌دژ ـ سقز ـ دیواندرّه	۶۲/۵/۱۰	سپاه و ارتش
۲۵	شهید ناصر کاظمی ۱	بینابینی قروه ـ سنقر ـ کامیاران ـ سنندج	۶۲/۵/۵	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۲۶	شهید ناصر کاظمی ۲	بینابینی دیواندرّه ـ سقز ـ مریوان	۶۲/۵/۲۷	سپاه و ارتش
۲۷	ـ	محورهای کامیاران ـ مریوان و کامیاران ـ روانسر	۶۲/۶/۵	سپاه
۲۸	سلامت	بینابینی مهاباد ـ بوکان ـ سقز ـ بانه	۶۲/۶/۱۱	سپاه و ارتش
۲۹	شهید بروجردی(ره)	بینابینی مریوان ـ کامیاران ـ پاوه	۶۲/۶/۲۳	سپاه
۳۰	سلسله عملیات وحدت	بینابینی مهاباد ـ سردشت ـ بانه	۶۲/۶/۲۷	سپاه و ارتش
۳۱	ـ	بینابینی سنندج ـ کامیاران ـ بیجار ـ قروه	۶۲/۸/۲	سپاه
۳۲	ـ	بینابینی سنندج ـ مریوان	۶۲/۸/۲۲	سپاه
۳۳	ـ	بینابینی تکاب ـ سقز	۶۲/۹/۶	سپاه
۳۴	ـ	بینابینی تکاب ـ سقز	۶۲/۱۰/۲۳	سپاه و ارتش
۳۵	والفجر ۵	بینابینی تکاب ـ دیواندرّه ـ سقز	۶۲/۱۱/۲۹	سپاه
۳۶	ـ	بینابینی بوکان ـ سقز ـ مهاباد	۶۲/۱۲/۲۰	سپاه
۳۷	شهید احمد صفرزاده	محورهای پیرانشهر ـ سردشت ـ مهاباد	۶۳/۱/۱۴	سپاه و ارتش
۳۸	شهید مصطفی نورعلی	محورهای سقز ـ بانه ـ سردشت	۶۳/۲/۱۷	سپاه
۳۹	قائم (عج)	بینابینی سنندج ـ دیواندرّه ـ سقز ـ مریوان	۶۳/۳/۱	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۴۰	فتح	بینابینی مهاباد ـ سردشت ـ پیرانشهر	۶۳/۵/۲۵	سپاه و ارتش
۴۱	ثارالله (گندمان و کاپری)	بینابینی سقز ـ بوکان ـ مهاباد	۶۳/۷/۱	سپاه
۴۲	محرم	آلان سردشت	۶۳/۷/۲۵	سپاه
۴۳	انصارالله	بینابینی سنندج ـ سقز ـ مریوان	۶۴/۳/۲۱	سپاه ، ارتش و ژاندارمری
۴۴	ثامن‌الائمه (ع)	بینابینی تکاب ـ دیواندرّه ـ سقز	۶۴/۵/۸	سپاه
۴۵	عاشورای ۱	بینابینی تکاب ـ شاهین‌دژ	۶۴/۵/۲۳	سپاه

نمودار شماره‌ی ۱ ـ ۶ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات مشترک به تفکیک سال

نمودار شماره ی ۲ ـ ۶ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات‌های مشترک

فصل هفتم

عملیات اطلاعاتی

الف: مقدمه

اطلاعات در تمامی مراحل بحران غرب و شمال‌غرب به عنوان پایه اساسی برای طرح‌ریزی‌های عملیاتی ، نقش عمده و اساسی داشت . هنگام بازپس‌گیری مناطق ، ابتدا به وسیله‌ی عملیات اطلاعاتی ، شناخت لازم با ماهیت اطلاعاتی نسبت به دشمن ، زمین ، جوّ و جمعیت حاصل می‌گردید . در مراحل بعد مانند حفاظت از مناطق آزادشده در برابر حملات دشمن ، توسعه‌ی امنیت و عادی‌سازی وکم رنگ‌شدن عملیات نظامی ، باز هم نقش مهمی بر عهده داشت و از مهم‌ترین ابزارهای تصمیم‌گیری فرماندهان محسوب می‌گردید .

برای آشنایی بیشتر با این نوع عملیات در ادامه شناخت (شرح) عملیات اطلاعاتی به همراه فعّالیّت‌های آن در مناطق موردنظر به صورت مختصر ارائه می‌گردد .

ب : شناخت (شرح) عملیات اطلاعاتی

به مجموعه‌ی فعّالیّت‌ها و راهنمایی‌هایی که به جمع‌آوری ، هدایت و بررسی اطلاعات موجود جهت مقابله یا جلوگیری از به وجود آمدن یک بحران صورت می‌گیرد و همچنین فعّالیّت‌های ضداطلاعاتی که برای به حداقل رساندن اقدامات جاسوسی ، براندازی و خراب‌کاری ضدانقلابیون به کار می‌رود ، عملیات اطلاعاتی گفته می‌شود.

وجود عملیات اطلاعاتی جهت خنثی‌سازی و انهدام سازمان اصلی و مؤثر ضدانقلاب لازم است . تأسیس مرکزی در این خصوص ، به منظور آماده شدن برای اجرای عملیات نظامی جهت مقابله با فعّالیّت‌های آنان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است .

طبق تجربه‌های اطلاعاتی به دست آمده ، هنگامی که گروه‌های ضدانقلابی سازمان می‌یابند ، ارگان‌های اطلاعاتی نظامی و غیرنظامی باید در موقعیتی قرارگیرند تا به سرعت وارد عمل شوند و توصیه‌های لازم را به منظور انجام عملیات خنثی‌سازی بر ضد شالوده‌ی حرکت ضدانقلاب و آن بخش از ضدانقلابیون که به صورت آشکار در سازمان‌های مردمی نفوذ کرده و کنترل آنها را بر عهده گرفته‌اند ، ارائه نمایند . حال اگر حرکتی اتفاق بیفتد و عده‌ای هوادار با آن همراه شوند ، کار نیروهای اطلاعاتی سخت‌تر می‌شود. زیرا راه‌های مقابله با آن حرکت که به وقوع پیوسته ، با حرکتی که هنوز رخ نداده ، متفاوت است . ضمن این‌که در هر دو صورت خنثی نمودن یا مقابله با این حرکت به وسیله‌ی جنگ‌های نامنظم و چریکی بیشترین نیاز را به اطلاعاتی پیرامون جوّ، زمین، دشمن و جمعیت دارد . در واقع مسأله‌ی شناخت چهار عامل فوق ، نقش بسیار اساسی در تصمیم‌گیری‌ها و طراحی عملیات ایفا می‌کند . بنابراین به دست آوردن اطلاعات در این رابطه خود جزئی مهم از مبارزه بر ضد ضدانقلاب است که در یک چرخه (مدار) اطلاعاتی قرار می‌گیرد.

۱ ــ تعاریف و اصطلاحات

ــ اطلاعات :

ــ جمع کلمه‌ی اطلاع (آگاهی یافتن) که در لغت به معنی آگاهی‌ها ، معلومات ، دانستنی‌ها و واقف شدن بر امری است که به آن خبر نیز گفته می شود .

ــ اطلاعات به مفهوم واقف شدن مجریان سیاست داخلی و خارجی یک کشور به مطالب و معلوماتی است که آنها را در تأمین امنیت داخلی و خارجی کشورشان کمک کند.

خبر نظامی :

هرگونه مشاهدات ، ارتباطات ، گزارشات ، شایعات و تصاویر مربوط به یک دشمن احتمالی یا حقیقی و یا منطقه عملیات که هنوز ارزیابی نشده است خبر نامیده می شود این اخبار ممکن است واقعی یا جعلی، دقیق یا مبهم ، مربوط یا نامربوط و ... باشد .

اطلاعات نظامی :

اطلاعات نظامی محصولی است که از جمع آوری و پرورش اخبار بدست می آید . این اطلاعات به یک یا چند جنبه از ملل بیگانه ، مناطق عملیاتی و یا جغرافیایی مربوط می شوند و برای توسعه و اجرای طرح ها ، خط مشی ها و عملیات ، اهمیت بالقوه و یا ضرورت فوری دارند .

ـ ضداطلاعات :

کلیه‌ی اقداماتی که برای حفاظت مدارک ، پرسنل ، وسایل و تأسیسات خودی در برابر فعّالیّت‌های جاسوسی ضدانقلاب انجام می‌شود .

ـ طرح اطلاعاتی یا راهنمای جمع‌آوری اطلاعات :

دستورات جامعی است که مأموریت ، هدف‌های اطلاعاتی ، زمان کسب اطلاعات و نحوه‌ی به دست آوردن آن را تعیین می‌کند و در اختیار نیروهای اطلاعات حوزه‌های عملیاتی گذاشته می‌شود .

ـ ارزیابی :

عبارت است از مربوط بودن ،قابلیت اعتماد منابع و عوامل و دقت خبر است .

ـ تفسیر :

روند پرورش اخبار با عمل تفسیر که خود شامل سه مرحله تجزیه ، ترکیب و نتیجه‌گیری است ادامه می یابد و در این مرحله از مدار اطلاعاتی است که اخبار به اطلاعات تبدیل می گردد .

ـ برآورد اطلاعاتی :

ـ بررسی منظم و منطقی و مداوم عوامل اطلاعاتی پیرامون اثرات جوّ ، زمین و دشمن و تعیین میزان توانایی ها و نقاط ضعف دشمن و تعیین اثرات منطقه‌ی عملیات در راه‌کار خودی ، و رسیدن به راه‌کارهای احتمالی دشمن.

ـ بررسی منظم عوامل اطلاعاتی مؤثر در اجرای مأموریت . این برآورد حاوی بررسی منطقه‌ی عملیات ، استعداد دشمن و توانایی مؤثر در مأموریت و مبنایی برای طرح‌ریزی عملیات ، انتشار اطلاعات به ستاد و سایر قرارگاه‌ها می‌باشد .

برآوردهای اطلاعاتی ممکن است در شکل‌های متعدد و در هر رده تهیه گردد.

متن آن شامل ۱ - مأموریت ۲ – منطقه عملیات ۳ – وضعیت دشمن ۴ – توانایی های دشمن ۵ – نتیجه ، است.

ـ عامل اطلاعاتی :

عنصری با آموزش‌های ویژه‌ی اطلاعاتی که موظف است ، اخبار مربوط به وقایع جاری ، فعّالیّت‌های دشمن و یا عناصر دست‌نشانده‌ی آن را جمع‌آوری و برای بهره‌برداری‌های لازم به رده‌ی مربوطه گزارش نماید .

ـ مخبر :

شخصی است که دانسته یا ندانسته در اختیار یک شبکه‌ی پنهانی درآمده و اخبار و اطلاعاتی مربوط به هدف‌های مورد نظر را کسب کرده و به مأمورین شبکه تسلیم می‌نماید.

ـ ترتیب نیرو :

شامل اطلاعاتی است در مورد عده‌ها ، ترکیب ، گسترش ، استعداد ، آموزش ، لجستیک ، کارآیی رزمی ، مشخصات و هویت فرماندهان عمده ، تاکتیک‌ها و موارد متفرقه‌ی دشمن می‌باشد.

ـ جاسوس :

ـ عنصری است که برای تأمین منافع کشور خود یا یک سازمان بیگانه به طور غیرآشکار و مخفی مبادرت به جمع‌آوری خبر و مدارک می‌نماید.

ـ کسی که اطلاعات محرمانه یا سرّی مربوط به کشوری را به دست آورده و آن را به کشور دیگری بدهد .

ـ شناسایی :

ـ در کاربرد نظامی ، یکی از اقدام‌های اطلاعاتی است که به معنی تلاش هدایت شده در زمینه‌ی جمع‌آوری اخبار مربوط به دشمن ، از طریق زمین ، هوا و تجهیزات الکترونیکی صورت می‌گیرد .

ـ واژه‌ی متداول در پدافند زمین و هوا ؛ یعنی تشخیص هواپیماهای خودی از دشمن با استفاده از دستگاه‌های الکترونیکی و بصری .

ـ عملیات :

ـ در مفهوم نظامی شامل اجرای هرگونه مأموریت‌های تاکتیکی ، راهبردی ، آموزشی یا اداری است که انواع مختلفی چون عملیات رزمی ، روانی ، راهبردی ، تاکتیکی ، زمینی و زیرزمینی ، شیمیایی ، میکروبی و رادیواکتیو ، مشترک ، هوابرد ، آبی ـ خاکی ، حرکات به عقب ، پدافند ، حمل هوایی دارد .

ـ غائله :

شر و فساد ، مهلکه ، آشوب ، ناامنی ، پیش‌آمد یا رویداد بد که ناگهان اتفاق بیفتد.

ـ مقر :

محل قرار گرفتن وسایل ، جنگ‌افزار ، نفرات ، قرارگاه یا یک موقعیت.

ـ منبع :

آنچه که از آن خبری به دست آید یا منعکس شود منبع گویند . منبع ممکن است شامل اشخاص ، امکنه ، وسایل ، اسناد ، حوادث و فعّالیّت‌ها باشد.

۲ ـ چرخه یا مدار اطلاعاتی :

به فرآیندی گفته می‌شود که به وسیله‌ی آن اخبار جمع‌آوری شده ، تبدیل به اطلاعات گردد و در میان فرماندهان و مدیران توزیع می‌شود . عاملی‌که این چرخه را به جریان می‌اندازد ، مأموریت فرمانده است . این مأموریت مبنایی جهت کلیه‌ی تلاش‌های جمع‌آوری اخبار خواهد بود .

مسأله‌ی طرح‌ریزی و نظارت در کلیه‌ی مراحل این فرآیند ، یعنی طرح‌ریزی و هدایت تلاش‌های جمع‌آوری ، جمع‌آوری اخبار ، پرورش (پردازش) اخبار و انتشار و بهره‌برداری از اطلاعات حاصله وجود دارد .

کلیه‌ی مراحل مدار اطلاعاتی با هم پیوستگی دارد و ممکن است به طور هم‌زمان انجام شود .

وقتی عوامل اطلاعاتی در حال جمع‌آوری اخبار جدید می‌باشند ؛ اخبار جمع‌آوری شده‌ی قبلی پس از طی مراحل زیر تجزیه و منتشر می‌گردد .

(الف) طرح‌ریزی و هدایت تلاش‌های جمع‌آوری : این مرحله با تعیین نیازمندی‌های

اطلاعاتی و دادن تقدم به آنها آغاز می‌گردد ، طرح جمع‌آوری با توجه به زمان ، مأموریت و وضعیت دشمن به طور مداوم توسعه می‌یابد .

(ب) جمع‌آوری اخبار : این مرحله مربوط به گردآوری اخبار و اطلاعات خام است که اطلاعات نهایی از روی آنها تهیه می‌شود و عبارت است از بهره‌برداری و استفاده‌ی مداوم از منابع جانبی به وسیله‌ی عوامل جمع‌آوری اخبار و ارسال آن به قسمت پرورش و تولید اطلاعات .

جمع‌آوری اخبار و اطلاعات مورد نیاز مشکل‌ترین مرحله‌ی تولید اطلاعات است، زیرا منابع دشمن حداکثر تلاش خود را برای خنثی کردن یا از بین بردن اقدامات عناصر اطلاعاتی در راه کسب خبر انجام می‌دهند . آنها سعی می‌کنند توانایی‌ها ، آسیب‌پذیری‌ها ، گسترش و فعّالیّت‌های خود را با اقدامات تأمینی ، انتشار اخبار غلط ، اتخاذ خط مشی‌های فریبنده از نظر بپوشانند . بر این اساس برای نفوذ در تلاش‌های ضداطلاعاتی دشمن باید به طور مداوم از هر منبع قابل اطمینان برای کسب خبر استفاده نمود .

(ج) پردازش یا پرورش اخبار : این مرحله شامل تبدیل پراکندگی مجموعه‌ی اخبار و اطلاعات جمع‌آوری شده با تعیین ربط ، قابلیت اعتماد ، دقت ، مشخص شدن مفهوم و اهمیت آنها است .

(د) انتشار و بهره‌برداری : شامل توزیع اطلاعات تکمیل شده و رساندن آنها به مقامات مربوطه جهت تصمیم‌گیری است.

این چرخه برای شیوه‌ای (سیستمی) کردن فرآیند اطلاعات ، پاسخ به درخواست‌ها و نیاز به اطلاعات مورد لزوم که براساس اهداف سیاستگذاری شده‌ی تصمیم گیرندگان تعیین می‌شود ، طراحی گردیده و به کار افتاده است . اخبار و اطلاعات مورد نیاز از چندین منبع از جمله : شخص ، شیء یا فعّالیّتی به دست می‌آید که ممکن است در کنترل خودی باشد یا نباشد . معمولی‌ترین منابع اخبار شامل فعّالیّت‌های دشمن ، اسرا ، ساکنین محلی ، آوارگان ، عوامل غیرنظامی خودی ، مدارک و وسایل اغتنامی از دشمن ، انتشار امواج الکترومغناطیسی ، ترکش گلوله‌ها و موشک‌ها، مناطق آلوده شده به وسیله‌ی بمب‌های شیمیایی ، میکروبی و رادیو اکتیو ،

عکس‌های هوایی ، نقشه‌ها ، پیش‌بینی‌های جوّی ، بررسی‌ها و گزارش‌های اطلاعاتی مخبرین یگان‌های بالاتر ، همجوار و پایین‌تر و نیروهای دولتی می‌باشد .

عوامل جمع‌آوری اخبار (فرد یا سازمانی) با بهره‌برداری از منابع مختلف ، اطلاعات را جمع‌آوری نموده و پرورش می‌دهند ، به طوری که بتوانند پاسخگوی نیازمندی‌های اطلاعاتی باشند .

سازمان‌های اطلاعاتی در ابتدا مقادیر عظیمی از اخبار و اطلاعات را جمع‌آوری نموده ، ترجمه ، کشف رمز و دسته بندی می‌کنند .

این اطلاعات خام که غالباً پاره پاره و ضد و نقیض هستند ، به تحلیل‌گران اطلاعاتی متخصص داده می‌شود تا به تفسیر و سنجش مناسب اطلاعات با موضوع بپردازند . آنها برای تکمیل اطلاعات ، یکپارچه سازی ، ارزیابی و تحلیل جلسات توجیهی برگزار می نمایند و گزارش‌های کوتاه و مطالعات عمیق انجام می‌دهند .

تأکید می‌گردد تصمیمات آگاهانه در زمینه‌ی سیاستگذاری‌ها نیازمند اخبار دقیق اطلاعاتی می‌باشد که به طور خلاصه هدف اطلاعات است.

۳ ـ اهداف عمده‌ی عملیات اطلاعاتی در مقابله با ضدانقلاب

(الف) به دست آوردن قرائن و شواهد احتمالی در باره‌ی ضدانقلاب؛

(ب)کسب خبر در مورد ضدانقلابیون و وضعیت آنها ؛

(ج) جمع‌آوری اطلاعات در خصوص جوّ ، زمین و جمعیت ؛

(د) کسب اطلاعات برای به حداقل رساندن فعّالیّت‌های نیروهای ضدانقلاب در زمینه‌های جاسوسی ، بمب گذاری ، تیراندازی و خرابکاری ؛

(ه) خنثی نمودن سازمان ضدانقلاب و به تسلیم کشاندن افراد ضدانقلابی ؛

(و) نظارت بر برنامه‌ها ، طرح‌ها و تهیه‌ی راهنمای اطلاعاتی در رابطه با امنیت منطقه‌ی بحران ؛

(ز) هماهنگ نمودن اقدامات اطلاعاتی پس از ارزیابی دقیق آنها ؛

(ح) تهیه و انتشار اطلاعات نظامی و نیازمندی‌های اطلاعاتی .

۴ ــ نیازمندی‌های اطلاعاتی

نیازمندی‌های اطلاعاتی حقایقی از شناخت دشمن و منطقه‌ی عملیات هستند که فرمانده برای اجرای موفقیت‌آمیز مأموریت محوله به آنها نیاز دارد. این نیازمندی‌ها با توجه به مقدورات جمع‌آوری، به ندرت برای هر یگان تأمین می‌گردد. یگان مربوطه بایستی عوامل جمع‌آوری را به سوی هدف‌های اطلاعاتی مشخص هدایت کند و با توجه به تقدم نیاز به دانستن اخباری خاص، تلاش لازم را به عمل آورد.

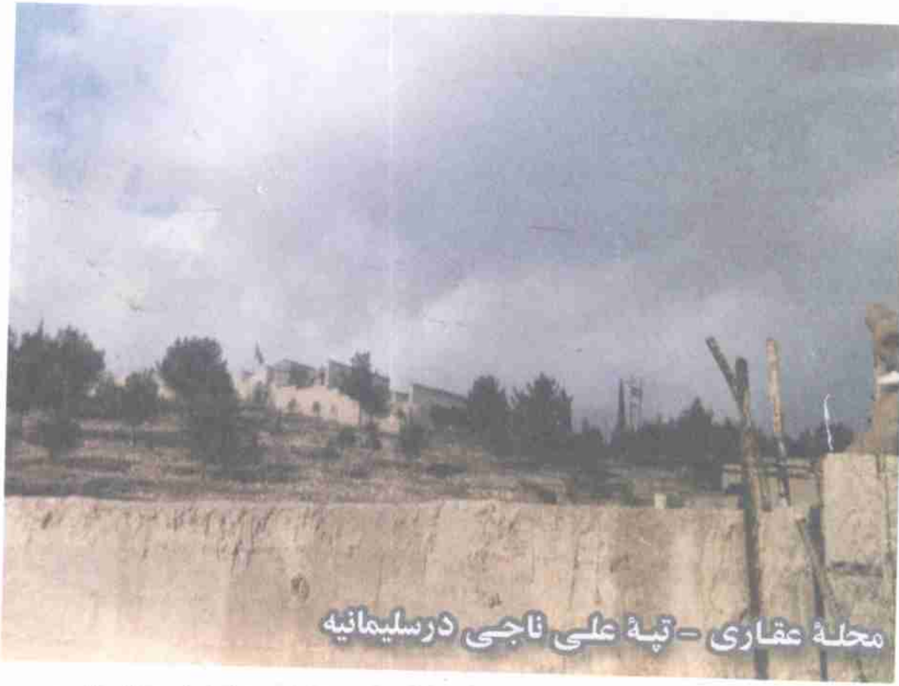
تعیین تقدم‌های اطلاعاتی بستگی به وضعیت و نوع مأموریت هر یگان دارد به صورتی که ممکن است کسب یک خبر در وضعیتی خاص برای یک یگان تقدم اطلاعاتی محسوب گردد. امّا همین خبر در وضعیت دیگر و برای یگان دیگر تقدم به شمار نرود.

نیازمندی‌های اطلاعاتی به دو طبقه‌ی عناصر اصلی اخبار (ع.ا.ا) و سایر نیازمندی‌های اطلاعاتی (س.ن.ا) تقسیم می‌گردند. خبرهای مهم مربوط به دشمن، منطقه‌ی عملیات و جمعیت که در زمان معینی مورد نیاز فرمانده می‌باشد و وی راتوأم با سایر اخبار و اطلاعات موجود در رسیدن به یک راه‌کار مناسب و انتخاب یکی از آنها یاری می‌نماید، عناصر اصلی اخبار می‌باشد. آن دسته از توانایی‌های دشمن یا مشخصات منطقه‌ی عملیات که ممکن است در راه‌های کار تأثیر داشته باشد و مانع انجام مأموریت راه کار انتخابی نگردد، سایر نیازمندی‌های اطلاعاتی نامیده می‌شود.

عناصر اصلی اخبار و سایر نیازمندی‌های اطلاعاتی معمولاً در یک وضعیت تاکتیکی توسط مسئول اطلاعات و عملیات در مرکز عملیات تاکتیکی یا مشابه آن در سایر رده‌ها توسعه داده شده و به تصویب می‌رسد.

۵ ــ سازمان اطلاعات

در ابتدای بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب، مسئولیت جمع‌آوری اطلاعات منطقه به عهده‌ی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بود. سپاه در آن زمان سعی داشت با تمرکز تلاش‌های اطلاعاتی حداکثر اخبار مورد نیاز را به دست آورد. پس از تشکیل وزارت اطلاعات مسئولیت به این وزارتخانه واگذار گردید. به این ترتیب سپاه علاوه

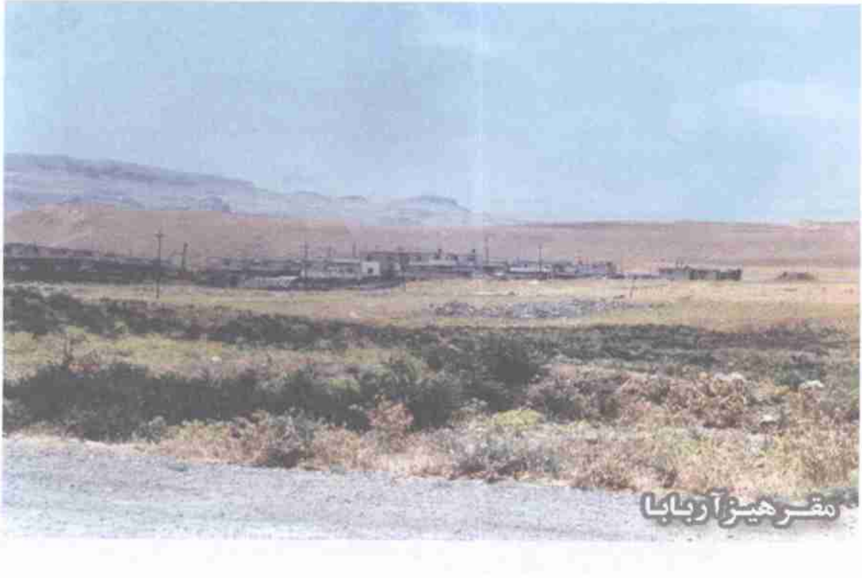

آفرین به شجاعت بی‌نظیر نیروهای واحد اطلاعات سپاه در شناسایی مقرهای گروهک‌های وابسته به شرق و غرب در کشور عراق

شناسایی مقرهای گروهک‌های به اصطلاح طرفدار خلق در کشور عراق کشوری که متجاوزینش شبانه روز هزاران گلوله بر سر مردم بی‌دفاع می‌ریختند

بر استفاده از اطلاعات جمع‌آوری شده توسط آن وزارتخانه ، برای تأمین اخبار مورد نیاز خود اقدام به تشکیل واحدهای اطلاعاتی نمود که تا انتهای مأموریت آن در منطقه ، در برقراری نظم و آرامش نقش به‌سزایی بر عهده داشتند .

از این واحدها می‌توان به ، واحد اطلاعات و عملیات اشاره نمود که وظیفه‌ی آن جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز فرماندهان برای اتخاذ تصمیمات درست بود . سازمان اطلاعات با توجه به رده‌های مختلف ، متفاوت ، بدون شکل ، ثابت ، دائمی و بعضاً موقتی بود و بنا به مقتضیات زمان و تدابیر فرماندهان امکان تغییر و اصلاح در شکل آن وجود داشت . از آنجا که شناخت دقیق نیروهای داخلی و خارجی پشتیبانی کننده و تضعیف کننده در بحران غرب و شمال‌غرب از ضروریات عملیات اطلاعاتی بود ، مردم منطقه جایگاه مهمی در سیستم اطلاعاتی داشتند . با سازماندهی صحیح از سوی مسؤلین مربوطه ، سهم فعّال و قابل توجهی را در کسب اطلاعات بر عهده گرفته بودند.

با تقسیم‌بندی جمعیت منطقه به چهار طبقه‌ی دشمن ، هوادار دشمن ، بی‌طرف و هوادار خودی ، نوع برخورد با هر طبقه برای عوامل اطلاعاتی روشن و تبیین شده بود ، به صورتی که با اعمال نظارت ، کنترل و اقدامات اطلاعاتی روی هواداران دشمن در مراکز جمعیتی (شهرها و روستاها) اخبار قابل بهره‌برداری خوبی به دست می‌آمد . با به کارگیری مستقیم و غیرمستقیم طیفی از مردم‌که از طبقات دارای شناسنامه‌ی کنترلی بودند ، مانند اصناف ، کارمندان ، فرهنگیان دسته‌ای از اطلاعات استخراج می‌شدکه با اطلاعات مخبرین و منابع دیگر پس از تقاطع ، مورد بهره‌برداری قرار می‌گرفت . نیروهای رزمنده‌ی بومی نیز نقش اساسی در کسب خبر و سازمان اطلاعات را بر عهده داشتند .

۶ـ برخی از اصول و ویژگی‌ها در کسب اخبار و اطلاعات

(الف) اطلاعات باید قابل استفاده باشد و دانش را برای فهم مسائل ویژه‌ای که پیش خواهد آمد ، افزایش دهد تا بتوان به یک تصمیم منطقی رسید.

(ب) اخبار به دست آمده باید در زمان مناسب ارائه شود ، زیرا بهترین اطلاعات هم اگر به موقع نباشد ، بی‌ارزش است .

(ج) روش‌های عملیات اطلاعاتی باید انعطاف‌پذیر باشد ؛ گرچه این نوع عملیات بر مبنای دلیل و قضاوت پایه‌گذاری شده ، ولی روش‌های جاری باید چنان انعطافی داشته باشند که بتوان با به کارگیری آنان به نیازمندی‌های غیر منتظره پاسخ داد .

(د) عملیات اطلاعاتی احتیاج به استنباط ، تجسم و پیش‌بینی دارد . بنابراین باید از صدور خط مشی‌ها و روش‌هایی که قدرت استنباط و ابتکار عمل عوامل زیر دست را محدود می‌کند ، خودداری نمود .

(ه) این نوع عملیات نیازمند اقدامات امنیتی مستمر است . پرسنل غیرمجاز و افرادی که ضرورت در اختیار داشتن اخبار ندارند ، نباید از موارد طبقه‌بندی آن (خاص عملیات ، عوامل اطلاعاتی ، منابع اخبار ، نتایج) آگاه شوند .

(و) پرورش اخبار نیاز به مبادله‌ی آزاد ، کامل و به‌موقع آن دارد تا اطلاعات به دست آمده ، جامع و قابل استفاده باشد . در مورد حل مشکلات موجود باید اقدامات حفاظتی به عمل آید و انتشار به موقع اخبار و اطلاعات با دقت لازم انجام شود .

(ز) عملیات اطلاعاتی و عملیات تاکتیکی به هم وابسته و متکی می‌باشد ، طوری که اطلاعات قسمتی از عملیات یگان‌ها را تشکیل می‌دهد و موقعیت یک یگان رزمی ، کاملاً به اطلاعات و روش به کارگیری آن بستگی دارد .

(ح) هماهنگی بین واحدهای اطلاعاتی در سطح استان‌ها و شهرستان‌ها یکی از مهم‌ترین روش‌های موفقیت نیروها در اجرای این عملیات به شمار می‌رود . به طور مثال در مناطق غرب و شمال‌غرب هرگونه حرکات مشکوک یا مسافرت‌های بی‌موقع ضدانقلاب در هر شهرستان توسط نیروهای اطلاعاتی زیر نظرگرفته می‌شد . در صورت جابه‌جایی آنها از شهری به شهر دیگر نیروهای اطلاعاتی آن شهرستان در جریان ورود افراد مشکوک قرار می‌گرفتند تا در صورت لزوم عکس‌العمل مناسب انجام دهند .

ج : عملیات اطلاعاتی در مناطق غرب و شمال‌غرب

بررسی زمینه‌ها و عوامل شورش ، شناخت گروهک‌ها و مسئولین آنان ، عملیات ، تاکتیک ، مقرها ، پایگاه‌های ثابت و سیار ، استعداد ، تجهیزات ، آموزش ، نحوه‌ی پشتیبانی ضدانقلاب ، از اقدامات و فعّالیّت‌های اطلاعاتی رزمندگان اسلام در مناطق غرب و شمال‌غرب بود که در فصول مختلف بخش سوم همین کتاب به آن پرداخته‌ایم،

در این قسمت مطالب دیگری از آن را ارائه خواهیم کرد.
همان‌گونه که در اول همین فصل عنوان شد، عملیات اطلاعاتی در تمامی مراحل (آمادگی، ضربت، تحکیم، توسعه و عادی‌سازی) مقابله با بحران نقش مهم و اساسی برعهده دارد که در این فصل به صورت خلاصه تنها به بخشی از آن اشاره می‌شود.

۱ ـ دست‌یابی به ترتیب نیروی ضدانقلاب

در نبرد جبهه‌ای به لحاظ این‌که دشمن در منطقه‌ای مشخص موضع گرفته، هر گونه حرکت و تردد آنان زیر نظر است. کسب اطلاعات برای نیروهای خودی به وسیله‌ی امکانات هوایی، نفوذ و مانند آن بهتر انجام می‌شود. لکن در نبرد نامنظم و چریکی به دلیل استفاده‌ی نیروهای دشمن از فنون مختلف مانند پوشش، فریب، تحرک بسیار، گسترش در سطح وسیع و غافل‌گیری دست‌یابی به اطلاعات به مراتب مشکل‌تر است.

مقابله با بحران غرب و شمال‌غرب، پی بردن به ترتیب نیرو و سازمان دشمن از مشکل‌ترین فعّالیّت‌های عملیات اطلاعاتی بود، زیرا عوامل اطلاعاتی علاوه بر استفاده از سایر منابع در این خصوص، باید نیروهایی را به صورت ناشناس به داخل سازمان ضدانقلاب نفوذ می‌داد تا میزان آلودگی مناطق و ترتیب نیروی دشمن مشخص گردد. در اوایل نبرد، جمع‌آوری اطلاعات به دلیل حضور ثابت ضدانقلاب، راحت‌تر بود ولی پس از خروج گروهک‌ها از مرز و نداشتن مقر ثابت در داخل کشور (تبدیل جنگ جبهه‌ای به جنگ نامنظم و چریکی) کار به مراتب سخت‌تر شد.

در ادامه اقدامات اطلاعاتی رزمندگان اسلام در تهیه‌ی اخبار و انتشار آن درباره‌ی ترتیب نیروی ضدانقلاب از چندین جهت مورد بررسی قرار می‌گیرد.

(الف) منظور از ترتیب نیروی دشمن :

ـ ترکیب (هویت یگان، سازمان)؛
ـ گسترش (موقعیت جغرافیایی، گسترش تاکتیکی و حرکات یگان)؛
ـ استعداد (تعداد پرسنل، جنگ‌افزار، تجهیزات و نوع یگان)؛

ـ تاکتیک (عملیات‌های رزمی ، دکترین تاکتیکی ، عملیات ویژه) ؛
ـ لجستیک (سیستم‌ها و روش‌های آمادی ، وضعیت جاری طبقات آماد لجستیک) ؛
ـ شایستگی رزمی (تجربه‌ی رزمی ، روحیه و سایر عوامل) .

(ب) اهداف :

ـ شناسایی نیروهای ضدانقلاب ؛
ـ بررسی عوارض منطقه‌ی عملیات ، جوّ ، جنس زمین (شناخت منطقه‌ی عملیات قبل از اجرای عملیات پاکسازی) ؛
ـ به دست آوردن نقاط ضعف و قوّت دشمن ؛
ـ برآورد میزان استعداد ، تجهیزات ، توانایی دشمن به منظور تشخیص چگونگی به کارگیری ، وارد عمل شدن و تعیین استعداد نیروی خودی در ضربه زدن به آن ؛
ـ شناخت روحیات نیروهای شورشی به منظور تشخیص و سنجش میزان مقاومتشان در اجرای عملیات آفندی ؛
ـ اطلاع از نحوه‌ی پشتیبانی ، میزان بار مبنای مهمات و آشنایی با تجهیزات مورد استفاده‌ی نیروهای ضدانقلاب .

(ج) روش‌ها :

ـ به‌کارگیری نیروهای بومی ، کنترل گلوگاه‌ها و پرس و جو از مردم ؛
ـ از طریق ارتباط مردم منطقه با دیگر مناطق ؛
ـ برقراری ارتباط مستقیم و غیرمستقیم با عشایر و مردم روستاها (اتکای نیروهای رزمی ضدانقلاب در تهیه‌ی آذوقه و سایر نیازمندی‌های خود به مردم به خصوص عشایر ، روستاییان و چوپانانی که به صورت ییلاق و قشلاق زندگی می‌کنند .)
ـ استفاده از افراد نفوذی و عملیات جاسوسی ؛
ـ به کارگیری تیم‌های شهید غفاری از طریق دیده‌بانی در مناطق مختلف ؛
ـ اجرای عملیات گشت و شناسایی توسط نیروهای گشت شهید یوشع و گردان‌های حزب الله ؛
ـ به وسیله‌ی یگان جنگال (جنگ الکترونیکی) ؛

ـ بررسی برنامه‌های رادیو و تلویزیون ، خبرهای بولتن‌ها ، نشریات ، مجلات مربوط ضدانقلاب .

(د) ملاحظات :

(۱) یگان اطلاعاتی رزمندگان اسلام در مناطق مختلف ، در حد امکان از سازمان ضدانقلاب در منطقه‌ی مسئولیت خود آگاهی داشت ، زیرا این امر باعث می‌شد تا از وارد شدن ضربه به یگان خودی جلوگیری به عمل آید .

(۲) کسب اطلاع از احداث مقرها و مراکز تشکیلاتی ضدانقلاب با رعایت جوانب اجتماعی ، سیاسی ، نظامی و پی بردن به تشکیلات اصلی آنها از اهمیت بسیار بالایی برخوردار بود ، گسترش ضدانقلاب در خرابکاری در دیگر شهرهای کشور به خصوص تهران تأثیر مستقیم داشت .

(۳) هر گونه کنترل و سخت‌گیری توأم با عملیات روانی در عملیات اطلاعاتی و کنترل جمعیت باعث کم رنگ شدن حضور ضدانقلاب در منطقه ، آشکار شدن ماهیت آن برای مردم و معرفی عوامل و عناصر گروهک‌ها توسط آنان می‌گردید .

(ه) اطلاعات‌به دست آمده درمورد گروهک‌ها ، سازمان نظامی ـ سیاسی و گسترش‌منطقه‌ای آنان :

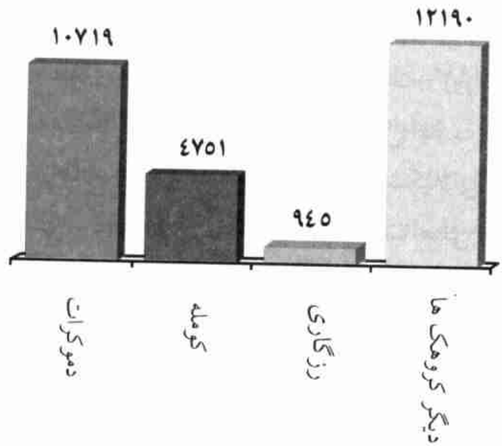
در این خصوص در فصل‌های اول و چهارم بخش سوم (شورش) همین کتاب اطلاعاتی ارائه گردید . در این قسمت به منظور جلوگیری از تکرار به نمایش (نمودار شماره‌های ۱-۷-۴ و ۲-۷-۴) مربوط به استعداد و مقرهای ضدانقلاب اکتفا می‌گردد .

(و) اطلاعات کسب شده در مورد تجهیزات ضدانقلاب :

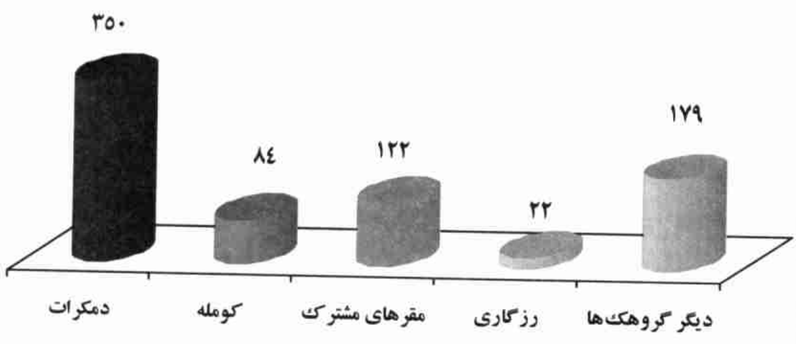
(۱) تجهیزات ضدانقلاب در مقاطع مختلف زمانی متنوع بود و ازسال ۱۳۶۲ به بعد برخی از تسلیحات آنان مانند توپ‌ها و خمپاره‌های سنگین و نیمه سنگین به لحاظ سنگینی وزن ، عدم کاربرد در عملیات چریکی یا مشکلات در تأمین مهمات کمتر مورد بهره‌برداری قرار می‌گرفت .

(۲) عمده‌ی تجهیزات مورد استفاده‌ی نیروهای ضدانقلاب در عملیات نامنظم و چریکی برضد نیروهای جمهوری اسلامی خمپاره ۶۰ م.م ، انواع تیربارسبک ، موشک‌اندازهای سبک ، آر.پی.جی ۷ و ۱۱ ، قناسه ، ژ.۳ و برنو بود که از طریق

نمودار شماره‌ی ۱-۷-۴ - استعداد نیروهای مسلح ضدانقلاب در اوایل مقطع نبرد دوّم

نمودار شماره‌ی ۲-۷-۴ ـ مقرهای ثابت ضدانقلاب

شناسایی مقرهای گروهک‌ها در عراق توسط نیروهای واحد اطلاعات سپاه

کشورهای مختلف از جمله عراق تأمین می‌شد[1].

(۳) آنچه قابل توجّه و اهمّیّت می‌باشد، این است که ضدانقلاب در عملیات مهم، و طرح‌ریزی شده، از سوی ارتش بعث عراق با کلیه‌ی تجهیزات از جمله هواپیما، بالگرد، توپخانه و حتی سلاح‌های شیمیایی حمایت و پشتیبانی می‌شد.

(ز) اطلاعات کسب شده در مورد زمین و جوّ:

در این باره از اطلاعات گشتی‌ها، دیده‌بان‌های توپخانه، پرسنل متخصص یگان‌های مهندسی، اطلاعات مردمی، سوابق سازمان هواشناسی، نقشه‌های کامل نظامی که بهترین وسیله برای پی‌بردن به وضعیت زمین هستند، استفاده می‌شد.

پوشش گیاهی، پستی و بلندی‌های فراوان، رودها و چشمه‌سارها، پراکندگی جمعیت، تنوع آب و هوا، تغییرات دما و میزان حرارت از مواردی بود که رزمندگان اسلام از آن بهره می‌بردند. در طول نبرد و مقابله با ضدانقلاب در مناطق غرب و شمال‌غرب وضعیت زمین با توجه به نوع عملیات (نامنظم و چریکی) به نفع دشمن بود.

(ح) نمونه‌هایی از این نوع عملیات:

(۱) گزارش اطلاعات سپاه دیواندره مورخه ۶۰/۲/۱۹: تعداد نیروهای کومله در روستاهای شاه‌قلعه، نرگسله و دره‌گاوان ۲۰۰ نفر است که از این تعداد، حدود ۵۰ نفر از اطراف مریوان آمده‌اند. روزها در مدرسه‌ی شاه‌قلعه آموزش نظامی می‌بینند و مسلح به ۳ قبضه خمپاره‌انداز ۶۰ م.م، پانزده قبضه آر.پی.جی.۷ و کلاشینکف‌های ۷۰ تیری می‌باشند، ۲۰ نفر دموکرات معلوم نیست از کجا به قلعه‌گاه آمده‌اند. ۲۰ دستگاه ماشین و ۳۵ بشکه بنزین در روستای گرجی وجود دارد. ۳۰ نفر دموکرات در هزارکانیان در رودخانه به کمین می‌نشینند تا اگر نیروهای نظامی به آنجا رفتند با ایشان درگیر شوند.

---

۱ ـ البته ضدانقلاب قسمتی از سلاح‌های خود را نیز از غارت پادگان‌ها و دیگر عملیات در مناطق غرب و شمال‌غرب به دست می‌آورد.

تعداد افراد کومله حدود ۱۰۰ نفر با امکانات و تجهیزات انفرادی است .

(۲) گزارش اطلاعات سپاه مریوان مورخه ۶۰/۲/۲۱ : تعدادی از افراد گروهک رزگاری در کوه قلعه‌گاه با یک قبضه کالیبر ۵۰ مستقر شده‌اند و پایین‌کوه تخت در علف‌زارهای منطقه‌ی احمدرستم نگهبانی می‌دهند . یک دیده‌بان مسلح به کالیبر ۵۰ نیز در این محل وجود دارد . در گردنه‌ی زله‌زرد نیز ۴۰ نفر از نیروهای رزگاری مستقر هستند . همچنین دو دستگاه بی‌سیم توسط عراق به اورامان آورده شده تا ارتباط این گروهک با حلبچه و سیدصادق برقرار شود . در ارتفاعات پشت کمر در گردنه ، ۴۰ نفر رزگاری مسلح با ۴ قبضه خمپاره ، کالیبر ۵۰ و کالیبر ۷۵ مستقر هستند .

(۳) گزارش اطلاعات سپاه ارومیه مورخه ۶۱/۰۸/۰۲ : قاسملو نیروهای خود را در منطقه‌ی خوی و به‌خصوص اطراف پل قطور متمرکز و تجهیز کرده است . همچنین تعداد ۶۰ نفر از عوامل حزب منحله‌ی دموکرات درتاریخ ۶۱/۷/۲۹ ، از روستاهای منده‌دول و باراندوزچای به منطقه‌ی صومای و سور عزیمت کردند .

(۴) گزارش اطلاعات سپاه سقز مورخه ۶۰/۱/۴ : حزب منحله‌ی دموکرات در تهران دو مخفیگاه دارد که هواداران حزب ، فراری‌ها و پناهندگان کُرد عراقی در آن فعّالیّت دارند . آدرس آنها به شرح زیر است :

ـ خیابان فرخ ، اول سی متری پشت ساندویچ فروشی ، طبقه‌ی دوم

ـ خیابان فرخ ، چهارراه ، پشت نانوایی (لواش) در زیر زمین ، پلاک ۹۲

(۵) گزارش اطلاعات قرارگاه قدس سپاه مورخه ۶۲/۳/۲۱ : اکنون قاسملو در روستای مزرعه‌ی سردشت می‌باشد و مشغول شراب خواری است . محافظین وی حدود ۲۰ نفر هستند که از اقوام جلیل گادانی می‌باشند و مسئول آنها شخصی به نام ابوبکر هدایتی است . قاسملو اغلب از طریق مرکاسه ، نارین، دولکین، شبرانه و بیژوه به وسیله‌ی قاطر یا پیاده به بیژوه رفت و آمد می‌کند .

۲ـ مقابله با نفوذی‌های ضدانقلاب و پاکسازی ادارات

از دیگر فعّالیّت‌های اطلاعاتی ، مقابله با عناصر نفوذی گروهک‌ها در دستگاه‌های اداری و اجرایی دولتی و غیر دولتی و اماکن مهم و حساس بود .

عوامل اطلاعاتی طی همکاری نزدیک با مراجع ذی‌ربط و نفوذ به دستگاه‌ها ، مراکز و اماکن مورد نظر اقدام به شناسایی جاسوسان ضدانقلاب و مقابله با آنان می‌نمودند .

در اوایل نبرد دوّم این مأموریت به عهده‌ی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بود . بعدها به رده‌ی حفاظتی و یا حراستی سازمان مربوطه واگذار گردید و نیروهای اطلاعاتی سپاه با آنها همکاری می‌کردند . تمام سعی و تلاش عوامل اطلاعاتی شناسایی، تحت نظر قرار دادن و یا دستگیری نیروهای نفوذی دشمن قبل از اقدام آنان به فعّالیّت‌های تروریستی ، خرابکاری و همکاری نزدیک آنان در عملیات چریکی و جاسوسی با گروهک‌ها بود . گسترده‌ترین فعّالیّت نیروهای اطلاعاتی کنترل سوابق افراد مشغول به کار در محل مربوطه بود . به این ترتیب فردی که قبل ، حین و بعد از انقلاب دارای سوابق سوئی بود و یا با عناصر ضدانقلاب خویشاوندی داشت و برای کمک به آنها تلاش می‌کرد ، تحت کنترل قرار می‌گرفت . تحقیقات لازم در مورد وی انجام می‌شد و پس از اعلام نتیجه اقدامات مقتضی صورت می‌پذیرفت .

افراد مظنون در این رابطه به چند گروه تقسیم می‌شدند :

ـ افرادی که در گذشته و یا در زمان بررسی در حزبی عضو بودند یا فعّالیّت داشتند .

ـ افرادی که تلاش می‌کردند به هر صورت ممکن به کمک گروهک بشتابند .

ـ هوادارانی که معمولاً به صورت منافقانه برخورد می‌کردند .

ـ بستگان عناصر گروهکی .

ـ موارد خاص .

(الف) وظایف نیروهای اطلاعاتی در مقابله با نفوذی‌های ضدانقلاب :

(۱) جلوگیری از نفوذ جاسوسان به تشکیلات نظامی و غیرنظامی ؛

(۲) جلوگیری از دستبرد (خارج کردن) اطلاعات ، اسناد و مدارک به وسیله آنان ؛

(۳) پیشگیری از ضربات اساسی و حساس به امکانات و منابع توسط ضدانقلاب ؛

(۴) کشف انحرافات احتمالی نیروهای خودی به لحاظ مشکلات روحی و روانی (که معمولاً بر اساس فقر یا طمع مادی و غیره بروز می‌کرد .) ؛

(۵) شناسایی تشکیلات دشمن ؛

(۶) کسب اطلاعات از روحیات پرسنل عادی جهت نحوه‌ی برخورد با آنان (درصورت همکاری با ضدانقلاب) ؛

(۷) استفاده‌ی بهینه از نیروهای خودی و سایر منابع برای دریافت اطلاعات .

(ب) روش‌های نیروهای اطلاعاتی در مقابله با نفوذی‌های ضدانقلاب :

(۱) کنترل جمعیت از طریق ایست و بازرسی در معابر و گلوگاه‌ها ؛

(۲) تهیه‌ی شناسنامه برای نظامیان و غیرنظامیان ؛

(۳) دریافت سرنخ‌های اطلاعاتی و جدی گرفتن جزئی‌ترین اخبار حتی از طریق نیروهای خودی ؛

(۴) پی‌گیری سوابق افراد مشکوک و مظنون ؛

(۵) کنترل حرکات غیرعادی نیروهای خودی ؛

(۶) انتخاب مکان‌های پر رفت و آمد کلیدی هر شهر یا شهرستان مانند ترمینال‌ها جهت کسب خبر ؛

(۷) ارتباط با کلیه صنف‌ها ، نهادها و ادارات و داشتن منابع خبری در آنها ؛

(۸) بررسی اسناد و مدارک مربوط به گذشته‌ی افراد به‌خصوص محل خدمت آنان در مراکز مختلف ؛

(۹) کنترل رفت و آمدهای مشکوک ؛

(۱۰) دقت در برخورد با افراد مشکوک و عکس‌العمل‌های غیرمنتظره آنان ؛

(۱۱) تبادل اطلاعات و نامه‌های اداری با مکان‌های مشکوک خارج از حیطه‌ی وظایف ؛

(۱۲) بازجویی دقیق از دستگیر شدگان و تسلیمی‌ها .

(ج) ملاحظات اساسی در شناسایی و انتشار خبر در مورد افراد نفوذی :

(۱) رعایت اصول حفاظتی . امنیتی در انتشار اخبار ؛

(۲) رعایت حرمت ،حیثیت و آبروی افراد در انتشار و ارزیابی اخبار ؛

(۳) حصول اطمینان از صحت و سقم خبر قبل از انتشار ؛

(۴) رعایت طبقه بندی اخبار قبل از انتشار ؛

(۵) انتشار و اقدام به موقع .

لازم به یادآوری است ، ارتباط با مؤسسه‌ها و مراکزی که فعّالیّت ضدانقلاب در آنها دور از ذهن است ، برای عناصر اطلاعاتی نباید پوشیده باشد .

افراد و شخصیت‌ها با مسئولیت‌های مهم ، برخی مواقع عواملی هستند که به راحتی شناسایی نخواهند شد . بنابراین عناصر اطلاعاتی نسبت به حفظ اسناد ، مدارک و غیره باید از هوشیاری و دقت خاصی برخوردار باشند تا از این خطر بزرگ جلوگیری به عمل آید (نمودار شماره‌ی۳-۷-۴ و ۴-۷-۴) .

(د) نمونه‌هایی از این نوع عملیات :

(۱) گزارش اطلاعات سپاه کردستان مورخه ۶۲/۶/۱۷ : بنابر اظهارات یکی از عناصر دستگیر شده رده بالای سازمان چریک‌های فدایی ، فردی به نام هوشنگ دودانی اهل تکاب و تحت تعقیب دادستانی و سپاه ، عامل نفوذی سازمان چریک‌های فدایی در صدا و سیمای جمهوری اسلامی واقع در جام جم است ، نامبرده در قسمت تهیه‌ی برنامه مشغول فعّالیّت می‌باشد .

(۲) گزارش اطلاعات سپاه سقز مورخه ۵۹/۹/۲۵ : افراد زیر در رابطه با حزب دموکرات در این شهر فعّالیّت زیادی دارند :

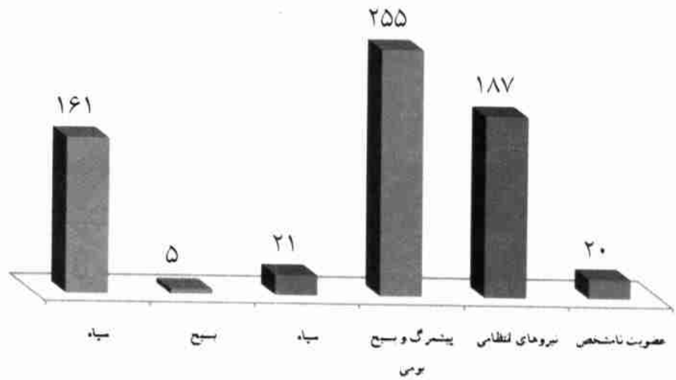
۱ ـ محمد بازالهی ، رئیس آموزش وپرورش؛

۲ ـ عطا الله احمدپناه دبیر آموزش وپرورش؛

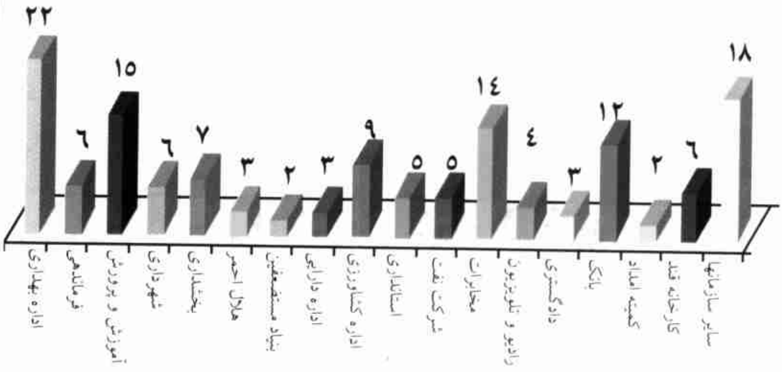
۳ ـ بلوری ، معلم آموزش و پرورش .

(۳) گزارش اطلاعات سپاه کردستان مورخه ۵۹/۷/۳۰ : آقای عزیزالله رستمی ، سرپرست مخابرات کردستان تصمیم به تصفیه‌ی افراد مؤمن شاغل در مخابرات سنندج را گرفته و تا این تاریخ چند نفر را به علت عدم نیاز ، به تهران فرستاده است

نمودار شماره‌ی ۳-۷-۴ ـ عملیات اطلاعاتی در شناسایی نفوذی‌های ضدانقلاب در یگان‌های نظامی و انتظامی

نمودار شماره‌ی ۴-۷-۴ ـ عملیات اطلاعاتی در شناسایی نفوذی‌های ضدانقلاب در ادارات و سازمان‌های دولتی

است و از افراد طاغوتی حمایت می‌کند .

(۴) گزارش اطلاعات سپاه کردستان مورخه ۶۰/۶/۷ : حیدر محبی (لیسانس ، کارمند حسابداری وزارت بهداری تهران ، لاغر اندام، عینکی ، سیه چهره) زمان تسلط گروه‌های سیاسی درسنندج ، مسلح به آر.پی.جی. ۷ بوده و در دادگاه‌های باصطلاح خلقی گروهک‌ها به عنوان دادستان شرکت می کرده ، نسبت به دستگیری وی اقدام فرمایید .

۳ ـ مقابله با حمله به تأسیسات

حمله به تأسیسات (مراکز تولیدی ، پل‌ها ، فرودگاه‌ها) از اقدامات خرابکارانه‌ی ضدانقلاب در طول بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب بود که باعث رکود در امر توسعه‌ی آن دیار گردید .

مطالبی که در فصل پنجم بخش سوم این کتاب ارائه گردید گواه بر این مدعاست.

مقابله با این عملیات گروهک‌ها یکی دیگر از وظایف عملیات اطلاعاتی بود که نیروهای خودی به موقع اخبار و اطلاعات جمع‌آوری شده را انتشار می‌دادند و تا حدودی باعث پیشگیری و تقویت مناطق مورد نظر در بالا بردن توانایی روبرویی با دشمن می‌شدند (نمودارهای شماره‌ی ۵-۷-۴ و ۶-۷-۴) .

(الف) روش مقابله با حمله به تأسیسات :

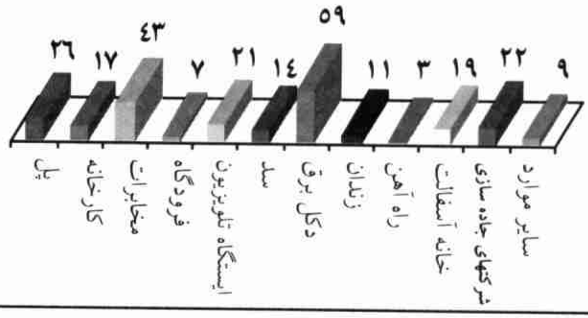
(۱) تقویت مراکز تولیدی و تأسیساتی از نظر نیرو و امکانات رفاهی ؛

(۲) کنترل عبور و مرور مناطقی که احتمال حمله به آنها می‌رود ؛

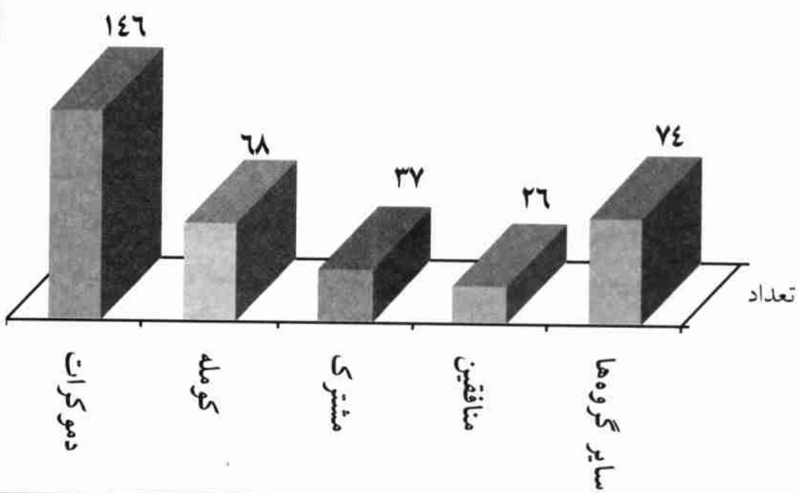
(۳) بررسی دقیق وضعیت ، افراد متقاضی استخدام در مراکز ، اخراج هواداران و گروهک‌های ضدانقلاب ؛

(۴) کنترل ارتباطات مخابراتی ؛

نمودار شماره‌ی ۵-۷-۴ـ عملیات اطلاعاتی در کشف قصد حمله‌ی ضدانقلاب به تأسیسات

نمودار شماره‌ی ۶-۷-۴ ـ عملیات اطلاعاتی در شناسایی گروهک‌ها در قصد حمله به تأسیسات

(ب) نمونه‌هایی از این نوع عملیات :

(۱) گزارش اطلاعات سپاه کردستان مورخه ۵۹/۱۲/۲: شانزده نفر از افراد حزب منحله دموکرات که مسلح به سلاح سبک می‌باشند ، غروب از روستای شالی‌شل به حوالی پاسگاه زرینه اوباتو از توابع دیواندره آمده‌اند و قصد دارند به دکل تلویزیون کوه حاجی‌سعید در فتاح‌آباد نزدیک شوند و به آن حمله کنند .

(۲) گزارش اطلاعات سپاه بیجار مورخه ۵۹/۱۲/۱۵ : ضدانقلابیون در روستاهای اطراف پاسگاه نجف‌آباد مستقر شده‌اند و قصد دارند پل سرخ (بین جاده نجف‌آباد و بیجار) را منفجر نمایند سپس به مقر سپاه پاسداران حمله کنند .

(۳) گزارش اطلاعات سپاه پاوه مورخه ۶۰/۱/۱۶ : تعداد ۹ دستگاه زیل از دزآور به قله‌ی شمسی وارد شد که محموله‌ی آنها معلوم نیست . آنها مشغول هماهنگی با دموکرات‌های نودشه جهت حمله به دکل تخت و تته هستند .

(۴) گزارش اطلاعات سپاه تکاب مورخه ۶۰/۷/۱۶: در چند روز آینده تعدادی از افراد حزب منحله‌ی دموکرات قصد دارند ، سد بوکان را منفجر کنند .

(۵) گزارش اطلاعات لشکر ۶۴ ارومیه مورخه ۶۱/۶/۱۱ : حدود ۱۶۰ نفر از افراد حزب منحله‌ی دموکرات به سرپرستی محمد ظالو و محمد یاحی از اهالی منجیل ، قصد انجام عملیات برای ضربه زدن ، تخریب و ایجاد انفجار در محوطه‌ی راه آهن و پل هوایی قطور را دارند .

(۶) گزارش اطلاعات لشکر ۲۸ سنندج مورخه ۶۱/۶/۲۹ : قرار است طی روزهای ۳۰ و ۶۱/۶/۳۱ ، گروهک‌ها به فرودگاه سنندج به صورت ایذایی با کمک اهالی داخل شهر حمله کنند .

(۷) گزارش اطلاعات سپاه نقده مورخه ۶۱/۷/۱۴ : حزب منحله‌ی دموکرات به نقل ۳ از هیز افشین ، مستقر در روستای ملان دستور داده ، نیروگاه توانیر سراسری نقده را با آر.پی.جی۷ و بازوکا منهدم کند .

(۸) گزارش اطلاعات لشکر ۶۴ مورخه ۶۱/۷/۲۷ : عناصر ضدانقلاب قصد دارند ، فردا به کارخانه‌ی قند پیرانشهر حمله و قندهای انبار شده را غارت کنند . این اقدام با استفاده از تاریکی شب صورت خواهد گرفت .

(۹) گزارش اطلاعات سپاه کامیاران مورخه ۶۱/۸/۲۷ : ضدانقلاب قصد دارد فردا به شکل هماهنگ از چند طرف به کامیاران حمله کند . حمله پس از بستن راه‌های ورودی شهر صورت خواهد گرفت و احتمالاً اولین هدف آنان کارخانه‌ی برق می‌باشد.

۴ ـ مقابله با مین‌گذاری

عملیات مین‌گذاری با توجه به صرفه‌جویی در نیرو و امکانات و داشتن بهترین نتیجه برای ضدانقلاب بسیار مهّم بود . برای رزمندگان اسلام نیز مقابله‌ی با آن ارزشمند تلقی می‌شد .

دشمن در طول بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب با مین‌گذاری در محورهای مواصلاتی ، آب راه چشمه‌ها ، گردنه‌ها ، فراز و نشیب جاده‌ها و مسیرهای عبور و مرور خودروها و نیروهای نظامی و غیرنظامی ، توانست تلفات زیادی را به نیروهای خودی و مردم بی‌گناه وارد سازد و تا حدودی تحرکات رزمندگان اسلام را به تأخیر اندازد . تلفات و خسارت‌های وارده به مردم و احشام آنان این اقدام مورد انزجار و تنفر ساکنین منطقه قرار گرفت (نمودار شماره‌ی ۷-۷-۴) .

(الف) روش‌های مقابله با مین‌گذاری ضدانقلاب :

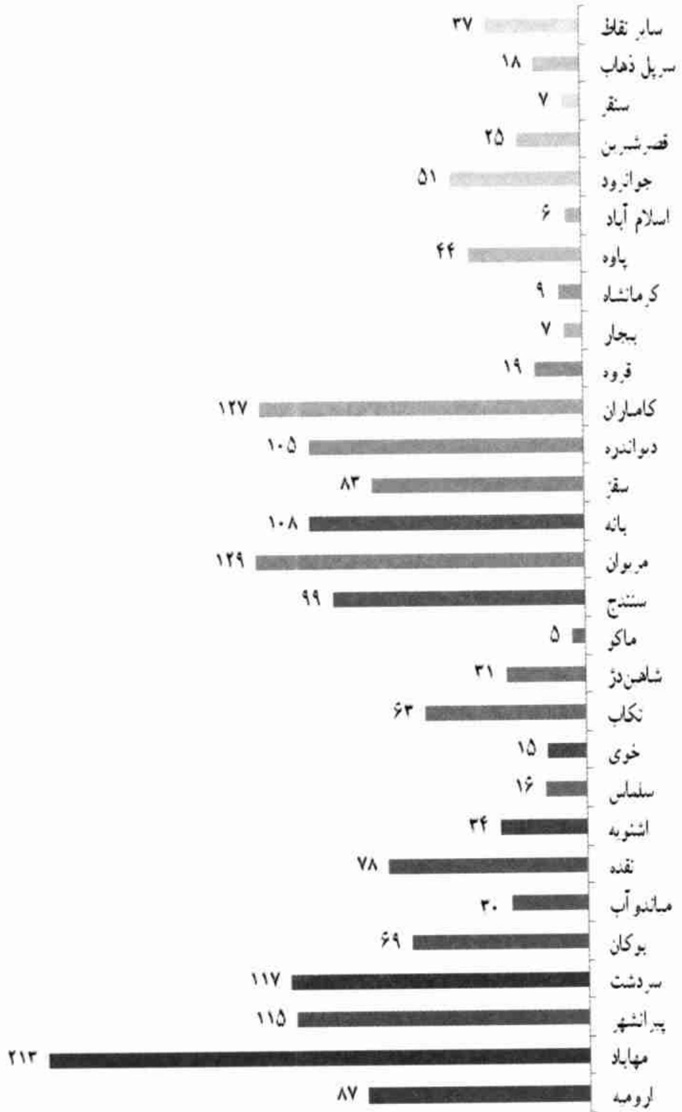
(۱) استفاده از نیروهای نفوذی در کسب اطلاع از مقاصد و نیات ضدانقلاب (به ویژه کسب اطلاع در رابطه با مین‌گذاری) ؛

(۲) ایجاد انگیزه‌های مادی ، معنوی ، ملی و مذهبی در نیروهای بومی منطقه جهت جمع‌آوری اخبار و اطلاعات از فعّالیّت‌های گروه‌های ضدانقلاب در مورد مین‌گذاری ؛

(۳) استفاده از تسلیمی‌ها و توابین ضدانقلاب در شناسایی شیوه‌های مین‌گذاری دشمن ؛

(۴) کنترل عبور و مرور غیرنظامیان در منطقه با استفاده از نیروهای اطلاعاتی و نیروهای بومی طرفدار نظام ؛

نمودار شماره‌ی ۷–۷–۴ – عملیات اطلاعات در کشف مین گذاری ضدانقلاب به تفکیک شهرستان

(۵) ارتقای آگاهی نیروهای خودی در رابطه با انواع شیوه‌ها و روش‌های ضدانقلاب . این شناخت و آگاهی پس از مدتی زمینه‌های مناسب را برای مقابله‌ی نیروهای خودی با دشمن فراهم نمود ؛

(۶) استقرار نیروهای تأمین جاده در راه‌های انحرافی با زاویه‌ی تند ، سرازیری‌ها ، سربالایی‌ها ، کوره راه‌ها به منظور جلوگیری از کاشت مین و تله‌های انفجاری .

(۷) اهتمام ورزیدن به تغییر شکل ظاهری منطقه (زمین ، پوشش گیاهی ، صخره‌ها ، شاخه‌ها و علف‌زارها) که توسط گروه‌های ضدانقلاب به منظور استتار استفاده می‌شد ؛

(۸) استفاده‌ی همه جانبه از مین‌یاب و خنثی‌سازی تله‌های انفجاری در تونل‌ها ، گودال‌ها ؛

(۹) آسفالت جاده‌ها و کانال‌کشی آب‌راه‌ها ؛

(۱۰) ترمیم خرابی جاده‌های آسفالته مانند حفره‌ها ؛

(۱۱) بهره‌گیری از وسایل و تجهیزات پیشرفته در کشف و خنثی‌سازی مین‌ها ؛

(۱۲) برگزاری آموزش‌های تخصصی در خصوص شیوه‌ها و روش‌های مین‌گذاری ضدانقلاب و کشف و خنثی‌سازی مین و تله‌های انفجاری برای واحدهای عمل کننده در منطقه ؛

(۱۳) بالا بردن سرعت عمل ، تحرک و جابه‌جایی نیروهای عمل کننده در منطقه برای به جلوگیری از اصل فریب و غافلگیری توسط دشمن ؛

(۱۴) کنترل شدید امکانات ، تجهیزات و مهمات جهت ممانعت از دست‌یابی نیروهای ضدانقلاب به آنها ؛

(۱۵) تشکیل رسته‌ی تخریب در واحدها ، با توجه به نوع تهدید گروهک‌های ضدانقلاب ؛

(۱۶) بهره‌گیری از تجربیات خودی در مراکز آموزشی به منظور آموزش نیروهای جدید جهت کاهش هر چه بیشتر تلفات در عملیات بعدی ؛

(ب) اصول و ویژگی‌ها در مقابله با مین‌گذاری ضدانقلاب :

(۱) ممانعت از کسب موقعیت‌های مناسب یا به دست آوردن وسایل مین‌گذاری

توسط دشمن ، جهت اتخاذ روش‌هایی به منظور نیل به این هدف که از طریق بازرسی‌ها و پی‌گیری‌های مستمر انجام می‌شد ؛ لازم به یادآوری است که ممانعت کامل از انجام عملیات مین‌گذاری عناصر ضدانقلاب در هیچ زمانی از مقطع نبرد دوّم امکان‌پذیر نبود ، لذا به همان میزانی که موضوع ممانعت از عملیات مین‌گذاری دشمن مورد توجه قرار می‌گرفت ، مسأله‌ی مین‌یابی و اتخاذ روش‌های حفاظتی نیز مد نظر بود .

(۲) جلوگیری از دسترسی ضدانقلاب به وسایل و مصالح نیروهای خودی : یکی از منابعی که دشمن در امر ساخت مین و تله‌های انفجاری به صورت ابتکاری به آن اتکا داشت ، غارت و سرقت وسایل یا تجهیزات به جا مانده از نیروهای خودی در منطقه بود . بر این مبنا همواره از سوی رزمندگان اسلام تلاش فراوانی به عمل می‌آمد تا دشمن به مین‌ها ، موادمنفجره ، انواع مهمات ، باطری ، سیم برق ، سیم تلفن و هر وسیله‌ی دیگری که بتواند از آن در ساخت این نوع مین استفاده نماید ، دسترسی پیدا نکند . انهدام گلوله‌های توپ ، بمب‌های عمل نکرده ، دیده‌بانی میادین مین خودی ، کار گذاشتن تله‌های انفجاری (به صورت ابتکاری) بر روی وسایل به جا مانده از این اقدامات بود .

(۳) محافظت دقیق و شدید از اردوگاه‌های موقت ، مناطق استراحت ، توقفگاه عده‌ها ، کارگاه‌های ساختمانی و خودی .

(۴) ایجاد کمین‌گاه در طول راه‌های مالرو و جاده‌های اصلی .

(۵) برقراری سیستم گشت‌زنی در سرتاسر منطقه‌ای که احتمال نفوذ عناصر شورشی در آن وجود دارد .

(۶) دیده‌بانی و مشاهده با استفاده از دیده‌بانان ، نفرات ورزیده و آموزش دیده (مین‌یاب‌های الکترونیکی وکشف مین ازطریق سیخک زدن) : این روش علائم و شواهدی داشت که به تشخیص دیده‌بانان و مین‌یاب‌ها تا حدودی کمک می‌کرد . اقداماتی چون عدم عبور و مرور عادی غیرنظامیان ، وجود یک راه انحرافی با زاویه‌ی تند در کوره راه‌ها و راه‌های مالرو که به سادگی و به طور کامل قابل تشخیص باشد ، ترکیب و شکل ظاهری غیرعادی صخره‌ها ، شاخه و ترکه‌ی درختان و همچنین علف‌ها

و روئیدنی‌های موجود در منطقه و مانند آن .

(۷) ایجاد سیستم جامع گزارش رویدادها و وقایع مین‌گذاری به منظور تجزیه و تحلیل گزارش‌های واصله از نظر اطلاعاتی : این سیستم موجب جستجو ، ردیابی و کشف مناطقی می‌شد که میزان فعّالیّت‌های مین‌گذاری در آنها زیاد بود .

(۸) نوع و شدت فعّالیّت‌های مین‌گذاری ضدانقلاب بهترین راهنما به منظور انتخاب روش‌های اتخاذ شده در جهت مقابله با این عملیات دشمن است که در ادامه به تعدادی از آنها اشاره می‌شود :

ـ روسازی جاده‌ها و پاک‌سازی دو طرف آنها تا فاصله‌ی ۱۰۰ متری ؛

ـ استفاده از عوامل و منابع پولی ؛

ـ استفاده از عناصر شورشی سابق (توابین) به همراه گشتی‌ها و تیم‌های مأمور پاکسازی و مین‌روب مناطق . این افراد از فنون و روش‌های مین‌گذاری نیروهای دشمن با اطلاع بودند و کمک آنها به نیروهای خودی با ارزش است ؛

ـ آموزش و انضباط نیروهای خودی .

(ج) نمونه‌هایی از این نوع عملیات :

(۱) گزارش اطلاعات سپاه خوی مورخه ۶۰/۹/۱۵: صنار مامندی به افراد خود دستور داده است مسیر راه آهن، جلفا و پل قطور را مین گذاری و پل مزبور را تصرف کنند .

(۲) گزارش اطلاعات سپاه بوکان مورخه ۶۱/۴/۱۶: در پی پاکسازی مناطق اطراف ارومیه ، میاندوآب و بوکان ، حزب منحله دموکرات در نظر دارد ، جاده‌های خاکی منتهی به پایگاه‌ها را مین گذاری و با اجرای کمین ، اقدام به خلع سلاح نیروهای دولتی کند .

(۳) گزارش اطلاعات سپاه مریوان مورخه ۶۱/۷/۲۸: فردی به نام صالح ، معروف به صالح سرر (صالح قرمز) که فرمانده‌ی یکی از شاخه‌های نظامی گروهک رزگاری در ساوجی می‌باشد ، تعداد ۱۰۰ عدد مین ضدنفر و ۱۰ عدد مین ضدتانک را از عراق تحویل گرفته است و قصد دارد به وسیله‌ی افراد خود ، مسیر راه نیروهای ما را در جاده‌ی گلین مین‌گذاری کند .

(۴) گزارش اطلاعات سپاه مهاباد مورخه ۶۱/۹/۳۰: افراد لک۳ هیز پیشوا قصد دارند دی ماه در منطقه‌ی منگور و بین یگان‌های کاولان ، گاومیشان ، قوزلوی علیا و سفلی مین گذاری کنند و کمین بگذارند .

(۵) گزارش اطلاعات سپاه منطقه ۷ مورخه ۶۱/۱۱/۶ : یک نفرخرابکار به نام صابر ، فرزند رشید اهل جوانرود ، تعدادی مین ضد تانک از طریق حروله وارد خاک ایران کرده و قصد دارد آنها را در مناطق پاوه ، اورامانات و کامیاران کار بگذارد .

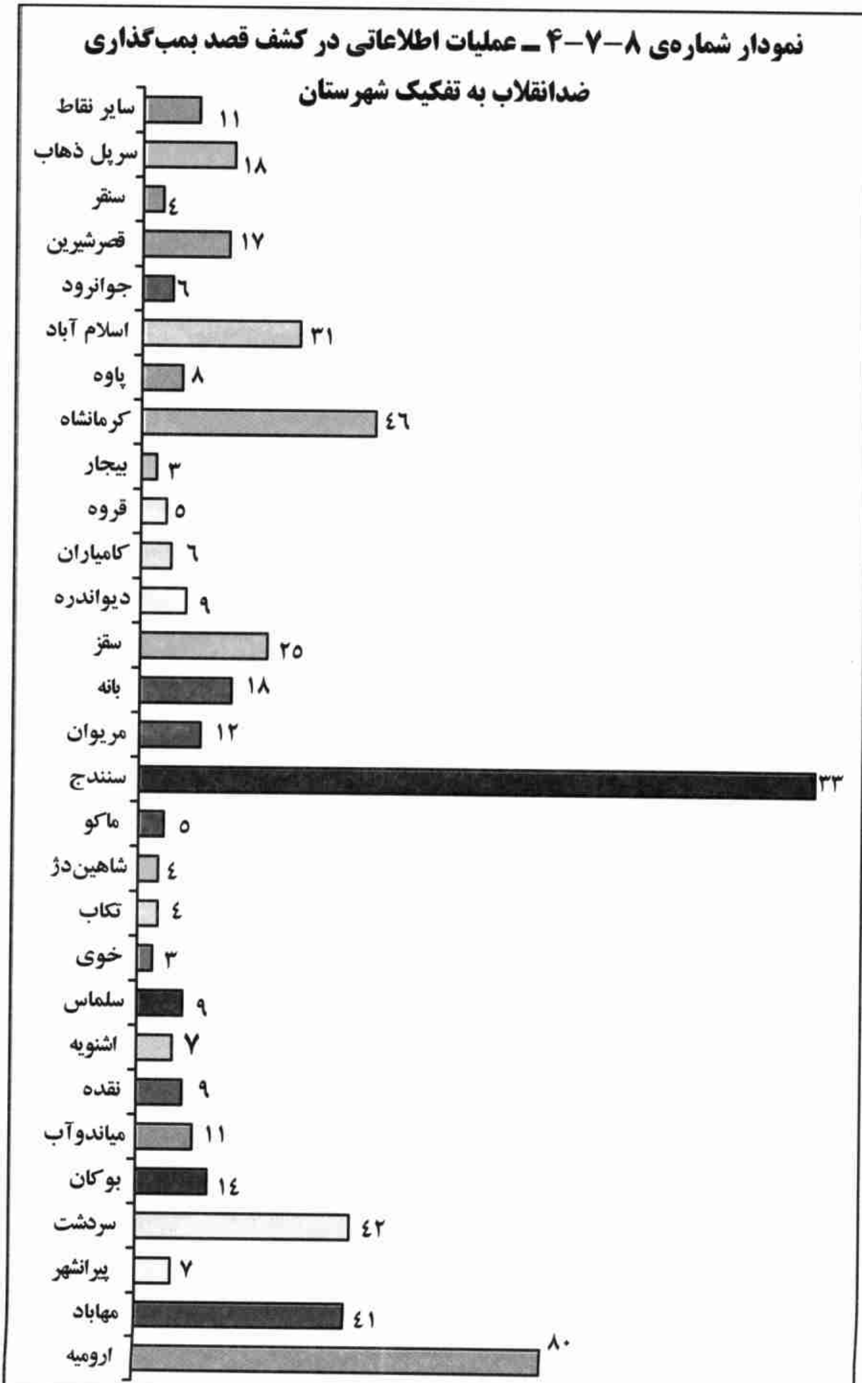
۵ـ مقابله با بمب‌گذاری

اقدامات اطلاعاتی در راستای جلوگیری از بمب گذاری ضدانقلاب باتوجه به پشتیبانی مالی و تسلیحاتی کشور عراق (به عنوان پشتیبانی‌کننده‌ی اصلی) و دیگر کشورها همچون اسرائیل ، شوروی ، آمریکا (به عنوان پشتیبانی‌کننده‌های فرعی) مسأله‌ای قابل اهمیت بود ، زیرا بمب‌گذاری در مناطق حساس ضربه‌ی سنگینی را به نیروهای خودی وارد می‌کرد . بنابراین عوامل اطلاعاتی بایستی به صورت گسترده در این راستا به کارگیری می‌شدند .

تلاش مجموعه‌های اطلاعاتی در کسب اخبار و اطلاعات از طریق کنترل مرز ، گلوگاه‌های اصلی و فرعی منتهی به شهرها و روستاها ، استفاده از منابع نفوذی درکشور متخاصم (حتی در جاهایی که خودروها بارگیری مواد منفجره می‌شدند) ، کنترل ترددهای مشکوک ، ایست و بازرسی‌های ویژه ، کنترل شماره‌ی پلاک خودروها و مقصد آنها ، بازدید کالاهایی که امکان جاسازی بمب و مواد منفجره در آن وجود داشت ، بازرسی دقیق تمام وسایلی که از مناطق غرب و شمال‌غرب به سایر نقاط کشور حمل می‌شد ، به‌خصوص خودروهایی که به تهران اعزام می‌گردید ، از اقداماتی بود که نیروهای خودی در مقابله با دشمن اجرا و تا حدود زیادی از خرابکاری آنان در سراسر کشور جلوگیری نمودند (نمودار شماره‌ی ۸-۷-۴) .

ـ نمونه‌هایی از این نوع عملیات :

(۱) گزارش اطلاعات سپاه کردستان مورخه ۶۰/۵/۱۰: تعداد ۲۰ نفر از مجاهدین خلق به سرپرستی شخصی به نام عباس احمدی (ساکن تهران - امیر آباد جنوبی)

نمودار شماره‌ی ۸-۷-۴ ـ عملیات اطلاعاتی در کشف قصد بمب‌گذاری ضدانقلاب به تفکیک شهرستان

نیروهای واحد اطلاعات درحال بررسی تحرکات و وضعیت دشمن

وارد بوکان شده و مقادیری اسلحه‌ی کمری ، نارنجک و مواد منفجره خریداری کردند . قرار است آنها با استفاده از یک دستگاه بنز خاور حامل پشم ، مهمات را از بیراهه به تهران انتقال دهند .

(۲) گزارش مورخه ۶۰/۶/۱۰ ، اطلاعات سپاه کردستان : یک دستگاه خودروی خاور (رنگ آبی آسمانی) ، نو و بدون شماره دارای ۳ سرنشین حامل تی.ان.تی ، فشنگ و سلاح کمری است . این خودرو ساعت ۱۲ شب از بوکان از طریق راه‌های فرعی و خاکی به سوی تهران حرکت کرده . مواد منفجره در این ماشین در ۲ طبقه قرار دارد که فاصله‌ی طبقه زیر با بالا ۱۰ سانت می باشد و در فاصله این ۱۰ سانت ، مهمات و تعدادی اعلامیه جاسازی شده است .

(۳) گزارش مورخه ۶۱/۴/۲۸ اطلاعات سپاه منطقه‌ی ۷ : عوامل ضدانقلاب در نظر دارند ، تعدادی قوطی کمپوت محتوی مواد منفجره که به صورت بمب و با مهارت جاسازی شده را برای ایجاد انفجار در بیمارستان‌ها، زندان‌ها و پادگان‌های نظامی استفاده کنند .

(۴) گزارش اطلاعات قرارگاه حمزه (ع) مورخه ۶۱/۷/۲۶ : سردار جاف در این تاریخ یک کمپرسی سبز رنگ و یک وانت قرمز رنگ به شماره‌ی ۷۵۵ را بمب‌گذاری کرده و برای خرابکاری از بانه به طرف تهران فرستاده است . رانندگان ماشین‌های مزبور کُرد و اهل مهاباد می‌باشند .

(۵) گزارش اطلاعات سپاه منطقه ۷ مورخه ۶۱/۹/۳ : چندین دستگاه اتومبیل حامل بمب از کرکوک خارج و به طرف ایران حرکت کرده است . اتومبیل‌ها از نوع بلیزر است و توسط شخصی به نام سیف الله لعو هدایت می شود .

(۶)گزارش اطلاعات سپاه کردستان مورخه ۶۲/۹/۲۲ : ضدانقلاب قصد دارد نظر عوامل نظامی در منطقه را به بسته‌های مشکوک جلب کند و پس از ایجاد بی تفاوتی در این نیروها ، بسته‌هایی را که محتوی مواد منفجره است به داخل تأسیسات و مرکز مهم حمل و منفجر نمایند .

۶ـ مقابله با حمله به مقر و پایگاه

مقرها و پایگاه‌ها بعد از پاکسازی مراکز جمعیتی و محورهای مواصلاتی با اهداف تعیین شده‌ای که در ادامه‌ی همین بخش (فصل سایر عملیات‌ها) به آن اشاره می‌شود ، احداث می‌گردید . که از نکات مثبت آن ایجاد دلگرمی بیشتر به نظام در میان مردم و ممانعت از حضور ضدانقلاب در آن مراکز بود . عدم حضور دشمن در این مناطق و جدا شدن گروهک‌ها از مردم ، باعث تضعیف روحیه و بروز مشکلات فراوانی برای آنان در تأمین تدارکات ، نیروی انسانی و غیره گردید . گروهک‌های ضدانقلاب به منظور رفع این مشکلات اعلام موجودیت ، نشان دادن قدرت و توانایی ، ایجاد رعب و وحشت در بین مردم ، وارد کردن تلفات و خسارت‌هایی به رزمندگان اسلام و حمله به مقر را به عنوان یک راهبرد عملیاتی در دستور کار خود قرار دادند . حمله به مقرها و پایگاه‌ها طی جلساتی در خارج از کشور بررسی ، تصویب و سپس به یگان رزمی اعلام می‌شد . برای کسب اطلاعات و اخبار مورد نیاز در حمله از هسته‌ها ی روستایی (تشکیلات مخفی) استفاده می‌گردید (نمودار شماره‌ی ۹-۷-۴).

(الف) روش‌های عملیات اطلاعاتی در مقابله با حمله‌ی دشمن به مقرها و پایگاه‌ها :

(۱) بررسی نحوه‌ی عملیات ضدانقلاب بر روی مقرها و چگونگی سقوط آن ، همچنین انتشار اطلاعات لازم در این خصوص جهت بالا بردن آمادگی سایر مقرها برای مقابله ؛

(۲) شناسایی هسته‌های روستایی ضدانقلاب و اتخاذ تدابیر مناسب ؛

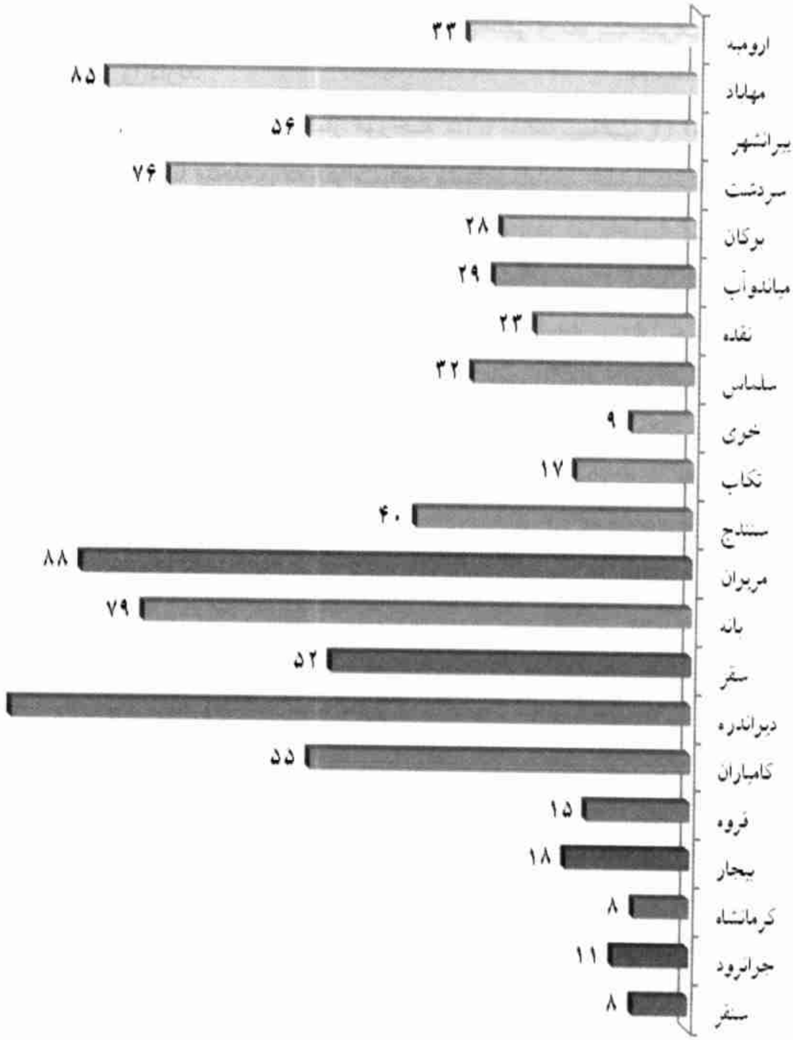
(۳) اعلام اخبار و اطلاعات مربوط به ساعت ، روش حمله ، پشتیبانی‌ها و سایر موارد قابل انتشار به نیروهای خودی در رابطه با حمله به مقر با هدف جلوگیری از غافل‌گیری و چگونگی مقابله با دشمن ؛

(۴) تأکید به تمرین طرح مانور مقر .

(ب) نمونه‌هایی از این نوع عملیات :

(۱) گزارش اطلاعات سپاه غرب مورخه ۵۹/۶/۱۲ : محمدخان سلیمان پور ، نماینده‌ی حزب منحله‌ی دموکرات در روستاهای سرشیو، خورخوره و قهرآباد به همراه

نمودار شماره‌ی ۹-۷-۴ ـ عملیات اطلاعاتی در کشف قصد حمله‌ی ضدانقلاب به مقرها و پایگاه‌ها به تفکیک شهرستان

پسرانش و دو نفر دیگر به عراق رفته تا با هماهنگی حزب دموکرات و سایر گروه‌ها به پاسگاه‌هایی که از انواع اسلحه برخوردارند حمله کنند و اکنون در مهاباد در حال آماده شدن می‌باشند.

(۲) گزارش اطلاعات سپاه کردستان مورخه ۶۰/۳/۲۹ : تعداد ۱۵۰ نفر ضدانقلاب مجهز به کلاشینکف، برنو و بی سیم از مرز عراق و ترکیه با مینی‌بوس وارد بوکان شده‌اند و قصد حمله به پایگاه‌های ارتش در منطقه‌ی سقز و تقویت مقرهای خود در جاده بوکان ـ سقز را دارند.

(۳) گزارش اطلاعات سپاه بیجار مورخه ۶۱/۱/۲۵ : ساعت ۱۲ امروز تعداد ۹۳ نفر از چته‌های حزب منحله‌ی دموکرات در روستای باباریز جلسه داشته و درباره‌ی چگونگی حمله به پایگاه جعفرآباد بحث و گفتگو کردند. در این جلسه قرار بر این شده که از محور صلوات‌آباد جاده را مسدود سپس به پایگاه حمله کنند. سلاح‌های آنها نیز شامل ۱ قبضه آر.پی.جی.۷، هشت قبضه نارنجک‌انداز، ۲۵۰ عدد نارنجک دستی و اسلحه‌های کلاش و برنو می‌باشد.

(۴) گزارش اطلاعات سپاه مهاباد مورخه ۶۲/۹/۲۱ : حدود ۲۰۰ نفر از عناصر مسلح گروهک کومله و دموکرات در روستاهای ممیند، داشخانه وحوالی آن پخش شده و قصد حمله به پایگاه‌های کوسه‌کهریز و زندی‌فر و به طور کلی پایگاه‌های منطقه‌ی شهر ویران را دارند.

۷ ـ مقابله با حمله به شهر و مراکز جمعیّتی

پس از آزادسازی شهرها توسط رزمندگان اسلام، ضدانقلاب برای ادامه‌ی حیات خود تلاش مضاعفی را در جهت ناامن کردن مراکز جمعیتی با اهداف گوناگون آغاز نمود و در مقابل برقراری امنیت در شهرها مورد تأکید نیروهای خودی قرار گرفت، برای دست‌یابی به این منظور؛ یعنی برقراری امنیت در شهرها و نیروهای اطلاعاتی می‌بایستی به شکل دقیق و هوشیارانه کلیه‌ی حرکات و ترددهای دشمن را زیر نظر می‌گرفتند. شناخت روش‌ها و نیروهای دشمن برای حضور و انجام عملیات در مراکز جمعیتی و انتشار اطلاعات در مورد زمان و مکان حمله‌ی آنان بین نیروهای خودی از

اولویت خاصی برخوردار بود .

در مناطق غرب و شمال‌غرب حتی‌المقدور با تدابیر و اقدامات امنیتی صورت گرفته از سوی رزمندگان اسلام توطئه‌ی حمله به شهر از جانب ضدانقلاب در نطفه خفه می‌شد و چنانچه دشمن موفق به انجام حمله به شهر می‌گردید با تحمل ضربات سنگین و جبران ناپذیری از سوی نیروهای جمهوری اسلامی مواجهه می‌شد. بنابراین روحیه‌ی اجرای چنین حملاتی حتی‌الامکان در کوتاه مدت از آنان سلب می‌شد (نمودار شماره‌ی ۱۰-۷-۴) .

(الف) روش‌های مقابله :

(۱) شناخت تشکیلات شهری و فعّالیّت اطلاعاتی روی آنها ؛

(۲) شناسایی عوامل نفوذی در بین نیروهای خودی ؛

(۳) کنترل منازل معدومین یا بستگان نزدیک افراد ضدانقلاب ، هواداران و طرفداران دشمن ؛

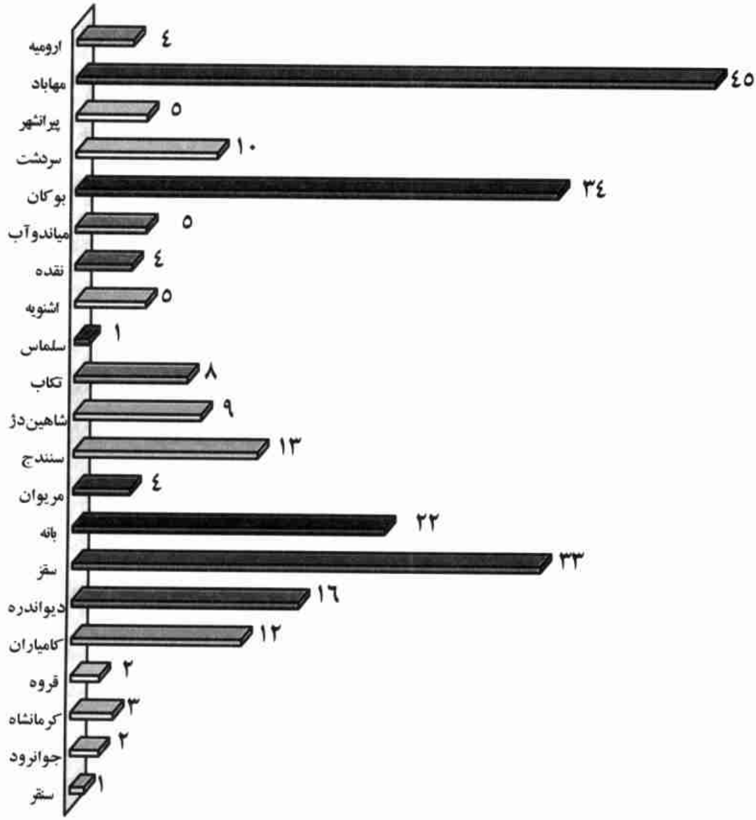
(۴) کنترل منازل افراد محلی که با نیروهای خودی همکاری داشتند ، به‌خصوص آن دسته که به صورت آشکار اقدام به همکاری نموده ، توسط ضدانقلاب شناسایی شده و احتمالاً بر اثر تهدید با دشمن همکاری خواهند داشت ؛

(۵) اقدامات مؤثر قبل از حمله به شهر .

بهترین و مؤثرترین روش برای جلوگیری از حمله‌ی ضدانقلاب به شهرها گرفتن تمامی توان و امکانات آنان قبل از اجرای این حملات است . زیرا وقتی گروهک‌ها نتوانند به طور گسترده وارد شهر شوند و یا نیروهای خودی از قصد حمله‌ی آنان مطلع گردند ، دشمن به ناچار از اجرای آن منصرف شده و یا دست به برنامه‌ریزی دقیق‌تری خواهد زد . از جمله‌ی این اقدامات می‌توان به موارد زیر اشاره کرد :

ایجاد پایگاه‌های ثابت در نقاط حساس راه‌های ورودی و خروجی شهر ، کمین‌گذاری در اطراف شهر به‌خصوص مدخل‌های نفوذی و فرعی ، برقراری پست‌های ایست و بازرسی در معابر ورودی شهر و استفاده از افراد مطّلع به وضعیت منطقه در شناسایی افراد ضدانقلاب ، اجرای گشت در سطح شهر ، و به‌خصوص محله‌های آلوده ، تقویت پایگاه‌ها و نیروهای عملیات شهری در زمینه آموزش جنگ

نمودار شماره‌ی ۱۰-۷-۴ـ عملیات اطلاعاتی در کشف قصد حمله‌ی ضدانقلاب به شهرها و مراکز جمعیتی به تفکیک شهرستان

شهری و طُرق مقابله با آن ، هوشیار بودن پرسنل پایگاه‌های شهری در مواقعی که احتمال حمله به شهر قوّت می‌گیرد ، استقرار سلاح‌های سنگین در پایگاه‌های شهر تا بتوان به راحتی مدخل‌های ورودی و خروجی آن را زیر پوشش داشت ، کنترل هسته‌های شهری و کسانی که به نحوی با ضدانقلاب در تماس هستند ، شناسایی منازل متواریان دشمن که در نزدیکی مدخل‌های ورودی و خروجی شهر سکونت دارند ، کنترل روستاهای مجاور شهر به صورت اجرای عملیات گشت و کمین ، استقرار نیروهای اطلاعاتی در سطح شهر ، روستاهای مجاور و همچنین محله‌های نزدیک به معابر ورودی و خروجی شهر ، اطلاع مستمر از نقل و انتقالات ضدانقلاب در ارتفاعات و فواصل تردد آن نسبت به شهر ، پی‌گیری و انجام اقدامات امنیتی لازم ، مانند بازرسی نقاط مشکوک در صورت پخش شایعه مبنی بر حمله به شهر .

(۶) اقدامات مؤثر حین درگیری در شهر :

وقتی ضدانقلاب با عناوین مختلف و با استفاده از نقاط ضعف نیروهای خودی توانست وارد شهر شود و درگیری ایجاد کند ، باید ضمن رعایت هوشیاری و احتیاط با به کارگیری تجربیات و امکانات موجود ، حداکثر ضربات را به آن وارد کرد تا بدین طریق آن را از اقدامی که انجام داده‌اند پشیمان نمود و روحیه‌ی نیروهایش را برای عملیات بعدی از بین برد . این اقدامات عبارتند از : ایجاد هماهنگی بین تمامی نیروهای نظامی و انتظامی عمل کننده با حفظ وحدت فرماندهی ، احتیاط و برنامه ریزی در مقابله با ضدانقلاب از طریق محاصره‌ی منطقه درگیری و اجرای آتش با سلاح سنگین روی محل تجمع آنان . در صورت برخورد نیروهای کمین با ضدانقلاب ، آنها بدون هیچ اقدامی بگذارند تا دشمن از کمین رد شود سپس همزمان با نیروهای عملیات شهری از دو طرف آنان را محاصره کنند . چنانچه منطقه‌ای که ضدانقلاب در آن می‌باشد ، شناسایی شد ، باید به‌سرعت اقدام به محاصره و بازرسی منازل آن محدوده کرد . نباید با اتومبیل وارد صحنه‌ی درگیری شد ، بلکه باید با پای پیاده و به صورت چریکی عمل نمود . کلیه‌ی راه‌های منتهی به پایگاه‌های شهر مسدود شود و از جداول و موانعی که در خیابان‌ها موجود است ، جهت سنگر استفاده نمود . ابتدا و انتهای نیروهای ضدانقلاب به هر طریق ممکن مسدود گردد تا از این طریق امکان فرار از آنان

گرفته شود . در صورت امکان تعدادی از نیروهای خودی به صورت مخفی از شهر خارج و از پشت به نیروهای دشمن حمله کنند . رزمندگان اسلام با فشار از یک‌سو عرصه را بر دشمن تنگ و از سوی دیگر آنها را به تله‌ها و کمین‌های خودی که از قبل برنامه‌ریزی شده ، سوق دهند . تیم‌هایی با نفرات کم و کیفیت عملیاتی بالا از قبل پیش بینی شود تا در موقع مناسب وارد عمل شوند و با وارد آوردن ضرباتی مؤثر ، در شروع عملیات روحیه دشمن را ضعیف کند (در این رابطه می‌توان از تیم‌های دو یا سه نفره استفاده کرد) .نقاطی از شهر که فاقد پایگاه شهری است و به خارج از شهر راه دارد ، زیر نظر گرفته شود ، چون ضدانقلاب ممکن است از آن قسمت‌ها اقدام به فرار کند . در صورتی که دشمن برای تقویت روحیه‌ی نیروهای خود و ضعیف نمودن روحیه‌ی رزمندگان اسلام اقدام به آتش‌زدن اماکنی مانند پمپ‌بنزین و انبارهای نگهداری کالا نمود ، باید به‌سرعت اطفای حریق گردد . در حین درگیری افراد مستقر در پایگاه‌های شهری نباید در محوطه‌ی ساختمان متفرق باشند ، چون احتمال زیر آتش قرار دادن پایگاه به وسیله‌ی سلاح‌های سنگین از طرف دشمن زیاد است . نیروهای خودی از تیراندازی‌های بی‌جا و بی‌مورد خودداری نمایند تا از تلفات احتمالی افراد بی‌گناه و یا نیروهای خودی جلوگیری شود .

(۷) اقدامات مؤثر بعد از درگیری در شهر :

از فعّالیّت‌های مؤثر در مقابله با این‌گونه حملات ضدانقلاب ، رها نکردن آن بعد از اتمام درگیری و انجام عملیات تعقیب و وارد آوردن ضربات به دشمن است . مسدود نمودن کلیه‌ی راه‌های خروجی شهر با اجرای عملیات کمین ، اعلام آماده باش و دستورات لازم به کلیه‌ی نیروهای پایگاه‌های خارج از شهر که در مسیر بازگشت ضدانقلاب قرار دارند. کنترل معابری که احتمال خروج دشمن از آن کم است مانند عبور از بین دو پایگاه خودی نزدیک به هم ، زیر آتش قراردادن کلیه‌ی راه‌ها و منفذهای خروجی شهر در حین فرار ضدانقلاب توسط سلاح‌های سنگین ، کنترل رفت و آمدها و بازرسی دقیق افراد توسط نیروهای عملیات شهری با همکاری عوامل اطلاعاتی حداقل تا یک هفته ، بازرسی نقاط و منازل مشکوک بعد از اتمام درگیری (به علت کنترل معابر خروجی شهر عناصر باقی‌مانده‌ی ضدانقلاب سعی می‌کنند مدتی را

در شهر بمانند و به تدریج خارج شوند .) ، سرکشی و بازرسی کلیه‌ی روستاهای مجاور شهر شناسایی ، دستگیری و محاکمه‌ی قضایی افرادی که در حین درگیری با ضدانقلاب همکاری داشته‌اند . شناسایی و کنترل زمینی و هوایی مناطقی در بیرون شهر که احتمال تجمع افراد ضدانقلاب پس از اتمام حمله در آنجا می‌باشد . سخنرانی یک نفر از مسئولین شهر در نماز جمعه یا مراسمی مشابه جهت تقویت روحیه‌ی مردم ، افشای عملکرد ضدانقلاب و موارد دیگر .

(ب) عوامل موفقیت یا عدم موفقیت در مقابله با این نوع عملیات :

(۱) شناخت کافی از شهر ؛

(۲) رعایت یا عدم رعایت نظم و انضباط ؛

(۳) اطاعت از فرماندهان و گوش دادن به دستورات آنان و بالعکس ؛

(۴) همکاری و یا عدم همکاری مردم و هسته‌های شهری ؛

(۵) مقاومت یا فرار نیروها در حین درگیری ؛

(۶) کوتاه و یا طولانی بودن درگیری ؛

(۷) استفاده‌ی صحیح و بجا از تجهیزات و سلاح‌های موجود و یا به هدردادن آنها؛

(۸) هوشیاری و یا عدم هوشیاری نیروها ؛

(۹) به‌کارگیری روش‌های تضعیف روحیه‌ی طرف مقابل ؛

(۱۰) داشتن نیرو و امکانات و استفاده‌ی صحیح و بجا از آنها ؛

(۱۱) هماهنگ بودن یا نبودن نیروهای عمل کننده .

(ج) نمونه‌هایی از این نوع عملیات :

(۱) گزارش اطلاعات سپاه کرمانشاه مورخه ۵۹/۵/۲۱ : طی هماهنگی اخیر بین ضدانقلابیون ، آنان قصد دارند به پادگان مهاباد ، شهرهای کرمانشاه ، سنندج و اشنویه حمله کنند.

(۲) گزارش اطلاعات سپاه غرب مورخه ۵۹/۱۰/۱۶ : شیخ‌عثمان نقشبندی در تدارک حمله‌ی وسیع از طریق اورامانات به مریوان و دزلی است ، به همین منظور به هر کدام از نیروهای تحت امر مبلغ ۲۰۰ دینار عراقی پرداخته است تا در چند روز آینده این عملیات را اجرا نمایند .

(۳) گزارش اطلاعات سپاه تهران مورخه ۶۰/۲/۲۷ : حدود ۳۰ نفر از افراد حزب منحله دموکرات به سرپرستی احمد نیستانی (افسر فراری از اهالی مهاباد) در آرمرده (۱۲ کیلومتری جنوب شرقی بانه) مستقر و قصد دارند هر روز به شهر و پادگان بانه حمله نمایند . نامبردگان دارای ۳ دستگاه رنجرور و دو دستگاه جیپ مجهز به ۶ قبضه خمپاره انداز ۱۲۰م.م و سه قبضه توپ ۱۲۲م.م که همه را از عراق دریافت کرده‌اند ، می‌باشند.

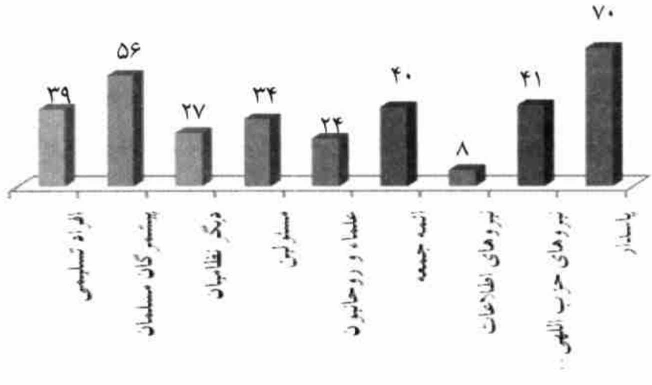
(۴) گزارش اطلاعات سپاه مریوان مورخه ۶۰/۶/۲ : حدود ۲۵۰ نفر از عناصر خود فروخته‌ی رزگاری ، حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک فدایی در ارتفاعات مشرف به رزاب ، نسل و گوشخانی مستقر می‌باشند و درصدد هستند برای باز پس گرفتن سروآباد به آن حمله کنند .

(۵) گزارش اطلاعات قرارگاه حمزه(ع) مورخه ۶۱/۴/۳۱ : نیروهای ضدانقلاب قصد حمله به بوکان ، مهاباد و محور بوکان ـ میاندوآب را دارند و هم‌اکنون ۷۰۰ نفر از چته‌های کومله و دموکرات در روستای کلب‌رضاخان در حوالی میاندوآب مستقر و قصد آغاز حمله را دارند .

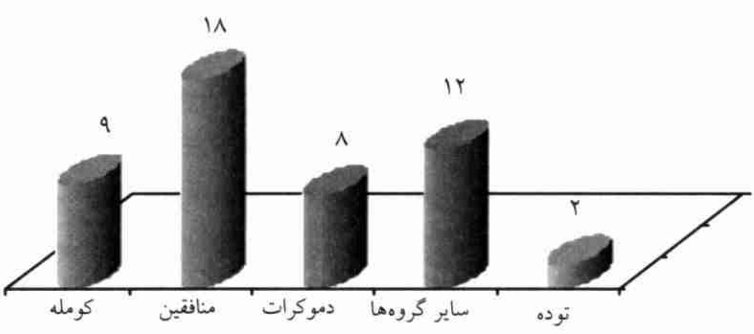
۸ ـ مقابله با ترور

در مناطق غرب و شمال‌غرب ضدانقلاب علماء و روحانیونی که نقش مؤثری در افشای جنایات و اهداف بی‌اساس آنان داشتند ، پیشمرگان مسلمان کُرد که برای رهایی از ظلم و ستم گروهک‌ها به صف نیروهای وفادار به نظام اسلامی پیوسته و در برابر آنان به مقابله می‌پرداختند ، نیروهای فعّال سپاه ، ارتش و ژاندارمری که با مقاومت سرسختانه‌ی خود در برابر ضدانقلاب باعث ضربه پذیر شدن آنان می‌شدند ، عناصر اطلاعاتی که با شیوه‌های مختلف برای جلوگیری از اقدامات شوم ضدانقلاب اخبار و اطلاعات مربوط آنها را منتشر می‌کردندو باعث‌افشای فعّالیّت‌های مخفی آنان می‌گردیدند، شخصیت‌ها و مسئولین سازمان‌ها ، ادارات و نهادهایی که برای توسعه‌ی سیاسی ، اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی منطقه و زدودن چهره‌ی فقر و محرومیت مردم تلاش می‌کردند را با استفاده از عملیات تروریستی از میان برداشتند (نمودار شماره ۱۱-۷-۴ و ۱۲-۷-۴).

نمودار شماره‌ی ۱۱-۷-۴ ـ عملیات اطلاعاتی در کشف قصد ترور افراد توسط ضدانقلاب

نمودار شماره‌ی ۱۲-۷-۴ ـ عملیات اطلاعاتی در کشف قصد ترور به تفکیک گروهک

(الف) روش‌های مقابله :

(۱) انتشار اطلاعات در مورد روش عملیات تروریستی ضدانقلاب : دشمن معمولاً با استفاده از مردم پوشش‌های مختلف مانند لباس‌های زنانه ، لباس‌های رسمی نیروهای نظامی و انتظامی ، کارت‌های شناسایی جعلی ، مراجعه به عکاسی‌ها و ... اطلاعات مورد نیاز خود را برای اجرای عملیات‌های تروریستی تأمین می‌نمود ، بنابر این تذکر به نیروهای خودی در رعایت جوانب حفاظتی و کنترلی از اقدامات اولیه‌ی اطلاعاتی برای مقابله با این عملیات دشمن محسوب می‌شد .

(۲) برپایی پست‌های بازرسی و کنترلی در ایام خاص و مناسبت‌ها با توجه به این‌که ضدانقلاب این نوع عملیات را در روزهای به‌خصوص و مناسبت‌ها در طول سال طرح‌ریزی می‌نمود تا ازآن بهره‌برداری تبلیغاتی فراوانی نماید .

(۳) ایجاد زمینه‌های پیش گیرانه با همکاری سایرین در رفع آسیب پذیری‌ها ؛

(۴) کوشش در حفظ نظم و امنیت نیروها با اعلام نکات حفاظتی و ایجاد هوشیاری در میان آنان ؛

(۵) حفاظت از شخصیت‌ها و مسئولین و آموزش آن‌ها ؛

(۶) مسلح کردن افراد با رعایت نکات ایمنی .

(ب) نمونه‌هایی از این نوع عملیات :

(۱) گزارش اطلاعات سپاه کردستان مورخه ۶۰/۲/۲۰ : گروهک منافقین اخیراً اقدام به تشکیل چند خانه‌ی تیمی در سنندج کرده و به افراد آموزش ترور مقامات ، افراد مؤمن به انقلاب ، سرقت از بانک‌ها و انفجار تأسیسات حیاتی را داده است .

(۲) گزارش اطلاعات سپاه کردستان مورخه ۶۰/۴/۱۸ : دکتر خلیقی (یکی از مهره‌های مهم ضدانقلاب) در منطقه‌ی سنندج جلسه‌ای تشکیل داده و در آن جلسه عنوان کرده است باید ۸۵ نفر از عناصر مؤثر جمهوری اسلامی در کردستان ترور شوند. پس از این جلسه ترور یک نفر روحانی در سنندج صورت گرفت .

(۳) گزارش اطلاعات سپاه سردشت مورخه ۶۱/۲/۲۵ : ساعت ۱۰ صبح از طریق اطلاعات ۳۶ میلیونی ، گزارشی مبنی بر قصد ترور امام جمعه‌ی سمنان در سردشت

داده شد که پس از مدتی در مسیر راه یک نارنجک دستی به دست آمد .

(۴) گزارش اطلاعات سپاه تکاب مورخه ۶۱/۹/۸ : با حضور گروهک کومله در منطقه‌ی تکاب ، هسته‌های شهری آن در شهر فعّال گردیده و به آنان دستور داده شده است ، منازل و مسیر حرکت چند نفر از شخصیت‌های مهم و سرشناس شهر از جمله حاج آقا خسروی و فرمانده‌ی سپاه شناسایی و سپس ترور شوند .

(۵) گزارش اطلاعات سپاه قروه مورخه ۶۲/۷/۲۸ : نیروهای کومله با همکاری عناصر تشکیلات شهری قصد دارند در دهگلان دست به انجام عملیات از قبیل ترور امام جمعه ، حمله به پایگاه سپاه و به آشوب کشاندن جو شهر بزنند .

۹ ـ حمله به ستون‌های لجستیکی و نظامی

برقراری امنیت در جاده‌های مواصلاتی به جهت رونق اقتصاد شهرها ، ایجاد ارتباطات اجتماعی ، اعزام نیروهای جمهوری اسلامی به مرزها برای مقابله با تجاوزات ارتش بعث از اهمیت خاصی برای رزمندگان اسلام برخوردار بود ، به همین دلیل ضدانقلاب برای جلوگیری از دست‌یابی نیروهای خودی به این هدف با اجرای کمین‌های گسترده و منطقه‌ای ، ایجاد خاکریز و کانال ، مین‌گذاری در محورها ، اجرای عملیات ایذایی به ستون‌های لجستیکی و نظامی جمهوری اسلامی حمله می‌نمود . جلوگیری از حرکت ستون‌های نظامی به طرف مرز از مهم‌ترین اهداف آنان در این حملات بود ، زیرا دشمن با استقرار نیروهای جمهوری اسلامی در مرزها خطرات فراوانی برای آنان به وجود می‌آمد (نمودار شماره‌ی ۱۳-۷-۴) .

(الف) روش‌های مقابله :

(۱) انتشار اطلاعات در مورد وضعیت دشمن و محورها به نیروهای خودی ؛

(۲) انجام عملیات پوشش و فریب تاکتیکی در زمان ، محل و مسیر حرکت ستون؛

(۳) افزایش تأمین جاده‌ها ؛

(۴) کنترل جاده از طریق گشت خودرویی ؛

نمودار شماره‌ی ۱۳-۷-۴- عملیات اطلاعاتی در کشف حملات ضدانقلاب به ستون به تفکیک محور

(۵) اسکورت ستون‌ها ؛
(۶)تأکید بر رعایت اصول حرکت هر ستون (تعیین جلودار ، پهلودار وعقب‌دار) .

(ب) نمونه‌هایی از این نوع عملیات :

(۱) گزارش اطلاعات سپاه کردستان مورخه ۵۹/۶/۹ : چته های کومله به منظور کشته شدن فؤاد سلطانی در آبادی آلمانه قصد دارند ، فردا به ستون ضربت در مسیر کامیاران ـ پلنگان حمله کنند .

(۲) گزارش اطلاعات سپاه مریوان مورخه ۵۹/۱۱/۲۵ : سروان حکیمی از فرماندهان فعّال ضدانقلاب ، اخیراً اسلحه و مهمات زیادی از عراق دریافت و به اطراف منطقه‌ی گاران حمل کرده است ، آنها قصد دارند به ستون‌های اعزامی حمله کنند .

(۳) گزارش رکن دوّم لشگر ۲۸ ارتش مورخه ۶۱/۷/۱ : سی نفر از چته‌های کومله در اطراف روستای نحوه در محور بانه ـ سردشت مستقر شده و قصد حمله به ستون های نظامی را دارند .

۱۰ ـ مقابله با سایر عملیات‌های دشمن

منظور از مقابله با سایر عملیات ، کسب اطلاع پیرامون فعالیت‌های دشمن در خصوص کمینگذاری ، ایجاد درگیری ، حمله به تأمین جاده ، حمله به پادگان‌ها و مراکز بزرگ نظامی ، گروگان‌گیری می‌باشد (نمودارهای شماره ۴-۷-۱۴ تا ۴-۷-۲۱) .

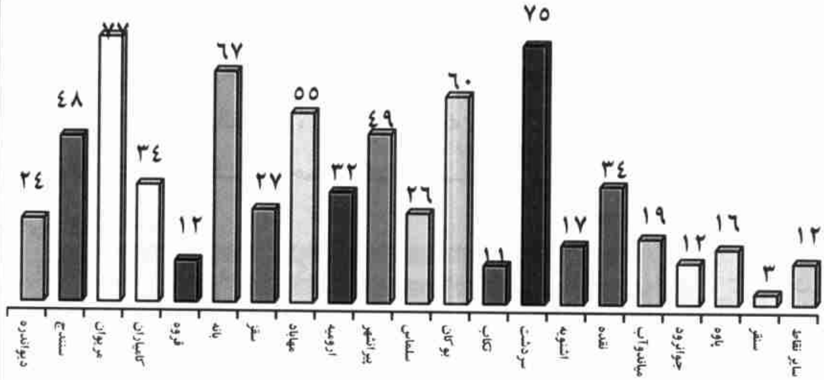
نمونه‌هایی از این عملیات :

(الف) مقابله با کمین :

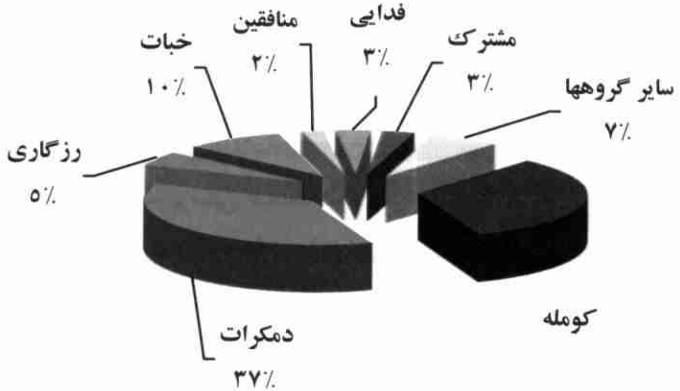
(۱) گزارش اطلاعات سپاه کردستان مورخه ۶۰/۳/۱۲ : تعداد ۳۵ نفر از افراد کومله به سرپرستی عبدالله دارابی در آبادی انجیران و دوپلوره تجمع کرده و در جاده سنندج ـ مریوان قصد اجرای کمین دارند .

(۲) گزارش اطلاعات سپاه دیواندره مورخه ۶۱/۲/۳۱ : تعداد ۶۴ نفر از عناصر گروهک کومله ، ساعت ۱۶ روز جاری قصد کمین و راه بندان بین دو تونل

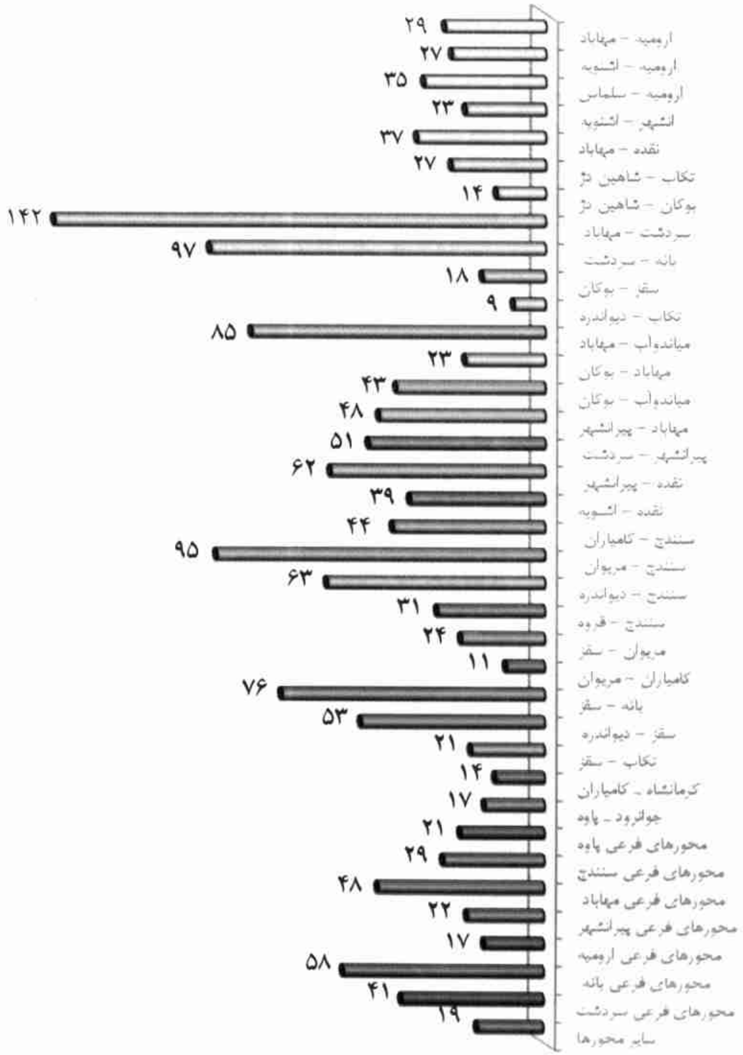
نمودار شماره‌ی ۱۴-۷-۴- عملیات اطلاعاتی در کشف قصد کمین ضدانقلاب به تفکیک شهرستان

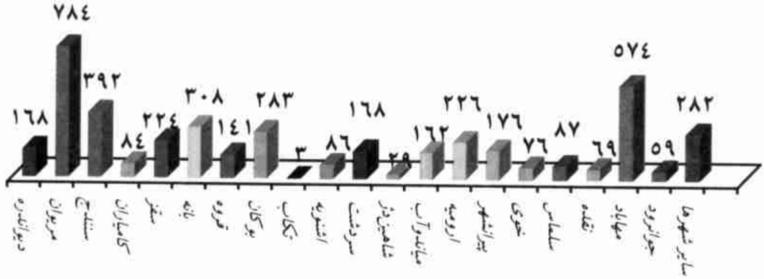
نمودار شماره‌ی ۱۵-۷-۴ ـ عملیات اطلاعاتی در کشف قصد کمین دشمن به تفکیک گروهک‌ها

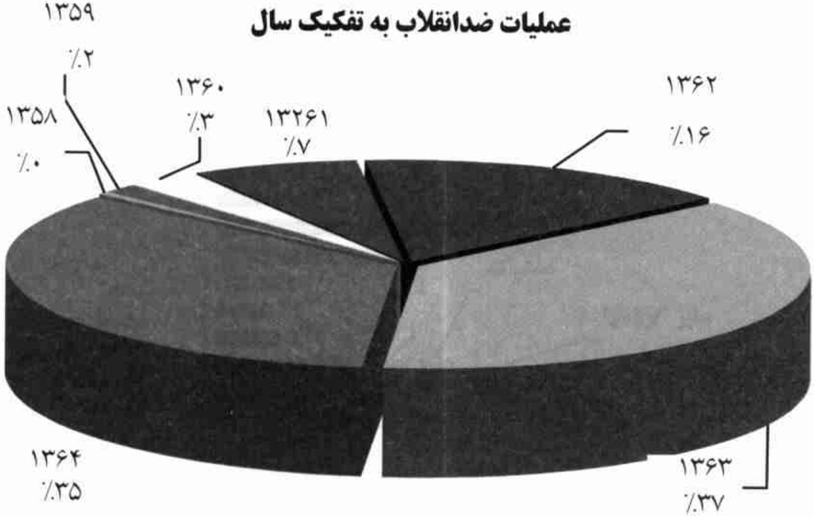
نمودار شماره‌ی ۱۶-۷-۴ ـ عملیات اطلاعاتی در کشف حملات ضدانقلاب به تأمین جاده به تفکیک شهرستان‌ها

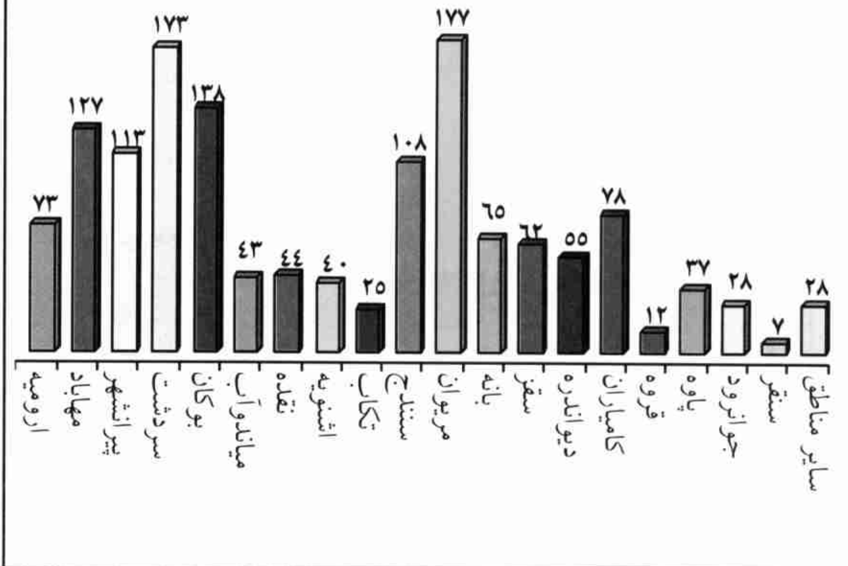
نمودار شماره‌ی ۱۷-۷-۴ ـ عملیات اطلاعاتی در کشف قصد درگیری و عملیات ضدانقلاب به تفکیک شهرستان‌ها

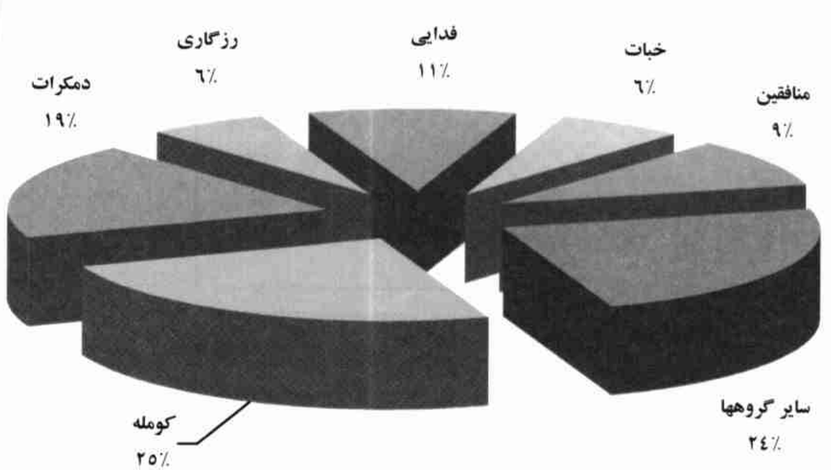
نمودار شماره‌ی ۱۸-۷-۴ ـ عملیات اطلاعاتی در کشف قصد درگیری و عملیات ضدانقلاب به تفکیک سال

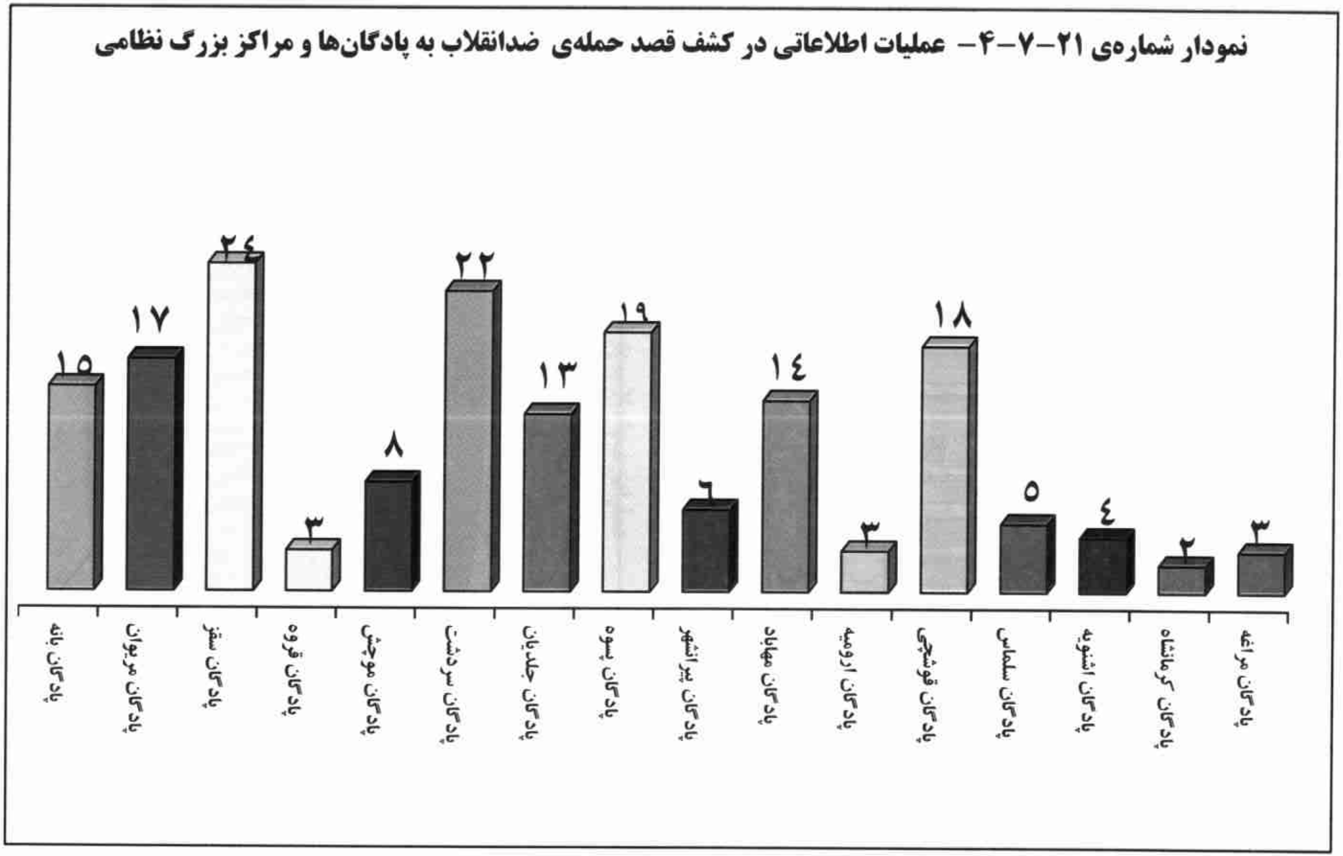

نمودار شماره‌ی ۱۹-۷-۴ـ عملیات اطلاعاتی در کشف قصد گروگان‌گیری ضدانقلاب به تفکیک شهرستان

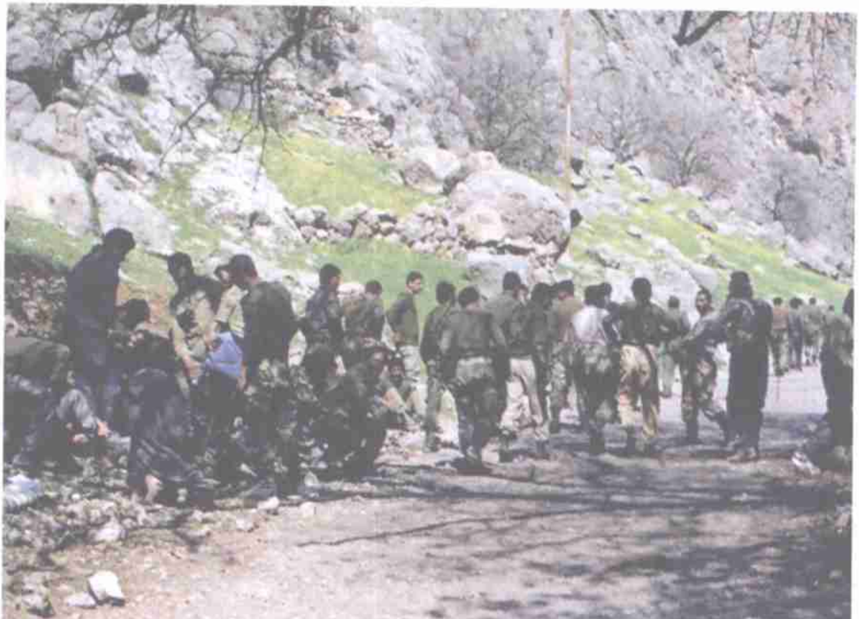
نمودار شماره‌ی ۲۰-۷-۴ـ عملیات اطلاعاتی در کشف قصد گروگان‌گیری به تفکیک گروهک و درصد بندی

نمودار شماره‌ی ۲۱-۷-۴- عملیات اطلاعاتی در کشف قصد حمله‌ی ضدانقلاب به پادگان‌ها و مراکز بزرگ نظامی
پادگان مراغه ۳
پادگان کرمانشاه ۲
پادگان اشنویه ٤
پادگان سلماس ۵
پادگان قوشچی ۱۸
پادگان ارومیه ۳
پادگان مهاباد ۱٤
پادگان پیرانشهر ٦
پادگان پسوه ۱۹
پادگان جلدیان ۱۳
پادگان سردشت ۲۲
پادگان موچش ۸
پادگان قروه ۳
پادگان سقز ۲٤
پادگان مریوان ۱۷
پادگان بانه ۱۵

انتقال اسرای ضدانقلاب و متجاوزین بعث به خطوط عقب و تخلیه اطلاعاتی آنان توسط نیروهای اطلاعاتی

سنندج و دیواندره را دارند .

(۳) گزارش اطلاعات قرارگاه حمزه (ع) مورخه ۶۱/۶/۲۹ : چته‌های حزب منحله‌ی دموکرات و گروهک کومله که در منطقه شکست خورده‌اند ، قصد دارند در تمامی راه‌ها به‌خصوص جاده‌های سقز ، تکاب ، دیواندره ، بوکان ، سنندج ، بیجار با استفاده از لباس سپاه و ارتش تحت پوشش تأمین جاده ، کمین اجرا نمایند .

(۴) گزارش اطلاعات سپاه ارومیه مورخه ۶۱/۶/۳۱ : تعداد ۲۸ نفر از افراد ضدانقلاب در نظر دارند ، در محور قوشچی ـ ارومیه به ستون‌های نظامی کمین بزنند .

(۵) گزارش اطلاعات سپاه پیرانشهر مورخه ۶۱/۸/۳ : سروان کورش با همکاری سید حسین مدنی پس از شکست از رزمندگان اسلام در منطقه ، به همراه ۶۰ نفر از افراد حزبی قصد کمین در محور پیرانشهر ـ سردشت را دارد .

(۶) گزارش اطلاعات سپاه کامیاران مورخه ۶۲/۳/۱۶ : حدود ۳۴ نفر از افراد گروهک کومله به سرپرستی صدیق کمانگر قصد دارند ، بین تونل دوم و موچش کمین اجرا کنند . ساعت حرکت آنها ۱۲ از آبادی مره بزان می‌باشد .

(ب) عملیات اطلاعاتی در مقابله با حمله به تأمین جاده :

(۱) گزارش مورخه ۶۲/۳/۱۰ اطلاعات سپاه مهاباد : حدود ۶۰ نفر از افراد حزب منحله‌ی دموکرات به سرپرستی شخصی به نام خضرکور در روستاهای آفان ، سلوک و آغاسور به سر برده و قصد دارند به تأمین جاده در محور سردشت ـ مهاباد حمله کنند .

(۲) گزارش مورخه ۶۲/۵/۲۳ ، اطلاعات قرارگاه حمزه (ع) : گروه‌های ضدانقلاب در نظر دارند به مناسبت روز تأسیس حزب منحله‌ی دموکرات از تاریخ ۶۲/۵/۲۵ ، به مدت ۵ روز به منظور اعلام موجودیت به پایگاه‌های رزمندگان اسلام و عناصر تأمین جاده حمله کنند .

(ج) مقابله با درگیری و عملیات:

(۱) گزارش مورخه ۶۰/۲/۲۹ ، اطلاعات سپاه مریوان : به دستور قاسملو ۷۰ نفر از افراد مسلح حزب منحله‌ی دموکرات از مهاباد به مناطق مریوان اعزام شده و قصد

دارند با همکاری رژیم بعث عراق و دیگر گروه‌های ضدانقلاب در مناطق سرشیو ، شیلر ، قامیشله و دوپلوره عملیات انجام دهند .

(۲) گزارش مورخه ۶۲/۱۰/۲۵ ، رکن ۲ لشگر ۶۴ ارومیه : تعداد ۴۰۰ نفر از افراد حزب منحله‌ی دموکرات ، گروهک‌های کومله و منافقین که در اطراف آبادی‌های زمزیران مستقر بودند ، برای کمک به افراد صنارمامندی به اشنویه و پیرانشهر رهسپار شده‌اند و قصد دارند در روز عید قربان (۶۲/۱۰/۲۷) در مناطق یاد شده دست به یک رشته عملیات بزنند .

(۳) گزارش مورخه ۶۲/۱۰/۳۰ ، سماجا ۲ ارتش : قرار است در بهمن‌ماه حدود ۷۰۰ نفر از چته‌های دموکرات به سه دسته تقسیم شده و به منظور خرابکاری و مسدود نمودن راه‌های عبوری خودروها ، مین‌گذاری و به گروگان بردن خانواده‌های برادران پاسدار ، در مناطق زیر مستقر شوند . آنها از لباس نظامیان و سپاهیان پاسدار استفاده خواهند کرد .

ـ گروه قلخانی در منطقه‌ی دالاهو ، جوانرود ، مله و پلنگان .

ـ گروه محمد کلاشی ، فرزند محمد طاهربیک ، اهل قشلاق در منطقه‌ی پاوه و اورامانات .

ـ گروه رشید عبدالله ، اهل باباخانی ، در منطقه لورآبی ، چلانه و کوه‌های قشلاق.

(۴) گزارش مورخه ۶۱/۶/۱۰ ، رکن ۲ لشگر ۲۸ سنندج : حدود ۳۰ نفر چته‌های ضدانقلاب از منطقه‌ی توریور به سمت هشمیز، هلوان و نوره تغییر مکان داده و قصد درگیری در اطراف سنندج دارند .

(۵) گزارش مورخه ۶۱/۶/۲۷ ، اطلاعات سپاه ارومیه : حزب منحله‌ی دموکرات در نظر دارد برای جلوگیری از پاکسازی منطقه‌ی کردستان ، در ارومیه درگیری ایجاد کند تا با این روش ، از پاکسازی و پیشروی نیروهای اسلام در منطقه‌ی سردشت که پایگاه و محل تجمع چته‌های دموکرات و کومله است ، جلوگیری به عمل آورد .

(د) مقابله با حمله به پادگان‌ها و مراکز بزرگ نظامی :

(۱) گزارش مورخه ۶۲/۱۰/۲۹ ، اطلاعات سپاه مهاباد : مسئولان سیاسی و نظامی کومله و دموکرات تصمیم گرفته‌اند افراد آموزش دیده‌ی خود را با پوشش‌های مختلف

داخل شهرها و مراکز جمعیتی بزرگ نفوذ دهند تا مخفیانه دست به عملیات تبلیغی زده و شرایط لازم را برای ضربه زدن به رزمندگان اسلام و متشنج نمودن این مناطق به وسیله‌ی عملیات درون شهری فراهم نمایند .

(۲) گزارش مورخه ۵۹/۸/۱۳ ، اطلاعات سپاه کردستان : گروه‌های مسلح ضدانقلاب درمنطقه‌ی سردشت به مردم شهر اخطار کرده‌اند ، شهر باید تخلیه شود تا به پادگان حمله کنند .

(۳) گزارش مورخه ۵۹/۸/۲۱ ، اطلاعات سپاه کرمانشاه : ضدانقلاب به وسیله افسران فراری با سازماندهی تعداد۲۰۰۰ نفر مسلح قصد دارد به همراه ۴ قبضه توپ خمسه‌خمسه‌ی عراق به پادگان‌های سنندج ، سقز ، بانه و مریوان حمله کند .

(۴) گزارش مورخه ۵۹/۱۲/۱۰ ، اطلاعات سپاه تهران : تعداد۲۵۰ نفر از افراد حزب منحله‌ی دموکرات از طرف سردشت به بانه آمده و روبه روی روستای گرماب وآرمرده مستقر شده‌اند . همچنین یک افسر زرهی به نام سروان منوچهر که مسئولیت تیراندازی با توپ به پادگان بانه را به عهده دارد در روستای گرماب مستقر شده است و عده‌ای را به آبادی دونیس فرستاد تا گلوله‌های توپ را بیاورند .

(۵) گزارش مورخه ۶۱/۶/۲۲ ، اطلاعات سپاه پیرانشهر : تعداد ۵۰ نفر از افراد حزب منحله‌ی دموکرات در روستای کانی‌بداق تجمع نموده‌اند و قصد دارند با سلاح‌های سنگینی که دراختیار دارند ، پادگان پسوه را زیر آتش بگیرند تا بدین ترتیب، تلفاتی به نیروهای مستقر در آن وارد کنند .

(ه) عملیات اطلاعاتی در مقابله با گروگان‌گیری :

(۱) گزارش سپاه کردستان مورخه ۶۰/۸/۳ : اخیراً اعضای گروهک‌های مسلح غیرقانونی قصد دارند ضمن تظاهرات خیابانی ، مبادرت به ربودن برادران پاسدار و افراد حزب‌اللهی کنند .

(۲) گزارش اطلاعات سپاه بیجار مورخه ۶۰/۱۱/۲۶: گروهی از ضدانقلابیون در احمدآباد و آق‌بلاغ و تعدادی نیز در ارتفاعات بین خرکه و حسین‌آباد مشاهده شده‌اند . همچنین چته‌های هزارکانیان و گاوآهنتو نقل و انتقالات جدیدی انجام داده و قصد گروگانگیری دارند .

(۳) گزارش اطلاعات سپاه مورخه ۶۰/۱۲/۷: شخصی به نام رواک سیک با ۵۰ نفر نیرو مجهز به سلاح‌های سبک ، از راه دربندیخان به طرف منطقه‌ی لاوران و شیخ صله واقع در خاک عراق حرکت کرده ، قصد عزیمت به منطقه‌ی کامیاران و روانسر به‌منظور آدم‌ربایی و خرابکاری دارند .

۱۱ ــ عملیات ویژه‌ی اطلاعاتی

مجموعه‌ی اقدامات عملیاتی که با اتکا بـه اطلاعـات سریع‌ترین ، دقیق‌ترین و بیشترین ضربات را نظر کیفی به ضدانقلاب وارد می‌کرد ، عملیات ویژه‌ی اطلاعاتی بود که توسط یگان‌های ویژه‌ی شهید غفاری ، حزب الله و شهید دریانورد[1] اجرا می‌گردید. (جدول شماره‌ی ۱-۷-۴)

(الف) یگان‌های ویژه شهید غفاری :

این یگان‌ها با اجرای عملیات محاصره‌ای و تاخت بر روی نفرات ثابت دشمن ، اجرای عملیات کمین در مسیرهای حرکت ضدانقلاب در کلیه‌ی رده‌های اطلاعاتی سپاه در مناطق غرب و شمال‌غرب به اجرای مأموریت می‌پرداختند .

(ب) یگان‌های حزب‌الله :

این یگان‌ها با به کارگیری توابین و تسلیمی‌ها و مسلح نمودن آنها با توجّه به شناختی که این افراد از زمین و روش‌های دشمن داشتند در مناطق تحت نفوذ ضدانقلاب به اجرای عملیاتی چون مین‌گذاری ، کمین ، حمله به مقر ضدانقلاب ، دستگیری عناصر و هواداران دشمن مبادرت می‌ورزیدند .

(ج) یگان ویژه‌ی شهید دریانورد :

این یگان با به کارگیری نیروهای توانمند سپاه به صورت چریکی به اجرای عملیات ویژه‌ی اطلاعاتی و عملیاتی علیه ضدانقلاب می‌پرداختند .

---

۱ ـ توضیحات کامل در خصوص این یگان‌ها در فصل پنجم بخش ششم این کتاب ارائه شده است .

جدول شماره‌ی ۱ ـ ۷ ـ ۴ عملیات ویژه‌ی اطلاعاتی رزمندگان اسلام در انهدام مراکز و از بین بردن نفرات ضدانقلاب

ردیف	شهرستان	دشمن	تاریخ	شیوه‌عمل		تلفات دشمن		
				نفوذ	از بین بردن مسؤلین	کشته	زخمی	دستگیر
۱	سنندج	ضدانقلاب	۵۹/۴/۲۲	ـ	*	۲	۱	۲
۲	مریوان	ضدانقلاب	۵۹/۶/۱۸	*	ـ	۱	۳	
۳	سنندج	کومله	۵۹/۱۰/۱۸	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ
۴	بانه	ضدانقلاب	۵۹/۱۱/۲۵	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ
۵	بانه	دموکرات	۵۹/۱۲/۱۶	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ
۶	سنقر	دموکرات	۶۰/۱/۱۴	ـ	ـ	۱۵	ـ	ـ
۷	بانه	کومله	۶۰/۱/۱۹	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ
۸	تکاب	دموکرات	۶۰/۴/۱	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ
۹	سنندج	پیکار	۶۰/۶/۷	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ
۱۰	سردشت	دموکرات	۶۰/۶/۲۴	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ
۱۱	سردشت	ضدانقلاب	۶۱/۱۱/۱۳	ـ	*	ـ	۱	ـ
۱۲	بوکان	کومله	۶۰/۱۲/۶	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ
۱۳	بانه	ضدانقلاب	۶۱/۲/۱۸	ـ	ـ	۲	ـ	ـ
۱۴	کامیاران	دموکرات	۶۱/۲/۲۳	ـ	ـ		ـ	ـ
۱۵	بانه	ضدانقلاب	۶۱/۳/۲۶	ـ	ـ	۲	۱	ـ
۱۶	مریوان	دموکرات	۶۱/۴/۱۷	*	ـ	ـ	ـ	ـ
۱۷	سردشت	ضدانقلاب	۶۱/۴/۲۶	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ
۱۹	سردشت	ضدانقلاب	۶۱/۸/۲	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ
۲۰	سارال	کومله	۶۱/۱۰/۱۸	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ
۲۱	بانه	دموکرات	۶۱/۱۲/۱۵	ـ	ـ	ـ	۱	ـ
۲۲	مهاباد	ضدانقلاب	۶۲/۲/۱۱	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ
۲۳	مریوان	ضدانقلاب	۶۲/۳/۱۱	ـ	ـ	۱	ـ	۴

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ـ ۷ ـ ۴ عملیات ویژه‌ی اطلاعاتی رزمندگان اسلام در انهدام مراکز و از بین بردن نفرات ضدانقلاب

ردیف	شهرستان	دشمن	تاریخ	شیوه‌عمل		تلفات دشمن		
				نفوذ	از بین بردن مسؤلین	کشته	زخمی	دستگیر
۲۴	بوکان	ضدانقلاب	۶۲/۳/۲۴	-	-	۲	-	-
۲۵	قروه	دموکرات	۶۲/۵/۲۳	-	-	-	-	-
۲۶	بوکان	دموکرات	۶۲/۳/۲۷	-	-	-	-	-
۲۷	دیواندره	کومله	۶۲/۸/۱۴	-	-	۴	۸	-
۲۸	دیواندره	ضدانقلاب	۶۲/۸/۲۲	-	-	-	-	۲
۲۹	دیواندره ـ سقز	دموکرات	۶۲/۹/۵	-	-	۱۵	-	-
۳۰	سقز	کومله	۶۲/۹/۲۵	-	-	۵	-	-
۳۱	مریوان	کومله	۶۲/۹/۳۰	-	-		-	-
۳۲	بانه	دموکرات	۶۳/۷/۳	-	-	۵	-	۴
۳۳	نقده	دموکرات	۶۳/۱۰/۸	-	-	۱۲	-	-
۳۴	سردشت	دموکرات	۶۳/۱۲/۱۱	-	-		-	-
۳۵	پیرانشهر	ضدانقلاب	۶۴/۲/۱۵	-	-	۲	-	-
۳۶	پیرانشهر	ضدانقلاب	۶۴/۲/۳۱	-	-	۱	۴	-
۳۷	سقز	ضدانقلاب	۶۴/۳/۵	-	-	-	-	-
۳۸	کامیاران	ضدانقلاب	۶۴/۶/۳۰	*	-	۲	-	-
	جمع			۳	۲	۷۴	۲۳	۱۲

ـ بیشترین عملیات ویژه در شهرستان‌های بانه و سردشت بر ضد حزب منحله دموکرات بوده است.

۱۲ــ دستگیری عناصر ضدانقلاب

شناسایی و دستگیری نیروهای ضدانقلاب یکی از وظایف مهم نیروهای اطلاعاتی در مناطق غرب و شمال‌غرب بود که از طریق اجرای عملیات ویـژه ، برقـراری ایسـت بازرسی در گلوگاه‌ها و محل‌های عبور و مرور ، کنتـرل منـازل ضـدانقلاب و هـواداران آنان ، کنترل جمعیت در روستاها اجرا می‌گردید .

چگونگی شناسایی و دستگیری نیروهای دشمن از طریق بررسی اسـناد و مـدارک به دست آمده درعملیات ، استفاده از افراد تسلیمی و نفوذی ، بازجویی دستگیر شدگان و بهره‌برداری از اعترافات آنان در شناسایی و کشف مخفی‌گاه‌ها ، بازرسی و دسـتگیری افراد مشکوک ، به‌خصوص عدّه‌ای که آثار مجروحیـت بـر روی بدنشـان وجـود دارد ، کنترل عابرین با عکس‌های به دست آمده از اعضـا یـا هـواداران ضـدانقلاب ، بررسـی کارت شناسایی و مدارک تشخیص هویت به منظور انطباق با نفرات دشمن در اختیـار ، بازدید لباس‌ها به‌ویژه در روستاهایی که آثار حمایل و اسلحه بر روی آن به جای مانده، تفتیش بیمارستان‌هایی‌که احتمالاًضدانقلاب برای مداوای مجـروحین بـه آنجـا مراجعـه می‌کند (نمودار شماره‌ی ۲۲-۷-۴) .

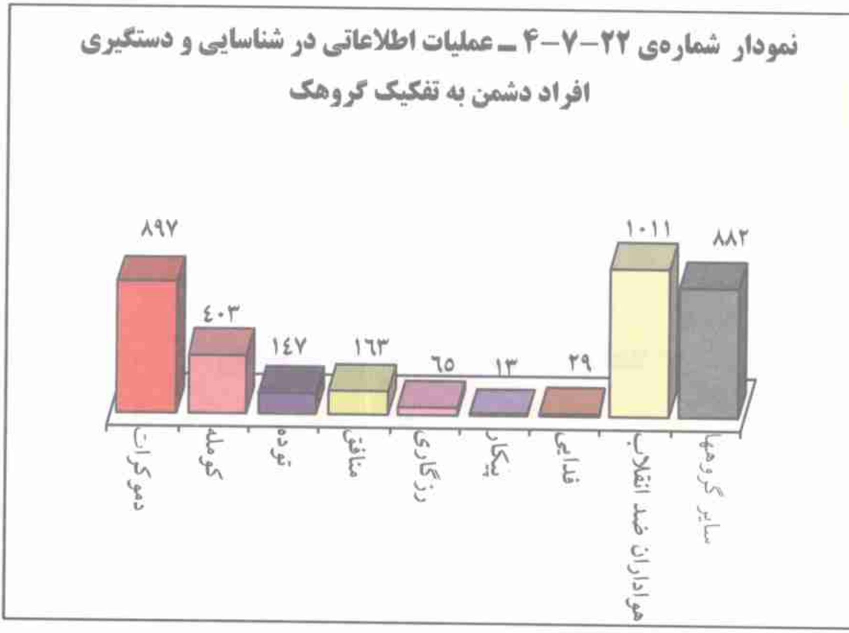
نمونه‌هایی از این نوع عملیات :

(۱) گزارش اطلاعات سپاه تکاب مورخه ۶۰/۲/۱۹ : علـی عسـگر زاده ، یکـی از افراد فعال و مسلح حزب منحله‌ی دموکرات دستگیر و به زندان زنجان تحویل داده شد.

(۲) گزارش اطلاعات سپاه بیجار مورخه ۶۰/۴/۸ : فردی ساواکی کـه بـا ازهـاری ارتباط نزدیک داشته به همراه مدارک و وسایل قابل توجه در بیجار دستگیر شد .

(۳) گزارش اطلاعات سپاه سقز مورخه ۶۰/۴/۹ : قرار بود تعدادی از دانش‌آموزان مدارس شامل هواداران حزب منحله‌ی دموکرات ، حزب پیکـار و گروهـک کوملـه بـه بهانه‌ی لغو امتحانات دست به اغتشاش بزنند که با همکاری واحـد عملیـات سپاه ایـن توطئه خنثی وتعدادی شناسایی و دستگیر شدند .

(۴) گزارش اطلاعات سپاه سردشت مورخه ۶۰/۹/۹ : طی عملیات ویـژه در شـهر سردشت تعداد ۳۱ نفر از اعضای مسلح گروهک‌ها و ۶ نفر از افراد هسته‌های اتحادیه‌ی جوانان کومله دستگیر شدند که نتیجه به صورت پیک ارسال می‌شود .

نمودار شماره‌ی ۲۲-۷-۴ ـ عملیات اطلاعاتی در شناسایی و دستگیری افراد دشمن به تفکیک گروهک

کسب اطلاع از وضعیت دشمن در سخت‌ترین شرایط

فصل هشتم

عملیات کنترل جمعیت و منابع

الف: مقدمه

جلوگیری از حمایت و کمک‌های داخلی و خارجی به ضدانقلاب از طریق کنترل جمعیّت و منابع موجود در مناطق غرب و شمال‌غرب از جمله مسائل مهّم ، اساسی و در عین حال بسیار مشکل برای نیروهای خودی در مقابله با بحران در این مناطق بود . زیرا بروز تفکرات منفی در میان عدّه‌ای از مردم این محدوده نسبت به نظام جمهوری اسلامی و نیروهای فعّال در مهار بحران بر اثر تبلیغات سوء و غیرواقعی ضدانقلاب در هنگام اشغال منطقه ، حرکتی صحیح ، قانونمند و همراه با برنامه‌ریزی را از سوی رزمندگان اسلام و تمام سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی می‌طلبید تا به واسطه‌ی آن موفق به جلب حمایت‌های مردمی و قطع ارتباط موجود میان آنها و ضدانقلاب شود و حضور فعّال و داوطبانه‌ی مردم در نبرد علیه دشمنان خود را فراهم نماید . به همین دلیل ، عملیات کنترل جمعیّت و منابع به عنوان یکی از مراحل پایه‌ای نبرد دوّم از سوی فرماندهان نظامی جمهوری اسلامی طرح‌ریزی و اجرا شد . این فصل برای آشنایی بیشتر با این نوع عملیات مطالبی پیرامون شناخت موضوع ، نوع فعّالیّت‌ها و نحوه‌ی اجرای آن به همراه آمار و ارقام مربوط به فعّالیّت‌های کنترل جمعیّت و منابع نیروهای خودی در مناطق غرب و شمال‌غرب ارائه می‌گردد .[1]

ب : شناخت عملیات کنترل جمعیّت و منابع

عملیات کنترل جمعیّت و منابع ، از نوع عملیات شبه نظامی و انتظامی می‌باشد که توسط ضدشورش‌گر بر ضد علیه سازمان‌های شورشی اجرا می‌شود . این نوع عملیات

---

۱ ـ مطالب ارائه شده در این فصل خلاصه دو جلد کتاب عملیات کنترل جمعیت و منابع ستاد اصفهان در بهار ۱۳۸۳ می‌باشد .

برای تکمیل و پشتیبانی سایر برنامه‌های پدافند و توسعه‌ی داخلی طراحی شده و بر اساس قوانین موجود بر پایه‌ی عدالت، با قاطعیت هر چه تمام‌تر و فوری به اجرا در می‌آید تا نتیجه‌ی مناسب حاصل گردد.

۱ ـ شناسایی جمعیّت و جداسازی آنان

جداسازی مردم بر مبنای گرایش آنها به انقلاب اسلامی و یا دشمن منطبق با راهبرد سپاه، جهت جداسازی صف مردم از ضدانقلاب جزو اقدامات اساسی بود که از ابتدای مقطع نبرد دوّم مورد توجّه و عنایت خاص فرماندهان و رزمندگان اسلام قرار داشت.

با توجّه به این که در هر وضعیت ضدانقلاب را می‌توان به سه دسته‌ی: اقلیتی که فعّالانه از ضدانقلاب پشتیبانی می‌کنند، اکثریّتی که حداقل در عمل بی‌طرفند و اقلیتی که کم و بیش همراه دولت هستند، تقسیم کرد. جمعیّت ساکن در مناطق غرب و شمال‌غرب نیز بر اساس گرایش‌ها و فعّالیّت‌های عملی‌شان شناسایی، جداسازی و برای هر طیف، اقدامات کنترلی خاص پیش‌بینی و اجرا گردید.

از همان سال‌های اولیه‌ی بحران در منطقه با استفاده از کلیه‌ی ابزارهای عملیات اطلاعاتی عناصر و هواداران دشمن از بالاترین سطوح تا پایین‌ترین نفرات، شناسایی و برای هر یگان آنها شناسنامه‌ی وضعیت تشکیل‌شد. همچنین هواداران آنها که شامل وابستگان سببی و نسبی و عدّه‌ی قلیلی از جمعیّت ساکن در منطقه می‌شدند تا حدّ زیادی شناسایی و تحت کنترل قرار گرفتند.

از دیگر اقدامات کلی در رابطه با شناسایی جمعیّت و جداسازی آنان می‌توان به تشکیل پرونده برای کلیه‌ی اصناف شهر اشاره کرد که با تهیه‌ی شناسنامه‌ی جمعیّتی برای آنها، تغییرات حاصله هر روز ثبت و اطلاعات لازم همیشه در دسترس بود. ضمن اینکه برقراری این ارتباط خود موجب جلب افکار و اعمال مردم به سمت نیروهای خودی و حتّی مشارکت آنان در مواردی مانند اطلاع‌رسانی در خصوص دشمن و یا پخش شایعات (عملیات روانی) مورد نظر در سطح شهر نیز می‌گردید.

۲ ـ اهداف عمدهی عملیات کنترل جمعیّت و منابع

هدف از اجرای عملیات کنترل جمعیّت و منابع برقراری نظم و قانون ، مقابله با اغتشاشات و آشوب‌ها ، کشف و خنثی نمودن فعّالیّت‌های سازمان‌های ضدانقلاب و در نهایت ایجاد اوضاع و احوال امن فیزیکی و روانی برای جمعیّت ساکن در منطقه توأم با حفظ منابع و امکانات می‌باشد .

۳ ـ روش نیروهای خودی در این نوع عملیات

(الف) رعایت تاکتیک‌های عملیاتی و برنامه‌ریزی در اجرای اقدامات اطلاعاتی توسط نیروهای مردمی .

(ب) ایجاد و توسعه‌ی گشت‌های شناسایی و رزمی مخفی در شهرها جهت جلوگیری از عملیات ضدانقلاب .

(ج) رعایت اقدامات حفاظتی مانند حفاظت از تأسیسات حیاتی ، مهم و حساس برای جلوگیری از بمب‌گذاری ، تخریب و انفجار .

(د) تعیین خط حد کنترل جمعیّت و منابع برای پایگاه‌ها به منظور برقراری امنیت و جلوگیری از تداخل فعّالیّت‌ها .

(ه) توسعه‌ی فعّالیّت‌های اطلاعاتی در مناطق جمعیّتی .

(و) بازرسی و کنترل مدخل‌های ورودی و خروجی شهرها و محورهای مواصلاتی .

(ز) ایجاد کمین در راه‌های نفوذی به مناطق جمعیّتی به خصوص در شهرها و شهرک‌ها .

(ح) تشکیل یگان‌های ثارالله با ادغام نیروهای سپاه ، ژاندارمری و شهربانی جهت انجام عملیات مشترک شهری .

(ط) ایجاد پایگاه در روستاهای اطراف شهر و دورکردن ضدانقلاب از مردم .

(ی) کشف هسته‌های اطلاعاتی ، عملیاتی و تدارکاتی دشمن در مراکز جمعیّتی و دور کردن دشمن از این مراکز .

(ک) تقسیم‌بندی مناطق به سفید ، زرد و قرمز براساس عملیات تاکتیکی و رزمی

ضدانقلاب ، همچنین میزان حساسیت و وابستگی جمعیّت ساکن در این مناطق به دشمن .

(ل) واگذاری بعضی از مأموریت‌های کنترل جمعیّت و منابع به پایگاه‌های استقراری .

(م) جلب رضایت مردم با برخوردهای صحیح جهت مشارکت آنان در اقدامات پدافندی و توسعه‌ای .

(ن) کنترل غیرمحسوس شاغلین در ادارات و مؤسسات دولتی و خصوصی با هماهنگی مسئولین مربوطه .

(س) تهیه‌ی شناسنامه‌ی روستایی ، مراکز جمعیّتی و اصناف .

(ع) تهیه‌ی فهرستی از عناصر دشمن و هواداران آنان از طریق انجام عملیات‌های مختلف .

(ف) شناسایی خانواده و بستگان ضدانقلابیون و معدوّمین آنها .

(ص) شناسایی طبقات خاص مردم (دانشجویان ، روحانیون ، فرهنگی‌ها) و کنترل و نظارت روی آنها .

(ق) بهادادن به دانش‌آموزان و گسترش بستر آموزش نظامی برای آنها جهت جذب این طبقه‌ی خاص از جامعه .

(ر) نظارت و کنترل بر مراکز تهیه و تولید مواد غذایی و مایحتاج عمومی از طریق روش‌های خاص اطلاعاتی و امنیتی .

(ش) اعمال برنامه‌های نظارتی روی ارائه‌ی خدمات عمومی و رفاهی .

(ت) پیش‌بینی برنامه‌های ارتباطی با افراد شناسایی شده‌ی هوادار دشمن ، جهت تأثیرگذاری مثبت و اصلاح دیدگاه‌های آنها .

(ظ) به کارگیری شبکه‌ی مخبرین و اختلال در شبکه‌ی اطلاعاتی ضدانقلاب در مراکز جمعیّتی .

(غ) معرفی ماهیّت دشمن به مردم از طریق اقدامات فرهنگی و تبلیغی .

(پ) برخورد قاطع از طریق مراجع قضایی با اقدام‌کنندگان برای پشتیبانی عملی از دشمن .

(چ) شرکت دادن مردم در فعّالیّت‌های خدماتی برای سایر اقشار اجتماع
(ژ) به کارگیری حداکثر توان نیروهای نظامی و انتظامی برای جلوگیری از نفوذ دشمن به مراکز جمعیّتی ، با هدف تضعیف پایگاه آنها در بین مردم .

۴ ـ سطوح عملیات کنترل جمعیّت و منابع

(الف) شهر :

از طریق عملیات شهری ، ستاد ثارالله ، اطلاعات سپاه و یگان‌های ناجا (شهربانی، کمیته‌ی انقلاب اسلامی و ژاندارمری) .

(ب) محورها و گلوگاه‌ها :

از طریق مقرهای ثابت سپاه ، ارتش و یگان‌های ناجا (ژاندارمری و پاسگاه‌های ثابت و سیّار پلیس راه) ، پست‌های ایست و بازرسی‌های سپاه ، ژاندارمری و ارتش و منابع اطلاعاتی .

(ج) روستاها :

به وسیله‌ی مقرها و گشت‌های اطلاعاتی و رزمی سپاه ، ارتش و ژاندارمری ، مخبرین و منابع اطلاعاتی .

(د) مرز :

توسط مقرهای سپاه ، ارتش ، ژاندارمری ، کمیته (کنترل بازارچه‌های مرزی) و منابع اطلاعاتی .

۵ ـ سازمان نیروها در عملیات کنترل جمعیّت و منابع

با توجّه به تفاوت موجود بین هر یک از وظایف عملیات کنترل جمعیّت و منابع ، سازمان آنها نیز در مقطع نبرد دوّم متفاوت بود . یگان‌های نظامی و انتظامی در طول این دوره جهت حفظ نظم و امنیت هر چه بیشتر در شهرها و حاشیه‌ی آنها ، تأمین جاده‌های مواصلاتی و حفاظت از افراد به بهترین نحو گسترش یافت و با اجرای عملیات گشت و کمین و اقدامات حفاظتی و کنترلی به مقابله با ضدانقلاب پرداختند .

جذب ، آموزش و به کارگیری افراد معتقد به اسلام و رهبری در عملیات کنترل

جمعیّت و منابع نیروهای نظامی و انتظامی جمهوری اسلامی با هدف مردمی کردن امنیت ، سر لوحه‌ی ساختار سازمان‌هایی که در ادامه به بعضی از آنها اشاره خواهیم کرد، بود . [1]

(الف) عملیات شهری :

این سازمان پس از آزادسازی هر شهر معمولاً با به کارگیری نیروهای سپاه[2] و یگان‌های انتظامی (ژاندارمری ، شهربانی و کمیته) به استعداد ۱۰ نفر که در ۶ گروه سازماندهی شده بودند ، شروع به کار می‌کرد . در بعضی مواقع استعداد آنها به ۱۰۰ نفر نیز می‌رسید . در مناطق مرزی نیروهای ارتش نیز به این سازمان اضافه می‌شدند . وظیفه‌ی اصلی این گروه‌ها انجام هرگونه عملیات در سطح شهرها بود .

(ب) ستاد امنیت شهرها :

این ستادها در اواخر سال ۱۳۶۰ با ادغام نیروهای سپاه و شهربانی در تمامی شهرهای بحرانی منطقه تشکیل شد . استعداد آنها بین ۲۴۰ تا ۱۲۰۰ نفر[3] بود . این ستادها مأموریت‌های آفندی و پدافندی در شهرها و حاشیه‌ی آنها را بر عهده داشتند .

(ج) گردان‌ها یا ستادهای ثارالله :

این گردان‌ها در اواخر مقطع نبرد دوّم پس از برقراری آرامش در بعضی از شهرها و واگذاری مأموریت به یگان‌های انتظامی با تغییر ساختار ستاد امنیت به منظور اجرای عملیات غافلگیرانه علیه ضدانقلاب و ایجاد امنیت در شهرها تشکیل گردید .

(د) حفاظت و دژبان :

این یگان‌ها که به صورت ثابت و سیّار توسط نیروهای نظامی و انتظامی در منطقه‌ی تحت کنترل آنها تشکیل می‌شد ، وظیفه‌ی اسکورت ستون‌ها ، تأمین جاده‌ها ،

---

۱ ـ یگان‌های انتظامی و امنیتی در شرایط عادی توانایی کافی در حفظ نظم ، قانون و مقابله با جرائم و قانون شکنی‌ها را دارند ، لکن در وضعیت بحرانی به دلیل نا امنی‌های فراوان این توانایی به حداقل ممکن می‌رسد ، به همین دلیل بر اساس فرامین و قوانین نیروهای نظامی موظفند ، وارد عمل شده و با تحت کنترل گرفتن دستگاه‌های قضایی ، نیروهای انتظامی ، فرمانداری‌ها ، سازمان ملّی اداری ، آموزشی و ... به اجرای مأموریت پردازند .

۲ ـ نیروهای سپاه شامل پرسنل کادر ، افراد بسیج اعزامی و محلی ، پیشمرگان مسلمان کرد و فدییان امام است .

۳ ـ استعداد این یگان‌ها بستگی به وسعت و وضعیت شهرها داشت .

کنترل تردد خودروها و نفرات ، نظارت بر حرکت ستون‌های نظامی و غیرنظامی در پست‌های بازرسی ، کنترل ساعت منع عبور و مرور ، حفاظت از شخصیت‌ها و اماکن ، تشخیص و ثبت هویت افراد ، انجام فعّالیّت‌های اطلاعاتی ـ پلیسی در جلوگیری از جنایت ، هماهنگی در تحقیقات جنایی را به عهده داشتند .

۶ـ وظایف (اقدامات) نیروهای خودی در این نوع عملیات

(الف) نظارت برجمعیّت و کنترل حرکات آنان در پوشش‌های مختلف در منطقه به صورت آشکار یا پنهان .

(ب) ایجاد نقاط بازرسی و تأمین جاده در محورهای مواصلاتی و مدخل‌های ورودی و خروجی شهرها و مراکز جمعیّتی .

(ج) برقراری مقرارت نظامی و خاموشی در منطقه .

(د) جداسازی ضدانقلاب از مردم به روش‌های مختلف از جمله اختصاص کارت‌های شناسایی برای جمعیّت .

(ه) اجرای عملیات محاصره و جستجو .

(و) برقراری جیره‌بندی وکنترل قیمت‌ها .

(ز) کنترل پناهندگان و افراد بی‌خانمان .

(ح) محافظت از شخصیت‌ها و اماکن طبقه‌بندی شده در مقابل حمله‌ی شورشیان.

ج : شرح عملکرد نیروهای خودی در عملیات کنترل جمعیّت و منابع

۱ـ عملیات شهری

عملیات شهری یکی از مهّم‌ترین روش‌های کنترل جمعیّت و منابع در مناطق غرب و شمال‌غرب بود که شامل فعّالیّت‌هایی مانند اجرای عملیات گشت و کمین ، بازرسی از منازل و اماکن ، رویارویی با درگیری‌های شهری ، وضع قوانین شهری ، اعلام ساعات عبور و مرور ، دستگیری افراد مشکوک می‌گردید . نیروهای سازماندهی شده در عملیات شهری (نیروهای سپاه و یگان‌های انتظامی) در راستای انجام هر چه بهتر وظایفی که بر عهده داشتند و برقراری نظم و قانون در شهرها از روش‌های

مختلفی استفاده می‌کردند . در ادامه ضمن اشاره به آنها جهت هر چه بهتر معرفی نمودن عملکرد نیروهای عملیات شهری در راستای کنترل جمعیّت و منابع در منطقه به جمع‌بندی آماری نمونه‌هایی از فعّالیّت‌های آنها در خصوص گشت ، کمین و درگیری ، بازرسی از منازل و اماکن ، وضع ساعات منع تردد در شهر و دستگیری عناصر ضدانقلاب به تفکیک پرداخته خواهد شد .

(الف) روش نیروهای خودی در اجرای عملیات شهری :

(۱) تعیین حاشیه‌ی کمربندی شهرها و کنترل آنها از طریق احداث مقرها .

(۲) شناسایی معابر شهر و بستن آنها توسط پست‌های بازرسی و کمین .

(۳) ایجاد مقرهای عملیاتی در بعضی نقاط داخل و اطراف شهر .

(۴) ایجاد مقرهای مناسب در شهر جهت گروه‌های ضربت و یگان‌های بزرگتر .

(۵) ایجاد پایگاه‌های مقاومت در مساجد .

(۶) منطقه‌بندی شهر (تعیین خط حد و منطقه‌ی مسئولیت) و انجام گشت در شب و روز .

(۷) جمع‌آوری تشکیلات ضدانقلاب توسط اطلاعات .

(۸) انجام عملیات غافل‌گیرانه به صورت بازرسی در خیابان‌ها ، محله‌ها و مناطق شهری .

(۹) برپایی پست‌های تمام وقت جهت کنترل راه‌های مواصلاتی در مدخل ورودی و خروجی شهرها .

(ب) جمع‌بندی آماری نمونه‌های از فعّالیّت‌های عملیات شهری :

(۱) گشت ، کمین و درگیری در عملیات شهری :

در راستای اجرای عملیات کنترل جمعیّت و منابع به طور متوسط در شهرهای مناطق غرب و شمال‌غرب ، گشت و کمین به صورت شبانه‌روزی اجرا می‌شد . این امر در برخی مواقع درگیری‌هایی را نیز به دنبال داشت . طبق آمار به دست آمده ، تلفات وارده به نیروهای دشمن در این درگیری‌ها ۵۷ نفر کشته ، ۳۰ نفر زخمی و ۱۱۲ نفر دستگیر و تلفات وارده به نیروهای اسلام ۳۸ نفر شهید و ۶۰ نفر مجروح

بوده است .

بیشترین کشفیات نیروهای خودی در اجرای گشت و کمین و درگیرهای شهری شامل سلاح‌های انفرادی ، مواد منفجره ، اجناس قاچاق (مواد مخدر ، نوار کاست ، تلویزیون ، صابون) ، مین ، خمپاره ، خشاب ژ.۳ و اسناد و مدارک مهّم می‌باشد . اکثر این کشفیات مربوط به مناطق سنندج و مهاباد بوده است .

(۲) بازرسی منازل و اماکن :

در اجرای عملیات شهری طبق دستور مقامات قضایی نیروهای خودی در حدود ۴۸ مرتبه بازرسی‌های عمده‌ای از نقاط مختلف شهرهای بحرانی به عمل آوردند که طی آن عدّه‌ی زیادی دستگیر شده و ۴۶ قبضه کلت کمری ، ۱۳۴ قبضه کلاشینکف و ژ.سه، ۳۳ عدد مین ، ۵۰ عدد گاز اشک‌آور ، ۱۰۹ عدد نارنجک ، ۲۲۴ عدد سه راهی انفجاری، ۳۷۵ عدد چاشنی ، ۵۲۹۰۰ عدد تیرفشنگ ژ.۳ و ۵۹۰۰ تیر فشنگ کالیبر ، همچنین مقادیر زیادی اجناس قاچاق از جمله پارچه ، کیسه خواب ، ساعت ، باطری و مقداری قابل توجّهی مواد مخدر ، عکس و اعلامیه به همراه مدارک درون گروهی به دست توانمند آنها کشف گردید .

(۳) وضع ساعات منع تردد در شهر و دستورالعمل‌های مقابله با دشمن :

در فواصل سال‌های ۵۹ تا ۶۲ به علّت حملات شبانه‌ی ضدانقلاب به شهرها بیش از ۲۰ مورد دستورالعمل در خصوص منع تردد ، نحوه‌ی عبور و مرور صادر شده که اکثر آنها به کنترل ترددها در مناطق شهری و محورهای مواصلاتی پس از ساعات تعیین شده ، مربوط بوده است .

(۴) دستگیری ضدانقلاب و افراد مشکوک :

تعداد ۸۶ مورد عملیات دستگیری توسط عملیات شهری در مناطق غرب و شمال‌غرب اجرا گردید که در نتیجه‌ی آن ۳۴۳ نفر از نیروهای ضدانقلاب و افراد مشکوک دستگیر شده‌اند . شهرستان‌های مهاباد و سنندج بیشترین آمار افراد دستگیر شدگان را به خود اختصاص داده‌اند . همچنین بیشتر دستگیرشدگان را اعضای حزب منحله‌ی دموکرات ، هواداران گروهک‌ها و سارقین تشکیل می‌دهند (جدول شماره‌ی ۱ ـ ۸ ـ ۴) .

ردیف	نوع عملیات	تعداد عملیات	کشفیات								دستگیر شدگان	تلفات			
			انواع اسلحه	فشنگ	مین	گاز اشک‌آور	نارنجک	سه‌راهی	چاشنی	کالای قاچاق		شهید	مجروح	کشته	زخمی
۱	گشت، کمین و درگیری	–	–	–	–	–	–	–	–	–	۱۱۲	۳۸	۶۰	۵۷	۳۰
۲	بازرسی از منازل و اماکن	۴۸ مرتبه	۱۸۰ قبضه	۵۸۸۰۰ عدد	۳۳ عدد	۵۰ عدد	۱۰۹ عدد	۲۲۴ عدد	۳۷۵ عدد	مقداری زیاد	عده‌ی زیادی	–	–	–	–
۳	برقراری ساعت منع تردد در شهر	۲۰ عدد	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
۴	دستگیری ضدانقلاب افراد مشکوک	۸۶ مورد	–	–	–	–	–	–	–	–	۳۴۳ نفر	–	–	–	–

جدول شماره‌ی ۱ ـ ۸ ـ ۴ جمع‌بندی عملکرد نیروهای نظامی و انتظامی در عملیات شهری

۲ـ کنترل راه‌ها و مدخل ورودی و خروجی

کنترل کلیه‌ی ترددها در مبادی ورودی و خروجی شهرها و گمرکات مرزی از اقدامات مؤثر در عملیات کنترل جمعیّت و منابع بود که توسط نیروهای تأمینی ، گشتی و اطلاعاتی اجرا می‌شد . نیروهای خودی با این کار ضمن نظارت بر کنترل رفت و آمدها ، محدودیت‌هایی را نیز برای دشمن ایجاد می‌کردند . در ادامه به اطلاعیه‌ها و دستورات صادره در این خصوص و هماهنگی‌های صورت گرفته و آماری در رابطه با فعّالیّت‌های پست‌های دژبانی و بازرسی موجود در جاده‌ها پرداخته خواهد شد .

(الف) دستورات ، هماهنگی‌ها و اطلاعیه‌ها :

بستن مرزهای غربی کشور ، کنترل شدید جاده‌ها ، ایجاد محدودیت در ساعات تردد ، بازرسی خودروها در محورها ، برقراری امنیت در راه‌ها ، کنترل محموله‌ی خودروها در محدوده‌ی استحفاظی پایگاه‌ها و پاسگاه‌ها ، درخواست بارنامه و تعهدنامه‌ی ویژه از عبورکنندگان ، صدور کارت شناسایی برای تحویل اسلحه ، اعلام آمادگی برای مقابله با حملات تاکتیکی ضدانقلاب ، آمادگی یگان‌های نظامی و انتظامی به مناسبت فرا رسیدن روز جمهوری اسلامی ، افشای توطئه‌ها و ترفندهای ضدانقلاب و اقدامات حفاظتی برای خنثی‌کردن توطئه‌های دشمن علیه سپاه و ارتش ، جلوگیری از عملیات نظامی نیروهای ضدانقلاب ، اعلام آمادگی به نیروهای خودی در مقابل تشدید عملیات خرابکاری و تروریستی منافقین در بعضی مناسبت‌ها مانند ۳۰ خرداد هر سال ، اقدامات حفاظتی به مناسبت فرا رسیدن ۱۲ فروردین ، جلوگیری از ترور شخصیت‌ها ، دفع حملات احتمالی ضدانقلاب و نکات حفاظتی به مناسبت فرا رسیدن ایام سوگواری تاسوعا و عاشورا ، حفاظت از تأسیسات در داخل و خارج شهرها توسط واحدهای ژاندارمری و شهربانی ، درخواست از مردم برای حفظ امنیت منطقه و رسیدن به هدف نهایی ، تأمین رفاه ، امنیت عمومی ، مبارزه با فساد و مواد مخدر ، جلوگیری از نفوذ عوامل ضدانقلاب ، اجتناب از درگیری و آشوب ، مورد سوء استفاده قرارگرفتن تبلیغاتی برای بیگانه ، گزارش مشاهدات مشکوک به تجمعات و کارگذاری مواد منفجره، کنترل کارت‌های شناسایی به‌خصوص نیروهای نظامی و انتظامی در پست‌های بازرسی ، اعلام پیشنهادات ، انتقادات و درخواست از مردم و نیروهای نظامی و انتظامی

برای بهتر شدن روند کار یگان‌ها از دستورالعمل‌ها ، بخشنامه‌ها و اطلاعیه‌هایی بود که توسط مراجع ارشد سپاه ، ارتش و یگان انتظامی به رده‌های تحت امر صادر شد تا آنان اقدامات لازم را به عمل آوردند .

(ب) پست‌های بازرسی و دژبانی :

طبق اسناد موجود در پست‌های ایست و بازرسی مستقر در جاده‌ها ۱۵۳ نفر که اکثر آنها را نیروهای حزب منحله‌ی دموکرات تشکیل می‌دادند ، دستگیر شده و تعداد ۲۲۹ قبضه انواع سلاح انفرادی ، ۱۲۴۴۵۰ عدد تیر فشنگ و مقادیر زیادی اجناس قاچاق اعم از پارچه ، خواروبار ، سیگار ، رادیو ، تلویزیون ، ویدئو ، لوازم خانگی ، اسکناس‌جعلی ، طلا از آنها به دست آمد .

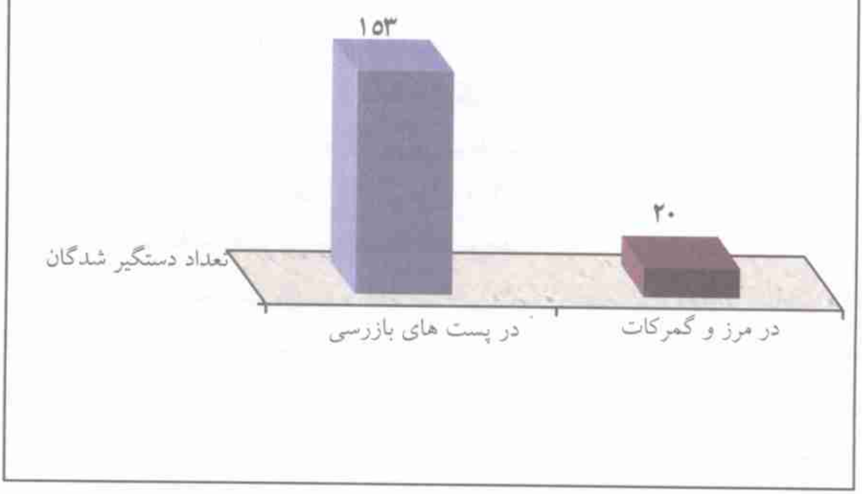
همچنین در رابطه با خروج کالا ، پول ، ارز و مسافر از مرز و گمرکات که بیشتر در مرزهای ماکو (بازرگان) و خوی روی می‌داد ، ۲۰ نفر دستگیر و مبالغ هنگفتی پول، ارز و چک و مقادیر قابل توجّهی مواد مخدر ، پارچه ، اشیاء نفیس و قیمتی کشف و ضبط گردید (نمودار شماره‌ی ۱ ـ ۸ ـ ۴) .

۴ـ عملیات خلع‌سلاح و کشف مهمات و تجهیزات نظامی

هدف از اجرای طرح خلع‌سلاح عمومی در مناطق غرب و شمال‌غرب ، حذف انواع سلاح از جوّ متشنج این مناطق ، جلوگیری از عملیات خرابکارانه ، ترور و بمب‌گذاری ضدانقلاب و برقراری امنیت بود .

اجرای این طرح از سال ۱۳۵۹ توسط یگان‌های نظامی و انتظامی فعّال در منطقه (نیروهای سپاه ، ارتش ، ژاندارمری ، شهربانی) با آگاه ساختن مردم از طریق ابلاغیه‌های مختلف در خصوص ممنوعیت نگهداری هر نوع سلاح غیرمجاز آغاز شد که تا سال ۱۳۶۴ (پایان مقطع نبرد دوّم) با تلاش خستگی‌ناپذیر نیروهای اسلام و علی‌رغم فعّالیّت‌های شدید دشمن بر ضد این طرح اقدامات مهّمی جهت جمع‌آوری انواع سلاح ، مهمات و تجهیزات نظامی در منطقه انجام شد . در نتیجه ۳۷۱ مرتبه اجرای عملیات رزمندگان اسلام در خصوص خلع‌سلاح و کشف مهمات ۶۸۹۵ قبضه انواع اسلحه ، ۳،۰۲۶،۰۵۱ عدد فشنگ ، ۱۶۰۳ عدد انواع مین ، ۶۴۸ عدد نارنجک ،

نمودار شماره‌ی ۱ ـ ۸ ـ ۴ تعداد دستگیر شدگان در کنترل راه‌ها و مدخل‌های ورودی و خروجی به مراکز جمعیّت، مرز و گمرکات

کنترل راه‌ها و مدخل‌های ورودی و خروجی شهرها توسط یگان‌های دژبان سپاه

مقادیری زیادی ابزارآلات جنگی از جمله ساچمه ، باروت ، چاشنی ، سه راهی انفجاری ، دینامیت ، مواد منفجره ، انواع بمب ، باروت ، تی.ان.تی ، کوکتل مولوتوف کشف و جمع‌آوری و در حدود ۳۸۸ نفر در این رابطه دستگیر و ۴ نفر کشته شدند .

طبق آمار به دست آمده بیشترین کشفیات مربوط به استان آذربایجان‌غربی و بیشترین افراد نگهدارنده‌ی سلاح را عشایر تشکیل می‌دادند (جدول شماره‌ی۲ـ ۸ ـ ۴).

در ادامه به شرح کامل آمار و ارقام مربوط به تفکیک خلع‌سلاح و کشفیات مربوط، دستگیری و کشف و خنثی‌سازی بمب اشاره می‌شود :

(الف) خلع‌سلاح عمومی و کشفیات مربوطه :

در ۲۴۴ مورد عملیات کشف و خلع‌سلاحی که در مقطع نبرد دوّم در مناطق غرب و شمال‌غرب به ترتیب توسط نیروهای سپاه ، ژاندارمری ، ارتش و پیشمرگان مسلمان کُرد انجام شده است ، تعداد ۵۶۳۶ قبضه اسلحه از قبیل : ۴۱۷ قبضه اسلحه‌ی کمری ، ۳۰۱ قبضه شکاری ، ۲۶۶ قبضه برنو ، ۱۳۸ قبضه ژ.۳ ، تعداد ۱۰۳ قبضه تک‌لول ، ۸۴ قبضه ام.یک ، ۳۵ قبضه سمینوف ، ۴۲ قبضه کلاشینکف ، ۱۱ قبضه یوزی ، ۴ قبضه دولول ، ۲ قبضه ام.سه، ۱ قبضه تیربار ، ۷ قبضه خمپاره‌انداز ، ۴۲۲۵ قبضه اسلحه از انواع مختلف دیگر ، ۱۱۷ عدد نارنجک و ۱۹۸۳۴۶ عدد انواع تیر فشنگ به دست آمد .

(ب) دستگیری‌ها در رابطه با حمل و نگهداری سلاح و مهمات غیرمجاز :

طبق اسناد و مدارک موجود طی ۵۸ مورد عملیات دستگیری افراد نگهدارنده‌ی سلاح‌های غیرمجاز ۳۸۰ نفر بازداشت شدند که از آنها تعداد ۱۲۵۹ قبضه سلاح به تفکیک شامل : ۲۰۰ قبضه یوزی ، ۱۵۴ قبضه سلاح کمری ، ۷۳ قبضه ژ.سه ، ۷۱ قبضه سلاح شکاری ، ۶۱ قبضه تک‌لول ، ۴۴ قبضه برنو ، ۲۰ قبضه دولول ، ۱۰ قبضه کلاشینکف ، ۸ قبضه ام.یک ، ۳ قبضه سیمنوف ، ۶۱۵ قبضه سلاح‌های مختلف و تعداد ۲،۸۲۷،۷۰۵ تیر فشنگ از انواع مختلف ، پانصد و سیزده عدد نارنجک ، ۱۵۸۳ مین ضدتانک و ضدنفر همچنین مقادیر زیادی ابزارآلات جنگی از جمله ساچمه ، باروت ، چاشنی ، سه‌راهی انفجاری ، دینامیت ، مواد منفجره ، دوربین شکاری به دست آمده است .

ردیف	نوع عملکرد	کشفیات													دستگیر شدگان	تلفات	
		انواع سلاح	فشنگ	نارنجک	مین	خودرو حامل مواد منفجره	فیتیله	دینامیت	بمب ساعتی	چاشنی	باروت	تی.ان.تی	سه‌راهی	سایر مواد منفجره		کشته	زخمی
۱	خلع‌سلاح عمومی	۵۶۳۶ قبضه	۱۹۸۳۴۶ تیر	۱۱۷ عدد	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۲	عملیات دستگیری در رابطه با حمل و نگهداری سلاح غیرمجاز	۱۲۶۲ قبضه	۲۸۲۷۷۰۵	۵۱۳	۱۵۸۳	-	مقادیری	مقادیری	مقادیری	مقادیری	مقادیری	مقادیری	مقادیری	مقادیری	۳۸۰	-	-
۳	کشف و خنثی‌سازی بمب و مواد منفجره	-	-	۱۸	۲۰	۹ دستگاه	۱۵۰۰۰۰ متر	۱۴۸۰	۱۳ عدد	۱۳۹ عدد	۱۲۰ کیلو	۱۱۰پوند	۳۷ عدد	مقادیری	۸	۴	-
۴	جمع‌بندی	۶۸۹۸ قبضه	۳۰۲۶۰۵۱	۶۴۸ عدد	۱۶۰۳عدد	۹ دستگاه	۱۵۰۰۰۰ متر	۱۴۸۰ لول	۱۳ عدد	۱۳۹ عدد	۱۲۰ کیلو	۱۱۰ پوند	۳۷ عدد	مقادیری	۳۸۸	۴	-

جدول شماره‌ی ۲ ـ ۸ ـ ۴ جمع‌بندی عملکرد نیروهای خودی در عملیات خلع‌سلاح و کشف مهمات و تجهیزات نظامی

(ج) کشف و خنثی‌سازی بمب و مواد منفجره :

۶۹ عملیات جستجو برای کشف و خنثی‌سازی انواع بمب و موادمنفجره با هدف ایجاد امنیت در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم توسط یگان‌های سپاه ، شهربانی ، ژاندارمری و ارتش انجام شده است . در این راستا از نیروهای دشمن ۸ نفر دستگیر و ۴ نفر کشته و از یگان‌های خودی ۳ نفر شهید و ۶ نفر مجروح شدند . کشفیاتی از جمله : ۹ دستگاه کمپرسی حامل مواد منفجره ، ۱۵۰،۰۰۰ متر فیتیله ، ۱۴۸۰ لول دینامیت ، صد و بیست کیلو باروت ، ۱۱۲ پوند تی.ان.تی ، ۳۷ عدد سه‌راهی انفجاری ، ۲۰ عدد مین ضدتانک و ضدنفر ، ۱۸ عدد نارنجک جنگی ، ۱۳ عدد بمب ساعتی ، ۱۱ عدد گلوله‌ی خمپاره ، ۳۰ عدد کوکتل مولوتوف ، ۱۳۹ عدد چاشنی الکتریکی ، ۱ عدد بی‌سیم کوچک متعلق به شهربانی نیز به دست آمد .

۴ ـ مقابله با آشوب ، تجمع ، راهپیمایی و تظاهرات غیرقانونی

ضدانقلاب برای ایجاد بی‌نظمی ، اخلال در آرامش و آشوب و بلوا در مناطق بحرانی به وسیله‌ی عوامل نفوذی خود در ارگان‌ها ، مؤسسات و مدارس توطئه نموده و اقدام به راه‌اندازی راهپیمایی ، تظاهرات و اعتصاب می‌کرد تا به هدف اصلی خود که جلوگیری از پاکسازی مناطق و مراکز جمعیّتی ، بستن مرز ، ناکارآمد جلوه‌دادن سازمان‌های دولتی در انجام فعّالیّت‌ها و اقدامات توسعه‌ای ، ایجاد نوعی جوّ روانی مبنی بر عدم رضایت مردم از نظام بود ، دست یابد .

بنابراین ، یکی از فعّالیّت‌های رزمندگان اسلام در مناطق غرب و شمال‌غرب جهت کنترل جمعیّت و منابع مقابله با تمامی این آشوب‌ها ، تجمع‌ها ، راهپیمایی‌ها و تظاهرات‌های غیرقانونی و دستگیری عوامل آن بود . در مقابله‌ی نیروهای خودی با ۱۹ مورد تظاهرات و اعتصاب صورت گرفته در مقطع نبرد دوّم در مناطق غرب و شمال غرب که از جمله‌ی آنها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد :

اعتصاب کارکنان اداره‌ی مخابرات میاندوآب و سنندج ، راه‌پیمایی دیپلمه‌های بی‌کار در مقابل استانداری‌های استان‌های کردستان ، کرمانشاه و آذربایجان‌غربی ، تظاهرات و اغتشاش دانش‌آموزان دختر و پسر در شهرهای سقز ، سنندج ، پیرانشهر ،

مهاباد و بانه ، اعتصاب رانندگان تاکسی در بعضی از شهرها ، اغتشاش و آتش‌زدن لاستیک خودروها در خیابان‌های شهرهای مهاباد وسنندج توسط بعضی از افراد معلوم‌الحال ، تظاهرات دانش‌آموزان مبنی بر برگزاری مجدد امتحانات .

دو نفر از آشوبگران کشته ، ۲۶ نفر زخمی و ۴۷۸ نفر دستگیر شدند . لازم به ذکر است ، تعداد کثیری از دستگیرشدگان به علّت ناآگاهی و اظهار ندامت آزاد و بقیه نیز تحویل مراکز قضایی گردیدند (نمودار شماره‌ی ۲ ـ ۸ ـ ۴) .

۵ ـ تأمین جاده و محور

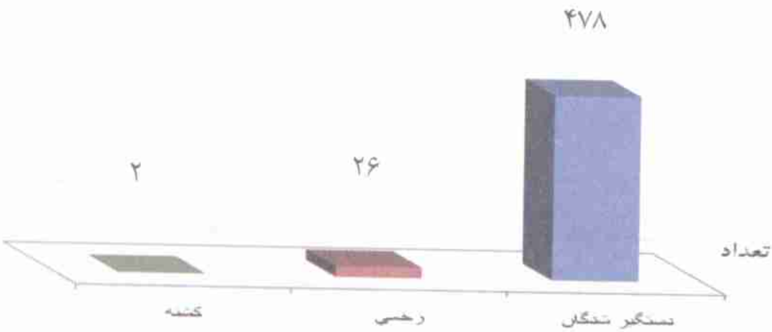
با توجّه به ناامنی‌های فراوان در محورهای مواصلاتی مناطق غرب و شمال غرب ، یگان‌هایی جهت برقراری امنیت و کنترل جادّه‌ها در طول بحران در این مناطق پیش‌بینی شده بود که وظیفه‌ی اصلی آنان کنترل جادّه‌ها و جلوگیری از فعّالیّت‌های نظامی ضدانقلاب بود . یکی از روش‌های مهّم ایجاد تأمین به کارگیری نیروهای نظامی و انتظامی در طول روز کنار جاده‌ها و اعلام ساعت تردد در محورها بود ، به شکلی که اکثر محورها [1] از ساعت ۸ صبح تا ۱۶ باز بودند و تردد ستون‌های نظامی و لجستیکی در آن با اسکورت انجام می‌گرفت . تردد در غیر این ساعات برای همه ممنوع بود . تا این‌که به مرور بر اثر عملیات پاکسازی رزمندگان اسلام وضعیت مناطق تغییرکرد و رفت و آمد در بسیاری از جادّه‌ها تا پایان مقطع نبرد دوّم شبانه‌روزی گردید و کنترل آنها به صورت گشت‌های موتوری درآمد .

آنچه در خصوص اجرای تأمین در محورها قابل توجّه است ، تلفات و ضایعات قابل ملاحظه‌ای بود که در این دوران به پرسنل تأمین جاده وارد می‌گردید . آنها به عنوان مهّم‌ترین سد میان دشمن و دست‌یابی آن به مقاصد شومش در محورها در اکثر اوقات هدف نیروهای ضدانقلاب قرار می‌گرفتند . در این راستا به منظور کاهش هر چه بیشتر تلفات دستورالعمل‌هایی به کلیه‌ی یگان‌های تأمینی در خصوص افزایش اقدامات

---

۱ ـ در طول مقطع نبرد دوّم عملیات تأمین جاده به صورت روزانه در ۵۶ محور اصلی و ۸۴ محور فرعی توسط جان برکفان ژاندارمری سپاه و ارتش اجرا می‌شد و در سایر جاده‌ها نیز بر حسب نیاز و یا ضرورت این عملیات شگرف و سخت اجرا می‌گردید .

نمودار شماره‌ی ۲ ـ ۸ ـ ۴ تلفات وارده به دشمن در مقابله‌ی نیروهای خودی با آشوب، میتینگ و راهپیمایی آنان

دستگیری مزدوران ضدانقلاب توسط رزمندگان اسلام در مقابله با آشوب و خرابکاری آنان

کنترلی و حفاظتی ابلاغ می‌گردید که به نمونه‌هایی از آن در زیر اشاره می‌گردد :
ـ خودداری از اجرای تأمین با استعداد کمتر از ۴ نفر .
ـ تغییر مداوم مسیر حرکت و محل استقرار نیروهای تأمین .
ـ شناسایی محل مناسب برای اجرای کمین و بررسی روزانه‌ی این نقاط .
ـ استفاده از یگان‌های پشتیبانی تأمین (پیاده و یا گروه موتوری) .
ـ ثبت مشاهدات روزانه و گزارش آن به رده‌های بالاتر .
ـ بررسی کلیه‌ی بخشنامه‌ها و دستورات حفاظتی توسط فرماندهان ستون‌ها قبل از حرکت .
ـ استقرار ۲ نفر از ۴ نفر نیروی تأمین در فاصله‌ی ۲۰۰ متری جادّه و در نقاط سرکوب جهت غافلگیر نمودن دشمن .
ـ خودداری از تجمع و سرازیر شدن یکباره در جاده در ساعت پایان تأمین .
ـ اجرای گشت سواره با اسکورت در طول مدت ساعت تأمین .
ـ ایجاد پست کنترل و بازرسی در ابتدا و انتهای محورها .
ـ ایجاد ارتباط سمعی و بصری مداوم بین تأمین‌های جاده و فرماندهان پایگاه‌ها .
ـ جلوگیری از عبور محموله‌های مهمات خودی بدون اسکورت .

همچنین به منظور جلوگیری از حمله به تأمین‌ها و گروگان‌گیری نیروها ، تأمین نیروی ضربتی حداقل به استعداد یک گروه با کلیه‌ی تجهیزات و وسایل که از عناصر باقی‌مانده‌ی هر پایگاه سازمان‌دهی می‌شد ، هنگام برقراری تأمین ، همراه با عناصر تأمین جاده به منطقه اعزام و پس از اطمینان از برقراری تأمین و کنترل جادّه‌ها ، به پایگاه خود مراجعت می‌کردند و دوباره ۱ ساعت قبل از جمع‌آوری تأمین ، به محور مربوطه اعزام شده و ضمن برقراری تأمین مجدد در جاده‌ها اقدام به جمع‌آوری نیروهای قبلی می‌نمودند .

در فاصله‌ی بهمن‌ماه ۱۳۵۸ تا شهریورماه ۱۳۶۴ بیشترین آمار برقراری تأمین به ترتیب در محورهای مهاباد ـ میاندوآب ، مهاباد ـ بوکان ، بانه ـ سردشت ، پیرانشهر ـ سردشت ، سنندج ـ سقز ، مهاباد ـ ارومیه ، مهاباد ـ سردشت ، سنندج ـ کامیاران ، سنندج ـ مریوان و دیواندره ـ بیجار بوده است .

۶ ـ اسکورت

اسکورت نوعی تأمین متحرک برای حفاظت از ستون‌های نظامی ، محموله‌های مهمات ، سوخت ، خواروبار و تجهیزات صنعتی ، تعویض نیروها ، حفاظت از شخصیت‌ها بود که در محورهای اصلی بین شهرها به صورت زمینی و هوایی (بالگرد) توسط رزمندگان اسلام صورت می‌گرفت .

گروه‌های اسکورت در سال‌های اولیه‌ی مقطع نبرد دوّم با هدف حفاظت از ستون‌ها در عبور و مرور ، تأمین و ارسال مایحتاج عمومی تشکیل شدند . در این راستا به طور متوسط در هر ماه در مسیرهای ناامن چندین مورد اسکورت اجرا می‌گردید . طبق آمار به دست آمده اکثر اسکورت‌ها در منطقه در سال ۱۳۶۲ توسط یگان‌های سپاه و در مسیرهای منتهی به مهاباد ، سنندج ، کرمانشاه ، مریوان ، سقز ، بوکان و سردشت انجام شده است و پس از سال ۱۳۶۲ تعداد اسکورت‌ها سیر نزولی را طی کرده است ، به صورتی که در پایان مقطع نبرد دوّم گروه‌های اسکورت حذف و هر یگانی موظف به برقراری اسکورت برای ستون خود گردید .

۷ ـ حفاظت از اشخاص و اماکن

حفاظت از اشخاص و اماکن حساس یکی از فعّالیّت‌های مهّم نیروهای نظامی و انتظامی در عملیات کنترل جمعیّت و منابع در مناطق غرب و شمال‌غرب بود که با هدف حفاظت از نمایندگان حضرت امام (ره) و مجلس شورای اسلامی ، ائمه‌ی جمعه و جماعات ، شخصیت‌های مذهبی ، سیاسی و نظامی منطقه ، پایگاه‌های اصلی یگان‌های نظامی و انتظامی ، نامزدهای انتخاباتی ، همچنین در رابطه با برخی اشخاص از قبیل افراد معتمد و سرشناس شهر ، مراکز اقتصادی (کارخانه‌های بزرگ ، مراکز تولیدی حساس) ، مراکز پر جمعیّت ، منازل سازمانی نیروهای نظامی و انتظامی ، راه‌ها به دلیل ضربه‌پذیری و حساسیت زیاد با اقدامات امنیتی و کنترلی دقیق به اجرا گذاشته می‌شد .

در این راستا ، نیروهای آموزش دیده در حفاظت و تأمین جان شخصیت‌های حاضر در منطقه (ساکن یا بازدید کننده) و اماکن حساس و مهم در مقطع نبرد دوّم

هزاران مأموریت تمام وقت و موقت را بر عهده گرفتند و با بـه کـارگیری تجهیزاتـی از قبیل خودروهای ضدگلوله ، انواع اسلحه ، جلیقه‌ی ضدگلوله ، بی‌سیم تـا حـد قابـل توجّهی عملیات تروریستی و فعّالیّت‌های خرابکارانه‌ی دشمن را کاهش دادند .

برخی از اقدامات نیروهای خودی در خصوص حفاظت از اشـخاص و امـاکن در مناطق غرب و شمال‌غرب عبارتند از :

(الف) اجرای عملیات گشت و تأمین در اطراف اماکن .

(ب) افزایش فعّالیّت نگهبانان در حفاظت از اماکن حساس .

(ج) کنترل کلیه‌ی ترددها به داخل ستادها و اماکن حساس .

(د) بازرسی بدنی از ملاقات کنندگان چه نظامی و چه غیر نظامی .

(ه) کنترل تماس‌های مشکوک با شخصیت‌ها .

(و) تشکیل یگان حفاظت در سال ۱۳۶۱.

(ز) تشکیل شورای تأمین در شهرها و یا بخش‌ها جهت تقسیم رده‌بندی حفـاظتی مراکز و نقاط حساس و مهّم .

۸ ـ کنترل ارزاق و اجناس

ورود اجناس قاچاق از طریق کشورهای همجوار ، به‌خصـوص عـراق بـه داخـل کشور یکی دیگر از مشکلات موجود در مناطق غرب و شمال‌غرب به شـمار مـی‌رفـت که لزوم اجرای عملیات کنترل جمعیّت را دو چنـدان مـی‌نمـود . هـدف قاچاقچیـان از ورود اجناس قاچاق به داخل کشور را هیچ‌گاه نمی‌توان از مسـائلی کـه در ایـن منـاطق می‌گذشت ، جدا دانست ؛ زیرا بخش عمده‌ای از قاچاقچیـان را ضـدانقلابیونی تشـکیل می‌دادند که از یک سو به منظور وارد کردن ضربات تبلیغاتی ، اقتصـادی بـه جمهـوری اسلامی و از سوی دیگر جهت تأمین هزینه‌های مالی گروهک و سازمان خـود مبـادرت به انجام این عمل غیرقانونی می‌نمودند .

همچنان که حساسیّت و اوضاع آشفته و خاص مناطق بحرانی غرب و شمال‌غرب نیز به میزان زیادی بر شدت فعّالیّت‌های قاچاقچیان در این مناطق افزوده بود . به همین دلیل ، نیروهای نظامی و انتظامی ، به‌خصوص سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قاطعانه بـا

ورود اجناس قاچاق برخورد نمود و با توقیف هر گونه کالای قاچاق آن را تحویل مراجع قضایی می‌داد .

ـ برخی اقدامات و فعّالیّت‌های نیروهای خودی در فواصل سال‌های ۵۹ تا ۶۴ جهت کنترل ارزاق و اجناس و ورود و خروج کالاها در مناطق مرزی غرب و شمال‌غرب :

(الف)کنترل قیمت‌ها ، نظارت بر جیره‌بندی کالاها و مبارزه با گران‌فروشی :

برای عملی نمودن این اهداف ، اطلاعیه‌هایی راجع به ممنوعیت خروج هرگونه مایحتاج ، ارزاق عمومی و مواد سوختی ، به‌خصوص بنزین به صورت غیرمجاز به خارج از شهرها اعلام و در همین رابطه افراد زیادی دستگیر و تحویل محاکم قضایی گردیدند که مهّم‌ترین آن ، کشف شبکه‌ی عاملین جعل و خرید و فروش کوپن در سال ۱۳۶۲ در کردستان بود ، شاخه‌هایی از آنها در سایر استان‌ها از جمله تهران ، مرکزی و زنجان نیز گسترش داشت .

(ب) مقابله با قاچاق و قاچاقچیان :

این روش کنترلی شامل توقیف اجناس قاچاق ، دستگیری قاچاقچیان و معرفی آنها به مراجع قضایی بود که در طول سال‌های ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۴ یگان‌های سپاه و ژاندارمری کشفیات فراوانی در این خصوص داشت و افراد زیادی را دستگیر کردند که از جمله‌ی این موارد می‌توان به کشف میلیون‌ها جعبه سیگار ، هزاران کیلو چای ، قند ، شکر ، کاکائو ، شکلات ، آدامس ، آرد ، ادکلن ، صابون ، هزاران توپ پارچه ، فرش ، تلویزیون رنگی ، یخچال و ویدئو ، صدها خودرو ، چندین میلیون دلار و دینار عراقی و دستگیری ۴۹۷۵ نفر اشاره کرد .

(ج) برخورد با احتکار و محتکرین :

در شهرستان‌های مناطق غرب و شمال‌غرب با فداکاری نیروهای سپاه ، شهربانی و کمیته‌ی انقلاب اسلامی ، مبارزه‌ی گسترده‌ای با محتکرین و گران‌فروشان به عمل آمد که مهّمترین این موارد در خصوص مواد خوراکی و مصالح ساختمانی بود . در این راستا بیش از ۲۶۰ نفردستگیر و تحویل محاکم قضایی شدند .

(د) سایر اقدامات کنترلی توسط نیروهای نظامی و انتظامی :

جلوگیری از ورود روزانه ۵ تا ۱۰ کامیون جنس غیرمجاز به شهرهای سنندج و سقز که منجر به صدور چندین دستورالعمل در مورد صدور حواله‌ها و کنترل بارنامه‌ها گردید . همچنین نظارت بر خرید و فروش احشام در بازارهای مربوطه و ممانعت از انجام این‌گونه معاملات در سایر نقاط ، جمع‌آوری سیگارهای قاچاق ، منع انتقال و تبادل کالا بین قاچاقچیان ایران و عراق ، شناسایی محل جاسازی کالاهای قاچاق در بعضی شهرها مانند بوکان و صدها فعّالیّت دیگر از اقدامات کنترلی بود که توسط نیروهای نظامی و انتظامی در منطقه اجرا گردید .

۹ ـ مقابله با جرائم و تخلفات عمومی

برای مقابله با جرائم و تخلفات عمومی از جمله مبارزه با مواد مخدر ، فحشا و منکرات ، سرقت ، جعل ، کلاه‌برداری ، اخاذی ، تکدی‌گری و اختلاس یگان‌های نظامی و انتظامی در مناطق‌غرب و شمال‌غرب با تمام توان رزمی خود برای ایجاد نظم ، امنیت و آرامش با عاملان آن برخوردی قاطع می نمود، مجرمین و متخلفین را دستگیر و به دادگاه‌های قضایی و کیفری می‌سپرد تا به مجازات اعمال خود برسند . آنچه در ادامه به آن پرداخته خواهد شد ، گوشه‌ای از فعّالیّت نیروهای جمهوری اسلامی در مقابله با جرائم و تخلفات عمومی در راستای کنترل جمعیّت و منابع در مناطق غرب و شمال‌غرب می‌باشد :

(الف) مواد مخدر :

یکی از شیوه‌های بسیار مؤثر برای جدا کردن قشر جوان و تحصیل کرده‌ی یک جامعه و حوادث مهّم آن ، گرفتار کردن آنها به دام اعتیاد و بی‌تفاوتی است . شیوه‌ای که یگان‌های نظامی و انتظامی فعّال در مناطق غرب و شمال‌غرب ، به‌خصوص سپاه را علاوه بر بحران در منطقه با مشکلات و معضلاتی مانند قاچاق مواد مخدر ، اعتیاد روبه‌رو ساخته بود . به این ترتیب آنان علاوه بر مقابله با بحران اقدامات وسیعی را نیز در مبارزه با مواد مخدر در منطقه انجام دادند که از جمله‌ی آنها می‌توان به انهدام باندهای قاچاق ، دستگیری عاملان آن ، کشف و ضبط موادمخدر از سطح جامعه ،

کمک به خانواده‌های معتادین ، احداث جاده و ایجاد موانع فیزیکی در مسیر راه قاچاقچیان ، تأسیس پاسگاه و برج‌های مراقبت ، ایجاد درمانگاه‌های ترک اعتیاد ، از بین بردن کشتزارهای خشخاش و کشف و انهدام بیش از ۲۱۷۸۴ کیلو تریاک ، ۳۴۴ کیلو هروئین ، ۱۱ کیلو حشیش ، ۲۵ کیلو مرفین ، ۹۴ کیلو سایر مواد مخدر ، ۵۰۵۵ بسته قرص نشه‌آور اشاره کرد .

نیروهای نظامی و انتظامی در راستای این مسئولیت خطیر ، توانستند در درگیری‌هایی با عاملان مواد مخدر ۲۰۴۱ قاچاقچی را دستگیر کنند و ۶ نفر از آنان را به هلاکت برسانند. در این درگیری‌ها ۵ نفر از نیروهای سپاهی نیز به شهادت رسیدند .

در این رابطه از قاچاقچیان ۶۸۷ قبضه اسلحه ژ.۳ ، کلاشینکف ، مسلسل و کلت ، ۵۴۶ عدد انواع نارنجک ، ۳ عدد بمب ، مقادیری فشنگ ، صدها دستگاه دوربین ، تلویزیون ، ویدئو ، ضبط صوت ،خودرو و موتورسیکلت ، ده‌ها تخته فرش و مقادیر زیادی پارچه و پول ایرانی و عراقی به دست آمد . در زمینه‌ی امداد و درمان معتادان در درمانگاه‌های ترک اعتیاد نیز ۸۳۷۸ معتاد تحت مراقبت‌های ویژه اعتیاد خود را ترک کردند .

بر اساس مقایسه‌ی آمار به دست آمده در این زمینه ، اکثر کشفیات و دستگیری‌ها در شهرستان‌های کرمانشاه و سنندج توسط نیروهای سرافراز سپاه پاسداران صورت گرفته است.

(ب) فحشا ، منکرات و کشف مشروبات الکلی :

نیروهای نظامی و انتظامی مستقر در منطقه برای جلوگیری از فساد و فحشا در میان مردم به مقابله با متخلفین پرداختند و در پی تلاش‌های بی‌وقفه و خستگی ناپذیر خود تا پایان شهریور ۱۳۶۴ (پایان مقطع نبرد دوم) مقدار ۳۵۸۴۳۱ لیتر از انواع مشروبات الکلی و ۵۱۶۸۱ عدد نوار مبتذل ، فیلم ، کتاب و نشریات کمونیستی را کشف و منهدم کردند و ۱۴۸۴ نفر را در این خصوص دستگیر نمودند .

(ج) سرقت :

طبق بررسی‌های به عمل آمده درباره‌ی علل سرقت در فواصل سال‌های ۵۸ تا ۶۴، این نتیجه به دست آمد که عمده‌ی عوامل ایجاد کننده‌ی سرقت در زمان بحران در

مناطق غرب و شمال‌غرب فقرمادی و فرهنگی ، اعتیاد افراد و بی‌توجّهی اولیا در تربیت فرزندان بوده است که با همّت رزمندگان اسلام و اولویت برنامه‌ریزی یگان‌های نظامی و انتظامی ، تلاش گسترده‌ای در زمینه‌ی ارتقای سطح فرهنگی مردم منطقه ، اجرای برنامه‌های فرهنگی ، شناسایی سارقان و کشف اموال مسروقه صورت گرفت .

در پی این تلاش‌ها به میزان زیادی از سرقت‌های صورت گرفته در منطقه به شرح زیر کشف شد : ۷۱۰ میلیون تومان پول نقد ، ۲۱ کیلو و ۳۳۵ گرم طلا ، ۴۰ قطعه گردن‌بند ، تعدادی انگشتر و دستبند و زیورآلات به اضافه‌ی ۲۰ سکه‌ی طلا و ۱۰۵،۰۰۰ لیره‌ی ترکیه ، ۱۷۳ دستگاه خودرو (کامیون ، تویوتا و پیکان) ، ۳۸ دستگاه موتورسیکلت و دوچرخه ، ۱۱۶ دستگاه تلویزیون و ویدئو ، ۲۱۶ قبضه اسلحه از انواع مختلف ، ۹۵۳ رأس گوسفند ، تعداد ۸۳ تخته فرش ، ۹ تن حبوبات و مقادیر زیادی اجناس دیگر از قبیل : جاروبرقی ، دوربین ، هود برقی ، پلوپز برقی ، ساعت دیواری و مچی ، پارچه ، پنکه ، کپسول گاز ، بخاری برقی ، پمپ آب ، میکروسکوپ ، ماشین حساب ، یخچال ، اجاق گاز ، زودپز ، لاستیک ، دریل برقی ، آب‌میوه‌گیری ، چرخ گوشت کشف گردید . ۲۹۰۱ سارق و ۱۹ باند سرقت دستگیر شدند . در پنج درگیری به وجود آمده میان نیروهای خودی و سارقین از نیروهای نظامی ۱ نفر شهید و ۵ نفر مجروح و از سارقین نیز ۸ نفر کشته و ۱۰ نفر به جرم قتل دستگیر گردید .

(د) جعل :

به طور کلی در مقطع نبرد دوّم در راستای کنترل جمعیّت و منابع در مناطق غرب و شمال غرب ۲۶ مورد عملیات بر ضد جاعلین انجام گرفت که منجر به کشف ۲۲ باند جعل اسکناس ۱۰۰۰ تومانی ، کوپن بنزین ، مهر و آرم بهداری ، اسناد و نامه‌های دولتی، شناسنامه ، کارت شناسایی و عقدنامه و دستگیری ۱۰۰ نفر در این رابطه گردید .

(ه) کلاهبرداری :

در مقابله با کلاهبرداری ۳۹ عملیات توسط نیروهای نظامی و انتظامی در منطقه اجرا شد که مهّم‌ترین آن دستگیری چند نفر از صاحبان نمایشگاه اتومبیلی در کرمانشاه به علّت صدور چک بی‌محل بوده است . این افراد با دادن چک بی‌محل و پرداخت یک سوّم کل پول ، خودرویی را خریداری و در محل دیگری آن را می‌فروختند و از این

طریق بیش از ده‌ها میلیون تومان وجه نقد به دست می‌آوردند .

(و) اخاذی :

در این رابطه ۳۵ عملیات مقابله با اخاذی انجام گرفت که مهّم‌ترین آن دستگیری ۴ نفر به جرم آدم‌ربایی و اخاذی از خانواده‌ی فرد ربوده شده در ارومیه بوده است .

(ز) تکدی‌گری :

در این رابطه چندین عملیات توسط نیروهای انتظامی انجام گرفت که مهّم‌ترین آن دستگیری ۲ گدا در ارومیه و سلماس می‌باشد . این افراد با داشتن وجوه نقد به مقدار زیاد در بانک‌های مختلف و املاک فراوان ، از طریق تکدی‌گری به ثروت اندوزی می‌پرداختند .

(ح) اختلاس و سوء استفاده :

در مقابله با اختلاس و رانت‌خواری چندین عملیات انجام گرفت که می‌توان به دستگیری سرپرست بنیاد معلولین کرمانشاه به جرم سوء استفاده و اختلاس از درآمد مالی جامعه‌ی معلولین ، دستگیری یک باند۴ نفره که از درآمد معوقه‌ی شهرداری‌ها اختلاس می‌کردند ، نام برد .

۱۰ ـ مقابله با جرائم خاص

جرائم خاص به جرائمی از جمله‌ی قتل ، نزاع و درگیری‌های دسته جمعی گفته می‌شود که در طول سال‌های ۱۳۵۹ الی ۱۳۶۴ توسط یگان‌های سپاه ، ژاندارمری و کمیته‌ی انقلاب اسلامی پی‌گیری شده است .

در این رابطه جسد ۷۹ مقتول توسط یگان‌های نام برده کشف و متهمین در این رابطه دستگیر و تحویل مراجع قضایی شدند .

تعداد ۳۸ نفر از اراذل و اوباش به دلیل اخلال در نظم عمومی و مزاحمت برای دیگران دستگیر شده ، ۲۶ مورد درگیری قومی و فردی که منجر به کشته و زخمی شدن ۱۵۴۵ نفر گردیده بود با دخالت نیروهای سپاه و ژاندارمری با دستگیری ۶۸ نفر در این خصوص خاتمه یافت (جدول شماره‌ی ۳ ـ ۸ ـ ۴) .

ردیف	نوع عملکرد	تعداد عملیات	کشفیات مربوطه	تعداد دستگیرشدگان	تلفات			
					شهید	مجروح	کشته	زخمی
۱	مبارزه با قاچاق مواد مخدر و اعتیاد	–	۲۷۳۱۳ کیلوگرم انواع مواد مخدر و ۱۴۵۲ قبضه انواع اسلحه و مهمات	۲۰۴۱ نفر	۵ نفر	–	۶ نفر	–
۲	مبارزه با فحشاء و منکرات	–	۳۵۸۴۳۱ لیتر مشروبات الکلی و ۵۱۶۸۱ عدد انواع نوار و فیلم مبتذل	۱۴۸۴ نفر	–	–	–	–
۳	مبارزه با سارقین و کشف اموال مسروقه	–	۱۷۳ دستگاه خودرو ، ۲۲ کیلو طلا ، ۷۶۰ میلیون تومان وجه نقد و ۱۲۶۰۵۲ قلم از سایر اموال مسروقه	۲۰۹۱۱ نفر به اضافه ۱۹ باند سرقت	۱ نفر	۵ نفر	۸ نفر	–
۴	مقابله با جاعلین	۲۶ مورد	۲۲ باند جاعل اسکناس ، کوپن بنزین و ...	۱۰۰ نفر	–	–	–	–
۵	مقابله با کلاهبرداری	۳۹ مورد	–	–	–	–	–	–
۶	مبارزه با اخاذی	۳۵ مورد	–	۴ نفر	–	–	–	–
۷	مبارزه با تکدی‌گری	چندین مورد	–	۲ نفر	–	–	–	–
۸	مبارزه با اختلاس		–	۴ نفر	–	–	–	–
۹	مبارزه با جرائم خاص (قتل و درگیری)		کشف ۷۹ جسد	۱۰۶ نفر	–	–	۱۵ نفر	۱۵۳۴ نفر

جدول شماره‌ی ۳ ـ ۸ ـ ۴ جمع‌بندی عملکرد نیروهای نظامی و انتظامی در مقابله با جرائم ، تخلفات عمومی و خاص در عملیات کنترل جمعبت و منابع

۱۱ ـ کنترل ترافیکی و فعالیّت‌های راهنمایی و رانندگی

تخلفات زیاد در رابطه با مسائل راهنمایی و رانندگی ، تصادفات به نسبت سنگین در بعضی محورها ، رعایت نکردن قوانین راهنمایی و رانندگی از دیگر مشکلات در عملیات کنترل جمعیّت و منابع در جهت ایجاد امنیت ، نظم و آرامش در منطقه بود که با کمک سپاه ، کمیته‌ی انقلاب اسلامی و بسیج در اجرای قوانین راهنمایی و رانندگی ، به پلیس راه در کنترل جاده‌ها ، تشکیل تیم‌های مردم‌یاری و نظارت غیرمحسوس بر رفت و آمد اتوبوس‌ها ، تصادفات و تخلفات رانندگی تا حدود زیادی کاهش یافت .

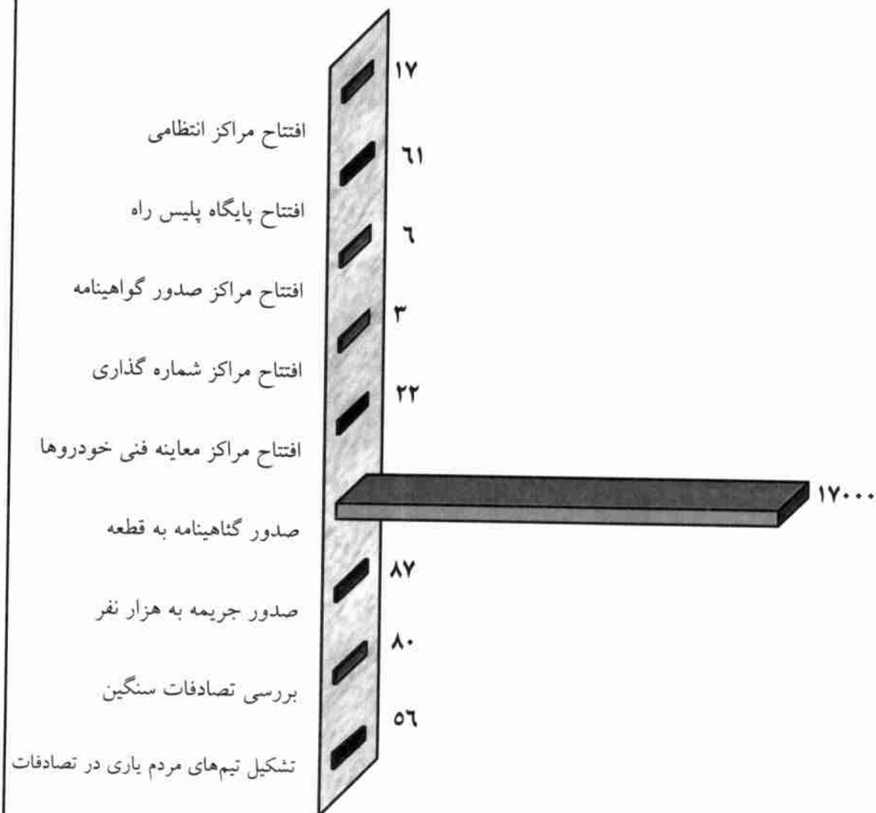
اجرای طرح ترافیک مبتنی بر یک طرفه نمودن خیابان‌های اصلی شهر ، ایجاد خطوط ویژه برای تاکسی‌ها و وسایل نقلیه‌ی عمومی شهری و رفع مشکلات آنها ، برطرف کردن نقص فنی خودروها ، صدور کارت ماشین و سند محضری ، استفاده از مینی‌بوس به جای اتوبوس به علّت داشتن سرعت بیشتر و اشغال جای کمتر از دیگر اقدامات و تلاش‌های نیروهای نظامی و انتظامی در جهت بهبودی وضعیت حمل و نقل عمومی در منطقه بوده است .

در هر صورت ، نیروهای جمهوری اسلامی با توجّه به بحران به وجود آمده در مناطق غرب و شمال‌غرب ، جهت بازگشت کلیه‌ی امور به روال عادی خود افتتاح و فعّال کردن رده‌های انتظامی در شهرها و راه‌اندازی مراکز صدورگذرنامه ، تشخیص هویت ، گواهینامه ، شماره‌گذاری و معاینه‌ی فنی خودروها ، جریمه متخلفین راهنمایی و رانندگی ، افتتاح پاسگاه‌های پلیس راه را به‌سرعت پی‌گیری نمودند و موفق شدند تا اواخر سال ۱۳۶۴ علی‌رغم فعّالیّت‌های شدید ضدانقلاب و متجاوزین بعثی وضعیت منطقه را تا حدود زیادی به حالت عادی برگردانند . (نمودار شماره‌ی ۳ ـ ۸ ـ ۴)

۱۲ ـ فعّالیّت‌های اطلاعاتی سازمان‌ها و یگان‌های کنترل جمعیّت و منابع

اقدامات اطلاعاتی یگان‌های کنترل جمعیّت (سپاه ، ارتش ، ژاندارمری ، کمیته و شهربانی) شامل فعّالیّت‌هایی از قبیل گشت و بازرسی در محل‌های مشکوک، گشت در شهر ، زیر نظر گرفتن و فرستادن خانواده‌های گروهک‌های ضدانقلاب به خارج از منطقه ، بازگشایی مدارس ، جلوگیری از نفوذ دشمن در صف رزمندگان اسلام می‌گردد.

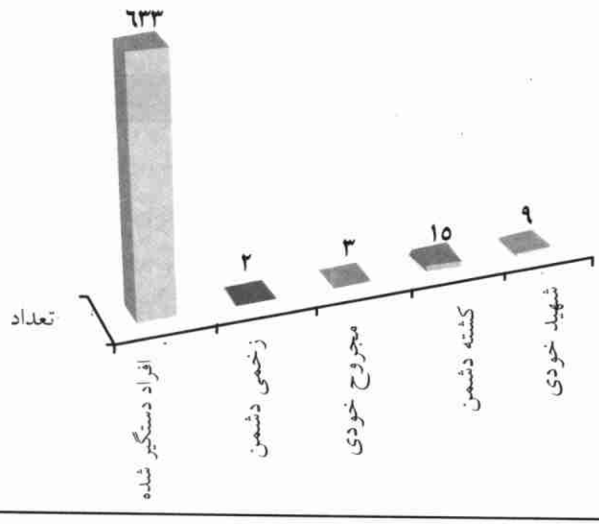
نمودار شماره‌ی ۳ ـ ۸ ـ ۴ فعالیت‌های راهنمایی و رانندگی یگان‌های نظامی و انتظامی در عملیات کنترل جمعیت و منابع

از فعّالیّت‌های مهم اطلاعاتی عملیات کنترل جمعیّت و منابع در مقطع نبـرد دوّم ، می‌توان به دستگیری ۶۱۹ نفر از عناصر ضدانقلاب و وابستگان آنها ، دستگیری ۱۱ نفـر در حین خروج غیرقانونی از مرز ، کشف ۱۰۲۳ قبضه انواع سلاح جنگی به همراه مقایر زیادی مهمات ، به دست آوردن چندین دستگاه تایپ و تکثیـر ، کشـف مقـدار فـراوان کتاب ، نشریه و جزوات درون گروهی اشاره کرد .

در راستای این فعّالیّت‌ها از نیروهای خودی ۵ نفـر شـهید و ۳ نفـر مجـروح و از نیروهای ضدانقلاب ۱۵ نفر کشته و ۲ نفـر زخمـی و از مـردم نیـز ۴ زن و مـرد شـهید شدند. (نمودار شماره‌ی ۴ ـ ۸ ـ ۴) .

نمودار شماره‌ی ۴ ـ ۸ ـ ۴ نتایج فعالیت‌های اطلاعاتی عملیات کنترل جمعیت و منابع یگان‌های نظامی و انتظامی

اسکان جمعیت پراکنده در مناطق امن

تأمین جاده‌ها، محورها و مراکز حساس توسط رزمندگان اسلام

فصل نهم

عملیات روانی

الف: مقدمه

عملیات روانی با تاریخی بـه درازای عرصـه‌ی حیـات جمعـی بـه عنـوان مکمـل جنگ‌های فیزیکی و حتّی مقدم بر آنها از گذشته‌های دور تا بـه حـال ، همـواره مـورد توجّه بوده است . استفاده از انواع علامت‌ها ، نـواختن شـیپورها ، کَرناهـا و طبـل‌هـا ، برافراشتن درفش‌ها و پرچم‌ها ، ایجاد سر و صدا ، روشن کردن مشعل‌هـای فـراوان در جنگ‌ها از روش‌ها و شیوه‌های مقابله‌ی روانی بین طرفین درگیر جنگ در گذشـته بـود که به سهم خود باعث تزلزل در صفوف ، تضـعیف روحیـه‌ی سـربازان ، گـرفتن تـوان جنگیدن و قدرت دفاعی از دشمن می‌گردید .

در تـاریخ کشـورمان هـم ایـن نـوع عملیـات در شکسـت و پیـروزی پادشـاهان سلسله‌های مختلف قبل و بعد از اسلام به نحو چشمگیری مـؤثر بـوده اسـت . از نظـر اندیشمندان بزرگ راهبرد نظامی ، کوروش هخامنشـی از پایـه‌گـذاران و اسـاتید جنـگ روانی درتاریخ محسوب می‌گردد . وی هنگام حمله به بابل علـی‌رغـم داشـتن سـپاهی بسیار مجهز ، مسلح و سازمان یافته ، از آن استفاده نکرد ، بلکه از طریق جنـگ روانـی بر حکومت بابل چیره گشت و آن را برای همیشه سرنگون ساخت ، همان‌گونه که خود در کتیبه‌ای نوشت « بابل را گشودم بدون این که خون از دماغ کسی جاری شود . »

داریوش هخامنشی نیز در اجرای عملیات روانی استاد بود ، زیرا هنگـام ورود بـه مصر با وجود اینکه خود زرتشتی و مروج ایـن دیـن بـود بـه آداب ، رسـوم ، سـنن و مذهب مصری‌ها در حد مطلوبی احترام گذاشت و به این ترتیب در میان آنان محبوبیت یافت . علل برتری فرهاد دوّم اشکانی در جنگ علیه قوای سلوکی با توجـه بـه برتـری این سپاه ، پیروزی شاپور اوّل ساسانی بر والرین امپراتور روم ، پیروزی بهـرام گـور بـر سپاه ۲۵۰ هزار نفری خاقان تـرک و بـالأخره شکسـت شـاه‌سـلطان حسین صـفوی از

محمود افغان ، به شهادت کلیه‌ی مورخین و نظریه‌پردازان نظامی به طور کامل روانی و به کار گرفتن تبلیغات به صورت درست بوده است .

در عصر حاضر نیز با پیدایش زندگی صنعتی و ظهور وسایل ارتباط جمعی در رسانه‌های گوناگون بر ابعاد ، گستردگی و پیچیدگی این نوع عملیات افزوده شده به صورتی که تأثیر شگرف بر کاهش زمان جنگ ، تسریع در امر دست یابی به پیروزی با ایجاد خسارت‌های اندک داشته است . از این رو بسیاری از کشورها درک نیاز شدید به تشکیل واحدهای مجهز و تعلیم یافته برای کسب آمادگی و پاسخگویی به نیازها در مواقع بحرانی را داشته و از نیروهای کارآمد با تعلیمات ویژه و به کارگیری ابزار و امکانات گسترده این نوع عملیات برای شکست دشمنان خود در سطح وسیع استفاده می‌کنند .

در مقطع زمانی نبرد دوّم در مناطق غرب و شمال‌غرب هم این نوع عملیات به واسطه‌ی میزان اهمیتی که به اختصار به آن اشاره شد ، از هر دو سو (نیروهای شورشی و رزمندگان جمهوری اسلامی) به عنوان حربه‌ای مؤثر مورد توجّه و استفاده قرار گرفت .

با نگاهی موشکافانه به این دوره متوجّه خواهیم شد که اگر ایمان قوی ملّت سلحشور و مقاوم ایران ، به‌خصوص اکراد ساکن این مناطق ، رهبری پیامبر گونه‌ی حضرت امام خمینی(ره) و مقابله‌ی رزمندگان اسلام نبود ، به طور قطع ملّت ما تاب مقاومت در برابر سیل عظیم تبلیغات ایادی استکبار در داخل و خارج کشور را نداشت و سرنوشت ایران اسلامی به‌گونه‌ای دیگر رقم می‌خورد . حضور پر شور و انقلابی مردم در صحنه و فریادهای الله اکبر، جنگ جنگ تا پیروزی و مرگ بر منافق آنان در راهپیمایی‌ها ، مراسم تشییع پیکر پاک شهدا ، انتشار بیانیه‌ها و اطلاعیه‌ها در حمایت از جمهوری اسلامی ایران ، محکوم نمودن جنایات ضدانقلاب همه از جمله موارد حمایت روانی مردم از رزمندگان اسلام و نظام بود که مؤثرترین عامل خنثی‌سازی تبلیغات و جوسازی‌های مسموم دشمن در منطقه به حساب می‌آمد . فعّالیّت‌های تبلیغی - روانی نیروهای نظامی و انتظامی فعّال در منطقه نیز نقش بسزایی را در سرکوبی این نوع تهاجم دشمن و دفع حملات روانی آنان بر عهده داشت .

در ادامه‌ی این فصل به طور خلاصه به تعاریف و اصطلاحات ، شناخت موضوع ، عملیات روانی و تبلیغات ، اهداف ، روش‌ها ، سطوح ، سازمان و وظایف ستادهای عملیات روانی ، ابزار و امکانات می‌پردازیم و در انتها مصادیقی از عملیات روانی در مقطع نبرد دوّم در مناطق غرب و شمال‌غرب ارائه می‌گردد .

ب : تعاریف و اصطلاحات

۱ ـ روان

جان ، روح ، روح انسانی و نفس ناطقه را می‌گویند . روان اختصاص به انسان دارد و جان روح حیوانی است که همه‌ی جانداران دارند . جان فناپذیر است و روان فناناپذیر.

۲ ـ جنگ

ـ شکلی از خشونت است که خصلت اساسی گروه‌های درگیر و روش‌های به کار رفته در آن ، نظم و سازمان یافتگی است که بر حسب زمان و مکان به شدت متغیرند و ویژگی آن نابودی انسان‌هاست . جنگ اشکال و انواع مختلفی دارد که از جمله آن می‌توان به جنگ عادلانه ، تجاوزکارانه ، استعمارگرانه ، توسعه طلبانه ، آزادی خواهانه ، منظم ، نامنظم ، علنی و غیرعلنی ، داخلی و خارجی اشاره کرد .

۳ ـ جنگ روانی

ـ جنگ روانی (اسلحه‌ی بی صدا) تلاشی است که بر پخش تبلیغات برای مخاطبان خاصی به منظور پشتیبانی از مأموریت نظامی معینی متمرکز می‌باشد .

ـ تأثیر بر جذب رضایت و باور انسان‌ها در جهت هدف طراحان آن .

ـ مدیریت اندیشه برای ایجاد تفاهم پنهان و یک‌سویه به نفع هدف‌گذاران .

ـ تبلیغات و آن دسته از اقدامات دقیق و طرح‌ریزی شده‌ای که به منظور تأثیر بر عواطف، عقاید ، احساسات و گرایشات افراد دشمن ، تضعیف روحیه‌ی آنان در پشتیبانی هدف‌هایی که از طریق عملیات رزمی تعقیب می‌کنند ، به کار می‌رود .

ـ استفاده‌ی طراحی شده از تبلیغات و ابزارهای مربوط به آن برای نفوذ در خصوصیات فکری دشمن با توسل به شیوه‌هایی که موجب پیشرفت مقاصد امنیت ملّی مجری می‌شود .
ـ کاربرد برنامه اثر تبلیغات آشکار (وسایل ارتباط جمعی) و پنهان (شایعه سازی) جهت تضعیف روحیه‌ی مردم یا ارتش دشمن و بی اعتبار ساختن انگیزه‌ها و کاهش اقتدار حکومت مخالف می‌باشد .
ـ هر زمان تبلیغات به منظور پیشبرد عملیات نظامی در زمان جنگ چه از نظر تاکتیکی یا راهبردی به کار رود نام جنگ روانی به خود می‌گیرد .
ـ در مورد جنگ روانی تعاریف مختلفی وجود دارد که تنها به ذکر موارد بالا اشاره گردید .

۴ ـ انواع عملیات روانی

جنگ‌های روانی را می‌توان بر اساس دایره‌ی فعّالیّت‌ها ، محدوده‌ی تحت پوشش و نوع اهدافی که دنبال می‌کنند به سه دسته‌ی زیر تقسیم کرد :

(الف) راهبردی :

این نوع عملیات که شامل فعّالیّت‌های گسترده و بلند مدت می‌باشد با استفاده از نقاط آسیب پذیر سیاسی ، نظامی ، اجتماعی ، اقتصادی و نظیر آن بر ضد بخش عمده یا تمامی مردم یک جامعه به کار می‌رود و باعث سستی در عقاید و آرمان‌ها می‌گردد و ملّت‌ها را نسبت به فرهنگ ، تمدن و اصولی که براساس آن حرکت می‌کنند به شک و تردید می‌اندازد .

(ب) محدود :

عملیات روانی محدود (تاکتیکی) که معمولاً در محدوده‌ای کوچک‌تر و با اهدافی مشخص اجرا می‌شود ، نیروهای خودی ، مردم و دشمن صحنه‌ی عملیات رزمی را مورد توجه و حمله قرار می‌دهد و باعث وادار ساختن نیروهای مقابل به فرار و یا تسلیم به صورت فردی یا گروهی ، کاهش روحیه ، تضعیف اراده و پایداری آنان و گمراهی فرماندهان نیروی متخاصم می‌گردد .

(ج) تحکیمی :

این نوع از عملیات روانی به منظور پیشرفت و سهولت عملیات و افزایش میزان همکاری مردم در سرزمین خودی یا سرزمین‌هایی که توسط نیروهای خودی تصرف شده است ، اجرا می‌شود .

ج : شناخت عملیات روانی

عملیات روانی جنگی است که در عمل سلاحی در آن به کار برده نمی‌شود ، لیکن به لحاظ روانی چنان اثرات مخربی دارد که در اغلب موارد دشمن قوی و مسلح در مقابل آن مجبور به عقب‌نشینی می‌شود و گاهی از روی جبر تسلیم می‌گردد ، بدون اینکه تیری شلیک و خونی ریخته شود . با این نوع جنگ می‌توان شرایط سخت سیاسی، اقتصادی ، فرهنگی و اجتماعی را نیز به طرف مقابل بدون هزینه‌های قابل توجهی تحمیل نمود و از تلفات و ضایعات خودی به مقدار زیادی کاست .

عملیات روانی هر چند سلاحی است که می‌تواند در دست هر نیرویی قرار بگیرد، لیکن عدم آگاهی از چگونگی کاربرد آن پی‌آمدهای وحشتناکی را برای استفاده کننده به بار خواهد آورد . از طرفی جهت پاتک در مقابل چنین عملیاتی ، می‌بایست به آموزه‌ی عملیاتی و تاکتیک‌ها و روش‌های آزمایش شده‌ی آن آشنایی کامل داشت . عملیات روانی شمشیری است دو لبه که به هنگام کاربرد ، یک لبه‌ی آن به سمت نیروهای خودی است ، پس باید در نحوه‌ی کاربرد آن دقت زیادی شود . گاهی اثرات و نتایج عملیات روانی بیشتر از ضایعات و تلفات حاصله از یک جنگ مدرن نظامی است ، زیرا این نوع عملیات علاوه بر تضعیف شدید آمادگی رزمی طرف مقابل ، موجب پخش اطلاعات دروغین ، ترساننده و بازدارنده و درجات مختلف دشمنی می‌گردد . همین امر موجبات کاهش کارآیی رزمی ، اقتصادی ، صنعتی ، سیاسی هدف را فراهم می‌آورد و سرانجام منجر به پایان جنگ ، تضعیف میل به جنگیدن در نیروهای طرف مقابل و جدا شدن بعضی از نیروها از نیروی انسانی آن می‌شود . همچنین در هم پیمانان سوءظن ایجاد می‌کند و با تفرقه بین صفوف آنها باعث فروپاشی پیمان‌های دفاعی بین آنان می‌گردد ، چرا که یک سرباز منحرف شده (به وسیله‌ی عملیات روانی)

یا سربازی که در کشیدن ماشه دچار تردید شود به منزله‌ی یک زخمی یا کشته محسوب می‌گردد .

مخاطبان ، عوامل پردازش ، نقش افکار عمومی ، نحوه‌ی طرح‌ریزی و اثرات این نوع عملیات روی افراد از مطالبی است که جهت شناخت بیشتر به صورت خلاصه ارائه می‌گردد .

۱ ـ مخاطبان عملیات روانی

(الف) نیروهای شورشی با هدف ایجاد نفاق ، به هم زدن سازمان ، پایین آوردن روحیه، براندازی ، انشعاب و جَذب آنان .

(ب) جمعیت غیر نظامی با هدف حفظ و تقویت پشتیبانی مردم از حکومت و برنامه‌های پدافند و توسعه‌ی داخلی .

(ج) نیروهای مسلح خودی با هدف ایجاد و حفظ روحیه ، به وجود آوردن انگیزه، تقویت روحیه‌ی وفاداری در آنان ، چرا که وجود وفاداری و انگیزه در نیروهای مسلح از عوامل حساس نبرد با شورشیان می‌باشد .

(د) عناصر بی‌طرف با هدف آشکار ساختن فعّالیّت‌های خرابکارانه‌ی دشمن ، وارد آوردن فشار بین المللی به منظور خنثی نمودن تلاش قدرت‌های خارجی متخاصم در پشتیبانی شورش ، کسب حمایت گروه‌های خارجی غیر متعهد در داخل و خارج .

(ه) قدرت‌های متخاصم خارجی با هدف متقاعد نمودن قدرت‌های متخاصم نسبت به شکست شورش مورد حمایت آنان و قطع پشتیبانی از آنها .

(و) تسلیمی‌ها ، توابین و اسرای ضدانقلاب .

۲ ـ عوامل پردازش عملیات روانی

نخستین عنصر مهّم در پردازش عملیات روانی عوامل ذهنی نظیر ارزش‌ها و باورهای فرهنگی است . از این رو طراحی این نوع عملیات قاعدتاً باید از شناخت ذهنی مخاطبان ، شرایط ایجاد تنافر شناختی در آنان ، تبیین اهداف آن و بررسی محیط پیرامون و فضای زیست دشمنان و دوستان پرده برگیرد و در این راستا از مهارت‌های

جنگاوران روانی سود جوید .

دوّمین عنصر ، عوامل عینی و محیطی است که از کانال جامعه بر منویات افراد مؤثر واقع می‌شوند . به این ترتیب ، از مهم‌ترین عوامل عینی و اجتماعی صاحب نفوذ و مؤثر در جنگ روانی می‌توان از شرایط قومی ، نژادی ، طبقاتی و مذهبی یاد کرد که با قدرت هویت بخش خود ، زمینه‌ی مناسبی برای کاربرد راهبردهای جنگ روانی فراهم می‌آورند و بالأخره در این میان نباید از نقش فناوری ارتباطی در جنگ روانی غفلت نمود ، زیرا این فناوری با طلایه‌داری عصر ذهن‌پردازی مبتنی بر پیام‌های تبلیغاتی بدان سو می‌رود که سلطه‌جویی عملی آدمی بر طبیعت را معطوف به سایر انسان‌ها و جوامع نماید و از این طریق منافعی خاص را برای گروه‌ها و نگرش‌های خاص ترتیب دهد .

۳ ـ طرح‌ریزی عملیات روانی

عملیات روانی به عنوان یک قسمت از فعّالیّت‌های کلی و یکپارچه‌ی پدافند و توسعه‌ی داخلی به شکلی طراحی می‌شود که بتواند جوابگوی نیازمندی‌های ویژه‌ی هر منطقه و عملیات باشد . در واقع به منظور دست‌یابی به حداکثر تأثیر کلیه‌ی فعّالیّت‌های عملیات روانی از طریق کانال‌های برقرار شده اجرا می‌گردند و طراحان عملیات روانی موضوعات مختلفی را که بتوانند از طریق وسایل ارتباط جمعی موجود پخش و منتشر گردند ، تهیه می‌نمایند .

موضوعات و پیام‌های عملیات روانی قبل از انتشار مورد آزمایش قرار می‌گیرند . این موضوعات و پیام‌ها که در بردارنده‌ی کلمات و متون مأنوس و خودمانی برای گروه‌های هدف می‌باشند ، روشن و به‌سادگی قابل فهم بود و به دفعات تکرار می‌گردند. شیوه انتخاب موضوعات عملیات روانی به صورتی است که تقویت کننده‌ی عملیات و رشته عملیاتی که به اجرا در می‌آیند ، باشد به صورتی که موضوعات عملیات روانی در پشتیبانی از رشته عملیات تحکیمی بر میزان امنیتی که به مردم تقدیم می‌گردد و منافعی که از طریق حمایت عمومی آنها به دست می‌آید ، تأکید می‌کند ، در پشتیبانی از رشته عملیات ضربتی اهداف این عملیات را تشریح و روی کوشش‌های انجام شده در جهت فراهم نمودن امنیت برای افراد غیرنظامی تأکیده نموده و در

خصوص نیروهای شورشی بر بیهودگی در مبارزه ، اهمیت همبستگی خانوادگی و پذیرش برنامه‌های عفو و بخشش را سفارش می‌کند ، در پشتیبانی از عملیات در مناطق دور دست ضمن حفظ روحیه‌ی نیروهای دولتی ، مردم را در حمایت و پشتیبانی از عملیات بسیج تهییج می‌نماید و در عملیات کنترل جمعیت و منابع بر لزوم و اجرای شدید قوانین تأکیده نمود و ضدانقلاب را به عنوان مسببین و علت اصلی اجرای عملیات کنترل جمعیت و منابع معرفی می‌نماید .

۴ ـ نقش افکار عمومی در عملیات روانی

جنگ روانی عمدتاً از طریق جلب افکار عمومی و اراده و نفوذ در آن صورت می‌گیرد . در واقع کنترل افکار عمومی به مثابه هر مجموعه از عقاید افراد در شرایط زیست گروهی می‌تواند تمامی ملّت‌ها را ظرف مدت کوتاهی دگرگون کند و چهره‌ی جدیدی به تمام قسمت‌های جهان بدهد .

بنابراین افکار عمومی که مانند مجموعه قضاوت‌های اجتماعی و جامعه‌ی خودآگاه در باب مسائل مهم قدرتی سیاسی را تشکیل می‌دهد لزوماً نتیجه‌ی افکار انفرادی درباره‌ی یک موضوع معین است و نه حتی نتیجه‌ی کار اکثریت افراد جامعه، از این بعد افکار عمومی می‌تواند به شدت از اضطراب‌های اجتماعی متأثر گردد و علی رغم بیان احساسات اجتماعی فاقد حافظه‌ی تاریخی نیز باشد .

بر این روند افکار عمومی نوعی جریان فکری است که با تسلط بر جو فکری جامعه آن را بنا کرده و یا تغییر می‌دهد و خود از سرچشمه نگرش‌های عمومی سیراب می‌شود . این سلطه از طریق تهییج احساسات مردمی به دست می‌آید و به اتکای تبلیغات وسایل ارتباطی ، واکنش‌های انعکاسی شرطی را جایگزین عملکرد اندیشه و وجدان می‌نماید تا تبدیل اقناع به افکار چاره‌ساز کسب همدلی ، هر چند سطحی ، در راه تحقق اهداف سیاسی واقع گردد . در این میان وجود تفرقه ، هرج و مرج و تحریم نقاط حساس اعتقادی و استفاده از تضادهای ملّی و بین‌المللی اثر بخشی جنگ روانی را از طریق شکل دادن به افکار عمومی دو چندان می‌کند . به برکت تغییر افکار عمومی در حیطه‌ی جنگ روانی است که اثرات سطحی پیرو زمان در جنگ‌های مستقیم ژرفا

می‌گیرد و استمرار می‌یابد .

۵ـ آثار عملیات روانی روی افراد

فشار روانی (استرس) ، واکنش هیستریکی ، وحشت (از بین رفتن هوشیاری فرد) ، سردردهای تنشی (به علّت انقباض و فشار عضلات سر و پیشانی) ، واکنش‌های انجمادی (بی‌حرکت بودن) ، تکان‌های شدید و لرزه (موج) ، افزایش فعّالیّت‌های اتونومیک (عرق کردن زیاد ، بی‌اشتهایی ، تهوع ، ناراحتی شکم) ، وقفه‌ی تنفسی (بند آمدن تنفس) ، ضعف عصبی ، احساس ذهنی ترس و حالت اضطراب (مضطرب بودن) از جمله آثاری است که عملیات روانی روی افراد می‌گذارد .

د : عملیات روانی و تبلیغات

امروزه تبلیغات به معنای تأثیرگذاری بر عقاید دیگران تعریف می‌شود و هدف از آن فراهم ساختن موجبات پیوستن بیشترین شمار از افراد به یک حزب ، نظام سیاسی یا یک ایدئولوژی و واداشتن آنان به قبول تعهد است . از آنجا که تبلیغات تأثیرگذاری بر افکار و رفتار انسان را دنبال می‌کند ، اساس جنگ روانی را تشکیل می‌دهد و از آن در این راستا به منظور سلب روحیه و اراده‌ی جنگیدن نیروهای مقابل استفاده می‌شود . با توّجه به نقشی که تبلیغ در عملیات روانی بر عهده دارد و میزان اهمیت آن برای طراحان و متخصصان عملیات روانی برای آشنایی بیشتر با این مقوله در ادامه به پاره‌ای از مباحث آن اختصار اشاره می‌گردد .

(الف) انواع تبلیغ در عملیات روانی :

کارشناسان ، تبلیغات را بر اساس منبع مورد استفاده و صحت ، سقم و درستی اطلاعات منتشر شده به سه گروه زیر تقسیم می‌کنند :

(۱) تبلیغات سفید : منبع و عامل در این نوع تبلیغ هر دو معرفی می‌شوند ؛

(۲) تبلیغات خاکستری : در این نوع منبع معرفی نمی‌شود ، ولی عامل معرفی می‌گردد ؛

(۳) تبلیغات سیاه : منبع و عامل هر دو دروغی و عوضی است .

(ب) روش‌های تبلیغاتی :

(۱) در نظر داشتن مخاطب : شناخت کامل نیروهای هدف و طیف‌بندی آن برای در نظر داشتن نوع برخورد ؛

(۲) ظاهرسازی : پرهیز از خصومت ، توهین و عیب‌جویی ، داشتن برخورد دوستانه و احترام به افراد ؛

(۳) حمله به نقاط ضعف دشمن : بزرگ کردن ناسازگاری‌ها و نارضایتی‌های ریشه‌دار در میان دشمن و بهره‌گیری از آن ؛

(۴) زیرکی : استفاده از تلقین ، جملات کوتاه و جذاب ؛

(۵) شایعه‌سازی .

(ج) مراحل تبلیغ :

(۱) شناخت ماهیت افراد به لحاظ روحی ، روانی ، فیزیولوژیک و توجه به ابعاد وجودی آن ؛

(۲) بررسی ویژگی‌های شناختی ، عاطفی و هیجانی افراد مورد نظر ؛

(۳) بررسی و شناخت ساختار شخصیتی افراد محدوده‌ی تحت پوشش ؛

(۴) سعی در ایجاد تغییر در نگرش ، باور ، ایدئولوژی و فلسفه‌ی فرد .

(د) روش‌ها و اسلوب‌های تبلیغاتی در عملیات روانی :

(۱) همراهی : متخصصان عملیات روانی با اجرای برنامه‌های متنوع و تحریک زمینه‌ی انفعالی افراد در بخشی از افکار و عقاید با مخاطبان خود همراه و همسو می‌گردند ؛

(۲) انگیزش تفکر : یکی از کارآمدترین روش‌های تبلیغ ، تشویق و ترغیب مردم به تفکر و کشف حقیقت است ؛

(۳) روش الگویی : استفاده از وجود الگوها ، نمونه‌های عینی و مصادیق خارجی برای متقاعد ساختن مخاطبان و خارج کردن آنها از هاله‌ای از ابهام و تردید ؛

(۴) روش گام به گام : به کارگیری این روش پس از شناخت شرایط موجود و فرهنگ حاکم بر رفتار و گفتار مردم و گردآوری اطلاعات لازم و کافی در این خصوص از سوی کارشناسان تبلیغات و جنگ روانی صورت می‌گیرد ؛

(۵) القای غیرمستقیم : در این روش کارشناسان و مجریان تبلیغات به جای انتقال پیام‌ها به صورت مستقیم به اذهان مخاطبان خود مضامین و مفاهیم مربوطه را در اشکال و صورت‌های گوناگون در قالب پیام‌های جهت‌دار که در ظاهر به موضوع اصلی مرتبط نیستند به افراد تزریق می‌کنند ؛

(۶) القای مستقیم : اگر مخاطبان آمادگی پذیرش اخبار و پیام به صورت مستقیم را داشته باشند ، از این روش استفاده می‌شود ؛

(۷) تداعی معانی : در این روش متخصصان با گردآوری اطلاعات مورد نیاز درباره‌ی گذشته‌ی مخاطبان خود ، میان پیام‌های تبلیغاتی و احساسات ، عواطف ، ادراکات و خاطرات آنها ارتباط عاطفی برقرار کرده و با ایجاد تداعی معانی در اذهان مخاطبان به اهداف تبلیغی خود دست می‌یابند .

(ه) مراحل کسب پیروزی تبلیغاتی در جنگ روانی :

(۱) خسته کردن (فرسودن روح) : بیزار کردن نیروهای دشمن از جنگ و تشویق آنان به ابراز نارضایتی در مورد خون‌ریزی‌ها ؛

(۲) مأیوس کردن (کشته شدن و نا امیدی به پیروزی) ؛

(۳) نوید دادن به آینده‌ای بهتر در صورت تمرد ، تسلیم ، تمارض و شورش ؛

(۴) ایجاد شک و تردید در امکانات رهبری و اهداف .

ه: اهداف عملیات روانی در مناطق غرب و شمال‌غرب

۱ـ بالا بردن سطح آگاهی مردم منطقه نسبت به ماهیت دشمن و جلب حمایت آنان : با افشای جنایات گروهک‌ها و احزاب غیر قانونی در مناطق غرب و شمال‌غرب و میزان وابستگی و سرسپردگی آنان به بیگانگان با تبلیغات وسیع رزمندگان اسلام ، مردم به اعمال و اهداف ننگین ضدانقلاب پی برده و روز به روز بر میزان نفرت و انزجار آنان نسبت به گروه‌ها افزوده می‌شد ، به صورتی که با افتادن اسلحه‌ی هر شهیدی چند رزمنده‌ی دیگر جای خالی آن را پر می‌کرد و اهالی روستاها یکی پس از دیگری برای مبارزه با عوامل استکبار و در دست گرفتن امنیت منطقه مسلح می‌شدند ؛

۲ ـ تأثیر بر عواطف ، افکار و اعمال مردم و هدایت آنها به سوی استحکام

پایه‌های حکومت با ازدیاد کسب همکاری : برای دست‌یابی به این هدف ایجاد تفرقه و نزاع در میان افراد دشمن به منظور ترک همکاری آنان با یکدیگر ، ایجاد حس بی‌اعتمادی دیگر نیروها که امکان جذب آنها وجود نداشت ، مأیوس نمودن دشمن از اتحاد با یکدیگر و مانند آن ؛

۳ ـ ایجاد وحدت در میان مردم (شیعه و سنی) در مقابل تبلیغات قوی و همه جانبه‌ی تفرقه‌افکنانه دشمن ؛

۴ ـ ایجاد شکاف بین سران و فرماندهان ضدانقلاب از طریق بیان واقعیت‌ها در وابستگی گروه‌ها و شکست‌های نظامی ؛

۵ ـ ایجاد حس امیدواری در میان نیروهای خودی و مردم نسبت به آینده‌ی نظام و بحران منطقه ؛

۶ ـ جلب اعتماد و اطمینان مردم در خصوص اینکه مسئولین در منطقه به خواسته‌ی آنان توجه دارند و زندگی خود را وقف رفاه ، آسایش و امنیت آنان نموده‌اند؛

۷ ـ جدا کردن صف مردم از ضدانقلاب ؛

۸ ـ بالا بردن روحیه‌ی نظامیان خودی ؛

۹ـ توجیه و تفهیم علت اجرای قوانین و مقررات اجرایی در منطقه توسط نیروهای خودی به‌خصوص در عملیات کنترل جمعیت و منابع ؛

۱۰ ـ اثبات اقتدار نظام در منطقه برای مردم و نیروهای خودی با اجرای عملیات ضربتی ؛

۱۱ ـ تقویت عملیات ضربتی و تحکیمی علیه ضدانقلاب با تشریح نحوه‌ی اجرای عملیات ، میزان موفقیت آن ، درصد نیروهای تسلیمی دشمن ؛

۱۲ ـ قطع حمایت‌ها و پشتیبانی‌های داخلی و خارجی ضدانقلاب با محکوم نمودن حرکت آنها در داخل و خارج از کشور ؛

۱۳ ـ افشای جنایات ضدانقلاب ؛

۱۴ ـ ایجاد رعب و وحشت ، القای احساس ناامنی ، از دست دادن شجاعت و بی‌پروایی در میان نیروهای ضدانقلاب ؛

۱۵ ـ ایجاد یأس و ناامیدی در میان نیروهای دشمن ؛

۱۶ـ به تسلیم کشاندن دشمن : باید قبول کرد که بهترین تدبیر و پیکار ، اسیر کردن دشمن است نه انهدام آن ! بنابراین در نبرد کسب پیروزی کار برجسته‌ای نیست ! مهم‌ترین مسأله درهم شکستن میل مقاومت در دشمن و به تسلیم کشاندن اوست ، بدون اینکه رزمی صورت بگیرد ؛

۱۷ ـ کاهش قدرت نظامی و کفایت رزمی (کارآیی رزمی) ضدانقلاب و افزایش احتمال شکست آن ؛

۱۸ ـ مقابله با تهاجمات روانی دشمن .

و : روش عملیات روانی

در جنگ‌های روانی ، روش‌های متنوع و مؤثری وجود دارد که به تناسب حالت‌های روانی و شرایط ذهنی مخاطبان به صورت انفرادی یا ترکیبی در قالب تهدید ، تبلیغ و دستور مورد استفاده‌ی متخصصان جنگ روانی قرار می‌گیرند . آنچه در این خصوص حائز اهمیت می‌باشد ، این است که قبل از انتخاب روش یا روش‌های مناسب برای این نوع عملیات انجام مطالعاتی در موردآداب و رسوم ، عقاید ، عادات ، سلیقه‌ها ، شرایط ذهنی و فکری حاکم بر مخاطبان و عکس‌العمل احتمالی آنان ضروری است . در طول بحران در مناطق غرب وشمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم با توجه به موارد بالا روش‌های زیر از سوی متخصصان جنگ روانی برای مقابله با دشمن و غلبه بر آن مورد استفاده قرار گرفت .

۱ ـ **ضد تبلیغات** : مقابله با اقدامات تبلیغی روانی دشمن شامل : مقابله با انحرافات ، شایعات ، تحریفات ، تفرقه ، تهدید (ترور شخصیت‌ها) و فریب با هدف به حداقل رساندن موضوعات تبلیغاتی ضدانقلاب .

۲ ـ **تبلیغات** :

(الف) حمله به نقاط ضعف دشمن از طریق :

ـ افشای وابستگی خارجی آنان ؛

ـ افشای جنایات ؛

ـ معرفی ضدانقلاب به عنوان مسبب ایجاد نا امنی در منطقه ؛

(ب) تهدید نیروهای دشمن (نظامیان در حال جنگ ، زندانیان و خانواده‌های آنها) از طریق تهدید ، تبعید و واگذاری تسهیلات ؛

(ج) از بین بردن انگیزه‌ی مقاوت در میان نیروهای ضدانقلاب ؛

(د) حفظ و تقویت روحیه‌ی نیروهای خودی (نظامی و غیرنظامی) از طریق اجرای طرح‌های مختلف فرهنگی ؛

(ه) برطرف نمودن یأس و نا امیدی از میان نیروهای خودی و ایجاد حس امید در آنها ؛

ز : سطوح ، سازمان وظایف عملیات روانی

۱ــ سطوح

(الف) سطح ملّی : در این سطح سازمان‌های نظامی و غیرنظامی وجود دارد که مسئولیت آنها طرح‌ریزی برنامه‌ی عملیات روانی در سطح ملّی ، سازماندهی ، آموزش و اختصاص یگان‌های عملیات روانی و منابع ، اجرای عملیات روانی راهبردی ، ارزیابی تأثیر و موفقیت برنامه‌های عمیات روانی ، نظارت بر اجرای برنامه‌های عملیات روانی و تهیه ، تجزیه و تحلیل و انتشار اطلاعات مربوط به عملیات روانی و تحلیل هدف در مورد گروه‌های مورد نظر می‌باشد .

(ب) سطوح منطقه‌ای : مرکز هماهنگی منطقه‌ای که معمولاً در سطح قرارگاه‌ها و ستادهای فرماندهی سپاه‌ها می‌باشد ، برنامه‌ی عملیات روانی در سطح ملّی را دریافت و پس از تجزیه و کاربردی کردن آن را به صورت دستورالعمل اجرایی به مراکز تابعه ، فرماندهان نظامی و ارگان‌های غیرنظامی ارسال و بر نحوه‌ی اجرای آن نظارت می‌نمایند.

(ج) نیروهای نظامی : عناصر ستاد عملیات روانی یا رده‌های تبلیغاتی متشکل از پرسنل نظامی و غیرنظامی و یگان‌های نظامی عملیات روانی می‌باشند که طبق برنامه‌ها و دستورات دریافتی منطقه‌ای این عملیات را طرح‌ریزی و اجرا می‌کنند . ممکن است این عناصر و یگان‌ها که شعاع عمل آنها از اجرای عملیات روانی راهبردی تا عملیات

روانی محدود محلی و تحکیمی متفاوت می‌باشد ، توسط رده‌ها تقویت و پشتیبانی شوند .

۲ـ سازمان

برای کمک به فرماندهان در اجرای عملیات روانی در رده‌های مختلف فرماندهی ، ستاد عملیات روانی و یگان‌های سازمانی تشکیل و مأموریت‌های محوله را دنبال می‌کنند :

(الف) در صحنه‌ی عملیات مسئولیت کلی عملیات روانی بر عهده‌ی فرمانده‌ی صحنه می‌باشد .

(ب) در قرارگاه‌های اصلی منطقه‌ای ، فرماندهی قرارگاه ستاد ویژه عملیات روانی سازماندهی می‌کند .

(ج) در سایر رده‌های بالا بنا به وضعیت بحران سازمان‌هایی ایجاد و مأموریت را دنبال می‌کنند . معمولاً این سازمان‌ها تحت کنترل مستقیم فرماندهان می‌باشند .

در مقطع نبرد دوّم بحران غرب و شمال‌غرب در صحنه درگیری یگان‌های عملیات روانی تحت کنترل فرماندهان قرارداشت و معمولاً توسط عملیات ، اطلاعات ، تبلیغات و رده‌های سیاسی در منطقه طبق مصوبات کمیسیون‌های مربوطه مأموریت منطقه‌ای دنبال می‌شد .

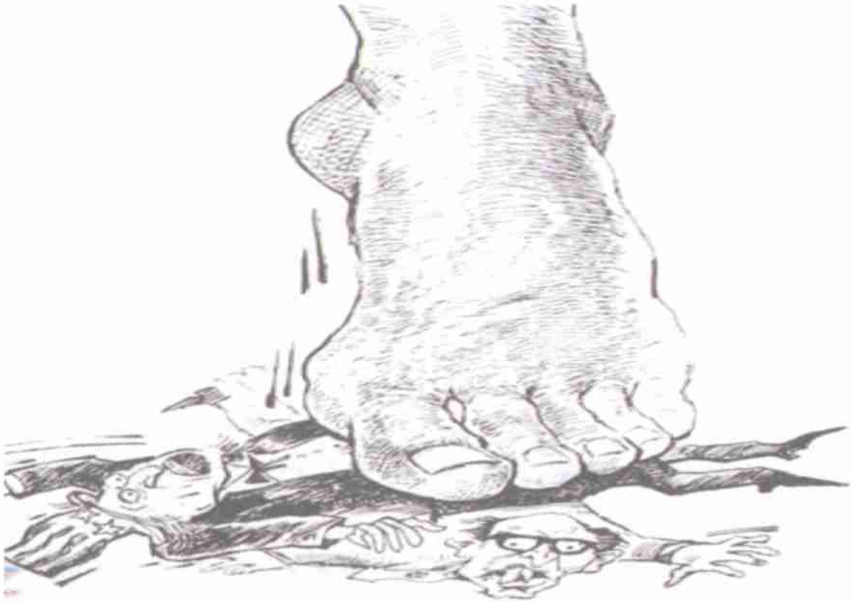
۳ـ وظایف ستادهای عملیات روانی در مناطق عملیاتی

(الف) طرح و اجرای عملیات روانی در پشتیبانی از عملیات تاکتیکی .

(ب) گزارش عملیات روانی عادی و ویژه به رده‌های بالا .

(ج) هماهنگ کردن عملیات روانی با سایر فعّالیّت‌های ستادی و مأموریت‌های تاکتیکی یگان‌های رزم .

(د) مشورت با فرمانده و ستاد یگان‌های زیر دست در رابطه با مسائل عملیات روانی .

اخوت و برادری میان مردم و رزمندگان اسلام موجب اضمحلال ایادی استکبار

خیلی زود توطئه‌های استکبار جهانی جهت ایجاد تفرقه، آشوب و . . . برای مردم مناطق غرب و شمال‌غرب آشکار شد

(هـ) کنترل عملیاتی بر کلیه‌ی یگان‌های زیر دست در رابطه با مسائل عملیات روانی .

(و) کنترل عملیاتی بر کلیه‌ی یگان‌ها و پرسنل غیر سازمانی عملیات روانی .

(ز) تطبیق و هماهنگی طرح‌های عملیات روانی با طرح‌های تاکتیکی .

(ح) تهیه‌ی برنامه‌های آموزشی عملیات روانی و نظارت بر اجرای آن .

(ط) طرح‌ریزی و نظارت بر عملیات روانی با :

(۱) تهیه و صدور طرح‌ها ، دستورات و دستورالعمل‌ها ؛

(۲) انتشار بررسی‌های منطقه‌ای ، گزارشات تحقیقاتی و ارسال آنها به فرماندهی و عملیات ؛

(۳) تهیه‌ی فهرست نیازمندی‌های اطلاعاتی و تحقیقاتی و ارسال آنها به فرماندهی و عملیات ؛

(۴) ارزیابی اطلاعات و تهیه‌ی برآورد عملیات روانی ؛

(ی) ارزیابی آثار عملیات روانی دشمن و خنثی سازی آن .

(ک) همکاری با سایر نمایندگان منطقه‌ای و استانی .

(ل) ارائه‌ی پیشنهادات و توصیه‌هایی به فرمانده در رابطه با پرسنل ، نیازمندی‌ها ، وسائل لجستیکی و بودجه عملیات روانی .

(م) تهیه‌ی طرح پشتیبانی‌های روانی اسرا و توجیه آزادگان (اسرای جنگی نیروهای خودی ـ فراریان خودی از زندان‌های دشمن) .

(ن) طرح‌ریزی در رابطه با گسترش امکانات عملیات روانی در عملیات توسعه و پدافند داخلی .

ح : ابزار و امکانات عملیات روانی

۱ ـ رادیو و تلویزیون ؛ رادیو و تلویزیون به دلیل ویژگی‌های خاصی که دارد ، پیوندی آسان‌تر و ژرف‌تر با مردم برقرار می‌کند و اثری فزون‌تر و سریع‌تر بر اندیشه‌ها ، رفتار و کردار یکایک افراد جامعه می‌گذارد . در بحران مناطق غرب و شمال‌غرب خط و عملکرد صدا و سیما بزرگ‌ترین دستگاه تبلیغاتی بود که تأثیر زیادی بر مردم داشت .

۲ ـ مطبوعات ؛ این ابزار را در واقع و به مفهوم وسیع خود می‌توان آیینه‌ی افکار جامعه به شمار آورد . کتاب‌ها ، مجلات ، روزنامه‌ها ، و بولتن‌ها نقش بسیار اساسی در شکل‌گیری و سازندگی افکار عمومی دارند ؛

۳ ـ نشریات ؛ در طول بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب نشریات زیادی توسط ارگان‌های مختلف با موضوعات متفاوت منتشر می‌شد که در فضای ذهنی اقشار مختلف مردم ، هواداران و نیروهای ضدانقلاب تأثیر بسیار زیادی داشت به صورتی که برای هر کدام از این اقشار اعم از محصلین ، کارمندان ، معلّمین ، مردم عادی نشریه‌ای مخصوص چاپ می‌گردید ؛

۴ ـ خبرگزاری‌ها ؛

۵ ـ سینما و فیلم ؛

۶ ـ یگان‌های خاص که در کلیه‌ی سطوح آموزش می‌دیدند ، مانند (گشتی‌های تبلیغی و فرهنگی ؛

۷ ـ بلندگوهایی که بر روی خودروها و بالگردها نصب می‌شد ؛

۸ ـ ارتباط رو در رو با مخاطبین (از مؤثرترین وسایل عملیات روانی است .)؛

۹ ـ مراکز هماهنگی .

ط : مصادیقی از فعالیّت‌های روانی نیروهای خودی در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم

در طول بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب ، نیروهای شورشی با به کارگیری جنگ روانی (با توجه به شناختی که از مردم و جغرافیای منطقه داشتند .) جوّی آکنده از نابسامانی و شرایطی بحرانی برای ضربه زدن به رزمندگان اسلام و نظام جمهوری اسلامی به وجود آورده بودند . شیوه‌هایی همچون ایجاد جوّ کاذب از طریق پخش و نشر شایعات ، دروغ پردازی ، تحریف شعارها و واقعیت‌ها ، محو چهره‌های انقلابی با ترور یا تهدید ، ایجاد چهره‌های دروغین ، القای افکار نادرست ، ایجاد تفرقه ، از راهکارهای آنها در اجرای این نوع عملیات بود .

در مقابل ، مسئولین و فرماندهان نظام مقدس جمهوری اسلامی نیز طی این مدّت

با اتخاذ شیوه‌ها و روش‌های مناسبی که مصادیقی از آنها ارائه می‌گردد ، سعی کردند علاوه بر خنثی نمودن عملیات روانی دشمن ، مؤثرترین روش‌ها در تأثیرگذاری بر مخاطبان را انتخاب و اجرا نمایند و ضربات مؤثری را از این طریق بر ضدانقلاب و حامیان آن وارد کنند.

۱ ـ بعدازظهر مورخه ۵۸/۷/۱۷ ، حجت الاسلام حاج شیخ صادق خلخالی در مجلسی به مناسبت تجلیل شهدای اخیر سردشت در اجتماع چندین هزار نفری از قشرهای مردم شهر قم و در حضور رهبر انقلاب اسلامی ایران ، امام خمینی(ره) سخنانی ایراد کرد . وی ضمن اشاره به چگونگی کشته شدن پاسداران در راه سردشت ـ بانه گفت : بعد از کشته شدن این عده ، بدن‌های آنها را به طرز فجیعی سوزاندند . قطعات بدن‌های پاره پاره شده‌ی پاسداران در داخل گونی جمع‌آوری و به کرمانشاه و تهران فرستاده شد . این آخرین توطئه و خیانت دموکرات ها نیست .

۲ ـ اطلاعیه‌ی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خطاب به خواهران و برادران کُرد در مورخه ۱۳۵۸/۸/۲۶:« یا أیها الناس إنا خلقناکم من ذکر و انثی وجعلناکم شعوباً وقبائل لتعارفوا إن أکرمکم عندالله أتقیکم » مبارکتان باد اخوت و برادری در جمهوری اسلامی که درآن به فرموده‌ی خداوند هیچ قومی را بردیگری برتری جز تقوی و پرهیزکاری نیست . شاه مزدور که حتی امروزه درخانه‌ی ارباب آمریکایی خود تأمین ندارد ، بسیار کوشیده بود تا بین برادران مسلمان اختلاف و جدایی بیفکند تا بتواند حکومت ظالمانه‌ی خویش را با توسل به امر خدا ادامه دهد. اگر شما درکردستان از دست خان‌ها ، ایادی وابسته به دربار ننگین شاه ، شبی را راحت نبودید ، برادران دیگر شما در گوشه وکنار این مملکت نیز به دست عمال شاه خونخوار در خون خود می‌غلطیدند و یا خون جگر می‌خوردند ! اما به هر حال ناله‌ها ، دعاها ، جهاد ، فداکاری، صبر ، بردباری و اتحاد شما برادران کارساز شد . دست پرتوان رهبر با ایمان و مسلمان از آستین الهی بیرون آمد و نهال آزادی درمیان خون‌های پاک شهیدانمان رشد نمود . دشمنان که از برادران ما تحت رهبری امام خمینی (ره)به وحشت افتاده بودند ،با نقشه‌های پلید و شیطانی می‌خواستند با اختلاف انداختن بین برادران نگذارند آرمان‌های اسلامی و حیات بخش پدرانمان به واقعیت بپیوندد . نفرین و خشم الهی

برآنان که نمی‌خواهند ما تحت لوای اسلام ، مسلمانی با ایمان وآزاده باشیم . نفرین و ننگ بر دشمنان قرآن و اسلام که نمی‌خواهند مردم ما نمونه‌ی جامعه‌ی متحد و پر برکت اسلامی را بسازند تا به ملت‌های تحت ستم راه نجات را نشان دهند . برادران کرد ! سال‌های متمادی ظلم و ستم در دوران طاغوت ما را با این حقیقت آشنا نموده است که هیچ بیگانه ، مزدور و کافری دلش به حال ما نسوخته و نخواهد سوخت و ما تنها درسایه‌ی برادری وایمان به خدا وقرآن است که به خوشبختی که خداوند وعده فرموده خواهیم رسید . « وعدالله الذین آمنوا منکم وعملوالصالحات لیس تخلصتهم فی الارض الستخلف الذین من قبلهم ولیمکن یعن الذین ارتضی ولیبدلهم من بعد خوفهم امنا » سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ، بنا به فرموده‌ی رهبرازمیان توده‌ی مردم مسلمان برای پاسداری از انقلاب اسلامی در همه‌ی زمینه‌ها برخاسته است . از امروز شما در دست برادران پاسدار بیل و کلنگ خواهید دید که در راه عمران وآبادی سرزمین کردستان بر مبنای وظیفه‌ی اسلامی خویش خانه وکاشانه را ترک گفته‌اند تا خدمتگزار اسلام و مسلمین باشند . از خداوند طول عمر برای حضرت امام خمینی (ره) آرزومندیم . خداوند را سپاس می‌گویم که به ما این فرصت را عنایت فرموده تا به برادران کُرد خویش ثابت کنیم که این دشمن شما وما است که می‌خواهد به جای بیل وکلنگ در دست ما تفنگ باشد و ناچار تفنگ را تنها بدین خاطر در دست گرفته‌ایم که امروز بتوانیم درخدمت عمران وآبادی سرزمین‌ها باشیم . همه با هم ، دست در دست هم پیش به سوی رهایی مستضعفان از چنگال امپریالیزم و جهانی نمودن اسلام .

۳ ـ لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه مورخه ۵۸/۱۰/۸ ، در خصوص سرقت‌های مسلحانه درجاده‌ی کرمانشاه ، حمله به خودروهای نظامی و حمل اسلحه ، اطلاعیه‌ای به این شرح صادر کرد : اهالی محترم منطقه! اخیراً مشاهده می‌شود عده‌ای ناشناس مسلح در مناطقی از استان ، به‌ویژه بین کرمانشاه و کامیاران جلوی خودروهای نظامی و غیرنظامی را گرفته مبادرت به سرقت مسلحانه وخرابکاری می‌نمایند . چون خودروهای نظامی به منظور تدارک یگان‌های تأمین لشکر در استان در حال رفت وآمد می‌باشند و از طرفی برقراری امنیت منطقه از وظایف یگان‌های انتظامی است ، علی هذا بدین وسیله اعلام می‌شود چنانچه این قبیل اشخاص مانع حرکت خودروهای نظامی شوند و

امنیت را برهم زنند ، یگان‌های نظامی ناچار مبادرت به مقابله کرده ، هرگونه عملیات خرابکارانه را با شدت خنثی می‌نمایند . اعلام می‌شود این عمل صرفاً به منظور حفظ امنیت منطقه بوده و عملی جنگی تلقی نمی‌شود و مسئولیت این گونه دخالت‌های بی مورد با آنها خواهدبود .

۴ ـ ارتش جمهوری اسلامی ایران در مورد نقل و انتقالات واحدهای ارتش در کردستان مورخه ۵۸/۱۲/۱۹ ، اطلاعیه‌ای بدین شرح انتشار داد : باسمه تعالی با این که اعلام شده نقل و انتقالات واحدهای ارتش جمهوری اسلامی ایران بر اساس برنامه و به منظور انجام امور آموزشی است ؛ اما باز هم ملاحظه می‌شود که گاهی بعضی از عناصر ضدانقلاب با تظاهرات بی مورد در مقابل واحدهای لشکر در صدد ایجاد آشوب و زد و خورد بر می‌آیند . بدین وسیله به اطلاع هم میهنان سنندجی و دیگر شهرهای کردستان می‌رساند ، فریب این قبیل افراد را نخورید که هدفی جز ایجاد جنگ و خون‌ریزی ندارند . بدیهی است لشکر در اجرای برنامه‌های آموزشی و راهپیمایی‌های تاکتیکی خود چنانچه در آینده با این قبیل مزاحمت‌ها و موانع برخورد کند ، ناگزیر از اقدام قانونی و دفع مزاحمت با قوه‌ی قهریه خواهد بود .

۵ ـ مورخه ۵۹/۱/۵ ، در خصوص خلع سلاح گروه‌های غیر مسئول اطلاعیه‌ای از سوی حقگو ، استاندار آذربایجان غربی ، به این شرح انتشار یافت : برادران و خواهران مسلمان و شریف استان آذربایجان غربی ! اکنون که دولت تصمیم به اجرای سیاست‌های اقتصادی در زمینه‌ی اصلاحات اراضی ، توسعه‌ی صنعت و کشاورزی ، فعّالیّت‌های عمرانی ، اجرای طرح‌های زیر بنایی و رفاهی و بالأخره حل مشکل بیکاری دارد و اجرای این طرح‌ها بدون وجود امنیت کامل امکان پذیر نیست ، به‌ویژه که دستگاه‌های ناآگاه و آلوده به خیانت قصد دارند سد راه تداوم انقلاب شوند و از حاکمیت دولت در منطقه و اجرای هدف‌های اقتصادی و اجتمایی آن ممانعت نمایند ، لازم است فعّالیّت‌های مسلحانه‌ی گروه‌های خود کامه و غیر مسئول خاتمه یابد و از دخالت‌های ناروا و غیر قانونی آنها قاطعانه جلوگیری شود و مسئولیت‌های امنیتی جهت ایجاد نظم و استقرار قانون به سازمان‌های انتظامی سپرده شود تا کلیه‌ی گروه‌های سیاسی غیر مسئول خلع سلاح و منطقه به طور کلی برای برقراری امنیت پاکسازی

شود. بدین منظور از مردم مسلمان منطقه انتظار داریم که به پیام رهبر بزرگ انقلاب اسلامی و ریاست جمهوری محترم منتخب مردم در مورد سال امنیت لبیک گویند و همکاری لازم را در مورد شناسایی و تحویل افراد یا گروه‌هایی که به نحوی حرکت‌های مسلحانه دارند یا در صدد مخفی کردن یا همکاری کردن این افراد بر می‌آیند ، بنمایند تا در دادگاه عدل انقلاب اسلامی محاکمه شوند .

۶ ـ مورخه ۵۹/۲/۸ ، آیت الله مجتبی حاج آخوند به مدت ۵ ساعت در بیمارستان‌های ۲۰۰ تختخوابی و ۵۲۰ ارتش از مجروحان پاسدار ، ارتشی و پیشمرگان کُردکه در جریان رویدادهای اخیر کردستان مجروح و مصدوّم شده بودند عیادت کرد .

۷ ـ مورخه ۵۹/۲/۲۰ ، به مناسبت ولادت حضرت زهرا (س) و بزرگداشت مقام زن راهپیمایی عظیمی با شرکت هزاران تن از بانوان ارومیه صورت گرفت .

۸ ـ مورخه ۵۹/۳/۴ ، رسول ریاحی ، یکی از مسئولان عملیاتی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در سنندج گفت : «گروه‌ها در تمام مدتی که در شهر بودند به مردم فشار زیادی وارد کردند . طبق اسنادی که به دست ما افتاده است از مردم با زور اسلحه پول و کمک‌های دیگری دریافت می‌کردند و کسانی را که قصد خواندن نماز و مطالعه‌ی کتاب‌های مذهبی داشتند دستگیر و تهدید به مرگ می‌کردند .

۹ ـ مورخه ۵۹/۳/۶ ، حجت الاسلام حسنی با اشاره به فعّالیّت ضدانقلابیون در کردستان به صنار مامندی هشدار داد که اسلحه‌ی خود را بر زمین بگذارد .

۱۰ ـ مورخه ۵۹/۳/۹ ، مردم باینگان پاوه به عنوان اعتراض نسبت به حملات مزدوران بعث عراق، مهاجمین مسلح و گروه‌های سیاسی به این شهر ، دست به تظاهرات و راهپیمایی زدند .

۱۱ ـ امام جمعه‌ی سنندج مورخه ۵۹/۳/۳۰ طی مصاحبه‌ای گفت : عده‌ای که ناآگاهانه در گروه‌های ضدانقلاب فعّالیّت دارند ، فریب خورده‌اند و نمی‌دانند با چه کسی و برای چه می‌جنگند . این افراد باید بدانند که برای پیشبرد کمونیست‌ها با خدا می‌جنگند ، با رسول خدا می‌جنگند . اما در توبه باز است و قرآن می‌فرماید : آنهایی که از روی ناآگاهی و جهل گناه می‌کنند وقتی که توبه کردند خدای تعالی گناهشان را به حسنات تبدیل می‌کند . از آنهایی که فریب خورده‌اند تقاضا می‌کنم هر چه زودتر به

دامن اسلام برگردند . اسلام عزیز آنها را می‌پذیرد . چنان‌که در صدر اسلام حضرت محمد (ص) وحشی را که قاتل حضرت حمزه (ع) بود بخشید و توبه‌ی او را پذیرفت . آن دسته از پسرها و دخترها که فریب خوردند بیایند به دامن اسلام برگردند . اسلام آنها را می‌پذیرد . خدا و پیغمبر توبه را از آنها قبول می‌کند . مردانی که توبه‌ی آنها از روی صداقت باشد ، بیایند گذشته‌شان را جبران کنند و جان‌فشانی کنند در برابر اسلام . بیایید به اسلام خدمت کنید . ما برادران اهل تسنن و تشیع نیز باید جمع واحدی باشیم در مقابل ضدانقلاب داخلی و خارجی تا ان‌شاءالله با وحدت خودمان بتوانیم پیش برویم و کفار را نابود کنیم و هر چه زودتر بیت المقدس را آزاد کنیم و برادران محروم را از دست ظلم نجات بدهیم .

۱۲ ـ مورخه ۵۹/۳/۳۱ ، از سوی لشکر ۲۸ کردستان اطلاعیه‌ای خطاب به مردم مریوان انتشار یافت . در این اطلاعیه آمده است : بعد از مدت‌ها سلطه‌ی کفار و گروه‌های مسلح غیرقانونی خود فروخته بر شهر مریوان هم اکنون مردم رنج دیده‌ی این شهر ، دسته‌دسته به پادگان مریوان مراجعه نموده و همبستگی خود را با دولت جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌کنند ؛ اما گروه‌های مسلح مزدور خائن در این حال ساکت ننشسته و با بی‌شرمی تمام شهر را مورد هجوم خمپاره‌انداز قرار می‌دهند ، تا این عمل را به نام ارتش جمهوری اسلامی ایران تمام کنند . مردم مسلمان مریوان ! آگاه باشید که فتح و پیروزی خداوند از آن شما است و کافران مزدور همگی از شهر گریخته‌اند . از آنجا که خدا با ماست ، دیگر بیم و هراسی به خود راه ندهید و بقایای مزدوران مسلح را خود دستگیر نموده و به ارتش جمهوری اسلامی ایران تحویل دهید .

۱۳ ـ استاندار آذربایجان‌غربی در اطلاعیه‌ای مورخه ۵۹/۷/۲۲ ، خطاب به مردم نقاط کُردنشین این استان ، ضمن بر شمردن مواردی از خیانت‌های گروه‌های ضدانقلاب در منطقه‌ی سردشت گفت : چگونه مزدوران بعث عراق و گروهک‌های ضدانقلاب وابسته به آن بمباران سردشت را توجیه می‌کنند ؟ باز این فرصت را به کومله و فدایی و دموکرات‌های خائن خواهند داد که از یک طرف خود را مدافع کرد بدانند و برای خواهران و برادران قیم شوند ، و از طرف دیگر برای دولت عراق اطلاعات پشتیبانی جمع کنند و جاسوسی نمایند .

۱۴ ـ ساعت ۱۵:۳۰ مورخه ۵۹/۸/۶ ، راهپیمایی باشکوهی با شرکت بیش از ۵۰۰۰ تن از قشرهای مختلف مردم مسلمان سقز برای محکوم کردن تجاوز مزدوران عراقی و جنایات گروهک‌ها انجام شد .

۱۵ ـ مورخه ۵۹/۸/۲۰ ، محسن رضایی ، عضو شورای فرماندهی سپاه پاسداران در یک مصاحبه‌ی مطبوعاتی گفت : صدام جنایتکار پول ، اسلحه و مهمات فراوانی به حزب دموکرات ، قاسملو ، عزالدین حسینی ، پالیزبان ، اویسی و کومله می‌دهد . اویسی و پالیزبان نیروهایشان را در پادگان‌های عراق سازمان داده‌اند تا به ایران حمله کنند و حتی در جریان کودتای نافرجام اخیر ، قرار بود عراق تا ۴۰ کیلومتری آن طرف قصرشیرین را با آتش توپخانه پشتیبانی کند تا نیروهای پالیزبان به آنجا بروند و کار کنند . به دلیل این تبانی که عراق با آمریکا و بلوک غرب و استعمارگران کرده بود ، با این همه بسیج همراه با ما وارد جنگ شد .

۱۶ ـ مورخه ۵۹/۸/۲۸ ، آقای رجایی ، نخست وزیر وارد کرمانشاه شد . وی علاوه بر شرکت در ۳ جلسه‌ی مهم مربوط به شورای تأمین شهر، بررسی مسائل منطقه و مسأله‌ی آوارگان ، در اجتماع با شکوه مردم در باغ فردوسی کرمانشاه به مناسبت روز عاشورا و اجتماع آوارگان جنگی در اردوگاه سراب نیلوفر سخنرانی کرد .

۱۷ ـ مورخه ۵۹/۹/۲۵ ، نمایشگاهی از غنایم جنگی که در روستای دزلی به دست نیروهای اسلام افتاده بود ، در محل خیابان امام‌خمینی(ره) ، روبه‌روی سپاه پاسداران مریوان به نمایش گذاشته شد.

۱۸ ـ مورخه ۵۹/۱۰/۲ ، حدود ۷ هزار تن از مردم مسلمان کامیاران در اعتراض به عمل گروگان‌گیری چند تن از عضای هیأت ۷ نفره‌ی جهاد سازندگی توسط ضدانقلابیون دست به یک راهپیمایی با شکوه زدند .

۱۹ ـ مورخه ۵۹/۱۰/۱۴ ، برادر رسول ، یکی از فرماندهان سپاه دربخشی از سخنان خود در میان مردم در مورد دموکرات و رزگاری گفت : گروه‌ها از جمله دموکرات و رزگاری برای ارتش عراق کار می‌کنند . بعضی از اینها به عنوان مأمور شناسایی و تعدادی هم درسنگر سازی برای مزدوران بعثی فعّالیّت می‌کنند.

۲۰ ـ بنابر گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران از سنندج : مورخه

۵۹/۱۱/۱ ، مردم مسلمان سقز به مناسبت میلاد با سعادت پیامبر اکرم (ص) ، ناجی عالم بشریت به روی پشت بام‌های خود رفته و به مدت ۱۵ دقیقه ندای دشمن شکن الله‌اکبر سر دادند . لازم به یادآوری است در استان کردستان معمولاً اهالی از یک هفته قبل از تولد پیامبر (ص) به استقبال میلاد ایشان می‌روند .

۲۱ ـ مورخه ۶۰/۳/۲ ، مراسم گرامیداشت روز پاسدار و سال‌روز ولادت سرور آزادگان با عملیات هلی‌برن برادران پاسدار در استان‌های آذربایجان‌غربی و کردستان آغاز شد . در این مراسم نیروهای سپاه ، ارتش ، شهربانی ، بسیج عشایری و پیشمرگان مسلمان کُرد از مقابل تمثال حضرت امام (ره) و قرآن کریم رژه رفتند.

۲۲ ـ مورخه ۶۰/۳/۳۰ ، سرپرست آذربایجان غربی در مورد اهداف انقلاب اسلامی ایران ، در مراسم گرامی‌داشت شهدای کربلایَ دارلک سخنرانی کرد و با اشاره به توطئه‌های ضدانقلاب به بازاریان ارومیه هشدار داد که شهامت انقلابی خود را حفظ کرده و مانع از این شوند که ضدانقلاب با ایجاد رعب و وحشت در آنها ، به تعقیب اهداف خود بپردازند .

۲۳ ـ مورخه ۶۰/۴/۱۷ ، دکتر باهنر در جمع مردم در خصوص جنایات ضدانقلاب در منطقه گفت : سرنخ تمامی این جنایات امپریالیسم آمریکا و کارگزاران آن یعنی منافقین هستند .

۲۴ ـ مورخه ۶۰/۸/۱۸ ، در شهر مریوان به مناسبت عاشورای حسینی مراسم سوگواری و عزاداری به طرز شکوهمندی برگزار شد و اهالی متعهد کُرد به اتفاق برادران رزمنده‌ی خود یاد حماسه آفرینان جانباز کربلای حسینی را گرامی داشتند .

۲۵ ـ مورخه ۶۰/۸/۲۵ ، روحانیون ، جوانان و نمایندگان نهادهای انقلابی و اصناف جوانرود به اتفاق بخشدار منطقه با آقای میر حسین موسوی ، نخست وزیر دیدار و گفتگو کردند .

۲۶ ـ مورخه ۶۰/۱۰/۱۱ ، در مراسمی که به مناسبت هفته‌ی وحدت در سنندج برگزار شد ، یکی از روحانیون یزد که به همراه کاروان وحدت به این شهر سفر کرده بود ، سخنانی در رابطه با هفته‌ی وحدت و اخوت اسلامی بین برادران شیعه و سنی و تلاش ضدانقلاب برای از بین بردن این وحدت بیان کرد .

۲۷ ـ مورخه ۶۰/۱۰/۱۹ ، در ملاقاتی که گروهی از برادران اهل تسنن استان کردستان با وزیر کشور ، حجت‌الاسلام ناطق نوری داشتند ، پشتیبانی خود را از رهبری حضرت امام خمینی (ره) اعلام کردند .

۲۸ ـ مورخه ۶۱/۳/۲۰ ، بزرگ‌ترین مسجد سنندج در آستانه‌ی ولادت حضرت مهدی (عج) در نیمه‌ی شعبان با حضور مردم و مسئولین افتتاح شد .

۲۹ ـ بعد از ظهر روز ۶۱/۵/۱۹ ، دانش آموزان عضو بسیج سپاه پاسداران شهرهای سنندج ، بوکان ، سردشت ، سقز ، کامیاران ، مریوان ، پاوه و جوانرود با آیت الله موسوی اردبیلی رئیس دیوان عالی کشور دیدار کردند.

۳۰ ـ مورخه ۶۱/۶/۱۲ ، به میمنت سال‌روز میلاد با سعادت حضرت امام رضا (ع) ، هشتمین پیشوای شیعیان جهان بهره‌برداری از مرکز مخابرات ۴۰۰۰ شماره‌ای شهرستان میاندو آب آغاز شد .

۳۱ ـ مورخه ۶۱/۱۰/۷ ، بنا به دعوت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کردستان گروهی از خانواده‌های شهدا که فرزندان عزیز خود را در خطه‌ی کردستان از دست داده‌اند ازمسجد انقلاب اصفهان عازم این منطقه شدند . این عده برای تحکیم هر چه بیشتر وحدت بین شیعه و سنی ، فعّالیّت در امور فرهنگی و دیدار با رزمندگان ایثارگر در جبهه‌ها عازم این منطقه شدند .

۳۲ ـ مورخه ۶۲/۸/۷ ، اعلامیه‌هایی در مورد به تسلیم کشاندن نیروهای ضدانقلاب توسط یک فروند بالگرد در شهرستان قروه پخش شد .

۳۳ ـ مورخه ۶۳/۲/۱۷ در سال‌روز میلاد با سعادت سرور شهیدان ، حسین بن علی(ع) و روز پاسدار ، مراسم رژه‌ی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی مستقر در بوکان، در خیابان‌های این شهر با شکوه هر چه بیشتر برگزار شد .

۳۴ ـ مورخه ۶۳/۶/۵ مهندس غرضی با اشاره به فعّالیّت های ضدانقلاب در کردستان گفت: از اوایل انقلاب گروهک‌های شرقی و غربی سعی کردند ، با اتکا به مبارزه‌ی مسلحانه برای مدت کوتاه خود را به مردم شهرها و روستاها تحمیل کنند ، اما امروز آنها در هیچ یک از شهر ها و روستاهای کردستان و در دل مردم جایگاهی ندارند.

۳۵ ـ بر اساس گزارش‌های رسیده در تاریخ ۶۴/۴/۲ نیروهای حزب منحله‌ی دموکرات مستقر در شهرستان بانه به دلیل مشکلات عدیده‌ی مالی و به خصوص حقوق معوقه خانواده‌های معدومین از روحیه‌ی بسیار پایینی برخوردار می‌باشند و هر روز که می‌گذرد زمینه‌ی مخالفت با حزب در بین خانواده‌ها رو به افزونی است .

ی : جمع‌بندی عملیات روانی نیروهای خودی در مقطع نبرد دوّم

متخصصان و طراحان جنگ روانی جمهوری اسلامی برای مقابله با تبلیغات سوء و فعّالیّت‌های روانی دشمن بر ضد مردم منطقه و نیروهای نظامی فعّال در مناطق غرب و شمال‌غرب و دست‌یابی به اهدافی همچون بالابردن سطح آگاهی مردم نسبت به ماهیت ضدانقلاب و جداساختن صف آنان از دشمن ، بالابردن روحیه‌ی نظامیان خودی، تضعیف روحیه ، ایجاد رعب و وحشت و یأس و نا امیدی در ادامه‌ی مبارزه و سرانجام به تسلیم کشاندن نیروهای ضدانقلاب بدون خون‌ریزی ، قطع حمایت‌ها و پشتیبانی‌های داخلی و خارجی از گروهک‌ها ، اثبات اقتدار نظام در منطقه به شکلی کاملاً سازمان یافته با به کارگیری تمامی ابزار و امکانات موجود و در دسترس برنامه‌های روانی و تبلیغی خود را در زمینه‌های مختلف به اجرا گذاشتند . در زیر سرفصل‌ها و نتیجه‌گیری این عملیات در مقطع نبرد دوّم ارائه می‌گردد :

۱ ـ سرفصل‌های عملیات روانی نیروهای خودی در مقطع نبرد دوّم

ـ اعلام عفو عمومی حضرت امام (ره) و دادن امان نامه به افراد تسلیمی ؛

ـ افشای جنایات ضدانقلاب از تریبون‌ها در مناسبت‌های مختلف به خصوص نماز عبادی ـ سیاسی جمعه ؛

ـ برپایی راهپیمایی‌ها و تجمعات بنا به مناسبت‌های دینی ، مذهبی و ملی و بازگویی جنایات ضدانقلاب و وابستگی آنان به جریان‌های خارجی در سخنرانی این مراسم ؛

ـ همگام کردن اقدامات روانی (مانند محبت به مردم ، اجرای عملیات‌های مردم یاری و ...) با عملیات ضربتی ؛

ـ بازدید مسئولان سیاسی ، مذهبی و نظامی کشور از مناطق غرب و شمال‌غرب ؛
ـ دیدار با خانواده‌های معظم شهدا ، مفقودین ، اسرا و عیادت از مجروحین و جانبازان ؛
ـ برقراری ارتباط مداوم با قشر جوان و نوجوان منطقه ؛
ـ سخنرانی در جمع خانواده‌های عناصر ضدانقلاب و تشویق آنان در به تسلیم کشاندن بستگانشان که در گروه‌ها بودند و دریافت امان‌نامه ؛
ـ حداکثر استفاده از اختلاف موجود بین گروه‌ها در جهت به بن‌بست رساندن فعالیّت‌های مسلحانه‌ی آنان ؛
ـ مصاحبه با توابین و تسلیم شدگان و انتشار آنها از طریق روزنامه ، رادیو و تلویزیون ؛
ـ تبلیغات روی محورهای اعتراف سران احزاب جهت آگاهی افکار مردم و دل‌سردی هواداران گروه‌ها ؛
ـ انجام کارهای تبلیغاتی روی اسرای دشمن ؛
ـ اعزام روحانیون برای انجام کار تبلیغاتی در میان مردم و نیروهای نظامی به منطقه ؛

یکی از منابع بزرگ تبلیغاتی جامعه که معنویت را در میان مردم رواج می دهد ، روحانیون و حوزه‌های علمیه هستند . آنها شبهه‌ها ، شک‌ها ، تردیدها و ضعف‌ها را از نقاط مختلف جامعه جمع‌آوری کرده و این شک‌ها و شبهه‌ها را جواب می‌دهند و مطالب صحیح و اصیل را به جامعه منتقل می‌کنند . در طول بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب روحانیون به این مناطق اعزام می‌شدند ، با جوانان ارتباط برقرار می‌کردند ، مشکلات و سؤالات آنان را جمع‌آوری نموده به حوزه‌ها انتقال می‌دادند و سپس پاسخ آنها را طبق آیات و روایات بر می‌گرداندند . قدرت رزمندگان اسلام ناشی از اطمینان آنها به نصرت خدا و یقین به امدادهای غیبی و نظایر آن در این مناطق بود . همچنین آیات قرآن و روایات ائمه‌ی اطهار (ع) در این زمینه‌ها که توسط مبلغین و روحانیون در میان رزمندگان اسلام مطرح می‌گردید ، به آنها نیرو می‌بخشید و سم‌پاشی‌های ضدانقلاب و شایعات رادیوهای بیگانه را از بین می‌برد ؛

ـ حفاظت از مردم در مقابل تهدیدات عناصر ضدانقلاب ؛
ـ تأمین منافع مردم به بهترین نحو ممکن در برنامه‌های دولت ؛
ـ خدمت پرسنل نظامی در منطقه به مردم و تأمین رفاه حال آنان ؛
ـ جلب اطیمنان و اعتماد مردم توسط نیروها با داشتن صداقت در رفتار و گفتار ؛
ـ ضروری نشان دادن همکاری همه جانبه و صمیمانه‌ی مردم با دولت برای دست یابی به کلیه‌ی خواسته‌ها و پیاده نمودن احکام اسلام در منطقه ؛
ـ برقراری ارتباط با روستاها و مناطق محروم با ایجاد خطوط مواصلاتی با استفاده از کلیه‌ی وسایل موجود ؛
ـ فعّال نمودن گشت‌های فرهنگی و حضور مداوم در روستاها ؛
ـ احترام به معتقدات مذهبی ، آداب و رسوم اهل سنت و ادبیات قومی و محلی در چارچوب قانون اساسی ؛
ـ اجرای نمایشنامه و پخش فیلم و اسلاید در دبیرستان‌ها ، ادارات ، کارخانه‌ها ، شرکت‌ها ، جبهه‌ها ، روستاها ، مقرهای سپاه ؛
ـ برپایی مراسم دعا ، نیایش و عزاداری به مناسبت‌های مختلف ؛
ـ برپایی مانور نظامی ، صبحگاه‌های مشترک و نماز وحدت بین نیروهای نظامی ؛
ـ برگزاری اردوها و سفرهای تفریحی ـ زیارتی برای دانش‌آموزان به شهرهای داخلی کشور با هدف جذب آنان به حکومت و ایجاد اطمینان به جمهوری اسلامی در میان آنها و خانواده‌هایشان ؛
ـ ارائه‌ی پیام‌های محبت آمیز و همراه با رحمت به نقل از قرآن کریم ، حضرت رسول (ص) ، حضرت امام خمینی (ره) ، سازمان‌های دولتی (دادگاه انقلاب اسلامی ، مراکز سپاه و ارتش) برای مردم ؛
ـ سعی در جلوگیری از تخریب منازل و مزارع مردم ، اماکن عمومی ، قطع اشجار در عملیات نظامی و دیگر موارد مشابه به دست نیروهای خودی ؛
ـ تشکیل بسیج خواهران و آموزش آنها با طرح و برنامه ، استفاده از محوریت روحانیت و آسان کردن مسأله‌ی ازدواج برای مقابله با شعار ضدانقلاب مبنی بر تساوی حقوق زن و مرد و سوء استفاده از آن ؛

ـ شناخت ضدانقلاب و طیف بندی آن برای تعیین برخورد نیروها با آنها ؛
ـ برپایی جشن ، مراسم بزرگداشت و سوگواری به مناسبت‌های مختلف مانند ایام و اعیاد ملّی ـ مذهبی (میلاد ، وفات و شهادت پیامبر اکرم (ص) و سایر ائمه (ع) ، شهادت مسئولین ، ایام دهه‌ی فجر) با هدف حفظ و تقویت نیروهای نظامی و غیر نظامی و ایجاد وحدت و همبستگی میان مردم و دولت ؛
ـ انتشار اعلامیه‌های تهدیدآمیز توسط ارگان‌های نظامی و قضایی علیه ضدانقلاب و هواداران آن ؛
ـ ایجاد اضطراب در میان نیروهای ضدانقلاب با به وجود آوردن بحران‌های پی‌درپی برای آنان ؛
ـ برگزاری کلاس‌های آموزشی ، سیاسی و اخلاقی برای زندانیان و آزادی نادمین در میان آنان ؛
ـ تهدید و تبعید خانواده‌های ضدانقلابیون ؛
ـ برپایی راهپیمایی به مناسبت‌های مختلف از سوی مردم ، ارگان‌های نظامی و دولتی ؛
ـ تجلیل از رزمندگان اسلام و فراهم نمودن ملاقات آنها با حضرت امام (ره) و شخصیت‌های مملکتی ؛
ـ اجرای طرح‌های مختلف فرهنگی ـ تبلیغی مانند :

(الف) گشت رسالت فرهنگی : با توجه به موقعیت خاص فرهنگی روستاهای مناطق کُردنشین و پاک و بی‌آلایش بودن مردم محروم آنها ، نبود یک نهاد فرهنگی و تبلیغات سوء گروهک‌ها این طرح از طرف سپاه پاسداران اجرا شد که شامل اعزام اکیپ‌هایی متشکل از سخنران ، خطاط ، طراح ، سمعی و بصری به روستاها برای یک تا دو روز بود . این اکیپ‌ها طی مدت حضور خود در آبادی‌ها اقدام به سخنرانی در مساجد و فعّالیّت‌های مخصوص پیرامون مسائل اخلاقی ، نمایش فیلم ، پخش سرود از سیستم سیّار گروه ، خطاطی و طراحی در محل‌های مناسب روستا ، دادن کتاب و نوارهای صوتی به صورت امانت به اهالی، برپایی نمایشگاه سیّار با محتوای سیرهایی از پیروزی انقلاب ، جنایات گروهک‌ها و حضور پر شور مردم در صحنه ، نصب احادیث

اخلاقی از رسول‌الله (ص) در معابر عمومی ، تهیه‌ی تابلوهایی حاوی سخنان حضرت امام (ره) و نصب آن در مکان‌های مناسب می‌نمودند .

(ب) طرح فائزون : این طرح در جهت ارج نهادن و گرامیداشت مقام شهدای مناطق غرب وشمال‌غرب با به کارگیری توان و تلاش نیروهای مستعد به مورد اجرا گذارده شد . هدف مسئولین از برنامه‌ریزی اجرای این طرح حضور مرتب نزد خانواده‌ی معظم شهدا ، تنظیم برنامه‌های اردویی و زیارتی ، چاپ عکس و زندگی‌نامه‌ی شهدا ، برگزاری سمینار برای خانواده‌ی معظم شهدا ، ترتیب کلاس‌های عقیدتی و سیاسی برای خانواده‌ی معظم شهدا ، حضور در مدارس شاهد ، دلجویی از فرزندان شهدا ، نقاشی تصاویر شهدا همراه با جملاتی از حضرت امام (ره) روی بوم و هدیه به خانواده‌ی آنان بود .

(ج) طرح برپایی نمایشگاه با هدف حضور مستمر مردم به خصوص قشر جوان در صحنه .

(د) طرح شهید ظفری : که شامل برگزاری مسابقات علمی ـ فرهنگی هر سه ماه یک بار می‌گردید .

(ه) طرح تبلیغاتی ـ سیاسی : این طرح برای بالا بردن سطح آگاهی و بینش مردم نسبت به مسائل سیاسی منطقه و گروهک‌ها در نظر گرفته شده بود که شامل شرکت اسرا و تسلیمی‌های ضدانقلاب در نماز جمعه و سخنرانی آنان قبل از خطبه‌ها ، انتشار اعترافات توابین و تسلیمی‌ها برای آگاهی مردم ، جمع‌آوری خانواده‌های ضدانقلاب و سخنرانی برای آنها ، برنامه‌ریزی برای سخنرانی تسلیمی‌ها در ادارات ، ارگان‌ها ، مدارس پاسخ به سؤالات مردم توسط مسئولین سپاه می‌گردید .

(و) طرح مهتدون : این طرح به منظور آگاه ساختن رزمندگان در بدو ورود به منطقه در مورد بافت سیاسی ، اجتماعی ، فرهنگی ، مذهبی ، اقتصادی آن اجرا می‌گردید .

(ز) طرح احیای کارهای هنری : پویایی کارهای فرهنگی منطقه با برگزاری برنامه‌های هنری ، فیلم ، تئاتر و شب شعر که توسط هنرمندان در منطقه اجرا می‌شد .

(ح) طرح تبلیغات فرهنگی به منظور ارتقای روحیه‌ی پرسنل نظامی خودی .

(ط) طرح شهید ابوعمار : شامل جذب و به‌کارگیری دانش‌آموزان مستعد و متعهد در امور فرهنگی شهرستان‌ها .

(ی) طرح پیام رزمندگان : با هدف رساندن پیام و اخبار سلامتی رزمندگان به مناطق اعزام کننده و خانواده‌های آنها (جدول شماره‌ی ۱ ـ ۹ ـ ۴) و (نمودارهای ۱ ـ ۹ ـ ۴ و ۲ ـ ۹ ـ ۴ و ۳ ـ ۹ ـ ۴) .

در انتها می‌توان از مؤثرترین اقدامات روانی صورت گرفته توسط نیروهای خودی به تبلیغات سیاسی با استفاده از افراد تسلیمی ، حضور در مدارس و ارتباط مستقیم و مستمر با دانش‌آموزان ، جذب و به کارگیری محصلین در امور فرهنگی ، دیدار محصلین از زندانیان ضدانقلاب برای خنثی کردن تبلیغات دشمن در مورد آزار و شکنجه‌ی اسرا ، به کار گیری هنرمندان منطقه در برگزاری جشنواره‌ها و شب‌های شعر، سرکشی به خانواده‌ی شهدا ، برگزاری مراسم‌های دعا و نیایش اشاره نمود .

۲ ـ نتیجه‌گیری

از بهمن‌ماه سال ۱۳۵۸ تا شهریورماه ۱۳۶۴ نیروهای ضدانقلاب (چته‌ها ، اسرا ، تسلیمی‌ها و هواداران آنها) ، نیروهای خودی (نظامیان ، افراد دولتی و طرفداران جمهوری اسلامی ایران) ، مردم ساکن در منطقه و قدرت‌های متخاصم خارجی حامی ضدانقلاب مورد هدف عملیات روانی رزمندگان اسلام قرار گرفتند که در نتیجه :

(الف) حمایت مردم نسبت به نظام جلب و تنفر آنها نسبت به ضدانقلاب بر انگیخته شد .

(ب) مردم ساکن در منطقه از هر نظر با رزمندگان اسلام همکاری و تلاش برای مردمی کردن امنیت سرعت بیشتری می‌گرفت .

(ج) چهره کریه استکبار و پشتیبانان ضدانقلاب برای رزمندگان اسلام و ملت قهرمان کشورمان آشکار شد .

(د) مشارکت سیاسی مردم منطقه در کلیه مسائل کشور جلب گردید.

(ه) ضربات مؤثری بر پیکر دشمن وارد و باعث گردید هزاران نفر از نیروهای آنان تسلیم و یأس و نا امیدی در روحیه و انگیزه طرفدارانشان به وجود آمد .

جدول شماره‌ی ۱ ـ ۹ ـ ۴ نمونه آمار کلی فعّالیّت‌های روانی، تبلیغی نیروهای خودی در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم

ردیف	موضوع	تعداد
۱	تحقیقات و پژوهش پیرامون مسائل سیاسی ، عقیدتی ، فرهنگی ، اجتماعی ، بومی ، تاریخی و جنگ	۲۶۷ مورد
۲	نمایش فیلم در ادارات ، مدارس ، شرکت‌ها ، کارخانجات ، جبهه‌ها و ...	۱۱۴/۳۰۹ مورد
۳	ساخت فیلم ویدئویی در خصوص اعزام‌ها ، مراحل جذب نیرو ، شهداء	۲۵۳ مورد
۴	ساخت و نمایش اسلاید در مورد شهادت سرداران و تبلیغ در مدارس ، کارخانجات ، ادارات ، جبهه‌ها ، روستاها و ...	۳/۳۵۰ مورد
۵	عکاسی از مراسم مربوط به سپاه ، اعزام نیرو به جبهه ، خطوط مقدم جبهه‌ها	۱۰۵/۷۷۸مورد در ۸/۳۸۲ حلقه
۶	مصاحبه با رزمندگان ، مهاجرین جنگی ، خانواده شهداء ، جانبازان و اسرای عراقی	۴/۳۰۴ ساعت در ۲/۰۸۶ حلقه
۷	انتشار کتاب در مورد خاطرات ، زندگی‌نامه شهداء و ...	۵۴۰ جلد
۸	انتشار جزوه در رابطه با خاطرات ، زندگی‌نامه شهداء ، مسابقات ، اخلاقیات	۹۷۵/۰۱۷ نسخه
۹	جمع آوری ، تکثیر و انتشار شعر و مقاله	۷۰/۲۴۴ مورد
۱۰	تشکیل و تکمیل کتابخانه	۱/۰۴۲ مورد
۱۱	فروش کتاب در روستاها ، مدارس ، کارخانه‌ها ، ادارات ، جبهه‌ها ، مقرهای سپاه	۲۵۵/۳۸۶ جلد
۱۲	اهداء کتاب به روستاییان ، دانش آموزان ، مدارس ، کارخانجات ، ادارات، رزمندگان ، بسیجیان و ...	۲۳۴/۶۲۱ جلد
۱۳	چاپ جزوات درسی و آموزشی	۲۰/۴۸۱ مورد
۱۴	برگزاری مراسمات مختلف	۵۶/۳۱۵ مورد
۱۵	برگزاری مراسم دعا و نیایش	۲۳/۲۳۰ مورد
۱۶	اعزام سخنران ، روحانی و مداح به جبهه ، مدارس ، کارخانجات و ادارات ، روستاها و ...	۹۲۵/۰۶۵ مورد
۱۷	چاپ پوستر ، تراکت ، پرچم و پیشانی بند	۲۴۳/۶۴۸ مورد
۱۸	چاپ تقویم ، سیلک ، عکس	۳/۰۱۹ مورد
۱۹	ضبط و تکثیر نوارهای قرآن ، سرود ، سخنرانی ، آموزشی ، نوحه و ...	۱۱۷/۶۶۶ حلقه
۲۰	پارچه نویسی برای مدارس ، کارخانجات ، ادارات ، جبهه‌ها ، روستاها و مناطق محروم	۹۷/۹۱۵ مورد
۲۱	دیوارنویسی	۴۷/۳۵۷ متر
۲۲	نقاشی روی بوم و دیوار مورد	۱۷/۳۹۷ مورد
۲۳	ماکت سازی و مجسمه سازی	۶/۴۱۰ مورد
۲۴	خطاطی	۸۳/۹۰۳ مورد
۲۵	برپایی نمایشگاه عکس ، پوستر ، بریده‌ی روزنامه ، گرافیک و کتاب	۲۶/۲۵۷ مورد

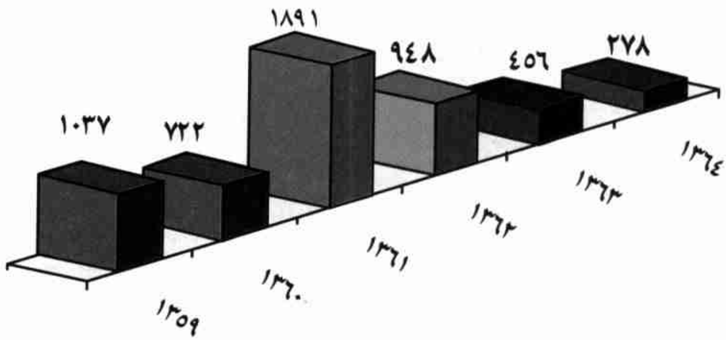
ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ـ ۹ ـ ۴ نمونه آمار کلی فعالیّت‌های روانی ، تبلیغی نیروهای خودی در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم

ردیف	موضوع	تعداد
۲۶	اجرای مانور نظامی	۲۲۶ مورد
۲۷	برپایی جشنواره‌ی تئاتر ، فیلم ، سرود و موسیقی	۳۶۶ مورد
۲۸	اجرای برنامه‌های رادیویی	۳۵۰ ساعت
۲۹	برگزاری اردوهای تفریحی ، زیارتی و تشویقی	۳/۳۶۹ مورد
۳۰	برپایی کلاس‌های قرآن ، عقاید ، اخلاق ، احکام ، سوادآموزی ، خطاطی ، گرافیک ، کمک درسی	۸/۰۶۳ مورد در ۱۵/۳۷۵ جلسه
۳۱	ارسال خبر به رسانه‌ها	۱۴/۷۵۸ مورد
۳۲	انتشار نشریه	۶۷۲ مرتبه در ۲/۶۶۷ جلد
۳۳	تشکیل نمازخانه در مدارس ، روستاها و جبهه‌ها	۱/۱۵۹ مورد
۳۴	تهیه و فروش آثار منتشره‌ی سپاه مانند : پیام انقلاب (خارجی ، عربی و انگلیسی)	۳۰/۵۰۸ مورد
۳۵	تهیه و فروش مجله امید انقلاب	۲۹/۸۳۱ مورد
۳۶	تهیه و فروش مجله نهال انقلاب	۲۹/۶۸۵ مورد
۳۷	تهیه و فروش مجله اصحاب انقلاب	۲۸/۶۴۴ مورد
۳۸	تهیه و فروش انواع کتاب	۱۸۴/۴۷۲ مورد
۳۹	اجرای سرود و موسیقی در کارخانه‌ها و ادارات ، مدارس ، مقرهای سپاه ، جبهه‌ها ، روستاها و مناطق محروم	۱۳/۵۷۶ مورد
۴۰	تحقیقات و پژوهش پیرامون مسائل سیاسی ، عقیدتی ، ، فرهنگی ، اجتماعی ، بومی ، تاریخی و جنگ	۲۶۷ مورد
۴۱	بازدید شخصیت‌های سیاسی و نظامی کشور از مناطق غرب و شمال‌غرب ، ملاقات با مردم و سخنرانی در جمع آنان ، عیادت از مجروحین و ملاقات با خانواده‌ی شهدا ، اسرا و مفقودین	۵/۳۲۹ مرتبه
۴۲	بازدید خانواده معظم شهدا از مناطق غرب و شمال‌غرب	۸۸۱
۴۳	گرامیداشت مناسبت‌ها و برپایی مراسم‌های مختلف با حضور نیروهای نظامی و غیرنظامی	۹۲۷ مرتبه

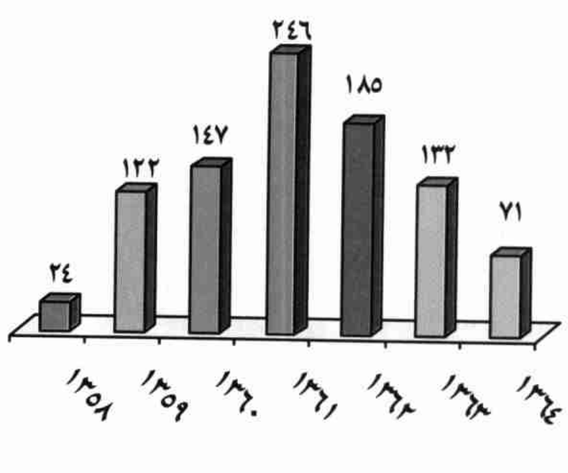
نمودار شماره‌ی ۱ـ ۹ ـ ۴ بازدید شخصیت ها از مناطق غرب و شمال‌غرب به تفکیک مسئولیت

نمودار شماره‌ی ۲ ـ ۹ ـ ۴ بازدید شخصیت‌ها از مناطق غرب و شمال‌غرب به تفکیک سال

نمودار شماره‌ی ۳ ـ ۹ ـ ۴ گرامیداشت مناسبت‌ها و برپایی مراسم‌های مختلف به تفکیک سال

وحدت، همدلی، ... و حضور گسترده در تمامی صحنه‌ها نتیجه برخورد اسلامی مسئولین و رزمندگان اسلام با مردم مناطق غرب و شمال‌غرب

فصل دهم

عملیات بسیج

الف: مقدمه

در طول تاریخ انقلاب‌های جهانی پس از به ثمر رسیدن مبارزات ، اجرای فعّالیّت‌هایی به منظور برانگیختن و سازمان دادن جمعیّت‌ها در حمایت و پشتیبانی از حرکت‌های انقلابی حکومت جدید در مقابله با تهدیدهای احتمالی خارجی و داخلی ، امری ضروری و اجتناب ناپذیر بوده است . در عصر حاضر نمونه‌ی عینی و ملموس این نوع فعّالیّت‌ها را در جریان (رشد ، حرکت و به ثمر رسیدن) انقلاب اسلامی به رهبری پیر فرزانه خمینی کبیر (ره) در کشورمان شاهد بوده و هستیم .

حرکت خودجوش ملّت غیور ایران بر ضد رژیم منحوس پهلوی بدون تکیه به هیچ قدرت خارجی ، با دست خالی و تنها با امکانات محدودی که خود فراهم نموده بودند ، ایستادگی در مقابل توپ و تانک ارتش شاهنشاهی با مشت‌های گره کرده و فریادهای دشمن شکن الله اکبر ، خمینی رهبر ، سرانجام حکومت وابسته‌ی پهلوی را با داشتن حامیانی همچون آمریکا ، انگلیس ، شوروی از سریر قدرت به زیر کشید و حکومتی اسلامی را با شعار « نه شرقی ، نه غربی ، جمهوری اسلامی » ایجاد نمود .

نظام نوپای اسلامی که تنها راه رشد و ترّقی خود را در عدم وابستگی به قدرت‌های جهان می‌دانست با توطئه‌های دشمنان از داخل (بحران در سیستان ، گنبد ، خوزستان ، مناطق غرب و شمال‌غرب) و خارج (تجاوزات غیر علنی و گاه و بی‌گاه عراق به مرزهای کشور[1] و تهاجم مستقیم آمریکا در طبس) مواجه گردید . حرکت گروهی مردم و نیروهای مسلح ، همچنین تشکیل یک نیروی عظیم مردمی در کنار دیگر نیروهای نظامی و انتظامی به عنوان مشارکت در طرح‌ها و برنامه‌های ملّی و آمادگی برای مقابله‌ی سریع و بدون توقف با بحران‌ها (به‌خصوص در مواردی که

---

۱ ـ برای کسب اطلاعات بیشتر به فصل دوّم بخش چهارم از همین کتاب مراجعه فرمایید.

امکانات و نیروهای انسانی لازم و رسمی برای جلوگیری از این بحرانها وجود نداشت.) اجتناب ناپذیر گردید . به این ترتیب در پنجم آذرماه ۱۳۵۸ بنیانگذار کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) طی فرمانی دستور بسیج عمومی و تشکیل ارتش ۲۰ میلیونی را صادر فرمودند .

فرمان رهبر انقلاب در آن زمان ، نیروی انسانی و منابع مادی لازم و سازمان یافته‌ای را جهت مقابله با بحران‌های موجود در سطح کشور به‌خصوص در برابر بحران مناطق غرب و شمال‌غرب فراهم آورد . با حرکت داوطلبانه و همه جانبه‌ی کلیه‌ی اقشار جامعه[1] (متخصص و عادی) و به موازات آن ، کمک‌های نقدی و غیر نقدی مردمی جهت یاری نیروهای مستقر در این مناطق و تقویت سازمان‌های موجود ، منابع دسترسی حکومتی را افزایش داد و سازمان‌های جدیدی برای توسعه‌ی یکپارچه‌ی جامعه و افزایش مشروعیت این گونه اقدامات در میان مردم به وجود آمد . در نهایت مردم به شکل متحد و بهتری بیش از پیش از برنامه‌های ملّی در توسعه‌ی شرایط سیاسی، اقتصادی و اجتماعی پشتیبانی نمودند .

درست ده ماه پس از صدور فرمان حضرت امام (ره) ، در سی و یکم شهریورماه ۱۳۵۹ جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی نیز آغاز شد . نیروهای ارتش متجاوز بعث در هجوم همه جانبه به کشورمان ، به‌ویژه به شهرهای مرزی در غرب و جنوب این مناطق را مورد تاخت و تاز خود قرار دادند . در این زمان انقلابیونی که طی بسیج عمومی در مناطق غرب و شمال‌غرب مشغول دفاع از آرمان‌ها و ارزش‌های والای انقلاب اسلامی بودند به همراه دیگر نیروهای اعزامی به سوی جبهه‌های جنگ گسیل شدند . ورود نیروهای مردمی به مناطق عملیاتی همه چیز را تغییر داد و در همان ابتدا تعداد زیادی رزمنده برای یاری نیروهای ارتش و سپاه ، مسلح گردید و جهت انجام عملیات به جبهه‌ها اعزام شدند .

وسعت و پیچیدگی مناطق غرب و شمال‌غرب ، پراکندگی جمعیّت ، طولانی بودن مرز با کشور عراق ، حفظ و برقراری آرامش در مناطق پاکسازی شده ، جلوگیری از انجام عملیات ضدانقلاب و متجاوزین بعث عراق نیروی فراوانی را می‌طلبید . این

---

۱ ـ از لحاظ طبقات شغلی ، تحصیلی و جوامع روستایی ، شهری و عشایری .

خواسته از طریق اعزام نیرو از سایر نقاط کشور در قالب گروه‌ها و اکیپ‌های مختلف با تدابیر فرماندهان نظامی و مسئولین کشور میسّر گردید . از جمله‌ی می‌توان به نیروهای بسیجی (تخصصی و رزمی) ، کادر سپاه ، ارتش ، ژاندارمری ، شهربانی و کمیته ، روحانیون و مبلغین ، اکیپ‌های پزشکی ، دارویی ، فنی و تدارکاتی ، راه‌سازی اشاره کرد. در اواخر مقطع نبرد دوّم و پس از آن ، بسیاری از این مأموریت‌ها بر عهده‌ی ساکنان این مناطق نهاده شد و آنها در قالب لشگرها ، تیپ‌ها و گردان‌های سازمان یافته برقراری امنیت در مناطق غرب و شمال‌غرب را بر عهده گرفتند . حتی با اعزام نیرویی در حدود سیصد و پنجاه هزار نفر شامل نیروهای مردمی ، معلّمین داوطلب ، کارکنان شاغل در نهادها و سازمان‌های دولتی و غیر دولتی ، بازاریان ، کسبه به جبهه‌های نبرد به شکل فعّال رزمندگان اسلام را یاری دادند . همچنین کمک‌های نقدی و جنسی فراوانی از این مناطق به نقاط عملیاتی سرازیر کردند .

مهّم‌ترین و اساسی‌ترین ویژگی که این بسیج عمومی داشت و حتی به گفته‌ی دشمنان مهّم‌ترین عامل موفقیت و پیروزی جمهوری اسلامی در نبردهای داخلی و خارجی محسوب می‌گردید ، داوطلبانه بودن این اقدامات بود . مردمی و داوطلبانه بودن، هرگز به معنی بی‌نظمی و عدم سازماندهی نبود . این کار عظیم در ابعاد مختلف دارای ثبات و نظم خاصی بود که از آن پیروی می‌کرد . موضوع مورد بحث در این فصل در بُعد نیروی انسانی می‌باشد و سایر موضوعات در فصل حمایت‌ها و پشتیبانی‌های کتاب ششم شرح داده می‌شود .

در بُعد نیروی انسانی در ابتدای صدور فرمان بسیج عمومی ، سازماندهی و به کارگیری نیروهای اعزامی بر عهده‌ی ارتش نهاده شد ؛ امّا چندی بعد به دلایل مختلف از جمله تصویب اُدغام بسیج در سپاه پاسداران انقلاب توسط مجلس شورای اسلامی ، این مأموریت به سپاه پاسداران محول گردید و به تدریج وظایف این نیرو مشخص و سازمان آن در سراسر کشور گسترش یافت و در اندک زمانی بسیج به عنوان بازوی توانای سپاه در بین اقشار امّت مسلمان ظاهر گردید .

ب : تشکیل رده‌های بسیج در مناطق غرب و شمال‌غرب

پس از اعلام بسیج عمومی و سرازیر شدن خیل عظیم نیرو و کمک‌های مردمی برای مقابله با ضدانقلاب و پس از آن در برابر متجاوزین عراقی ، سپاه پاسداران در این راستا پایگاه‌هایی در سراسر کشور ایجاد کرد و در مناطق غرب و شمال‌غرب با ویژگی خاص این پایگاه‌ها با هدف خنثی‌سازی غائله‌ی به وجود آمده ، کمک به ایجاد امنیت در شهرها ، روستاها و محله‌ها ، جمع‌آوری اخبار و اطلاعات مربوط به شورشیان و شناسایی آنان ، جذب ، آموزش و تأمین نیروهای مورد نیاز جبهه‌ها ، حفاظت از شخصیت‌های انقلابی و اجتماعات مردمی ، حضور فعّال در کمک‌رسانی و بازسازی مناطق تخریب شده تشکیل شد .

ناگفته نماند این اوّلین تجربه در مشارکت عمومی مردم برای رفع فتنه در مناطق غرب و شمال‌غرب نبود . قبل از این یک بار دیگر طرح استفاده از نیروهای محلی برای مقابله با ضدانقلاب و برقراری امنیت پایدار در قالب سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد توسط شهید بزرگوار محمّد بروجردی به اجرا در آمد که تجربه‌ای بسیار ارزشمند محسوب می‌گردید. [1]

۱ـ وظایف بسیج

(الف) جذب ، آموزش ، سازماندهی ، تجهیز و به کارگیری افراد در قالب مأموریت‌های محوله ؛

(ب) انجام فعّالیّت‌های تبلیغی مانند تشکیل کلاس‌های عقیدتی ـ سیاسی ، برپایی سخنرانی مستمر در مساجد ، مدارس ، ادارات و روستاها ؛

(ج) اجرای فعّالیّت‌های نظامی مانند ارائه‌ی آموزش‌های نظامی به صورت مرحله‌بندی ، تشکیل گروه‌های مقاومت شهری و روستایی ، انجام فعّالیّت‌های رزمی گشتی ، نگهبانی ، کنترل عبور و مرور شبانه ، کشف باندهای قاچاق ، احتکار ؛

(د) اعزام نیرو و امکانات به جبهه‌های نبرد علیه متجاوزین خارجی و

---

۱ ـ برای اطلاع بیشتر به نقش و عملکرد سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد در فصل پنجم از کتاب ششم مراجعه شود .

ضدانقلاب داخلی ؛

(ه) فعّالیّت‌های فرهنگی و عمرانی در مناطق پاکسازی شده ؛ شامل فعّالیّت‌هایی مانند بالا بردن رشد فرهنگی مردم مسلمان منطقه ، فراهم آوردن زمینه‌های خودکفایی برای برقراری امنیت منطقه و دفع اشرار ، رفع سایر معضلات اجتماعی مناطق پاکسازی شده در امور بهداشتی و درمانی ، ایجاد پایگاه‌های عملیاتی ؛

(و) شرکت در فعّالیّت‌های عمرانی ؛

(ز) اجرای طرح تسلیح در سطح منطقه .

۲ــ جذب نیرو

در بدو بحران مناطق غرب و شمال‌غرب تلاش برای جذب نیرو در این مناطق با روش‌های گوناگون به منظور مردمی کردن امنیت ، برقراری آرامش و سپس اعزام نیرو به جبهه‌های جنگ به صورت گسترده توسط سپاه پاسداران و ارگان‌های انقلابی پی‌گیری می‌شد . کار فرهنگی بر روی زیر مجموعه‌های آموزش و پرورش و استفاده از فعّالیّت‌های سازندگی در روستاها از طریق جهادسازندگی از مهم‌ترین روش‌هایی بود که مورد استفاده قرار می‌گرفت . در یک جمع‌بندی کلی می‌توان گفت ۹۰ درصد افراد جذب شده در اوایل مقطع نبرد دوّم ، علاقه‌مند به همکاری با سپاه پاسداران و جهادسازندگی بودند . تقریباً در اواخر این برهه‌ی زمانی با توجه به تغییر وضعیت بحران و برقراری آرامش نسبی بعد از طرح اعزام نیرو به جبهه‌های دفاع مقدس ، بیشترین علاقه نیروهای جذب شده بر خدمت در کارهای فرهنگی معطوف گردیده بود. بعضی از روش‌های جذب نیرو در مناطق غرب و شمال‌غرب در ذیل ارائه می‌گردد :

(الف) پاسخ به ابراز تمایل و درخواست داوطلبین جهت مشارکت در فعّالیّت‌های بسیج عمومی ؛

(ب) تبلیغ از طریق رسانه‌های عمومی ، ائمه‌جمعه و جماعت ، انجام سخنرانی شخصیت‌ها در فرصت‌های پیش آمده در تجمعات مردمی ، نصب پلاکاردها و تراکت‌هایی از سخنان حضرت امام (ره) در معابر ، استفاده از جراید ؛

(ج) گرامیداشت هر چه بهتر مناسبت‌های مذهبی و ملّی به خصوص هفته بسیج ؛
(د) معرفی برنامه‌های بسیج عمومی به مردم از طریق تهیه فیلم از سیر فعّالیّت‌ها ، سپس اعلام نیازمندی‌های بسیج همراه با بیان سخنان امام امت (ره) ؛
(هـ) اجرای مانورهای چریکی و نظامی ؛
(و) برگزاری اردوهای تفریحی و زیارتی از جمله اجرای طرح اردوی هجرت ؛
(ز) اجرای طرح‌های مختلف مانند طرح تسلیح ، دفتر ارتباط با روستا .

۳ـ آموزش

با توجه به اینکه اغلب نیروهایی که وارد مناطق غرب و شمال‌غرب می‌شدند آموزش ندیده بودند و باید آموزش می‌دیدند ، فعّالیّت‌های مختلفی در این زمینه صورت می‌گرفت که می‌توان به موارد زیر اشاره کرد :

(الف) آموزش عمومی افراد در دوره‌های چند روزه تا ۱ ماهه .
(ب) آموزش تخصصی نیروهای ویژه‌ی بسیجی جهت به کارگیری آنان در واحدهای تخصصی .
(ج) بالا بردن آموزش افراد از طریق انتقال تجربیات فرماندهان پایگاه‌ها طی جلسات هفتگی .
(د) صدور دستورالعمل‌های کتبی یا ارسال جزوات آموزشی ، به‌خصوص در مورد برخورد با مردم منطقه .

در مورد آموزش افراد و اهمیت آن ، قسمتی از سخنان سردار جاوید الاثر سرلشکر پاسدار حاج‌احمد متوسلیان که در یکی از جلسات قبل از عملیات محمدرسول‌الله (ص) بیان فرمودند نقل می‌شود : در رابطه با نیروهای بسیجی که به جبهه می‌آیند و زندگی جبهه‌ای را شروع می‌کنند . نباید سهل‌انگارانه برخورد کرد . ما باید جوهره‌ی این رزمندگان را فعّال کنیم . چه‌طور ؟ مفهوم فعّال کردن جوهره‌ی یک رزمنده در حقیقت به این معنا نیست که او باید قواعد زندگی در جبهه را یاد بگیرد ، بلکه باید بداند در مناطق جغرافیایی متفاوت اعم از دشت ، تپه ماهور و کوهستان ، چه طور سنگر بگیرد ، در مقابل آتش دشمن و آرایش‌های متفاوت نیروهای زرهی و

مکانیزه دشمن در خط چگونه باید پدافند کند . نحوه‌ی استفاده‌ی درست از عوارض زمین را باید به او یاد داد . باید یاد بگیرد چطور بدون سلاح از خودش دفاع کند ، باید رسم و راه زندگی در شرایط دشوار جنگی را طوری به او آموزش بدهیم که اگر در منطقه‌ای گم شد یا به هر دلیل ارتباطش با سایر نیروها قطع شد ، از گرسنگی نمیرد و بتواند چنان از محیط و طبیعت جغرافیایی منطقه استفاده کند که انگار آنجا سوراخ سنبه‌های خانه‌ی خود اوست . یک بچه‌ی رزمنده باید در سخت‌ترین مناطق عملیاتی عین زمان حضور در خانه‌ی خودش احساس سیادت و راحتی داشته باشد . همه‌ی اینها که گفتیم ممکن نیست مگر به قیمت برنامه‌ریزی دقیق و نظارت دلسوزانه برای فعّال کردن جوهره‌ی او و در مرحله‌ی بعدی باید این بچه‌ی بسیجی را با تمام سلاح‌های موجود در خط آشنا کنیم ؛ با تفنگ ۱۰۶ م.م ، انواع قبضه‌های خمپاره‌انداز ، موشک اندازهای آر.پی.جی ۷ ، ۹ و ۱۱ و تیربارهای مختلف یا باید برای او دوره‌ی تکمیلی آشنایی با جنگ افزارهای نیمه سنگین و سنگین بگذاریم ، نه در حد شناخت تئوریک بلکه در حد استفاده‌ی روزمره از آنها طوری که اگر لازم شد ، بتواند در خط از تفنگ ۱۰۶ استفاده کند . آر.پی.جی ۱۱ بزند و کاتیوشا شلیک کند . در مرحله‌ی بعد این نیرو را باید فرستاد به عملیات برون مرزی ، گشتی شناسایی و گشتی زرمی . برود دشمن را توی سنگرش پیدا کند ، او را ببیند و شناسایی کند و بعد برود سر وقت محورهای عملیاتی دشمن . اگر شما در طی مأموریت‌های گشتی ، شناسایی و در عملیات محدود این بچه را با دشمن رو در رو کنید دیگر ترسش می‌ریزد ، از رو به رو شدن با دشمن هراسی ندارد ، جدا شدن از خط خودی برای او وحشت‌آور نمی‌شود ، از این که برود توی قلب منطقه دشمن پشت سرش دشمن باشد و برود توی عمق خاک دشمن دیگر ترسی ندارد . می‌فهمد که آنجا دشمن قادر نیست به راحتی به او صدمه‌ای بزند . دفعه‌ی اول فقط می‌رود و برمی‌گردد . دفعات دوّم و سوم که می‌رود به او می‌گوییم رفتی آنجا یک آر.پی.جی هم بزن ، بعد بیا . دفعه‌ی چهارم یک کمین هم بزن و این دیگر برای بچه‌ی بسیجی ملکه می‌شود . طوری که مثل خورد و خواب ، جزو بدیهی‌ترین امور زندگی روزمره‌ی او در جبهه خواهد شد . مطلب دیگر اینکه مردم را باید از نظر فرهنگی رشد داد و برای مردم روشن کرد که هدف از حضور نیروهای

جمهوری اسلامی در منطقه چیست ؟ ضدانقلاب کیست و هدفش چیست؟ این رشد و آگاهی دادن باید برای همه‌ی مردم باشد .

۴ـ سازمان بسیج[1]

افرادی که در قالب بسیج دانش‌آموزی و دانشجویی ، بسیج عشایر ، بسیج صنوف، کارخانجات و ادارات ، بسیج شهری و روستایی جذب شده بودند ، پس از گذراندن دوره‌ی آموزشی در پایگاه‌ها به صورت هسته ، دسته و گروه مقاومت ، گردان‌های قدس ، والعادیات ، عاشورا و الزهرا (س) ، گروه‌های امداد و نجات و نیروهای رزمی و تخصصی اعزام به جبهه در رده‌های مختلف سپاه سازماندهی و سپس به کارگیری می‌شدند .

ج : طرح تسلیح

طرح تسلیح روستاهای مناطق غرب و شمال‌غرب و تبدیل پایگاه‌های عملیاتی به مقاومت ، یکی از روش‌های مفید و مثمر ثمر در جذب نیروهای مردمی و بسیج آنان در جهت حفظ امنیت منطقه و مقابله با ضدانقلاب بود که از جهات نظامی و سیاسی موجبات منزوی شدن گروهک‌ها را فراهم آورد ، مؤثرترین روش پیشنهادی صاحب نظران سیاسی و نظامی جمهوری اسلامی ، جدا نمودن صف مردم از ضدانقلاب عنوان شده بود .

---

۱ ـ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی برای کلیه‌ی زیر مجموعه‌های بسیج مأموریت و وظایفی تعیین و از تکرار آن در این قسمت خودداری می‌شود ، لیکن بسیج دانش آموزی و عشایری در مناطق غرب و شمال‌غرب از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بودند که در مورد بسیج عشایری در ادامه فصل توضیح داده می‌شود ، اما در خصوص بسیج دانش آموزی وظایفی تعیین شده بود که در این پاورقی به آنها اشاره می‌شود : الف : شناسایی دانش‌آموزان موافق انقلاب . ب : شناسایی دانش‌آموزانی که وابستگی گروهی دارند ، چه مخفی و چه آشکار . ج : استفاده از امور تربیتی و مدیران بومی مدرسه برای گرفتن اطلاعات در باره دانش‌آموزان . د : استفاده از دانش‌آموزان زندانی و تواب برای شناسایی دانش‌آموزان دیگر . هـ : ایجاد شبکه منابع ، برای کسب اخبار ، فعالیت گروه‌ها و تحت نظر داشتن دانش‌آموزان منحرف ، همراه با دادن آموزش لازم جهت مخفی ماندن منبع در مدرسه . و : جذب بیشتر نیروهای بومی در مدرسه و میدان دادن به دانش‌آموزان بومی مؤمن برای فعالیت مذهبی در مدرسه .

در این راستا شهید بزرگوار محمّد بروجردی با توجه به شناختی که از وضعیت منطقه و ارتباط قوی ، تنگاتنگ و قومی مردم با یکدیگر داشت ، این طرح را به جهت برآورده ساختن دو هدف بالا به دولت پیشنهاد کرد . به دنبال موافقت با طرح پیشنهادی شهید بروجردی ، تسلیح و بسیج مردم و عشایر منطقه در دستور کار سپاه قرار گرفت . عده‌ی زیادی از اهالی روستاها و عشایر منطقه اسلحه به دست گرفتند و خود همچون نیروی قوی در مقابل تحرکات ضدانقلاب ایستادند . به این ترتیب بخش عمده‌ای از نیروهای غیر بومی آزاد شد و برای نبرد با متجاوزین بعثی به مناطق عملیاتی اعزام گردید. در اجرای این طرح خیر و برکات فراوانی نصیب مردم منطقه از جمله ثبات آرامش و برقراری امنیت در بسیاری از مناطق ، محورهای مواصلاتی و تدارکاتی گردید.

۱ ــ اهداف طرح تسلیح

(الف) برقراری ارتباط با مردم : یکی از مشکلات عمده در مناطق غرب و شمال‌غرب قبل از انقلاب عدم ارتباط بین مردم و دولت بود که خوشبختانه با تدابیر رزمندگان اسلام پس از پیروزی انقلاب اسلامی با اجرای طرح‌هایی همچون طرح تسلیح ، ایجاد دفتر ارتباط با روستا این ارتباط به شکل تنگاتنگ میان مردم منطقه و دولت برقرار گردید ؛

(ب) ایجاد ارتباط نزدیک و صمیمی با قشر آسیب‌پذیر اجتماع (دانش آموزان) : این ارتباط به وسیله‌ی نیروهایی که سطح تحصیلاتشان بالا بود و از سواد خوبی برخوردار بودند ، برقرار می‌شد ؛

(ج) ایجاد حس نزدیکی و دوستی در میان مردم با جمهوری اسلامی و عداوت و نفرت نسبت به ضدانقلاب ؛

(د) قطع ارتباط گروهک‌ها با روستاها و خارج ساختن آنها از زیر نفوذ ضدانقلاب؛

(ه) ایجاد امنیت عمومی در منطقه ؛

(و) دادن قدرت کنترل شده به مردم برای دفاع از مقدسات خود ؛

(ز) محدود کردن منابع اطلاعاتی ، تدارکاتی و تبلیغاتی ضدانقلاب ؛
(ح) احیای نظام عشایری و زنده کردن گرایش به دولت مرکزی در بین آنان ؛
(ط) تأمین امنیت شهرها از طریق ایجاد پایگاه‌های عملیاتی و تکمیل کمربند امنیتی آن توسط مسلح ساختن روستاهایی که در محدوده‌ی شهرها واقع بودند ؛
(ی) به صحنه کشاندن مردم و در واقع مردمی کردن امنیت .

۲ ــ روش‌های پیشبرد طرح تسلیح

به طور کلی اجرای طرح تسلیح در منطقه با دو روش عشایری و روستایی که هر دو مبتنی بر استفاده از متنفذین بود صورت می‌گرفت . این روش‌ها با توجه به سنت مردم منطقه که پیروی از سران خود و احترام به آنها بود ، توسط نیروهای خودی برگزیده شده بود .

در شیوه‌ی عشایری به دو طریق عمل می‌شد ، یکی واسطه قراردادن رئیس عشیره میان مردم و دولت و دیگری روش شورایی ، این روش در مناطقی اجرا می‌شد که تنوع عشیره‌ای وجود داشت .

در شیوه‌ی روستایی ، ابتدا روستایی که از لحاظ مختلف جوّ مناسبی جهت اجرای این طرح داشت با نظر کمیسیونی از مسئول بسیج ، اطلاعات و عملیات در اولویت قرار می‌گرفت ، سپس شناسنامه‌ای برای آن تدوین و به روش‌های مختلف آمار روستا و افراد سرشناس آن مشخص می‌گردید . سپس با استفاده از اطلاعات به دست آمده ، مسأله‌ی تسلیح روستا طی چند مرحله که در ادامه به آن اشاره می‌شود ، اجرا می‌گردید:

(الف) شناسایی افراد با نفوذ در روستا و صحبت با آنان جهت آگاهی از مسائل سیاسی ، اجتماعی ، فرهنگی مردم روستا ؛

(ب) تبلیغ از طریق واحد تبلیغات و انتشارات در روستا ، با جمع کردن مردم و ترتیب دادن سخنرانی‌هایی برای آشنا نمودن آنها با مسائل روز و بکارگیری روحانیون اهل سنت؛

(ج) تشکیل جلسه‌ی عمومی با شرکت افرادی که توانایی مسلح شدن داشتند و توجیه آنها برای تسلیح و اعلام اهداف و فواید آن ؛

(د) اعلام اسامی افراد واجد شرایط و دارای صلاحیت ، برای تسلیح از طرف واحد اطلاعات ؛

(ه) تکمیل پرسشنامه‌ی روستایی و در نهایت اقدام به تسلیح ؛

در هر دو روش در جهت هر چه بهتر اجرا شدن طرح موارد زیر اعمال می‌گردید:

ـ شروع طرح از حاشیه‌ی شهرها ، سپس گسترش آن به مناطق عمق ؛

ـ استفاده از افراد متنفذ در روستاها مانند روحانیون (ماموستا) و سرعشیرگان و بهره‌گیری از نفوذ آنان در منطقه برای تثبیت و پیشرفت طرح ؛

ـ بهره‌گیری از افراد داوطلب و به کارگیری آنها برای تشویق دیگران به جذب ؛

ـ ایجاد انگیزه در میان مردم از طریق فعّالیّت‌های تبلیغاتی (عملیات روانی) ؛

ـ در اولویت قراردادن روستاهای داوطلب امر تسلیح در اجرای خدمات رفاهی و طرح‌های عمرانی ؛

ـ سپردن مسئولیت اداره‌ی مقر بر عهده‌ی خود اهالی روستای تسلیح شده و استفاده از آنها در دفع موانع و مشکلات موجود در منطقه ؛

ـ شناسایی هسته‌های روستایی ضدانقلاب و برخورد قاطع با آنان از طریق معرفی به مراجع قضایی ؛

ـ ایجاد مقرهای مستحکم و نفوذ ناپذیر برای روستاهای تازه تسلیح شده ؛

ـ ایجاد گشت‌های پی‌درپی جهت تضمین امنیت روستاهای تسلیح شده ؛

ـ ارتباط مستمر با مردم برای جلب اعتماد آنها ؛

ـ اقدام در جهت رفع استضعاف مادی و معنوی مردم ؛

ـ کوشش در جهت حل اختلافات میان مردم (شیعه و سنی ، کُرد و تُرک) ؛

ـ ایجاد وحدت رویه و جلوگیری از چندگانگی برخورد یگان‌های استقراری با مناطقی که طرح تسلیح در آن اجرا شده است ؛

ـ بر انگیختن احساسات مردم علیه ضدانقلابیون از طریق نشان دادن جنایات مستند آنان ؛

ـ ارزش دادن به افراد صاحب نفوذ در میان مردم ؛

ـ گسترش فعّالیّت‌های تبلیغی و فرهنگی صحیح ، منطقی ، مداوم و هماهنگ با

روحیات و عقاید مردم در جهت خنثی‌سازی تبلیغات دشمن ؛
ـ ارائه‌ی آموزش‌های مقدماتی به تسلیح‌شدگان و تداوم آن ؛
ـ انتصاب اشخاص شجاع و لایق به فرماندهی پایگاه ؛
ـ شناسایی افراد متعهد و دلسوز از میان تسلیح‌شدگان جهت عضویت ویژه در بسیج .

۳ ـ عوامل مؤثر در تسلیح یک روستا

(الف) حساسیت نظامی و اهمیت منطقه ؛
(ب) داوطلب بودن مردم و وجود زمینه‌های پذیرش در آنان ؛
(ج) وجود پایگاه‌های عملیاتی در روستا و یا نزدیکی آن ؛
(د) محورهای مواصلاتی که پایگاه‌های عملیاتی در آنها به صورت خطی قرار داشت ؛
(ه) موقعیت روستا از نظر جغرافیایی ، جمعیتی و مرکزیت داشتن امنیت ؛
(و) قرار داشتن در امتداد مرز ؛
(ز) میزان پایبندی مردم به محل زندگی خود و عدم مهاجرت از روستا ؛
(ح) نزدیکی به مناطق امن و اتصال به دیگر مناطق تسلیح شده ؛
(ط) مناطقی که از نظر اقتصادی وضعیت خوبی داشته و محل ارتزاق ضدانقلاب محسوب می‌شدند .

۴ ـ اجرای طرح تسلیح در استان آذربایجان‌غربی

اجرای طرح تسلیح منطقه‌ی آذربایجان‌غربی تلاش زیادی را می‌طلبید . بافت عشایری این استان بسیار محکم بود . عشایر آن بعد از انقلاب با توجه به اشغال مناطق توسط ضدانقلاب و تبلیغات روانی فراوان دشمن به نظر می‌رسید همکاری قابل توجهی با ضدانقلاب دارند . اما خوشبختانه با اجرای این طرح ، تعداد افراد مسلح وابسته به گروهک‌های ضدانقلاب در بین عشایر این استان به‌شدت کاهش یافت و تعدادی نیز ماهیت سیاسی خود را از دست دادند و بیشتر به صورت گروه‌های مسلح راهزن و گردنه‌بگیر عمل می‌نمودند .

(الف) طرح تسلیح در شهرستان ارومیه :

طرح تسلیح در شهرستان ارومیه به دو شیوه‌ی روستایی و عشایری از منطقه‌ی شمالی این شهرستان به نام صومای برادوست شروع و تا جنوب یعنی منطقه‌ی ترگور و مرگور ادامه یافت . اجرای طرح تسلیح در ارومیه از اهمیت اساسی برخوردار بود ، زیرا این شهرستان مرکز استان آذربایجان غربی بود و اجرای تسلیح در این منطقه ، با یک نوع عملیات روانی جهت سرعت در تسلیح سایر شهرستان‌های استان برابر بود.

در امر تسلیح در ارومیه بیشترین استقبال را عشایر کردند . به مرور زمان روستاییان نیز مسلح شدند . از روستاهای تسلیح شده می‌توان به روستاهای برازان ، مغول و آبگرم اشاره کرد .

(ب) طرح تسلیح در شهرستان مهاباد :

در شهرستان مهاباد عشایر به علت ناخشنودی از عملکرد ضعیف ژاندارمری در مقابله با ضدانقلاب به شکل فردی و جمعی برای مسلح شدن به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مراجعه و همکاری خود را در این زمینه با نیروهای انقلاب شروع کردند .

بیشترین تسلیح در شهرستان مهاباد در روستاهایی که در ضلع‌های جنوبی و غربی این منطقه واقع می‌شد و محل سکونت عشایر منگور بود ، صورت گرفت .

با تسلیح عشایر منگور ، اهالی روستاهای باگردان (که رابطه‌ی نزدیکی با منگوری‌ها داشتند .) و خلیفان در سال ۱۳۶۲ و روستاهای ده‌بکر ، کوتر ، سلیم‌ساغلو ، کیتکه ، زیوه ، برایمه و افراد تیره‌ی کلهر در روستاهای سرتن و گوملبان در سال‌های بعدی به طور داوطلبانه تسلیح شدند .

در مجموع حدود ۳۶ نفر از نیروهای بومی تسلیح شده در شهرستان مهاباد در مقابله با ضدانقلاب به تفکیک : ۶ نفر در درگیری‌های شهری ، ۲ نفر در جریان ترورها، ۲۰ نفر در عملیات تعاقبی و واکنشی ، ۱ نفر در اثر انفجار مین ، ۲ نفر زیر شکنجه ، ۱ نفر در عملیات فتح ، ۲ نفر در پاکسازی مناطق و ۱ نفر در خمپاره‌باران کوه زینب به شهادت رسیدند .

(ج) طرح تسلیح در شهرستان پیرانشهر :

موقعیت جغرافیایی ، مرز مشترک با عراق ، تغذیه‌ی ضدانقلاب از طریق منطقه‌ی

مرزی حاج عمران ، وجود گرایش‌های ملّی در میان عشایر منطقه از اولویت‌هایی بود که این شهرستان را برای اجرای طرح تسلیح مورد توجه قرار داد . در کل روش عشایری در این شهرستان مورد استفاده‌ی مجریان طرح قرار گرفت .

استفاده از روش عشایری در این منطقه با توجه به سابقه‌ی تاریخی عشایر و عکس‌العمل مثبت مردم نتایج خوبی در پی داشت . در این شهرستان بیش از ۳ هزار نفر در حمایت از جمهوری اسلامی و علیه ضدانقلاب دواطلبانه مسلح شدند و راه‌های مواصلاتی و تدارکاتی دشمن از مرز عراق تا حدود زیادی قطع گردید به طوری که تردد ضدانقلاب به شدت در این منطقه محدود گردید . قبل از اجرای این طرح ، ضدانقلاب به راحتی با عبور از شیارهای مرزی و باریکه‌های نزدیک شهر بیشترین ضربه را به نیروهای جمهوری اسلامی وارد می‌آورد .

(د) اجرای طرح تسلیح در شهرستان سردشت :

پس از پاکسازی و آزادسازی محورها در سال ۱۳۶۰ ،حرکتی گسترده برای جلب همکاری مردم و برقراری امنیت پایدار در منطقه‌ی سردشت آغاز شد . در این راستا در سال ۱۳۶۱ اهالی ۱۴ روستای این شهرستان جهت همکاری با نیروهای جمهوری اسلامی مسلح شدند و روند جذب و تسلیح مردم در این شهرستان با قوت تا سال ۱۳۶۴ ادامه داشت .

در امر تسلیح روستاهای این منطقه علاوه بر روش‌های معمول (روستایی و عشایری) روش دیگری نیز که به کارگیری افراد متنفذ ، قدرتمند و مخلص بود ، مورد استفاده قرار گرفت که در نهایت موجب برقراری امنیت نسبی در منطقه گردید .

یکی دیگر از اقدامات نیروهای خودی در جهت بهبود روند تسلیح مردم در این منطقه مسلح کردن گروهی از سر عشیرگان خوشنام و مورد احترام مردم و سپس تسلیح سایر افراد عشیره توسط آن شخص بود . این روش علاوه بر کمک به امر تسلیح موجب حل پاره‌ای از مشکلات و اختلافات قومی و عشیره‌ای در میان آنان گردید .

لازم به ذکر است در پیشبرد این طرح بزرگ در شهرستان سردشت ، حدود ۱۰۵ نفر از نیروهای بسیج به واسطه‌ی گشت ، کمین ، ترور ، مین‌گذاری و درگیری با ضدانقلاب به فیض عظیم شهادت نایل آمدند .

(هـ) طرح تسلیح در شهرستان بوکان :

قبل از تشکیل قرارگاه حمزه‌سیدالشهدا (ع)، زمانی که سپاه بوکان از طرف ناحیه‌ی کردستان فرماندهی می‌شد . امر تسلیح در این شهرستان در سطح گسترده اجرا نشده بود . از سال ۱۳۶۲ به بعد طرح تسلیح در این منطقه با جدّیت بیشتری دنبال شد . روستاهای آوینه‌چی (اولین روستای تسلیح شده در بوکان) ، قورمیش (واقع در منطقه بینابینی بوکان ، تکاب و شاهین‌دژ) قلندر ، برده زرد ، ملالر ، ترکاشه ، بگویست و حصار به ترتیب زیر پوشش طرح قرار گرفت و مسلح شدند . امّا پایگاه روستای ملالر پس از ۶ ماه فعّالیّت بر اثر درگیری با عناصر ضدانقلاب سقوط کرد که در نتیجه‌ی آن ۱۳ نفر از نیروها شهید شدند . بعداً پایگاه‌های احداثی در روستاهای قلندر و برده زرد نیز سقوط کردند ، ولی تلاش بی‌وقفه‌ی دشمن برای به سقوط کشاندن پایگاه روستای آوینه‌چی و سایر پایگاه‌ها به جایی نرسید .

پس از این حوادث تلخ ، طرح تسلیح با برنامه ریزی بیشتر و استفاده از تجربیات جدیدتری از جمله کنترل لوحه‌های نگهبانی و زمینه‌سازی قبلی کار اجرا شد . در سال‌های بعدی تعداد پایگاه‌ها افزایش یافت و امنیت در منطقه تثبیت گردید . ضدانقلاب طی سال ۶۴ حدود نیمی از توان خود را در ضربه زدن به این پایگاه‌ها به کار گرفت که ناموفق بود .

اجرای طرح تسلیح در شهرستان بوکان در مناطق دارای بافت عشایری موفق‌تر بود . زیرا با تسلیح یک طایفه ، طوایف دیگر نیز تحریک شده و خود تقاضای اسلحه می‌کردند .

(و) اجرای طرح تسلیح در شهرستان میاندوآب :

اجرای طرح تسلیح در شهرستان میاندوآب در سال ۱۳۶۱ شکل جدّی به خود گرفت ؛ امّا به دلیل وجود پاره‌ای اختلافات در منطقه (اختلاف میان ترک‌ها و کُردها) متأسفانه تا پایان سال ۱۳۶۴ دو پایگاه بسیج مقاومت روستایی بیشتر در این منطقه تشکیل نشد ؛ یکی در روستای دولت‌آباد با ۵۵ نفر نیروی بسیجی (۵۰ بومی و ۵ غیربومی) و دیگری در روستای قپی‌باباعلی با ۸۰ نفر مسلح بود .

هر چند طرح تسلیح در منطقه‌ی میاندوآب کم‌رنگ و محدود بود . امّا اجرای آن

در این شهرستان کار مثبتی بود . هیچ‌گونه تلفات و خساراتی به وجود نیامد و محورهای تدارکاتی ضدانقلاب نیز تا حدودی قطع گردید . دشمن در زمینه‌ی جمع‌آوری کمک‌های مردمی به نفع خود در این منطقه فعّالیّت زیادی داشت ، بنابراین اجرای موفقیت‌آمیز طرح تسلیح در قطع این غارت‌ها بسیار مؤثر واقع شد .

(ز) طرح تسلیح در شهرستان نقده :

طرح تسلیح در شهرستان نقده از سال ۱۳۶۴ با مسلح ساختن عشایر با توجه به لزوم تأمین امنیت شهر و جاده‌های مواصلاتی (اصلی) آن ، شروع شد .

اولین روستایی که در نقده تحت پوشش طرح قرار گرفت ، به دلیل موقعیت حساس این منطقه (قسمتی از شهر شیعه‌نشین و قسمت دیگری سنی‌نشین بود .) روستای کوئیک یونسلو متشکل از دو گروه شیعه و سنی بود . این تدبیر از سوی منابع ذی‌صلاح برای خنثی‌سازی تبلیغات منفی ضدانقلاب در خصوص تقابل این دو گروه اتخاذ گردید که نتیجه‌ی خوبی به دنبال داشت .

پس از آن پایگاه‌های مقاومت در روستاهای مملو ، دربند و محمد شاه‌بالا مسلح شدند که به صورت ترکیبی نیروهای مردمی و سپاهی اداره می‌گردیدند .

(ح) طرح تسلیح در شهرستان اشنویه :

اجرای طرح تسلیح در منطقه‌ی اشنویه از اواسط تیرماه ۱۳۶۴ با مسلح شدن عشایر زرزا به صورت جدی و کامل آغاز شد . پس از تسلیح زرزاها ، با حضور عشایر کوچک‌تر و اهالی روستاهای تاچین‌آباد ، نالیوان ، امیرآباد ، علی‌آباد ، کورش‌آباد و پوش‌آباد پایگاه‌های مقاومت عشایری و روستایی از نوع درجه‌ی ۲ در این مناطق تشکیل و شروع به کار کردند . در ابتدای امر تعداد مسلحین ۲۶ نفر بود ، ولی به تدریج تعداد آنها به حدود ۴۰۰ نفر رسید .

(ط) طرح تسلیح در شهرستان سلماس :

در منطقه‌ی سلماس ، با توجه به این که افراد متنفذ شهر مانند صنار مامندی با ضدانقلاب همکاری داشته و در مقابل نظام ایستاده بودند ، امر تسلیح از طریق ترغیب مستقیم مردم صورت گرفت که تا حدودی نیز موفق بود .

در سال ۶۲ تسلیح روستاهایی که ضدانقلاب رفت و آمد بیشتری به آنها داشت ،

بعد از هر عملیات پاکسازی آغاز گردید . روستاهای اسپیدره ، قلعه‌رش‌بالا ، قلعه‌رش‌پایین ، قصریک و گریکان بعد از عملیات لیله‌القدر (اواخر سال ۱۳۶۲) به سرعت توسط نیروهای سپاه مسلح شدند . به این ترتیب روستاهایی که حدود ۵ سال محل تردد گروهک‌ها بودند و به نظر هیچ زمینه‌ای برای امر تسلیح نداشتند ، مسلح شدند و پایگاه‌های مقاومت تشکیل دادند و در اواخر سال ۶۳ ، بعد از یک وقفه‌ی کوتاه در امر تسلیح ، روستاهای آجواج و بروشخواران نیز مسلح شدند .

روش تسلیح در منطقه‌ی سلماس غالباً از نوع روستایی بود . تنها نمونه‌ی تسلیح به شیوه‌ی عشایری ، تسلیح تیره‌ی کرمانج بود که به هنگام حمله‌ی حزب دموکرات ، مقاومت خوبی از خود نشان دادند .

از عواملی که در استقبال مردم این شهرستان از طرح مفید بود ، انسجام حاکم بر سپاه سلماس و همچنین رابطه‌ی خوب و صمیمانه‌ی بین سپاه و مردم بود .

در اجرای طرح تسلیح در این شهرستان تا سال ۱۳۶۴ حدود ۱۹ پایگاه مقاومت روستایی درجه‌ی یک ایجاد شد که در روستاهای نزدیک شهر بودند و در هرکدام از آنها ، یک نفر بسیجی ویژه (از میان افراد همان روستا) به عنوان مسئول هماهنگی کارها در رأس دیگر نیروها فعّالیّت می‌کرد .

از پایگاه‌های بالا حدود ۶ پایگاه بر اثر حمله‌ی ضدانقلاب سقوط کرد که در مجموع حدود ۶۰ قبضه سلاح از انواع ژ.۳ ، کلاش و برنو به دست ضدانقلاب افتاد و ۲۰ نفر از نیروهای بسیجی به شهادت رسیدند .

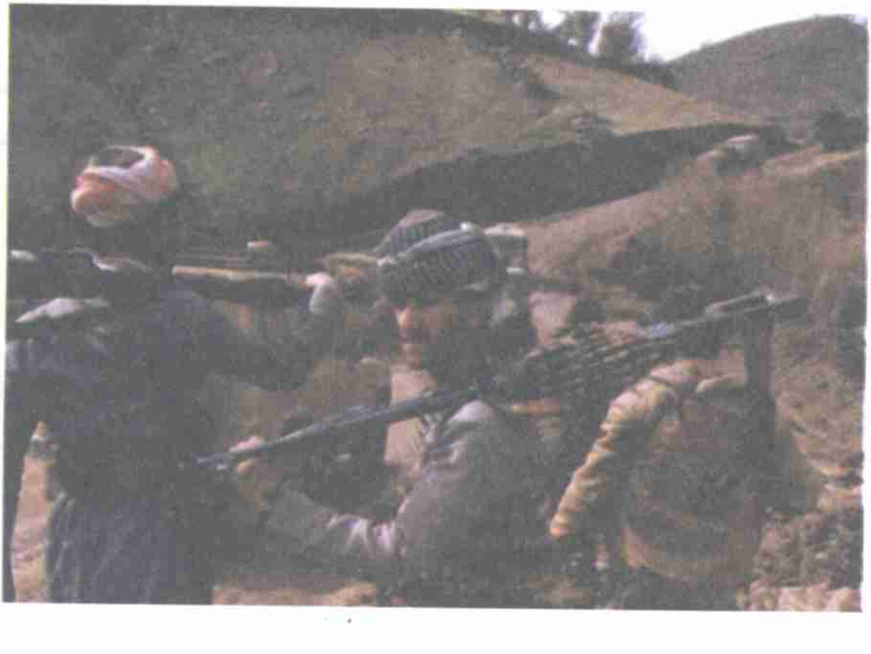
لازم به ذکر است ، پس از اجرای طرح در سلماس آثار ایجاد امنیت در مناطق ، جاده‌ها و کمربندی‌های اطراف روستاها به وضوح دیده می‌شد .

(ی) طرح تسلیح در شهرستان‌های تکاب و شاهین‌دژ :

اجرای طرح تسلیح در این دو شهرستان از سال ۱۳۶۲ آغاز شد و طبق دستور قرارگاه حمزه (ع) ، بسیج موظف بود به منظور جلوگیری از تردد دشمن در این مناطق و مقابله با تهدید مردم توسط ضدانقلاب طرح تسلیح را با جدیت دنبال نماید . به این ترتیب نیروهای مجری طرح تلاش بی‌وقفه و چشم‌گیری را آغاز کردند .

جذب نیروهای مردمی و بسیج آنان در قالب طرح تسلیح سپاه در مناطق غرب و شمال‌غرب

اجرای برنامه‌های متنوع بسیج سپاه پاسداران در مناطق غرب و شمال‌غرب

در شهرستان تکاب ، امر تسلیح از منطقه‌ی مشرف به استان آذربایجان‌شرقی شروع و به طور منظم ۳۰ پایگاه عملیاتی در این محدوده احداث گردید . پس از مدتی این پایگاه‌ها به پایگاه مقاومت تبدیل شد و نیروهای بسیج ویژه که در این نقاط مشغول خدمت بودند ، آزاد شدند و برقراری امنیت به طور کل به مردم محول گردید .

در طرح پایگاه‌های مقاومت ، هم‌زمان روستاهای نزدیک و هم محور مسلح گردیدند و به میزان کافی اسلحه در اختیارآن‌ها قرار گرفت . افراد مسلح صبح‌ها بعد از روشن شدن هوا اسلحه را تحویل می‌دادند و به دنبال کار و کسب خود می‌رفتند . با این روش حدود ۲۵٪ از بودجه‌ی سپاه شاهین‌دژ کاهش پیدا کرد و امنیت به شکل چشمگیری افزایش یافت ، به حدی که امنیت به شکل شبانه روزی در جاده‌ی شاهین‌دژ ـ تکاب برقرار شد .

پس از تلاش‌های پی‌گیر در زمینه‌ی فعّالیّت‌های فرهنگی و تبلیغاتی ، چند روستای محوری منطقه از جمله صفاخانه و قیزقاپان‌سنگ هم مسلح گردیدند . تسلیح این روستاها تأثیر زیادی بر سایر روستاهای منطقه گذاشت و دست ضدانقلاب در تأمین بودجه و نیروی انسانی تا حدود زیادی از این مناطق کوتاه گردید .

در شاهین‌دژ نیز با تنظیم و اجرای طرحی همه جانبه و عمومی در زمینه‌ی تسلیح، حدود ۵۵ روستا با موفقیت مسلح شدند .

مناطق تکاب و شاهین‌دژ به دلیل اینکه عقبه‌ی آنها به مناطق آرام زنجان و آذربایجان‌شرقی ختم می‌شد ، از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار بودند . با اجرای طرح تسلیح در آنها با زحمات برادرانی همچون شهید فکری ، ضمن متلاشی شدن نیروهای دشمن این دو شهرستان به سدی مستحکم در برابر ضدانقلاب و اشرار وابسته به غرب و شرق تبدیل شد .

به طور کلی در جریان اجرای طرح تسلیح در مناطق تکاب و شاهین‌دژ ۸۵ پایگاه از نوع درجه‌ی ۲ و ۳ به وجود آمد .

۵ ـ طرح تسلیح در استان کردستان

مسأله‌ی تسلیح روستاییان در استان کردستان مهم‌ترین مسأله برای مردم و نیروهای خودی بود که از قبل و بعد از تشکیل قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) در مقیاس نسبتاً قابل ملاحظه‌ای پی‌گیری می‌شد. مردم مسلمان و غیور کردستان از این طرح به خوبی استقبال کردند، به طور مثال اهالی روستای دولاب از حومه‌ی سنندج با سلاح‌هایی که در دست داشتند با ضدانقلاب روبه رو شد و حماسه‌ی ماندگاری را آفریدند [1]؛ اجرای این طرح نوعی خوش بینی در میان مردم نسبت به آینده‌ی انقلاب به وجود آورد و میزان جذب آنها را به نیروهای خودی دو چندان کرد.

(الف) اجرای طرح تسلیح در شهرستان سنندج:

طرح تسلیح در منطقه‌ی سنندج، توسط سرداران شهید محمّد بروجردی و ناصر کاظمی در سال ۱۳۵۹آغاز گردید و طی آن در سال ۱۳۶۰، روستاهای دولاب و حسن‌آباد مسلح شدند.

پس از ایجاد وقفه‌ای کوتاه در اجرای طرح در این شهرستان در ابتدای سال ۱۳۶۲ مجدداً امر تسلیح روستاییان با روال قبل در این منطقه ادامه یافت و روستاهای تنگی‌سر، نیّر، محراب، نزار، آویهنگ، گزان‌سفلی، باینجوب و آرندان که از روستاهای مهّم منطقه بودند، مسلح شدند. لکن با توجّه به حضور فعّال ضدانقلاب در این مناطق، پایگاه‌های مقاومت در روستاهای آویهنگ، آرندان، تنگی‌سر و نیّر به شدت مورد حمله‌ی دشمن قرار گرفت و یکی پس از دیگری سقوط کرد که در نتیجه حدود ۴۰ نفر از نیروهای بسیجی شهید و پیکر مطهر بسیاری از شهدا توسط ضدانقلاب به آتش کشیده شد. [2]

در سال ۱۳۶۲ طرح تسلیح در منطقه‌ی سنندج علی‌رغم شروعی خوب با شکست

---

۱ ـ حماسه‌ی دولاب از جلوه‌های ویژه مردم ساکن در مناطق غرب و شمال‌غرب است که در فصل چهارم بخش ششم در مورد آن توضیح داده شده است.

۲ ـ به گمان ضدانقلاب این‌گونه اقدامات باعث ارعاب مردم و رزمندگان اسلام می‌شد. لکن چهره‌ی کریه دشمنان بیش از پیش برای همگان واضح می‌شد و در نهایت این جنایات به عنوان برگ زرّینی در تاریخ مظلومیت مردم منطقه و رزمندگان اسلام ثبت شده است.

روبه‌رو شد تا این‌که در سال ۱۳۶۴ اجرای طرح با استفاده از روش دیگری آغاز گردید. در روش جدید برخی از روستاهای حساس (از نظر نظامی و سیاسی) با توجه به جوّ حاکم بر آنها به صورت سه ماهه مسلح می‌شدند . افراد تسلیح شده با دریافت مستمری شب‌ها در اختیار پایگاه بودند و همگی جز یکی دو نفر روزها به دنبال کارهای خود می‌رفتند . امّا سایر روستاهایی که از این حساسیت برخوردار نبودند ، به صورت « پایگاه مقاومت همراه با عملیات » مسلح شدند . در این روش اهالی روستا به گروه‌های مختلف تقسیم شدند و هر شب تعدادی از آنها برای نگهبانی به پایگاه می‌آمدند .

با به کارگیری این روش مردم در روستاهای نران ، گلین (با حدود ۴۵ نفر بسیجی ویژه) ، دولاب (با ۳۷ نفر بسیجی ویژه) ، عیسی‌آباد (با ۱۳ نفر) ، هویه (با ۱۵ نفر) و هشمیز (با ۱۵ نفر بسیجی ویژه) اقدام به ایجاد پایگاه کردند . وجود این تعداد نیروی مسلح ، آن هم از نوع بسیج ویژه ، دلیلی روشن بر پذیرش و استقبال مردم از طرح تسلیح در آن زمان بود .

(ب) طرح تسلیح در شهرستان مریوان :

تسلیح شهرستان مریوان از سال ۱۳۶۰ به صورت محدود شروع شد و از سال ۱۳۶۲به صورت جدّی ادامه پیدا کرد . به دنبال آن روستاهای رزاب ، سروآباد و کرآباد (برای اولین بار در مریوان) مسلح شدند . پس از آن در همین سال در روستاهای نگل، گوشخانی و نسل نیز پایگاه مقاومت تشکیل شد . پایگاه روستای سروآباد به علت تردد زیاد گروهک‌ها در منطقه سقوط کرد و به دنبال آن با هماهنگی‌های به عمل آمده با قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) برای جلوگیری از وارد آمدن تلفات و خسارت به مردم و نیروهای خودی پایگاه‌های نگل ، گوشخانی و نسل به‌طور موقت برچیده شدند .

در سال ۱۳۶۳ روستاهای نی ، سیاناو ، وسنه ، پای‌گلان ، چشمیدر ، بوریدر ، آرین ، کلک‌جان ، ریخلان ، کانی‌سفلی ، ترخان آباد ، رشنش و قلعه‌جی نیز صاحب پایگاه شدند .

اجرای طرح تسلیح در منطقه‌ی مریوان تأثیر محسوسی بر امنیت شهر و جاده‌های اصلی آن داشت . در جمع‌بندی کلی بر اثر مشارکت نیروهای بسیجی منطقه در برقراری امنیت و دفاع از انقلاب در درگیری با ضدانقلاب حدود ۱۰۰ نفر از آنان به فیض

عظمای شهادت نایل آمدند .

(ج) اجرای طرح تسلیح در شهرستان بانه :

طرح تسلیح در سال ۱۳۶۱ در منطقه‌ی بانه با اولویت قراردادن تعدادی از روستاهای پاکسازی نشده که استحکام کافی در مقابله با ضدانقلاب نداشتند ، مانند یعقوب‌آباد (۲۵ نفر) ، زیویه (۳۳ نفر) ، سبدلو (۲۹ نفر) ، ماما‌ل (۲۹ نفر) ، سویرو (۲۰ نفر) ، بیکش (۲۰ نفر) ، دولارزن (۳۴ نفر) و هورازه (۲۲ نفر) آغاز شد و به این ترتیب پایگاه‌های مقاومت در این روستاها با جذب حدود ۲۱۲ نفر نیروی بسیجی شکل گرفت .

به طور کلی کلیه‌ی پایگاه‌های مقاومت در بانه به علّت حساسیت بیش از حد منطقه و وجود خطرات و تهدیدات ناشی از حضور گسترده‌ی ضدانقلاب در پناه پایگاه‌های عملیاتی به وجود می‌آمدند ، امّا با تمام این تدابیر بر اثر حمله‌ی ضدانقلاب تعدادی از این پایگاه‌ها سقوط کرد و عده‌ای از نیروهای آن به شهادت رسیدند .

پس از یک دوره وقفه در انجام تسلیح در شهرستان بانه در نیمه‌ی دوّم سال ۱۳۶۳ طی جلساتی با افراد متنفذ منطقه ، زمینه‌ی لازم برای اجرای طرح در سطح وسیع‌تری فراهم گردید . امّا با وجود بمباران شهر توسط جنگنده‌های عراقی شرایط ایجاد شده از بین رفت و تسلیح تا اواخر سال ۱۳۶۴ به تعویق افتاد .

(د)اجرای طرح تسلیح در شهرستان سقز :

اجرای طرح تسلیح در شهرستان سقز از اواخر سال ۱۳۶۱ شروع شد . به دنبال آن یازده روستای این منطقه شامل یازی‌بلاغی ، آقکند و کوچک‌علیا در محور بوکان ، برده و بله‌جر با ۷۰ نفر نیرو در محور بانه ، کسنزان در محور مریوان ، خیدر با ۶۰ نفر نیرو ، قره‌دره ، کچل‌منگان و حسن‌سالاران با ۱۵۰ نفر نیرو و روستایی در کمربندی شهر مسلح گردیدند .

در سال ۱۳۶۲ نیز علی‌رغم اینکه امر تسلیح در شهرستان سقز برنامه‌ی منسجمی نداشت و منظم اجرا نمی‌شد ، چهارده پایگاه دیگر در این منطقه ایجاد شد . در سال ۱۳۶۳ بر اساس طرحی دیگر هر جا پایگاهی احداث می‌شد ، مردم آن منطقه نیز مسلح می‌شدند . امّا این طرح به دلیل برخی تفاوت‌های منطقه‌ای ، هماهنگ نبودن

اولویت‌های تسلیح به تعویق افتاد . به این ترتیب تا پایان سال ۱۳۶۴ در منطقه‌ی سقز ، ۲۳ پایگاه بسیج ایجاد شد که همه‌ی آنها همراه با پایگاه عملیاتی و درجه‌ی ۳ بودند . در نتیجه‌ی مقابله‌ی این پایگاه‌ها با ضدانقلاب ۱۰ نفر از نیروهای بسیجی به شهادت رسید و ۱۲ نفر نیز به اسارت دشمن در آمدند .

(ه) طرح تسلیح در شهرستان دیواندره :

بسیج مردم و استفاده از آنان در جهت مقابله با ضدانقلاب به منظور ایجاد امنیت پایدار در منطقه از اوایل تأسیس سپاه در دیواندره آغاز شد . امّا از سال ۱۳۶۲ این کار به شکل کاملاً هماهنگ و در قالب یک طرح منسجم (طرح تسلیح) مورد توجّه قرار گرفت .

به این ترتیب سپاه دیواندره با قاطعیت تمام و به طور مستمر با پیش گرفتن رأفت اسلامی و حل مشکلات مردم ، موفقیت قابل توجهی در این زمینه به دست آورد ؛ البته قسمت اعظم این طرح در سال ۱۳۶۴ به وقوع پیوست که طی آن ۷۶ پایگاه از نوع درجه‌ی ۲ و درجه‌ی ۳ در این منطقه ایجاد شد که از میان آنها ۴ پایگاه به دست ضدانقلاب سقوط کردند .

اجرای طرح تسلیح در شهرستان دیواندره تأثیر مهّمی بر قطع تردد ضدانقلاب در محورهای مواصلاتی این منطقه داشت . محورهای این منطقه به چند شهرستان استان کردستان از جمله سنندج ختم می‌شد که بیشترین فعّالیّت دشمن در این محورها متمرکز گردیده بود . همچنین با ایجاد پایگاه در روستاهای این منطقه که محل آسایش ، تدارکات و پنهان شدن ضدانقلاب بود ، دست گروهک‌ها تا حد زیادی کوتاه شد .

(و) طرح تسلیح در شهرستان کامیاران :

در سال ۱۳۶۲ با اجرای طرح تسلیح در شهرستان کامیاران ۱۹ روستا (طای ، سرچین ، اندیمن ، نزار ، فارس آباد ، کلاه‌سر ، نجف آباد ، مروارید ، توانکش ، یخته‌خان ، بیار ، یغواسی ، مامن ، بلوجه ، پلنگان ، تنگی‌سر ، لون‌سادات ، کاشتر و ماراب) به صورت فعّال و هشت روستا (یوزیدر ، تیله‌کوه ، میسوراب ، زیویه ، گازرخانی ، گلیان ، پشاآباد و فرج‌آباد) به صورت نیمه فعّال مسلح شدند . از میان آنها تنها یک پایگاه (بلوجه) بر اثر درگیری با ضدانقلاب سقوط کرد و ۲۴ نفر از نیروهای

آن به شهادت رسیدند .

امر تسلیح در کامیاران تدریجی و با فعّالیّت گروه‌های گشت انجام گرفت . به این ترتیب ، ابتدا روستاهای مستعد برای تسلیح توسط نیروهای گشتی شناسایی می‌شدند و پس از آن ، با توجیه مردم و دادن آموزش‌های لازم به آنان ، روستا مسلح می‌گردید .

(ز) طرح تسلیح در شهرستان قروه :

طرح تسلیح در شهرستان قروه از سال ۱۳۵۹ با بررسی صلاحیت روستای سریش‌آباد شروع شد . به دنبال آن در سال‌های ۱۳۶۰ و ۱۳۶۱ که واحد بسیج تازه شکل گرفته بود ، ۸ پایگاه در روستاهای مختلف این منطقه احداث شد . این طرح در اواسط سال ۱۳۶۱ به دلیل مشکلات منطقه‌ای متوقف و در سه ماهه‌ی آخر سال ۱۳۶۲ مجدداً شروع شد .

به دنبال اجرای طرح تسلیح در این شهرستان ، امنیت در محور سنندج ـ قروه که یکی از مهّم‌ترین محورهای مواصلاتی استان کردستان به شمار می‌رفت ، برقرار گردید. برای تسلیح روستاهای این محور کار از مناطق نزدیک شهر شروع و به پایگاه‌های عملیاتی نزدیک سنندج ختم شد ؛ به این ترتیب به مرور زمان ۲۲ پایگاه عملیاتی در این محور به « پایگاه مقاومت » تبدیل شد . در مجموع بر اثر اجرای طرح تسلیح در این شهرستان تا پایان سال ۱۳۶۴ پنجاه پایگاه مقاومت در روستاها (که اکثراً سنی‌نشین بودند .) تأسیس گردید .

(ح) طرح تسلیح در شهرستان بیجار :

طرح تسلیح در شهرستان بیجار از سال ۱۳۵۹ شروع شد . اولین روستایی که مسلح گردید ، روستای جعفرآباد بود که مردمش به شکل داوطلبانه برای برقراری امنیت روستای خود تقاضای اسلحه کردند . ایستادگی مردم این روستا در مقابل ضدانقلاب باعث شد که دشمن طی ۳ بار حمله‌ی به آن ، با شکست رو به رو گردد .

در ادامه‌ی اجرای طرح در سال ۱۳۶۲ روستاهای خسروآباد ، قاضی ، قوشچی ، قباسرخه ، تپه‌محمدی ، پهنه‌بر ، امیرآباد ، خاندان‌قلی ، چشمه‌منتش و قشلاق‌نوروز در محور بیجار ـ نجف‌آباد مسلح شدند .

در اوایل سال ۶۳ نیز پس از ۲ إلی ۳ ماه معلق ماندن طرح ، در یک هفته حدود

۹ روستا مسلح گردید . اوج تسلیح روستاهای بیجار در اواخر سال ۱۳۶۳ و اوایل سال ۱۳۶۴ می‌باشد . در این مقطع تبدیل پایگاه‌های عملیاتی به مقاومت مطرح بود که در نتیجه ۲۸۰ پایگاه مقاومت روستایی در شهرستان بیجار ایجاد شد که از این تعداد ۷۰ پایگاه واقع در محور نجف‌آباد ـ جعفرآباد ـ خسروآباد توسط برادران اهل سنت اداره می‌گردید .

مسأله‌ی تسلیح در شهرستان بیجار با کوشش و جدیت نیروهای خودی و رفتار خوب و پسندیده‌ی آنها آن گونه در منطقه جا افتاده بود که اگر سلاح از مردم گرفته می‌شد ، گریه می‌کردند و می‌گفتند : این ناموس ماست و حاضر به تحویل آن نیستیم . به این ترتیب اکثر روستاهای این شهرستان تبدیل به پایگاه‌های مقاومت علیه ضدانقلاب شد و برخلاف گذشته (قبل از اجرای طرح) ، رفت و آمد دشمن به این مناطق به حداقل ممکن رسید . در نتیجه امکان هرگونه عملیات ضدانقلاب تا حدود زیادی منتفی و حتی تردد شبانه‌ی گروهک‌ها که قبل از تسلیح بدون کوچک‌ترین محدودیتی صورت می‌گرفت ، از بین رفت .

بر اثر فعّالیّت‌ها و تلاش‌های شبانه روزی نیروهای اسلام حدود ۷۰ پایگاه عملیاتی که در هر کدام از آنها بین ۳۰ تا ۴۵ نفر نیرو مشغول خدمت بودند در منطقه‌ی بیجار به وجود آمد و به مرور زمان به پایگاه‌های مقاومت تبدیل گردید . تعداد نیروهای غیربومی در آنها به ۲ إلی ۶ نفر کاهش یافت و در مجموع از این طریق یک تا دو گردان نیرو آزاد شدند .

در منطقه‌ی بیجار پایگاهی ساقط نشد ، ولی نمونه‌هایی از درگیری ضدانقلاب با مردم وجود داشته است . به طور مثال در روستای خوش‌مقام ، ضدانقلابیون با فریب مردم با استفاده از لباس رزمندگان اسلام ۱ نفر را به عنوان روحانی به روستا آورده پس از تجمع مردم اقدام به سخنرانی برای آنان می‌کنند و سایر افرادشان به محاصره و درگیری با نیروهای مسلح روستا دست می‌زنند که در نتیجه ۴ نفر از اهالی روستا و یک بسیجی ویژه شهید و ۵ قبضه سلاح ژ.۳ به غارت ضدانقلاب در می‌آید .

۶ـ طرح تسلیح در استان کرمانشاه

مسأله‌ی تسلیح روستاییان در استان کرمانشاه از مهم‌ترین مسائل مردمی کردن امنیت توسط سپاه بود که منطقه هفت و سپس قرارگاه نجف در مقیاس به نسبت قابل ملاحظه‌ای آن را پی‌گیری می‌کرد. سرداران شهید محمّد بروجردی، ناصر کاظمی و محمّد ابراهیم همت با جدیّت پی‌گیر آن بودند. مردم مسلمان و غیور این خطه از این طرح به‌خوبی استقبال کردند و حماسه‌های فراوانی در دفاع از انقلاب اسلامی آفریدند.

جزئیاتی از فعالیت‌های انجام شده در اجرای این طرح در استان کرمانشاه در اختیار نمی‌باشد و فقط آمار ارائه شده توسط سپاه کرمانشاه به صورت کلی ارائه گردیده‌است.

۷ـ جمع‌بندی طرح تسلیح

(الف) ارتباط تنگاتنگ و قوی مردم ساکن در مناطق غرب و شمال‌غرب با یکدیگر باعث خبررسانی و ترغیب سایر نقاط به امر تسلیح می‌گردید.

(ب) با برنامه‌ریزی صحیح، دقیق و برگزیدن نیروهای خاص از بین افراد مسلح شده، پی به اسرار درونی گروهک‌های ضدانقلاب برده می‌شد (حضور اطلاعاتی گسترده در مناطق مختلف.)

(ج) طرح تسلیح تا حدود زیادی باعث آزاد شدن نیروهای سپاه، ارتش، ژاندارمری و بسیجیان اعزامی از پایگاه‌های استقراری و عملیاتی می‌گردید و در نهایت گامی در جهت مردمی کردن امنیت برداشته می‌شد.

(د) پس از اجرای طرح تسلیح در حاشیه‌ی شهرها بر میزان امنیت در این مناطق افزوده می‌شد و ضدانقلاب مجبور بود پس از انجام هرگونه عملیات به محل‌های دوردست و مرزی بگریزد. این موضوع باعث بروز مشکلات فراوانی برای گروهک‌ها می‌گردید.

(هـ) این طرح اثرات فرهنگی خوبی در برداشت و باعث شد مردم از طریق رزمندگان اسلام با اهداف جمهوری اسلامی آشنا شوند و متقابلاً نیروهای خودی با فرهنگ و خواسته‌های مردم آشنا شوند.

(و) آزادسازی تجهیزات و امکانات نیروهای مسلح با توجه به تبدیل شدن پایگاه‌های عملیاتی به مقاومت.

(ز) بالا رفتن تعداد داوطلبین حضور در جبهه و افزایش آمار سربازان در منطقه .

(ح) افزایش میزان شناخت مردم نسبت به ضدانقلاب از طریق توجیه سیاسی ، بالابردن آگاهی‌های دینی ، تجزیه و تحلیل عملکرد دشمن .

(ط) رسیدن اخبار اجباری به نیروهای خودی (به طور مثال اگر فردی پسرش در طرح تسلیح ، مسلح شده بود ، چنانچه حضور ضدانقلاب را در منطقه می‌فهمید از ترس جان فرزندش به سرعت گزارش می‌داد .) .

(ی) عدم شناسایی مخبرین توسط ضدانقلاب با توجه به این‌که قبلاً در پایگاه‌های عملیاتی اگر مخبری چند بار به پایگاهی مراجعه می‌کرد ، توسط هواداران ضدانقلاب شناسایی می‌شد ، در پایگاه‌های مقاومت به بهانه‌ی دیدار فرزند و یا خویشاوندان ، به راحتی می‌توانستند ، تردد کنند و اخبار را در اختیار مسئولین بگذارند .

(ک) افزایش رغبت برای تسلیح در میان مردم با توجه به حضور نیروهای خودی در منطقه و استفاده از روحانیون اهل تسنن .

(ل) استفاده از اطلاعات افراد مسلح در شناخت آداب و سنن ، زبان ، مذهب ، قومیت ، جغرافیای منطقه به خصوص روستای محل سکونت آنها .

(م) ایجاد اعتماد و اطمینان متقابل بین مردم و مسئولین و کاهش فاصله بین آنها .

(ن) هماهنگی اجرایی در زمینه کارهای عمرانی ، خدمات رفاهی ، بهداشتی ، آموزشی .

(س) شناسایی افراد متعهد ، دلسوز و توانمند در جهت واگذاری پست‌ها و مسئولیت‌های دولتی منطقه به آنان پس از سیر مراحل قانونی .

(ع) در مقطع نبرد دوّم تعداد زیادی از عشایر و روستاهای منطقه در طرح تسلیح شرکت کردند . طبق اسناد موجود ۱۲۲۴ پایگاه در این راستا و ۳۶،۱۳۷ نفر از مردم در جهت برقراری امنیت در منطقه‌ی خود مسلح شدند و در عملیات مختلف در مقابله با ضدانقلاب ۱۰۷۲ نفر از این افراد به فیض عظمای شهادت نایل آمدند . همچنین تعداد ۶۰ پایگاه نیز توسط دشمن سقوط کرده است (جدول شماره‌ی ۱ ـ ۱۰ ـ ۴).

جدول شماره‌ی ۱ ـ ۱۰ ـ ۴ جمع‌بندی عملیات طرح تسلیح در مقطع نبرد دوّم به تفکیک شهرستان

ردیف	نام شهرستان	تعداد پایگاه‌ها	تعداد نفرات جذب شده	پایگاه‌های ساقط شده	تعداد شهدای طرح تسلیح	روش طرح تسلیح
۱	ارومیه	۲۸	۷۵۸ نفر	ـ	۱۴۸ نفر	عشایری و روستایی
۲	مهاباد	۲۳	۹۵۲ نفر	۶	۳۶ نفر	عشایری و روستایی
۳	پیرانشهر	۸۵	۳۰۰۰ نفر	ـ	۱۲۷نفر	عشایری و روستایی
۴	سردشت	۷۴	۳۲۷۰ نفر	۱۱	۱۰۵نفر	روستایی و عشایر
۵	بوکان	۱۲	۳۳۶ نفر	۵	۴۳ نفر	عشایری و روستایی
۶	میاندوآب	۲	۱۳۵ نفر	ـ	۶ نفر	روستایی
۷	نقده	۷	۱۹۲ نفر	۱	۱۵ نفر	روستایی و عشایری
۸	اشنویه	۱۳	۴۰۰ نفر	۴	۱۹نفر	عشایری و روستایی
۹	سلماس	۱۹	۵۱۳ نفر	۶	۲۰ نفر	عشایری و روستایی
۱۰	تکاب	۳۰	۹۷۷ نفر	۲	۲۳ نفر	روستایی
۱۱	شاهین‌دژ	۵۵	۷۶۱ نفر	ـ	۴۸ نفر	روستایی
۱۲	سنندج	۲۱	۵۶۹ نفر	۱۱	۱۷۰ نفر	روستایی
۱۳	مریوان	۲۵	۹۷۵ نفر	۴	۱۰۰ نفر	روستایی و عشایری
۱۴	سقز	۲۳	۶۲۱ نفر	۳	۱۰ نفر	روستایی
۱۵	بانه	۱۱	۲۶۷ نفر	ـ	۱۱ نفر	روستایی
۱۶	دیواندره	۷۶	۱۳۶۸ نفر	۴	۱۳۶ نفر	روستایی
۱۷	کامیاران	۲۷	۵۸۴ نفر	۱	۲۴ نفر	روستایی
۱۸	قروه	۱۰۲	۹۱۸ نفر	۲	۳۱ نفر	روستایی
۱۹	بیجار	۳۶۳	۲۵۴۱ نفر	ـ	۷۲ نفر	روستایی
۲۰	* استان کرمانشاه	۲۲۸ [۱]	۱۶،۰۰۰ نفر	ـ	آماری در اختیار نیست	عشایری و روستایی
۲۱	جمع‌بندی	۱۲۲۴	۳۶/۱۳۷ نفر	۶۰	۱۰۷۲ نفر	عشایری و روستایی

۱ ـ این آمار توسط سپاه کرمانشاه به صورت کلی ارائه شده و تفکیک شهرستانی آن مشخص نگردیده است.

اجرای طرح‌های هجرت و نور توسط سپاه پاسداران در مناطق غرب و شمال‌غرب

د : دفتر ارتباط با روستا

با توجه به اینکه بیشتر شهرها تا اواخر سال ۱۳۵۹ از وجود ضدانقلاب پاکسازی شد ، دشمن بالاجبار در روستاها و ارتفاعات اطراف متمرکز گردید . از طرفی هیچ ارگان و اداره‌ی دولتی به علت مشکلات امنیتی در مناطق عمق و دور دست ، قادر به تردد در این مناطق نبود . کاملاً ضروری به نظر می‌رسید که از طریقی ارتباط حکومت نوپای جمهوری اسلامی با روستاییان برقرار گردد تا آنها با اهداف و برنامه‌های عمرانی، اقتصادی و امنیتی دولت آشنا گردند و تبلیغات مسموم ضدانقلاب نیز خنثی شود .

بنا به ضرورتی که عنوان شد ، طرح دفتر ارتباط با روستا توسط پایگاه‌های بسیج سپاه مطرح و با تأیید مسئولان امر به عنوان پل ارتباطی کلیه‌ی ارگان‌ها و ادارات دولتی با روستاها در زمینه‌های مختلف تا برقراری امنیت نسبی و توانایی سازمان‌ها در پاسخگویی به مردم ، شروع به فعّالیّت نمود . از اقدامات صورت گرفته توسط این دفاتر می‌توان به موارد زیر اشاره نمود :

۱ ـ فعّالیّت‌های عمرانی : اعضای این مجموعه‌ها در شرایط مختلف در روستاها حضور پیدا می‌کردند و پس از بررسی‌های لازم در رابطه با آب‌رسانی ، برق‌رسانی از طریق مشارکت مردمی با اهالی به توافق می‌رسیدند و نیروی کار توسط ساکنین تأمین و امکانات از طریق ادارات و سازمان‌های مربوطه در اختیار آنان گذارده می‌شد .

۲ ـ کنترل و بازگشایی مدارس : دفتر ارتباط با روستا با تأمین آموزگار و تعمیر مدارس اقدام به بازگشایی آنها می‌نمود و تأمین امنیت معلمین را بر عهده‌ی خود اهالی می‌گذارد .

۳ ـ توسعه‌ی کشاورزی و دامپروری : سرکشی به روستاها و بررسی مشکلات کشاورزی آنان ، تأمین ماشین‌آلات کشاورزی ، وام ، کود ، بذر ، کارشناس کشاورزی با تأیید این دفاتر توسط سازمان مربوطه در اختیار اهالی گذاشته می‌شد .

۴ ـ امور بهداشتی و درمانی : اعزام اکیپ سیار پزشکی به روستاها ، احداث ، تعمیر و بازگشایی مراکز درمانی ، معرفی بیمارانی که احتیاج به عمل جراحی دارند ، برای بستری شدن به بیمارستان‌ها با حمایت ، کنترل و نظارت این دفاتر صورت می‌پذیرفت .

۵ ـ امور تبلیغاتی : سخنرانی برای مردم ، نصب پوستر ، برقراری ارتباط نزدیک با روحانی روستا و توجیه وی نسبت به مسائل مختلف نظافت و تعمیر مساجد ، تشکیل کلاس‌های قرآن ، نمایش فیلم و اسلاید از طریق اعضای این مجموعه‌ها انجام می‌گرفت .

۶ ـ تشکیل شوراهای اسلامی در روستا .

۷ ـ تأمین آذوقه ، سوخت برای اهالی .

۸ ـ استخراج معادن غنی و بکر روستاها .

این دفاتر پس از برقراری امنیت نسبی و ایجاد ثبات در سازمان‌ها و نهادهای دولتی در سایر رده‌های بسیج ادغام شدند و اتخاذ این‌گونه تدابیر به شوراهای تأمین استان و شهرستان مراکز مربوطه محول گردید ، در زیر مصادیقی از عملکرد دفتر ارتباط با روستاها ارائه می‌گردد .

ـ بازگشت به نامه‌ی شماره ۱۱۷۷ مورخه ۶۰/۳/۹ ، دفتر ارتباط با روستای سپاه کردستان به اطلاع می‌رساند ، جاده‌سازی روستای عیسی‌دراز در مورخه ۶۰/۳/۱۶ ، به سرپرستی آقای خادمی از شرکت سابیر وزارت نیرو شروع شد ، خواهشمند است بازدید و نتیجه را اعلام فرمائید .

ـ شعبه‌ی بانک تعاون کشاورزی سنندج ، به پیوست فتوکپی نامه‌ی شماره‌ی ۱۳۵۰ مورخ ۶۰/۴/۲۰ ، دفتر ارتباط با روستاهای سپاه پاسداران و یک برگ ضمیمه‌ی مربوطه مبنی بر معرفی تعدادی از کشاورزان قریه‌ی کلکان جهت قبول درخواست وام ارسال می‌شود . خواهشمند است بر اساس مقررات جاری بانک درخواست‌های آنان را مورد اقدام مساعد قانونی قرار داده و نتیجه‌ی نهایی را به سرپرستی و مسئول مربوطه در سپاه اعلام فرمائید .

ـ دفتر ارتباط با روستای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ؛ احتراماً چون این اداره‌ی کل در نظر دارد کار استخراج معدن سنگ واقع در قریه‌ی ساتیله را به چند نفر متقاضی محلی به صورت مقاطعه کاری واگذار نماید . در این امر اولویت با کسانی است که از نظر زمین زراعتی فاقد زمین می‌باشند . خواهشمند است در مورد صلاحیت افراد زیر نظر آن هیأت را اعلام فرمائید : ۱ ـ آقای محمد مراد محمدی ۲ ـ آقای عزیز احمدی

۳ ـ آقای سعید رضا قلی ۴ ـ آقای فاروق لطفی ۵ ـ آقای فتح‌الله بیاضی ۶ ـ آقای سیف‌الله کارآگاهی .

ـ عطف به نامه‌ی شماره ۱۴۰۶ مورخه ۶۰/۴/۲۷ ، به اطلاع می‌رساند که آبادی چرنو طبق آمار اداره‌ی آمار استان دارای ۷۴ خانوار روستایی و یک مسجد می‌باشد که با توجه به سهمیه‌ی هر خانوار ۱۵ لیتر و مسجد ۴۰ لیتر در ماه ، جمعاً مقدار ۱۱۵۰ لیتر نفت سفید به آقای اسماعیل لطفی نماینده‌ی روستای مذکور تحویل گردیده است که بین روستائیان توزیع نماید ـ سازمان تعاون روستایی کردستان .

ه: طرح نور و هجرت

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از اوایل بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب حل این معضل بزرگ را فقط در برخورد صرف نظامی نمی‌دید ، بلکه مسئولین و فرماندهان آن بر این اعتقاد بودند که همپای فعّالیّت‌های نظامی کار باید در سایر زمینه‌ها از جمله مسائل فرهنگی نیز دنبال شود ، سپاه که این رسالت را بر دوش خود می‌دید ، اقداماتی را با همکاری سایر سازمان‌ها انجام داد . از جمله‌ی این فعّالیّت‌ها می‌توان به اجرای طرح‌های نور و هجرت اشاره کرد .

در این دو طرح انتقال دانش‌آموزان با استعداد ، متعهد و علاقه‌مند به انقلاب اسلامی در مقطع دبیرستان از سایر نقاط کشور جهت ادامه‌ی تحصیل به مناطق غرب و شمال‌غرب یا انتقال این گونه دانش آموزان از مناطق مذکور به دیگر استان‌های کشور مد نظر بود که در زیر به صورت مختصر به آنها اشاره می‌شود .

۱ ـ اهداف طرح نور و طرح هجرت

(الف) ایجاد ارتباط همه جانبه‌ی فرهنگی و اجتماعی بین دانش‌آموزان و مردم مناطق غرب و شمال‌غرب با سایر دانش‌آموزان و مردم ایران به طور سالم و سازنده .

(ب) تربیب کادرهای متعهد و متخصص بومی منطقه با عنایت به این اصل که « در هر جامعه‌ای هر کس که طبقه‌ی جوان را جهت دهد ، پیروز است . »

(ج) شکستن جوّ بسته‌ی جامعه‌ی مناطق کُردنشین در تعامل فرهنگی و مردمی کردن امنیت .

۲ ـ شرایط انتخاب دانش‌آموزان

(الف) قبولی خردادماه و معدل کل ۱۴ در پایان مقاطع تحصیلی سوم راهنمایی و اول و دوّم دبیرستان در رشته‌های علوم تجربی ، ریاضی ، فنی و حرفه‌ای و علوم انسانی .

(ب) اعتقاد فکری و عملی به اسلام فقاهتی و قانون اساسی و رهبری امام امت (ره) .

(ج) نداشتن سابقه‌ی عضویت یا هواداری از گروهک‌های ضدانقلاب و خطوط انحرافی .

(د) نداشتن سوء سابقه‌ی اخلاقی .

(ه) مساعد بودن اوضاع خانوادگی .

(و) رضایت والدین .

۳ ـ شیوه‌ی اجرا

ابتدا پس از یک هماهنگی کلی بین سپاه و سایر نهادها ، ارگان‌ها و ادارات دولتی ذی‌ربط نظیر آموزش و پرورش ، امور تربیتی ، جهادسازندگی ، سازمان تبلیغات اسلامی ، مرکز بزرگ اسلامی ترتیبی اتخاذ می‌شد تا دانش‌آموزان واجد شرایط توسط نهادها و ارگان‌های بالا به سپاه معرفی گردند و پس از استعلام از اطلاعات ، افرادی که تأیید می‌شدند جهت شرکت در اردوی ۱۵ روزه در نیمه‌ی دوّم تیرماه سال‌های یاد شده شرکت می‌کردند .

سعی می‌شد در این اردو مسائل طرح‌های نور و هجرت برای افراد شرکت کننده به نحو مؤثری عنوان گردد و بلافاصله از داوطلبین ثبت نام به عمل آید . از اینجا به بعد مرحله‌ی پذیرش آغاز می‌گردید و نتایج تا اول شهریورماه به اطلاع داوطلبین می‌رسید و افراد منتخب قبل از اعزام یک دوره‌ی یک هفته‌ای را طی ، سپس به شهر و یا شهرهای مربوطه اعزام می‌شدند .

۴ ـ طرح نور

در این طرح دانش‌آموزان با استعداد سایر نقاط کشور که از آگاهی مناسبی نسبت به انقلاب اسلامی برخوردار بودند و به صورت بسیجی در جرگه‌ی رزمندگان اسلام به مناطق غرب و شمال‌غرب اعزام شده بودند ، شناسایی می‌شدند و به جای این‌که اسلحه در دستشان قرار داده شود ، اعلام می‌گردید بایستی در مدارس این مناطق درس بخوانند تا بتوانند تأثیر قابل توجهی روی سایر دانش‌آموزان بگذارند و پایگاه اطلاعاتی مناسبی در ابعاد اجتماعی ، سیاسی و امنیتی در سطح منطقه نیز بودند .

این طرح از سال ۱۳۶۱ شروع شد و تا پایان سال ۱۳۶۴ ادامه پیدا کرد و تأثیر فراوانی بر دانش‌آموزان داشت . در قسمتی از این طرح حتی تعدادی از دانش‌آموزان روستای مناطق غرب و شمال‌غرب که بضاعت مالی جهت ادامه‌ی تحصیل در شهر نداشتند ، شناسایی و تحت مراقبت سپاه در داخل شهر اسکان می‌یافتند و ادامه تحصیل می‌دادند . بسیاری از آنها پایگاه خوبی در مقابله با انحرافات دانش‌آموزی بودند . پس از تحصیل نیز پیام‌آوران شایسته‌ای از انقلاب اسلامی به روستاهای خود بودند . حتی تعدادی از آنها جذب سیستم سپاه شدند و در راستای حفظ ارزش‌های انقلاب اسلامی جانفشانی‌های زیادی از خود نشان دادند . بعضی از این افراد به درجه‌ی رفیع شهادت نایل آمدند و بعضی تا بالاترین مدارج آموزش عالی ادامه تحصیل دادند . در نهایت این طرح در عمر کوتاه خود نتایج بسیار خوبی در بر داشت به شکلی که در دل ضدانقلاب وهم و ترس فراوانی افتاد و باعث نا امیدی آنان در رسیدن به اهدافشان گردید.

۵ ـ طرح هجرت

این طرح مکمل طرح نور بود به شکلی که دانش‌آموزان با استعداد مناطق غرب و شمال‌غرب شناسایی و به شهرهایی که زمینه و پایه‌ی محکمی از نظر مذهبی و اعتقادات اسلامی داشتند مانند مشهد ، اصفهان ، یزد ، نجف‌آباد و بعضی شهرهای شمال کشور جهت ادامه‌ی تحصیل اعزام می‌شدند . در این شهرها مکان‌های مناسبی برای آنان در نظر گرفته می‌شد . این دانش‌آموزان با توجه به شرایط تحصیلی مجبور بودند همپای سایر دانش‌آموزان به فراگیری علم بپردازند و در فعّالیّت‌های فرهنگی نیز

مشارکت کنند که این خود باعث جذب آنان به انقلاب و سپس تأثیرگذاری بر روی خانواده‌هایشان و جامعه می‌گردید .

از سال ۱۳۶۱ تا پایان سال ۱۳۶۴ (دوره‌ی چهار ساله) جمعاً تعداد ۱۰۷۸ نفر به ترتیب در شهرهای مشهد ۳۵۰ نفر ، اصفهان ۲۸۰ نفر ، یزد ۲۱۰ نفر ، شهرهای شمالی ۱۵۰ نفر و نجف‌آباد ۸۸ نفر موفق به ادامه‌ی تحصیل و اخذ مدرک دیپلم گردیدند .

قابل ذکر است تعداد شرکت کنندگان در این طرح افراد بیشتری بوده‌اند که بعضاً از ادامه‌ی تحصیل انصراف دادند و یا با مهاجرت خانواده‌هایشان به شهرهای مذکور از آمار طرح خارج شده‌اند .

و : مصادیقی از عملیات بسیج

در ارائه‌ی مصادیق این موضوع ، سعی شد تنوع موضوع ، تاریخ و جغرافیا رعایت گردد :

۱ ـ بسیج نیرو از سایر نقاط کشور به مناطق غرب و شمال‌غرب

ـ مورخه ۵۹/۳/۴ ، یک اکیپ تأمین بهداشت محیط زیست که از تهران عازم سنندج بود در جاده‌ی کامیاران ـ سنندج به وسیله‌ی گروه‌های مسلح متوقف شد و وسایل آنها به سرقت رفت .

ـ نیروهای اعزامی به بانه از تهران و سیرجان می باشند . نیروهای اعزامی از سیرجان ۲۴ نفرندکه در تاریخ ۵۹/۴/۳ ، به این منطقه اعزام شدند . نیروهای اعزامی از تهران ۹۶ نفر هستند (ازگردان چهار و گروهان‌های یک و دو) که طی دو مرحله در تاریخ ۵۹/۴/۱۵ ، و ۵۹/۵/۴ ، به بانه اعزام شده‌اند .

ـ ساعت ۱۷ مورخه ۵۹/۴/۹ ، شورای فرماندهی سپاه با حضور نماینده‌ی حضرت امام (ره) برادر محلاتی ، ابوشریف و مسؤلین واحدها تشکیل و به علّت وضع اضطراری منطقه‌ی غرب و جنوب کشور ، تصمیم گرفته شد که کلیه‌ی واحدها در اسرع وقت نیروهای مازاد خود را جهت اعزام به مناطق به تهران گزارش نمایند . متقاضی است که کلیه‌ی برادران پاسدار و شورای فرماندهی همکاری لازم را در این

زمینه بنمایند . برادران با تجهیزات کامل اعزام شوند .

ـ طبق بخشنامه‌ی فرماندهی سپاه مرکز مورخه ۱۳۵۹/ ۴/۲۳ ، مأموریت پاسداران ۶ ماهه و برادران بسیج سه ماهه می باشد و به هرگونه تخلف و بی‌نظمی در این زمینه به شدت رسیدگی خواهد شد .

ـ مورخه ۵۹/۵/۱۲ ، یک ستون از برادران سپاه پاسداران شیراز به استعداد ۵۰ نفر به مریوان اعزام شدند .

ـ نیروهای اعزامی مستقر در شهر سنندج مورخه ۵۹/۵/۱۶ ، حدود ۳۲۰ نفرند که به تفکیک عبارتند از : ۱۶ نفر از ساوه ، ۱۴ نفر از کاشان ، ۱۲ نفر از زرند کرمان ، ۱۳ نفر از بروجرد ، ۱۳ نفر از بابل ، ۱۶ نفر از ساری و بقیه برادران اعزامی از اصفهان . نیروهای اعزامی در محور کامیاران ـ سنندج عبارتند از : ۴۳ نفر از کرمان ، ۱۵ نفر از اصفهان ، ۵۶ نفر از اراک و ۴۹ نفر از کرمان . نیزوهای اعزامی به مریوان و پاسگاه‌های واقع در محور این شهرستان نیز عبارتند از ۸۶ نفر از استان فارس ، ۳۹ نفر از نجف آباد اصفهان و ۱۰ نفر از اصفهان و نیروهای اعزامی در محور سقز نیز ۶ نفر ازگچساران، ۶ نفر از اصفهان و ۱۲ نفر از نوشهر .

ـ مورخه ۵۹/۷/۱ ، یک گروه ۸۰ نفری از روحانیون از سوی دفتر حضرت امام خمینی (ره) در قم عازم میادین نبرد با دشمنان درمناطق غرب کشور شدند .

ـ مورخه ۵۹/۷/۴ ، تعداد ۶۰ نفر از معلمان داوطلب خدمت در استان کردستان با ۲ دستگاه اتوبوس از اصفهان عازم سنندج شدند .

ـ مورخه ۵۹/۷/۷ ، روابط عمومی کمیته‌ی مرکزی انقلاب اسلامی اراک اعلام کرد: چهل نفر از افراد بسیج این کمیته با همکاری سپاه پاسداران به منطقه‌ی غرب کشور اعزام شدند .

ـ مورخه ۵۹/۷/۷ ، سرپرست بسیج مستضعفین استان یزد اعلام کرد : ۵۰ نفر از برادران کفن پوش بسیج این استان پس از راهپیمایی به سوی محل سپاه پاسداران یزد عازم کرمانشاه شدند تا حداقل دو ماه در نوار مرزی در کنار سایر برادران به دفاع از جمهوری اسلامی بپردازند .

ـ مورخه ۵۹/۷/۶ ، اولین گروه از پرسنل منقضی خدمت از شهرستان رشت

متشکل از ۱۵۳ نفر از جوانان انقلابی این شهرستان از جلوی هنگ ژاندارمری این شهرستان عازم تهران شدند تا پس از گذراندن یک دوره‌ی کوتاه مدت آموزشی به جبهه‌های غرب کشور اعزام شوند.

ـ مورخه ۵۹/۷/۸، سرپرست بسیج مستضعفان استان لرستان اعلام کرد: تا کنون پنجاه هزار نفر از مردم لرستان با مراجعه به ستاد بسیج مستضعفین جهت اعزام به مرزهای غرب کشور ثبت نام کرده‌اند. در حال حاضر نیز ۴۰۰ نفر دیگر که اغلب آنان دوره‌ی سربازی را به پایان رسانده یا در مراکز آموزشی بسیج مشغول گذراندن دوره‌های آموزش فشرده و کوتاه مدت هستند به صورت یک گروه ضربت به جنوب و غرب کشور اعزام خواهند شد. به طور کلی تا کنون ۱۸۰۰ نفر از عشایر غیور استان لرستان، به مرزهای غرب کشور، عزیمت کرده‌اند.

ـ مورخه ۵۹/۷/۱۳، از طرف جمعیت هلال احمراستان اصفهان یک اکیپ پزشکی به بیمارستان شهرستان پاوه اعزام شد.

ـ مورخه ۵۹/۷/۲۳، فرمانده‌ی هنگ ژاندارمری شهرستان ساری اعلام کرد: «یک واحد از پرسنل کادر نظامی ژاندارمری استان مازندران به کرمانشاه اعزام شدند.»

ـ مورخه ۵۹/۸/۳، روابط عمومی وزارت بهداری کشور اعلام کرد: در طول هفته‌ای که گذشت به منظور کمک‌رسانی به جبهه‌های جنگ و مناطق درگیر، خدمات مشروحه‌ی زیر از سوی ستاد امداد و درمان مستقر در مرکز پزشکی فیروزکوه انجام شد: اعزام ۶ تیم پزشکی و بهداشتی متشکل از ۲۲ پزشک عمومی و متخصص جراحی، بیهوشی، ارتوپدی و رادیولوژی، داخلی، مغز و اعصاب و تعداد زیادی تکنسین بیهوشی و اتاق عمل، کارشناس بهداشت و بهیار به ارومیه و ارسال ۵ دستگاه آمبولانس، ۲ تخت عمل، ۲ سیلندر گاز آن.دو.او، ۱۵دستگاه چسب تیوپ، ۳۵۰ دستگاه جعبه‌ی کمک‌های اولیه، ۲۰ کارتن مواد ضدعفونی، ۶ بشکه پرکلرین و مقدار قابل توجهی لوازم پزشکی یاد شده به ارومیه.

ـ مورخه ۵۹/۸/۵، هیأتی متشکل از۷۲ نفر از افراد مسلمان و متعهد شهرهای سمنان، مهدی‌شهر، سرخه، شاهرود و دامغان با ۲۸ دستگاه وسیله‌ی نقلیه عازم غرب کشور شده و در پادگان ابوذر شهرستان سرپل‌ذهاب مستقر گردیدند.

ـ مورخه ۵۹/۷/۱۲ ، تعداد ۷۰۸ نفر از برادران بسیج و سپاه پاسداران یاسوج عازم جبهه‌های غرب کشور شدند .

ـ مورخه ۵۹/۸/۷ ، بیش از ۱۶۰۰ نفر از عشایر غیور ، برادران پاسدار و افراد منقضی از خدمت استان کهکیلویه و بویراحمد برای شرکت در جبهه‌های جنگ و نبرد با مزدوران خائن به غرب کشور اعزام شدند . از این تعداد ۶۸۰ تن از شهرستان بویراحمد ، ۶۷۰ تن از شهرستان کهکیلویه و ۳۴۲ تن از شهرستان گچساران هستند .

ـ مورخه ۵۹/۸/۸ ، گروهی از پرسنل شهربانی گنبدکاووس به سرپرستی ستوان یکم غلامرضا عالمی طی مراسم با شکوهی در میان بدرقه‌ی پرشور مردم متعهد و مسلمان این شهر عازم مناطق جنگی غرب کشور شدند .

ـ مورخه ۵۹/۸/۱۲ ، گروهی از پاسداران شهرهای کرمان و رفسنجان در میان بدرقه‌ی مردم این شهر برای جنگ با مزدوران فریب خورده عازم غرب کشور شدند .

ـ مورخه ۵۹/۸/۲۳ ، تعداد ۹۰ تن از افراد سپاه پاسداران انقلاب تهران با تجهیزات کامل به سرپل‌ذهاب وارد و مشغول انجام وظیفه شدند .

ـ مورخه ۵۹/۸/۲۵ ، یک هزار نفر از جوانان مبارز شهرستان مراغه به جبهه‌های غرب کشور عزیمت نمودند .

ـ نیروهای اعزامی که تا تاریخ ۶۰/۸/۲۰ ، وارد سنندج شده و بین پایگاه‌ها تقسیم شده‌اند عبارتند از : ۱۲۳ نفر از خمین ، ۱۱۸ نفر از دامغان ، ۴۸ نفر از میانه ، ۹۷ نفر از خوی ، ۴۸ نفر از چالوس ، ۴۴ نفر از کرج ، ۴۸ نفر از گرگان ، ۶۸ نفر ازآمل ، ۷۶ نفر از ماکو ، ۲۵۰ نفر از بهشهر ، ۲۵۰ نفر از مشهد ، ۵۴ نفر از نکا ، ۳۸۰ نفر از اصفهان ، ۶۰ نفر از شهرکرد ، ۲۸۰ نفر از چالوس ، ۱۸۵ نفر از اراک ، ۵۶ نفر از قروه ، ۱۷۰ نفر از زنجان ، ۴۵۰ نفر از تهران ، ۱۴۰ نفر از عشایر کرمانشاه ، ۵۰ نفر از کرج و ۳۴۱ نفر از چالوس .

ـ مورخه ۶۱/۱۲/۲۵ ، یک گروه از رزمندگان بسیج سپاه پاسداران شهرستان تربت حیدریه در میان بدرقه‌ی گرم و پرشور اهالی این شهرستان به استان کردستان عزیمت کردند .

ـ از اقدامات همدان برای دیواندره به عنوان یک پایگاه پشتیبانی کننده تا تاریخ

۶۴/۳/۲۸ می‌توان موارد زیر را نام برد : ۱ ـ آزاد کردن نیروهای پاسدار از تیپ انصار برای دیواندره ۲ ـ فرستادن ۲۰ درصد از کمک‌های مردم همدان برای دیواندره ۳ ـ قراردادن یک رابط بین همدان و دیواندره .

۲ ـ تجهیز نیروها

ـ کلیه‌ی نیروهای اعزامی به مناطق غرب و شمال‌غرب باید به یک قبضه اسلحه‌ی سازمانی ، ۵ عدد خشاب و ۲ عدد نارنجک دستی مجهز شوند و پس از پایان مأموریت در منطقه نیز با همین سلاح و مهمات به شهرهای اعزامی مراجعت نمایند . در صورت کمبود تجهیزات در این خصوص با مسئول اداره‌ی طرح و برنامه‌ریزی عملیات منطقه تماس حاصل شود .

ـ به علت وضع اضطراری در منطقه غرب کشور، هرچه سریعتر نیروی مازاد را ظرف ۲۴ ساعت (۵۹/۴/۱۰) با تجهیزات انفرادی به تهران اعزام دارید .

ـ مورخه ۵۹/۶/۶ ، گزارش عملیات سپاه سنندج به سپاه ناحیه‌ی کردستان در خصوص تجهیز نیروهای اعزامی به منطقه : نیروی اعزامی از بسیج یزد ، بدون تجهیزات است ، اعزام بشود یا نه؟ کمک هزینه‌ی آنها چون بسیج بدون بودجه است ، به عهده‌ی شما می‌باشد . در ضمن به ما گفتند که همه‌ی وسایل را در غرب تأمین می‌کنند . » (از این تاریخ به بعد علی‌رغم مشکلات فراوان مناطق غرب و شمال‌غرب ، مسئولیت تجهیز نیروهای اعزامی بسیج و سپاه به عهده‌ی مناطق هفت ، چهار و سپس قرارگاه حمزه سپاه گذاشته شد .)

۳ ـ بسیج نیرو از مناطق غرب و شمال‌غرب به مناطق بحرانی و جبهه‌های دفاع مقدس

ـ مورخه ۵۹/۲/۲۸ ، یک گروه ۵۰ نفری از امدادگران جمعیت هلال احمر شهرستان کرمانشاه برای کمک و ارائه‌ی خدمات درمانی به مصدومین و مجروحین عازم سنندج شدند .

ـ مورخه ۵۹/۸/۴ ، حدود سی هزار نفر از عشایر سنجابی ، کلهر ، گوران ، جلالوند ، زردلان ، جوانرود ، باباجانی ، ولدبیگی ، ماهیدشت ، سروناو ، هلیلان ،

الهیارخانی ، پایروند ، هیاندربند و عثمانوند ضمن اعلام آمادگی برای رفتن به جبهه‌های جنگ ، برای طی دوره‌های آموزشی ثبت نام کرده‌اند . تاکنون چندین هزار نفر از این عده مسلح و مجهز شده‌اند که نخستین گروه از آنها به جبهه‌ها رفته‌اند و روز عید غدیرخم دوّمین گروه آنها طی مراسمی اعزام می‌شوند .

ـ مورخه ۵۹/۸/۴ ، تعدادی از برادران مسلمان و متعهد کرمانشاه که خدمت نظامی خود را قبلاً انجام داده‌اند به ستاد لشکر این شهرستان مراجعه کردند و آمادگی خود را جهت عزیمت به مرز و نبرد با نیروهای مهاجم عراقی اعلام داشتند .

ـ مورخه ۵۹/۸/۴ ، مسئول عملیاتی ستاد بسیج عشایری مستقر در رباط ماهیدشت اعلام کرد : ۲۰۰ نفر از عشایر طایفه‌ی گرگاه و ۳۰۰ نفر دیگر از ایل کلهر اسلام‌آبادغرب به جبهه اعزام شدند .

ـ ستاد بسیج مستضعفین کنگاور از بدو تشکیل تاکنون (۵۹/۱۲/۱۱) بیش از ۷۲۰ نفر از نیروهای آموزش دیده را به جبهه‌های سرپل‌ذهاب و گیلان‌غرب در کشور اعزام کرده است .

ـ مورخه ۶۰/۱/۲۱ ، دو گردان از عشایر کلهر اسلام‌آباد از طریق بسیج عشایری کرمانشاه عازم جبهه‌های جنگ شدند .

ـ مورخه ۶۰/۲/۱۶ ، در پی بیانات حضرت امام خمینی (ره) مبنی بر شرکت همه جانبه‌ی مردم در جبهه‌های نبرد ، عده‌ی کثیری از کارمندان اداره‌ی آموزش و پرورش شهرستان مقاوم پاوه در میان بدرقه‌ی پرشور مردم این شهرستان عازم جبهه‌های نبرد شدند .

ـ مورخه ۶۰/۴/۲۴ ، قریب به ۴۵۰ نفر از نیروهای داوطلب مردمی شهرستان بیجار در قالب کاروان راهیان ۲ ، طی مراسمی در میان بدرقه‌ی پرشور و کم نظیر مردم همیشه در صحنه‌ی این شهرستان راهی جبهه‌های جنگ تحمیلی شدند .

ـ مورخه ۶۰/۴/۲۹ ، جمعی از پرسنل شهربانی آذربایجان‌غربی برای پیوستن به رزمندگان اسلام عازم جبهه‌های نور علیه ظلمت شدند .

ـ مورخه ۶۰/۸/۲۶ ، گروهی از برادران پاسدار ، بسیجی و حزب‌اللهی شهرستان‌های خوی ، ماکو ، سلماس ، مرند ، پلدشت و جلفا برای نبرد در جبهه‌های حق علیه

مزدوران کافر به مناطق جنگی عزیمت کردند.

ـ مورخه ۶۰/۱۰/۲۰، چهارمین کاروان راهیان کربلا با عنوان کاروان لبیک یا امام (ره) متشکل از دو گردان تخصصی و رزمی از شهرستان نقده عازم جبهه های نور علیه ظلمت شدند.

ـ مورخه ۶۰/۱۲/۲۰، تعداد ۵۰ نفر از برادران بسیج و سپاه شهرستان قروه به بوکان اعزام شدند.

ـ مورخه ۶۱/۴/۳۰، گروهی از برادران عضو بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سلماس که دوره‌های آموزش نظامی را طی کرده‌اند، در میان بدرقه‌ی گرم و پرشور اهالی متدین سلماس از میدان توحید این شهر عازم جبهه‌های جنگ شدند.

ـ مورخه ۶۱/۶/۲۶، عده‌ای از داوطلبان بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان سنقر به منظور حضور در جبهه‌های نبرد حق بر ضد باطل در حالی که توسط جمع کثیری از مردم این شهرستان بدرقه شدند، این شهرستان را به قصد جبهه‌ها ترک گفتند.

ـ مورخه ۶۱/۸/۲۳، به دنبال آزادسازی مناطق وسیعی از منطقه‌ی پیرانشهر طی عملیات رزمندگان اسلام و تثبیت حاکمیت جمهوری اسلامی در این مناطق، اولین گروه از سربازان در میان تکبیر مردم مسلمان پیرانشهر جهت سرکوبی متجاوزین به یاری رزمندگان اسلام شتافتند.

ـ مورخه ۶۱/۹/۶، تعداد ۱۰۰ نفر از برادران بسیج شهرستان تکاب به جبهه‌های جنگ حق علیه باطل اعزام شدند.

ـ مورخه ۶۱/۹/۱۸، تعداد ۲۵۰ نفر از نیروهای داوطلب بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کردستان راهی جبهه‌های نبرد شدند و ۳۰۰ نفر دیگر جهت گذراندن دوره‌های آموزشی به پادگان بسیج این استان اعزام گردیدند.

ـ مورخه ۶۱/۱۰/۱۷، سیصد تن از جهادگران جهادسازندگی استان کردستان در میان بدرقه‌ی پرشور و گرم مردم مسلمان و متعهد سنندج به منظور یاری دادن به رزمندگان اسلام به همراه تعدادی ماشین آلات سبک و سنگین عازم جبهه‌ها شدند.

ـ مورخه ۶۱/۱۰/۲۲، گروهی از نیروهای داوطلب شهرستان ارومیه جهت ارائه‌ی

خدماتی نظیر آشپزی ، رانندگی ، مکانیکی و تعمیرکاری به رزمندگان اسلام از سوی واحد امداد جبهه‌های هلال‌احمر این شهرستان به جبهه‌های حق علیه باطل اعزام شدند.

ـ مورخه ۶۱/۱۱/۲۹ ، از سوی ستاد اعزام مبلغ در استان کرمانشاه ، ۴۰ نفر از روحانیون این استان با بدرقه‌ی گرم مردم عازم جبهه‌های جنگ شدند .

ـ مورخه ۶۲/۳/۲۰ ، یک گروه ۶۴ نفری از برادران پاسدار گروهان ضربت امام حسین(ع) شهرستان تکاب برای پاکسازی سردشت از وجود ضدانقلابیون به این منطقه اعزام شدند .

ـ مورخه ۶۲/۶/۳ ، گروهی از رزمندگان جان برکف اسلام که از طریق سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان ارومیه در تیپ بیت‌المقدس بسیج شده و دوره‌های آموزشی (رزمی و عقیدتی) را به پایان رساندند ، عازم جبهه‌های نبرد حق علیه باطل شدند . در میان رزمندگان اعزامی ده‌ها تن از مجاهدین مسلمان عراقی نیز دیده می‌شدند که علیه صدام و صدامیان شعار می‌دادند .

ـ مورخه ۶۲/۸/۲۸ ، تعداد ۲۵۰ نفر از عشایر عثمانوند و جلالوند طی مراسمی که در یکی از پایگاه‌های بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان کرمانشاه برگزار شد به طرح لبیک یا خمینی (ره) پیوستند ؛ با پیوستن این عده به طرح لبیک یا خمینی (ره) آمار عشایری که طی این هفته در این استان در این طرح شرکت کردند به ۶۴۵۰ نفر رسید .

ـ مورخه ۶۲/۹/۱۶ ، جمعی از رزمندگان شجاع اسلام در میان شعارهای جنگ جنگ تا پیروزی امت حزب اللهی شهرستان تکاب عازم جبهه‌های نبرد حق علیه باطل شدند .

ـ مورخه ۶۲/۱۱/۲۹ ، اولین گردان قدس عضو بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان خوی در میان بدرقه‌ی پرشور مردم این شهرستان عازم جبهه‌های نور علیه ظلمت شدند .

ـ مورخه ۶۲/۱۲/۱ ، دو گردان از سربازان اسلام و یاوران امام زمان (عج) در میان بدرقه‌ی گرم و پرشور مردم شهرستان ارومیه عازم جبهه‌های نبرد حق علیه باطل شدند . این ۲ گردان که از نیروهای شرکت کننده در طرح لبیک یا خمینی (ره) بودند ، با

همکاری تیپ بیت‌المقدس برای رویارویی با مزدوران رژیم بعثی ـ صهیونیستی عراق عازم جبهه نبرد شدند.

ـ مورخه ۶۳/۴/۱۶ گروه کثیری از ایثارگران جهادسازندگی ماکو، شوط، پلدشت، سیه‌چشمه و آواجیق جهت یاری سپاهیان ظفرمند اسلام به جبهه‌های نبرد حق علیه باطل عزیمت کردند.

ـ مورخه ۶۴/۶/۳۰ بیش از ۳۰۰ نفر از جوانان شهرستان شاهین‌دژ در میان بدرقه‌ی پرشور مردم این منطقه از سوی واحد بسیج سپاه پاسداران راهی جبهه‌های نبرد شدند.

ـ مورخه ۶۴/۶/۳۱ پنجمین کاروان راهیان کربلا طی مراسمی از شهرستان سنندج عازم جبهه‌های جنگ شد.

۴ ـ آموزش

ـ مورخه ۵۹/۵/۲۵، تعداد صد و شصت نفر از مردم نوسود، نودشه و هانی‌گرمله از تاریخ ۵۹/۵/۲۵، به مدت یک هفته به طور شبانه روزی در اردوگاه تیپ نوهد آموزش چریکی و ایدئولوژیکی می‌بینند تا در هنگام پاکسازی به برادران پاسدار و ارتشی کمک کنند.

ـ مورخه ۵۹/۶/۱۸، ستاد آموزش بسیج عشایری غرب کشور، طی مراسمی در ماهیدشت گشایش یافت. در این مراسم سران عشایر و جمع زیادی از رزمندگان دلیر عشایر کلهر، جلالوند، عثمانوند، اردلان، سروناو، کاکاوند، فیروزآباد، هرسین، کندهر، سنجابی، کرگاه، خمسه، لوزنگنه و قالسه که بیش از ۲۵ هزار نفر از آنان همراه با سلاح و مهمات خود، آماده پاسداری از مرزهای کشور جمهوری اسلامی ایران شده‌اند شرکت داشتند. در ضمن عملیات آموزشی برای آمادگی رزمی این عده، با گشایش ستاد آموزش بسیج در ماهیدشت آغاز گردید.

ـ مورخه ۵۸/۹/۱۷، کلاس‌های تعلیمات نظامی و عقیدتی عمومی در مساجد میر، عبدالباقی، امام حسین (ع)، نواب، ولی عصر (عج) و زینب (س) و کارخانه‌ی کشمیر شهرستان کرمانشاه به ترتیب برای ساکنان بخش‌های یک تا پنج مجتمع مسکونی طاق‌بستان، دانشجویان دانشکده‌ی علوم و کارگران کارخانه تشکیل شد.

ـ مورخه ۵۹/۱۲/۱۱ ، ستاد بسیج مستضعفین شهرستان کنگاور در ارائه‌ی گزارش عملکردی از این ستاد اعلام نمود : این ستاد از بدو تشکیل بسیج کنگاور تاکنون (۵۹/۱۲/۱۱) بیش از ۶۰۰ نفر از برادران و ۱۲۰ نفر از رزمندگان آموزش دیده را به جبهه‌های سرپل‌ذهاب و گیلان‌غرب اعزام کرده است .

ـ بخش کارگری بسیج در استان‌های کردستان و کرمانشاه تا تاریخ ۶۰/۹/۱۲ ، در کارخانجات و حتی ادارات اقدام به آموزش برادران و خواهران داوطلب کرده است . فعّالیّت این بخش شامل اقدامات حفاظتی و امنیتی کارخانجات به صورت خودکفا می‌باشد که از میان آموزش دیدگان بسیج این عمل انجام می‌پذیرد .

ـ مورخه ۶۱/۶/۴ ، نیروهای جدیدی که به مناطق سقز ، بوکان ، تکاب ، سنندج ، بانه و سردشت اعزام شده‌اند ، فاقد آموزش نظامی کامل هستند ، حداقل ۵ روز به آنها آموزش داده شود ، با سلاح‌ها تیراندزی کنند و با منطقه آشنا شوند . در مورد آموزش روش‌ها و حیله‌های دشمن و خودی به آنها کوتاهی نشود .

ـ با توجه به این که دوره آموزشی برادران اهل سنت در پادگان محمد رسول‌الله (ص) سنندج از تاریخ ۶۲/۷/۱ ، شروع می‌شود ، لازم است حداکثر تا ۲ روز دیگر پرونده کامل نیروهای آموزشی هر پایگاه به گزینش ناحیه تحویل داده شود .

ـ مورخه ۶۱/۹/۸ ، گروهی از جوانان شهرستان سلماس عازم جبهه‌ها شدند و صدها نفر دیگر از جوانان این شهر جهت حضور در جبهه‌ها به پایگاه نظامی عزیمت کردند تا دوره‌های آموزشی را طی کنند .

ـ لازم است حداقل شش نفر از برادران پاسدار ، بسیج و پیشمرگ را جهت گذراندن دوره‌ی آموزش بهیاری و امدادگری تا تاریخ ۶۱/۱۱/۱۲ ، به ناحیه کردستان اعزام کنید . مدت آموزش بهیاری ۳ ماه و از شرایط آن داشتن حداقل مدرک سیکل و سپردن تعهد خدمت ۲ ساله و مدت آموزش امدادگری یک ماه و از شرایط آن داشتن سواد تا حداقل پایه‌ی اول راهنمایی می‌باشد .

ـ مورخه ۶۱/۱۱/۱۱ ، دوره‌ی آموزش مقدماتی گردان‌های قدس استان کرمانشاه در پادگان‌ها و مراکز نظامی استان شروع شد. به دلیل استقبال داوطلبان برای پیوستن به این گردان‌ها ، ثبت نام از داوطلبان جدید در محل‌های تعیین شده همچنان ادامه دارد.

ـ تا تاریخ ۶۱/۱۲/۱۰ ، جهت آموزش خطاطی به مدت ۱ ماه در تهران از هر پایگاه ۳ نفر نیروی بومی ، به ناحیه کردستان اعزام فرمایید .

ـ مورخ ۶۲/۱/۱۰ ، برادر دقیقی در مورد آموزش و سازماندهی نیروهای مردمی در کرمانشاه گفت : « تاکنون بیش از ۲۰۰۰ نفر از اقشار مختلف مردم در سطح شهر کرمانشاه دوره‌های آموزشی لازم راگذرانده‌اند تا در مواقع لزوم ، جهت خنثی کردن توطئه‌های استکبار و شیاطین داخلی و خارجی از آنان استفاده شود .

ـ به اطلاع می‌رساند که جلسه‌ی آموزش نظامی در تاریخ ۶۲/۴/۱۵ ، رأس ساعت ۸ صبح در ستاد منطقه‌ی ۱۱ واحد بسیج برقرار می‌شود . محورهای مورد بحث در این جلسه به شرح زیر است :

ـ بررسی توانایی پایگاه در مورد قبول آموزش اعزام به جبهه ؛
ـ بررسی امکانات تدارکاتی پایگاه جهت آموزش ؛
ـ بررسی استعداد مربی و نظرخواهی راجع به آموزش در منطقه ؛
ـ تهیه‌ی شناسنامه‌ی آموزشی پایگاه و آمار نیروهای آموزش دیده از سال ۵۸ .

ـ مورخه ۶۲/۵/۱۷ ، بردار محتاج ، فرمانده‌ی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه‌ی ۷ درباره‌ی آموزش نیروهای بسیج گفت : از بدو جنگ تحمیلی تاکنون متجاوز از ۱۰۰،۰۰۰ نفر از داوطلبان جبهه‌ها تحت آموزش سپاه قرار گرفته و در عملیات مختلف جنگی شرکت داشته‌اند . آنها آماده‌اند دوشادوش سایر رزمندگان اسلام علیه قوای کفر در نبرد شرکت کنند . در این رابطه در سطح منطقه بیش از ۱۶۰ پایگاه آموزشی تشکیل شده و داوطلبان پس از جذب ، آموزش و سازماندهی با توجه به نیاز جبهه‌ها اعزام می‌شوند.

ـ کلاس‌هایی که از تاریخ ۶۲/۷/۱۹ ، به صورت مجزا برای آموزش به برادران واحد اطلاعات تکاب و توابین تشکیل شده است ، مرتب ادامه دارد .

ـ مورخه ۶۲/۱۰/۳ ، نیروهای آموزشی به مدت حداقل ۵ روز با منطقه ، آب و هوا و روش‌های دشمن توسط افراد با تجربه و بومی توجیه می‌شوند و در زمینه‌های عقیدتی و نظامی آموزش می‌بینند .

۵ ــ کمک در حوادث غیر مترقبه

(الف) سیل :

ــ مورخه ۵۹/۱۱/۱۹ ، تعدادی از خانه‌های خیابان ۲۲ بهمن سنندج بر اثر بارش باران و برف و جاری‌شدن سیل در خیابان‌ها و معابر آسیب دید . بنا به این گزارش آسیب وارده به خانه‌ها جزئی است و اکیپ‌های کمک‌رسانی به محض اطلاع از استانداری ، ارتش ، سپاه و ژاندارمری به یاری مردم آمدند .

ــ مورخه ۶۱/۱/۸ ، بر اساس بارندگی و بالا آمدن سطح آب رودخانه‌ی سیمینه‌رود در شهرستان میاندوآب سیل به مزارع و خانه‌های مردم ۱۵ روستا (سوگلی‌تپه ، یوزباش‌کندی ، قپان‌کندی ، گریوزباش‌کندی ، گوگ‌تپه ، زنجیرآباد ، کانی‌سر ، رسول‌آباد ، جرده دشت ، دولت‌آباد ، متطورکندی ، مروان‌کندی ، ایلای تپسی ، تپه ساری ، کورآباد و یاقالان‌تپه) خسارات زیادی وارد آورد . سیل همچنان ادامه دارد و اکیپ‌های امدادی از سوی فرمانداری و هلال‌احمر میاندوآب به این مناطق اعزام شده است . اسدالله تابع فرماندار میاندآب در یک گفتگو مطرح کرد : جریان سیل که بعدازظهر روز ۶۱/۱/۷آغاز شد به مزارع و کشتزارهای مردم خسارت‌های زیادی وارد کرده است . امّا خوشبختانه اکیپ‌های امدادی به منطقه اعزام شده‌اند که ضمن کمک به مردم ، نسبت به برآورد خسارات وارد شده اقدام می‌کنند .

ــ مورخه ۶۱/۱۲/۲ ، بلدوزر اداره‌ی راه قدس در محور سرچین به طرف کلاسره در حال پاکسازی جاده از برف بود که در اثر سقوط بهمن ناپدید شد ، پس از ۲۴ ساعت در ساعت ۱۲ ظهر مورخه ۶۱/۱۲/۳ ، دو نفر از پیشمرگان موضوع را به اهالی کلاسره اطلاع می‌دهند و سپاه نزدیک غروب از جریان اطلاع پیدا می‌کند که به دلیل تاریکی شب و عدم دید کافی فردا صبح با همکاری نیروهای سپاه و بسیج و اداره‌ی راه و ترابری روستا بلدوزر از زیر برف خارج شد . در این جریان ۳ نفر ، ۲ نفر از کادر اداره‌ی راه و یک نفر پاسدار که مسئول محور سرچین بوده است ، به شهادت رسیدند.

(ب) زلزله :

ــ مورخه ۵۸/۹/۲۸ ، مردم نیکوکار شهرستان کرمانشاه مبلغ ۱۳.۱۸۶.۰۰۰ریال برای کمک به زلزله‌زدگان جنوب خراسان به حساب‌هایی که در بانک ملّی ، بانک

صادرات از سوی روحانیت و مرکز امداد امام‌خمینی (ره) این شهرستان گشوده شده است ، ریختند .

ـ ساعت ۱:۲۴بامداد مورخه ۵۹/۱۰/۹ ، زلزله‌ی به نسبت شدیدی شهر سلماس و حومه‌ی آن را تکان داد که موجب شد عده‌ی زیادی سراسیمه از خواب بیدار شوند و به کوچه‌ها و خیابان‌ها بریزند . خوشبختانه زلزله خسارت و تلفاتی در این شهرستان به بار نیاورد . در قره‌ضیاءالدین و خوی نیز همزمان با زلزله‌ی این شهر زلزله‌ای رخ داده است .

(ج) آتش‌سوزی :

ـ مورخه ۶۰/۴/۷ ، در جریان یک آتش‌سوزی که بعد از ظهر دیروز انبار اداره‌ی برق منطقه‌ی کرمانشاه را فرا گرفت ، مقداری کابل و حدود ۶۰۰ تیر چوبی قیراندود سوخت . بر اساس گزارش رسیده حدود ساعت ۴ بعد از ظهر دیروز آتش‌سوزی وسیعی انبار شرکت برق منطقه‌ای را در خیابان سیل کرمانشاه در برگرفت ، که با تلاش و کوشش مأمورین آتش‌نشانی ، مردم ، شهرداری ، ارتش ، هوا نیروز ، شرکت نفت و مأمورین شهربانی و سپاه پاسداران مهار و خنثی شد . این آتش‌سوزی در ساعت ۵ بعدازظهر در حالی که دود ناشی از حریق فضای وسیعی را پوشانده بود ، خاموش شد . در این حادثه حضور فعّال و به موقع مردم کرمانشاه برای اطفای حریق قابل توجه بود .

(د) بمباران :

ـ مورخه ۵۹/۷/۶ ، بنا به اظهار شاهدان عینی در بمباران ناجوانمردانه اسلام‌آبادغرب توسط هواپیماهای رژیم بعثی عراق در هفته‌ی گذشته حدود ۲۰۰ نفر شهید شدند و خرابی‌ها و خسارات فراوانی به وجود آمد . دکتر امامی‌فر ، یکی از مسئولان بهداری ارتش در پادگان اسلام‌آباد گفت : ما دارو داریم ، پرسنل هم داریم و روحیه‌ی بچه‌ها هم خوب است . از مقامات مسئول تقاضا داریم که تنها کمبود و مشکل ما که آمبولانس و وسیله‌ی نقلیه است را رفع کنند ، چرا که اغلب مصدومان جنگ در میان راه جان خود را از دست می‌دهند .

ـ مورخه ۵۹/۷/۲۶ ، جنگنده‌های عراقی که تنها با هدف بمباران مناطق مسکونی به کرمانشاه آمده بودند ، دبیرستان کزازی ، منازل و مغازه‌های اطراف آن ، دبستان و

درمانگاه رشیدی واقع در ابتدای محله‌ی جعفرآباد ، قسمت غربی دبیرخانه‌ی دانشگاه رازی ، پشت فرودگاه ارتش و مناطق اطراف میدان آزادی کرمانشاه را بمباران کردند . با این عمل ناجوانمردانه‌ی هواپیماهای رژیم فاشیستی بعث عراق ۱۳۱ نفر از هموطنانمان شهید و ۱۵۰ نفر مجروح شدند.یک مقام آگاه در کرمانشاه در این خصوص گفت : به محض آغاز حمله‌ی هواپیماهای عراقی آتشبارهای پدافند مستقر در کرمانشاه به مقابله برخاستند . این حمله به قدری سریع بود که دفاع همه جانبه‌ی آتشبارهای ایران موفق به دفع حمله نشدند و با آغاز حمله‌ی هواپیماهای عراقی به مناطق مسکونی مغازه‌داران و قسمت اعظم مردم شهر برای کمک به مجروحان و بیرون آوردن اجساد شهدا از زیرآوار دست به فعّالیّت وسیعی زدند . کلیه‌ی وسایل نقلیه‌ی عمومی و شخصی ، تاکسی بارها و موتورسوارها برای کمک آمدندکه تا ساعت ۱۲ شب جمعه ادامه داشت.

ـ مورخه ۶۳/۳/۱۵ هواپیماهای رژیم بعثی صهیونیستی عراق محل تجمع راهپیمایان ۱۵ خرداد و نقاط دیگر از جمله فرمانداری شهر بانه را مورد اصابت بمب‌های خود قرار دادند در این حادثه ضمن شهید و مجروح شدن بیش از ۶۰۰ نفر از هموطنان عزیزمان ، آسیب و خسارت‌های فراوانی به شهر وارد آمد. صالح رحیمی یکی از شاهدان عینی در این مورد گفت : همه‌ی مردم چه نظامی و چه غیرنظامی ، بومی و غیربومی برای تظاهرات آماده و جلوی سپاه جمع شدند ، بعد به طرف پارک شهر حرکت کردیم و نمازجمعه را برپا نمودیم. خطیب جمعه مشغول سخنرانی بود که در ساعت ۱۳:۳۰ هواپیماهای عراقی شروع به بمباران کردند و بسیاری از مردم به شهادت رسیدند ، چند جای دیگر شهر را هم بمباران کردند ، ولی شهید و مجروح زیادی نداشت.

ـ احمد دهقان یکی دیگر از شاهدان عینی بمباران هوایی عراق در شهر بانه گفت: من در جلسه‌ی مشترک قرارگاه و ناحیه بودم که خبر رسید بانه توسط هواپیماهای صهیونیستی عراق بمباران شده و صدها نفر شهید و مجروح شده‌اند. در جلسه نماندم و خارج شدم ، به اتفاق برادر استکی به فکر چاره افتادیم ، ابتدا قرار شد گردان جندالله سقز و گردان نوهد به طرف بانه حرکت کنند ، سپس به برادران استکی و ایزدی پیشنهاد دادم که بهتر است برویم و از نزدیک وضعیت شهر را بررسی کنیم . به اتفاق

برادر استکی و چندنفر دیگر از برادران به وسیله‌ی یک فروند بالگرد به طرف بانه حرکت کردیم به بالای شهر که رسیدیم ، مشاهده کردیم تعداد زیادی از خانه‌ها و مغازه‌ها ، ویران شده است . در پادگان بانه فرود آمدیم. به محض این‌که از بالگرد خارج شدیم با صحنه‌ای بسیار دلخراش و وحشتناک رو به رو شدیم ، میدان بانه و اطراف ساختمان ارتش پر از مجروح و شهید بود . از هر گوشه‌ای ناله‌ای بلند بود و تا ساعت ۱۷ بیش از ۶۰۰ شهید و مجروح از این جنایت بزرگ تخلیه کردیم که در میان شهدا اجساد پاک و مطهر عبدالکریم ، روحانی اهل تسنن کردستان و محمد رده‌جانی ، معاون تبلیغات سپاه بانه هم دیده می‌شد .

ـ ساعت ۱۵:۳۰ مورخه ۶۳/۱۲/۱۷ نُه فروند از هواپیماهای رژیم بعثی صهیونیستی عراق ، ۷ قسمت از شهر پیرانشهر را طی ۲ مرحله بمباران کردند که علاوه بر تخریب واحدهای مسکونی ، تعداد زیادی مغازه ، خانه‌های سازمانی ، ۱ مسجد ، ۲ مدرسه و ۱ گرمابه که به علّت تعطیل بودن این روز بسیار شلوغ بود ، تخریب شد. در این حمله‌ی هوایی ۱۵۰ نفر شهید و ۳۰۰ نفر مجروح شدند . مجروحین این حادثه به بیمارستان‌های شهرهای نقده ، مهاباد و ارومیه منتقل شدند ، در میان شهدا و مجروحین تعداد زیادی زن و کودک خردسال نیز دیده می‌شد . مورخه ۶۳/۱۲/۱۷ آقای علیرضا شیخ‌عطار ، استاندار آذربایجان‌غربی در گفتگویی اظهار داشت : « به دنبال بمباران وحشیانه‌ی پیرانشهر توسط متجاوزین ارتش بعث ، کمک‌های امدادی از سوی هلال احمر و دیگر ارگان‌ها و نهادها و برادران نظامی از شهرستان‌های ارومیه و نقده به سوی پیرانشهر ارسال گردید . »

ز : جمع‌بندی

در نگاهی گذرا به مواردی از عملیات بسیج در مناطق غرب و شمال‌غرب اشاره شد و در یک جمع‌بندی کلی می‌توان به خنثی‌سازی غائله‌های محلی ضدانقلاب ، برقراری نظم و امنیت ، حضور فعّال در جنگ و تدارک و سازماندهی ده‌ها عملیات بزرگ و کوچک علیه دشمن و راندن متجاوز از میهن اسلامی ، سرکوب منافقین مسلح، حفاظت داخلی شهرها ، حفاظت شخصیت‌ها و اجتماعات مردمی ، حضور فعّال در کمک رسانی و بازسازی مناطق تخریب شده ناشی از سیل ، زلزله ، بمباران ، شرکت در انجام بعضی پروژه‌های اقتصادی ، عمرانی و بهداشتی ، مبارزه با تهاجم فرهنگی و فسادهای اجتماعی مانند قاچاق مواد مخدر، اعتیاد ، بدحجابی و دیگر منکرات ، جلوگیری و مقابله با خرافات اشاره کرد . در زیر بعضی از آمار و ارقام مربوط به این موضوع نیز ارائه می‌گردد :

۱ ـ در مقطع نبرد دوّم از تاریخ ۵۹/۴/۹ ، تا پایان شهریور سال۱۳۶۴ حدود ۱۴۸/۶۲۲ تن به صورت داوطلبانه بسیج شدند که بعضاً در چندین نوبت به مناطق بحرانی و جبهه‌ها اعزام گردیده‌اند . بیشترین اعزام نیرو از این مناطق به سایر نقاط کشور از طریق فراخوانی مشمولان به خدمت سربازی توسط ژاندارمری و سپاه انجام گرفت که طبق اسناد موجود ، حدود ۱۹۵ هزار نفر بوده است .

۲ ـ اعزام نیروهای مردمی از سایر نقاط مختلف کشور به مناطق غرب و شمال‌غرب در طول این مقطع حدود ۴۹۷/۰۹۷ نفر(به جز نیروهایی در قالب لشکرها و تیپ‌های سازمانی سپاه و ارتش) بوده‌است که شهر اصفهان با ۴۸/۲۹۷ نفر بیشترین تعداد و شهر ورامین با ۱۵۰ نفر کمترین نیروی اعزامی را به این مناطق داشته‌اند .

۳ ـ در اوایل مقطع نبرد دوّم تجهیز نیروها با مشکلات فراوانی به خصوص از نظر تأمین اسلحه و مهمات مواجه بوده که به مرور زمان این مشکلات مرتفع گردیده‌است .

بسیج مدرسه‌ی عشق و مکتب شاهدان و شهیدان گمنامی است که پیروانش بر گلدسته‌های رفیع آن آوای رشادت و شهادت سر داده‌اند . بسیج میقات پابرهنگان و معراج اندیشه‌ی پاک اسلامی که تربیت یافتگان آن نام و نشان در گمنامی و بی‌نشانی گرفته‌اند . بسیج لشکر مخلص خداست که دفتر تشکیل آن را همه‌ی مجاهدان از اوّلین

تا آخرین امضا نموده‌اند . در مورد ویژگی‌ها و صفات بسیجیان و حماسه آفرینی‌های این دریادلان عاشق ، در طول مقطع نبرد دوّم و نقش آنها در پاسداری از انقلاب اسلامی هنوز ناگفته‌های بسیاری وجود دارد . اصولاً قلم و زبان به بیان ایثارگری گمنامان بسیجی قادر نیست . بسیجیان در دفاع از هویت اسلامی ، ناموس و تمامیت ارضی کشور ، به‌ویژه در مناطق غرب و شمال‌غرب ، سر از پا نشناخته و بدون هیچ چشمداشتی در دفاع از اقلاب اسلامی از همدیگر سبقت گرفته و در نهایت مظلومیت و گمنامی ، بزرگ‌ترین سرمایه خود ؛ یعنی جانشان را در طبق اخلاص برای معبود قرار دادند .

بسیجی پیر میدان‌دار عشق است

فصل یازدهم

عملیات مردمیاری

الف: مقدمه

مردمیاری به مجموعه فعّالیّت‌های نظامیان در پشتیبانی از عملیات نظـامی و افـراد غیرنظامی با استفاده از منابع دولتی و مردم خارج از منطقه بحرانـی بـه منظـور حفـظ و توسعه امنیت ، رفع محرومیت با افـزایش عـزت نفـس ، کـاهش احسـاس نـابرابری و نارضایتی ترمیم و کـاهش آثـار جنـگ ، درگیـری و سـوانح طبیعـی ، بهبـود وضـعیت اجتماعی و اقتصادی مردم ساکن در منطقه بحرانی گفته می‌شود . بـه عبـارت دیگـر بـه مجموعه فعّالیّت‌های نظامیان در پشتیبانی یا کمک غیرنظامیان با اهداف مشـخص شـده در منطقه‌ی عملیاتی ، عملیات مردمیاری می‌گویند .

این عملیات با توجه به اهمیت و ارزش آن در مقابله با بحران غرب و شمال‌غرب به‌ویژه مقطع نبرد دوّم به عنوان تکمیل کننده عملیات نظامی ، مبارزه با بخشی از عوامل ایجاد بحـران ، مردمـی کـردن امنیـت و عـادی‌سـازی اوضـاع و .. از جایگـاه ویـژه‌ای برخوردار بود ، در واقـع رزمنـدگان اسـلام بـر ایـن بـاور بودنـد کـه بحـران غـرب و شمال‌غرب ساخته و پرداخته‌ی دسـت اسـتکبار جهـانی اسـت کـه توسـط مـزدوران و آموزش دیدگان داخلی آنها ، یعنی گروهک‌های وابسته بـه روی صـحنه آمـده و قصـد براندازی نظام نوپای جمهوری اسلامی را دارند ، لذا نیروهای خودی بر اساس اعتقاد به اسلام و اتکا بر ارزش‌ها و اصول بنیادی انقـلاب اسـلامی بـا طراحـی مناسـب از هـیچ کوششی در جهت اجرای دقیق عملیات مردمیاری فروگذار نبودنـد و اطمینـان داشـتند عملیات مردمیاری با حضور و مشارکت گسترده مردم و تلاش بـی‌وقفـه‌ی یگـان‌هـای نظامی و انتظامی و سازمان‌های دولتی ، می‌تواند موفقیت‌آمیز باشـد . بنـابراین از همـان ابتدا بـا اسـتفاده از تعـالیم عالیـه اسـلام در جلـب و جـذب مـردم کوشـش و تـلاش فراوان نمودند .

ب : اهداف عملیات مردمیاری

در مناطق غرب و شمال‌غرب عملیات مردمیاری با اهداف ۱ ـ نشر و تبلیغ فرهنگ اسلامی ۲ ـ رشد و تعالی فرهنگ مردم منطقه ۳ ـ ایجاد ، حفظ و توسعه‌ی امنیت و ثبات سیاسی ، روانی و اجتماعی ۴ ـ تقویت و تحکیم وحدت و همبستگی ملی ۵ ـ جدا کردن صفوف مردم از صف ضدانقلاب ۶ ـ زدودن آثار فقر و محرومیت ناشی از حکومت ستمشاهی ۷ ـ تکمیل نمودن عملیات نظامی و تقلیل هزینه‌ها از طریق کوتاه نمودن زمان عملیات ۸ ـ خنثی‌سازی بخش قابل توجهی از توطئه‌ها و جوسازی‌های ضدانقلاب ۹ ـ تقویت و افزایش عزت نفس در مردم و نیروهای دولتی ۱۰ ـ بازسازی و جبران خسارت ناشی از عملیات نظامی ۱۱ ـ بهبود وضعیت اقتصادی، اجتماعی مردم به منظور حمایت و مشارکت در عملیات نظامی تا حصول امنیت پایدار مردمی ۱۲ ـ افشای ماهیت و وابستگی سران ضدانقلاب ۱۳ ـ بازگرداندن نیروهای فریب خورده به جمع خانواده ، جامعه ، انقلاب و اسلام ۱۴ ـ شناسایی نیروهای خدوم و پاک بومی و واگذاری مسئولیت‌های اجرایی استان به آنها در میان مدت و دراز مدت ۱۵ ـ شناسایی و ریشه‌یابی عوامل بحران و ارائه طرح و برنامه‌دراز مدت ، طراحی و اجرا می‌شد .

ج : محورهای عملیات مردمیاری

محورهای عملیات مردمیاری در مقطع نبرد دوّم در مناطق غرب و شمال‌غرب شامل محورهای فرهنگی ، آموزشی ، اجتماعی ، اقتصادی ، بهداشتی و درمانی ، عمرانی و راهسازی ، امداد و نجات است که در ذیل به صورت مختصر توضیح داده می‌شود .

۱ ـ محور فرهنگی

(الف) فرهنگ : عبارتست از علم و دانش ، باورها و اعتقادات مذهبی ، آداب و رسوم ، هنر و قانون معمول در جامعه که بر رفتار مردم آن جامعه حاکمیت دارد .

(ب) مردمیاری فرهنگی : مجموعه اقداماتی است که به منظور تقویت بینش

دینی، تبیین و ترویج آرمان‌های انقلاب اسلامی ، تعالی فرهنگ عمومی ، اصلاح الگوهای رفتاری ، افزایش و بهبود شاخص‌های کمی فرهنگی انجام می‌گیرد . در این خصوص برخورد شایسته نیروهای نظامی و انتظامی با مردم ، تأسیس کتابخانه ، برپایی نمایشگاه، برگزاری مسابقات مختلف ، ایجاد مراکز فرهنگی ، تقویت فرستنده‌های رادیویی و تلویزیونی از مصادیق بارز این محور می‌باشد .

۲ ـ محور آموزشی

(الف) آموزش : به هرگونه فعّالیّت یا تدبیر از قبل طرح‌ریزی شده گفته می‌شود که هدف آن ایجاد یادگیری در یادگیرنده است . بنا به تعریف دیگر آموزش فعّالیّت‌هایی است که منجر به بالا بردن سطح آگاهی و دانایی مردم می‌شود .

(ب) مردمیاری آموزشی : هر نوع تلاش برای افزایش سطح معرفت ، آگاهی و دانش مردم منطقه که موجب حفظ ارزش‌ها و اصلاح نگرش‌ها و افزایش مهارت‌های فنی و تخصصی آنان می‌شود را مردمیاری آموزشی می‌گویند . از مصادیق بارز این محور می‌توان به طرح‌های پاسدار معلم ، نور ، هجرت و دبیرستان سپاه[1] ، کانون اصلاح و تربیت زندانیان ، دادن بورسیه تحصیلی ، کمک به ایجاد و تأسیس کلاس‌ها و وسایل کمک آموزشی ، تربیت آموزگاران ، تقلیل بی‌سوادان ، آموزش کارگران محلی در مورد استفاده از تجهیزات فنی ، ارتقای سطح آموزش و پرورش و ... اشاره کرد .

۳ ـ محور اجتماعی

مردمیاری اجتماعی شامل اقدامات و فعّالیّت‌هایی است که در راستای تحقق اهداف اجتماعی نظام مقدس جمهوری اسلامی و به منظور بهبود کیفیت زندگی مردم ، کاهش نابهنجاری اجتماعی ، اصلاح و گسترش روابط بین افراد اجرا شده است . از مصادیق بارز این محور می‌توان به ؛ ارائه خدمات مخابرات ، برق‌رسانی ، آب‌رسانی ، سوخت‌رسانی ، کمک‌های نقدی و غیرنقدی ، تأسیس فروشگاه ، توزیع ارزاق عمومی

---

۱ ـ در مورد این طرح‌ها در عملکرد نیروی انسانی سپاه در فصل پنجم ، بخش ششم همین کتاب توضیح داده می‌شود .

و غذایی ، اسکان خانواده‌های بی‌سرپرست و مبارزه با قاچاق اشاره کرد .

۴ ـ محور اقتصادی

مجموعه اقداماتی که موجب توزیع بهینه درآمد ، کاهش فقر ، رشد و توسعه کشاورزی و صنعتی در منطقه گردیده است . از جمله مصادیق بارز این محور می‌توان به کمک و راهنمایی کشاورزان در توسعه‌ی روش‌های نوین کشاورزی ، تأمین تجهیزات مکانیزه ، شناساندن طرز استفاده از کودهای شیمیایی ، حیوانی ، حشره‌کش‌ها و دفع آفات نباتی ، کمک به راه‌اندازی صنایع متوسط و کوچک ، تعیین و ساخت بازارچه‌های مرزی اشاره کرد .

۵ ـ محور بهداشتی و درمانی

مردمیاری بهداشتی و درمانی شامل فعّالیّت‌هایی است که به منظور بهبود وضعیت بهداشتی ، افزایش شاخص‌های درمانی ، جلوگیری از بیماری‌ها و کاهش میزان مرگ و میر توسط واحدهای بهداشتی و درمانی نیروهای نظامی صورت گرفته است . از جمله‌ی این موارد می‌توان به استفاده از تیم‌های پزشکی در بهبود وضع بهداشتی محیط زیست و آب ، درمان بیماران سرپایی ، ایجاد درمانگاه‌های عمومی و تخصصی ، واکسیناسیون ، اهدای شیرخشک ، حمل بیماران و مجروحین مردمی با خودرو و بالگرد اشاره کرد .

۶ ـ محور عمرانی و راه‌سازی

مردمیاری عمرانی و راه‌سازی از اقداماتی است که برای ساخت ، بهسازی و نگهداری راه‌ها ، اماکن عمومی ، مذهبی ، بهداشتی و مسکونی مردم به منظور بالابردن سطح توسعه زندگی آنان می‌باشد . از احداث چاه و مخزن آب ، ساخت حمام ، مسجد، جاده ، پل ، سد کوچک و کانال آب ، بازسازی مناطق آزاد شده از دست ضدانقلاب و متجاوزین بعثی از مصادیق بارز این محور می‌باشد .

۷ ـ امداد و نجات

مردمیاری در زمینه‌ی امداد و نجات شامل فعّالیّت‌ها و اقداماتی است که در مواقع نیاز و اضطرار برای کمک و نجات مردم از بلایا و گرفتاری‌های مختلف صورت گرفته است . از جمله‌ی این موارد می‌توان به ؛ اطفاء حریق ، کمک به آسیب‌دیدگان سیل ، زلزله و رانش زمین ، نجات مجروحین بمباران هوایی و توپخانه‌ای اجرا شده از طریق متجاوزین بعثی ، کمک به مصدومین گلوله باران شهرها و روستاها توسط ضدانقلاب ، برف‌روبی جاده‌ها ، توزیع مواد غذایی و سوختی در میان آسیب‌دیدگان ، کمک در برداشت محصولات کشاورزی ، جلوگیری از آتش‌زدن مزارع توسط ایادی استکبار اشاره کرد .

د : نمونه‌هایی از این عملیات

۱ ـ مورخه ۵۹/۲/۲۳ ، فرمانده‌ی سپاه در غرب کشور گفت : چند روز گذشته در درگیری‌های این منطقه قسمتی از جیره‌غذایی پاسداران در اختیار مردم سنندج قرار گرفته است و اقداماتی انجام شده تا چندین تریلی مواد غذایی و دارویی که در کرمانشاه آماده شده و به علت مسدود بودن راه کرمانشاه به کردستان از سوی مهاجمان ، از طریق جاده همدان ـ سنندج یا توسط دو فروند هواپیما این مواد به نقاط بحرانی حمل شود .

۲ ـ روابط عمومی ستاد مشترک سپاه پاسداران و ارتش مستقر در سنندج اطلاعیه‌ای به شرح زیرانتشار داد : باسمه تعالی ؛ مردم شریف سنندج اینک که سلطه گروه‌های خودکامه مسلح در شهر پایان یافته و ضدانقلاب ناچار به پذیرش رسوایی و فرار شده است ، خوشحالیم که به اطلاع شما برسانیم ستاد هماهنگی امداد سپاه و ارتش از ۵۹/۲/۲۵ ، فعّالیّت خویش را آغاز نموده و در پی گسترش آن است . لذا به استحضارمی‌رساند :

(الف) به زودی در ۶ منطقه شهر فروشگاه‌های تعاونی اسلامی دایر و با دو سوم قیمت تجاری خواروبار و ارزاق عمومی عرضه می‌گردد . علاوه بر اکیپ پزشکی مستقر در ستاد امداد ، درمانگاه دیگری با پزشک و داروی کافی در هلال احمر سنندج دایر

گردیده وآماده پذیرش بیماران می‌باشد .

(ب) کلیه کارکنان اداره بهداشت محیط موظفند حداکثر تا مورخه ۵۹/۲/۳۰ ، در محل اداره حاضر باشند تا با هماهنگی تیم بهداشت ستاد امداد وظایف محوله را انجام دهند .

۳ ـ در حال حاضر (۵۹/۳/۴) عملکرد سپاه در قبال مسائل کردستان با توجه به مأموریتی که از طرف دولت بر عهده‌اش گذاشته شده عبارت است از : رسیدگی به کمبودهای مردم از نظر آذوقه ، تأمین آنها از نظر بهداشتی و عمرانی ، حمل آذوقه و امکانات از استان‌های مختلف به کرمانشاه ، سنندج و دیگر شهرهای شمال‌غرب و رسیدگی به خسارتی که به مردم وارد شده است .

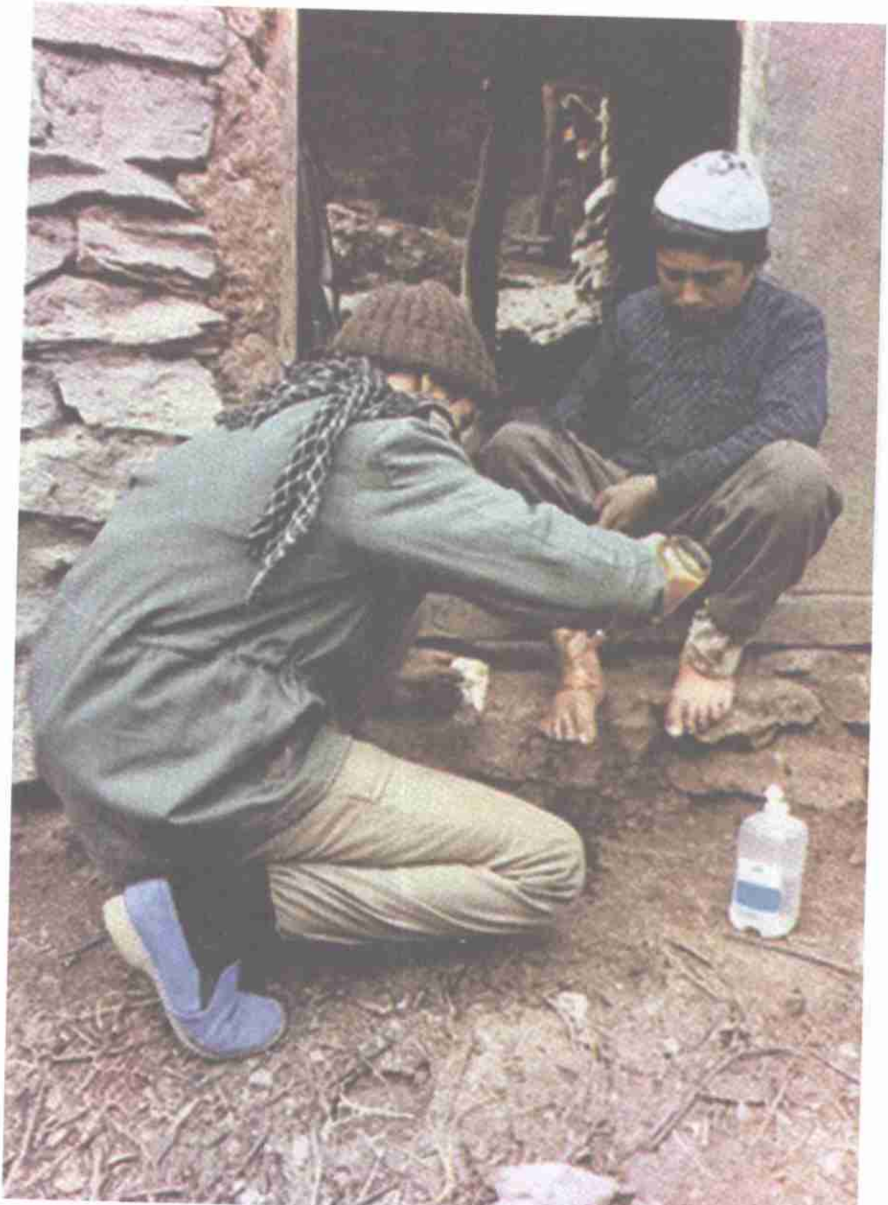
۴ ـ در حال حاضر (۵۹/۴/۲۸) مردم مسلمان اسکناس‌های یک هزار تومانی دارند شما (سپاه بانه ، سقز و مریوان) با مسئولیت خود بگیرید و برای تعویض با نماینده به سنندج بفرستید تا اقدام شود . حداکثر تا تاریخ ۵۹/۵/۱۰ .

۵ ـ مورخه ۵۹/۵/۱۵ ، انجمن اسلامی کارکنان دادگستری کرمانشاه برای سومین بار در کار برداشت محصولات کشاورزی در حاجی‌آباد کرمانشاه کشتکاران را یاری دادند . از سوی دیگر در جوانرود نیز پاسداران انقلاب ، پیشمرگان مسلمان کرد ، اعضای بسیج ملی و جهادسازندگی در کار برداشت محصول کشاورزان را یاری دادند .

۶ ـ مورخه ۵۹/۵/۲۷ ، روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور اعلام کرد : عده‌ای از پاسداران انقلاب و افراد جهادسازندگی که در کشتزارهای گندم در منطقه خوره اسلام‌آباد سرگرم برداشت محصول بودند ، مورد حمله مهاجمان قرار گرفتند . دراین حمله چندین بطری حاوی مواد منفجره به سوی کشتزارها و پاسداران پرتاب شد که خوشبختانه آسیب و خسارتی وارد نیامد و مهاجمان متواری شدند .

۷ ـ مورخه ۵۹/۵/۳۱ ، چهار دستگاه تانکر سوخت برای شهر مریوان فرستاده شده ، از وصول آن فوراً ما را آگاه نمایید (ستاد مشترک سپاه و ارتش) .

۸ ـ مورخه ۵۹/۶/۷ ، اعلامیه‌ای از سوی دایره ایدئولوژی لشگر ۲۸ کردستان در سنندج منتشر شد . در قسمتی از این اعلامیه ضمن اشاره به اهمیت علم و کتاب در اسلام آمده است ، کتابخانه مرکزی اسلامی کردستان با تلاشی شبانه روزی افتتاح شد ،

برادرم زخمی که از حضور شوم گروهک‌های ملحد بر بدنت باقی مانده همواره مرا آزار می‌دهد

عملیات مردمیاری یکی از بارزترین خدمات سپاه پاسداران به مردم ستمدیده مناطق غرب و شمال‌غرب

از علاقمندان به فرهنگ اسلامی دعوت می‌شود برای عضویت در این کتابخانه به ساختمان دایره ایدئولوژیک اسلامی مراجعه کنند .

۹ ـ مورخه ۵۹/۱۲/۸ ، فرمانده سپاه بانه اعلام کرد : به منظور بزرگداشت سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی نمایشگاهی دراین شهر ترتیب یافته و انواع عکس‌ها ، پوسترها و کتاب به نمایش گذاشته شده است و تاکنون مورد بازدید بسیاری از مردم بانه قرار گرفته است . همچنین به نقل از سپاه پاسداران مریوان گزارش شده است یک گروه از برادران سپاه که هفته گذشته جهت بررسی وضع شوراها و انجام تبلیغات از روستاهای دزلی ، درکی و دمیو بازدید به عمل آورده بودند ، ضمن بررسی مشکلات مردم این مناطق اقدام به نمایش چند حلقه فیلم برای اهالی کردند .

۱۰ ـ سرهنگ ۲ پیاده رسول جولایی ، معاون تیپ سوم لشگر ۶۴ در مهاباد در مورخه ۵۹/۱۲/۲۵ ، در مصاحبه با خبرگزاری جمهوری اسلامی اعلام کرد : ما با کلیه امکانات موجود در خدمت مردم این شهرستان هستیم و فعلاً خدمات زیر را انجام می‌دهیم :

(الف) با کمک پزشکان تیپ ، یک بهداری در کنار پادگان تأسیس کرده‌ایم تا با انواع و اقسام داروهایی که در اختیار داریم بتوانیم جوابگوی نیاز مردم باشیم . همچنین در بیمارستان شیرخشک مجانی (با توجه به اینکه در شهرهای دیگر تهیه آن مشکل است) در اختیار خانم‌های بچه‌دار قرار می‌دهیم .

(ب) طبخ غذا در پادگان انجام می‌گیرد و با خودرو جهت جلوگیری از مضیقه غذایی مردم به محله‌ها ارسال می‌شود .

(ج) فروشگاهی در این شهر درست کرده‌ایم تا اجناس به قیمت ارزان در اختیار مردم مهاباد قرار گیرد .

(د) کلیه کمک‌های مردم شهرهای دیگر از قبیل کتاب ، مداد و لباس را که برای ارتش ارسال می‌شود در اختیار مردم مهاباد قرار می‌دهیم .

۱۱ ـ در تاریخ ۶۰/۲/۱۸ ، درمانگاه بهداری سپاه در محل فقیرنشین شهر سقز (منبع آب) برای درمان مردم افتتاح شد .

۱۲ ـ برادر بهیار یکی از فرماندهان سپاه در کردستان می‌گوید : طبق برنامه‌ریزی

قبلی در مهرماه سال ۶۰ برای سرکشی به روستای عالیجان از توابع سنندج عازم شدیم ، با توجه به اطلاعاتی که از قبل داشتیم روستای یاد شده جاده مالرو داشت و در زمان رژیم منفور پهلوی پای هیچ یک از ادارات دولتی با آنجا نرسیده بود و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی نیز دولت نتوانسته بود به آنجا برود . در حقیقت ما اولین نیروهای دولتی بودیم که به آنجا قدم می‌گذاشتیم ، در اینجا لازم است بگوییم « به لحاظ مسائل امنیتی ما نمی‌توانستیم برای سرکشی به روستاها وقت قبلی تعیین کنیم لذا رفتن ما کاملاً محرمانه و غیر مترقبه بود » ، به هرحال ساعت ۱۲ شب با تعداد دوازده نفر از بسیجیان جان برکف به طرف روستای مذکور حرکت و پس از ۴ ساعت پیاده روی به محل مورد نظر رسیدیم ، تعداد ۷ نفر از بچه‌ها در نقاط حساس اطراف روستا مستقر و بعد از روشن شدن نسبی هوا به اتفاق پنج نفر دیگر وارد آبادی شدیم ، اهالی هنوز بیدار نشده بودند که ما چرخی در روستا زدیم و مسجد آنجا را شناسایی کردیم و یک نفر را به عنوان دیده‌بان به بالای مسجد گماردیم . کنار مسجد ایستاده بودیم که چند نفر از مردم ما را دیدند و بسیار شگفت زده شدند . با آنها حال و احوال کرده و گفتیم ما از سپاه آمده‌ایم و قصد داریم برای مردم سخنرانی کنیم و از آنها خواهش کردیم که مردم را آگاه و به مسجد دعوت کنند . آنها قبول کردند و به سرعت رفتند ، بلافاصله دو نفر دیگر از بچه‌ها را به پشت بام‌های بلند و مسلط روستا فرستادیم و خودم به اتفاق شهید شجاع ، مهدی غلامی دم درب مسجد ایستاده تا مردم جمع شوند . در حال گفتگو با یک نفر از اهالی بودیم که ناگهان صدای تیراندازی مانع ادامه گفتگو شد ، با سرعت به طرف محل تیراندازی دویدیم که یک نفر از بچه‌ها به نام برادر حقعلی محمّدی (مردی شجاع و غیرتمند) با مشاهده ما فریاد زد که یک نفر مسلح از این خانه درآمد و به آن طرف (اشاره به خانه‌های دیگر) فرار کرد و تأکید داشت که چند تیر باو اصابت کرده است و صد در صد زخمی شده (جالب توجه است برادرمان حقعلی محمّدی که به او تیراندازی کرده بود دست راستش شکسته و در گچ بود و با دست چپ باو تیراندازی کرده بود) بلافاصله به سرعت به طرف نقطه‌ای که او می‌گفت دویدیم در حین دویدن ناگهان صدای بالگرد میخکوب‌مان کرد ، بسیار غیرمترقبه و خارج از ذهن ما بود ، زیرا آنجا به علت نا امنی اصلاً مسیر بالگرد نبود و هیچ‌گونه هماهنگی قبلی نیز از طرف ما

نشده بود و ارتباط مخابراتی نیز با آنها نداشتیم . زمان با سرعت می‌گذشت و باید در کمترین وقت ممکن تصمیم می‌گرفتیم زیرا سه فروند بالگرد کبرا با ارتفاع پایین از روستای محاصره شده توسط ما در حال عبور بودند و کافی بود احدی از ما را مشاهده و یا صدای تیری بگوششان برسد . در یک لحظه فریاد زدم همگی زمین گیر و هیچکس تیراندازی نکند . همه درازکش شدند تا بالگردها دور شدند و به حمدالله اتفاقی نیفتاد . پس از آن شروع به تجسس کردیم هرچه گشتیم اثری از آثار مرد مسلح پیدا نکردیم به ناچار برگشتیم به خانه‌ای که از آنجا خارج شده بود ، مردم جمع شده و نگران بودند و اطلاعاتی در مورد آن فرد به ما نمی‌دادند . جهت بازرسی خانه آماده شدیم ، قبل از ورود به منزل ۳ نفر از ریش سفیدان آبادی را به عنوان شاهد با خود بردیم ، برای ورود به اتاق‌ها کفش‌هایمان را در آوردیم ، پس از تجسس مقادیری تجهیزات نظامی از قبیل فشنگ ، حمایل ، دوربین شکاری ، قطعات کلت ، نارنجک ، ۱ قبضه اسلحه کلاشینکف چوبی و ۱ گونی اسناد و مدارک متعلق به حزب دموکرات کشف و پس از تنظیم صورتجلسه که به امضای ۳ نفر ریش‌سفید شاهد نیز رسید آنها را ضبط نمودیم . قابل ذکر است هنگام بازرسی منزل هرگونه جابه جایی که در اسباب و اثاثیه منزل صورت می‌گرفت مثل اولش و یا بهتر از اول سرجای خودش گذاشته می‌شد. رختخواب‌های منزل که بازرسی می‌شد مانند اولش تا شده و مرتب و منظم سرجای خودش قرار می‌گرفت . در هنگام بازرسی ، در تنور منزل ، یک زن و سه بچه پنهان شده بودند که به شدت می‌لرزیدند و وحشت زده بودند . آنها را از تنور خارج کردیم و مورد سئوال قرار دادیم که متوجه شدیم همسر و فرزندان مرد مسلح فراری هستند . به آنها گفتیم ما با شما کاری نداریم و شما در امان هستید ، ولی آنها باور نمی‌کردند و مرتب گریه و زاری می‌کردند . در میان آن سه بچه ، پسر بچه‌ای هفت ، هشت ساله بود ، دستی بر سرش کشیدم و آن اسلحه چوبی که از منزلشان کشف کرده بودیم را به دستش دادم . او نگاهی به من کرد و از چشمانش فهمیدم که خوشحال شده است . بوسه‌ای بر گونه‌اش زدم و با زبان کردی از او پرسیدم کوچولو اگر بزرگ شدی دوست داری چکاره شوی ؟ با لهجه‌ی شیرین کُردی و در عالم کودکانه گفت دموکرات، مادرش سیلی محکمی بر گونه‌اش نواخت و به او گفت خفه شو نادان . او را

از مادرش دور کردم و همانطوریکه اشک‌هایش را پاک می‌کردم بوسه‌ای دیگر مهمانش کردم و به او گفتم شرط دموکرات شدن درس خواندن است . اگر دوست داری دموکرات شوی باید درس بخوانی و از آنها خداحافظی کردیم و رفتیم . برای هیچ‌کدام از اهالی باورکردنی نبود که ما به این راحتی از خانواده یک نفر دموکرات مسلح بگذریم و این‌گونه برخوردی با آنها داشته باشیم . چند روزی از این موضوع گذشت تا اینکه یک روز در دفتر نشسته بودم ، یکی از بسیجیان به نزد من آمد و گفت پیرمردی با شما کار دارد به نزدش رفتم به من گفت ؛ فلانی شما هستید گفتم بله خواست دستم را ببوسد ، مانع شدم و او مرا در آغوش گرفت و دهها بوسه بر من زد و گریه مجال سخن گفتن به او را نمی‌داد ، کم‌کم آرامش کردم و پرسیدم چه شده است ، گفت من پدر آن مرد دموکرات هستم که چند روز پیش به روستای ما آمدید ، پسرم قصد دارد تسلیم شود ولی به خاطر این‌که همان روز موقع فرار توسط بچه‌های شما زخمی شده بود نتوانستم او را بیاورم به محض اینکه بهبودی یابد تسلیم خواهد شد ولی فعلاً به کسی نگویید ، زیرا اگر دموکرات‌ها بفهمند او را خواهند کشت . نامه‌ای که پسرش برای من نوشته بود تحویلم داد . فرزندش دیپلمه بود . متن نامه‌اش بسیار لطیف و عارفانه بود در قسمتی از نامه آمده بود . ای‌کاش زمانی‌که توفیق تسلیم به سپاه اسلام نصیبم می‌شود ، تپه‌ای از چوب و آتش برایم آماده کرده باشید و با سوزاندن جسم ناپاکم ، ننگ ابدی را از وجودم زدوده و روح سرگردانم را آرامش بخشید . وقتی برخورد شما با خانواده‌ام را شنیدم از خجالت مُردم . ای کاش توان جبران خوبی را پیدا کنم . چگونه باور کنم پاسداران خانه‌ام را محاصره کنند اما حاضر نشوند بدون حضور ریش سفیدان روستا وارد خانه شوند ! چگونه باور کنم پاسداران به خانه‌ام وارد شوند ولی حاضر نشوند با کفش داخل اتاقم بروند ، در صورتی‌که سران دموکرات به ما می‌آموختند که اگر پاسداران زن و فرزندان شما را اسیر کنند ، دست و پای آنها را می‌بندند و با چکمه‌هایشان بر روی آنها رژه می‌روند . چگونه باور کنم فرزندم گونه‌هایش بوسه باران گشته در حالی‌که بزرگان دموکرات به ما گفتند زن و بچه‌هایتان را به عراق ببرید که اگر دست پاسداران به آنها برسد . . . ، چگونه می‌توانم در ذهن خود تجسم نمایم زمانی‌که کودکم به پاسداری که در اوج قدرت است بگوید آرزو دارم اگر

بزرگ شدم دموکرات شوم ، به جای این‌که سرب داغ در گلویش فرو نشاند و صدایش را خفه کند تا عبرت دیگران شود بر گونه‌هایش بوسه می‌زند ، اسلحه چوبی به دستش می‌دهد و شرط دموکرات شدن را درس خواندن می‌داند !! صادقانه اعتراف می‌کنم اگر حزب ما با چنین صحنه‌ای مواجه می‌شد بلاشک قیر داغ در حلقوم آن کودک می‌ریخت. به خدا عملکرد شما آنچنان تحت تأثیرم قرار داده به طوری‌که باندازه یک دنیا از خود متنفرم که چرا عمرخود را این چنین تلف کرده‌ام . نامه‌ی او شش صفحه بود و سرتا پا پر از احساس و ندامت ، پس از مطالعه نامه به شدت تحت تأثیر قرار گرفتم زیرا کاری که ما انجام داده بودیم کار شاقی نبود ما تنها قسمت کوچکی از تعالیم اسلامی را به کار گرفته بودیم و بس ، اما اثرش از سلاح نظامی بیشتر بود خرج مادی هم برای ما نداشت تنها دستی بر سرکودکی کشیده و بوسه‌ای بر گونه‌اش حواله داده بودیم .

۱۳ ـ بر اساس بارندگی‌های چند روز اخیر و بالا آمدن سطح آب رودخانه سیمین‌رود در شهرستان میاندوآب سیل به مزارع و خانه‌ها پانزده روستا از توابع این شهرستان خسارات زیادی وارد آورده است و سیل همچنان ادامه دارد . در این خصوص اکیپ‌های امدادی از سوی نیروهای نظامی ، انتظامی ، هوانیروز و هلال‌احمر میاندوآب به این مناطق جهت کمک به مردم اعزام شده است . جریان سیل که از بعدازظهر روز ۶۱/۱/۷ ، آغاز شده به مزارع و کشتزارهای مردم در روستاهای سوگلی ، یوزباش‌کندی ، قپان‌کندی ، گریوزباش کندی ، گوگ‌تپه ، زنجیرآباد ، کانی‌سر رسول‌آباد، جرده‌دشت ، دولت‌آباد ، متطورکندی ، مروان‌کندی ، ایلای تپسی ، تپه‌ساری، کورآباد ، یاقالان‌تپه خسارات زیادی وارد کرده و در روستاهای سوگلی‌تپه ، گوگ‌تپه و یوزباش کندی نیز به چند خانه مسکونی آسیب رسانده است .

این سیل تلفات جانی در برنداشت و اکیپ‌های امدادی نهایت تلاش در کمک‌رسانی به مردم را انجام می‌دهند .

۱۴ ـ مورخه ۶۱/۵/۳۱ ، در عملیات پاکسازی روستاهای تابع سلماس به تعدادی از خانواده‌های بی بضاعت روستاهای پاکسازی شده کمک‌هایی شد و برای رسیدگی بیشتر به وضعشان توسط برادران پاسدار به جهادسازندگی و کمیته امداد سلماس معرفی شدند .

۱۵ ـ ساعت ۱۳:۱۵ مورخه ۶۲/۹/۲۷ ، دو باب منزل مسکونی در روستای دارلک مهاباد به علت نامعلومی دچار حریق شد که بلافاصله اکیپی از پایگاه دارلک به روستا اعزام و با تلاش این افراد حریق در ساعت ۱۳:۴۵ بدون تلفات جانی مهار شد .

۱۶ ـ از سوی ستاد مرکزی سپاه پاسداران ، یک دوره مسابقات کشتی به مناسبت بزرگداشت سالگرد انقلاب اسلامی در تاریخ ۶۲/۱۱/۲۳ ، در وزن‌های مختلف بین اعضای بسیج اعم از ویژه ، فعّال و عادی برگزار خواهد شد . برگزیدگان مسابقه برای شرکت در مسابقات سالگرد انقلاب ۱۷ اسفند به سوریه اعزام خواهند شد . به اطلاع می‌رساند پایگاه‌های سپاه در استان‌های کردستان و آذربایجان‌غربی تا تاریخ ۶۲/۱۱/۲۱ ، اسامی کشتی‌گیران خود را که عضو بسیج می‌باشند به بسیج قرارگاه حمزه(ع) اعلام نمایند .

۱۷ ـ مورخه ۶۳/۱۲/۱۹ از ساعت ۸ تا ۹:۱۵ مناطق مسکونی شهرهای مرزی بانه و مریوان مورد حمله هوایی چند فروند هواپیمای رژیم متجاوز بعث عراق قرار گرفت . هواپیماهای دشمن در این حملات تعدادی بمب بر روی مناطق مسکونی ، خیابان‌ها و مغازه‌های این شهرها فرو ریختند که بیش از ۴۸۰ نفر از اهالی بی‌گناه این دو شهر شهید و بیش از ۶۰۰ نفر مجروح شدند و به مناطق مسکونی این شهرها نیز خسارت‌های کلی وارد شد . در این حوادث نیروهای سپاه ، ارتش و ستادهای امدادی به کمک مردم شتافتند . مجروحین این حوادث توسط بالگردهای هوانیروز به شهرهای سقز و سنندج منتقل شدند .

و : جمع‌بندی

۱ ـ اجرای عملیات مردمیاری متناسب با شدت بحران ، متفاوت است یعنی اینکه در جلوگیری از بروز بحران اقدامات مردمیاری روی توسعه اوضاع و احوال اقتصادی ـ اجتماعی متمرکز می‌گردد و منابع نظامی قابل ملاحظه‌ای به برنامه‌های مردمیاری با اهداف کوتاه و بلند مدت اختصاص می‌یابد در صورتی‌که در مراحل مختلف بحران ، اقدامات مردمیاری نیروهای نظامی روی برنامه‌های جلوگیری از شدت یافتن فعّالیّت‌های ضدانقلاب متمرکز می‌شود . در هر صورت این گونه برنامه‌ها فراهم کننده پیشرفت‌های قابل توجه در چارچوب زمانی کوتاه مدت است و در مراحل پیشرفته بحران و شورش ، به علت اولویت‌های برنامه‌های پدافندی ممکن است اقدامات مردمیاری نیروهای نظامی به انجام مأموریت‌های اضطراری تقلیل یابد. در کلیه سطوح پدافند و توسعه داخلی در حد امکان عملیات مردمیاری نیروهای نظامی به منظور پشتیبانی از برنامه‌های توسعه درسطح ملی و پایین‌تر طرحریزی و به اجرا گذاشته می‌شود .

۲ ـ در بحران مناطق غرب و شمال‌غرب ، به‌ویژه در مقطع نبرد دوّم عمده اقدامات نیروهای نظامی به خدمات رسانی به مردم بعد از هر عملیات آزادسازی و یا پاکسازی مناطق معطوف می‌گردید . در این راستا یگان خاصی مسئول این نوع عملیات نبود ، بلکه همه‌ی یگان‌ها خود را مسئول می‌دانستند و در حد توان برای رفع مشکلات مردم تلاش می‌کردند .

۳ ـ کارکردهای گسترده‌ی یگان‌های نظامی در محورهای عملیات مردمیاری با توجه به حجم اقدامات ، آن قدر فراگیر و زیاد بود که هر صاحب نظر و کارشناس اجتماعی ، فرهنگی ، اقتصادی و ... به ماندگاری فداکاری‌ها و ایثارهای فرزندان برومند دفاع از انقلاب اسلامی اذعان دارد ، لذا ارائه‌ی آمار و ارقام مربوط به این عملیات در گزارش عملکرد یگان‌ها در بخش ششم ارجاع می‌شود .

فصل دوازدهم

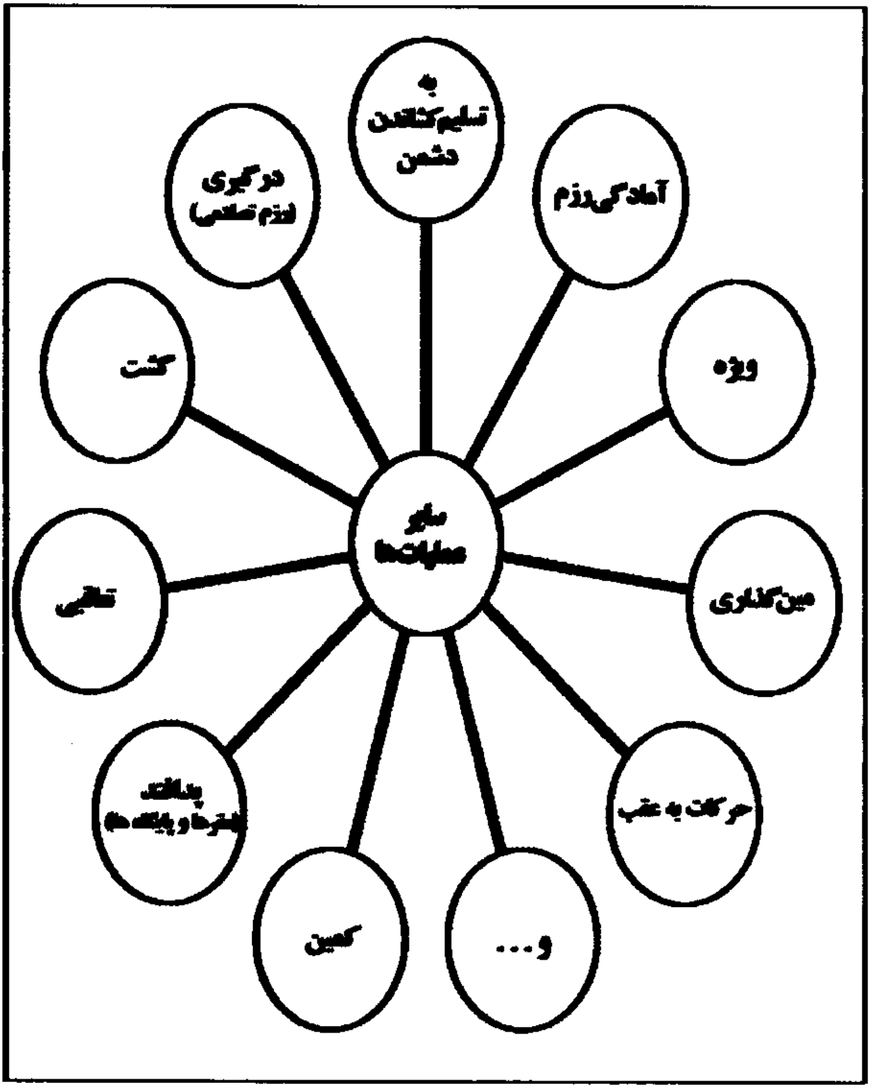
سایر عملیات تاکتیکی

الف: مقدمه

عملیات پیروزمندانه قوای اسلام در پاکسازی شهرها ، جاده‌های مواصلاتی ، مناطق عمق برای بستن مرز موجب گردید در سال‌های ۱۳۶۲ و ۱۳۶۳ مناطق وسیعی از غرب و شمال‌غرب از لوث وجود اشرار و ضدانقلاب پاکسازی شود و ضربات زیادی از نظر نظامی ، سیاسی و اجتماعی بر پیکر خصم زبون وارد آید . به صورتی که آنان تشکیلات مرکزی و فرماندهی گروهک‌ها را به داخل خاک عراق بردند و پس از این تاریخ به صورت سیار (چریکی) به اجرای عملیات جهت اثبات حیات ننگین خود ادامه دادند .

رزمندگان اسلام برای مقابله با این تغییر روش دشمن به اجرای عملیات دیگری روی آوردند . آنچه قبلاً نیز به صورت محدودتر از آن استفاده می‌کردند . در این فصل بنا داریم به سایر عملیات تاکتیکی در رویارویی با باقی‌مانده‌ی یگان‌های ضدانقلاب که با هدف پیدا کردن ، تثبیت ، انهدام ، دستگیری یا به تسلیم کشاندن دشمن ، تغییر وضعیت منطقه نبرد ، تلاش برای بازگرداندن امنیت ، واگذاری مسئولیت به مقامات دولتی و محلی ، ایجاد آمادگی لازم جهت اجرای عملیات در مناطق دیگر اجرا می‌شد ، بپردازیم .

لازم به توضیح است در ادامه به موضوعات وادار کردن نیروهای دشمن به تسلیم و دریافت امان نامه ، درگیری‌ها (رزم تصادفی) ، کمین ، گشت ، عملیات تعاقبی ، واکنشی و کمکی ، مقرها و پایگاه‌ها ، آمادگی رزم ، آموزش و رزمایش به صورت مستقل با شرح مختصر به همراه ارائه مصادیق و جمع‌بندی می‌پردازیم .

سایر عملیات‌ها
به تسلیم کشاندن دشمن
آمادگی رزم
ویژه
مین‌گذاری
حرکات به عقب
و ...
کمین
پدافند
تعاقب
گشت
درگیری
(رزم تصادمی)

ب : وادار نمودن نیروهای دشمن به تسلیم و دریافت امان‌نامه (تسلیمی‌ها و توابین)

ایجاد فرصت و بستر برای بازگشت عناصر ضدانقلاب به صف نیروهای انقلاب اسلامی از اصول اساسی راهبرد عملیات نظامی در منطقه به شمار می‌رفت . فرماندهان و رزمندگان اسلام حتی در صحنه‌های عملیات نیز ، زمینه‌های لازم را برای تسلیم شدن نیروهای نادم دشمن فراهم می‌کردند . آنها به این نکته اعتقاد داشتندکه بسیاری از افراد حاضر در صف ضدانقلاب ، براثر تبلیغات ، وعده‌های دروغین و جنگ روانی دشمن ، گمراه شده‌اند . براساس این اعتقاد با ایجاد زمینه‌های بازگشت وآشنایی نادمین با ماهیت انقلاب اسلامی ، بسیاری از این افراد ، به دامن پرمهر و عطوفت انقلاب بازگشتند .

اکثر هواداران گروهک‌های ضدانقلاب که از روی ناآگاهی و به دلیل تصورات نادرست و القای دروغین ضدانقلاب به طرف آنها کشیده شده بودند ، در اولین برخوردشان با نیروهای انقلاب حقایق کاملاً برایشان مشخص می‌شد و به اشتباهات گذشته خود پی می‌بردند . اگر می‌توانستند و یا اجازه توانستن به آنها داده شده‌بود تا واقعیت‌های موجود جامعه را به دور از حصار کور تشکیلاتی و تحلیل‌های مطلق سازمانی بنگرند ، بدون شک عظمت انقلاب اسلامی از یک طرف و عمق جنایت گروه‌ها را از طرف دیگر با تمام وجود درک می‌کردند . بسیاری فهمیدند به کدامین راه رفته و آلت دست این گروه‌ها شده و به دامان اسلام ، جامعه و خانواده باز می‌گشتند .

از نظر مواضع سیاسی و نظامی ، تمامی گروهک‌های ضدانقلاب به مرور هویت‌شان آشکار و در نهایت سر از همسویی و همکاری با امپریالیسم در آوردند . این موضوع که بیانگر ماهیت ضد مردمی این گروه‌ها بود ، باعث شد به راحتی سازمان آنها دچار تزلزل گردد و اکثر نیروهایشان از همکاری و همراهی با آنان سرباز زنند . این موضع نبود یک ایدئولوژی صحیح در این گروه‌ها را نشان می‌داد، این گروه‌ها نتوانستند تحلیل درستی از شرایط به عمل آورند ، درنتیجه حتی با توجیه ، تهدید و حیله نیز نتوانستند افراد بیشتری را فریب دهند و عاقبت جریان آنها رو به زوال رفت .

معرفی ماهیت پلید ، ضداسلامی و ضدانسانی رهبران و کادرهای اصلی گروهک‌های معاند و منحط مانند : دموکرات ، کومله ، چریک‌های فدایی توسط

افرادی‌که خود زمانی از عناصر اصلی و متفکر تشکیلات بودند ، تزلزل و سستی اراده و تصمیم را در بین بدنه و حتی نفرات اصلی سازمانی ایجاد نمود . از طرفی مردم مسلمان منطقه را به تأمل و تعقل بیشتر برای شناخت اهداف غیرانسانی و غیراسلامی این گروه‌ها و در نتیجه ، نزدیکی بیشتر به انقلاب و حکومت اسلامی ، واداشت .

ا ـ علت و انگیزه نیروهای ضدانقلاب از تسلیم شدن

ـ فرمان حضرت امام خمینی (ره) بنیان‌گذار کبیر انقلاب اسلامی ایران (در این پیام فرصت بازگشت و توبه به عناصر ضدانقلاب داده شده است) ؛

ـ انتشار اطلاعیه‌های مکرر از طرف دادگاه انقلاب به نیروهای ضدانقلاب مبنی بر اعطای امان‌نامه به شرط تسلیم ، تعهد و تحویل سلاح ؛

ـ رفتار خوب نیروهای خودی با نادمین و انعکاس مثبت آن در منطقه (مردم با ملاقات‌هایی که با زندانیان داشتند ، می‌دیدند که نیروها چه رفتار خوبی با دستگیر شدگان دارند .) ؛

ـ احترام نیروهای انقلاب به سنن و فرهنگ اصیل مردم ؛

ـ مشاهده طرفداران کثیر جمهوری اسلامی در داخل کشور و پیروزی‌های پی در پی رزمندگان اسلام ؛

ـ قدرت و اقتدار دولت جمهوری اسلامی ایران ؛

ـ اعطای امان‌نامه با اطمینان و امنیت‌دادن به افراد تسلیمی ؛

ـ تشکیل ستاد تائبین و به وجود آمدن فرصت توبه برای آنها ؛

ـ علنی شدن جنگ قدرت بین ضدانقلابیون ؛

ـ مشاهده خوش‌گذرانی و تجمل‌گرایی سران گروهک‌ها در هتل‌ها و مراکز فساد در کشورهای خارج ؛

ـ مشاهده وعده‌های پوچ و دروغین ضدانقلاب در رابطه با خودمختاری و آزادی؛

ـ وجود فساد ، چپاول و تجاوز در بین سران ضدانقلاب ؛

ـ پی بردن به حقانیت انقلاب و آشکار شدن ماهیت زشت و پلید سران ضدانقلاب ؛

ـ خستگی روحی زیاد به علت درگیری‌های پی در پی با رزمندگان اسلام ؛
ـ احساس ندامت و پشیمانی از اعمال گذشته ؛
ـ پیدا کردن شغل ثابت .

نیروهای نظامی و انتظامی به خصوص سپاه پاسداران ، از شروع مرحله بازپس‌گیری شهرها از شورشیان ، تا برقراری امنیت و توسعه‌ی آن ، همواره براساس رهنمودهای حکیمانه حضرت امام خمینی (ره) و اعتقادات اسلام ناب محمدی (ص) تمام تلاش و همت خود را در جهت توجیه و ارشاد عناصر ضدانقلاب در رسیدن به مرحله‌ی توبه ، تسلیم و قرارگرفتن در صف مجاهدین و انقلابیون و یا حداقل بیزاری جستن از منحرفین به کار می‌گرفتند .

حضرت امام (ره) در تاریخ ۵۹/۲/۶ ، ۱۳خطاب به جوانان فریب‌خورده در گروهک‌ها فرمودند :

به جوانانی که فریب این گروهها را خورده‌اند تذکر دهیدکه خود را عوض کنند و به ملت خود بپیوندند و برای دیگران و اجانب جان خود را تباه نکنند و به نصیحت ما گوش دهند که خیر و صلاح خودشان در این است . (صحیفه‌ی نور ، ج ۱۲ ، ص ۶۰ و ۶۱)

حضرت امام (ره) همچنین در تاریخ ۱۳۶۰/۵/۱۹ نیز در توصیه و نصیحتی مشفقانه و پدرانه خطاب به فریب خوردگان گروهک‌ها فرمودند :

بیایید به دامن ملت خودتان ، اسلام خودتان ، تاکی برای دیگران می‌خواهید کار بکنید ؟ شما می‌دانیدکه اینها رابطشان با خارج چه‌قدر بوده است ، اشخاصی‌که روابطشان با قاسملوست و با حز ب دموکرات هست و با کومله است ، خوب این اشخاص برای شما می‌خواهند چه بکنند ؟ اینها برای شما چه درست کردند ؟ کشور شما را استقلال می‌دهند ؟ اینها که هرکدام به یک طرف می‌کشند ! ، هیچ‌کدام اینها به اسلام کاری ندارند . (همان ، ج ۱۵ ، ص ۸۹)

۲ـ دریافت امان‌نامه

همزمان با پاکسازی کلیه‌ی مناطق غرب و شمال‌غرب توسط رزمندگان اسلام ،

جهت توسعه‌ی امنیت و ایجاد زمینه‌ی مناسب برای تسلیم ضدانقلابیون ، از طرف مقامات مسئول فرصت‌های زمانی لازم برای تسلیم‌شدن این افراد داده شد تا بسیاری از این افراد خود را تسلیم کنند . اعطای امان نامه یکی از امتیازاتی بود که توسط رهبر کبیر انقلاب حضرت امام خمینی (ره) برای تسلیم‌شدن نادمین عناصر گروه‌های غیرقانونی ، به آنها داده شد . تأثیر این طرح به حدی بود که نظر صددرصد مردم نسبت به نظام عوض شد . همچنین باعث شد تعداد زیادی از عناصر ضدانقلاب با مراجعه به پایگاه‌های سپاه ، ارتش و نیروهای انتظامی ، خود را تسلیم کنند . به طور مثال تعداد زیادی از نیروهایی که از طریق مریوان به عراق فرار کرده بودند ، پس از شنیدن این پیام به ایران بازگشتند و با معرفی خود ، امان نامه دریافت کردند .

۳ ـ روش‌های تسلیم

نیروهای ضدانقلاب به دو روش ، کلی تسلیم می‌شدند :

ـ روش اول به صورت داوطلب ؛

ـ روش دوّم پس از عملیات رزمندگان اسلام ؛

در روش اوّل خود شخص مستقیم با مراجعه به ستاد تائبین اعلام ندامت و پشیمانی می‌کرد . در روش دوّم نادمین در حین و یا پایان درگیری‌ها ، عملیات و یا در اثر محاصره مجبور به تسلیم می‌شدند .

با توجه به روش تسلیم عناصر تواب ، طرح‌های متفاوتی در برخورد با آنها پی‌ریزی شده بود . تجربه نشان می‌داد بعضی از تسلیمی‌ها به دلایل مختلف مانند ترس از ضدانقلاب ، آشنا نشدن با اهداف انقلاب اسلامی ، عامل نفوذی دشمن ، پیدا نکردن شغل مناسب احتمال پیوستن دوباره به گروه‌ها را دارند .

در هر صورت در اوایل مقطع نبرد دوّم ، بعضی از عناصر گروه‌ها وقتی تصمیم به تسلیم می‌گرفتند بدون سلاح خود را معرفی می‌کردند . در مقابل نیروهای خودی با اتخاذ تدابیر مناسب و تعیین شروطی بار ارزشی تسلیم و توبه را تقویت و افراد تسلیمی می‌بایستی قصد و نیت واقعی خود را از طریق کارهای اطلاعاتی ، نفوذ در صف دشمن، معرفی ماهیت ضدانقلاب به مردم ثابت می‌کردند . در نهایت این تدابیر و

شروط علی‌رغم تبلیغات سوء گروه‌های معاند به سیر صعودی افراد تسلیمی در سال‌های بعد انجامید .

۴ـ ستادهای تائبین و تشکیل یگان حزب الله

ستادهای تائبین ستادهایی بودند که در اکثر پایگاه‌ها وظایف رسیدگی به امور مربوط به تسلیمی‌های نادم و برنامه‌ریزی ، هماهنگی ، سازمان‌دهی و اعطای امان نامه را برعهده داشتند . در این ستادها برنامه‌های فرهنگی ، علمی و توجیهی متنوعی برای نادمین ترتیب داده می‌شد و با توجه به علاقه‌ها ، توانمندی‌ها و مسائل حفاظتی و تأمینی ، مسئولیت‌های خاصی به آنها واگذار می‌گردید .

همچنین بنا بر مصوبه کمیسیون عملیات قرارگاه حمزه (ع) یگانی از این توابین به نام یگان حزب الله تشکیل شد که بازوی اجرایی رده‌های اطلاعاتی بود و در مقاطع مختلف ، مأموریت‌های متفاوتی را به لحاظ آشنایی کامل به زمین ، تاکتیک و عناصر ضدانقلاب اجرا می‌کردند [1] .

۵ـ وضعیت تسلیمی‌ها پس از تسلیم شدن

روش برخورد با عناصر تواب و تسلیمی به دلایل مختلف متفاوت بود که در زیر به صورت کلی و خلاصه به وضعیت این افراد پس از تسلیم‌شدن می‌پردازیم :

ـ عضویت برخی از آنها در سپاه ، سازمان‌ها و نهادهای دولتی ؛
ـ همکاری با نیروهای خودی و شرکت آنها در عملیات ؛
ـ تبعید به شهرهای دیگر (در صورت سنگین بودن جرائم افراد) ؛
ـ انتخاب شغل غیردولتی و آزاد .

آنچه بسیار مهم و قابل توجه می‌باشد ، این است که گروه کثیری از نادمین گروهک‌های ضدانقلابی بر اثر تماس با مسئولان جمهوری اسلامی و شرکت در برنامه‌های ویژه عقیدتی و آموزشی که در محیط ندامتگاه برای آنان تدارک دیده می‌شد ، موفق شدند حصارهای تشکیلاتی را درهم شکسته و با کسب آگاهی‌های لازم در

---

۱ ـ عملکرد یگان‌های حزب‌الله در عملیات اطلاعاتی همین بخش در فصل هفتم توضیح داده شده است .

یگان حزب الله

حضور توابین گروهک‌ها در فعالیت‌های اجتماعی

مورد جامعه‌ای که زمانی به آن پشت کرده بودند ، به آغوش پر مهر اسلام و خانواده‌های خود بازگردند و در جهت بازسازی ویرانی‌هایی که روزی خود در ایجاد آن نقش داشته‌اند به تلاش و تکاپو بپردازند .

همچنین به دنبال برخوردهای روشنگرانه عناصر اطلاعاتی سپاه با دستگیرشدگان دشمن در زندان‌ها ، تعداد ی از این افراد که عمدتاً از کادرهای اصلی و تأثیرگذار گروهک‌ها بودند ، به ماهیت انقلاب اسلامی پی بردند و به صف نیروهای انقلاب پیوستند . اقدام این افراد از بُعد سیاسی و تبلیغی تأثیر بسیار مثبتی در بین مردم ، به‌ویژه بر عناصر غیرتسلیمی گروه‌ها جهت تسلیم شدن آنان در برداشت .

۶ ـ روش‌های جلوگیری از پیوستن مجدد نیروهای تسلیمی به ضدانقلاب

ـ ایجاد اشتغال برای آنها ؛

ـ تشکیل کلاس‌های آموزشی برای توابین ؛

ـ تخلیه اطلاعاتی و بررسی دلیل گرایش آنها به ضدانقلاب ؛

ـ گرفتن تعهد و ضمانت از آنها ؛

ـ فرستادن آنها به جبهه‌های جنوب جهت بازدید از فتوحات رزمندگان اسلام ؛

ـ تشکیل اردوهای مختلف و بازدید از شهرهای بزرگ ؛

ـ قرائت مقاله‌هایی از توابین ضدانقلاب در خطبه‌های نمازجمعه برای آگاه کردن سایر اعضای گروهک‌ها ؛

ـ سخنرانی و افشاگری‌های توابین در مورد ماهیت گروهک‌ها و احزاب جهت جلوگیری از گرایش مجدد سایر توابین به ضدانقلاب .

۷ ـ کارکردهای توابین و تسلیمی‌ها در توسعه‌ی امنیت

(الف) کارکردهای اطلاعاتی مانند ارائه اطلاعات درباره‌ی گسترش ، سازماندهی ، اهداف ، روش‌ها و تاکتیک‌های ضدانقلاب ، شناسایی نفرات و عوامل دشمن ، شناساندن خانواده‌ها و بستگان عناصر گروه‌ها ، کمک به عوامل اطلاعاتی برای تخلیه اطلاعات افراد دستگیر شده ، ارائه اطلاعات جهت استفاده از غافل‌گیری و فریب بر

ضد مواضع و سازمان دشمن، همکاری در شناسایی هسته‌های اطلاعات شهری و روستایی گروهها ، کمک به عملیات نفوذ در سازمان دشمن .

(ب) کارکردهای عملیاتی مانند ارائه مشورت آموزشی جهت شناسایی روش‌ها و تاکتیک‌های گروه‌های ضدانقلاب ، همکاری در عملیات پاکسازی ، کمک و بعضاً اقدام مستقیم در عملیات ویژه بر ضد سران ، مسئولین و تشکیلات گروهک‌ها ، شرکت در عملیات‌های تاخت و تعاقب دشمن حضور مؤثر در یگان‌های متحرک .

(ج) کارکردهای عملیات روانی در تقویت پایگاه مردمی نیروهای انقلاب و تضعیف پایگاه مردمی ضدانقلاب مانند : توجیه مردم نسبت به ماهیت گروهک‌ها با تشکیل گروه‌های تئاتر و مراجعه به شهرهای مختلف برای انجام برنامه‌های هنری و تبلیغی ، شرکت در راهپیمایی‌ها و انجام سخنرانی‌ها در نمازجمعه و تجمعات دانش‌آموزی در رابطه با افشاگری گروهک‌ها .

(د) کارکردهای توسعه‌ای مانند : شرکت در برنامه‌های واحد بسیج سازندگی ، شرکت در عملیات سدسازی و احداث آب‌بند ، شرکت در پروژه‌های راه‌سازی و پل‌سازی .

لازم به ذکر است در جهت به تسلیم کشاندن نیروهای ضدانقلاب بسیاری از نیروهای انقلاب و حامیان جمهوری اسلامی ، شجاعت و از خودگذشتگی فراوانی به خرج دادند . تا ضمن جلوگیری از وارد شدن تلفات به نیروهای خودی به مردم ساکن در منطقه نیز آسیبی وارد نگردد . در این خصوص حماسه‌های فراوانی در صفحات زرین تاریخ منطقه غرب و شمال‌غرب ثبت شد که گواه بر این ادعاست . به طور مثال در سال ۱۳۵۹ یکی از فرماندهان سپاه به نام برادر یاری ، با سران هیز افشار و هیز بیان قرار ملاقاتی گذاشت تا آنها را برای تسلیم شدن قانع کند . برای این کار مدت‌ها فعالیّت اطلاعاتی و عملیاتی انجام داد و زحمت زیادی کشیده بود. لذا بین روستاهای گچی ، قلعه‌سی ، صفاخانه ، باغچه‌میشه و اینچه تکاب این ملاقات برقرار شد که بسیار شگفت‌انگیز و مخاطره‌آمیز بود . زیرا قرار بود این برادر با افراد مقابل بدون همراه داشتن افراد و اسلحه مذاکره نماید . لیکن فرماندهان ملاقات کننده ضدانقلاب به طور مسلح و با چندین نفر اسکورت همراه با سلاح‌های کلاشینکف ، ژ.۳ و تیربار اقدام به

مذاکره نمودند . این ملاقات و مذاکره بیش از یک ساعت به طول انجامید . لازم به توضیح است برادر یاری ناخودآگاه و بدون پیش‌بینی قبلی وارد مذاکره نشده بود به همین دلیل ، قبل از ملاقات مکان مورد نظر را بررسی کرد . او مشاهده نموده بود که دموکرات‌های کاملا مسلح ، مکان موعود را به محاصره درآورده‌اند ! از نیروهای خودی خواست که در محلی نزدیک به حال آماده‌باش درآیند . با این حال ، این برادر از جان گذشته مشغول مذاکره شد . واضح است چنانچه کوچک‌ترین درگیری روی می‌داد ، محمد یاری شهید می‌شد . لیکن با تدبیری که اندیشیده شده بود ، ملاقات و مذاکره انجام گرفت و در نهایت این افراد قول صددرصد تسلیم شدن را دادند و در نتیجه تسلیم سپاه اسلام شدند . این از جان گذشتگی جان ده‌ها نفر را نجات داد .

۸ ـ جمع‌بندی آماری [1]

(الف) تعداد کل تسلیم شدگان ضدانقلاب در مقطع نبرد دوّم درمناطق غرب و شمال‌غرب ۱۴۸۳۶ نفر است که به تفکیک در استان آذربایجان‌غربی ۵۲۵۸ نفر ، استان کردستان ۷۸۲۵ نفر و در استان کرمانشاه۱۷۵۳ نفر می‌باشد (نمودار شماره‌ی ۱ـ ۱۲ـ ۴).

ـ در زیر آمار این افراد به تفکیک استان و شهرستان ارائه می‌گردد :

(۱) استان آذربایجان‌غربی : در شهرستان‌های ارومیه ۱۷۹۹ نفر ، مهاباد ۲۴۶ نفر ، پیرانشهر ۱۸۴۶ نفر ، سردشت ۲۰۵ نفر ، بوکان ۲۸۱ نفر ، میاندوآب ۷۴ نفر ، نقده ۱۶۲ نفر ، اشنویه ۸۶ نفر ، سلماس ۳۰۵ ، خوی ۳۰ نفر ، تکاب ۱۸۸ نفر و شاهین‌دژ ۳۶ نفر تسلیم شده‌اند (نمودار شماره‌ی ۲ ـ ۱۲ ـ ۴).

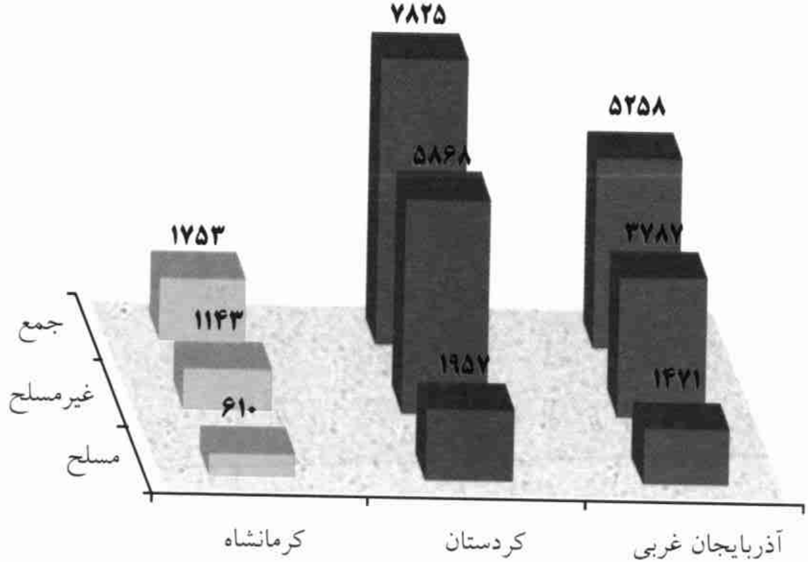
(۲) استان کردستان : در شهرستان‌های سنندج ۱۳۳۲ نفر ، مریوان ۳۰۵۵ نفر ، بانه ۱۲۹۰ نفر ، سقز ۷۶۷ نفر ، دیواندره ۳۷۶ نفر ، کامیاران ۶۹۴ نفر ، قروه ۱۴۵ نفر و بیجار ۱۶۶ نفر تسلیم شده‌اند (نمودار شماره‌ی ۳ ـ ۱۲ ـ ۴)

(۳) استان کرمانشاه : در شهرستان‌های کرمانشاه ۲۲۶ نفر ، پاوه ۲۴۰ نفر ، جوانرود

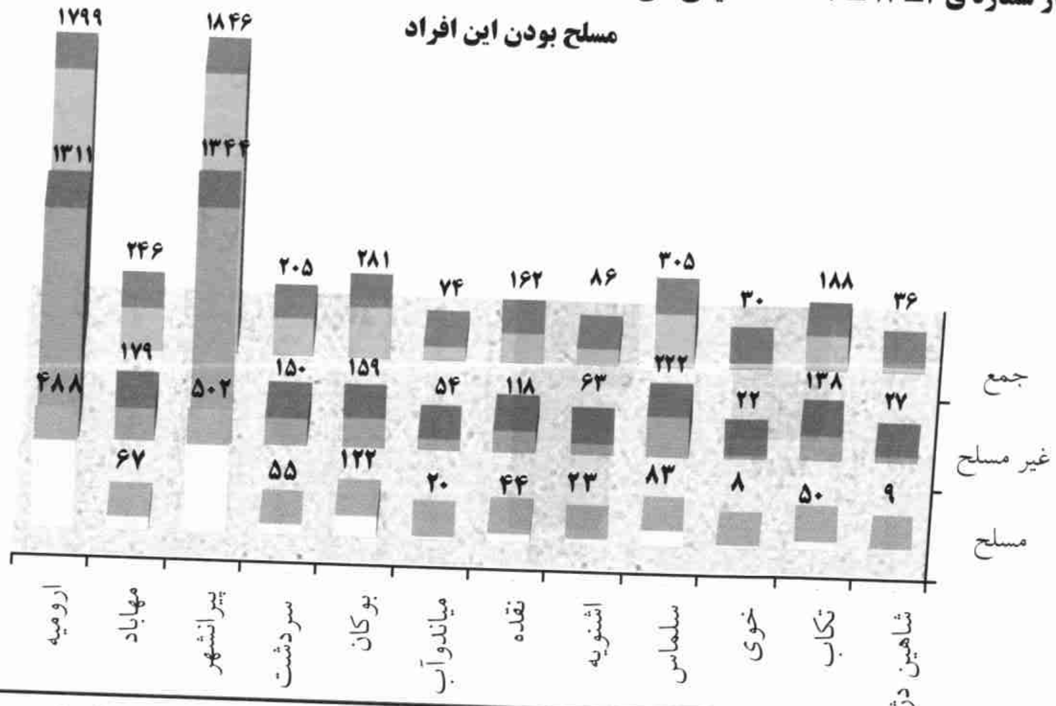
۱ ـ لازم به ذکر است در بررسی آماری این موضوع فقط تسلیمی‌ها و توابین داوطلب لحاظ شده و خوانندگان محترم برای اطلاع از آمار کلی تسلیمی‌های هر دو روش ، به فصل نوزدهم بخش نتایج و دستاوردهای همین *کتاب مراجعه فرمایند* .

نمودار شماره ی ۱ـ ۱۲ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد تسلیمی‌های ضدانقلاب به تفکیک استان ، مسلح و غیر مسلح بودن این افراد

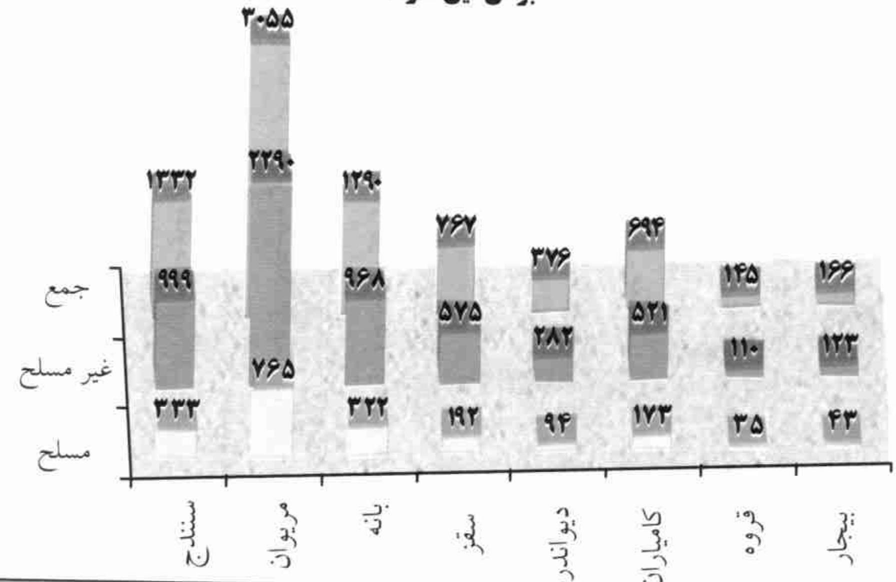
جمع آمار افراد تسلیمی در مقطع نبرد دوّم ۱۴۸۳۶ است (۴۰۳۸ مسلح و ۱۰۷۹۸ نفر غیرمسلح)

نمودار شماره ی ۲ــ ۱۲ ــ ۴ تعداد تسلیمی‌های ضدانقلاب در استان آذربایجان غربی به تفکیک شهرستان ، مسلح و غیر مسلح بودن این افراد

جمع افراد تسلیمی در استان آذربایجان‌غربی ۵۲۵۸ نفر است (۱۴۷۱ مسلح و ۳۷۸۷ نفر غیر مسلح)

نمودار شماره ی ۳ ـ ۱۲ ـ ۴ تعداد تسلیمی های ضدانقلاب در استان کردستان به تفکیک شهرستان ، مسلح و غیر مسلح بودن این افراد

جمع افراد تسلیمی در استان کردستان ۷۸۲۵ نفر است (۱۹۷۵ نفر مسلح و ۵۸۶۸ نفر غیرمسلح)

۱۰۸۲ نفر ، قصرشیرین ۳۰ نفر ، سنقر ۲ نفر ، سرپل‌ذهاب ۱۷۳ نفر تسلیم شده‌اند (نمودار شماره‌ی ۴ ـ ۱۲ ـ ۴).

(ب) بیشترین آمار تسلیم شدگان مربوط به شهرستان مریوان و کمترین آن مربوط به شهرستان سنقر است (نمودار شماره‌ی ۵ ـ ۱۲ ـ ۴).

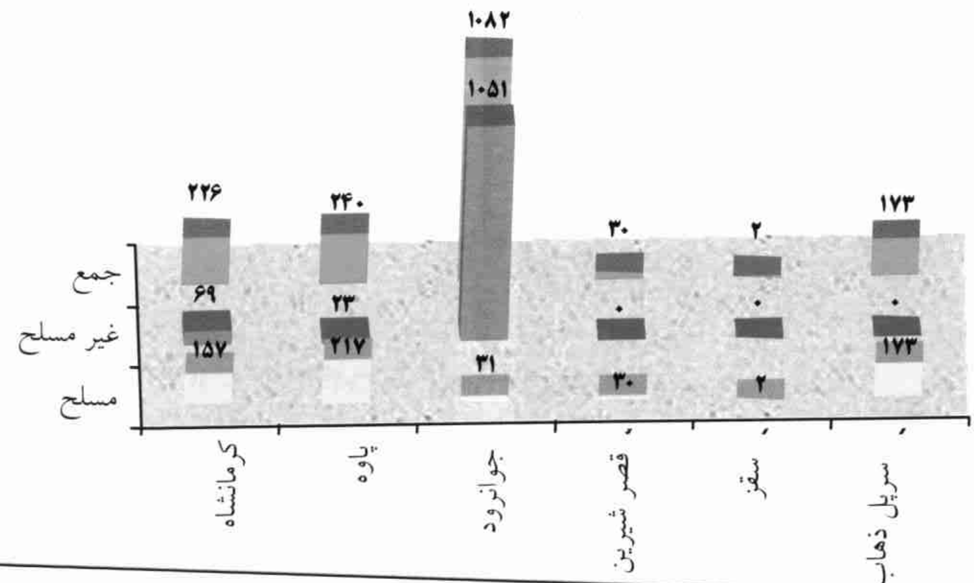
ج : درگیری (رزم تصادمی)

درگیری یا رزم تصادمی ، نوعی عملیات تهاجمی یا برخورد جنگی میان نیروهـای خودی و ضدانقلاب است که در مقطع نبرد دوّم بیشتر از سایر تاکتیک‌های عملیاتی بـه وقوع می‌پیوست . در این شیوه نیروهای خودی در حال حرکت با ضدانقلاب ساکن یـا متحرک و عناصر تأمینی آنها درگیر می‌شدند . معمولاً این درگیری‌ها با آمـادگی رزمـی نیروهای خودی ، بدون اطلاع از حضور و هویت و تـوان رزم ضـدانقـلاب بـه وجـود می‌آمد . ضمن اینکه در طول مدت بحران در منـاطق غـرب و شـمال غـرب اکثـر ایـن درگیری‌ها در پی مقابله با نیروهای خودی با حملات طرح‌ریزی شده دشمن و یا بعضاً طی عملیات پاکسازی ، گشت ، تأمین جاده‌ها ، عبور از محورها رخ داده است .

در رزم تصادمی اطلاعات طرفین درگیر محدود و زمان و فرصت بـرای توسـعه ، تغییر وضعیت ، تهیه طرح و اجرای هر نـوع عملیـات دیگـر کـم مـی‌باشـد . بنـابراین نیروهای خودی با روش تک جز به جز ، استفاده از یگان‌های در دسترس ، بـه تعویـق انداختن عملیات دشمن تا وارد شدن یگان‌های کمکی در عملیات هجومی و دفـاعی و در نهایت قطع تماس به منظور دور زدن مقاومت‌های دشمن ، اجرا می‌شد .

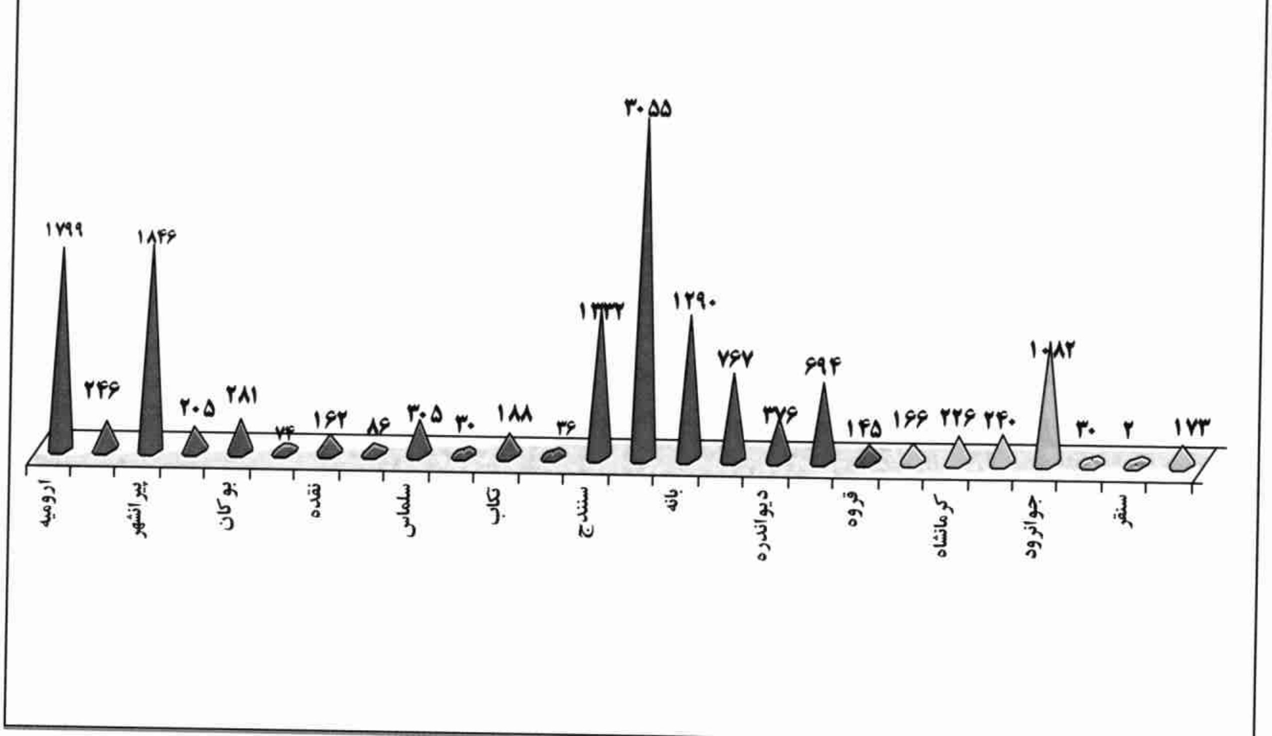
وظیفه‌ی اصلی یگان‌های خودی در رزم تصادمی به دست گـرفتن ابتکـار عمـل ، توسعه وضعیت ، نابودی دشمن است . به عنوان مثال در درگیری محورهای مواصلاتی معمولاً یگان‌های تأمینی اولین رده‌هایی بودند که با ضدانقلاب درگیر می‌شدند . بنابراین نیروها در این حالت به سرعت گسترش یافته و از حالت حرکتـی بـه حالـت پدافنـدی تغییر وضعیت می‌دادند . در سایر رزم‌ها نیز روش خنثی نمودن عملیات دشمن متفاوت بود و در مواردی هم نیروهای خـودی بـه دلیـل آشـنا نبـودن بـا سـازمان ، ترکیـب و موقعیت ضد انقلاب ، عملیات تاخیری اجرا ویا مواقعی که دشمن روحیه ضعیف ،

نمودار شماره ی ۴ ــ ۱۲ ــ ۴ تعداد تسلیمی های ضدانقلاب در استان کرمانشاه به تفکیک شهرستان ، مسلح و غیر مسلح بودن این افراد

جمع افراد تسلیمی در استان کرمانشاه ۱۷۵۳ نفر است (۶۱۰ نفر مسلح و ۱۱۴۳ نفر غیر مسلح)

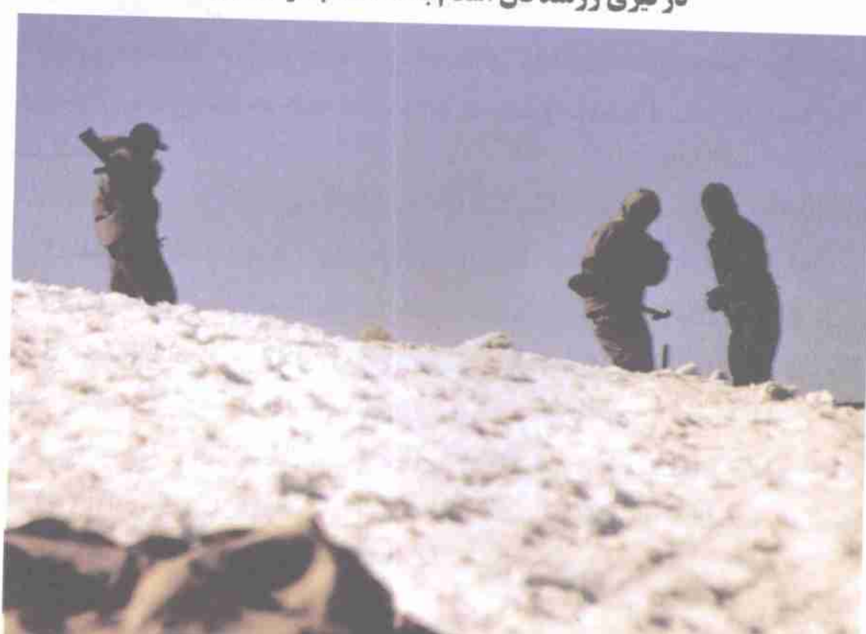
نمودار شماره ی ۵ ــ ۱۲ ــ ۴ تعداد تسلیمی های ضدانقلاب در مناطق غرب و شمال‌غرب به تفکیک شهرستان

درگیری باگروهک مارق خبات درسیاحومه

درگیری رزمندگان اسلام با ضدانقلاب در منطقه بانه

پشتیبانی کم و اشتباه تاکتیکی زیادی داشت ، درگیری تا نابودی کامل آنان ادامه می‌یافت .

۱ـ تعریف اصطلاحات

ـ رزم تصادمی :
رزم تصادمی عبارت است از درگیری یک نیروی در حال حرکت با دشمن ساکن یا متحرک .

ـ درگیری :
نوعی برخورد بین دو نیروی متضاد با هم و زد و خورد بین آنها تا انهدام یا متواری شدن یکی از طرفین .

ـ پدافند منطقه‌ای :
نوعی پدافند که فرمانده در نظر دارد درگیری قطعی را در جلو منطقه نبرد اجرا نماید .

ـ درگیری قطعی :
نوعی پدافند در محل مورد نظر فرمانده برای کشاندن دشمن به محل مورد نظر . در این روش ممکن است فرمانده قبول نماید که به‌طور موقت قسمتی از منطقه را از دست بدهد .

۲ـ اهداف

(الف) خسته کردن ، به تأخیر انداختن ، به ستوه آوردن و جلوگیری از انجام عملیات دشمن با انجام عملیات رزمی در جهت به تسلیم کشاندن یا انهدام نیروهای آنان ؛

(ب) اجرای پدافند(حفظ زمین ، مکان ، نیرو و کنترل جمعیت) ؛

(ج) آزادی گروگان‌هایی که بر اثر عملیات دشمن به گروگان گرفته شده‌اند .

۳ــ روش‌ها

رزم تصادمی یک عمل طرح‌ریزی شده نبود . فرماندهان در چنین مواقعی به سرعت وارد عمل می‌شدند و در هر درگیری فرمانده یگان برخورد کننده ، به چندین روش عمل می‌نمود که اتخاذ هر یک از این روش‌ها در برآورد وضعیت سریع و به دست گرفتن ابتکار عمل فرمانده کمک شایانی می‌نمود . برخی ازاین روش‌ها به شرح زیر است :

(الف) تک جز به جز از حالت راهپیمایی به ترتیبی که یگان‌ها در دسترس قرار گیرند (در درگیری‌ها بهترین روش ، اجرای تک علیه دشمن است که معمولاً بر ضد دو جناح آنها و به منظور به دست آوردن ابتکار عمل و تعیین عرض و عمق مواضع دشمن و با استعداد و گسترش نیروهای او اجرا می‌شد .)

(ب) به تعویق انداختن عملیات دشمن تا وارد عمل شدن یگان‌های کمکی و ضربتی .

ـ در این روش پس از اطلاع از اجرای هر گونه عملیات ضدانقلاب ، نزدیک‌ترین یگان ضربت (کمکی) با کسب مجوز یا دستور فرمانده مافوق با طرح‌ریزی مناسب از چند جناح به منطقه عملیات دشمن نزدیک شده و پس از رعایت اصول ایمنی و کنترلی و اطلاع از وضعیت موجود با دشمن درگیر می‌شد تا یگان‌های دیگر کمکی وارد عمل شوند .

(ج) اجرای عملیات هماهنگ شده آفندی یا پدافندی .

(د) انجام عملیات تعقیب و گریز و یا عملیات ویژه علیه ضدانقلاب .

ـ معمولاً عملیات تعقیب و گریز نیروهای خودی پس از عملیات دشمن و آشکار شدن آنان توسط یگان‌های ضربت در جهت انهدام و یا به تسلیم کشاندن ضدانقلاب اجرا می‌شد . این تاکتیک به لحاظ تعقیب و دنبال کردن پی در پی دشمن باعث ضربه‌پذیری و خستگی مفرط ضدانقلاب می‌شد و استفاده از بالگرد تأثیر فراوانی در موفقیت این عملیات داشت .

ـ عملیات ویژه : قبل از وارد عمل شدن ضدانقلاب یا بعد از آن ، گروهی از رزمندگان اسلام با پوشش‌های خاص پس از جمع‌آوری و کسب اطلاعات دقیق از

حرکت و وضعیت ضدانقلاب وارد عمل می‌شدند و چون صاعقه بر ضدانقلاب می‌تاختند و ضرباتی کوبنده برآنان وارد می‌کردند . این عملیات به صورتی اجرا می‌شد که باعث تأخیر هرگونه حرکت دشمن یا خنثی نمودن عملیات آنها ، رهایی گروگان‌ها، بازگرداندن اجناس به غارت رفته می‌گردید .

(هـ) قطع تماس و دور زدن مقاومت‌های ضدانقلاب در جهت ایجاد شرایط لازم برای انجام عملیات بعدی به عنوان آخرین راه‌حل .

۴ــ ویژگی‌ها

(الف) در رزم تصادمی اطلاعات مربوط به ضدانقلاب کامل نبود و بیشتر در حرکت برای اخذ تماس و برای یگان‌های کوچک مثل عناصر تأمینی اتفاق می‌افتاد .

(ب) در اجرای انواع عملیات آفندی غالباً ممکن است رزم تصادمی برای یگان‌های تابعه پیش بیاید . مثلاً ممکن است در حالی که یگان‌های خودی سرگرم جستجوی دشمن ، اجرای تک و یا نابودی دشمن هستند ، رده‌های بالاتر اقدام به اجرای عملیات تعاقبی نمایند و با استفاده از اصل موفقیت مجبور به اجرای یک رزم تصادمی گردند .

(ج) چون تک هماهنگ شده معمولاً پس از جمع‌آوری اطلاعات تجزیه و تحلیل وضعیت و طرح‌ریزی کامل انجام می‌شود ، به‌ندرت ممکن است رزم تصادمی در این نوع عملیات اتفاق بیافتد .

۵ ــ مشخصات و خصوصیات رزم تصادمی

(الف) اطلاعات محدود از دشمن ؛

(ب) حداقل وقت برای توسعه وضعیت ، تهیه طرح و اجرا ؛

(ج) تغییر سریع وضعیت ؛

(د) الزاماً ضربه‌پذیری یکی از طرفین ؛

(هـ) یک عمل طرح ریزی نشده ؛

(و) در حال حرکت و راهپیمایی بودن نیروها ؛

(ز) رزم تصادمی موقعی خاتمه می‌یابد که وضعیت دشمن کاملاً گسترش یافته و فرمانده راهکار خود را بر ضد دشمن انتخاب و به مرحله اجرا در آورده است .

(ح) این رزم در پی عملیات تهاجمی ، بسیار پیش می‌آمد زیرا محتوای این نوع رزم کلاً جهت ایجاد درگیری و تماس با دشمن پی ریزی شده است .

۶ــ خلاصه‌ی راه‌کارهای خودی در رزم تصادمی

(الف) تماس با رده‌های بالا و آگاه نمودن آنها از درگیری (چون آگاهی از وضعیت و تغییرات عملیات در مقابله به موقع نیروهای کمکی حائز اهمیت است.) ؛

(ب) اقدام به جستجو برای یافتن دشمن پس ازدرگیری‌ها ؛

(ج) تعقیب دشمن در اکثر درگیری‌ها در صورت وجود نیروی کافی تا انهدام کامل آنها ؛

(د) اقدام به شناسایی روش‌های ضدانقلاب در زمان و موقعیت‌های مختلف ؛

(ه) توسعه وضعیت خود و در صورت امکان اقدام به دور زدن دشمن تا رسیدن نیروهای تقویتی و اجرای پدافند ؛

(و) اعزام نیروهای کمکی در اکثر درگیری‌ها و به پایان رساندن درگیری ؛

(ز) پیش بینی یک نیروی مخصوص در عملیات تاکتیکی برای درگیر شدن .

۷ــ روش و هدف‌های ضدانقلاب از ایجاد درگیری

تاکتیک نیروهای ضدانقلاب در سال‌های اولیه مقطع نبرد دوّم در این راستا بود که با نیروهای رزمنده‌ی سپاه درگیر نشوند ؛ مگر مواقعی که موفقیت خود را حتمی می‌دانستند .

عناصر دشمن از ایجاد درگیری اهدافی از قبیل متوقف کردن عملیات پاکسازی ، ایجاد خدشه در عملیات عمرانی ، رفاهی و فرهنگی ، اجرای عملیات روانی و همچنین ایجاد اغتشاش و ناامنی به خصوص در مراکز جمعیتی را دنبال می‌کردند . حال اگر با روش‌های مختلف و به هر صورت در درگیری‌ها سرکوب می‌شدند . باقی مانده نفرات آنان به سمت ارتفاعات و کوه‌ها ، رفتن به روستاها و مخفی شدن در میان مردم ، وارد

شدن به شهرها و متواری می‌شدند و مدتی از انجام هرگونه عملیات و ظاهرشدن خودداری می‌کردند .

۸ـ نمونه‌هایی از این نوع رزم

(الف) مورخه ۵۹/۳/۱۹ ، گروه ضربت سپاه پاسداران در منطقه‌ی کوزران کرمانشاه با ضدانقلاب درگیر شد که در نتیجه نیروهای خودی موفق شدند ۴۰ مهاجم مسلح را اسیر کنند . در این درگیری ۲ گلوله نیز به دست راست و پای چپ سرپرست مهاجمان به نام عزیز مراد مرادی اصابت کرد . نامبرده همراه با یک قبضه سلاح دستگیر و به اتفاق سایر اسرا به کرمانشاه فرستاده شدند .

(ب) مورخه ۵۹/۴/۴ ، بین گروه مالک‌اشتر و مهاجمین مسلح در روستای ورمهنگ کامیاران درگیری روی داد . بر اثر آن ۸ نفر از مهاجمین از جمله سرپرست گروه آنها کشته و ۱۱ نفر زخمی شدند .

(ج) مورخه ۵۹/۴/۹ ، درگیری شدیدی در منطقه ملندره که به تازگی به تصرف نیروهای انقلاب درآمده است ، بین افراد مسلح حزب منحله دموکرات با پشتیبانی عوامل بعث عراق از یکسو و پاسداران انقلاب ، پیشمرگان مسلمان کرد و نیروهای ارتش از سوی دیگر روی داد . در این درگیری مهاجمین مسلح با به جا گذاشتن ۳ کشته فرار کردند . تعداد کشته‌ها و زخمی‌های ضدانقلاب بعداً مشخص شد ۶۰ نفر بوده است .

(د) مورخه ۵۹/۴/۱۲ ، نیروهای سپاه پاسداران ، فداییان امام و پیشمرگان مسلمان کرد در روستای احمدآباد تکاب با ضدانقلاب درگیری شدند . در نتیجه نیروهای خودی موفق به دستگیری ۱۷ نفر از مهاجمان مسلح به سلاح‌های کلاشینکف و ژ.۳ گردیدند . دراین درگیری تلفات سنگینی به سایر مهاجمان نیز وارد آمد .

(هـ) مورخه ۶۰/۹/۲۸ ، در جریان درگیری شدید میان ضدانقلابیون و رزمندگان واحد بسیج و سپاه در روستای خوش‌مقام بیجار ، ضدانقلابیون با دادن ۸ کشته و عده زیادی زخمی مجبور به فرار شدند . در این در گیری که یک ساعت به طو ل انجامید یک دستگاه مینی‌بوس ضدانقلابیون به غنیمت گرفته شد .

(و) مورخه ۶۰/۱۱/۱ ، در درگیری بین نیروهای خودی و چته‌های ضدانقلاب در سلماس ، نصرت مامندی برادرزاده صنار مامندی کشته شد .

(ز) مورخه ۶۱/۱/۲ ، در روستای ینگی ارخ بیجار بین نیروهای خودی و چته‌های کومله درگیری روی داد که در نتیجه ۱۵ نفر از افراد دشمن کشته و ۱۷ نفر از آنان نیز زخمی شدند . در بین زخمی‌ها مظفر پاک‌سرشت که با اصابت ترکش خمپاره به ران پایش به شدت زخمی شد به چشم می‌خورد . تعداد دیگری از زخمی‌ها نیز پا یا دست‌شان قطع گردیده است . در میان کشته شدگان دکتر محمد اسماعیلی جراح معروف کومله نیز وجود دارد .

(ح) مورخه ۶۱/۴/۱۷ ، به دنبال درگیری رزمندگان اسلام با عناصر مسلح غیرقانونی در منطقه‌ی هشتراک سلماس فرمانده‌ی نظامی ـ سیاسی ضدانقلابیون به نام ملاخالد و یکی دیگر از اشرار مسلح کشته شدند .

(ط) مورخه ۶۱/۷/۱۷ ، در اثر درگیری رزمندگان اسلام با چته‌های حزب منحله‌ی دموکرات در آبادی سیدصارم بانه ۳ نفر از نیروهای دشمن کشته و یکی از سران آنها به نام عمر قایبردی زخمی شد . تلفات خودی نیز در این درگیری ۱ نفر شهید است .

(ی) مورخه ۶۱/۸/۱۱ ، بین رزمندگان اسلام با حزب منحله دموکرات در منطقه‌ی سردشت درگیری روی داد که بر اثر آن ۵ نفر از سران حزب از جمله ملاعلی دربیکه کشته و ۵ نفر دیگر از آنان به اسارت نیروهای خودی درآمدند .

(ک) ساعت ۴ بامداد مورخه ۶۱/۱۰/۳۰ ، رزمندگان اسلام در روستای دول‌بندی سنندج با چته‌های حزب منحله دموکرات درگیر شدند که درنتیجه ۱ نفر از ضدانقلابیون زخمی و دستگیر گردید و ۴ نفر از برادران جهادسازندگی که در اسارت ضدانقلاب بودند ، آزاد شدند و غنائمی شامل دو دستگاه بی‌سیم پی.آر.سی.۷۷ ، یک قبضه کلت کمری ، سه هزار عدد فشنگ ژ.۳ ، کلاش و برنو ، پنج عدد نارنجک دستی، یک گونی دارو و یک گونی دینامیت ، فتیله و چاشنی به دست آمد .

(ل) مورخه ۶۲/۶/۲۷ ، در درگیری محور مریوان ، پاوه ۸ نفر از ضدانقلابیون کشته ، ۶ نفر زخمی و ۵ نفر اسیر شدند . همچنین گروه ضربت بسطام و برادران ژاندارمری با چته‌های کومله درگیر و بیش از ۳۰ نفر از ضدانقلابیون کشته و زخمی

شدند در این درگیری یک قبضه تیربار ، یک قبضه آر.پی.جی و سنگر آنها نیز منهدم گردید .

(م) مورخه ۶۲/۸/۴ ، یک دسته از چته‌های حزب منحله دموکرات که برای گشت‌زنی به روستای پشت‌تنگ و حومه آمده بودند با نیروهای جندالله سپاه بیجار درگیر شدند . جندالله سنندج و دیواندره به کمک نیروهای خودی شتافتند و ضدانقلاب در حوالی روستاهای سیاسران و پشت‌تنگ محاصره و طی درگیری بیش از ۲۰ نفر از عناصر دشمن به هلاکت رسیدند و ۴ نفر از آنان نیز به اسارت درآمدند . از نیروهای خودی ۳ نفر شهید و چند نفر هم مجروح شدند .

(ن) مورخه ۶۲/۸/۲۶ ، درپی درگیری در پشت‌تنگ کامیاران ۷ نفر از سران حزب منحله دموکرات کشته شدند که اسامی ۲ نفر از آنان عبارت است از ابراهیم شیخ قالی مسئول تشکیلات و یعقوب ویسی یکی از اعضای تشکیلات .

(س) مورخه ۶۳/۴/۲۲ طی ۸ ساعت درگیری گردان انصارالله در منطقه کانی‌سیب و باش‌بلاغ مهاباد ، تعدادی از افراد دشمن کشته و ۹ نفر زخمی شدند . جنازه ۷ نفر از آنها به دست نیروهای خودی افتاد . در ضمن ضدانقلابیون شبانه به‌وسیله اسب و قاطر فرار کردند . در این درگیری یک دستگاه لندرور ، چند قبضه کلاش و برنو ، مهمات ، رادیو از آنها به غنیمت گرفته شد . از نیروهای خودی نیز ۱ نفر شهید و ۵ نفر مجروح شدند .

(ع) مورخه ۶۳/۶/۲۵ درپی درگیری نیروهای خودی در روستای خرابه ارومیه تعدادی از عناصر ضدانقلاب کشته و ۲ نفر از آنها به اسارت رزمندگان اسلام در آمدند.

(ف) مورخه ۶۴/۵/۴ در درگیری نیروهای اسلام با چته‌های حزب منحله دموکرات در روستای قباد بیگیان ۲ نفر از ضدانقلابیون با مسئولیت‌های معاون لک و مسئول دسته کشته ، ۱ نفر زخمی و یک نفر دیگر به اسارت در آمد . در این درگیری به نیروهای خودی هیچ‌گونه تلفاتی وارد نشد .

(ص) مورخه ۶۴/۶/۱۶ در سیاحومه بانه درگیری رخ داد که بر اثر آن ۶ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۱ دستگاه تویوتا و لندرور که توسط دشمن به غارت رفته بود ، به دست نیروهای خودی افتاد .

۹ـ جمع‌بندی

(الف) در مقطع نبرد دوّم طبق اسناد و مدارک موجود تعداد ۱۷۸۲ بار بین نیروهای خودی و ضدانقلاب در مناطق غرب و شمال غرب درگیری رخ داده است که ۵۳ مورد آن در سال ۱۳۵۸ ، تعداد ۲۷۹ مورد آن در سال ۱۳۵۹ ، تعداد ۲۹۴ مورد آن در سال ۱۳۶۰ ، تعداد ۴۰۶ مورد آن در سال ۱۳۶۱ ، تعداد ۴۲۵ مورد آن در سال ۱۳۶۲، تعداد ۱۵۶ مورد آن در سال ۱۳۶۳ و تعداد ۱۶۹ مورد آن در سال ۱۳۶۴ بوده است (نمودار شماره‌ی ۶ ـ ۱۲ ـ ۴).

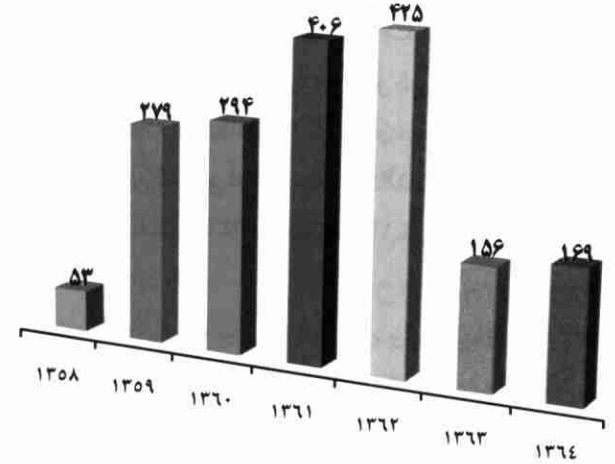
در این راستا تلفاتی نیز به نیروهای خودی و ضدانقلاب وارد شده که به شرح زیر می‌باشد :

(۱) تلفات خودی : ۱۲۴۳ نفر شهید ، ۱۲۴۹ نفر مجروح ، ۳۷۵ نفر گروگان و ۳۵ نفر مفقود .

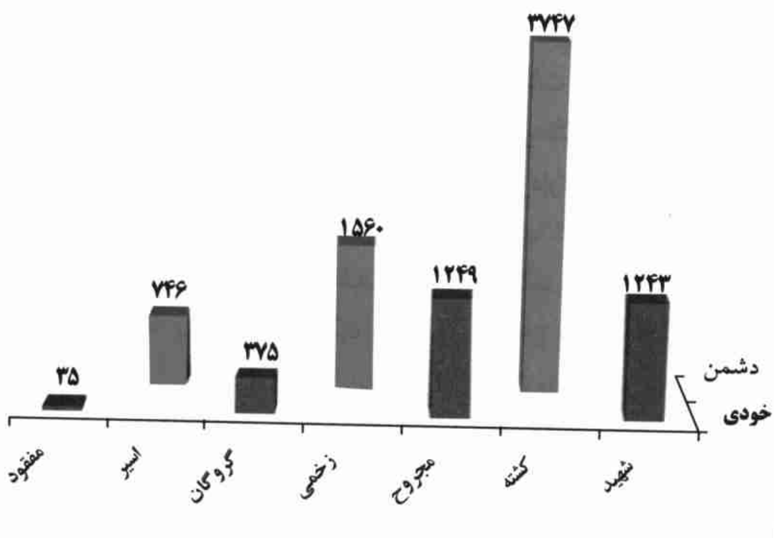
(۲) تلفات ضدانقلاب : ۳۷۴۷ نفر کشته ، ۱۵۶۰ نفر زخمی و۷۴۶ نفر اسیر (نمودار شماره‌ی ۷ ـ ۱۲ ـ ۴).

آمار درگیری‌های مناطق غرب و شمال‌غرب به تفکیک استان به این شرح: ۷۹۰ مورد دراستان‌آذربایجان‌غربی، ۸۳۶مورد در استان کردستان و۱۵۶ مورد دراستان کرمانشاه می‌باشد. همچنین طبق اسناد و مدارک مستند که شرح جزئیات آن در کتاب درگیری‌ها ارائه شده‌است ، فعال‌ترین یگان خودی در درگیری با عناصر ضدانقلاب نیروهای پر تلاش سپاه می‌باشند (نمودار شماره‌ی ۸ ـ ۱۲ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۹ ـ ۱۲ ـ ۴).

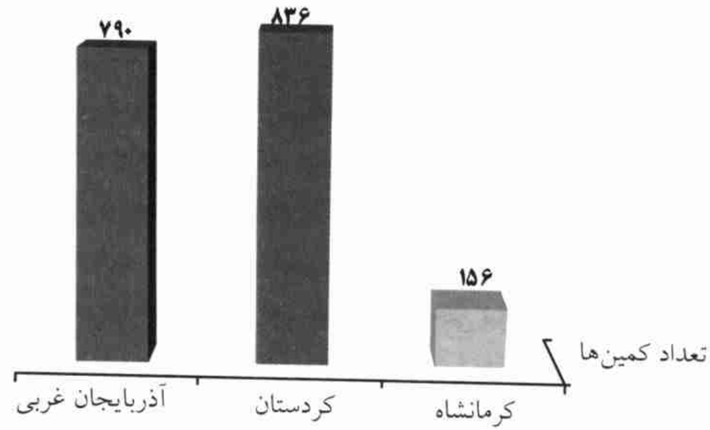
نمودار شماره‌ی ۶ ـ ۱۲ ـ ۴ تعداد درگیری های نیروهای خودی با ضدانقلاب به تفکیک سال

نمودار شماره‌ی ۷ ـ ۱۲ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در درگیری‌های رزمندگان اسلام با ضدانقلاب

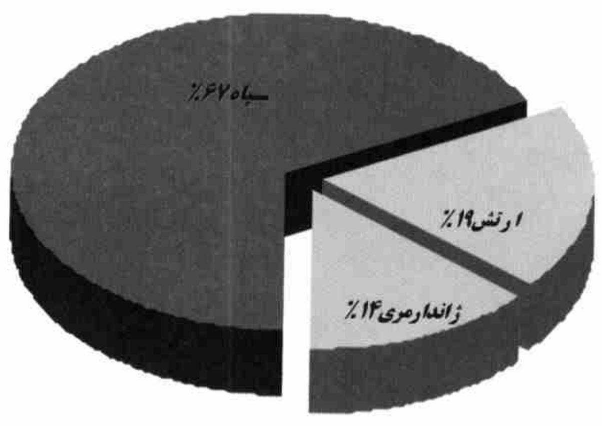

نمودار شماره‌ی ۸ ـ ۱۲ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد درگیری‌های نیروهای خودی با ضدانقلاب به تفکیک استان

ـ تعداد درگیری در مقطع نبرد دوم ۱۷۸۲ بار بین نیروهای خودی و ضدانقلاب بوده است.

نمودار شماره ی ۹-۱۲-۴ ـ مقایسه‌ی عملکرد یگان‌های خودی در درگیری با ضدانقلاب

(ب) در این عملیات با توجه به روحیه‌ی آفندی نیروهای خودی ، تلفات دشمن حدود ۳ برابر رزمندگان اسلام بوده است . از سال ۱۳۶۳ به بعد ضدانقلاب تلاش می‌کرد از درگیری با نیروهای ج.ا.ا مؤکداً خودداری کند مگر این که چاره‌ای جز جنگیدن نداشته باشد .

(ج) در بسیاری از مواقع مردم و نیروهای اطلاعاتی گزارشات دقیقی از حضور و استعداد ضدانقلاب به اطلاع رزمندگان اسلام می‌رساندند که باعث جلوگیری از عملیات دشمن یا وارد شدن تلفات کم‌تری به نیروهای خودی می‌شد .

(د) هرگونه حرکت یا عملیات دشمن با واکنش و عکس‌العمل پی در پی و مستمر رزمندگان اسلام توأم بوده است و روحیه و توان رزمی نیروهای خودی و توانایی فرماندهان در وارد کردن ضربات متقابل به دشمن و حتّی به تسلیم کشاندن ضدانقلاب تأثیر فراوان داشته است .

(ه) با توجه به تعیین منطقه مسئولیت هر یگان ، ضدانقلاب در اوایل مقطع نبرد دوّم سعی می‌کرد با استفاده از نقاط ضعف در انتهای خطوط حد هر یگان (مناطق همجوار و بینابینی) به انجام عملیات مبادرت و از تعقیب رزمندگان اسلام با وارد شدن به منطقه مسئولیت یگان دیگر فرار نماید . این نقص از سال ۱۳۶۲ به بعد با تعیین یگانی مختص این مناطق ، ایجاد نقاط و قرارگاه‌های هماهنگی و تاکتیکی برطرف و ضربات زیادی به دشمن وارد شد .

درگیری رزمندگان اسلام در منطقه بوکان

د : کمین نیروهای خودی علیه ضدانقلاب

کمین عبارت است از تک یا حمله توأم با غافل‌گیری از یک موضع مخفی به دشمنی که در حال حرکت بوده و یا بطور موقت متوقف شده است .

این یکی از روش‌های مهمی بود که نیروهای خودی علیه ضدانقلاب به کار می‌بردند و از غافل‌گیری ، اقدام شبانه و آشنایی با امکانات ، استعداد و تجهیزات دشمن به بهترین و کیفی ترین وجه استفاده می‌شد .

در اوایل مقطع نبرد دوّم تا پایان سال ۱۳۶۰ ، اکثر کمین‌ها توسط نیروهای ژاندارمری اجرا و پس از آن به علت حضور فعّال نیروهای سپاه ، این نوع عملیات بسیار پر رنگ و چشمگیر انجام می‌شد . در اواخر این دوران به دلیل استفاده عناصرضدانقلاب از تاریکی شب برای یورش‌های شبانه ، نیروهای پایگاه ها و مقرها موظف بودند در محدوده‌ی مناطق استحفاظی ، کمین‌های شبانه نامنظم اجرا نمایند تا منطقه برای رفت آمدهای دشمن ناامن گردد .

۱ـ تعریف اصطلاحات

ـ غافل‌گیری :

ـ رویداد یا عملی ناگهانی و خارج از حد انتظار .

ـ غافل‌گیری یکی از اصول جنگ می‌باشد و در کل عبارت است از وارد ساختن ضربه به دشمن در زمان ، مکان و حالتی که آمادگی پذیرش و واکنش لازم را نداشته باشد و از هر جهت غافل‌گیری شده باشد .

ـ فریب تاکتیکی :

عبارت است از حیله و نیرنگ‌های جنگی به منظور گمراه ساختن دشمن از قصد و طرح عملیاتی نیروهای خودی یا بالعکس .

ـ کمینگاه :

ـ محلی که عملیات کمین در آن انجام می‌گیرد و عنصر هجوم حمله به کشتارگاه می‌نماید.

ـ محل یا نقطه‌ای که برای به دام انداختن دشمن انتخاب و عناصر کمین کننده در

آن پنهان می‌شوند .

ـ کشتارگاه :

به محلی که در دید و تیر کافی نیروهای کمین قرار دارد و بیشترین تجمع نیروهای دشمن در آن قرار می‌گیرد .

ـ اثر شوک قدرت آتش های هماهنگ کننده :

عبارتست از اجرای انبوه آتش‌های دقیق یا انفجار مواد منفجره و مین توأم با یک تک تعرضی که باعث از بین رفتن روحیه‌ی اولیه دشمن برای نشان دادن واکنش گردد .

۲ـ اهداف کمین

(الف) انهدام وسایل و تجهیزات دشمن ؛

(ب) گرفتن اسیر یا آزادسازی گروگان‌های خودی ؛

(ج) تضعیف روحیه دشمن ؛

(د) ایجاد ناامنی در منطقه دشمن و یا برقراری امنیت در مناطق استحفاظی ؛

(ه) با کمترین نیرو بیشترین تلفات به دشمن وارد کردن ؛

(و) کسب خبر و اطلاعات از وضعیت دشمن ؛

(ز) کاهش‌دادن توان رزمی دشمن و واردکردن آنها به استفاده از توان‌رزمی خود در تأمین ؛

(ح) به عقب انداختن مأموریت دشمن ؛

(ط) جلوگیری از گسترش دشمن در منطقه ؛

۳ ـ تقسیم بندی کمین

کمین از نظر زمین ، زمان ، مأموریت ، وسیله ، شکل و فاصله به دسته‌بندی‌های مختلفی تقسیم می‌شود که در زیر به آنها اشاره می‌گردد :

(الف) کمین از نظر منطقه‌ی (زمین) عملیات به کمین نقطه‌ای (در یک محل) و کمین منطقه‌ای (ضد چریک) تقسیم می‌شود .

(ب) کمین از نظر زمان اجرا به کمین با فرصت و تعجیلی همچنین در روز و

شب تقسیم می‌گردد .

(ج) کمین از نظر مأموریت به ایذایی و کمین انهدامی تقسیم می‌شود .

(د) کمین از نظر وسیله به کمین پیاده و کمین موتوریزه تقسیم می‌گردد .

(هـ) کمین از نظر شکل و آرایش به دلیل عوارض حساس یک الی ۳ طرفه ، پیچ‌ها سربالایی ها و سرازیری‌ها ، دشت و بیابان بـه کمین خطی یک طرفه و دو طرفه ، ال (L) شکل ، کمین Z یا S شکل ، کمین وی (V) یا U شکل و کمین عنکبوتی تقسیم می‌شود .

(و) کمین از نظر فاصله به کمین نزدیک و کمین دور تقسیم می‌شود .

۴ ـ ساختمان و اجزای کمین

(الف) نیرو و افراد کمین (افراد هجوم ، افراد تأمین و افراد پشتیبانی) ؛

(ب) منطقه یا محل کمین (کمینگاه) ؛

(ج) کشتارگاه ؛

(د) علائم قراردادی ؛

(هـ) نقطه یا نقاط الحاق ؛

(و) کنترل و فرماندهی واحد .

۵ ـ مکان‌های مناسب برای اجرای کمین

مکان مناسب یکی از مؤثرترین عوامل مورد نیاز برای اجرای یک کمین موفق می‌باشد . به همین علت در مناطق غرب و شمال غرب توسط نیروهای خودی قبل از انجام هر کمینی چندین نوبت منطقه به خوبی بررسی می‌شد و بهترین مکان برای اجرای کمین انتخاب می‌گردید . معمولاً در انتخاب منطقه‌ی کمین حتی‌الامکان خصوصیات زیر رعایت می‌گردید :

ـ وجود جای کافی برای پنهان شدن و استتار ؛

ـ وجود پوشش‌های طبیعی مانند جنگل‌ها ، سنگلاخ‌ها ، شیارها جهت مخفی‌شدن؛

ـ دارا بودن مشخصات یک سنگر خوب ؛
ـ امکان مسدود نمودن راه های نفوذ نیروی‌های کمکی دشمن وجود داشته باشد ؛
ـ وجود محل عقب‌نشینی مناسب که به راحتی بتوان منطقه و محل درگیری را ترک کرد ؛

یکی از بحث‌های مورد توجه در موضوع کمین حساسیت بعضی از مکان‌ها برای اجرای کمین بود ؛ به این معنی که بعضی از مناطق با توجه به گزارش‌های نیروهای اطلاعاتی در اولویت اجرای کمین قرار گرفته و اکثر مواقع نیروهای خودی در این مکان‌ها به اجرای کمین می‌پرداختند ؛ مانند : ورودی و خروجی‌های شهرها ، گلوگاه‌ها و پیچ‌های جاده‌ای ، ارتفاعات حساس کنار جاده‌ها ، زیر پل‌های مهم مواصلاتی ، عوارض سرکوب نزدیک پایگاه‌ها ، معابر وصولی ، بعضی از روستاهایی که ضدانقلاب احتمال رفت و آمد زیاد در آن داشت ، محورهای مواصلاتی اصلی و فرعی ، گدارهای رودخانه‌ها ، تنگه‌ها و گردنه‌های حاشیه مرز .

۶ ـ روش اجرای کمین

روش اجرای کمین در مناطق غرب و شمال غرب با توجه به تنوع تقسیم بندی این تاکتیک بسیار متفاوت و متنوع بود . در این قسمت فقط به موارد مشترک در نحوه‌ی اجرای این عملیات می‌پردازیم .

(الف) رعایت اصول کمین (غافل‌گیری ، تأمین ، اثر شوک قدرت آتش‌های هماهنگ شده ، کنترل و فرماندهی ، سادگی ، آموزش و انضباط معنوی افراد ، استفاده صحیح از تجهیزات و به‌کار بردن علائم قراردادی در کلیهی مراحل عملیات) .

(ب) استقرار تیم‌های تأمین در مسیرهای رفت و برگشت نیروهای هجوم ، نقاط الحاق و پشتیبانی آتش و سایر مواضع پیش‌بینی شده .

(ج) اشغال سریع کمینگاه ، پیش‌بینی کشتارگاه ، شناسایی و بستن راه‌های احتمالی عقب نشینی دشمن .

(د) دایر نمودن ارتباط مخابراتی .

(ه) انجام کارهای لازم در فرستادن و استقرار جنگ‌افزارهای مهم ، مینگذاری ،

تله‌گذاری و اطمینان از پوشش سلاح‌هادر زوایای بی‌روح .

(و) استتار ، پوشش و اختفای وسایل و نیروها و بازدید در صورت امکان از نظر دید دشمن .

(ز) رعایت سکوت و بی حرکت بودن .

(ح) تعیین علایم قراردادی سمعی و بصری در مورد آغاز کمین و هجوم ، تغییر مواضع آتش ، دستگیری افراد دشمن و جمع‌آوری تجهیزات .

(ط) اجازه عبور به جلو داران نیروی کوچک دشمن و اجرای کمین بر روی اهداف اصلی .

(ی) داشتن سرعت عمل ، ابتکار عمل ، حفظ خونسردی ، شجاعت و ایثار در تمامی افراد .

(ک) شروع عملیات بنا به دستور یا طبق علائم قراردادی - هنگامی که منظور اصلی وارد کردن تلفات به دشمن می‌باشد ، منطقه باید به وسیله عناصر تأمین پوشانده شده و حداکثر تلفات توسط سلاح‌های اتوماتیک ، مواد منفجره ، سلاح‌های ضدتانک و آتش ، سلاح‌های اتوماتیک تیم های پشتیبانی کننده وارد گردد . امّا چنانچه منظور غیر از این باشد تیم‌های تأمین ، منطقه کمین را پوشانده و از مواد منفجره برای ایجاد شوک استفاده و تیم‌های هجوم با تیر اندازی دقیق به انجام مأموریت مورد نظر بپردازد .

(ل) تعقیب دشمن ودر صورت مقدور نبودن ، شلیک توپ و خمپاره به کلیه‌ی شیارها و مسیرهای تردد که احتمال فرار دشمن از آنها می‌رود .

(م) اطلاع به پایگاه‌ها و مقرهای اطراف تا عمق و شعاع ۲۰ کیلومتری محل کمین جهت اجرای کمین و گشت جهت دستگیری افراد فراری دشمن .

(ن) قطع درگیری بنا به دستور فرماندهی و یا اقدام طبق علامت قراردادی و بازگشت سریع نیروها با رعایت نکات تأمینی به سمت نقاط الحاق .

(س) گزارش‌گیری وضعیت و سپس حرکت به سمت موقعیت اصلی .

در کلیه مراحل اجرای کمین ، نیروها بایستی با دقت موارد حفاظتی و تأمینی را رعایت کنند تا به کمین دشمن نیفتند .

۷ـ ضد کمین

دفاع و عکس العمل در مقابل کمین را ضد کمین می‌گویند . عکس العمل و مقابله با کمین معمولاً با رعایت نکات حفاظتی ، قبل از افتادن در کمین بسیار مؤفق‌تر است . ضمن اینکه پس از قرار گرفتن نیروها در کمین می‌توان عکس العمل مناسب نیز داشت.

در این قسمت با توجه به تجربیات به دست آمده ، به مطالبی در مورد چگونگی مقابله با کمین می‌پردازیم .

(الف) عکس العمل قبل از افتادن در کمین یا راه‌های نیفتادن در کمین یا راه‌های نیفتادن در دام دشمن عبارت است از :

رعایت اصل تأمین (خصوصاً در حفاظت اطلاعات ، کسب خبر ، تغییر ساعت تردد ، قرار دادن نیروهای تأمین و دیده‌ور) ، کنترل و فرماندهی واحد ، بارگیری عرضی مناسب (تقسیم صحیح امکانات نیروها و پشتیبانی در بین ستون پیاده یا موتوری) ، پیش‌بینی اسکورت ، برقراری ارتباط مخابراتی ، شناخت محل‌های کمین و بررسی دقیق آنها توسط نیروهای تأمین ، دیده‌ور ، اسکورت ، گشتی‌ها و تصرف آنها ، رعایت فاصله‌ی بین نفرات و یا خودروها ، مشکوک شدن به وسایل و افراد کنار جاده‌ها و کنترل دقیق آنها ، عدم عبور از محل‌های مشکوک ، رعایت پوشش و فریب تاکتیکی ، عبور از معابر مختلف .

(ب) عکس العمل نیروها بعد از افتادن در کمین بستگی به نوع مأموریت ، توان رزمی نیروهای خودی و دشمن ، منطقه‌ی عمل ، جوّ ، سرعت ، تحرک و ابتکار عمل ، دستورات و کنترل فرماندهی ، نوع کمین و هدف دشمن ، شجاعت ، ایثار و بی باکی ، شب یا روز ، سواره یا پیاده ، در گیر شدن نیروهای دیده ور ، تأمین ، اسکورت ، نیروی گشتی دارد . مهمترین اقداماتی که پس از خوردن کمین باید انجام داد عبارت است از اطاعت از فرماندهی ، حفظ خونسردی و آرامش ، سکوت و شلوغ نکردن ، عکس‌العمل سریع داشتن ، پیدا کردن موضع لحظه‌ای ، شناسایی مواضع تیراندازی دشمن ، تماس با پایگاه‌های نزدیک و دادن اطلاعات از وضعیت دشمن ، استفاده ، از آتش و حرکت ، دور شدن از کشتارگاه و دور زدن کمین‌گاه ، رعایت تأمین در امکان تعقیب و محاصره دشمن ، جلوگیری از انهدام تجهیزات ، کشته شدن نفرات و یا به

گروگان درآمدن آنها .

نکته بسیار مهم در مورد کمین و یا تیر اندازی‌های صورت گرفته دشمن در اواخر مقطع نبرد دوّم ، این بود که بسیاری از خبرهای دریافتی برای به دام انداختن نیروهای کمکی توسط ضدانقلاب طرح ریزی می‌شد و نیروهای خودی ، معمولاً با هوشیاری و رعایت اصول تأمینی عملیات کمکی را اجرا می‌کردند .

۸ ـ نمونه‌هایی از این نوع عملیات

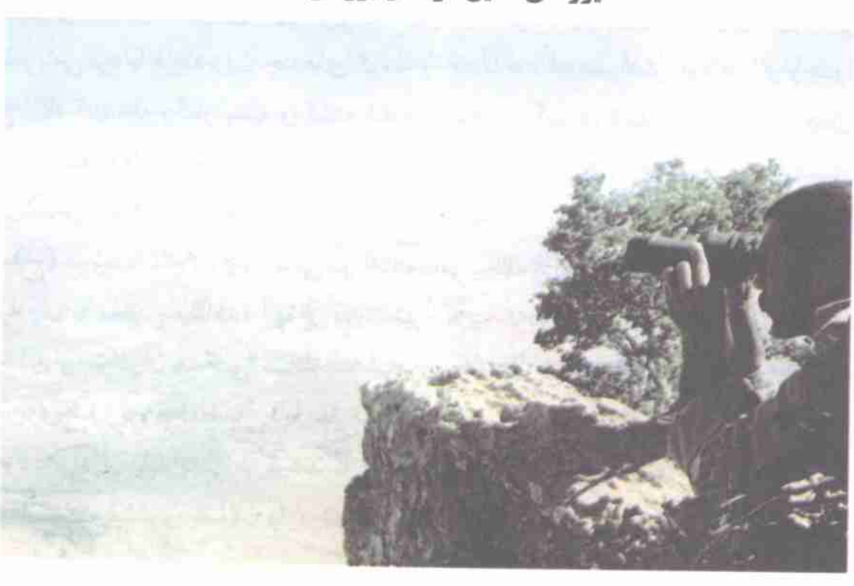
(الف) ساعت ۲ بامداد مورخه ۵۹/۶/۱۶ ، نیروهای کمین منطقه ارومیه متشکل از گروه ضربت ژاندارمری ، افراد سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد ، با گروهی از اشرار برخورد کردند که پس از ساعت‌ها زد و خورد ، چهار نفر از افراد صنار مامندی کشته و سه نفر زخمی شدند وچند قبضه تفنگ کلاشینکف و یک قبضه تفنگ شکاری متعلق به فارس مامندی برادر صنار مامندی به دست مأموران افتاد و کشته‌ها و زخمی‌ها نیز به بیمارستان شهر انتقال یافت .

(ب) شب مورخه ۵۹/۱۰/۱۳ ، یکی از هواداران فعال حزب کومله به نام عبدالرحمان احمدپناه که از منزل خارج شده بود ، با عده‌ای از پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد که در حاشیه‌ی شهر مریوان کمین کرده بودند رو به‌رو شد . وی در حالی که سعی می‌کرد با فریاد زدن چته‌های کومله را که با فاصله همراهش بودند ، از وجود کمین آگاه کند ، به رگبار بسته و کشته شد و سپس درگیری شدیدی بین نیروهای خودی و ضدانقلاب رخ داد که پس از مدتی دشمن متواری و جنازه به بیمارستان منتقل شد .

(ج) مورخه ۶۰/۶/۲۵ ، کمینی در جاده سقز ـ بانه برای ضدانقلاب گذاشته شد که برادران به محض مشاهده آنها از دور ، تیراندازی کرده و یک نفر از افراد ضدانقلاب کشته شد و برادران همگی سالم به شهر بازگشتند . این عملیات خیلی جالب طرح‌ریزی شده بود ، فقط به خاطر بد عمل نمودن نیروهای خودی ، دشمن جان سالم بدر برد . برادران باید صبر می‌کردند تا دشمن کاملاً نزدیک شود و تیراندازی می‌کردند تا حتماً تلفات بیشتری به آنان وارد شود .

نیروهای کمین در حال بررسی منطقه

(د) ساعت ۲۳ مورخه ۶۱/۵/۱۸ ، تعداد ۵ نفر از چته‌های کومله به سرپرستی محمدامین مرادی(یکی از سرپل‌های کومله در خراسانه)که عازم منزل پدرش در روستای حمامیان بوکان بودند ، به کمین نیروهای خودی افتادند و بعد از ۵ دقیقه تیراندازی ، محمدامین کشته شد و جنازه او تا ساعت ۳ بامداد در روستا ماند . با اعزام مجدد عده‌ای از برادران ، جنازه وی به همراه ۱ قبضه کلاشینکف و تجهیزات مربوطه ، تعدادی اسناد از جمله لیست اسامی افراد گروه و هواداران به دست آمد . همچنین ۲ نفر دیگر به نام‌های کریم مرشد و حسین صالحی اهل بوکان زخمی گردیدند . در این درگیری هیچ‌گونه آسیبی به نیروهای خودی وارد نشد .

(ه) گروهان امام حسین (ع) متشکل از برادران سپاه و ژاندارمری تکاب ، در ساعت ۲۴ مورخه ۶۱/۷/۲ ، برای اجرای برنامه کمین در محور دره‌داش بالا عزیمت نموده و ساعت ۲ بامداد با مهاجمین مسلح غیرقانونی درگیر شدند . در این درگیری مؤفقیت‌آمیز ۱۲ نفر از چته‌های مسلح حزب منحله دموکرات اسیر و ۱۰ نفر از آنان کشته و تجهیزات قابل توجهی به غنیمت رزمندگان در آمد . در این درگیری هیچ گونه تلفات و آسیبی به نیروهای خودی وارد نیامد.

(و) ساعت ۲۱ مورخه ۶۲/۳/۱۰ ، یک گروه تقویت شده از عناصر کمین پایگاه گلیار مهاباد به اطراف پایگاه اعزام شدند و ساعت ۲ بامداد بدون درگیری مراجعت نمودند . همچنین ساعت ۲۱ مورخه ۶۲/۳/۱۰ ، دو گروه از عناصر کمین و استراق سمع پایگاه عرب نژاد به اطراف پایگاه اعزام شدند و ساعت ۳ بامداد بدون درگیری مراجعت کردند .

(ز) مورخه ۶۲/۶/۱۶ ، یک گروه۲۰ نفری با سلاح انفرادی و ۲ قبضه آر.پی.جی۷ پس از حمله به شهر سقز در راه بازگشت ، به کمین نیروهای مقر شهید طیاره در محله قبرستان افتادند که ۵ نفر کشته و تعدادی زخمی بر جای گذاشتند و بقیه موفق به فرار شدند .

(ح) ساعت ۱۹ مورخه ۶۲/۸/۶ ، یک گروه کمین از پایگاه زمزیران سردشت به جاده فرعی بین پایگاه و قلی‌اسماعیل اعزام شدند که ساعت ۲۰:۴۵ با عناصر مسلح غیرقانونی که برای مین‌گذاری محور آمده بودند درگیر شدند که در اثر رشادت پرسنل ،

درگیری بدون تلفات خودی در ساعت ۲۱ خاتمه یافت.

۹ـ جمع‌بندی عملیات کمین در مقطع نبرد دوّم

به طور کلی تعداد ۱۳۰۷۲ بار توسط رزمندگان اسلام در مناطق غرب و شمال‌غرب کمین اجرا شده است که تعداد آن در هر شهرستان به شرح زیر است :

ارومیه ۲۵۶ مورد ، مهاباد ۲۳۴۱ مورد ، پیرانشهر ۴۹۸ مورد ، سردشت ۵۲۴ مورد، بوکان ۱۲۴ مورد ، میاندوآب ۸۴ مورد ، نقده ۱۰۲ مورد ، اشنویه ۱۴۸ مورد ، سلماس ۷۳ مورد ، تکاب ۱۱۸ مورد ، شاهین‌دژ ۸۱ مورد ، سنندج ۱۶۱۸مورد ، مریوان ۲۰۰۴ مورد ، دیواندره ۱۲۳۸ مورد ، بانه ۱۸۳۸مورد ، سقز ۱۰۴ مورد ، کامیاران ۱۱۱۳مورد ، قروه ۱۹۳مورد ، بیجار ۲۳۰مورد ، پاوه ۱۱۲ مورد ، جوانرود ۱۸۴ مورد ، کرمانشاه ۳۸ مورد و سنقر ۵۱ مورد بوده است . (نمودار شماره‌ی ۱۰ ـ ۱۲ ـ ۴) و (نمودار شماره‌ی ۱۱ ـ ۱۲ ـ ۴).

همچنین آمار تلفات خودی و دشمن در اجرای کمین‌ها به تفکیک استان به شرح زیر است :

(الف) تلفات خودی : ۳۶ نفر شهید ، ۵۳ مجروح و ۱۹ نفر گروگان و به تفکیک استان‌ها در زیر :

ـ آذربایجان‌غربی : ۱۳شهید ، ۲۰مجروح و ۱۶گروگان

ـ کردستان : ۱۴شهید و ۱۵مجروح

ـ کرمانشاه : ۹ شهید ، ۱۸ مجروح و ۳ گروگان

(ب) تلفات دشمن : ۴۷۸ کشته ، ۱۵۹ زخمی و ۱۷۵ اسیر و به تفکیک استان‌ها در زیر :

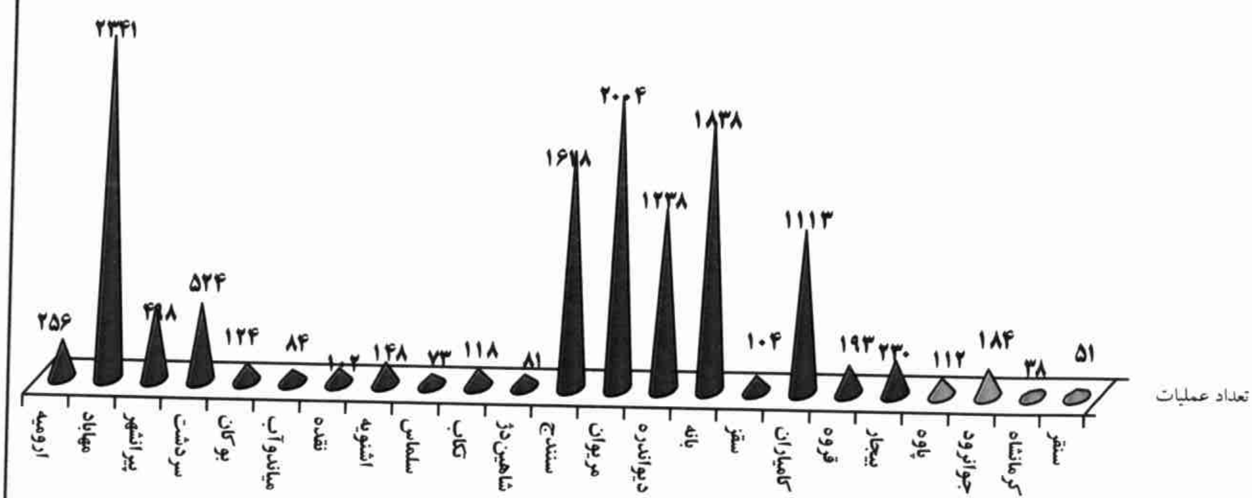
ـ آذربایجان‌غربی : ۱۳۶ کشته ، ۴۵ زخمی و ۷۶ اسیر

ـ کردستان : ۲۶۹ کشته ، ۸۶ زخمی و ۵۶ اسیر

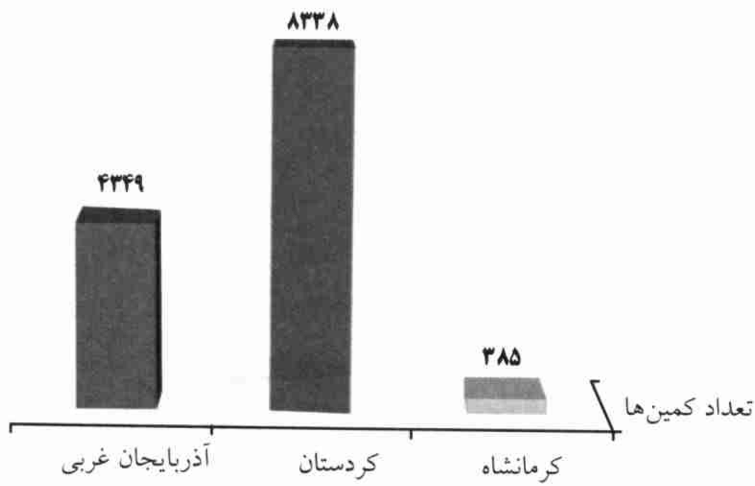
ـ کرمانشاه : ۷۳ کشته ، ۲۸ زخمی و ۴۳ اسیر

(نمودار شماره‌ی ۱۲ ـ ۱۲ ـ ۴).

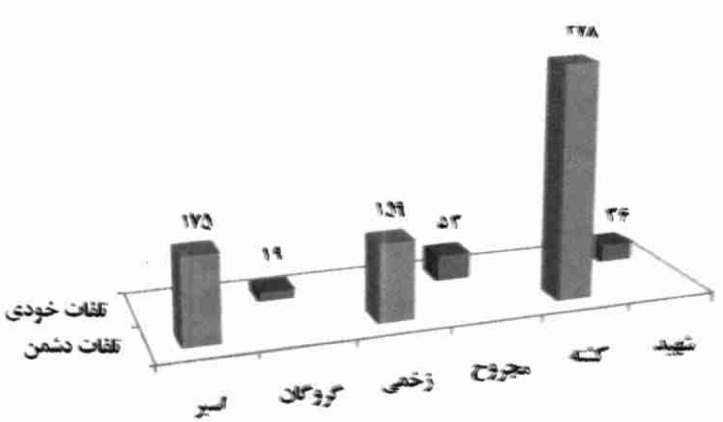
نمودار شماره‌ی ۱۰ ـ ۱۲ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد کمین نیروهای خودی علیه ضدانقلاب به تفکیک شهرستان

نمودار شماره‌ی ۱۱ ـ ۱۲ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات کمین نیروهای خودی علیه ضدانقلاب به تفکیک استان

نمودار شماره‌ی ۱۲ ـ ۱۲ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات کمین رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب

به طور کلی بیشترین تعداد کمین در مناطق غرب و شمال‌غرب در شهرستان مهاباد و کمترین کمین در شهرستان کرمانشاه صورت گرفته است . همچنین بیشترین تعداد عملیات کمین رزمندگان در سال۱۳۶۲ با۳۴۹۲ مورد عملیات بوده است (نمودار شماره‌ی ۱۳ ـ ۱۲ ـ ۴) همچنین بیشترین نقش نیروهای خودی در این نوع عملیات به ترتیب بر عهده‌ی سپاه ، ارتش و ژاندارمری بوده است (نمودار شماره‌ی ۱۴ ـ ۱۲ ـ ۴).

هـ: عملیات گشتی [1] (جوله)

عملیات گشتی از اوایل سال ۱۳۵۹ به بعد یکی از روش‌های مهم و موفق نیروهای خودی علیه ضدانقلاب بود که در مناطق غرب و شمال‌غرب مورد استفاده قرار می‌گرفت . گشتی‌ها با توجه به اهمیت و ارزشمندی آن به عنوان یک سازمان رسمی در سال‌های اولیه مقطع نبرد دوّم در اختیار فرماندهان لشکرها ، تیپ‌ها و سپاه‌ها (پایگاه‌های استقراری) قرارداشت و پس از تشکیل قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) در چارچوب پاسگاه‌ها ، گردان‌ها و مقرهای استقراری پیش‌بینی شد .

گشتی‌ها در همه‌ی وضعیت‌ها به‌ویژه در فصول پاییز و زمستان به دلایل جمع‌آوری مقرهای موقت ، سرد شدن هوا ، تلاش ضدانقلاب برای تجدید سازمان و مانند آن برای فرماندهان بسیار مهم و اهمیت آن بر حسب مأموریت به چندین برابر می‌رسید .

در ادامه به منظور شرح بیشتر این موضوع به اختصار به تعریف ، اهداف و سازمان گشتی ، چگونگی استفاده از این تاکتیک ، آمار تعداد گشتی‌ها ، اقدامات و فعالیّت آنان و در انتها به نتایج ارزنده این عملیات اشاره خواهیم داشت .

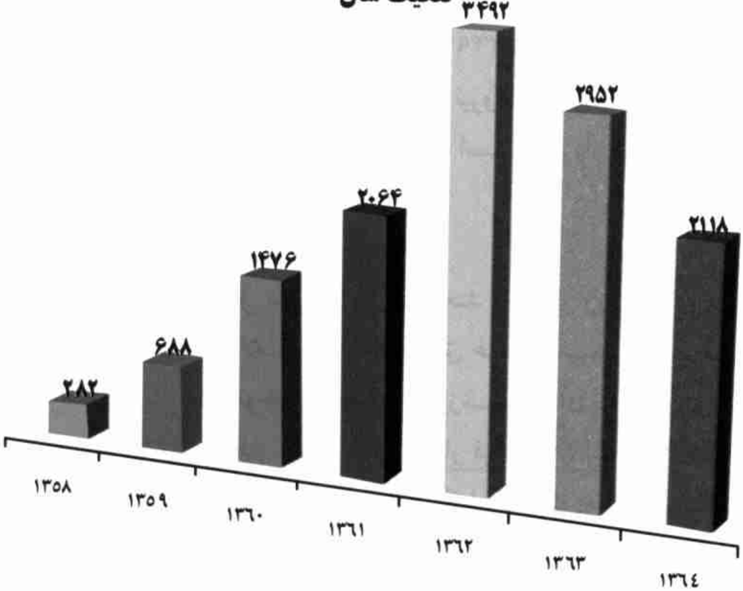
۱ ـ تعریف گشتی

گشتی یگانی است که برای انجام مأموریت‌های شناسایی ، رزمی و یا ترکیبی از هر دو برگزیده و اعزام می‌شوند . اندازه ، سازمان و ساز و برگ این یگان بستگی به

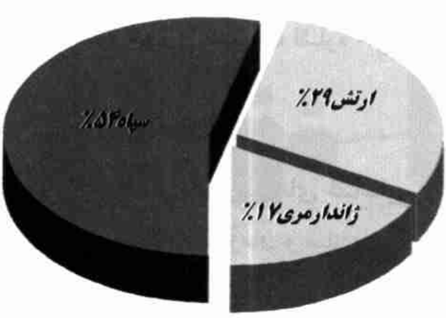
---

۱ ـ مطالب این قسمت از کتاب گشت و جوله رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب در مقطع نبرد دوّم استنتاج شده است.

نمودار شماره‌ی ۱۳ ــ ۱۲ ــ ۴ تعداد عملیات کمین نیروهای خودی به تفکیک سال

نمودار شماره ی ۱۴ ــ ۱۲ ــ ۴ مقایسه‌ی عملکرد یگان‌های خودی در اجرای عملیات کمین علیه ضدانقلاب

مأموریت گشتی دارد و از ۳ نفر با جنگ‌افزارهای سبک تا یک گردان با تجهیزات زیاد تشکیل می‌شود.

گشتی‌ها در دسته‌بندی کلی به شناسایی، رزمی و شناسایی رزمی تقسیم می‌شود و هر کدام از آنها دارای زیر مجموعه‌هایی است. مانند گشت[1] که جزیی از گشت رزمی محسوب می‌شود. امّا آنچه که در اینجا مد نظر است، محدوده‌ی عملیات گشتی است که به دو دسته شهری و برون شهری تقسیم می‌شود. شرح گشت شهری در موضوع عملیات کنترل جمعیت و منابع ارائه گردیده و ما فقط در این قسمت به توضیح گشتی‌هایی که در خارج از شهرها یعنی در محورهای مواصلاتی، مناطق عمق و مناطق مرزی اجرای مأموریت داشتند، می‌پردازیم.

۲ــ اهداف گشتی

(الف) حضور مستمر نیروهای خودی در بین مردم، به‌خصوص در فصل سرما (پاییز و زمستان) به منظور انجام فعالیت‌های فرهنگی و سیاسی (حفظ ارتباط با مردم به دنبال جدایی صف مردم از ضدانقلاب).

(ب) نا امن کردن مناطق برای حضور ضدانقلاب و جلوگیری از عملیات‌های نظامی، سیاسی و فرهنگی آنان (محدود ساختن و کاهش نفوذ ضدانقلاب در مردم).

(ج) جمع‌آوری اطلاعات از وضعیت ضدانقلاب و مردم ساکن در منطقه مسئولیت.

(د) حفظ آمادگی رزمی نیروها به علت فصلی بودن عملیات.

(ه) کنترل مناطقی که امکان ایجاد پایگاه ثابت توسط نیروهای خودی در آن وجود نداشته است.

(و) اخذ تماس با دشمن، به‌خصوص در مواقعی که اطلاعات متناقضی از حضور آنان به دست نیروهای خودی رسیده یا عملیاتی را دشمن انجام داده و در منطقه مخفی شده است (درگیری با دشمن).

---

۱ ــ در مناطق غرب و شمال‌غرب، یگان گشت سپاه را در محورهای مواصلاتی و مناطق عمق جوله نیز می‌گفتند.

انجام عملیات گشت و جوله توسط رزمندگان اسلام در فصل‌های مختلف سال

انجام عملیات گشت و جوله توسط رزمندگان اسلام در مناطق مختلف

(ز) مقابله با گشتی‌های ضدانقلاب از طریق به‌کارگیری پیشمرگان مسلمان کرد و توابین .

(ح) دستگیری ضدانقلاب و قاچاقچیان و کشف سلاح ، مهمات ، مواد مخدر و اجناس قاچاق از طریق اطلاعات به دست آمده یا بازرسی‌های به عمل آمده .

۳ ـ سازمان گشتی

سازمان گشتی‌ها معمولاً در ساختار سپاه پاسداران ، ترکیبی از نیروهای کادر سپاه، بسیج ، سازمان پیشمرگ مسلمان کرد ، توابین و سرباز با ویژگی‌های مشخص شده بود. در سایر نیروهای نظامی و انتظامی حسب انتظاراتی که از گشتی وجود داشت ، از نیروهای سازمانی تحت امر بهره می‌گرفتند . متداول‌ترین استعداد گشتی‌ها در مناطق غرب و شمال‌غرب ، ۱ تا ۲ گروهان ۶۶ نفره ، ۱ تا ۲ دسته ۳۰ نفره ، ۱ تا ۳ گروه ۱۵ نفره و ۱ تا ۳ تیم سه نفره بوده و همیشه استعداد نیروهای گشتی با وضعیت منطقه از نظر میزان آلودگی و حضور دشمن (قرمز ، زرد و سفید) تعیین می‌شده است .

در اوایل مقطع نبرد دوّم ، گشتی‌ها معمولاً از یگان‌های ضربت و گردان‌های آفندی تشکیل می‌شد و در فصول سرما به انجام مأموریت می‌پرداختند . پس از تغییرات اساسی در شکل و ساختار یگان‌های نظامی در مناطق غرب و شمال‌غرب ، سازمان مستقلی جهت انجام گشت پیش‌بینی شد و آنان تحت امر پاسگاه‌ها و گردان‌های استقراری قرار گرفتند . در اواخر مقطع نبرد دوّم در مأموریت مقرهای پدافندی ، انجام گشت‌های تیمی گنجانده شد و بعد از مقطع نبرد دوّم نیز سازمان گشتی‌ها مجدداً به دسته‌ها و گروه‌های ضربت تغییر یافت و جزو مأموریت پاسگاه‌ها و گردان‌های استقراری در نظر گرفته شد .

۴ ـ چگونگی استفاده از روش گشت توسط نیروهای خودی

چگونگی استفاده از این روش بدین شکل بود که برای هر یگان گشت منطقه مسئولیت تعیین می‌گردید و به دو شکل طرح‌ریزی شده (تعیین مبداء و مقصد با اطلاعات قبلی) و طرح‌ریزی نشد . این یگان‌ها موظف بودند منطقه‌ی فعالیّت را تحت

کنترل قرار دهند و زمانی که دشمن عملیاتی را در منطقه‌ای اجرا می‌کرد ، این یگان‌ها برای پیدا کردن ردی از آنان به منظور ایجاد درگیری تا رسیدن یگان بزرگتر وظیفه مهمی را بر عهده داشتند .

گشتی‌ها معمولاً با استفاده از اطلاعات جمع‌آوری شده توسط رده‌های اطلاعاتی و مخبرینی که در مناطق داشتند با سازماندهی و شیوه حرکت مناسب به بررسی موقعیت‌ها و مناطق می‌پرداختند . از نظر تغذیه ، مهمات ، ارتباطات و در اختیار داشتن پول تا حدودی خودکفا بودند و تا زمان قابل توجهی می‌توانستند بدون مراجعه به یگان اصلی به مأموریت بپردازند . نیروهای گشتی قبل از سازماندهی در یگان گشتی آموزش‌های خاصی را طی می‌کردند و زبده‌ترین افراد از نظر توانایی جسمانی ، شجاعت ، آموزش نظامی ، سیاسی و فرهنگی انتخاب می‌شدند .

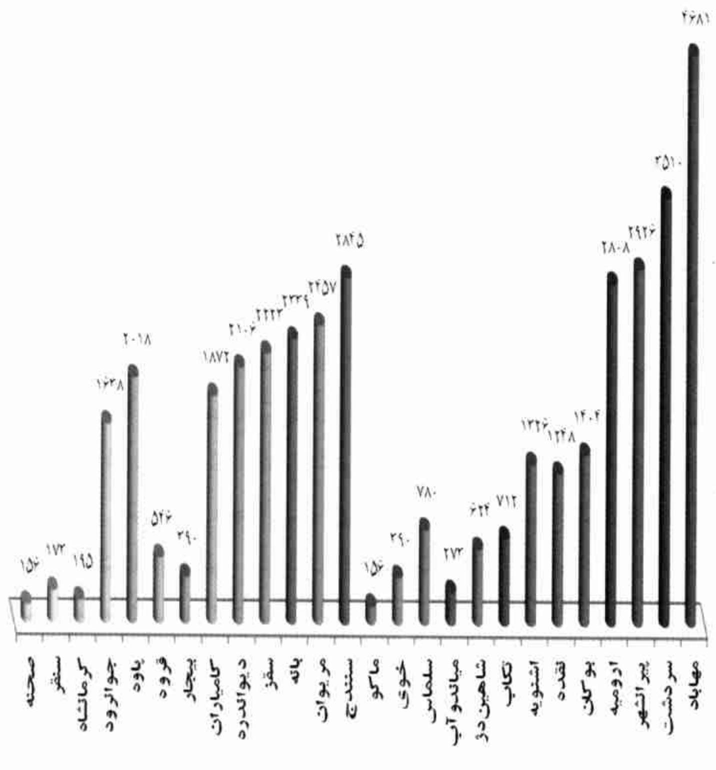
ـ جهت اطلاعات بیشتر در مورد گشتی‌ها به کتاب‌های منتشر شده توسط پروژه شهید بروجردی در این خصوص مراجعه شود .

۵ ـ جمع‌بندی

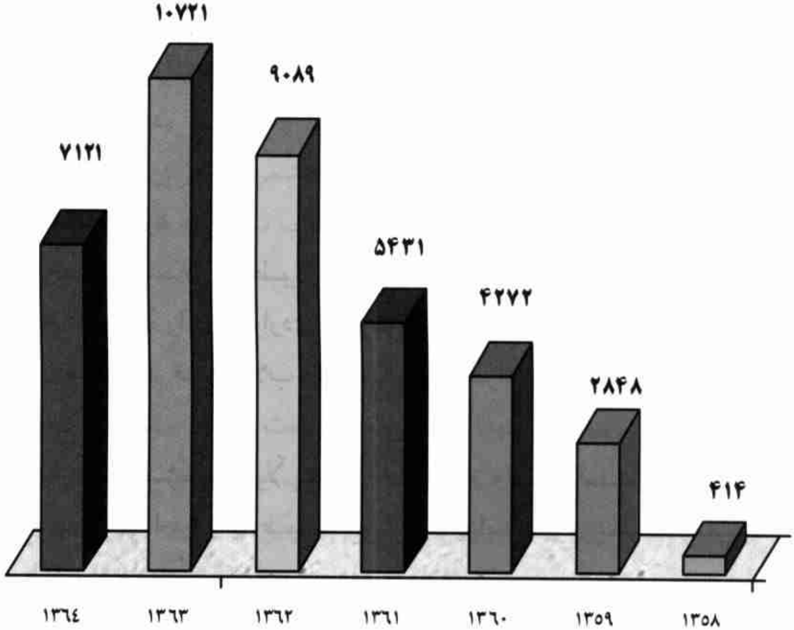
(الف) تعداد و استعداد یگان‌های گشتی بنا به وضعیت منطقه تعیین می‌گردید و به صورت میانگین سالانه در مقطع نبرد دوّم در استان آذربایجان‌غربی تعداد ۳۰ یگان گشتی ، در استان کردستان ۲۱ یگان گشتی و در استان کرمانشاه ۹ یگان گشتی وجود داشت . یگان‌های گشتی در مقطع نبرد دوّم هزاران مأموریت گشت در مناطق غرب و شمال‌غرب اجرا کرده‌اند . طبق اسناد موجود ، تعداد ۳۸/۴۹۲ مأموریت گشت اجرا شد. بیشترین این مأموریت‌ها در استان آذربایجان‌غربی و در شهرستان‌های مهاباد ، سردشت و پیرانشهر بوده است (نمودار شماره‌ی ۱۵ ـ ۱۲ ـ ۴) . همچنین در نیمه‌ی دوّم سال‌های ۶۳ ، ۶۲ و ۶۴ به ترتیب بیشترین عملیات گشت اجرا گردیده که معمولاً گشت‌زنی از ساعت ۱۶ به بعد بوده است (نمودار شماره‌ی ۱۶ ـ ۱۲ ـ ۴).

ضمناً با توجه به این‌که درگیری ، تلفات و کشفیات گشت به صورت مشترک در موضوع رزم تصادفی یا درگیری نیروهای خودی با ضدانقلاب در همین فصل یکجا آورده شد ، به منظور جلوگیری از تکرار آمار از ارائه مجدد آن خودداری می‌شود .

نمودار شماره‌ی ۱۵ ـ ۱۲ ـ ۴ مقایسه ی تعداد عملیات گشت و جوله یگان‌های سپاه به تفکیک شهرستان

نمودار شماره‌ی ۱۶ ـ ۱۲ ـ ۴ مقایسه‌ی تعداد عملیات گشت و جوله به تفکیک سال

(ب) گشت خودی در مناطق عمق باعث شد امنیت و ثبات ضدانقلاب از بین برود و دشمن دیگر نتواند به راحتی در مناطق مختلف تردد کند . در نتیجه بسیاری از حرکت‌های ایذایی و عملیاتی آنان خنثی شد .

(ج) با گشت از حداقل نیروها ، حداکثر بهره‌برداری در خصوص مسائل نظامی ، سیاسی و فرهنگی برای رزمندگان اسلام به دست می‌آمد .

(د) نسبت درگیری‌های نیروهای گشت به دشمن با توجه به ضربات وارده به آنان پس از برقراری تماس و وارد عمل شدن یگان‌های بزرگ آفندی سپاه و ارتش در اواخر مقطع نبرد دوّم به شدت کاهش یافت به قدری که به صورت میانگین از هر ۲۰ عملیات گشتی یک مورد درگیری رخ می‌داد ، در حالی که این نسبت در اوایل مقطع نبرد دوّم به مراتب بیشتر بود.

و : عملیات‌های ویژه

رزمندگان اسلام در طول مقطع نبرد دوّم در مناطق غرب و شمال‌غرب ، این نوع عملیات را در مواردی همچون رهایی گروگان‌ها ، از بین بردن سران و فرماندهان مهم ضدانقلاب و دستگیری همراه با یک حمله‌ی چریکی اجرا می‌کردند .

عملیات ویژه معمولاً پس از اطلاع از وجود ضدانقلاب و یا حمله‌ی غافل‌گیرانه‌ی آنها اجرا و به طور کل نیروهای این نوع عملیات همیشه در حال آماده باش بود و آمادگی کامل برای دفع حملات دشمن را داشتند .

۱ ـ انواع

عملیات ویژه به ۳ بخش مختلف به شرح زیر تقسیم می‌شود :

ـ جنگ‌های نامنظم (شامل : جنگ‌های چریکی ، گریز و فرار و عملیات براندازی) ؛

ـ عملیات توسعه و پدافند داخلی (شامل : عملیات مردم یاری[1] و عملیات ضد چریک)؛

---

[1] ـ این نوع عملیات در فصل یازدهم همین بخش توضیح داده شده است .

ـ عملیات روانی[1] (شامل : فعالیت‌های روانی و جنگ‌های روانی) .

با توجه به این طبقه بندی عملیات ضدچریک نیز روش‌های خاصی دارد که شامل ضربتی (در مدت زمان کم با روش‌های تاخت ، شناسایی با رزم ، حرکت برای اخذ تماس ، تعاقب و محاصره) و تحکیمی[2] می‌شود .

این دو نوع روش (ضربتی و تحکیمی) از پرکاربردترین روش‌هایی بود که نیروهای خودی در اجرای عملیات‌های ویژه از آنها استفاده می‌کردند .

در اجرای عملیات ویژه ، روش تاخت از گروه عملیات ضربتی با توجه به نوع نبرد در مناطق غرب و شمال‌غرب (نبرد داخلی) مؤثرترین روش قلمداد می‌شد . با استناد به روش‌های عملیاتی خودی ، اکثر عملیات ویژه به روش چریکی و تاخت بوده است .

عملیات تاخت به نفوذ سریع به منطقه عملیاتی دشمن و اجرای یک تک توأم با غافل‌گیری بر ضد نفرات و تأسیسات آنها و سپس عقب نشینی به داخل منطقه خودی گفته می‌شود .

۲ـ اهداف

اهداف اجرای این عملیات انهدام دشمن ، به غنیمت گرفتن سلاح‌ها ، تجهیزات ، تدارکات ، دستگیری ، انهدام پل‌ها ، منابع نیرو است . ممکن است برای تضعیف روحیه دشمن ، تحت عنوان یک عملیات ایذایی با آمادگی کامل و شدت عمل نیز اجرا شود . ولی در مقطع نبرد دوّم می‌توان گفت هدف اصلی عملیات ویژه (تاخت) انهدام تأسیسات و قرارگاه‌ها ، دستگیری و یا کشتن نیروهای مسلح دشمن بوده است.

در اجرای این عملیات اهداف دیگری نیز توسط نیروهای خودی دنبال می‌شد که عبارتند از :

ـ ضربه زدن به عناصر اصلی و تشکیلاتی نیروهای ضدانقلاب ؛

ـ انهدام مراکز و تاسیسات ضدانقلاب ؛

---

۱ ـ این نوع عملیات در فصل نهم همین بخش توضیح داده شده است .

۲ ـ اقدامات طویل المدتی که نیروهای خودی در جهت پشتیبانی از طرح‌های پدافند اجرا می‌کردند .

ـ دستگیری افرادمورد نظر ؛
ـ ناامن کردن محل های امن ضدانقلاب هرچند با طی مسافت طولانی ؛
ـ آزاد کردن گروگان‌های خودی ؛
ـ آزاد نمودن امکانات به غارت برده شده توسط ضدانقلاب ؛
ـ خارج نمودن نیروهای خودی از محاصره‌ی ضدانقلاب ؛
ـ مقابله با عملیات ایزائی و ویژه ضدانقلاب (با هدف‌های آدم‌ربایی ، سرقت ، حمله به مقرها ، کمین) .

۴ـ اصول و قواعد مهم در عملیات ویژه (تاخت)

در اجرای این نوع عملیات رعایت برخی اصول و قواعد خاص اهمیت زیادی داشتند که به مواردی از آن اشاره می‌شود :

(الف) غافل‌گیری : عامل مهم موفقیت در عملیات ویژه (تاخت) غافل‌گیری است. برای نیل به این اصل ، زمان عملیات باید طوری انتخاب می‌شد که دشمن انتظار آن را نداشت . زمین و مسیر حرکت نیز بایستی به نظر غیر قابل عبور جلوه می‌کرد تا حداکثر غافلگیری رعایت می‌شد .

(ب) اطلاعات : اطلاعات دقیق و جز به جز از زمین ، دشمن ، هوا ، منطقه‌ی هدف ، مسیر پیشروی و ... جهت انجام مأموریت ضروری بود .

(ج) تجهیزات ویژه : برآورد دقیق از احتیاجات ویژه و تهیه آنها .

(د) هماهنگی : این هماهنگی شامل تطبیق و رد و بدل کردن اطلاعات با عناصر پشتیبانی کننده و عناصر محلی وفادار به نظام می‌باشد .

(ه) استفاده از احتیاط متحرک : برای غافلگیر کردن هرچه بیشتر دشمن و وارد آوردن ضربه به او ، تعیین احتیاط متحرک از ضروریات این عملیات است .

(ز) تمرین : تمرین‌های مداوم جهت آشنایی با نفرات به وظایف و مسئولیت‌های خود برای اجرای مأموریت .

لازم به یادآوری است نیروهای عملیات ویژه شامل دو عنصر تأمین و هجوم بودند . در عملیات ویژه به مقیاس بزرگ از عناصر پشتیبانی نیز استفاده می‌گردید .

۴ـ نمونه‌هایی از این عملیات

(الف) طی عملیاتی که بعدازظهر روز شنبه ۵۹/۶/۱، توسط گروه ضربت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه در شهرستان مهاباد انجام گرفت، سرگرد عباسی، مسئول عملیات نظامی حزب منحله دموکرات کردستان و عامل خلع‌سلاح پادگان مهاباد در اسفندماه ۵۷ و طرح عملیاتی که چهل روز پیش منجر به شهادت ۱۵ نفر از برادران پاسدار در روستای بند ارومیه گردید، به همراه سروان فراری محمود صالحی کشته و تعدادی از نیروهای حزب منحله دموکرات زخمی شدند. در این عملیات، یکی از رزمندگان پاسدار شهید گردید و مابقی سالم به پایگاه خود بازگشتند.

(ب) به دنبال به گروگان گرفته شدن ۸ تن از سربازان جان برکف اسلام و یک درجه‌دار توسط ضدانقلابیون در منطقه کلان کامیاران، گروهی از برادران ضربت در تاریخ ۵۹/۸/۲۹، در یک عملیات ویژه در آبادی‌های پیرمقدار و خامسان، موفق شدند ۳ نفر از برادران گروگان گرفته شده را آزاد نمایند. در این درگیری پس از به هلاکت رساندن ۵ نفر از ضدانقلابیون، تعدادی سلاح ژ.۳، برنو، کلت کمری، اسلحه‌های شکاری و همچنین مقداری اسناد و مدارک که حاکی از وابستگی این گروهک‌ها به ابرقدرت‌ها و حامیانشان می‌باشد، به دست آمد.

(ج) مورخه ۱۳۶۰/۴/۲۲ در یک عملیات چریکی که در آبادی‌های گزان‌پایین و بازی‌رباب باینجوب در محور دیواندره، سنندج توسط رزمندگان سپاه اجرا شد، یکی از سران حزب منحله دموکرات به نام یونس فرزامی به هلاکت رسید.

(د) ساعت ۴ صبح مورخه ۶۰/۹/۱۰، مقر حزب منحله دموکرات در کویه‌قران طی عملیات ویژه و هماهنگ نیروهای سپاه تکاب و بیجار مورد حمله قرار گرفت و حدود ۳۰ نفر از ضدانقلاب کشته و ۵ نفر دستگیر شدند در این عملیات از نیروهای خودی ۱ نفر شهید و ۸ نفر مجروح شدند.

(هـ)مورخه ۶۱/۱/۷، یگان ویژه سپاه مهاباد در یک عملیات برق‌آسا و چریکی ۳ پایگاه ضدانقلاب در روستاهای عبدالله‌کرده، بیتاس و قره‌چولان را مورد حمله قرار داده و دشمن با بر جای گذاشتن ۲۵ کشته و زخمی متواری گردید و پایگاه‌ها سقوط کرد. رزمندگان اسلام در این عملیات با به غنیمت گرفتن تجهیزات فراوان به همراه

۱۵ اسیر ، سالم به پایگاه خود بازگشتند .

(و) مورخه ۶۱/۳/۱۵ ، نیروهای ویژه سپاه بانه با اجرای عملیات چریکی در آبادی سویچ ۱۱ نفر از نیروهای ضدانقلاب را کشتند و چندین قبضه سلاح کلاش ژ.۳ و برنو به غنیمت گرفتند و سالم به پایگاه خود بازگشتند .

(ز) مورخه ۶۲/۳/۱۱ ، در عملیات ویژه یک تیم رزمندگان اسلام ، احمد ملاصالح، قاتل ۸ نفر از نیروهای سپاه و مسئول ۵۰ نفر چته ضدانقلاب ، در سیدصادق عراق کشته شد .

(ح) مورخه ۶۲/۸/۷ ، در عملیات ویژه‌ای که توسط رزمندگان سپاه در کامیاران انجام شد ، یک انبار مهمات و بی‌سیم ضدانقلاب در این منطقه منهدم و تعدادی از آنان به هلاکت رسیدند .

(ط) در تاریخ ۶۳/۹/۱۲ یک گروه تشکیلاتی کومله در شهرستان بانه ، پس از شناسایی توسط رزمندگان اسلام دستگیر شدند .

(ی) مورخه ۶۴/۴/۳۱ نیروهای خودی با اجرای عملیات ویژه در منطقه کیوه‌رود و آلوت سردشت ، موفق به کشتن مصطفی غفوری مسئول هیز برگیری دموکرات و زخمی کردن تامهرچکول شدند .

۵ ـ جمع‌بندی

در فاصله‌ی زمانی بهمن ماه ۱۳۵۸ تا شهریور ماه ۱۳۶۴ ، نیروهای خودی ۸۱ مرتبه عملیات ویژه بر ضد عناصر ضدانقلاب انجام داده‌اند. (جدول شماره ۱ـ۱۲ـ ۴)

لازم به توضیح است ، شانزده مورد از این عملیات در سال ۱۳۵۹ ، بیست وسه مورد آن در سال ۱۳۶۰ ، پانزده مورد در سال ۱۳۶۱ ، هفده مورد در سال ۱۳۶۲ ، چهار مورد در سال ۱۳۶۳ و شش مورد در سال ۱۳۶۴ بوده‌است (نمودار شماره‌ی ۱۷ـ۱۲ـ۴).

در اجرای این عملیات از نیروهای خودی ۹ نفر شهید و ۱۶ نفر مجروح شدند . همچنین از نیروهای دشمن ۲۹۵ نفر کشته ، ۶۸ نفر زخمی و ۱۹۲ نفر اسیر گردیدند (نمودار شماره‌ی ۱۸ ـ ۱۲ ـ ۴).

جدول شماره‌ی ۱ ـ ۱۲ ـ ۴ لیست عملیات ویژه نیروهای خودی در مقطع نبرد دوّم در مناطق غرب و شمال غرب

ردیف	شهرستان	منطقه	تاریخ	تلفات خودی			تلفات دشمن			خسارات وارده به دشمن	نیروی عمل کننده خودی	توضیحات
				شهید	مجروح	گروگان	کشته	زخمی	اسیر			
۱	بیجار	نجف‌آباد	۵۹/۱/۹	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	سپاه	انهدام نیرو
۲	کرمانشاه	مرز	۵۹/۲/۱	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	۳	ـ	سپاه	دستگیری
۳	بوکان	ـ	۵۹/۳/۱۲	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	سپاه و ارتش	انهدام نیرو
۴	اسلام‌آباد غرب	ـ	۵۹/۳/۳۱	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	۳۰	یک دستگاه خودرو به غنیمت گرفته شد	سپاه	دستگیری
۵	پاوه	گلال	۵۹/۴/۲	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	سپاه	انهدام مقر
۶	مهاباد	ـ	۵۹/۶/۱	۱	ـ	ـ	۲	۱	ـ	ـ	سپاه	کشتن سرگرد عباسی
۷	قروه	گرجی‌بیان	۵۹/۶/۲۲	۱	ـ	ـ	۶	۵	ـ	ـ	سپاه، ارتش و ژاندارمری	انهدام نیرو
۸	مریوان	گویزه	۵۹/۸/۲۴	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	۹	ـ	سپاه	دستگیری
۹	کامیاران	پیرمقدار و خامسان	۵۹/۸/۲۹	ـ	ـ	ـ	۵	ـ	ـ	ـ	سپاه	۳ گروگان خودی آزاد شدند و غنایم زیادی به دست آمد
۱۰	مریوان	کاگل	۵۹/۹/۱۳	۱	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	مقداری دارو به ارزش دو میلیون تومان از دشمن نابود شد	سپاه	انهدام مقر
۱۱	مریوان	ته	۵۹/۱۰/۱۲	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	سپاه	انهدام تأسیسات
۱۲	سردشت	کانی‌میر	۵۹/۱۰/۲۶	ـ	ـ	ـ	۱	۷	ـ	ـ	سپاه	انهدام مقر و نیرو
۱۳	میاندوآب	قپال‌کندی	۵۹/۱۱/۲۹	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	یک قایق منهدم شد	سپاه	انهدام تجهیزات

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ـ ۱۲ ـ ۴ لیست عملیات ویژه نیروهای خودی در مقطع نبرد دوّم در مناطق غرب و شمال غرب

ردیف	شهرستان	منطقه	تاریخ	تلفات خودی			تلفات دشمن			خسارات وارده به دشمن	نیروی عمل کننده خودی	توضیحات
				شهید	مجروح	گروگان	کشته	زخمی	اسیر			
۱۴	میاندوآب	کوخان	۵۹/۱۱/۳۰	–	–	–	۸	–	–	یک قایق منهدم شد	سپاه	انهدام تجهیزات و نیرو
۱۵	میاندوآب	تازه‌کند و گنجه‌آباد	۵۹/۱۲/۱۷	–	–	–	۱	–	–	یک قایق منهدم شد	سپاه	انهدام تجهیزات و نیرو
۱۶	میاندوآب	سه روستا	۵۹/۱۲/۲۲	–	–	–	–	–	–	–	سپاه و ارتش	انهدام مقر
۱۷	سردشت	–	۶۰/۱/۴	–	–	–	۱۲	–	–	–	سپاه و ارتش	انهدام نیرو
۱۸	مریوان	قلعه‌جی	۶۰/۲/۲۹	–	–	–	–	–	–	–	سپاه	انهدام مقر
۱۹	بوکان	شهر	۶۰/۳/۷	–	–	–	–	–	۳	–	سپاه	دستگیری
۲۰	سنندج	محور دیواندره ـ سنندج	۶۰/۴/۲۲	–	–	–	۱	–	–	–	سپاه	کشتن یکی از سران ضدانقلاب
۲۱	سنندج	شهر	۶۰/۶/۷	–	–	–	–	–	–	–	سپاه	کشف مدارک بسیار مهم
۲۲	تکاب	کوپه‌قرآن	۶۰/۶/۱۰	–	–	–	۸	–	–	–	سپاه	انهدام دشمن
۲۳	سردشت	–	۶۰/۶/۲۴	–	–	–	۲	۲	–	–	سپاه	انهدام نیرو
۲۴	بانه	قلستر	۶۰/۶/۲۶	–	۱	–	۱	۱	–	–	سپاه	انهدام نیرو
۲۵	بانه	–	۶۰/۷/۴	–	–	–	–	–	۲۷	–	سپاه	دستگیری
۲۶	تکاب	کوپه‌قرآن	۶۰/۷/۵	–	–	–	۱	–	–	–	سپاه	۱ دستگاه جیپ و مقادیری مهمات به غنیمت گرفته شد
۲۷	بانه	میرحسام	۶۰/۷/۹	–	–	–	–	–	۴	–	سپاه	دستگیری
۲۸	بانه	روستای شوی	۶۰/۷/۱۳	–	۱	–	–	۲	–	–	سپاه	انهدام نیرو
۲۹	بانه	روستای هواره خور	۶۰/۷/۲۱	–	–	–	–	–	–	–	سپاه	انهدام مقر

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ـ ۱۲ ـ ۴ لیست عملیات ویژه نیروهای خودی در مقطع نبرد دوّم در مناطق غرب و شمال غرب

ردیف	شهرستان	منطقه	تاریخ	تلفات خودی			تلفات دشمن			خسارات وارده به دشمن	نیروی عمل کننده خودی	توضیحات
				شهید	مجروح	گروگان	کشته	زخمی	اسیر			
۳۰	بانه	میرآباد	۶۰/۸/۶	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	۱	ـ	سپاه	دستگیری
۳۱	سقز	خورخوره	۶۰/۸/۲۱	ـ	ـ	ـ	۱	ـ	ـ	ـ	سپاه	کشتن یکی از فرماندهان ضدانقلاب
۳۲	دیواندره	کوپه قرآن	۶۰/۹/۱۰	۱	۸	ـ	۳۰	ـ	۵	ـ	سپاه	انهدام نیرو
۳۳	سنندج	چرسانه	۶۰/۹/۲۳	ـ	ـ	ـ	۴	۸	ـ	ـ	سپاه	انهدام مقر
۳۴	تکاب	قوجه و داش‌بلاغ	۶۰/۹/۲۵	ـ	۵	ـ	۳۰	ـ	ـ	ـ	سپاه	انهدام نیرو
۳۵	دیواندره	گاو آهنتو	۶۰/۱۰/۴	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	سپاه	انهدام مقر
۳۶	بانه	شوی	۶۰/۱۰/۲۳	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	۲	ـ	سپاه	دستگیری
۳۷	بانه	بنه‌خوی	۶۰/۱۲/۴	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	۲	ـ	سپاه	دستگیری
۳۸	بوکان	شهر بوکان	۶۰/۱۲/۱۸	ـ	ـ	ـ	۱	۱	ـ	ـ	سپاه	انهدام نیرو
۳۹	مهاباد	بیتاس، قره‌جولان و عبدالله کرده	۶۱/۱/۷	ـ	ـ	ـ	۱۰	ـ	۱۵	یک دستگاه خودرو با تجهیزات کامل در آتش سوخت	سپاه	انهدام نیرو و مقر
۴۰	کامیاران	شهر	۶۱/۲/۲۳	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	سپاه	انهدام تشکیلات دمکرات در کامیاران
۴۱	بانه	دارینه	۶۱/۲/۱۸	ـ	ـ	ـ	۲	ـ	ـ	ـ	سپاه	۱ دستگاه بی‌سیم و یک قبضه کلاش به غنیمت گرفته شد
۴۲	مهاباد	اطراف مهاباد	۶۱/۳/۹	ـ	ـ	ـ	۶	ـ	ـ	آتش گرفتن یک چادر بزرگ	سپاه و ارتش	انهدام مقر

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ـ ۱۲ ـ ۴ لیست عملیات ویژه نیروهای خودی در مقطع نبرد دوّم در مناطق غرب و شمال غرب

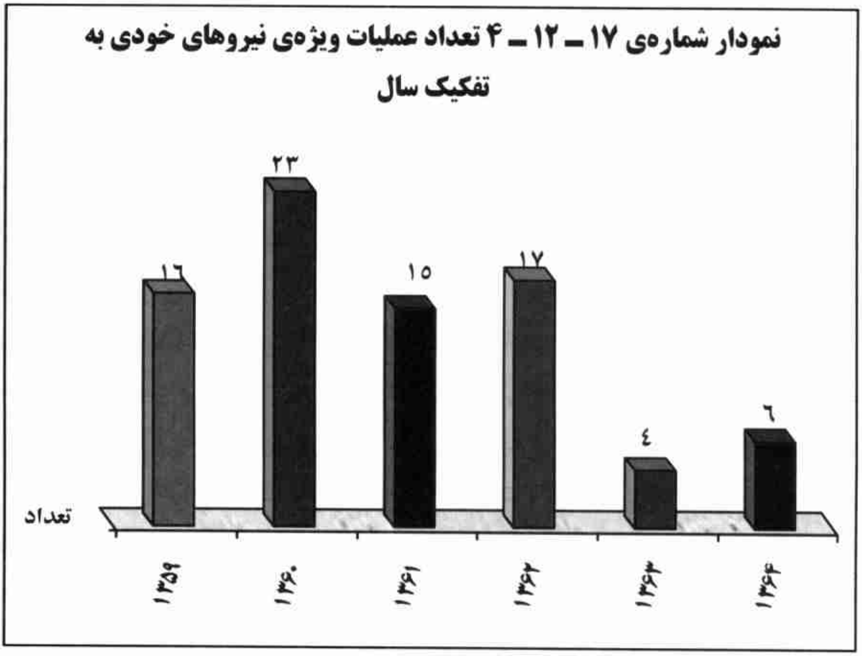
ردیف	شهرستان	منطقه	تاریخ	تلفات خودی: شهید	تلفات خودی: مجروح	تلفات خودی: گروگان	تلفات دشمن: کشته	تلفات دشمن: زخمی	تلفات دشمن: اسیر	خسارات وارده به دشمن	نیروی عمل کننده خودی	توضیحات
۴۳	بانه	سوئیچ	۶۱/۳/۱۵	-	-	-	۱۱	-	-	-	سپاه	۱۰ قبضه اسلحه کلاش و برنو به غنیمت گرفته شد
۴۴	بانه	اشترمل	۶۱/۴/۱۱	-	-	-	-	-	-	-	سپاه	انهدام مقر
۴۵	بانه	نجنه‌بالا	۶۱/۴/۱۲	-	-	-	-	-	-	-	سپاه	انهدام محل پشتیبانی دشمن
۴۶	مریوان	دره‌شیطان	۶۱/۵/۱۲	-	-	-	-	۸	۱۵	-	سپاه	دستگیری
۴۷	سردشت	سیدکان	۶۱/۷/۱	-	-	-	-	-	-	-	سپاه	انهدام مقر
۴۸	تکاب	کوپه‌قران	۶۱/۷/۲	-	-	-	-	۱	-	یک دستگاه تراکتور و یک دستگاه جیپ و مقداری مهمات به غنیمت گرفته شد	سپاه	انهدام نیرو و تجهیزات
۴۹	سردشت	شلماش (نزدیک مرز عراق)	۶۱/۸/۲	-	-	-	-	-	-	-	سپاه	انهدام تأسیسات دشمن
۵۰	بانه	بوئین‌بالا	۶۱/۸/۷	-	-	-	-	-	-	-	سپاه	انهدام مقر
۵۱	بانه	نجنه‌بالا	۶۱/۱۰/۸	-	-	-	-	-	-	-	سپاه	انهدام مقر
۵۲	بانه	مابین سیاحومه و کوخان	۶۱/۱۱/۲۵	-	-	-	-	۱	-	-	سپاه	زخمی کردن یکی از سران ضدانقلاب
۵۳	مریوان	مرز عراق (بیاره)	۶۱/۱۱/۲۷	-	-	-	-	-	۱	-	سپاه	دستگیری
۵۴	بانه	منی‌جلان	۶۲/۱/۱۶	-	-	-	-	۶	-	-	سپاه	انهدام نیرو

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ـ ۱۲ ـ ۴ لیست عملیات ویژه نیروهای خودی در مقطع نبرد دوّم در مناطق غرب و شمال غرب

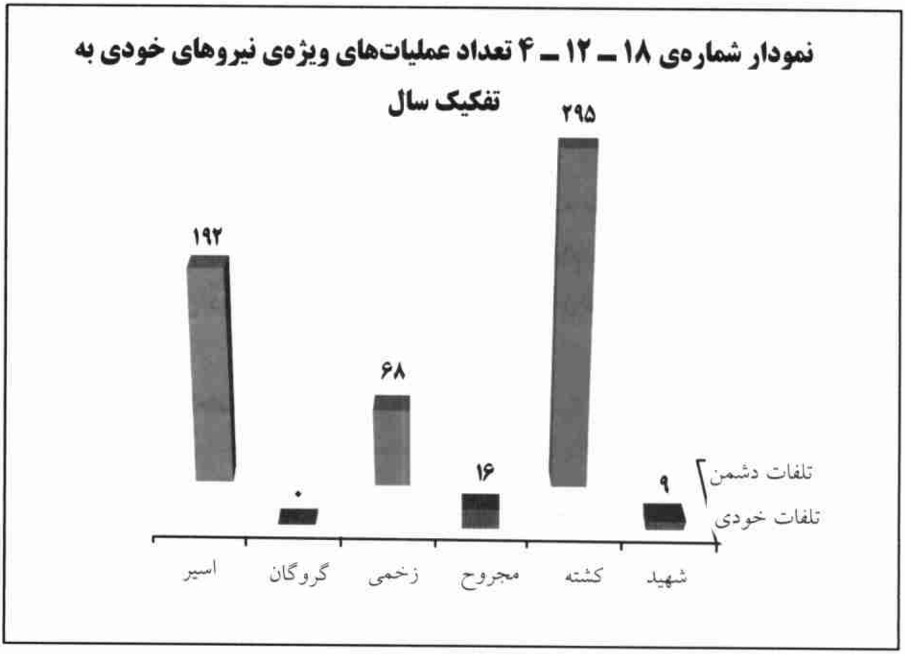
ردیف	شهرستان	منطقه	تاریخ	تلفات خودی			تلفات دشمن			خسارات وارده به دشمن	نیروی عمل کننده خودی	توضیحات
				شهید	مجروح	گروگان	کشته	زخمی	اسیر			
۵۵	مهاباد		۶۲/۲/۲۴	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	۷۰	ـ	سپاه	دستگیری
۵۶	مریوان	سیدصادق عراق	۶۲/۳/۱۱	ـ	ـ	ـ	۵۰	ـ	۴	ـ	سپاه	انهدام نیرو
۵۷	سردشت	سرشیو	۶۲/۴/۱۳	ـ	ـ	ـ	۱۵	ـ	ـ	۲ قبضه دوشکا منهدم گردید	سپاه	سلاح‌های انفرادی ۷۵ نفر از دشمن به غنیمت رزمندگان اسلام درآمد
۵۸	پیرانشهر	مرز عراق	۶۲/۴/۳۰	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	سپاه	انهدام مقر
۵۹	ارومیه	کوه عبدالرزاق	۶۲/۵/۹	۲	۱		۲۰	ـ	۳	ـ	سپاه	انهدام نیرو
۶۰	قروه	روستای بکه‌جان از توابع دهگلان	۶۲/۵/۲۳	ـ	ـ	ـ	۳	۲	ـ	ـ	سپاه	انهدام نیرو
۶۱	مهاباد	بیتوش	۶۲/۷/۲۹	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	انهدام یک دستگاه فرستنده‌ی رادیویی	سپاه	انهدام تأسیسات
۶۲	کامیاران	ـ	۶۲/۸/۷	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	انهدام یک انبار مهمات و بی‌سیم	سپاه	انهدام تأسیسات
۶۳	دیواندره	گرجی، قزل‌بلاغ	۶۲/۸/۱۴	ـ	ـ	ـ	۴	۸	ـ	ـ	سپاه	انهدام نیرو
۶۴	دیواندره	الله دره	۶۲/۸/۲۲	ـ	ـ	ـ	۳	ـ	۲	ـ	سپاه	انهدام نیرو
۶۵	دیواندره و سقز	گاوگچ علیا	۶۲/۹/۵	ـ	ـ	ـ	۱۵	۸	ـ	ـ	سپاه	انهدام مقر
۶۶	سقز	تیلکوه	۶۲/۹/۲۰	ـ	ـ	ـ	۳	ـ	ـ	ـ	سپاه	انهدام مقر
۶۷	سقز	خورخوره	۶۲/۹/۲۵	ـ	ـ	ـ	۵	۵	ـ	ـ	سپاه	انهدام نیرو

ادامه‌ی جدول شماره‌ی ۱ ـ ۱۲ ـ ۴ لیست عملیات ویژه نیروهای خودی در مقطع نبرد دوّم در مناطق غرب و شمال غرب

ردیف	شهرستان	منطقه	تاریخ	تلفات خودی			تلفات دشمن			خسارات وارده به دشمن	نیروی عمل کننده خودی	توضیحات
				شهید	مجروح	گروگان	کشته	زخمی	اسیر			
۶۸	سقز	قهرآباد و سلیمان	۶۲/۹/۲۵	–	–	–	۵	–	–	–	سپاه	انهدام مقر
۶۹	سنندج	زویران	۶۲/۹/۳۰	–	–	–	–	–	–	–	سپاه	انهدام مقر
۷۰	مریوان	اسحاق‌آباد	۶۲/۹/۳۰	–	–	–	۳	–	–	–	سپاه	انهدام نیرو
۷۱	سقز	گاو گچ	۶۲/۱۰/۸	–	–	–	۱۵	۵	–	–	سپاه	انهدام نیرو
۷۲	سردشت	شمولا	۶۳/۱۱/۸	–	–	–	–	–	–	–	سپاه	انهدام مقر
۷۳	سردشت	شمولا	۶۳/۱۱/۸	–	–	–	–	–	–	–	سپاه	انهدام مقر
۷۴	مریوان	–	۶۳/۷/۳	–	–	–	۵	–	۴	–	سپاه	انهدام نیرو
۷۵	بانه	–	۶۳/۹/۱۲	–	–	–	–	–	۴	–	سپاه	دستگیری
۷۶	پیرانشهر	خرنج	۶۴/۲/۱۰	–	–	–	۲	–	–	–	سپاه	انهدام نیرو
۷۷	پیرانشهر	خرنج	۶۴/۲/۳۱	–	–	–	۱	۴		–	سپاه	انهدام نیرو
۷۸	سقز	درگاه سلیمان	۶۴/۳/۵	۳	–	–	–	–	–	–	سپاه	انهدام مقر
۷۹	مهاباد	کهنه ده	۶۴/۴/۲۲		–	–	–	–	۱	–	سپاه	دستگیری
۸۰	بانه	کیوه رورد و آلوت	۶۴/۴/۳۱	–	–	–	۱	۱	–	–	سپاه	از بین بردن ۲ نفر از فرماندهان ضدانقلاب
۸۱	بوکان	–	۶۴/۶/۳۰	–	–	–	۲	–	–	–	سپاه	انهدام نیرو

نمودار شماره‌ی ۱۷ ـ ۱۲ ـ ۴ تعداد عملیات ویژه‌ی نیروهای خودی به تفکیک سال
۱۶
۲۳
۱۵
۱۷
۴
۶
تعداد
۱۳۵۹
۱۳۶۰
۱۳۶۱
۱۳۶۲
۱۳۶۳
۱۳۶۴

نمودار شماره‌ی ۱۸ ـ ۱۲ ـ ۴ تعداد عملیات‌های ویژه‌ی نیروهای خودی به تفکیک سال
۲۹۵
۱۹۲
۶۸
۱۶
۰
۹
تلفات دشمن
تلفات خودی
اسیر
گروگان
زخمی
مجروح
کشته
شهید

ز : عملیات تعاقبی ، واکنشی و کمکی

تحمیل شکست به دشمن در شرایط بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب ، از مبانی اساسی نبرد رزمندگان اسلام به شمار می‌رفت . عملی نمودن این روش در هنگام حملات ضربتی ضدانقلاب و در عملیات آفندی خودی ، با شیوه‌های متعدد از جمله تعاقب، عملی می‌گردید . تعاقب یکی از اصول اساسی در خنثی نمودن حملات دشمن به نیروهای خودی به شمار می‌رفت . هدف اصلی اجرای آن ، انهدام و در هم شکستن نیروهای تجزیه شده دشمن ، انهدام پایگاه ، تشکیلات و مراکز اصلی آنها بود . عملیات تعاقب که آخرین مرحله‌ی رزم آفندی است ، زمانی اجرا می‌شد که دشمن قادر نبود وارد عمل شود و یا برای رهایی از درگیری اقدام به فرار و عقب روی می‌کرد .

این روش در دو زمان مختلف به کار می‌رفت ، اولاً وقتی که نیروهای خودی در پی یک عملیات ضربتی به قصد و هدف خود مبنی بر ضربه زدن به ضدانقلاب نایل آمده بودند و برای انهدام سایر نفرات و تجهیزات دشمن آنها را تعقیب می‌کردند ، ثانیاً وقتی که ضدانقلاب به هدف خود یعنی وارد آوردن ضربه به نیروهای خودی دست یافته و اقدام به فرار می‌کرد. در این صورت نیروهای عملیاتی سایر پایگاه‌ها ، عملیات تعاقب را انجام می‌دادند . در هر دو صورت ، تعقیب و گریز ، تا جایی ادامه داشت که دشمن از دسترس خارج می‌شد (فرار به کشورعراق) ، یا به طور کامل نابود می‌گردید.

در این نوع عملیات ، نیروهای ضربتی دشمن به طرف نیروهای اصلی عقب نشینی و فرار می‌کردند . وظیفه‌ی اصلی رزمندگان اسلام در عملیات تعاقبی ، جلوگیری از پیوستن نیروهای دشمن به نیروهای اصلی در عقبه (عراق) بود .

۱ـ تعریف اصطلاحات

ـ تعاقب :

- یک عمل آفندی است که بر ضد دشمن در حال عقب نشینی یا فرار اجرا می‌گردد .

ـ تعقیب :

ـ دنبال کردن نیرویی که در حال عقب نشینی و قطع تماس می‌باشد .

ـ عقب نشینی :

ـ نوعی عملیات پدافندی که در آن تمام یا قسمتی از نیروهای گسترش یافته با نیروهای طرف مقابل قطع درگیری می‌نمایند .

ـ عقب روی :

ـ نوعی عملیات پدافندی است که یکی از طرف‌های درگیر ، بدون تماس با طرف دیگر طبق طرح قبلی به طور منظم به عقب حرکت می‌نماید .

ـ گریز و فرار :

ـ گریختن از کسی یا چیزی ؛

ـ رویدادی که در اثر بر هم ریختگی ناشی از ضربات کاری یک طرف روی می‌دهد ؛

ـ در اصطلاح نظامی ، فنی است که هر نظامی اسیر و یا محصور با آشنایی به آن بایستی از قلمرو ، حیطه و تسلط دشمن فرار کند و به نیروهای خودی بپیوندد .

ـ جنگ و گریز :

ـ نوعی عملیات رزمی است که با گریختن ، دشمن را فریب می‌دهند ، و سپس به او حمله کرده و تلفاتی به وی وارد می‌کنند .

ـ تحرک :

ـ توانایی یا کیفیتی است در نیروهای نظامی که به آنها اجازه حرکت از یک مکان به مکان دیگر را می‌دهد در حالی‌که قدرت خود را به منظور اجرای مأموریت حفظ می‌کند.

ـ محاصره :

ـ حالتی احاطه‌ای که در آن نیروها از چند سمت مورد تک و درگیری قرار گیرند؛

ـ در تنگنا قرار گرفتن .

۲ـ اهداف تعاقب

(الف) جلوگیری از پیوستن یگان‌های تجزیه شده دشمن به نیروهای عقبه ؛
(ب) جلوگیری از اجرای پدافند توسط دشمن ؛
(ج) وارد کردن حداکثر تلفات به دشمن ؛
(د) حفظ تماس با دشمن تا انهدام کامل آنها ؛
(هـ) گرفتن توان عکس‌العمل از ضدانقلاب ؛
(و) رهایی گروگان‌ها ؛
(ز) نشان دادن توانایی رزمندگان اسلام در مقابله با هرگونه تحرک دشمن ؛
(ح) ناامن کردن منطقه برای ضدانقلاب ؛
(ط) اجرای عملیات روانی بر ضد دشمن به منظور القای ناکامی در عملیات ؛
(ی) جلوگیری از عملیات روانی دشمن مبنی بر عملیات ضربتی موفق ؛
(ک) باز پس گیری اجناس ، خودروها و مهمات به غارت رفته ؛
(ل) وادار نمودن دشمن به تسلیم در نتیجه‌ی تعاقب‌های پی در پی .

۳ ـ روش‌های عملیات تعاقبی

روش اجرای عملیات تعاقبی و واکنشی در مناطق غرب و شمال غرب با توجه به نوع حمله‌ی ضدانقلاب بسیار متفاوت و متنوع بود . در این قسمت فقط به موارد مشترک در نحوه‌ی اجرای این عملیات می‌پردازیم .

(الف) فشار مستقیم نیروهای خودی بر نیروهای در حال فرار یا عقب نشینی دشمن ؛
(ب) اجرای یک تک هماهنگ با اجرای حداکثر قدرت آتش ؛
(ج) استفاده از کلیه‌ی یگان‌ها برای تعقیب دشمن ؛
(د) سد نمودن راه عقب نشینی دشمن توسط نیروهای سایر پایگاه‌ها ؛
(هـ) استفاده از یگان‌های هوایی (در هنگام عملیات‌های تعاقبی و واکنشی با توجه به فرصت کم ، قبل ار تاریک شدن هوا ، استفاده از هوانیروز برای سرعت عمل در تعقیب ضدانقلاب لازم بود .) ؛

(و) احاطه نمودن دشمن از چندین جهت متفاوت ؛

(ز) توجه به علائم و نشانه‌های قراردادی مربوط به ضدانقلاب در مسیرها جهت تعقیب ؛

(ح) به کارگیری یگان‌های متحرک با نیروهای ترکیبی بومی ، پاسدار و بسیجی ؛

(ط) شناسایی محورهای عقب نشینی دشمن و انجام عملیات انهدام و تعاقب .

۴ـ علت عقب نشینی ، گریز و فرار دشمن

(الف) عقب روی طرح ریزی شده با هدف به دام انداختن نیروهای خودی ؛

(ب) عقب نشینی اجباری در پی درگیری با رزمندگان اسلام و اقدام به فرار؛

(ج) فریب نیروهای خودی مبنی بر شکست و سازمان دهی مجدد ؛

(د) طرح ریزی حمله‌ای دیگر ؛

۵ ـ عملیات تعاقبی در شهرها

اکثر تعقیب‌های شهری وقتی صورت می‌گرفت که از دشمن اطلاعی به دست می‌آمد . در چنین مواقعی رزمندگان اسلام بلافاصله به تعقیب آنها می‌پرداختند . همچنین در روشی دیگر نیروهای خودی بدون حضور دشمن در شهرها ، با به کارگیری یگان‌های متحرک و انجام گشت و یا اجرای کمین ، دشمن را پیدا کرده و به او ضربه می‌زدند .

معابر و گذرگاه‌های دشمن برای ورود و خروج به شهرها شناخته‌شده بود . وقتی دشمن وارد شهر می‌شد و قصد خروج داشت ، چه با نیروهای خودی درگیر می‌شد یا درگیر نمی‌شد ، ماهیت ، استعداد و وابستگی اعضای گروه و یا تیم وارد شده و محل خروج وی برای نیروهای خودی معلوم بود . مثلاً وقتی دشمن از محور حسن آباد در سنندج حمله می‌کرد ، مشخص بود که در نهایت طوری حرکت خود را تنظیم می‌کند که به طرف ارتفاعات شاه‌نشین و کره‌سی برود . بنابراین تا جایی که امکان تأمین وجود داشت ، دشمن تعقیب می‌شد . در هر صورت سعی می‌گردید دشمن آرام رها نشود تا بتواند با وارد نمودن ضربه متواری شود . اگر دشمن رها می‌شد ، عملیاتش را تداوم

می‌بخشید . پیش دستی در اجرای عملیات بر ضد او مد نظر نیروهای خودی بود . این کار علاوه بر تعقیب و انهدام دشمن ، امنیت رزمندگان را هم افزایش می‌داد .

۶ـ نحوه‌ی اجرای عملیات تعاقبی و سازمان آن

عملیات تعاقب برعلیه ضدانقلاب به دو صورت انجام می‌گرفت [۱]: در روش اول ، بدون اطلاعات دقیق از محل حضور دشمن ، پس از انتخاب یک منطقه و طرح‌ریزی لازم ، به همراه تیم‌ها و گروه‌های عملیاتی گشت اجرا می‌شد . این حضور آشکار هم باعث تأمین و تقویت امنیت نیروهای خودی بود و هم ضعف‌های اطلاعاتی را جبران می‌کرد . ضمن آن ، منطقه عملیات گروهای گشت برای دشمن نا امن می‌شد . در این گونه گشت زنی‌ها ممکن بود رزم تصادفی با دشمن روی دهد که در صورت درگیری اگر دشمن متواری می‌شد طرحی برای تعقیب او اجرا می‌شد . در روش دوّم تعاقب که با اطلاعات قبلی از محل و استعداد و ماهیت دشمن انجام می‌شد ، بر اساس اطلاعات دقیق منابع اطلاعاتی و با برنامه‌ریزی قبلی از نزدیک‌ترین نقاط اتکا به محدوده‌ی حضور دشمن ، عملیات آغاز می‌شد . این اقدام باعث حفظ و تقویت ارتباطات بین یگان‌ها می‌گردید و در صورت نیاز به پشتیبانی از همان مقرهای ثابت ، عملیات پشتیبانی انجام می‌گرفت . از طرفی جمع‌آوری اخبار و اطلاعات و تبادل آن را این نقاط اتکا تسهیل می‌نمود . بنابراین با برنامه‌ریزی‌های قبلی برای تعقیب و درگیری با دشمن اقدام به عمل می‌آمد .

برای اجرای عملیات تعاقبی یک سازمان سبک ، زبده ، با تحرک و خودکفا با به‌کارگیری نیروهای تلفیقی بومی و غیر بومی در نظر گرفته می‌شد تا بتوانند حداکثر هماهنگی با محیط و مردم را داشته باشند . در تعاقب‌ها داشتن خبر و اطلاعات دقیق ، در کارآیی یگان‌های خودی نقش زیادی داشت .

---

۱ ـ مصاحبه با برادر مجید مقیمیان مسئول جنگ‌های نامنظم عملیات نیروی زمینی سپاه

۷ ــ انواع شیوه‌ها و روش‌های اجرای عملیات تعاقبی

(الف) عملیات ضربتی :

پس از اجرای کمین توسط ضدانقلاب در محورهـای مواصـلاتی ، نزدیـک‌تـرین یگان ضربت به منطقه عملیات دشمن با برنامه ریزی دقیق و طرح ریزی شده ، با کسب مجوز از فرمانده‌ی رده بالا ، از چنـد جنـاح وارد عمـل مـی‌شـد . در اجـرای عملیـات ضربتی ، رعایت اصول ایمنی‌و کنترلی ، آشنایی به منطقه و وارد عمل شدن از مسیرهای مختلف از اصول اساسی این نوع عملیات است .

(ب) عملیات پاکسازی و محاصره منطقه :

در این روش تعاقبی ، منطقه‌ای که دشمن در آن عملیات انجام می‌داد ، محاصره و توسط رده‌های بالا با چند یگان از جناح‌های مختلف پاکسازی و مقرهای اسـتقراری در آن احداث می‌گردید .

(ج) عملیات تعقیب و گریز :

پس از انجام عملیات توسط دشـمن ، از مسـیرهای مختلـف یگـان‌هـای ضـربت خودی ، دشمن را تا جایی که او را به دام انداخته و ضرباتی به او وارد کنند و یـا او را به تسلیم بکشانند ، تعقیب می‌کردند . در اجرای این روش لحاظ کردن این نکته مثبـت که دشمن پس از عملیاتش به مراتب خسته است و دنبـال کـردن پـی در پـی او باعـث ضربه پذیری او خواهد شد ، ضروری بود ، همچنین در چنین مواقعی باید با اطلاعـات دقیق و حساب شده وارد عمل می‌شد .

(د) عملیات ضد کمین :

عملیات ضد کمین در مسیر بازگشت دشمن یا حین حرکت آنها بـرای عملیـات ، صورت گرفته و رزمندگان اسلام بر اساس اطلاع قبلی از قصد کمین دشـمن در مسـیر یا در محل مورد نظر او را شناسایی و کمین اجرا می‌کردند .

(ه) استفاده از سلاح‌های منحنی زن :

با توجه به این که مناطق مختلف تحت مسئولیت یگـان‌هـای مختلـف بـود و بـه صورت گروهان و گردان اداره می‌شد ، در حوزه‌ی مسـئولیت هـر گـردان سـلاح‌هـای منحنی زن در مراکز مختلف به‌خصوص مرکز گردان و گروهان مستقر می‌گردیـد تـا در

مواقع حمله‌ی دشمن به مقرها درخواست پشتیبانی از این سلاح‌ها می‌شد .

(و) عملیات واکنشی :

این تاکتیک قبل از وارد عمل شدن دشمن به‌خصوص در اجرای کمین و حمله به پایگاه و مقر پس از اطلاع نیروهای خودی از قصد و عمل ضدانقلاب اجرا می‌شد .

یکی از مسائل مهم در انجام عملیات واکنشی ، زمان شروع عملیات است . به‌خصوص مواقعی که نیروهای خودی باید سریع وارد عمل شوند و بایستی از حداکثر سرعت و دقت استفاده می‌کردند . چون نیروهای دشمن در طرح ریزی عملیات ، زمان را طوری تنظیم می‌کردند که ادامه درگیری به شب ختم شود تا بتوانند با استفاده از تاریکی شب منطقه را ترک ، یا اقدام به عملیات بر ضد نیروهای کمکی کنند . بنابراین قبل از هر عکس العمل یا عملیات واکنشی زمان آن بایستی در نظر گرفته می‌شد .

۸ ــ نمونه‌هایی از این نوع عملیات

(الف) مورخه ۵۹/۸/۱۷ ، پس از سقوط مقر آبیدر و به اسارت رفتن تعدادی از نیروهای خودی ، یک گروه ۱۵۰ نفری متشکل از جان برکفان سپاه ، بسیج و پیشمرگان مسلمان کرد در تعقیب ضدانقلاب در روستای نوره سنندج با نیروهای کومله درگیر می‌شوند که در نتیجه ۹ نفر از افراد دشمن از جمله یکی از فرماندهان آنان به نام فخرالدین (معروف به فخره) کشته و چندین قبضه سلاح توسط برادران رزمنده به غنیمت گرفته می‌شود . همچنین در این درگیری ۵ نفر از برادران بسیج و پیشمرگ مسلمان کرد از جمله پیشمرگ متعهد ومتدین سید اشرف هدایتی به طرز مظلومانه‌ای به شهادت می‌رسد .

(ب) مورخه ۵۹/۱۰/۱۱ ، نیروهای سپاه سقز با همکاری ۲ فروند بالگرد به تعقیب نیروهای ضدانقلاب که روز قبل به کامیون‌های اداره راه و ترابری کمین زده بودند پرداخته و در عمق منطقه سنته و ایرانخواه با آنان درگیر شدند . در نتیجه ۳ نفر از ضدانقلابیون کشته ، تعدادی زخمی و گروگان‌های این کمین نیز آزاد شدند .

(ج) مورخه ۶۰/۸/۲۳ ، توسط اهالی متعهد سنندج به واحد عملیات سپاه پاسداران مستقر در باشگاه افسران اطلاع داده شد. عده‌ای ضدانقلاب به محله کله کجار

رفته و با حمله به خانه دوتن از پیشمرگان مسلمان کرد ، در این منطقه ۵ تن از ساکنین این منازل را به ضرب گلوله به شهادت رساندند و پس از ارتکاب این جنایات متواری شده‌اند . بلافاصله برادران پاسدار به محل عزیمت و به تعقیب دشمن پرداختند که در نهایت با عناصر مزدور آمریکایی درگیر شدند . نیروهای انقلاب پس از چند ساعت درگیری ، مؤفق شدند ضمن پاکسازی منطقه با همکاری مردم مسلمان ، ۱۵ تن از عناصر ضدانقلاب را که در این حملات دست داشتند ، دستگیر کنند.

(د) مورخه ۶۱/۸/۵ ، به دنبال کمین نیروهای ضدانقلاب در محور بیجار ، برادران سپاه و ژاندارمری به تعقیب آنها پرداختند و در روستای کلک با آنها درگیر شدند . در این درگیری تعداد زیادی از ضدانقلابیون کشته و زخمی شدند .

(ه) مورخه ۶۲/۵/۲۸ ، طی حمله گروهک کومله به پایگاه ارندان نیروهای خودی به تعقیب دشمن پرداختند که با محاصره ضدانقلاب ۵ نفر از گروگان‌ها آزاد وکلیه‌ی وسایل و تجهیزاتی که ضدانقلاب از پایگاه به غنیمت برده بود ، مانند خمپاره ۸۱ به دست نیروهای خودی افتاد . همچنین ۱۵ نفر از ضدانقلابیون کشته ، و ۲ نفر از نیروهای گشت آویهنگ شهید و ۱ بسیجی نیز مجروح شد .

۹ ـ جمع‌بندی عملیات تعاقبی در مقطع نبرد دوّم

طبق اسناد و مدارک موجود تعداد ۷۵۰ عملیات تعاقبی ، واکنشی و کمکی توسط رزمندگان اسلام در مناطق غرب و شمال‌غرب اجرا شده است [۱] که ۲۶۲ مورد آن در پی کمین ضدانقلاب ، ۱۴۱ مورد در پی حمله‌ی ضدانقلاب به پایگاه‌های خودی ، ۱۱۹ مورد در پی حمله‌ی ضدانقلاب به نیروهای تأمینی ، ۹۰ مورد در پی حمله‌ی ضدانقلاب به مراکز جمعیتی و ۱۳۸ مورد در پی اطلاع از تجمع ضدانقلاب بوده‌است . همچنین تعداد آن به تفکیک سال به شرح زیر است :

یازده مورد در سال ۱۳۵۸ ، صد و پانزده مورد در سال ۱۳۵۹ ، صد و بیست و چهار مورد در سال ۱۳۶۰، صد و سی و دو مورد در سال ۱۳۶۱ ، صد وهفتاد شش

---

۱ ـ تعداد این نوع عملیات خیلی بیشتر از موارد ذکر شده در این قسمت است لیکن با توجه به آمار و اسناد موجود این جمع بندی ارائه شده است .

مورد در سال ۱۳۶۲ ، صد و سه مورد در سال ۱۳۶۳ و هشتاد ونه مورد در سال ۱۳۶۴ بوده است (نمودار شماره‌ی ۱۹ ـ ۱۲ ـ ۴).

همچنین آمار تلفات خودی و دشمن در تعقیب‌ها به شرح زیر است :

(الف) تلفات خودی : ۱۹۳ نفر شهید ، ۱۸۰ نفر مجروح ، ۶۶ نفر گروگان و ۴ نفر مفقود .

(ب) تلفات دشمن : ۳۶۳ نفر کشته ، ۱۲۹ زخمی و ۱۸۰ اسیر (نمودار شماره‌ی ۲۰ ـ ۱۲ ـ ۴).

لازم به یادآوری است طبق آمار ، نیروهای خودی در شهرستان‌های سقز با ۹۸ مورد ، سنندج با ۹۷ مورد ، مهاباد با ۸۲ مورد و دیواندره با ۷۹ مورد ، بهترین واکنش را نسبت به دشمن داشته و به تعقیب ضدانقلاب پرداخته‌اند .

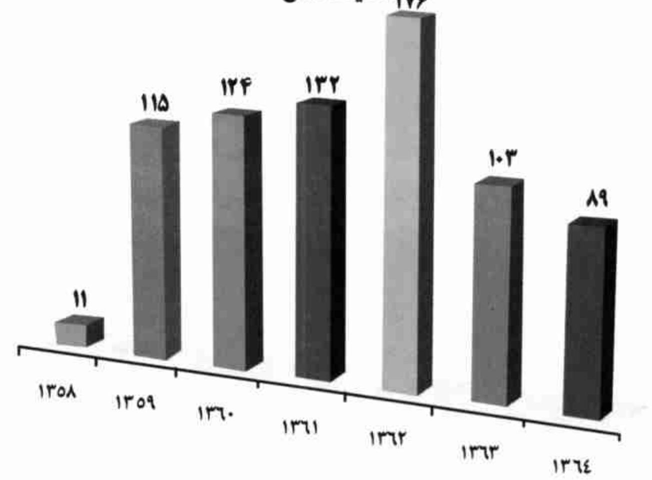
ح : مقرها و پایگاه‌های خودی (پدافند)

برای کسب امنیت پایدار ، یکی از کارهای عمده‌ی نیروهای نظامی و انتظامی ایجاد مقر و پایگاه در مناطق شهری ، روستایی ، محورهای مواصلاتی ، عوارض مهم و مرز پس از هر عملیات پاکسازی در مناطق غرب و شمال‌غرب بود تا ضمن حفظ و کنترل این نقاط ، امنیت نسبی برای مردم منطقه نیز ایجاد شود . در کنار این امنیت نیروهای سازندگی ، سیاسی و فرهنگی با آسودگی خاطر بتوانند فعّالیت نمایند .

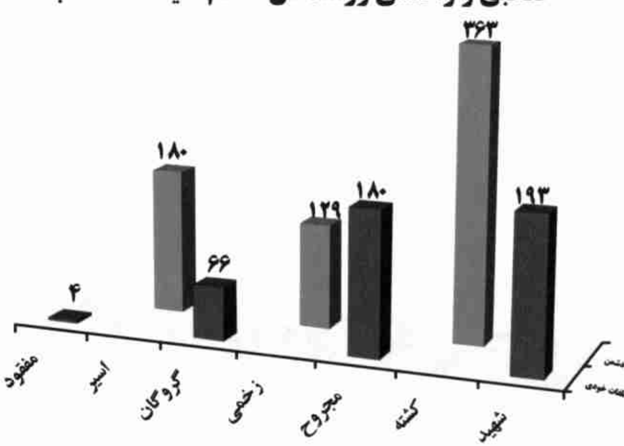
فرماندهی نظامی و مسئولین امنیتی منطقه طبق برنامه‌ریزی که در عملیات پاکسازی مناطق داشتند ، بعد از هر عملیات افرادی را برای حفاظت از محدوده‌ی عملیات مستقر می‌کردند تا امنیت این مناطق تأمین گردد . در اکثر مواقع نیروهای سپاه ، ارتش و ژاندارمری جداگانه با توجه به تنوع نیروها و نیاز منطقه و تدابیر قرارگاه مشترک ، اقدام به احداث مقر و پایگاه می‌کردند ، لکن در مواقعی نقاط مشترک پدافندی نیز ایجاد می‌شد .

با شروع جنگ تحمیلی طبق تدبیر قرارگاه مشترک سپاه ، ارتش و ژاندارمری قرار شد ارتش جمهوری اسلامی ایران برای حضور در خط مرزی و مناطق جنگی مقرها را تخلیه نماید و حفظ امنیت محورهای مواصلاتی (جاده‌ی اصلی و فرعی بین شهری)

نمودار شماره‌ی ۱۹ ـ ۱۲ ـ ۴ تعداد عملیات تعاقبی نیروهای خودی به تفکیک سال

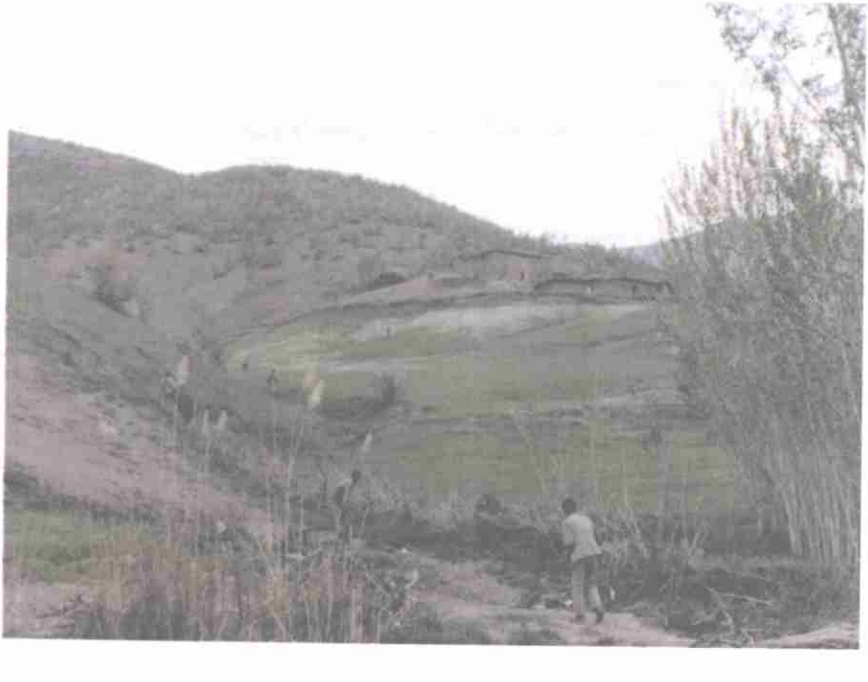

نمودار شماره‌ی ۲۰ ـ ۱۲ ـ ۴ مقایسه‌ی تلفات خودی و دشمن در عملیات تعاقبی و واکنشی رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب

رزمندگان اسلام در حال تعقیب ضدانقلاب

به عهده‌ی ژاندارمری و کنترل سایر مناطق از جمله روستاها ، شهرها و مناطق مهم در مسئولیت سپاه پاسداران قرار گیرد .

پس از تقسیم وظایف و تعیین خطوط حد (منطقه‌ی مسئولیت) ، سپاه پاسداران با توجّه به گستردگی منطقه پراکندگی جمعیت و نوع مأموریت همچنین تلاش اصلی در مقابله با تهاجم عراق ، کفالت تأمین نیرو و پشتیبانی هر یک از شهرستان‌های غرب و شمال‌غرب را به عهده‌ی یکی ار استان‌های کشور قرار داد . این استان‌ها موظف بودند ضمن اولویت قراردادن فعّالیت‌ها در مقابله با تهاجم عراق در توسعه و پدافند این مناطق نیز مشارکت نمایند و برای رفع مشکلات بر سر اجرای این تصمیم مهم ، تدابیر مناسب از جمله انتقال تجربیات به روش‌های مختلف ، مأمورکردن نیروهای با سابقه و توانمند به شهرستان‌ها ، تمرکز آموزش اتخاذ گردید .

در خصوص مقرها و پایگاه‌ها ، اهداف ایجاد آنها ، تقسیم‌بندی مناطق و انواع مقر، سازمان و نحوه‌ی پشتیبانی به روش حفاظت فیزیکی ، طرح مانور ، وظایف فرمانده مقر و پاسبخش و در نهایت آمار تعداد آن از نکات مهمی است که در ادامه به ارائه آنها می‌پردازیم .

۱ ـ اهداف ایجاد مقر و پایگاه

ـ برقراری ارتباط با مردم و تشریح اهداف حکومت اسلامی ؛

ـ برقراری امنیت جهت حضور نیروهای سازندگی و فرهنگی در منطقه و انجام عملیات مردمیاری ؛

ـ کسب اطلاعات از وضعیت دشمن ، منطقه و مردم ساکن در محدوده‌ی مقر و پایگاه ؛

ـ ایجاد نقطه اتکاء جهت انجام عملیات بعدی ؛

ـ تثبیت موقعیت نیروهای خودی جهت ایجاد امنیت پایدار ؛

ـ نا امن کردن منطقه برای ادامه فعّالیت ضدانقلاب از طریق اجرای کمین و گشتی، درگیری و عملیات رزمی ، ممانعت از تماس با هواداران ، جلوگیری از اخاذی و زورگویی نسبت به مردم ؛

ـ خنثی‌سازی عملیات روانی دشمن نسبت به مردم و بسیج آنها جهت مشارکت در برقراری امنیت ؛
ـ به تسلیم کشاندن نیروهای ضدانقلاب و جلوگیری از پیوستن فریب خوردگان به صف دشمن ؛
ـ شناسایی افراد متدین و انقلابی ، افراد مشکوک و هواداران دشمن و خانواده‌های ضدانقلاب جهت اعلام به رده‌های بالا برای اتخاذ تدابیر مناسب ؛
ـ کنترل مرز و کسب اطلاعات برون مرزی .

۲ ـ تقسیم‌بندی مقرها و پایگاه‌ها در مناطق

در هر شهرستانی مناطق به سه دسته سفید ، زرد و قرمز تقسیم می‌شدند .

ـ **مناطق سفید** : به مناطقی گفته می‌شد که ضدانقلاب توان حضور در آن نداشت و معمولاً مردم طبق سازماندهی بسیج امنیت این مناطق را بر عهده داشتند و مقرهای مقاومت در این نقاط ایجاد شده بود .

ـ **مناطق زرد** : به مناطقی اطلاق می‌شد که ضدانقلاب توان عملیاتی کمتری در این نقاط داشت . نیروهای مقاومت و مردم در کنار نیروهای عملیاتی در مقرها حضور داشتند .

ـ **مناطق قرمز** : مناطقی بودند که ضدانقلاب فعّالیت گسترده‌ای در آن داشت و احتمال درگیری و حمله فراوان به مقرها پیش‌بینی می‌شد . نیروهای عملیاتی دائم در مقرها حضور داشتند و مرتب گشت اجرا می‌گردید تا در نهایت ، شرایط مناسب برای برقراری امنیت نسبی و تبدیل مناطق به وضعیت زرد و سپس سفید پیش آید .

۳ ـ انواع مقرها و پایگاه

در اوایل مقطع نبرد دوّم ، بعد از باز پس‌گیری مناطق به‌خصوص در مناطق شهری هر نقطه‌ای که دارای محیط مناسب و یا ساختمان در خوری بود ، مقر و پایگاه احداث می‌گردید . به مرور زمان احداث این‌گونه نقاط پدافندی هدفمند گردید و در نهایت در این مقطع مقرها و پایگاه‌ها به دو دسته‌ی کلی ثابت و موقت تقسیم می‌شدند . مقرهای

ثابت جهت انجام عملیات در مناطق که حضور و فعّالیت ضدانقلاب بیشتر بود ایجاد می‌گردید و پس از تغییر وضعیت منطقه به مقرهای مقاومت تبدیل می‌شد.[۱] مقرهای موقت نقاط پدافندی بودند که با توجّه به مأموریت، در کوتاه مدت مورد استفاده قرار می‌گرفت و پس از رسیدن به هدف مورد نظر، تخلیه یا جمع‌آوری می‌شد. در زیر به مواردی از آنها اشاره می‌شود:

(الف) مقرهای ییلاقی:

مقرهای ییلاقی در فصل بهار و تابستان احداث و با سرد شدن هوا جمع‌آوری می‌شد. با توجّه به بافت جغرافیایی منطقه بیشتر این مقرها در مناطق جنگلی و خوش آب و هوا و دور از دسترس احداث می‌شد تا ضدانقلاب به راحتی نتواند در آنجا حضور یابد و با تغذیه از عشایر، آمادگی بیشتری برای رویارویی با رزمندگان اسلام پیدا نماید. همچنین به علّت پر کردن خلاء مناطق بینابینی، بیشتر این مقرها در این مناطق احداث می‌شد.

(ب) مقرهای زمستانی:

با توجّه به این‌که شغل اصلی مردم روستاهای منطقه کشاورزی بود در فصل زمستان می‌شد از آنها جهت برقراری امنیت استفاده نمود. بنابراین مقرهای زمستانی در این فصل دایر و در فصل بهار جمع‌آوری می‌شد. در ضمن اغلب مقرهای عملیاتی که در ارتفاعات روستاها قرار داشت، در فصل زمستان تخلیه و به کنار یا داخل مراکز جمعیتی نقل مکان می‌شد.

(ج) مقرهای توپخانه‌ای:

این مقرها در وسط شعاع دایره‌ای که بتوان کلیه‌ی مقرهای اطراف را تحت پوشش آتش سلاح‌های سنگین ونیمه سنگین قرارداد احداث می‌شد و با شروع فصل سرما جمع‌آوری می‌گردید.

---

۱ ـ مقرهای ثابت خود به دو دسته‌ی عملیاتی و مقاومتی نیز تقسیم می‌شد، لکن بیشتر کاربرد احداث مقر مطرح بود که برای نیروهای خودی، ضدانقلاب و مقر به عنوان یک نقطه ثابت تلقی و نقش به عهده داشت.

(د) مقرهای صحرایی (چادری) :

زمانی‌که عملیات زنجیره‌ای و گسترده در منطقه صورت می‌گرفت و نیروها می‌بایست چندین روز در مناطق پاکسازی شده می‌ماندند در بلندی‌ها و یا اطراف روستاها خاکریزی احداث می‌شد و چادرها در آن نصب می‌گردید .

۴ ـ سازمان مقرها و پایگاه‌ها

با توجه به نوع مأموریت ، بافت منطقه ، حساسیت زمانی ساختار و سازمان مقرها و پایگاه‌ها بنا به وضعیت نیروهای نظامی و انتظامی در طول دوران مقطع نبرد دوّم متفاوت بود . برای مثال در سال ۱۳۶۰ بیشتر مقرها در حاشیه شهرها و محورهای مواصلاتی و روی عوارض مرتفع و سرکوب احداث می‌گردید و کمتر از ۲۰ نفر نیرو در آن مستقر نمی‌شد ، در حالی که در سال ۱۳۶۴ بیش از ۴۰ درصد مقرها به کنار روستاها منتقل شد و ۶ نفر در آن مستقر و به انجام مأموریت می‌پرداختند .

برای هر مقر فرمانده ، جانشین ، پاسبخش ، نیروهای رزمی و تدارکاتی ، مسئول تسلیحاتی و سلاح نیمه سنگین و متصدی مخابرات در نظر گرفته می‌شد و از نظر سلسله مراتب سازمانی تحت کنترل گروهان و رده‌های بعدی قرار می‌گرفتند .

در اوایل مقطع نبرد دوّم مقرها و پایگاه‌های سپاه پاسداران به صورت محوری (جاده‌های مواصلاتی) سازماندهی و هدایت می‌شد . لکن بعدها به دلیل توسعه‌ی وضعیت در پاکسازی مناطق عمق بستن مرز و تلاش برای عادی‌سازی اوضاع هر شهرستان از نظر پدافندی به چندین پاسگاه تقسیم و هر پاسگاه خط حدی برای گردان‌ها ، گروهان و مقرها تعیین می‌کرد . در یگان‌های ارتش و ژاندارمری طبق سازمان مشخص لشگرها ، تیپ‌ها و هنگ‌ها در خط حد منطقه مسئولیت گردان‌ها مقرها و پایگاه‌ها به صورت گروهانی و دسته‌ای به انجام مأموریت مبادرت می‌ورزیدند (جدول‌های ۲ ، ۳ و ۴ ـ ۱۲ ـ ۴).

در قالب بار مبنای عملیاتی و غیرعملیاتی بود و رده‌های پشتیبانی (گروهان ، گردان ، محور ، پاسگاه) موظف می‌گردید در صورت مصرف این موارد نسبت به تأمین و جایگزین این اقلام طبق گزارش فرمانده مقر و تأیید رده‌های بالا اقدام نماید .

جدول شماره ۲ ـ ۱۲ ـ ۴ مقرها و پایگاه‌های سپاه، ارتش و ژاندارمری در استان آذربایجان‌غربی

ردیف	شهرستان	تعداد	سپاه	ارتش	ژاندارمری	مشترک
۱	ارومیه	۲۶۸	۱۱۲	۳۴	۱۱۹	۳
۲	مهاباد	۳۴۱	۱۴۰	۵۴	۱۴۷	-
۳	پیرانشهر	۲۰۰	۸۱	۸۱	۳۸	-
۴	سردشت	۳۶۲	۱۰۹	۱۵۹	۹۴	-
۵	بوکان	۵۷	۲۶	۴	۲۳	۴
۶	میاندوآب	۷	۴	-	۳	-
۷	نقده	۳۱	۱۴	۲	۱۴	۱
۸	اشنویه	۵۴	۳۳	۶	۱۵	-
۹	سلماس	۸۳	۵۱	۴	۲۸	-
۱۰	خوی	۳۰	۶	۲	۲۲	-
۱۱	تکاب	۱۳	۱۳	-	-	-
۱۲	شاهین‌دژ	۳۲	۲۸	-	۴	-
۱۳	ماکو	۵۰	۱۰	-	۴۰	-
	جمع	**۱۵۲۸**	**۶۲۷**	**۳۴۶**	**۵۴۷**	**۸**

جدول شماره‌ی ۳ ـ ۱۲ ـ ۴ مقرها و پایگاه‌های سپاه ، ارتش و ژاندارمری در استان کردستان

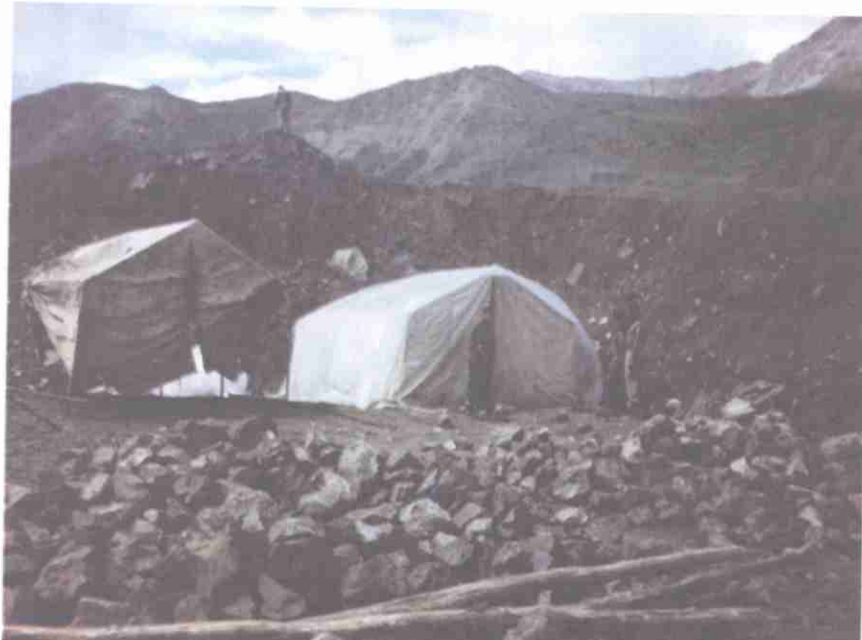
ردیف	شهرستان	تعداد	سپاه	ارتش	ژاندارمری	مشترک
۱	سنندج	۱۶۹	۱۰۷	۱	۶۰	۱
۲	مریوان	۲۱۲	۱۵۴	۴	۵۴	-
۳	بانه	۱۷۸	۶۱	۵۵	۵۵	۷
۴	سقز	۲۲۵	۱۱۷	۱۰	۹۸	-
۵	دیواندره	۱۶۲	۱۰۶	۲	۵۴	-
۶	کامیاران	۸۷	۷۱	-	۱۶	-
۷	قروه	۲۶	۲۵	-	۱	-
۸	بیجار	۱۳	۱۳	-	-	-
	جمع	۱۰۷۲	۶۵۴	۷۲	۳۳۸	۸

جدول شماره‌ی ۴ ـ ۱۲ ـ ۴ مقرها و پایگاه‌های سپاه، ارتش و ژاندارمری در استان کرمانشاه

ردیف	شهرستان	تعداد	سپاه	ارتش	ژاندارمری	مشترک
۱	پاوه	۷۰	۳۳	۱۰	۲۲	۵
۲	جوانرود	۱۴۸	۷۳	۲۲	۴۹	۴
۳	سنقر	۳۹	۲۳	ـ	۱۶	ـ
۴	کرمانشاه	۱۵۳	۷۸	۲۳	۵۲	ـ
۵	اسلام آباد	۹۸	۵۰	۱۵	۳۳	ـ
۶	سرپل ذهاب	۸۴	۴۳	۱۲	۲۹	ـ
۷	قصرشیرین	۳۵	۱۸	۵	۱۲	ـ
۸	گیلانغرب	۹۱	۴۵	۱۴	۳۲	ـ
۹	هرسین	۲۸	۱۷	ـ	۱۱	ـ
۱۰	صحنه	۳۸	۲۳	ـ	۱۵	ـ
۱۱	کنگاور	۱۹	۱۱	ـ	۸	ـ
	جمع	۸۰۳	۴۱۴	۱۰۱	۲۷۹	۹

مقر و پایگاه ثابت و فصلی رزمندگان اسلام با استعدادهای مختلف

در مناطق غرب و شمال‌غرب با توجه به طولانی بودن فصل سرما ، جیره‌ای به عنوان زمستانه نیز پیش‌بینی می‌شد که مستقیم توسط لجستیک هر یگان (لشکر ، تیپ یا شهرستان) از اول تا آخر مهرماه تحویل مقرها می‌گردید تا در صورت بارش برف و بسته شدن جاده‌ها یا تهاجم ضدانقلاب ، کمبودی در این نقاط پدافندی به وجود نیاید .

(ب) پشتیبانی نیرویی :

پشتیبانی نیرویی یگان‌های ارتش و ژاندارمری از طریق استخدام کادر جدید ، جذب سربازان جدیدالورود و به کارگیری افراد منقضی خدمت انجام می‌گرفت . تأمین نیروی رده‌های سپاه پاسداران نیز همان‌گونه که در مقدمه اشاره شد ، توسط سایر استان‌ها به اعزام نیروهای کادر ، بسیج و سرباز طی مأموریت سه ماهه صورت می‌پذیرفت (جدول شماره‌ی ۵ ـ ۱۲ ـ ۴).

(ج) پشتیبانی مهندسی :

رده‌های مهندسی لشکرها ، تیپ‌ها ، هنگ‌ها و یگان‌های سپاه در هر شهرستان در ساخت و ترمیم مقرها و جاده‌های منتهی به آن ایجاد موانع فیزیکی در اطراف پایگاه‌ها ، پاکسازی محورهای مواصلاتی از نظر مین و برف‌روبی نقش اساسی بر عهده داشت و کلیه‌ی ماشین‌آلات و امکانات مهندسی رزمی خود را در این رابطه به کار می‌گرفتند . چنانچه نیاز به تقویت و پشتیبانی بیشتری بود توسط رده‌های بالاتر اقدام می‌شد .

(د) پشتیبانی عملیاتی :

با توجه به روش ضدانقلاب در حمله به مقرها ، پیش‌بینی کمک‌رسانی و نحوه‌ی پشتیبانی عملیاتی رده‌های بالا و همجوار از وظایف بسیار مهم محسوب می‌گردید ، ضمن اینکه به کارگیری آموزش‌های قبلی ، انجام صحیح وظایف نیروها طبق تمرینات مانور ، هدایت خونسردانه فرمانده ، حفظ برقراری ارتباط بی‌سیمی ، رعایت نکات ایمنی از مسائلی بود که هر مقر و زمان مقابله با تهاجم ضدانقلاب بایستی تا رسیدن نیروی کمکی و پشتیبانی به کار می‌برد .

در مقاطع زمانی بحران غرب و شمال‌غرب ، نحوه‌ی مقابله با حمله دشمن به مقرها و پایگاه‌ها متفاوت بود . پشتیبانی آتش ، اعزام نیروی کمکی ، اجرای کمین توسط یگان‌های همجوار و تعاقب توسط یگان‌های ضربت از اقدامات مشترکی بود

جدول شماره‌ی ۵ ـ ۱۲ ـ ۴ استان‌های پشتیبانی کننده نیرویی یگان‌های سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در مناطق غرب و شمال‌غرب

ردیف	استان	شهرستان	ردیف	استان	شهرستان
۱	خود شهرستان	ارومیه	۱۷	تهران	سقز
۲	مرکزی و کرمان	مهاباد	۱۸	اصفهان ،خراسان و همدان	دیواندره
۳	مرکزی	پیرانشهر	۱۹	خراسان	کامیاران
۴	سمنان	سردشت	۲۰	خود شهرستان	قروه
۵	لرستان	بوکان	۲۱	خود شهرستان	بیجار
۶	خود شهرستان	میاندوآب	۲۲	همدان و خود شهرستان	پاوه
۷	خود شهرستان	نقده	۲۳	همدان و خود شهرستان	جوانرود
۸	آذربایجان غربی	اشنویه	۲۴	خود شهرستان	سنقر
۹	خود شهرستان	سلماس	۲۵	خود شهرستان	کرمانشاه
۱۰	خود شهرستان	خوی	۲۶	استان‌های مختلف	اسلام آباد
۱۱	خود شهرستان	تکاب	۲۷	استان‌های مختلف	سرپل ذهاب
۱۲	خود شهرستان	شاهین‌دژ	۲۸	استان‌های مختلف	قصرشیرین
۱۳	خود شهرستان	ماکو	۲۹	استان‌های مختلف	گیلانغرب
۱۴	اصفهان	سنندج	۳۰	خود شهرستان	هرسین
۱۵	مازندران و گیلان	مریوان	۳۱	خود شهرستان	صحنه
۱۶	زنجان و قزوین	بانه	۳۲	خود شهرستان	کنگاور

که در طول مقطع نبرد دوّم مورد استفاده قرار می‌گرفت . از همه مهمتر ایجاد توانایی در مقرها در دفاع از خود بود که برنامه‌ریزی و کنترل می‌شد .

۶ـ تحکیم پدافند مقرها (نکات ایمنی)

ـ بالا بردن وضعیت رزمی نیروهای خودی از طریق آموزش‌های مناسب ، استفاده از افراد با تجربه ، تقویت تسلیحات و مهمات ؛

ـ پیش‌بینی کمینگاه در فاصله‌ی ۵۰ تا ۱۰۰ متری مقرها و راه‌های نفوذی جهت جلوگیری از ضربه‌پذیری پایگاه‌ها ؛

ـ استفاده از خاکریزهای دایره‌ای با تعیین معبرهایی جهت رفت و برگشت گشتی‌ها و عوامل تأمین ؛

ـ ایجاد سنگرهای کوهستانی با دیوار و سقف مستحکم (از ساخت سنگرهایی با ابعاد بزرگ و مرتفع خودداری می‌شد .) ؛

ـ احداث کانال ارتباطی حداقل در دورتا دور مقر جهت ارتباط بین سنگرهای اجتماعی و انفرادی ؛

ـ استفاده از سیم خاردار (معمولاً دو رشته سیم خاردار به فاصله‌ی ۳ الی ۵ متری دور تا دور مقر احداث می‌گردید) ؛

ـ بهره‌برداری از مین‌های مختلف در بین سیم خاردارها و معابر وصولی با روش نامنظم ؛

ـ بالا بردن روحیه‌ی نیروها در پایگاه‌ها از طریق برگزاری کلاس‌های مختلف آموزشی ، علمی ، عقیدتی ، ورزشی ؛

ـ جلوگیری از ایجاد هر گونه سر و صدا و روشنایی در شب جهت جلوگیری از پایین آمدن کیفیت تاکتیکی و رزمی پایگاه ؛

ـ ثبت تیر خمپاره اندازها و توپ‌ها روی نقاط مشکوک و یا معابر نفوذی (احتمالی) ضدانقلاب ؛

ـ اعزام گشتی‌های تأمینی از طریق معابر در اطراف پایگاه با پیش‌بینی و هماهنگی کامل ؛

ـ تغییر ساعات اعزام ، مراجعت و محل سرکشی‌های تأمین ؛
ـ پیش بینی گروه ضربت هر پایگاه در صورت نیاز به منظور انجام مأموریت محوله ؛
ـ پیش‌بینی گروهی به نام گروه تخلیه جهت مجرومین و شهدای خودی و تخلیه کشته‌ها و زخمی‌های ضدانقلاب ؛
ـ جلوگیری از تجمع پرسنل در جناح حمله شده و استقرار کلیه‌ی پرسنل در مواضع خود ؛
ـ استفاده از وسایل ابتکاری اعلام خبر مانند قوطی های خالی کنسرو ؛
ـ استفاده از آتش ایذایی روی نقاط و معابر نفوذی (احتمالی) ضدانقلاب (این نقاط از قبل شناسایی شده بوده) ؛
ـ استفاده از روش بهره برداری و کدگذاری در مکالمات بی‌سیمی ؛
ـ ایجاد ارتباط با پایگاه‌های همجوار به منظور هماهنگی لازم ؛
ـ رعایت اصول استتار و اختفا با توجه به فصول مختلف ؛
ـ درجه‌بندی حساسیت هر پایگاه ؛
ـ شناسایی نقاط آسیب‌پذیر و ضعف‌های خودی ؛
ـ تشکیل تپه شناسایی (دیده‌بانی) ؛
ـ بررسی راه‌های مقابله با حمله ضدانقلاب ؛
ـ افزایش نیرو در هر پایگاه در صورت دریافت گزارش اطلاعات مبنی بر احتمال حمله ضدانقلاب به آن ؛
ـ تقویت احساس مسئولیت در همه اعضای پایگاه و تقویت بنیه فکری آنان ؛
ـ در نظر گرفتن مسائل حفاظتی و از بین بردن نقاط ضعف فیزیکی مقر (درب کلیه مواضع و سنگرها با گونی و یا سنگ حفاظت می‌گردید تا در صورت اصابت خمپاره به جلوی آن از اصابت ترکش به داخل سنگر جلوگیری شود ، همچنین کلیه سنگرها دارای سرپوش بود) ؛
ـ آمادگی برای درگیری در هر ساعت از شبانه‌روز ؛
ـ از بین بردن عوارض طبیعی و مصنوعی که به نفع استتار ضدانقلاب است ؛

ـ کنترل کلیه‌ی ترددها در اطراف مقر و پایگاه ؛
ـ تعبیه تله‌های منور در اطراف پایگاه‌ها (جلوتر از سیم خاردار) و معابر نفوذی ؛
ـ گماردن پست‌های استراق سمع (در شب) در نزدیکی معابر وصولی و نفوذی ؛
ـ پاکسازی روزانه‌ی اطراف هر پایگاه از مین‌گذاری (قبل از هر گونه تردد خودی) ؛
ـ نظافت وآماده نمودن کلیه‌ی سلاح‌های اجتماعی قبل از آغاز تاریکی ؛
ـ تعیین اسم شب برای هماهنگی و شناسایی افراد خودی ؛
ـ تعبیه‌ی سنگرهای انفرادی برای جلوگیری از تجمع پرسنل و تجهیزات پشتیبانی.

۷ ـ طرح مانور مقر

برای مقابله یا احتمال حمله ضدانقلاب به مقرها پیش‌بینی‌هایی به عمل آمد و راه کارهایی ارائه گردید . یکی از این موارد طرح مانور مقر بود که با هدف ایجاد آمادگی در نیروهای هر مقر جهت مقابله با حمله دشمن ، ارتقای کیفیت و تقویت بنیه‌ی نظامی نیروها با آموزش‌های خاص مقر ، تقسیم وظایف اجرا می‌شد . این آموزش‌ها در برگیرنده موضوعاتی از قبیل این‌که وظیفه هر فرد چیست ، در زمان درگیری هر نیرو کجا مستقر شود و سنگر بگیرد ، چه کسی مهمات برساند ، چگونه با نقاط سرکوب و مسلط مقر برخورد شود ، تیراندازی چگونه باشد بود .

به طور کلی روال کار نیروهای یک مقر طبق طرح مانور در حالت‌های عادی (وضعیت سفید) ، زرد (وضعیت مشکوک) و قرمز (درگیری) متفاوت بود که در زیر به اختصار به آن اشاره می‌شود .

(الف) حالت عادی (وضعیت سفید) :

در این حالت فرمانده‌ی مقر روزانه وضعیت سیم خاردار ، میدان مین و مسائل حفاظت فیزیکی را کنترل می‌کرد و نقاط مشکوک و مرتفع در اطراف پایگاه را با اعزام دیده‌بان و گشتی بازرسی می‌نمود . سپس به مأموریت محوله که ایجاد پست بازرسی یا تأمین جاده بود مشغول می‌شد .

در خصوص تأمین جاده به افراد مورد نظر طبق لوحه (شیفت) آماده شده و با

هوشیاری کامل به صورت پیاده و با آرایش کامل بـه محـل‌هـای تعیـین شـده اعـزام و فرمانده مقر تا حصول اطمینان از استقرار آنان در مکان‌های مورد نظـر ، سـایر افـراد را آماده نگه می‌داشت سپس دستور استراحت داده می‌شد . سایر افراد طبـق روش جـاری به انجام وظایف خود می‌پرداختند و در هنگام بازگشـت تـأمین‌هـا ، بـاز نیروهـا آمـاده می‌شدند تا در صورت نیاز به کمک افراد تأمین و دیده‌بان بروند .

(ب) حالت زرد (وضعیت مشکوک) :

در این حالت که احتمال حمله‌ی ضدانقلاب بـه مقـر وجـود داشـت ، سـریعاً بـه کلیه‌ی نیروها آماده‌باش داده می‌شد تا به سنگرهای از پیش تعیین شـده (بـا تجهیـزات لازم حمایل ، خشاب ، مهمات و لباس کامل) اعزام گردند . افراد نیـز بـا آمـاده کـردن سلاح‌های اجتماعی (تیربار ، آر.پی.جی و خمپاره با مهمات مربوطه) به حالـت آمـاده باش در می‌آمدند و به سمت هدف‌های کلی و از پیش تعیین شده روانه و آماده دسـتور می‌شدند . در ضمن نگهبان درب مقر نیز هوشیارتر و با دقت بیشتر نگهبانی می‌داد .

پس از انجام این اقدامات به مرکز گروهان ،گردان یـا پاسـگاه بـا بـی‌سیم اطـلاع می‌دادند و وضعیت را گزارش می‌کردند ، سپس با کسب دستور از رده بالاتر با بـرآورد کلی وضعیت ضدانقلاب و در صورت استعداد کـم ضـدانقـلاب و تشـخیص توانـایی ضربه زدن به آنها ، با اجازه رده بالاتر یک تیم آماده با هماهنگی و پشتیبانی آتش مقـر ، اقدام به بازرسی محل‌های مشکوک می نمود و اگر موردی نبـود بـر سـر شـیار ، معبـر ورودی به روستا و یا عارضه‌ی مهم در منطقه رفته و در صورت نیاز و بنا بـه دسـتور ، کمین اجرا می‌شد و همزمان راه عقبه را نیـز تـأمین مـی‌کردنـد تـا در صـورت لـزوم ، نیروهای کمکی بتوانند به یاری آنان بیایند .

در وضعیت شب نیز سنگرهای کمین فعّال و مـین‌هـای تلویزیـونی آمـاده شـلیک می‌شد و در مقر هم با سرکشی به نیروها ، هوشیاری آنها امتحان می‌گردید و اگر مـورد مشکوکی وجود داشت ، بنا به دستور فرمانده با اجرای آتش در خارج از مراکز جمعیتی این نقاط کنترل می‌شد.

(ج) در حالت قرمز (درگیر) :

در این وضعیت با توجه به حمله غافل‌گیرانه دشمن می‌بایستی مانور تمرین شـده

به سرعت اجرا و نیروها با آمادگی کامل(حمایل ، خشاب ، فشنگ ، مهمات) به سنگرهای از پیش تعیین شده رفته و مشغول مبارزه با ضدانقلاب می‌شدند . در این حالت نکاتی قابل توجّه بود که اشاره می‌شود :

ـ تقویت سریع نگهبان درب مقر ؛

ـ تقویت روحیه‌ی بچه‌ها (با صدای بلند تکبیر و صلوات و رجزخوانی) ؛

ـ اجرای آتش سریع روی ضدانقلاب با سلاح‌های اجتماعی ؛

ـ جلوگیری از سراسیمه و نگران شدن افراد . در این حالت نقش فرمانده ، معاون یا افراد با سابقه بسیار مهم بود ؛

ـ به کارگیری آموخته‌های قبلی توسط کلیه‌ی نیروها ؛

ـ استفاده از هدایت آتش رده بالاتر برای تأمین عقبه تا در صورت لزوم به مقر کمک برسد . اگر استعداد ضدانقلاب زیاد بود و امکان تأمین عقبه وجود نداشت می‌بایستی روی نقاطی که دشمن برای بستن عقبه تصرف کرده اجرای آتش می‌شد تا نیروی کمکی برسد (البته کمک کردن به مقر درگیر هم اصولی داشت که بایستی رعایت می‌گردید و گرنه خود نیروی کمک کننده گاهی هدف اصلی دشمن بود) .

گاهی مواقع ضدانقلاب به چند مقر حمله می‌کرد و در واقع یک یا دو حمله‌ی اصلی و بقیه فرعی بود لذا بدون دستپاچگی با بررسی دقیق میزان فشار دشمن ، هدف و حمله اصلی بایستی پیدا می‌شد .

۸ ـ وظایف فرمانده مقر

ـ نظارت در انجام وظایف نگهبان‌ها و پاسبخش‌ها ؛

ـ انتخاب پاسبخش‌های مجرب و معرفی به رده‌ی مافوق ؛

ـ تصویب طرح‌های ایمنی در شرایط مختلف (خاموشی ، شرایط اضطراری) ؛

ـ برقراری نظم و انضباط کامل در حوزه‌ی تحت مسئولیت ؛

ـ آموزش و برگزاری کلاس نگهبانی ، پاسبخشی ، دژبانی و عقیدتی ؛

ـ کنترل سلاح‌های تحویلی در هر پست ؛

ـ دریافت گزارش پاسبخش‌ها در زمینه‌های حفاظتی و تخلفات به انضمام ارائه

نظریه خود و تحویل آن به رده‌ی بالاتر ؛
ـ اجرای اوامر فرماندهی رده‌ی بالاتر ؛
ـ بازرسی اشخاص مظنونی که به وسیله عناصر نگهبان جلب می‌گردند و گزارش آن به سلسله مراتب سازمانی ؛
ـ بازدید از نگهبانان (حداقل یک مرتبه در روز و یک مرتبه در شب) ؛
ـ اطمینان از اجرای درست وظایف محوله به پاسبخش‌ها و مطلع ساختن آنها از محل کارخود .

۹ ـ وظایف پاسبخش‌ها در پدافند از مقرها

ـ شناسایی کامل محل پست‌ها و منطقه استحفاظی هر پست ؛
ـ آشنا ساختن هر نگهبان با مسائل مربوط به پست‌ها و عدم تغییر پستی مگر در صورت ضرورت و با نظر فرمانده مقر ؛
ـ تعویض به موقع پست‌ها (اگر تعداد پست‌ها زیاد و یا منطقه وسیع بود ، به طوری که تعویض پست‌ها بیش از نیم ساعت طول می‌کشید ، تعداد پاسبخش‌ها بیشتر می‌شد .) ؛
ـ تنظیم لوحه‌ی نگهبانی با هماهنگی فرمانده‌ی مقر و پاسبخش‌های مربوطه ؛
ـ آماده نگاه داشتن عناصر نگهبانی در طول شبانه روز طبق لوحه‌ی نگهبانی ؛
ـ سرکشی مداوم به پست‌ها و بررسی احتیاجات نگهبانان ؛
ـ اطمینان از خالی بودن اسلحه‌ها پس از تمام شدن پست افراد در آسایشگاه ؛
ـ تهیه گزارش تخلفات نگهبانان و ارائه‌ی آن به فرمانده‌ی مقر ؛
ـ نظارت بر اجرای مقررات تأمینی و استحفاظی از طرف نگهبانان (در صورتی که تخلفی از طرف هر یک از نگهبانان مشاهده می‌شد ، اگر جزئی بود تذکر و در صورت تخلف شدید ، تقاضای تعویض و تنبیه نگهبان متخلف می‌گردید .) ؛
ـ آگاه نمودن پاسبخش‌های بعدی نسبت به کلیه‌ی مسائل مربوطه و لازم ؛
ـ نظارت کامل بر ورود و خروج اشخاص متفرقه ؛
ـ یک پاسبخش در صورت ضرورت با اجازه‌ی فرمانده‌ی مقر می‌توانست از محل

خارج شود که در این صورت خود جانشین او بود و تمام کارهای پاسبخش را انجام می‌داد .

تذکرات و نکات مهم در تعویض پست :

ـ آگاه ساختن نگهبان بعدی در موقع تحویل نگهبانی ، نسبت به امور ؛

ـ تحویل جنگ افزار (اسلحه) در هنگام تعویض فقط با حضور پاسبخش ؛

ـ اگر ضرورت ایجاب می‌نمود که نگهبان پیش از مدّت نگهبانی تعویض شود ، مراتب اعلام و پاسبخش در صورت احتیاج او را تعویض می نمود (فقط پاسبخش‌ها می‌توانستند نگهبانان را تعویض کنند.) ؛

ـ تحویل کلیه‌ی وسایل پست به نگهبان جدید ؛

ـ تحویل گرفتن انبارهای ممهور فقط با آثار مهرهای مربوطه (در صورت اشکال در مهر ، نگهبان جدید نباید آن را تحویل می‌گرفت تا تکلیف آن توسط سر نگهبان روشن گردد.) ؛

ـ نگهبان جدید ضمن تحویل گرفتن پست ، مسائلی را که باید تحت نظر قرار گیرد در معیت پاسبخش‌های جدید و قدیم بازدید و تحویل می‌گرفت ؛

ـ تا خاتمه جریان تعویض و تحویل پست مسئولیت نگهداری و حفاظت به عهده نگهبان قدیم بود ؛

ـ نگهبان باید حداکثر هر دو ساعت یک‌بار عوض می‌شد و در سرمای سخت و بارندگی شدید ، تعویض نگهبان با تصویب مسئول حفاظت مقر ساعت به ساعت انجام می‌گرفت .

۱۰ ـ جمع‌بندی تعداد مقرها و پایگاه‌های خودی

در مناطق غرب و شمال‌غرب در پایان مقطع نبرد دوّم ، جمعاً تعداد ۳۴۰۳ مقر در استان‌های آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه احداث گردیده است (نمودار شماره‌ی ۲۱ ـ ۱۲ ـ ۴) .

(الف) در استان آذربایجان‌غربی تعداد ۱۵۲۸ مقر وجود داشت که از این تعداد سپاه دارای ۶۲۷ مقر ، ارتش ۳۴۶ مقر ، ژاندارمری ۵۴۷ مقر و ۸ مقر مشترک بوده

است.

(ب) در استان کردستان تعداد ۱۰۷۲ مقر وجود داشت که از این تعداد سپاه دارای ۶۵۴ مقر ، ارتش ۷۲ مقر ، ژاندارمری ۳۳۸ مقر و ۸ مشترک بوده است .

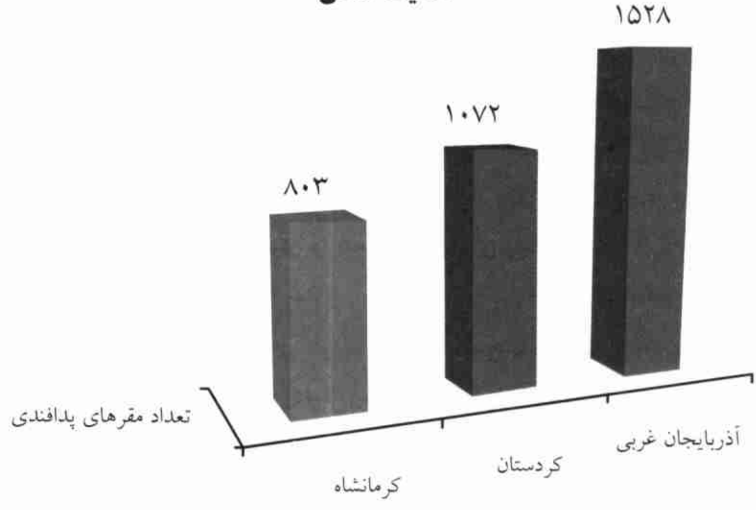
(ج) در استان کرمانشاه تعداد ۸۰۳ مقر وجود داشت که از این تعداد سپاه دارای ۴۱۴ مقر ، ارتش ۱۰۱ مقر ، ژاندارمری ۲۷۹ مقر و ۹ مشترک بوده است .

(و) جمعاً در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم سپاه دارای ۱۶۹۵ مقر، ارتش ۵۱۹ مقر ، ژاندارمری ۱۱۶۴ مقر و ۲۵ مقر مشترک وجود داشته است (نمودار شماره‌ی ۲۲ ـ ۱۲ ـ ۴) .

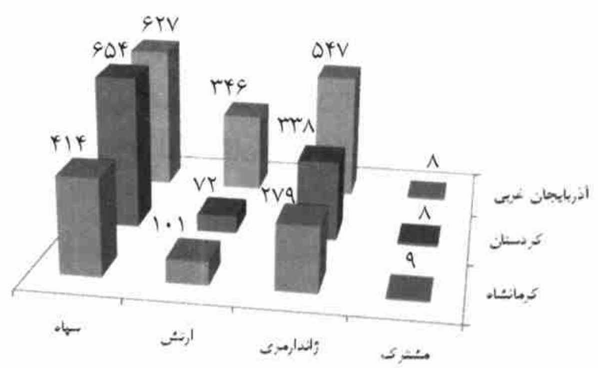

مقر رزمندگان اسلام کنار مرکز جمعیتی در منطقه سردشت

نمودار شماره ۲۱ ــ ۱۲ ــ ۴ تعداد مقرهای پدافندی نیروهای خودی به تفکیک استان

نمودار شماره‌ی ۲۲ ــ ۱۲ ــ ۴ مقایسه‌ی مقرهای پدافندی نیروهای خودی به تفکیک یگان و استان

ط : آمادگی رزم ، آموزش و رزمایش (مانور)

با توجّه به تهدیدات و تعرضات نظامی ضدانقلاب و اشرار داخلی و دشمنان خارجی بر ضد نظام نوپای کشورمان و سفارشات متعدد بنیان‌گذار کبیر انقلاب اسلامی ایران ، حضرت امام خمینی (ره) ، مبنی بر آمادگی دفاعی [1] و سعی و تلاش مسئولین جمهوری اسلامی در انجام این مهّم ، برنامه‌های گسترده‌ی آموزشی ، تمرینی و مانوری مختلف برای نیروهای رزمنده تدارک دیده شد . این مسئولیت بزرگ با توجّه به بحران در کشور و لزوم آموزش‌های فوری و کیفی بر عهده‌ی سپاه پاسداران با همکاری سایر نیروهای نظامی و انتظامی گذاشته شد .

در ابتدای بحران ، تجزیه‌طلبی غرب و شمال‌غرب و بعد از آن در آغاز جنگ تحمیلی سطح آموزشی نیروها به دلیل بسیج یکباره و لزوم اعزام سریع آنها به صحنه‌های رزم و درگیری متفاوت بود . به طور مثال دو گروه عمده در مناطق جنگی وجود داشتند : گروهی که در دانشکده‌های افسری ، دانشگاه‌های جنگ و نظامی دوره‌های خاص دیدند و در مانورهای مختلف شرکت کرده بودند ، گروه دوم افراد عادی که در سطح مساجد یا پادگان‌های موجود در شهرها آموزش‌های مختصر دیدند و وارد عرصه‌ی نبرد گردیدند .

در مقطع نبرد دوّم با توجّه به فراز و نشیب‌های فراوان معمولاً آموزش‌های لازم ، در حین خدمت یا مأموریت توسط فرماندهان یا افراد تعیین شده ارائه می‌گردید تا سطح کیفی یگان چه از نظر رزمی و چه از نظر روحی افزایش یابد . همچنین شناخت انگیزه‌های شخصی افرادی که وارد مناطق غرب و شمال‌غرب می‌شدند ، یکی از مهّم‌ترین مقوله‌های آموزشی بود که بر اساس آن آموزش‌های لازم جهت ارتقا و سطح‌بندی توانمندی‌های رزمی افراد و یگان‌ها طرح‌ریزی و دنبال می‌شد . بنابراین در

---

۱ ـ امام خمینی(ره) :

ـ « بایستی همیشه و در همه حالات یگان‌ها آمادگی همه گونه مقابله و عکس العمل در برابر حرکات دشمن را دارا باشند . »

ـ « در شرایط بازسازی نیروهای مسلح باید بزرگترین توجّه را به بازسازی نیروها ، استعدادها و انتقال تجارب نظامی و دفاع به کلیه آحاد ملت و مدافعان انقلاب داشته باشند . »

ادامه جهت آگاهی بیشتر به شرح اصطلاحات ، هدف ، روش ، آموزه آموزش نظامی سردار شهید سرلشگر پاسدار محمد بروجردی ، آموزش نیروها ، انواع آموزش ، آمادگی رزم ، تمرینات تاکتیکی ، مجریان طرح‌های آموزشی به ترتیب اولویت ، سطح و وضعیت آموزش نیروهای خودی در مقطع نبرد دوّم ، نکات قابل توجّه درباره‌ی آموزش در مقطع نبرد دوّم ، مانورهای اجرا شده در مناطق غرب و شمال‌غرب می‌پردازیم و در انتها ، مصادیقی از این موضوع ارائه می‌گردد .

۱ـ تعریف اصطلاحات

ـ آموزش حین خدمت :

یک برنامه‌ی طرح‌ریزی شده که به منظور بالا بردن سطح مهارت و شایستگی پرسنل ضمن انجام خدمت عمومی آنها اجرا می‌شود .

ـ آموزش رزم انفرادی :

کلیه‌ی آموزش‌هایی که یک فرد نظامی برای حفظ جان خود در رزم بایستی یاد بگیرد .

ـ آموزش یگانی :

کلیه‌ی آموزش‌های لازم برابر برنامه که یگان متشکل نظامی به منظور کسب آمادگی رزمی بایستی در آن شرکت نماید و آنها را فرا گیرد .

ـ آموزش رزم شبانه :

این آموزش شامل آشنایی پرسنل به عملیات در شب و محدودیت‌های ناشی از تاریکی شب در رزم از کلیه‌ی جهات ، حرکت در شب ، سمت‌یابی در شب ، رزم شبانه و تیراندازی‌های شبانه می‌باشد .

ـ رزم نزدیک :

عبارتست از رزم با دشمن در فاصله‌ی نزدیک با استفاده از جنگ افزارهای سبک .

ـ مانور :

ـ حرکتی است که در آن نیروها و آتش‌ها در وضعیت امتیاز بخش و برتری نسبت به دشمن قرار می‌گیرند .

ـ به تمرینات رزمی زمینی ، دریایی ، هوایی و یا روی نقشه نیز مانور گفته می‌شود.

ـ آزمایش یگانی :

شامل بررسی کیفیت آموزش‌های داده شده و رفع معایب و نقایص آن ، ارزیابی یگان‌ها در رویارویی با دشمن ، بررسی توانائی‌های فرماندهی و کنترل ، تمرین عملیات پشتیبانی رزمی و بررسی توان رزمی .

۲ـ هدف

هدف از آموزش‌های نظامی و آمادگی‌های رزمی ، کسب مهارت رزمی برای پیروزی در رزم و انجام موفقیت‌آمیز سایر مأموریت‌های نظامی می‌باشد . تمرینات پایه‌ی اصلی جهت نیل به این هدف است . ضمن اینکه در آموزش‌ها و مانورهای اجرایی اهداف دیگری را در بر دارد که موارد زیر را می‌توان بر شمرد :

(الف) اهداف آموزشی :

ـ یکنواخت نمودن روش کار یگان‌ها و مراکز فرهنگی و آموزشی .

ـ ایجاد یک روش منظم و منطقی به منظور بهره‌وری هر چه بیشتر نیروها .

ـ ایجاد همکاری و هماهنگی هر چه بیشتر بین نیروها .

ـ پیش‌بینی و ایجاد یک برنامه‌ی هماهنگ شده‌ی آموزشی بین کلیه‌ی نیروهای نظامی .

ـ بالا بردن ابتکار عمل و کیفیت نیروهای خودی .

ـ جبران پایین بودن کیفیت برخی از نیروها از طریق بالا بردن توان رزمی آنها .

ـ توسعه‌ی کارآیی رزمی جوانان و حفاظت آنان در برابر خطرات .

(ب) اهداف مانوری :

ـ برآورد درصد آمادگی یگان‌ها به لحاظ مسائل حفاظتی و امنیتی .

ـ شناسایی نیروهای آماده جهت شرکت در صحنه‌های نبرد بعد از انجام مانور .

ـ نمایش اقتدار رزمندگان اسلام در برابر تهدیدات دشمنان داخلی و خارجی .

ـ قرارگرفتن عناصر پراستعداد ، لایق و صادق در عرصه‌های فرماندهی .

۳ــ روش

در ابتدای مقطع نبرد دوّم نیروهایی که بر حسب وظیفه به مناطق غرب و شمال‌غرب اعزام می‌شدند، معمولاً آموزش مختصری در مناطق اعزامی دیده و یا این‌که سربازان منقضی خدمتی بودند که آگاهی نظامی آنان در سطح اندکی بود. این افراد از تخصص‌های لازم در مقابله با اقدامات ضدانقلاب برخوردار نبودند و فرماندهان و مسئولین مناطق برای جبران این نقیصه با برگزاری جلسات توجیهی اقدام به انتقال تجربیات و ارائه‌ی ابتکارات نظامی می‌کردند که بعدها به عنوان یک روش آموزشی مهّم تلقی گردید.

با گذشت زمان روش‌های دیگری در جهت بالا بردن توان رزم نیروها در مناطق بحرانی چاره اندیشی شد که به شرح زیر می‌باشد:

ــ تشکیل ستاد طرح کربلا متشکل از پرسنل سپاه، ارتش و ژاندارمری جهت ارائه‌ی آموزش‌های لازم به رزمندگان اسلام.

ــ استفاده از فاصله‌ی زمانی بین دو عملیات در جهت آموزش‌های مورد نیاز.

ــ برگزاری نرمش‌های صبحگاهی به صورت منظم.

ــ انجام تمرینات تاکتیکی صحرایی به صورت اردویی در پادگان‌ها و یا خارج از مناطق عملیاتی.

ــ جذب کادر آموزشی معتقد.

ــ انتقال تجربیات نظامی به مراکز آموزشی سراسر کشور.

ــ تقویت مسائل آموزشی فرماندهان و معایب و محاسن آنها پس از هر عملیات.

ــ ایجاد هماهنگی نزدیک بین واحد عملیات و آموزش.

ــ اعزام نیروها به سایر مناطق کشور جهت گذراندن دوره‌های تخصصی.

ــ ایجاد فضای مناسب آموزشی.

۴ــ آموزه آموزش نظامی سردار شهید سرلشکر پاسدار محمد بروجردی[1]

(الف) در کردستان و شمال‌غرب بایستی تشکیلات قوی آموزشی توسط سپاه

---

۱ ـ این مطالب از سخنرانی ایشان در مسئولین آموزش قرارگاه حمزه در آبان‌ماه ۱۳۶۱ استخراج شده است.

تشکیل شود تا بتوان نسبت به آموزش کادر قوی و مجرب اقدام کرد . همچنین با به کارگیری مربیان متخصص می‌توان فرماندهان تیپ و غیره را آموزش داد .

(ب) برنامه‌ریزی توسط مسئولین آموزش با دقت و جدّیت مد نظر باشد و باید نسبت به ساخت پادگان آموزشی که در کجا ، چگونه و با چه امکانات آموزشی ساخته شود تا به نحوه‌ی موضوعات آموزشی در مقابله با ضدانقلاب و عراق توجّه نموده و روش برنامه‌های خود را به امضای فرماندهی رسانده ، سپس پی‌گیر انجام کارها باشد و این اقدامات عبارتند از : تهیه‌ی مکان مناسب آموزشی ، تهیه‌ی طرح درس آموزشی ، جذب مربیان ورزیده و مطّلع ، جذب نیروهای آموزشی و . . .

(ج) یک فرمانده به نسبت مسئولیتی که به وی محول می‌گردد ؛ باید با تعیین میزان و ملاکی مناسب به نسبت سطح سواد کلاسیک ، آموزش‌های نظامی برای وی تعیین نمود تا بتواند در شرایط بحران عکس‌العمل مناسب از خود ارائه نماید .

(د) دشمن نقاط قوی ندارد ، چون ما روش جنگ را بلد نیستیم ، ضربه می‌خوریم، شهید می‌دهیم ؛ اما وقتی بر روی مباحث آموزشی کار می‌کنیم این نقاط ضعف را هم انشاء الله برطرف خواهیم نمود .

(ه) تشکیلات آموزش بزرگ‌ترین کاری که می‌تواند برای منطقه انجام دهد ، این است که مسئولیت اصلی خود را با دقت دنبال کند و این کارها عبارتند از:

ـ ایجاد فضای مناسب آموزشی .

ـ جذب کادر آموزش معتقد .

ـ انتقال تجربیات نظامی به مراکز آموزش و هم پا بودن با رزم .

ـ تقویت مسائل آموزشی فرماندهان پس از هر عملیات با بررسی دقیق معایب و محاسن عملیات .

ـ عدم دریغ از همکاری بین عملیات و آموزش .

(و) نیاز به مباحث عقیدتی در آموزش نیروها حیاتی است و ما در کرمانشاه نیمی از روز را به آموزش عقیدتی نیروها و نیمی دیگر را به آموزش‌های نظامی از جمله تاکتیک ، مخابرات ، تخریب ، امداد می‌پردازیم . وقتی بتوان یک نیروی معتقد ساخت بزرگ‌ترین خدمت شده است .

(ز) مراکز آموزش بایستی تلاش کنند ، کادر فکری و معتقد برای سپاه آموزش دهند و این کادر زمانی میّسر است که نیروهای کارآمد به عنوان مربیان جذب شوند و سپاه فعلاً خیلی به این موضوع نیاز دارد که بایستی مورد توجّه قرار گیرد .

(ح) کیفیت آموزش خیلی مهّم است که ما نداریم . می‌خواهیم ظرف ۱۵ یا ۲۰ روز نیرو را آموزش بدهیم و راهی مناطق عملیاتی بکنیم . درسته‌است ضرورت ایجاب می‌کند ، لکن بایستی نسبت به ارتقای کیفیت آموزش تلاش نمود .

(ط) در بعد آموزش چند مسأله‌ی زیر باید مورد توجّه قرار گیرد که اهمّیّت زیادی دارد :

(۱) مسائل آموزشی همانند مسائل عملیاتی برای مسئولین اهمّیّت داشته باشد . این کار در آموزش بسیار مؤثر است .

(۲) همه قبول داشته باشند که آموزش کار همه است و در کارها منتظر واحد آموزش نباشند .

(۳) در امر آموزش از همه نظر خواهی شود .

(۴) هماهنگی با ستاد مرکز و قرارگاه حمزه (ع) فراموش نشود . برادران آن‌قدر گرم کار نشوند که فراموش کنند قرارگاه هماهنگ کننده‌ی وضعیت آموزش است .

۵ ــ آموزش نیروها

در مقطع نبرد دوّم ، مراکز آموزش نظامی کانون‌های اصلی پرورش و آماده‌سازی نیروهای رزمی به شمار می‌آمدند . این مراکز نقش سازنده‌ای در توسعه‌ی روح ، جسم و شایستگی افراد برای انجام هرگونه عملیات نظامی را بر عهده داشتند و فرماندهان در طول مدت بحران همواره از کارآیی آموزشی نیروها (کادر ، بسیجی ، سرباز) برای رزم در این مراکز اطمینان حاصل می‌کردند . هر فرمانده مسئول پیشرفت ، توسعه‌ی مداوم و ورزیدگی نیروهای تحت امر خود شناخته می‌شد .

آموزش دسته جمعی در یگان‌ها همواره در جهت حداکثر کارآیی افراد در قالب همکاری و ترکیب رسته‌ها توجیه می‌گردید و برای نیل به این منظور فرماندهان برنامه‌های آموزش یگانی را با احتساب و در نظر گرفتن شرایط ایمنی کافی به گونه‌ای

هدایت می‌نمودند که نمایان‌گر صحنه‌های بی‌نظیر در عرصه‌های نبرد باشد . همچنین در راستای رسیدن به اهداف بالا مدیریت آمادگی رزم و مانور رده‌های عملیاتی قرارگاه‌ها ، ستادهای سپاه‌ها ، نواحی ، لشگرها ، تیپ‌ها و مراکز آموزشی با توجّه به وظیفه‌ی خود و سفارشات مکرر حضرت امام خمینی (ره) [1] با مساعدت دیگر مدیریت‌های تخصصی ، قسمتی از این مهّم را عهده‌دار بودند .

۶ـ انواع آموزش

با توجّه به تنوع رسته‌های نظامی ، آموزش‌ها در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم در دو سطح عمومی و تخصصی اجرا می‌گردید که به شرح زیر می‌باشد:

(الف) آموزش عمومی :

(۱) آموزش عقیدتی : شامل مباحث احکام ، اخلاق ، سیاسی (ریشه‌های انقلاب اسلامی ، زمینه‌های پیدایش انقلاب و تشریح دستاوردهای آن) می‌گردید .

(۲) آموزش نظامی : شامل مباحث تسلیحات عمومی ، تخریب و انفجارات ، مخابرات ، جنگ نوین ، امداد و بهداشت بود که در مبحث تسلیحات ، روش و فن کاربرد سلاح‌ها ، کلاش ، تیربار ، گرینوف ، ژ.۳ ، آر.پی.جی ، قناسه و تیراندازی و در موضوع تخریب ، مواد شناسی (چاشنی‌ها ، فتیله‌ها و قدرت انفجار آنها) ، نارنجک‌ها، شناسایی مین‌ها ، رزم مین (اصطلاحاتی مربوط به میدان مین ، پاکسازی مین) و تله‌های انفجاری در مناطق غرب و شمال‌غرب و در درس مخابرات ؛ اهمّیّت مخابرات و روش های بهره‌برداری ، امنیت مخابرات (پارازیت و انواع آن ، کد و رمز) ، بی‌سیم‌ها و باسیم‌ها (پی.آر.سی ۷۷ ، پی.آر.تی ۴۷ ، پی.آر.تی ۴۶ ، وی.آر.سی ۶۴ ،

---

۱ ـ امام خمینی(ره) :

ـ « بایستی همیشه و در همه‌ی حالات یگان‌ها آمادگی همه‌گونه‌ی مقابله و عکس العمل در برابر حرکات دشمن را دارا باشند . »

ـ « در شرایط بازسازی نیروهای مسلح باید بزرگ‌ترین توجّه را به بازسازی نیروها ، استعدادها و انتقال تجارب نظامی و دفاع به کلیه‌ی آحاد ملّت و مدافعان انقلاب داشته باشند . »

وی.آر.سی ۴۶) ، انواع سیم‌کشی‌ها و در کلاس‌های جنگ نوین ، آشنایی با عوامل شیمیایی ، نحوه‌ی رفع آلودگی و وسایل رفع آلودگی ابتدایی ، انواع ماسک‌ها و نحوه‌ی استفاده از آنها ، نحوه‌ی استفاده از قوطی‌های امداد و در مورد امداد و بهداشت ، انتقال مجروح ، بهداشت در رزم ، سوختگی ، خون‌ریزی و ... و در موضوع قضایی ، توجیه نیروها نسبت به مسائل قضایی که در طول خدمت با آن مواجه خواهند بود و در درس حفاظت اطلاعات ، حفاظت اسناد ، گفتار و سایر مسائل امنیتی که در طول خدمت با آن برخورد خواهند کرد و سایر موارد عمومی توضیح داده می‌شد .

(۳) نظام جمع : خلاصه‌ای از نظم ، انضباط و اهمّیّت آن در یگان‌های نظامی ارائه می‌شد و در نهایت افراد به تمرینات عملی فرامین نظامی ، نحوه‌ی ایستادن ، خبردار ، آزاد ، سان ، رژه ، آرایش‌ها و ... می‌پرداختند .

(ب) آموزش تخصصی نظامی :

آموزش تخصصی در مناطق غرب و شمال‌غرب معمولاً به دو شکل اجرا می‌شد : یکی آموزش در خود منطقه و دیگری آموزش در سایر مناطق .

(۱) آموزش نظامی و تخصصی در منطقه : شامل مواردی از قبیل حرکت‌های نظامی با تاکتیک ، طرز استفاده از آتش در حرکت (در مانورها و خیزها) ، راه‌های جلوگیری از دادن تلفات ، استفاده‌ی کامل از استتار و هماهنگ کردن خود با زمین ، آموزش کمین و ضدکمین به نیروها ، آموزش طریقه‌ی جنگ در ارتفاع (چگونگی حرکت در کوه ، چگونگی استفاده از زمین در ارتفاع) ، آموزش طریقه‌ی پاکسازی روستاها ، آموزش ارتباط با مردم ، آموزش فریب‌های ضدانقلاب ، آموزش عملیات شهری (آموزش گشت شهری ، کمین در شهر ، حفاظت از شهر ، حفظ نفرات در شهر، استفاده از سلاح در شهر ، آموزش پاکسازی شهر ، چگونگی حرکت از شهر ، چگونگی آرایش نظامی در شهر) ، آموزش اداره‌ی پاسگاه‌ها ،آموزش رزم‌های شبانه ، آموزش عملیات ویژه ، آموزش برخورد با چریک ، آموزش احداث سنگر ، آموزش عملیات غافلگیرانه ، آموزش عملیات‌های شبانه (تصرف ارتفاع در شب ، تصرف پایگاه دشمن در شب ، دفاع در مقابل عملیات غافلگیرانه‌ی دشمن ، هجوم به شهر در شب ، دفاع از شهر در شب ، طریقه‌ی حرکت شبانه درکوهستان و کمین شبانه) ،

عملیات محاصره‌ای چه در شب چه در روز ، نحوه‌ی شکستن محاصره‌ی دشمن ، آموزش سلاح‌های سنگین و نیمه سنگین از قبیل خمپاره ، کالیبر و آر.پی.جی ، گریز از زندان دشمن ، مقاومت در برابر شکنجه و بی‌خوابی ، زنده ماندن در شرایط سخت گرسنگی ، بی‌خوابی و سرما ، نقشه خوانی ، کار با قطب‌نما ، تله‌گذاری ، انفجار و مانند آن می‌شد .

(۲) آموزش در سایر نقاط کشور : شامل بعضی آموزش‌های تخصصی مانند دوره‌های آموزش فرماندهی گروهان گردان ، طرح و عملیات ، اطلاعات و عملیات ، امدادگری و بهیاری ، خلبانی ، توپخانه ، پدافند ، چتربازی می‌شد که در تهران یا سایر استان‌های کشور برگزار می‌گردید . در این خصوص طبق سهمیه‌ی مشخص شده از طرف ستاد مرکزی سپاه ، نیروها از مناطق غرب و شمال‌غرب به مراکز مربوطه اعزام می‌شدند .

۷ ـ آمادگی رزم

(الف) آمادگی اعتقادی :

برای وارد شدن به میدان رزم و قرار گرفتن در زمره‌ی مجاهدان فی سبیل الله یک شرط اساسی با خداوند وارد معامله شدن و خود را به خداوند فروختن و حیات دنیا را با آخرت عوض کردن بود . در مواقعی که کار بر رزمندگان اسلام سخت می‌شد و در شرایطی که توپ ، خمپاره و بمب‌های دشمن بر سر آنها می‌بارید ، این آمادگی‌های اعتقادی و ایمان و یقین مهّم‌ترین اصل مقاومت محسوب می‌شد .

(ب) آمادگی روحی و روانی :

نیروها نسبت به تکلیف الهی خود بایستی چنان توجیه (سیاسی ، نظامی) می‌شدند که بتوانند در اولین فرصت مطالب و دستورات ارائه شده را به اجرا بگذارند . رزمندگان اسلام برای نیل به آمادگی روحی به عوامل ایمان ، تقوا ، انگیزه ، توجیه سیاسی ، انضباط ، رهبری قاطع و صحیح ، استفاده از جنگ روانی خودی علیه دشمن ، تبلیغات توجّه شایان داشتند و به آنها تکیه می‌کردند .

(ج) آمادگی جسمانی :

اگر رزم (جنگ) به ساختمانی تشبیه شود نیروها ستون ساختمان و فنون و مهارت‌های عمومی و تخصصی سقف این ساختمان می‌باشند . بنابراین هر اندازه ستون قوی‌تر و محکم‌تر باشد ، می‌توان سقف محکم‌تر و قوی‌تری بر آن بنا کرد و هر اندازه جسم نیروها سالم‌تر ، قوی‌تر و پر تحرک‌تر باشد ، قابلیت فراگیری و اجرای کامل‌تر مهارت‌ها و فنون نظامی بالاتر است . بنابراین آموزش‌ها و تمرینات جسمی نیروها با تأکید و اولویت خاص و به تناسب تنوع مأموریت آنها طرح‌ریزی و اجرا می‌شد .

(د) آمادگی انضباطی :

در اقدامات نظامی و جنگی کلیه‌ی حرکات بر پایه‌ی نظم استوار است . به طور مثال یک گلوله‌ی تانک را موقعی می‌توان دقیق به هدف زد که تمام سیستم این کار از هدف‌گیری ، ضربه زدن ، انفجار چاشنی باروت و هدایت صحیح بدون کوچک‌ترین خودسری و انحراف انجام شود . یک فرمانده نیز موقعی می‌تواند از نیروهای تحت امر خود استفاده کند و همه‌ی توان موجود را صحیح ، سریع و دقیق به کارگیرد که کوچک‌ترین خودسری و تردید را در رده‌های اجرا کننده از بین ببرد . به همین جهت نظم و انضباط لازمه نیروهای مسلح دنیاست و یکی از شرطهای اولیه‌ی آمادگی رزمی در هر نیروی نظامی است . این عنصر در نیروهای خودی به وضعیت و موقعیت‌های پیش آمده و شاید ظاهراً رعایت نمی‌گردید ، ولی در باطن به عنوان اطاعت از خداوند ، حضرت رسول اکرم (ص) ، ائمه‌ی اطهار (س) و ولی امر (عج) محسوب و اجرا می‌شد .

(ه) مهارت‌های عمومی :

هر نیروی نظامی در هر رده و با هر تخصص ، قبل از هر چیز می‌بایستی با استفاده از عوارض زمین و اقدامات تاکتیکی ، خود را در مقابل دید و تیر دشمن حفظ کند و با استفاده از امکانات و حرکات خود بر ضد آن عمل کند . بنابراین اولین قدم کسب مهارت‌های عمومی نظامی می‌باشد که در اصطلاح آن را رزم انفرادی می‌گویند . آمادگی نیروها در این امر به صورت همیشگی و مداوم و به گونه‌ای بود که می‌توانستند در هنگام مقابله با خطرات بدون تأمل و تفکر به صورت خودکار عمل کنند .

(و) مهارت‌های تخصصی :

میدان رزم و جنگ ، میدان تلاقی همه‌ی علوم تخصصی است . ابزارهایی که در این میادین به کار گرفته می‌شود ، مجموعه‌ای از همه‌ی علوم و روش‌های پیشرفته است . در مقطع نبرد دوّم تا حدود قابل توجّهی پیروزی از آن کسی بود که با آگاهی کامل از ابزارهای موجود با توان و کیفیّت بهتر استفاده می‌کرد . بنابراین آموزش عناصر نظامی به صورت کامل ، مداوم و همراه با تمرینات عملی و انتقال آخرین تجربیات اجرا می‌شد .

(ز) مهارت‌های یگانی :

در مرحله‌ی مهارت‌ها و آمادگی یگانی با تمرینات مداوم که مطابق مأموریت‌های آتی طرح‌ریزی می‌شد ، هماهنگی‌های لازم در کل مجموعه‌ی یگان‌ها حاصل می‌گردید.

(ح) آمادگی‌های تعاون و همیاری :

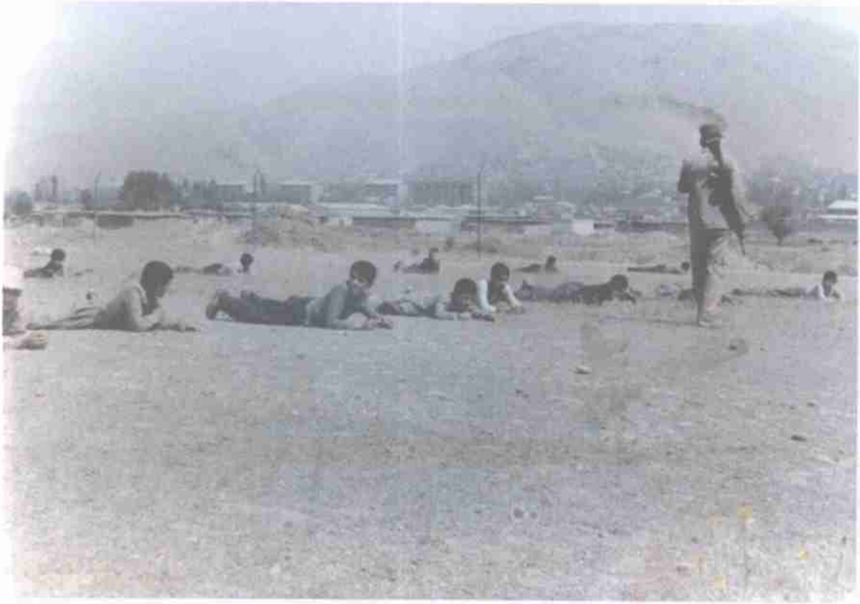
این نوع آمادگی در شرایط بحرانی و سخت کارآیی خود را نشان می‌داد و تنها با تمرین و ممارست قبلی این توان به دست می‌آمد . در بحران غرب و شمال‌غرب روحیه‌ی همیاری و ایثار رزمندگان زبانزد خاص و عام ، دوست و دشمن بود .

(ط) عادت‌ها :

سعی در ایجاد عادت‌های مفید و مبارزه با عادت‌های غیر مفید در نیروها موجب تقویت بیشتر بنیه‌ی دفاعی نیروها می‌شد . این عادت‌ها ناخودآگاه موجب بروز موفقیت و یا خسارات می‌گردید . عادت‌های پسندیده‌ای مانند سحرخیزی ، دانستن محل ماسک و تجهیزات ، آماده خوابیدن در خطوط پدافندی و ده‌ها موارد دیگر با تکرار مداوم به صورت عادت در نیروها در می‌آمد و پسندیده بود .

(ی) انعطاف پذیری :

با توجّه به ضرورت جایگزینی نیروها بر اثر شهادت ، جراحت ، تغییر مأموریت ، مانور نیروهای خودی برای پذیرفتن مسئولیت در هر رده و انعطاف در شرایط مختلف آمادگی لازم را داشتند و در مقابل مسائل خود را مسئول می‌دانستند و تلاش می‌کردند با انتقال تجربیات و مسئولیت‌ها توانمندی افراد را افزایش دهند .

آموزش صحیح، جامع و کامل = توان رزم بالا، تلفات کمتر

تمرین آموخته‌ها همراه با تهذیب نفس ضامن مؤفقیت در عملیات علیه ایادی کفر و الحاد

۸ ــ تمرینات تاکتیکی

این نوع تمرینات عبارت بود از هماهنگی فعّالیّت‌ها در آموزش نیروها از یک جز به عنوان جزئی از یک یگان کوچک تا یک یگان بزرگ و رده‌های مختلف رزمی ، پشتیبانی و خدمات رزمی .

فرماندهان نظامی تمرینات تاکتیکی را با همان صلابت و شدت عملیات واقعی اجرا می‌کردند تا نقاط ضعف و قوت آنها از طریق یک برآورد دقیق مشخص شود . همچنین برای دست‌یابی به آموزش کیفی و عالی ، در تمرینات تاکتیکی نیروی متجاوز (دشمن مانوری) به کار برده می‌شد تا در نهایت آموزش حتی‌الامکان به رزم واقعی نزدیک گردد و عده‌ها و یگان‌ها در تمرینات مناسب شرکت داده شوند .

این تمرینات به تمرین روی مدل زمین ، مشق‌های تاکتیکی ، تمرین روی زمین ، تمرین و مانور روی نقشه ، تمرین پاسگاه فرماندهی ، تمرین و مانور صحرایی تقسیم می‌شود .

۹ ــ مجریان طرح‌های آموزشی به ترتیب اولویت

ــ روحانیون (عقیدتی و سیاسی) .
ــ فرماندهان دسته ، گروهان و گردان .
ــ مسئولین ستاد تخصصی و هماهنگ کننده‌ها .
ــ افراد آموزش دیده‌ی مجرب با تأیید فرمانده‌ی یگان .
ــ مربیان نظامی و عقیدتی .

۱۰ ــ سطح و وضعیت آموزش نیروهای خودی در مقطع نبرد دوّم (در نظر گرفتن اولویت‌ها در آموزش)

وضعیت آموزش در آن زمان وضعیت خاصی بود ، به طور کل به دلیل نیاز نیروی یگان‌های خودی در مناطق غرب و شمال‌غرب و بسیج نیرویی در این مناطق نیروهای مختلفی از قبیل کارمند ، کارگر ، بازاری به جبهه‌ها می‌آمدند . بسیاری از این افراد در حد ۲ ساعت آن هم در مسجد دوره‌ی آموزشی دیده بودند و نیاز به آموزش‌های رزمی

خاصی داشتند .

در آن زمان سعی می‌شد رزمندگان در برابر ضدانقلاب قوی باشند تا کمترین تلفات را متحمل شوند . همچنین نیروها طوری آموزش می‌دیدند که اگر فردی شهید می‌شد ، نفر دیگر می‌توانست راه او را ادامه دهد . به طور مثال اگر فردی تک تیرانداز بود ، باید در کنارش کار با آر.پی.جی را نیز یاد می‌گرفت یا اگر آر. پی. جی زن بود ، باید کار تک تیرانداز را یاد می‌گرفت .

فرماندهان نظامی نیز با بررسی نیازهای آموزشی و رزمایشی یگان‌های خودی ، تهیه‌ی جزوه‌های آموزشی و توجیه نیروهای رزمنده در رابطه با ماهیّت ضدانقلاب[1] تمام تلاش خود را جهت بالا بردن سطح آموزشی نیروها انجام می‌دادند .

۱۱ــ نکات قابل توجّه درباره‌ی آموزش در مقطع نبرد دوّم

ــ تا سال ۱۳۶۳ آموزش‌های نظامی در سطح ناحیه اجرا می‌شد و در پایگاه‌ها آموزش نظامی وجود نداشت .

ــ در سال ۶۴ با تصویب طرح آموزش نظامی قرار شد ، آموزش نظامی در پایگاه‌هایی که کمتر از ۳ گردان نیرو دارند ، زیر نظر بسیج و پایگاه‌هایی که بیشتر از سه گردان نیرو دارند ، خود پایگاه اقدام به تشکیل این رده نماید .

ــ در زمستان آموزش‌ها بیشتر بود ، زیرا در این فصل عملیات کمتر انجام می‌شد و فرصت برای افزایش توان رزم وجود داشت .

ــ دربعد آموزش روانی نیروهای خودی با آشنا شدن آنها با طریقه‌ی جنگ در مناطق غرب و شمال‌غرب ، مسائل سیاسی ، فرهنگ مردم کُرد ، جوّ ، آب و هوا ، آمادگی‌های لازم را در نیروها به وجود می‌آوردند .

ــ در حین بحران در مناطق غرب و شمال‌غرب روش استفاده از تجارب نظامی بیشتر کاربرد داشت ، زیرا با توجّه به قرار گرفتن در موضعی ناخواسته و تحمیلی ، فرصتی برای آموزش‌های طولانی وجود نداشت ، یک سری آموزش‌های کوتاه مدت یا

---

۱ ــ این مسأله برای فرماندهان نظامی از اهمیّت زیادی برخوردار بود و آنان تأکید داشتند که اهداف گروهک‌ها ، ساختار ، عمکرد و ... ضدانقلاب ، برای رزمندگان اسلام روشن شود .

به طور کل با صدور دستورالعمل‌هایی ، الگویی مناسب جهت نیروها برای عرصه‌ی نبرد ارسال می‌شد .

ـ با توجّه به این که شکل جغرافیایی مناطق غرب و شمال‌غرب با مناطقی که اکثر نیروها به آنجا فراخوانده می‌شدند کاملاً متفاوت بود ، مردم نیز فرهنگ و آداب و رسوم خاصی داشتند ، جدای از آموزش‌های نظامی ، آموزش‌های توجیهی در این راستا برای یگان‌ها طرح‌ریزی می‌شد.

ـ با توجّه به مشکل ارائه‌ی آموزش یکپارچه و مناسب در مدت زمان معین برای یگان‌های آفندی که دائم در تحرک بودند ، تدوین برنامه‌ای قابل انعطاف برای این یگان‌ها از اهمّیّت ویژه‌ای برخوردار بود و شخص فرمانده‌ی یگان ، مسئول طرح‌ریزی و اجرای آن بود .

۱۲ـ مانورهای اجرا شده در مناطق غرب و شمال غرب

(الف) مانور لشکر ارومیه :

مورخه ۵۹/۱/۱۶ ، ارتش جمهوری اسلامی طی برنامه‌ای از پیش تعیین شده جهت نشان دادن حاکمیت دولت در منطقه و دفاع از مرزهای کشور ، مانوری در شهرستان‌های استان آذربایجان غربی از جمله ارومیه و اشنویه اجرا نمود . در این مانور که چندین روز متوالی ادامه داشت ، گروهک‌های دموکرات ، کومله ، چریک‌های فدایی‌خلق و سایر نیروهای مسلح غیرقانونی با ایجاد کمین و راهبندان در مناطق مختلف این استان از انجام مانورها ، آموزش‌های نظامی و حرکت ستون‌های ارتشی جلوگیری کردند .

(ب) مانور پیشمرگان مسلمان کُرد :

مانور پیشمرگان مسلمان کُرد مورخه ۵۹/۲/۲۴ ، زیر نظر ستاد مشترک بسیج ملّی منطقه‌ی غرب در ارتفاعات نزدیک کرمانشاه انجام شد . قدرت رزمی و فرا گیری پیشمرگان شرکت کننده در مانور صد در صد موفقیت‌آمیز بود .

(ج) مانور عشایر :

این مانور مورخه ۵۹/۶/۱۵ ، با شرکت حدود ۲۰،۰۰۰ نفر از عشایر ایلات کلهر ،

کاکاوند ، جلالوند ، عثمانوند ، پالاوند ، زردلان ، هلیلان ، سنجابی و چند عشیره‌ی دیگر پس از ده روز تمرینات فشرده ، زیر نظر ستاد بسیج به صورت مستقل (بدون کمک‌های دولتی و نهادهای انقلابی) در حضور پیرحسینی مشاور رئیس جمهوری ، آیت الله کرمانی نماینده حضرت امام (ره) در غرب کشور و نماینده‌ی مجلس شورای اسلامی ، استاندار کرمانشاه ، حجت‌الاسلام مجد سرپرست بسیج مستضعفین و صدها نفر از هموطنان مشتاق در ماهیدشت برپا شد . در این مانور گروهی از اعضای بسیج کرمانشاه و به دنبال آن عشایر رژه رفتند و در همین حال دو عملیات نظامی و یک سری عملیات تهاجمی همراه با تیراندازی انجام دادند .

هدف از این مانور ، شرکت عشایر در برقراری و حفظ امنیت در منطقه بود . عشایر شرکت کننده در این مانور از اسلحه و فشنگ خود در جریان مانور استفاده نمودند و بسیاری از آنها پس از پایان مانور و اعلام آتش بس نیز حاضر به ترک میدان نبودند .

(د) مانور آزادی قدس :

این مانور مورخه ۱۳۶۲/۱۱/۱۷ با هدف تحول روحی در مردم ، جذب نیرو برای جبهه‌ها در سنندج با اجرای تمرینات تاکتیکی مختلف به اجرا در آمد . تاثیر روانی این مانور به حدی زیاد بود که به دنبال اعلام آمادگی کلیه‌ی رزمندگان اسلام جهت برگزاری مانور ، فرماندهان حزب منحله‌ی دموکرات ، گروهک کومله و منافقین به منظور مقابله در برابر حمله‌ی احتمالی رزمندگان به کلیه‌ی نیروهای مسلح و هیزهای برگیری خود آماده باش کامل دادند و از عوامل اطلاعاتی خواستند کلیه‌ی اخبار و اطلاعات ، به‌خصوص اطلاعات مربوط به مانور آزادی قدس را کسب نمایند تا بلافاصله برای ارباب خود ؛ یعنی رژیم عراق ارسال کنند .

(هـ) مانور عملیاتی سیدالشهدا (ع) :

این مانور بعداز ظهر روز ۱۳۶۳/۷/۱ توسط تیپ نبی اکرم (ص) با حضور بیش از ۵ هزار نفر از مردم کرمانشاه ، جمعی از روحانیون ، مقامات و مسئولین دولتی و انتظامی با شکوه هر چه تمام‌تر در منطقه‌ی تنگ‌کنشت انجام شد . در این مانور که به مدت یک هفته ادامه داشت ، رزمندگان تیپ نبی اکرم (ص) گوشه‌هایی از رشادت‌ها و

ایثارگری‌های دلاوران اسلام در جبهه‌ها را عینیت بخشیدند .

(و) مانور خندق :

مانور خندق مورخه ۱۳۶۳/۹/۹ همزمان با هفته‌ی بسیج به عنوان یک مانور دفاع شهری و در ادامه‌ی مانور سراسری و بزرگ آزادی قدس (مرحله‌ی دوم مانور قدس) در سراسر شهرستان‌های استان‌های آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه برگزار شد .

نیروهای عمده در این مانور بسیجیانی بودند که در سطح نواحی ، قرارگاه‌ها و پایگاه‌ها با همکاری سایر نیروهای نظامی و انتظامی شرکت کردند .

این مانور در سه نوبت برگزار شد . نوبت اول در ۹ آذرماه و در مراکز استان‌ها برای آزمایش و تمرین بیشتر و هماهنگی در سطح استان ، نوبت دوم در ادامه‌ی مرحله‌ی اوّل و در شهرهای بزرگ و نوبت سوم در کلیه‌ی شهرها اجرا شد . این مانور نقطه‌ی عطفی در حرکت پرخروش بسیج برای تشکیل ارتش ۲۰ میلیونی بود . اجرای این مانور به صورتی بود که با محاصره‌ی شهر حمله‌ای از بیرون به شهر می‌شد و نیروهای موجود در شهر که نیروی مقاومت شهری محسوب می‌شدند ، جهت مقابله در محدوده‌ی پایگاه‌ها و حوزه‌ها بسیج می‌شدند و حفاظت محدوده‌ای را که به عهده داشتند (مانند مناطق حساس ، مراکز صنعتی ، معابر ورودی و خروجی شهر) تحت کنترل قرار می‌دادند . در این مانور در شهر تیراندازی صورت نمی‌گرفت و با اقداماتی مثل سنگربندی ،کارهای امدادی ، برپایی چادرهای صلواتی و برنامه‌های دیگر به مانور شور وخروش داده می‌شد .

۱۳ ـ مصادیقی از آموزش نیروهای خودی در مقطع نبرد دوّم

ـ به دنبال درخواست دانش‌آموزان چند دبیرستان کرمانشاه از تاریخ ۵۸/۹/۴ ، آموزش نظامی به وسیله‌ی مربیان تعلیماتی ارتش و سپاه پاسداران این شهرستان بعد از ساعت درس صورت می‌گیرد . البته طرحی برای آموزش نظامی آن دسته از معلمان که قبلاً آموزش نظامی ندیده‌اند نیز در دست تهیه است که به زودی مرحله اجرا در می‌آید .

ـ مورخه ۵۸/۹/۱۶ ، در اجرای فرمان حضرت امام خمینی (ره) مبنی بر آموزش نظامی همگانی ، واحد عملیات و آموزش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور

کلاس‌های آموزش سیاسی و نظامی را تشکیل داد.

ـ در تاریخ ۵۹/۹/۱۰، گروهی از اعضای سپاه پاسداران تفت، یزد، بافق و اردکان که دوره‌های آموزش کاربرد سلاح‌های سنگین و سبک را در اردوگاه‌های سپاه گذرانده بودند، برای رویارویی با مزدوران بعثی به غرب کشور عزیمت کردند.

ـ یک دوره‌ی آموزش تخصصی سلاح سنگین در شُرف تشکیل است. برادران حداکثر تا تاریخ ۶۰/۷/۲۴، اسامی حداقل ۲۰ نفر از نیروهای عملیات که دارای تحصیلات حداقل سیکل می‌باشند را جهت طی دوره در اصفهان به سنندج بفرستند.

ـ هر چه سریع‌تر تا تاریخ ۶۰/۷/۲۶، نسبت به اعزام ۴ نفر نیرو با پرونده به بیجار جهت گذراندن آموزش خلبانی اعزام کنید.

ـ چون آموزش بهداری در نظر دارد، تعدادی پاسدار جهت بهیاری آموزش دهد، حداکثر تا تاریخ ۶۰/۵/۲۷، تعدادی داوطلب با شرایط زیر به همراه پرونده به آموزش منطقه‌ی ۷ معرفی نمایید.

شرایط لازم: داشتن مدرک تحصیلی دیپلم طبیعی یا تجربی، عضویت ثابت در سپاه و مورد تأیید پرسنلی سپاه پاسداران، داشتن حداکثر ۲۵ سال سن، تندرستی جسم و روان و نداشتن نقص عضو، سپردن تعهد ۵ ساله در بهداری با اجازه‌ی شورای فرماندهی منطقه، انجام مأموریت در هر مکانی که بهداری تشخیص بدهد.

ـ مورخه ۶۰/۹/۴، دو نفر از برادران را جهت آموزش نقشه خوانی و اطلاعات عملیات هر چه سریع‌تر به سنندج اعزام کنید.

ـ از آنجا که مسئولیت حفاظت شخصیت‌های مملکتی با سپاه می‌باشد، مقتضی است برای گذراندن دوره‌ی آموزش حفاظتی، دو محافظ و یک راننده‌ی پایه‌ی یک برای شخصیت‌های درجه‌ی ۱ هر ناحیه و دو محافظ و یک راننده‌ی پایه‌ی یک برای نماینده‌ی حضرت امام (ره) در ناحیه را طبق شرایط زیر تا ساعت ۱۰ صبح مورخه ۶۱/۶/۴، به منطقه‌ی ۷ اعزام کنید. افراد طبق ملاک‌های امور پاسداران و با هماهنگی مسئول حفاظت ناحیه برگزیده و به منطقه معرفی شوند. مدت دوره چهل روز است و نیروها پس از به پایان رساندن آن به ناحیه‌ی مربوطه اعزام می‌شوند.

شرایط لازم: عضویت در سپاه، داشتن حداقل ۶ ماه سابقه‌ی خدمت، داشتن فهم

نظامی وجنگی و اطلاعات عمومی ، داشتن سلامت و قدرت جسمانی و دادن تعهد ۶ ماهه برای ماندن در یگان حفاظت .

ـ مورخه ۶۱/۱۱/۵ ، به این‌وسیله به اطلاع می‌رساند برادرانی که اسامی آنها از طریق واحد آموزش قرارگاه حمزه (ع) اعلام شده است تا تاریخ ۶۱/۱۱/۸ ، در ارومیه حاضر باشند تا جهت گذراندن دوره‌های چتربازی و نیروی مخصوص به تهران اعزام شوند . همکاری فعّال فرماندهی محترم پایگاه‌ها در این مورد ضروری است .

ـ به اطلاع می‌رساند که جلسه‌ی قسمت آموزش نظامی در تاریخ۶۲/۴/۱۵ ، رأس ساعت ۸ صبح در ستاد منطقه‌ی ۱۱ واحد بسیج برقرار می‌شود . محورهای مورد بحث بدین شرح است :

ـ بررسی توانایی پایگاه در مورد قبول آموزش اعزام به جبهه .
ـ بررسی امکانات تدارکاتی پایگاه جهت آموزش .
ـ بررسی استعداد مربی و نظرخواهی راجع به آموزش .
ـ تهیه‌ی شناسنامه‌ی آموزشی پایگاه و آمار نیروهای آموزش دیده از سال ۱۳۵۸ .

ـ مورخه ۶۲/۴/۳۰ ، بنا بر اعلام ستاد مرکزی سپاه دو دوره‌ی آموزش فرماندهی گردان تحت نظارت و پی‌گیری آموزش نظامی این ستاد از تاریخ ۶۲/۵/۴ ، در تهران برگزار خواهد شد . زمان آغاز دوره‌ی آموزش سه‌شنبه چهارم مرداد ماه ۱۳۶۲ ، مدت دوره ۲ ماه نیم (۷۵ روز)، محل دوره تهران مرکز آموزش فرماندهی پادگان امام علی (ع) وسهمیه‌ی هر لشکر ۴ نفر و هر تیپ ۳ نفر می‌باشد . کلیه‌ی برادران می‌بایست تا تاریخ ۶۲/۵/۳ ، با برگه‌ی معرفی از یگان تابع در قرارگاه نجف اسلام‌آباد واحد آموزش نظامی حضور به هم رسانند تا به تهران اعزام شوند . در ضمن تیپ شهدا و قرارگاه قدس نفرات را به صورت مستقیم به پادگان امام علی (ع) بفرستند .

شرایط لازم : عضویت رسمی در سپاه با شرکت در عملیات گذشته ، داشتن مسئولیت فرماندهی گردان ، معاونت گردان ، داشتن حداقل ۲۰ سال سن ، گذراندن آموزش عمومی سپاه و یا آموزش بسیج نظامی اعزام به جبهه ، داشتن سلامت جسمانی و عدم نقص عضو ، سطح تحصیلات دیپلم . از افراد بسیار مستعد دارای مدرک سیکل نیز ثبت نام به عمل می‌آید ، دارا بودن صلاحیت فکری واخلاقی با تأیید واحد پرسنلی

و آموزش نظامی .

ـ کلاس‌هایی که از تاریخ ۶۲/۷/۱۹ ، به صورت مجزا برای نیروهای واحد اطلاعات تکاب و توابین تشکیل شده است ، مرتب ادامه دارد .

ـ مورخه ۶۲/۳/۳ ، گروهان ۲ گردان ۴۷ مهندسی اعلام کرد : نحوه‌ی استفاده ، کشف و خنثی‌سازی مین و تله‌های انفجاری به نیروهای تیپ ویژه‌ی شهدا آموزش داده می‌شود .

ـ تعداد ۱۴ نفر از علما و روحانیون مبارز کرمانشاه که دوره‌ی آموزش نظامی و اسلحه‌شناسی بسیج ملّی را در هنگ ژاندارمری کرمانشاه گذرانده‌اند ، دیروز (مورخ ۵۹/۳/۳۰) برای آموزش عملی و تیراندازی به همراه کارشناسان هنگ در میدان تیر کرمانشاه حضور یافتند و با تیراندازی با انواع سلاح‌های مدرن آشنا شدند . تاکنون از طرف کارشناسان هنگ ژاندارمری کرمانشاه ۳۰۰۰ نفر از خواهران و برادران داوطلب آموزش نظامی دیده‌اند .

ـ مورخه ۵۹/۷/۷ ، بنا به گزارش فرمانده‌ی ناحیه‌ی ۳ ژاندارمری آذربایجان‌غربی : مراجعه‌ی داوطلبانه‌ی پرسنل منقضی خدمت سال ۱۳۵۶با اشتیاق و علاقه همچنان ادامه دارد و تاکنون تعداد ۵۲۹ نفر به واحدهای ژاندارمری مراجعه کرده و به لشکر ۶۴ ارومیه معرفی شده‌اند تا پس از طی یک دوره‌ی آموزشی کوتاه مدت به مناطق مورد نیاز کشور اعزام شوند .

ـ مورخه ۶۰/۸/۲۴ ، مراسم اعطای سردوشی به پرسنل دوره‌ی دهم آموزشگاه گروهبانی تیپ زرهی اسلام‌آباد در محوطه‌ی پادگان این شهر برگزار شد . این مراسم در حضور آیت الله (شهید) اشرفی اصفهانی امام جمعه‌ی کرمانشاه ، فرمانده‌ی لشکر ۸۱ زرهی ، جانشین فرمانده‌ی عملیات غرب ، فرمانده‌ی تیپ اسلام‌آباد ، فرماندار اسلام‌آباد ، مسئول دایره‌ی سیاسی ـ عقیدتی لشکر ۸۱ زرهی با تلاوت آیاتی از کلام الله مجید ، برافراشتن پرچم و اجرای سرود جمهوری اسلامی ایران آغاز شد . سپس فرمانده‌ی آموزشگاه گروهبانی گزارشی از کار آموزشگاه داد و پس از آن ادای سوگند ، اعطای سردوشی و توزیع جوایز به نفرات رتبه‌های اول تا سوم انجام گرفت .

ـ مورخه ۶۰/۱۰/۲ ، دکتر غفوری فرد ، وزیر نیرو در سفر به استان آذربایجان‌غربی

در مراسم فارغ‌التحصیلی دانش‌آموزان دوره‌ی پنجم آموزشگاه گروهبانی ناحیه‌ی ژاندارمری استان شرکت کرد و گواهینامه‌ی نفرات اول تا سوم این آموزشگاه را به آنان اعطا نمود.

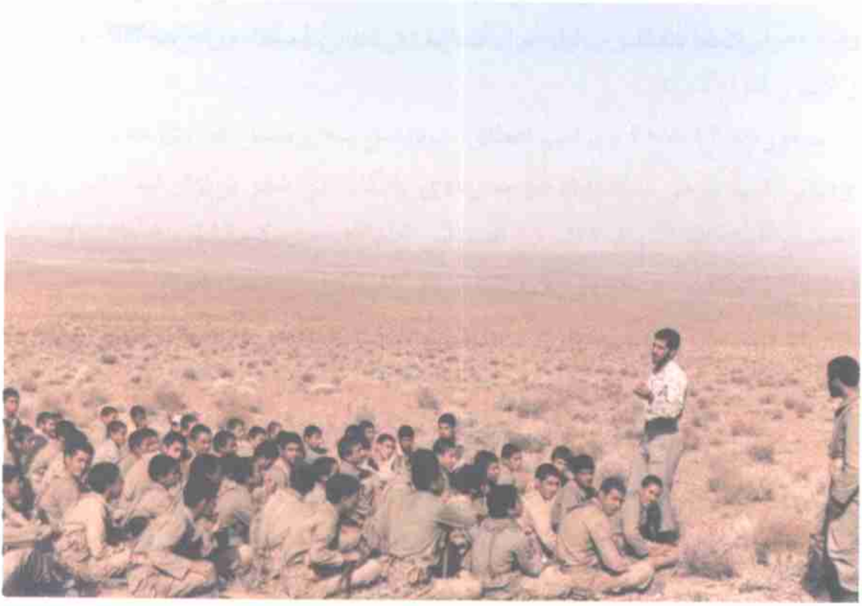
ـ بنا به گزارش دریافتی مورخه ۶۲/۳/۱۱ : کلاس دیده‌بانی برای آموزش پرسنل یگان‌های تیپ ۳ و زیر امر از تاریخ بیست و پنجم خرداد ماه ۱۳۶۲ توسط گردان ۳۰۴ این تیپ در پادگان مهاباد تشکیل خواهد شد.

ـ مورخه ۶۲/۷/۲۰ ، حجت‌الاسلام ناطق نوری ، وزیر کشور جهت اعطای سردوشی به سربازان دوره‌ی یازدهم مرکز آموزش ژاندارمری شهید بهشتی واقع در موچش از توابع کامیاران وارد این مرکز شد و مورد استقبال روحانیون و اقشار مختلف مردم قرار گرفت.

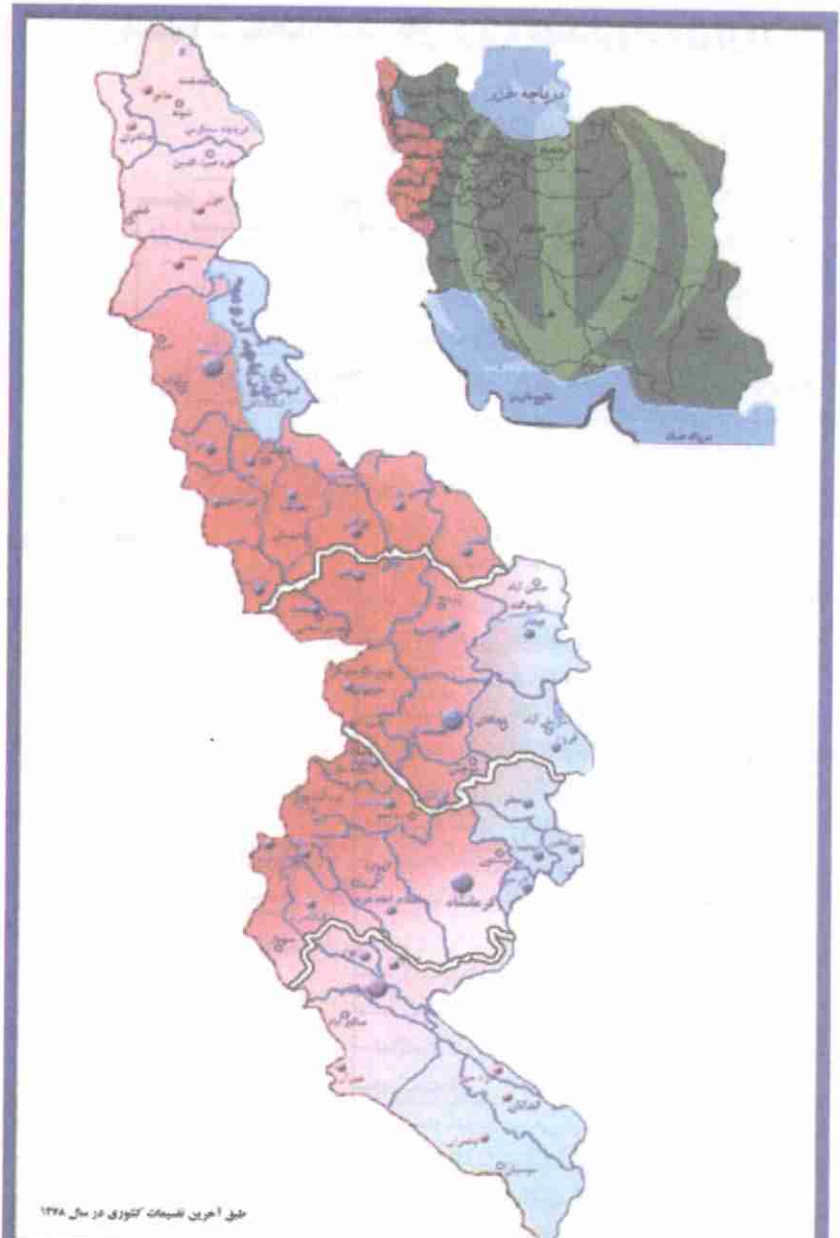
ـ مورخه ۶۲/۹/۱۹ ، مراسم پایان دوره‌ی آموزشی افسران وظیفه‌ی پادگان موچش که با حضور سرهنگ طاهری ، معاون هماهنگی ژاندارمری کل کشور و سرهنگ بهرام‌پور ، فرمانده‌ی ژاندارمری کردستان در محل این پادگان برگزار شد. طی این مراسم فرمانده پادگان گزارشی از فعّالیّت‌های تعلیماتی آن ارائه داد و یادآور شد که : پادگان تعلیماتی موچش تاکنون (۶۲/۹/۱۹) آموزش نظامی ۴۱۷۹ نفر سرباز ، ۸۵ نفر گروهبان و ۲۳۴ نفر دوره تعلیماتی افسری موقت را به پایان رسانیده است.

برگزاری دوره‌های آموزشی مختلف جهت نیروهای جدید

پیوست‌ها

نقشه شماره ۱ ـ جمهوری اسلامی ایران و محدوده غرب و شمال‌غرب

پیوست ۱ ـ ساختار کمیته‌های پروژه شهید بروجردی (ره)

- **پروژه شهید بروجردی (ره)**
  - **گروه راهبرد**
    - کمیته تدوین مبانی و پیشینه
    - کمیته تدوین نبرد اول
    - کمیته تدوین دوران فترت
    - **کمیته تدوین نبرد دوّم**
    - کمیته تدوین توسعه (بستن مرز تا قطعنامه)
    - کمیته تدوین عادی‌سازی
  - **گروه جغرافیا**
    - کمیته تدوین تاریخ عملیاتی استان کردستان
    - کمیته تدوین تاریخ عملیاتی استان آذربایجان‌غربی
    - کمیته تدوین تاریخ عملیاتی استان‌های کرمانشاه و ایلام
  - **گروه اقدامات و فعالیت‌ها**
    - کمیته تدوین خلاصه عملیاتی
    - کمیته تدوین جلوه‌های ویژه
    - کمیته تدوین روزشمار
    - کمیته تحقیق و جمع‌آوری اسناد
    - کمیته تدوین عملیات اطلاعاتی و امنیتی
    - کمیته تدوین عملیات رزمی
    - کمیته تدوین اقدامات سیاسی و اجتماعی
    - کمیته تدوین اقدامات فرهنگی ، هنری و تبلیغی
    - کمیته تدوین عملکرد سازمان تبلیغات اسلامی در منطقه
    - کمیته تدوین زندگی‌نامه سرداران شهید
    - کمیته تدوین عملیات روانی
    - کمیته تدوین اقدامات مذهبی در منطقه
    - کمیته تدوین تاریخ عملیاتی یگان‌های مانوری سپاه
    - کمیته تدوین عملیات کنترل جمعیت ومنابع
    - کمیته روایت مجاهدت‌های خاموش
    - کمیته تدوین عملیات تحدید
    - کمیته تدوین تاریخ عملیات یگان‌های پ.ر و پ خ . ر
    - کمیته تدوین اقدامات اقتصادی و عمرانی
    - کمیته تدوین مردمی کردن امنیت
    - کمیته تدوین عملیات مردم‌یاری
    - کمیته تدوین اقدامات آموزش و پرورش
    - کمیته تدوین عملیات بسیج
    - کمیته تدوین سازمان و سازماندهی
    - کمیته تدوین اقدامات جهاد سازندگی

پیوست ۲ ـ لیست خروجی‌های کمیته تدوین نبرد دوّم

الف : مجموعه اول :

۱ ـ خصوصیات مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۲ جلد

۲ ـ مشخصات نقشه‌های توپوگرافی یک پنجاه هزارم مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد

۳ ـ زمینه‌ها و عوامل بحران در شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد

۴ ـ وضعیت کلی مسئولین ،سازمان‌ها و مردم درشمال‌غرب در اواخر دوران فترت ـ ۱ جلد

۵ ـ تغییر تدریجی از صلح به جنگ یا چگونگی شروع جنگ دوم ـ ۱ جلد

۶ ـ روزشمار اواخر دوران فترت ـ ۳ جلد

ب : مجموعه دوّم :

۱ ـ شناخت و ماهیّت ضدانقلاب و اشرار ـ ۲ جلد

۲ ـ راهبرد ضدانقلاب و اشرار ـ ۱ جلد

۳ ـ مواضع و نگرش گروه‌های ضدانقلاب ، مردم ، خارجیان و نیروهای جمهوری اسلامی ایران نسبت به هم ـ ۱ جلد

۴ ـ حمایت و پشتیبانی‌های داخلی و خارجی از ضدانقلاب و اشرار ـ ۱ جلد

۵ ـ عملیات روانی و تبلیغی ضدانقلاب ـ ۱ جلد

۶ ـ اقدامات و فعالیت‌های سیاسی و اطلاعاتی ضدانقلاب و اشرار ـ ۱ جلد

۷ ـ حمله به تأسیسات و تجهیزات غیرنظامی توسط ضدانقلاب ـ ۱ جلد

۸ ـ مین‌گذاری توسط ضدانقلاب ـ ۱ جلد

۹ ـ آدم‌ربایی و گروگان‌گیری توسط ضدانقلاب ـ ۱ جلد

۱۰ ـ عملیات ترور توسط ضدانقلاب ـ ۱ جلد

۱۱ ـ اعدام وتیرباران گروگان‌ها (نظامیان و غیرنظامیان) توسط ضدانقلاب و اشرار ـ ۱ جلد

۱۲ ـ حمله به مقر ، پایگاه و پاسگاه توسط ضدانقلاب ـ ۲ جلد

۱۳ ـ حمله به تأمین و اسکورت توسط ضدانقلاب ـ ۱ جلد
۱۴ ـ کمین ضدانقلاب ـ ۲ جلد
۱۵ ـ غارت و سرقت اموال توسط ضدانقلاب ـ ۱ جلد
۱۶ ـ حمله به مراکز جمعیتی (شهرها و روستاها) توسط ضدانقلاب و اشرار ـ ۱ جلد
۱۷ ـ بمب‌گذاری ، پرتاب مواد منفجره و تیراندازی توسط ضدانقلاب ـ ۱ جلد
۱۸ ـ اخاذی و جمع‌آوری پول (یارمتی) توسط ضدانقلاب ـ ۱ جلد
۱۹ ـ عملکرد ضدانقلاب و اشرار ـ ۱ جلد

ج : مجموعه سوم :

۱ ـ عملیات اطلاعاتی رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب ـ ۲ جلد
۲ ـ عملیات کنترل جمعیت و منابع ـ ۲ جلد
۳ ـ تأمین جاده و محورها ـ ۱ جلد
۴ ـ عملیات بسیج ـ ۱ جلد
۵ ـ طرح تسلیح ـ ۱ جلد
۶ ـ درگیری‌ها (رزم تصادمی) ـ ۱ جلد
۷ ـ پدافند تعویض و درخواست نیرو ـ ۱ جلد
۸ ـ کمین رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب ـ ۱ جلد
۹ ـ گشت (جوله) خودی ـ ۱ جلد
۱۰ ـ عملیات ویژه نیروهای خودی علیه ضدانقلاب ـ ۱ جلد
۱۱ ـ عملیات تعاقبی و واکنش نیروهای خودی علیه ضدانقلاب ـ ۱ جلد
۱۲ ـ عملیات مردم‌یاری ـ ۱ جلد
۱۳ ـ ابزار و امکانات رزمندگان اسلام در مقابله با ضدانقلاب ـ ۱ جلد
۱۴ ـ تسلیمی‌ها و توابین ـ ۱ جلد
۱۵ ـ بسیج نیروها ـ ۱ جلد
۱۶ ـ آمادگی رزم ، آموزش و رزمایش (مانور) ـ ۱ جلد
۱۷ ـ انتخابات مجلس خبرگان رهبری ، مجلس شورای اسلامی و ریاست

جمهوری در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۱۸ ـ عملکرد فرهنگی و اجتماعی مقابله با ضدانقلاب ـ ۱ جلد
۱۹ ـ عملکرد توسعه‌ی اقتصادی ، عمران و کشاورزی ـ ۱ جلد
۲۰ ـ عملیات روانی مقابله با ضدانقلاب ـ ۳ جلد
۲۱ ـ عملیات آزادسازی و پاکسازی شهرها ـ ۲ جلد
۲۲ ـ عملیات آزادسازی و پاکسازی شهر سنندج ـ ۱ جلد
۲۳ ـ عملیات آزادسازی و پاکسازی شهر مهاباد ـ ۱ جلد
۲۴ ـ آزادسازی و پاکسازی محورهای مواصلاتی ـ ۱ جلد
۲۵ ـ عملیات آزادسازی و پاکسازی مناطق عمق ـ ۲ جلد
۲۶ ـ عملیات مرزی و برون‌مرزی منظم و نامنظم رزمندگان اسلام علیه ضدانقلاب ـ ۱ جلد
۲۷ ـ عملیات مشترک علیه ضدانقلاب در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد

د : مجموعه چهارم :

۱ ـ راهبرد عراق در تهاجم به مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۲ ـ روند عملیات مستقیم و غیرمستقیم عراق قبل از تهاجم سراسری ـ ۱ جلد
۳ ـ روزشمار اقدامات و فعالیت‌های عراق قبل از تهاجم سراسری ـ ۱ جلد
۴ ـ روند عملیات مستقیم و غیرمستقیم عراق قبل و بعد از هجوم سراسری و روزشمار اقدامات و فعالیت‌های آنان ـ ۱ جلد
۵ ـ ابزار و امکانات عراق در هجوم به مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۶ ـ حملات هوایی عراق به شهرها و مراکز جمعیتی ـ ۱ جلد
۷ ـ به‌کارگیری سلاح‌های شیمیایی توسط متجاوزین بعث عراق ـ ۱ جلد
۸ ـ حملات توپخانه‌ای و موشکی عراق به مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۹ ـ عملیات‌های رزمی متجاوزین بعث عراق در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۱۰ ـ عملیات روانی ، مشکلات و نقاط ضعف ارتش متجاوز بعث عراق در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد

۱۱ ـ عملکرد عراق در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۱۲ـ راهبرد عملیاتی و ابزارو امکانات رزمندگان اسلام علیه متجاوزین بعث عراق ـ ۱ جلد
۱۳ ـ اقدامات و فعالیت‌های رزمندگان اسلام در مقابله با متجاوزین بعث عراق ـ ۱ جلد
۱۴ ـ عملیات معارضین عراقی ـ ۱ جلد
۱۵ ـ حرکت‌ها و جنبش‌های مردمی عراق بر ضد رژیم بعث عراق ـ ۱ جلد
۱۶ ـ کلیات و موارد مشترک عملیات رزمی رزمندگان اسلام در مناطق شمال‌غرب و غرب علیه متجاوزین بعث عراق ـ ۱ جلد
۱۷ ـ عملیات منظم، نامنظم واجرای آتش رزمندگان اسلام بر ضد متجاوزین بعث عراق ـ ۱ جلد
۱۸ ـ عملیات اطلاعاتی رزمندگان اسلام علیه متجاوزین عراق ـ ۱ جلد
۱۹ ـ سه اقدام و فعالیت نیروهای خودی علیه متجاوزین بعث عراق در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۲۰ ـ مهاجرین جنگ تحمیلی شمال‌غرب و غرب (مردم استان‌های مرزی) ـ۱ جلد
۲۱ ـ عملیات روانی نیروهای اسلام علیه متجاوزین بعث عراق ـ ۱ جلد

هـ: مجموعه پنجم :

۱ ـ درس‌ها ، عبرت‌ها ، نقاط ضعف و قوّت نیروهای خودی در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۲ ـ جلوه‌های ویژه ـ ۱ جلد
۳ ـ نقش یگان‌های سپاه در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۳ جلد
۴ ـ نقش یگان‌های ارتش به تفکیک یگان‌های رزم ، پشتیبانی رزم و پشتیبانی خدمات رزم ـ ۱ جلد
۵ ـ نقش یگان‌های انتظامی در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۶ ـ عملکرد قرارگاه‌ها و ستادهای فرماندهی در مناطق شمال‌غرب

و غرب ـ ۱ جلد
۷ ـ نقش یگان‌های متفرقه در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۸ ـ عملکرد قضایی ـ ۱ جلد
۹ ـ اقدامات و فعالیت‌های مسئولین و فرماندهان نظامی و انتظامی در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۱۰ ـ پیام‌ها ، دیدارها و بیانات حضرت امام خمینی (ره) در خصوص شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۱۱ ـ پیام‌ها ، دیدارها و بیانات نمایندگان حضرت امام خمینی (ره) در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۱۲ ـ اقدامات و فعالیت‌های حضرت آیت‌الله خامنه‌ای و حضرت آیت‌الله هاشمی رفسنجانی در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۱۳ ـ عملکرد و اقدامات ائمه جمعه در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۱۴ ـ نقش روحانیت شمال‌غرب و غرب و مراکز بزرگ اسلامی ـ ۱ جلد
۱۵ ـ عملکرد استانداری آذربایجان‌غربی و رده‌های تحت امر ـ ۱ جلد
۱۶ ـ عملکرد استانداری کردستان و رده‌های تابعه ـ ۱ جلد
۱۷ ـ عملکرد استانداری کرمانشاه و رده‌های تابعه ـ ۱ جلد
۱۸ ـ عملکرد جهاد سازندگی در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۱۹ ـ عملکرد اداره کشاورزی در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۲۰ ـ عملکرد آموزش و پرورش در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۲۱ ـ عملکرد اداره بازرگانی در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۲۲ ـ عملکرد بهداشت و درمان در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۲۳ ـ عملکرد فرهنگ و آموزش عالی در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۲۴ ـ عملکرد سازمان‌ها ، ادارات و نهادها در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۳ جلد
۲۵ ـ حمایت و پشتیبانی‌های مردمی از نظام مقدس جمهوری اسلامی در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد
۲۶ ـ نظرات رزمندگان اسلام و مردم در خصوص بحران شمال‌غرب و دفاع

مقدس ـ ۱ جلد

۲۷ ـ کمک‌های نقدی و جنسی مردم شمال‌غرب در مقابله با بحران منطقه و جنگ تحمیلی ـ ۱ جلد

۲۸ ـ شهدا ـ ۵ جلد

۲۹ ـ خسارت‌های وارده و تلفات رزمی و غیررزمی به نیروهای خودی ـ ۱ جلد

۳۰ ـ تلفات و خسارت‌های رزمی و غیررزمی مردمی (جمعیت غیرنظامی) در مناطق شمال‌غرب و غرب ـ ۱ جلد

۳۱ ـ خسارت‌های وارده و تلفات رزمی و غیررزمی ضدانقلاب و متجاوزین بعث عراق ـ ۱ جلد

۳۲ ـ تیپ ۱۱۰ شهید بروجردی ـ ۲ جلد

و : مجموعه‌ی ششم :

۱ ـ روزشمار استان ایلام ـ ۱ جلد

۲ ـ روزشمار شهرستان کرمانشاه ـ ۲ جلد

۳ ـ حزب منحله‌ی دموکرات ـ ۴ جلد

۴ ـ روزشمار شهرستان ارومیه ـ ۲ جلد

۵ ـ روزشمار شهرستان ماکو ـ ۱ جلد

۶ ـ روزشمار شهرستان خوی ـ ۱ جلد

۷ ـ روزشمار شهرستان سلماس ـ ۱ جلد

۸ ـ روزشمار شهرستان بیجار ـ ۱ جلد

۹ ـ روزشمار شهرستان کامیاران ـ ۱ جلد

۱۰ ـ روزشمار شهرستان پیرانشهر ـ ۱ جلد

۱۱ ـ روزشمار شهرستان نقده ـ ۱ جلد

۱۲ ـ روزشمار شهرستان سنندج ـ ۴ جلد

۱۳ ـ روزشمار شهرستان مهاباد ـ ۳ جلد

۱۴ ـ روزشمار شهرستان مریوان ـ ۳ جلد

۱۵ ـ روزشمار شهرستان سقز ـ ۲ جلد

۱۶ ـ روزشمار شهرستان دیواندره ـ ۱ جلد
۱۷ ـ روزشمار شهرستان بانه ـ ۲ جلد
۱۸ ـ روزشمار شهرستان پاوه ـ ۱ جلد
۱۹ ـ روزشمار شهرستان‌های سنقر ، صحنه ، هرسین و کنگاور ـ ۱ جلد
۲۰ ـ روزشمار شهرستان تکاب ـ ۱ جلد
۲۱ ـ روزشمار شهرستان اشنویه ـ ۱ جلد
۲۲ ـ روزشمار شهرستان جوانرود ـ ۱ جلد
۲۳ ـ روزشمار شهرستان میاندوآب ـ ۱ جلد
۲۴ ـ روزشمار شهرستان سرپل ذهاب ـ ۱ جلد
۲۵ ـ روزشمار شهرستان شاهین‌دژ ـ ۱ جلد
۲۶ ـ روزشمار شهرستان گیلانغرب ـ ۱ جلد
۲۷ ـ روزشمار شهرستان سردشت ـ ۲ جلد
۲۸ ـ روزشمار شهرستان قصرشیرین ـ ۱ جلد
۲۹ ـ روزشمار شهرستان ایلام ـ ۱ جلد
۳۰ ـ روزشمار شهرستان بوکان ـ ۱ جلد
۳۱ ـ روزشمار شهرستان اسلام آباد ـ ۱ جلد
۳۲ ـ روزشمار شهرستان قروه ـ ۱ جلد

پیوست ۳ ـ لیست خروجی‌های کمیته تدوین عملکرد یگان‌های مانوری (رزمی) سپاه

۱ ـ سیر تاریخی تشکیل یگان‌های مانوری در مناطق غرب و شمال‌غرب ـ ۱ جلد
۲ ـ لشکر ۵۵ ویژه‌ی شهدا ـ ۱ جلد
۳ ـ لشکر ۵۵ ویژه‌ی قدس ـ ۱ جلد
۴ ـ لشکر انصارالحسین(ع) ـ ۱ جلد
۵ ـ تیپ ۳۹ بیت المقدس ـ ۱ جلد
۶ ـ تیپ ۱۱۰ شهید بروجردی ـ ۱ جلد
۷ ـ تیپ ۱۳۱ ابا عبدالله الحسین(ع) ـ ۱ جلد
۸ ـ تیپ ۱۵۵ المدینه منوره ـ ۱ جلد
۹ ـ تیپ۱۶۵ شهدای مکه ـ ۱ جلد
۱۰ ـ تیپ۷۹ پاسداران ـ ۱ جلد
۱۱ ـ تیپ ۷۳ پاسداران ـ ۱ جلد
۱۲ ـ تیپ شهید ناصرکاظمی ـ ۱ جلد
۱۳ ـ تیپ۲۵۱ النور ـ ۱ جلد
۱۴ ـ تیپ امیر المومنین (ع) ـ ۱ جلد
۱۵ ـ تیپ نبی اکرم (ص) ـ ۱ جلد
۱۶ ـ تیپ انصارالرسول (ص) ـ ۱ جلد
۱۷ ـ تیپ مسلم ـ ۱ جلد
۱۸ ـ تیپ۲۱۲حمزه ـ ۱ جلد
۱۹ ـ تیپ میثم ـ ۱ جلد
۲۰ ـ تیپ ابوذر ـ ۱ جلد
۲۱ ـ تیپ نبوت ـ ۱ جلد
۲۲ ـ تیپ مقداد ـ ۱ جلد
۲۳ ـ تیپ بلال ـ ۱ جلد

پیوست ۴ ـ لیست سایر اقدامات تحقیقاتی

۱ ـ تدوین ۳ جلد کتاب با نام‌های آذربایجان‌غربی و شهرستان مهاباد ، کردستان و شهرستان‌های سنندج و مریوان ، کرمانشاه و شهرستان پاوه جهت کاروان‌های راهیان نور به مناطق غرب و شمال‌غرب به سفارش معاونت فرهنگی نمسا و ستاد مشترک سپاه .

۲ ـ اطلس جغرافیایی نقشه‌های یک پنجاه هزارم توپوگرافی غرب و شمال‌غرب به تفکیک هر نقشه در قالب فرهنگ‌ها و جداول به صورت ۱۹۶ جلد مجزا و ۳ جلد خروجی کامل فرهنگ ارتفاعات ، آب‌ها و مراکز جمعیّتی .

۳ ـ فرهنگ لغات و اصطلاحات مورد استفاده در پروژه شهید بروجردی .

۴ ـ پیش‌نویس آمارنامه‌های مقایسه‌ای سه دوره‌ی آماری سال‌های ۱۳۵۵ ، ۱۳۶۵ و ۱۳۷۵ به تفکیک ۴۲ شهرستان در چهار استان مورد تحقیق ؛ این طرح به عنوان عملکرد توسعه‌ای نظام مقدس جمهوری اسلامی در مناطق غرب و شمال‌غرب محسوب می‌شود که با آمار و ارقام مستند ارائه می‌گردد .

۵ ـ تهیه طرح خلاصه عملیات‌های مقطع نبرد دوّم و پی‌گیری تصویب و انجام مراحل تدوین آن ؛ شرح این پروژه نیاز به وقت بیشتری دارد که انشاءالله پس از تدوین نهایی گزارش آن ارائه خواهد شد .

۶ ـ تدوین شش موضوع زیر تا مرحله‌ی پرینت و تکثیر در ۳ نسخه :

الف : روزشمار استان کردستان در مقطع نبرد دوّم در ۵۶۸۰ صفحه .

ب : روزشمار استان آذربایجان‌غربی در مقطع نبرد دوّم در ۴۵۱۶ صفحه .

ج : روزشمار استان کرمانشاه در مقطع نبرد دوّم در ۲۶۱۰ صفحه .

د : عملیات‌های تاکتیکی رزمندگان اسلام در مناطق غرب و شمال‌غرب در مقطع نبرد دوّم به صورت روزشمار در ۲۸۷۰ صفحه .

هـ : اقدامات و فعّالیّت‌های ارتش جمهوری اسلامی ایران در مقطع نبرد دوّم به صورت روزشمار در ۸۳۴ صفحه .

د : اقدامات و فعّالیّت‌های سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در مقطع نبرد دوّم به

صورت روزشمار در ۳۶۰۰ صفحه .

۷ ـ جمع‌آوری ، بررسی ، انتقال و صفحه آرایی سه موضوع زیر در رایانه :

الـف : اقـدامات و فعّالیّـت‌هـای نیروهـای انتظـامی جمهـوری اسـلامی ایـران (ژاندارمری ، شهربانی و کمیته) در مقطع نبرد دوّم به صورت روزشمار .

ب : اقـدامات و فعّالیّـت‌هـای متجـاوزین بعـث عـراق در مقطـع نبـرد دوّم بـه صورت روزشمار .

ج : روزشـــمار وقـــایع مقطـــع نبـــرد دوّم از اول بهمـــن‌مـــاه ۱۳۵۸ تـــا پایـــان شهریور ماه ۱۳۶۴ .

۸ ـ جمع‌آوری اطلاعات جهت تدوین طرح تسلیح .

۹ ـ جمع‌آوری اطلاعات جهت تدوین طرح عملیات روانی رزمندگان اسلام .

۱۰ ـ جمـع‌آوری خـاطرات تعـدادی از فرمانـدهان و مسئولین منـاطق غـرب و شمال‌غرب .

۱۱ ـ تهیه بیش از ۱۰ برنامه‌ی فرهنگی برای کسـانی کـه عکـس‌هـای خـود را در اختیار ستاد قرار داده‌اند .

۱۲ ـ تهیه ۱۹۲ طرح جلد خروجی‌های کمیته نبرد دوّم .

۱۳ ـ تهیه ۸ تـابلوی رنـگ و روغـن و آب‌رنـگ (گـواش) در ابعـاد ۸۰ × ۱۴۰ سانتی‌متر مربوط به عملیات‌های ویژه .

۱۴ ـ تهیه ۱۲۰ اثر (اتود) در ابعاد A.۳ مربوط به عملیات‌های ویژه .

۱۵ ـ تهیه ۲۰ اثر کاریکاتور در ابعاد A.۳ مربوط به ضدانقلاب و دشمنان اسلام .

۱۶ ـ پی‌گیری تهیه آلبوم تصاویر مستند .

۱۷ ـ تهیه فرهنگ شهدای غرب و شمال‌غرب .

۱۸ ـ طرح سرگذشت‌پژوهی شهدای استان اصفهان در مناطق غرب و شمال‌غـرب با به کارگیری ۹۱۷ نفر (۲۵۶ پاسدار و ۶۶۱ بسیجی) به صورت پاره‌وقت در ۶ ماه اجرا شد که در نهایت، منجر به شناسایی و جمع‌آوری اطلاعات در مورد ۵۴۷۳ شهید و تهیه ۲۸ جلد کتاب به تفکیک شهرستان گردید .

۱۹ ـ پی‌گیری بیش از ۴۴۰ مورد درجات شهدای کادر سپاه که به حمدالله تأثیرات

مطلوب مادی و معنوی بر خانواده‌های معظم این شهدا داشت .

۲۰ ـ پی‌گیری بیش از ۱۰۰ مورد تغییر عضویت شهدا که به دلیل نبود اطلاعات در استان اصفهان از مدارک و اسناد موجود در مناطق غرب و شمال‌غرب استفاده شد .

۲۱ ـ تدوین خلاصه‌ی زندگی‌نامه بیش از ۵۰۰ فرماندهٔی شهید .

۲۲ ـ پاسخ‌گویی به رزمندگان ، ایثارگران و خانواده‌ی معظم شهدا در خصوص سوابق و خدمات این عزیزان .

۲۳ ـ تدوین و انتشار کتاب عروج در مورد سانحه ۱۹ دی‌ماه ۱۳۸۴ در پنج هزار نسخه .

ـ و ده‌ها مورد دیگر .

منابع و مأخذ

کتاب‌ها و جزوات عمومی و پیام‌ها، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اختصاصی

۱ ـ قرآن مجید

۲ ـ نهج‌البلاغه ـ خطبه‌ها و نامه‌های گوهربار حضرت علی (ع) ـ ترجمه فیض‌الاسلام

۳ ـ صحیفه‌ی نور ـ پیام‌ها، سخنان و نامه‌های بنیانگذار کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره)

۴ ـ آیکل، فردسی و هولستر، آلبرت و اعضای کمیسیون تدوین استراتژی بلند مدت آمریکا ـ بازدارندگی مشخص ـ ترجمه اصغر زاهدی ـ تهران ـ نشر نظر سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ـ زمستان ۱۳۶۹

۵ ـ اُبالاس، ادگار ـ جنبش کُردها ـ ترجمه اسماعیل فتاح قاضی ـ تهران ـ مؤسسه انتشارات نگاه ـ ۱۳۷۷

۶ ـ اداره تحقیقات و بررسی‌های سیاسی ـ جنگ تحمیلی در تحلیل گروهک‌ها ـ تهران ـ نشر وزارت ارشاد ـ ۱۳۶۲

۷ ـ اداره سیاسی ایدئولوژیک ارتش جمهوری اسلامی ـ امام و ارتش ـ تهران ـ نشر چاپخانه ارتش ـ بی‌تا

۸ ـ اداره کل حقوقی وزارت امور خارجه ایران ـ تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه ایران ـ تهران ـ مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه ـ چاپ دوّم ـ ۱۳۷۳

۹ ـ ازغندی، علیرضا و جلیل روشندل ـ مسائل نظامی و استراتژیک معاصر ـ تهران ـ ۱۳۷۴

۱۰ ـ استکی، جواد و یاران، مسعود ـ طرح تفضیلی نبرد دوّم ـ اصفهان ـ ستادپروژه شهید بروجردی ـ ۱۳۷۸

۱۱ ـ اسماعیلی، عباس ـ شمع صراط ـ خاطراتی از شهید سیدمحسن صفوی ـ اصفهان ـ لشکر زرهی ۸ نجف اشرف ـ تابستان ۱۳۷۵

۱۲ ـ اسناد کمیته تدوین تاریخ عملیاتی ـ کرمانشاه و ایلام ـ از ۵۸/۱۱/۵ تا ۶۴/۶/۳۰

۱۳ ـ اسناد و مدارک کمیته تدوین تاریخ عملیاتی سپاه ـ یکان‌های مانوری (رزمی) ـ از ۵۸/۸/۵ تا ۶۴/۴/۱۴

۱۴ ـ اسناد و مدارک پروژه مریوان ـ در مورد گروهک‌های ضدانقلاب ـ محدوده‌ی کردستان

و مریوان ـ از ۵۸/۱۲/۱۵ تا ۶۴/۶/۳۰

۱۵ ـ اسناد و مدارک متفرقه ـ جمع‌آوری شده توسط کمیته تدوین نبرد دوم ـ از ۵۸/۷/۱ تا ۸۲/۱۱/۲۰

۱۶ ـ اصغری ، ابوالفضل ـ چهره احزاب و گروهک‌ها را بهتر بشناسیم ـ قم ـ انتشارات مکتب ـ ۱۳۶۲

۱۷ ـ اطلاعات نیروی زمینی ـ شیوه‌های رزمی شورشیان کردستان عراق ـ از سال ۱۳۴۰ تا ۱۳۵۷ ـ تهران ـ نیروی زمینی سپاه ـ ۱۳۶۷

۱۸ ـ افخمی ، ابراهیم ـ تاریخ و فرهنگ و ادب مکریان (مهاباد ، سردشت ، اشنویه و پیرانشهر) ـ تبریز ـ نشر چهره ـ ۱۳۷۳

۱۹ـ افشار سیستانی ، ایرج ـ نگاهی به آذربایجان‌غربی ـ ۲ جلد ـ مؤسسه انتشاراتی و آموزشی نسل دانش ـ ۱۳۶۹

۲۰ ـ افشار سیستانی ، ایرج ـ ایلام و تمّدن دیرینه‌ی آن ـ تهران ـ سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ـ زمستان ۱۳۷۲

۲۱ ـ الدلیمی ، نصار (سرهنگ عراقی) ـ حزب بعث یکه‌تاز ارتش عراق ـ ترجمه حمید محمدی ـ تهران ـ نشر مؤسسه انتشارات سوره ـ ۱۳۷۵

۲۲ ـ الیما ، بنوار ـ آخرین مستعمره (بحران کردستان ترکیه از آغاز تاکنون) ـ انتشارات پژوهنده ـ چاپ اول ـ تهران ۱۳۷۸

۲۳ ـ ام‌کالینز ، جان ـ استراتژی بزرگ ، ترجمه کورش بایندر ـ تهران ـ دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه ـ ۱۳۷۳

۲۴ ـ امین زکی ، محمد ـ تحقیقی درباره کرد و کردستان ـ ترجمه حبیب‌الله تابانی ـ تبریز ـ انتشارات آیدین ـ ۱۳۷۷

۲۵ ـ امینی ، عباس ـ گزارش عملکرد دفتر قرارگاه حمزه (ع) در اصفهان در رابطه با اعزام خانواده معظم شهدا به زیارت مشهد مقدس ـ اصفهان ـ ستاد ثامن‌الائمه (ع) ـ تیرماه ۱۳۷۱

۲۶ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی کرمانشاه ـ برگ NI 38 ، جلد ۴۶ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۴

۲۷ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی نازلو ـ برگ NJ 38 ، جلد ۱۲ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۵

۲۸ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی سنندج ـ برگ NI 38 ، جلد ۳۵ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۴

۲۹ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی کوهدشت ـ برگ NI 38 ، جلد ۵۷ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۵

۳۰ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی

شاهین‌دژ ـ برگ 38 NJ ، جلد ۲۴ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۴

۳۱ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی قصرشیرین ـ برگ 38 NI ، جلد ۴۵ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۳

۳۲ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی ارومیه ـ برگ 38 NJ ، جلد ۱۳ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۵

۳۳ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی همدان ـ برگ 39 NI ، جلد ۴۷ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۶

۳۴ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های ایلام ـ برگ 38 NI ، جلد ۵۶ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۲

۳۵ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های تبریز ـ برگ 38 NJ ، جلد ۶ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۱

۳۶ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های آباده ـ برگ 39 NH ، جلد ۸۲ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۲

۳۷ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کبودرآهنگ ـ برگ 39 NI ، جلد ۳۶ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۶۹

۳۸ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های خوی و سلماس ـ برگ 38 NJ ، جلد ۵ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۱

۳۹ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های شهرکرد ـ برگ 39 NI ، جلد ۷۰ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۶۹

۴۰ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های گلپایگان ـ برگ 39 NI ، جلد ۵۹ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۶۹

۴۱ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های اقدیر ـ برگ 38 NJ ، جلد ۱ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۱

۴۲ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های نخجوان ـ برگ 38 NJ ، جلد ۲ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۱

۴۳ ـ انتشارات سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلّح ـ فرهنگ جغرافیایی بانه ـ برگ 38 NI ، جلد ۲۴ ـ چاپ تهران ـ تجدید چاپ سال ۱۳۷۳

۴۴ ـ انصاری، مهدی و یکتا،حسین ـ روزشمار جنگ ایران وعراق، جلد چهارم ـ هجوم‌سراسری (تهاجم و پیشروی‌های عمده عراق) ـ تهران ـ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه ـ چاپ‌دوّم ـ ۱۳۷۵

۴۵ ـ انصاری ، مهدی و رشید ، محسن با همکاری دیگران ـ روزشمار جنگ ایران و عراق ، جلد پنجم ـ هویزه ، آخرین گام‌های اشغال‌گر (زمین‌گیر شدن و توقف کامل دشمن) ـ تهران ـ مرکز

تحقیقات جنگ سپاه ـ ۱۳۷۳
۴۶ ـ ایزدی ، مصطفی ـ طرح کلی پروژه شهید بروجردی ـ تهران ـ معاونت طرح و برنامه و بودجه ستاد کل نیروهای مسلّح ـ ۱۳۷۵

۴۷ ـ بابایی بن رستم ، عبدالقادر ـ سیرالاکراد ـ ترجمه محمدرئوف توکلی ـ تهران ـ نشر گلبانگ ـ چاپ دوّم ـ ۱۳۷۷

۴۸ ـ بابایی ، گل‌علی ـ عقابان بازی‌دراز (زندگی‌نامه شهیدان سرافراز محسن وزوایی و غلام‌علی پیچک) ـ تهران ـ کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران ـ ۱۳۷۶

۴۹ ـ بدیعی ، ربیع ـ جغرافیای مفصل ایران ـ تهران ـ گیتاشناسی ـ بهار ۱۳۷۰

۵۰ ـ برنامه تلویزیونی روایت فتح نیروی مقاومت سپاه ـ در سال‌های ۷۸ تا ۱۳۸۲

۵۱ ـ بلک ول ، جیمز ـ صاعقه در صحرا ـ ترجمه حمید فرهادی‌نیا و هوشمند نامور تهرانی ـ تهران ـ نشر مؤسسه اطلاعات ـ ۱۳۷۲

۵۲ ـ بلوریان ، غنی ـ ئاله‌کوک یا برگ‌سبز ـ خاطرات غنی‌بلوریان یکی از رهبران حزب منحله دمکرات کردستان ایران ـ ترجمه رضا خیری مطلق ـ تهران ـ مؤسسه‌ی خدمات فرهنگی رسا ـ ۱۳۸۲

۵۳ ـ بنی لوحی ، سیدعلی ـ مبانی دفاع از دیدگاه امام خمینی (ره) در دفاع مقدس ـ تهران ـ مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر ـ چاپ دوّم ـ تابستان ۱۳۷۸

۵۴ ـ بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس ـ اسناد تجاوز به روایت مطبوعات خارجی شماره ۱ ـ تهران ـ نشر بنیاد حفظ و آثار و ارزش‌های دفاع مقدس ـ ۱۳۷۲

۵۵ ـ بنیاد شهید ـ شهادت‌نامه (مجموعه زندگی‌نامه ، نامه‌ها و وصیت‌نامه‌های شهیدان انقلاب اسلامی ـ تهران ـ سروش ـ ۱۳۶۲

۵۶ ـ بهجت ، علی ـ انقلاب اسلامی و کردستان و مواضع گروه‌ها و سازمان‌ها ـ تهران ـ ۱۳۶۰

۵۷ ـ بهزاد ، حسین ـ در انتهای افق (زندگینامه حاج احمد متوسلیان) ـ تهران ـ نشر کنگره سرداران شهید استان تهران ـ چاپ دوّم ـ ۱۳۷۶

۵۸ ـ بهزاد ، حسین و بابایی ، گل‌علی ـ همپای صاعقه (کارنامه‌ی تاریخی و نظامی لشکر ۲۷ مکانیزه‌ی محمد رسول‌الله (ص) ، کتاب یکم ـ تهران ـ مؤسسه انتشارات سوره ـ ۱۳۷۹

۵۹ ـ بوفر ، آندره ـ مقدمه‌ای بر استراتژی ، ترجمه مسعود کشاورز ـ تهران ـ دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه ـ ۱۳۶۹

۶۰ ـ بی‌نا ـ کردستان و کرد در اسناد محرمانه بریتانیا ـ بی‌جا ـ بی‌تا

۶۰ ـ بی‌نا ـ جغرافیای تاریخی ایوان غرب ـ بی‌جا ـ بی‌تا

۶۱ ـ بی‌نا ـ تحلیلی بر مسائل شناخت ـ بی‌جا ـ بی‌نا ـ بی‌تا

۶۲ ـ جعفری ، عباس ـ فرهنگ گیتاشناسی ـ تهران ـ سازمان جغرافیا ـ بی‌تا

۶۴ ـ ارشاد اسلامی خوزستان ـ اطلاعیه ، اهواز ، بی‌تا

۶۵ ـ بیانیه شماره ۲۱ دفتر سیاسی سپاه ـ منافقین خلق رودروی خلق ـ تهران ـ نشر دفتر سیاسی سپاه ـ ۱۳۶۰

۶۶ ـ بیدگلی ، علی ـ تاریخ سیاسی ، اجتماعی و اقتصادی عراق ـ انتشارات مؤسسه مطالعات و انتشارات تاریخی میراث ملل ـ تهران ـ ۱۳۶۸

۶۷ ـ بیلیس ، جان و دیگران (جان کن‌بوث ، گارنت و ویلیام فیل) ـ استراتژی معاصر ، ترجمه هوشنگ میرفخرایی ـ تهران ـ دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه ـ چاپ سوم ـ ۱۳۷۴

۶۸ ـ پری ماکس ـ کسوف (اسناد دخالت آمریکا به نفع صدام حسین در جنگ عراق با ایران) ، ترجمه غلامحسین صالحیار ـ تهران ـ نشر مؤسسه اطلاعات ـ چاپ دوّم ـ ۱۳۷۶

۶۹ ـ پریماکف یوگن ـ یاداشت‌های پریماکف در جنگ خلیج فارس ـ شمس محمود ـ تهران ـ نشر وزارت فرهنگ و ارشاد ـ ۱۳۷۰

۷۰ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های آموزش و پرورش ـ ادارات آموزش و پرورش ـ استان‌های آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه ـ از ۵۸/۱۱/۳ تا ۶۴/۶/۲۵

۷۱ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های استانداری‌ها ، فرمانداری‌ها و بخشداری‌ها ـ استان‌های آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه ـ از ۵۸/۷/۱۵ تا ۶۲/۱۲/۱۷

۷۲ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی ارتش ـ تیپ ۴۰ سراب ـ پیرانشهر ـ از ۶۲/۵/۱۷ تا ۶۴/۷/۵

۷۳ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی ارتش ـ تیپ نوهد (لشکر ۲۳ نیروی مخصوص) ـ در مناطق استان‌های کردستان و آذربایجان‌غربی ـ از ۶۰/۱/۳ تا ۶۴/۷/۱۰

۷۴ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی جهادسازندگی در استان‌های آذربایجان‌غربی، کردستان و کرمانشاه ـ از ۵۹/۳/۱ تا ۶۴/۶/۱۲

۷۵ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی دادسراهای انقلاب در استان‌های آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه ـ از ۵۹/۴/۳ تا ۶۴/۶/۲۰

۷۶ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی دانشگاه علوم رازی کرمانشاه ـ از ۵۸/۹/۱۷ تا ۶۲/۸/۲۸

۷۷ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی ژاندارمری نواحی آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه ـ از ۵۸/۸/۱ تا ۶۴/۷/۲۸

۷۸ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی ستاد برگزاری مناسبت‌ها در استان‌های آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه ـ از ۵۹/۱/۱۲ تا ۶۴/۲/۱۷

۷۹ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی ارتش ـ ستاد مشترک (سماجا) ـ از

۵۹/۷/۱۵ تا ۶۴/۴/۳۱

۸۰ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی شهربانی ـ استان‌های آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه ـ از ۵۹/۱/۱۲ تا ۶۴/۵/۹

۸۱ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی صدا و سیما ـ ارومیه ، مهاباد ، سنندج و کرمانشاه ـ از ۵۹/۳/۲۸ تا ۶۴/۶/۳۱

۸۲ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی ارتش ـ قرارگاه حمزه (ع) ـ شمال‌غرب ـ از ۶۰/۴/۴ تا ۶۲/۳/۱۸

۸۳ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی ارتش ـ قرارگاه شهید خلبان زارع‌زاده ـ سردشت ـ ۶۲/۵/۲۶

۸۴ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی ـ قرارگاه عملیاتی زیدابن حارث ـ مهاباد ـ از ۶۱/۱/۱۶ تا ۶۴/۷/۱۰

۸۵ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی قرارگاه فرعی نصر ـ از ۶۳/۱۲/۱۵ تا ۶۴/۷/۲

۸۶ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی ـ کمیته‌های انقلاب اسلامی ـ استان‌های آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه ـ از ۵۸/۱۱/۳۰ تا ۶۴/۶/۸

۸۷ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی ارتش ـ لشکر ۱۶ زرهی قزوین ـ از ۵۹/۳/۴ تا ۵۹/۶/۳۱ در کردستان و از ۶۰/۶/۳۱ تا ۶۲/۶/۳۱ در کرمانشاه

۸۸ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی ارتش ـ لشکر ۲۸ (ستاد لشکر ، تیپ‌های سازمانی و منتسب) ـ از ۵۸/۹/۷ تا ۶۴/۴/۳۱

۸۹ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی ارتش ـ لشکر ۶۴ (ستاد لشکر ، تیپ‌های سازمانی و منتسب) ـ از ۵۸/۸/۶ تا ۶۴/۴/۲۶

۹۰ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی ارتش ـ لشکر ۸۱ (ستاد لشکر ، تیپ‌های سازمانی و منتسب) ـ از ۵۹/۵/۱۵ تا ۶۴/۶/۳۱

۹۱ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های اطلاعاتی و عملیاتی نیروی زمینی ارتش ـ از ۶۲/۵/۲۷ تا ۶۴/۶/۳۱

۹۲ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های هیأت واگذاری زمین ـ استان‌های آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه ـ از ۶۰/۳/۱۹ تا ۶۴/۵/۲۰

۹۳ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های وزارت دفاع ملی ـ از ۵۸/۷/۱۷ تا ۵۹/۳/۳۰

۹۴ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ پایگاه سرآسیاب برق (حاج میکائیل) ـ سنندج ـ از ۵۹/۴/۸ تا ۶۳/۸/۱۱

۹۵ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ ۱۰۰ انصار الرسول (ص) سپاه ـ از ۵۹/۲/۱ تا ۶۴/۶/۳

۹۶ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ ۱۰۵ ویژه قدس (لشکر ۵۲ قدس) سپاه ـ از ۶۱/۹/۱ تا ۶۴/۷/۲

۹۷ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ ۱۱۰ شهید بروجردی سپاه ـ از ۶۲/۴/۱ تا۶۴/۳/۲۱

۹۸ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ ۱۱۴ امیرالمؤمنین (ع) سپاه ـ ایلام ـ از ۶۱/۷/۵ تا ۶۴/۷/۲

۹۹ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ ۲۹ (۳۱۳) نبی‌اکرم (ص) سپاه ـ از ۶۲/۱/۱ تا۶۴/۷/۲۰

۱۰۰ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ ۳۲ انصار الحسین (ع) سپاه ـ از ۶۱/۱/۲۵ تا ۶۴/۷/۳

۱۰۱ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ ۳۹ بیت‌المقدس سپاه ـ از ۶۳/۱۲/۱۵ تا ۶۴/۷/۲۰

۱۰۲ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ ۵۵ ویژه شهدا (لشکر ۵۵ ویژه شهدا) سپاه ـ از ۶۰/۱/۱۵ تا ۶۴/۶/۳۱

۱۰۳ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ ۶۶۲ شهید افیونی سپاه ـ از ۶۳/۴/۲۵ تا ۶۳/۱۲/۱۵

۱۰۴ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ ۷۲ هاشمی نژاد سپاه ـ کامیاران ـ از ۶۱/۴/۱ تا ۶۲/۱۰/۸

۱۰۵ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ المهدی (عج) سپاه ـ از ۶۱/۴/۱۷ تا ۶۴/۷/۲

۱۰۶ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ شهید جوانی سپاه ـ بوکان ـ از ۶۲/۸/۸ تا ۶۴/۲/۸

۱۰۷ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ شهید حجتی سپاه ـ دیواندره ـ از ۶۲/۸/۸ تا ۶۴/۲/۸

۱۰۸ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ شهید طیاره سپاه ـ سقز ـ از ۶۲/۸/۸ تا ۶۴/۲/۸

۱۰۹ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های تیپ شهید ناصر کاظمی سپاه ـ سردشت ـ از ۶۲/۸/۸ تا ۶۴/۴/۲۵

۱۱۰ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ تیپ مرزی مالک‌اشتر ـ مریوان ـ از ۶۲/۱۰/۲ تا ۶۳/۴/۱۵

۱۱۱ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ دادستانی سپاه ـ استان‌های آذربایجان‌غربی ، کردستان و کرمانشاه ـ از ۶۰/۴/۲۰ تا ۶۴/۶/۱۴

۱۱۲ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سازمان پیشمرگان مسلمان کرد ـ از ۵۸/۱۲/۱۰ تا ۶۲/۹/۱۵

۱۱۳ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ آذربایجان‌غربی ـ از ۵۸/۸/۲۲ تا ۶۴/۷/۲

۱۱۴ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ اردبیل ـ از ۶۰/۲/۹ تا ۶۰/۴/۶

۱۱۵ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ ارومیه ـ از ۵۸/۸/۲۲ تا ۶۴/۶/۳۱

۱۱۶ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ اسلام‌آباد ـ از ۵۸/۱۱/۸ تا ۶۲/۲/۲۱

۱۱۷ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ اشنویه ـ از ۶۲/۸/۲۵ تا ۶۴/۷/۲

۱۱۹ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ بانه ـ از ۵۹/۲/۲۵ تا ۶۴/۶/۲۸
۱۲۰ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ بناب ـ از ۶۰/۷/۱۹ تا ۶۱/۳/۳
۱۲۱ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ بوکان ـ از ۵۹/۳/۱۲ تا ۶۴/۶/۲۸
۱۲۲ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ بیجار ـ از ۵۹/۴/۳ تا ۶۳/۹/۲۹
۱۲۳ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ پاوه ـ از ۵۸/۹/۱۲ تا ۶۲/۳/۱۵
۱۲۴ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ تبریز ـ از ۶۰/۲/۱۴ تا ۶۰/۶/۱۰
۱۲۵ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ تکاب ـ از ۵۹/۱/۲ تا ۶۴/۶/۱۵
۱۲۶ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ دیواندره ـ از ۵۸/۹/۱۵ تا ۶۴/۶/۲۶
۱۲۷ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ زنجان ـ از ۶۰/۱۰/۲۰ تا ۶۱/۳/۳
۱۲۸ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ سرپل‌ذهاب ـ از ۵۸/۱۰/۱۰ تا ۶۱/۳/۲۵
۱۲۹ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ سردشت ـ از ۵۹/۱/۳ تا ۶۴/۶/۳۱
۱۳۰ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ سقز ـ از ۵۸/۸/۴ تا ۶۴/۶/۳۱
۱۳۱ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ سلماس ـ از ۶۰/۲/۵ تا ۶۴/۷/۲
۱۳۲ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ سنقر ـ از ۶۰/۷/۱۳ از ۶۳/۷/۴
۱۳۳ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ سنندج ـ از ۵۸/۷/۲۳ تا ۶۴/۶/۱۵
۱۳۴ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ شاهین‌دژ ـ از ۵۹/۲/۱۲ تا ۶۴/۶/۲
۱۳۵ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ قروه ـ از ۵۹/۵/۲۴ تا ۶۴/۶/۱۵
۱۳۶ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ کامیاران ـ از ۵۹/۳/۱ تا ۶۴/۴/۱
۱۳۷ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ کردستان ـ از ۵۸/۱۰/۲ تا ۶۴/۷/۳۰
۱۳۸ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ کرمانشاه ـ از ۵۸/۱۰/۳ تا ۶۲/۲/۲۱
۱۳۹ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ مرند ـ از ۶۰/۹/۶ تا ۶۰/۱۰/۱۷
۱۴۰ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ مریوان ـ از ۵۸/۸/۱۵ تا ۶۴/۶/۲۹
۱۴۱ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ منطقه ۱۱ ـ از ۶۰/۵/۱۱ تا ۶۴/۳/۱۰
۱۴۲ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ منطقه ۱۲ ـ از ۶۰/۵/۲۰ تا ۶۴/۷/۲
۱۴۳ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ منطقه ۵ کشوری ـ از ۶۰/۸/۵ تا ۶۳/۱/۱۱
۱۴۴ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ منطقه ۷ کشوری ـ از ۵۹/۷/۲ تا ۶۲/۱۱/۱۸
۱۴۵ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ مهاباد ـ از ۵۸/۸/۵ تا ۶۴/۶/۳۱

۱۴۶ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ میاندوآب ـ از ۵۸/۱۱/۳ تا ۶۳/۴/۸

۱۴۷ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ نقده ـ از ۵۹/۱/۱۲ تا ۶۴/۶/۳۰

۱۴۸ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ همدان ـ از ۶۰/۴/۲۰ تا ۶۰/۷/۱۵

۱۴۹ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ ستاد شمال کردستان ـ از ۶۰/۹/۲۶ تا ۶۱/۲/۱۹

۱۵۰ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ ستاد کل (ستاد مشترک سپاه) ـ از ۵۹/۳/۲۲ تا ۶۳/۸/۱۳

۱۵۱ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های ارتش و سپاه ـ ستاد مشترک ـ سنندج ـ از ۵۹/۲/۱۲ تا ۵۹/۱۰/۷

۱۵۲ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های ستادهای وابسته به سپاه ـ کردستان ، سقز ، دیواندره ، بوکان ، سنندج ، بیجار و مریوان ـ از ۶۱/۴/۲ تا ۶۲/۶/۱۵

۱۵۳ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های قرارگاه بدر ـ کامیاران ، کرمانشاه و بانه ـ از ۶۲/۶/۱۲ تا ۶۴/۷/۲

۱۵۴ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ قرارگاه بعثت ـ بانه و سردشت ـ از ۶۱/۷/۱۶ تا ۶۲/۶/۳۱

۱۵۵ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ قرارگاه حمزه (ع) ـ ارومیه ـ از ۶۰/۴/۱۵ تا ۶۴/۷/۲

۱۵۶ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ قرارگاه رمضان ـ سردشت ، نقده ، بانه ، مریوان و کرمانشاه ـ از ۶۲/۸/۳۰ تا ۶۴/۶/۳۱

۱۵۷ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ قرارگاه شهید بروجردی ـ ارومیه ـ از ۶۳/۳/۲۹ تا ۶۳/۵/۳۰

۱۵۸ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های ارتش و سپاه ـ قرارگاه مشترک شهید شهرامفر ـ از ۶۰/۲/۸ تا ۶۲/۴/۱۲

۱۵۹ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ قرارگاه شهید شهرامفر ـ سنندج ـ از ۶۰/۲/۸ تا ۶۴/۳/۳۰

۱۶۰ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های سپاه ـ قرارگاه قدس ـ از ۶۰/۸/۲ تا ۶۲/۳/۲

۱۶۱ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های ارتش و سپاه ـ قرارگاه مشترک کمبا ۱۱ ـ پیرانشهر و سردشت ـ از ۵۹/۸/۲۲ تا ۶۴/۶/۳۱

۱۶۲ ـ پیام‌ها، گزارش‌ها و خبرنامه‌های ارتش و سپاه ـ قرارگاه مشترک حمزه سیدالشهدا (ع)ـ از ۵۹/۹/۳۰ تا ۶۴/۶/۳۱

۱۶۳ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های قرارگاه مقدم ارتش و سپاه ـ سردشت ـ از ۶۳/۸/۲۷ تا ۶۴/۷/۲

۱۶۴ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های قرارگاه مقدم حمزه (ع) سپاه ـ مهاباد ، سقز ، پیرانشهر و

مریوان ـ از ۶۲/۱/۱۵ تا ۶۴/۷/۴

۱۶۵ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های قرارگاه نجف اشرف ـ از ۵۹/۴/۱ تا ۶۴/۴/۲۲

۱۶۶ ـ پیام‌ها ، گزارش‌ها و خبرنامه‌های قرارگاه وحدت ـ بانه و سقز ـ از ۶۲/۳/۲۱ تا ۶۴/۷/۲

۱۶۷ ـ پیام‌ها و بولتن‌های خبری ـ ادارات دفاتر عمران امام خمینی (ره) ـ مناطق غرب و شمال‌غرب ـ از ۶۰/۷/۴ تا ۶۴/۷/۲

۱۶۸ ـ پیام‌ها و بولتن‌های خبری ـ ادارات سازمان کشاورزی ـ مناطق غرب و شمال‌غرب ـ از ۶۰/۶/۱۱ تا ۶۴/۷/۲

۱۶۹ ـ پیام‌ها و بولتن‌های خبری ـ ادارات صنایع و معادن ـ مناطق غرب و شمال‌غرب ـ از ۶۰/۴/۲۴ تا ۶۴/۷/۲

۱۷۰ ـ پیام‌ها و بولتن‌های خبری ـ ادارات مخابرات ـ مناطق غرب و شمال‌غرب ـ از ۵۹/۳/۲۵ تا ۶۴/۷/۲

۱۷۱ ـ پیام‌ها و بولتن‌های خبری ـ ادارات هلال احمر ـ مناطق غرب و شمال‌غرب ـ از ۵۹/۲/۳۱ تا ۶۴/۷/۲

۱۷۲ ـ پیام‌های شهید محراب حضرت آیت‌الله اشرفی اصفهانی ـ از ۵۸/۷/۲۰ تا ۶۱/۷/۴

۱۷۳ ـ تبلیغات سپاه کردستان ـ خلاصه رویدادهای کردستان ، جزوه اول ـ سنندج ـ نشر سپاه ـ ۱۳۶۶

۱۷۴ ـ تبلیغات سپاه کردستان ـ خلاصه رویدادهای کردستان ، جزوه دوّم ـ سنندج ـ نشر سپاه ـ ۱۳۶۶

۱۷۵ ـ تبلیغات سپاه کردستان ـ خلاصه رویدادهای کردستان ، جزوه سوم ـ سنندج ـ نشر سپاه ـ ۱۳۶۶

۱۷۶ ـ تبلیغات و انتشارات سپاه منطقه مقاومت چهارمحال و بختیاری ـ حماسه‌ی شاخ شمیران به همراه مجموعه خاطراتی از سرداران شهید استان چهارمحال و بختیاری و تیپ مستقل ۴۴ قمر بنی‌هاشم (ع) ـ تهران ـ معاونت انتشارات مرکز فرهنگی سپاه ـ پاییز ۱۳۷۴

۱۷۷ ـ تحقیقات نظامی سپاه کردستان ـ نگرشی بر گروهک‌های منحله در کردستان،کد ۱۰۱ ـ سنندج ـ سپاه کردستان ـ ۱۳۶۲

۱۷۸ـ تحقیقات نظامی آموزش نظامی ستاد مرکزی سپاه ـ شیوه‌های عملیات در کردستان ـ تهران ـ آموزش نظامی ستاد مرکزی سپاه ـ تیر ۱۳۶۳

۱۷۹ ـ تراب‌زمری عبدالمجید ـ جنگ ایران و عراق ، ترجمه مژگان نژند ـ تهران ـ نشر سفیر وزارت فرهنگ و ارشاد ـ ۱۳۶۸

۱۸۰ ـ توسعه و پدافند داخلی ـ معاونت آموزش ـ تهران ـ دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه ـ ۱۳۷۳

۱۸۱ ـ تیپ مستقل ۸۳ امام جعفرصادق (ع) ـ سخن شمع خاتم ـ مجموعه سخنرانی‌های حجت‌الاسلام و المسلمین شهید عبدالله میثمی جانشین نماینده امام (ره) در یگان‌های رزم سپاه ـ تهران ـ معاونت تبلیغات و انتشارات نیروی زمینی سپاه ـ پاییز ۱۳۷۴

۱۸۲ ـ تیپ یکم روح‌الله(ره) ـ لشکر ۱۷ علی‌بن‌ابیطالب (ع) ـ بررسی شهرستان سردشت ـ ۶ جلد ـ قم ـ لشکر ۱۷ علی ابن ابی‌طالب (ع) سپاه ـ ۱۳۷۷

۱۸۳ ـ جابر ، پائول و دیگران (گری‌سیک ،کازاکی هیساهیتوا و موئیسی دوّمینگو) ـ منابع قدرت‌های بزرگ در خلیج فارس ، ترجمه مجید قهرمانی ـ تهران ـ نشر سفیر وزارت فرهنگ و ارشاد ـ ۱۳۷۰

۱۸۴ ـ جزوه آموزشی شماره ۶ ـ مسائل سیاسی و اقتصادی کردستان ـ تهران ـ اداره آموزش سپاه ـ ۱۳۶۳

۱۸۵ ـ جعفری ، عباس ـ فرهنگ گیتاشناسی (اصطلاحات جغرافیایی) ـ تهران ـ نشر گیتاشناسی ـ ۱۳۶۰

۱۸۶ ـ جعفری ولدانی ، اصغر ـ بررسی تاریخی اختلافات مرزی ایران و عراق ـ تهران ـ دفتر نشر فرهنگ اسلامی ـ ۱۳۷۸

۱۸۷ ـ جلالی ، غلامرضا ـ استراتژی امنیتی ج.ا.ا در کردستانات در دهه ۶۰ ـ تهران ـ دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه ـ ۱۳۷۹

۱۸۸ ـ جلالی‌پور ، حمیدرضا ـ کردستان علل تداوم بحران آن پس از انقلاب اسلامی ـ تهران ـ مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امورخارجه ـ ۱۳۷۲

۱۸۹ ـ جلیلی ، سید هدایت ـ کتابشناسی توصیفی جنگ تحمیلی (۱) ـ تهران ـ نشر ستاد کل نیروهای مسلّح ـ ۱۳۷۰

۱۹۰ ـ جمعی از خانواده شهدا با همکاری بنیاد شهید اصفهان ـ لاله‌های جاویدان (یادواره‌ی شهدای لادان اصفهان ـ اصفهان ـ سازمان تبلیغات اسلامی ـ چاپ رامین ـ تابستان ۱۳۷۰

۱۹۱ ـ جمعی از نویسندگان با ویراستاری دکتر مصطفی ملکوتیان ـ انقلاب اسلامی و چرا و چگونگی رخداد آن ـ نهاد مقام معظم رهبری در دانشگاهها ـ تهران ـ نشر باقری ـ چاپ هفتم ـ ۱۳۷۸

۱۹۲ـ جمعی از نویسندگان ـ مجموعه مقالات نخستین همایش سراسری بررسی ویژگی‌ها و عوامل خلاقیت و ابتکار عمل رزمندگان اسلام در دفاع مقدس ؛ دانشکده افسری سپاه سال ۱۳۸۱ (جلد اول) ـ تهران ـ دانشگاه امام حسین (ع) ـ ۱۳۸۲

۱۹۳ ـ جمعی از نویسندگان لشکر ۱۷ علی‌بن‌ابی‌طالب (ع) ـ علمداران سرافراز (زندگی‌نامه جمعی از فرماندهان شهید لشکر ۱۷ علی‌بن‌ابیطالب) ، ۲ جلد ـ قم ـ ستاد یادواره سرداران شهید لشکر ۱۷ سپاه ـ شهریور ۱۳۷۴

۱۹۴ ـ چمران ، مصطفی ـ کتاب کردستان ـ تهران ـ نشر بنیاد شهید چمران ـ ۱۳۶۴

۱۹۵ ـ سردار شهید حاجی حاتم ، مجید ـ نبرد مخصوص ـ ارومیه ـ دفتر مطالعات و تحقیقات نظامی قرارگاه حمزه (ع) ـ بهمن ۱۳۶۵

۱۹۶ ـ حبیبی ، علی ـ شناسایی ایلات و عشایر استان آذربایجان غربی ـ ارومیه ـ لشکر ۶۴ ارتش ـ ۱۳۷۳

۱۹۷ ـ حجازی ، فخرالدین ـ جنگ از دیدگاه نهج‌البلاغه ـ تهران ـ نشر بعثت ـ ۱۳۶۲

۱۹۸ ـ حجتی (پریشان) ، محمد ـ رویش جوانه‌ها در پرتو عاشورا ـ تهران ـ نشر تبلیغات جبهه و جنگ ـ ۱۳۶۲

۱۹۹ ـ حسن بیگی ، ابراهیم ـ چته‌ها ، مجموعه داستان از گروهک‌های ضدانقلاب در کردستان ـ تهران ـ انتشارات برگ ـ چاپ سوم ـ ۱۳۶۹

۲۰۰ ـ حسن‌زاده ، فرهاد ـ مسافر بهشت (خاطرات زندگی شهید محمدرضا مرادی مسئول اطلاعات و عملیات لشکر ثارالله) ـ کرمان ـ نشر کنگره کرمان و سیستان و بلوچستان ـ ۱۳۷۷

۲۰۱ ـ حسن‌زاده ، عبدالله ـ نیم قرن دمکرات یا ۵۰ سال مبارزه ـ عراق ـ ۱۳۷۸

۲۰۲ ـ حسینی ، سید یعقوب و جوادی‌پور محمد ـ هشت سال دفاع مقدس (نبردهای غرب کشور ـ جلد پنجم) تهران ـ نشر چاپخانه ارتش ـ ۱۳۷۳

۲۰۳ ـ حضرت آیت‌الله حائری شیرازی ـ رویش جوانه‌ها در پرتو عاشورا (مجموعه سخنرانی‌های حضرت آیت‌الله حائری شیرازی) ـ تهران ـ نشر تبلیغات جبهه و جنگ ـ ۱۳۶۲

۲۰۴ ـ حقیقت (رفیع) ، عبدالرّفیع ـ فرهنگ تاریخی و جغرافیایی شهرستان‌های ایران ـ تهران ـ انتشارات کومش ـ ۱۳۷۶

۲۰۵ ـ حمیدالله ، محمد ـ سلوک بین‌المللی دولت اسلامی ـ ترجمه سید مصطفی محقق‌داماد ـ تهران ـ مرکز نشر علوم اسلامی ـ ۱۳۸۰

۲۰۶ ـ حیدری ، نورالدین و عسکری ، علیرضا ـ جنود الرحمن (نشریه فرهنگی ناحیه کردستان شماره ۱) ـ سنندج ـ تیر ۱۳۶۷

۲۰۷ ـ خاتمی ، احمد ـ جنگ از دیدگاه قرآن و حدیث ـ تهران ـ نشر سپاه ـ ۱۳۶۳

۲۰۸ ـ خاطرات فرزندان شهید محمدامین رحمانی ـ سنندج ـ ۱۳۸۲

۲۰۹ ـ خامه‌یار ، محمد ـ با باران سپیده ـ قم ـ لشکر ۱۷ علی‌بن ابی‌طالب (ع) سپاه ـ ۱۳۷۵

۲۱۰ ـ خامه‌یار ، محمد ـ مردانی از بهشت (دفتر اول خلاصه زندگینامه‌ی شهدای لشکر ۱۷ سپاه) ـ قم ـ نشر ستاد یادواره‌ی سرداران شهید لشکر ۱۷ علی‌بن‌ابی‌طالب (ع) ـ اسفند ۱۳۷۵

۲۱۱ ـ خبرنامه سپاه ـ اهواز ـ ۶۰/۲/۲۲

۲۱۲ ـ خبرنامه‌های ماهانه خبرگزاری پارس (ج.ا.ا) در استان کردستان از ۵۸/۷/۷ تا ۶۱/۲/۳۱

۲۱۳ ـ خسروی ، فریدون ـ سوز ، مستند داستانی از مجموعه خاطرات سردار شهید سرتیپ پاسدار اکبر آقابابایی ـ اصفهان ـ لشکر ۱۴ امام حسین (ع) ـ تابستان ۱۳۷۸

۲۱۴ ـ خضری ، سعید ـ جغرافیای طبیعی کردستان (موکریان با تأکید بر حوضه‌ی زاب (شهرستان‌های سردشت ، بانه ، پیرانشهر ، مهاباد ، بوکان ، سقز ، نقده و اشنویه) ـ سنندج ـ انتشارات ناقوس ـ تابستان ۱۳۷۹

۲۱۵ ـ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام ـ فعالیت‌های اقتصادی و نظامی کشورهای کمونیستی ـ تهران ـ مرکز نشر اسناد لانه جاسوسی ـ ۱۳۶۵

۲۱۶ ـ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام (ره) ـ کردستان (۱) اسناد لانه جاسوسی ـ جلد شماره‌ی ۳۱ ـ تهران ـ انتشارات پیام آزادی ـ ۱۳۶۰

۲۱۷ ـ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام (ره) ـ کردستان (۲) ـ اسناد لانه جاسوسی ـ جلد شماره‌ی ۳۲ ـ تهران ـ انتشارات پیام آزادی ـ ۱۳۶۰

۲۱۸ ـ دانشکده افسری سپاه ـ گزیده‌های نظامی ـ اصفهان ـ نشر گیتاشناسی ـ ۱۳۷۱

۲۱۹ ـ دانشکده پیاده ارتش جمهوری اسلامی ایران ـ اصول و قواعد اساس رزم (عملیات آفندی و پدافندی) ـ ۲ جلد ـ تهران ـ نیروی زمینی ارتش ـ ۱۳۶۶

۲۲۰ ـ دانشکده علوم و فنون نظامی ـ حفاظت و اطلاعات جزوه شماره یک ـ تهران ـ دانشگاه امام حسین (ع) ـ ۱۳۶۶

۲۲۱ ـ دانشکده علوم و فنون نظامی سپاه ـ دانستنی‌های پیاده ـ ۲ جلد ـ تهران ـ نشر سپاه ـ ۱۳۶۱

۲۲۲ ـ دانشکده‌ی فرماندهی و ستاد دفتر مطالعات ـ عوامل مؤثر بر استراتژی ملی ـ سلسله‌ی نشریات تحقیقاتی ـ شماره‌ی ۱۳ ـ تهران ـ سپاه ـ پاییز ۱۳۷۰

۲۲۳ ـ دانشگاه امام حسین (ع) ـ هنر جنگ ـ تهران ـ معاونت آموزش ـ ۱۳۷۲

۲۲۴ ـ داوری ، حمیدرضا و داوری ، مهدی ـ سلام سردار (گذری بر زندگی‌نامه سردار شهید حاج حسین روح‌الامین) ـ تهران ـ نشر شاهد ـ ۱۳۷۹

۲۲۵ ـ داوری ، حمیدرضا ـ کجایند مردان مرد (مجموعه خاطرات شهیدان محمد رضا افیونی ، رسول هلالی و اصغر جوانی) ـ اصفهان ـ دانشکده افسری (علوم پایه نظامی) دانشگاه امام حسین ـ پاییز ۱۳۷۶

۲۲۶ ـ داوری ، حمیدرضا ـ قاف عشق (مجموعه خاطرات مربوط به سردار شهید سیدحسین روح‌الامین) ـ اصفهان ـ نشر لشکر ۱۴ امام حسین (ع) ـ زمستان ۱۳۷۹

۲۲۷ ـ دبیرخانه‌ی کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع ـ بازشناسی جنبه‌های تجاوز و دفاع ـ جلد اول ـ تبیین مبانی نظری جنگ و دفاع (مقالات ارائه شده به کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع) ـ تهران ـ سپهر ـ ۱۳۶۸

۲۲۸ ـ دبیرخانه‌ی کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع ـ بازشناسی جنبه‌های تجاوز و دفاع ـ جلد دوّم ـ ابعاد سیاسی و مسائل حقوق بین‌الملل (مقالات ارائه شده به کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع) ـ تهران ـ سپهر ـ ۱۳۶۸

۲۲۹ ـ درودیان ، محمد ـ آغاز تا پایان (سیری در جنگ عراق و ایران) ـ تهران ـ نشر مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه ـ ۱۳۷۶

۲۳۰ ـ دست نوشته‌ها و خاطرات سردار شهید حاج میکائیل محمد گیلانی ـ مربوط به

سال‌های ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۴

۲۳۱ ـ دست نوشته‌های سردار شهید حاج سعید توفیقی ـ مربوط به سال‌های ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۴

۲۳۲ ـ دست نوشته‌های سردار شهید حاج اصغر جوانی ـ مربوط به سال‌های ۱۳۵۹ تا زمان شهادت در سال ۱۳۶۲

۲۳۳ ـ دفاتر ثبت وقایع مسؤلین شب قرارگاه حمزه ـ از ۶۱/۳/۱ تا ۶۴/۷/۵

۲۳۴ ـ دفاتر ثبت وقایع مسؤلین شب سپاه کردستان ـ از ۶۱/۴/۲۰ تا ۶۴/۷/۶

۲۳۵ ـ دفتر ادبیات و هنر مقاومت ـ غروب غربت (خاطرات آزادگان سمنان) ـ تهران ـ حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی ـ ۱۳۷۲

۲۳۶ ـ دفتر تبلیغات اسلامی حوزه‌ی علمیه قم واحد یادبودها ـ شهدای روحانیت در جبهه ـ قم ـ مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی ـ زمستان ۱۳۶۲

۲۳۷ ـ دفتر سیاسی سپاه ـ جنگ و تجاوز جبهه امپریالیستی دهه اخیر ـ تهران ـ نشر سپاه ـ ۱۳۶۰

۲۳۸ ـ دفتر سیاسی سپاه ـ مروری بر مهمترین رخدادهای سیاسی دهه اخیر ـ تهران ـ نشر مؤسسه کیهان ـ ۱۳۶۹

۲۳۹ ـ دفتر سیاسی سپاه ـ تروریسم ضد مردمی ـ تهران ـ معاونت سیاسی سپاه ـ ۱۳۶۱

۲۴۰ ـ دفتر طرح و برنامه قرارگاه حمزه (ع) ـ فرهنگ واژه‌های نظامی ـ ارومیه ـ نشر معاونت سیاسی قرارگاه حمزه (ع) ـ چاپ دوّم ـ ۱۳۶۷

۲۴۱ ـ دفتر مطالعات دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه ـ استراتژی و کاربرد آن ـ سلسله نشریات تحقیقاتی شماره ۱۰ ـ تهران ـ دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه ـ آبان ۱۳۶۸

۲۴۲ ـ دفتر مطالعات نظامی قرارگاه حمزه (ع) سپاه ـ جغرافیای نظامی عراق ـ کد نشریه (۶ ـ ۳۱۳) ـ ارومیه ـ قرارگاه حمزه (ع) سپاه ـ مهر ۱۳۶۶

۲۴۳ ـ دفتر مطالعات و تحقیقات اجتماعی ، سیاسی قرارگاه حمزه (ع) سپاه ـ بررسی و شناختی جامع از سردشت ـ ارومیه ـ قرارگاه حمزه (ع) ـ ۱۳۶۴

۲۴۴ ـ دفتر مطالعات و دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه ـ امنیت ملّی در کشورهای جهان سوم (سلسله نشریات تحقیقاتی شماره ۱۱) ـ تهران ـ دافوس سپاه ـ تابستان ۱۳۷۰

۲۴۵ ـ ابریشمی ، عبدالله ـ مسأله‌ی کرد در خاورمیانه و عبدالله اوجالان ـ انتشارات توکلی ـ گلبان چاپ ـ چاپ اول ـ ۱۳۷۸

۲۴۶ ـ دکتر عزتی جغرافیای نظامی ایران ـ تهران ـ آموزشگاه فرماندهی و ستاد سپاه ـ مهر ۱۳۶۵

۲۴۷ ـ دهقان ، احمد ـ تک آخر (دست نوشته‌های سردار شهید غلامرضا صالحی) ـ تهران ـ نشر کنگره سرداران تهران ـ ۱۳۷۸

۲۴۸ ـ دهقان ، احمد ـ هم‌سفر (خاطرات زندگی شهید حمید قلنبر) ـ کرمان ـ نشر لشکر

۴۱ ثارالله ـ پاییز ۱۳۷۶

۲۴۹ ـ توکلی ، محمد رئوف ـ تاریخ تصوف در کردستان ـ تهران ـ انتشارات توکلی ـ ۱۳۷۸

۲۵۰ ـ رایانه اداره‌ی عملیات ستاد مشترک سپاه ـ فهرست موضوعی مقالات نظامی ـ امنیتی ، شماره ۸ روانی ـ تهران ـ سپاه ـ مرداد ۷۹

۲۵۱ ـ رایانه اداره‌ی عملیات ستاد مشترک سپاه ـ فهرست موضوعی مقالات نظامی ـ امنیتی ، شماره ۷ نظامی ـ تهران ـ سپاه ـ مرداد ۷۹

۲۵۲ ـ رایانه اداره‌ی عملیات ستاد مشترک سپاه ـ فهرست موضوعی مقالات ، شماره ۲ استراتژی ـ تهران ـ سپاه ـ اردیبهشت ۷۹

۲۵۳ ـ رایانه اداره‌ی عملیات ستاد مشترک سپاه ـ فهرست موضوعی مقالات ، شماره ۵ جنگ ـ تهران ـ سپاه ـ تیرماه ۷۹

۲۵۴ ـ رایانه اداره‌ی عملیات ستاد مشترک سپاه ـ فهرست موضوعی مقالات ، شماره ۱ امنیت ـ تهران ـ سپاه ـ اردیبهشت ۷۹

۲۵۵ ـ رایانه اداره‌ی عملیات ستاد مشترک سپاه ـ فهرست موضوعی مقالات نظامی ـ امنیتی ، شماره ۳ وحدت ـ تهران ـ سپاه ـ شهریور ۷۹

۲۵۶ ـ رجبی ، فاطمه ـ آمریکا شیطان بزرگ ـ تهران ـ نشر علامه طباطبائی ـ ۱۳۷۶

۲۵۷ ـ روزنامه اطلاعات ـ تهران ـ نشر مؤسسه‌ی اطلاعات ـ از ۱۳۵۸/۴/۲۳ تا ۱۳۶۴/۶/۳۱

۲۵۸ ـ روزنامه جمهوری اسلامی ـ تهران ـ از ۵۸/۱۱/۳۰ تا ۶۳/۱/۱

۲۵۹ ـ روزنامه کیهان ـ تهران ـ نشر مؤسسه‌ی کیهان ـ از ۱۳۵۸/۷/۱ تا ۱۳۶۴/۷/۱

۲۶۰ ـ زمانی ، سید قاسم ـ حقوق بین‌الملل و کاربرد سلاحهای شمیایی در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران ـ تهران ـ نشر بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس ـ تهران ـ ۱۳۷۶

۲۶۱ ـ زنده‌دل ، حسن و دستیاران ـ مجموعه راهنمای جامع ایرانگردی استان کردستان ـ تهران ـ نشر ایرانگردان ـ ۱۳۷۸

۲۶۲ ـ زوارکعبه ، محمدحسین ـ جاده‌های دوزخ (خاطرات افسران اسیر عراقی) ـ تهران ـ نشر حوزه هنری ـ ۱۳۷۵

۲۶۳ ـ ژاکار ، رولان ـ اسرار جنگ خلیج فارس ـ ترجمه دکتر عباس آگاهی ـ تهران ـ دفتر نشر فرهنگ اسلامی ـ ۱۳۷۰

۲۶۴ ـ سازمان برنامه و بودجه استان کردستان ، معاونت آمار و اطلاعات ـ آمارنامه استان کردستان ۱۳۷۴ ـ کردستان ـ اردیبهشت ۱۳۷۶

۲۶۵ ـ سازمان برنامه و بودجه استان کرمانشاه ، معاونت آمار و اطلاعات ـ آمارنامه استان کرمانشاه ۱۳۷۴ ـ کرمانشاه ـ مرداد ۱۳۷۶

۲۶۶ ـ سازمان برنامه و بودجه استان کرمانشاه، معاونت آمار و اطلاعات ـ آمارنامه‌ی استان کرمانشاه ۱۳۷۳ ـ کرمانشاه ـ بهمن ۱۳۷۴

۲۶۷ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سالنامه‌ی آماری کشور ۱۳۷۶ ـ تهران ـ بهار ۱۳۷۸

۲۶۸ ـ سازمان برنامه و بودجه استان کردستان، معاونت آمار و اطلاعات ـ آمارنامه استان کردستان ۱۳۷۵ ـ کردستان ـ دی ۱۳۷۶

۲۶۹ ـ سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان‌غربی، معاونت آمار و اطلاعات ـ آمارنامه‌ی استان آذربایجان‌غربی ۱۳۷۵ ـ آذربایجان‌غربی ـ فروردین ۱۳۷۷

۲۷۰ ـ سازمان برنامه و بودجه استان کرمانشاه، معاونت آمار و اطلاعات ـ آمارنامه استان کرمانشاه ۱۳۷۶ ـ کرمانشاه ـ آذر ۱۳۷۷

۲۷۱ ـ سازمان برنامه و بودجه استان ایلام، معاونت آمار و اطلاعات ـ آمارنامه‌ی استان ایلام ۱۳۷۵ ـ ایلام ـ بهمن ۱۳۷۶

۲۷۲ ـ سازمان برنامه و بودجه ـ مرکز آمار ایران ـ سالنامه آماری کشور ۱۳۷۴ ـ تهران ـ اسفند ۱۳۷۵

۲۷۳ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵، نتایج تفصیلی شهرستان گیلانغرب (استان کرمانشاه) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ دی ۱۳۷۶

۲۷۴ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵، نتایج تفصیلی شهرستان جوانرود (استان کرمانشاه) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ دی ۱۳۷۶

۲۷۵ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵، نتایج تفصیلی شهرستان کرمانشاه (استان کرمانشاه) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ دی ۱۳۷۶

۲۷۶ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵، نتایج تفصیلی استان کرمانشاه ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ مهرماه ۱۳۷۶

۲۷۷ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵، نتایج تفصیلی شهرستان سنقر (استان کرمانشاه) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ دی ۱۳۷۶

۲۷۸ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵، نتایج تفصیلی شهرستان پاوه (استان کرمانشاه) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ دی ۱۳۷۶

۲۷۹ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵، نتایج تفصیلی شهرستان اسلام‌آبادغرب (استان کرمانشاه) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ دی ۱۳۷۶

۲۸۰ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵، نتایج تفصیلی شهرستان کنگاور (استان کرمانشاه) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ دی ۱۳۷۶

۲۸۱ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال

۱۳۷۵ ، نتایج تفصیلی شهرستان سرپل‌ذهاب (استان کرمانشاه) ــ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ دی ۱۳۷۶

۲۸۲ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، نتایج تفصیلی شهرستان قصرشیرین (استان کرمانشاه) ــ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ دی ۱۳۷۶

۲۸۳ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، نتایج تفصیلی شهرستان هرسین (استان کرمانشاه) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ دی ۱۳۷۶

۲۸۴ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، نتایج تفصیلی شهرستان صحنه (استان کرمانشاه) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ دی ۱۳۷۶

۲۸۵ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، شناسنامه آبادی‌های شهرستان کرمانشاه ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ اسفند ۱۳۷۶

۲۸۶ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، نتایج تفصیلی شهرستان پیرانشهر (استان آذربایجان‌غربی) ــ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ آذر ۱۳۷۶

۲۸۷ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، نتایج تفصیلی شهرستان سردشت (استان آذربایجان‌غربی) ــ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ آذر ۱۳۷۶

۲۸۸ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، نتایج تفصیلی استان آذربایجان‌غربی ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ مهر ۱۳۷۶

۲۸۹ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، نتایج تفصیلی شهرستان خوی (استان آذربایجان‌غربی) ــ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ آذر ۱۳۷۶

۲۹۰ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، نتایج تفصیلی شهرستان شاهین‌دژ (استان آذربایجان‌غربی) ــ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ آذر ۱۳۷۶

۲۹۱ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، نتایج تفصیلی شهرستان سلماس (استان آذربایجان‌غربی) ــ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ آذر ۱۳۷۶

۲۹۲ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، نتایج تفصیلی شهرستان بوکان (استان آذربایجان‌غربی) ــ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ آذر ۱۳۷۶

۲۹۳ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال

۱۳۷۵ ، نتـایج تفصـیلی شهرسـتان میانـدوآب (اسـتان آذربایجـان‌غربـی) ـ تهـران - چاپخانـه مرکز آمار ایران ـ آذر ۱۳۷۶

۲۹۴ ـ سـازمان برنامـه و بودجـه مرکـز آمـار ایـران ـ سرشـماری عمـومی نفـوس و مسـکن در سـال ۱۳۷۵ ، نتـایج تفصـیلی شهرسـتان مـاکو (اسـتان آذربایجـان‌غربـی) ـ تهـران - چاپخانـه مرکـز آمار ایران ـ آذر ۱۳۷۶

۲۹۵ ـ سـازمان برنامـه و بودجـه مرکـز آمـار ایـران ـ سرشـماری عمـومی نفـوس و مسـکن در سـال ۱۳۷۵ ، نتـایج تفصـیلی شهرسـتان ارومیـه (اسـتان آذربایجـان‌غربـی) ـ تهـران ـ چاپخانـه مرکـز آمار ایران ـ آذر ۱۳۷۶

۲۹۶ ـ سـازمان برنامـه و بودجـه مرکـز آمـار ایـران ـ سرشـماری عمـومی نفـوس و مسـکن در سـال ۱۳۷۵ ، نتـایج تفصـیلی شهرسـتان تکـاب (اسـتان آذربایجـان‌غربـی) ـ تهـران - چاپخانـه مرکـز آمار ایران ـ آذر ۱۳۷۶

۲۹۷ ـ سـازمان برنامـه و بودجـه مرکـز آمـار ایـران ـ سرشـماری عمـومی نفـوس و مسـکن در سـال ۱۳۷۵ ، نتـایج تفصـیلی شهرسـتان نقـده (اسـتان آذربایجـان‌غربـی) ـ تهـران - چاپخانـه مرکـز آمار ایران ـ آذر ۱۳۷۶

۲۹۸ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفـوس و مسـکن در سـال ۱۳۷۵ ، شناسنامه آبادی‌های شهرستان ارومیه ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ اسفند ۱۳۷۶

۲۹۹ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن مهر ۱۳۶۵ ، نتایج تفصیلی معلولیت استان آذربایجان‌غربی ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ بهمن ۱۳۷۱

۳۰۰ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ طرح تهیه شناسنامه آمـاری شـهرهای کشـور در سـال ۱۳۷۲ ، شناسنامه آماری شهرهای استان کرمانشاه (شهرهای دارای ۲۵۰۰۰ نفر جمعیت و بیشتر) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ مرداد ۱۳۷۴

۳۰۱ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمـومی نفـوس و مسـکن مهرمـاه ۱۳۶۵ ، نتایج تفصیلی معلولیت شهرستان سنندج (استان) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ اسفند ۱۳۷۱

۳۰۲ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمـومی نفـوس و مسـکن مهرمـاه ۱۳۶۵ ، نتایج تفصیلی معلولیت استان باختران ـ تهران ـ چاپ‌خانه مرکز آمار ایران ـ بهمن ۱۳۷۱

۳۰۳ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایـران ـ سرشـماری اجتمـاعی و اقتصـادی عشـایر کوچنـده ، ۱۳۶۶ ، فرهنگ عشایری ایل کرد ـ تهران ـ نشر مرکز آمار ایران ـ تابستان ۱۳۶۸

۳۰۴ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمـومی نفـوس و مسـکن مهرمـاه ۱۳۶۵ ـ نتایج تفصیلی شهرستان ارومیه ـ تهران ـ چاپ‌خانه مرکز آمار ایران ـ اردیبهشت ۱۳۶۸

۳۰۵ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن مهرماه ۱۳۶۵ ـ نتایج تفصیلی شهرستان اسلام‌آباد ـ تهران ـ چاپ‌خانه مرکز آمار ایران ـ خرداد ۱۳۶۸

۳۰۶ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن مهرماه ۱۳۶۵ ـ فرهنگ آبادی‌های شهرستان میاندوآب ـ تهران ـ چاپ‌خانه مرکز آمار ایران ـ تابستان ۱۳۶۸

۳۰۷ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن مهرماه ۱۳۶۵ ـ فرهنگ آبادی‌های شهرستان مهاباد ـ تهران ـ چاپ‌خانه مرکز آمار ایران ـ تابستان ۱۳۶۸

۳۰۸ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن مهرما ۱۳۶۵ ، نتایج تفصیلی مهاجرت ، کل کشور ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ اردیبهشت ۱۳۷۲

۳۰۹ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، نتایج تفصیلی شهرستان قروه (استان کردستان) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ دی ۱۳۷۶

۳۱۰ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، نتایج تفصیلی شهرستان سنندج (استان کردستان) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ دی ۱۳۷۶

۳۱۱ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، شناسنامه بخش‌های کشور (کل کشور) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ اردیبهشت ۱۳۷۸

۳۱۲ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن ـ مهرماه ۱۳۶۵ ، نتایج تفصیلی شهرستان سنقر ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ خرداد ۱۳۶۸

۳۱۳ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن مهرماه ۱۳۶۵ ، فرهنگ‌آبادی‌های شهرستان اسلام‌آباد ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ تابستان ۱۳۶۸

۳۱۴ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن مهرماه ۱۳۶۵ ، نتایج تفصیلی نیروی انسانی شهر باختران ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ آذر ۱۳۷۱

۳۱۵ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن مهرماه ۱۳۶۵ ، نتایج تفصیلی شهرستان باختران ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ خرداد ۱۳۶۸

۳۱۶ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن مهرماه ۱۳۶۵ ، فرهنگ آبادی‌های شهرستان باختران ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ تابستان ۱۳۶۸

۳۱۷ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن مهرماه ۱۳۶۵ ، نتایج تفصیلی نیروی انسانی استان باختران ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ مرداد ۱۳۷۲

۳۱۸ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۷۵ ، شناسنامه آبادی‌های شهرستان ایلام (استان ایلام) ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ اسفند ۱۳۷۶

۳۱۹ ـ سازمان برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن مهر ۱۳۶۵ ، فرهنگ‌آبادی‌های شهرستان خوی ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ تابستان ۱۳۶۸

۳۲۰ ـ سازمان پیشمرگان مسلمان کرد ، مفسده‌جویان را در کردستان افشا کنیم ـ کرمانشاه ـ انتشارات

سازمان پیشمرگان مسلمان کرد ـ بهار ۱۳۶۰
۳۲۱ ـ سازمان جغرافیایی نیروهای مسلّح ـ نقشه در دفاع ، نقشه در سازندگی ـ تهران ـ اردیبهشت ۱۳۷۰
۳۲۲ ـ سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران ـ صیاد دلها (زندگینامه سپهبد شهید علی صیاد شیرازی) ـ تهران ـ چاپخانه ارتش ـ ۱۳۷۸
۳۲۳ ـ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ـ نشریه سازمان ـ بی‌جا ـ روابط عمومی سپاه پاسداران ـ بی‌تا
۳۲۴ ـ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ـ اطلاعیه شماره ۶۸ ـ ۱۳۵۸/۲/۵
۳۲۵ ـ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ـ بیانیه شماره ۶۳ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۲/۲۴
۳۲۶ ـ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ـ اطلاعیه شماره ۷۷ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۴/۳۱
۳۲۷ ـ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ـ اعلامیه شماره ۸۱ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۶/۱
۳۲۸ ـ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ـ اطلاعیه شماره ۶۹ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۷/۵
۳۲۹ ـ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ـ اطلاعیه شماره ۸۹ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۷/۵
۳۳۰ ـ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ـ اعلامیه شماره ۹۱ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۷/۲۲
۳۳۱ ـ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ـ اطلاعیه شماره ۹۲ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۸/۱۸
۳۳۲ـ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ـ برگه اطلاعیه شماره ۹۰ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۷/۲۰
۳۳۳ ـ ساعتچی ، محمود ـ اصول و فنون و اجرای مصاحبه ـ تهران ـ نشر امیرکبیر ـ چاپ دوّم ـ ۱۳۷۴
۳۳۴ ـ سپاه ـ جنگ و جهاد در قرآن (جزوه شماره ۱) ـ تهران ـ نشر سپاه ـ ۱۳۶۰
۳۳۵ ـ سپاه پاسداران ـ مجاهد در صحنه ـ تهران ـ انتشارات سپاه پاسداران ـ ۱۳۶۰
۳۳۶ ـ سپاه پاسداران استان کردستان ـ کردستان مردم پایدار و شهید ناصر کاظمی ـ سنندج ـ سپاه ـ ۱۳۶۲
۳۳۷ ـ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ـ گلبرگ‌های انقلاب اسلامی (۱) ، شهدای پاکباز سپاه ـ تهران ـ سپاه ـ پاییز ۱۳۶۰
۳۳۸ ـ سپاه پاسداران کردستان ـ انقلاب و ضدانقلاب ـ سنندج ـ انتشارات سپاه کردستان ـ چاپ اول ـ۱۳۶۷
۳۳۹ ـ سپاه کردستان ـ جزوه مروری بر مواضع گروه‌ها بعد از انقلاب ـ از ۵۸/۸/۲۰ تا ۶۴/۶/۱۵
۳۴۰ ـ سپاه مناطق ۷ و ۱۱ ـ اسوه (یادواره سردار شهید محمد بروجردی) ـ ارومیه و کرمانشاه ـ سپاه ـ اردیبهشت ۱۳۶۳
۳۴۱ ـ ستاد پشتیبانی کردستان در جهاد اصفهان ـ آشنایی با کردستان ـ اصفهان ـ دفتر پشتیبانی

کردستان مستقر در جهاد اصفهان ـ ۱۳۶۱

۳۴۲ ـ ستاد یادواره‌ی بزرگداشت شهدای سریش‌آباد ـ روایت عشق (۲) : مجموعه خاطرات مرتبط با شهیدان گرانقدر سریش‌آباد کردستان ـ سنندج ـ بنیاد شهید استان کردستان ـ شهریور ۱۳۷۸

۳۴۳ ـ سردار شهید حاجی حاتم ، مجید ـ طرح کلی کمیته تدوین جلوه‌های ویژه ـ تهران ـ اداره‌ی عملیات ستاد مشترک سپاه ـ ۱۳۷۹

۳۴۴ ـ سعیدیان ، عبدالحسین ـ شناخت شهرهای ایران ـ تهران ـ انتشارات علم و زندگی ـ ۱۳۷۹

۳۴۵ ـ سلطانی ، حسین ـ شناسنامه شهرستان پیرانشهر ـ یزد ـ تیپ ۱۸ الغدیر ـ ۱۳۷۳

۳۴۶ ـ سمیعی ، علی با همکاری لشکر ۱۶ قدس سپاه ـ کارنامه توصیفی عملیات رزمندگان اسلام در طول هشت سال دفاع مقدس ـ تهران ـ ناشر مدیریت نشر نمایندگی ولی فقیه در نزسا ـ آذر ۱۳۷۶

۳۴۷ ـ سنندجی ، شکرالله و طیبی ، حشمت‌الله ـ تحفه‌ی ناصری در تاریخ و جغرافیای کردستان ـ چاپ دوّم ـ تهران ـ مؤسسه انتشارات امیرکبیر ـ ۱۳۷۵

۳۴۸ ـ سیوندیان ، محسن ـ تبسم سنگر (مجموعه خاطرات شهید سرلشکر پاسدار حسین خرازی) ـ اصفهان ـ لشکر ۱۴ امام حسین (ع) ـ زمستان ۱۳۷۷

۳۴۹ ـ شاهنوش ، علی ـ نگرش اسلام در تبلیغات جنگ و دفاع با الهام از قرآن کریم و سخنان بزرگان ـ همایش علمی بررسی نقش تبلیغات در جنگ ـ اصفهان ـ مقاله فردی ـ ۱۳۷۶

۳۵۰ ـ شریفی طراز کوهی ، حسین ـ مجموعه مقالات حقوق جنگ ـ تهران ـ نشر پژوهشکده علوم دفاعی استراتژیک دانشگاه امام حسین (ع) ـ ۱۳۷۵

۳۵۱ ـ شعبانی ، رضا ـ مبانی تاریخ اجتماعی ایران ـ چاپ چهارم ـ تهران ـ نشرقوسی ـ ۱۳۷۴

۳۵۲ ـ شفیعی سروستانی ، اسماعیل ـ تهاجم فرهنگی و نقش تاریخی روشنفکران ـ تهران ـ مؤسسه کیهان ـ چاپ دوّم ـ تابستان ۱۳۷۴

۳۵۳ ـ شهربانی استان کردستان ـ نامه ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۲۶

۳۵۴ ـ شورای نویسندگان سپاه منطقه ۶ ـ تحلیلی اجمالی از جنگ تحمیلی به ضمیمه مروری بر سال چهارم جنگ ـ سپاه ـ ۱۳۶۲

۳۵۵ ـ شورای هماهنگی و سازمان تبلیغات اسلامی کردستان ـ امام(ره) و کردستان ـ تهران ـ سازمان تبلیغات و شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی استان کردستان ـ نشر احمد ـ پاییز ۱۳۷۸

۳۵۶ ـ شیخ ، عبدالوحید ـ کردها و مرزنشینان ـ ترجمه صلاح‌الدین عبادی ـ تهران ـ نشر احسان ـ ۱۳۷۸

۳۵۷ ـ طیاره ، عفیف ـ میزووی راپه‌رینی کورد (روح‌الدین اسلامی) ـ سقز ـ مؤسسه انتشاراتی ، سقز (محمدی) ـ ۱۳۷۵

۳۵۸ـ عزتی ، عزت‌الله ـ ژئواستراتژی ـ چاپ اول ـ قم ـ سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم

انسانی دانشگاه‌ها ـ ۱۳۷۳

۳۵۹ ـ علی‌بابائی ، غلامرضا ـ فرهنگ علوم سیاسی ـ اصفهان ـ نشرشرکت نشرو پخش‌ویس ـ چاپ دوّم ـ ۱۳۶۹

۳۶۰ ـ عملیات ضد چریک ـ دستور رزمی (۱۶ ـ ۳۱) ـ سپاه اصفهان ـ ۱۳۶۵

۳۶۱ ـ عنبرستانی ، محمود ـ فرهنگ عمومی لجستیک ـ تهران ـ نشر دانشگاه ـ ۱۳۷۸

۳۶۲ ـ فئوخلت و گووالنیک ـ تئوری عملیات و جنگ ـ تهران ـ دانشگاه امام حسین (ع) ـ ۱۳۷۵

۳۶۳ ـ فتاحی ، حسین ـ مسیح کردستان ـ تهران ـ نشر سامبر ـ ۱۳۷۸

۳۶۴ ـ فردینی ، مشایخ و آزرمیدخت ـ مسائل مرزی ایران و عراق و تأثیرات در مناسبات دو کشور ـ تهران ـ نشر سپهر ـ ۱۳۶۹

۳۶۵ ـ قرارگاه حمزه (ع) ـ سخنی با رزمندگان در کردستان ـ ارومیه ـ نشر سپاه ـ ۱۳۶۵

۳۶۶ ـ قراگوزلو ، غلامحسین ـ سیمای سرداران شهید اسلام (حاج حسین خرازی) ـ تهران ـ نشر وزارت ارشاد ـ ۱۳۷۰

۳۶۷ ـ قربانی ، محمدعلی ـ هاله‌ای از نور (خاطرات شهید کلاهدوز) ـ تهران ـ نشر وزارت ارشاد ـ ۱۳۷۶

۳۶۸ ـ کاوندی ، عین‌الله ـ بی‌کرانه‌ها (خلاصه‌ای از زندگی‌نامه سرداران شهید استان تهران) ـ تهران ـ کنگره سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران ـ ۱۳۷۶

۳۶۹ ـ کاوه ، مصطفی ـ مونوگرافی شهر سقز ـ تهران ـ نشر بهارستان ـ ۱۳۷۰

۳۷۰ ـ کشاورز ، اردشیر ـ شرح وقایع مشروطیت در غرب کشور (گُردکُرد) ـ کرمانشاه مؤسسه ـ انتشارات طاق‌بستان ـ چاپ اول ـ ۱۳۷۷

۳۷۱ ـ کمیته تدوین زندگی‌نامه‌ی شهدا ـ دشتی پر از شقایق (مروری کوتاه بر زندگی‌نامه شهید سعید سعیدی) ـ اصفهان ـ ستاد پروژه‌ی شهید بروجردی ـ بهار ۱۳۸۱

۳۷۲ ـ کمیته تدوین تاریخ شهرستان مریوان پروژه شهید بروجردی ـ تاریخچه فعالیت و چارت تشکیلاتی گروهک رزگاری در مریوان ـ مریوان ـ ۱۳۷۷

۳۷۳ ـ کمیته تدوین تاریخ شهرستان مریوان پروژه شهید بروجردی ـ تاریخچه فعالیت و چارت تشکیلاتی گروهک کومله در مریوان ـ مریوان ـ ۱۳۷۷

۳۷۴ ـ کمیته تدوین تاریخ شهرستان مریوان پروژه شهید بروجردی ـ تاریخچه ، بیوگرافی و چارت تشکیلاتی حزب منحله دمکرات در شهرستان مریوان ـ مریوان ـ ۱۳۷۷

۳۷۵ ـ کمیته جمع‌آوری اطلاعات سردار شهید سرلشکر پاسدار محمد بروجردی ـ کنگره سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید تهران ـ سال ۱۳۷۵

۳۷۶ ـ کمیته جمع‌آوری اطلاعات سردار شهید سرتیپ پاسدار ناصر کاظمی ـ کنگره سرداران شهید

سپاه و ۳۶ هزار شهید تهران ـ سال ۱۳۷۵

۳۷۷ ـ کمیته جمع‌آوری اطلاعات سردار سرلشکر جاوید الاثر احمد متوسلیان ـ کنگره سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید تهران ـ سال ۱۳۷۵

۳۷۸ ـ کمیته جمع‌آوری اطلاعات سردار شهید سرلشکر پاسدار محمد ابراهیم همت ـ کنگره سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید تهران ـ سال ۱۳۷۵

۳۷۹ ـ کمیسیون تجزیه و تحلیل نبردها ـ بررسی و تحلیل عملیات‌ها از زبان فرماندهان مزدور عراقی ـ واحد آموزش سپاه منطقه ۲ ـ کد نشریه (۱۱۲ ـ ۱۴ ـ ۱۲) ـ اصفهان ـ سپاه ـ مهر ۱۳۶۳

۳۸۰ ـ کنگره سرداران شهید استان اصفهان ـ مجموعه مقالات برگزیده کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان ـ اصفهان ـ لشکر ۱۴ امام حسین (ع) ـ ۱۳۷۵

۳۸۱ ـ کوثری ، محمد ـ تجاوز و خیانت ـ تهران ـ بی‌نام ـ ۱۳۶۴

۳۸۲ ـ کوچرا ، کریس ، جنبش ملی کرد ـ ترجمه ابراهیم یونسی ـ تهران ـ مؤسسه انتشارات نگاه ـ چاپ دوّم ـ ۱۳۷۷

۳۸۳ ـ گروه تحقیق مجله پاسدار اسلام ـ مروری بر مواضع گروه‌ها بعد از انقلاب ـ قم ـ مجله پاسدار اسلام ـ از ۵۸/۸/۲۰ تا ۶۴/۶/۱۵

۳۸۴ ـ گروه علوم مشترک نظامی ـ تاریخ جنگ ـ اصفهان ـ دانشکده‌افسری ، دانشگاه امام حسین (ع) ـ ۱۳۷۳

۳۸۵ ـ گروه مطالعات قرارگاه حمزه (ع) ـ نگاهی به اوضاع اقتصادی ، سیاسی و فرهنگی شهرستان مهاباد ـ ۴ جلد ـ ارومیه ـ قرارگاه حمزه (ع) ، سپاه ـ شهریور ۱۳۶۵

۳۸۶ ـ لشکر ۱۴ امام حسین (ع) ـ سرگذشت سرافرازان (۲) (یادنامه‌ی شهدای رهنان) ـ اصفهان ـ گروه تدوین ستاد یادواره‌ی شهدای رهنان ـ بهار ۱۳۷۷

۳۸۷ ـ لطف‌الله زادگان ، علیرضا ـ آشنایی با جنگ ، پاسخ به ابهامات ـ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ ـ تهران ـ مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه ـ زمستان ۱۳۷۹

۳۸۸ ـ لطفی ، علیرضا و نوری صفا ، رسول و داوری حمید ـ غربت سبز (یادواره‌ی شهدای کردستان ـ اصفهان ـ دانشکده افسری سپاه ـ زمستان ۱۳۷۵

۳۸۹ ـ لطفی پاکده ، لطف‌علی ـ احزاب و تشکیلات سیاسی در ایران ـ تهران ـ معاونت آموزش عقیدتی و سیاسی نمایندگی ولی فقیه در نیروی مقاومت ـ تابستان ۷۹

۳۹۰ ـ لطفیان ، سعیده ـ استراتژی و روش‌های برنامه‌ریزی استراتژیک ـ تهران ـ وزارت امور خارجه ـ ۱۳۷۶

۳۹۱ ـ مؤسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام خمینی (ره) ـ امام و دفاع مقدس ـ تهران ـ بهار ۱۳۷۷

۳۹۲ ـ مؤسسه فرهنگی، انتشاراتی نگره ـ اعترافات سران حزب توده‌ی ایران ـ جلد اول ـ زمستان ۱۳۷۵

۳۹۳ ـ مجله امید انقلاب ـ سپاه پاسداران ـ از ۶۰/۷/۱۸ تا ۶۴/۷/۱۸

۳۹۴ ـ مجله راه انقلاب ـ نشریه ارگان رسمی حرکت مردم عراق از آبان ۶۰ تا شهریور ۶۱

۳۹۵ ـ مجله صف ارتش ج.ا.ا ـ از ۵۹/۱۲/۲۵ تا ۶۳/۱۰/۸

۳۹۶ ـ مجله‌ی پیام انقلاب ـ تهران ـ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ـ از شماره‌ی ۱ بهمن ماه ۱۳۵۸ تا شماره‌ی ۱۴۴ مهرماه ۱۳۶۴

۳۹۷ ـ محدث ، مجتبی ـ سردار عشق (یادمان سردار شهید سرلشکر پاسدار مهدی زین‌الدین) ـ قم ـ نشر دبیرخانه کنگره‌ی بزرگداشت سرلشکر پاسدار شهید مهدی زین‌الدین ـ نیروی زمینی سپاه ـ آبان ۱۳۷۳

۳۹۸ ـ محمدی ، حمید ـ مین‌هایی که هرگز منفجر نشد (خاطرات اسرای عراقی) ـ تهران ـ نشر حوزه هنری سازمان تبلیغات ـ ۱۳۷۲

۳۹۹ ـ محمدی ، حمید ـ اسراری از دورن ارتش عراق (یاداشت‌های یک سرهنگ عراقی) ـ تهران ـ نشر حوزه هنری سازمان تبلیغات ـ ۱۳۷۲

۴۰۰ ـ محمدی ، حمید ـ ۵ سال در جهنم (خاطرات اسرای عراقی) ـ تهران ـ نشر حوزه هنری سازمان تبلیغات ـ ۱۳۷۲

۴۰۱ ـ محمدی ، علی ـ تاریخ تکاب (افشار ـ تهران ـ نشر ایمان ـ ۱۳۷۶

۴۰۲ ـ محمدی ، حمید ـ اسراری از درون ارتش عراق (خاطرات افسران و سربازان اسیر عراقی) ـ تهران ـ نشر حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی ـ ۱۳۷۲

۴۰۳ ـ محمودزاده ، نصرت‌الله ـ مسیح کردستان ، زندگی‌نامه سرلشکر پاسدار شهید محمد بروجردی ـ تهران ـ کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران ـ ۱۳۷۶

۴۰۴ ـ مدیریت مطالعات و برنامه‌ریزی آموزشی ـ جنگ روانی ـ تهران ـ دانشگاه امام حسین (ع) معاونت آموزش ـ آذرماه ۱۳۷۳

۴۰۵ ـ مدیریت مطالعات و برنامه‌ریزی دانشگاه امام حسین (ع) ـ آشنایی با نیروهای مسلح ـ تهران ـ دانشگاه امام حسین (ع) ـ مرداد ۷۵

۴۰۶ ـ مرکز ۱۲۴ انبیاء ترسا ـ ترتیب نیروی گروهک ملحد کومله به صورت خلاصه از بدو تأسیس تا سال ۱۳۷۲ ـ ارومیه ـ مرکز ۱۲۴ ـ انبیاء ترسا سپاه ـ ۱۳۷۲

۴۰۷ ـ مرکز ۱۲۴ انبیاء ترسا ـ ترتیب نیروی حزب منحله دمکرات ، جناح یکم به صورت خلاصه از بدو تأسیس تا سال ۱۳۷۲ ـ ارومیه ـ مرکز انبیاء ترسا سپاه ـ ۱۳۷۲

۴۰۸ ـ مرکز تحقیقات نمایندگی سپاه ـ تهاجم فرهنگی ـ تهران ـ نشر سپاه ـ ۱۳۷۵

۴۰۹ ـ مرکز تحقیقات اسلامی سپاه ـ اصطلاحات نظامی در فقه اسلامی ـ قم ـ نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه ـ ۱۳۷۸

۴۱۰ ـ مرکز تحقیقات اسلامی سپاه ـ نیروهای مسلّح در وصیت نامه امام خمینی (ره) ـ قم ـ نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه ـ ۱۳۷۷

۴۱۱ ـ مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه ـ تهاجم فرهنگی ـ تهران ـ نشر معاونت انتشارات مرکز فرهنگی سپاه ـ ۱۳۷۵

۴۱۲ ـ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ ـ راهنمای عملیات جنگ ۸ ساله ـ تهران ـ طلوع آزادی ـ ۱۳۶۹

۴۱۳ ـ مسجدی ، حسین ـ تا همیشه ققنوس (زندگی‌نامه داستانی سرلشکر شهید محمد بروجردی پس از انقلاب) ـ معاونت پژوهش بنیاد شهید انقلاب اسلامی ـ تهران ـ سپهر ـ ۱۳۸۰

۴۱۴ ـ مسجدی ، حسین ـ سلوک سرخ مجموعه خاطرات سردار شهید حجت‌الاسلام و المسلمین مصطفی ردانی‌پور ـ اصفهان ـ لشکر ۱۴ امام حسین (ع) ـ پاییز ۱۳۷۶

۴۱۵ ـ مسعودی ، اصغر ـ سیمای سنندج دیار مدافعان غیور ـ قم ـ پژوهشکده باقر العلوم (ع) ـ نشر توحید ـ ۱۳۷۸

۴۱۶ ـ مطهری ، مرتضی ـ خدمات متقابل اسلام و ایران ـ تهران ـ بی‌تا

۴۱۷ ـ معاونت اطلاعات قرارگاه حمزه (ع) ـ آخرین وضعیت حزب منحله دمکرات در سال ۱۳۶۳، بولتن سالانه ـ ارومیه ـ اسفند ۱۳۶۳

۴۱۸ ـ معاونت اطلاعات قرارگاه حمزه (ع) ـ آخرین وضعیت نظامی حزب منحله دمکرات ، بولتن ماهانه شماره ۶ ـ ارومیه ـ فروردین ۱۳۶۴

۴۱۹ ـ معاونت اطلاعات قرارگاه حمزه (ع) ـ آخرین وضعیت نظامی حزب منحله دمکرات ، بولتن ماهانه شماره ۱۱۰ ـ ارومیه ـ اردیبهشت ۱۳۶۴

۴۲۰ ـ معاونت اطلاعات قرارگاه حمزه (ع) ـ آخرین وضعیت نظامی حزب منحله دمکرات ، بولتن ماهانه شماره ۱۴ ـ ارومیه ـ خرداد ۱۳۶۴

۴۲۱ ـ معاونت اطلاعات قرارگاه حمزه (ع) ـ آخرین وضعیت نظامی حزب منحله دمکرات ، بولتن ماهانه شماره ۱۲ ـ ارومیه ـ تیر ۱۳۶۴

۴۲۲ ـ معاونت اطلاعات قرارگاه حمزه (ع) ـ آخرین وضعیت نظامی حزب منحله دمکرات ، بولتن خبری ـ ارومیه ـ مرداد و شهریور ۶۴

۴۲۳ ـ معاونت پژوهش دانشگاه امام حسین (ع) ـ کنفرانس بررسی دفاع مقدس ـ تهران ـ دانشگاه امام حسین (ع) و سپاه ـ ۱۳۷۱

۴۲۴ ـ معاونت سیاسی نمایندگی ولی‌فقیه در قرارگاه ثارالله ـ نفوذ و استحاله ـ تهران ـ نشر قرارگاه ثارالله سپاه ـ چاپ چهارم ـ ۱۳۷۸

۴۲۵ ـ معاونت سیاسی قرارگاه حمزه (ع) ـ اخبار رادیویی حزب منحله دمکرات ، از بهمن ۱۳۶۰ تا مهر ۱۳۶۴ ـ ارومیه ـ ۱۳۶۴

۴۲۶ ـ معاونت سیاسی و اجتماعی قرارگاه حمزه (ع) سپاه ـ دیدگاه‌های مردم کردستان (دردها و درمان‌ها) ـ ارومیه ـ قرارگاه حمزه (ع) سپاه ـ ۱۳۶۴

۴۲۷ ـ معاونت فرهنگی پژوهشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی کردستان ـ میهمانی احساس (منتخب خاطرات فرزندان معظم شهدای کردستان) ـ تهران ـ نشر شاهد ـ ۱۳۸۱

۴۲۸ ـ معاونت فرهنگی پژوهشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی کردستان ـ حدیث جاودانه (مجموعه وصایای شهدای گرانقدر استان کردستان در چند موضوع مختلف) ـ تهران ـ نشر عابد ـ زمستان ۱۳۸۰

۴۲۹ ـ معاونت فرهنگی پژوهشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان کردستان ـ اسوه‌های استقامت (معرفی شهدای گرانقدر فرمانده گردان استان کردستان) ـ تهران ـ نشر شاهد ـ ۱۳۸۰

۴۳۰ ـ مفخم پایان ، لطف‌الله ـ فرهنگ کوه‌های ایران شامل بخشی از نام‌ها ، جایگاه و پاره‌ها از ویژگی‌های کوه‌های ایران ـ تهران ـ انتشارات سازمان جغرافیایی کشور اداره علمی اطلاعات جغرافیایی ـ بهمن‌ماه ۱۳۵۲

۴۳۱ ـ مفخم پایان ، لطف‌الله ـ فرهنگ رودهای ایران ـ تهران ـ انتشارات سازمان جغرافیایی کشور ـ شهریور ۱۳۵۳

۴۳۲ ـ مقیسه ، محمد حسن ـ امروز روز شماست (خاطرات اسرای عراقی) ـ حوزه هنری سازمان تبلیغات ـ ۱۳۷۵

۴۳۳ ـ منصوری ، احمد ـ خلاصه تاریخچه یکان‌های مانوری (رزمی) سپاه در مناطق غرب و شمال‌غرب ـ اصفهان ـ کمیته تدوین تاریخ عملیاتی یکان‌های مانوری سپاه ـ ۱۳۸۱

۴۳۴ ـ موسوی اردبیلی ، سیدعبدالکریم با همکاری جمعی از محققین ـ غائله ۱۴ اسفند ۵۹ (ظهور و سقوط ضدانقلاب) ـ تهران ـ نجات ـ چاپ دوّم ـ ۱۳۷۷

۴۳۵ ـ میرپور ، سید حسین ـ مردان جنگ ـ تهران ـ حوزه هنری ـ ۱۳۷۴

۴۳۶ ـ میرحسین موسوی ـ پنج گفتار درباره‌ی انقلاب ، جامعه و دفاع مقدس ـ تهران ـ دفتر نشر و فرهنگ اسلامی ـ چاپ سوم ـ آذر ۱۳۷۷

۴۳۷ ـ نجفی ، هادی و یکتا ، حسین ـ روزشمار جنگ ایران و عراق (زمینه‌سازی) ، جلد اول ـ بحران‌های داخلی و تولد نیروهای مسلّح انقلاب ـ تهران ـ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه ـ اسفند ۱۳۷۵

۴۳۸ ـ نشریه پیام توابین ـ کانون ارشاد اسلامی ـ ندامتگاه تبریز ـ در سال‌های ۶۱ ، ۶۲ و ۱۳۶۳

۴۳۹ ـ نشریه حکومت دینی ـ شماره ۲۱ ـ ۷۸/۲/۵

۴۴۰ ـ نشریه رویدادها و تحلیل‌های سپاه ـ معاونت سیاسی ستاد مشترک سپاه و رده‌های سپاه در غرب و شمال‌غرب ـ تهران ـ از ۵۸/۱۲/۲۵ تا ۶۴/۶/۳۱

۴۴۱ ـ نشریه رویدادها و تحلیل‌های سپاه ـ معاونت سیاسی رده‌های سپاه در غرب و شمال‌غرب ـ

سنندج ، کرمانشاه و ارومیه ـ از ۵۸/۱۲/۲۵ تا ۶۴/۶/۳۱

۴۴۲ ـ نشریه سیاسی ، راهبردی با مسئولیت لطف‌الله میثمی ـ ویژه‌نامه چشم‌انداز ایران ، کردستان همیشه قابل کشف ـ تهران ـ شرکت ایران چاپ ـ فروردین ۱۳۸۲

۴۴۳ ـ نشریه ناوه روک ـ شماره ۳۰ و ۳۱ کردی و فارسی ـ تهران ـ سازمان تبلیغات اسلامی منطقه ۲ کشوری ـ ۱۳۷۶

۴۴۴ ـ نقش سپاه در دفاع و امنیت ملی کشور ـ مجموعه مقالات و سخنرانی‌های برگزیده سمینار دی‌ماه ۱۳۷۴ نیروی زمینی سپاه ـ تهران ـ مرکز تکنولوژی آموزشی نیروی زمینی سپاه ـ ۱۳۷۵

۴۴۵ ـ نوری ، یونس ـ دیده‌بان بازی‌دراز (مجموعه خاطرات) ـ تهران ـ حوزه هنری ـ سازمان تبلیغات اسلامی ـ ۱۳۷۳

۴۴۶ ـ نیروی زمینی ارتش ج.ا.ا ـ آئین نامه رزمی تأمین مرز عملیات ضد نفوذ ـ ترجمه بهزاد رفیعی ـ تهران ـ نزاجا ـ شهریور ۱۳۵۹

۴۴۷ ـ نیکیتین ، واسیلی ـ کرد و کردستان (بررسی جامع از دیدگاه سیاسی ، جامعه شناسی و تاریخی کردهای ترکیه ، سوریه ، عراق و ایران) ـ ترجمه محمد قاضی ـ تهران ـ مرکز فرهنگی انتشاراتی درایت با همکاری مرکز حفظ و نشر آثار محمد قاضی ـ چاپ سوم ـ ۱۳۷۸

۴۴۸ ـ هدایت‌خواه ، ستار ـ تهاجم فرهنگی (ابعاد ، ویژگی‌ها ، عوامل و زمینه‌ها و راه‌های مقابله با آن) ـ مشهد ـ چاپ دوّم ـ نشر مؤسسه فرهنگی هنری و انتشاراتی ضریح آفتاب ـ زمستان ۱۳۷۴

۴۴۹ ـ هیأت تحریریه انتشارات واحد فرهنگی بنیاد شهید ـ شهیدان گلگون‌کفن جهرم ـ تهران ـ واحد فرهنگی بنیاد شهید ـ مهر ۱۳۶۱

۴۵۰ ـ واحد آموزش قرارگاه حمزه (ع) سپاه ـ طرح مبنایی و تاکتیک‌های عملیاتی ـ ارومیه ـ قرارگاه حمزه (ع) ـ ۱۳۶۵

۴۵۱ ـ واحد آموزش نظامی قرارگاه حمزه (ع) سپاه ـ جنگ روانی ـ ارومیه ـ قرارگاه حمزه (ع) ـ خرداد ۱۳۶۶

۴۵۲ ـ واحد اطلاع‌رسانی نیروی مقاومت بسیج ـ بسیج و امنیت ملی ـ تهران ـ نشر نیروی مقاومت بسیج ـ ۱۳۷۱

۴۵۳ ـ واحد مطالعات و تحقیقات معاونت فرهنگی سازمان تبلیغات اسلامی ـ نگاهی براهم رویدادهای انقلاب ـ تهران ـ مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی رامین ـ پاییز ۱۳۷۰

۴۵۴ ـ واعظی، حسن ـ اینجا ایران است! ـ اداره‌ی فرهنگی‌ستاد مشترک سپاه ـ تهران ـ پرسپولیس ـ ۱۳۸۰

۴۵۵ ـ وان بروبین‌سن ، مارتین ـ جامعه‌شناسی مردم کرد (آغا ، شیخ و دولت ـ ساختارهای اجتماعی و سیاسی کردستان) ـ ترجمه ابراهیم یونسی ـ تهران ـ نشر پانیذ ـ ۱۳۷۸

۴۵۶ ـ وزارت امور خارجه و فکری ، محمد ـ نه شرقی و نه غربی جمهوری اسلامی جلد اول ـ تهران ـ سپهر ـ ۱۳۶۲

۴۵۷ ـ وزارت برنامه و بودجه مرکز آمار ایران ـ سرشماری عمومی نفوس و مسکن مهر ۱۳۶۵ ، فرهنگ‌آبادی‌های شهرستان سنندج ـ تهران ـ چاپخانه مرکز آمار ایران ـ تابستان ۱۳۶۸

۴۵۸ ـ ولدبیگی ، بهرام ـ تاریخ سیاسی ، اجتماعی پاوه و اورامانات ـ تهران ـ نشر چاپخانه پیام ـ ۱۳۶۹

۴۵۹ ـ یاران ، مسعود ـ مختصری در مورد جغرافیای عمومی ـ اصفهان ـ ستاد پروژه شهید بروجردی در اصفهان ـ چاپ اصفهان ـ مردادماه سال ۱۳۷۸

۴۶۰ ـ یکتا ، حسین ـ روزشمار جنگ ایران و عراق (زمینه‌سازی) ، جلد دوّم ـ بحران در خوزستان ـ تهران ـ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه ـ زمستان ۱۳۷۷

۴۶۱ ـ یوسفی کوپائی ، محمدرضا ـ آبشار هدایت ـ اصفهان ـ نشر کنگره اصفهان ـ ۱۳۷۵

۴۶۲ ـ یوسفی کوپائی ، محمدرضا ـ پرندگان مهاجر ـ اصفهان ـ نشر لشکر زرهی ۸ نجف اشرف ـ ۱۳۷۵

۴۶۳ ـ یوسفی کوپائی ، محمدرضا ـ سردار سپاه توحید ـ اصفهان ـ نشر لشکر زرهی ۸ نجف اشرف ـ ۱۳۷۵

نوارهای صوتی

۱ ـ نوار شماره ۱/۱ ـ جلسه مسؤلین سپاه منطقه ۱۰ با شورای سپاه سنندج ـ خصوصیات نیروهای اعزامی به کردستان و بحث ضدانقلاب و مشکلات نیروهای اعزامی بسیج و سقوط مقرها ـ بی‌تا

۲ ـ نوار شماره ۱/۲ ـ مصاحبه برادر حسن منصوری ـ وضعیت عملیات‌ها در کردستان و اطراف سنندج در سال‌های ۵۹ الی ۶۴ ـ ۱۳۷۸

۳ ـ نوار شماره ۱/۳ ـ مصاحبه حاج‌آقا رهنما ، حاج‌آقا امیری ، سلطانی ، خورشیدی ـ خاطرات پاکسازی مناطق عمق و بینابین و محورهای اصلی و همچنین وضعیت ضدانقلاب ـ بی‌تا

۴ ـ نوار شماره ۱/۴ ـ مصاحبه برادر علی شاهنوش ـ خاطرات رزمندگان شمال‌غرب مربوط به شهر مهاباد و مسائل فرهنگی صدا و سیما ـ ۱۳۷۹

۵ ـ نوار شماره ۱/۵ ـ جلسه تحلیل سیاسی ـ بعد از خروج سپاه پاسداران در سنندج چه گذشت ـ ۱۳۶۰

۶ـ نوار شماره ۱/۶ ـ خاطرات سردار شهید حاج اکبر آقابابایی (۱) ـ مصاحبه در بیمارستان قبل از شهادت ـ بی‌تا

۷ـ نوار شماره ۱/۷ ـ جلسه در خصوص شهدای کردستان و پروژه شهید بروجردی ـ ۷۵/۳/۱۶

۸ ـ نوار شماره ۲/۱ ـ مصاحبه عباس دافعیان از لشکر ۱۴ امام حسین (ع) ـ عملیات‌های والفجر ۴ ، عملیات‌های رمضان ، محرم و بیت‌المقدس ـ بی‌تا

۹ ـ نوار شماره ۲/۲ ـ مصاحبه برادر ایزدی ـ خاطرات عملیات‌ها مربوط به شهیدان روح‌الامین ، افیونی،

متولی ، هشتمردی و زهتاب ـ ۱۳۷۷
۱۰ ـ نوار شماره ۲/۳ ـ خاطرات سردار شهید حاج اکبر آقابابایی (۲) ـ مصاحبه در بیمارستان قبل از شهادت ـ بی‌تا
۱۱ ـ نوار شماره ۲/۴ ـ سخنرانی برادر انصاری ـ بی‌جا ـ بی‌تا
۱۲ ـ نوار شماره ۳/۱ ـ مصاحبه برادر علی مهرابی مسؤل اطلاعات سپاه میاندوآب ـ مسائل فرهنگی و اجتماعی کردستان ، عملیات‌های آزادسازی جاده بانه ، سردشت و سردشت ، پیرانشهر ـ بی‌تا
۱۳ ـ نوار شماره ۳/۲ ـ مصاحبه سردار کریمیان ـ خاطرات عملیات‌ها در منطقه پیرانشهر ، سردشت و نقده و وضعیت گروه‌ها ـ ۱۳۷۸
۱۴ ـ نوار شماره ۳/۳ ـ مصاحبه برادران فیض و خلیلی ـ عملیات روانی و خاطراتی از شهدا ـ ۱۳۷۷
۱۵ ـ نوار شماره ۳/۴ ـ خاطرات سردار شهید حاج اکبر آقابابایی (۳) ـ مصاحبه در بیمارستان قبل از شهادت ـ بی‌تا
۱۶ ـ نوار شماره ۳/۵ ـ برادر منصوری و ایافت ـ جلسه شهدا ستاد اصفهان ـ پیرامون تشکیل چگونگی به وجود آمدن تیپ شهدا ـ ۷۸/۷/۱۲
۱۷ ـ نوار شماره ۳/۶ ـ سخنرانی سردار ایزدی ـ جلسه سرگذشت پژوهی (۱) ـ بی‌تا
۱۸ ـ نوار شماره ۴/۱ ـ مصاحبه برادران نقدی ، شادمانی و همت ـ گردهمایی در خصوص پیام‌های امام ، توابین و استراتژی فرهنگی ـ بی‌تا
۱۹ ـ نوار شماره ۴/۲ ـ مصاحبه برادر بهرامی فرمانده گردان حضرت رسول ـ سمینار بانه عملیات‌ها در کردستان ، سقز ، بانه و ارومیه ـ بی‌تا
۲۰ ـ نوار شماره ۴/۳ ـ مصاحبه حجت‌السلام حسنی ـ در مورد مباحث شیعه و سنی ـ بی‌تا
۲۱ ـ نوار شماره ۴/۴ ـ خاطرات سردار شهید حاج اکبر آقابابایی (۴) ـ مصاحبه در بیمارستان قبل از شهادت ـ بی‌تا
۲۲ ـ نوار شماره ۴/۵ ـ برادران ایزدی ، یاران و خواهر طباطبائی ـ جلسه سرگذشت پژوهی (۲) ـ بی‌تا
۲۳ ـ نوار شماره ۵/۱ ـ مصاحبه حاج‌آقا رهنما ـ خاطرات در مورد عملکرد جهاد ، درگیری‌ها و عملیات‌ها ـ ۱۳۷۸
۲۴ ـ نوار شماره ۵/۲ ـ خاطرات سردار شهید حاج اکبر آقابابایی (۵) ـ مصاحبه در بیمارستان قبل از شهادت ـ بی‌تا
۲۵ ـ نوار شماره ۵/۳ ـ برادران محمدی ، شفیعی ، غلامی ، شاهمرادی و خانیان ـ سومین گردهمائی مسئولین تبلیغات در مورد مسائل فرهنگی و تبلیغات ـ بی‌تا
۲۶ ـ نوار شماره ۵/۴ ـ سردار ایزدی ـ جمعبندی گردهمائی ـ ۷۸/۵/۲۷
۲۷ ـ نوار شماره ۶/۱ ـ مصاحبه با ابوشریف و چند تن از مسؤلین سپاه ـ جریانات کردستان و وضعیت

عراق و ضدانقلاب ـ ۱۳۵۹

۲۸ ـ نوار شماره ۶/۲ ـ خاطرات سردار شهید حاج اکبر آقابابایی (۶) ـ مصاحبه در بیمارستان قبل از شهادت ـ بی‌تا

۲۹ ـ نوار شماره ۶/۳ ـ سردار استکی ـ جلسه با سردار استکی (۱) در ستاد پروژه ـ ۷۶/۵/۴

۳۰ ـ نوار شماره ۷/۱ ـ خاطرات سردار شهید حاج اکبر آقابابایی (۷) ـ مصاحبه در بیمارستان قبل از شهادت ـ بی‌تا

۳۱ ـ نوار شماره ۷/۲ ـ سردار استکی ـ جلسه با سردار استکی (۲) در ستاد پروژه ـ ۷۶/۵/۴

۳۲ ـ نوار شماره ۸/۱ ـ مصاحبه برادر رضایی ـ در مورد اوضاع کردستان و مسائل فرهنگی ـ بی‌تا

۳۳ ـ نوار شماره ۸/۲ ـ خاطرات سردار شهید حاج اکبر آقابابایی (۸) ـ مصاحبه در بیمارستان قبل از شهادت ـ بی‌تا

۳۴ ـ نوار شماره ۹/۱ ـ مصاحبه سیدمحمدرضا طباطبایی و مجید قادرخان‌زاده ـ سمینار بانه مربوط به عملیات‌های انجام شده در سال‌های ۶۰ و ۶۱ در منطقه مهاباد و بیوگرافی تعدادی از فرماندهان شهید ـ ۱۳۶۶

۳۵ ـ نوار شماره ۹/۲ ـ مصاحبه برادران سادات، سجاد لطفی، ضیایی و حسینی ـ خاطرات رزمندگان در مورد عملیات‌های اعزام ـ بی‌تا

۳۶ ـ نوار شماره ۹/۳ ـ مصاحبه سردار کریم نصر، اکبر حسینی و رمضان زارعان ـ خاطرات جبهه در عملیات‌های کردستان ـ بی‌تا

۳۷ ـ نوار شماره ۹/۴ ـ خاطرات سردار شهید حاج اکبر آقابابایی (۹) ـ مصاحبه در بیمارستان قبل از شهادت ـ بی‌تا

۳۸ ـ نوار شماره ۱۰/۱ ـ مصاحبه سردار کریم نصر، اکبر حسینی و رمضان زارعان ـ خاطرات جبهه در عملیات‌های کردستان ـ بی‌تا

۳۹ ـ نوار شماره ۱۰/۲ ـ خاطرات سردار شهید حاج اکبر آقابابایی (۱۰) ـ مصاحبه در بیمارستان قبل از شهادت ـ بی‌تا

۴۰ ـ نوار شماره ۱۱ ـ سخنرانی سردار صفوی ـ خاطرات سردار شهید حاج اکبر آقابابایی در مراسم تشیع جنازه آن شهید ـ بی‌تا

۴۱ ـ نوار شماره ۱۲/۱ ـ مصاحبه سردار مصطفی ایزدی و حسن رستگار ـ خاطرات سردار شهید حاج اکبر آقابابایی ـ بی‌تا

۴۲ ـ نوار شماره ۱۲/۲ ـ برادر مسلم شاهرخی ـ تیپ النور مهاباد ـ ۷۹/۴/۱۴

۴۳ ـ نوار شماره ۱۳/۱ ـ مصاحبه برادران طلاکوب و جهانگیری ـ خاطرات در مورد عملیات‌ها در منطقه سنندج و مریوان ـ ۱۳۷۶

۴۴ ـ نوار شمار ۱۳/۲ ـ خاطرات عملیات‌ها سردار شهید حاج اکبر آقابابایی (۱۱) ـ مصاحبه در بیمارستان قبل از شهادت ـ بی‌تا

۴۵ ـ نوار شماره ۱۴/۱ ـ مصاحبه برادران مدنیان، باقری، نصر، زهتاب، تحصیلی، جهانگیری و روان‌بخش ـ عملیات تاکتیکی نیروهای خودی و اقدامات ضدانقلاب از جمله شکنجه اسرا ـ ۱۳۷۶

۴۶ ـ نوار شماره ۱۴/۲ ـ خاطرات سردار شهید حاج اکبر آقابابایی (۱۲) ـ مصاحبه در بیمارستان قبل از شهادت ـ بی‌تا

۴۷ ـ نوار شماره ۱۵/۱ ـ سخنرانی سردار رستگار ـ در مورد کردستان ـ بی‌تا

۴۸ ـ نوار شماره ۱۵/۲ ـ مصاحبه برادران مدنیان، باقری، نصر، زهتاب، تحصیلی، جهانگیری و روان‌بخش ـ عملیات تاکتیکی نیروهای خودی و اقدامات ضدانقلاب از جمله شکنجه گروگان‌ها ـ ۱۳۷۶

۴۹ ـ نوار شماره ۱۵/۳ ـ خاطرات سردار شهید حاج اکبر آقابابایی ـ تشریح عملیات فتح یک کرکوک عراق ـ بی‌تا

۵۰ ـ نوار شماره ۱۶/۲ ـ سخنرانی سردار شهید حاج اکبر آقابابایی در تیپ الغدیر یزد ـ بی‌تا

۵۱ ـ نوار شماره ۱۷ ـ مصاحبه برادر اصغر نصر ـ آزادسازی شهر سنندج ـ بی‌تا

۵۲ ـ نوار شماره ۱۸/۱ ـ مصاحبه برادر حسین بابایی ـ عملیات سنندج ـ بی‌تا

۵۳ ـ نوار شماره ۱۸/۲ ـ مصاحبه برادر اصغر نصر ـ خاطرات درگیری در منطقه مهاباد و عملیات‌های آزادسازی ـ بی‌تا

۵۴ ـ نوار شماره ۱۹ ـ برادر موسوی، قوام و سردار امینی ـ مصاحبه با سردار جعفر امینی راجع به شهید بروجردی شهریور ۷۵

۵۵ ـ نوار شماره ۲۱/۱ ـ مصاحبه برادر جهانگیری ـ خاطرات عملیات‌های اطراف سنندج ـ ۱۳۷۷

۵۶ ـ نوار شماره ۲۱/۲ ـ سردار استکی، برادر یاران و اعضای ستاد ـ جلسه در ستاد پروژه ـ ۷۶/۷/۲۱

۵۷ ـ نوار شماره ۲۲ ـ مصاحبه برادران علی خوشکلان، ابوبکر لاهوتی، جلال کهنه‌پوش ـ خاطرات مربوط مهاباد، جلدیان، نقده، اوایل سنندج ـ بی‌تا

۵۸ ـ نوار شماره ۲۸/۱ ـ مصاحبه برادر رضایی ـ در مورد اوضاع کردستان و مسائل فرهنگی ـ بی‌تا

۵۹ ـ نوار شماره ۲۸/۲ ـ گزارش ستاد اصفهان در تهران (۲) ـ بی‌تا

۶۰ ـ نوار شماره ۲۹ ـ گزارش ستاد اصفهان در تهران (۳) ـ بی‌تا

۶۱ ـ نوار شماره ۳۲ ـ جلسه موزه جنگ با پروژه ـ ۷۶/۱۲/۲۳

۶۲ ـ نوار شماره ۳۵/۱ ـ مصاحبه برادران حاج‌آقا رستگار، اصفهانی و همت ـ خاطرات عملیات‌های جبهه کردستان ـ بی‌تا

۶۳ ـ نوار شماره ۳۵/۲ ـ حاج آقا حسام ، سردار رستگار ، اصفهانی و همت ـ جلسه ـ ۷۶/۱۱/۱۵

۶۴ ـ نوار شماره ۳۹ ـ سردار استکی ـ جلسه ستاد پروژه اصفهان ـ ۷۷/۲/۲۰

۶۵ ـ نوار شماره ۴۱ ـ برادر قصری ـ سخنرانی در مورد کردستان مسائل ضد انقلاب (دمکرات) در کردستان ـ بی‌تا

۶۶ ـ نوار شماره ۴۴ ـ کنگره شهدای غرب تهران (۲) ـ بی‌تا

۶۷ ـ نوار شماره ۴۶ ـ مصاحبه برادران افیونی و بروجردی ـ خاطرات شهدا ـ بی‌تا

۶۸ ـ نوار شماره ۴۷/۱ ـ سخنرانی برادر محمد باقر کریمی ـ هفته دفاع مقدس و آشنایی با اوضاع و احوال کردستان در زمان جنگ ـ ۱۳۷۶

۶۹ ـ نوار شماره ۴۷/۲ ـ مصاحبه حاج‌آقا حیدری ـ کمیسیون درخصوص مسائل تبلیغاتی و وظایف نمایندگی ـ بی‌تا

۷۰ ـ نوار شماره ۴۸ ـ مصاحبه برادر عباس امینی ـ مسائل پشتیبانی و خاطرات شهدا ـ بی‌تا

۷۱ ـ نوار شماره ۴۹ ـ مصاحبه برادر عباس امینی ـ ادامه خاطرات در مورد عملیات‌ها و شهدا از جمله شهید شوکت‌پور ـ بی‌تا

۷۲ ـ نوار شماره ۵۰ ـ مصاحبه برادران رستگار و عسگری ـ خاطرات جبهه کردستان در زمینه‌های سیاسی ، نظامی و عقیدتی و تقویت پایگاه‌ها و طرح‌های مقابله با ضدانقلاب ـ بی‌تا

۷۳ ـ نوار شماره ۵۱/۱ ـ مصاحبه برادران رحیم صفوی ، عسگری و رستگار ـ وظایف سپاه در شمال‌غرب ، تاکتیک‌ها در مقابله با ضدانقلاب و عراق ـ بی‌تا

۷۴ ـ نوار شماره ۵۱/۲ ـ مصاحبه مسؤلین تبلیغات قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) ـ گردهمایی مسؤلین تبلیغات و مباحث تبلیغاتی و لجستیکی ـ ۱۳۶۶

۷۵ ـ نوار شماره ۵۳ ـ مصاحبه برادر یزدانی ـ خاطرات مربوط به شهیدان کوره‌پز ، عرب و جهانگیری ـ۱۳۷۸

۷۶ ـ نوار شماره ۵۴ ـ سخنرانی برادر یزدانی در مسجد پادگان قرارگاه حمزه ـ ۱۳۶۳

۷۷ ـ نوار شماره ۵۵ ـ مصاحبه برادر نیلوفروشان ـ خاطرات در مورد شهیدان حجازی ، افیونی و روح‌الامین ـ ۱۳۷۷

۷۸ ـ نوار شماره ۵۶ ـ مصاحبه برادران تمیزی و ربیعی ـ خاطرات در مورد شهیدان افیونی ، روح‌الامین ، زهتاب ، اکبری ، طیاره و نعمتی ـ بی‌تا

۷۹ ـ نوار شماره ۵۷ ـ مصاحبه برادران تمیزی و سردار شهید مجید حاجی‌حاتم ـ خاطرات در مورد شهیدان افیونی ، روح‌الامین و زهتاب ـ ۱۳۷۷

۸۰ ـ نوار شماره ۵۸ ـ مصاحبه برادران تمیزی و سردار شهید مجید حاجی‌حاتم ـ خاطرات در مورد شهیدان افیونی ، روح‌الامین و زهتاب ـ ۱۳۷۷

۸۱ ـ نوار شماره ۵۹/۱ ـ مصاحبه برادران دادخواه و حاج‌امیر اصفهانی ـ خاطرات مربوط به شهید روح‌الامین ـ ۱۳۷۷

۸۲ ـ نوار شماره ۵۹/۲ ـ مصاحبه با برادر ابوشریف فرمانده عملیات سپاه ـ جریانات کردستان ـ ۱۳۵۹

۸۳ ـ نوار شماره ۶۰ ـ مصاحبه برادران دادخواه و حاج‌امیر اصفهانی ـ خاطرات مربوط به شهیدان روح‌الامین و زهتاب ـ ۱۳۷۷

۸۴ ـ نوار شماره ۶۲ ـ مصاحبه برادران سردار هدایت، سردار محمدنیا و برادر حسن سعدی ـ خاطرات مربوط به شهیدان افیونی، روح‌الامین، هلالی و بروجردی ـ ۱۳۷۷

۸۵ ـ نوار شماره ۶۳ ـ مصاحبه سردار نصر ـ خاطرات در مورد عملیات‌ها و شهدا ـ بی‌تا

۸۶ ـ نوار شماره ۶۵ ـ مصاحبه برادران موسوی، قنبریان، نوری ـ سمینار فجر (تبلیغات) ـ بی‌تا

۸۷ ـ نوار شماره ۶۷/۱ ـ مصاحبه برادر حسین امینی ـ تاکتیک‌های خودی و ضدانقلاب در عملیات‌های سال‌های ۵۹ تا ۶۱ ـ ۱۳۷۸

۸۸ ـ نوار شماره ۶۷/۲ ـ اعضای شورای سپاه کردستان ـ اولین جلسه شورای فرماندهی ـ بی‌تا

۸۹ ـ نوار شماره ۶۹/۱ ـ مصاحبه سردار شهید حاج‌اکبر آقابابایی، برادر حسن منصوری ـ خاطرات عملیات‌ها در محور مناطق عمق جبهه کردستان ـ ۱۳۷۷

۹۰ ـ نوار شماره ۶۹/۲ ـ مصاحبه برادر حسین امینی ـ تاکتیک‌های خودی و ضدانقلاب در عملیات‌های سال‌های ۵۹ تا ۶۱ ـ ۱۳۷۸

۹۱ ـ نوار شماره ۶۹/۳ ـ مصاحبه سردار شهید حاج‌اکبر آقابابایی وبرادر حسن منصوری ـ مسائل کردستان از جمله آزادسازی محورهای اصلی و مناطق عمق ـ بی‌تا

۹۲ ـ نوار شماره ۶۹/۴ ـ برادر سردار شهید حسین علی اکبری قائم مقام تیپ ۳۹ بیت‌المقدس ـ توجیه نیروها قبل از عملیات و تذکر به رزمندگان ـ بی‌تا

۹۳ ـ نوار شماره ۷۰ ـ مصاحبه برادر بتولی ـ خاطرات شهیدان طیاره، یوشع و محوری ـ ۱۳۶۲

۹۴ ـ نوار شماره ۷۱ ـ مصاحبه برادر بتولی ـ خاطرات شهیدان طیاره، یوشع و محوری ـ ۱۳۶۲

۹۵ ـ نوار شماره ۷۲ ـ مصاحبه با سردار یاحی ـ خاطرات شهیدان خرازی، روح‌الامین، ردانی‌پور ـ بی‌تا

۹۶ ـ نوار شماره ۷۳/۱ ـ مصاحبه سردار شهید حسینعلی اکبری ـ خاطرات شهدا ـ بی‌تا

۹۷ ـ نوار شماره ۷۳/۲ ـ مصاحبه سردار شهید حسینعلی اکبری ـ عملیات‌ها و مسائل فرهنگی و وضعیت کردستان و امدادهای غیبی ـ ۱۳۶۳

۹۸ ـ نوار شماره ۷۴ ـ جناب سرهنگ حیدری ـ خاطرات شهدای کردستان و شهیدان بروجردی و گنجی‌زاده ـ بی‌تا

۹۹ ـ نوار شماره ۷۵ ـ مصاحبه برادران موسوی، قوام و سردار امینی ـ پیرامون خصوصیات شهیدان

بروجردی و جوانی و همچنین آزادسازی بوکان و مردمی کردن امنیت ـ ۱۳۷۵

۱۰۰ ـ نوار شماره ۷۹ ـ مصاحبه سردار صلاحی ـ خاطرات در مورد سردار شهید حاج‌اصغر جوانی ـ ۱۳۷۷

۱۰۱ ـ نوار شماره ۸۰ ـ مصاحبه فرمانده عملیات لشگر قدس برادر مجتبی فلاح ـ توضیح عملیات‌های قائم و آویهنگ ـ بی‌تا

۱۰۲ ـ نوار شماره ۸۳ ـ مصاحبه سردار وطن‌خواه ـ خاطرات و تاکتیک‌های عملیات اطراف سنندج ـ ۱۳۷۸

۱۰۳ ـ نوار شماره ۸۴ ـ مصاحبه برادر سنجقی فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) ـ در خصوص استراتژی و دکترین تاکتیک‌های خودی و دشمن ـ بی‌تا

۱۰۴ ـ نوار شماره ۸۸/۱ ـ مصاحبه سردار یاحی ـ مسائل استراتژی و کلی کردستان ـ ۱۳۷۰

۱۰۵ ـ نوار شماره ۸۸/۲ ـ برادر منصوری مصاحبه با واحد آموزش مشهد مقدس ـ بی‌تا

۱۰۶ ـ نوار شماره ۸۸/۳ ـ برادران مریخی و صرامی ـ خاطرات عملیات چهارگاه و عملیات جاده پیرانشهر ـ سردشت ـ ۶۴/۱۰/۹

۱۰۷ ـ نوار شماره ۹۶ ـ مصاحبه برادر رضا دباغی ـ در مورد مسؤلین و رزمندگان ـ بی‌تا

۱۰۸ ـ نوار شماره ۹۸ ـ بخش رادیویی سنندج ـ گرامیداشت شهادت محمدامین ـ بی‌تا

۱۰۹ ـ نوار شماره ۱۰۰ ـ مصاحبه برادر رفیعی ـ سمینار میثاق در خصوص عملیات روانی ضدانقلاب ـ بی‌تا

۱۱۰ ـ نوار شماره ۱۰۱ ـ مصاحبه سردار شهید حاج‌اکبر آقابابایی (۱۳) ـ مصاحبه در بیمارستان قبل از شهادت ـ بی‌تا

۱۱۱ ـ نوار شماره ۱۰۲ ـ مصاحبه برادران مجید کدپور، اصغر کولانی‌نژاد، داریوش جعفری ـ خاطرات رزمندگان و شهدا در مناطق کردستان و آذربایجان غربی ـ ۱۳۶۴

۱۱۲ ـ نوار شماره ۱۰۵ ـ مصاحبه برادران صادقیان و قطبی ـ خاطرات و بیوگرافی رزمندگان ـ ۱۳۶۴

۱۱۳ ـ نوار شماره ۱۰۷ ـ مصاحبه برادر حسن منصوری ـ تاکتیک‌های عملیات‌های خودی و دشمن در سال‌های ۵۹ الی ۶۴ ـ ۱۳۷۸

۱۱۴ ـ نوار شماره ۱۰۸/۱ ـ مصاحبه برادر منصوری ـ تاکتیک‌های عملیات‌های خودی و دشمن ـ بی‌تا

۱۱۵ ـ نوار شماره ۱۰۸/۲ ـ مصاحبه برادر قطبی ـ خاطرات رزمندگان تیپ بیت‌المقدس در مورد عملیات‌ها ـ ۱۳۶۴

۱۱۶ ـ نوار شماره ۱۰۹ ـ مصاحبه برادر صفدری ـ تاکتیک‌های ضدانقلاب ـ بی‌تا

۱۱۷ ـ نوار شماره ۱۱۰ ـ مصاحبه برادر منصوری ـ تاکتیک‌های ضدانقلاب و نحوه مقابله با آنان تفاوت جنگ با عراق و ضدانقلاب و مسائل آموزش نیروهای اعزامی ـ بی‌تا

۱۱۸ ـ نوار شماره ۱۱۱/۱ ـ مصاحبه برادر حسن منصوری ـ تاکتیک‌های خودی در مقابله با ضدانقلاب از جمله عملیات شهری ـ پاکسازی روستاها و کمین ـ بی‌تا

۱۱۹ ـ نوار شماره ۱۱۱/۲ ـ خاطرات برادران رزمنده ـ ۱۳۶۴

۱۲۰ ـ نوار شماره ۱۱۲ ـ برادران فیضی و امینی ـ عملیات سلامت ـ بی‌تا

۱۲۱ ـ نوار شماره ۱۱۳ ـ مصاحبه سردار شهید حاج اکبر آقابابایی و حاج حسن رستگار ـ تاکتیک‌های خودی و دشمن ـ بی‌تا

۱۲۲ ـ نوار شماره ۱۱۴ ـ مصاحبه برادر حسن منصوری ـ شناخت منطقه کردستان ـ بی‌تا

۱۲۳ ـ نوار شماره ۱۱۷/۱ ـ مصاحبه برادر دباغی و سردار شهید حاج‌اکبر آقابابایی ـ عملیات‌های عمق کردستان ـ بی‌تا

۱۲۴ ـ نوار شماره ۱۱۷/۲ ـ مصاحبه سردار شهید حاج اکبر آقابابایی و برادر رضا دباغی ـ خاطرات عملیات‌های قائم ، لیلة‌القدر ، نصر ، فتح ، انصار ، والفجر ۹ و حاج‌عمران ـ بی‌تا

۱۲۵ ـ نوار شماره ۱۲۱ ـ مصاحبه برادران مرتضی مهاجری ، حسن منصوری ـ خاطرات عملیات‌های کردستان ـ بی‌تا

۱۲۶ ـ نوار شماره ۱۲۲ ـ مصاحبه سردار مصطفی ایزدی ـ تحلیل فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) در مورد تاریخچه مسائل کردستان و وضعیت فعلی ـ ۱۳۶۳

۱۲۷ ـ نوار شماره ۱۲۳/۱ ـ مصاحبه برادران شکوری و رضایی ـ خاطرات جبهه کردستان ـ بی‌تا

۱۲۸ ـ نوار شماره ۱۲۶ ـ برادر علیزاده پیرامون ـ خاطرات شهدای کردستان ـ بی‌تا

۱۲۹ ـ نوار شماره ۱۲۷ ـ برادر مهدی داودی ـ تاریخچه شکل‌گیری تیپ بیت‌المقدس ـ بی‌تا

۱۳۰ ـ نوار شماره ۱۲۸ ـ مصاحبه باشورای سپاه ناحیه کردستان ـ سمینار والفجر در خصوص مسائل اجتماعی و جغرافیایی منطقه شمال‌غرب ـ بی‌تا

۱۳۱ ـ نوار شماره ۱۳۰ ـ مصاحبه حاج‌آقا موسوی و حاج‌آقا یعقوبی ـ گردهمایی روحانیون در خصوص مسائل تبلیغی و نقش روحانیون ـ ۱۳۶۶

۱۳۲ ـ نوار شماره ۱۳۴ ـ مصاحبه برادر رضایی ـ در مورد اوضاع کردستان ، خصوصیات مفتی‌زاده و قاسملو ـ بی‌تا

۱۳۳ ـ نوار شماره ۱۴۲ ـ مصاحبه برادر دباغی مسؤل واحد عملیات سپاه سنندج ـ در مورد مسائل فرهنگی ، قضایی و مسائل مختلف کردستان ـ بی‌تا

۱۳۴ ـ نوار شماره ۱۴۳ ـ سردار جلالی ، دکتر سنجقی ، سردار استکی ، سردار ناصح ـ گردهمائی ـ بی‌تا

۱۳۵ ـ نوار شماره ۱۴۵ ـ مصاحبه سیدسعید صیادی ـ خاطرات عملیات‌های اطراف سنندج ، مریوان و دیواندره ـ بی‌تا

۱۳۶ ـ نوار شماره ۱۴۶ ـ مصاحبه برادر دقیقی ـ در مورد عملیات‌ها علیه عراق ـ بی‌تا

۱۳۷ ـ نوار شماره ۱۴۸ ـ مصاحبه برادر آقابابایی ـ ریشه‌ها و زمینه‌های جنگ در کردستان و عملیات‌ها ـ بی‌تا

۱۳۸ ـ نوار شماره ۱۵۲ ـ مصاحبه برادر رمضانی ـ تبلیغات و بررسی شیوه‌های تبلیغ و عملیات روانی ـ بی‌تا

۱۳۹ ـ نوار شماره ۱۵۷ ـ مصاحبه مسؤلین سپاه کردستان ـ سمینار میثاق ـ بی‌تا

۱۴۰ ـ نوار شماره ۱۶۰ ـ مصاحبه برادر صادقی در سمینار محرم ـ در مورد ضدانقلاب، نیروهای انتظامی، مباحث سیاسی و عملیات روانی ـ بی‌تا

۱۴۱ ـ نوار شماره ۱۶۲/۱ ـ مصاحبه برادر شربتی ـ خاطرات جبهه کردستان ـ ۱۳۷۸

۱۴۲ ـ نوار شماره ۱۶۲/۲ ـ مصاحبه با رزمندگان کردستان ـ خاطرات جبهه کردستان و شهدا ـ بی‌تا

۱۴۳ ـ نوار شماره ۱۶۲/۳ ـ مصاحبه برادران هنرمند و شربتی ـ خاطرات رزمندگان بسیج و مردم‌یاری ـ ۱۳۷۸

۱۴۴ ـ نوار شماره ۱۶۶ ـ مصاحبه سرهنگ قنداقی ـ خاطرات عملیات‌های دیواندره و سرداران شهید حسین علی اکبری و احمد ایزدی ـ بی‌تا

۱۴۵ ـ نوار شماره ۱۶۷ ـ حاج جواد شمس ـ جلسه راجع به تیپ‌ها ـ ۷۸/۸/۱۰

۱۴۶ ـ نوار شماره ۱۶۹ ـ مصاحبه برادر ناصر حقیقی فرمانده گردان جندالله ـ بیوگرافی رزمندگان ـ بی‌تا

۱۴۷ ـ نوار شماره ۱۷۰ ـ مصاحبه سردار حاج مجید مشایخی ـ در مورد عملیات‌ها و شهدا ـ ۷۸/۷/۹

۱۴۸ ـ نوار شماره ۱۷۱ ـ مصاحبه برادران عباس کریمی و سردار سازوار ـ خاطرات در خصوص یگان بیت‌المقدس و رزمندگان مربوط به آن یگان و عملیات‌ها ـ ۱۳۷۸

۱۴۹ ـ نوار شماره ۱۷۲ ـ مصاحبه مهندس صادقی ـ وضعیت درگیری‌ها و تاکتیک‌های ضدانقلاب و عملکرد سپاه در شهرستان مهاباد ـ ۱۳۷۸

۱۵۰ ـ نوارشماره ۱۷۳ ـ مصاحبه برادران شاهی و قزوینی ـ جلسه مسؤلین بسیج منطقه ۹ شورای فرماندهی سنندج ـ بی‌تا

۱۵۱ ـ نوار شماره ۱۸۰ ـ مصاحبه حاج‌نبی‌الله ـ خاطرات و عملکرد جهاد در مریوان ـ ۱۳۷۷

۱۵۲ ـ نوار شماره ۱۸۲ ـ مصاحبه سردار شمس ـ تاریخچه تیپ شهید بروجردی ـ ۷۹/۲/۲

۱۵۳ ـ نوار شماره ۱۸۳ ـ مصاحبه برادر غلامرضا ملکی ـ تاریخچه تیپ شهید بروجردی ـ ۷۹/۲/۶

۱۵۴ ـ نوار شماره ۱۸۴ ـ مصاحبه برادر مهندس مصدقی ـ در مورد تیپ شهید بروجردی ـ ۷۹/۲/۲۴

۱۵۵ ـ نوار شماره ۱۸۵ ـ ادامه طرح مانور (۲) ـ عملیات نصر ۶ و عملیات نصر ۷ ـ بی‌تا

۱۵۶ ـ نوار شماره ۱۸۵ ـ مصاحبه با برادر حسن محمدی فرمانده سپاه مهاباد ـ در مورد تیپ شهید بروجردی و سپاه مهاباد ـ ۷۹/۲/۶

۱۵۷ ـ نوار شماره ۱۸۶ ـ حاج اسماعیل محمودی ـ تاریخچه و عملیات تیپ شهید بروجردی ـ ۷۹/۲/۲۴

۱۵۸ ـ نوار شماره ۱۸۸/۱ ـ مصاحبه سردار شهید حاج‌اکبر آقابابایی و حاج‌حسن رستگارپناه ـ عملیات‌ها در کردستان و آذربایجان‌غربی ـ بی‌تا

۱۵۹ ـ نوار شماره ۱۸۸/۲ ـ برادر مرتضی هاشمی ـ مصاحبه با فرمانده گردان ثارالله سپاه مهاباد ـ ۷۹/۲/۶

۱۶۰ ـ نوار شماره ۱۸۹ ـ مصاحبه با برادر سلیمانی ـ نقاط ضعف و قوت در عملیات‌های کردستان ـ بی‌تا

۱۶۱ ـ نوار شماره ۱۹۰ ـ مصاحبه سردار شهید حاج اکبر آقابابایی و برادر رستگار در تیپ قدس ـ پیرامون عملیات‌های محاصره‌ای و اقدامات آن ـ بی‌تا

۱۶۲ ـ نوار شماره ۱۹۱ ـ مصاحبه برادر غلامی ـ در خصوص مقابله با تاکتیک‌های دشمن ـ بی‌تا

۱۶۳ ـ نوار شماره ۱۹۲ ـ برادر کاوه ـ جلسه بعد از عملیات بوکان (۲) ـ پیرامون نقاط ضعف و قوت عملیات و نوع و اهداف عملیات ـ بی‌تا

۱۶۴ ـ نوار شماره ۱۹۳ ـ برادر طلاکوب ـ تشریح عملیات قمی و دلیل انتخاب منطقه کانی‌زرد برای عملیات ـ بی‌تا

۱۶۵ ـ نوار شماره ۱۹۴ ـ مصاحبه سردار شهید حاج‌اکبر آقابابایی ـ مسائل آموزشی نیروها ـ بی‌تا

۱۶۶ ـ نوار شماره ۱۹۵ ـ مصاحبه برادر صفوی ـ جلسه فرماندهان منطقه شمالغرب و جنوب در حضور برادر صفوی پیرامون آموزش سپاه ، جنگ و مشکلات ـ بی‌تا

۱۶۷ ـ نوار شماره ۱۹۷ ـ برادر اسماعیلی ـ تاریخچه کردستان پیرامون نقاط ضعف و قوت عملیات لیله‌القدر ـ بی‌تا

۱۶۸ ـ نوار شماره ۱۹۸ ـ سخنرانی شهید بروجردی در تیپ ویژه شهدا ـ بی‌تا

۱۶۹ ـ نوار شماره ۱۹۹ ـ برادر شهید بروجردی ـ نوار مصاحبه ۶۰/۱/۱

۱۷۰ ـ نوار شماره ۲۰۰ ـ مصاحبه برادر علیزاده ـ جلسه در پروژه شهید بروجردی در مورد مسائل فرهنگی کردستان ـ بی‌تا

۱۷۱ ـ نوار شماره ۲۰۱/۱ ـ مصاحبه با برادران تحصیلی و بیان ـ خاطرات ـ بی‌تا

۱۷۲ ـ نوار شماره ۲۰۱/۲ ـ سخنرانی سردار شهید حاج‌محمد بروجردی ـ ۱۳۶۱

۱۷۳ ـ نوار شماره ۲۰۳ ـ مصاحبه با شهید محمد بروجردی ـ تاکتیک‌ها و آموزش عملیات‌ها ـ ۱۳۶۱

۱۷۴ ـ نوار شماره ۲۰۹ ـ نوار مصاحبه خاطرات شهدا ـ ۶۴/۸/۲۹

۱۷۵ ـ نوار شماره ۲۲۱ ـ مصاحبه سردار شهید حاج‌محمد بروجردی ـ پرسش و پاسخ در تیپ ویژه شهدا مستقر در شهرستان مهاباد ـ ۱۳۶۱

۱۷۶ ـ نوار شماره ۲۲۸ ـ شهید محمد بروجردی نوار مصاحبه ـ بی‌تا

۱۷۷ ـ نوار شماره ۲۲۹ ـ سردار شهید محمد بروجردی ـ نوار سخنرانی ـ پیام جبهه و رزمندگان اسلام، پیرانشهر ـ ۶۲/۱/۲۹

۱۷۸ ـ نوار شماره ۲۳۰ ـ مصاحبه برادر منصوری ـ تاکتیک‌های خودی و دشمن (حمله به روستاها) ـ بی‌تا

۱۷۹ ـ نوار شماره ۲۳۱ ـ مصاحبه برادر رستگار و سردار شهید حاج اکبر آقابابایی ـ آموزش ، عملیات‌های ویژه از جمله عملیات شهری ، عملیات روانی و ... ـ بی‌تا

۱۸۰ ـ نوار شماره ۲۳۲/۱ ـ سخنرانی برادر رستگار ـ نحوه‌ی رهبری در تیپ قدس ـ بی‌تا

۱۸۱ ـ نوار شماره ۲۳۲/۲ ـ مصاحبه برادر رستگار و سردار شهید حاج اکبر آقابابایی ـ شیوه‌های عملیاتی ضدانقلاب و راههای مقابله با آنها ـ ۱۳۶۳

۱۸۲ ـ نوار شماره ۲۳۴ ـ مصاحبه برادر استکی ـ تشریح عملیات والفجر ۲ ـ بی‌تا

۱۸۳ ـ نوار شماره ۲۳۵ ـ برادر کشمیرانی فرمانده گردان امام حسین ـ تشریح و خاطرات عملیات لیله‌القدر ـ بی‌تا

۱۸۴ ـ نوار شماره ۲۳۷ ـ مصاحبه برادران کاوه و ربیعی ـ عملیات سلامت (مناطق اطراف بوکان) تاکتیک‌ها در شهرها ـ ۱۳۶۲

۱۸۵ ـ نوار شماره ۲۳۸ ـ برادران استکی ، ایزدی مقدم ، عسگری ، جلالی ، شاه‌حسینی ـ جلسه طرح مانور (۱) عملیات شهید قمی در سردشت ـ بی‌تا

۱۸۶ ـ نوار شماره ۲۳۹ ـ مصاحبه برادران کاوه و ربیعی ـ عملیات سلامت (مناطق اطراف بوکان) تاکتیک‌ها در شهرها ـ ۱۳۶۲

۱۸۷ ـ نوار شماره ۲۴۱ ـ مصاحبه برادران صادقی و تمیزی ـ بررسی مسائل کردستان و وضعیت ضدانقلاب و گروه‌ها بعد از فرار بنی‌صدر ـ بی‌تا

۱۸۸ ـ نوار شماره ۲۴۲ ـ طرح مانور عملیات سلامت (۱) ـ بی‌تا

۱۸۹ ـ نوار شماره ۲۴۳ ـ سردار هدایت فرمانده قرارگاه حمزه (ع) ـ اولین جلسه شورای فرماندهی پایگاه‌ها ـ ۱۳۷۶

۱۹۰ ـ نوار شماره ۲۴۵ ـ مصاحبه برادران رستگار ، حاج‌آقا حیدری ، تمیزی ، امامی و ربیعی ـ جلسه فرماندهان و اعضای کمیسیون آفندی ـ ۱۳۷۱

۱۹۱ ـ نوار شماره ۲۴۹ ـ مصاحبه برادران هدایت ، همت ، نصراللهی و شکری ـ جلسه شورای قرارگاه حمزه (ع) ـ ۱۳۶۲

۱۹۲ ـ نوار شماره ۲۵۰ ـ مصاحبه سردار کمیل ـ در مورد طرح مانور سال ۷۲ سپاه در مقابله با ورود و خروج ضدانقلاب ـ ۱۳۷۲

۱۹۳ ـ نوار شماره ۲۵۲ ـ برادر امینی فرمانده سپاه ناحیه کردستان ـ جلسه فوق‌العاده شورای ناحیه کردستان در خصوص وضعیت نیروی انسانی ـ ۶۳/۶/۲۷

۱۹۴ ـ نوار شماره ۲۵۳ ـ حاج آقا رستگار ـ جلسه شورای ناحیه کردستان ـ مسائل آموزشی ـ ۶۴/۶/۳۰

۱۹۵ ـ نوار شماره ۲۵۴/۱ ـ اعضای شورا ـ جلسه شورای ناحیه کردستان ـ ۶۴/۷/۲۳

۱۹۶ ـ نوار شماره ۲۵۴/۲ ـ مصاحبه سردار ربیعی ـ وضعیت عملیات‌ها در سنندج ـ بی‌تا

۱۹۷ ـ نوار شماره ۲۵۵ ـ اعضای شورا ـ جلسه شورای مسئولین ناحیه ـ ۶۵/۴/۳۱

۱۹۸ ـ نوار شماره ۲۵۷ ـ سخنرانی حضرت آیت الله خامنه‌ای (روحی‌له الفداء) ـ پیرامون تشکر و قدردانی از ژاندامری کردستان ـ بی‌تا

۱۹۹ ـ نوار شماره ۲۶۲ ـ جلسه شورای سپاه کردستان ـ در خصوص مسائل نیرو و نیروهای اهل تسنن و تشیع ـ ۱۳۶۴

۲۰۰ ـ نوار شماره ۲۶۴ ـ مصاحبه برادران فیضی و نوروزیان ، مسؤلین بسیج سپاه کردستان ـ بی‌تا

۲۰۱ ـ نوار شماره ۲۶۵ ـ مصاحبه برادران میرباقری ، کاظمی ، میرزایی ـ جلسه شورای ناحیه کردستان در خصوص مسائل آموزشی ـ ۱۳۶۴

۲۰۲ ـ نوار شماره ۲۶۷ ـ مصاحبه برادران تمیزی ، دقیقی ، عسگری ، نصرالهی ، همت ، بنی‌هاشمی و امامی ـ دنباله جلسه شورای قرارگاه حمزه با پایگاه‌ها در خصوص پشتیبانی نیروی روابط و ضوابط فرماندهی و کنترل عملیاتی مشکلات و موانع در مورد نیروی انسانی ـ بی‌تا

۲۰۳ ـ نوار شماره ۲۶۸ ـ مصاحبه برادران مقدم ، رشید ، قضایی ، ربیعی ، ابراهیمی و قوتی ـ جلسه شورای قرارگاه و فرماندهان پایگاه‌ها ، در خصوص مسؤلین و راههای مقابله با نیروهای نفوذی ضدانقلاب در سپاه ـ ۱۳۶۴

۲۰۴ ـ نوار شماره ۲۶۹/۱ ـ مصاحبه برادران ایزدی و رجبی ـ وضعیت گروه‌ها و نیروهای خودی و ابعاد معنوی ـ ۱۳۶۴

۲۰۵ ـ نوار شماره ۲۶۹/۲ ـ مصاحبه برادران ایزدی و رجبی ـ دنباله جلسه شورای قرارگاه و ناحیه کردستان با فرماندهان پایگاه در خصوص تاکتیک‌های ضدانقلاب و عملیات روانی آنان و عملکرد خودی در مقابله با دشمن ـ ۱۳۶۴

۲۰۶ ـ نوار شماره ۲۷۶ ـ جلسه شورای ناحیه کردستان ـ در خصوص مسائل اقتصادی و نظامی نقاط ضعف و قوت‌ها ـ ۱۳۶۴

۲۰۷ ـ نوار شماره ۲۷۸ ـ مصاحبه برادران ایزدی ، عسگری ، تمیزی ، بتولی ، دقیقی، همت ، امیری و ـ جلسه شورای قرارگاه و سپاه ناحیه کردستان در خصوص استراتژی ، دکترین و تاکتیک‌ها ـ ۱۳۶۴

۲۰۸ ـ نوار شماره ۲۷۹ ـ جلسه شورای ناحیه کردستان ـ در مورد وضعیت بسیج و مشکلات آن مربوط به هفته بسیج ـ ۱۳۶۴

۲۰۹ ـ نوار شماره ۲۸۰ ـ مصاحبه برادران رستگار و عسگری ـ جلسه شورای فرماندهی سپاه کردستان در خصوص عملیات روانی ـ ۱۳۶۷

۲۱۰ ـ نوار شماره ۲۸۲ ـ جلسه شورای ناحیه کردستان در فتح‌آباد دیواندره ـ در مورد وضعیت ضدانقلاب در دیواندره و بالا بردن توان رزم خودی ـ ۱۳۶۴

۲۱۱ ـ نوار شماره ۲۸۴ ـ جلسه اعضای شورای سپاه ناحیه کردستان ـ طرح تسلیح ـ ۱۳۶۳ و ۱۳۶۴

۲۱۲ ـ نوار شماره ۲۸۹ ـ برادران امینی و رونق ـ جلسه شورای ناحیه کردستان پیرامون مسائل سپاه و ناحیه کردستان ـ ۶۴/۷/۱۰

۲۱۳ ـ نوار شماره ۲۹۵ ـ جلسه شورای ناحیه کردستان ـ در مورد وضعیت سازمان و توان رزم ـ ۱۳۶۴

۲۱۴ ـ نوارشماره ۲۹۷ ـ مصاحبه برادران دقیقی ، هوشنگی ، رحیمی و زارع ـ کمیسیون عملیات فرماندهی ناحیه کردستان در مورد عملیات‌ها ـ ۱۳۶۴

۲۱۵ ـ نوار شماره ۲۹۹ ـ برادر رستگار و اعضای شورا ـ جلسه شورای ناحیه کردستان در مورد درگیری گروه‌ها با هم و عملکرد نیروهای خودی ـ ۱۳۶۴

۲۱۶ ـ نوار شماره ۳۰۰ ـ شورای سپاه ناحیه کردستان ـ کمیسیون امنیت در مورد وضعیت مقرها و روستاها ـ بی‌تا

۲۱۷ ـ نوار شماره ۳۰۲ ـ مصاحبه برادران حاج‌رضا عسگری ، حسین زارع و کریمی ـ میزگرد رادیویی در خصوص وظایف سپاه و بسیج ، تشکیلات در کردستان و وضعیت ضدانقلاب ـ بی‌تا

۲۱۸ ـ نوار شماره ۳۰۴ ـ اعضای شورا ـ جلسه شورای ناحیه کردستان ـ ۱۳۶۵

۲۱۹ ـ نوار شماره ۳۱۳ ـ مصاحبه شورای سپاه ناحیه کردستان ـ عملکرد تعدادی از واحدهای سپاه از سال ۶۳ تا ۶۴ ـ ۱۳۶۴

۲۲۰ ـ نوار شماره ۳۱۴ ـ اعضای شورا ـ جلسه فوق‌العاده ناحیه کردستان ـ پیرامون مسائل واحد آموزش ، بسیج و مشکلات آن ـ ۶۴/۶/۲۷

۲۲۱ ـ نوار شماره ۳۲۱/۱ ـ مصاحبه آقای حسین رستگار ـ در مورد سپاه ، ارتش و نیروی انتظامی ـ بی‌تا

۲۲۲ ـ نوار شماره ۳۲۱/۲ ـ مصاحبه سردار رستگارپناه ـ مسائل کردستان از جمله سپاه ، ارتش ، ناجا و عملکرد خودی و ضدانقلاب ـ سال ۱۳۷۳

۲۲۳ ـ نوار شماره ۳۳۴/۱ ـ سخنرانی شهید شیرودی ـ در مورد مسائل کردستان ـ ۱۳۵۹

۲۲۴ ـ نوار شماره ۳۳۴/۲ ـ مصاحبه برادر شهید شیرودی ـ در خصوص مسائل کردستان و وضعیت گروه‌ها ـ ۱۳۵۹

۲۲۵ ـ نوار شماره ۳۳۹ ـ مصاحبه با زنده یاد حاج‌میکائیل ـ در مورد عملیات‌های اطراف سنندج و خاطراتی از شهیدان آقابابایی، روح‌الامین و افیونی ـ ۱۳۷۷

۲۲۶ ـ نوار شماره ۳۵۲ ـ مصاحبه برادر دقیقی ـ مسائل نظامی کردستان و گردان‌های آفندی و پدافندی ـ بی‌تا

۲۲۷ ـ نوار شماره ۳۵۵ ـ مصاحبه برادران رستگار، مظاهری، شمس، عسگری و عظیمی ـ جلسه شورای کردستان در مورد روند اقدامات خودی در مقابله با ضدانقلاب ـ ۱۳۶۶

۲۲۸ ـ نوار شماره ۳۵۶ ـ مصاحبه سردار صفوی ـ سمینار عملیات در خصوص فرماندهی و وظایف آن و ابعاد معنوی و دکترین ـ ۱۳۶۶

۲۲۹ ـ نوار شماره ۳۵۹/۱ ـ مصاحبه برادران صفوی و عسگری ـ استراتژی و دکترین نیروهای خودی علیه عراق و ضدانقلاب ـ ۱۳۶۶

۲۳۰ ـ نوار شماره ۳۵۹/۲ ـ برادران عسگری و زارع ـ نشست رادیویی پاسخ به سئوالات مردمی توسط مسئولین سپاه ناحیه ـ بی‌تا

۲۳۱ ـ نوار شماره ۳۶۰ ـ برادران کاوه، بنی‌هاشمی، نظری حاج اسماعیل ـ نوار مصاحبه خاطرات ـ بی‌تا

۲۳۲ ـ نوار شماره ۳۶۷ ـ مصاحبه اعضای شورا ـ جلسه شورای ناحیه کردستان در مورد بسیج ـ ۱۳۶۵

۲۳۳ ـ نوار شماره ۳۶۸ ـ جلسه شورای ناحیه کردستان ـ ۶۵/۳/۲۲

۲۳۴ ـ نوار شماره ۳۷۳ ـ سخنرانی در مورد مسائل کردستان و وضعیت نیروی انسانی ـ بی‌تا

۲۳۵ ـ نوار شماره ۳۸۴ ـ مصاحبه برادران دقیقی و اسماعیلی ـ ادامه جلسه شورای ناحیه ـ ۱۳۶۴

۲۳۶ ـ نوار شماره ۳۸۵ ـ جلسه شورای ناحیه کردستان ـ در خصوص برنامه‌ریزی دراز مدت و برنامه‌های سپاه در سال ۶۵ ـ ۱۳۶۴

۲۳۷ ـ نوار شماره ۳۸۶ ـ مصاحبه برادران رضا عسگری و جلالی ـ جذب نیرو ـ ۱۳۶۴

۲۳۸ ـ نوار شماره ۳۹۱ ـ مصاحبه برادران رونق، احمدی، اسماعیلی و رضایی ـ جلسه شورای ناحیه کردستان در خصوص نیروی انسانی و آموزش ـ ۱۳۶۴

۲۳۹ ـ نوار شماره ۳۹۲ ـ مصاحبه حاج‌آقا موسوی و آقای عباس‌زاده ـ وضعیت ضدانقلاب و پیرامون امر جهاد و جنگ ـ ۱۳۶۷

۲۴۰ ـ نوار شماره ۲۹۳ ـ مصاحبه برادران دقیقی، حیدری، یوشع، احمدی، نظرپور ـ جلسه شورای ناحیه کردستان در خصوص عملیات‌های انجام شده علیه ضدانقلاب ـ ۱۳۶۴

۲۴۱ ـ نوار شماره ۳۹۴ ـ مصاحبه مسئولین واحدهای سپاه دیواندره ـ جلسه شورای ناحیه مربوط به سپاه دیواندره و مشکلات این سپاه ـ ۱۳۶۴

۲۴۲ ـ نوار شماره ۳۹۵ ـ جلسه شورای فرماندهی سپاه کردستان در خصوص وضعیت

ضدانقلاب ـ ۱۳۶۷

۲۴۳ ـ نوار شماره ۳۹۶ ـ جلسه شورای فوق‌العاده ناحیه بیان مشکلات توسط مسئولین واحدها ـ ۶۴/۶/۲۷

۲۴۴ ـ نوار شماره ۳۹۷ ـ مصاحبه برادران ایزدی ، عسگری ، صاحب‌الزمانی و رونق ـ دنباله جلسه شورای قرارگاه حمزه ـ بی‌تا

۲۴۵ ـ نوار شماره ۳۹۸ ـ جلسه شورای ناحیه کردستان پیرامون وضعیت نیروهای سپاه و فرامین امام خمینی (ره) در مورد جنگ و مراسم هفته نیروهای مسلح ـ ۶۵/۱/۲۰

۲۴۶ ـ نوار شماره ۴۱۲ ـ سخنرانی حاج آقا رستگاری ـ در خصوص موضوع روانی و تبلیغی و نقش روحانیت ـ بی‌تا

۲۴۷ ـ نوار شماره ۴۲۱/۱ ـ جلسه شورای ناحیه کردستان ـ ۱۳۶۴

۲۴۸ ـ نوار شماره ۴۲۱/۲ ـ مصاحبه کمیته یگان‌های مانوری پروژه شهید بروجردی ـ یگان‌های مانوری آذربایجان غربی (۲) ـ ۷۹/۳/۷

۲۴۹ ـ نوار شماره ۴۲۲ ـ شهید ابراهیمی قائم‌مقام عملیات بیت‌المقدس ـ سخنرانی پیرامون مسائل قبل از انقلاب ـ بی‌تا

۲۵۰ ـ نوار شماره ۴۳۰ ـ مصاحبه مسؤلین سپاه کردستان ـ مسائل بسیج ـ ۱۳۶۵

۲۵۱ ـ نوار شماره ۴۳۲ ـ جلسه شورای ناحیه درخصوص سازمان سپاه و وضعیت لجستیک ـ ۱۳۶۴

۲۵۲ ـ نوار شماره ۴۳۳ ـ مصاحبه اعضای شورای قرارگاه حمزه (ع) و سپاه کردستان ـ ۱۳۶۴

۲۵۳ ـ نوار شماره ۴۳۹ ـ جلسه شورای ناحیه کردستان ـ ۶۳/۱۲/۱

۲۵۴ ـ نوار شماره ۴۴۰ ـ مصاحبه برادر امینیان ـ جلسه شورای سپاه کردستان در خصوص وضعیت گروه‌های ضدانقلاب ـ ۱۳۶۴

۲۵۵ ـ نوار شماره ۴۴۱ ـ جلسه شورای ناحیه کردستان در مورد توجیه نیروها و چگونگی درگیری‌ها با ضدانقلاب و برطرف کردن نقاط ضعف و قوت ـ ۱۳۶۴

۲۵۶ ـ نوار شماره ۴۴۳ ـ جلسه شورای ناحیه کردستان ـ ۶۵/۳/۲۲

۲۵۷ ـ نوار شماره ۴۴۴ ـ جلسه شورای سپاه کردستان در مورد وضعیت ضدانقلاب و عملیات روانی دشمن ـ ۱۳۶۴

۲۵۸ ـ نوار شماره ۴۵۲ ـ مصاحبه حاج آقا حیدری و حاج آقا رازینی ـ جلسه شورای فرماندهی ناحیه کردستان در مورد مباحث آموزشی و تبلیغی ـ بی‌تا

۲۵۹ ـ نوار شماره ۴۵۴ ـ شورای ناحیه کردستان درمورد مأموریت سپاه در سال ۶۴ ـ ۱۳۶۴

۲۶۰ ـ نوار شماره ۴۵۵ ـ جلسه شورای ناحیه کردستان در مورد عملیات‌های مریوان ـ ۱۳۶۴

۲۶۱ ـ نوار شماره ۴۵۶ ـ جلسه شورای سپاه ناحیه کردستان در مورد مسائل تدارکاتی ـ ۱۳۶۴
۲۶۲ ـ نوار شماره ۴۵۷ ـ مصاحبه برادران ایزدی ، عسگری ، محمدی ـ جلسه شورای قرارگاه ناحیه کردستان در مورد مسائل نیروی انسانی ـ بی‌تا
۲۶۳ ـ نوار شماره ۴۵۸ ـ جلسه شورای ناحیه کردستان در خصوص ترغیب فرماندهان به انجام وظایف فرماندهی ـ ۱۳۶۴
۲۶۴ ـ نوار شماره ۴۵۹ ـ برادران شجاعی ، خورشیدی و احمدی ـ جلسه شورای فرماندهی ناحیه ـ ۶۴/۷/۱
۲۶۵ ـ نوار شماره ۴۶۰ ـ جلسه شورای ناحیه کردستان ـ ۶۴/۸/۲۹
۲۶۶ ـ نوار شماره ۴۶۱ ـ برادران عزیزی ، نمازی و نوری ـ جلسه شورای ناحیه کردستان بررسی ضدانقلاب ـ ۶۴/۳/۲۸
۲۶۷ ـ نوار شماره ۴۶۴ ـ مصاحبه حاج‌آقا غفاری ـ ۱۳۶۵
۲۶۸ ـ نوار شماره ۵۸۹ ـ مصاحبه برادران رضایی و اکبر سالم ـ وضعیت سیاسی و نظامی کردستان ـ بی‌تا
۲۶۹ ـ نوار شماره ۶۲۲ ـ مصاحبه با سردار شهید حسین‌علی اکبری ـ توجیه و تذکرات به نیروها ـ بی‌تا
۲۷۰ ـ نوار شماره ۷۰۲ ـ مصاحبه برادران حیدری ، رستگارپناه ، حاج‌اسماعیل و زارع ـ جلسه شورای ناحیه کردستان در مورد گروه‌های ضدانقلاب ـ ۱۳۶۴
۲۷۱ ـ نوار شماره ۸۵۱/۱ ـ جلسه شورای فرماندهی سپاه ـ ۱۳۶۶
۲۷۲ ـ نوار شماره ۸۵۱/۲ ـ مصاحبه اعضای شورای سپاه کردستان ـ در مورد مسائل مالی و آموزشی ـ ۱۳۶۴
۲۷۳ ـ نوار شماره ۱۰۰۷/۱ ـ مصاحبه برادران حاج‌هوشنگ امیری ، ارجمندی ، حاج‌آقا سلطانی ـ خاطرات مریوان ـ بی‌تا
۲۷۴ ـ نوار شماره ۱۰۰۷/۲ ـ نوار جلسه تشکیلات بسیج و مشکلات آن ـ ـ بی‌تا
۲۷۵ ـ نوار شمار ۱۰۰۸ ـ بی‌نا ـ نوار سخنرانی ـ بی‌تا
۲۷۶ ـ نوار شماره ۱۰۱۰ ـ مصاحبه برادر رُضائی ـ اوضاع و احوال کردستان شماره ۱ ـ بی‌تا
۲۷۷ ـ نوار شماره ۱۰۱۱ ـ مصاحبه برادر رضائی ـ اوضاع و احوال کردستان شماره ۲ ـ بی‌تا
۲۷۸ ـ نوار شماره ۱۰۱۲ ـ مصاحبه برادر رضائی ـ اوضاع و احوال کردستان شماره ۳ ـ بی‌تا
۲۷۹ ـ نوار شماره ۱۰۱۳ ـ مصاحبه برادر رضائی ـ اوضاع و احوال کردستان شماره ۴ ـ بی‌تا
۲۸۰ ـ نوار شماره ۱۰۱۴ ـ مصاحبه برادر رضائی ـ اوضاع و احوال کردستان شماره ۵ ـ بی‌تا

۲۸۱ ـ نوار شماره ۱۰۱۵ ـ سردار رستگار پناه ـ سمینار مسئولین ـ بی‌تا

۲۸۲ ـ نوار شماره ۱۰۱۷ ـ سردار هدایت ـ جلسه در ستاد عملیات غرب در مورد عملیات‌های مناطق غرب ـ ۱۳۶۰

۲۸۳ ـ نوار شماره ۱۰۲۲ ـ حاج آقا حیدری ـ سخنرانی در مورد شوراها ـ بی‌تا

۲۸۴ ـ نوار شماره ۱۰۲۳ ـ مصاحبه در مورد ادارات و مدارس و تاریخ ایران و نقش استعمار در کردستان ـ بی‌تا

۲۸۵ ـ نوار شماره ۱۰۲۵ ـ حجت‌السلام انواری ـ سخنرانی خطبه‌های نماز جمعه شهرستان بیجار ـ ۱۳۶۵

۲۸۶ ـ نوار شماره ۱۰۳۶ ـ برادر زارعان تشریح عملیات‌های آویهنگ و ترجان ـ بی‌تا

۲۸۷ ـ نوار شماره ۱۰۳۷ ـ سردار سلیم آبادی جانشین فرماندهی لشگر ۱۰ سیدالشهدا (ع) ـ مصاحبه پیرامون مسائل تاکتیکی ـ بی‌تا

۲۸۸ ـ نوار شماره ۱۰۳۸ ـ سردار سلیم آبادی ـ مصاحبه پیرامون عملیات تیپ شهید بروجردی ـ ۷۹/۶/۵

۲۸۹ ـ نوار شماره ۱۰۳۹ ـ حسن مریخی ـ پیرامون خاطرات و شرح عملیات روستایی فنابش و عملیات در محور پسوه ـ مهاباد ـ بی‌تا

۲۹۰ ـ نوار شماره ۱۰۴۰ ـ مصاحبه برادر امینی ـ خاطرات آزاد سازی شهر سنندج و جاده بوکان ـ بی‌تا

۲۹۱ ـ نوار شماره ۱۰۴۱ ـ سردار ایزدی ، موسوی ، جلالی ـ واحد عملیات سنندج ـ خاطرات شهدا ـ بی‌تا

۲۹۲ ـ نوار شماره ۱۰۴۲ ـ خاطرات شهیدان طیاره و محوری و بیوگرافی شهدا ـ ۷۶/۸/۱۷

۲۹۳ ـ نوار شماره ۱۰۴۲ ـ سپاه بانه ـ جلسه پیرامون موضوعات نظامی و سیاسی ـ بی‌تا

۲۹۴ ـ نوار شماره ۱۰۴۳ ـ مصاحبه برادر شهید محمد رضا نعمتی ـ ۵۹/۵/۵

۲۹۵ ـ نوار شماره ۱۰۴۴ ـ برادر انصاری ـ پیرامون تشریح و خاطرات عملیات قائم محور کول ـ دوزخ‌دره و واقعه روستای دولت قلعه ـ بی‌تا

۲۹۶ ـ نوار شماره ۱۰۴۶ ـ برادر باقری ـ سخنرانی در محور حسن‌آباد ـ بی‌تا

۲۹۷ ـ نوار شماره ۱۰۴۷ ـ برادر گنج‌خانلو (عرفانیان) ـ بسیج ناحیه کردستان ـ مأموریت‌های محول شده ـ بی‌تا

۲۹۸ ـ نوار شماره ۱۰۴۸ ـ برادر طلاکوب ـ جنگ سنندج و محاصره باشگاه افسران و توطئه‌های ضدانقلاب ـ ۷۷/۳/۹

۲۹۹ ـ نوار شماره ۱۰۴۹ـ سخنرانی برادر حاج عابد ـ تیپ بیت المقدس ـ بی‌تا

۳۰۰ ـ نوار شماره ۱۰۵۰ ـ برادران مریخی و صرامی ـ خاطرات عملیات کلکان ابراهیم‌آباد و خاطراتی از شهید افیونی ـ بی‌تا

۳۰۱ ـ نوار شماره ۱۰۵۱ ـ برادران منصوری و ایافت ـ پیرامون یگان‌های مانوری و خصوصیات اخلاقی شهید بروجردی و تیپ ویژه شهدا ـ ۷۸/۷/۶

۳۰۲ ـ نوار شماره ۱۰۵۲ ـ برادر سهران ـ تشریح عملیات هرمیدل و حاج عبدل ـ بی‌تا

۳۰۳ ـ نوار شماره ۱۰۵۳ ـ برادر مهندس سهران ـ پیرامون یگان حزب‌الله سنندج و دیواندره ـ ۷۹/۷/۲۵

۳۰۴ ـ نوار شماره ۱۰۵۴ ـ برادر سهران ـ یگان های حزب‌الله پیرامون واژگون شدن یک دستگاه تویوتای یگان ـ ۷۹/۷/۲۶

۳۰۵ ـ نوار شماره ۱۰۵۵ ـ برادر انصاری ـ خاطرات و تشریح عملیات گیلانه ، قائم و محور حسن‌آباد و کمین‌های ضد انقلاب ـ بی‌تا

۳۰۶ ـ نوار شماره ۱۰۵۶ ـ خاطرات و تشریح سه مرحله عملیات توریور ـ بی‌تا

۳۰۷ ـ نوار شماره ۱۰۵۷ ـ مصاحبه سردار استکی ـ آزادسازی محورها از طریق ستون‌کشی ـ ۸۰/۲/۲۹

۳۰۸ ـ نوار شماره ۱۰۵۸ ـ مصاحبه جناب سرهنگ دوستی فرمانده سپاه سردشت ـ مصاحبه پیرامون ترور ناجوانمردانه خانواده ایشان توسط ضد انقلاب ـ ۷۹/۷/۱۷

۳۰۹ ـ نوار شماره ۱۰۵۹ ـ مصاحبه برادر رستگار ـ تاکتیک‌های خودی و دشمن و طریقه دفاع جمهوری اسلامی ـ بی‌تا

۳۱۰ ـ نوار شماره ۱۰۶۰ ـ سردار صادقی ـ جلسه پروژه تهران (۱) ـ ۷۷/۸/۱۸

۳۱۱ ـ نوار شماره ۱۰۶۰ ـ سردار صادقی ـ جلسه پروژه تهران (۲) ـ ۷۷/۸/۱۸

۳۱۲ ـ نوار شماره ۱۰۶۲ ـ مصاحبه سردار استکی ـ جلسه روند کار پروژه اصفهان ـ ۷۸/۴/۲۱

۳۱۳ ـ نوار شماره ۱۰۶۳ ـ برادران یاران ، ایافت ، منصوری ـ جلسه ستاد اصفهان در مورد لشکر ویژه شهدا (۱) ـ ۷۸/۶/۲۹

۳۱۴ ـ نوار شماره ۱۰۶۴ ـ برادران یاران ، ایافت ، منصوری ـ جلسه ستاد اصفهان با لشکر شهدا (۲) ـ ۷۸/۶/۲۹

۳۱۵ ـ نوار شماره ۱۰۶۵ ـ برادر عباس اکبری و سردار سازوار ـ جلسه ـ ۷۸/۸/۱۰

۳۱۶ ـ نوار شماره ۱۰۶۶ ـ برادر کاظمی ـ یگان‌های حزب‌الله ـ ۷۸/۸/۱۱

۳۱۷ ـ نوار شماره ۱۰۶۷ ـ برادران استکی ، یاران ، منصوری ، سبزیان و خواهر طباطبائی ـ جلسه پروژه اصفهان (۱) ـ ۷۸/۸/۱۲

۳۱۸ ـ نوار شماره ۱۰۶۸ ـ برادران استکی ، یاران ، منصوری ، سبزیان و خواهر طباطبائی ـ جلسه پروژه اصفهان (۲) ـ ۷۸/۸/۱۲ .

۳۱۹ ـ نوار شماره ۱۰۶۹ ـ برادران ایزدی ، استکی ، یاران ، منصوری ، سبزیان و ابراهیمی ـ جلسه پروژه اصفهان ـ ۷۸/۸/۱۴

۳۲۰ ـ نوار شماره ۱۰۷۰ ـ جلسه یگان‌های مانوری کرمانشاه در ستاد اصفهان (۱) ـ ۷۸/۱۲/۱۸

۳۲۱ ـ نوار شماره ۱۰۷۱ ـ جلسه یگان‌های مانوری کرمانشاه در ستاد اصفهان (۲) ـ ۷۸/۱۲/۱۸

۳۲۲ ـ نوار شماره ۱۰۷۲ ـ جلسه یگان‌های مانوری ـ ۷۸/۱۲/۱۸

۳۲۳ ـ نوار شماره ۱۰۷۳ ـ برادر یاسر ـ خاطرات شهید جوانی در عملیات‌های بوکان ـ ۷۸/۱۲/۲۳

۳۲۴ ـ نوار شماره ۱۰۷۴ ـ جلسه یگان‌های مانوری ـ ۷۹/۲/۷

۳۲۵ ـ نوار شماره ۱۰۷۵ ـ برادران عابدی و دوستی ـ یگان‌های مانوری آذربایجان غربی (۱) ـ ۷۹/۳/۷

۳۲۶ ـ نوار شماره ۱۰۷۶ ـ مصاحبه با برادر مسلم شاهرخی ـ تاریخچه تیپ النور مهاباد ـ ۷۹/۷/۱۴

۳۲۷ ـ نوار شماره ۱۰۷۷ ـ برادران نوذری ، دیردل ، خضری و حسن نوذری ـ مرحله اول تدوین تاریخ عملیاتی تیپ ۲۵۱ النور مهاباد ـ ۷۹/۵/۱۷

۳۲۸ ـ نوار شماره ۱۰۷۸ ـ سردار حاج بهرام حسینی ـ مصاحبه عملیات تیپ شهید حنظله ـ ۷۹/۶/۶

۳۲۹ ـ نوار شماره ۱۰۷۹ ـ برادران یاران ، خصاف ، ترابی ، هنرمند ، منصوری ـ جلسه یگان‌های مانوری (۱) ـ ۷۹/۶/۱۵

۳۳۰ ـ نوار شماره ۱۰۸۰ ـ برادران یاران ، خصاف ، ترابی ، هنرمند ، منصوری ـ جلسه یگان‌های مانوری (۲) ـ ۷۹/۶/۱۵

۳۳۱ ـ نوار شماره ۱۰۸۱ ـ برادران یاران ، خصاف ، ترابی ، هنرمند ، منصوری ـ جلسه یگان‌های مانوری (۳) ـ ۷۹/۶/۱۵

۳۳۲ ـ نوار شماره ۱۰۸۲ ـ برادران محمدی پناه ، دهشیری ، شیربقانی ـ مرحله دوم تدوین تاریخ عملیاتی تیپ ۲۵۱ النور مهاباد ـ ۷۹/۶/۱۷

۳۳۳ ـ نوار شماره ۱۰۸۳ ـ برادر حبیب‌الله یزدانی ـ تیپ شهید بروجردی ـ ۷۹/۶/۱۹

۳۳۴ ـ نوار شماره ۱۰۸۴ ـ مصاحبه با حاج آقا عرب مدیر کل بنیاد جانبازان کردستان ـ خاطرات ـ ۷۹/۶/۲۰

۳۳۵ ـ نوار شماره ۱۰۸۵ ـ سردار رادان ـ عملیات رنگریزان تیپ شهید حنظله ـ ۷۹/۶/۲۱

۳۳۶ ـ نوار شماره ۱۰۸۶ ـ مهدی مظاهری ـ عملیات‌های تیپ شهید بروجردی قسمت اول ـ ۷۹/۷/۲۴

۳۳۷ ـ نوار شماره ۱۰۸۷ ـ مهدی مظاهری ـ عملیات‌های تیپ شهید بروجردی قسمت دوم ـ ۷۹/۷/۲۴

۳۳۸ ـ نوار شماره ۱۰۸۸ ـ برادر عابدی ـ تیپ النور مهاباد ـ ۷۹/۸/۱۷

۳۳۹ ـ نوار شماره ۱۰۸۹ ـ برادر یاران ـ تیپ شهید بروجردی ـ ۷۹/۸/۲۴

۳۴۰ ـ نوار شماره ۱۰۹۰ برادر شاهرخی ـ عملیات‌های تیپ النور مهاباد ، حزب‌الله بوکان و خاطرات

شهید دریانورد (۱) ـ ۷۹/۱۰/۲۷

۳۴۱ ـ نوار شماره ۱۰۹۱ ـ برادران شاهرخی و منصوری ـ گردان‌های جندالله و عملیات‌های یگان شهید دریانورد (۲) ـ ۷۹/۱۰/۲۷

۳۴۲ ـ نوار شماره ۱۰۹۲ ـ گزارش تیپ ۷۲ پاسداران ـ ۱۳۷۹

۳۴۳ ـ نوار شماره ۱۰۹۳ ـ جلسه پروژه اصفهان ـ استراتژی نبرد دوّم ـ ۱۳۷۹

۳۴۴ ـ نوار شماره ۱۰۹۴ ـ جلسه پروژه اصفهان ـ کمسیون جنگ دوّم ـ ۱۳۷۹

۳۴۵ ـ نوار شماره ۱۰۹۵ ـ مصاحبه برادر دادخواه ـ عملیات در کردستان ـ ۱۳۷۸

۳۴۶ ـ نوار شماره ۱۰۹۶ ـ مصاحبه با مادر شهیدان جعفریان ـ بیان خاطرات فرزندان شهید ـ ۱۳۷۷

۳۴۷ ـ نوار شماره ۱۰۹۷ ـ سخنرانی مقام معظم رهبری (روحی له الفدا،)در نماز جمعه تهران ـ تحلیل در خصوص ترور ـ ۸۲/۱/۲۲

۳۴۸ ـ نوار شماره ۱۶۴۰ ـ مصاحبه برادر سعید میرحیدری ـ خاطرات درگیری و پاکسازی بانه ، سردشت ـ ۱۳۶۶

۳۴۹ ـ نوار شماره ۱۶۴۵ ـ مصاحبه مسؤل عملیات سپاه بانه ـ خاطرات جبهه و مسائل تاکتیکی ـ بی‌تا

۳۵۰ ـ نوار شماره ۱۶۴۹ ـ خاطرات عملیات‌ها در غرب کشور ـ بی‌تا

۳۵۱ ـ نوار شماره ۱۶۵۰ ـ مصاحبه سردار شهید برادر نصراللهی فرمانده سپاه بانه ـ در مورد وضعیت فرهنگی کردستان و مشکلات ـ ۱۳۶۴

۳۵۲ ـ نوار شماره ۱۶۵۲/۱ ـ مصاحبه برادران رحیمی و علی‌پور ـ خاطرات رزمندگان بومی در مورد وضعیت سیاسی و اجتماعی و روانی کردستان ـ بی‌تا

۳۵۳ ـ نوار شماره ۱۶۵۲/۲ ـ برادران صالح رحیمی و علی‌پور ـ خاطرات رزمندگان بومی ـ بی‌تا

۳۵۴ ـ نوار شماره ۱۶۵۴ ـ مسائل عملیاتی منطقه شمال‌غرب و مسائل امنیتی ضدانقلاب ـ بی‌تا

۳۵۵ ـ نوار شماره ۱۶۵۵ ـ مصاحبه برادر عباس مهدیان و برادر نصراللهی ـ سمینار بانه در مورد سپاه بانه و عملیات‌های ضدانقلاب ـ بی‌تا

۳۵۶ ـ نوار شماره ۱۶۶۷ ـ مصاحبه حجت‌السلام حیدری و آقای بنی‌هاشمی فرمانده سپاه دیواندره در مورد مباحث تبلیغات ـ ۱۳۷۱

۳۵۷ ـ نوار شماره ۱۸۴۵ ـ مصاحبه برادران سنجقی و خصاف ـ کمیسیون فرهنگی سیاسی قرارگاه حمزه (ع) ـ بی‌تا

۳۵۸ ـ نوار شماره ۱۸۸۶ ـ سردار تمیزی فرمانده سپاه پاسداران کردستان ـ سخنرانی پیرامون مسائل عملیات‌ها و موفقیت‌های کردستان ـ ۱۳۶۲

۳۵۹ ـ نوار شماره ۱۸۸۸ ـ مصاحبه با برادران رهنما و شیری ـ عملیات‌های منطقه مریوان ـ ۱۳۷۸

۳۶۰ ـ نوار شماره ۱۸۹۱ ـ مصاحبه برادر مصطفی جمالی ـ خاطرات عملیات ضربتی در منطقه مریوان و سنندج ـ ۱۳۷۷

۳۶۱ ـ نوار شماره ۱۹۱۳ ـ مصاحبه برادر یاحی ـ خاطرات مربوط به عملیات‌ها از سال ۵۹ الی ۶۲ ـ ۱۳۷۷

۳۶۲ ـ نوار شماره ۱۹۲۳ ـ مصاحبه برادر حاج‌رضایی ـ تحلیل جریانات کردستان و مسائل سنندج ـ بی‌تا

۳۶۳ ـ نوار شماره ۱۹۴۱ ـ مصاحبه برادر علیزاده ـ تاریخ کوچ کرد در مورد وضعیت کردستان تا سال ۶۲ ـ ۱۳۶۲

۳۶۴ ـ نوار شماره ۲۰۰۱ ـ مصاحبه برادر حسین امینی ـ خاطرات عملیاتی ـ ۱۳۷۹

۳۶۵ ـ نوار شماره ۳۵۰۱ ـ خاطرات و بیوگرافی رزمندگان تیپ قدس و بیت‌المقدس ـ بی‌تا

۳۶۶ ـ نوار شماره ۳۵۰۲ ـ مصاحبه برادران کردی و شفیعی ـ جلسه شورای ناحیه پایگاه دیواندره ـ ۱۳۶۴

۳۶۷ ـ نوار شماره ۳۵۰۳ ـ مصاحبه سرداران ایزدی و هدایت ـ گردهمایی پروژه در خصوص شناخت وضعیت گروه‌ها ، درگیری آنها با نقش شهید بروجردی ـ ۱۳۷۸

اسناد و مدارک گروهک‌های ضدانقلاب

۱ ـ اتحاد مبارزه در راه آرمان طبقه کارگر ـ نشریه مبارزات ملی و طبقاتی ۲ (ادامه انقلاب و جنگ مقاومت خلق در کردستان) ـ تهران ـ آذر ۱۳۵۸

۲ ـ اتحادیه سراسری روستایی ترکمن‌صحرا ـ خبرنامه ترکمن‌صحرا شماره ۲ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۸/۹/۱

۳ ـ اتحادیه سراسری روستایی ترکمن‌صحرا ـ خبرنامه ترکمن‌صحرا شماره ۱۰ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۸ /۱۰/۲۷

۴ ـ اتحادیه سراسری روستایی ترکمن‌صحرا ـ خبرنامه ترکمن‌صحرا شماره ۱۴ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۸/۱۲/۳۰

۵ ـ اتحادیه سراسری روستایی ترکمن‌صحرا ـ خبرنامه ترکمن‌صحرا شماره ۱۵ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۱/۷

۶ ـ اتحادیه سراسری روستایی ترکمن‌صحرا ـ خبرنامه ترکمن‌صحرا شماره ۱۶ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۱/۲۲

۷ ـ اتحادیه کمونیست‌ها ـ نشریه مشعل شماره ۹ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۷/۲۱

۸ ـ اعترافات بابا حیدری یکی از تسلیم شدگان کومله (۱) ـ نوارشماره ۱۰۰۹ ـ ۱۳۶۱

۹ ـ اعترافات بابا حیدری یکی از تسلیم شدگان کومله (۲) ـ نوار شماره ۱۰۲۴ ـ بی‌تا

۱۰ ـ اعترافات عبدالله نژماری مسئول تشکیلات مخفی کومله ـ نوار شماره ۱۰۳۵ ـ بی‌تا

۱۱ ـ بی‌نا ـ خبرنامه کردستان شماره ۱۰ ـ کردستان ـ ۱۳۵۸/۸/۸

۱۲ ـ بی‌نا ـ خبرنامه کردستان شماره ۱۳ ـ کردستان ـ ۱۳۵۸/۹/۳۰

۱۳ ـ بی‌نا ـ خبرنامه خراسان شماره ۵ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۸/۱۰/۲۸

۱۴ ـ بی‌نا ـ خبرنامه ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۲

۱۵ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۶۳ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۲/۷

۱۶ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۶۵ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۲/۸

۱۷ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۶۸ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۲/۱۲

۱۸ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۷۲ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۲/۱۶

۱۹ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۷۴ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۲/۱۸

۲۰ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۷۹ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۲/۲۴

۲۱ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۸۰ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۲/۳۱

۲۲ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۸۱ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۳/۶

۲۳ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۸۲ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۳/۱۱

۲۴ ـ بی‌نا ـ خبرنامه ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۳/۱۴

۲۵ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۸۳ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۳/۱۷

۲۶ ـ بی‌نا ـ خبرنامه ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۳/۲۱

۲۷ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۸۵ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۳/۳۱

۲۸ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۶۴ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۴/۴

۲۹ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۶۵ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۴/۱۱

۳۰ ـ بی‌نا ـ هواداران اتحادیه کمونیست‌ها ـ سقز ـ ۱۳۵۹/۱۱/۲۲

۳۱ ـ بی‌نا ـ خبرنامه ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۱۲/۸

۳۲ ـ بی‌نا ـ نشریه عزل بنی‌صدر ـ بی‌جا ـ ۱۳۶۰/۴/۴

۳۳ ـ بی‌نا ـ نشریه نقدی بر یک برداشت ـ سنندج ـ بی‌تا

۳۴ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۶۲ ـ سنندج ـ بی‌تا

۳۵ ـ بی‌نا ـ خبرنامه ـ بی‌جا ـ بی‌تا

۳۶ ـ بی‌نا ـ نشریه ـ بی‌جا ـ بی‌تا

۳۷ ـ بی‌نا ـ خبرنامه شماره ۱۱ ـ بی‌جا ـ مرداد ۱۳۶۴

۳۸ ـ بی‌نا ـ تحلیل مواضع گروه‌های چپ ـ جزوه آموزشی و سیاسی ـ سنندج ـ بی‌تا

۳۹ ـ پاداش احمد ـ مصاحبه یکی از فرماندهان حزب منحله دمکرات ـ ارومیه ـ بی‌تا

۴۰ ـ جبهه میهن‌پرستان ارتش ایران ـ اطلاعیه ـ سنندج ـ بی‌تا

۴۱ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ مسلح کردن توده‌ها و تشکیل ارتش خلق(جیاپ) ـ تهران ـ ۱۳۵۸/۶/۱

۴۲ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۱۰ ـ خوزستان ـ ۱۳۵۸/۸/۸

۴۳ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۱۱ ـ خوزستان ـ ۱۳۵۸/۸/۱۳

۴۴ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ نشریه ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۹/۱۱

۴۵ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۱ ـ کردستان ـ ۱۳۵۸/۹/۲۶

۴۶ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۲ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۰/۴

۴۷ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ اعلامیه ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۰/۹

۴۸ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ نشریه کار ـ ترکمن‌صحرا ـ ۱۳۵۸/۱۰/۲۲

۴۹ ـ چریک‌های فدایی خلق شاخه کردستان ـ نشریه شماره ۵ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۷

۵۰ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ اعلامیه ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۱۱

۵۱ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ اعلامیه ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۱۲

۵۲ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ اشرف دهقانی بازمانده‌ای از دوران کودکی (در باره‌ی سخنرانی اشرف دهقانی در ۱۹ بهمن ۱۳۵۸ د رمهاباد ـ چریک‌های فدایی شاخه‌ی کردستان ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۴

۵۳ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ جزوه‌ی اسامی کاندیداهای سازمان چریک‌های فدایی خلق شاخه کردستان ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۴

۵۴ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ نشریه شماره ۶ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۴

۵۵ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۱/۱۲

۵۶ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه خراسان شماره ۸ ـ خراسان ـ ۱۳۵۹/۱/۱۲

۵۷ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۶۷ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۲/۱۱

۵۸ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه کوهستان شماره ۱ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۲/۲۸

۵۹ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه کردستان شماره ۱۰ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۳/۴

۶۰ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۲۳ ـ مهاباد ـ ۱۳۵۹/۳/۱۰

۶۱ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۲۵ ـ مهاباد ـ ۱۳۵۹/۳/۲۸

۶۲ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۲۶ ـ مهاباد ـ ۱۳۵۹/۴/۳

۶۳ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۲۷ ـ مهاباد ـ ۱۳۵۹/۴/۷

۶۴ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۲۸ ـ مهاباد ـ ۵۹/۴/۱۲

۶۵ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۲۹ ـ مهاباد ـ ۵۹/۴/۲۴
۶۶ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۳۰ ـ مهاباد ـ ۱۳۵۹/۴/۳۱
۶۷ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۳۱ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۵/۶
۶۸ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۳۲ ـ مهاباد ـ ۵۹/۵/۱۱
۶۹ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه کوهستان شماره ۲ ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۵/۱۳
۷۰ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ نشریه کار ـ استان ساحلی ـ ۱۳۵۹/۵/۱۶
۷۱ ـ چریک‌های فدایی خلق (اکثریت) ـ خبرنامه شماره ۳۳ ـ مهاباد ـ ۱۳۵۹/۵/۲۵
۷۲ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ نشریه کار شماره ۹۳ ـ بی‌جا ـ ۵۹/۱۰/۲۵
۷۳ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ نشریه کار شماره ۱۲۵ ـ ارگان مرکزی سازمان ـ مهاباد ـ ۱۳۶۰/۶/۱۱
۷۴ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه کوهستان شماره ۱و۲ ـ سنندج ـ بی‌تا
۷۵ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه کوهستان شماره ۶ ـ سنندج ـ بی‌تا
۷۶ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه کوهستان شماره ۷ ـ سنندج ـ بی‌تا
۷۷ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه کوهستان شماره ۸ ـ سنندج ـ بی‌تا
۷۸ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه کوهستان شماره ۹ ـ سنندج ـ بی‌تا
۷۹ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه کوهستان شماره ۲۰ ـ سنندج ـ بی‌تا
۸۰ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۵۲ ـ مازندران ـ بی‌تا
۸۱ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه شماره ۵۳ ـ مازندران ـ بی‌تا
۸۲ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه ـ کردستان ـ بی‌تا
۸۳ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه ـ کردستان ـ بی‌تا
۸۴ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه ـ کردستان ـ بی‌تا
۸۵ ـ چریک‌های فدایی خلق ـ خبرنامه ـ سنندج ـ بی‌تا
۸۶ ـ حزب توده ـ جزوه‌ی چهره‌ی گروهک ضدانقلابی کومله از درون (شرح جنگ در کردستان ، مذاکرات و شرح مختصری از بازجویی سران کومله در زندان‌های رژیم منحوس پهلوی) ـ سازمان ایالتی حزب توده‌ی ایران در کردستان ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۹/۱۲
۸۷ ـ حزب توده ـ برگه ماهیت حوادث سنندج ـ هواداران حزب توده ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۹/۱۸
۸۸ ـ حزب توده ـ برگه پیشنهادی ارگان مرکزی حزب توده ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۰/۷
۸۹ ـ حزب توده ـ اطلاعیه مواضع گروهک‌ها نسبت به هم ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۰/۲۹

۹۰ ـ حزب توده ـ بیانیه انتخاباتی کمیته مرکزی حزب توده ـ سنندج ـ دی ۱۳۵۸
۹۱ ـ حزب توده ـ اطلاعیه ـ سنندج ـ ۵۸/۱۱/۲۹
۹۲ ـ حزب توده ـ اطلاعیه ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۳
۹۳ ـ حزب توده ـ اطلاعیه دانش‌آموزان و دانشجویان توده‌ای ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۷
۹۴ ـ حزب توده ـ برگه به تعویق افتادن انتخابات ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۲۳
۹۵ ـ حزب توده ـ برگه روانی شورش ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۱/۸
۹۶ ـ حزب توده ـ اعلامیه سازمان جوانان حزب توده ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۱/۲۰
۹۷ ـ حزب توده ـ اعلامیه کمیته مرکزی حزب توده ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۱/۳۰
۹۸ ـ حزب توده ـ اطلاعیه ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۴/۲۲
۹۹ ـ حزب توده ـ خبرنامه ـ سنندج ـ ۵۹/۶/۱۷
۱۰۰ ـ حزب توده ـ اطلاعیه سازمان جوانان حزب توده ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۱۰/۱۹
۱۰۱ ـ حزب توده ـ اطلاعیه ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۱۱/۲
۱۰۲ ـ حزب توده ـ اطلاعیه ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۱۲/۳
۱۰۳ ـ حزب توده ـ اطلاعیه ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۱/۹
۱۰۴ ـ حزب توده ـ برگه سازمان جوانان حزب توده ـ سنندج ۱۳۶۰/۱/۲۸
۱۰۵ ـ حزب توده ـ اطلاعیه مواضع گروهک‌ها نسبت به هم ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۲/۵
۱۰۶ ـ حزب توده ـ برگه اطلاعیه کمیته مرکزی حزب توده ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۳/۲۳
۱۰۷ ـ حزب توده ـ کمیته مرکزی حزب توده ـ بی‌جا ـ ۱۳۶۰/۴/۸
۱۰۸ ـ حزب توده ـ کمیته مرکزی حزب توده ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۴/۲۲
۱۰۹ ـ حزب مرکزی توده ـ برگه اطلاعیه کمیته ـ بی‌جا ـ ۱۳۶۰/۶/۹
۱۱۰ ـ حزب توده ـ اعلامیه مشترک سازمان جوانان حزب توده و سازمان دانشجویان پیشگام ـ بی‌جا ـ ۱۳۶۰/۷/۱۵
۱۱۱ ـ حزب توده ـ نامه مردم به ارگان مرکزی حزب توده ـ بی‌جا ـ بی‌تا
۱۱۲ ـ حزب توده ـ اطلاعیه ـ بی‌جا ـ بی‌تا
۱۱۳ ـ حزب توده ـ برگه اطلاعیه دانشجویان و دانش‌آموزان هوادار حزب توده ـ سنندج ـ بی‌تا
۱۱۴ ـ حزب کمونیست عراق و حزب توده ـ اعلامیه مشترک حزب کمونیست و حزب توده ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۷/۲۵

۱۱۵ ـ خبرنامه سازمان منافقین ـ تهران، سنندج، ارومیه و کرمانشاه ـاز مورخ ۵۹/۱۲/۱۴ تا مورخ ۶۲/۶/۲۸

۱۱۶ ـ خبرنامه‌های گروهک رزگاری ـ مریوان از مورخ ۵۸/۱۲/۸ تا مورخ ۵۹/۱۲/۸

۱۱۷ ـ خبرنامه طرفداران جبهه متحد کردستان ـ از مورخ ۵۸/۷/۲۱ تا مورخ ۵۸/۹/۲۱

۱۱۸ ـ دانش‌آموزان پیشگام ـ اطلاعیه ـ سنندج ـ بی‌نا ـ ۱۳۵۹/۱۱/۲۶

۱۱۹ ـ سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر ـ کتاب تحولات اقتصادی، اجتماعی جامعه ایران (سلسله آموزش‌های به زبان ساده برای کارگران) ـ تبریز ـ آبان ۱۳۵۹

۱۲۰ ـ سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر ـ کتاب تئوریک، سیاسی ۲ (جنگ چشم انداز سیاسی و تاکتیک) ـ تهران ۱۳۵۹/۱۱/۹

۱۲۱ ـ سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر ـ پیکار چه می‌گوید ؟ ـ بی‌جا ـ ۱۳۶۰/۹/۱۷

۱۲۲ ـ سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر ـ تئوریک ۱ (پیرامون ماهیت جنگ ایران و عراق و برخوردهای انحرافی به آن) ـ بی‌جا ـ ۱۳۵۹/۷/۲۵

۱۲۳ ـ شورشگری و ضدشورشگری ـ ترجمه گروهک نهضت آزادی ـ بی‌تا ـ بی‌نا

۱۲۴ ـ شورای هماهنگی معلمان سنندج ـ اطلاعیه ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۸

۱۲۵ ـ شورای هماهنگی معلمان سنندج ـ اطلاعیه ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۲۰

۱۲۶ ـ عزالدین حسینی ـ اعلامیه ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۶/۳۱

۱۲۷ ـ عزالدین حسینی ـ اطلاعیه ـ سنندج ـ ۶۰/۴/۷

۱۲۸ ـ کانون زندانیان سیاسی ـ اطلاعیه دفتر پیشگام سنندج ـ سنندج ـ بی‌تا

۱۲۹ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۲۶ ـ سنندج ـ ۱۳۵۷/۱۲/۱۴

۱۳۰ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۹۰ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۲/۱۴

۱۳۱ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۲۱ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۳/۳۱

۱۳۲ ـ کومله ـ نشریه مشعل شماره ۹ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۷/۲۱

۱۳۳ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۰ ـ کامیاران ـ ۱۳۵۸/۸/۲۵

۱۳۴ ـ کومله ـ خبرنامه ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۰/۱۲

۱۳۵ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۸

۱۳۶ ـ کومله ـ خبرنامه ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۹

۱۳۷ ـ کومله ـ خبرنامه ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۱۱

۱۳۸ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۷ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۱۳

۱۳۹ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۲ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۱۸
۱۴۰ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۶ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۲۱
۱۴۱ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۷ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۲۲
۱۴۲ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۸ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۲۳
۱۴۳ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۹ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۲۴
۱۴۴ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۱ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۲۶
۱۴۵ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۵ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۱/۳۰
۱۴۶ ـ کومله ـ هیئت تحریریه ـ کتاب شورش ۲ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸
۱۴۷ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۶ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱
۱۴۸ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۷ ـ کامیاران ـ ۱۳۵۸/۱۲/۲
۱۴۹ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۸ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۳
۱۵۰ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۹ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۴
۱۵۱ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۲۴ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۹
۱۵۲ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۲۵ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۰
۱۵۳ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۲۶ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۱
۱۵۴ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۲۷ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۲
۱۵۵ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۲۸ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۳
۱۵۶ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۲۹ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۴
۱۵۷ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۳۰ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۵
۱۵۸ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۳۱ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۶
۱۵۹ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۳۲ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۶
۱۶۰ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۳۳ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۷
۱۶۱ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۳۴ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۸
۱۶۲ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۳۵ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۱۹
۱۶۳ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۳۵ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۲۰
۱۶۴ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۳۶ ـ سنندج ـ ۱۳۵۸/۱۲/۲۱
۱۶۵ ـ کومله ـ نشریه شورش کومله ـ سنندج ـ ۱۳۵۸

۱۶۶ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۵۴ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۱/۹
۱۶۷ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۸۶ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۱/۳۱
۱۶۸ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۶۱ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۴/۱۹
۱۶۹ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۸۵ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۷/۲۹
۱۷۰ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۹۵ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۹/۳
۱۷۱ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۹۶ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۹/۷
۱۷۲ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۱۳ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۱۰/۲۶
۱۷۳ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۰۷ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۱۰/۲۸
۱۷۴ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۱۴ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۱۲/۲
۱۷۵ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۱۷ ـ سنندج ـ ۱۳۵۹/۱۲/۲۷
۱۷۶ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۲۱ ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۱/۲۴
۱۷۷ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۲۲ ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۱/۲۸
۱۷۸ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۳۲ ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۲/۶
۱۷۹ ـ کومله ـ خبرنامه کومله ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۲/۲۵
۱۸۰ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۲۵ ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۲/۳۱
۱۸۱ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۳۰ ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۴/۸
۱۸۲ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۳۱ ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۴/۲۰
۱۸۳ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۳۵ ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۵/۱۶
۱۸۴ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۳۹ ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۶/۱۸
۱۸۵ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۴۱ ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۷/۱۰
۱۸۶ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۲۲۸ ـ سنندج ـ ۱۳۶۰/۷/۲۱
۱۸۷ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱ ـ سنندج ـ ۱۳۶۰
۱۸۸ ـ کومله ـ خبرنامه شماره ۱۶۲ ـ سنندج ـ ۱۳۶۱/۱/۲
۱۸۹ ـ کومله ـ نشریه ـ سنندج ـ بی‌تا
۱۹۰ ـ کیانوری، نورالدین ـ انقلاب در نبرد با ضدانقلاب (پرسش و پاسخ شهریور ۱۳۶۰) ـ تهران ـ شرکت سهامی خاص انتشارات توده ـ مهر ۱۳۶۰
۱۹۱ ـ گروه‌های ضدانقلاب ـ اسناد منتشر شده در سایت‌های اینترنتی از گروه‌های ضدانقلاب ـ

سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۲

۱۹۲ ـ گروه مؤتلفین پیشرو ـ اطلاعیه ـ سنندج ـ بی‌تا

۱۹۳ ـ گروهی از زندانیان آزاد شده ـ مقاله سازمان آزادیبخش خلق‌های ایران ـ بی‌جا ـ بی‌تا

۱۹۴ ـ نشریه تئوریک ، سیاسی اتحاد انقلابی برای رهایی کار (گروه زحمت) ـ نقد و پژوهش شماره ۲ ـ تهران ـ دی ۱۳۵۸

۱۹۵ ـ مصاحبه مفتی‌زاده ـ نوار شماره ۱۰۱۶ ـ بی‌تا

۱۹۶ ـ مصاحبه مفتی‌زاده و زیباکلام ـ نوار شماره ۱۰۱۹ ـ بی‌تا

۱۹۷ ـ مصاحبه مفتی‌زاده در مورد وضعیت گروهک‌ها ـ نوار شماره ۱۰۲۰ ـ بی‌تا

۱۹۸ ـ مصاحبه نوری ، مفتی‌زاده و فروهر در مورد اوضاع کردستان ـ نوار شماره ۱۰۲۱ ـ بی‌تا

۱۹۹ ـ مصاحبه مفتی‌زاده در مورد خودمختاری کردستان ـ نوار شماره ۱۰۲۶ ـ بی‌تا

۲۰۰ ـ مصاحبه مفتی‌زاده پیرامون مذهب رسمی کشور ـ نوار شماره ۱۰۲۷ ـ ۵۹/۵/۴

۲۰۱ ـ مصاحبه مفتی‌زاده در مورد ماه رمضان ـ نوار شماره ۱۰۲۸ ـ بی‌تا

۲۰۲ ـ مصاحبه قاسملو و عزالدین حسینی ـ نوار شماره ۱۰۲۹ ـ بی‌تا

۲۰۳ ـ مصاحبه قاسملو ـ شماره نوار ۱۰۳۰ ـ بی‌تا

۲۰۴ ـ مصاحبه عزالدین حسینی ـ نوار شماره ۱۰۳۱ ـ بی‌تا

۲۰۵ ـ مصاحبه عزالدین حسینی پیرامون زمان آتش‌بس ـ نوار شماره ۱۰۳۲ ـ بی‌تا

۲۰۶ ـ مصاحبه شیخ جلال حسینی ـ نوار شماره ۱۰۳۴ ـ بی‌تا

۲۰۷ ـ مصاحبه با شیخ عثمان در کنگره دوم حزب منحله دمکرات ـ نوار شماره ۱۰۴۵ ـ بی‌تا

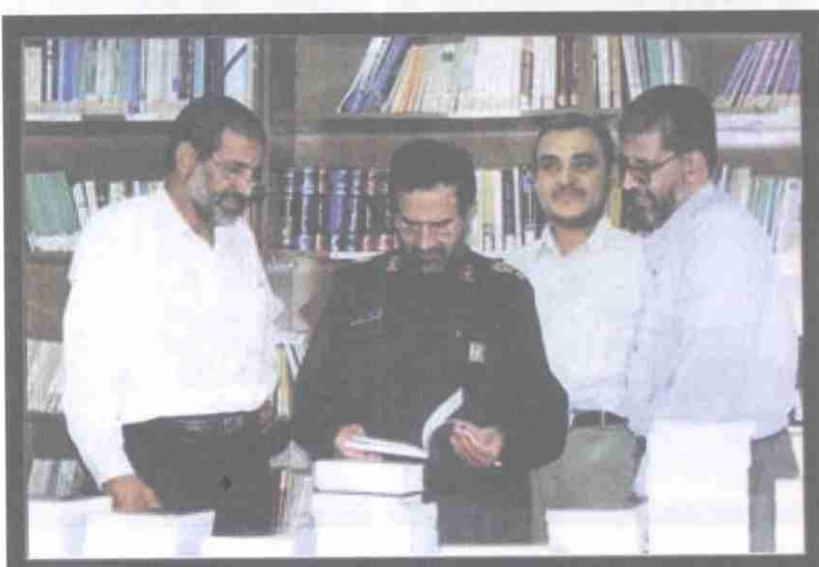
۲۰۸ ـ مصاحبه مصوبات حزب دمکرات ـ استراتژی و دکترین و تاکتیک‌های حزب دمکرات در سال ۶۲ ـ نوار شماره ۳۵۰۴ ـ بی‌تا

۲۰۹ ـ نشریه کارگران پیشرو (پیکار و فدایی) از مورخ ۵۸/۷/۲۶ تا مورخ ۵۹/۴/۱۱

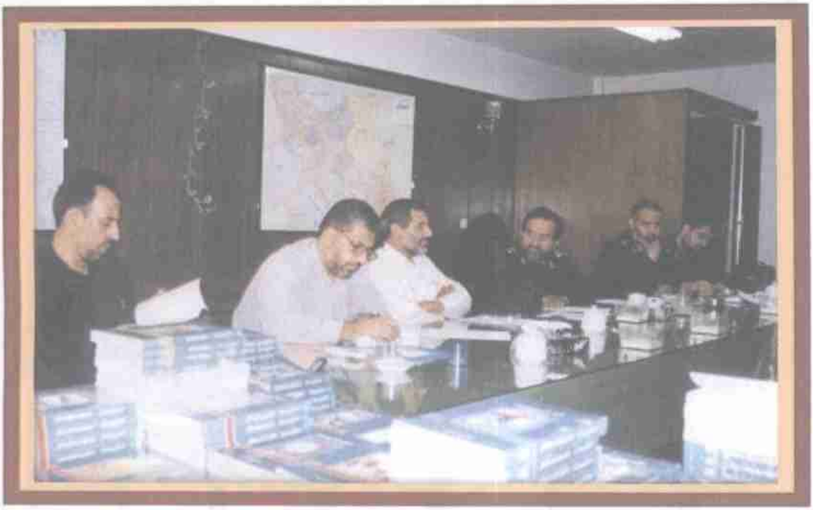

سردارسید رحیم صفوی فرمانده کل سپاه

مطالعات و تحقیقات توسعه امنیت پایدار ـ تیر ماه ۱۳۸۳

سردار دکتر مصطفی ایزدی رئیس مرکز مطالعات و تحقیقات توسعه امنیت پایدار

ارائه گزارش و خروجی‌ها ی کمیته تدوین نبرد دوم در تیرماه ۱۳۸۳

تعدادی از همکاران ستاد پروژه شهید بروجردی در اصفهان

CONFRONTATION WITH COUNTER REVOLUTION AND SEPARATISM

من به شما احزاب و گروه ها ... مثل حزب ((دموکرات)) و ((کومه له)) وصیت میکنم که به ملت بپیوندند. و تا کنون تجربه کرده اند که کاری جز بدبخت کردن اهالی آن مناطق نکرده اند و نمی توانند بکنند پس مصلحت خود و ملت خود و مناطق خود آن است که با دولت تشریک مساعی نموده و از یاغی گری و خدمت به بیگانگان و خیانت به میهن خود دست بردارند و به ساختن کشور بپردازند و مطمئن باشند که اسلام برای آنان هم از قطب جنایتکار غرب و هم از قطب دیکتاتور شرق بهتر است و آرزوهای انسانی خلق را بهتر انجام میدهد

((بخشی از وصیت نامه سیاسی - الهی امام خمینی رحمه ا... تعالی))

CENTER FOR STUDY AND RESEARCH OF SUSTAINABLE SECURITY DEVELOPMENT

دانشگاه امام حسین (ع)
۱۳۶۵

ضد انقلاب و تجزیه طلبی

ت و تحقیقات توسعه امنیت پایدار

پروژه شهید بروجردی»